
POLIROM
john
FOWLES
magicianul

seria de autor john
FOWLES

Colecţia BIBLIOTECA POLIROM este coordonată de Bogdan-Alexandru Stănescu.

John Fowles, *The Magus*

Copyright © The Estate of John Fowles 1966, 1977, 2005
© 2002, 2007 by Editura POLIROM, pentru prezenta traducere

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4 ; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37 ;
P.O. BOX 1-728, 030174

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României :

FOWLES, JOHN

Magicianul / John Fowles ; trad. de Livia Deac şi Mariana Chiţoran , – Iaşi :
Polirom, 2007

ISBN : 978-973-46-0601-6

I. Deac, Livia (trad.)
II. Chiţoran, Mariana (trad.)

821.111-31=135.1

Printed in ROMANIA

john FOWLES | magicianul

Traducere de Livia Deac
şi Mariana Chiţoran
Cu un cuvînt înainte al autorului

Ediţia a II-a revizuită

POLIROM
2007

John Fowles s-a născut în 1926 la Leigh-on-Sea, o mică localitate din comitatul Essex. După ce a urmat cursurile Universității din Edinburgh, în 1950 a obținut o diplomă în literaturile franceză și germană la Oxford, unde i-a descoperit pe existențialiștii francezi și pe promotorii Noului Roman. A predat literatură franceză la New College, Oxford, a fost profesor de limba și literatura engleză la Universitatea din Poitiers, apoi la Colegiul Anargyrios de pe insula grecească Spetsai (experiență evocată în *Magicianul*), pentru ca între 1954 și 1963 să predea engleza la Colegiul St Godric din Londra. A dobîndit recunoașterea internațională odată cu apariția primului său roman, *Colecționarul* (1963), care a avut un mare succes la public și a primit de îndată și elogiile criticii, Fowles fiind considerat un scriitor cu o forță imaginativă și inovatoare excepțională, reputație pe care i-au confirmat-o următoarele sale romane: *Magicianul* (1965; ediție revizuită în 1977), *Iubita locotenentului francez* (1969), *Daniel Martin* (1977), *Mantisa* (1982), *Omida* (1985), *Găuri de vierme* (1998). Patru dintre cărțile sale (*Magicianul*, *Colecționarul*, *Iubita locotenentului francez* și *Turnul de abanos*) s-au bucurat de ecranizări celebre, cu o distribuție remarcabilă și distinse cu cele mai prestigioase premii din domeniul cinematografiei.

Scriitor prolific, Fowles a publicat și eseuri (*Aristocrații*, 1964), nuvele (*Turnul de abanos*, 1974), poezii, traduceri, prefețe, cronici literare și comentarii la albume de artă fotografică. În 2004 îi apare primul volum al jurnalelor intime, urmat în 2006 de volumul al doilea. Tot în 2004 este publicată și prima biografie dedicată lui Fowles, scrisă de Eileen Warburton: *John Fowles – o viață în două lumi*.

La Editura Polirom au mai apărut *Iubita locotenentului francez* (2002), *Mantisa* (2003), *Turnul de abanos* (2003), *Daniel Martin* (2004), *Omida* (2005) și *Copacul* (2007), care inaugurează seria de autor John Fowles, în care a mai apărut pînă în prezent *Colecționarul* (2007).

Plasată într-o insulă grecească, acțiunea romanului *Magicianul* pivotează în jurul tînărului profesor de engleză Nicholas Urfe, supus la un lung șir de încercări – prin spectaculoase jocuri cu măști și psihodrame în care abundă fantasmele erotice și manipularea istoriei – de către „magicianul" Conchis.

Cuvînt înainte

Deşi versiunea de faţă nu este, tematic sau structural, o versiune nouă, specială a cărţii, ea este totuşi mai mult decît o ediţie revizuită. Un număr de scene au fost în mare parte rescrise, la care s-au adăugat vreo două-trei scene absolut noi. Am recurs la această soluţie oarecum neobişnuită mai ales datorită faptului – dacă scrisorile pot fi considerate un test – că această carte a suscitat un interes mult mai mare decît tot ce am mai scris pînă acum. M-am obişnuit de mult să accept că scrierile mele literare care mi-au adus cea mai puţină satisfacţie profesională (o insatisfacţie la care au subscris şi primii autori de recenzii) continuă să-i atragă cel mai mult pe majoritatea cititorilor mei.

Romanul a apărut în 1965, după alte două volume, şi din toate punctele de vedere, cu excepţia datei de publicare, cel de faţă este primul meu roman. Am încercat să-l scriu la începutul anilor '50, dar, între timp, atît starea mea, cît şi naraţiunea au suferit nenumărate transformări. În forma originală era vorba de un element evident supranatural – o tentativă de a scrie ceva în genul capodoperei lui Henry James *The Turn of the Screw* (*O coardă prea întinsă*). Nu aveam însă nici o idee coerentă încotro mă îndreptam, atît în viaţă, cît şi în carte. Eul meu obiectiv nu credea în acel moment că voi deveni vreodată un scriitor publicabil; celălalt eu, subiectiv, nu putea abandona mitul căruia – printr-un efort pe cît de stîngaci, pe atît de laborios – încerca să-i dea viaţă; îmi amintesc perfect că eram permanent nevoit să arunc pasaje întregi la coş, fiind incapabil să descriu ceea ce doream. Şi tehnica, şi acea forţă bizară a imaginaţiei care mi se pare un fel de handicap al memoriei faţă de realitate şi existenţă – împiedicînd evocarea non-existentului – mă făceau nefericit, mă ţintuiau în loc. Şi totuşi, atunci, în 1963, cînd succesul romanului *Colecţionarul* mi-a dat o oarecare încredere în forţa mea literară, a venit şi rîndul acestui roman chinuit, ciuntit şi refăcut la nesfîrşit să-şi impună prioritatea faţă de atîtea altele începute în anii '50..., dintre care măcar două erau, presupun, mai bine realizate şi m-ar fi putut face ceva mai bine cunoscut, măcar în propria ţară.

În 1964, am reluat, am confruntat şi am rescris toate variantele anterioare. *Magicianul* a rămas în esenţă la nivelul romancierului novice, autodidact; nevorbind de naraţiune, este mai curînd un carnet de însemnări al unei explorări, pornită adesea pe căi greşite sau eronat concepută, într-un tărîm necunoscut. Cititorul cu experienţă nu poate crede că

forma finală publicată poate păstra caracterul dezonorant al scrierii produse cu naivitatea instinctului. Cele mai grele lovituri pe care le-am suportat din partea criticii au fost cele prin care au condamnat această carte ca fiind un exerciţiu al fanteziei calculat la rece, un joc cerebral. Ca atare, unul din defectele (incurabile) ale cărţii consta în încercarea de a ascunde nesfîrşitul şuvoi în care fusese scrisă.

Pe lîngă evidenta influenţă a lui Jung, ale cărui teorii mă interesau profund în acea vreme, au mai existat trei romane care au contribuit la scrierea acestuia. Modelul de care am fost conştient pe de-a-ntregul a fost *Le Grand Meaulnes* (*Cărarea pierdută*) al lui Alain Fournier, motiv care m-a făcut să renunţ pe parcursul reviziei la un număr de referinţe prea directe. Poate că paralela nu a fost foarte evidentă celui obişnuit să analizeze la nivel literal, dar *Magicianul* ar fi fost o carte esenţial diferită dacă nu ar fi existat antecedentul francez. Forţa romanului *Le Grand Meaulnes* (pentru cîţiva dintre noi în orice caz) de a produce o experienţă, alta decît cea literară, era exact ceea ce doream să adaug eu naraţiunii mele. Un alt defect al romanului meu, pe care nu-l pot remedia, provine din faptul că nu am fost capabil să văd că această dorinţă e tipică pentru adolescenţă. Cel puţin adolescenţa protagonistului lui Alain Fournier este deschisă şi specifică.

A doua influenţă ar putea fi surprinzătoare, dar a provenit de la o carte care a obsedat imaginaţia copilăriei mele, *Bevis* de Richard Jefferies. Cred că romancierii încep să se formeze, fie că-şi dau seama, fie că nu, încă din copilărie; *Bevis*, ca şi *Le Grand Meaulnes*, proiectează o lume diferită de cea în care trăia sau urma să trăiască un copil crescut într-o familie de mici burghezi de la periferie. Evoc acest lucru pentru a reaminti că modelul profund şi starea de spirit al unor astfel de cărţi rămîn întipărite în memorie mult timp după ce ne-am despărţit de ele.

A treia carte care se află la originea *Magicianului*, fără ca eu s-o fi recunoscut ca atare la vremea respectivă, o pot adăuga acum datorită perspicacităţii unei studente care mi-a trimis, la cîţiva ani după publicare, o scrisoare în care evidenţia numeroasele asemănări cu romanul lui Dickens *Marile speranţe*. Ceea ce studenta nu avea să ştie vreodată era faptul că acesta este singurul roman al lui Dickens pentru care am manifestat o admiraţie şi o dragoste absolută (un roman pentru care îi iert atîtea alte lucruri ce îmi displac în opera lui), că, în perioada cînd începusem să scriu romanul meu, predam, cu mare plăcere, un curs despre el, prezentîndu-l ca pe o carte exemplară şi că mult timp am cochetat cu ideea de a introduce un personaj feminin în locul lui Conchis. Nu am renunţat total la această idee deoarece există ceva din Miss Havisham în figura doamnei de Seitas. Un scurt pasaj introdus în ediţia de faţă reprezintă un omagiu la această influenţă din umbră.

Trebuie să mă mai refer pe scurt la două schimbări mai substanţiale. În două scene, elementul erotic este mai puternic, îndreptînd astfel o lipsă anterioară de curaj. Cealaltă schimbare se regăseşte în finalul

cărții. Nici în prima versiune nu intenționasem să închei în mod misterios, așa cum unii cititori au avut senzația. Cred că ei nu au acordat îndeajuns de multă atenție celor două versuri din *Pervigilium Veneris* de la sfîrșit. Recunosc faptul că ar fi trebuit să declar propria mea soluție pentru sfîrșit într-un chip mai puțin ambiguu... de data aceasta o fac.

Nici un scriitor nu recunoaște cu plăcere care au fost cele mai intime influențe de ordin biografic din opera sa și care rareori sînt legate de evenimente, de activități exterioare. Eu nu fac excepție. Insula mea, Phraxos (insula „îngrădită"), a fost de fapt insula Spetsai unde am predat în 1951 și 1952 la un internat particular, ce nu se asemăna prea mult în acei ani cu cel prezentat în carte. Dacă l-aș fi descris fidel, aș fi scris un roman umoristic. (Un alt roman, destul de ciudat, despre această școală există cu adevărat: Kenneth Matthews, *Aleko*, Peter Davies, 1934. Scriitorul francez Michel Déon a publicat la rîndul lui romanul autobiografic *Le Balcon de Spetsaï*, Gallimard, 1961).

Bine cunoscutul milionar grec care a cumpărat o parte a insulei Spetsai nu are nici o legătură cu cel din romanul meu; domnul Niarchis a sosit mult mai tîrziu în locul respectiv. Nici proprietarul de atunci al vilei „Bourani", al cărei aspect exterior și amplasament mi le-am însușit, nu este nici de departe modelul personajului meu, deși înțeleg că este pe cale de a se transforma într-o altă legendă a insulei. L-am întîlnit pe domnul respectiv, prieten al bătrînului domn Venizelos, numai de două ori și foarte scurt. Casa lui, pe aceea mi-o amintesc foarte bine.

Este, cred, imposibil astăzi să-ți imaginezi internatul Spetsai așa cum l-am descris imediat după război – vorbesc din auzite deoarece nu m-am întors niciodată în locurile acelea. Viața acolo era extrem de solitară, deși erau permanent doi profesori englezi în școală, dar nu cea din carte. Faptul că actualul meu vechi prieten, Denys Sharrocks, a venit în școală a fost un noroc pentru mine. Era un om extraordinar de citit, un mult mai bun cunoscător al grecilor decît mine. El m-a dus prima dată la vilă. Cu puțin timp înainte de aceasta, hotărîse să pună capăt propriilor ambiții literare. „Bourani", declara el cu amărăciune, era locul unde scrisese ultima poezie din viața lui în cursul unei vizite anterioare. Ciudar, dar aceasta a fost scînteia care mi-a aprins imaginația: vila stranie, izolată, peisajul minunat din jur, iluzia pe care prietenul meu și-o reprimase; în plus, atunci cînd ne-am apropiat prima dată de casă, de pe creastă am auzit o melodie stranie pentru un peisaj clasic... nu augustul clavecin Pleyel din cartea mea, dar ceva care amintea fără nici o legătură de o capelă galeză. Vreau să cred că orga se află tot acolo. Și ea a avut un rol.

Era o raritate să apară străini pe insulă, chiar și greci. Mi-amintesc de un băiat care a dat buzna într-o zi la Denys și la mine ca să ne anunțe sosirea cu vaporul de la Atena a încă unui englez și cum am

plecat, ca Dr. Livingstone în dublu exemplar, să salutăm această apariție de excepție pe insula noastră pustie. Altă dată, ne-am grăbit să ne prezentăm omagiile lui Katsimbalis, Colosul din Maroussi al lui Henry Miller. Grecia mai păstra la vremea respectivă ceva din atmosfera înduioșătoare a unui singur sat mare.

Dincolo de colțul ei locuit, insula Spetsai era bîntuită de fantome cu mult mai subtile și mai frumoase, decît cele create de mine. Liniștea pădurilor de pini era mai tulburătoare decît ceea ce mi-a fost dat să trăiesc oriunde altundeva, ca o pagină veșnic albă, așteptînd ca cineva să aștearnă o notă muzicală sau un cuvînt. Acele locuri mi-au dat cea mai ciudată senzație de eternitate și de început de mit. Simțeam că nicăieri altundeva nu era mai puțin probabil să se întîmple ceva ; plutea totuși cumva în aer imanența întîmplării. *Genius loci* semăna cu cele mai frumoase poezii ale lui Mallarmé despre zborul nevăzut, despre cuvintele învinse în fața inexprimabilului. Îmi este greu să exprim cît de importantă a fost această experiență pentru mine ca scriitor. M-a marcat mai profund decît orice altă amintire socială și fizică a acelui loc. Știam încă de atunci că mă aflam într-o alienare permanentă față de multe aspecte ale societății burgheze, dar soarta unui romancier este să trăiască alienări chiar și mai profunde.

Privită din afară, experiența a fost deprimantă, așa cum au descoperit și foarte mulți alți scriitori sau pictori pe cale de devenire, care s-au dus în Grecia în căutare de inspirație. Noi poreclisem starea de plictis și de acreală *Aegean Blues*. Trebuie să fii un artist total ca să fii în stare să produci o lucrare bună în cel mai pur, cel mai echilibrat peisaj de pe această planetă, mai ales cînd știi că singura ființă umană potrivită acestui peisaj a existat cîndva demult. Grecia insulară este în continuare domeniul lui Circe, aici artistul călător nu trebuie să zăbovească mult dacă ține la liniștea sufletului său.

Nu aș putea mărturisi nici o altă relație dintre romanul meu și șederea pe insula Spetsai. Evenimentele s-au legat de fapt după ce m-am întors în Anglia. Scăpasem de Circe, dar consecințele au fost puternice. Nu-mi dădusem atunci seama cît de importantă este experiența plecării pentru un romancier. O experiență fertilă pentru creație, în ciuda durerii pe care o pricinuiește individului. Sentimentul unui lucru absent, irecuperabil, al unei ocazii ratate m-a făcut să îmbin dilemele unei situații personale întîmplate în Anglia cu amintirea insulei și cu starea de solitudine, un Paradis pierdut pe măsură ce trecea timpul, acel *domaine sans nom* al lui Alain Fournier, chiar ferma lui Bevis, poate. Încetul cu încetul, protagonistul romanului meu, Nicholas, prindea contur, dacă nu adevăratul reprezentant al unui modern Oricine, cel puțin reprezentantul, în parte, al acelui Oricine provenit din propria mea clasă socială, din propriul meu mediu. Și numele pe care i l-am dat are o explicație personală. Cînd eram copil, spuneam Urfe pentru Earth

(însemnînd pămînt), numele astfel inventat precedînd cu mult legătura convenabilă cu Honoré d'Urfé şi *L'Astrée.*

Cele de mai sus, mă vor absolvi, sper, de a spune ce „înseamnă" povestea romanului. Romanele, chiar cele concepute şi controlate cu mai multă luciditate decît acesta, nu sînt ca jocurile de cuvinte încrucişate, unde nu există decît o unică serie de răspunsuri corecte, concepţie de care încerc cu disperare să-mi dezbăr studenţii („Dragă domnule Fowles, vă rog să-mi explicaţi adevărata semnificaţie din..."). Dacă *Magicianul* are vreo „semnificaţie reală", ea nu este cu nimic mai mult decît testul Rorschach din psihologie. Sensul lui se regăseşte în reacţia pe care o provoacă fiecărui cititor şi, în ceea ce mă priveşte, nu există nici o reacţie „corectă" dată.

Aş dori să mai adaug că atunci cînd am revizuit textul nu am încercat să răspund numeroaselor critici justificate, prin care mi se reproşau excesele, caracterul mult prea complex şi altele de acest fel, critici ce mi s-au adresat la prima apariţie a cărţii de către nişte recenzori auster de maturi. Acum cunosc generaţia pe care o captivează intelectual această carte şi ştiu că în esenţă trebuie să rămînă un roman al adolescenţei scris de un adolescent întîrziat. Singura mea pledoarie constă în faptul că toţi artiştii trebuie să fie liberi să-şi determine întreaga existenţă. Restul lumii poate să se lepede de propriul trecut, să şi-l înmormînteze. Noi nu putem, aşa că trebuie să rămînem puţin copii pînă la sfîrşitul vieţii noastre, să păstrăm inocenţa copilăriei în speranţa că vom atinge copilăria creatoare. Găsim într-unul din cele mai relevante romane moderne despre romancieri, ultimul roman scris de Thomas Hardy – *The Well Beloved* – acest permanent reproş al artistului „copt", aflat la maturitate, împotriva eului său mai tînăr, de care se vede dominat. Tirania eului tînăr poate fi suprimată, aşa cum a făcut Thomas Hardy, dar preţul este pierderea talentului de a scrie roman. *Magicianul* a fost (la vremea respectivă inconştient) o oficiere necontrolată a acceptării acestui jug.

Dacă a existat un model esenţial dincolo de ghiveciul de intuiţii (mai mult de sorginte irlandeză decît grecească) despre natura existenţei umane, acela apărea în titlul iniţial, pe care uneori îl regret, *Jocul de-a Dumnezeu.* Aveam intenţia ca eroul meu Conchis să joace mai multe roluri, măşti ale diverselor imagini pe care oamenii şi le fac despre divinitate, de la reprezentarea supranaturală pînă la cea ştiinţifică (dominată de canon), adică o serie de reprezentări ale iluziilor oamenilor despre ceva care de fapt nu există, cunoaşterea absolută şi puterea absolută. Distrugerea unor astfel de iluzii mi se pare un scop eminamente umanist; şi mi-aş dori să existe cîţiva super-Conchis care să-i treacă pe arabi şi israelieni, pe catolicii şi protestanţii din Ulster prin aceeaşi moară euristică, aşa cum i s-a întîmplat lui Nicholas.

Nu apăr hotărîrea pe care Conchis a luat-o în fața plutonului de execuție, apăr însă existența dilemei. Divinitatea și libertatea sînt concepte total antagoniste. Oamenii cred în zeii lor imaginari pentru a nu crede în conceptul opus. Acum sînt la o vîrstă care-mi permite să-i înțeleg. Rămîn totuși la principiul general, în sensul în care apare în povestirea mea : adevărata libertate se află undeva la mijloc, nu există separat într-unul sau în celălalt și, de aceea, libertatea nu poate fi niciodată absolută. Orice fel de libertate, cît de relativă ar fi, are capacitate de ficțiune ; a mea însă, astăzi, încă, preferă cealaltă ipoteză.

John Fowles, 1976

I

Un débauché de profession est
rarement un homme pitoyable.

DE SADE, *Les infortunes de la Vertu*

1

M-am născut în 1927, unicul fiu al unor părinți din clasa de mijloc, amîndoi englezi, născuți, la rîndul lor, la umbra grotesc alungită – de care, istoric vorbind, nu au scăpat niciodată – a oribilei pitice Regina Victoria. M-au trimis la o școală de stat; mi-am irosit doi ani satisfăcînd serviciul militar; am studiat la Oxford unde am început să descopăr faptul că nu eram persoana care doream să fiu.

Cu mult înainte aflasem că nu aveam nici părinții, nici strămoșii de care aveam nevoie. Tata, avînd vîrsta potrivită la momentul potrivit și mai puțin în virtutea vreunui talent, era comandant de brigadă, mama era prototipul nevestei de general-maior în devenire. Nu-l contrazicea niciodată și se comporta ca și cum el ar asculta din camera de alături, chiar și atunci cînd se afla la o distanță de mii de kilometri. Pe el l-am întîlnit destul de rar în perioada războiului. Lungile sale absențe mă făceau să construiesc imagini ale lui mai mult sau mai puțin imaculate pe care el reușea să le demoleze în primele două zile de permisie.

Ca toți cei care nu se dedică profesiunii, era maniac în privința aparențelor și a fleacurilor cotidiene. Bunul-simț intelectual era înlocuit de el cu o panoplie prețioasă de cuvinte-cheie ca: Disciplină, Tradiție, Responsabilitate. Dacă îndrăzneam vreodată – ceea ce se întîmpla rar – să-l contrazic, el riposta cu unul din aceste cuvinte magice și mă trăsnea cu el așa cum, fără îndoială, le închidea gura subalternilor săi. Dacă refuzai să cazi la pămînt ca să mori, își pierdea cumpătul sau firea. Firea lui era ca a unui cîine furios, oricînd gata să-l servească.

După o tradiție foarte dragă familiei mele, strămoșii mei au venit din Franța după revocarea Edictului din Nantes, fiind nobili hughenoți, rude îndepărtate ale lui Honoré d'Urfé, autorul unui best-seller al secolului al șaptesprezecelea, *L'Astrée*. Sigur că dacă eliminăm legătura la fel de incertă cu scriitorașul Tom

Durfey, prieten al lui Carol al II-lea, nici unul dintre strămoşii mei nu a manifestat nici un fel de înclinaţii artistice. S-au succedat generaţii după generaţii de preoţi, ofiţeri, navigatori, boiernaşi, toţi la fel de lipsiţi de distincţie, dar cartofori ghinionişti prin excelenţă. Bunicul a avut patru fii, dintre care doi au murit în Primul Război Mondial, al treilea a găsit o modalitate de prost-gust pentru a-şi plăti păcatele atavice (datoriile de la joc) dispărînd undeva, în America. Tata, cel mai mic dintre băieţi, dotat cu toate presupusele virtuţi ale primului născut, nu l-a mai pomenit niciodată şi nu am nici o idee dacă mai trăieşte sau dacă de cealaltă parte a oceanului nu am cumva veri, pe care nu i-am cunoscut niciodată.

În perioada ultimilor ani de şcoală, mi-am dat seama că partea proastă la părinţii mei era faptul că aveau un dispreţ absolut pentru genul de viaţă pe care intenţionam să-l duc. Eram „bun" la engleză. Publicasem sub pseudonim poezii în revista şcolii. Îl consideram pe D.H. Lawrence ca pe cel mai mare scriitor al secolului. Ei nu auziseră de el şi tot ce ştiau era probabil legat *Amantul doamnei Chatterley*. Totuşi, o anume căldură afectivă a mamei sau accidentalele manifestări de bună dispoziţie ale tatei m-ar fi putut face fericit; eu însă am admirat la ei alte lucruri decît ar fi dorit ei. Cînd am împlinit optsprezece ani şi Hitler nu mai era, ei se transformaseră pentru mine în simpli susţinători materiali faţă de care se cuvenea să-mi manifest recunoştinţa. M-am conformat, dar nimic mai mult.

Duceam o viaţă dublă. La şcoală îmi mersese cumva vestea că sînt estet şi cinic de război. Tradiţia şi spiritul de sacrificiu m-au forţat să intru în armată. Dorind cu tot dinadinsul să studiez mai departe, directorul şcolii m-a ajutat să ajung la facultate. Şi în armată duceam o viaţă dublă, în public jucam, fără să-mi placă, rolul fiului „neînfricatului" comandant Urfe, citind însă cu frenezie, cînd eram singur, tot ceea ce apărea nu în *Colecţia Penguin* şi broşuri cu poezii. M-am demobilizat cît am putut de repede.

M-am înscris la Oxford în 1948. Cînd eram în anul doi la Colegiul Magdalen, puţin după vacanţa mare în timpul căreia nu prea mi-am văzut părinţii, tata a trebuit să plece în India, unde a luat-o şi pe mama. Avionul în care se aflau a fost prins de furtună şi s-a zdrobit de sol la optzeci de kilometri de Karachi, transformîndu-se într-un rug funerar. După un prim şoc, am fost cuprins aproape imediat de un sentiment de uşurare, de eliberare. Singura mea rudă mai apropiată, fratele mamei, avea o

fermă în Rhodezia, aşa că nu mai aveam o familie care să pună piedici în calea dezvoltării personalităţii mele. Probabil că nu am fost un fiu prea iubitor, în schimb, mă dedicasem ideilor în vogă.

Cel puţin aşa credeam eu şi un grup de colegi cam ciudaţi. Am constituit un club destul de restrîns, *Les Hommes Révoltés*, beam sherry foarte sec şi (în semn de protest împotriva hainelor de molton ros ale anilor '40) ne îmbrăcam la întruniri în costume gri-închis cu cravate negre. Discutam despre existenţă şi despre neant şi numeam „existenţialism" un anume mod de comportament inconsecvent. Persoane mai puţin luminate ar fi numit aceasta capriciu sau pur şi simplu egoism. Ceea ce nu înţelegeam era că eroii sau antieroii romanelor franţuzeşti existenţialiste, pe care le citeam, nu se voiau realişti. Am încercat să-i imităm, confundînd descrieri metaforice ale unor modele complexe de simţire cu eventuale îndreptări de comportament. Noi chiar am simţit angoasele pe pielea noastră. Cei mai mulţi dintre noi, credincioşi tradiţiei „dandy" de la Oxford, doream să arătăm diferit. În cadrul clubului aşa a şi fost.

Am deprins obiceiuri costisitoare şi maniere afectate. Am obţinut o calificare modestă şi iluzia pretenţioasă de a fi poet. Nimic nu era mai puţin poetic decît plictisul pe care-l afişam faţă de viaţă în general şi faţă de nevoia de a-mi cîştiga pîinea în special. Eram prea necopt ca să ştiu că cinismul de orice fel este o mască pentru neputinţa de adaptare – pe scurt, un fel de impotenţă şi că a disprețui orice fel de efort este cel mai mare efort. Am asimilat însă o doză mică dintr-un lucru permanent util, cea mai importantă contribuţie a Oxfordului la viaţa civilizată: onestitatea socratică. Mă învăţa, cu intermitenţă dar destul de des, că nu este îndeajuns să te revolţi împotriva propriului trecut. Într-o zi m-am manifestat faţă de cîţiva prieteni revoltător de înverşunat împotriva armatei; ceva mai tîrziu, cînd m-am întors în camera mea, mi-am dat seama că simplul fapt de a spune cu obrăznicie lucruri care l-ar fi dat gata pe tata dacă mai trăia nu însemna că nu mă mai aflu sub influenţa lui. Adevărul este că nu eram cinic din fire, era doar o manifestare a revoltei. Scăpasem de ceea ce uram, dar nu descoperisem ce şi unde puteam iubi, aşa că pretindeam că iubirea nu se afla nicăieri.

Bine echipat pentru eşec, m-am lansat în viaţă. Din panoplia de termeni esenţiali ai tatălui meu lipsea „Prudenţa financiară". Avea un cont ridicol de mare deschis la restaurantul Ladbroke şi notele pentru mesele pe care le oferea la popotă erau incredibil

de mari pentru că îi plăcea să se bucure de popularitate şi în loc de farmec trebuia să ofere de băut. După ce avocaţii şi fiscul şi-au luat ce li se cuvenea, partea mea nu mai reprezenta o sumă îndestulătoare ca să-mi asigure traiul. Toate locurile de muncă la care mă gîndeam – Ministerul de Externe, în Administraţie, în Colonii, într-o bancă, în comerţ, în agenţii publicitare – mi se păreau uşor de obţinut. M-am prezentat la mai multe interviuri. Dar, nesimţindu-mă obligat să-mi exprim entuziasmul pe care lumea noastră îl aşteaptă de la un tînăr funcţionar superior, nu am avut nici un succes.

În cele din urmă, aşa cum au procedat nenumăraţi alţi absolvenţi de la Oxford înaintea mea, am răspuns unui anunţ din „The Times Educational Supplement". M-am prezentat la adresa respectivă, o şcoală oarecare din Anglia de Est, unde mi s-a oferit postul după ce am fost examinat în grabă. Aveam să aflu mai tîrziu că mai fuseseră doi candidaţi, ambii absolvenţi ai unor universităţi mai puţin celebre şi mai erau doar trei săptămîni pînă la începutul trimestrului.

Băieţii, vlăstare ale unor familii burgheze educate pe bandă, erau destul de răi; orăşelul înăbuşitor era un coşmar. Cea mai groaznică însă era cancelaria. Cînd intram în clasă mă relaxam. Plictiseală, an de an aceeaşi viaţă paralizant de previzibilă plana ca un nor deasupra corpului profesoral. Era o plictiseală de moarte, nu apatia mea obişnuită pe-atunci în vogă. Din plictiseală decurgea făţărnicia şi furia neputincioasă a celor vîrstnici care ştiau că au ratat şi a celor tineri care presupuneau că nu se vor realiza nici ei. Profesorii mai bătrîni întruchipau o predică macabră; cînd te uitai la unii dintre ei te apuca ameţeala, erau imaginea perfectă a hăului inutilităţii umane... sau cel puţin aceasta a fost senzaţia mea în timpul trimestrului al doilea.

Nu puteam să-mi petrec viaţa traversînd un astfel de deşert; simţeam pe zi ce trece că această şcoală pietrificată, cu aere de eleganţă era Anglia la scară redusă şi că trebuia să le părăsesc pe amîndouă ca să evit ridicolul. Mă săturasem, de asemenea, şi de o fată.

Demisia mi-a fost acceptată cu resemnare, urmînd să-mi ţin cursurile pînă la sfîrşitul anului. Atunci cînd am făcut o aluzie vagă la neliniştea mea, directorul a bănuit pe loc că aveam de gînd să merg în America sau în vreo colonie engleză.

— Nu m-am hotărît încă, domnule director.

— Cred că am fi scos din dumneata un bun profesor, domnule Urfe. Şi ai fi putut face treabă bună cu noi. Ştii, dar acum este prea tîrziu.

— Cred că da.

— Nu prea sînt de acord cu hoinăritul departe de casă. Eu te sfătuiesc să nu te duci. Oricum... *vous l'avez voulu, Georges Danton. Vous l'avez voulu.*

Nici nu se putea să nu greşească citatul.

În ziua plecării mele turna cu găleata. Eu însă nu mai puteam de fericire, o stare exuberantă de zbor. Nu ştiam încotro mă îndreptam, dar ştiam ce-mi trebuia : o nouă ţară, un neam nou, o nouă limbă ; şi cu toate că nu-l puteam defini în cuvinte la vremea aceea, îmi trebuia un nou mister.

2

Am aflat că la British Council se recruta personal. La începutul lunii august m-am prezentat în Davies Street la o doamnă foarte aferată, cu obsesii intelectuale şi limbaj afectat. Mi-a spus, cu un aer confidenţial, că este teribil de important să fim reprezentaţi în străinătate de persoane corespunzătoare, posturile erau publicate în presă şi candidaţii aleşi pe bază de interviu şi că, oricum, erau nevoiţi să reducă personalul din străinătate. Apoi trecu la subiect : singurele posturi erau cele de profesori de engleză în şcolile străine şi nu ştia dacă asta nu-mi suna „îngrozitor".

I-am spus că da.

În ultima săptămînă a lunii august, mai în serios, mai în glumă, am publicat un anunţ în ziar – un anunţ obişnuit. La oferta mea concisă de a face orice şi de a merge oriunde am primit mai multe răspunsuri. În afară de cîteva broşuri care ţineau să-mi amintească de Dumnezeu, stăpînul nostru, am primit şi trei scrisori încîntătoare de la nişte escroci faliţi. Într-una era vorba de un post special, bine plătit în Tanger – dacă ştiam italiana. Nu mi-au răspuns la scrisoarea în care-l solicitam.

Luna septembrie bătea la uşă. Eram descumpănit, mă simţeam strîns cu uşa să apelez din disperare din nou la „Educational Supplement" şi la şirul nesfîrşit de slujbe cenuşii. Într-o dimineaţă, m-am întors la British Council.

M-am interesat dacă nu aveau slujbe de profesori în zona Mediteranei. Femeia cu limbaj afectat s-a dus după un dosar. Stăteam în sala de aşteptare sub un tablou în tonuri de roşu de Matthew Smith şi începusem să mă şi văd la Madrid, la Roma, poate Marsilia sau Barcelona... chiar şi Lisabona. În străinătate va fi altfel; nu va fi cancelarie, voi avea toate condiţiile să scriu poezii. Femeia a revenit. Toate locurile bune se dăduseră, îi părea tare rău. Atît a mai rămas: mi-a întins o hîrtie despre o şcoală din Milano. Am dat din cap în semn de refuz. Şi ea a fost de acord.

— Atunci nu a mai rămas decît asta. Am publicat-o de puţin timp. Mi-a întins tăietura din ziar.

LICEUL LORD BYRON, PHRAXOS

Phraxos, Grecia, are nevoie pentru începutul lunii octombrie de profesor stagiar de limbă engleză. Candidaţii trebuie să nu fie căsătoriţi şi să posede o diplomă de absolvire a facultăţii cu specializare în limba engleză. Nu este obligatoriu să ştie greaca modernă. Salariul este în jur de 600 de lire pe an, convertibil în totalitate. Contractul se face pe doi ani şi poate fi prelungit. Drumul se plăteşte la începutul şi la sfîrşitul contractului.

În completarea anunţului, mi s-a dat şi o foaie cu informaţii amănunţite. Phraxos era o insulă în Marea Egee, la aproximativ o sută treizeci de kilometri de Atena. Lord Byron era „unul din cele mai cunoscute internate" din Grecia, organizate în sistem englez de liceu particular, de unde şi numele şcolii. Avea, se pare, toate condiţiile necesare unei astfel de instituţii de învăţămînt. Orele de predare pe zi ajungeau la maximum cinci.

— Se vorbeşte numai de bine despre şcoală. Insula este o minune!

— Aţi fost acolo?

Avea cam treizeci de ani şi părea născută să rămînă nemăritată. Era atît de neatrăgătoare, încît îmbrăcămintea elegantă şi fardul prea abundent îi dădeau un aer patetic: o gheişă ratată. Nu fusese acolo, dar toată lumea spusese că este aşa. Am recitit anunţul.

— De ce au dat anunţul atît de tîrziu?

— Am înţeles că au angajat pe cineva. Nu prin intermediul nostru. S-a întîmplat o încurcătură teribilă. Noi nu am mai angajat pentru ei. Este prima dată; o facem din pură amabilitate.

Zîmbea răbdătoare. Avea dinţii din faţă mult prea mari. Am întrebat-o cu un accent cît mai de Oxford dacă îmi permite s-o invit la masă.

Acasă, am completat formularul pe care-l adusese la restaurant. Apoi am ieşit să-l duc la poştă. Exact în seara respectivă, ca o coincidenţă, am cunoscut-o pe Alison.

3

Cred că, pentru vîrsta mea, după normele unor vremuri mai puţin tolerante, avusesem destul de multe relaţii sexuale. Fetele, o anume categorie, se dădeau în vînt după mine; aveam maşină, un lucru destul de rar în zilele acelea printre studenţi, aveam şi ceva bani. Urît nu eram, dar mult mai important decît atît, mă bucuram de siguranţă, iar orice şmecher ştie că singurătatea este o armă ucigătoare în relaţiile cu femeile. „Tehnica" mea consta în afişarea unei aparenţe de imprevizibilitate, cinism şi indiferenţă. Apoi, ca un prestidigitator, în loc de iepure alb, scoteam la iveală o inimă singuratică.

Nu făceam colecţie de victime, dar înainte de a pleca de la Oxford de virginitatea mea mă despărţeau vreo zece fete. Mă încînta în egală măsură succesul meu sexual şi natura aparent efemeră a iubirii. Ca atunci cînd eşti bun la golf, dar dispreţuieşti jocul în sine, totul merge bine, fie că jucam, fie că nu. Majoritatea combinaţiilor le aveam în vacanţă, departe de Oxford, pentru ca la începutul anului sau al semestrului să abandonez locul crimei. Urmau cîteva săptămîni plicticoase de scrisori, dar rezolvam făcînd să dispară inima singuratică „asumîndu-mi pe de-a-ntregul întreaga responsabilitate", schimbînd jocul şi arborînd o mască de eleganţă şi superioritate. Devenisem aproape tot atît de abil în începerea jocului, cît şi în terminarea lui.

Ştiu că pare, şi de fapt şi este, nu atît un calcul rece, cît o credinţă narcisistă în importanţa stilului de viaţă. Confundam sentimentul de uşurare pe care îl aveam cînd terminam cu o fată cu dragostea de libertate. Un argument în favoarea mea era că minţeam foarte puţin; aveam grijă întotdeauna să-mi previn victima, înainte de a se dezbrăca, de diferenţa de a te cupla cu cineva şi a te căsători.

Acolo, în Anglia de Est, lucrurile s-au complicat. Începusem să ies cu fiica unuia dintre profesorii mai vîrstnici. Era drăguță, genul obișnuit de englezoaică, și, ca și mine, disprețuia provincialismul și părea îndrăgostită; tîrziu mi-am dat seama că era îndrăgostită cu un scop anume: să se mărite cu mine. Mă îngrozea ideea că o simplă necesitate fizică amenința să-mi schimbe viața. În vreo două-trei seri, era gata-gata să-i cedez lui Janet, o proastă pe care știam că nu o iubesc și că nu o voi iubi niciodată. Scena despărțirii petrecută în automobil, într-o noapte amară de iulie la malul mării, plină de reproșuri și plînsete, avea să mă bîntuie o bună bucată de vreme. Din fericire știam, și ea știa că eu știu, că nu era însărcinată. Am ajuns la Londra hotărît să mă țin un timp oarecare departe de femei.

Apartamentul din Russel Square de sub cel închiriat de mine a rămas gol cam toată luna august, pînă într-o duminică. Se auzeau uși trîntite, lume, muzică. Luni am văzut trecînd pe lîngă mine niște tipe destul de anoste; vorbeau cu un accent deosebit. Erau australience. Apoi a venit ziua în care am luat masa în oraș cu domnișoara de la British Council, domnișoara Spencer-Haigh; s-a întîmplat într-o vineri.

Pe la ora șase seara, cineva a bătut la ușă. Era una dintre cele două fete pe care le întîlnisem pe scări, cea mai solidă.

— Salut. Eu sînt Margaret. Locuiesc jos. I-am strîns mîna întinsă. Îmi pare bine să te cunosc. Ascultă, noi ne-am adunat la un pahar. Vii și tu?

— Păi, știu și eu...

— Aici tot o să fie zgomot.

Ca de obicei, o invitație ca să evite reclamații ulterioare. Am ezitat, apoi am strîns din umeri.

— De acord. Mulțumesc.

— În regulă. La opt, da? Începuse să coboare pe scări cînd a mai strigat: Ai și tu vreo prietenă cu care vrei să vii?

— Deocamdată nu.

— Lasă că ne ocupăm noi... Pa.

A plecat. Îmi părea rău că am acceptat.

Am coborît deci, cînd am auzit că veniseră și alții. Urîtele – ele vin întotdeauna printre primele – speram să aibă parteneri. Ușa era deschisă. Am trecut prin antreu și m-am oprit în cadrul ușii care dădea în camera de zi, ținînd într-o mînă sticla de vin roșu algerian gata să o ofer.

Căutam cu privirea în încăperea aglomerată pe una dintre cele două fete pe care le mai văzusem. Se vorbea tare, cu accent australian, un bărbat purta costum scoţian, cîţiva erau din Indiile de Vest. Nu părea genul meu de petrecere şi aveam de gînd să dispar în cîteva clipe. A mai intrat cineva, o persoană care aştepta în antreu în spatele meu.

Era o fată cam de vîrsta mea, cu o valiză grea şi un rucsac mai mic în spate. Purta o haină de ploaie albicioasă, şifonată, după care se vedea că făcuse o călătorie lungă. Era bronzată ca după săptămîni întregi de stat la soare torid. Părul lung, decolorat, aproape blond, era neobişnuit, acum cînd era la modă ca fetele să se tundă băieţeşte: fetele ca băieţii, nu fetele ca fetele. Avea un aer de nemţoaică sau de daneză, de copil al nimănui şi în acelaşi timp pervers, imoral. Nu îndrăznea să intre, îmi făcu semn cu mîna ca să mă apropii şi zîmbi vag, ezitant, ambiguu.

— N-ai putea să o găseşti pe Maggie să o rogi să vină pînă aici?

— Margaret?

A făcut un semn că da. Mi-am făcut cu greu drum prin camera plină de lume şi în cele din urmă am găsit-o pe Margaret în bucătărie.

— Bună! Ai reuşit.

— Te caută cineva afară. O fată cu un geamantan.

— Auleu, nu! S-a întors către o femeie din spatele ei. Aveam impresia că s-a întîmplat ceva. A stat puţin, apoi a pus pe masă sticla de bere pe care o deschidea. Am urmat-o înapoi prin mulţimea din cameră, ascunzîndu-mă după umerii ei plini.

— Alison! Spuneai că vii săptămîna viitoare.

— Am cheltuit tot. Copilul nimănui avea o mutră pe jumătate vinovată, pe jumătate vicleană. Pete s-a întors?

— Nu. Coborî puţin vocea avertizînd-o: S-au întors în schimb Charlie şi Bill.

— *Merde*. Era furioasă. *Trebuie* să fac o baie.

— Charlie a umplut cada cu bere şi gheaţă. Este plină ochi.

Fata bronzată avea un aer dezamăgit. Am intervenit.

— Poţi să te speli la mine. Locuiesc deasupra.

— Da? Alison, dumnealui este...

— Nicholas.

— Nu te deranjează? Eu tocmai m-am întors de la Paris.

Am sesizat la ea două feluri de accente, unul aproape australian, celălalt aproape englezesc.

— Deloc. Te conduc sus.

— Mai întîi să intru să-mi iau nişte haine. Cînd intră în cameră, fu întîmpinată cu strigăte de bun venit.

— Hei, Allie! De unde vii, fetiţo?

Doi sau trei australieni s-au dus către ea. I-a sărutat pe toţi în trecere. În clipa următoare, Margaret, una dintre cele două fete corpolente, ocrotitoare faţă de fetele firave, îi împinse la o parte. Alison reveni cu hainele şi am urcat amîndoi la mine.

— Isuse, spuse ea, australienii!

— Unde ai fost?

— Peste tot, Franţa, Spania.

Am intrat în apartament.

— Eu mă duc să curăţ păianjenii din baie. Ia-ţi de băut. Găseşti acolo.

Cînd m-am întors, ţinea în mînă un pahar de whisky. Zîmbi din nou făcînd un efort, apoi renunţă. Am ajutat-o să-şi scoată pardesiul. Era parfumată cu un parfum franţuzesc greu ca acidul fenic şi bluza galbenă-verzuie era murdară.

— Locuieşti în apartamentul de jos?

— Îhî. Cu fetele, îl împărţim.

Ridică paharul în semn de noroc. Avea ochi cenuşii inocenţi, singurul semn de inocenţă pe un chip pervers, nu din fire, ci asprit de împrejurări: era o mască de apărare care cerea în acelaşi timp să fie apărată. Vocea cu intonaţie vag australiană, dar nu pe de-a-ntregul englezească, cînd aspră, cînd nazală, cînd usturător de directă. Era bizară, un fel de oximoron uman.

— Ai venit singur la petrecere?

— Da.

— Pot să stau cu tine în noaptea asta?

— Sigur că da.

— Te întorci peste douăzeci de minute?

— Te aştept.

— Prefer să pleci.

Am zîmbit amîndoi precaut. Eu am coborît la petrecere. Margaret s-a îndreptat către mine. Cred că mă aşteptase.

— Am o englezoaică drăguţă care de-abia aşteaptă să te cunoască, Nicholas.

— Îmi pare rău, a pierdut trenul.

Mă privi fix, apoi se uită împrejur şi mă trase în antreu.

— Ascultă! E mai greu de explicat, dar... Alison este logodită cu fratele meu. Cîţiva dintre prietenii lui sînt aici.

— Şi ce dacă?

— A mai avut neplăceri.

— Tot nu înţeleg.

— Nu vreau scandal. S-a mai întîmplat. Eu nu reacţionam. Ştii, oamenii devin geloşi din prietenie.

— Dar n-o să fac nimic.

Cineva a chemat-o înăuntru. Voia să se liniştească în privinţa mea, dar nu a reuşit, şi părea să se fi consolat că nu este nimic de făcut.

— De acord. Ai priceput ce am spus?

— Absolut.

Mi-a aruncat o privire de om care ştie multe, apoi a dat din cap nu foarte fericită şi a plecat. Am stat lîngă uşă cam douăzeci de minute, apoi m-am strecurat afară şi m-am întors la mine în apartament. Am sunat. După un răstimp destul de lung am auzit o voce dinăuntru.

— Cine este?

— Douăzeci de minute.

A deschis uşa, avea părul prins în creştet şi prosopul legat în jurul trupului, lăsînd să se vadă umerii foarte bronzaţi şi picioarele tot aşa. S-a retras în baie. Apa se scurgea gîlgîind. Am strigat prin uşă:

— Am fost prevenit în legătură cu tine.

— Maggie?

— Mi-a spus că nu vrea scandal.

— Tîmpita! S-ar putea să-mi devină cumnată.

— Ştiu.

— Studiază sociologia la Universitatea din Londra. A urmat o pauză. Ce nebunie! Pleci şi crezi că oamenii s-au schimbat şi de fapt ei au rămas la fel.

— Ce vrei să spui?

— Aşteaptă un minut.

Am aşteptat mai multe pînă cînd a deschis uşa şi a intrat în salon. Avea o rochie albă, simplă şi-şi lăsase din nou părul pe umeri. Era nefardată, ceea ce o avantaja, făcînd-o de zece ori mai nostimă. Îmi zîmbi reţinut.

— Se aprobă?

— Frumoasa balului. M-a deconcertat privirea ei directă. Coborîm?

— Mai dă-mi un deget de whisky!

I-am umplut paharul cu mai bine de un deget. În timp ce turnam băutura în pahar, mă întrebă:

— Nu ştiu de ce mi-este frică. Oare de ce îmi este frică?

— De ce?

— Nu ştiu. De Maggie, de băieţi, dragii mei australieni.

— Cu scandalul cum a fost?

— Doamne, ce prostie! Venise un tînăr israelian simpatic, ne sărutam. Era petrecere – asta este tot. Charlie i-a spus lui Pete şi s-au apucat să se certe şi... Doamne, ce a fost! Ştii cum este. Masculii între ei!

Jos i-am pierdut urma un timp. Făcuseră grup în jurul ei. I-am adus un pahar şi l-am pasat peste umărul cuiva. Se vorbea despre Cannes, Collioure şi Valencia. Se auzea muzică de jazz din camera din fund. M-am îndepărtat, îndreptîndu-mă spre uşă ca să privesc.

Printre dansatorii din întuneric se vedeau afară, pe fereastră, copacii negri şi un cer de chihlimbar deschis. Aveam un sentiment straniu de înstrăinare de toţi cei din jurul meu. O fată cu ochelari, o privire mioapă dinspre o faţă blîndă insipidă, o intelectuală cu suflet mare sortită să fie trasă pe sfoară şi păcălită de toţi prefăcuţii, îmi zîmbea de la celălalt capăt al camerei. Era singură, ceea ce m-a făcut să bănuiesc că ea era „englezoaica drăguţă" pe care Margaret mi-o hărăzise. Era rujată prea strident; o tipă comună şi blîndă ca cine ştie ce specie de zburătoare. M-am îndepărtat ca de pe marginea prăpastiei pînă la nişte rafturi cu cărţi lîngă care m-am aşezat pe jos prefăcîndu-mă că citesc un roman oarecare.

Alison a îngenuncheat lîngă mine.

— M-am pilit. Din cauza whisky-ului. Bea şi tu din asta. Era gin. Am dat din cap în semn că nu. Mă gîndeam la fata cu obrazul palid, cu buzele mînjite cu roşu. Cel puţin fata din faţa mea este o fiinţă vie, brutală, dar plină de viaţă.

— Ce bine că te-ai întors în seara asta!

Îşi sorbea ginul măsurîndu-mă din ochi.

— Ai citit asta? am reluat eu discuţia.

— Hai să nu ne mai învîrtim pe după deget! Dă-o-ncolo de literatură! Tu eşti deştept şi eu sînt frumoasă. Să vorbim despre noi.

Ochii cenuşii aţîţau; sau îndrăzneau.

— Pete?

— Este pilot. Şi adăugă numele unei bine cunoscute companii aeriene. Trăim împreună. Cu pauze. Asta este tot.

— Aha.

— Urmează un curs de specializare în Statele Unite. Fata privea podeaua cu un aer serios, altfel decît pînă acum. Maggie numeşte asta logodnă – noi nu. Mă privi drept în ochi. Sîntem amîndoi liberi.

Nu era foarte clar dacă vorbea despre logodnicul ei sau pentru ca eu să înţeleg. Oare a fi liberă era o poză sau şi adevărul despre ea?

— Cu ce te ocupi?

— Diverse. Mai mult pe la recepţie.

— La hoteluri?

— Peste tot. Îşi încreţi nasul. Am făcut o cerere de angajare în altă parte. Ca stewardesă. De asta am călătorit săptămînile din urmă, ca să mă mai familiarizez cu franceza şi spaniola.

— Vrei să ieşim mîine împreună?

Un bărbat masiv, trecut de treizeci de ani, unul dintre australieni, se sprijinea de canatul uşii din faţa noastră.

— Ascultă, Charlie, strigă Alison în direcţia lui, domnul mi-a împrumutat baia. Nu este nimic.

Charlie dădu încet din cap, apoi făcu un semn de avertisment cu un deget butucănos. Se îndreptă cu un oarecare efort, apoi se îndepărtă cu paşi nesiguri.

— Scumpul de el!

Alison îşi privea cu atenţie palma întoarsă în sus.

— Ai fost doi ani şi jumătate într-un lagăr japonez de prizonieri?

— Nu. De ce?

— Charlie a fost.

— Săracul!

Apoi am tăcut amîndoi.

— Australienii sînt bădărani, iar englezii sînt fanfaroni.

— Dacă tu...

— Eu mă iau de el pentru că este îndrăgostit de mine şi îi place. Nimeni nu are voie să rîdă de el. Dacă sînt eu de faţă, bineînţeles.

Iar am tăcut.

— N-am vrut.

— Nu-i nimic.

— Cu mîine cu rămîne?

— Nu, cu tine cum rămîne!

Deşi m-am simţit ofensat cînd mi-a dat lecţia despre arta de a nu-i dispreţui pe ceilalţi, am acceptat încetul cu încetul să vorbesc

despre mine. M-a ajutat punînd întrebări directe şi neluînd în seamă răspunsurile vagi.

Am început prin a-i spune că sînt fiul unui comandant de brigadă, apoi despre sentimentul singurătăţii. De data aceasta nu mi-am mai dat aere, am explicat pur şi simplu. Am descoperit la ea două lucruri: că dincolo de asprime se afla o pisicuţă măgulitoare, care ştia cum să se poarte cu bărbaţii, cum să-i îmbrobodească sexual şi că farmecul ei îi era dat în egală măsură de un trup frumos, de un chip interesant şi de faptul că era conştientă de calităţile ei. Avea un talent, prea puţin englezesc, de a arunca o vorbă de duh, un comentariu pertinent, prin care-şi manifesta vreun interes oarecare. Am amuţit. Ştiam că are privirea aţintită asupra mea. După o clipă, am privit-o şi eu. Avea o expresie timidă, contemplativă; o altă persoană.

— Alison, îmi placi.

— Şi tu îmi placi. Cel puţin aşa cred. Ai o gură frumoasă, avînd în vedere cît eşti de înfumurat.

— Eşti prima australiancă pe care o întîlnesc.

— Bietul englez!

Era întuneric, rămăsese aprinsă o singură lampă care lumina vag. Musafirii zăceau în cupluri pe unde găseau, pe canapele, fotolii şi pe podele. Petrecerea îi despărţise în perechi. Maggie dispăruse. Charlie dormea buştean pe podeaua din dormitor. Noi doi dansam, la început strîns, apoi mai strîns. Am sărutat-o pe păr, apoi pe gît, ea îmi strînse mîna şi se lipi mai mult de mine.

— Mergem sus?

— Mergi tu înainte. Vin şi eu imediat.

Se îndepărtă uşor şi eu am urcat la mine în apartament. Au trecut zece minute, cînd apăru în dreptul uşii, cu un zîmbet uşor temător pe buze. Stătea acolo îmbrăcată în alb, micuţă, inocentă şi perversă, primitivă şi rafinată, o novice iniţiată.

A intrat, eu am încuiat uşa. Cîteva minute ne-am îmbrăţişat în întuneric, lipiţi de uşă. Afară s-au auzit paşi şi apoi cineva a bătut de două ori puternic în uşă. Alison mi-a acoperit gura cu mîna. A mai bătut de două ori, şi încă o dată. Nu ştiam ce să facem, inima parcă ne bubuia. Paşii s-au îndepărtat.

— Vino, spuse Alison, vino, vino!

4

A doua zi m-am trezit tîrziu. Ea mai dormea cu spinarea bronzată, despuiată, întoarsă către mine. M-am dat jos din pat, am făcut cafea și am adus-o în dormitor. Se trezise și se uita la mine din vîrful patului, cu o privire lipsită de expresie, care mi-a șters zîmbetul de pe buze. Se întoarse și-și trase cearșaful peste cap. M-am așezat pe marginea patului încercînd ca un prost să-mi dau seama ce s-a întîmplat, dar ea nu și-a mișcat cearșaful de pe cap, așa că am renunțat să o mai bat ușurel cu mîna peste cearșaf, să fac vreun zgomot și m-am întors la cafea. A mai trecut un timp, după care s-a ridicat, a cerut o țigară și pe urmă o cămașă de-a mea. Îmi evita privirea. Și-a tras cămașa, s-a dus la baie și cînd s-a întors în pat, m-a atins ușor cu părul. Stăteam la picioarele patului uitîndu-mă cum își bea cafeaua.

— Ce s-a întîmplat?

— Știi cu cîți bărbați m-am culcat în ultimele două luni?

— Cincizeci?

Nici un zîmbet.

— Dacă ar fi fost cincizeci, însemna că sînt o profesionistă cinstită.

— Hai, mai bea cafea.

— Aseară, la o jumătate de oră de la întîlnirea noastră, m-am gîndit că, dacă sînt chiar o vicioasă, mă culc cu tine.

— Mulțumesc frumos.

— Am știut după cum vorbeai.

— Ce ai știut?

— Că ești genul *affaire de peau*.

— Asta-i culmea!

Alt moment de tăcere.

— Eram pilită și obosită. Se uită la mine îndelung, dădu din cap și închise ochii. Iartă-mă! Ești un drăguț. Ești foarte tandru în pat. Și acum?

— Știu și eu?!

— Lasă că știu eu!

— Nu ai făcut nici o crimă. E doar o dovadă că nu te poți mărita cu tipul ăla.

— Am douăzeci și trei de ani. Tu cîți ai?

— Douăzeci și cinci.

— Nu ai început să știi ce ești? Ce o să fii? Eu da. Știu că o să fiu o tîrîtură idioată pînă în vecii vecilor.

— Fii serioasă!

— Ştii ce face Pete? Îmi scrie şi îmi comunică: „Am ieşit vinerea trecută cu o gagică şi s-a lăsat cu wuzzamaro".

— Cum adică?

— Adică, du-te şi tu şi tăvăleşte-te cu cine ai poftă. Se uita pe geam. În primăvara asta am fost cu el. Ne înţelegem tare bine – cînd nu sîntem în pat, sîntem ca frate şi soră. Îmi aruncă o privire piezişă prin fumul de ţigară. Nu ştii ce înseamnă să te trezeşti lîngă un bărbat pe care ieri pe vremea asta nici nu-l cunoşteai. Pierzi ceva. Nu ce pierd fetele în general.

— Sau cîştigi ceva.

— Ce poţi oare cîştiga? Spune-mi şi mie.

— Experienţă, plăcere.

— Ţi-am spus că-mi place forma buzelor tale?

— De mai multe ori.

Stinse ţigara şi se lăsă pe spate.

— Ştii de ce am vrut să plîng adineauri? Pentru că o să mă mărit cu el. Cum se întoarce, mă mărit cu el. Este tot ce merit. Stătea sprijinită cu spatele de perete, acoperită cu cămaşa prea largă, un fel de băieţel cu trup de femeie, cu o expresie jignită, cu privirea aţintită, cînd la mine, cînd la cuvertură, în tăcerea amîndurora.

— Este un moment mai greu. Eşti nefericită.

— Sînt nefericită atunci cînd stau şi mă gîndesc, cînd mă trezesc şi constat că sînt ce sînt.

— Mii de tinere trec prin starea asta.

— Eu nu sînt ele. Eu sînt eu. Trase cămaşa de pe ea şi se vîrî sub cearşafuri. De fapt, cum te cheamă?

— Urfe. U-R-F-E.

— Eu mă numesc Kellt. Tatăl tău chiar a fost ofiţer?

— Da.

În glumă, timid, salută milităreşte, apoi întinse un braţ bronzat. M-am aşezat lîngă ea.

— Nu crezi că sînt o boarfă? Da sau nu?

Probabil că atunci, în acel moment cînd mă uitam la ea, atît de aproape, am ales. Aş fi putut spune ce gîndesc: Da, eşti o boarfă şi chiar mai rău, îţi exploatezi borfenia. Îmi pare rău că nu am ascultat-o pe cumnata ta. Dacă aş fi stat mai departe de ea, la celălalt capăt al camerei, aş fi putut să-i ocolesc privirea şi aş fi fost tăios. Dar ochii aceia cenuşii, inocenţi, întrebători, care mă implorau să nu mint, m-au făcut să mint.

— Îmi placi. Chiar foarte mult.

— Vino în pat şi ţine-mă în braţe! Nimic mai mult. Ţine-mă doar în braţe.

M-am întins lîngă ea şi am cuprins-o în braţe. Atunci, pentru prima oară în viaţă, am făcut dragoste cu o femeie care plîngea.

În acea primă duminică, Alison nu a plîns doar o dată. A coborît pe la ora cinci să o vadă pe Maggie şi s-a întors cu ochii roşii. Maggie îi spusese să părăsească apartamentul. După o jumătate de oră, Ann, cealaltă fată din apartament, una din acele individe nefericite cu figura plată de la nas pînă la bărbie, urcă la mine. Maggie ieşise în oraş şi îi transmitea lui Alison să-şi ia toate lucrurile. Am coborît împreună şi le-am adus sus. Am stat de vorbă cu Ann. În stilul ei liniştit, puţin pedant, îi dădea dreptate lui Alison mai mult decît aş fi crezut, considerînd că Maggie era agresiv de oarbă cînd era vorba de defectele fratelui ei.

Zile de-a rîndul Alison nu a mai ieşit din apartament decît noaptea, de teama lui Maggie, pe care avea motive să o considere un monument de solidă virtute australiană ridicat pe mlaştina blestemată a decadenţei engleze. Eu aduceam de mîncare şi discutam, dormea, făceam dragoste, dansam, găteam, indiferent de oră *sous les toits*, departe de viaţa cotidiană, de viaţa anostă a lumii londoneze pe care o vedeam doar pe geam.

Alison era feminină pînă la Dumnezeu; nu-şi trăda însă niciodată genul, aşa cum şi-l trădează nenumărate tinere englezoaice. Nu era frumoasă, de foarte multe ori nu era nici măcar drăguţă. Avea însă un trup modern, subţire, de băiat, îmbrăcată după ultima modă, umbla conştientă de fiecare pas pe care îl făcea. Întregul valora mai mult decît părţile luate separat. Îmi plăcea să stau în maşină şi să o urmăresc cum vine spre mine, cum se opreşte, cum traversează strada; mi se părea minunată. Dar cînd se apropia de mine, cînd era lîngă mine, aveam impresia adesea că este superficială, răsfăţată. Chiar şi de aproape mă prindea pe picior greşit. Pentru o clipă îmi părea urîtă, ca apoi o mişcare, schimbarea expresiei, un unghi al feţei să o transforme total.

Cînd ieşea în oraş îşi dădea cu mult fard de pleoape, ceea ce se potrivea cu expresia îmbufnată a gurii, de om lovit; o expresie ce te făcea să vrei să o învineţeşti şi mai tare. Bărbaţii o remarcau pe stradă, în restaurante, în cîrciumi, lucru pe care ea îl ştia. Îi

urmăream cum îşi furişează privirile spre ea. Făcea parte din acea categorie nu prea numeroasă, chiar şi printre femeile frumoase, care s-au născut cu o aură firească de sexualitate: în viaţa lor vor conta întotdeauna relaţiile cu bărbaţii, cum vor reacţiona aceştia. Chiar şi cei mai potoliţi simt acest lucru.

Cînd îşi spăla fardul, devenea alta, mai simplă. La început, cînd ne-am cunoscut, nu fusese în forma ei obişnuită; dar ca întotdeauna niţel imprevizibilă, ambiguă. Nu ştiai niciodată cînd va reveni personajul sofisticat, rănit, aspru. Se dăruia cu patimă, apoi căsca în momentul cel mai nepotrivit. În cîte o zi făcea curat în apartament, gătea, călca, apoi urmau trei-patru zile cînd îşi petrecea timpul în stil boem, în faţa căminului aprins citind *Regele Lear*, reviste pentru femei, romane poliţiste, Hemingway, nu toate deodată, cîte puţin din fiecare în aceeaşi după-amiază. Îi plăcea să facă tot felul de lucruri cărora le găsea mai tîrziu rostul.

Într-o zi s-a întors acasă cu un stilou foarte scump.

— Pentru *monsieur*.

— Nu trebuia.

— Nu-ţi face probleme! L-am furat.

— Furat?

— Fur tot. N-ai observat?

— Tot?

— Nu fur din prăvălii mici. Numai din magazine mari. Te invită. Nu mai face mutra asta revoltată!

— Nu fac. De fapt eram revoltat. Ţineam stiloul în mînă cît mai uşurel cu putinţă. Alison zîmbea.

— E doar un *hobby*.

— Şase luni la pîrnaie nu vor fi prea amuzante.

Îşi turnase whisky.

— *Santé!* Urăsc magazinele mari. Nu numai pe capitalişti, dar mai ales pe capitaliştii englezi. Două păsări dintr-un singur foc. Hai, băiatule, zîmbeşte! Mi-a pus stiloul în buzunar. Ei, acum se numeşte că eşti complice la crimă.

— Vreau o picătură de whisky.

Ţinînd sticla în mînă, mi-am amintit că şi pe asta o „cumpărase". M-am uitat la ea. Mi-a făcut semn din cap că nu.

S-a aşezat lîngă mine în timp ce îi turnam în pahar.

— Nicholas, ştii de ce iei toate *lucrurile* atît de în serios? Pentru că te iei pe tine prea în serios.

Cu un zîmbet pe jumătate tandru, pe jumătate ironic, s-a îndepărtat să curețe cartofi. Știam că într-un fel, oarecum indirect, o insultasem și mă insultasem și pe mine.

Într-o noapte am auzit-o strigînd pe cineva în somn.

— Cine este Michael? am întrebat-o a doua zi de dimineață.

— O persoană pe care vreau s-o uit.

A povestit tot felul de alte lucruri, despre mama englezoaică, politicoasă însă autoritară; despre tatăl ei, un șef de gară care murise de cancer cu patru ani în urmă.

— Asta explică duplicitatea vocii mele. De cîte ori deschid gura, mama și tata încep iar să se certe. Ăsta trebuie să fie motivul pentru care iubesc și urăsc în același timp Australia și știu că nu voi fi niciodată fericită acolo și totuși mi-e dor de ea. Înțelegi?

Mă tot întreba dacă înțeleg.

— Am fost în vizită la restul familiei din Țara Galilor. Fratele mamei. Iisuse Hristoase! Le-ar da lacrimile și cangurilor.

Mă găsea foarte englez, foarte atrăgător. Poate și datorită faptului că eram „cultivat" – un cuvînt pe care-l folosea adesea. Pete se îmbăta criță ori de cîte ori era vorba să meargă la galerii de pictură sau la concerte. Îl imita: „Ce mare crimă e să fii bețiv, drăguțo?"

— Nici nu știi cît este de drăguț Pete, mi-a spus ea într-o zi, chiar dacă este un ticălos. Știu întotdeauna ce vrea, știu ce gîndește și ce este în capul lui cînd spune ceva. Cu tine este altfel. Te supăr și nu știu de ce. Te fac să te simți bine, dar nu știu de ce. Asta pentru că ești englez. Tu asta nu o s-o înțelegi niciodată.

Terminase liceul în Australia și urmase un an cursurile de limbi străine la Universitatea din Sydney. Apoi l-a întîlnit pe Pete și lucrurile „s-au complicat". Venise în Anglia după un avort.

— El a te-a pus să faci avortul?

Stătea pe genunchii mei.

— Nu a știut nimic.

— Nu?

— Nu eram sigură că este al lui.

— Biata de tine!

— Știam că dacă era al lui nu l-ar fi vrut, nu l-ar fi vrut nici dacă ar fi fost al altuia. Așa că...

— Cred că pentru tine a fost...

— Nici eu nu doream un copil. M-ar fi încurcat. Apoi adăugă mai duios: Da, a fost greu.

— Şi totuşi, nu regreţi?

Urmă o tăcere, ridică uşor din umeri.

— Uneori.

Nu-i puteam vedea expresia. Stăteam alături, fiecare simţeam căldura celuilalt fără să spunem nimic, stînjeniţi de implicaţiile acestei discuţii despre copii. Astăzi, în comparaţie cu relaţiile sexuale de odinioară, dragostea apare hîdă.

Într-o seară ne-am dus să vedem un film vechi al lui Carné – îi spunea *Quai de Brumes*. Plîngea cînd am ieşit din sală, apoi a plîns în pat. A simţit că mă contraria.

— Nu eşti în pielea mea. Nu poţi să simţi ce simt eu.

— Oricum, simt şi eu.

— Nu este adevărat. Tu hotărăşti că nu vrei să simţi sau cam aşa ceva şi totul se rezolvă.

— Nu se rezolvă, dar nu mai este chiar atît de grav.

— Filmul m-a făcut să înţeleg ce simt în general. Nimic nu are sens. Tot încercăm să fim fericiţi şi apoi intervine ceva şi totul s-a dus. Din cauză că nu credem în viaţa de apoi.

— Nu că nu credem. Nu putem.

— De cîte ori pleci fără mine îmi închipui că s-ar putea să mori. În fiecare zi mă gîndesc la moarte. De cîte ori fac dragoste cu tine mă gîndesc că este pentru ultima oară înainte de a muri. Ca atunci cînd ai avea mulţi bani, ar trebui să-i cheltuieşti, dar magazinele se închid într-o oră. Înţelegi?

— Bineînţeles. Bomba.

Fuma, stînd culcată.

— Nu bomba. Noi.

Pe ea nu am păcălit-o cu povestea singurătăţii mele. Se pricepea la şantaje sentimentale. Credea că este foarte bine să te afli singur pe lume, să nu ai legături de familie. Într-o zi, cînd eram amîndoi în maşină şi începusem iar să spun că nu am prieteni apropiaţi folosind metafora mea preferată despre colivia de sticlă care mă despărţea de restul lumii, ea începu să rîdă:

— Îţi place, spuse ea. Te plîngi că eşti izolat, băiatule, dar de fapt crezi că eşti altfel. Îmi întrerupse tăcerea ofuscată, spunînd, cam tîrziu: Eşti altfel.

— Şi izolat.

Dădu din umeri.

— Însoară-te. Însoară-te cu mine.

A spus-o ca şi cum m-ar fi sfătuit să iau o aspirină pentru o durere de cap. Aveam privirea aţintită la drumul din faţa noastră.

— Tu te măriţi cu Pete.

— Şi tu nu te-ai însura cu mine pentru că sînt o curvă şi vin din colonii.

— Aş prefera să nu foloseşti cuvîntul acesta!

— Şi pentru că ai prefera să nu folosesc acest cuvînt.

Cînd abordam subiectul despre viitor, alunecam. Vorbeam despre *un* viitor, despre o căsuţă, unde eu voi scrie, despre un *jeep* pentru a cutreiera Australia în lung şi în lat. „Cînd o să fim noi în Alice Springs...“ a devenit un fel de basm cu cocoşul roşu.

Zilele alunecau topindu-se una într-alta. Eram conştient că legătura noastră nu se asemăna cu nici una de pînă atunci. Neţinînd cont de altceva, era, fizic vorbind, extraordinară. Cînd nu eram în pat, eu eram profesorul, îi corectam accentul ca să fie mai englezesc, îi atenuam asprimile, provincialismul. În pat conducea ea. Ne dădeam seama de această reciprocitate, dar, fiind amîndoi copii singuri la părinţi, nu o puteam analiza. Amîndoi aveam ceva de dat şi de cîştigat... şi în acelaşi timp ceva identic din punct de vedere fizic, aceleaşi apetituri, aceleaşi gusturi, aceeaşi libertate faţă de inhibiţii. Ea mă învăţa şi alte lucruri în afară de arta de a iubi; cel puţin aşa gîndeam eu pe vremea aceea.

Îmi amintesc o zi cînd eram împreună la Tate Gallery. Alison se sprijinea uşor de mine, mă ţinea de mînă privind către un Renoir, ţuguindu-şi drăgălaş buzele, ca un copil. Am simţit atunci dintr-o dată că eram un singur trup, o singură persoană, chiar şi acolo; că dacă ar fi dispărut, eu aş fi rămas înjumătăţit. Un sentiment înfiorător ca de moarte, pe care orice om mai puţin cerebral şi absorbit de propria persoană, cum eram pe vremea aceea, l-ar fi numit dragoste. Am crezut că este dorinţă fizică. Am dus-o direct acasă şi am smuls hainele de pe ea.

Altă dată ne-am întîlnit în Jermyn Street cu Billy White, un fost elev al Colegiului Eton, pe care l-am cunoscut bine cînd învăţam la Magdalen – era unul dintre acei *Hommes Révoltés*. Era un tip destul de plăcut, fără nici o urmă de snobism, dar cu un aer de castă superioară aristocratică de care nu se lepăda niciodată, veşnic în contact numai cu lume bine, arborînd o expresie de gusturi impecabile, în îmbrăcăminte şi în limbaj. Am mers

împreună la un restaurant specializat în fructe de mare; auzise el că aduseseră primele stridii de sezon de la Colchester. Alison a vorbit foarte puțin, dar eu mă simțeam jenat fiind cu ea, de accentul ei, de diferența dintre ea și cele două sau trei tinere din lumea bună din preajma noastră. Ea s-a ridicat puțin de la masă și Billy a turnat ce a mai rămas din sticla de Muscadet.

— Drăguță fată!

— Da..., știi și tu, am răspuns eu ridicînd din umeri.

— Atrăgătoare.

— Mai ieftină decît încălzirea centrală.

— Cred și eu.

Știam foarte bine ce gîndește.

După ce ne-am despărțit de el, Alison a stat tăcută. Ne îndreptam cu mașina spre Hampstead ca să vedem un film. M-am uitat către mutra ei posacă.

— Ce nu merge?

— Ce mărunți puteți fi voi, englezii ăștia din lumea bună! Nu sînt din clasa de sus, sînt din clasa mijlocie.

De sus, de jos... Dumnezeule, nu contează.

După o bucată de drum, a continuat:

— Te-ai purtat cu mine ca și cum nu am fi împreună.

— Nu fi caraghioasă!

— Ca și cum aș fi fost o nenorocită de aborigenă!

— Prostii!

— Ca și cum mi-ar fi căzut chiloții în public.

— Cum să-ți explic?!

— Nu te mai obosi!

Într-o zi spuse:

— Mîine mă prezint la interviu.

— Chiar vrei să pleci?

— Tu nu vrei?

— Asta nu înseamnă absolut nimic. Nu trebuie să te și hotărăști.

— Dacă trec probele este bine pentru mine. Însuși faptul că sînt acceptată.

Schimbă subiectul. Aș fi putut să mă opun, dar nu am făcut-o.

Apoi, a doua zi, am primit și eu o scrisoare în legătură cu un interviu. Alison s-a prezentat, zicea că reușise, după părerea ei. Trei zile mai tîrziu a primit o scrisoare care o anunța că fusese admisă la cursurile de pregătire care începeau peste zece zile.

Eu m-am prezentat în fața unei comisii de examinare formată din oficialități, niște persoane foarte politicoase. Ea m-a așteptat

la ieşire şi am luat masa împreună, într-un restaurant italian, stînjeniţi „ca doi străini". Avea faţa cenuşie, obosită, obrajii lăsaţi în jos. Am întrebat-o ce făcuse cît timp am fost eu plecat.

— Am scris o scrisoare.

— Cui? Lor?

— Da.

— Ca să spui ce?

— Tu ce crezi?

— Că ai acceptat.

A urmat o pauză penibilă. Ştiam ce-şi dorea să spun dar nu am putut. Mă simţeam ca un somnambul care se trezeşte pe marginea acoperişului. Nu eram pregătit să mă însor, să mă aşez la casa mea. Psihic vorbind, nu mă aflam îndeajuns de aproape de ea; între noi se aşternuse ceva ce nu puteam defini, ceva obscur, înspăimîntător, care pleca de la ea, nu de la mine.

— Am zboruri şi prin Atena. Dacă eşti în Grecia, ne putem întîlni. Poate că tu rămîi la Londra. O să vedem.

Am început să ne facem planuri cum vom trăi dacă eu nu capăt slujba în Grecia.

Dar am căpătat-o. Mi s-a transmis în scris că mi-au trimis numele la direcţia şcolii din Atena. Era de fapt „o simplă formalitate". Mă aşteptau la şcoală la începutul lui octombrie.

I-am arătat lui Alison scrisoarea de cum am urcat în apartament. O urmăream în timp ce citea, sperînd să văd pe chipul ei un semn de părere de rău. Dar nu l-am văzut. M-a sărutat.

— Ţi-am spus eu.

— Da, ştiu.

— Merită să sărbătorim. Hai la ţară!

M-am lăsat dus. Nu o lua în serios şi eu eram mult prea laş ca să stau să gîndesc de ce mă simţeam vexat în sinea mea de faptul că refuza să ia lucrurile în serios. Am mers la ţară, la întoarcere ne-am dus la cinematograf şi am dansat într-un local în Soho, ea continuînd să nu ia lucrurile în serios. Mai tîrziu, în pat, după ce am făcut dragoste, nu puteam dormi şi a trebuit să vorbim serios.

— Alison, ce-o să fac mîine?

— O să accepţi.

— Tu vrei să accept?

— Nu o lua iar de la capăt!

Eram culcaţi pe spate, îi vedeam ochii cu privirea fixată în tavan. De undeva, mai de jos, frunzele din dreptul unui felinar aruncau umbre nervoase pe tavanul camerei noastre.

— Dacă-ţi spun ce simt, vrei...

— Ştiu ce simţi.

Urmă o tăcere încărcată de reproş.

Am întins mîna şi am atins-o pe stomac. Mi-a îndepărtat mîna fără a-i da drumul.

— Tu simţi, eu simt, ce rost are? Important este ce simţim *amîndoi*. Ce simţi tu, simt şi eu, numai că eu sînt femeie.

Mi-era teamă şi mi-am calculat răspunsul.

— Dacă ţi-aş propune, te-ai mărita cu mine?

— Aşa se vorbeşte?

— Mîine m-aş însura cu tine dacă aş şti că ai, într-adevăr, nevoie de mine sau că realmente mă vrei.

— O! Nicko, Nicko!

Ploaia se scurgea pe geamuri. Mă atinse uşor pe mîna care stătea întinsă între trupurile noastre. Urmă o tăcere îndelungată.

— Trebuie să plec din locul acesta.

Urmă iarăşi o pauză lungă după care spuse:

— Pete se întoarce la Londra săptămîna viitoare.

— Ce-o să facă?

— Nu-ţi face griji. Ştie tot.

— De unde ştii?

— I-am scris.

— Ţi-a răspuns?

Suspină:

— Fără lanţuri.

— Vrei să te întorci la el?

Se sprijini în cot şi mă obligă să-mi întorc capul, feţele noastre aflîndu-se acum aproape lipite una de cealaltă.

— Cere-mi să mă mărit cu tine!

— Vrei să te măriţi cu mine?

— Nu! răspunse ea şi îşi întoarse capul.

— De ce ai făcut asta?

— Ca să terminăm odată. Eu voi fi stewardesă, tu pleci în Grecia. Eşti liber.

— Şi tu eşti liberă.

— Dacă asta te face fericit, da, sînt liberă.

Ploaia curgea în şiroaie pe deasupra copacilor, lovind ferestrele şi acoperişul ca o ploaie de primăvară în alt anotimp. În dormitor planau vorbe nespuse, acuzaţii neformulate, o tăcere vinovată, ca acele clipe dinainte de prăbuşirea unui pod. Eram întinşi unul lîngă altul fără să ne atingem, ca nişte efigii pe un pat devenit

mormînt, înfricoşaţi pînă la durere să spunem ceea ce gîndim. În cele din urmă, ea sparse tăcerea cu un glas aspru, care încerca să sune normal.

— Nu vreau să te fac să suferi şi, cu cît te doresc mai mult, cu atît o să te fac să suferi. Şi nici nu vreau să mă faci să sufăr şi cu cît mă vei dori mai puţin, cu atît voi suferi mai mult. Se dădu jos din pat pentru o clipă. Cînd se întoarse, întrebă:

— Ne-am înţeles?

— Cred că da.

Asta a fost tot ce am spus. Curînd, prea curînd, după părerea mea, a adormit.

Dimineaţa, îşi impuse să fie veselă. Eu am telefonat la British Council. M-am dus să primesc felicitările şi instrucţiunile domnişoarei Spencer-Haigh şi am invitat-o din nou la masă, rugîndu-mă la Dumnezeu să fie pentru ultima oară.

5

Ceea ce Alison nu avea să ştie – deoarece nici eu nu mi-am dat seama pe de-a-ntregul – era faptul că la sfîrşitul lunii septembrie o înşelasem cu o altă femeie. Cu Grecia. Chiar dacă nu m-aş fi angajat, tot m-aş fi dus acolo. Nu am studiat niciodată greaca la şcoală şi tot ce ştiam despre Grecia modernă începea şi se termina cu moartea lui Byron la Missolonghi. Nu mi-a trebuit decît un cuvînt, atunci la British Council. Era ca şi cum s-ar găsi o soluţie genială, exact în momentul în care totul ţi se părea pierdut. Grecia! De ce oare nu mă gîndisem şi eu la ea? Ce plăcut suna: *„Plec în Grecia"*. Nu cunoşteam pe nimeni care să fi fost în Grecia, deoarece aceasta se întîmpla înainte de invazia turistică, de noul Medes. Am strîns toate cărţile pe care le-am găsit despre acele locuri. M-a uluit cît de puţin ştiam despre Grecia. Citeam cu nesaţ şi, ca un prinţ medieval, mă îndrăgostisem de o imagine înainte de a vedea realitatea.

În momentul plecării mele, faptul că voiam să scap de Anglia trecuse pe planul al doilea. Mă gîndeam la Alison doar în termenii plecării în Grecia. Cînd simţeam că o iubesc, mă vedeam împreună cu ea în Grecia, cînd nu, atunci eram în Grecia singur. Ea nu mai avea nici o şansă.

Am primit o telegramă din partea direcției școlii confirmîndu-mi numirea, apoi un contract prin poștă, pe care urma să-l semnez, și o scrisoare de curtoazie într-o engleză infernală din partea directorului școlii. Domnișoara Spencer-Haigh mi-a dat numele și adresa din Northumberland ale unui individ care fusese la școala respectivă în anul anterior. Nu fusese numit de către British Council și, ca atare, nu-mi putea spune nimic despre el. I-am scris, dar nu am primit răspuns. Mai rămăseseră zece zile pînă la plecarea mea.

Situația cu Alison s-a agravat. Trebuia să predau apartamentul din Russell Square și am trăit trei zile infernale în căutarea unei locuințe pentru ea. În cele din urmă, am găsit o garsonieră în apropiere de Baker Street. Împachetatul, mutarea în sine ne-au întors pe dos. Nu eram nevoit să mă prezint la lucru înainte de 2 octombrie, dar Alison începuse activitatea și sculatul devreme, reordonarea vieții zilnice ne depășea pe amîndoi. De două ori, ne-am certat îngrozitor. Prima oară a început ea, tunînd și fulgerînd, exprimîndu-și cu agresivitate disprețul față de toți bărbații, eu aflîndu-mă pe locul întîi. Eram un snob, un încrezut, un Don Juan de doi bani și cîte și mai cîte. După ce n-a scos o vorbă la micul dejun, a doua zi seara, cînd m-am dus să o iau, nu a apărut timp de o oră, după care m-am dus acasă. Nici acolo nu am găsit-o. Am telefonat să mă interesez de ea, nici o cursantă nu rămăsese mai tîrziu. Am așteptat-o înfuriindu-mă din ce în ce mai mult pînă la ora unsprezece, cînd a apărut. S-a dus la baie, și-a scos haina, și-a turnat ca de obicei ceașca de lapte pe care o bea înainte de culcare, fără a spune nici o vorbă.

— Unde dracu' ai fost?

— N-am de gînd să răspund la nici o întrebare.

Stătea în picioare lîngă mașina de gătit din nișa care ținea loc de bucătărie. Ea a vrut o cameră ieftină. Nu puteam suferi harababura cu bucătărie, dormitor și toate celelalte în aceeași cameră, băile comune, sau să fii nevoit să-i menajezi pe unii vorbind în șoaptă și mergînd în vîrful picioarelor.

— Știu unde-ai fost.

— Nu mă interesează.

— Te-ai întîlnit cu Pete.

— Așa este. M-am întîlnit cu Pete. Și-mi aruncă o privire furibundă, neagră. Ce dacă?

— Puteai să mai aștepți pînă joi.

— La ce bun?

Atunci mi-am pierdut cumpătul. Am scos la iveală din memorie și am folosit tot ce știam că o poate răni. Nu spunea nimic, s-a dezbrăcat și s-a întins în pat cu fața la perete. A început să plîngă. Mă gîndeam intens în tăcere și cu mare ușurare că voi scăpa foarte curînd de toate astea. Nu că aș fi crezut în propriile acuzații, dar o uram pentru că m-a determinat să i le spun. În cele din urmă, m-am așezat lîngă ea. Lacrimile se prelingeau din ochii umflați de plîns.

— Te-am așteptat ore întregi.

— Am fost la cinematograf. Nu m-am întîlnit cu Pete.

— Și de ce ai mințit?

— Pentru că nu ai încredere în mine. Ca și cum aș fi în stare să fac așa ceva.

— Ce final lamentabil!

— Eram gata să-mi pun capăt zilelor astăzi. Dacă aveam curaj, mă aruncam în fața trenului. Am fost la doi pași.

— Ți-aduc o înghițitură de whisky. I-am adus paharul și i l-am dat. Nu aș vrea să stai singură. Poate găsești o stewardesă care ar vrea...

— N-am de gînd să mai stau niciodată cu altă femeie.

— Te întorci la Pete?

Se uită la mine furioasă.

— Încerci să-mi spui că n-ar trebui?

— Nu!

Se lăsă pe spate cu privirea în tavan. În sfîrșit, îi apăru un zîmbet vag. Băutura începea să-și facă efectul.

— E ca în desenele lui Hogarth. Amor *à la mode*. Cinci săptămîni mai tîrziu.

— Sîntem iar prieteni?

— Nu mai putem fi niciodată prieteni.

— Dacă nu erai tu, plecam astă-seară.

— Dacă nu erai tu, nu m-aș mai fi întors.

Întinse paharul să-i mai torn whisky. I-am sărutat încheietura mîinii și m-am dus să aduc sticla.

— Știi la ce m-am gîndit astăzi? mă întrebă de la celălalt capăt al camerei.

— Nu știu.

— Că, dacă m-aș sinucide, ai fi fericit. Ai avea posibilitatea să spui la toată lumea: s-a sinucis pentru mine. Gîndul ăsta o să mă oprească întotdeauna de la gesturi sinucigașe. Ca nu cumva vreun nermernic, așa, ca tine, să aibă cîștig de cauză.

— Nu este drept.

— Pe urmă m-am gîndit că aș putea să mă omor dacă ți-aș scrie mai întîi un bilet în care să-ți să-ți explic motivele mele. Mă privi fix în ochi, fără nici o urmă de blîndețe. Caută la mine în geantă. Caietul pentru steno. L-am scos din geantă. Citește la sfîrșit!

Erau două pagini mîzgălite cu scrisul ei mare.

— Cînd l-ai scris?

— Citește!

Nu vreau să mai trăiesc. Îmi duc viața fără să doresc să trăiesc. Singurul loc în care mă simt fericită este aici, unde învăț și sînt obligată să mă gîndesc la altceva, sau atunci cînd citesc, sau la cinema. Și în pat. Sînt fericită atunci cînd uit că mai exist. Cînd există doar ochii, urechile, pielea. Nu-mi amintesc să fi fost fericită de doi sau trei ani încoace. De la întreruperea sarcinii. Ceea ce-mi amintesc este că m-am străduit uneori în tot acest timp să-mi compun o mină fericită pe care, dacă o văd în oglindă, să mă facă să și cred că sînt cu adevărat fericită.

Urmau încă două fraze tăiate și șterse. Mi-am ridicat privirea către ochii ei cenușii.

— Chiar așa gîndești?

— L-am scris astăzi la cafea. Dacă aș fi știut cum să mă omor, fără zgomot, în sala de mese, aș fi făcut-o.

— Asta înseamnă puțină isterie din partea ta.

— Dar sînt isterică. Aproape că țipa.

— Și cabotină. Ai scris-o ca s-o citesc.

A urmat o tăcere îndelungată, timp în care ea își ținu ochii închiși.

— Nu doar ca să o citești tu.

Izbucni din nou în plîns. De data aceasta în brațele mele. Am încercat să o calmez. Am făcut promisiuni: voi amîna plecarea în Grecia, voi renunța la slujbă, tot felul de lucruri pe care nu aveam de gînd să le fac, ceea ce știa, dar pe care le-a acceptat ca pe un paliativ.

Dimineața am convins-o să dea un telefon să anunțe că nu se simte bine și am petrecut împreună o zi la țară.

A doua zi dimineața, mai aveam trei pînă la plecare, am primit o ilustrată cu ștampila poștei din Northumberland. Era de la

Mitford, cel care fusese în Phraxos, anunțîndu-mă că urma să vină la Londra pentru cîteva zile și că ne puteam vedea dacă doream.

I-am dat telefon miercuri la Clubul Armatei și al Marinei ca să-l invit să bem ceva împreună. Era mai în vîrstă decît mine cu doi sau trei ani, bronzat, ochi albaștri cu privirea fixă, obrazul îngust. Își mîngîia întruna mustața de tînăr ofițer. Purta o haină albastră și cravată militară în culorile regimentului. Avea un aer de gradat în civilie și am început imediat o luptă de gherilă de prestigiu și antiprestigiu. Fusese parașutat în Grecia în timpul ocupației germane și tot îi dădea zor cu prenumele foarte multor condotieri ai timpului. Se străduise să dobîndească personalitatea triunică a unui filoelen la modă – cărturar, gentleman și aventurier –, dar vorbea cu un accent dubios și un limbaj sărăcăcios, stîlcit și infantil. Era dogmatic, intolerant, produs al cîmpului de bătălie. Ajutat de gin, nici eu nu m-am lăsat. I-am spus că toată experiența mea în război s-a redus la doi ani de dorință arzătoare de a mă vedea demobilizat. Era absurd. Aveam nevoie de informații despre Grecia, nu de antipatia lui, așa că pînă la urmă i-am mărturisit că sînt fiu de ofițer activ și l-am întrebat cum arată insula.

Făcu un semn cu capul în direcția tejghelei barului în care ne întîlnirăm, către suportul de farfurii.

— Aceea este insula, mi-o arătă cu țigara, localnicii o numesc – spuse mai întîi în greacă – „pîinea", din cauza formei, știi. Creasta centrală. Aici, în colț, sînt satul și școala. Restul acestei părți din nord și întreg sudul sînt pustii. Cam așa se prezintă.

— Școala cum este?

— Cea mai bună din Grecia, într-adevăr.

— Disciplina?

Își întepeni mîna ca la karate.

— Probleme de predare?

— Obișnuite. Își mîngîie mustața cu ochii în oglinda din spatele barului și menționă două sau trei titluri de cărți.

L-am întrebat cum era viața în afara școlii.

— Așa ceva nu există. Insula este destul de frumoasă, dacă-ți place așa ceva: păsările, albine, întoarcerea la natură.

— Și satul?

— Ascultă, băiete, îmi răspunse el zîmbind acru, satul grecesc nu este ca în Anglia. Viața socială este la pămînt. Nevestele profilor. Vreo cinci sau șase persoane oficiale, ocazional un tată și

o mamă în vizită. Îşi roti gîtul şi-l ridică în sus ca şi cum l-ar fi strîns gulerul. Era un tic; îl făcea să se simtă plin de autoritate. Mai sînt cîteva vile închiriate cam zece luni din an.

— Nu eşti prea entuziasmat.

— Eşti foarte departe. Ăsta-i adevărul. Al naibii de departe. O să constaţi că şi cei care stau în vile tot limitaţi sînt. Unul singur face excepţie, dar nu cred că o să-l întîlneşti.

— Da?

— De fapt m-am certat cu el, i-am vorbit pe şleau, spunîndu-i ce gîndesc despre el.

— Adică?

— Ticălosul a fost colaboraţionist în timpul războiului. De aici şi antipatia mea. Pufăi spre mine. Nu, dacă vrei conversaţie, trebuie să te mulţumeşti cu ceilalţi profi.

— Vorbesc englezeşte?

— Majoritatea vorbesc franţuzeşte. Este şi un grec care predă engleza împreună cu tine. Un caraghios care-şi dă aere. Într-o zi i-am învineţit un ochi.

— Cum s-ar zice, mi-ai pregătit terenul.

Rîse.

— Nu trebuie să te laşi. Şi-a dat seama că exagerase. Ţăranii însă, cretanii, sînt sarea pămîntului. Nişte oameni minunaţi. Ţi-o spun eu.

L-am întrebat de ce plecase de acolo.

— De fapt scriu o carte. Experienţe trăite în timpul războiului, aşa ceva. Trebuia să contactez editorul.

Avea un aer rătăcit. Mi-l imaginam ţopăind fără încetare, un cercetaş pus pe rele, aruncînd poduri în aer, îmbrăcat în uniforme pitoreşti de fanfaronadă. Era însă obligat acum să trăiască în această lume nouă a bunăstării, ca un dinozaur pierdut pe o plajă pustie.

— O să mori de dorul Angliei, continuă el, mai ales fiindcă nu vorbeşti greceşte. Nu o să ai ce face şi o să bei. Toată lumea bea. Asta este. Mi-a vorbit de băuturi: reţină, rachiu, şi uzo, şi apoi despre femei. Fetele din Atena sînt puse la index. În afară de cazul că vrei să te pricopseşti cu vreun sifilis.

—Nici o fată pe insulă?

— Nix, bătrîne! Sînt cele mai nasoale tipe de la Marea Egee. Şi mai este în joc şi onoarea tîrgului. Este al naibii de riscant. Nu te-aş sfătui. Pe faţă îi apăru un zîmbet scurt şi o privire cu tîlc.

L-am condus cu mașina pînă spre club. Era o după-amiază reumatică, se întuneca și oamenii, mașinile, totul era cenușiu. L-am întrebat de ce nu rămăsese în armată.

— Se respectă prea mult litera legii în special acum, pe timp de pace.

Mi-am dat seama că nu i se oferise nici o slujbă în armată. Ascundea sub masca militarului labilitate și o nervozitate primitivă.

Am ajuns în locul unde spunea că vrea să coboare.

— Crezi că o s-o scot la capăt?

După privire, nu era prea sigur.

— Ia-i tare! Altfel nu merge. Ai grijă să nu te dea gata ca pe tipul de dinaintea mea, știi! Nu l-am întîlnit, dar se pare că a luat-o razna. Nu a fost în stare să țină băieții în frîu.

Coborî din mașină.

— Toate bune, bătrîne! Zîmbi. Și ascultă, mă avertiză el cu mîna pe clanța portierei: ferește-te de sala de așteptare!

Trînti portiera brusc, ca și cum ar fi regizat momentul. Am deschis-o și m-am aplecat din mașină să-l mai întreb.

— La ce să fiu atent?

Se mai întoarse către mine cu un semn de salut. Mulțimea din Trafalgar Square îl înghiți. Nu-mi ieșea din minte zîmbetul lui. Implica ceva ce nu-mi spusese – ce el păstrase pentru sine, un ultim cuvînt misterios. Sală de așteptare, sală de așteptare, sală de așteptare mi-a tot sunat în cap toată seara.

6

Am luat-o pe Alison și ne-am dus la garajul unde-mi lăsasem mașina spre vînzare. I-o oferisem ei cu cîtva timp în urmă, dar refuzase.

— Dacă aș avea-o, m-aș gîndi tot timpul la tine.

— Atunci ți-o dau.

— Nu vreau să mă gîndesc la tine. Și nu aș suporta să văd pe altcineva stînd în locul tău.

— Pot să-ți dau banii pe care-i iau pe ea? Nu sînt prea mulți.

— Mă plătești?

— Nu fi caraghioasă!

— Nu vreau nimic.

Ştiam că-şi doreşte un scuter. Puteam să-i las un cec şi un bilet pe care să scriu „Pentru scuter", pe care să şi-l cumpere, după ce eu voi fi plecat.

Ultima seară a fost neînchipuit de calmă – parcă eu eram deja plecat şi în casă rămăseseră două fantome care mai stăteau de vorbă. Am stabilit ce să facem dimineaţa. Nu dorea să mă conducă – eu plecam cu trenul de la Gara Victoria. Vom lua micul dejun împreună ca de obicei, ea va pleca înainte, era mai cinstit şi mai simplu în felul ăsta. Am discutat ce vom face. De îndată ce va putea, se va repezi la Atena. Dacă îi va fi imposibil, s-ar putea să vin eu în Anglia de Crăciun. Ne puteam întîlni undeva la jumătatea drumului – Roma, Elveţia.

— Alice Springs! spuse ea.

Noaptea am vegheat, fiecare din noi ştiind că celălalt nu doarme, fiindu-ne totuşi, teamă să vorbim. Apoi, rupse tăcerea:

— Dacă ţi-aş spune că te voi aştepta? Eu tăceam. Cred că aş putea aştepta, dacă ştii ce vreau să spun.

— Ştiu.

— Mereu spui „ştiu". Dar ăsta nu e un răspuns.

— „Ştiu", i-am pus din nou şi ea m-a ciupit de mînă. Să zicem că spun da, aşteaptă, peste un an voi şti. Şi în timpul acesta tu vei aştepta.

— Şi ce dacă?

— E nebunie curată. Ca şi cum ai trimite o tînără la mănăstire pînă cînd te hotărăşti să o iei de nevastă. Trebuie să fim liberi. Nu avem de ales.

— Nu te supăra! Te rog, nu te supăra.

— Trebuie să mai vedem cum merge.

Am tăcut amîndoi.

— Mă gîndeam să mă întorc aici mîine seară. Asta este tot.

— Îţi voi scrie. Zilnic.

— Da.

— Este o probă, să ştii! Vom vedea cît de mult ne este dor unul de altul.

— Ştiu cum este cînd oamenii se despart. O săptămînă de iad, o altă săptămînă de groază, apoi începi să uiţi, şi apoi parcă nici nu s-a întîmplat, s-a întîmplat altcuiva şi dai din umeri. Spui să fiu al naibii, aşa-i viaţa, asta-i lumea. Ce prostie! Ca şi cum nu tu ai fi pierdut ceva pentru totdeauna.

— Nu voi uita. Nu voi uita niciodată.

— Ba da. Vei uita.

— Trebuie să trăim, oricît de trist ar fi.

— Nu cred că ştii ce înseamnă să fii trist, adăugă ea după o pauză lungă.

Dimineaţa am dormit peste ora normală. Special pusesem ceasul să sune tîrziu, ca să nu avem timp de lacrimi. Alison şi-a băut cafeaua stînd în picioare. Discutam nimicuri: că trebuie să întrerupem abonamentul la lapte, unde s-o fi rătăcit permisul meu de bibliotecă. Apoi, puse ceaşca pe masă. Ne aflam în dreptul uşii. Îi vedeam faţa, obrajii bucălaţi, ochii cenuşii interogîndu-mă ca şi cum încă am fi avut vreme şi totul nu ar fi fost decît un vis urît. Lacrimile stăteau să-i picure şi deschisese gura vrînd să spună ceva. Dar se aplecă într-un gest care trăda disperarea, incertitudinea, mă sărută atît de grăbit, încît abia i-am simţit buzele – şi a plecat. Pardesiul din păr de cămilă dispăru jos pe scări. Nu se mai uită înapoi. M-am dus la fereastră şi am văzut-o cum traversa grăbită strada, părul blond-pai, aproape la fel ca şi haina, cum şi-a îndreptat mîna spre geantă, şi-a suflat nasul; nu a întors capul deloc. A luat-o la fugă. Am deschis fereastra, m-am aplecat şi am văzut-o dispărînd după colţul străzii care dădea în Marylebone Road. Nici atunci, în ultimul moment, nu s-a uitat înapoi.

M-am întors în cameră, am spălat vasele rămase de la micul dejun şi m-am aşezat la masă să completez un cec de cincizeci de lire şi un bilet.

> Alison, draga mea, crede-mă, dacă ar fi fost să fie cineva, aceea ai fi fost tu. Nu am arătat cît de trist mă simţeam pentru ca să nu înnebunim amîndoi. Te rog să porţi cerceii. Te rog să iei banii aceştia să-ţi cumperi un scuter cu care să te duci unde mergeam împreună, sau fă ce vrei cu ei. Ai grijă de tine! O, Doamne, de-aş merita aşteptarea...
>
> NICHOLAS

Doream să sune cît mai spontan, dar eu concepusem textul cu multe zile în urmă. Am pus cecul şi biletul într-un plic pe care l-am aşezat deasupra căminului alături de cutiuţa cu cerceii de agată pe care-i văzuserăm cîndva într-un anticariat închis. Apoi m-am bărbierit şi am ieşit să caut un taxi.

După ce am trecut de primul colţ, m-a cuprins un sentiment de eliberare şi un sentiment mai vag, dar odios, că eu, eu eram într-un fel cel cîştigat, de vreme ce o iubeam mai puţin decît mă

iubea ea. Deci, pe lîngă bucuria unei călătorii în necunoscut, aveam senzația de a fi căpătat din nou aripi. Aveam un sentiment plăcut de triumf emoțional. O bucurie cu gust amar, dar mie-mi plăceau lucrurile cu gust amar. Mă îndreptam către Gara Victoria ca un înfometat care, după cîteva pahare de Mananzilla, se îndreaptă spre o masă copioasă. Am început să fredonez o melodie nu pentru a-mi ascunde necazul, ci dintr-o dorință, revoltător de evidentă, de a-mi sărbători libertatea.

7

Patru zile mai tîrziu mă aflam pe înălțimea Hymettus, privind în jos la imensitatea Atenei și Pireului, orașe și suburbii, case ca un milion de zaruri împrăștiate peste cîmpia Aticei. La sud se întindea marea albastră, limpede, de sfîrșit de vară, insule palid-cenușii și, dincolo de acestea, munții senini ai Peloponesului se țineau distanți la orizont ca o magnifică scurgere încremenită de pămînt și apă. Senină, superbă, maiestuoasă, am căutat adjective mai rar întrebuințate, dar mi se păreau minimale. Privirea cuprindea o distanță de o sută treizeci de kilometri, o privelişte pură, nobilă, luminoasă, imensă, așa cum s-a arătat dintotdeauna.

Era ca o călătorie în spațiul cosmic. Mă aflam pe Marte, într-un cîmp de lămîiță care-mi venea pînă la genunchi, sub un cer care nu cunoscuse niciodată norii sau praful. Mi-am privit mîinile palide londoneze. Și ele păreau schimbate, groaznic de străine mie, ce se cereau demult repudiate.

Cînd acele ultime raze de lumină mediteraneană s-au abătut asupra lumii care mă înconjura, totul mi s-a părut de-o frumusețe perfectă; dar cînd m-au atins pe mine, le-am simțit ostilitatea. Păreau corozive, nu purificatoare. Era ca începutul unui interogatoriu în lumina proiectorului, vedeam prin ușa deschisă masa de tortură cu chingi și eul meu; bătrînul meu eu știind încă de-atunci că nu va fi în stare să reziste. Era teama terifiantă de dragostea care reduce la esență; căci m-am îndrăgostit din prima clipă, total și iremediabil, de peisajul Greciei. A urmat de la sine un sentiment contradictoriu, enervant de neputință și inferioritate, căci Grecia era ca o femeie senzuală, provocatoare, care mă

ademenea să o doresc fizic şi în acelaşi timp păstra o distanţă aristocratică ce îmi interzicea orice contact.

Nici o carte din cîte citisem nu explica această calitate esenţială a Greciei care îi dă unicitate: o fascinaţie fatală pe care o exercită Circe. În Anglia, trăim într-o relaţie tăcută, calmă, domesticită cu ceea ce ne-a rămas din peisajul natural şi lumina blîndă a Nordului. În Grecia, peisajul şi lumina sînt atît de frumoase, atît de prezente, intense, sălbatice, încît se stabileşte o relaţie de dragoste şi ură, de pasiune. Mi-au trebuit luni de zile să înţeleg şi ani ca să accept toate acestea.

Mai tîrziu, în ziua aceea, stăteam la fereastra camerei din hotel, unde mă îndreptase un individ blazat, funcţionar la British Council. Îi scrisesem o scrisoare lui Alison, dar ea era departe, nu ca distanţă sau ca timp, ci într-o dimensiune care nu avea nume. Realitate, poate. Priveam în jos peste Piaţa Constituţiei, locul de întîlnire al atenienilor, la grupurile care se plimbau intersectîndu-se; cămăşi albe, ochelari fumurii, braţe goale bronzate. Un zumzet înăbuşit venea pînă la mine dinspre oamenii aşezaţi la mesele cafenelei. Era cald, ca într-o zi fierbinte de iulie în Anglia şi cerul nu avea nici o pată. Dacă mă aplecam şi mă uitam spre răsărit, vedeam locul unde urcasem de dimineaţă. Hymettus, panta luminată de apusul soarelui în roz-violaceu ca floarea de ciclamă. În direcţia opusă, peste panoplia de acoperişuri, se întindea Acropole, ca o siluetă neagră, masivă. Semăna prea mult cu ceea ce îmi imaginasem pentru a fi reală. Eram încîntat şi, evident, dezorientat, fericit, vesel şi singur, ca Alice în Ţara Minunilor.

Insula Phraxos se afla la o distanţă de opt ore minunate, parcurse într-un vaporaş luat din sudul Atenei, cam la şase mile de centrul Peloponesului şi al unui peisaj şi acesta de neuitat: la nord şi vest un braţ puternic muntos în îndoitura căruia se adăpostea insula; la răsărit, la o oarecare distanţă se afla un arhipelag de insule deluroase: la sud, deşertul molcom albastru al Mării Egee, pînă departe, spre insula Creta. Insula Phraxos era frumoasă. Nici un alt atribut nu i se potrivea; nu era drăguţă, pitorească, încîntătoare, era pur şi simplu frumoasă. Mi-a luat răsuflarea cînd am văzut-o prima dată, plutea la ora serii sub *Venus* ca o maiestuoasă balenă neagră într-o mare de ametist. Mi se taie şi acum răsuflarea cînd închid ochii şi mă gîndesc la ea.

Era de o frumusețe rară în zona Mării Egee, căci înălțimile erau acoperite cu pini, pini mediteraneeni, de un verde crud. Nouă din zece părți ale insulei erau nelocuite și necultivate, doar pini, golfulețe, liniște, mare. Îngrămădite în colțul de nord-vest, un pîlc spectaculos de case albe ca zăpada în jurul cîtorva porturi mititele.

Existau totuși două lucruri oribile, care se distingeau chiar înainte de a acosta. Un hotel obez, în stil greco-eduardian, așezat aproape de portul principal, ce se potrivea în Phraxos ca o birjă într-un templu doric. Celălalt, la fel de absurd în peisaj, se afla la periferia satului și pipernicea casele din jur : o clădire descurajant de lungă, înaltă de șapte etaje, care dădea impresia unei fabrici – în ciuda fațadei corintice bogat ornamentate. După cum aveam să descopăr asemănarea era mai mult decît vizual potrivită.

Cu excepția liceului Lord Byron, a hotelului Philadelphia și a satului, cea mai mare parte a insulei, circa optzeci de kilometri pătrați, era teren virgin. Existau cîteva livezi argintii de măslini și cîteva terase de teren cultivat pe culmile abrupte de pe coasta de nord, dar în rest era pădure ancestrală de pini. Nu exitau vestigii. Vechilor greci nu le-a plăcut gustul apei strînse în rezervoare.

Lipsa apei de suprafață făcea să nu prea existe nici păsări, nici animale sălbatice, pe insulă. Dincolo de sat, fapt cu totul caracteristic, domnea liniștea. Cînd și cînd, te mai puteai întîlni – iarna, pentru că vara nu ieșea nimeni la păscut – cu cîte un păstor cu cireada de capre, de gîtul cărora atîrnau tălăngi din bronz, cu cîte o țărancă adusă de spate purtînd în spinare un braț mare de vreascuri sau, mai rar, cu cîte un culegător de struguri. Era lumea dinainte de descoperirea mașinii, chiar înainte de apariția omului pe pămînt, și orice întîmplare, indiferent cît de măruntă – zborul unui sfîrcioc, descoperirea unei noi poteci sau a unei bărci cu pînze, departe, jos – căpăta valoare nemăsurată, fiind izolată, încadrată și amplificată de propria singularitate. Era solitudinea cea mai puțin misterioasă, cea mai nenordică din lume. Teama nu a ajuns niciodată în insula aceasta. Aici nu bîntuiau monștrii, ci nimfele.

Vrînd-nevrînd, făceam foarte des plimbări pentru a scăpa de atmosfera claustrofobică a școlii. Mai întîi, faptul de a preda la un internat (organizat, chipurile, în sistemul de la Eton și Harrow), aflat la o aruncătură de băț mai la nord față de locul unde Clitemnestra l-a ucis pe Agamemnon, constituia o bucurie absurdă.

Sigur, profesorii, victime ale unei țări cu numai două universități, erau totuși la un nivel științific mult superior celui descris de Mitford, iar elevii nu erau nici mai buni, nici mai răi decît alți elevi în general. Aveau însă o atitudine neiertător de pragmatică în privința englezei. Pe cît de puțin îi interesa literatura, pe atît de mult erau atrași de științe. Dacă încercam să le vorbesc despre poezia lui Byron, începeau să caște, dacă-i învățam componentele automobilului în engleză, nu-i puteam scoate din clasă la sfîrșitul orei. Aveau obiceiul să-mi aducă manuale americane de știință pline de termeni de care nu aveam mai mult habar decît ei care așteptau un echivalent cît de cît.

Atît elevii, cît și profesorii detestau insula, o socoteau un fel de pedeapsă penală autoimpusă, unde veneau pentru a munci, a munci, a munci și altceva nimic. Îmi închipuisem școala mai tolerantă decît cele din Anglia, dar, de fapt, era mult mai aspră. Culmea ironiei era că zelul obsesiv, reacția de cîrtiță oarbă față de mediul înconjurător, era din punctul lor de vedere caracteristica tipic engleză a acestui sistem. Poate că grecilor, blazați de o viață trăită în mijlocul celor mai frumoase peisaje din lume, nu li se părea nepotrivită claustrarea lor în acel termitariu; pe mine în schimb mă irita pînă la nebunie.

Cîțiva profesori vorbeau puțin englezește, alții franțuzește, dar nu aveam prea multe în comun. Singurul pe care-l suportam era Demetriades, celălalt profesor de engleză, și aceasta doar pentru că vorbea mai fluent și înțelegea mai bine limba decît ceilalți. Cu el puteam să depășesc nivelul celor opt sute cincizeci de cuvinte de bază.

M-a dus prin cafenelele și tavernele satului unde am prins gustul mîncării și muzicii populare grecești. La lumina zilei, însă, atmosfera era lugubră. Foarte multe vile erau închise, ulițele erau destul de pustii, dacă doreai să mănînci în sat nu aveai de ales decît între cele două cîrciumi mai onorabile, unde apăreau veșnic aceleași figuri, o societate levantină provincială mucegăită, care aparținea mai curînd lumii Imperiului Otoman decît secolului douăzeci ajuns la jumătate. O societate balzaciană cu fesul pe cap. Trebuia să recunosc, Mitford avea dreptate, era îngrozitor de anost. Am încercat cîteva cîrciumi ale pescarilor. Erau mai vesele, dar simțeam că oamenii mă privesc ca pe un străin care-i place să viziteze cartierele sărace, iar greaca mea nu s-a ridicat niciodată la dialectul pe care-l vorbeau ei.

M-am interesat de individul cu care se certase Mitford, dar se părea că nimeni nu avea idee nici de individ, nici de vreo ceartă

şi, în consecinţă, nici de „sala de aşteptare". Mitford petrecuse mult timp în sat şi se pusese rău, pe lîngă Demetriades, şi cu alţi profesori. Mai aveam de îndurat efectele fobiei grecilor faţă de englezi, agravată de situaţia politică din perioada respectivă.

Curînd, am pornit-o în direcţia dealurilor. Ceilalţi profesori mergeau numai unde trebuie, nici un metru mai departe, iar elevii nu aveau voie să depăşească *les chevaux de frise* ale terenurilor împrejmuite de ziduri înalte, cu excepţia duminicilor, şi atunci numai un kilometru de-a lungul drumului de coastă în direcţia satului. Dealurile erau îmbătător de pure, de luminoase, de îndepărtate. Fără alt tovarăş decît propria plictiseală, pentru prima oară în viaţă am început să privesc natura şi să regret faptul că-i cunoşteam limbajul tot atît de puţin ca şi greaca. Am început să văd altfel decît pînă atunci pietrele, păsările, florile, cîmpul, iar mersul pe jos, înotul, clima extraordinară, absenţa oricărui fel de trafic terestru ori aerian, căci nu era nici un automobil pe insulă, neexistînd drumuri în afara satului şi avioanele survolînd insula o dată pe lună, toate acestea m-au făcut să mă simt mai sănătos decît mă simţisem vreodată. Începusem să realizez un fel de armonie între trup şi minte sau aşa mi se părea. Era o iluzie.

Cînd am ajuns la şcoală, mă aştepta o scrisoare de la Alison. Era scurtă. Probabil că o scrisese la serviciu în ziua în care am plecat de la Londra:

> Te iubesc. Tu nu poţi înţelege ce înseamnă pentru că tu nu ai iubit pe nimeni. Este ceea ce am încercat să te fac să înţelegi săptămîna trecută. Nu vreau decît să-ţi spun că, atunci cînd te vei îndrăgosti cu adevărat, adu-ţi aminte de ziua de azi. Aminteşte-ţi că te-am sărutat şi că am ieşit din cameră. Aminteşte-ţi că am mers pe stradă fără să privesc nici măcar o dată în urma mea. Ştiam că mă urmăreşti cu privirea. Aminteşte-ţi că am făcut toate acestea şi că te iubesc. Dacă uiţi orice altceva despre mine, asta să nu uiţi. Am mers pe stradă fără să privesc în urma mea şi te iubesc. Te iubesc. Te iubesc atît de mult, încît te voi urî întotdeauna pentru ziua de azi.

A doua zi a sosit o altă o scrisoare de la ea. Nu conţinea nimic, decît cecul meu rupt în două şi avînd mîzgălit în spatele uneia din cele două jumătăţi: „Mulţumesc, nu". Apoi, după încă două zile, a urmat o a treia scrisoare în care pălăvrăgea cu entuziasm

despre un film pe care-l văzuse. Adăugase în încheiere: „Uită prima scrisoare pe care ţi-am scris-o. Eram atît de mîhnită! Acum a trecut. Promit să nu mai am romatisme demodate".

Bineînţeles că i-am răspuns, dacă nu zilnic, două sau trei scrisori pe săptămînă; scrisori lungi, pline de scuze şi explicaţii pînă într-o zi, cînd mi-a scris:

> Te rog nu mai continua să scrii despre noi doi. Povesteşte-mi despre lucrurile de acolo, despre insulă, despre şcoală. Te cunosc prea bine. Aşa că fii tu însuţi. Cînd îmi scrii despre lucrurile de acolo, îmi pot imagina că sînt cu tine, că le văd împreună cu tine. Nu te simţi ofensat. Iertarea înseamnă uitare.

Pe neobservate, în scrisorile noastre informaţia luă locul emoţiei. Mi-a scris despre ceea ce lucra, despre o colegă cu care se împrietenise, despre fleacuri domestice, filme, cărţi. Eu îi scriam despre şcoală şi despre insulă, aşa cum dorise. Într-o scrisoare mi-a trimis o fotografie a ei în uniformă. Se tunsese scurt şi îşi ascunsese părul sub chipiu. Zîmbea, dar uniforma şi zîmbetul la un loc îi confereau un aer fals, profesionist; devenise, după cum mă avertiza fotografia, o persoană diferită faţă de aceea pe care doream să mi-o amintesc, acea Alison unică, numai şi numai a mea. Scrisorile s-au redus apoi la una pe săptămînă. Durerea fizică din prima lună se atenuase, uneori eram conştient că o doream şi că aş fi dat orice să o am alături de mine în pat. Acelea erau însă clipe de frustrare sexuală, nu nostalgia unei iubiri. Într-o zi, mi-a trecut prin minte: dacă nu aş fi pe această insulă, ar fi trebuit să scap de fata asta. Scriam din obligaţie, nu de plăcere şi nu alergam în cameră după-masă ca să scriu... înşiram cîteva rînduri în timpul orelor şi trimiteam în ultimul minut un elev la poartă să i le dea poştaşului.

Pe la jumătatea trimestrului, m-am dus cu Demetriades la Atena. Zicea că mergem la bordelul lui preferat, undeva la marginea oraşului. M-a asigurat că erau curate. Am ezitat. Dar nu este oare datoria morală a poetului, ca să nu mai spun şi a cinicului, să fie imoral? Deci m-am dus. Cînd am plecat de acolo, ploua şi umbra frunzelor ude din ramurile de jos ale unui eucalipt din dreptul becului de la intrare îmi aminti de camera noastră din Russell Square. Dar Alison şi Londra erau departe, dispărute, exorcizate; le eliminasem din viaţa mea. M-am hotărît să-i scriu

chiar în acea noapte ca să-i spun că nu mai doream să știu de ea. Cînd am ajuns la hotel, eram prea beat ca să mai știu ce voiam să-i scriu. Poate faptul că dovedisem clar că nu meritam să mă aștepte, sau că mă călca pe nervi, sau că eram îngrozitor de singur și că așa doream să rămîn. Oricum, i-am trimis o ilustrată fără să mai menționez nimic din toate astea și în ultima zi m-am dus din nou la bordel, de data aceasta singur. Fetița libaneză pe care mi-o doream nu era liberă și de celelalte nu aveam chef.

Venise și luna decembrie și încă ne mai scriam scrisori. Știam că-mi ascunde anumite lucruri. Prea era simplă viața ei, prea nu exista nici un bărbat pentru ca să fie adevărat! Ultima ei scrisoare nu m-a găsit nepregătit. Nu mă așteptasem să mă simt atît de amărît, de trădat. Era mai puțin o gelozie sexuală masculină, cît resentimente, împotriva lui Alison. Clipele de tandrețe, de apropiere sufletească, cînd alteritatea celuilalt dispărea, mi s-au perindat în minte zile de-a rîndul ca secvențele unui film ieftin, romantic, de care-mi aminteam fără să vreau. Citeam și reciteam scrisoaea refuzînd ideea că totul se poate sfîrși prin intermediul a două sute de vorbe desuete și ofilite:

Dragă Nicholas,

Nu mai pot continua. Îmi cer scuze dacă te fac să suferi. Crede-mă, te rog, că-mi pare rău, nu te supăra pe mine, deși știu că o să te necăjesc. Parcă te aud spunînd: „Nu sînt necăjit". Am fost atît de singură și deprimată. Nici nu ți-am spus cît și nici acum nu pot să spun. Atunci, la început, m-am ținut tare la lucru, pentru ca acasă să mă prăbușesc.

Mă culc din nou cu Pete atunci cînd vine la Londra. Am reînceput acum două săptămîni. Te rog, *te rog,* crede-mă, nu aș fi reînceput, dacă aș fi știut că... Știi. Știu că știi. Nu mai am pentru el sentimentele pe care le aveam și nici nu se compară cu ceea ce simțeam pentru tine, nu ai *de ce* să fii gelos.

El este un om care nu complică lucrurile, mă face să nu mă mai gîndesc, mă face să nu mă mai simt singură. Am revenit în atmosfera australienilor-din-Londra. S-ar putea să ne căsătorim. Nu știu.

Este groaznic. Aș vrea să-ți mai scriu, și tu mie. Continuu să-mi amintesc.

Cu bine,
ALISON

Pentru mine tu o să fii întotdeauna altceva. Prima scrisoare pe care ți-am scris-o în ziua în care ai plecat. Numai dacă ai putea înțelege!

I-am răspuns că mă așteptasem la scrisoarea ei și că se poate considera absolut liberă. Am rupt scrisoarea. Dacă ceva o putea face să sufere, aceea era tăcerea, și voiam să sufere.

8

În zilele care au precedat sărbătorile de Crăciun, m-am simțit iremediabil nefericit. Fără nici o logică, începusem să urăsc școala: modul în care era organizată, cum era așezată, ca o închisoare oarbă în inima unui peisaj dumnezeiesc. Cînd scrisorile lui Alison au încetat să mai sosească, am început să fiu din ce în ce mai izolat la modul cel mai convențional. Lumea exterioară, Anglia, Londra, au devenit absurd și uneori înspăimîntător de ireale. Cei doi sau trei prieteni de la Oxford cu care întrețineam o corespondență sporadică au dispărut de la orizont. Ascultam cînd și cînd emisiunile pentru străinătate ale B.B.C.-ului, dar știrile parcă veneau de pe lună și se refereau la situații și la o societate căreia eu nu-i mai aparțineam, iar puținele ziare din Anglia care-mi parveneau se identificau tot mai mult cu propriile lor articole de la rubrica: „În urmă cu o sută de ani". Întreaga insulă părea să simtă acest exil din realitatea contemporană. Cheiurile se umpleau cu lume, cu cîteva ore înainte ca vaporul care venea zilnic de la Atena să apară la orizontul dinspre nord-est; deși lumea știa că va opri doar cinci minute și că probabil vor coborî doar patru sau cinci pasageri și cam tot atîția vor urca pe vas, oamenii veneau să caște gura. Eram ca niște condamnați care se agățau de un fir de speranță că vor fi grațiați.

Și totuși insula era atît de minunată! Pe la Crăciun, vremea se făcuse aspră și friguroasă. O masă imensă de mare albastră lovea cu putere și se rostogolea vuind peste pietrișul plajelor școlii. Munții din mijlocul insulei se acoperiseră cu zăpadă și minunații lor umeri albi desprinși parcă dintr-o gravură a lui Hokusai se profilau pe fundalul apei furioase. Dealurile erau și mai pustii, și mai tăcute. Plecam adesea la plimbare din pură

plictiseală, dar descopeream de fiecare dată, noi singurătăţi, noi locuri. Acest spaţiu natural, imaculat, a început în cele din urmă să mă intimideze. Nu-mi găseam locul aici, nu mă ajuta cu nimic, nu eram făcut pentru el. Eram citadin, eram dezrădăcinat. Îmi refuzam propria vîrstă, nefiind capabil să trec într-o alta, matură. Deci ajunsesem ca Sciron, nici pe pământ, nici în aer.

Au venit şi sărbătorile de Crăciun. Am plecat într-o excursie prin Pelopones. Simţeam nevoia să fiu singur, să-mi acord un răgaz departe de şcoală. Dacă Alison ar fi fost liberă, m-aş fi repezit în Anglia s-o întîlnesc. Mă gîndeam să-mi dau demisia, aceasta însă ar fi însemnat iar o retragere, încă o ratare, şi m-am încurajat spunîndu-mi că lucrurile se vor îndrepta o dată cu venirea primăverii. Crăciunul l-am petrecut de unul singur în Sparta, iar Anul Nou la Pyrgos, tot la fel. Înainte de a lua vaporul înapoi spre Phraxos, m-am oprit o zi în Atena şi m-am dus din nou la bordel.

Nu mă gîndeam decît foarte puţin la Alison, dar îi simţeam lipsa; am încercat să fac abstracţie de ea, însă nu am reuşit. Aveam zile cînd credeam că voi putea să rămîn celibatar pentru tot restul vieţii – zile de schivnic – alteori tînjeam după o fată cu care să am ce discuta. Femeile de pe insulă erau de origine albaneză, aspre, cu tenul măsliniu, tot atît de seducătoare ca o întreagă congregaţie de prezbiterieni. Bărbaţii erau cu mult mai plăcuţi la înfăţişare, băieţii de la şcoală aveau graţia măslinilor şi o personalitate bine conturată, total deosebiţi de colegii lor, copii ale elevilor de la şcolile particulare engleze, furnici rozacee în uniformă din muşuroiul secolului nouăsprezece. Trăiam clipe à la Gide, fără ecou însă, căci nicăieri pederastia nu este mai urîtă ca în Grecia burgheză; aici un burghez englez de secolul al nouăsprezecelea s-ar fi simţit ca acasă. Apoi, nici eu nu eram homosexual, ci pur şi simplu ajunsesem să înţeleg (realizînd minciuna în care fusesem eu însumi educat) că a fi altfel nu înseamnă a fi lipsit de satisfacţii. La mijloc nu era singurătatea, ci Grecia. Noţiunile noastre convenţionale despre ceea ce este moral şi imoral deveneau ridicole; şi dacă eu aş fi comis o faptă socialmente nepermisă, aceasta ar fi apărut ca o chestiune ce depinde doar de dispoziţia mea, cum ar fi fumatul unei anumite mărci de ţigări şi nu al alteia. Binele şi frumosul pot fi separate în nord, nu însă în Grecia. Între trupuri se află numai lumină.

Şi mai era şi poezia mea. Începusem să scriu poezii despre insulă, despre Grecia, care mi se păreau tehnic realizate, incitante

și, filosofic vorbind, profunde. Visam din ce în ce mai mult la succes literar. Îmi petreceam ore în șir privind pereții camerei mele, visînd la cronici, la scrisori trimise de confrații mei, poeți celebri, la faimă, aplauze, din ce în ce mai multă celebritate. Nu cunoșteam la vremea aceea spusele extraordinare ale lui Emily Dickinson: „A publica nu este treaba poeților; să fii poet este totul, să fii cunoscut ca poet este nimic". Propria-mi imagine literară onanistă pe care mi-o construisem în afara realității începuse să-mi domine viața. Școala îmi oferea un pretext convenabil. Cum poți scrie versuri admirabile în condițiile rutinei fără sens?

Și apoi, într-o duminică sumbră de martie, vălul a căzut. Am citit poemele grecești și le-am văzut așa cum erau: literatură de studențaș, poezii lipsite de ritm, lipsite de structură, care ascundeau stîngaci, sub un strat gros de vopsea retorică, banalități senzoriale. Îngrozit, am început să citesc ce mai scrisesem la Oxford. Nici gînd să fie ceva mai bun, dimpotrivă. Adevărul s-a revărsat asupra mea ca o avalanșă. Nu eram poet.

Cunoașterea nu m-a făcut fericit, m-a cuprins o furie surdă împotriva legii evoluției, care acceptase ca în una și aceeași minte să existe atîta sensibilitate și atîta stîngăcie totodată. În mine se revolta propriul eu ca un iepure în capcană. Am luat toate poeziile pe care le scrisesem pînă atunci și încet, pagină cu pagină, le-am rupt în bucățele cît mai mici, pînă am simțit că mă dor degetele.

Am ieșit să fac o plimbare pe dealuri, deși era frig și începuse să plouă cu găleata. Tot pămîntul se aliase împotriva mea. Din această condamnare fără drept de apel nu puteam scăpa ridicînd din umeri. Cele mai neplăcute experiențe din viața mea se dovediseră, mai devreme sau mai tîrziu, de un oarecare folos și nu numai zădărnicie și suferință. Poezia fusese pentru mine consolare, o ieșire de urgență, o barcă de salvare, dar și o justificare. Acum mă aflam în plin ocean, barca de salvare scufundată, dusă la fundul apei ca plumbul. Cu greu mă puteam abține să nu-mi plîng de milă. Chipul mi se împietrise ca o mască, ca un acroter. Cele cîteva ore de mers pe jos au fost un adevărat iad.

Un anumit tip de individ se implică în societate fără să realizeze aceasta, celălalt se implică în societate controlînd-o. Primul este un angrenaj, un zimț de roată dințată, al doilea este inginerul, conducătorul automobilului. Cel care s-a exclus nu are decît propria iscusință de a-și exprima dezlegarea dintre propria existență și sentimentul deșertăciunii. Nu *cogito*, ci *scribo*, *pingo*,

ergo sum. Mult timp după aceasta am fost cuprins de sentimentul deşertăciunii, mai greu de suportat decît bine cunoscuta solitudine fizică şi socială, o stare metafizică de om abandonat pe o insulă pustie. Se manifesta aproape cu concreteţea tuberculozei sau a cancerului.

Şi într-o zi, nici nu trecuse o săptămînă, răul s-a concretizat. M-am trezit într-o dimineaţă ca să constat că aveam două răni. Mă cam aşteptam. Pe la sfîrşitul lunii februarie, am mai fost la Atena în casa din Kephissia. Ştiam că risc, dar atunci nu conta.

În prima zi, am fost prea şocat ca să întreprind ceva. În sat erau doi medici, unul în activitate, care se ocupa şi de şcoală, celălalt, un român bătrîn taciturn se pensionase, mai dădea consultaţii. Doctorul şcolii avea prea multe contacte cu cancelaria. La el nu mă puteam duce. M-am adresat celuilalt.

S-a uitat la răni, apoi la mine şi a ridicat din umeri.

—*Félicitations*, mi-a spus el.

—*C'est...*

—*On va voir ça à Athènes. Je vous donnerai une adresse. C'est bien à Athènes que vous l'avez attrapé, oui ?* Am dat din cap în sens afirmativ. *Les poules là-bas. Infectes. Seulement les fous qui s'y laissent prendre.*

Avea faţa bătrînă, galbenă şi purta un pince-nez; zîmbea maliţios. Întrebările mele îl distrau. Norocul era că puteam să mă vindec, nu eram contagios dar mi se interziceau relaţiile sexuale, el m-ar fi putut trata dacă ar fi avut medicamentul indicat, benzoat de penicilină, dar nu avea de unde să-l ia. Auzise că se găsea la o anumită clinică particulară din Atena, dar mă va costa o avere; urma să vedem dacă-şi face efectul în opt săptămîni. Mi-a răspuns sec la toate întrebările; tot ceea ce-mi putea el oferi era vechiul tratament cu arsenic şi bismut, dar şi acesta doar după ce-mi făceam analizele la un laborator. Se secătuise demult de orice la dragostea pentru umanitate şi cînd i-am pus onorariul pe masă, se uită la mine cu ochi de broască ţestoasă.

Din dreptul uşii, am mai făcut o încercare zadarnică de a-l îndupleca.

—*Je suis maudit.*

Ridică din umeri, mă conduse pînă afară, total indiferent, ca un informator veştejit al unor fapte şi atît.

Era mai mult decît îngrozitor. Mai rămăsese o săptămînă pînă la sfîrşitul semestrului şi mă gîndeam să mă întorc imediat în Anglia. Nu suportam însă ideea Londrei. Aici, în Grecia, eram un

anonim, chiar dacă pe insulă mă cunoştea lumea. Nu mă încredeam cine ştie ce în doctorul Patarescu, era prieten bun cu vreo doi profesori mai în vîrstă de la şcoală şi ştiu că se întîlneau adesea la cîte o partidă de whist. Căutam în privirile din jurul meu ceva în zîmbetele care mi se adresau, ceva în legătură cu starea mea şi chiar a doua zi mi s-a părut să deslușesc priviri ironice.

— Haide, *kyrios* Urfe, îmi spuse într-o zi directorul, înveseleşte-te, altfel o să credem că te-au necăjit frumoasele din Grecia. Am înţeles că era un apropo direct, şi zîmbetele care au însoţit aceste remarci mi s-au părut deplasate. Eram sigur, la trei zile după ce l-am văzut pe doctor, că toţi, inclusiv băieţii, ştiau ce boală aveam. Cînd îi auzeam şoptind, auzeam cuvîntul „sifilis".

Brusc, în săptămîna aceea îngrozitoare, a venit primăvara, o primăvară tipic grecească. În numai două zile pămîntul se acoperise cu anemone, orhidee, narcise, gladiole sălbatice, era plin în jur de păsări migratoare. Sus, pe cerul albastru, se unduiau şirurile de berze croncănitoare. Băieţii cîntau şi chiar şi cei mai severi profesori zîmbeau. Lumea din jur prindea aripi, zbura, în vreme ce eu eram ţintuit la pămînt. Catullus lipsit de talent nevoit să locuiască pe tărîmul unei Lesbii neiertătoare. Petreceam nopţi infernale. Într-o noapte i-am scris lui Alison o scrisoare lungă, încercînd să-i explic ce mi s-a întîmplat, cum îmi aminteam ce-mi spusese în scrisoarea scrisă la cantină, cum acum o credeam şi cît de tare mă disprețuiam. Se strecura printre rînduri inevitabilul resentiment, căci, părăsind-o, făcusem un ultim joc mîrşav. Puteam foarte bine s-o fi luat de soţie pentru a avea un companion în deşert.

Nu am pus scrisoarea la poştă, dar noapte de noapte, întruna, mă obseda gîndul sinuciderii. Aveam impresia că familia mea fusese marcată de moarte, încă de la cei doi unchi pe care nu-i cunoscusem, unul ucis la Ypres, celălalt la Passchendaele, apoi de părinţii mei. Morţi violente, absurde, bătălii pierdute. Mie îmi era mai rău decît lui Alison, ea ura viaţa, eu mă uram pe mine. Nu produsesem nimic, aparţineam unui vid, neantului, simţeam că nu puteam să mai produc decît propria mea moarte şi chiar în acel moment credeam că aceasta ar fi avut sensul unei acuzaţii aduse tuturor celor care m-au cunoscut. Mi-ar fi justificat cinismul, egoismul solitar şi ar fi rămas ca o ultimă victorie macabră.

În ultima zi de şcoală m-am hotărît. Portarul şcolii avea o puşcă veche de vînătoare pe care cîndva a vrut să mi-o împrumute,

dacă aveam chef să vînez pe dealuri. I-am cerut-o. A fost fericit să mi-o dea și să-mi umple buzunarele cu cartușe. Pădurile de pini erau pline de prepelițe migratoare.

Am urcat vîlceaua din spatele școlii, apoi pe un povîrniș ușor și am pătruns între copaci. Mă aflam în umbra lor. Spre nord, pe celălalt mal al apei, o insulă de aur lucea încă în soare. Aerul era cald, luminos, cerul de un albastru intens. În depărtare, mai sus decît mă aflam eu, se auzeau tălăngile unei turme de capre mînate seara spre sat. Am mai mers o bucată de drum. Căutam parcă un loc ascuns unde să mă ușurez, ferit din calea oamenilor. În cele din urmă, am găsit o ascunzătoare în stîncă.

Am încărcat pușca, m-am așezat pe pămînt sprijinit cu spatele de trunchiul unui pin. În jurul meu ciorchine de zambile se iveau dintre acele de pin. Am întors țeava puștii către mine privind în negrul „O" al nonexistenței mele. Am calculat unghiul la care trebuia să-mi țin capul. Am îndreptat țeava către ochiul drept, am întors capul, așa încît lovitura ca un fulger negru să zdrobească creierul și să pulverizeze craniul. Am întins mîna spre trăgaci – era o încercare, o repetiție – și l-am găsit cu dificultate. Întinzîndu-mă înainte, mi-am dat seama că s-ar putea să mi se răsucească totuși capul în ultima clipă și astfel să ratez totul. Am găsit o cracă uscată care intra între trăgaci și gardă. Am scos cartușul și am introdus bățul și am așezat pușca între genunchi, iar tălpile le-am așezat pe băț, țeava dreaptă aflîndu-se la cîțiva centimetri de ochi. Se auzi declicul percutorului. Era simplu. Am reîncărcat pușca.

Dinspre dealurile din spatele meu se auzi vocea singuratică a unei fete. Probabil că mînase caprele în jos și cînta sălbatic, cu toată forța glasului lipsit de inhibiții, ceva amelodic în ritm musulman, imaterial, sunet legat de loc, nu de om. Mi-am amintit că auzisem o voce identică, poate a aceleiași fete, cîntînd într-o zi, pe dealul din spatele școlii. Cîntul a ajuns în clasă și băieții au început să chicotească. Acum suna intens, misterios, izvorînd dintr-o singurătate și o suferință care o făcea pe a mea măruntă și absurdă. Stăteam cu pușca de-a curmezișul pe genunchi, incapabil să mai fac vreo mișcare, cu urechea la sunetul plutind în aerul înserării. Nu știu cît timp a cîntat, dar cerul s-a întunecat, marea s-a estompat într-un cenușiu tern. Pe deasupra munților se întindeau dungi de nori tradafirii, în lumina încă puternică a soarelui de apus. Întreg pămîntul și marea păstrau lumina ca și

cum lumina ar fi fost căldura care nu piere o dată cu dispariția sursei sale. Vocea s-a pierdut către sat, apoi s-a stins în liniște.

Am ridicat din nou țeava puștii înspre mine. Bucățica de lemn aștepta ca piciorul să apese. Aerul era tăcut și nemișcat. De la mare distanță auzeam sunetul de sirenă al vaporului din Atena apropiindu-se de insulă. Venea din afara unui vid. Nu mai era decît moartea acum.

Nu am făcut nimic. Am așteptat. Strălucirea de apoi, galbenul cel mai palid, apoi un verde slab emanînd lumină, apoi un albastru limpede ca de vitraliu cuprins în cerul de deasupra imensității muntoase ce se întindea către vest. Am așteptat, am așteptat. Sirena se auzea din ce în ce mai aproape. Așteptam acea voință, acel moment de întuneric să vină să-mi ridice piciorul care să se lase în jos; nu puteam. Aveam tot timpul senzația că sînt urmărit, că nu eram singur, că jucam o scenă în fața cuiva, că gestul se putea face numai dacă era spontan, pur și moral. Căci pe măsură ce se lăsa noaptea răcoroasă, înțelegeam mai bine că ceea ce încercam eu să comit era nu o faptă morală, ci una fundamental estetică, urma să-mi curm viața senzațional, cu semnificație, cu insistență. Eu căutam să realizez moartea lui Mercutio, nu o moarte adevărată. O moarte memorabilă, nu moartea printr-un adevărat suicid care face ca totul să dispară.

Și vocea, și lumina, și cerul.

Se lăsase întunericul, sirena vaporului care se îndepărta spre Atena se jeluia, iar eu eram tot acolo, fumam, cu pușca rezemată alături. M-am reevaluat și am constatat că aveam să fiu de aici înainte, pentru totdeauna, vrednic de dispreț. Fusesem și am rămas profund deprimat, dar am fost în același timp și am rămas un fals; în termeni existențiali, neautentic. Știam că nu mă voi omorî niciodată, știam că voi dori să trăiesc, suportîndu-mă pe mine însumi, oricît de pustiit sau bolnav aveam să fiu.

Am ridicat pușca și am tras un foc în sus la întîmplare. Împușcătura m-a zguduit. A urmat un ecou și cîteva rămurele s-au desprins din copac. A urmat șuvoiul greu al tăcerii.

— Ai împușcat ceva? întrebă bătrînul în poartă.

— Am tras o dată, i-am răspuns, și am ratat.

9

După ani de zile am văzut o *gabbia* la Piacenza: o colivie neagră, sinistră, suspendată foarte sus pe flancul unei campanile înalte. Acolo, pe vremuri, condamnaţii erau lăsaţi să moară de foame şi să putrezească în văzul oraşului de dedesubt. Privind-o, mi-am amintit acea iarnă din Grecia, acea *gabbia* pe care mi-o construisem din lumină, singurătate şi decepţie. Să scrii poezii şi să te sinucizi, aparent atît de contradictoriu, fuseseră totuşi tentative similare de evadare. Sentimentele mele la capătul acelui semestru îngrozitor erau cele ale individului care se ştie închis în colivie, expus batjocurii vechilor sale ambiţii pînă în ultima clipă.

M-am dus la Atena la adresa pe care mi-o dăduse doctorul. După analize, diagnosticul Patarescu a fost confirmat. Tratamentul foarte scump a durat zece zile; medicamentele în marea lor majoritate fuseseră introduse prin contrabandă în Grecia sau erau de furat, eu cumpărîndu-le la mîna a treia. Tînărul doctor absolvent al unei facultăţi americane m-a liniştit că prognoza este excelentă. La sfîrşitul vacanţei de Paşti, cînd m-am întors pe insulă, am găsit o ilustrată în culori ţipătoare cu un cangur din gura căruia ieşea un balon spunînd: „Crezi că am uitat?" Împlinisem douăzeci şi şase de ani cînd eram la Atena. Ştampila poştei era din Amsterdam. Nu conţinea nici un mesaj. Doar semnătura: Alison. Am aruncat-o la coş, dar în seara respectivă am luat-o înapoi.

Pentru a scăpa de teama că boala ar putea evolua în stadiul secundar, am început să explorez insula. Înotam cît puteam de mult, umblam mai tot timpul, ieşeam din casă în fiecare zi. Era foarte cald şi în cursul după-amiezelor fierbinţi şcoala dormea. Atunci mă îndreptam către pădurea de pini. Treceam peste culmea centrală către sudul insulei, cît mai departe, dacă puteam, de sat şi de şcoală. Acolo găseam linişte absolută: trei case de ţară în jurul unui golf, cîteva bisericuţe la marginea pădurii de pini care se animau doar la hram şi o vilă aproape invizibilă şi precis nelocuită. Pretutindeni se întindea liniştea nemărginită a locurilor unde sălăşluiesc miturile, unde zace forţa pînzelor încă nepictate. Insula era împărţită egal în lumină şi întuneric. Timpul pe care şcoala mi-l răpea nu-mi permitea să mă depărtez, cu excepţia sfîrşitului de săptămînă sau a unor dimineţi începute foarte

devreme (şcoala începea la şapte şi jumătate). Programul devenise enervant, ca o funie de priponit legată prea strîns.

Nu mă gîndeam la viitor. În ciuda asigurărilor date de medicul de la clinică, eram sigur că tratamentul nu va reuşi. Curba destinului meu era clar coborîtoare.

Atunci a început seria de întîmplări misterioase.

II

Irrités de ce premier crime, les monstres ne s'en tinrent pas là ; ils l'étendirent ensuite nue, à plat ventre sur une grande table, ils allumèrent des cierges, ils placèrent l'image de notre sauveur à sa tête et osèrent consommer sur les reins de cette malheureuse le plus redoutable de nos mystères.

DE SADE, *Les Infortunes de la Vertu*

10

Era într-una din duminicile de la sfîrşitul lui mai, albastră ca aripa unei păsări. Am urcat pe drumul caprelor pînă la promontoriu, acolo unde spuma verde a pinilor se rostogolea pe o distanţă de două mile pînă la malul apei. Marea se întindea ca un covor de mătase pînă la zidul de umbră format de munţii de pe insula principală, un zid continuat pe o distanţă de optzeci sau nouăzeci de kilometri spre orizont, sub imensul clopot al empireului. Lumea era azurie, neînchipuit de pură şi ca totdeauna, atunci cînd mă aflam pe podişul central al insulei, uitasem de mai toate necazurile. Mergeam spre apus pe culmea centrală între două imense privelişti, una spre nord şi cealaltă spre sud. Şopîrlele aruncau luciri de pe trunchiurile de pini ca nişte coliere de smaralde vii. Lămîiţă, rozmarin, şi alte plante; flori scăldate în albastrul sălbatic scînteietor al cerului.

După un timp, am ajuns într-un loc unde culmea cobora spre sud într-o pantă aproape abruptă. Aveam obiceiul să mă aşez pe margine, să fumez o ţigară şi să contemplu imensitatea mării şi a munţilor. În acea duminică, în clipa în care m-am aşezat, am observat că peisajul se schimbase. Sub locul în care mă aflam, la jumătatea drumului spre mal, era golful cu cele trei case modeste. De aici, coasta conducea la promontorii joase şi golfuleţe ascunse. Puţin mai spre apus de golful unde se aflau căsuţele, pămîntul urca abrupt către o stîncă nu prea înaltă, care înainta spre insulă cam o sută de metri, ca un zid coşcovit, dărîmat, apărînd vila singuratică de pe promontoriul din spate. Nu ştiam decît că vila era ocupată numai în timpul verii de un atenian despre care lumea zicea că ar fi bogat. O creastă de deal acoperită de pădurea de pini împiedica vizibilitatea şi de pe culmea centrală nu se putea vedea decît acoperişul plat al vilei.

Acum un fir subţire de fum făcea rotocoale deasupra acoperişului. Nu mai era pustiu. Primul sentiment a fost de regret,

regretul lui Robinson Crusoe, căci singurătatea din sudul insulei lua sfîrşit şi eu începusem să consider că mi se cuvenea numai mie. Acesta era locul meu ascuns şi numai pescarii săraci care locuiau în cele trei căsuţe aveau dreptul să-l calce – sau eventual oameni de condiţie simplă ca şi ei. Totuşi eram curios şi am luat-o pe o potecă despre care ştiam că ducea la un golf nu prea mare, dincolo de Bourani, istmul pe care se afla vila.

La un moment dat, printre pini a apărut strălucirea mării şi a malului cu pietre albicioase. M-am dus pînă acolo. Era un golf deschis, o fîşie de pietriş, marea limpede ca un cleştar apărată de două promontorii. Pe Bourani, promontoriul mai înalt şi mai abrupt, aflat la răsărit în stînga, se afla vila scunsă între copaci, mai deşi decît pe restul insulei. Pe această plajă mai fusesem de cîteva ori şi, ca şi alte plaje de pe insulă, îţi crea iluzia încîntătoare că ai fi prima persoană care se află aici, care vede, care există, absolut prima persoană. Nu a apărut nimeni dinspre vilă şi m-am aşezat pe plajă într-o zonă deschisă mai spre apus, am înotat, am mîncat ce adusesem cu mine: pîine, măsline şi *zouzoukakia*, chiftele reci foarte aromate, şi în tot acest timp nu am văzut nici ţipenie de om.

După-amiază am mers pe jos peste pietrele încinse pînă la capătul dinspre vilă al golfului. Am descoperit în umbra copacilor, ceva mai în spate, o bisericuţă spoită în alb. Printr-o crăpătură în uşă am văzut un scaun răsturnat, un sfeşnic fără lumînări şi cîteva icoane pictate naiv înşirate pe un singur rînd pe un panou de mici dimensiuni. O cruce îmbrăcată în foiţă de aur, jupuită din loc în loc, era agăţată de uşă. Pe spatele ei cineva mîzgălise: *Agios Demetrios*. M-am întors pe plajă. La capătul plajei, o rîpă de pietre împiedica urcuşul printre copaci şi tufăriş. Atunci am observat pentru prima dată o sîrmă ghimpată la vreo zece metri de la baza pantei; gardul cotea printre copaci izolînd terenul de sus. Orice babă ar fi putut trece prin gard fără probleme, dar era primul gard de sîrmă ghimpată pe care-l vedeam pe insulă şi nu mi-a plăcut. Mi s-a părut ca o insultă adusă solitudinii.

Priveam în sus către povîrnişul greu, fierbinte, printre copaci, cînd am avut senzaţia că nu mai sînt singur. Cineva mă privea. M-am apropiat de stîncile deasupra cărora sîrma ghimpată traversa tufărişul.

Surpriză. Lucea ceva în spatele primei stînci. Era o labă de scafandru albastră de cauciuc. Mai departe, în umbra clară a unei alte stînci, era cealaltă labă şi un prosop. Am mai aruncat o privire în jur, apoi am dat prosopul de o parte cu piciorul. Dedesubt

fusese lăsată o carte. Am recunoscut-o imediat după copertă, era una dintre cele mai populare antologii de poezie modernă britanică, în ediţie broşată. O aveam şi eu în camera mea de la şcoală. Totul fusese atît de neaşteptat încît m-am oprit uitîndu-mă ca prostul la carte în ideea că era propriul meu exemplar, furat.

Nu era cartea mea. Cel sau cea căruia îi aparţinea nu-şi scrisese numele, dar am găsit nişte foi de hîrtie albă tăiate cu grijă. Prima pe care am găsit-o marca o pagină în care patru versuri din poezia lui T.S. Eliot, *Little Gidding*, erau însemnate cu roşu:

Nu vom înceta să explorăm
Şi ţinta întregii noastre explorări
Va fi s-atingem începutul
Şi să-l aflăm întîia oară. *

Ultimele trei versuri erau marcate şi cu o linie verticală marginală. Mi-am aruncat privirea înspre desişul copacilor înainte de a trece la pagina marcată de următorul semn de hîrtie. Acesta, ca şi următoarele, se aflau la pagini unde apăreau imagini sau referiri la insule şi la mare. Erau în jur de zece, douăsprezece.

Mai tîrziu, noaptea, la mine, am redescoperit cîteva dintre aceste pasaje în exemplarul meu:

Fiecare în pătucul său, imagina insule
Cînd iubirea era curată departe de oraşe.

Aceste două versuri ale lui Auden fuseseră marcate, nu însă şi cele două intermediare. Mai erau şi altele, tot fragmentare, ale lui Ezra Pound:

Vino, de nu, fluxul stelar va scade,
Ia-o spre răsărit spre-a-i ocoli sfîrşirea
Acum! Căci acul tremură în suflet!...
Nu-mpiedica potopul stelelor, nici ce va fi să fie.

Şi acestea:

Fie chiar mort, e tot cu mintea-ntreagă!
Sunetu-acesta a venit în beznă.

* Traducerile versurilor din Ezra Pound, W.H. Auden şi T.S. Eliot sînt de Monica Pillat (*n. tr.*).

Întîi va trebui s-o iei spre iad
Şi spre sălaşul fiicei lui Ceres, Proserpina,
Să-l vezi sub bolta de-ntuneric pe Tiresias,
Cel fără văz, o umbră ce se află în iad,
Mai ştiutor decît puternicii la trup.
De acolo în curînd îţi vei sfîrşi cărarea.
Aflarea este umbra unei umbre,
Şi totuşi naviga-vei etern către a afla
Aflînd mai puţin decît o fiară beată.

Briza care bate în Marea Egee aproape în fiecare zi de vară aducea valuri subţiri, molcome printre pietrele plajei. Nimic nu apărea, totul se afla în aşteptare. Pentru a doua oară în acea zi m-am simţit ca Robinson Crusoe.

Am aşezat cartea la loc sub prosop, am aruncat o privire în faţă spre deal, avînd aproape certitudinea că cineva stătea cu ochii pe mine, apoi m-am aplecat, am luat de jos prosopul şi cartea şi le-am pus pe o piatră împreună cu labele pentru ca persoana să şi le găsească mai uşor. Nu am făcut-o din amabilitate, ci dintr-un calcul: să ofer o explicaţie pentru curiozitatea mea. Prosopul avea un vag miros de parfum feminin, de ulei de plajă.

M-am întors în locul unde-mi lăsasem hainele pîndind plaja cu coada ochiului. După un timp m-am retras la umbra pinilor din spatele plajei. Pata albă strălucea sus pe stîncă. M-am lăsat pe spate şi am adormit. Nu cred că am dormit mult, dar cînd m-am trezit şi m-am uitat spre plajă, obiectele dispăruseră. Fata, căci eu am decis că era vorba de o fată, se retrăsese fără să fie văzută. M-am îmbrăcat şi am coborît într-acolo.

În mod normal cărarea care ducea la şcoală pornea de la mijlocul golfului. La acest capăt am descoperit o altă cărare îngustă care ducea de la plajă în sus, acolo unde cotea gardul de sîrmă. Cărarea era în pantă abruptă şi arboretul de dincolo de gard împiedica vederea. Din umbră se iveau capetele roz de gladiole sălbatice şi din desişul de tufe se auzea ciripitul puternic şi sacadat al unei păsărele. Cred că se afla la vreo doi metri de mine, cînta ca o privighetoare, dar mai trist, mai dureros. Mă avertiza ori mă ademenea? Nu mi-am dat seama, dar mi-a trecut prin minte că avea un sens. Fluiera, ţipa strident, cînta în triluri, dădea poveţe, învăluia duios.

Deodată se auzi un clopot de undeva de dincolo de ierburi. Pasărea s-a oprit din cîntat, şi eu mi-am continuat urcuşul. Clopotul

mai sună de trei ori. Era probabil ora de ceai sau vreun copil se juca. Am mai urcat puţin pînă cînd locul s-a nivelat şi copacii s-au mai rărit, dar ierburile erau tot dese.

Am ajuns la o poartă vopsită legată cu lanţ. Vopseaua se scorojise, lanţul era ruginit şi lîngă stîlpul din dreapta cineva făcuse o gaură în gardul de sîrmă, lărgită de atîta întrebuinţare. O potecă de iarbă lată traversa promontoriul pînă spre mare şi cobora uşor panta, cotea printre copaci, dar nici urmă de casă. Am stat să ascult, dar nu se auzeau voci. Jos pasărea îşi reluase cîntul.

Apoi am văzut-o. Am trecut prin gaura din gardul de sîrmă ghimpată. La o distanţă de trei copaci se putea vedea o pancartă, ca cele din Anglia, pe care era scris: *Trecerea interzisă*. Era abia lizibilă, prinsă neglijent în cuie, sus, pe trunchiul unui pin. Pe ea era scris: SALLE D'ATTENTE cu litere grosolane, roşii, pe fond alb. Parcă ar fi fost desprinsă cu ani în urmă dintr-o gară din Franţa de un student poznaş. Acolo unde sărise smalţul, metalul era mîncat de rugină. La o margine erau urme de gloanţe. Mi-am amintit de avertismentul lui Mitford: Fereşte-te de sala de aşteptare!

Stăteam pironit pe poteca verde, cu inima-ndoită dacă să înaintez către casă sau nu, ezitînd între curiozitate şi teama de a fi prins. Mi-am dat seama imediat că aici locuia acel colaboraţionist cu care se certase Mitford. Eu îmi imaginasem un Laval grec cu figură de şobolan prefăcut şi în nici un caz cineva care să fie destul de cultivat ca să citească Eliot şi Auden în original. Am stat pînă cînd, enervat de nehotărîrea mea, m-am decis să o iau înapoi. Am trecut din nou prin spărtură şi apoi în sus pe potecă pînă la culmea centrală, unde am dat de un drum de capre pe care turma trecuse de curînd, căci se vedeau pietre răsturnate cu urme de pămînt roşu printre celelalte cenuşii, albite de soare. Cînd am ajuns sus pe coamă, am aruncat o privire în urmă. Din locul acela casa nu se putea vedea, dar eu ştiam unde se află. Marea şi munţii pluteau în lumina blîndă a soarelui de seară. Era ca într-un tablou de Claude Lorrain: o pace de necuprins, natura şi spaţiul nesfîrşit, aerul auriu şi depărtările albastre şi mute; coborînd potecile abrupte ce duceau către şcoală, nordul insulei mi se părea banal şi oprimant.

11

A doua zi de dimineaţă, după micul dejun, m-am aşezat la masa lui Demetriades. Fusese cu o seară în urmă în sat şi nu am avut chef să-l aştept. Demetriades era scund, rotofei, cu figură de broscoi, corfiot pînă în măduva oaselor şi cu o fobie patologică faţă de soare şi de viaţa rurală. Se plîngea întruna de „dezgustătoarea" viaţă provincială pe care eram nevoiţi să o ducem pe insulă. La Atena, viaţa lui se desfăşura noaptea, între cele două mari bucurii ale sale: femeile şi mîncarea. Toţi banii se duceau pe aceste două raţiuni ale existenţei sale şi pe haine. Normal ar fi fost să arate pămîntiu, slinos şi depravat, dar el era rozaliu şi imaculat. Eroul lui preferat era Casanova. Îi lipsea însă farmecul boswellian, ca să nu mai vorbim de geniul italianului, însă în felul lui vesel şi lugubru totodată, era o tovărăşie mai simpatică decît îl descrisese Mitford. Şi cel puţin nu era ipocrit. Avea calitatea celor care, crezînd în ei înşişi, se simt oriunde la ei acasă.

Am ieşit împreună în grădină. Era poreclit Méli sau Miere. Iubea dulciurile ca un copil.

— Méli, ce ştii despre individul care locuieşte la Bourani?

— L-ai întîlnit?

— Nu.

— *Aï*! ţipă el furios la un băiat care scrijelea un cuvînt pe scoarţa unui migdal. Era un Casanova doar în viaţa particulară, în clasă era un zbir.

— Nu ştii cum se numeşte?

— Conchis. Pronunţă apăsat sunetul *ch*.

— Mitford spunea că au avut un conflict, că s-au certat.

— Minţea. Minţea tot timpul.

— Se poate. Dar cred că l-a întîlnit.

— *Po, po. Po, po*, în greceşte, înseamnă „spune-i lui Mutu". Conchis nu se vede cu nimeni. Niciodată. Întreabă-i pe ceilalţi profesori.

— Dar de ce?

— Ei... Ridică din umeri. Tot felul de poveşti, mai vechi, eu nu le ştiu.

— Hai, spune!

— Nu este nimic interesant.

Coboram pe drumul pietruit. Méli, căruia nu-i plăcea să tacă, reluă, începînd să-mi spună ce ştia despre Conchis.

— A lucrat pentru nemți în timpul războiului. Nu vine niciodată în sat. Sătenii l-ar omorî cu pietre. Și eu, dacă l-aș vedea.

— De ce? l-am întrebat zîmbind.

— Pentru că este bogat și trăiește pe o insula pustie ca asta cînd ar putea să fie la Paris... Își rotea mîna roz în cercuțe rapide, unul dintre gesturile lui preferate. Marea lui ambiție era să aibă un apartament cu vederea spre Sena, care, printre altele, trebuia să nu aibă ferestre.

— Vorbește englezește?

— Cred că da. Dar ce te interesează?

— Nu mă interesează. Am văzut casa.

Clopoțelul anunțînd intrarea la al doilea rînd de ore răsuna printre copacii livezii și de-a lungul potecilor pînă la zidurile din jurul școlii. Mergînd spre clasă, l-am invitat pe Méli să luăm masa a doua zi în sat.

Proprietarul celui mai bun restaurant din sat, un munte de om numit Sarantopoulos, știa mai multe lucruri despre Conchis. A venit la masa noastră să bem împreună un pahar de vin, în timp ce noi mîncam ceea ce gătise. Era adevărat că acest Conchis era un om retras, că nu se arăta niciodată prin sat, dar povestea cu colaborationismul era o minciună. În timpul Ocupației nemții l-au numit primar și a făcut tot ce i-a stat în putință pentru sătenii. Dacă acum își pierduse popularitatea se datora faptului că-și comanda cea mai mare parte a proviziilor de la Atena. Sarantopoulos se lansă într-o poveste lungă. Dialectul vorbit pe insulă erau greu de înțeles chiar și pentru greci; cît despre mine, eu nu înțelegeam nici un cuvînt. Vorbea serios, aplecat deasupra mesei. Demetriades avea o figură plictisită și dădea din cap plin de amabilitate în pauze.

— Ce a spus, Méli?

— Nimic. O poveste de război. Absolut nimic.

Brusc, Sarantopoulos privi dincolo de noi. Îi spuse ceva lui Demetriades și se ridică în picioare. M-am întors. În dreptul ușii se afla un localnic înalt, cu o expresie tristă. Se îndreptă către o masă la capătul încăperii lungi și pustii, unde se așezau de obicei localnicii. Sarantopoulos puse o mînă pe umărul bărbatului. Bărbatul se uită la noi bănuitor, apoi acceptă și se lăsă adus la masa noastră.

— Acesta este *agogiati* al domnului Conchis.

— Ce este?

— Are un catîr cu care duce poşta şi alimente la Bourani.

— Cum se numeşte?

Se numea Hermes. Mă obişnuisem mult prea mult să văd că băieţi care nu străluceau de inteligenţă se numeau Socrate şi Aristotel şi să mă adresez cu Afrodita unei babe nasoale care-mi făcea curăţenie în dormitor, ca acum să-mi mai vină să zîmbesc. Omul cu catîrul se aşeză şi acceptă cu oarecare împotrivire un păhărel de reţină. Se juca cu mărgelele de *koumbologi,* un fel de mătănii din boabe de chihlimbar. Avea o căutătură rea, fixă şi o paloare sinistră. Méli, deşi cu gîndul la homarul pe care-l avea în faţă, l-a descusut cît a putut.

Ce făcea domnul Conchis? Locuia singur – da, singur – cu o menajeră şi cultiva el însuşi grădina. Citea. Avea multe cărţi. Avea un pian. Vorbea multe limbi străine. *Agogiati* nu ştia cîte, el zicea că toate. Unde se ducea iarna? Uneori la Atena sau în alte ţări. Care? Omul habar n-avea. Nu ştia ca Mitford să fi fost la Bourani. Nimeni nu fusese acolo.

— Întreabă-l dacă eu aş putea să-i fac o vizită domnului Conchis.

Era imposibil. Nu se putea. Curiozitatea noastră era privită ca un lucru obişnuit în Grecia, neobişnuită era rezerva lui. Probabil că fusese ales pentru că era ursuz. Se ridică să plece.

— Sigur nu are ascuns în vilă un harem de fete frumoase? întrebă Méli. Cărăuşul îşi ridică bărbia şi sprîncenele într-un semn mut că nu, apoi se îndepărtă dispreţuitor.

— Ce ţărănoi! După ce îi adresă printre dinţi, pe la spate, cea mai aprigă înjurătură în greacă, Méli mă prinse de mînă cu degetele umede.

— Dragul meu, ţi-am povestit vreodată despre scena de dragoste a două cupluri pe care le-am întîlnit la Mykonos?

— Da, dar nu-i nimic.

Eram cam dezumflat, nu numai pentru că auzeam de performanţele acrobatice ale celor două cupluri pentru a treia oară. Întors la şcoală, pînă la sfîrşitul săptămînii, am mai aflat cîte ceva. Numai doi profesori se aflau în sat dinainte de război. Amîndoi se întîlniseră cu Conchis de vreo două ori pe vremea aceea, dar nu după ce se redeschisese şcoala în 1949. Unul spunea despre el că este muzician ieşit la pensie. Celălalt zicea că este foarte cinic şi ateu. Erau însă ambii de acord că ţinea foarte mult la liniştea lui personală. În timpul războiului, nemţii l-au obligat să locuiască în sat. Într-o zi, după ce au capturat nişte *andarte* – luptători în rezistenţă – de pe continent, i-au dat ordin să-i

execute. Refuzînd, a fost pus în fața plutonului de execuție împreună cu cîțiva săteni. Printr-un miracol nu a fost omorît pe loc și a putut fi salvat. Aceasta este evident povestea pe care ne-o spusese Sarantopoulos. După părerea celor mai mulți săteni și a tuturor celor care aveau rude masacrate de nemți, el ar fi trebuit să execute ordinul. Totul era însă de domeniul trecutului, și dacă încălcase ordinul, îl încălcase întru cinstea Greciei. Cu toate acestea, de atunci nu a mai călcat în sat.

Am mai descoperit un lucru mărunt, dar anormal. Am mai întrebat cîteva persoane, în afară de Demetriades care fusese la școală numai un singur an, dacă Leverrier, predecesorul lui Mitford, sau chiar Mitford au spus vreodată că s-au întîlnit cu Conchis. Răspunsul a fost invariabil nu, oarecum logic, cel puțin în cazul lui Leverrier, care era prea rezervat, „prea serios", după cum se exprimase unul dintre profesori arătînd cu mîna spre cap. Întîmplător, ultima persoană cu care am discutat la o cafea în camera lui a fost profesorul de biologie. Karazoglou mi-a spus într-o franceză stricată dar amuzantă că Leverrier cu siguranță nu fusese niciodată acolo pentru că lui i-ar fi spus. Pe Leverrier îl cunoscuse foarte bine, amîndoi avînd o pasiune comună, botanica. A răscolit prin sertarele unei comode de unde a scos o cutie cu foi de hîrtie pe care erau lipite flori presate, pe care le culesese și le colecționase Leverrier. Notițele ample scrise într-o caligrafie fără cusur și un vocabular tehnic perfect alternau cu schițe de profesionist în tuș și acuarelă. Răsfoind fără interes în cutie, am scăpat pe jos o foaie cu o floare presată de care era prinsă încă una cu note suplimentare și care a căzut din agrafa care le ținea împreună. Pe spate era începutul unei scrisori, anulată cu două linii intersectate, dar decifrabilă. Era datată 6 iunie 1951, cu doi ani în urmă. *„Dragă domnule Conchis, mă tem că de la extraordinara..."* aici scrisoarea se oprea.

Nu i-am arătat-o lui Karazoglou, care nu observase nimic; atunci, însă, și acolo, am hotărît să-l vizitez pe domnul Conchis.

Nu pot să spun de ce brusc am devenit atît de curios. Pe de-o parte, pentru că nimic altceva nu-mi stîrnea curiozitatea, pe insulă toate fleacurile deveneau importante, sau, poate, din cauza frazei misterioase a lui Mitford și descoperirea despre Leverrier; pe de altă parte, poate în primul rînd, fiindcă simțeam că aveam într-un fel dreptul de a-l vizita. Cei doi predecesori ai mei l-au întîlnit amîndoi pe omul care nu putea fi întîlnit și amîndoi s-au ferit să vorbească despre aceasta. Într-un fel, acum era rîndul meu.

În săptămîna aceea am mai făcut ceva : i-am scris lui Alison o scrisoare. Am expediat-o pe adresa lui Ann, de la etajul de jos din Russell Square, rugînd-o să i-o transmită lui Alison, oriunde s-ar afla ea. Nu spuneam mare lucru, doar că m-am gîndit la ea de cîteva ori, că descoperisem sensul „camerei de aşteptare", şi că nu trebuie să-mi răspundă decît dacă într-adevăr dorea, şi că dacă nu-mi scria, puteam să o înţeleg.

Pe insulă te simţeai aruncat în trecut. Era atîta spaţiu, atîta linişte, atît de puţine contacte cu lumea încît prezentul se estompa, şi trecutul devenea de zece ori mai actual. Era normal ca Alison să nu se mai fi gîndit la mine de săptămîni întregi şi să fi avut nu ştiu cîte alte combinaţii. Am pus scrisoarea la poştă aşa cum arunci în mare o sticlă cu un mesaj; nu chiar în glumă, dar aproape.

12

Prima sîmbătă, lipsită de obişnuitul vînt de răsărit, a fost obositor de caldă. Greierii începuseră să cînte gros, într-un cor răguşit, incapabil să ajungă la unison, enervant pînă la disperare, dar, în cele din urmă, atît de familiar, încît, atunci cînd o rafală întîmplătoare de ploaie i-a amuţit, liniştea mi s-a părut o explozie. Schimbaseră total personalitatea pădurii de pini. Acum era vie, populată, zgomotoasă, un stup invizibil de energie care făcuse să dispară puritatea solitudinii. Pe lîngă *tzitzikia*, aerul pulsa, scheuna, zumzăia de greieri cu aripi roşii, lăcuste, bărzăuni imenşi, albine, musculiţe, tăuni şi mii de insecte fără nume. Pe alocuri, erau roiuri negre de muşte atît de enervante, aşa că m-am suit printre copaci ca un nou Oreste, înjurînd şi pocnindu-mă peste obraz.

Pentru a doua oară am ajuns pe culme. Marea bătea în turcoaz, muntele, la orizont, apărea albastru-cenuşiu în fierbinţeala fără boare. Vedeam coroana verde sclipitoare a pinilor de la Bourani. Se făcuse aproape amiază cînd printre copaci am ajuns la pietrişul de pe plaja cu capela. Era pustie. Am căutat printre stînci, dar nu am găsit nici o urmă şi nu aveam impresia că m-ar pîndi cineva. Am înotat, am mîncat pîine neagră, *ochra* şi calmar prăjit. La o distanţă considerabilă, un caiac mare remorca un şir de

şase bărcuţe, arătînd ca o raţă sălbatică urmată de răţuştele ei. Undele se răspîndeau pe suprafaţa albastră lăptoasă a mării într-un clipocit vag şi acesta a fost ultimul semn de civilizaţie după ce bărcile au dispărut în golful vestic. Apa străveziu-albăstrie clipocea uşor peste pietre, copacii stăteau în aşteptare, insectele cu miile se învolburau fără încetare în nesfîrşitul peisaj al tăcerii. Stăteam toropit la umbra subţire a unui pin în mijlocul peisajului atemporal disociat al Greciei sălbatice.

Razele soarelui s-au deplasat, m-au cuprins, mi-au stîrnit erotismul. Mă gîndeam la Alison şi la clipele noastre de dragoste. O doream lîngă mine, goală. Ne-am fi iubit la marginea covorului de brad, apoi am fi înotat şi ne-am fi iubit din nou. Eram cuprins de o tristeţe seacă, un amestec de aduceri aminte şi de prezent. Amintirea a ceea ce a fost şi ce ar fi putut să fie, ştiind că totul aparţinea trecutului; fiind convins în acelaşi timp, sau începînd să fiu convins, că alte lucruri au trecut, din fericire – cel puţin unele dintre iluziile mele despre mine însumi, apoi sifilisul, care nu dădea semne că ar fi revenit. Fizic, mă simţeam excelent. Nu ştiam ce va deveni viaţa mea, dar culcat acolo, în ziua aceea, pe malul mării, nu mai avea cine ştie ce importanţă. Mi-era de ajuns că exist. Mă aflam suspendat, aşteptînd fără teamă un îndemn care să mă propulseze. M-am întors pe burtă şi am făcut sex cu amintirea lui Alison, ca un animal, fără ruşine ori sentimentul vinovăţiei, o simplă maşinărie de creare a senzaţiilor, răstignită pe pămînt. Cînd m-am ridicat, am luat-o la fugă printre pietrele încinse şi m-am aruncat în mare.

Am urcat cărarea între sîrma ghimpată şi ierburi, am trecut pe lîngă poarta scorojită, m-am oprit din nou în faţa pancartei misterioase. Poteca acoperită cu iarbă înainta drept, apoi o lua într-o parte şi în jos ca să mă conducă în afara pădurii. Am ajuns în spatele umbrit al casei orbitor de albă în soarele de după-amiază. Fusese construită în continuarea unei case mai mici aşezată cu faţa spre mare. Era pătrată, cu un acoperiş drept şi cu colonade de bolţi fine cuprinzînd laturile de sud şi de răsărit. Deasupra colonadei se afla o terasă. Uşile ferestruite de la una din camere erau deschise. Brazde cu gladiole şi tufe mici cu flori roşii şi galbene erau plantate în spetele casei şi, pe latura dinspre răsărit, urma o alee de pietriş, apoi terenul care se ducea abrupt spre mare. Aleea pietruită era străjuită în dreapta şi în stînga de doi palmieri înfipţi în cîte o grămadă de pietre albe. Pinii din jurul casei fuseseră răriţi ca să nu acopere peisajul.

Casa m-a decepționat. Îmi amintea de Coasta de Azur. Nu era grecească. Stînd albă și opulentă ca zăpada elvețiană, mă uimea, mă deconcerta.

Am urcat cîteva trepte acolo unde colonada laterală era acoperită cu dale roșii pînă la o ușă închisă, în dreptul căreia atîrna un ciocan metalic de bătut în ușă, în formă de delfin. Obloanele de la ferestrele din părți erau bine zăvorîte. Am bătut la ușă și mi-a răspuns doar ecoul amplificat de podelele de piatră. Nu a apărut nimeni. Eu, ca și casa, așteptam în tăcere, în zumzetul nesfîrșit al insectelor. Am străbătut galeria pînă la intrarea sudică a casei, unde distanța dintre coloane era mai mare și arcele mai deschise. Din umbră, priveam pe deasupra copacilor și a mării munții violaceu-cenușii, trăind sentimentul lucrului deja văzut, de a mă fi aflat cîndva în acel loc, în fața exact a acelor bolți, în fața aceluiași peisaj canicular cu contraste de umbre. Era greu de crezut.

În mijlocul galeriei se aflau două scaune de trestie și o masă acoperită cu o față de masă lucrată în alb și albastru, pe care se aflau două cești cu farfurioare și două farfurii întinse, acoperite cu o pînză. La perete se afla o canapea de trestie împletită, împodobită cu perne; iar în dreptul ușii deschise era atîrnat un clopoțel lustruit care avea legat de limbă un ciucure cafeniu decolorat.

Am remarcat că masa era pusă pentru două persoane și m-am oprit într-un colț stînjenit, conștient de dorința tipic englezească de a o lua la sănătoasa. În clipa următoare, cineva a apărut brusc în dreptul ușii.

Era Conchis.

13

Din primul moment mi-am dat seama că eram așteptat. Cînd a dat cu ochii de mine, avea pe față un zîmbet vag, mai curînd o grimasă, fără nici o expresie de mirare.

Era aproape chel, maroniu la față, ca pielea tăbăcită, scund și uscățiv, un bărbat cu o vîrstă nedefinită: poate șaizeci, poate șaptezeci de ani; îmbrăcat într-o cămașă bleumarin, pantaloni scurți pînă la genunchi și o pereche de pantofi de sport cu urme

de sare. Intensitatea privirii ochilor negri ațintiți asupra mea, sfredelindu-mă, evidențiată de albul clar al corneii, m-a impresionat. Ochi aproape neomenești.

A ridicat mîna stîngă într-un salut mut și scurt, apoi s-a îndreptat cu pași mari spre colțul galeriei, lăsîndu-mă în vînt cu formula dinainte pregătită dar nerostită și a strigat în direcția căsuței din spate:

— Maria!

S-a auzit un răspuns nedeslușit.

— Mă numesc... am încercat eu să-i spun cînd s-a întors.

Dar el ridică mîna stîngă din nou ca să mă oprească, mă luă de braț și mă conduse pînă la marginea colonadei. Autoritatea lui, puterea de decizie m-au descumpănit. Contemplă peisajul, apoi mă privi scrutător. De jos venea un miros dulce de șofran de la florile ce creșteau la capătul aleii de pietriș, plutind adînc spre umbră.

— Am ales bine?

Vorbea perfect englezește.

— Minunat. Dați-mi voie să...

Mă întrerupse din nou impunînd tăcerea cu brațul bronzat și musculos avîntat spre mare și spre munții din sud, ca și cum nu aș fi apreciat totul îndeajuns. Mă uitam la el dintr-o parte. Era limpede că era genul de om care zîmbea rar. Chipul lui era ca o mască, lipsită de emoții. Două riduri adînci se desenau de la baza nasului la colțurile gurii – semne ale experienței de viață, ale spiritului autoritar, ale intoleranței față de prostie. Părea puțin nebun, nu periculos, dar nebun. M-a străfulgerat ideea că m-ar confunda cu altcineva. Mă privea cu ochi de maimuță. Privirea fixă ca și tăcerea nu prevesteau ceva bun, era ușor comic, parcă voia să hipnotizeze o pasăre.

Brusc, dădu din cap, o mișcare rapidă, curioasă, retorică, întrebătoare, fără să pretindă nici un răspuns. Apoi se schimbă, ca și cum ceea ce se întîmplase între noi pînă atunci fusese doar o glumă, o șaradă, o repetiție care avusese loc după un program, dar care acum putea să ia sfîrșit. M-a descumpănit total din nou. De fapt nu era nebun. Acum zîmbea, iar ochii de maimuță deveniseră ochi de veveriță.

— Hai să bem un ceai, îmi spuse el, îndreptîndu-se spre masă.

— Eu am venit doar să cer un pahar cu apă. Asta este...

— Ai venit să mă vezi. Te rog. Viața este scurtă.

M-am aşezat. Al doilea loc era pentru mine. A apărut o femeie îmbrăcată în negru, cu părul încărunţit şi faţa ridată ca a indiencelor bătrîne. Mi se părea nepotrivită cu tava pe care se afla un ceainic elegant din argint, altul obişnuit, o zaharniţă, o farfurioară cu felii de lămîie.

— Ea este menajera mea, Maria.

I se adresă în greceşte, vorbea foarte clar şi am putut distinge numele meu şi numele şcolii. Femeia dădu din cap în direcţia mea, îşi ţinea ochii în pămînt fără să zîmbească, apoi aşeză pe masă obiectele de pe tavă. Conchis ridică pînza de pe una din farfurii cu gestul sigur al prestidigitatorului. Pe farfurie erau sandvişuri cu castraveţi. Îmi turnă ceai şi făcu un semn spre lămîie.

— Cum se face de ştiţi cine sînt, domnule Conchis?

— Pronunţă-mi numele ca în engleză, prefer sunetul „ch" mai moale! Sorbea din ceai. Cînd îi pui întrebări lui Hermes, Zeus află tot.

— Colegul meu a fost lipsit de tact.

— Fără îndoială că ai aflat totul despre mine.

— Am aflat foarte puţin. Gestul dumneavoastră însă este cu atît mai amabil.

— Există un poem din timpul dinastiei Tang, spuse el cu privirea îndreptată către mare. Pronunţă cuvîntul cu acel preţios stop al glotei. „Aici, la graniţă, frunzele cad. Deşi vecinii mei sînt cu toţii nişte barbari şi tu eşti la mii de mile depărtare, pe masa mea se află întotdeauna două ceşti de ceai".

— Întotdeauna? întrebai eu zîmbind.

— Te-am văzut duminica trecută.

— Obiectele de acolo, de jos, erau ale dumneavoastră?

Aprobă cu un semn din cap.

— Te-am văzut şi azi după-amiază.

— Sper că nu v-am împiedicat să veniţi pe plajă.

— Deloc. Plaja mea particulară este acolo, jos. Arătă dincolo de pietriş. Mi-a plăcut întotdeauna să am plaja mea, cred că şi dumitale ţi-ar plăcea. Te rog. Ia un sandviş!

Mi-a mai turnat ceai. Pluteau în el frunze mari şi avea o aromă tare de ceai chinezesc negru ca smoala. Pe cealaltă farfurie, *kourabièdes*, fursecuri conice tăvălite în zahăr tos, sau corăbioare cum le-am zice noi. Uitasem deliciile ceaiului; şi stînd acolo, viaţa îndestulată, izolată a celor bine aşezaţi a provocat în mine invidia celui care trebuia să trăiască într-o instituţie, care trebuia

să accepte mîncarea instituției și trebuia să accepte toate condițiile instituției. Mi-am adus aminte cum am luat ceaiul la Colegiul Magdalen împreună cu unul dintre profesorii mei, un celibatar bătrîn și cum am avut același sentiment de invidie pentru locuința lui, pentru cărțile, calmul, pacea ordonată, precisă de care se bucura.

Am mușcat din prima corăbioară și am făcut un semn de apreciere.

— Nu ești primul englez care apreciază talentul Mariei.

— Mitford? Mă fixa cu privirea. L-am întîlnit la Londra.

— Ți-a plăcut căpitanul Mitford? mă întrebă el, turnîndu-mi din nou ceai în ceașcă.

— Nu este genul meu.

— Ți-a vorbit despre mine?

— Nu. De fapt... Ochii lui mă priveau cu interes. A spus că ați avut o... divergență.

— Căpitanul Mitford m-a făcut să-mi fie rușine de sîngele meu englezesc.

Pînă în momentul acela am crezut că-l pot defini: în primul rînd, engleza pe care o vorbea, deși excelentă, nu era cea de astăzi, mai curînd aparținea cuiva care nu mai fusese în Anglia de mult timp. Aspectul era al unui străin. Semăna bizar cu Picasso; ceva între reptilă și maimuță, rezultat al unei vieți trăite decenii de-a rîndul în soare, chintesența omului mediteranean care scăpase de tot ce se interpunea între el și propria vitalitate. Adept al grepurilor, al lăptișorului de matcă, trăia intens în virtutea opțiunii, al exercițiului și al naturii. Judecînd după vestimentație, nu era un dandy, dar mai există și alte forme de narcisism.

— Nu mi-am dat seama că sînteți englez.

— Primii nouăsprezece ani i-am trăit în Anglia. Acum am naționalitate greacă, după numele mamei. Mama a fost grecoaică.

— Vă mai duceți în Anglia?

— Rar. Schimbă vorba. Îți place casa? Eu am făcut planurile și e construită de mîna mea.

— Vă invidiez, am răspuns privind în jur.

— Eu te invidiez pentru singurul lucru care contează. Tot ce ai de descoperit se află înaintea dumitale.

Pe fața lui nu se afla acel zîmbet neplăcut de unchi protector care de obicei însoțește astfel de afirmații banale; din contră, privirea lui adîncă mă făcu să simt că afirmația era departe de a fi banală.

— Acum te părăsesc pentru cîteva clipe. Cînd revin, te conduc prin jur. Am vrut să mă ridic şi eu, dar a făcut un semn să mă aşez. Mănîncă prăjiturile. Te rog! Maria o să se bucure.

A plecat pe marginea colonadei prin soare, şi-a întins braţele şi degetele, apoi cu încă un gest, m-a îndemnat să mai iau prăjituri şi a intrat în casă. De unde stăteam, se vedea o canapea acoperită cu creton înflorat, o masă pe care se afla un vas decorat cu flori albicioase. Tot peretele din spate, de la podea pînă la tavan, era acoperit de rafturi pline cu cărţi. Am mai luat o corăbioară. Soarele începuse să lunece spre culmile munţilor, şi marea lucea leneşă la marginea umbrelor lor cenuşii, opace. Pe neanunţate, se auzi un sunet străvechi, un arpegiu rapid, prea adevărat ca să fie de la radio sau disc. M-am oprit din mîncat, curios să ştiu ce surpriză mi se oferea.

Probabil pentru a mă lăsa să ghicesc s-a făcut linişte. Apoi se auzi sunetul molcom, plîngăcios al unui clavecin. Am ezitat, apoi am decis că amîndoi eram liberi să facem ce vrem. Cîntă întîi rapid, apoi liniştit. De vreo două ori s-a oprit pentru a relua fraza. Bătrîna veni şi strînse masa în tăcere fără să se uite la mine, nici atunci cînd, arătînd spre cele cîteva prăjituri, le lăudai în grecească mea peltică. Stăpînului sihastru îi plăceau servitorii tăcuţi. Muzica ieşea din cameră în lumina colonadei, învăluindu-mă. Se opri, reluă pasajul, apoi se întrerupse brusc, aşa cum începuse. Se închise o uşă, apoi nu se mai auzi nimic. Au trecut cinci minute, zece minute. Soarele se întindea către mine de-a lungul dalelor roşii.

Simţeam că ar fi trebuit să fi plecat înainte, că l-am intrigat, dar Conchis apăru în uşă spunînd:

— Sper că nu te-am speriat!

— Deloc. A fost Bach?

— Telemann.

— Cîntaţi frumos.

— Cîntam frumos cîndva. Asta este. Haide!

Felul lui de a sări de la una la alta era patologic. Ca şi cum ar fi vrut să scape nu doar de mine, ba chiar şi de timpul însuşi.

— Sper să vă mai aud cîntînd, spusei eu ridicîndu-mă în picioare. Se înclină fără să-mi răspundă cu o invitaţie. Aici omului i se face dor de muzică.

— Numai de muzică? A continuat înainte de a-i răspunde. Haide! Prospero îţi va arăta domeniul lui.

Coborînd treptele spre mare, i-am spus:

— Prospero avea o fiică.

— Prospero avea şi multe alte lucruri. Îmi aruncă o privire seacă. Şi nu toate erau tinere şi frumoase, domnule Urfe.

Am zîmbit cu tact, gîndind că se referă la amintiri de război, apoi am tăcut un timp.

— Locuiţi singur aici?

— Unii ar spune că da, alţii că nu.

O spunea cu un dispreţ amar şi cu privirea aţintită înainte, fie pentru ca să mă zăpăcească din nou sau pentru că unui străin nu i se cuvenea să afle mai mult. Nu ştiu.

Mergea repede mai departe, arătîndu-mi diverse lucruri. Mi-a arătat grădina de legume în terase, castraveţii, migdalii, fisticul. De la marginea terasei puteam să văd exact locul unde stătusem o oră sau două mai devreme.

— Moutsa.

— Aud numele pentru prima dată.

— Este cuvîntul albanez pentru rît. Îşi atinse nasul cu degetul. Rît din cauza stîncii de acolo.

— Nu este un termen foarte poetic pentru o plajă atît de frumoasă.

— Albanezii au fost piraţi, nu poeţi. Numele pe care l-au dat acestui cap este Bourani. Acum două sute de ani era cuvîntul argotic pentru tigvă. Pentru craniu. Merse înainte. Moarte şi apă.

Urmîndu-l, i-am pus întrebarea:

— M-am întrebat ce înseamnă indicatorul de la poartă *Salle d'attente.*

— Soldaţii nemţi l-au pus acolo. Au rechiziţionat Bourani în timpul războiului.

— Dar de ce placa aceea?

— Cred că staţionaseră în Franţa. Aici se plictiseau. Întorcîndu-se, el mi-a surprins zîmbetul. Exact. Trebuie să fim recunoscători pentru cel mai mic grăunte de umor care vine de la nemţi. Eu nu-mi asum responsabilitatea de a distruge o asemenea plantă rară.

— Cunoaşteţi Germania?

— Germania nu poate fi cunoscută. Doar suportată.

— Dar Bach? Şi el trebuie suportat?

— Eu nu judec naţiunile după geniile lor, îmi răspunse el, oprindu-se, eu le judec după caracteristicile rasiale. Vechii greci rîdeau de ei înşişi. Romanii nu. Acesta este motivul care face ca

Franţa să fie o ţară civilizată şi Spania nu. Pentru acest motiv iert evreilor şi anglo-saxonilor nenumăratele lor păcate. De asta i-aş mulţumi lui Dumnezeu, dacă aş crede în Dumnezeu, că nu-mi curge sînge german în vine.

La capătul grădinii, pe terasa de la bucătărie, se afla un umbrar cu zorele aşezat oblic în spatele casei. Mi-a făcut semn să-l urmez. Într-un loc, la umbră, pe un piedestal făcut din pietre, era un pitic de bronz cu un imens falus în erecţie. Ţinea mîinile în sus, ameninţătoare ca şi cum ar fi vrut să sperie copiii; pe faţă avea un rînjet de satir nebun. Nu avea mai mult de o jumătate de metru în înălţime, dar transmitea o frică ancestrală.

— Ştii pe cine reprezintă?

— Pan?

— Este un Priapus. În antichitate exista în toate grădinile şi în toate livezile ca să sperie hoţii şi să protejeze fertilitatea. Trebuia să fie făcut din lemn de păr.

— Unde l-aţi găsit?

— L-am comandat. Haide! A spus „haide" cu tonul cu care grecii îşi mînă catîrii, ca şi cum aş fi fost, mai tîrziu mi-am dat seama de asta, un viitor angajat căruia i se arăta viitorul loc de muncă.

Ne-am întors spre casă. O potecă îngustă cobora abrupt în zig-zag din faţa colonadei spre plajă, unde se ajungea la un golfuleţ, nu mai lat de patruzeci de metri între pereţii stîncoşi. La capătul unui ponton micuţ se afla o barcă vopsită în verde şi roz, o barcă deschisă, cu motor. La un capăt al plajei se vedea o peşteră; bidoane de motorină. Şi mai era o pompă cu ţeavă ce ducea în sus pe stîncă.

— Vrei să înoţi?

Ne aflam pe ponton.

— Mi-am lăsat costumul acasă.

— Nu ai nevoie de costum. Ochii săi aveau expresia jucătorului de şah care a făcut o mişcare bună. Eu mi-am adus aminte de o glumă despre fundurile englezilor pe care mi-o spusese Demetriades şi de Priapus. Probabil asta era explicaţia, Conchis nu era decît un bătrîn pidosnic.

— Parcă nu am chef.

— Cum doreşti.

Ne-am întors la pietrele de pe mal şi ne-am aşezat pe un trunchi adus de apă şi tras pe plajă.

Mi-am aprins o ţigară şi m-am uitat la el, încercînd să-l definesc. Eu treceam printr-o stare oarecum de şoc. Nu era numai faptul

că acest om, care vorbea englezește atît de cursiv, care era cultivat, cosmopolit, venise pe insula „mea" pustie, apăruse practic peste noapte din pămînt, din iarbă verde, ca o plantă stranie. Nu era nici faptul că se potrivea atît de puțin cu ceea ce-mi imaginasem. Dar știam că plutea un mister legat de cele ce se întîmplaseră cu un an înainte, lucruri pe care Mitford, cu bună știință, mi le ascunsese. În aer pluteau sensuri ascunse, ambiguități, surprize.

— Cum ați venit aici prima dată, domnule Conchis?

— Te superi dacă te rog să nu-mi pui întrebări?

— Bineînțeles că nu.

— Bine.

Asta a fost tot. Mi-am mușcat buza. Dacă ar mai fi fost altcineva de față ar fi trebuit să rîd.

Pinii își lăsau umbrele să cadă peste apă în dreapta noastră, și peste mare se lăsase liniștea, liniște absolută – insectele se potoliseră și apa era ca oglinda. El stătea tăcut cu mîinile pe genunchi, respirînd adînc. Ca și vîrsta, foarte multe nu puteau fi definite la el. Aparent nu-l interesa persoana mea, totuși mă urmărea, chiar și cînd privea în altă direcție, mă urmărea și aștepta. Încă de la început mi-am dat seama că, deși era indiferent, mă urmărea și aștepta. Tăceam amîndoi de parcă ne-am fi cunoscut atît de bine încît nu aveam nevoie să vorbim. Se potrivea cu liniștea din acea zi. Era o tăcere nefirească, fără să fie stînjenitoare.

Se mișcă brusc. Aruncă o privire fulgerătoare spre vîrful stîncii din stînga noastră. M-am uitat și eu. Nu era nimic. M-am uitat din nou la el.

— Ați văzut ceva?

— O pasăre.

Tăcere.

Îl priveam din profil. Oare era nebun? Își bătea joc de mine! Am încercat să reiau discuția.

— Cred că i-ați întîlnit pe cei doi profesori care m-au precedat.

Întoarse capul spre mine cu viteza șarpelui, acuzator, fără să răspundă. Am continuat sugerînd:

— Leverrier?

— Cine ți-a spus?

Avea, pare-se, motive să fie speriat de ceea ce am fi putut discuta în spatele lui despre el. I-am povestit cum am descoperit foaia de hîrtie și s-a relaxat puțin.

— Nu s-a simțit bine aici, în Phraxos.

— Mi-a spus şi Mitford.

— Mitford? Privirea era din nou acuzatoare.

— Probabil că a auzit bîrfele de la şcoală.

Conchis mi-a căutat privirea, apoi dădu din cap afirmativ, însă nu foarte convins. I-am zîmbit şi mi-a răspuns tot cu un zîmbet abia schiţat, prudent. Amîndoi jucam un joc psihologic destul de neclar. Avantajul părea să fie de partea mea, dar nu ştiam de ce. Dintr-o casă, care de aici nu se vedea, se auzi un sunet de clopot. Sună de două ori, apoi de trei ori, din nou de două ori. Evident, avea un sens şi reda mai bine starea specială de tensiune a locului şi a proprietarului. Se lovea straniu de tăcerea imensă a peisajului. Conchis se ridică imediat în picioare.

— Trebuie să plec. Şi dumneata ai un drum lung de făcut.

La jumătatea pantei pe stîncă, într-un loc unde cărarea se lărgea, se afla o bancă din fier forjat.

Conchis, care urcase alert, se aşeză fericit. Amîndoi respiram greu. El îşi duse mîna la piept. Eram puţin speriat, dar el ridică din umeri.

— Aşa e cînd îmbătrîneşti. Bunavestire în sens invers. Se strîmbă. A nu fi.

Ne-am aşezat în tăcere pe bancă pentru a ne trage sufletul. Mă uitam la cerul gălbui prin grilajul delicat format de pini. Spre răsărit cerul era foarte ceţos. Cîteva fire de nori de amurg se răsuceau departe, sus, pe deasupra pămîntului încremenit. Şi pe neaşteptate întrebă calm:

— Eşti un ales?

— Ales?

— John Leverrier se simţea ales de Dumnezeu.

— Eu nu cred în Dumnezeu. Şi bineînţeles nu mă cred un ales.

— Cred că ai putea fi.

— Mulţumesc, i-am răspuns eu, zîmbind neîncrezător.

— Nu este un compliment. Este jocul hazardului. Nu hotărăşti tu dacă eşti ales ori nu.

— Şi ce mă face să fiu ales?

— Întîmplarea are multe înfăţişări.

Se ridică în picioare şi puse mîna o clipă pe umărul meu, pentru a mă linişti; ca semn că nu are importanţă. Am urcat restul dealului pînă la aleea de pietriş, pe lîngă galeria de pe una din laturile casei. Se opri.

— Deci?

— Vă mulțumesc foarte mult. Încercam să-l fac să-mi întoarcă zîmbetul, să recunoască faptul că a rîs de mine, dar fața gînditoare nu exprima nici o urmă de umor.

— Te rog două lucruri. Unul este să nu spui nimănui că m-ai întîlnit. Din cauza unor evenimente din timpul războiului.

— Am auzit ceva.

— Ce ai auzit?

— Povestea.

— Sînt două versiuni. Nu contează. Pentru ei eu sînt sihastrul care nu se întîlnește cu nimeni. Înțelegi.

— Sigur! Nu voi spune nimănui.

Știam care era următoarea rugăminte: să nu mai trec pe acolo.

— A doua rugăminte este să-mi faci o vizită la sfîrșitul săptămînii viitoare. Să stai sîmbătă și duminică, pînă luni dimineață. Dacă nu te deranjează să pleci pe jos luni dimineața în zori.

— Mulțumesc, mulțumesc frumos. Mă bucur.

— Cred că vom descoperi multe lucruri împreună.

— „Vom explora fără încetare"?

— Ai citit asta în cartea de pe plajă?

— Nu ați lăsat-o special ca s-o citesc?

— De unde puteam să știu că vii?

— Am avut impresia că cineva mă urmărește.

Privirea întunecată mă străfulgera, i-a trebuit o clipă ca să răspundă. Zîmbetul era aproape fantomatic.

— Acum ai impresia că ești urmărit?

Privirea îi lunecă din nou dincolo de umerii mei, ca și cum vedea ceva printre copaci. M-am uitat și eu. Nu era nimeni în pădurea de pini. M-am uitat din nou la el – glumea! Zîmbea sec.

— Sînt?

— Mă întrebam și eu, domnule Urfe. Îmi întinse mîna. Dacă din vreun motiv oarecare nu poți veni, lasă-i lui Sarantopoulos un mesaj pentru Hermes. A doua zi ajunge la mine.

Cu prudența pe care el mi-o provocase, i-am prins mîna. Mi-a strîns-o mai mult decît în cazul unui gest formal. În ochi îi lucea o căutătură maliţioasă.

— Nu uita! Hazardul!

— Dacă spuneți dumneavoastră...

— Acum du-te!

Îmi venea să zîmbesc. Totul era mult prea absurd: invitația, expedierea scurtă, parcă i-aș fi epuizat răbdarea. Nu voia să-mi

facă nici o concesie, așa că în final am făcut o ușoară plecăciune și i-am mulțumit pentru ceai. Am obținut doar o ușoară plecăciune indiferentă. Era cazul să-mi fac ieșirea.

După vreo cincizeci de metri am întors privirea. Se afla tot acolo, stăpînul domeniului. L-am mai salutat o dată fluturînd o mînă. Stătea cu un picior mai în față și a ridicat brațele cu un gest hieratic de binecuvîntare primitivă. Înainte de locul de unde copacii ascundeau casa, am mai privit o dată înapoi, dar el dispăruse.

Indiferent ce ar fi fost, nu semăna cu nici o persoană din cîte cunoșteam. Exista ceva cu mult mai mult decît sentimentul singurătății, decît fanteziile și chichițele unui om bătrîn, străbătînd din acei ochi izbitori, din cursul abrupt și sacadat al conversației, din neașteptatele priviri aruncate oblic în gol. Desigur că atunci, înaintînd printre copaci, nu m-am gîndit că mi se va oferi un posibil răspuns înainte de a fi parcurs încă o sută de metri.

14

Mult înainte de a ajunge la poarta pe care urma să ies din Bourani, am zărit în șanț ceva albicios. Am crezut la început că era o batistă; cînd m-am apropiat însă spre a o ridica, am văzut că era o mănușă de damă. Era, culmea, o mănușă lungă pînă la cot de culoarea untului. În interior, în dreptul încheieturii, se afla o etichetă gălbuie brodată cu mătase albastră pe care se putea citi: *Mireille, gantière*. Eticheta, ca și mănușa, părea anormal de veche, un obiect din fundul unei lăzi de demult. Am mirosit-o și am recunoscut același miros de pe prosopul pe care-l găsisem înainte cu o săptămînă, un parfum demodat de mosc, de santal. Atunci cînd Conchis mi-a spus că fusese jos la Moutsa, în urmă cu o săptămînă, m-a mirat mirosul de parfum dulceag feminin.

Începeam acum să înțeleg de ce nu dorea vizite inopinate și bîrfe. Nu-mi imaginam însă de ce avea de gînd să riște săptămîna viitoare să-i aflu secretul, nu-mi puteam imagina cum de acea doamnă purta mănuși de seară cînd se plimba, și nici pe ea nu mi-o puteam imagina. Îi putea fi iubită, putea la fel de bine să-i fie fiică, soție, soră – poate o persoană slabă la minte ori mai în vîrstă. M-am gîndit că poate această persoană avea voie să iasă

pe domeniile Bourani şi pe plaja de la Moutsa, cu condiţia să nu fie văzută. Probabil că ea mă zărise săptămîna trecută şi acum, auzindu-mă cînd am venit, a încercat să mă vadă. Asta explica privirile căutătoare ale bătrînului şi nervozitatea stranie. El ştia că ea ieşise la plimbare. Asta explica şi al doilea loc la masă şi clopoţelul misterios.

Am întors privirea aşteptîndu-mă oarecum să aud un chicot de rîs, mai curînd un rîs prostesc; căutînd cu privirea în tufişul des din dreptul porţii, mi-am amintit că spusese ceva de Prospero şi o explicaţie şi mai cumplită îmi veni în minte. Nu era slabă la minte, ci desfigurată. *Şi nu toate erau tinere şi frumoase, domnule Urfe*. Atunci am simţit cu un frison rece, pentru prima oară de cînd mă aflam pe insulă, teama de singurătate.

Soarele coborîse şi noaptea în Grecia se lasă cu viteză tropicală. Nu aveam chef să am de-a face cu pantele abrupte din nord, pe întuneric. Am atîrnat mănuşa cu grijă pe bara superioară a porţii, chiar la mijloc şi m-am îndepărtat cu paşi repezi. O jumătate de oră mai tîrziu am inventat o altă ipoteză, mai simpatică: Conchis era un travestit. Apoi am început, prima dată după luni de zile, să cînt.

Nu am spus nimănui, nici lui Méli, despre vizita mea la Conchis, dar mi-am petrecut multe ore speculînd asupra celei de-a treia persoane din casă. Am ajuns la concluzia că o soţie slabă la minte era răspunsul cel mai adecvat. Aceasta explica sihăstria, tăcerea servitorilor.

Am încercat să mă hotărăsc şi cu privire la Conchis. Nu eram departe de a-l bănui de homosexualitate. Această ipoteză explica avertismentul lui Mitford, care nu mă punea într-o lumină favorabilă. Nervozitatea bătrînului, neastîmpărul, trecerea dintr-un loc într-altul, de la un subiect la altul, mersul săltat, răspunsurile date în aforisme, exagerările, gestul măreţ al braţelor zvîrlite în sus cînd şi-a luat la revedere, toate manierismele sugerau sau erau calculate să sugereze faptul că dorea să pară mai tînăr şi mai plin de vitalitate decît era de fapt.

Mai rămînea povestea curioasă cu cartea de poezii pe care o pregătise ca să mă impresioneze. În duminica aceea înotasem mult, departe de golf şi putea foarte bine să fi dus lucrurile de la capătul dinspre Bourani al plajei în timp ce eu mă aflam în apă. Era totuşi un stil sucit şi curios de a te prezenta cuiva. Şi ce însemna oare faptul că eu aş fi „ales" sau că „vom descoperi

multe lucruri împreună"? Nu însemna nimic în sine; în ceea ce-l privește nu putea însemna decît că nu era în toate minţile. Şi *„Unii vor spune că am trăit singur"*: mi-am amintit dispreţul aproape fățiş cu care a spus acest lucru.

În biblioteca şcolii am găsit o hartă a insulei la scară mare. Existau marcate graniţele domeniului Bourani. Era, în special înspre est, mai întins decît crezusem eu, şase sau şapte hectare, cam cincisprezece acri. Nu-mi ieşea din cap, cînd stăteam cocoţat pe promontoriul pustiu, în orele lungi de caznă impusă de purgatoriul manualului Eckersley. Îmi plăceau orele de conversaţie, îmi plăcea să predau cursuri pentru avansaţi la clasa a Şasea-Filologie, în care se strînsese un grup de puşti de optsprezece ani, care învăţau limbi străine doar pentru că erau cazuri fără speranţă la mate-fizică. Repetarea la nesfîrşit a aceloraşi exerciţii cu începătorii mă plictisea de moarte. *„What am I doing? I am raising my arm. What is he doing? He is raising his arm. What are they doing? They are raising their arms. Have they raised their arms? They have raised their arms"*.

Mă simţeam ca un campion de tenis condamnat să joace cu începători şi să le mai şi scoată nenorocitele alea de mingi din plasă. Preferam să privesc pe fereastră la cerul albastru şi la chiparoşi şi la mare şi să mă rog să se termine ziua mai repede, cînd puteam să mă retrag în aripa rezervată profesorilor, să mă întind pe pat şi să beau un pahar de uzo. Bourani părea departe de toate astea, atît de departe şi totuşi aproape, cu micile mistere care deveneau mai mărunte pe măsură ce săptămîna se scurgea, încă un clopoţel, încă un moment al hazardului care mă ducea acolo spre promisiunea unei bucurii civilizate.

15

De data aceasta mă aştepta la masă. Mi-am lăsat sacul de călătorie pe jos sprijinit de perete şi el o strigă pe Maria să aducă ceai. Era mult mai puţin excentric, poate pentru că luase hotărîrea să mă facă să povestesc despre mine. Am mai discutat despre şcoală, despre Oxford, despre familie, despre predarea limbii engleze la străini, despre motivul venirii mele în Grecia. Deşi nu contenea cu întrebările, îmi dădeam seama că ceea ce îi spuneam

eu nu-l interesa în mod special. Îl interesa altceva, poate sindromul a cărui victimă eram, categoria din care făceam parte. Eu personal nu eram interesant decît ca exemplu. Am încercat o dată sau de două ori să inversez rolurile, dar mi-a dat clar de înţeles că nu dorea să vorbească despre sine. Nu i-am spus nimic despre mănuşă.

O singură dată a părut cu adevărat surprins. M-a întrebat de numele meu, care-i părea curios.

— Este francez. Strămoşii meu au fost hughenoţi.

— Aşa!

— Există un scriitor care se numeşte Honoré d'Urfé....

— Este strămoşul dumitale? mă întrebă el, aruncîndu-mi o privire scurtă.

— Aşa se spune în familie, dar nimeni nu a stabilit cu certitudine, după cît ştiu eu. Bietul d'Urfé; îl mai folosisem şi altădată ca să sugerez faptul că prin vinele mele curgeau secole întregi de cultură rafinată. Zîmbetul lui Conchis emana căldură sinceră, îl făcea radios.

— Dar ce contează? l-am întrebat, zîmbind la rîndul meu.

— Îmi place ideea. Este amuzantă.

— Poate că este o prostie.

— Ba nu, eu cred. Ai citit *L'Astrée*?

— Spre disperarea mea. Foarte plicticoasă.

— *Oui un peu fade. Mais pas tout à fait sans charmes.* Accentul lui Conchis era impecabil şi nu se putu opri să nu zîmbească. Deci şi dumneata vorbeşti franceza.

— Nu grozav.

— Deci astăzi la masa mea pot spune că am o legătură directă cu *le grand siècle.*

— Nu chiar directă.

Nu-mi displăcea modul în care reacţionase, nici amabilitatea lui flatantă. Se ridică în picioare.

— Şi acum, în cinstea dumitale, voi cînta Rameau.

Mă conduse într-o cameră construită pe toată lăţimea casei. Cărţile îmbrăcau trei pereţi. La un capăt trona o sobă din teracotă verzuie, cu o consolă pe care se aflau două sculpturi moderne în bronz. Pe perete era o reproducere în mărime naturală după un Modigliani, portretul frumos al unei femei brune îmbrăcate în negru pe un fond verde-albăstrui.

M-a invitat să mă aşez într-un fotoliu, a căutat într-un maldăr de partituri şi a găsit ceea ce căuta. A început să cînte scurte piese vesele, apoi cîteva *courantes* şi *passacaglii* bogat înflorate.

Nu-mi plăceau în mod deosebit, dar mi-am dat seama că le interpreta cu oarecare măiestrie. Afectarea lui obişnuită dispărea în faţa instrumentului. Se opri abrupt, la jumătatea unei piese, ca şi cum i-ar fi venit o idee şi, afectat reluă:

— *Voilà*!

— Minunat. Eram hotărît să o termin cu boala franţuzismelor înainte de a deveni obicei. Vă admiram tabloul. Am făcut un gest spre reproducere.

— Da. Ne-am apropiat şi ne-am oprit în faţa tabloului. Este mama mea.

Am crezut o clipă că-şi bate joc de mine.

— Mama dumneavoastră?

— Aşa se pare, după nume. În realitate este mama pictorului. A fost întotdeauna.

Am privit ochii femeii din tablou. Nu aveau culoarea palidă de peşte a ochilor pictaţi de Modigliani. Priveau, pîndeau, ochi de maimuţă. M-am uitat şi la aspectul suprafeţei pictate. Greu am realizat că ceea ce admiram eu nu era o reproducere.

— Doamne, Dumnezeule, dar asta valorează o avere!

— Fără îndoială. Vorbea fără să se uite la mine. Nu trebuie să crezi că dacă trăiesc simplu aici sînt sărac! Sînt foarte bogat. A rostit cuvintele „foarte bogat" ca şi cum ar fi fost o naţionalitate; poate chiar este. Am mai privit tabloul o dată. M-a costat... mai nimic. A fost un act de caritate. Mi-ar plăcea să pot spune că i-am recunoscut geniul. Nu ar fi adevărat. Nimeni nu l-a recunoscut. Nici chiar deşteptul domn Zborowski.

— L-aţi cunoscut?

— Pe Modigliani? L-am întîlnit de mai multe ori. L-am cunoscut pe Max Jacob, care era prieten cu el. Era în ultima perioadă a vieţii. Ajunsese celebru. O figură a Montparnasse-ului.

L-am privit pe furiş, în timp ce el se uita în sus la pictură. Cum eu eram un snob în materie de cultură, Conchis m-a făcut să-l respect şi am început să mă îndoiesc de gradul lui de excentricitate şi de artificialitate, dar şi de exgerata mea încredere în propria experienţă de viaţă.

— Cred că regretaţi că nu aţi cumpărat mai multe tablouri de la el.

— Am cumpărat.

— Şi le mai aveţi?

— Bineînţeles. Nu vinzi tablouri bune decît dacă eşti falit. Le am în celelalte case. Am remarcat pluralul, într-o zi îl voi folosi şi eu ca replică.

— Unde sînt... celelalte case?

— Îți place piesa asta? Puse mîna pe statueta de bronz înfățișînd un tînăr; era una din cele două piese așezate sub Modigliani. Aceasta este o machetă realizată de Rodin. Celelalte case! În Franța, în Liban, în America. Am afaceri peste tot în lume. Se îndreptă cu privirea spre bronzul scheletic, ușor de recunoscut. Ăsta este un Giacometti.

— Mă uimiți! Aici pe insula Phraxos!

— De ce nu?

— Dar hoții?

— Atunci cînd ai multe tablouri de valoare așa cum am eu – o să-ți mai arăt două sus la etaj –, trebuie să știi ce vrei. Fie le consideri ceea ce sînt de fapt – bucăți pătrate de pînză pictată, fie le tratezi ca pe lingouri de aur și-ți pui zăbrele la ferestre și nu dormi noaptea de grijă. Uite! Îmi arătă bronzurile. Dacă vrei, fură-le, eu anunț poliția, dar tu poți să fugi cu ele. Nu o să reușești în nici un caz să mă faci să mă îngrijorez.

— În ceea ce mă privește, nu este cazul!

— În insulele grecepti nu se află hoți. Dar nu îmi place să știe toată lumea ce se află aici.

— Am înțeles.

— Tabloul acesta este interesant. Nu a apărut în nici un *catalogue raisonné* al operei sale, din cîte cunosc. Vezi că nu este semnat. Oricum, nu este greu de autentificat. O să-ți arăt. Apucă de un colț.

Trase sculptura de Rodin într-o parte și am apucat tabloul de ramă și l-am dat jos. L-a întors cu fața în jos. Pe spate se aflau cîteva linii dintr-o schiță pentru o altă pictură și în jumătatea de jos a pînzei, netratate, o coloană de cifre indescifrabile, cu rezultatul adunării la marginea șasiului.

— Datorii. Uite acolo, „Toto". Toto era algerianul de la care pictorul cumpăra hașiș. Îmi arătă „Zbo", Zborowski.

Mă uitam la smîngălelile neglijente, ametite, și simțeam disperarea omului de rînd și infernala, necesara alienare a geniului de la normalitate. Un om care te tapează de zece franci, care se duce acasă și pictează ceva ce va valora cîndva zece milioane. Conchis se uita la mine.

— Muzeele nu ne arată niciodată această față a tablourilor.

— Bietul de el!

— Și el ar spune la fel despre noi, și pe bună dreptate.

L-am ajutat să pună tabloul la loc. M-a dus apoi să-mi arate ferestrele. Erau mici, înguste, avînd un stîlp central, cu capitel de marmură sculptată.

— Acestea provin de la Monemvasia. Le-am găsit încastrate într-o căsuță, așa că am cumpărat căsuța.

— Ca americanii.

Nu a zîmbit.

— Sînt venețiene. Din secolul cincisprezece. Se îndreptă spre bibliotecă și scoase o carte de artă. Uite aici. M-am uitat peste umărul lui și am văzut celebra *Bunavestire* a lui Fra Angelico și mi-am dat seama de ce galeria cu coloane a casei mi se păruse cunoscută. Pînă și plăcile roșii de pardoseală încadrate în alb erau asemănătoare.

— Ce să-ți mai arăt? Clavecinul este o piesă foarte rară. Un *Pleyel* original. Nu este modern, dar foarte frumos. Mîngîie lemnul negru lustruit ca pe o pisică. Lîngă perete, puțin mai departe, era un pupitru pentru note. Părea inutil alături de clavecin.

— Mai cîntați la vreun instrument, domnule Conchis?

Se uită la pupitru, făcu semn din cap că nu.

— Nu. Are valoare sentimentală, îmi răspunse el fără nici o urmă de sentiment.

— Bine. Și acum trebuie să te las puțin să faci ce dorești. Trebuie să mă ocup de corespondență. Găsești ziare și reviste acolo, sau cărți, îmi indică el cu un gest din mînă. Ia ce dorești. Nu te superi, da? Ai o cameră sus... dacă dorești.

— Nu, mulțumesc. Mi-e bine așa.

Am rămas singur, am mai admirat tabloul lui Modigliani, am mîngîiat Rodin-ul, am examinat încăperea. Mă simțeam ca o persoană care bate la ușa unei case modeste pentru ca să se trezească într-un palat cam absurd. Am luat un teanc de reviste franțuzești și americane de pe o masă din colț și am ieșit pe terasă. După un timp am făcut ceea ce nu făcusem de multe luni: am început să scriu o poezie:

De pe această stîncă roasă ca un craniu, ciudate rădăcini de aur
rostogolesc icoane și întîmplări; omul cu mască,
el manipulează. Eu sînt smintitul care cade
și niciodată nu învață, cum se pîndește, cum se-așteaptă,
Veșnic damnat Icar, un păcălit de timp...

Cînd s-a întors mi-a propus să vizitez restul casei.

O ușă ducea într-un hol pustiu, urît. Sufrageria, în partea de nord a casei, despre care a spus că nu o folosea niciodată, și încă

o cameră, ce semăna cu un anticariat; cărți așezate haotic, pe rafturi, în stive, alături de teancuri de ziare și reviste. Pe masa de scris de lîngă fereastră zăcea un pachet mare sosit de curînd, încă nedesfăcut.

Se apropie cu un fel de compas în mînă.

— Mă ocup de antropologie. Îmi dai voie să-ți măsor craniul? Neavînd de ce să mă opun, îmi aplecai puțin capul. Prinzîndu-l cu grijă între brațele aparatului, mă întrebă:

— Îți plac cărțile?

Parcă uitase, sau poate nu uitase că urmasem filologia la Oxford.

— Bineînțeles.

— Ce-ți place să citești?

Notă într-un carnet rezultatul măsurătorii.

— Știu și eu... în primul rînd romane. Poezie. Critică.

— Aici nu am nici un roman.

— Nu?

— Romanul nu mai este o formă de artă.

Am zîmbit.

— De ce zîmbești?

— Cînd eram la Oxford circula un soi de practică. Dacă nu aveai subiect de conversație la vreo petrecere puneai o întrebare ca asta.

— Adică?

— Credeți că romanul este un gen perimat? Nimeni nu aștepta însă un răspuns.

— Înțeleg. Deci nu se vorbea serios.

— Nu, nici gînd! Mi-am îndreptat privirea spre carnetul lui. Măsurile mele sînt interesante?

— Nu. Reveni la subiectul care-l interesa. Eu vorbesc serios. Romanul este mort. Mort, cum este moartă alchimia. Făcu un gest de eliminare, cu mîna, cu instrumentul de măsurat, ca și cum nici acesta nu ar fi fost de vreun interes. Într-o zi, înainte de război, mi-am dat seama de asta și știi ce am făcut? Am ars toate romanele pe care le aveam: Dickens, Cervantes, Dostoievski, Flaubert. Pe toți, mari și mici. Am ars chiar și ceva ce scrisesem eu în tinerețe, pe vremea cînd mai mult decît atît nu știam. Le-am ars acolo. Mi-au luat o zi întreagă. Cerul a preluat fumul, pămîntul a înghițit cenușa. A fost ca o purificare. De atunci am fost mai fericit și mai sănătos. Mi-am amintit propriul gest de distrugere și am gîndit cît de minunate sînt gesturile mari dacă

ţi le poţi permite. Conchis ridică o carte şi suflă praful de pe ea. Ce rost are să mă lupt cu sute de pagini de fabulaţii ca să descopăr doar cîteva adevăruri mărunte?

— De plăcere! exclamai eu.

— Plăcere! Cuvintele sînt necesare pentru a exprima adevăruri, fapte, nu ficţiune.

— Înţeleg.

— Pentru asta: *Viaţa lui Franklin Roosevelt.* Sau asta: o carte broşată franceză despre astrofizică. Uite aici! Era o cărticică veche: *Un avertisment pentru păcătoşi, cu cele din urmă cuvinte ale ucigaşului Robert Foulkes, 1679.* Ia asta şi citeşte-o cît stai aici. Vei vedea că este mai reală decît toate romanele istorice.

Dormitorul lui Conchis avea vederea spre mare şi fusese construit deasupra camerei de muzică pe toată lăţimea casei. La un capăt se afla patul, un pat dublu – am remarcat eu – şi un imens dulap de haine, la celălalt capăt o uşă închisă ce ducea către – bănuiam eu – o cameră mică pentru haine. Lîngă uşă era o masă ciudată, despre care mi-a spus (eu nu ştiam) ridicînd tăblia, că este un clavicord. Mijlocul camerei era aranjat ca un fel de salon-birou. Mai avea o sobă de teracotă şi o masă de lucru pe care erau împrăştiate hîrtiile la care probabil că lucra şi două fotolii tapisate în brun-deschis, asortate cu un şezlong. În colţul îndepărtat al camerei se afla o vitrină plină cu faianţă albastră şi verde de Isnik. Scăldată în lumina amurgului, încăperea era mult mai primitoare decît cea de jos şi, prin contrast, era plăcut că nu avea cărţi.

Atmosfera era creată de cele două tablouri: două nuduri de fete în interioare însorite, cu rozuri, tonuri de verde, de culoarea mierei, a chihlimbarului; totul radia lumină, căldură, strălucind ca nişte flăcări gălbui pline de viaţă, de omenesc, de intimitate, de senzualitate, de sentiment mediteranean.

— Ştii ale cui sînt? Nu ştiam. Bonnard. Le-a pictat cu cinci sau şase ani înainte de a muri. Mă aflam în faţa tablourilor. Din spate îl auzii spunînd: Pe astea le-am plătit.

— Merită.

— Soare. Un nud de fată. Un prosop. Un lighean. O pardoseală. Un căţeluş. Întreaga existenţă capătă sens.

Mă uitam la tabloul din stînga mea, nu la cel pe care el îl descrisese. Reprezenta o fată în dreptul unei ferestre însorite, întoarsă cu spatele, care parcă îşi ştergea coapsele, admirîndu-se în acelaşi timp în oglindă. Mi-am amintit de Alison. Alison umblînd

goală prin apartament, cîntînd ca un copil. Tabloul era impresionant, de neuitat, încadrase într-o aureolă de lumină un moment de viaţă din cele mai mărunte, astfel încît, acea clipă, toate clipele asemănătoare nu vor mai putea fi niciodată neînsemnate.

Conchis a trecut pe terasă, şi eu l-am urmat. La vest de cele două uşi de afla o măsuţă maură cu încrustaţii de fildeş. Pe ea, un vas de flori, ca o ofrandă adusă persoanei din fotografia de alături.

Era o fotografie mare într-o ramă veche din argint. O tînără în rochie de început de secol în Anglia se afla în picioare alături de un vas cu trandafiri pe o imitaţie de piedestal corintic. Frunzele căzute, pictate în fundal dădeau o notă sentimentală. Era acel tip de fotografie realizată în umbre ciocolatii compensate de intensitatea spumoasă a suprafeţelor luminoase din perioada cînd femeile aveau piept, nu sîni. Tînăra din fotografie avea păr blond bogat, talie fină, pielea delicată şi trăsăturile rotunde ale feţei şi frumuseţea gibsoniană atît de admirată la vremea respectivă.

Conchis observă că m-am oprit să o privesc.

— A fost cîndva logodnica mea.

M-am uitat din nou. Numele fotografului apărea în chenar auriu floral în colţul din dreapta – adresa era din Londra.

— Nu v-aţi căsătorit?

— A murit.

— Pare englezoaică.

— Da. Se opri cu ochii pe fotografie. Avea un caracter absurd istoric, fata stînd în faţa vasului pompos, lîngă un crîng decolorat, pictat. Da, era englezoaică.

— Care era numele dumneavoastră englezesc?

Zîmbetul lui larg îmi sugeră laba unei maimuţe ivită printre gratii.

— Am uitat.

— Nu aţi fost însurat niciodată?

— Haide! îmi spuse el, cu ochii pironiţi pe fotografie, negînd din cap.

Într-un colţ al terasei cu parapet, construită în formă de L, era pregătită o masă, probabil pentru cină. Contemplam pe deasupra copacilor minunata cupolă de lumină aşezată peste pămînt şi apă. Munţii Peloponesului se coloraseră în albastru violaceu, iar Venus atîrnînd pe cerul palid verzui împrăştia o lumină blîndă de lampă cu gaz. Fotografia din dreptul uşii era aşezată aşa cum

îşi pun copiii păpuşile în fereastră ca să vadă şi ele ce se petrece afară.

Conchis stătea în dreptul parapetului cu spatele spre peisaj.

— Dumneata eşti logodit? Am dat din cap la rîndul meu în semn că nu. Probabil că aici viaţa ţi se pare un pustiu.

— Am fost prevenit.

— Un tînăr atît de arătos, la vîrsta dumitale!

— A existat cineva în viaţa mea, dar...

— Dar ce?

— Nu pot să explic.

— Este englezoaică?

Mi-a venit în minte tabloul de Bonnard: aceasta era realitatea, astfel de clipe, lucruri care nu se pot povesti. I-am zîmbit.

— Pot să vă rog ce m-aţi rugat şi dumneavoastră săptămîna trecută? Să nu-mi puneţi întrebări?

— Bineînţeles.

Am stat apoi amîndoi în tăcere, în acea tăcere pe care el o impusese el pe plajă sîmbăta trecută.

— Grecia este ca o oglindă, rupse el în sfîrşit tăcerea, întorcîndu-se cu faţa spre mare. Te face să suferi şi apoi înveţi.

— Înveţi să trăieşti singur?

— Să trăieşti. Obişnuindu-te cu tine însuţi. Un elveţian a venit să-şi sfîrşească zilele aici – în urmă cu mulţi ani – într-o casă dărăpănată, izolată, la capătul insulei, acolo, sub Aquila. Avea vîrsta mea de acum. Toată viaţa şi-o petrecuse asamblînd ceasuri şi citind despre Grecia. Învăţase de unul singur greaca veche. A reparat singur casa, a curăţat rezervoarele, a construit terase. A făcut o pasiune, nu o să crezi, pentru capre. A început să crească mai întîi una, apoi două, pînă a ajuns la o mică turmă. Dormeau în aceeaşi cameră cu el, dar fiind elveţian le ţinea curate, pieptănate, periate. Uneori venea primăvara să mă vadă şi abia reuşeam să-i ţinem seraiul afară din casă. Învăţase să facă brînzeturi excelente care se vindeau bine la Atena. Dar era singur. Nu-i scria nimeni. Nu-l vizita nimeni. Era absolut singur şi, cred eu, cel mai fericit om din cîţi am cunoscut vreodată.

— Ce s-a întîmplat cu el?

— A murit în 1937. Un atac de cord. L-au găsit după două săptămîni, cînd muriseră şi toate caprele. Fiind iarnă, uşa era închisă.

Fixîndu-mi privirea, Conchis făcu o strîmbătură ca şi cum pentru el moartea era o farsă. Cum avea pielea foarte întinsă

peste oasele capului, numai ochii erau vii. Aveam strania impresie că vrea să mă facă să cred că *el* este moartea, că în orice clipă ochii şi pielea tăbăcită vor cădea, şi că eu va trebui să fiu oaspetele unui schelet.

Ne-am reîntors mai tîrziu în casă. În partea de nord a casei se mai aflau trei încăperi. Una dintre ele mi-a arătat-o în trecere, era o debara cu lăzi puse una peste alta şi mobilă acoperită cu huse. Urma o cameră de baie iar lîngă baie se afla un dormitor micuţ. Patul era pregătit şi mi-am văzut sacul pus deasupra. Mă aşteptasem să trecem pe lîngă camera zăvorîtă, camera femeii-cu-mănuşa. M-am gîndit apoi că poate locuia în căsuţă şi că Maria avea grijă de ea, sau poate camera în care eu urma să dorm era chiar a ei.

Conchis îmi întinse cărticica din secolul şaptesprezece pe care eu o lăsasem pe o masă din coridor.

— De obicei iau un aperitiv jos în salon, cam peste o jumătate de oră. Vii şi dumneata?

— Da. Sigur.

— Trebuie să-ţi spun ceva.

— Da.

— Ai aflat nişte lucruri neplăcute despre mine?

— Nu ştiu decît o singură poveste despre dumneavoastră şi aceasta vă face cinste.

— Execuţia?

— V-am spus săptămîna trecută.

— Simt eu că ai mai aflat altceva. De la căpitanul Mitford?

— Absolut nimic. Vă asigur.

Stătea în dreptul uşii cu o privire foarte pătrunzătoare. Parcă încerca să-şi adune forţele pentru a-mi dezvălui misterul.

— Sînt clarvăzător, îmi explică el.

Casa era cufundată în linişte şi am înţeles brusc tot ce se întîmplase pînă în acel moment.

— Mi-e teamă că eu însă nu am nimic de clarvăzător.

Păream înecaţi în lumina crepusculară: doi bărbaţi faţă în faţă. Auzeam doar bătaia ceasului din camera lui Conchis.

— Nu are importanţă. Vii peste o jumătate de oră?

— De ce mi-aţi spus asta?

Se întoarse către o măsuţă de lîngă uşă, scăpără un băţ de chibrit pentru a aprinde o lampă cu gaz, potrivi cu grijă fitilul,

lăsîndu-mă să aştept răspunsul. În cele din urmă se îndreptă din spate şi zîmbi.

— Pentru că sînt clarvăzător.

Plecă de-a lungul coridorului şi traversă palierul pentru a intra în odaia lui. Uşa se închise după el şi se lăsă din nou tăcerea.

16

Patul era ieftin, din fier. În afară de o a doua masă, un covor şi un fotoliu, mai exista o piesă veche, încuiată denumită *cassone*, care putea fi găsită în toate căsuţele din regiune. Nu prea avea aspect de cameră pentru musafiri din casa unui milionar. Singurul obiect pe pereţi era o fotografie a unui grup de săteni în faţa unei case – Casa. În mijlocul grupului am descoperit un Conchis mai tînăr, cu pălărie de pai şi pantaloni scurţi. Mai era o femeie, o ţărancă, nu era Maria, avea, în urmă cu douăzeci sau treizeci de ani, vîrsta de acum a Mariei. Am ridicat lampa şi am întors fotografia să văd dacă era ceva scris pe spate. Nu am descoperit decît o şopîrliţă prinsă în gheruţe pe perete privindu-mă cu ochii bulbucaţi. Şopîrlele caută odăi rar locuite.

Pe masa de lîngă capul patului se afla o scoică plată în loc de scrumieră şi trei cărţi : o antologie de poveşti cu fantome, o Biblie veche şi un album subţire intitulat *Frumuseţile naturii*. Povestirile cu fantome erau prezentate ca adevărate, „autentificate de cel puţin doi martori". Titlurile din sumar, *Borley Rectory, The Isle of Man Polecat, No. 18 Dennington Road, The Man with the Limp*, mi-au amintit de un episod de pe vremea şcolii cînd am zăcut bolnav în infirmeria internatului. Am deschis volumul *Frumuseţile naturii*. Natura era femeia prin definiţie, iar frumuseţea exclusiv pectorală. Sîni fotografiaţi din toate unghiurile, sîni de toate formele, pe fonduri variate, luaţi de aproape, de foarte aproape, culminînd cu ultima fotografie în care nu se vedea nimic altceva decît un sîn, cu un sfîrc închis la culoare, mult mai mare decît ar fi fost firesc, holbîndu-se din centrul paginii lucioase. Era prea obsesiv pentru ca să fie erotic.

Am luat lampa şi m-am dus în baie. Era perfect utilată, cu un dulap pentru medicamente nemaipomenit. Am căutat inutil un

semn că acolo ar locui o femeie. Apa de la robinet era rece şi sărată; bună doar pentru bărbaţi.

M-am reîntors în cameră şi m-am întins pe pat. Prin fereastra deschisă se vedea cerul albastru al nopţii şi primele două-trei stele de miazănoapte clipeau palide deasupra copacilor. În grădină, greierii cîntau monoton, în ritm precis, totuşi inconstant, ca muzica lui Webern. Se mai auzeau cîteva zgomote din căsuţa de sub camera mea, de unde venea şi miros de mîncare. În casă era o linişte absolută.

Conchis mă deconcerta din ce în ce mai mult. Uneori era atît de dogmatic încît îmi venea să rîd de el, să mă comport în modul tradiţional al neamului meu ca un xenofob, plin de dispreţ faţă cei de pe continent; alteori, aproape împotriva voinţei mele, mă impresiona nu doar pentru că era bogat şi că avea în casă obiecte de artă de invidiat. Acum mă înfricoşa. Simţeam teama lipsită de logică în faţa supranaturalului, care, în cazul altora, mă făcea să zîmbesc batjocoritor. Tot timpul am avut sentimentul că fusesem invitat nu din exces de ospitalitate ci din cu totul alt motiv. Dorea să mă folosească cumva. Respingeam ideea că ar putea fi homoxesual, avusese ocazia să se manifeste şi nu o făcuse. În plus, tablourile lui Bonnard, logodnica, cartea cu sîni, toate la un loc pledau împotriva acestei înclinaţii sexuale.

Era vorba de ceva mai bizar. *„Eşti ales?“ „Sînt clarvăzător...“*, mă duceau cu gîndul la spiritism, la ciocănituri în masă. Femeia cu mănuşa era poate vreun mediu. Cu siguranţă Conchis nu avea acel aer afectat mic-burghez şi nici nu folosea limbajul incoerent pe care eu le asociam cu şedinţele de spiritism; era totuşi la fel de adevărat că nu era un om normal.

Am aprins o ţigară şi după o clipă am zîmbit. În acea camera mică, pustie, părea să nu mai conteze, chiar dacă eram un pic speriat. Adevărul este că simţeam un nou impuls. Conchis era agentul hazardului, evenimentul apărut la momentul oportun. Ca şi la Oxford cînd, după un semestru întreg de celibat, întîlneam o fată şi începeam cu ea o aventură, tot astfel începusem acum un joc pasionant cu el. Părea într-un fel să aibă legătură cu dorinţa mea de a o revedea pe Alison. Doream din nou să trăiesc.

În casă domnea o tăcere mormîntală, ca în interiorul unui craniu; dar ne aflam în anul 1953, eu eram ateu, nu credeam în spiritism, în fantome, nu aveam nici un fel de superstiţii prosteşti. Stăteam culcat, aşteptînd să treacă jumătatea de oră. Liniştea casei nu era tulburată de nimic în ziua aceea, era mai curînd o linişte pacificatoare, nu mă putea înspăimînta în nici un fel.

17

Cînd am coborît, salonul de muzică era luminat, dar pustiu. Pe o masă din faţa sobei era o tavă cu o sticlă de uzo, o carafă cu apă, pahare şi un bol cu măsline de Amphissa, lucioase, negre-albăstrui. Mi-am turnat uzo într-un pahar şi am adăugat apă pînă cînd s-a transformat într-un lichid opac lăptos. Cu paharul în mînă, am început să cercetez biblioteca. Cărţile erau aşezate metodic. Două porţiuni conţineau cărţi medicale, majoritatea în franceză, multe dintre ele de psihiatrie, ceea ce nu avea nici o legătură cu spiritismul. În alte două rafturi erau cărţi ştiinţifice de toate felurile; mai multe rafturi erau ticsite cu lucrări de filosofie şi cu o mulţime de cărţi de botanică şi ornitologie, mai ales în engleză şi germană; restul de cărţi în marea lor majoritate erau însă biografii şi autobiografii. Trebuie să fi fost cîteva mii de volume. Păreau să fi fost colecţionate fără metodă: Wordsworth, Mae West, Saint-Simon, genii, criminali, sfinţi, nulităţi. Colecţia avea caracterul eclectic, impersonal al unei biblioteci publice.

În spatele clavecinului, sub geam, se afla o vitrină de sticlă cu vreo două-trei piese clasice. Era acolo un rhyton sub forma unui cap de om, între un kylix negru şi o amforă roşie. Deasupra vitrinei se mai aflau trei obiecte – o fotografie, un ceas din secolul al XVIII-lea şi o cutie de prizat tutun albă, emailată. Am trecut prin spatele scaunului de la clavecin ca să privesc piesele de ceramică greacă. Pictura din interiorul kylixului, reprezentînd o femeie şi doi satiri, m-a şocat. Reprezenta doi satiri şi o femeie, iar scena era mai mult decît obscenă. Nici pictura de pe amforă nu ar fi putut fi expusă în vreun muzeu.

M-am uitat mai atent la ceas. Era montat în bronz aurit cu cadranul emailat. În mijloc se afla un Cupidon rozaliu gol. Axul arătătorului pentru ore trecea printre coapse, iar capul lui rotunjit era foarte sugestiv. Orele nu erau înscrise cu cifre şi pe toată porţiunea din dreapta scria *Somn* cu alb pe un fond negru. Pe cealaltă jumătate albă din email erau scrise cu negru cuvintele puţin şterse, dar lizibile: la şase: *Întîlnire*; la opt: *Încîntare*; la zece: *Erecţie*; la douăsprezece: *Extaz*. Cupidon zîmbea; ceasul stătea, iar bărbăţia îi atîrna permanent pieziş la opt. Am ridicat capacul inocentei cutii de prizat tutun. Pe spate se afla gravată o variantă a unei picturi de Boucher din secolul al XVIII-lea, asemănătoare celei pictate de greci în kylix cu două mii de ani în urmă.

Nu mi-am dat seama dacă perversitatea, simţul umorului sau prostul gust l-au determinat pe Conchis să aşeze o altă fotografie a defunctei sale logodnice între cele două obiecte.

Ochii vioi, zîmbitori priveau din rama ovală de argint. Decolteul pătrat, dantela bogată ţinută pe piept de ceea ce părea a fi un şiret de pantofi alb scoteau în evidenţă albeaţa pielii şi delicateţea gîtului. O fundă neagră pleoştită era prinsă într-o parte spre subsuoară. Arăta foarte tînără ca şi cum ar fi purtat prima rochie de seară; în această fotografie trăsăturile erau mai puţin accentuate, era mai curînd o femeie picantă, cu un aer jucăuş, încîntată în sinea ei de faptul că este regină în vitrina cu curiozităţi.

Auzind o uşă închizîndu-se la etaj, am plecat de acolo. Ochii din tabloul lui Modigliani mă sfredeleau cu severitate, aşa că m-am strecurat pe terasă unde Conchis a venit şi el peste un minut. Se schimbase. Purta o pereche de pantaloni de culoare deschisă şi un sacou negru din bumbac. Silueta i se profila în lumina slabă din cameră şi închină paharul în tăcere. Munţii se distingeau umbroşi şi negri ca valuri de cărbune, cerul mai reţinea încă lumina amurgului. Stăteam în picioare pe treptele care duceau la aleea de pietriş, pe cer răsăriseră stelele. Străluceau mai potolit decît în Anglia; placide şi senine de parcă fuseseră cufundate într-un ulei limpede.

— Mulţumesc pentru cărţile pe care le-am găsit pe noptieră.

— Dacă găseşti vreo carte mai interesantă în bibliotecă, ia-o. Te rog.

Dinspre răsărit se auzi un ţipăt ciudat, venit dintre copacii întunecaţi. Îl mai auzisem serile la şcoală şi crezusem la început că-l scotea vreun băiat slab la minte din sat. Era un ţipăt înalt, repetat cu regularitate: chiu, chiu, chiu.

— Un sunet familiar, spuse Conchis. O clipă am intrat într-o panică absurdă, credeam că se referă la femeia cu mănuşa. O vedeam alunecînd rapid printre copacii de pe insulă, cu mănuşile de seară trase pe mîini, căutîndu-l fără încetare pe Chiu. Strigătul se repetă, straniu şi stupid, venind din noaptea care se aşternuse în spatele nostru. Conchis numără pînă la cinci, apoi ridică o mînă şi auzirăm încă o dată cele cinci ţipete, o dată şi încă o dată.

— Ce este?

— *Otus scops*. Un soi de bufniţă foarte mică. Cam atît, mai puţin de douăzeci de centimetri.

— Am văzut că aveţi cărţi despre păsări.

— Mă interesează ornitologia.

— Aţi studiat medicina?

— Am studiat medicina. Cu mulţi ani în urmă.

— Nu aţi practicat-o niciodată?

— Numai pe propria-mi persoană.

În depărtare, pe mare, spre vest, se vedeau luminile vaporului de Atena. Sîmbătă seara naviga spre sud pînă la Kythera. În loc să-l apropie de restul lumii noastre, vasul acela din depărtări nu făcea decît să accentueze misterul în care era învăluit Bourani, să-l facă şi mai tainic în ochii celorlalţi. Mi-am luat inima în dinţi.

— Ce voiaţi să spuneţi prin „clarvăzător"?

— Dumneata ce ai crezut?

— Spiritism?

— Ce copilărie!

— Este şi părerea mea.

— Bineînţeles.

Chipul i se deslușea cu greu în lumina care venea din casă. Mă întorsesem spre el, aşa că pe mine mă putea vedea.

— De fapt, nu mi-aţi răspuns la întrebare.

— Prima dumitale reacţie este tipică pentru acest secol care nu admite nimic, un secol care nu crede, nu aprobă. Se poate vedea limpede în spatele politeţii dumitale. Eşti ca şi ariciul. Cînd ariciul îşi scoate ţepii nu poate mînca. Cine nu mănîncă moare de foame. Iar ţepii îţi vor muri o dată cu trupul.

— Nu este şi secolul dumneavoastră? l-am întrebat agitînd uşor cu o mişcare circulară restul de uzo din pahar.

— Eu am trăit destul de mult şi în alte secole.

— Prin literatură?

— În realitate.

Bufniţa ţipă din nou la intervale regulate monotone. Priveam cu ochii pierduţi întunericul păduricii de pini.

— Reîncarnare?

— E o prostie.

— Atunci...? întrebai eu, ridicînd din umeri.

— Nu pot evada din timpul propriei mele vieţi. Nu este decît o singură soluţie de a trăi în alte secole.

Tăceam.

— Abandonez.

— Nu abandona. Priveşte în sus. Ce vezi?

— Stele. Spaţiu.

— Şi mai ce? Ştii că se află acolo, deşi nu se văd.

— Alte lumi?

M-am întors către el. Se afla acolo ca o umbră neagră. Simțeam cum mă trec fiori înghețați pe spinare. Mi-a ghicit gîndul.

— Sînt nebun?

— Pe o cale greșită.

— Nu. Nu sînt nebun, nici pe o cale greșită.

— Călători... în alte lumi?

— Da, călătoresc în alte lumi.

Am pus paharul jos și am scos o țigară. Am aprins-o înainte de a vorbi.

— În carne și oase?

— Aș putea să-ți răspund numai dacă-mi spui unde se termină carnea și unde începe mintea.

— Și, hm... puteți să o dovediți?

— Pe deplin. Se opri o clipă. Celor care au destulă inteligență să priceapă.

— Asta înțelegeți prin „a fi ales" și „clarvăzător"?

— Într-un fel.

Tăceam socotind că va trebui să hotărăsc cum să procedez în continuare. Simțeam față de el o ostilitate instinctivă, provocată de altceva decît de ce avusese loc pînă acum, era ca rezistența subconștientă a apei față de ulei. Cea mai bună mi se părea calea scepticismului politicos.

— Și realizați această... călătorie, nu știu, printr-un fel de telepatie?

Înainte de a primi vreun răspuns, am auzit niște pași ușori după colțul terasei. Maria se afla în fața noastră și ne salută cu o plecăciune a capului.

— *Sas efcharistoume*, Maria. Masa este servită, spuse Conchis.

Ne-am ridicat și ne-am îndreptat spre salonul de muzică.

— Sînt lucruri pe care cuvintele nu le pot explica, îmi spuse el, în timp ce ne puneam paharele pe tavă.

— La Oxford, i-am replicat eu, privind în jos, ne-au învățat că ceea ce nu poate fi explicat prin cuvinte nu poate fi explicat în nici un fel.

— Foarte bine, aprobă el. Îmi dai voie să-ți spun Nicholas?

— Bineînțeles. Vă rog.

Am ridicat și am ciocnit paharele în care a mai turnat cîte o picătură de uzo.

— *Eis'ygeia sas, Nicholas.*

— *Sygeia.*

Dar am avut aproape convingerea că el ridicase paharul pentru altceva decît sănătatea mea.

Masa din colţul terasei lucea, o neaşteptată insulă de sticlă şi argintărie în mijlocul întunericului, luminată de o lampă cu picior şi abajur de culoare închisă ; lumina se abătea în jos, concentrată pe faţa de masă albă şi se reflecta apoi în sus luminîndu-ne feţele care în întunericul din jur arătau straniu, ca într-un tablou de Caravaggio.

Masa a fost excelentă. Am mîncat nişte peştişori în sos de vin, un pui delicios, brînză cu verdeţuri şi o tartă cu miere şi brînză dulce, după o reţetă turcească medievală, spunea Conchis. Vinul avea un uşor gust de răşină, ca şi cum via se aflase în preajma unei păduri de pini, cu totul altceva decît poşirca cu gust de terebentină pe care o beam uneori în sat. Am tăcut aproape tot timpul mesei. Mi-am dat seama că-i plăcea aşa. Am schimbat doar cîteva cuvinte despre mîncare. Mînca încet şi foarte puţin, eu însă nu am lăsat nimic în farfurie.

Cînd am terminat, Maria a adus cafea turcească într-un ibric de aramă şi a luat lampa care începuse să atragă prea multe insecte. A înlocuit-o cu o singură lumînare. Flacăra stătea drept în aerul nemişcat, cîte o insectă insistentă mai zbura în jur şi apoi se îndepărta. Mi-am aprins o ţigară şi m-am aşezat, ca şi Conchis, pe jumătate întors spre mare şi către sud. Nu avea chef să vorbească şi eu eram mulţumit să aştept.

Deodată am auzit paşi, jos pe aleea cu pietriş, mergînd dinspre casă spre mare. Am crezut la început că erau paşii Mariei, deşi nu avea nici un sens ca să coboare la plajă la ora aceea. În clipa următoare am gîndit că nu putea să fie decît ea, femeia cu mănuşa.

Se auzeau paşi uşori, grăbiţi, persoana respectivă încercînd să nu fie auzită. Puteau fi paşi de copil. Aflîndu-mă la distanţă de parapet, nu vedeam nimic jos. M-am uitat la Conchis. El privea în întuneric ca şi cum totul ar fi fost normal. Discret, m-am apropiat de parapet ca să pot arunca o privire pe deasupra. Paşii dispăruseră în întuneric. Un fluture de noapte se repezea întruna, cu viteză disperată la flacăra lumînării, parcă ar fi fost legat de ea cu un elastic. Conchis se aplecă şi suflă în lumînare.

— Te deranjează dacă stăm în întuneric ?

— Deloc.

Începusem să cred că fusese într-adevăr un copil de la căsuţele din răsăritul golfului, vreo fetiţă care venise să-i dea Mariei o mînă de ajutor.

— Ar trebui să-ţi spun cum am ajuns aici.

— Cred că locul acesta era o minune cînd l-aţi descoperit.

— Sigur că da. Nu mă refer la arhitectură. A avut un moment de ezitare, de parcă nu găsea cuvintele potrivite pentru a exprima ceea ce gîndea. Am venit la Phraxos în căutarea unei case pe care să o iau cu chirie. O casă pentru o vară. Nu-mi plăcea satul. Nu-mi plac plajele orientate către nord. În ultima zi am angajat un barcagiu să mă plimbe în jurul insulei. Întîmplător, m-am oprit să fac o baie pe plaja de la Moutsa şi, tot întîmplător, mi-a spus că pe creastă se află o căsuţă veche. Fără vreo intenţie specială, am urcat să o văd. Casa era o dărăpănătură, o grămadă de pietre înecate în buruieni. Era zăpuşeală în ziua aceea de optsprezece aprilie 1928, la ora patru după-amiază.

Făcu o pauză ca şi cum amintirea acelei zile îl blocase şi ca să mă pregătească pentru a-mi arăta o nouă imagine despre sine.

— Copacii erau mai deşi atunci. Marea nu se vedea. Mă aflam în luminişul din jurul ruinelor avînd sentimentul că sînt aşteptat. Ceva mă aşteptase aici de cînd mă născusem. Stînd acolo, am aflat cine aşteptase: eu eram acela. Eu însumi. Mă aflam aici şi casa se afla aici; tu şi cu mine, această seară, toate se aflau aici şi fuseseră dintotdeauna aici, ca reflectări ale sosirii mele în acest loc. Era ca un vis. Mă îndreptasem către o uşă închisă, a cărei tăblie din lemn impenetrabil se transformase, printr-o minune, în sticlă, prin care m-am văzut venind din cealaltă direcţie – din viitor. Folosesc analogii, mă înţelegi, da?

Prudent, am făcut un semn afirmativ cu capul, fără să încerc să înţeleg, căci din felul în care accentuase elementele povestirii mi-a dat impresia că regiza, că totul fusese gîndit dinainte şi repetat. Nu povestea ca o persoană care vrea să-ţi spună ce i s-a întîmplat. Parcă era un dramaturg care introduce o povestire pentru ca piesa să se lege.

— Am ştiut în acel moment, continuă el, că va trebui să locuiesc aici. Nu puteam depăşi acest sentiment. Aici trecutul meu urma să se consume în viitor. Aşa că am rămas aici. Mă aflu aici în această seară. Iar tu te afli aici în această seară.

Mă privea peiziş prin întuneric. Pentru o clipă am păstrat tăcerea; mi s-a părut că accentuase în mod special ultima propoziţie.

— Aceasta înseamnă a fi clarvăzător?

— Este ceea ce înţeleg eu prin hazard. În viaţa fiecăruia apare un moment de maximă intensitate. Atunci trebuie să ştii să te accepţi. Este momentul în care eşti ceea ce eşti şi totodată ceea ce vei fi. Eşti prea tînăr să înţelegi. Eşti încă în devenire, neîmplinit.

— Poate.

— Nu poate. Sigur!

— Ce se întîmplă dacă nu-ţi dai seama de... momentul de maximă intensitate? În sinea mea îmi ziceam, însă, că eu am trăit acel moment – liniştea dintre copaci, sirena vaporului de Atena, gura neagră a ţevii de puşcă.

— Vei fi ca majoritatea oamenilor. Puţini identifică momentul şi acţionează în consecinţă.

— Cei aleşi?

— Cei aleşi de voia întîmplării. Am auzit scîrţîitul scaunului pe care stătea. Priveşte acolo, la pescuitul cu lanterna! În depărtare, la poalele munţilor, se distingea un şirag de luminiţe rubinii pe fundalul negru al întunericului. Nu înţelegeam dacă „Priveşte" mă invita să privesc sau dacă lanternele aveau vreo legătură cu „cei aleşi".

— Uneori mă supuneţi la chinuri, domnule Conchis.

— În viitor le voi atenua.

— Ar fi bine.

— Gîndeşte-te că ceea ce-ţi voi spune, spuse Conchis după un moment de tăcere, va conta în viaţa dumitale mai mult decît aflarea unei poveşti.

— Sper şi eu.

Urmă o nouă pauză.

— Fără politeţuri! Politeţea ascunde întotdeauna refuzul de a accepta şi alte aspecte ale realităţii. Îţi voi spune ceva despre tine care s-ar putea să te şocheze. Ştiu despre tine ceva ce nici tu nu ştii, Nicholas. Se opri, dîndu-mi parcă timp să mă pregătesc. Şi tu eşti clarvăzător. Tu eşti sigur că n-ai fi. Ştiu.

— Sigur că nu sînt. Am aşteptat şi am adăugat: Aş vrea însă să ştiu ce vă face să credeţi acest lucru.

— Mi s-a arătat.

— Cînd?

— Prefer să nu-ţi spun.

— Trebuie totuşi să-mi spuneţi. Eu nici nu ştiu ce înţelegeţi cu adevărat prin acest cuvînt. Dacă este vorba pur şi simplu de inteligenţă intuitivă, atunci sper să am această calitate. Cred însă că v-aţi referit la altceva.

Tăcu din nou, ca şi cum ar fi vrut să mă lase să percep asprimea glasului meu.

— Reacţionezi ca şi cum te-aş acuza de vreo crimă, de vreun defect.

— Nu cred. Nu am trecut prin nici o experienţă de vizionar, adăugînd apoi cu naivitate: Şi în orice caz, sînt ateu.

— Orice om inteligent, replică el pe cît de blînd pe atît de categoric, este ateu sau agnostic. Aşa cum este laş din punct de vedere fizic. Definiţia inteligenţei implică aceasta. Eu nu vorbesc despre Dumnezeu, eu vorbesc despre ştiinţă. Şi cum eu n-am comentat nicicum, continuă pe un ton şi mai categoric: Bine, accept şi faptul că *nu* te crezi... clarvăzător.

— Nu puteţi refuza să-mi spuneţi acum ce mi-aţi promis.

— Am vrut doar să-ţi atrag atenţia.

— Mi-aţi atras atenţia.

— Scuză-mă o clipă.

A dispărut în dormitor. M-am ridicat în picioare şi m-am dus în colţul terasei de unde puteam să văd în trei direcţii. Casa era înconjurată de pinii tăcuţi, de-abia perceptibili în lumina slabă a stelelor. Era o pace absolută. Un avion trecea la mare distanţă către nord şi la mare înălţime. De cînd venisem pe insuliţă, auzisem trecînd noaptea doar două sau trei avioane. Mi-o închipuiam pe Alison în acel avion, trecînd printre scaune cu un cărucior de băuturi. Ca şi trecerea vaporului, zumzăitul slab al avionului accentua, în loc să micşoreze, impresia de izolare a acestui loc. Simţeam acut absenţa lui Alison, mai ales ideea că probabil că o pierdusem de tot; mi-o imaginam lîngă mine, ţinîndu-ne de mînă, reprezentînd o prezenţă caldă, omenească, normală, aşa cum trebuie să fie viaţa. Mă considerasem întotdeauna protectorul ei şi pentru prima dată în seara aceea, la Bourani, am gîndit că poate ea fusese sau ar fi putut să fie protectorul meu.

După cîteva clipe, Conchis se întoarse. Se apropie de balustradă şi respiră adînc. În faţa noastră se întindeau cerul, marea şi stelele, jumătate din univers. Avionul se mai auzea. Mi-am aprins o ţigară aşa cum Alison şi-ar fi aprins-o într-un moment ca acesta.

18

— Cred că am sta mai comod în şezlonguri.

L-am ajutat să tragă cele două scaune lungi de răchită de la capătul terasei. Am ridicat picioarele şi ne-am lăsat pe spate. Din perna legată de spătar se insinua acelaşi parfum demodat al

prosopului şi al mănuşii. Categoric, nu era parfumul lui Conchis şi nici al Mariei. L-aş fi simţit. Aparţinea unei femei care se aşeza frecvent pe acest scaun.

— Îmi va lua mult timp să-ţi explic ce ştiu. Va trebui să-ţi povestesc viaţa mea.

— De şapte luni mă aflu printre persoane care vorbesc doar o engleză rudimentară.

— Franceza mea este mai bună decît engleza, dar nu contează. *Comprendre, c'est tout.*

— „Să stabileşti o legătură."

— Cine a spus asta?

— Un romancier englez.

— Nu era cazul. Literatura beletristică este cea mai proastă formă de stabilire a unor conexiuni.

Zîmbeam în întuneric. În jur era din nou linişte. Stelele trimiteau semnale. El începu.

— Ţi-am povestit că tata era englez. Importa tutun şi stafide negre din Orient. Unul dintre concurenţii lui era un grec care locuia în Londra. În 1892, grecului i s-a întîmplat o nenorocire în familie. Fratele lui mai mare împreună cu soţia lui au murit în timpul cutremurului din Pelopones, rămînînd în urma lor trei copiii. Băieţii au fost trimişi în America de Sud la un al treilea frate. Fetiţa, fiind cea mai mare, de şaptesprezece ani, a venit la Londra să se ocupe de casa unchiului ei, concurentul tatălui meu. Rămăsese văduv de multă vreme. Ea avea drăgălăşenia grecoaicelor cu sînge italian în vine. Tata a întîlnit-o şi, deşi, era mult mai în vîrstă decît ea, fiind un bărbat frumos şi vorbind şi puţin greceşte, s-au căsătorit. Probabil că la mijloc au fost şi interese comerciale. Astfel am apărut eu.

Printre primele lucruri pe care mi le amintesc cu claritate sînt cîntecele pe care mama le cînta. Cînta şi la tristeţe, şi la veselie. Ştia să cînte muzică clasică foarte bine, se acompania la pian, dar în minte mi s-au întipărit cel mai bine cîntecele populare greceşti. Pe acestea le cînta cînd era tristă. Îmi amintesc cum îmi povestea – mult mai tîrziu, cînd crescusem destul de mult – cum stătea pe culmile de deal privind în depărtare norii de praf gălbui plutind încet către cerul de cleştar. Cînd a aflat că i-au dispărut părinţii, a urît de moarte Grecia. În acel moment, şi-a dorit să plece pentru totdeauna (ca mulţi alţi greci). Ca atîţia alţi greci, nu s-a adaptat exilului. Aceasta este plata pentru faptul de a se fi născut în cea mai frumoasă şi cea mai aspră ţară din lume.

— Mama ştia să cînte, iar pentru mine muzica a reprezentat cel mai important lucru în viaţă, de cînd mă ştiu. Eram un fel de copil-minune. Primul concert l-am dat la nouă ani şi lumea m-a acceptat cu amabilitate. La şcoală eram însă slab la toate materiile. Nu eram prost, dar eram foarte leneş. Nu acceptam decît o singură îndatorire: aceea de a cînta frumos la pian. Adesea simţul datoriei se rezumă la a pretinde că trivialităţile sînt hotărîtoare, iar eu nu m-am priceput niciodată la aşa ceva.

Am avut norocul de a avea un profesor de muzică extraordinar, Charles Victor Bruneau. Avea defectele inerente unor astfel de oameni, fiind orgolios cînd venea vorba despre stilul său şi despre elevii săi. Dacă nu erai talentat te tortura cu sarcasmul, dacă erai, devenea un înger de răbdare. Era un muzicolog desăvîrşit, ceea ce atunci constituia *rarissima avis*. Majoritatea instrumentiştilor aveau ambiţia de a se evidenţia, ceea ce îi făcea să devină virtuoşi ai execuţiilor rapide sau ale *rubato*-urilor. Nimeni nu mai interpretează astăzi în acest fel. Nici nu ar mai putea, chiar dacă ar dori. Un Rosenthal, un Godowski nu mai revin. Bruneau îşi depăşea epoca; şi astăzi mai aud sonate de Haydn şi Mozart interpretate în stilul lui.

Marele lui talent, la acea vreme, mă refer la perioada de dinainte de 1914, era să cînte la clavecin la fel de frumos ca şi la pian, lucru foarte rar atunci. I-am devenit elev exact în perioada în care renunţase la pian pentru clavecin. Clavecinul implică o digitaţie foarte diferită de cea a pianului. Nu este uşor să treci de la o tehnică la alta. Profesorul visa o şcoală de interpreţi la clavecin care să înveţe de mici numai acest instrument şi să nu fie ceea ce el numea, *des pianistes en costume de bal masqué*.

La cincisprezece ani am avut ceea ce astăzi se numeşte o depresie nervoasă. Bruneau îmi pretinsese prea mult. Sportul nu m-a atras deloc. Am fost elev extern. Aveam timp pentru muzică. La şcoală nu am avut prieteni buni, probabil pentru că mă credeau evreu. Doctorul a spus că va trebui să ies mai mult la aer şi să exersez mai puţin cînd mă voi însănătoşi. Nu-mi convenea. Într-o zi, tata a venit acasă cu o carte foarte valoroasă despre păsări. Nu cunoşteam nici cele mai obişnuite păsări şi nici nu mă atrăgea ideea. Tata fusese însă inspirat. Stînd culcat în pat şi uitîndu-mă la pozele încremenite, am început să doresc să văd realitatea vie. Singura realitate care pătrundea atunci în camera mea de bolnav era cîntul păsărilor. Am ajuns la păsări prin sunet. Dintr-o dată pînă şi ciripitul vrăbiilor mi s-a părut plin de mister.

Iar cîntul păsărilor pe care-l auzisem de mii de ori în grădina noastră din Londra, cînt de sturzi şi de mierle am ajuns să-l aud cu totul altfel. Mai tîrziu, în viaţă – *ça sera pour un autre jour* – păsările m-au făcut să trăiesc o experienţă absolut neobişnuită.

Înţelegi ce fel de copil am fost: leneş, singuratic, da, foarte singur. Cum îi spune? Un fel de papă-lapte. Nu aveam talent decît la muzică. Eram unicul copil, răsfăţat de părinţi. Împlinisem cincisprezece ani şi era clar că nu aveam să mă ţin de promisiunea din copilărie. Bruneau şi-a dat primul seama, după aceea eu. Deşi am hotărît amîndoi în mod tacit să nu le spunem părinţilor mei, mi-era greu să accept. Este dificil la şaisprezece ani să te resemnezi că nu vei fi niciodată un geniu. Atunci eram însă îndrăgostit.

Am văzut-o pe Lily pentru prima oară cînd avea paisprezece ani, eu avînd cu un an mai mult, curînd după depresia mea nervoasă. Locuiam în St. John's Wood, într-o casă dintr-acelea locuite de negustorii bogaţi. Le ştii, nu? O alee semicirculară, cu portic. În spatele casei exista o grădină lungă la capătul căreia era o mică livadă, vreo şase-şapte meri lăsaţi să crească peste măsură. Nu erau îngrijiţi, dar făceau multă verdeaţă. „Casa" mea personală se afla sub un tei. Într-o zi, în iunie, o zi minunată albastră, încinsă, clară, parcă ar fi fost în Grecia, citeam o carte despre viaţa lui Chopin. Mi-amintesc perfect. La vîrsta mea îţi aminteşti mai bine ce s-a întîmplat în primii douăzeci de ani decît în cursul următorilor douăzeci şi în deceniile următoare. Citeam şi, bineînţeles, mă credeam Chopin şi ţineam lîngă mine noua mea carte cu păsări. Mă aflam în 1910.

Deodată aud un zgomot de cealaltă parte a zidului de cărămidă care separa casa noastră de cea vecină. Ştiind casa pustie, sînt surprins. Şi... apare un cap. Cu sfială. Ca un şoricel. Este capul unei fetiţe. Eu fiind pe jumătate ascuns în bordeiul meu, nu mă poate vedea imediat, aşa că am timp să o examinez. Capul apare în soare, o masă de păr blond deschis care cădea pe spate, aşa că nu se vedea tot. Soarele aflat la sud îi transforma părul într-un nor de lumină. Îi văd faţa în umbră, ochii negri şi gura întredeschisă, întrebătoare. Este serioasă, timidă, dar hotărîtă. Mă vede. Speriată, stînd în plină lumină, mă priveşte pentru o clipă. Se ţine drept ca o pasăre. Mă ridic în uşa bordeiului meu, tot în umbră. Nici unul nu spune nimic, nici unul nu zîmbeşte. Toate misterele nerostite ale pubertăţii plutesc în aer. Nu ştiu de ce nu pot vorbi... apoi o strigă pe nume.

Vraja s-a risipit. Trecutul meu s-a risipit şi el. Există un vers al lui Seferis: „În rodia ruptă în două se află numai stele". Aşa a fost şi atunci. Ea a dispărut, eu m-am aşezat la loc, dar mi-a fost imposibil să citesc. M-am dus la zidul de lîngă casă şi am auzit glasul unui bărbat şi nişte voci argintii de femei care au dispărut după o uşă închisă.

Eram într-o stare morbidă. Acea primă întîlnire, acel misterios, cum să spun, mesaj al luminii ei adresat umbrei mele m-a obsedat săptămîni în şir.

Părinţii ei se mutaseră în casa de alături. Apoi am cunoscut-o personal. Ceva ne lega. Nu era numai imaginaţia mea, acest sentiment îl avea şi ea, – o legătură indisolubilă despre care nu îndrăzneam să vorbim dar care ştiam că există.

Din multe puncte de vedere nu era mult diferită de mine. Nici ea nu prea avea prieteni la Londra. Culmea acestei poveşti de basm este că şi ei îi plăcea muzica. Nu era extraordinar de talentată, dar avea simţ muzical. Tatăl ei era un om deosebit. Irlandez, cu dare de mînă şi cu o pasiune pentru muzică. Cînta foarte frumos la flaut. Bineînţeles, că l-a cunoscut pe Bruneau, care venea des la noi, şi prin acesta l-a cunoscut pe Dolmetsch, care i-a arătat un *flaut de orgă*, un alt instrument de care nimeni nu-şi mai amintea. O aud şi acum pe Lily cîntînd prima partitură solo pe un astfel de instrument făcut de Dolmetsch, pe care i-l cumpărase tatăl ei.

Familiile noastre s-au împrietenit. Eu o acompaniam pe Lily, din cînd în cînd interpretam duete. Uneori tatăl ei ni se alătura sau mamele noastre cîntau şi ele.

Am descoperit un nou univers muzical: Arbeau, Frescobaldi, Froberger – era momentul cînd lumea a descoperit că se făcuse muzică şi înainte de 1700.

Conchis se opri din povestit. Aş fi fumat o ţigară, dar nu voiam să-i întrerup şirul amintirilor. Aşteptînd, ţineam ţigara neaprinsă între degete.

— Avea, da, cred, o frumuseţe de Bottticelli, părul lung şi blond, ochii cenuşii-violet. Imaginea asta este prea palidă, prerafaelită. Avea ceva ce femeile astăzi nu mai au. Deşi dulce, nu era sentimentală, era pură, dar nu naivă. Resimţea orice ironie, orice tachinerie. Cînd ea tachina, o făcea cu blîndeţe, ca o mîngîiere. Ţi-o descriu necolorat. Desigur, pe vremea aceea, noi tinerii căutam sufletul mai mult decît trupul. Lily era o fată drăguţă. Sufletul ei însă era *sans pareil*.

Între noi, singurele obstacole care se ridicau ţineau de comportament. Eram asemănători în preocupări şi gusturi. Aveam temperamente diferite. Lily era reţinută, răbdătoare, darnică. Eu eram agitat, capricios şi egoist. Nu ştiu ca ea să fi jignit pe cineva. Eu, cînd voiam ceva, trebuia să-l obţin imediat. Lily mă făcea să-mi fie ruşine de mine. Aveam repulsie faţă de sîngele meu grecesc, îl simţeam întunecat la culoare. Aproape sînge de negru.

Am început să o doresc fizic în timp ce ea mă iubea sau mă trata ca pe un frate. Ştiam că ne vom căsători, ne-am jurat unul altuia cînd ea avea doar şaisprezece ani. Nu-mi permitea să o sărut. Nu-ţi poţi imagina ce înseamnă să te afli atît de aproape de o fată şi să nu reuşeşti decît arareori să o dezmierzi. Dorinţele mele erau foarte cuminţi. Nu eram străin de mentalitatea generală cu privire la virtuţile castităţii, dar eu nu eram în totalitate englez.

Exista *o Pappous* – bunicul – de fapt unchiul mamei. Devenise cetăţean englez, dar nu a dus anglofilia pînă la a fi puritan şi nici persoană respectabilă. Nu cred că era un bătrîn pornit pe rele. Ce am învăţat de la el m-a corupt cu mult mai puţin decît ideile false pe care le concepeam eu singur. Cu el vorbeam întotdeauna în greceşte, o limbă, poate ai observat, senzuală, lipsită de eufemisme. Am citit pe ascuns cîteva cărţi pe care le-am găsit pe rafturile lui. Am văzut *La Vie Parisienne*. Într-o zi am dat de o mapă plină cu gravuri deocheate. Şi aşa am început să am fantezii erotice. O Lily sfioasă cu pălărie de pai, cu pălărie pe care ţi-o pot descrie acum ca şi cum aş avea-o în faţă, cu o calotă îmbrăcată în tul ca ceaţa uşoară a unei dimineţi de vară... într-o bluză cu mîneci lungi, un guler înalt, în dungi roz cu alb şi cu o fustă strîmtă albastru închis, traversînd alături de mine Regent Park în primăvara anului 1914. Fetiţa cuprinsă de extaz, în spatele căreia mă aflam la galeria de la Covent Garden în iunie, ce caniculă a fost în vara aceea, gata să leşine de căldură, în timp ce-l asculta pe Şaliapin în *Prinţul Igor*, se transforma în mintea mea într-o tînără prostituată abandonată. Credeam că am creat-o pe cea de-a doua Lily pentru că sînt anormal. Mi-era din nou îngrozitor de ruşine de sîngele grecesc care-mi curgea în vine şi mă domina. Toate defectele le dădeam pe seama acestui sînge făcînd-o pe biata mama să sufere. Familia tatălui meu o umilise destul, nu mai era nevoie ca şi fiul ei să li se alăture.

Atunci mi-era ruşine. Acum sînt mîndru că am sînge grecesc, italian, englez, şi chiar celtic. Una dintre bunicile tatălui meu

fusese scoţiană. Eu sînt european. Asta contează pentru mine acum. De dragul lui Lily, în 1914, doream să fiu englez pe de-a-ntregul.

Mintea cea tînără a Europei secolului douăzeci imagina lucruri cu mult mai monstruoase decît imaginaţia mea de adolescent. Eu aveam optsprezece ani. A început războiul. Primele zile au fost ireale. Oamenii se bucuraseră prea mult timp de pace şi de abundenţă. În conştiinţa colectivă fiecare dorea probabil o schimbare, o purificare, un holocaust. Pentru noi cei din afara politicii era o problemă de mîndrie, de mîndrie militară. Treburile urmau, credeam noi, să fie rezolvate de armată şi de invincibila flotă a Maiestăţii Sale. În lumea mea nu se făceau recrutări şi nimeni nu se gîndea să plece pe front voluntar. Nici nu mă gîndeam că într-o bună zi va trebui să lupt. Moltke, Bülow, Foch, Haig, French – aceste nume nu însemnau nimic. A urmat sinistrul *coup d'archet* de la Mons şi Le Cateau. Asta a fost altceva. Forţa armatei germane, povestirile cumplite despre gărzile prusace, crimele din Belgia, şocul cumplit al listelor cu cei daţi dispăruţi. Armata compusă dintr-un milion de oameni. Apoi, în septembrie, bătălia de pe Marna – asta nu mai era şotron. Opt sute de mii – imaginează-ţi-i aliniaţi acolo jos pe malul mării, opt sute de mii de lanterne stinse cu o singură rafală.

A venit luna decembrie. Dispăruseră „mondenele" şi „fanţii". Într-o seară, tata mi-a spus că nici el, nici mama nu mă vor condamna dacă rămîn acasă. Eram de puţin timp student la Colegiul Regal de Muzică şi aici, la început, atmosfera a fost ostilă voluntariatului. Războiul nu avea nici o legătură cu arta sau cu artiştii. Ţin minte că Lily discuta cu părinţii mei despre cît de inuman era războiul. Discuţiile tatei cu mine deveniseră încordate. El făcea parte din Comitetul local de necesitate. Într-o seară, în cursul unei cine tăcute, tata ne-a spus, mamei şi mie, că fiul principalului său angajat fusese ucis în luptă. Imediat după aceasta, tata s-a ridicat şi a plecat de la masă. Nu s-au mai făcut comentarii, dar totul era foarte clar. Într-o zi, puţin după aceasta, mă uitam împreună cu Lily la un contingent de trupe mărşăluind pe străzi. Totul era ud după ploaie, trotuarele luceau. Plecau în Franţa şi cineva de lîngă noi ne-a spus că sînt voluntari. Cîntau. Le vedeam feţele în lumina galbenă a felinarelor cu gaz. Oamenii din jur aclamau. Mirosea a stofă udă. Toţi, cei care mărşăluiau şi cei care aclamau, erau beţi de exaltare. Pe feţe li se întipărise un rictus de certitudine, o mască medievală. Nu auzisem încă expresia celebră. Dar era *le consentement frémissant à la guerre*.

„Sînt nebuni", i-am spus lui Lily. Mi s-a părut că nu m-a auzit, dar după ce a trecut s-a întors către mine și a spus: „Dacă eu ar fi să mor mîine, aș fi nebună". Am rămas încremenit. Am mers către casă fără să mai spunem nimic. Tot drumul Lily a fredonat ceea ce acum consider fără urmă de maliţiozitate că era cîntecul zilei.

Conchis făcu o pauză, apoi cîntă în surdină:

Te vom săruta, ne va fi dor de tine,
Dar credem că să pleci ar fi mai bine.

Lîngă ea mă simţeam copil. Încă un motiv să-mi blestem sîngele de grec. Mă făcuse nu numai uşuratic, dar şi laş. Acum, privind în urmă, gîndesc tot aşa. Nu eram un laş adevărat, un laş calculat, dar eram destul de grec, destul de inocent ca să nu-mi dau seama ce legătură aveam eu cu războiul. Sentimentul responsabilităţii sociale nu i-a caracterizat pe greci niciodată.

Cînd am ajuns acasă, Lily m-a sărutat pe obraji şi a intrat în casă. Am înţeles. Nu-şi putea cere scuze, dar îi era milă de mine. Două nopţi şi o zi am trăit un adevărat coşmar. Ziua următoare i-am spus lui Lily că mă înscriu voluntar. I-a pierit sîngele din obraji. Apoi, izbucnind în lacrimi, s-a aruncat în braţele mele. Mama a reacţionat la fel. Dar durerea ei era mai pură.

Am fost declarat apt şi acceptat. Eram un erou. Tatăl lui Lily mi-a făcut cadou un pistol vechi. Tata a deschis o sticlă de şampanie. Cînd m-am dus la mine în cameră, m-am aşezat pe pat ţinînd pistolul în mînă şi am plîns. Nu de frică. Eram impresionat de noblețea gestului meu. Era prima oară cînd mă simţeam membru al unei societăţi. Învinsesem grecul din mine. Eram, în sfîrşit, cu totul englez.

M-au băgat în Regimentul 13 Puşcaşi Kensington al prinţesei Louise. Aici am căpătat o dublă personalitate. Eram în acelaşi timp un individ care pîndea şi unul care încerca să uite că celălalt pîndeşte. Eram instruiţi mai mult să murim decît să ucidem. Ne învăţau cum să înaintăm în rînduri la o distanţă de doi paşi împotriva puştilor care trăgeau cîte două sute cincizeci de gloanţe pe minut. Nemţii şi francezii făceau la fel. Ar fi trebuit să ne opunem dacă am fi fost convinşi de seriozitatea acţiunilor militare. Conform legendei în circulaţie pe vremea aceea, voluntarii nu aveau să fie folosiţi decît pentru serviciul de gardă şi la transmisiuni. Unităţile combatante erau formate din trupele regulate şi din rezervişti. În plus, ni se spunea în fiecare săptămînă că

războiul costă prea mult pentru ca să dureze mai mult de încă o lună...

L-am auzit cum se mişca în scaun. În tăcerea care a urmat aşteptam să continue. Dar nu a spus nimic. Stelele licăreau în norii lor neprihăniţi şi strălucitori; sub ei, terasa părea o scenă de teatru.

— Un pahar de coniac?

— Sper să continuaţi.

— Hai să bem un coniac!

Se ridică şi aprinse lumînarea. Apoi dispăru.

M-am lăsat pe spate şi am privit stelele. 1914 era la distanţă planetară de 1953. 1914 se afla pe o planetă ce se rotea în jurul uneia dintre cele mai îndepărtate stele, aproape invizibile. Spaţiu infinit, viteza timpului.

Apoi paşii se auziră din nou. De data aceasta se apropiau. Acelaşi mers grăbit. Era însă mult prea cald pentru a umbla în fugă. Persoana dorea să ajungă repede în casă fără să fie văzută. M-am repezit la balustradă.

Am ajuns la timp pentru a întrezări o siluetă palidă urcînd treptele la celălalt capăt la casei şi intrînd sub colonade. Nu vedeam bine, obişnuit cu întunericul, mă orbise flacăra lumînării. Nu era Maria, ci o siluetă albă, vaporoasă, o rochie lungă sau un capot. Mi-a ajuns o clipă să-mi dau seama că era o femeie care sigur nu era bătrînă. Aveam chiar o bănuială că fusesem lăsat în mod intenţionat să o văd. Dacă cineva ar fi vrut să intre în casă fără să fie auzit, s-ar fi apropiat fie dintr-o parte, fie din spate şi nu ar fi venit pe aleea de pietriş.

Se auzi mişcare în dormitor şi Conchis apăru în arcada luminată a uşii cu o tavă pe care se aflau o sticlă şi două pahare. Am aşteptat pînă a aşezat-o lîngă lumînare.

— A intrat cineva la parter.

Nu trădă nici cea mai mică surprindere. Scoase dopul sticlei şi turnă coniacul cu grijă.

— Era bărbat sau o femeie?

— Femeie.

— A! Îmi oferi paharul cu coniac. Este făcut la mînăstirea Arkadion din Creta. Stinse lumînarea şi se întoarse la scaunul lui. Eu am rămas în picioare.

— Aţi spus că locuiţi singur.

— Am spus că vreau să dau impresia oamenilor de pe insulă că locuiesc singur.

Tonul sec al glasului său mă făcu să mă simt foarte naiv. Femeia era pur şi simplu amanta lui şi dintr-un motiv oarecare nu voia să o văd sau poate chiar ea nu dorea să mă vadă. M-am aşezat la locul meu în şezlong.

— Sînt indiscret. Mă scuzaţi.

— Nu indiscret, poate oarecum lipsit de imaginaţie.

— M-am gîndit că s-a vrut să observ ceea ce evident nu trebuie să văd.

— A observa nu este o chestiune de opţiune, Nicholas. De noi depinde însă explicaţia.

— Bineînţeles.

— Ai răbdare!

— Scuzaţi-mă.

— Îţi place coniacul?

— Foarte mult.

— Mi-aduce aminte de Armagnac. Hai, vrei să continuu?

Cînd reluă firul povestirii, am simţit aroma aerului de noapte. Sub picioare simţeam podeaua dură din ciment, am atins cu mîna o cretă care se afla în buzunar. Ridicîndu-mi picioarele de la sol şi rezemîndu-mă pe spate, persista impresia că ceva încerca să se insinueze între mine şi realitate.

19

— M-am trezit în Franţa după puţin mai mult de şase săptămîni de la înrolarea mea. Nu aveam nici o aptitudine în mînuirea armelor. Nu eram în stare nici măcar să înfig baioneta cu convingere în efigia Kaiserului Bill. Eram considerat „isteţ" şi au descoperit că eram un bun alergător. M-au făcut „curier", ceva care însemna să servesc un ofiţer, am uitat termenul...

— Ordonanţă.

— Da. Comandantul companiei din perioada instrucţiei era un ofiţer în Armata Regulată, în vîrstă de vreo treizeci de ani, căpitanul Montague. Îşi rupsese piciorul cu puţin înainte şi fusese inapt de serviciul activ pînă atunci. O faţă palidă fosforescentă, elegantă. Mustaţă delicată, galantă. Deţinea recordul prostiei. M-a învăţat însă foarte multe lucruri.

Înainte de sfîrşitul instrucţiei, a fost mutat urgent în Franţa în interes de serviciu. Chiar în ziua aceea, mi-a comunicat, cu aerul că nu mi-ar fi oferit un cadou nemaipomenit, că ar putea să tragă nişte sfori ca să mă ia cu el la post. Doar un tîmpit ca el nu-şi putea da seama de lipsa mea de entuziasm. Din nefericire, mă îndrăgise.

Mintea lui nu funcţiona decît într-o singură direcţie. Pentru el era o *offensive à outrance*, atacul înverşunat, marea contribuţie a generalului Foch la propăşirea rasei umane. „Forţa de şoc rezidă în mase, spunea el, forţa maselor este entuziasmul, şi forţa entuziasmului este morala. Înalta morală, entuziasmul puternic, forţa de şoc... victorie! Un pumn în masă: «Victorie!»" Ne-a făcut pe toţi s-o învăţăm pe dinafară. La instrucţia de luptă cu baioneta: Vic-to-ri-eeee! Biet imbecil!

Am petrecut ultimele două zile cu părinţii mei şi cu Lily. Ne-am jurat unul celuilalt dragoste eternă. Ideea sacrificiului eroic o contaminase pe ea, ca şi pe tata. Mama nu a spus nimic, doar un proverb grecesc: „Un mort nu poate fi curajos". Aveam să mi-l amintesc mai tîrziu.

Am plecat direct pe front. Un comandant de companie murise de pneumonie, şi Montague trebuia să-i ia locul. Era la începutul anului 1915. Ploua şi cădea lapoviţa fără încetare. Aşteptam ore lungi în vagoane de tren staţionare trase pe linii secundare, în oraşe cenuşii sub ceruri şi mai cenuşii. Recunoşteai trupele care trecuseră prin război. Cei care cîntau în drum spre moarte, proaspeţii recruţi, erau fraierii războiului romantic. Ceilalţi erau fraierii care cunoscuseră războiul real, dansaseră supremul *Totentanz*. Ca şi acei jalnici jucători de cărţi de cazinou, femei şi bărbaţi bătrîni, ştiau că pînă la urmă tot roata cîştigă. Dar nu aveau puterea de a se smulge de acolo.

Cîteva zile le-am petrecut în manevre. Apoi, într-o zi, Montague s-a adresat companiei. Plecam la luptă, un nou fel de luptă care ne va aduce victoria, ne va conduce la Berlin într-o lună. În noaptea următoare am fost urcaţi în tren. Acesta s-a oprit undeva în mijlocul unei cîmpii întinse şi am pornit-o în marş înspre est. În întuneric se distingeau tranşee şi sălcii. Burniţa fără încetare. În coloane s-a răspîndit vestea că ţinta atacului era un sat ce se numea Neuve Chapelle şi că nemţii aveau să se trezească cu ceva absolut revoluţionar: o armă uriaşă. Un atac în masă executat de noile avioane.

Am cotit într-un cîmp înnoroiat şi am înaintat în marş pînă la nişte barăci ale unei ferme. Două ore de odihnă înainte de a lua poziţia de atac. Nu cred că a dormit vreunul dintre noi. Era foarte frig şi era interzis să facem foc. Eul meu adevărat începuse să se manifeste. Mi se făcuse frică. Mi-am spus că dacă era să-mi fie frică trebuia să fi ştiut dinainte. Fusese hotărîrea mea. Aşa ne corupe războiul. Ne exploatează orgoliul în sistemul propriei libertăţi de opţiune.

Înainte de răsăritul soarelui am avansat încet, în coloană de doi, spre poziţiile de asalt. L-am auzit pe Montague vorbind cu un ofiţer de stat major. Întreaga Armată Întîi a lui Haig era angajată în luptă, iar Armata a Doua se afla în eşalonul al doilea. M-a cuprins un sentiment de linişte, un soi de căldură sufletească, la gîndul unui efectiv atît de mare. Am intrat în tranşee. Tranşee infernale cu miros de closet. Primele obuze au căzut în preajma noastră. Eram atît de copil încît, deşi fusesem, să zicem, instruit, în ciuda întregii propagande, nu îmi trecuse niciodată cu adevărat prin minte că ar putea cineva să vrea să mă omoare. Ni s-a spus să ne oprim şi să rămînem după parapet. Obuzele şuierau, fluierau, explodau. Apoi linişte. Apoi o ploaie de bulgări de pămînt. Tremurînd, m-am trezit din lungul meu somn la realitate.

Cred că primul lucru pe care l-am înţeles a fost sentimentul de izolare al fiecăruia. Nu starea de război izolează. Se ştie prea bine că ea aduce oamenii la un loc. Dar cîmpul de bătălie este cu totul altceva. Aici apare adevăratul duşman: moartea. Nu m-a mai încurajat numărul luptătorilor. Îl vedeam doar pe Thanatos, propria-mi moarte. O vedeam în propriii mei camarazi, în Montague ca şi în nemţii invizibili.

Ce nebunie, Nicholas, mii de oameni, englezi, scoţieni, indieni, francezi, germani stau în gropi de pămînt într-o zi de martie – la ce bun? Dacă există iad, atunci acesta este iadul. Fără flăcări, fără furci. Un loc lipsit de posibilitatea de a raţiona, cum era Neuve Chapelle în acea zi.

O lumină ezitantă începuse să se răspîndească pe cerul de la răsărit. Burniţa a încetat. De undeva din afara tranşeelor se auzea trilul unei păsări. Am recunoscut ciripitul vrabiei, ultimul glas din lumea cealaltă. Am mai înaintat cumva şi am intrat în tranşeele de atac. Brigada de puşcaşi trebuia să constituie al doilea val de asalt. Tranşeele germane erau la mai puţin de două sute de metri în faţa noastră. Montague se uită la ceas. Ridică o mînă. Linişte completă. Mîna se lăsă în jos. Zece secunde nu s-a

întîmplat nimic. Apoi, din spatele nostru, de departe, s-a pornit un bubuit uriaş de tobe, răpăitul a o mie de timpane. Întregul pămînt din faţa noastră a explodat. Toţi se aflau la pămînt. Se cutremura pămîntul şi cerul, şi creierii noştri, şi totul. Nu-ţi poţi imagina acel prim minut de bombardament. A fost primul baraj masiv de artilerie din timpul războiului, cel mai cumplit.

Un mesager a venit alergînd prin tranşee la avanposturi. Era mînjit de sînge pe faţă şi pe uniformă. Montague l-a întrebat dacă este rănit. Spunea că cei din avanposturi se aflaseră atît de aproape de tranşeele germane, încît fuseseră împroşcaţi de acolo cu sînge. Erau atît de aproape. Dacă ar fi putut măcar uita cît sînt de aproape...

După o jumătate de oră, tirul de baraj se îndreptă spre sat. Montague, uitîndu-se prin periscop, strigă: „I-a luat dracu'!" şi apoi: „Friţii sînt la pămînt!" Sări pe parapet şi ne făcu semn celor din jurul lui să ne uităm peste tranşee. Cam la o sută de metri în faţă, un lung şir de oameni înaintau cu paşi mărunţi şi repezi prin pămîntul hîrtopit îndreptîndu-se spre un pîlc de copaci distruşi şi cîteva ziduri dărîmate. S-au mai tras cîteva focuri izolate. Un om căzu la pămînt. Apoi se ridică, continuîndu-şi fuga. Se împiedicase şi atît. Oamenii din jurul meu au început să strige. Cînd şirul a ajuns la primele case, li s-a răspuns cu urale. O lumină roşie ţîşni în sus, după care noi am primit ordin să pornim. Avansarea era anevoioasă şi pe măsură ce înaintam groaza lua locul fricii. Nu s-a tras nici un foc spre noi. Pămîntul arăta din ce în ce mai cumplit. Lucruri care nu mai aveau nume, roz, albe, roşii, împroşcate cu noroi, de care atîrnau zdrenţe cenuşii sau kaki. Am trecut de avanposturi şi am străbătut zona nimănui. Cînd am ajuns la tranşeele germane, nu era nimic de văzut. Totul fusese spulberat sau îngropat. Ne-am oprit aici pentru un moment, aşezîndu-ne în gropi, aproape în linişte. Către nord se trăgea cu intensitate. Un regiment scoţian fusese prins în reţelele de sîrmă ghimpată. În douăzeci de minute au pierdut toţi ofiţerii cu o singură excepţie. Patru cincimi din oamenii lor au murit.

Dintre ruinele caselor din faţă au apărut cîteva siluete cu braţele ridicate. Unii erau susţinuţi de prieteni ca să poată merge. Aceştia erau primii prizonieri. Mulţi erau galbeni de lidită. Oameni galbeni ce ieşeau din perdeaua albă de lumină. Unul, venind drept către mine, ţinîndu-şi capul într-o parte şi bălăbănindu-se, ca într-un vis, căzu drept într-o groapă adîncă. Reapăru după o

clipă, cățărîndu-se peste marginea gropii și, ridicîndu-se încet în picioare. Porni mai departe bălăbănindu-se. Alți prizonieri veneau plîngînd. Unul vomită sînge în fața noastră și se prăbuși.

Apoi am luat-o la fugă spre sat. Am ajuns la ceea ce fusese cîndva o stradă. Peisajul era dezolant. Moloz, fragmente de ziduri tencuite, grinzi sparte, lidită galbenă împroșcată pretutindeni. Burnița care începuse să cadă din nou strălucea pe pietre și pe pielea cadavrelor. Mulți nemți fuseseră prinși în case. În zece minute am văzut în rezumat întregul carnagiu al războiului. Sînge, răni deschise, carne străpunsă de oase, duhoarea intestinelor revărsate. Îți povestesc toate acestea pentru că au avut asupra mea, un băiat care nu văzuse nici un cadavru pînă atunci, un efect neprevăzut. Nu e vorba de greață sau groază. Multora li s-a făcut rău. Mie nu. Era o convingere absolut nouă, foarte intensă. Nu exista nici o justificare pentru ce vedeam. Ar fi fost de mii de ori mai bine ca Anglia să fie o colonie prusacă. Citești în cărți că asemenea momente trezesc dorința demențială de a ucide la rîndul tău. Cu mine s-a produs contrariul. M-a cuprins dorința dementă de a nu fi ucis.

Conchis se ridică în picioare.

— Vreau să te supun la un test.

— Un test?

Se duse în dormitor și se întoarse imediat cu lampa de gaz care fusese pe masă în timpul cinei. În cercul de lumină a așezat ceea ce adusese din cameră. Am văzut un zar, un pahar, o farfurioară și o cutie cu pastile. Îl vedeam, de cealaltă parte a mesei, privindu-mă cu ochi severi.

— Îți voi explica de ce ne-am dus la război. De ce omenirea, de cînd se știe, a făcut război. Nu din rațiuni politice sau sociale. Nu țările fac război, ci indivizii. E ca și sarea. După ce ai fost în război ai sare pentru toată viața. Înțelegi?

În republica mea utopică aș simplifica lucrurile. Toți tinerii de douăzeci și unu de ani ar urma să treacă printr-un test. Acesta ar avea loc într-un spital unde fiecare aruncă un zar. Unul din cele șase numere ar însemna moartea. Dacă zarul ar fi căzut arătînd acel număr, ar fi fost omorîți fără chinuri, fără bestialitate. Ar scuti priviri inocente de orori. Cu o singură aruncătură de zar.

— O metodă avansată în comparație cu războiul.

— Crezi?

— Sigur că da.

— Ești sigur?

— Dacă soluția ar fi posibilă.

— Spuneai că nu ai văzut nici o luptă în timpul ultimului război.

— Așa este.

A răsturnat din cutia de pastile, de necrezut, șase molari imenși, gălbui, doi sau trei cu plombe vechi.

— Aceștia se dădeau spionilor ambelor armate în timpul celui de-al doilea război pentru a recurge la ei dacă ajungeau să fie interogați. Așeză un molar pe farfurioară, apoi, cu o lovitură nu prea puternică, îl sparse cu paharul de zaruri. S-a spart ca o bomboană de ciocolată cu lichior. Mirosul lichidului incolor era de migdale amare, usturător și înspăimîntător. Cu o mișcare grăbită îndepărtă farfurioara ținînd-o cu brațul întins, la colțul terasei și se întoarse.

— Pilule cu otravă?

— Da. Acid cianhidric. Luă zarul în mînă și-mi arătă cele șase fațete.

— Vreți să încerc? am întrebat eu zîmbind.

— Îți ofer experiența unui întreg război într-o secundă.

— Și dacă nu vreau?

— Gîndește-te. Peste un minut ai putea spune: Am riscat să mor. Am jucat pe viață și am cîștigat. Este un sentiment minunat să supraviețuiești.

— Și ce o să faceți cu un cadavru? Eu încă zîmbeam, dar mînzește.

— Nici o problemă. Aș putea demonstra foarte simplu că a fost sinucidere. Mă sfredelea cu privirea, ochii îi treceau prin mine ca tridentul prin pește. În nouăzeci și nouă de cazuri din o sută aș fi știut că este un bluf, dar cu el era altceva. M-a cuprins o stare de nervozitate pe care nu mi-o puteam stăpîni.

— Ruleta rusească.

— Mai sigur. Pilulele își fac efectul în cîteva secunde.

— Nu vreau să încerc.

—Atunci, dragul meu prieten, ești un laș. S-a rezemat pe spate și m-a privit.

— Credeam că socotiți că vitejii sînt niște smintiți.

— Pentru că nu renunță să arunce zarurile întruna. Un tînăr care nu-și riscă viața nici măcar o dată este și smintit și laș.

— I-ați supus testului și pe predecesorii mei?

— John Leverrier nu a fost nici smintit, nici laș. Nici măcar Mitford nu a fost laș.

Mă prinsese. Era absurd, dar nu suportam ideea de a fi categorisit după refuz. Am întins mîna să iau paharul de zaruri.

— Așteaptă. Se aplecă și mă apucă de încheietura mîinii, apoi așeză un molar lîngă mine. Nu mă joc de-a hai să ne facem. Trebuie să juri că dacă zarul cade pe șase iei otrava. Expresia de pe chipul său era gravă. În clipa aceea voiam să merg pînă la capăt, să înghit otrava.

— Jur.

— Pe tot ce ai mai sfînt.

Am ezitat, am ridicat din umeri, apoi am spus:

— Pe tot ce am mai sfînt.

Mi-a întins zarul și l-am aruncat în pahar. L-am luat, l-am scuturat puțin și l-am răsturnat cu o mișcare rapidă. Zarul se rostogoli pe fața de masă, lovi marginea de alamă a lămpii, se mai rostogoli o dată, ezită, se opri.

A căzut pe șase.

Conchis, nemișcat, mă urmărea cu privirea. În clipa aceea mi-am dat seama că niciodată, în vecii vecilor, nu voi înghiți otrava. Nu puteam să-mi ridic ochii către el. Cred că au trecut cincisprezece secunde. Apoi am zîmbit, m-am uitat la el și am făcut din cap semn că nu.

A întins mîna cu ochii spre mine, a luat molarul pe care-l pusese lîngă mine, l-a pus în gură, l-a zdrobit între dinți și a înghițit lichidul. M-am înroșit. Uitîndu-se la mine a întins mîna, a pus zarul în pahar și l-a aruncat. Șase. L-a aruncat încă o dată. Șase. Apoi a scuipat coaja de molar.

— Decizia mea luată acum patruzeci de ani la Neuve Chapelle a fost la fel ca și a ta. Ai făcut ceea ce trebuie să facă orice om inteligent. Te felicit!

— Și cu republica ideală cum rămîne?

— Utopii. Toate republicile ideale sunt niște prostii. Nebunia de a căuta moartea este ultima și cea mai mare perversitate a noastră. Venim din noapte, plecăm în noapte. Ce rost are să trăim în noapte?

— Zarul era trucat.

— Patriotismul, propaganda, onoarea profesională, *esprit de corps* –ce sînt toate acestea? Zaruri trucate. Există însă o mică diferență, Nicholas. Pe masa cealaltă zarurile sînt reale. Nu crușon cu aromă de migdale în plastic colorat, adăugă el, așezînd ceilalți molari la loc.

— Și cum au reacționat ceilalți doi?

— Un alt sistem pe care societatea îl aplică pentru a controla hazardul şi pentru a opri sclavii de a se folosi de libertatea de opţiune, îmi răspunse el zîmbind, este să le spună că trecutul era mai nobil decît prezentul. John Leverrier era catolic şi mai deştept decît tine. A refuzat chiar şi tentaţia.

— Şi Mitford?

— Nu-mi pierd timpul predicînd în pustiu.

Mă mai privi serios cîteva clipe ca să verifice dacă am înţeles complimentul indirect; apoi, ca şi cum ar fi vrut să-i pună punct, stinse lampa. Mă aflam mai mult decît literalmente în întuneric. Vagul pretext în virtutea căruia eram pur şi simplu musafirul lui dispăruse. Era clar că nu o făcea pentru prima dată. Ororile de la Neuve Chapelle erau îndeajuns de convingătoare din felul în care le povestea, dar deveneau artificiale cînd îţi dădeai seama că le repeta. Realitatea vie a faptelor devenea tehnică, un realism obţinut prin repetiţie. Parcă te-ai fi lăsat convins că un obiect este nou-nouţ de către un vînzător care cu bună ştiinţă şi în mod deliberat îţi dezvăluie că este de fapt de mîna a doua: un afront la adresa tuturor probabilităţilor. Nu aveam voie să cred în aparenţe... dar de ce? De ce? De ce?

Conchis începuse să-şi depene din nou povestirea; iar eu mă pregăteam din nou să zbor către pînza de păianjen pe care mi-o ţesea.

20

— Şase ore din miezul acelei zile le-am petrecut aşteptînd. Germanii mai trăgeau rar cîte un foc. Pe ei îi puseseră la pămînt bombardamentele. Era evident că ar fi trebuit să atacăm imediat. Dar este nevoie de un general de excepţie, de un Napoleon, ca să vadă ceea ce este evident.

Pe la ora trei ni s-au alăturat trupele din Armata Indiană şi ni s-a spus că se pregătea un atac asupra coamei Aubers. Noi formam linia întîi. Înainte de ora trei ne-am pus baionetele la armă. Eu, ca de obicei, mă aflam alături de căpitanul Montague. El ştia despre sine un singur lucru, că era neînfricat, pregătit să înghită cianura. Controla rîndurile de soldaţi din dreptul lui. Refuzînd ideea de a folosi periscopul, scruta cu privirea orizontul peste

parapet. După toate aparenţele, nemţilor nu le trecuse încă buimăceala.

Am început înaintarea. Montague împreună cu sergentul major strigau întruna ca să ne ţină în rînd. Trebuia să traversăm un cîmp brăzdat şi găurit de cratere pînă la un pîlc de plopi, după care mai traversam un cîmp ceva mai mic, dincolo de care se afla obiectivul nostru, un pod. Parcurseserăm, cred, jumătate din distanţă cînd am rupt rîndurile în pas alergător şi cîţiva au început să strige. Se pare că nemţii renunţaseră să mai tragă. Montague strigă triumfător: „Înainte, flăcăi! Victoriee!"

Astea i-au fost ultimele cuvinte. Fusese o capcană. Cinci sau şase mitraliere ne-au secerat ca pe iarbă. Montague s-a răsucit şi a căzut la picioarele mele. Zăcea pe spate cu singurul ochi care-i rămăsese fixat spre mine. M-am prăbuşit lîngă el. Tot aerul dimprejur era plin de gloanţe. Mi-am înfundat faţa în noroi, urinam, ştiind că din clipă în clipă voi fi ucis. Cineva veni lîngă mine. Era sergentul major. Cîţiva începuseră să tragă şi ei, dar la nimereală, orbeşte. Sergentul major, nu ştiu de ce, tîra înapoi trupul lui Montague. Fără multă forţă, am încercat să-l ajut. Am alunecat într-un crater mai mic. Spatele craniului lui Montague explodase, dar pe faţă i se întipărise un rînjet tîmp, parcă ar fi rîs în somn cu gura deschisă. Un chip pe care nu aveam să-l uit niciodată. Ultimul zîmbet al unei trepte în evoluţia omului.

Focul a încetat. Apoi, ca o turmă speriată, supravieţuitorii au luat-o la fugă spre sat. Şi eu printre ei. Pierdusem pînă şi voinţa de a fi laş. Mulţi au fost împuşcaţi atunci din spate. Eu am fost unul dintre puţinii care au ajuns înapoi la tranşeele de la care porniserăm fără să fiu rănit – eram viu. Nici nu am ajuns bine că artileria a reînceput. Erau ai noştri. Din cauza vremii proaste şi a lipsei de vizibilitate artileria trăgea orbeşte sau, poate, în virtutea unui plan stabilit cu mult timp înainte. Asemenea ironii nu sînt efecte secundare ale războiului. Ele sînt tipice.

Comanda o preluase un locotenent rănit. Se afla lîngă mine, chircit, cu o rană imensă în obraz. Ochii îi ardeau sumbru. Nu mai era englezul frumuşel şi fălos, era un animal neolitic. Se simţea prins în capcană, furibund şi neînţelegînd nimic. Probabil că aşa eram toţi. Cu cît supravieţuieşte cineva mai mult, cu atît i se pare mai neverosimil.

Ni s-au alăturat şi alte trupe, a apărut şi un colonel. Coama Aubers trebuia capturată. Pînă la căderea nopţii noi urma să capturăm podul. Eu însă avusesem timp să mă gîndesc între timp.

Vedeam în acest cataclism pedeapsa pentru crime barbare săvîrşite de civilizaţie, o îngrozitoare minciună umană. Aveam prea puţine cunoştinţe istorice sau ştiinţifice la vremea aceea, ca să-mi dau seama în ce consta minciuna. Acum ştiu că era credinţa noastră că servim unui scop, că facem parte dintr-un plan, că totul se va sfîrşi cu bine pentru că undeva sus toate lucrurile erau bine judecate. Nu există nici un plan, totul este hazard. Ca să ne salvăm trebuie să contăm numai pe noi înşine.

Conchis tăcu; de-abia îi distingeam chipul, privirea aţintită către mare, ca şi cum acolo, în depărtare, se afla Neuve Chapelle, mocirlă cenuşie, iad, vizibilă.

— Am atacat din nou. Aş fi vrut pur şi simplu să nu ascult ordinele, să rămîn în tranşee. Dar, desigur, laşii erau trataţi ca dezertori şi împuşcaţi. Aşa că am ieşit, cînd s-a dat ordinul, o dată cu ceilalţi. Un sergent a strigat să pornim în pas alergător. Exact acelaşi lucru se întîmplase mai devreme în după-amiaza aceea. Nemţii au tras foarte puţin, suficient pentru a ne atrage în cursă. Dar acum ştiam că o jumătate de duzină de ochi pîndeau cu mitraliera gata de tragere. Singura mea speranţă era ca aceştia să fie ochi de adevăraţi germani. Adică, metodici, care să deschidă focul exact în acelaşi moment ca şi prima dată.

Ajunseserăm cam la cincizeci metri de punctul respectiv. Două sau trei gloanţe au ricoşat aproape de mine. Am dus mîna la inimă, am aruncat puşca, m-am clătinat. Chiar în faţa mea se căsca un crater vechi de obuz. M-am împiedicat, am căzut şi m-am rostogolit înăuntru. Am auzit îndemnul: „Tot înainte!" Mă aflam cu picioarele într-o băltoacă şi aşteptam. Cîteva secunde mai tîrziu, moartea s-a dezlănţuit aşa cum m-am aşteptat. A mai sărit cineva în partea cealaltă a craterului. Era catolic după bolboroseala neîntreruptă de *Ave*. Am mai auzit o mişcare şi l-am văzut pornind mai departe printre bulgări de noroi. Mi-am tras picioarele din apă. Nu am deschis ochii decît atunci cînd focul a încetat.

Nu eram singur în craterul acela. O masă cenuşie zăcea în faţa mea, jumătate în apă, jumătate afară. Cadavrul unui neamţ mort demult, pe jumătate mîncat de şobolani. Avea pîntecele spintecat şi zăcea ca o femeie cu un copil născut mort alături. Să nu mai spun ce miros exala.

Am stat în crater toată noaptea. Mă obişnuisem cu duhoarea. Se făcuse frig şi aveam senzaţia de febră. Hotărîsem să nu mă mişc înainte de sfîrşitul bătăliei. Îmi pierise orice ruşine. Speram

chiar ca germanii să depăşească poziţiile noastre ca eu să mă pot preda.

Febră. Ceea ce eu credeam că este febră era focul vieţii, pasiunea de a trăi. Acuma ştiu. Un *delirium vivens*. Nu vreau să mă apăr. Tot ce este delir este mai mult sau mai puţin antisocial, spun eu din punct de vedere clinic, nu filosofic. În noaptea aceea am retrăit în amintire toate senzaţiile mele fizice din trecut. Aceste amintiri, poate ale lucrurilor cele mai simple şi lipsite de sublim, un pahar cu apă, mirosul şuncii prăjite depăşeau sau cel puţin erau egale cu amintiri care evocau momente de artă rafinată, de cea mai nobilă muzică, chiar de cele mai tandre clipe petrecute cu Lily. Experienţa mea contrazicea tot ceea ce metafizicienii germani şi francezi ai secolului nostru ne-au asigurat că ar fi adevărul: că tot ceea ce este un „altceva" este ostil individului. Mie tot ceea ce era un „altceva" mi se părea o minune. Chiar şi cadavrul, chiar şi ţipătul şobolanilor. Şansa de a trăi experienţa, fie ea de frig, de foame, de greaţă era un miracol. Imaginează-ţi că într-o bună zi descoperi că posezi un al şaselea simţ, pînă atunci nebănuit – ceva ce nu include văzul, pipăitul, cele cinci simţuri cunoscute! Un simţ mult mai profund din care se trag toate celelalte. Cuvîntul „a fi" nu în sens pasiv şi descriptiv, ci activ... aproape imperativ.

Înainte ca noaptea să se fi scurs am ştiut că fusesem, în termenii credincioşilor, convertit. Într-adevăr, lumina pogorîse de sus, pentru că fusese o noapte înstelată cu obuze. Nu aveam sentimentul dumnezeirii. Ci doar că parcursesem o întreagă viaţă într-o singură noapte.

S-a mai oprit o clipă. Aş fi vrut să mai fie cineva alături de mine, o Alison, vreun prieten care să se bucure, să împărtăşească cu mine întunericul plină de viaţă, terasa, glasul care povestea. Pentru asta ar fi trebuit să suporte împreună cu mine toate acele ultime luni. Pasiunea de a trăi; mi-am iertat neputinţa de a nu mai trăi.

— Încerc să-ţi descriu ce mi s-a întîmplat, ce eram. Nu ceea ce ar fi trebuit să fiu. Nu binele şi răul în termenii pe care conştiinţa îi judecă. Te rog să nu uiţi asta!

Înainte de ivirea zorilor, a început alt bombardament german. Au atacat cum s-a făcut lumină, generalii lor repetînd greşeala alor noştri de cu o zi înainte. Au suferit pierderi şi mai mari decît ale noastre. Au trecut pe lîngă craterul în care mă aflam pînă la tranşeele din care pornisem la atac, dar au fost respinşi aproape

imediat. Tot ceea ce recunoşteam era zgomotul. Şi piciorul unui soldat german. Se folosise de umărul meu ca sprijin ca să poată trage.

Se făcu iar noapte. Luptele se dădeau în sud, dar în sectorul nostru era linişte. Bătălia se încheiase. Pierderile noastre s-au ridicat la treisprezece mii de morţi. Treisprezece mii de minţi, de amintiri, de iubiri, de senzaţii, de lumi, de universuri – căci mintea omului cuprinde mai mult decît universul însuşi – totul pentru cîteva sute de metri de mocirlă inutilă.

La miezul nopţii m-am tîrît pe burtă pînă în sat. Mi-era frică să nu fiu împuşcat pe la spate de vreo santinelă speriată. Dar locul era populat cu cadavre. Mă aflam într-un deşert al morţii. Am luat-o printr-o tranşee de comunicaţie. Aceeaşi tăcere, aceleaşi cadavre. La o oarecare distanţă, am auzit nişte oameni vorbind englezeşte şi am strigat. Era un grup de brancardieri care mai treceau o dată să se asigure că nu rămăseseră decît morţii. Le-am spus că am fost aruncat la pămînt de suflul unui obuz.

M-au crezut. Se întîmplaseră şi lucruri cu mult mai curioase. Am aflat de la ei unde se afla ceea ce mai rămăsese din batalionul meu. Nu aveam nici un plan, nimic în afară de instinctul copilului de a se duce acasă. Dar, cum spun spaniolii, omul care se îneacă învaţă rapid să înoate. Ştiam că pe listele oficiale sînt trecut decedat. Că dacă fugeam, cel puţin nu mai era nimeni care să mă fugărească. La răsăritul soarelui eram la şaisprezece kilometri în spatele liniilor. Aveam ceva bani şi franceza a fost întotdeauna *lingua franca* a familiei mele. A doua zi, am dat de nişte ţărani, care m-au adăpostit şi m-au hrănit. În noaptea următoare am mers mai departe peste lanuri, tot spre apus, peste Artois spre Boulogne.

Călătorind astfel, am ajuns acolo după o săptămînă, ca şi emigranţii din anii '90 ai secolului al XVIII-lea. Pretutindeni erau soldaţi şi poliţie militară, iar eu eram în pragul disperării. Nu se putea, bineînţeles, să urci fără acte pe un vapor cu trupe care se întorceau în ţară. M-am gîndit să mă prezint la punctul de îmbarcare şi să spun că mi s-au şterpelit actele, dar mi-a lipsit îndrăzneala. Soarta mi-a fost favorabilă. Mi-a creat ocazia să şterpelesc eu. Am întîlnit un soldat beat criţă din compania mea, căruia i-am mai dat să bea şi m-am îmbarcat pe vaporul cu băieţi în permisie, în timp ce el, bietul, sforăia într-o cameră deasupra unui *estaminet* de lîngă gară.

Atunci au început adevăratele mele necazuri. Cred însă că am vorbit destul.

21

Nu se auzea nimic, doar ţîrîitul greierilor. Sus deasupra noastră o pasăre de noapte trimitea un strigăt ancestral spre stele.

— Ce s-a întîmplat cînd aţi ajuns acasă?

— Este tîrziu.

— Dar...

— Mîine.

Aprinse lampa din nou, potrivi fitilul şi se îndreptă din spate cu privirea spre mine.

— Nu ai un sentiment de ruşine să fii musafirul unui trădător de ţară?

— Nu cred că aţi trădat specia umană.

Ne-am îndreptat spre ferestrele dormitorului.

— Specia umană nu contează. Eul nu trebuie trădat.

— Dar nici Hitler nu şi-a trădat eul.

— Ai dreptate, spuse el, întorcîndu-se spre mine. El nu. Dar milioane de germani şi-au trădat eul. Aceasta a fost tragedia. Nu că un om a avut curajul de a fi ticălos, dar că milioane de oameni nu au avut curajul de a fi buni.

Mă conduse spre camera mea şi-mi aprinse lampa.

— Noapte bună, Nicholas.

— Noapte bună. Şi...

Ridică mîna oprindu-mă să mai spun mulţumesc. Apoi plecă.

Cînd am revenit din baie, m-am uitat la ceas. Era unu fără un sfert. M-am dezbrăcat şi am stins lampa, apoi m-am oprit o clipă în faţa ferestrei deschise. Se simţea un vag miros de canal în aerul nemişcat, probabil de la vreo hazna. M-am aşezat în pat şi m-am culcat gîndindu-mă la Conchis.

Sau mai bine spus, nereuşind să-l definesc, dat fiind că toate raţionamentele mele eşuau într-un paradox. Dacă într-un fel ceea ce povestise îl făcea mai uman, mai supus greşelii decît îl văzusem pînă acum, ştiam că nu era prima dată cînd o spunea. Sinceritatea premeditată, calculată nu se compară cu spontaneitatea haotică. Obiectivitatea lui avea o dimensiune în plus, fatală, care semăna mai curînd cu cea a romancierului faţă în faţă cu personajul decît a bătrînului, a omului schimbat ce se confruntă cu propria sa personalitate din trecut. Ceea ce intenţiona să fie autobiografie era de fapt biografie, era o lecţie deghizată sub forma confesiunii.

Nu pentru că aş fi fost atît de orb încît să nu înţeleg morala. Dar cum putea oare face asemenea calcule cînd de fapt nu mă cunoştea? Şi de ce?

Mai erau şi paşii, o întreagă ţesătură de imagini şi incidente ce nu se legau, fotografia de pe vitrina cu bizarerii, privirile piezişe, Alison, o fetiţă cu numele Lily, cu chipul luminat de soare...

Eram pe punctul de a adormi.

A început, vag, halucinant, indefinit. Am crezut că se aude prin pereţi, de la un gramofon, din camera lui Conchis. M-am ridicat în capul oaselor, am pus urechea la perete, am ascultat. Apoi am sărit din pat şi m-am apropiat de fereastră. Se strecura de afară, de undeva din nord, dinspre dealuri – de la o distanţă de vreo doi kilometri. În jur nici o lumină, nici un sunet clar, în afară de ţîrîitul greierilor din grădină. Se auzea slab, abia perceptibil, aproape ca în imaginaţie sunetul surd al unui cor bărbătesc. Mi-am zis: pescari. Ce să caute pe deal? Ciobani. Dar ciobanii sînt solitari.

Parcă se auzea mai clar, adus de o pală de vînt – dar nu era vînt. Mai intens, apoi mai slab. O clipă, de necrezut, mi s-a părut că recunosc melodia, dar nu putea fi adevărat. Dispăru aproape de tot în tăcerea care mă înconjura.

Apoi, mai mult decît straniu, impresionant, sunetul s-a amplificat din nou şi am recunoscut melodia: „Tipperary". Din cauza distanţei sau a înregistrării, trebuia să fi fost o placă pusă special la turaţie redusă; mi se părea că şi sunetul este modificat; melodia venea încet şi estompat ca în vis, parcă parcursese toată distanţa nopţii de la stele pînă la mine.

M-am dus la uşă şi am deschis-o. Bănuiam că gramofonul trebuie să fie în camera lui Conchis. Probabil că sunetul fusese transmis printr-un megafon sau mai multe, plasate pe deal, iar poate că în cămăruţă se afla echipament de transmisie, un generator. Dar în casă era linişte absolută. Am închis uşa şi m-am sprijinit cu spatele de ea. Vocile, cîntecul s-au pierdut uşor în noapte, în pădurea de pini, pe deasupra casei şi în mare. Am zîmbit. Era caraghios, absurd, emoţionant, poetic aş spune. Ziceam că trebuie să fie o farsă pusă la cale de Conchis special pentru mine, un test subtil pentru ca să-mi verifice simţul umorului, tactul, inteligenţa. Ce rost avea să dau buzna să văd cum a realizat-o? O să văd dimineaţa. Pentru moment trebuia să-mi producă plăcere. M-am întors la fereastră.

Vocile se estompaseră, abia se mai auzeau; dar altceva mi-a atras atenţia. Mirosul de hazna pe care-l simţisem mai devreme. Devenise acum duhoare infernală, infestase aerul fără urmă de briză, un miros atroce de carne în putrefacţie şi excremente, atît de respingător, încît mi-am astupat nasul ca să respir pe gură.

Sub camera mea era o trecere îngustă între cele două case, cea în care mă aflam eu şi cea mică. M-am aplecat avînd impresia că mirosul venea de acolo. Am fost sigur că era o legătură între miros şi cîntec. Mi-am reamintit cadavrul din craterul de obuz. Nu am văzut însă nimic anormal, nici o mişcare.

Sunetul a dispărut complet. După cîteva minute s-a atenuat şi mirosul. Vreun sfert de oră am fost doar ochi şi urechi, aşteptînd o mişcare. Nu am mai auzit nimic. Nici în casă nu se mişca nimic. Greierii îşi vedeau de ale lor, stelele pulsau, experienţa trecuse. Am adulmecat aerul din dreptul ferestrei. Duhoarea se mai simţea, dar predomina mirosul sănătos al pinilor şi al mării.

Am mai stat în pat treaz încă o oră ca după un vis. Nu s-a mai întîmplat nimic. Nici o ipoteză nu părea verosimilă.

Intrasem în teritoriul lui Conchis.

22

Cineva bătea la uşă. Prin aerul neclar din dreptul ferestrei deschise se vedea cerul arzător. O muscă se urca pe pereţi deasupra patului. M-am uitat la ceas. Era zece şi jumătate. M-am dus la uşă. Am auzit plescăitul papucilor Mariei coborînd scările.

În lumina orbitoare, în vacarmul greierilor, întîmplările din timpul nopţii aduceau oarecum a ficţiune, parcă aş fi fost uşor drogat. Capul îmi era limpede. M-am îmbrăcat, m-am bărbierit şi am coborît la masă sub colonadă. Taciturna Maria a apărut cu cafeaua.

— *O kyrios*? am întrebat-o eu.

— *Ephage. Eine epano.* A mîncat; este sus în cameră. Ca toţi cei din sat, nu încerca să vorbească mai coerent nici cu străinii, ci îşi debita rapid obişnuita bolboroseală de vocale.

Am mîncat micul dejun şi am dus tava înapoi trecînd pe sub colonada laterală, am coborît treptele şi am traversat aleea către uşa deschisă a căsuţei ei. Camera din faţă era aranjată ca o

bucătărie. O bucătărie ca toate bucătăriile din sat de pe insula Phraxos: calendare vechi, icoane sărăcăcioase pe carton, buchete de verdeţuri şi legături de ceapă, cutia albastră pentru alimente atîrnată de tavan. Maşina de gătit era mai mare şi ustensilele de gătit mai pretenţioase. Am intrat şi am pus tava pe masă.

Maria se ivi din camera din spate; am zărit un pat mare din alamă, mai multe icoane, fotografii. O urmă de zîmbet îi încreţi gura, era de circumstanţă. Mi-ar fi venit destul de greu să-i pun întrebări în limba engleză fără să par că sunt exagerat de curios, iar în greceşte nu eram în stare. Am ezitat o clipă, apoi i-am văzut chipul, tot atît de inexpresiv ca şi uşa din spate, şi am renunţat.

Am traversat aleea dintre cele două clădiri pînă la grădina de zarzavat. Pe latura vestică a casei, o fereastră cu obloanele trase corespundea cu uşa de la capătul dormitorului lui Conchis. Acolo ar fi încăput mai mult decît un singur dulap. Apoi m-am uitat la peretele de nord al casei, la propria mea încăpere. Era uşor ca cineva să se ascundă în spatele căsuţei, dar pămîntul era gol şi tare, fără nici o urmă. M-am plimbat tacticos spre livadă. Micuţul Priap ridica braţele spre mine aruncînd batjocura lui păgînă în obrazul meu de englez.

Pe aici nu se trece...

În zece minute am ajuns la plaja particulară a lui Conchis. Apa, sticlă albastru-verzuie, mi s-a părut rece la început, apoi bună, răcoroasă; am ieşit în larg înotînd între stîncile înalte şi ascuţite. După vreo sută de metri am putut cuprinde cu privirea partea stîncoasă a promontoriului şi casa. Conchis stătea sus pe terasă pe locul pe care stătusem cu o noapte înainte şi, după toate aparenţele, citea. După o clipă s-a ridicat şi i-am făcut semn cu mîna. A ridicat amîndouă braţele în stilul lui specific, hieratic. Ştiam că era un gest deliberat, simbolic, nu întîmplător. Siluetă neagră pe terasa înaltă, albă, reprezentantul soarelui salutînd soarele, putere regală, străbună. Apărea, dorea să apară, să supravegheze, să binecuvînteze, să conducă: *dominus* şi domeniul său. M-am gîndit din nou la Prospero; chiar dacă nu l-ar fi amintit el, trebuia să-mi vină în minte atunci. Am plonjat, dar mi-a intrat apă sărată în ochi şi am ieşit la suprafaţă. Conchis plecase, poate ca să vorbească cu Ariel, cel care pune muzică la gramofon, sau cu Caliban, cel care cară găleţi cu viscere împuţite, sau cu... dar m-am întors pe spate. Era caraghios să fabulez doar

pe seama unor paşi grăbiţi şi a unei umbre albe apărute pentru o clipă.

Cînd m-am uitat spre plajă, după zece minute, el stătea aşezat pe o ridicătură.

— Luăm barca, mi-a spus el cînd am ieşit din apă, şi mergem la Petrocaravi. Petrocaravi, „corabia de piatră", era o insuliţă pustie la o distanţă de nici un kilometru de capul vestic al Phraxosului. Conchis purta pantaloni scurţi de baie şi bonetă de polo în dungi albe şi roşii; în mînă ducea nişte labe de înot albastre, două măşti şi două tuburi de înot subacvatic. Mergeam în spatele lui bronzat şi bătrîn, călcînd pe pietrele încinse.

— La Petrocaravi este foarte interesant sub mare. O să vezi.

— La Bourani este foarte interesant deasupra mării. Mă apropiasem de el. Astă-noapte am auzit voci.

— Voci? Nu era absolut deloc mirat.

— O placă de gramofon. Este prima dată în viaţă cînd mi se întîmplă. Ce idee extraordinară! Nu mi-a răspuns, dar a urcat în barcă şi a deschis cutia cu motorul. Eu am desprins barbeta din inelul prins în ciment. M-am aşezat pe vine pe debarcader şi mă uitam cum cotrobăie prin spiraiul maşinii.

— Cred că aveţi megafoane prinse în copaci.

— Eu nu am auzit nimic.

Am lăsat barbeta să-mi alunece prin mînă şi zîmbind i-am spus:

— Dar ştiţi că am auzit ceva.

— Dacă spui tu, îmi răspunse el, ridicînd privirea către mine.

— Dar nu vă miraţi şi nu exclamaţi: Extraordinar, ce fel de voci, care voci? Ar fi reacţia cea mai normală, nu? Mi-a făcut un semn scurt cu mîna să urc în barcă. Am coborît şi m-am aşezat pe banca de lopătar din faţa lui.

— Am vrut doar să vă mulţumesc. Mi-aţi organizat o experienţă unică.

— Nu am organizat nimic.

— Nu îmi vine să cred.

Am stat un timp privindu-ne. Tichia albă cu roşu trasă pe ochii lui de maimuţă îl făcea să pară un cimpanzeu de circ. În jur, lucrurile erau clare: soarele, marea, barca. Eu zîmbeam, el nu. Făcusem un *faux pas* menţionînd cîntecul. Conchis se aplecă să potrivească maneta de pornire.

— Lăsaţi-mă pe mine. O pun eu. Am apucat maneta. Ultimul lucru pe care îl doresc este să vă supăr. Nu mai vorbesc despre asta.

M-am aplecat să răsucesc maneta. Deodată i-am simțit mîna pe umăr.

— Nu m-am supărat, Nicholas. Nu-ți cer să crezi. Îți cer să te prefaci că ai crede. Așa va fi mai ușor.

Ciudat. Dar acel unic gest, o ușoară schimbare de expresie a feței și a tonului vocii a rezolvat tensiunea dintre noi. Știam, pe de-o parte, că-mi joacă o festă, așa cum a procedat cu zarurile trucate. Pe de altă parte simțeam că într-un fel sau altul începuse să mă îndrăgească. În timp ce viram motorul, mă gîndeam că dacă ăsta este prețul, accept *să par* bufonul lui, dar nu *să fiu*.

Am ieșit din golf. Era greu de vorbit cu motorul în mers, așa că mă uitam în apă la cincisprezece sau douăzeci de metri, unde se aflau porțiuni de stîncă albicioasă cu arici de mare ca niște stele negre. Conchis avea două cicatrice pe stînga – în față și în spate – răni de gloanțe și mai era o rană mai veche sus pe brațul drept. Bănuiam că erau de la execuția din timpul celui de-al doilea război. Stînd la cîrmă, avea o figură de ascet, ca Gandhi, dar apropiindu-ne de Petrocaravi, se ridică și trase de fusul cîrmei în dreptul coapselor, cu un gest de expert. Anii de stat în soare îl bronzaseră și, ca și pescarii de pe insulă, avea culoarea mahonului.

Stîncile erau niște blocuri de conglomerate, uriașe și stranii, monstruoase în goliciunea lor, cu mult mai mari decît aș fi crezut văzîndu-le de pe insulă. Am ancorat la cincizeci de metri. Mi-a întins o mască și un tub. Pe atunci nu exista așa ceva în Grecia și le încercam pentru prima oară.

Fiind în spatele lui, urmăream mișcarea lentă a picioarelor înotînd pe deasupra unui peisaj pietrificat cu blocuri imense, printre care alunecau și se roteau bancuri de pești. Pești plați, argintii, cu aer demn de magistrați, pești mici și vioi, alții cu priviri rele din fundul crevasei, pești mici de tot în albastru electric, pești cu aripioare roșii și negre, alții verzui-azurii. Conchis îmi arătă o peșteră subterană, o sală de bal cu boltă înaltă, formată din umbre albastre unde pești giganți pluteau ca în transă. De cealaltă parte a insuliței, stîncile se profilau într-o mare de cerneală. Conchis înălță capul deasupra apei.

— Mă duc să aduc barca. Așteaptă-mă aici.

M-am îndepărtat înotînd. Un banc de cîteva sute de pești de culoarea aurului cenușiu venea după mine. Cînd am cotit, au cotit și ei. Am înotat mai departe, ei au venit după mine cu o curiozitate tipic grecească. M-am oprit pe o dală mare de piatră care încălzea apa ca în baie. Umbra bărcii se opri în dreptul ei.

Conchis m-a dus puţin mai departe, la o fisură adîncă între două stînci, unde a aruncat o undiţă de care legase o cîrpă albă. Priveam în apă, ca o pasăre, urmărind caracatiţa pe care încerca s-o atragă. Un tentacul sinuos se întinse şi apucă momeala, după care se repeziră şi celelalte tentacule. Cu abilitate scoase caracatiţa din apă. Încercasem şi eu cîndva şi ştiam că nu este chiar aşa de simplu cum ţi se pare cînd îi vezi pe puştii din sat. Caracatiţa se lăsă adusă împotriva voinţei ei, inevitabil. Se răsucea lent, carne de navigatori înecaţi; cu tentacule lacome, apucătoare, căutătoare. Conchis o aruncă brusc în barcă, îi tăie punga de cerneală cu un cuţit, o întoarse ca pe o mănuşă. M-am urcat în barcă.

— Am prins mii de caracatiţe în locul ăsta. La noapte, o alta îi va lua culcuşul şi cîndva se va lăsa prinsă tot aşa.

— Biata de ea!

— Vezi că realitatea nu este necesară. Chiar şi o caracatiţă doreşte idealul. O bucată de pînză veche ruptă din momeală rămăsese alături de caracatiţă. Mi-am adus aminte că este duminică dimineaţa, momentul predicilor şi al parabolelor. Conchis ridică privirea din băltoaca de sepie.

— Cum ţi se pare lumea de sub apă?

— Fantastică. Ca un vis.

— Aşa a fost omenirea cu milioane de ani în urmă. Aruncă prada sub bancă. Crezi că ea are parte de viaţă după moarte?

Mă uitam la masa vîscoasă şi ridicîndu-mi privirea am întîlnit zîmbetul lui rece. Tichia roşu cu alb alunecase pe o parte. Acum arăta ca Picasso imitîndu-l pe Gandhi, la rîndul lui imitînd un corsar. A pornit motorul şi am plecat. Eu mă gîndeam la Marna, la Neuve Chapelle şi am dat din cap în semn că nu. Tot cu un gest al capului, a spus acelaşi lucru şi a strîns pînza albă din barcă. Dantura perfectă lucea fals în soarele puternic. Prostia, voia el să spună, are parte de moarte; dar, iată, eu am supravieţuit.

23

Am luat masa sub colonade. O masă grecească simplă: brînză din lapte de capră şi salată de ardei cu ouă. Greierii cîntau în pădurea de pini. Sub arcade era răcoare, însă în jur căldura

lovea peste tot. Cînd ne-am întors, vrînd să înțeleg situația, am încercat, ca din întîmplare, să-l fac să vorbească despre Leverrier. A ezitat, apoi m-a privit serios, dar zîmbind în sinea lui.

— Așa vă învață acum la Oxford? Să citiți mai întîi ultimele capitole?

A trebuit să zîmbesc și să-mi las privirea în pămînt. Dacă răspunsul lui nu mi-a satisfăcut în nici un fel curiozitatea, cel puțin ne-a făcut să depășim încă un obstacol. Cumva, într-un mod misterios cu care aveam să mă obișnuiesc de acum încolo, mă flata: eram prea inteligent ca să nu înțeleg regulile jocului. Nu era bine să știu că de cînd lumea cei vîrstnici i-au păcălit în felul acesta pe cei tineri. Chiar și așa îmi plăcea, așa cum ne plac chiar și cele mai perimate figuri de stil atunci cînd sînt bine mînuite în texte bine potrivite.

În timpul prînzului am discutat despre universul din fundul apei. Pentru el era un imens acrostih, laboratorul unui alchimist unde fiecare obiect avea o valoare misterioasă, o istorie a sa care trebuia dedusă, decodată, ghicită. Conchis făcea în așa fel încît istoria naturală să pară esențială, poetică; nu o vedea ca pe o activitate pentru cercetași și o țintă pentru glumele din „Punch".

După masă Conchis se ridică. Avea de gînd să urce în camera lui să-și facă siesta. Urma să ne întîlnim la ora ceaiului.

— Ce-ai de gînd să faci?

Am deschis un număr vechi al revistei „Time" pe care îl aveam lîngă mine. Între pagini era pitită cu grijă scrierea din secolul șaptesprezece.

— Nu ai citit-o încă? Părea surprins.

— Acum am de gînd.

— Bine. Este ceva deosebit.

A ridicat o mînă și a plecat. Am traversat aleea de pietriș și am luat-o alene printre copaci, spre est. Pămîntul forma o ridicătură, apoi cobora. După vreo sută de metri, un afloriment superficial de rocă ascundea casa. În fața mea se întindea pînă la plaja lui Conchis o pantă abruptă acoperită din abundență cu oleandri și mărăciniș. M-am așezat, cu spatele rezemat de un pin, și m-am cufundat în lectura textului. Conținea mărturisirile, scrisorile și rugăciunile postume ale lui Robert Foulkes, preot în Stanton Lacy – Shropshire. Deși era un om cu carte, căsătorit și avea doi fii, în 1677 a lăsat gravidă o fetiță și a omorît apoi pruncul, faptă pentru care a fost condamnat la moarte.

Folosea un limbaj viguros, caracteristic jumătății secolului șaptesprezece de dinainte de Dryden. El „urcase culmile impietății", conștient fiind că „preotul este Oglinda celor din jur". „Striviți șarpele!" se văita el din celula sa de condamnat. „După lege sînt mort." Despre fetiță spunea că nu el „a încercat să o pîngărească la nouă ani", căci „pe cuvîntul unui om căruia îi este dat să moară, ochii ei au văzut și mîinile ei au făcut tot ce s-a întîmplat".

Am citit cele patruzeci de pagini într-o jumătate de oră. Am sărit peste rugăciuni, dar, după cum spusese Conchis, era mai aproape de realitate decît orice roman istoric, mai emoționant, mai evocator, mai uman. M-am culcat pe spate privind cerul printre încrengătura de ramuri. Ce curios! Stăteam aici cu o carte veche, o parte minusculă a existenței Angliei de demult, care a ajuns cumva pe această insulă, printre pini, pe pămîntul acesta păgîn. Am închis ochii urmărind păturile de culoare blîndă ce se apropiau de mine, în timp ce îmi destindeam sau îmi încordam mușchii pleoapelor. Apoi am adormit.

Cînd m-am trezit, m-am uitat la ceas fără să-mi ridic capul. Trecuse o jumătate de oră. Am mai moțăit cîteva minute și apoi m-am ridicat.

Se afla acolo, în picioare, în umbra deasă verzuie, sub un roșcov des, la aproximativ șaptezeci de metri de cealaltă parte a văii, cam la același nivel cu mine. M-am ridicat în picioare și nu știam ce să fac, să țip, să aplaud, să mă sperii, să rîd, prea uimit ca să fac altceva decît să stau și să privesc. Bărbatul era în costum, îmbrăcat în negru de sus pînă jos. Pe cap avea o pălărie cu calota înaltă, manta, un fel de haină mai lungă, ciorapi negri. Avea părul lung, un guler pătrat din dantelă albă și două banderole albe, pantofi negri cu catarame argintii. Poza, ca într-un tablou de Rembrandt, în jocul de umbre, impresionant de autentic și totuși nemaipomenit de deplasat. Un bărbat voinic, serios, cu fața roșie. Robert Foulkes.

Mi-am rotit privirea sperînd să-l văd pe Conchis în spatele meu. Nu era nimeni. M-am uitat din nou la silueta care nu se mișcase, care continua să mă privească din umbră peste lumina soarelui din golf. Din spatele copacului se apropie apoi o altă siluetă, a unei fetițe cu pielea foarte albă. Era îmbrăcată într-o rochie maronie și părea să aibă paisprezece ani. De unde mă aflam, mi s-a părut că poartă pe cap un soi de bonetă purpurie așezată pe spate. Avea părul lung. Se apropie de el cu ochii spre

mine. Era cu mult mai scundă decît el. Îi venea pînă la piept. Am stat probabil aşa toţi trei privindu-ne cam o jumătate de minut. Am ridicat o mînă zîmbind. Nu mi-au răspuns. Am mai înaintat zece metri în soare cît am putut de mult pe marginea ravinei.

— Bună ziua – am strigat în greceşte. Ce faceţi acolo? Apoi din nou: *Tikanete*?

Nu au răspuns nici măcar cu un semn. Stăteau acolo cu privirea aţintită asupra mea, bărbatul cu un oarecare aer de mînie, fata fără nici o expresie. O pală de vînt mişcă fusta maronie, umflînd-o puţin.

M-am gîndit că este Henry James. Bătrînul a descoperit că mecanismul poate porni şi invers. Ce lipsă de pudoare. Mi-am amintit discuţia despre roman: *„Cuvintele trebuie să descrie fapte, nu ficţiune"*.

Am privit din nou în jur şi înspre casă. Conchis ar fi trebuit să apară. Nici un semn. Zîmbeam prosteşte către două persoane din umbra verde. Fata a făcut o mişcare ca să se apropie de bărbat. El, cu un gest de patriarh, şi-a aşezat pe umărul ei mîna grea. Parcă mă aşteptau să fac ceva. Cuvintele nu aveau rost. Trebuia să mă apropii de ei. M-am uitat în sus pe marginea văii. Pe o distanţă de o sută de metri nu putea fi traversată, după aceea însă puteam să trec în jos. Făcînd un gest explicativ, am urcat malul. Din cînd în cînd îi mai căutam cu privirea înapoi. Perechea stătea tăcută. S-au întors şi m-au urmărit cu privirea. La un moment dat, o ieşitură din mal i-a ascuns vederii. Am accelerat pasul.

În sfîrşit, valea s-a lăsat traversată, deşi urcuşul era greu pe malul celălalt printre ciulinii cu ţepi groşi. După ce am trecut, am început din nou să alerg. Roşcovul se vedea mai jos. Nimic altceva. Nu trecuse mai mult de un minut de cînd îi pierdusem din vedere. Stăteam sub copac pe un covor de roşcove uscate de la care nu aflam nimic. Am privit locul în care dormisem. Foile pătrate, cu margini roşii şi revista „Time" zăceau pe patul de ace de pin. Am depăşit mult roşcovul şi am ajuns la sîrmele întinse printre copaci la marginea falezei, care demarcau frontiera terenurilor Bourani. Cele trei căsuţe săteau cuminţi jos, în mijlocul micii lor livezi de măslini. Cuprins de un soi de panică, m-am întors la roşcov şi am pornit de-a lungul malului de est al văii, către vîrful stîncii de unde se vedea plaja lui Conchis. Nimeni nu se putea ascunde în tufăriş, decît culcat cu burta la pămînt. Nu-l

credeam în stare pe individul cu mutră de coleric să se lase la pămînt ca să se ascundă.

Din casă, am auzit clopotul sunînd de trei ori. M-am uitat la ceas. Era ora ceaiului. Clopotul sună din nou : scurt, scurt, încet, şi mi-am dat seama că reproducea silabele numelui meu.

Cred că ar fi trebuit să-mi fie frică. Dar nu-mi era. În afară de orice altceva, eram prea intrigat şi prea năucit. Şi bărbatul, şi micuţa cu faţa palidă aveau înfăţişare de englezi şi, de orice naţionalitate ar fi fost, sigur nu făceau parte din locuitorii acestei insule. Nu-mi rămînea decît să presupun că fuseseră aduşi special, că aşteptaseră să citesc cărticica lui Foulkes, ascunşi cine ştie unde. Adormind, le-am uşurat apariţia, mai ales că mă aşezasem la marginea vii. Însă o făcusem absolut întîmplător. Cum putea Conchis să aibă la dispoziţie asemenea persoane, pe care să le ţină în aşteptare? Şi unde oare să fi dispărut?

Cîteva clipe mi-am lăsat mintea să se scufunde în întuneric, într-o zonă în care întreaga mea experienţă de viaţă se anula şi fantomele îi luau locul. Ceea ce trăisem fusese totuşi prea material, mai cu seamă că fantomele nu sînt prea convingătoare la lumina zilei. Parcă trebuia să văd că nu era vorba de ceva supranatural. Mai era şi sămînţa de îndoială pe care Conchis o aruncase cu sfatul lui misterios, spunîndu-mi că-mi va fi mai uşor dacă mă voi preface că cred. De ce mai uşor? Mai complicat poate, mai politicos poate, „mai uşor" însemna că va trebui să mă supun unei încercări.

Mă simţeam pierdut în mijlocul copacilor. Apoi am zîmbit. Aterizasem cumva în centrul celor mai extraordinare fantasmagorii ale unui bătrîn original. Era clar. De ce să le fi creat, de ce să le fi realizat în acest fel, şi în special de ce să mă fi ales pe mine ca singur spectator? Era un mister. Ştiam că intrasem în ceva prea unic, prea bizar pentru ca să mai renunţ sau să stric totul din lipsă de răbdare sau de simţ al umorului.

Am trecut peste vale înapoi ca să iau cărticica şi revista. M-am uitat încă o dată la roşcovul întunecat, de nepătruns cu privirea. Şi mi s-a făcut puţin teamă. Era teama de necunoscut, de inexplicabil, nu de supranatural.

Conchis se aşezase la masă în galerie, cu spatele spre mine. Înaintînd pe alee m-am hotărît cum să acţionez, ori mai curînd să reacţionez.

— Te-ai odihnit? mă întrebă el, întorcîndu-se către mine.

— Da, mulţumesc.

— Ai citit cărticica?

— Aţi avut dreptate. Este mai fascinantă decît orice roman istoric. Ironia subînţeleasă l-a lăsat impasibil. Vă mulţumesc. Am pus cărticica pe masă.

Calm, respectîndu-mi tăcerea, mi-a turnat ceai.

El îşi băuse deja ceaiul, aşa că a intrat să cînte douăzeci de minute la clavecin. Ascultîndu-l, gîndeam. Întîmplările erau menite să inducă în eroare toate simţurile. Astă-noapte au fost auzul şi mirosul. În după-amiaza aceasta, prin figurile de pe deal şi silueta fugară de aseară, văzul. Gustul nu părea important, dar pipăitul – oare cum îşi închipuia că mă pot preface să cred că ce aş putea atinge este numai „viziune". Şi apoi, ce legătură era între toate aceste iluzii şi „călătoriile către alte lumi"? Un singur lucru era explicabil: teama lui că aş fi putut afla ceva de la Mitford sau de la Leverrier. Fuseseră şi ei martorii straniilor sale numere de iluzionism şi îi pusese să jure că vor păstra secretul.

Cînd a terminat de cîntat, m-a luat să udăm legumele. Scoteam apa dintr-una din cisternele înalte înşirate în spatele căsuţei şi, după ce am terminat de udat plantele, ne-am aşezat pe o bancă, lîngă statuia lui Priap, în mirosul de pămînt reavăn, atît de rar în Grecia. El făcu gimnastică respiratorie aşa cum făcea toate lucrurile, ca pe un ritual. Îmi zîmbi şi mă duse în urmă cu douăzeci şi patru de ore.

— Povesteşte-mi despre fata aceea. Era un ordin, nu o întrebare. Nici nu concepea să-l refuz din nou.

— Nu prea este mare lucru de povestit.

— Te-a părăsit?

— Nu. Sau cel puţin la început, eu am fost cel care a părăsit-o.

— Şi acum ai vrea...?

— S-a terminat. Este prea tîrziu.

— Parcă ai fi Adonis. Ai păţit-o şi tu?

Pauză. M-am hotărît să vorbesc, îmi stătuse pe limbă de cînd am aflat că studiase medicina. Voiam cu asta să-i argumentez fatalismul meu de care el îşi bătea joc.

— De fapt, am păţit-o. Se uita fix în ochii mei. Am avut sifilis. M-am căpătuit cu el la începutul anului la Atena. Continua să mă privească. Acum sînt bine. Cred că m-am vindecat.

— Cine ţi-a pus diagnosticul?

— Medicul din sat, Patarescu.

— Spune-mi simptomele.

— Clinica din Atena i-a confirmat diagnosticul.

— Fără îndoială, replică el pe un ton sec. Atît de sec, încît mă întrebam la ce făcea aluzie. Spune-mi simptomele!

Pînă la urmă le-a obţinut în detaliu.

— Ce am crezut eu. Ai avut *ulcus molle*. O boală foarte frecventă în zona mediteraneană. Neplăcută, dar neimportantă. Cel mai eficace tratament este apa şi săpunul.

— Atunci de ce dracu'...?

Îşi frecă degetul mare de arătător, gestul răpîndit în toată Grecia care înseamnă bani, bani şi corupţie.

— Ai plătit?

— Da, pentru penicilină specială.

— Asta este, ce să-i faci.

— Pot foarte bine să dau clinica în judecată.

— Nu ai nici o dovadă că nu ai avut sifilis.

— Adică Patarescu...?!

— N-am spus nimic. Ca medic a procedat corect. O analiză este întotdeauna recomandabilă. Parcă este de partea lor. Ridică uşor din umeri. Aşa e lumea.

— Putea să mă prevină.

— Poate că a considerat mai important să te prevină mai curînd împotriva pericolelor venerice decît a venalităţii.

— Iisuse Hristoase!

Eram împărţit între sentimentul de uşurare şi cel de furie că am fost dus de nas.

— Şi dacă ar fi fost sifilis, reluă Conchis după o clipă, de ce nu te-ai putea întoarce la fata pe care o iubeşti?

— Credeţi-mă... este prea complicat.

— Atunci este un lucru obişnuit, nu neobişnuit.

Încet, cu ezitări, cu reluări, ajutat de Conchis, i-am povestit cîte ceva despre Alison. Ca replică la sinceritatea lui din noaptea trecută, am fost şi eu sincer. N-am simţit nici un fel de simpatie din partea lui. Avea o curiozitate obsesivă şi inexplicabilă. I-am spus că îi scrisesem o scrisoare.

— Şi dacă nu răspunde?

Am ridicat din umeri.

— Nu răspunde.

— Te gîndeşti la ea, vrei să o vezi, atunci mai scrie-i. Energia lui m-a făcut să zîmbesc. Lasi totul la voia întîmplării. Nu avem voie să lăsăm totul la voia întîmplării, aşa cum nu avem voie să ne înecăm în mare. Mă scutură de umeri. Înoată!

— Nu este vorba de a înota. Este vorba să ştii în ce direcţie.

— În direcţia fetei. Ea vede prin tine, aşa spui, te înţelege. Asta este bine.

Nu am spus nimic. Un fluture roz cu negru, coadă de rîndunică, plana peste florile din jurul statuii lui Priap: nu a găsit miere şi a planat înapoi printre copaci. Răscoleam pietrişul cu picioarele.

— Cred că nu ştiu ce este dragostea, credeţi-mă. Decît ca legătură fizică. Şi, de fapt, nici nu-mi pasă nici cît negru sub unghie.

— Tinere, eşti un dezastru. Te laşi învins! Atît de pesimist!

— Am fost destul de ambiţios cîndva. Trebuia să fi fost orb. Poate că nu voiam să mă simt învins. L-am privit. Nu sînt numai eu aşa. Aşa este toată epoca. Toată generaţia mea. Toţi simţim la fel.

— În cel mai mare secol al luminilor din istoria acestui pămînt? Cînd am învins mai mult întuneric, în cincizeci de ani, decît în ultimele cinci milioane de ani!

— Ca la Neuve Chapelle? Ca la Hiroşima?

— Dar tu şi cu mine? Trăim, sîntem această eră minunată. *Noi* nu am fost distruşi. Noi nici măcar nu am distrus.

— Omul nu este o insulă.

— Prostii, aiurea! Fiecare dintre noi este o insulă. Dacă nu am fi, am înnebuni pe loc. Între aceste insule sînt vapoare, avioane, telefoane, telegrafie – ce vrei. Oamenii rămîn insule. Insule care se pot scufunda şi pot dispărea pentru vecie. Tu eşti o insulă care nu s-a scufundat. Nu poţi fi atît de pesimist! Nu este posibil.

— Pare posibil.

— Vino cu mine. Se ridică, de parcă timpul ar fi fost un element vital. Hai să-ţi arăt cel mai profund secret al vieţii. Hai! Înconjura grăbit casa, îndreptîndu-se către galerie; l-am urmat sus, unde m-a împins spre terasă. Aşază-te la masă cu spatele la soare.

Apăru după o clipă din cameră ducînd un obiect greu învelit într-un prosop alb. L-a depus cu grijă în mijlocul mesei. A stat puţin, vrînd să se asigure că eram atent şi a ridicat cu seriozitate prosopul. Era un cap din piatră, greu de spus dacă de bărbat sau de femeie. Nasul se spărsese şi rămăsese doar o bucată din el. Părul era prins într-un fileu cu două agrafe în dreapta şi în stînga. Forţa bustului se afla în expresia feţei. Era cuprinsă într-un zîmbet triumfător, un zîmbet încrezut, dacă nu ar fi degajat cea mai pură bună dispoziţie metafizică. Ochii uşor alungiţi, orientali zîmbeau şi atunci cînd Conchis a pus mîna pe gura

statuii. O expresie de inteligență și umor atemporal se întipărise pe gura frumos modelată.

— Acesta este adevărul. Nu crucea. Nu soarele. Nu *yin* și *yang*. Zîmbetul.

— Este din insulele Ciclade?

— Ce contează! Privește-o! Privește-o în ochi!

Avea dreptate. Obiectul luminat de soare avea ceva special, divin, nu era o divinitate, părea să fi cunoscut divinitatea, avea o certitudine absolută. Privind-o, am început să-mi dau seama de altceva.

— Zîmbetul are ceva implacabil.

— Implacabil? Se apropie de mine din spatele scaunului și mă privi. Este adevărul. Adevărul este implacabil, nu însă și natura și sensul acestui adevăr.

— Spuneți-mi de unde provine?

— Din Didynia, în Asia Mică.

— Cît este de veche?

— Din secolul al șaselea sau al șaptelea înainte de Hristos.

— Oare ar mai fi avut acest zîmbet și după Belsen?

— Deoarece ei au murit, noi știm că trăim. Cînd o stea explodează și o mie de lumi ca lumea noastră pier, atunci știm că a noastră există. Acesta este sensul acestui zîmbet: ceea ce putea să nu mai fie este. Apoi spuse: cînd voi fi pe patul de moarte, o voi ține alături. Vreau să o văd înainte de a închide ochii: ultimul chip omenesc.

Capul mic de piatră, cald, stăpînit, maliţios, indescifrabil ne urmărea cum îl examinăm. Am observat că avea zîmbetul lui Conchis, parcă ar fi fost rezultatul unor repetiţii îndelungate și repetate față în față cu statuia. Tot atunci am știut ce îmi displăcea la ea. Era în primul rînd zîmbetul ironiei dramatice, a celor care au privilegiul de a ști mai mult. M-am uitat în spatele meu către Conchis și am știut că aveam dreptate.

24

Beznă înstelată deasupra casei, pădurii, mării; resturile de la masa de seară strînse, lampa stinsă. Stăteam lungit pe spate în șezlong. Conchis a lăsat noaptea să ne învăluie, timpul să se dizolve, ca să mă ducă în urmă cu cîteva zeci de ani.

— Aprilie 1915. M-am întors în Anglia fără dificultăţi. Nu ştiam ce voi face, doar că va trebui să mă justific. La nouăsprezece ani nu-ţi ajung faptele pe care le săvîrşeşti, simţi nevoia să le şi explici. Mama a leşinat cînd m-a văzut. Pentru prima şi ultima oară în viaţă l-am văzut pe tata cu lacrimi în ochi. Pînă în clipa aceea de confruntare fusesem hotărît să spun adevărul. Considerasem că nu-i pot înşela. Dar cînd m-am aflat în faţa lor... probabil că a fost pură laşitate, nu pot să ştiu. Sînt adevăruri prea crude pentru a fi spuse celor din faţa noastră. Am spus deci că avusesem şansa de a căpăta permisie şi că, dat fiind că Montague murise, aveam să mă reîntorc la primul meu batalion. Mă cuprinsese delirul de a minţi, cu lux de amănunte, fără nici o economie. Am inventat încă o bătălie la Neuve Chapelle, ca şi cum bătălia adevărată nu ar fi fost destul de grea. Le-am spus şi că fusesem recomandat pentru avansare la gradul de ofiţer.

La început, norocul a fost de partea mea. La două zile după sosirea mea, a venit un anunţ oficial că eram dat dispărut, probabil mort la datorie. Ei nu au bănuit nimic. Asemenea greşeli erau frecvente. Fericiţi, au rupt hîrtia.

Şi Lily. Probabil că evenimentele care se succedaseră au făcut-o să-şi dea seama de adevăratele ei sentimente faţă de mine. În nici un caz nu mă mai puteam plînge că se mai purta cu mine mai mult ca un frate şi nu ca un iubit. Ştii, Nicholas, cu toate mizeriile pe care le-a provocat Marele Război, un lucru a fost bun, a eliminat ceea ce era nesănătos în relaţiile dintre sexe. După un secol de castitate mînăstirească, de idealism *bien pensant*, femeia descoperea că bărbatul dorea altceva cu mult mai omenesc. Lily nu renunţase total la rezerva ei şi nici nu mi s-a dăruit. Mi-a dat atît cît putea ea. În timpul pe care-l petreceam împreună cu ea... în acele ore, prindeam puteri să persist în minciună. În acelaşi timp mă simţeam tot mai groaznic. Mă obseda nevoia de a-i spune adevărul înainte de a fi deferit justiţiei. Ori de cîte ori mă întorceam acasă, mă aşteptam să găsesc poliţia aşteptîndu-mă. Îl vedeam pe tata furios şi pe Lily privindu-mă drept în ochi. Cînd eram însă împreună cu ea, refuzam să vorbesc despre război. Lily credea că nervozitatea mea este provocată de cu totul altceva. Era impresionată şi se străduia să fie cît mai caldă cu mine. Mă hrăneam din dragostea ei ca o lipitoare. O lipitoare foarte senzuală. Se făcuse o tînără deosebit de frumoasă.

Într-o zi am mers la plimbare într-o pădure din nordul Londrei, lîngă Barnet, cred, nu-mi amintesc numele pădurii, doar că în

zilele acelea era o pădure frumoasă şi destul de pustie în ciuda apropierii de Londra.

Stăteam pe iarbă şi ne sărutam. Probabil că zîmbeşti. Să stăm pe iarbă şi să ne sărutăm, atît. Voi tinerii de astăzi vă jucaţi cu trupurile cît vreţi, vi le daţi, vi le oferiţi cît vreţi. Noi atunci nu aveam voie. Dar voi, ţine minte, aţi plătit preţul vostru: aţi pierdut o lume bogată în mister şi emoţii subtile. Nu numai specii de animale dispar, dar şi specii de simţăminte. Dacă eşti destul de deştept, nu vei deplînge trecutul pentru ceea ce acesta nu a cunoscut, ci te vei compătimi pe tine pentru ceea ce trecutul a cunoscut.

În după-amiaza aceea, Lily a spus că vrea să se căsătorească cu mine. Ne căsătoream cu dispensă, chiar şi fără permisiunea părinţilor, ca înainte de plecare să devenim un singur trup aşa cum eram un singur – să am curajul să spun, spirit? – în orice caz, o singură simţire. Doream să o am, doream să fiu împreună cu ea. Secretul meu îngrozitor se afla între noi ca sabia dintre Tristan şi Isolda. Acolo, în mijlocul florilor şi al păsărilor, al copacilor trebuia să pretind că aş avea o noblețe şi mai falsă. Nu o puteam refuza decît spunîndu-i că moartea mea era atît de probabilă încît nu puteam accepta din partea ei asemenea sacrificiu. A plîns. Atribuia refuzul meu ezitant, chinuit unor cauze chiar mai nobile decît încercam eu să inventez. Spre seară, cînd plecam din pădure cu sinceritate şi gravitate, cu o abnegaţie pe care nu ţi-o pot descrie, căci face parte din aceleaşi sentimente misterioase astăzi dispărute, mi-a spus: „Orice s-ar întîmpla, eu nu mă căsătoresc decît cu tine".

Se opri din povestit ca un om care, mergînd, se opreşte la margine de prăpastie. Efectul pauzei era probabil calculat. Aveam senzaţia că stelele, noaptea aşteptau împreună cu mine. Povestirea, naraţiunea, istoria se aflau cuprinse în natura lucrurilor, cosmosul exista pentru povestire, nu povestirea pentru cosmos.

— Presupusa permisie de două săptămîni se apropia de sfîrşit. Nu aveam nici un plan. Ba aş putea spune că aveam o sută de planuri, ceea ce era chiar mai rău decît a nu avea nici unul. Uneori mă gîndeam să mă întorc în Franţa. Dar vedeam acele figuri galbene, sinistre bălăbănindu-se ca bete prin zidul de fum... Vedeam războiul, vedeam omenirea, mă vedeam pe mine. Încercam să fiu orb, dar nu puteam.

Mi-am pus uniforma şi i-am lăsat pe ai mei şi pe Lily să mă conducă la Gara Victoria. Credeau că mă prezint la un centru

lîngă Dover. Trenul era plin de soldaţi. Eram luat de imensul şuvoi al războiului, simţeam dorul de moarte care cuprinsese Europa. M-am dat jos din tren într-un oraş din Kent. Am stat acolo vreo trei zile la un hotel pentru comis-voiajori. Eram disperat şi nu ştiam încotro s-o apuc. Era greu să scapi de război. Se afla oriunde te uitai, în orice auzeai. În sfîrşit, m-am întors la Londra, la singurul om din Anglia unde ziceam că mă pot refugia; la bunicul, de fapt fratele bunicului. Ştiam că este grec, că mă iubea fiind fiul mamei mele şi ştiam că pentru greci familia este mai presus de orice. M-a ascultat. S-a ridicat în picioare şi s-a îndreptat spre mine. Ştiam ce o să urmeze. Mi-a dat o palmă zdravănă, puternică, şi acum o mai simt. Apoi mi-a spus: „Asta este părerea mea".

Ştiam foarte bine că în gînd a completat cu „deşi o să te ajut". Era furios pe mine, mi-a aruncat cele mai grave insulte şi vorbe în greceşte, dar m-a ascuns. Probabil şi pentru că îi spusesem că dacă mă întorc pe front voi fi împuşcat ca dezertor. A doua zi s-a dus la mama. Cred că i-a spus să hotărască dacă să-şi facă datoria de cetăţean sau de mamă. Ea a venit să mă vadă, fără să rostească nici un cuvînt de reproş, pedepsindu-mă astfel mai grav decît *o Pappous* în furia lui. Ştiam că va avea de suferit cînd tata va afla adevărul. Mama şi *o Pappous* au luat o hotărîre. Urmau să mă scoată pe ascuns din Anglia şi să mă trimită la o familie din Argentina. Din fericire, o *Pappous* avea şi bani şi prieteni în lumea transporturilor maritime. Lucrurile s-au aranjat şi data a fost fixată.

Eram în casa lui de trei săptămîni şi nu puteam ieşi. Mi-era şi teamă şi silă de mine. Îmi venea să mă predau. Mai presus de orice, mă chinuiau gîndurile în legătură cu Lily. Promisesem să-i scriu zilnic. Bineînţeles că nu puteam. Nu-mi păsa ceea ce gîndeau alţii despre mine. Doream cu disperare să o conving că eu sînt sănătos la minte şi că lumea este nebună. S-ar putea să fi ţinut de inteligenţă, dar sînt sigur că nu avea nimic de a face cu cunoaşterea, adică, vreau să spun că unii oameni sînt dotaţi cu o judecată instinctivă şi totuşi perfect morală, care sînt capabili să discute cele mai alambicate probleme de etică cu aceeaşi virtuozitate cu care unii ţărani indieni rezolvă incredibile socoteli aritmetice în cîteva secunde. Lily era o astfel de persoană. Doream cu înfocare ca ea să mă aprobe.

Într-o seară nu am mai rezistat. M-am strecurat din ascunzătoare şi m-am dus în pădurea St. John. Era una dintre acele

seri cînd ştiam că participă la un cerc patriotic de lucru de mînă într-o casă parohială din apropiere. Am aşteptat-o în stradă. Am avut noroc. A venit singură. Am făcut un pas în calea ei din poarta unde o aşteptam. Din cauza şocului, s-a albit toată. Şi-a dat seama după figura mea, după hainele civile că se întîmplase ceva îngrozitor. De cum am văzut-o, dragostea pentru ea m-a copleşit şi am uitat tot ce am vrut să spun. Dragostea mă zăpăcise. Nu mai ştiu ce am spus. Ţin minte că mergeam unul alături de celălalt spre Regent's Park, pentru că amîndoi doream să fim singuri şi în întuneric. Mult timp nu a spus nimic, nu a răspuns nimic, nu s-a uitat la mine. Ne-am pomenit pe malul canalului lugubru, care curge în partea de nord a parcului, pe o bancă. A început să plîngă. Nu m-a lăsat să o mîngîi. O decepţionasem. Era de neiertat. Nu pentru că dezertasem. Ci pentru că o înşelasem. Un timp a stat cu ochii ţintă spre apa neagră a canalului, refuzînd să mă vadă. Apoi a pus mîna pe a mea, ca să nu mai vorbesc. În cele din urmă, tot fără cuvinte, m-a cuprins cu braţele. Am simţit atunci tot răul din Europa cuprins în binele braţelor ei.

Între noi doi se ridicaseră însă atîtea neînţelegeri. Este posibil, şi chiar normal, să te simţi îndreptăţit în faţa istoriei, şi vinovat în faţa celor dragi. După un timp, Lily începu să vorbească şi mi-am dat seama că nu înţelesese nimic din ceea ce spusesem despre război. Ea se vedea îngerul meu salvator, cînd eu doream să fie îngerul iertării mele. M-a implorat să mă duc înapoi. Considera că dacă nu o voi face, voi fi, spiritual, ca şi mort. Folosea întruna cuvîntul „reînviat". Eu, pe de altă parte, insistam să ştiu ce se va întîmpla cu noi doi. În cele din urmă, îmi spuse că ea considera că preţul dragostei ei va fi ca eu să mă întorc pe front – nu pentru ea, ci pentru mine, ca să-mi regăsesc adevăratul eu. Dragostea ei, spunea, era cea din pădure şi ea nu se va mărita cu un altul, fie ce-o fi.

În cele din urmă, am tăcut amîndoi. Vei fi înţeles ce vreau să spun. Dragostea este misterul între doi oameni, nu asemănarea dintre ei. Ne aflam la cei doi poli ai umanităţii. Lily reprezenta umanitatea legată de datorie, incapabilă de opţiune, în suferinţă, la cheremul idealurilor sociale. Umanitatea crucificată şi în acelaşi timp străbătînd drumul crucii. Eu eram dintre cei liberi, gata, ca Petru, să mă lepăd de trei ori, hotărît să supravieţuiesc cu orice preţ. Îi mai văd şi acum chipul. Privea înainte în întuneric, căutîndu-se parcă în altă lume. Ca şi cum am fi fost încuiaţi într-o cameră de tortură. Ne iubeam, dar eram înlănţuiţi de

pereți opuși, ne aflam față în față pentru eternitate, fără a ne putea atinge vreodată.

Desigur, ca orice bărbat, am încercat să o înduplec să-mi dea speranță că mă va aștepta, că nu mă va judeca prea pripit. Dar m-a oprit cu o privire. Nu o s-o uit niciodată. Aproape că mă ura. Ura pe fața ei era ca disprețul Sfintei Fecioare, schimba total ordinea naturală a lucrurilor.

Ea mergea înainte, eu după ea, fără să mai spunem nimic. Ne-am luat rămas bun pe stradă, în lumina unui felinar, lîngă o grădină cu liliac înflorit. Nu ne-am atins. Nu am spus nimic. Două chipuri tinere, brusc îmbătrînite, stînd față în față. Există momente care rămîn după ce toate celelalte, zgomote, obiecte, toată acea stradă urîtă au dispărut în colb și uitare. Două fețe albe. Mirosul de liliac. Întunericul abisal.

Se opri. Glasul nu trăda emoție, dar eu mă gîndeam la Alison și la ultima privire pe care mi-a aruncat-o.

— Cu asta s-a terminat. După patru zile, am petrecut douăsprezece ore groaznice în cala unui cargobot grecesc în docurile din Liverpool.

— Și ați mai văzut-o? îl întrebai eu după un moment de tăcere.

Un liliac de noapte chițăia și zbura deasupra noastră.

— A murit.

A trebuit să-l ajut.

— Mult timp după aceea?

— La începutul zilei de 19 februarie 1916. Am încercat să-i văd expresia întipărită pe față, dar era prea întuneric. A fost epidemie de febră tifoidă și ea lucra într-un spital.

— Biata fată.

— Totul a trecut.

— Parcă ar fi în prezent. El lăsă capul într-o parte. Mirosul de liliac.

— Sentimentalism de om bătrîn. Iartă-mă!

— Din cauza aceasta nu v-ați căsătorit niciodată?

— Morții trăiesc.

În jur, bezna copacilor. Așteptam să aud pași dar nu se auzea nimic. Lumea stătea suspendată.

— Cum adică trăiesc?

A lăsat din nou tăcerea să-mi răspundă poate mai bine decît el și cînd am crezut că nu mai spune nimic, a răspuns:

— Prin dragoste.

Aveam impresia că nu mi-o spune mie, că se adresează întregului spațiu din jurul nostru, ca pentru ea, dacă ar asculta, aflată în umbra întunecată de lîngă ușă. Povestirea din trecut îi amintise, se pare, de idei și principii reînviate în mintea lui. Mă impresionase și nu am mai întrerupt tăcerea.

După un minut, s-a întors către mine.

— Mi-ar face plăcere să vii și săptămîna viitoare, dacă datoria îți permite.

— Dacă mă invitați, nu văd ce m-ar împiedica.

— Bine. Mă bucur. Dar bucuria lui părea doar simplă politețe. Reluă tonul categoric. Se ridică în picioare. La culcare! Este tîrziu.

Am mers după el pînă în camera mea, unde s-a aplecat să-mi aprindă lampa.

— Nu aș vrea să se vorbească despre mine acolo, în sat.

— Bineînțeles că nu.

Se îndreptă de spate și mă privi.

— Deci ne vedem sîmbătă.

Am zîmbit.

— Știți și dumneavoastră că vin. Nu voi uita aceste două zile. Chiar dacă nu știu ce mă face să fiu „un ales". Sau ales.

— Poate că din cauza ignoranței tale.

— Dacă dumneavoastră știți, atunci mă simt un privilegiat.

Îmi căută privirea și făcu un lucru curios. A întins mîna și, la fel ca în barcă, mi-a pus-o părintește pe umăr. Mai trecusem o probă.

— Bine. Îți pregătește Maria micul dejun. Pe săptămîna viitoare.

A plecat. M-am dus la baie, am închis ușa, am stins lumina. Nu m-am dezbrăcat. Am stat la geam și am așteptat.

25

Cel puțin douăzeci de minute nu s-a auzit nici un zgomot. Conchis s-a dus la baie și înapoi în camera lui. Apoi s-a făcut liniște. De atîta liniște, m-am hotărît să mă dezbrac și să mă culc. Mi se făcuse somn. Dar liniștea a fost tulburată. Ușa lui Conchis s-a deschis și apoi s-a închis cu grijă, dar nu în taină.

L-am auzit coborînd pe scări. Au trecut un minut, două, m-am ridicat în capul oaselor şi m-am dat jos din pat.

Din camera de jos se auzea muzică de clavecin. Casa de piatră îi dădea un ecou percutant, dar reţinut. Eram dezamăgit. Probabil că nu putea dormi sau era trist şi simţea nevoia de muzică. Un alt sunet m-a făcut să mă apropii de uşă. Am deschis-o cu grijă. Cred că uşa de jos era şi ea deschisă, pentru că se auzea mecanismul clavecinului. Am simţit că mă ia cu fiori pe spate auzind şi sunetul subţire, halucinant al unui flaut. Nu era un disc, cineva cînta din flaut. Muzica s-a oprit, apoi a continuat mai alert, în ritm de şase optimi. Flautul se auzea solemn, a greşit o notă, a mai greşit una, deşi persoana care cînta era maestră şi executa triluri de profesionist.

Gol cum eram, am ieşit pe palier şi m-am uitat în josul balustradei. În dreptul uşii camerei de muzică era puţină lumină. Eu trebuia să ascult, nu să cobor, dar încercarea mă depăşea. Am tras pe mine o bluză de bumbac şi pantalonii şi m-am strecurat jos, în picioarele goale. Flautul s-a oprit şi am putut auzi fîşîitul paginii întoarse pe pupitru. Clavecinul cînta un pasaj ca de lăută, o mişcare nouă, uşoară ca ploaia. Sunetele se răspîndeau în toată casa în armonii îndepărtate, misterioase. Flautul începu un *adaggio* încet şi grav, pierdu puţin ritmul, apoi îşi reveni. În vîrful picioarelor, m-am apropiat de cameră, dar acolo ceva m-a ţinut în loc. Eram ca un copil care face prostii după ora de culcare. Uşa era larg deschisă în direcţia clavecinului şi marginea unei biblioteci mă împiedica să văd restul camerei.

Muzica se opri. Am auzit un scaun împins, inima a început să-mi bată nebuneşte. Conchis a rostit un singur cuvînt pe care nu l-am putut distinge, cu voce joasă. M-am lipit de perete. Se auzi un foşnet. Cineva se afla în dreptul uşii camerei de muzică.

Era o fată subţirică, de vreo douăzeci de ani, cam de înălţimea mea. Într-o mînă ţinea flautul, în cealaltă o periuţă de curăţat instrumente de suflat. Purta o rochie în dungi albastre şi albe, decoltată şi fără mîneci. Pe un braţ, deasupra cotului, avea o brăţară, iar jupa cobora conic pînă aproape de glezne. Avea o faţă micuţă încîntătoare, nebronzată, nefardată. Părul, linia generală, felul în care se ţinea, totul te ducea cu mintea în urmă cu patruzeci de ani.

Ştiam că trebuie să o recunosc pe Lily. Era aceeaşi fată, inconfundabilă, aceeaşi din fotografii, în special cea de pe vitrina cu bizarerii. Figura boticelliană, ochii violet-cenuşii. Ochii, în special,

erau frumoşi, mari, cu ovalul puţin ridicat la colţuri, ochi migdalaţi de căprioară care imprimau un sens misterios unor trăsături atît de regulate încît riscau perfecţiunea.

M-a văzut imediat. Eram împlîntat în podeaua de piatră. Timp de o clipă a rămas la fel de surprinsă ca şi mine. Aruncă o privire fugară, secretă în direcţia locului unde se afla Conchis la clavecin, apoi întoarse privirea din nou către mine. Ridică la buze periuţa şi îmi făcu semn să nu mă mişc, să nu spun nimic şi zîmbi. Eram ca într-o pictură de gen intitulată : *Secretul. Prevenirea.* Zîmbetul straniu spunea că dacă împărtăşeam noi doi un secret, acesta era iluzia noastră, nu a bătrînului Conchis. Expresia gurii, calmă şi amuzată, era enigmatică şi dezvăluitoare, propunînd şi recunoscînd prefăcătoria. Mai aruncă o privire furişă în direcţia lui Conchis, apoi se aplecă în faţă şi-mi împinse uşor braţul cu capătul periuţei în semn de „pleacă de aici".

Totul nu a durat mai mult de cinci secunde. Uşa era acum închisă şi eu stăteam în întuneric şi în miros de lemn de santal. Cred că dacă ar fi fost o fantomă, dacă fata ar fi fost transparentă şi decapitată, nu aş fi fost mai uimit. Era clar că fata mi-a dat de înţeles că totul era o înscenare, dar că nici Conchis nu trebuia să ştie. Ea era deghizată pentru el, nu pentru mine.

Am traversat holul pînă la uşa principală, am deschis zăvoarele şi am ieşit pe galerie. De acolo, am privit în casă printr-una din ferestruicile arcuite şi l-am văzut pe Conchis. Reîncepuse să cînte. M-am mişcat aşa încît să o pot vedea pe fată. Eram sigur că nimeni nu ar fi avut timp să traverseze aleea. Fata nu era în cameră. Am trecut la altă fereastră, în spatele lui, ca să pot vedea toată încăperea. Nu era. Am socotit că mai putea fi în partea din faţă a galeriei. M-am apropiat încet de colţul casei şi m-am uitat. Nu era nimeni. Muzica continua. Am stat neştiind ce să fac. Probabil că a fugit de cealaltă parte a galeriei după casă. Aplecîndu-mă în dreptul ferestrelor şi strecurîndu-mă pe lîngă uşile deschise, am ajuns la grădina de legume şi am căutat şi acolo. Eram sigur că fugise pe acolo. Dar nu era nici un semn, nici un sunet că ar fi trecut cineva. Am stat acolo cîteva minute pînă Conchis a terminat de cîntat. În curînd s-a stins lumina şi Conchis dispăru. M-am întors şi m-am aşezat în întuneric pe unul din scaunele din galerie. Se aşternuse o linişte profundă. Doar greierii mai cîntau, ciripeau ca nişte picături de apă ce atingeau fundul unei fîntîni adînci. Tot felul de legături mi se făceau în minte. Oamenii pe care-i văzusem, sunetele pe care le

auzisem, mirosul acela împuţit fuseseră reale, nu supranaturale. Nu se potriveau însă cu lipsa unei maşinării vizibile, a unor camere secrete, a unor ascunzişuri, a unor motive. Apăruse o nouă dimensiune, cea mai uluitoare, şi anume că aceste „apariţii" erau montate atît pentru Conchis, cît şi pentru mine.

Am stat în întuneric, sperînd că cineva, eu aş fi preferat să fie Lily, va veni să-mi explice. Mă simţeam iar ca un copil, un copil care intră într-o cameră unde toată lumea ştie ceva despre el, numai el nu ştie. Mă amăgise şi tristeţea lui Conchis. *Morţii trăiesc prin dragoste* ; dar ei puteau evident trăi şi prin întruchipări.

Aşteptam mai cu seamă persoana, oricine ar fi fost ea, care jucase rolul lui Lily. Trebuia să o cunosc pe posesoarea acestui chip tînăr, inteligent, amuzat, uluitor de drăguţ de nord-europeană. Doream să ştiu ce face în Phraxos, de unde venea, realitatea învăluită în acest întreg mister.

Am aşteptat aproape o oră, dar nu s-a întîmplat nimic. Nu a venit nimeni, nu s-a auzit nici un sunet. În cele din urmă, m-am furişat din nou în casă pînă sus în camera mea. Am dormit mizerabil. Cînd Maria a bătut la uşă la cinci şi jumătate, m-am trezit mahmur ca după un chef.

Mi-a făcut totuşi plăcere mersul pe jos pînă la şcoală. Mi-a făcut plăcere aerul curat, cerul roz trecînd în galben, apoi în albastru, marea transparent-cenuşie cuprinsă încă de somn, pantele lungi acoperite cu pini tăcuţi. Într-un fel, reintram în realitate mergînd pe jos. Evenimentele din timpul acelui sfîrşit de săptămînă dispăreau, intrau într-un sertar, ca visele. Totuşi, am avut atunci, mergînd, un sentiment nemaipomenit de ciudat, ajutat de ora matinală, de absoluta singurătate şi de tot ce se întîmplase, sentimentul că pătrunsesem în lumea miturilor – o experienţă care fizic dădea senzaţia, clipă de clipă, de a fi fost în acelaşi timp tînăr şi veşnic. Ulise mergînd să o întîlnească pe Circe, Tezeu în drum spre Creta, Oedip în căutarea destinului. Nu-mi era posibil să-l descriu. Nu era un sentiment literar, ci un sentiment misterios, prezent şi concret, de entuziasm, de a fi în situaţia în care orice se poate întîmpla. Ca şi cum lumea fusese reinventată în aceste ultime trei zile doar pentru mine.

26

Am găsit o scrisoare. O adusese vaporul de duminică:

Dragă Nicholas,

Credeam că ai murit. Sînt din nou pe picioarele mele. Mai mult sau mai puțin. Am încercat să hotărăsc dacă vreau sau nu să te mai văd, vorba este că am putut să încerc. Avionul meu trece prin Atena acum. Adică nu sînt sigură că nu ești un mizerabil și că ar fi o nebunie să mă încurc cu tine din nou. Nu te pot uita, chiar și atunci cînd mă întîlnesc cu băieți mult mai drăguți decît ai putea fi tu vreodată. Nicko, sînt un pic ametită și cred că o să rup scrisoarea.

Deci, s-ar putea să-ți trimit o telegramă dacă pot să aranjez să-mi iau cîteva zile libere la Atena. Dacă o țin tot așa, nu o să vrei să mă vezi. Probabil că nu vrei în situația dată. Cînd am primit scrisoarea ta, am înțeles că ai scris-o pentru că te plictisești acolo. E groaznic că am ajuns să beau ca să pot să-ți scriu! Plouă. Am aprins focul, dar tot este al naibii de frig. Asfințește și totul e cenușiu, este cumplit. Tapetul este mov, mai bine-zis este un mov lugubru cu prune verzi. Ți s-ar face rău să-l vezi.

A.

Scrie-mi pe adresa lui Ann.

Scrisoarea ei a venit cît se poate de prost. M-a făcut să-mi dau seama că nu doream să împart acest Bourani cu nimeni. După ce am descoperit locul și chiar după prima întîlnire cu Conchis – pînă la întîmplarea cu Foulkes –, am vrut să povestesc, să-i povestesc lui Alison. Noroc că nu am spus nimic, bine că nu-mi pierdusem mințile atunci cînd i-am scris.

Nu te îndrăgostești în cinci secunde, dar în cinci secunde poți să începi să visezi că te îndrăgostești, în special cînd trăiești într-o comunitate atît de brutal de masculină cum este Școala Lord Byron. Cu cît mă gîndeam mai mult la figura ivită la miezul nopții, cu atît îmi apărea mai inteligentă și mai atrăgătoare. O vedeam delicată, rafinată, distinsă și mă atrăgea așa cum peștii sînt atrași de lămpile pescarilor în nopțile fără lună. Socoteam că dacă Conchis era îndeajuns de bogat să fie proprietarul unor tablouri ale lui Modigliani și Bonnard, era destul de bogat să

aibă şi iubitele cele mai de preţ. Era normal să bănuiesc o legătură între Conchis şi fată, altfel m-aş fi considerat naiv, deşi privirea fugară pe care a aruncat-o spre el era mai mult privirea unei fiice, afectuoasă şi protectoare.

Cred că toată ziua de luni am citit scrisoarea lui Alison de vreo douăsprezece ori, încercînd sî mă hotărăsc ce să fac în privinţa ei. Ştiam că trebuie să răspund, dar am ajuns la concluzia că cu cît amîn răspunsul mai mult, cu atît mai bine. Ca să nu o mai văd ca pe un reproş mut, am împins-o în fundul unui sertar al biroului, m-am culcat, m-am gîndit la Bourani, m-am imaginat făcînd dragoste în toate chipurile cu enigmatica figură şi, deşi eram obosit, nu am mai putut dormi. Stigmatul sifilisului mi-a alungat din minte săptămîni întregi ideea de a face sex. Acum, aflînd nu sunt vinovat cu nimic – Conchis mi-a arătat o carte şi într-o jumătate de oră m-am convins că diagnosticul lui era corect – dorinţa devenise din nou puternică. Am început din nou să am gînduri erotice cu privire la Alison, la micile plăceri necurate la un sfîrşit de săptămînă petrecut împreună într-un pat de hotel din Atena, la argumentul „să nu laşi pasărea din mînă pentru cea de pe gard", la alte argumente ca singurătatea ei, perpetua ei singurătate confuză. Mi-a plăcut doar ultima propoziţie simplă din această scrisoare nepretenţioasă şi nu prea delicată : „Scrie-mi pe adresa lui Ann". Aceasta salva stîngăciile şi resentimentul dintre rînduri.

M-am dat jos din pat, am rămas în pantalonii de pijama şi am scris o scrisoare destul de lungă pe care am rupt-o după ce am recitit-o. A doua încercare a fost mai scurtă. Echilibram simţul practic nuanţat cu sentimentele de regret şi destulă afecţiune şi cu dorinţa de a o urca în pat, dacă se ivea şansa.

I-am scris că eram prins la şcoală în majoritatea week-end-urilor, deşi vacanţa de mijloc de trimestru va fi peste două săptămîni, cînd aş putea veni la Atena, dar nu eram sigur. M-aş fi bucurat dacă ne puteam întîlni.

Cînd l-am văzut pe Méli singur, am hotărît să-l fac pînă la un anumit punct confidentul meu de la şcoală. Nu eram obligaţi la sfîrşit de săptămînă să mîncăm împreună cu băieţii dacă nu eram de serviciu şi singurul profesor care ar fi observat lipsa mea din şcoală putea fi numai Méli. Întîmplător, el fusese la Atena. Luni, după-prînz, am fost la el în cameră, el stînd rubicond la birou şi, nedezminţindu-şi porecla, lingînd nişte miere de Hymettus

dintr-un borcan şi povestindu-mi de ce minunăţii carnale avusese parte pe bani la Atena. Eu, întins pe pat, abia îl urmărem.

— Tu ce-ai făcut, Nicholas, în week-end?

— L-am întîlnit pe domnul Conchis.

— Tu... nu, glumeşti!

— Nu spui nimănui.

Ridică mîinile în semn de protest.

— Bineînţeles, dar cum... nu pot să cred.

I-am oferit o versiunea cenzurată a primei vizite, cea pe care o făcusem cu o săptămînă în urmă, şi i-am descris omul şi casa lui cît se poate de neinteresant.

— Pare un prost. Aşa mi l-am închipuit şi eu. Ceva fete?

— Nimic. Nici băieţi.

— Nici măcar o capră?

Am aruncat în el cu o cutie de chibrituri. Pe jumătate din frivolitate, pe jumătate din înclinaţie naturală, ajunsese să trăiască într-o lume în care singurele plăceri în timpul liber erau a face dragoste şi a mînca. Buzele lui de batracian se pungiseră într-un zîmbet şi apoi se aruncară din nou în fundul borcanului cu miere.

— M-a invitat şi săptămîna viitoare. Ia spune, Méli, dacă-ţi fac eu două lucrări, n-ai putea să faci de gardă în locul meu, duminică de la douăsprezece pînă a şase după-masă? Garda de duminică e simplă. Trebuie să stai în şcoală şi să faci de cîteva ori turul şcolii.

— Bine. Da. Să văd. Îşi lingea linguriţa.

— Spune-mi tu ce să le spun celorlalţi dacă mă întreabă. Aş vrea să creadă că mă duc în altă parte.

Se gîndi o clipă, făcu un gest cu linguriţa, apoi spuse:

— Spune-le că te duci la Hydra.

Hydra era un punct de escală, în drum spre Atena, deşi se putea ajunge acolo fără să iei vaporul. Erau curse destul de dese cu caiacul. Exista acolo nucleul unei colonii de artişti, deci era plauzibil să merg să-i vizitez.

— În regulă. Dar nu spui la nimeni.

Făcu semnul crucii.

— Tac... ca un... cum se spune?

— Mormînt. Locul tău, fir-ai să fii.

În săptămîna aceea am mers în sat de cîteva ori să-i descopăr pe cei nou-veniţi. Nici urmă de cele trei persoane pe care le căutam printre puţinele figuri noi – cîteva mame care veniseră la

iarbă verde cu copiii de la Atena şi cîteva perechi de rentieri deshidrataţi plimbîndu-şi bătrîneţele prin holul lugubru al Hotelului Philadelphia.

Într-o seară, am coborît în port. Era cam unsprezece şi locul în care se înălţau arborii de catalpa şi tunul de la 1821 era aproape pustiu. După o cafea turcească şi un coniac mic într-o *kapheneion*, am plecat înapoi. La cîţiva paşi de hotel, pe „promenada" de cîteva sute de metri de beton, am văzut un domn relativ în vîrstă. Aplecat în mijlocul drumului, părea să caute ceva. Cînd m-am apropiat, s-a îndreptat, era un bărbat deosebit de înalt şi foarte bine îmbrăcat pentru Phraxos – evident un turist. Purta un costum cafeniu deschis, o gardenie la butonieră, o pălărie panama de modă veche cu panglică neagră şi barbişon. Ţinea de mijloc un baston cu mîner de spumă de mare. Expresia lui de om serios – era acum realmente disperată.

L-am întrebat greceşte dacă pierduse ceva.

—*Ah, pardon... est-ce que vous parlez français, monsieur?*

Am spus că da, vorbeam puţin franceza.

Tocmai pierduse, zicea, capătul metalic al bastonului. Îl auzise cînd a căzut şi s-a rostogolit. Am aprins cîteva chibrituri şi am căutat împrejur, după un timp am găsit dopuleţul din aramă.

—*Ah, très bien. Mille mercis, monsieur.*

A scos un portofel şi m-am temut o clipă că vrea să mă răsplătească. Obrazul lui era întunecos ca un El Greco, nesuferit de plictisit după decenii de viaţă plicticoasă şi mi-am zis în sinea mea că omul era plicticos la culme. Nu mi-a dat bacşiş, dar a aşezat cu grijă obiectul metalic în portofel şi m-a întrebat politicos şi cu ipocrizie cine sînt şi cu falsitate unde învăţasem o franceză atît de bună. Am schimbat cîteva vorbe. El se afla aici pentru o zi sau două. Era belgian, nu francez, Phraxosul era *pitoresque, moins belle que Délos*.

După alte cîteva schimburi de platitudini, ne-am salutat respectuos şi ne-am văzut fiecare de drum. Spera să ne mai întîlnim în cursul celor două zile cît mai rămînea, ca să stăm ceva mai mult de vorbă. Dar am avut foarte multă grijă sau nu dau ochii cu el.

Veni în sfîrşit şi ziua de sîmbătă. Făcusem ore suplimentare ca să fiu liber duminică şi eram epuizat de şcoală. Cum am terminat orele de dimineaţă, am gustat ceva de prînz, mi-am

luat sacul şi am pornit spre sat. Da, i-am spus portarului bătrîn, cel mai indicat să-mi răspîndească minciuna – plecam la Hydra să-mi petrec week-end-ul. Cînd am ieşit din raza de vizibilitate a şcolii, am tăiat-o printre căsuţe şi m-am întors prin spatele şcolii spre drumul către Bourani. Nu m-am dus direct acolo.

Toată săptămîna fusesem obsedat de Conchis; la nesfîrşit şi în zadar. „Jocul" lui mi se părea compus din două elemente: unul didactic, celălalt estetic. Nu vedeam dacă fanteziile măiestrit construite ascundeau înţelepciune sau nebunie. Înclinam către a doua posibilitate. Părea mai logic să fie jocul unor manii decît al raţiunii.

Mă întrebasem din ce în ce mai des în timpul săptămînii ce-o fi cu grupul de căsuţe de la Agia Varvara, golfuleţul de la răsărit de Bourani. Dintr-un loc larg, cu pietriş, un rînd de *athanatos* sau agave bizare, de vreo trei-patru metri înălţime, cu florile aşezate ca braţele unor candelabre, contemplau marea. Am traversat păduricea şi ajungînd pe o pantă acoperită cu cimbrişor m-am întins pe jos căutînd cu privirea printre căsuţele de dedesubt un semn care să-mi justifice speculaţiile din timpul săptămînii. Nu am văzut decît o femeie în negru. Nu era acesta locul unde ar fi putut să locuiască personalul lui Conchis. Era prea deschis, prea la vedere. Am coborît panta şerpuită pînă la căsuţe. Un copil din dreptul unei uşi m-a văzut coborînd printre măslini şi a dat un semn. Toată populaţia cătunului s-a prezentat: patru femei şi vreo şase copii, inconfundabili locuitori ai insulei. Cu ospitalitatea caracteristică ţăranului, mi-au oferit într-o farfurioară dulceaţă de gutui, un păhărel de rachiu şi, la rugămintea mea, un pahar cu apă din butoi. Bărbaţii erau duşi la pescuit. Le-am spus că mergeam să-l văd pe *o kyrios* Conchis şi uimirea grupului nu mi s-a părut de circumstanţă. Conchis venea vreodată la ei? Au dat repede din cap. Nici gînd! Am fost obligat să mai ascult o dată povestea cu plutonul de execuţie spusă de cea mai în vîrstă dintre femei într-un şuvoi de cuvinte din care am distins „primar" şi „nemţi". Copiii şi-au întins braţele ca şi cum ar fi ţintit cu puşca.

O cunoşteau pe Maria? O vedeau, se înţelegea de la sine? Dar nu, nu o vedeau niciodată. Nu este din Phraxos, spuse unul dintre ei.

Dar auziseră muzica, cîntecele din noaptea aceea? Se uitau unii la alţii. Care cîntece? Asta nu m-a mirat. Era normal să se culce devreme şi să se scoale cînd se crăpa de ziuă

— Şi dumneata cine eşti? a întrebat băbuţa. Eşti rudă cu dumnealui? Era evident că-l considerau străin.

Le-am spus că sînt un prieten. Nu are nici un prieten pe aici, spuse bătrîna şi, cu o nuanţă de ostilitate în voce, adăugă: Oamenii răi aduc ghinion. I-am spus că avea musafiri – o tînără cu părul blond, un bărbat înalt, o fetiţă cam aşa de înaltă. Îi văzuseră? Nu. Numai bătrîna fusese o dată înăuntru la Bourani, mult înainte de război. M-au întrebat şi ei ce au vrut să ştie, mi-au pus seria de întrebări obişnuite, copilăreşti, avînd farmecul lor, despre mine, despre Londra, despre Anglia.

În sfîrşit, cînd m-au lăsat să plec, nu fără să-mi dăruiască o ramură de busuioc, şi am luat-o de-a curmezişul insulei, de-a lungul falezei, pînă în locul unde am putut urca pe coama care ducea spre Bourani. Trei dintre copiii cu picioarele goale m-au însoţit o bucată pe cărarea puţin umblată. La un moment dat, de pe o creastă mai înaltă, printre copaci şi pe deasupra a apărut acoperişul drept al casei. Copiii s-au oprit aici, ca şi cum casa era semnul că nu trebuie să meargă mai departe. Am întors capul după o bucată de vreme şi am văzut că copiii se aflau tot acolo, imobili, pe gînduri. Le-am făcut semn cu mîna, dar nu mi-au răspuns.

27

Am intrat împreună în camera de muzică şi mi-a cîntat *Suita engleză în re minor*. La ceai aşteptam un semn din partea lui că ştie că văzusem fata. Nu se putea să nu ştie. Concertul nocturn avusese loc pentru ca să-i anunţe prezenţa. Intenţia mea era să mă comport ca şi la incidentul anterior. Să nu spun nimic înainte de a primi replica din partea lui. Conversaţia noastră a decurs impecabil.

Conchis mi se părea – deşi nu sînt expert – a fi în comuniune totală cu muzica; că nu avea nevoie să „interpreteze", să satisfacă un public sau vanitatea sa interioară. Cînta aşa cum poate Bach însuşi cîntase, într-un ritm mai lent decît majoritatea pianiştilor şi claveciniştilor moderni, fără a pierde însă nici ritmul, nici ansamblul. Stînd în camera răcoroasă, cu obloanele trase, mă uitam la capul chel aplecat în spatele clavecinului negru şi lucios.

Auzeam înaintarea perpetuă a muzicii lui Bach, insistența infinită. Îl auzeam pentru prima dată interpretînd muzică grea și m-a impresionat ca atunci cînd văzusem tablourile de Bonnard. Impresionant în alt fel, totuși impresionant. Umanismul lui Conchis se impunea și de data asta. Mi-am dat seama în timp ce-l ascultam, că în acel moment nu aș fi vrut să fiu în nici un alt loc, că tot ceea ce simțeam justifica toate experiențele de pînă atunci și că experiențele prin care trecusem erau cuprinse în faptul de *a fi* în acel loc. Conchis vorbise despre întîlnirea sa cu viitorul, de sentimentul că viața lui ajunsese la un moment deplin, perfect echilibrat, atunci cînd a venit Bourani. Am simțit pe propria mea piele ce a vrut să spună. Un nou fel de acceptare de sine, a faptului că trebuia să am acest trup și această minte cu toate virtuțile, cu toate viciile mele. Înțelegeam că nu am altă șansă sau altă opțiune. Ajunsesem să înțeleg faptul că exista un alt fel de forță, diferită de vechea mea accepțiune a cuvîntului bazată pe iluziile ambiției. Toate greșelile din viața mea, egoismele, aberațiile, trădările, toate se potriveau, erau sursă de construcție, nu de haos, pentru că, sigur, nu aveau altă alternativă. Nu eram desigur într-un moment al marilor hotărîri morale sau de alt fel. Fără îndoială acceptarea a ceea ce sîntem trebuie să inhibe ceea ce ar trebui să fim. Cu toate acestea, simțeam că este un pas înainte... și în sus.

Conchis terminase de cîntat și se uita la mine.

— Cuvintele sînt inexpresive în fața acestei muzici.

— Datorită lui Bach.

— Și a dumneavoastră.

A făcut o ușoară grimasă, dar mi-am dat seama că i-a făcut plăcere, deși a încercat să o ascundă grăbindu-mă să mergem să udăm grădina de legume.

O oră mai tîrziu, mă aflam din nou în micul meu dormitor. Lîngă pat aveam alte cărți. Un volum subțire în limba franceză, o broșură legată, de un autor anonim și tipărită în particular, Paris, 1932; era intitulat: *De la communication intermondiale.* Am ghicit autorul fără greutate. Mai era un album in folio *Wild Life in Scandinavia.* Semăna cu *The Beauties of Nature* de săptămîna trecută, natura era în întregime feminină – femei de tip nordic culcate, în picioare, alergînd, în mijlocul pădurilor de brad și printre fiorduri. Nu-mi plăcea prea mult coloratura lesbiană din această carte: poate fiindcă începusem să resping acea fațetă a caracterului poliedric al lui Cochins ce-l făcea să se simtă atras

de obiecte şi literatură bizară. Desigur, sau cel puţin aşa îmi spuneam eu, nu eram un puritan. Eram prea tînăr să ştiu că în momentul în care spuneam asta mă dădeam de gol. Nu ştiam că o persoană care nu are inhibiţii sexuale nu este acelaşi lucru cu a fi imperturbabil. Eram englez; *ergo,* puritan. Am răsfoit volumul de două ori, imaginile distonau cu muzica lui Bach, încă stăruitoare în urechile mele. Şi mai era o carte în limba franceză, o serie mică a unei ediţii elegante: *Le Masque Français au Dix-huitième Siècle.* În carte, fusese pus un semn alb. Aducîndu-mi aminte de antologia de pe plajă în care găsisem un pasaj marcat, am deschis cartea şi am găsit însemnat următorul paragraf:

„Aux visiteurs qui pénétraient dans l'enceinte des murs altiers de Saint-Martin s'offrait la vue délectactable des bergers et bergères qui, sur les verts gazons et parmi les bosquets, dansaient et chantaient entourés de leurs blancs troupeaux. Ils ne portaient pas toujours les costumes de l'époque. Quelquefois ils étaient vêtus à la romaine ou à la grecque, et ainsi réalisait-on des odes de Théocrite, de bucoliques de Virgile. On parlait même d'évocations plus scandaleuses, des charmantes nymphes qui les nuits d'été fuyaient au clair de la lune, pousuivies par d'étranges silhouettes, moitié homme, moitié chèvre..." *

În sfîrşit, lucrurile se luminau. Tot ce se întîmpla la Bourani avea caracterul unei mascarade pusă pe scenă personală. Pasajul îmi atrăgea atenţia ca, din politeţe şi pentru a mă bucura de spectacol, să nu-mi bag nasul în culise. Mi s-a făcut ruşine de întrebările pe care le pusesem la Agia Varvara.

M-am spălat şi, conformîndu-mă formalismului lui Conchis în privinţa ţinutei de seară, m-am schimbat într-o cămaşă albă şi un costum de vară. Cînd am ieşit din cameră ca să cobor, uşa de la dormitorul lui era deschisă. M-a chemat înăuntru.

* „Vizitatorilor care pătrundeau dincolo de zidurile înalte de la Saint-Martin li se oferea privelişte a încîntătoare a păstorilor şi păstoriţelor care, pe iarbă verde şi printre boschete, dansau şi cîntau înconjuraţi de turmele albe. Nu erau întotdeauna în costumele vremii lor. Uneori erau îmbrăcaţi în stil roman sau grecesc, dînd viaţă odelor lui Teocrit şi bucolicelor lui Vergiliu. Se spunea că uneori se interpretau scene cu nimfe încîntătoare alergînd sub clar de lună, urmărite de siluete stranii, jumătate bărbaţi, jumătate ţapi..."

— În seara asta bem paharul de uzo aici.

Stătea la birou citind o scrisoare pe care tocmai o redactase. Am aşteptat o clipă în spatele lui, uitîndu-mă din nou la tablourile lui Bonnard în timp ce el completa plicul. Uşa de la camera mică era întredeschisă. Se zăreau haine şi un dulap pentru lenjerie. Nu era altceva decît o garderobă. De lîngă uşile deschise, fotografia lui Lily mă privea de pe masă.

Am ieşit pe terasă. Am găsit două mese, una cu uzo şi pahare, cealaltă aranjată pentru cină. Conchis a observat că am văzut imediat că sînt trei scaune.

— După-masă avem o vizită.

— Din sat? Zîmbeam amîndoi cînd a făcut un semn că nu. Era o seară minunată, cu unul dintre acele infinite ceruri greceşti şi o lume ce se pierde în lumina de apus. Munţii aveau culoarea roşie cenuşie a pisicilor persane, cerul era ca un imens diamant gălbui în stare gemă. Mai văzusem cîndva un astfel de cer, cînd toţi cei care stăteau în faţa cîrciumii şi-au îndreptat privirile către apus, ca la cinematograf, către un ecran imaginar pe care cerul îşi reflecta deosebit de sugestiv toate vorbele ce puteau fi spuse şi nespuse.

— Am citit pasajul unde aţi pus semn în *Le Masque Français*.

— Este doar o metaforă, dar s-ar putea să-ţi fie de folos.

Mi-a dat un uzo şi am ridicat paharele.

Cafeaua a fost adusă şi turnată în ceşti, iar lampa a fost mutată pe masa din spatele meu, în aşa fel încît lumina faţa lui Conchis.

Aşteptam amîndoi.

— Sper să nu scap celelalte aventuri.

A ridicat capul în modul în care grecii spun nu. Părea puţin încordat şi se uita peste umărul meu către uşa dormitorului; eu amintindu-mi de prima zi. M-am întors, dar nu era nimeni.

— Ştii cine vine? rupse el tăcerea.

— Nu am ştiut dacă săptămîna trecută trebuia să intru sau nu.

— Trebuie să faci exact ceea ce hotărăşti.

— Fără a pune întrebări.

— Fără a pune întrebări. Zîmbi vag. Ai citit cărticica mea?

— Nu încă.

— Citeşte-o cu atenţie.

— Sigur că da. De-abia aştept.

— Atunci mîine seară putem face un experiment.

— De a comunica cu alte planete?

Nu am încercat să-mi maschez neîncrederea din glas.

— Da. Acolo sus. Cerul prea plin de stele. Sau dincolo. Privirea i se îndreptă în jos, într-o analogie vizuală, către linia neagră a munților din apus.

Am riscat, o glumă.

— Acolo sus se vorbește grecește sau englezește?

— Vorbesc prin emoții, răspunse el, după vreo cincisprezece secunde în care nu a schițat nici măcar un zîmbet.

— Nu este o limbă foarte precisă.

— Dimpotrivă. Cea mai precisă, dacă poți să o înveți, îmi replică el, întorcîndu-se, pentru a mă privi în ochi. Precizia despre care vorbești tu este importantă în știință. Nu este importantă în...

Nu aveam să aflu niciodată în ce este importantă.

Am auzit pașii, aceiași pași ușori pe aleea de pietriș de sub terasă venind ca dinspre mare. Conchis mi-aruncă o privire grăbită.

— Să nu pui întrebări. Este cel mai important lucru.

— Cum doriți, i-am răspuns eu zîmbind.

— Comportă-te cu ea ca și cu un amnezic.

— Nu am mai avut de-a face cu amnezici.

— Trăiește în prezent. Nu-și amintește trecutul. Nu are trecut. Dacă o întrebi despre trecut, o tulburi. Este foarte sensibilă. S-ar putea să refuze să te mai vadă.

Îmi venea să-i spun, îmi place masca pe care ai creat-o, nu vreau s-o distrug.

— Dacă nu înțeleg de ce, încep să înțeleg cum, i-am spus eu în schimb.

— Începi să înțelegi de ce, nu cum, îmi răspunse el, negînd din cap.

Privirea i s-a oprit asupra mea ca să imprime sensul cuvintelor în mintea mea, apoi se mută într-o parte, spre ușă. M-am răsucit și eu în direcția aceea.

Mi-am dat seama că lampa fusese așezată în spatele meu astfel încît să-i lumineze intrarea, o intrare care îți taie respirația.

Era îmbrăcată într-o toaletă de seară, probabil la modă în 1915 : o capă de seară din mătase indigo deasupra unei rochii din moar ivoar croită conic pînă la glezne, care o obliga să umble elegant. Pasul nesigur era ca o ezitare, ca un zbor înspre noi doi. Părul era pieptănat în sus, în stil *Empire*. Zîmbea și se uita spre Conchis. Mie însă, cînd m-am ridicat, mi-a arătat un interes

reținut. Conchis era și el în picioare. Eleganța ei era atît de impresionantă, echilibrată, sigură pe ea – chiar și impresia de agitație părea profesională – parcă ar fi ieșit cu o clipă mai devreme dintr-o cabină de la Dior. Primul meu gînd a fost: Este manechin. Al doilea a fost: Dat dracului bătrînul.

Bătrînul spuse, după ce i-a sărutat mîna:

— Lily, dă-mi voie să ți-l prezint pe domnul Nicholas Urfe. Domnișoara Montgomery.

Mi-a întins mîna. i-am luat-o într-a mea. O mînă indiferentă, nici o strîngere. Atinsesem o fantomă. Privirile ni s-au întîlnit, ochii ei nu exprimau nimic. I-am spus: „Îmi pare bine", dar mi-a răspuns doar înclinînd ușor capul, s-a apropiat de Conchis care i-a luat capa și a așezat-o pe speteaza scaunului lui.

Avea brațele și umerii goi, o brățară grea din aur și fildeș, un colier extrem de lung din safire sau, cred eu, ștrasuri, ultramarine. Îi dădeam douăzeci și doi sau douăzeci și trei de ani. Detașarea ei, nici rece, nici indiferentă, era o distanțare lucidă, tipică pentru o femeie cu zece ani mai în vîrstă. Era ca senzație de răcoare într-o zi fierbinte de vară.

S-a aranjat în scaun, a încrucișat mîinile, apoi mi-a zîmbit vag.

— Este foarte cald în seara aceasta.

Glasul era absolut englezesc. Nu știu de ce mă așteptam la un accent străin, dar pe al ei l-am determinat imediat. Era limba mea, produs al școlii cu internat, al universității, accentul despre care sociologii spuneau că aparține celor o sută de mii din clasa dominantă.

— Da, sigur, nu-i așa? i-am răspuns eu.

— Domnul Urfe este tînărul profesor despre care ți-am vorbit, îi spuse el, cu o nunață nouă, de respect, în glas.

— Da. Ne-am văzut săptămîna trecută. Adică ne-am zărit. Îmi zîmbi ușor, fără complicitate, apoi lăsă privirea în jos.

Constatam gentileței pentru care mă pregătise Conchis. Dar era o gentilețe provocatoare, căci fața, în special expresia gurii îi trădau inteligența. Avea și un fel de a mă privi puțin oblic, ca și cum ea ar fi știut ceva în plus – nu legat de rolul pe care-l juca, dar ceva despre viață în general –, ca și cum și ea ar fi luat lecții de la capul de piatră. Mă așteptasem, deoarece imaginea pe care o întîlnisem cu o săptămînă în urmă fusese domestică, mai puțin ambiguă și mult mai puțin sigură pe sine.

Lily desfăcu un evantai albastru micuţ pe care-l ţinuse în mînă pînă atunci şi îşi făcu vînt cu el. Avea pielea foarte albă. Se vedea că nu făcea plajă niciodată. A urmat o pauză neplăcută, căci nici unul nu găseam ce să spunem. Începu ea prima, ca o gazdă care are datoria să încurajeze un musafir timid.

— Profesiunea de profesor trebuie să fie foarte interesantă.

— Nu pentru mine. Mie mi se pare mai degrabă anostă.

— Toate lucrurile nobile şi cinstite sînt anoste. Cineva trebuie să le facă.

— Acum nu mai sînt supărat, pentru că datorită şcolii am ajuns aici. Ea aruncă o privire spre Conchis care se plecă uşor, juca acum rolul lui Talleyrand: bătrîna vulpe amabilă.

— Maurice mi-a spus că nu sînteţi mulţumit cu ceea ce faceţi. Pronunţase „Maurice" în manieră franceză.

— Nu ştiu dacă cunoaşteţi şcoala, dar... M-am oprit ca să-i dau şansa să răspundă. A făcut cu capul un semn că nu şi a zîmbit. Părerea mea este că îi obligă pe băieţi să muncească prea mult, şi eu nu am ce face. Este destul de greu.

— Nu puteţi să reclamaţi? Mă privea serios. O privire frumoasă şi convingătoare. Am început să cred că este actriţă, nu manechin.

— Ştiţi...

Şi am continuat cam aşa. Trebuie să fi trecut cincisprezece minute de cînd făceam conversaţie de salon. Ea întreba. Eu răspundeam. Conchis vorbea puţin, lăsîndu-ne pe noi. M-am surprins căutîndu-mi expresiile, ca şi cum şi eu încercam să intru în rolul unui personaj de salon de acum patruzeci de ani. În fond, era o mascaradă şi doream sau începusem să doresc să-mi joc rolul. Atitudinea ei era puţin prea condescendentă faţă de mine. Am interpretat-o ca pe dorinţa ei de a mă trece în rol secundar, sau poate dorea să mă pună la încercare, să vadă dacă îi conveneam ca partener. Mi s-a părut că surprind în ochii lui Conchis o lucire de amuzament sardonic. Era prea frumoasă şi cînd stătea şi cînd se mişca sau mima, ca să-i pese. Eu, care mă consideram specialist în materie de fete frumoase, ştiam că în faţa mea se află un etalon.

— Să povestesc ce s-a întîmplat după ce am plecat din Anglia? întrebă Conchis, rupînd tăcerea.

— Nu, dacă ar plictisi-o pe... domnişoara Montgomery.

— Ba nu! Te rog. Îmi place să-l ascult pe Maurice.

El continua să se uite la mine, ignorînd-o.

— Lily face întotdeauna exact ceea ce vreau eu.

— Sînteţi un om norocos, i-am replicat eu, uitîndu-mă la ea.

El mă privea insistent. Umbrele îi adînceau ridurile din partea de jos nasului.

— Ea nu este adevărata Lily.

Aşa cum scontase, revenirea la realitate mi-a dărîmat castelul de nisip.

— Da, bineînţeles. Am ridicat din umeri şi am zîmbit. Ea se uita spre evantai.

— Şi nici nu joacă rolul adevăratei Lily.

— Domnule Conchis... nu ştiu ce încercaţi să-mi spuneţi.

— Să nu tragi concluzii pripite. Îmi zîmbi generos, cum nu avea obiceiul. Şi acum, unde am rămas? Dar mai întîi trebuie să vă anunţ că nu voi spune o poveste. Voi prezenta un personaj.

Mă uitam la Lily. Părea puţin intrigată. Mă gîndeam că s-ar putea să fie realmente o amnezică. Frumoasă cum era, el a pus mîna pe ea literal şi metaforic. Lily mi-a aruncat o privire neprefăcută, fără legătură cu rolul, o privire fugară, întrebătoare, care trecu apoi către Conchis şi iar la mine. Am avut impresia că sîntem doi actori care se îndoiesc de regizor avînd motive comune.

28

— Buenos Aires. Am locuit acolo aproape patru ani, pînă în primăvara anului 1919. M-am certat cu unchiul Anastasios, am dat lecţii de engleză, lecţii de pian. Mă simţeam exilat pe viaţă din Europa. Tata nu mi-a mai vorbit şi nu mi-a mai scris niciodată, dar, după un timp, am început să primesc veşti de la mama.

M-am uitat la Lily, dar acum, reintrată în rol, îl privea pe Conchis cu o expresie politicos interesată pe chip. Era superbă la lumina lămpii.

— Un singur lucru bun mi s-a întîmplat în Argentina. Un prieten m-a luat cu el într-o vară în excursie prin regiunea Anzilor. Am venit în contact cu condiţiile de exploatare în care erau nevoiţi să trăiască peonii şi gauchos. Am simţit acolo dorinţa imperioasă de a mă sacrifica pentru dezmoşteniţii soartei. După cele văzute m-am hotărît să devin medic. Calea pe care o alesesem s-a dovedit complicată. Nu m-au acceptat la Facultatea de Medicină

din Buenos Aires şi un an de zile a trebuit să mă pregătesc zi şi noapte la ştiinţele naturii pentru a fi admis.

Războiul s-a terminat. Tata a murit curînd după aceasta. Deşi nu m-a iertat niciodată nici pe mine, nici pe mama, pentru că m-a ajutat, s-a comportat ca un tată şi nici în cercul lui, nici în afară nu s-a aflat nimic. Din cîte ştiu eu, autorităţile nu au descoperit niciodată dispariţia mea. Mama a moştenit o avere destul de mare, aşa că m-am întors în Europa şi ne-am instalat amîndoi la Paris. Locuiam într-un apartament imens, în faţa Panteonului, şi eu am început să studiez serios medicina. Cîţiva studenţi de la Medicină ne-am asociat într-un grup. Toţi făcusem din medicină o religie şi ne-am dat numele de Societatea Raţiunii. Visam ca toţi medicii din lume să formeze o elită etică şi ştiinţifică. Trebuia să avem reprezentanţi în toate ţările şi toate guvernele, să fim supermanii morali care să se ocupe de eradicarea demagogiei, a politicienilor profitori, a reacţiunii şi a şovinismului. Am publicat un manifest. Am ţinut o şedinţă publică într-un cinematograf din Neuilly. Dar au aflat comuniştii, ne-au calificat drept „fascişti" şi au distrus cinematograful. Am încercat să ne întrunim în altă parte. Acolo a venit un grup de extremişti catolici, autointitulat Miliţia Tineretului Creştin. Nu semănau la chip cu primii, dar s-au comportat la fel, spunîndu-ne că sîntem „comunişti". Astfel măreţul nostru plan utopic s-a ales cu două încăierări şi datorii pentru pagube. Eu eram secretarul Societăţii Raţiunii. Nu vă închipuiţi cîtă raţiune au avut membrii societăţii cînd a fost vorba să contribuie la plata datoriilor! Ne meritam soarta. Orice nebun poate concepe un plan pentru o lume mai raţională. În zece minute, în cinci minute. Să le cerem însă oamenilor să trăiască raţional ar fi ca şi cum le-ai cere să trăiască cu analgezice.

— Nicholas, vrei să-ţi dau să ne citeşti manifestul? întrebă el întorcîndu-se către mine,

— Mă interesează.

— Mă dus să-l iau. Aduc şi coniacul.

Şi astfel, curînd, am rămas singur cu ea. Dar înainte de a-i demonstra că nu văd motivul pentru care trebuia să continue jocul de-a „hai să ne prefacem că aşa este" şi atunci cînd Conchis lipsea, Lily se ridică în picioare.

— Hai să facem cîţiva paşi.

Mă plimbam alături de ea. Era cu cîţiva centimetri mai scundă decît mine şi avea un mers lent, graţios, controlat. Se uita spre

mare, evitîndu-mi privirea ca şi cum ar fi fost timidă. M-am uitat de jur împrejur. Conchis nu avea cum să ne audă.

— Eşti de mult aici?

— Nicăieri nu am stat mult.

Mi-a aruncat o privire scurtă, îmblînzită de un surîs. Ne aflam pe cealaltă latură a terasei, în umbra zidului de la dormitor.

— Excelent retur, domnişoară Montgomery.

— Joci dumneata, joc şi eu.

— Trebuie?

— Maurice trebuie să vă fi rugat să nu-mi puneţi întrebări.

— Ei, asta-i bună! Cînd este el de faţă, O.K., dar ce vrei, sîntem amîndoi englezi, nu?

— Şi asta ne îndreptăţeşte să fim nepoliticoşi unul cu celălalt?

— Să ne cunoaştem mai bine.

— Poate nu ne interesează în egală măsură... să ne cunoaştem. Lily se uita în noapte. Mă simţeam ofensat.

— Cîtă candoare! Care este jocul? Vreau şi eu să ştiu.

— Vă rog! Vocea ei era puţin tăioasă. Nu suport. Ştiam de ce m-a tras la întuneric, ca să nu-i văd faţa.

— Ce anume nu suportaţi?

— Domnule Urfe! Se întoarse către mine, punîndu-mă la punct cu un glas calm dar categoric.

S-a îndepărtat de mine ducîndu-se la balustrada de la capătul terasei de unde se puteau vedea culmile dinspre nord. Dinspre mare, o briză de aer blînd se strecură printre noi.

— Vreţi să-mi aduceţi şalul, vă rog?

— Poftim?

— Capa.

Am ezitat şi m-am dus să-i aduc capa indigo. Conchis nu ieşise încă din casă. M-am întors şi i-am pus-o pe umeri. Pe neaşteptate, întinse mîna şi o prinse pe a mea ca şi cum ar fi vrut să-mi dea curaj şi, poate, ca să o identific cu prima Lily, aceea care fusese drăguţă cu mine. A rămas aşa, nemişcată, cu ochii la copacii de dincolo de luminiş.

— De ce ai făcut asta?

— Nu am vrut să fiu rea.

Imitîndu-i tonul convenţional, am întrebat-o:

— Aş putea, eventual, să vă întreb... unde locuiţi?

Se întoarse, se aplecă peste balustradă şi se hotărî:

— Acolo! A întins evantaiul în direcţia respectivă.

— Acolo este marea. Sau arătaţi în văzduh?

— Vă asigur. Acolo locuiesc.

Îmi veni o idee.

— Pe un iaht?

— Pe pămînt.

— Ce curios! Nu v-am văzut niciodată casa.

— Probabil că nu ştiţi să vedeţi.

Am observat zîmbetul din colţul buzelor. Ne aflam foarte aproape unul de celălalt, parfumul ei ne împresura.

— Am impresia că cineva rîde de mine.

— Poate singur rîzi de dumneata.

— Nu-mi place să se rîdă de mine!

A înclinat capul amuzată. Avea un gît frumos de Nefertiti. În fotografia din camera lui Conchis avea bărbia teşită. În realitate nu era.

— Atunci o să mai rîd.

Am tăcut amîndoi. Conchis lipsea prea mult pentru pretextul cu care plecase. Ea îmi căuta privirea, nesigură, dar nu i-am spus nimic şi a îndreptat ochii în altă direcţie. Blînd ca în faţa unui animal sălbatic, am întins mîna şi i-am întors capul spre mine. M-a lăsat să-i ating obrajii reci cu degetele, dar ceva în privirea ei categorică o făcea inaccesibilă şi mi-am retras mîna. Ne uitam prelung unul la altul şi am înţeles avertismentul: Cu blîndeţe s-ar putea să mă las cucerită. Cu forţa, niciodată!

Se întoarse cu faţa spre mare.

— Vă place Maurice?

— Astăzi îl întîlnesc pentru a treia oară. Ea aştepta să continuu. Îi sînt recunoscătoare că m-a chemat aici. În special...

M-a întrerupt înainte de a face declaraţia.

— Noi toţi îl iubim foarte mult.

— Care noi?

— Ceilalţi „vizitatori" şi eu. Am sesizat ghilimelele.

— Vizitatori parcă nu ar fi termenul exact.

— Lui Maurice nu-i place termenul „fantome".

Am zîmbit.

— Sau actriţe.

Se vedea din expresia ei că nu era dispusă să dea înapoi, să renunţe la rol.

— Toţi sîntem actori şi actriţe, domnule Urfe. Chiar şi dumneata.

— Sigur. Pe scena acestei lumi.

Lily zîmbi şi privi în jos.

— Răbdare!

— Nu cred că aş putea avea răbdare mai multă cu altcineva. Şi nici să fiu mai credul.

Privea marea în depărtare. Vocea ei era mai şoptită, mai sinceră, mai în afara rolului.

— Nu pentru mine, pentru Maurice.

— Şi pentru Maurice.

— O să înţelegeţi.

— Este o promisiune?

— O prezicere.

Se auzi un zgomot dinspre masă.

Lily se uită în spate şi din nou în ochii mei. Avea expresia de atunci, din uşa camerei de muzică, amuzată, conspiratoare, care acum mă implora:

— Te rog, prefă-te!

— O.K. Dar numai cînd este el de faţă.

M-a luat de braţ şi ne-am dus la el. Conchis făcu un gest întrebător cu capul spre noi doi.

— Domnule Urfe înţelege.

— Sînt fericit.

— Totul va fi foarte bine.

Lily îmi zîmbi, se aşeză şi stătu gînditoare cu bărbia rezemată de mînă. Conchis îi turnă un păhărel cu cremă de mentă pe care ea îl sorbi. Mie îmi arătă un plic aşezat în dreptul locului meu.

— Manifestul. Abia l-am găsit. Citeşte-l mai tîrziu. Către sfîrşit, o să găseşti o critică de mare forţă.

29

— Continuam să iubesc muzica, să cînt. Clavecinul mare Pleyel pe care-l am aici îl aveam şi în apartamentul nostru din Paris. Într-o zi călduroasă de primăvară, cam prin 1920, cîntam întîmplător cu ferestrele deschise, cînd cineva sună la uşă. Slujnica veni să-mi spună că a venit un domn care doreşte să-mi vorbească. Domnul era chiar în spatele ei şi o corectă că nu dorea să vorbească, dorea să mă asculte. Era un om cu o înfăţişare atît de extraordinară încît nu am remarcat stilul neobişnuit de a pătrunde în casă. Un domn în jur de şaizeci de ani, foarte înalt, îmbrăcat impecabil, cu o floare de gardenie la butonieră...

M-am uitat plin de interes la Conchis. Era întors cu faţa către mare, poziţia lui preferată cînd povestea. Lily, repede, a ridicat discret un deget în dreptul buzelor.

— Şi la prima vedere era extrem de morocănos. De sub aerul de demnitate arhiducală, răzbătea o tristeţe profundă. Actorul Jouvet minus sarcasmul. Mai tîrziu am descoperit că nu era atît de nenorocit pe cît părea. Fără prea multe cuvinte, s-a aşezat într-un fotoliu şi m-a ascultat cîntînd. Cînd am terminat, şi-a luat pălăria şi bastonul cu cap de chihlimbar, şi aproape fără cuvinte...

Am zîmbit, Lily a observat dar s-a uitat în jos, ca să nu zîmbească şi ea – încercînd să mă potolească.

— ...mi-a oferit cartea de vizită, invitîndu-mă peste o săptămînă la el acasă. Din cartea de vizită am aflat că se numea Alphonse de Deukans. Era conte. După cum se cuvenea, am dat curs invitaţiei. Locuia într-un apartament spaţios, mobilat cu o eleganţă austeră. Un servitor m-a condus într-un salon. De Deukans s-a ridicat să mă salute. Cu economie de cuvinte, m-a invitat într-o altă încăpere. Avea acolo vreo şase clavecine vechi, minunate, piese de muzeu atît ca instrumente muzicale cît şi ca obiecte de artă. M-a invitat să le încerc, apoi a cîntat şi el, mai puţin bine decît cîntam eu atunci, dar, oricum, acceptabil. După aceea, mi-a oferit o gustare. Serioşi amîndoi, stăteam pe scaune Boulard, înghiţeam *marennes* şi beam vin de Moselle care, după spusele lui, provenea din propria-i vie. Aşa a început cea mai grozavă prietenie din viaţa mea.

Deşi ne vedeam destul de des, luni de zile nu am aflat prea multe detalii despre viaţa lui. Nu povestea nimic despre sine sau despre trecutul lui. Descuraja orice tentativă de întrebare în această direcţie. Am aflat doar că familia lui venea din Belgia, că era extraordinar de bogat şi că deliberat nu avea mulţi prieteni. Nu avea rude. Şi că era, fără a fi homosexual, un misogin. Toţi servitorii erau bărbaţi şi despre femei vorbea cu dispreţ.

Adevărata viaţă şi-o petrecea nu la Paris, ci în imensul castel pe care-l avea în estul Franţei. Fusese construit la sfîrşitul secolului al XVII-lea cu mijloace frauduloase de un subintendent. Se afla în mijlocul unui parc mult mai întins decît această insulă. Turnurile albastre de ardezie şi pereţii albi se vedeau de la mare distanţă. Mi-amintesc cît de intimidat am fost în cursul primei mele vizite acolo, cîteva luni după ce îl cunoscusem. Era o zi de octombrie, lanurile de grîu fuseseră demult secerate. Totul era

învăluit într-o ceaţă albăstruie, în fum de octombrie. Am ajuns la Givray-le-Duc în maşina pe care mi-o trimisese la gară. Am fost condus pe o scară impozantă pînă în cameră, sau, mai bine-zis, într-un apartament şi apoi invitat să cobor în parc, pentru a-l întîlni pe domnul De Deukans. Servitorii îi semănau: tăcuţi, gravi. În jurul lui, nimeni nu rîdea, nimeni nu se grăbea. Fără zgomot, fără exuberanţă. Totul era numai calm şi ordine.

M-am lăsat condus de un servitor printr-un parc imens în stil franţuzesc în spatele castelului. Am trecut pe alei de curînd greblate, pe lîngă tufe tunse în diverse forme, pe lîngă statui, apoi printr-un parc dendrologic pînă la un lac nu prea mare. De pe mal, am văzut undeva, la cîteva sute de metri în faţă, dincolo de ochiul nemişcat de apă şi printre frunzele de octombrie, un pavilion de ceai oriental. Servitorul a făcut o plecăciune şi m-a lăsat să merg singur mai departe. Cărarea ducea pe lîngă lac şi peste un pîrîiaş. Nu bătea vîntul. Ceaţă, linişte, o frumuseţe calmă dar melancolică.

Pavilionul fiind înconjurat de iarbă, Deukans nu m-a auzit venind. Stătea pe o rogojină şi contempla lacul. O insulă micuţă plină de sălcii. Gîşte decorative pluteau pe apă ca într-o pictură pe mătase. Deşi avea chip de european, purta îmbrăcăminte japoneză. Nu pot uita acel moment. Cum să spun mai bine, era o *mise en paysage*.

Întreg parcul era conceput în aşa fel încît să-i ofere astfel de cadre, o astfel de ambianţă. Exista un mic templu clasic, o rotondă. O grădină englezească, o grădină maură. Dar eu îl voi vedea întotdeauna stînd pe *tatami*, într-un kimono larg, gri-albăstrui ca ceaţa. Era artificial, fără îndoială. Orice manifestare de excentricitate este mai mult sau mai puţin artificială într-o lume dominată de lupta acerbă pentru supravieţuire economică.

În cursul acelei vizite, eul meu, care se declarase socialist, era într-o permanentă stare de revoltă, eul meu senzual însă trăia momente de euforie. Givray-le-Duc era pur şi simplu un imens muzeu. Nesfîrşite galerii cu picturi, cu porţelanuri, cu obiecte de artă de toate felurile. O bibliotecă celebră. O colecţie unică de instrumente vechi cu claviatură, clavicorduri, spinete, virginale, lăute, chitare. Nu ştiai niciodată ce puteai să mai descoperi. O cameră cu bronzuri din Renaştere, o vitrină de Breguets, un perete plin cu faianţă extraordinară de Rouen şi Nevers, o sală de arme, un dulap cu medalii greceşti şi romane. Aş putea să le înşir o noapte întreagă. Îşi dedicase o viaţă ca să adune aceste

colecții. Numai piesele Boulle și Riesener puteau mobila șase castele mai mici. Presupun că numai colecția Hertford ar fi putut rivaliza atunci cu ceea ce avea el. Atunci cînd colecția Hertford s-a dispersat, De Deukans cumpărase piesele cele mai bune din moștenirea Sackville. Seligman i-a dat prioritate să cumpere. El colecționa de dragul de a colecționa. Arta nu dobîndise încă valoare de schimb.

În cursul unei vizite ulterioare, m-a dus într-o galerie pe care o ținea încuiată. Aici avea tot felul de păpuși mecanice, unele de mărime naturală, care parcă păşiseră sau se iviseră zbîrnîind dintr-una din povestirile lui Hoffmann. Un dirijor de orchestră invizibilă, doi soldați bătîndu-se în duel, o primadonă din gura căreia se auzea aria din *La Serva Padrona*. O fată făcea o reverență unui bărbat. El se apleca înaintea ei și amîndoi dansau apoi un menuet fantomatic. Păpușa principală era Mirabella, *la Maîtresse-Machine*. Era o femeie goală, cu pielea ca de mătase, care să lăsa pe spate în patul ei decolorat cu baldachin, își trăgea genunchii în sus și îi desfăcea o dată cu brațele. Cînd stăpînul ei se așeza deasupra, brațele se strîngeau și-l cuprindeau. Dar De Deukans o îndrăgea în special pentru că avea un dispozitiv datorită căruia nu putea pune coarne stăpînului. Avea o manetă micuță așezată în spatele capului care trebuia manevrată, pentru că altfel, la o anumită apăsare, păpușa răspundea cu o strîngere ca de cleşte a brațelor, după care un stilet cu arc puternic sărea drept în sus străpungînd vintrele vinovatului. Acest obiect respingător fusese construit în Italia la începutul secolului nouăsprezece pentru sultanul Turciei. Cînd De Deukans mi-a demonstrat cum funcționa „fidelitatea" lui Mirabella, s-a întors către mine și mi-a spus: *„C'est ce qui en elle est le plus vraisemblable"*. Lucrul acesta îi conferea veridicitate.

M-am uitat pe furiș la Lily. Lăsase ochii în jos, admirîndu-și mîinile.

— O ținea pe Mirabella încuiată. În capela lui particulară, păstra un obiect și mai obscen, după părerea mea, introdus într-un minunat relicvar de ev mediu timpuriu. Arăta ca un castravete de mare stafidit. De Deukans îl numea fără nici o notă de umor „Sfîntul Membru". Știa, bineînțeles, că nici un obiect cartilaginos nu putea supraviețui atît de mult. În Europa sînt cel puțin alte șaisprezece Sfinte Membre. Majoritatea luate de la mumii și tot atît de discreditate. Pentru De Deukans însă era pur și simplu un obiect de colecție, iar ideea de blasfemie umană sau religioasă

pe care acesta o reprezenta nu semnifica nimic pentru el. Toţi colecţionarii gîndesc la fel. Instinctul moral dispare. În cele din urmă obiectul posedă posesorul.

Nu discutam niciodată religie sau politică. Mergea la slujbă numai pentru că el considera respectarea ritualului ca pe o formă de cultivare a frumosului. În anumite privinţe era naiv, poate datorită bogăţiei care l-a înconjurat întotdeauna. Nu înţelegea negarea de sine decît cuprinzînd-o într-un sistem estetic. Ne uitam într-o zi la un şir de ţărani care lucrau un cîmp de gulii. Tabloul lui Millet în replică naturală. Singurul lui comentariu a fost: „Ce bine că ei sînt ei şi noi sîntem noi". Cele mai dureroase contradicţii sociale, care impresionează chiar şi pe cel mai insensibil parvenit, pentru el nu contau. Aveau semnificaţie ca ornamente, ca dezacorduri interesante, plăcute ca exemple palpabile de polaritate în existenţă.

Îl indispunea profund orice comportament altruist pe care-l denumea *le diable en puritain*. De exemplu, de la optsprezece ani nu am mai vrut să mănînc carne de pasăre sălbatică de nici un fel. Mai bine mîncam carne de om decît de raţă sălbatică sau ortolan. Asta îl enerva pe De Deukans, ca o notă falsă într-o partitură manuscrisă. Refuza să creadă că lucurile au putut fi scrise astfel. Şi totuşi, iată că eu, o persoană în carne şi oase, refuzam să mănînc pateul lui de ciocîrlie şi sitarul umplut.

Viaţa lui nu se reducea însă la lucruri moarte. Avea observator pe acoperişul castelului şi un laborator de biologie bine utilat. Nu ieşea în parc fără o cutie de eprubete de prins păianjeni. Trecuse un an de cînd l-am cunoscut. Era, de fapt, unul din cei mai distinşi arahnologi amatori din generaţia lui. O specie de păianjen poartă numele lui: *Theridion deukansii*. S-a bucurat cînd a aflat să mă pricepeam puţin la ornitologie. M-a încurajat să mă specializez în ceea ce denumea în glumă: ornitosemantică – sensul sunetelor păsărilor.

A fost cel mai anormal om din cîţi am cunoscut. Şi cel mai politicos. Şi cel mai distant. Şi, bineînţeles, cel mai iresponsabil din punct de vedere social. Aveam douăzeci şi cinci de ani, vîrsta ta, Nicholas, asta-ţi poate spune mai mult decît orice cît eram de incapabil să-l judec. Cred că este vîrsta cea mai dificilă şi mai enervantă. Înseamnă a fi şi a observa totodată. Eşti inteligent şi eşti tratat ca un om în toată firea. Dar sînt unii care te reduc la starea de adolescenţă, pentru că doar experienţa poate să înţeleagă şi să asimileze. În fond, De Deukans, prin ceea ce era, în nici un

caz prin forța argumentelor, m-a făcut să mă îndoiesc profund de filosofia mea. Dubiile avea să mi le cristalizeze mai tîrziu, o să-ți povestesc în cinci cuvinte foarte simple.

Deși vedeam erorile din stilul său de viață, mă vrăjea. Nu puteam să reacționez rațional. Am uitat să-ți spun că avea extraordinar de multe manuscrise de muzică nepublicată din secolul al XVII-lea și al XVIII-lea. Să stai în fața unui superb clavecin în sala de instrumente – o lungă galerie rococo în auriu și verde, toată ziua în plin soare, ca într-o livadă liniștită – este o experiență nemaipomenită, o fericire care te face să-ți pui aceeași întrebare: natura răului. De ce trebuie ca o asemenea plăcere absolută să fie păcătoasă? De ce îl consideram pe De Deukans păcătos? Îmi vei răspunde: „Pentru că existau copii care mureau de foame în vreme ce tu cîntai în soare". Ar fi trebuit deci să nu mai avem palate, să nu mai avem gusturi rafinate, bucurii de tot felul, să nu mai dăm curs imaginației. Chiar și o lume marxistă trebuie să aibă o destinație, un scop ascendent către bucurii mai înalte, fericire mai multă pentru ființele umane ce trăiesc în ea.

Am început astfel să înțeleg egoismul acestui individ singuratic. Am ajuns să înțeleg din ce în ce mai mult că orbirea lui era o poză, o poză ce ținea de inocență. Că era un om azvîrlit dintr-o lume perfectă într-una imperfectă. Dominat de o monomanie tot atît de tragică, deși mai puțin absurdă decît a lui Don Quijote, era hotărît să rămînă un perfecționist. Dar într-o zi...

Conchis nu și-a mai terminat fraza. Din întuneric, dinspre est, ne-a luat prin surprindere, ca un fulger, un sunet de corn. M-am gîndit la cornul englez de vînătoare, dar suna mai gros, mai arhaic. Lily, cu ochii ațintiți asupra lui Conchis, nu mai mișca evantaiul. El se uita departe, către mare, parcă sunetul l-ar fi înțepenit. Închise ochii, dîndu-mi impresia că se roagă în tăcere. Dar ideea de rugăciune era străină chipului său.

Cornul sparse încă o dată încordarea nopții. Trei note. Cea din mijloc era mai înaltă. Ecoul venea slab dinspre versantul abrupt al dealurilor din insulă, sunetul primitiv trezind locul și noaptea din somnul evoluționist.

— Ce a fost asta? am întrebat-o pe Lily.

Mi-a susținut privirea pentru o clipă, cu o undă ciudată de îndoială, ca și cum m-ar fi suspectat că știam perfect ce era.

— Apollo.

— Apollo!

Cornul a mai sunat o dată, înalt, aproape, atît de aproape de casă, încît nu l-aş mai fi putut vedea din cauza balustradei nici dacă ar fi fost lumina zilei. Conchis, cu un aer absent, stătea pe scaun. Lily s-a ridicat şi a întins mîna spre mine.

— Vino!

Am mers după ea pe terasă unde mai stătusem, la capătul de răsărit. Ea se uita în jos printre copaci, eu îi observam profilul.

— Cred că cineva a încurcat metaforele.

Îşi reţinea cu greu zîmbetul, strîngîndu-mă uşor de mînă.

— Fii cuminte, priveşte!

Aleea, luminişul, copacii. Nu vedeam nimic deosebit.

— Aş prefera să mi se dea un program. Atît.

— Cît de prozaic sînteţi, domnule Urfe.

— Nicholas.

Nu am primit nici un răspuns, oricare ar fi fost el, pentru că de undeva dintre căsuţa Mariei şi vilă s-a ivit o rază de lumină nu prea puternică, ca de lanternă. În lumina aceea, la vreo cincizeci de metri, se vedea o siluetă de bărbat ca o statuie de marmură. Am mai avut un şoc atunci cînd am observat că este complet gol. Era destul de aproape ca să-i disting părul negru pubian, lujerul palid al penisului; înalt, bine făcut, cu un trup demn de Apollo. Ochii îi păreau exagerat de mari, ca şi cum ar fi fost machiaţi. Pe cap strălucea aurie o coroană de frunze de laur. Imobil, cu faţa către noi, ţinea în mînă, puţin depărtat de trup, cornul lung de vreun metru, curbat şi mărindu-se la un capăt. M-a mirat faptul că pielea era nefiresc de albă, aproape fosforescentă în lumina slabă. Ca şi cum faţa şi trupul îi fuseseră pictate

M-am uitat în spatele meu. Conchis stătea nemişcat, ca înainte... Lily urmărea personajul cu un chip lipsit de expresie, dar cu o intensitate curioasă, parcă îl mai văzuse la repetiţie şi acum voia să-l vadă în plin spectacol. Am renunţat să mai fiu ironic. Şarada m-a şocat mai puţin decît revelaţia că nu eram singurul bărbat tînăr la Bourani.

— Cine este?

— Fratele meu.

— Credeam că eşti copil unic la părinţi.

Apollo a ridicat cornul la gură, ţinîndu-l într-o parte şi a suflat o notă diferită acum, mai susţinută, mai insistentă, chemînd parcă ogarii rătăciţi.

— În altă lume, mi-a răspuns Lily fără grabă, neluîndu-şi ochii de la el.

Apoi, înainte de a-i putea replica, făcu un semn spre stînga, dincolo de căsuță. O formă imprecisă, ușor luminată, s-a ivit din tunelul de întuneric, pe cărarea care lega pădurícea de casă. Raza de lumină se deplasă într-acolo – era o fată, și ea complet goală, cu excepția sandalelor grecești strînse cu șireturi pînă sus pe pulpe; sau poate nu era complet goală, fie pentru că părul pubian îi fusese ras, fie că purta vreun *cache-sex*. Părul era legat în spate tot în stil clasic, iar fața și trupul ei, ca și în cazul lui Apollo, erau nefiresc de albicioase. Alerga prea repede ca să-i pot distinge trăsăturile feței. Știindu-se urmărită, cînd a ajuns în dreptul nostru, a întors capul înapoi.

Alerga spre mare, între Apollo și noi, cei doi care ne aflam pe terasă. Apoi apăru un al treilea personaj în spatele ei. Un bărbat s-a repezit dintre copaci pe cărare în jos. Avea aspectul unui satir, cu picioarele de țap și capul acela cu barbă și două cornițe. Torsul lui gol era închis la culoare, aproape negru. În timp ce se apropia, urmărind-o pe fată, am avut un nou șoc. Un falus uriaș se înălța dintre coapsele lui. Avea aproape patruzeci și cinci de centimentri, mult prea mare ca să fie real, dar era efectiv obscen. Mi-am adus aminte brusc de vasul din *kylix* din camera de jos și mi-am dat seama cît de departe mă aflam de casă. Cît de inocent și nesigur eram în fond, chiar dacă nu voiam să se vadă. Intimidat, am aruncat o privire spre fata de lîngă mine. Nu mi-a plăcut un ușor zîmbet de satisfacție la vederea cruzimii, chiar dacă aceasta era numai mimată. Expresia din acest moment se potrivea prea puțin cu masca îndepărtatei lumi *belle-epoque* din care provenea rochia pe care o purta.

M-am uitat spre nimfă, la spatele ei alb, părul în dezordine, picioarele aproape epuizate de fugă. A dispărut în pădurea de pini în direcția mării. Ca într-o lovitură de teatru, o rază de lumină mai puternică a țîșnit sub terasă. Pe o mică ridicătură de pămînt, pe marginea promontoriului abrupt, dinspre plajă, acolo unde fata dispăruse, apăruse un personaj și mai impresionant decît celelalte; o femeie într-o tunică din pînză galbenă ca șofranul, cu un tiv brodat roșu sîngeriu în dreptul genunchilor. În picioare avea coturni negri cu jambiere de argint, care-i dădeau un aspect de gladiator, în contrast cu umerii și cu brațele goale. Pielea, ca și a celorlalți doi, era anormal de albă. Ochii erau fardați în negru intens și părul prins spre spate era pieptănat tot în stil clasic. Înfățișarea era sinistră. O tolbă de argint cu săgeți îi

atîrna de umăr şi în mîna stîngă ţinea un arc de argint. Statura cît şi expresia feţei mă-nfricoşau.

A stat acolo aţinînd calea satirului, implacabilă, furioasă şi ameninţătoare. A dus mîna liberă la spate şi cu viteza luptătorului a scos o săgeată din tolbă şi înainte de a o vedea cum o potriveşte în arc, lumina se îndreptă asupra figurii satirului. Acesta, cu o expresie îngrozită, braţele duse la spate, capul ferindu-se într-o parte şi cu toată goliciunea neagră a falusului în erecţie în plină lumină, îşi compusese o poză dramatică lipsită de realism. Acum, în lumină, a apărut zeiţa cu arcul întins şi săgeata pornită. Am văzut-o zburînd şi pierzîndu-se în întuneric. Apoi lumina se îndreptă din nou spre satir. Ţinea încleştată săgeata, o săgeată înfiptă în inimă. A căzut încet în genunchi, s-a clătinat o clipă şi s-a prăbuşit pe o parte între pietre şi tufele de cimbrişor. Fasciculul de lumină puternică s-a îndreptat asupra lui ca să evidenţieze actul morţii, apoi s-a stins. Mai în spate, în raza mai slabă de lumină, Apollo, ca o umbră de marmură, impasibil, veghea; un arbitru divin, stăpînul arenei. Zeiţa se îndreptă spre el cu un pas întins de vînătoare, cu arcul de argint în mînă. Apoi, amîndoi cu faţa spre noi, ridicară fiecare mîna liberă cu palma întinsă într-un salut de tablou final, grav, care semnifica plecarea celor nemuritori, o despărţire de o clipă încărcată de adevăr şi demnitate. I-am zărit în întuneric, ca două umbre palide, îndepărtîndu-se cu graba caracteristică actorilor, care în lumea noastră părăsesc scena alergînd cînd lumina se stinge.

Lily se mişcă parcă voind să-mi distragă atenţia de la amănuntele mai puţin spectaculoase.

— Iartă-mă o clipă.

Se apropie de Conchis, se aplecă spre el şoptindu-i ceva. M-am mai uitat o dată spre răsărit. O umbră neagră se îndrepta spre copaci – era satirul. Se auzi şi un zgomot slab dinspre colonade, cineva se împiedicase de un scaun, hîrîind picioarele acestuia pe pardoseală. Încă patru actori, doi electricieni, tot mecanismul de motoare al spectacolului, totul începuse să mi se pară mai ireal decît întîmplările supranaturale. Încercam să-mi închipui legătura dintre bătrînul din drumul spre hotel, apariţia anticipativă a fantomei cu înscenarea la care asistasem. Credeam că înţelesesem din povestirea lui Conchis sensul caracterului lui De Deukans. Vorbise despre el şi despre mine. Paralela era prea evidentă ca să mai însemne şi altceva. *„Nu-i plăceau întrebările de nici un fel"... „nu eram capabil să-l judec"... „foarte puţini prieteni şi nici un fel de rude"...*, dar care era legătura cu ultimul episod?

Era o încercare evidentă de a înscena pasajul din *Le Masque Français*. Luată ca atare, mă făcea să rîd, aşa cum mă amuza orice încercare de a reînvia prostiile paranormale. Dar, de data aceasta simţeam că era ceva necurat în divertismentele lui Conchis. Falusul, nuditatea bărbatului, nuditatea fetei... Mi-a trecut prin minte că mai devreme sau mai tîrziu mi se va cere să interpretez şi eu ceva, că aceasta reprezenta doar o iniţiere a mea pentru o aventură mai sumbră, o societate, un cult, nu ştiu exact ce, în care Miranda nu reprezenta nimic, şi peste care Caliban domnea. Eram iraţional de gelos pe toţi aceşti oameni care apăruseră din neant pentru a-mi încălca teritoriul „meu", conspirau împotriva mea, ştiau ceva în plus faţă de mine. Puteam să încerc să mă mulţumesc ca spectator, să las aceste incidente stranii să se deruleze în faţa mea, aşa cum stai la cinematograf şi laşi filmul să se desfăşoare. Dar în momentul în care m-am gîndit la acest lucru, am ştiut că analogia este eronată. Nu se construiesc cinematografe pentru un singur privitor decît în cazul în care privitorul intră într-un sistem de intenţii.

În cele din urmă, Lily termină de vorbit în şoaptă cu Conchis, se îndreptă şi veni înapoi. După cum îi luceau ochii se vedea că era curioasă să afle ce zic despre tot ce se petrecuse în faţa mea. Am zîmbit şi am dat din cap în sens că eram impresionat, dar nu şi păcălit... am avut grijă să-i demonstrez că nici şocat nu eram. Ea zîmbi.

— Eu trebuie să plec acum, domnule Urfe.

— Transmite-le felicitări prietenilor tăi pentru spectacol.

Se prefăcu surprinsă şi clipi des, parcă ar fi ştiut că este luată peste picior.

— Doar nu ai crezut că este vorba doar de un spectacol?

— Isprăveşt, i-am spus eu cît am putut de delicat.

Nu mi-a răspuns, în ochi i-a apărut o urmă de zîmbet, îşi muşcă buzele uşor, şi apoi prinse fusta din părţi pentru a schiţa o reverenţă.

— Cînd te mai pot vedea?

Deşi nu şi-a mişcat capul, aruncă o privire spre Conchis. Mi-a dat iar senzaţia că sîntem complici.

— Depinde cînd voi fi trezită din nou din somnul meu străvechi.

— Eu sper cît mai curînd.

Lily duse evantaiul la gură ca în prima seară cu peria, privind pe furiş înspre Conchis. Am urmărit-o cum dispare în casă şi apoi m-am dus înapoi la masă unde m-am aşezat în faţa lui. Îşi

revenise din starea lui de transă. Ochii erau mai intenşi ca fosforul negru, aproape ca ai unui vampir; sau, mai mult, ai unui om de ştiinţă care verifică rezultatele unui experiment ori starea unui cobai, şi nu ai unei gazde dornice să afle impresiile musafirului după un divertisment spectaculos. Ştiam că ştie că sînt năucit, deşi îl priveam din spatele scaunului cu acelaşi zîmbet sceptic pe care-l încercasem şi cu Lily. Mai ştiam că nu-şi închipuia că pot să cred tot ceea ce eram îndemnat să cred. M-am aşezat pe scaun şi în faţa privirii insistente a trebuit să reacţionez cumva.

— Mi-ar plăcea mai mult dacă aş şti şi ce înseamnă.

L-a amuzat. S-a aplecat pe spate şi a zîmbit.

— Dragul meu Nicholas, oamenii spun acest lucru de cel puţin zece mii de ani. Reacţia comună a tuturor zeilor cărora li s-au adresat a fost de a nu fi dat nici un răspuns.

— Zeii nu sînt aici să răspundă. Dumneavoastră, în schimb, sînteţi.

— Nu mă voi aventura acolo unde şi zeii sînt neputincioşi. Să nu-ţi închipui că eu cunosc răspunsurile. Nu le ştiu.

Mă uitam la expresia lui afabilă şi am întrebat calm:

— Dar de ce eu?

— De ce nu altul? De ce tot restul?

Am făcut un semn în direcţia din care apăruseră personajele.

— Totul numai pentru ca eu să învăţ o lecţie de teologie?

— Cred că sîntem de acord, răspunse el făcînd un semn către cer, că divinitatea, oricare o fi fost ea, a creat toate acestea doar pentru a ne da o lecţie de teologie, dar era lipsită atît de umor cît şi de imaginaţie. În fond, continuă el după o pauză, eşti liber să te întorci la şcoală. Poate ar fi mai înţelept.

Am zîmbit şi am refuzat cu o mişcare a capului.

— De data aceasta accept să arunc zarurile.

— Şi dacă de data aceasta pastila are otravă?

— Cel puţin încep să constat că toate zarurile dumneavoastră sînt otrăvite.

— Deci nu poţi cîştiga. Continuă repede, ca şi cum ar fi făcut un pas pripit. Să-ţi spun ceva, nu există decît un singur răspuns la întrebarea ta, atît în general cît şi în privinţa faptului că te afli aici. Ţi l-am dat cînd ai venit aici prima dată. Cauza existenţei în general, a existenţei tale sau a mea, a existenţei tuturor zeilor este opera hazardului, pur şi simplu a hazardului.

I-am cercetat privirea şi am perceput în sfîrşit ceva credibil în ochii lui; am înţeles vag, pe undeva, că neştiinţa mea, fiinţa mea

cu vicii şi virtuţi, toate erau cumva necesare mascaradei sale. Se ridică să aducă sticla de coniac de lîngă lampa de pe cealaltă masă. Mi-a turnat în pahar, mie mai mult şi lui ceva mai puţin. Stînd în picioare ridică paharul în cinstea mea.

— Să bem pentru ziua cînd ne vom cunoaşte mai bine, Nicholas!

— De acord. Am băut, zîmbindu-i precaut. Nu v-aţi terminat povestea. L-am simţit surprins, parcă uitase şi presupunea că nu mă mai interesează. A ezitat şi s-a reaşezat pe scaun.

— Bine, tocmai... dar nu are importanţă. Se opri. Mai bine trecem la punctul culminant. Momentul cînd zeii în care nici unul dintre noi nu crede şi-au pierdut răbdarea faţă de o astfel de sfidare.

Se lăsă pe spate şi se întoarse puţin cu faţa către mare.

— Cînd văd fotografia unei hoarde de ţărani chinezi, a unei parade militare, cînd văd ziare ieftine înţesate cu reclame pentru porcării produse în serie sau cînd văd ce porcării se pot comercializa în marile magazine, cînd văd monstruozităţile produse de *pax Americana* sau cele produse de civilizaţii condamnate la secole de mediocritate din cauza suprapopulaţiei şi a subculturii, atunci îl văd pe De Deukans. Lipsa de orizont şi lipsa de graţie îmi îndreaptă gîndurile către el. Într-o zi, multe milenii de acum încolo, poate va fi o lume doar cu astfel de castele sau cu clădiri monumentale şi cu astfel de bărbaţi şi femei. Aceştia nu se vor dezvolta ca ciupercile pe compostul putregăit al inegalităţii şi exploatării, ci vor fi produsul unei evoluţii controlate şi ordonate aşa cum era mica lume de la Givray-le-Duc. Apollo îşi va relua puterea şi Dionysos se va întoarce în tenebrele care l-au creat.

Oare asta era? Vedeam acum scena lui Apollo într-o altă lumină. Conchis era ca unii poeţi moderni: încerca să prindă zece sensuri cu un singur simbol.

— Într-o zi, unul dintre servitorii de la castel a adus o fată. De Deukans a auzit glasul unei femei rîzînd. Nu ştiu cum... Poate o fereastră deschisă, poate ea era puţin beată. A cercetat cine a îndrăznit să aducă o femeie în lumea lui. Era unul dintre şoferi, un individ din epoca maşinii. L-a dat afară. La puţin timp după asta, De Deukans a plecat într-o călătorie în Italia.

Într-o noapte la Givray-le-Duc, majordomul a simţit miros de fum. S-a dus să vadă ce este. O aripă a castelului şi porţiunea centrală erau în flăcări. În lipsa stăpînului, majoritatea servitorilor erau pe la casele lor din împrejurimi. Cei cîţiva aflaţi la castel au încercat să dea telefon la pompieri, dar firul fusese tăiat. Cînd au

reușit să-i cheme, era prea tîrziu. Picturile se scorojiseră, cărțile erau scrum, porțelanurile sparte, monedele topite, toate instrumentele rare, tot mobilierul, toate păpușile mecanice, chiar și Mirabella, transformate în cenușă. Nu au rămas decît zidurile și sentimentul ireparabilului.

Și eu mă aflam atunci în străinătate. De Deukans, în hotelul său din Florența, a aflat către dimineață ce se întîmplase. A plecat imediat acasă. Se pare că a făcut cale întoarsă încă înainte de a ajunge la ruinele încă fumegînde, dîndu-și seama de dezastru, a plecat înapoi. Două zile mai tîrziu a fost găsit mort în camera sa de la Paris. Luase o cantitate imensă de somnifere. Valetul lui mi-a spus că pe fața lui era întipărit un fel de rînjet. Omul își pierduse mințile.

M-am întors în Franța la o lună după înmormîntarea lui. Mama era în America de Sud și eu nu am aflat nimic decît atunci cînd m-am întors. Într-o zi am fost invitat la avocații lui. M-am gîndit că poate-mi lăsase moștenire un clavecin. Așa făcuse. Într-adevăr, îmi lăsase toate clavecinele care supraviețuiseră. Și... probabil că ai ghicit. A tăcut, așteptînd un răspuns, dar nu am spus nimic.

Sigur că nu mi-a lăsat întreaga avere, dar pentru un bărbat care depindea financiar de mama lui, era o avere la vremea aceea. La început nu am putut să cred. Știam că ținea la mine, că se uita la mine ca un unchi la nepotul lui. Dar atîția bani. Și atîta noroc! Pentru că într-o zi am cîntat la pian cu ferestrele deschise. Pentru că o țărăncuță a chicotit prea tare... Conchis s-a oprit cîteva clipe.

Ți-am promis să-ți spun și vorbele pe care De Deukans mi le-a lăsat odată cu banii și cu amintirea lui. Nu a fost un mesaj ci un fragment în limba latină. Nu am reușit să aflu de unde este. Sună grecește, e ionian sau poate alexandrin. Sună așa: *Ultram bibis? Aquam an undam?* „Tu ce bei? Apa sau valul?"

— El a băut valul?

— Toți bem și una, și cealaltă. El considera că trebuie să ne punem această întrebare. Nu este un precept, este o oglindă.

M-am gîndit și n-am fost în stare să spun din ce beau eu.

— Ce s-a întîmplat cu cel care a pus focul?

— Legea și-a spus cuvîntul.

— Și ați locuit mai departe la Paris?

— Apartamentul moștenit de la el îl am și acum. Instrumentele muzicale pe care le-a avut acolo se află în castelul meu din Auvergne.

— Aţi descoperit de unde avea atîţia bani?

— Avea proprietăţi foarte mari în Belgia, investiţii în Franţa şi în Germania. Marea majoritate a banilor se afla în diferite întreprinderi din Congo. Givray-le-Duc, ca şi Parthenonul, a fost construit pe seama suferinţei umane.

— Bourani tot aşa este construit?

— Ai pleca imediat dacă ţi-aş spune că da?

— Nu.

— Atunci nu ai dreptul să întrebi.

Zîmbea. Nu trebuia să-l iau prea în serios; se ridică pentru a pune capăt discuţiei.

— Nu uita să iei mapa.

M-a condus în camera mea, mi-a aprins lampa, şi mi-a urat noapte bună. Din uşă, s-a mai întors o dată spre mine. Pe obraz apăru pentru prima dată îndoiala, expresia unei incertitudini de lungă durată.

— Apa sau valul?

Apoi plecă.

30

Am aşteptat. M-am apropiat de fereastră. M-am aşezat pe pat. M-am culcat. M-am dus din nou la fereastră. În cele din urmă am început să citesc cele două broşuri. Ambele erau în franceză, iar prima fusese evident prinsă cîndva pe pereţi fiind găurită şi cu urme de rugină pe ea.

SOCIETATEA RAŢIUNII

Noi, doctorii şi studenţii facultăţilor de medicină ai universităţilor din Franţa ne exprimăm credinţa că:

1. Omul poate progresa numai în virtutea raţiunii.
2. Prima datorie a ştiinţei este să elimine din relaţiile individuale şi internaţionale orice formă a lipsei de raţiune.
3. Adeziunea la raţiune este mai importantă decît adeziunea la orice alt etos, fie că este familial, de castă, naţional, de rasă, sau religios.
4. Singura frontieră a raţiunii este frontiera umană; toate celelalte frontiere sînt marcate de lipsa raţiunii.

5. Lumea în totalitatea ei nu poate fi mai bună decît ţările care o compun şi fiecare ţară nu poate fi mai bună decît indivizii care o compun.
6. Este o datorie a tuturor celor care acceptă aceste postulate de a adera la Societatea Raţiunii.

Afilierea la Societate este obţinută în urma semnării următoarei declaraţii:

1. Mă angajez să dau o zecime din venitul meu anual Societăţii Raţiunii pentru ca aceasta să-şi ducă scopurile la bun sfîrşit.
2. Mă angajez ca oricînd şi oriunde raţiunea să-mi dirijeze propria existenţă.
3. Mă voi opune, voi denunţa şi voi lupta împotriva lipsei de raţiune, indiferent de consecinţe.
4. Recunosc faptul că doctorul este avangarda umanităţii. Voi face tot ce-mi stă în putinţă pentru a înţelege propria mea fiziologie şi psihologie şi, în consecinţă, să-mi controlez viaţa în mod raţional.
5. Recunosc solemn că prima mea datorie este întotdeauna faţă de raţiune.

Fraţi şi surori, oameni, facem un apel să vă alăturaţi luptei împotriva forţelor iraţionale care au provocat demenţa sîngeroasă a ultimului deceniu. Contribuiţi la consolidarea societăţii noastre în lume, împotriva conspiraţiei preoţilor şi a politicienilor. Societatea noastră va fi într-o zi cea mai mare în istoria rasei umane. Alăturaţi-vă acum. Fiţi printre primii care au înţeles, care au aderat, care au luptat!

Peste ultimul paragraf cineva mîzgălise cuvîntul *Merde*.

Din perspectiva celor întîmplate după 1920, textul şi comentariul păreau patetice, ca doi băieţi care se bat în timpul unei explozii atomice. În acest mijloc de secol, eram prea obosiţi de răceala cuminţeniei şi fierbinţeala blasfemiei, de hipercerebral şi de hiperfecal. Rezolvarea era alta. Cuvintele îşi pierduseră din forţa de expresie a binelui sau a răului, ele pluteau ca o ceaţă pe deasupra realităţii acţiunii, distorsionînd, inducînd în eroare, castrînd. De la Hitler şi Hiroşima încoace, cuvintele au devenit ceaţă, o suprastructură fragilă.

Am stat o clipă încercînd să aud zgomotele casei şi ale nopţii de afară. Tăcere absolută. M-am îndreptat către cealaltă broşură. Se vedea după hîrtia îngălbenită şi tiparul vechi că şi aceasta era o relicvă autentică de dinainte de război.

DESPRE COMUNICAREA CU ALTE LUMI

Pentru ca omul să ajungă la cele mai apropiate stele, ar trebui să călătorească milioane de ani cu viteza luminii. Chiar dacă am avea mijloacele de a călători cu viteza luminii, nu am putea ca în decursul unei vieţi să ne ducem şi să ne întoarcem din cea mai apropiată planetă locuită din univers. Nici nu putem comunica prin mijloace ştiinţifice cum sînt heliografele gigantice sau undele de radio. Sîntem izolaţi pe vecie, cel puţin aşa se pare, în globul minuscul al vieţii.

Ce inutil pare entuziasmul nostru în faţa avioanelor! Ce stupide sînt lucrările de anticipaţie ale unor scriitori ca Jules Verne şi Wells atunci cînd descriu fiinţele care locuiesc pe altă planetă! Nu este nici o îndoială că se află alte planete care evoluează în jurul altor stele, că viaţa urmează cursul legilor universale şi că în cosmos sînt fiinţe care au evoluat ca şi noi şi au aspiraţii ca ale noastre. Oare sîntem condamnaţi să nu comunicăm niciodată cu ele?

Există un singur mijloc de comunicare care nu depinde de timp. Unii neagă existenţa lui. Sînt însă multe cazuri, argumentate ştiinţific de martori cu reputaţie, în care gîndurile sînt comunicate *exact în momentul* în care sînt emise. În culturile primitive, ca cea a laponilor, acest fenomen este atît de frecvent şi atît de general acceptat, încît este folosit ca un obiect de utilitate cotidiană, aşa cum telegraful şi telefonul sînt folosite în Franţa.

Nu toate forţele trebuie descoperite; unele trebuie recîştigate. Acesta este unicul mijloc prin care vom putea vreodată comunica cu alte lumi. *Sic itur ad astra.*

Captarea simultană a emanaţiilor de conştiinţă se produce ca în cazul pantografului. În timp ce mîna desemnează, copia se produce.

Autorul acestei lucrări nu este un spiritualist şi nu-l interesează spiritismul. El a investigat de cîţiva ani fenomenele telepatice sau altele asemănătoare, aparţinînd domeniului medicinii neconvenţionale. Interesul său este pur ştiinţific şi repetă că nu

crede în supranatural, în doctrinele rozicrucianismului, în hermetism sau alte aberații de acest fel.
El susține că lumi mai avansate decît lumea noastră încearcă să comunice cu noi și că o mare parte a comportamentului mental nobil și benefic, care se manifestă în societatea noastră sub forma conștiinței morale, a faptelor de omenie, a inspirației artistice, a geniului științific, este rezultatul unor mesaje telepatice relativ înțelese, venite din alte lumi. Crede că muzele nu sînt o invenție poetică, ci o pătrundere în epoca clasică într-o realitate științifică pe care noi modernii ar trebui să o cercetăm.
Autorul cere ca statul să acorde sprijin și ajutor financiar în scopul unor studii de telepatie și alte fenomene înrudite și înainte de toate pledează pentru creșterea numărului de oameni de știință în acest domeniu.
Autorul va publica în curînd o dovadă concretă asupra fezabilității intercomunicării dintre lumi. Urmăriți anunțul din presa pariziană.

Eu nu avusesem niciodată experiențe telepatice și nu mi se părea posibil să încep cu Conchis; și dacă niște domni amabili din alte lumi însămînțau fapte bune și geniu artistic în ființa mea, o făceau de bună seamă deosebit de prost, atît în ceea ce mă privește, cît și în ceea ce privește epoca în care trăiam. Pe de altă parte, începeam să înțeleg de ce Conchis îmi spusese că sînt clarvăzător. Era un fel de proces de pregătire sufletească, pentru mascarada ce avea să aibă loc în noaptea... „experimentului".

Masca, masca: mă fascina și mă enerva ca un poem obscur – mai mult decît atît, pentru că nu era numai obscură în sine, ci îndoit obscură în motivația scrierii ei. În timpul serii m-am gîndit la altă teorie, probabil că încerca să construiască o lume pe care o pierduse, și eu eram distribuit în rolul junelui prim, sinele lui tînăr. Știam foarte bine că relația noastră sau rolul meu se schimbase din nou. Din musafir devenisem elev, iar acum mă simțeam transformat în cal de bătaie. Era evident faptul că nu dorea să fac legătura cu aspectele atît de contradictorii ale personalității sale. Interpretarea sensibilă a muzicii lui Bach și momentele emoționante din viața lui, chiar dacă erau puțin cusute cu ață albă, erau anulate, anihilate de anumite manifestări de perversitate și maliție. El știa și sigur că voia să mă încurce, altfel ce rost aveau cărțile și obiectele „curioase" pe care mi le scotea în

cale, chiar şi pe Lily, şi acum personajele mitice din noapte, cu toate nuanţele lor de anormalitate? Trebuiau să mă prindă şi trebuie să recunosc că au reuşit. Cu cît mă gîndeam mai bine, cu atît mă îndoiam de autenticitatea contelui belgian, sau, în orice caz, de ceea ce povestise Conchis despre el. Nu era decît un paravan pentru Conchis. De Deukans era adevărat poate doar prin analogie, era ca un fel de simbol.

Deocamdată jocul se terminase. Tăcerea încă domnea. M-am uitat la ceas. Trecuse aproape o jumătate de oră. Nu puteam dormi. Am ezitat puţin şi m-am strecurat jos, am traversat camera de muzică pînă pe galerie, sub colonade. M-am îndreptat spre copaci, acolo unde dispăruseră „zeii" şi „zeiţele", apoi m-am întors şi am coborît spre plajă. Marea clipocea încet, mişcînd înainte şi înapoi pietrele mai mici care se loveau între ele cu un sunet sec, deşi nu era vînt, nici briză. Stîncile şi copacii şi barca se scăldau în lumina stelelor, a milioanelor de gînduri indescifrabile venite din alte lumi. Misterioasa mare a sudului aştepta în lumină. Era plină de viaţă, totuşi părea pustie. Am fumat o ţigară şi m-am întors în casa încărcată de mister, la mine în dormitor.

31

Şi în dimneaţa aceasta am mîncat singur. Bătea vîntul, cerul era tot atît de albastru ca de obicei, briza răscolea marea şi îndoia frunzişul palmierilor aşezaţi ca două santinele în faţa casei. Mai spre sud, dincolo de capul Matapan, sufla *meltemi*, puternicul vînt de vară din insulele ionice.

Am coborît pe plajă. Barca nu era acolo. Îmi confirma vaga teorie în legătură cu „vizitatorii": se aflau pe un iaht ancorat într-unul din multele golfuri pustii din vestul şi sudul insulei sau printre insuliţele nelocuite aflate mai spre est. Am ieşit înot din golf să văd dacă Conchis era pe terasă. Era pustie. Pluteam pe spate stropit de valuri reci pe faţa încinsă de soare şi mă gîndeam la Lily.

Mi-am aruncat o privire spre mal.

Lily se afla acolo, în picioare, o siluetă superbă pe pietrişul cenuşiu, pe un fundal ocru de stînci şi de plante verzi. Am înotat spre mal cît am putut de repede. Ea a făcut cîţiva paşi pe pietre

și apoi s-a oprit și m-a privit. În sfîrșit, gîfîind, am ieșit din apă chiar în fața ei. Se afla la zece metri de mine, îmbrăcată într-o rochie de vară nemaipomenit de drăguță de pe vremea primului război mondial. Rochia și umbrela cu volane erau dintr-un material de vară în dungi bleu, roz și alb. Vîntul de vară o împodobea ca o bijuterie, mulîndu-i rochia pe trup. Din cînd în cînd era nevoită să se lupte cu umbrela, în timp ce vîntul se juca cu părul lung, mătăsos, blond, ducîndu-l împrejurul gîtului sau peste gură.

Cîrnea ușor din nas, ridiculizîndu-se, dar rîzînd și de mine, cum stăteam cu picioarele în apă pînă la genunchi. Nu știu de ce am tăcut amîndoi, de ce ne-am simțit cuprinși de aceeași expresie mai gravă. În ceea ce mă privește mi se citea pe față excitația. Părea atît de tînără, obraznic de timidă. Zîmbetul jenat, malițios și buclucaș spunea că nu ar fi trebuit să se afle acolo și că încălcase regulile.

— Ți-a tăiat Neptun limba?

— Ești superbă! Ca un Renoir.

S-a îndepărtat puțin și a răsucit umbrela. Mi-am pus papucii de baie și, ștergîndu-mă cu prosopul pe spate, am ajuns-o din urmă. Zîmbea cu un soi de șiretenie inocentă și s-a așezat pe o lespede de piatră, la umbra unui pin solitar, unde malul se ridica abrupt deasupra plajei de pietriș. Cu umbrela închisă, mi-a arătat o piatră lîngă lespede pe care să mă așez. Am întins prosopul pe lespede și m-am așezat alături de ea. Buzele umede, puful de pe brațele goale, o cicatrice la încheietura mîinii stîngi, părul lăsat liber; tînăra serioasă din seara precedentă dispăruse complet.

— Ești cea mai delicios de drăguță fantomă din cîte cunosc!

— Oare?

Era adevărat și era adevărat că am a vrut să o stînjenesc, dar zîmbetul se accentuă.

— Cine sînt celelalte fete?

— Care celelalte?

— Haide! Gluma-i glumă.

— Atunci, te rog nu o strica!

— Cel puțin recunoști că este o glumă?

— Nu recunosc nimic.

Îmi evita privirea și își mușca buzele. Am respirat adînc. Se vedea clar că se pregătește să pareze o nouă lovitură. Împinse o piatră cu vîrful pantofului elegant din șevro gri cu baretă prinsă într-un nasture, descoperind ciorapul alb de mătase, cu mici baghete deschise, petale de piele ce urcau de la gleznă pînă la

tivul rochiei şi dedesubt încă vreo zece centimetri. Mi s-a părut că mişcarea fusese calculată ca să nu-mi scape încîntătorul detaliu de epocă. Vîntul îi suflă părul pe faţă învăluind-o. Îmi venea să i-l dau pe spate sau să o scutur de umeri; nu ştiam prea bine ce voiam. Pînă la urmă mi-am îndreptat privirile înspre mare, cam după principiul lui Ulise cînd s-a legat de catarg.

— Continui să te prefaci că joci acest joc pentru ca să-i faci plăcere bătrînului. Dacă vrei să joc şi eu, mai bine explică-mi de ce. De ce să cred că el nu ştie precis ce se întîmplă?

Lily a ezitat, şi pentru o clipă am crezut că am cîştigat.

— Dă-mi mîna, hai să-ţi ghicesc viitorul. Poţi să te aşezi mai aproape, dar să nu-mi uzi rochia.

Am tras din nou adînc aer în piept, dar i-am întins mîna. Poate aceasta avea să fie un fel de invitaţie indirectă. Îmi ţinea mîna uşor de încheietură şi urmărea liniile palmei cu degetul arătător. Îi vedeam forma sînilor de la adîncitura decolteului, pielea foarte albă, linia seducătoare ce anunţa dulci rotunjimi. A reuşit să sugereze că acest joc erotic cam răsuflat era un act de curaj ca al unui copil ce îşi sfidează mama. Degetul urmărea cuminte, dar sugestiv liniile palmei mele. Începu să citească.

— Vei avea o viaţă lungă. Vei avea trei copii. La patruzeci de ani vei fi la un pas de moarte. Inima ta este mai slabă decît creierul. Sînt... văd multe trădări în viaţa ta. Uneori îţi trădezi propriul eu. Uneori îi trădezi pe cei care te iubesc.

— Vrei să-mi răspunzi la întrebare?

— Palma spune ce este. Niciodată de ce este.

— Pot să citesc şi eu în palma ta?

— Nu am terminat. Nu vei fi niciodată bogat. Fereşte-te de cîini negri, băuturi tari şi femei bătrîne. Te vei iubi cu multe fete, dar nu vei iubi adevărat decît una singură, cu care te vei căsători şi... vei fi foarte fericit.

— Deşi sînt la un pas de moarte la patruzeci de ani?

— Poate tocmai de aceea. Aici este locul. Linia fericirii este mai puternică după aceea.

Mi-a lăsat mîna şi, cuminte, şi-a împreunat mîinile în poală.

— Acum pot să citesc şi eu?

— A putea nu înseamnă a avea permisiunea.

După această scurtă lecţie de retorică, a mimat o clipă timiditatea, dar mi-a întins brusc mîna. M-am prefăcut că o citesc, am urmărit liniile din palmă în acelaşi mod şi am încercat să citesc serios în stilul lui Sherlock Holmes. Pînă şi acest mare

maestru în detectarea într-o fracţiune de secundă a slujnicelor irlandeze din Brixton împătimite de bărci şi de geamurile de hublou s-ar fi simţit încurcat. Cu toate acestea, palmele ei erau fine, cu o piele fără cusur; orice o fi fost ea, numai slujnică nu era.

— Vă trebuie cam mult timp, domnule Urfe.

— Nicholas.

— Poţi să-mi spui Lily, dar nu-ţi permit să stai ore întregi să mă gîdili în palmă!

— Văd un singur lucru clar.

— Ce anume?

— Mai multă inteligenţă decît s-ar părea în momentul de faţă.

Şi-a smuls mîna uitîndu-se la ea cu o mutră ofuscată, deşi nu era genul. La o boare de vînt, o meşă de păr îi veni peste obraz, rochia flutură cochet şi jucăuş, făcînd-o să arate chiar mai tînără decît personajul pe care-l juca. Mi-am amintit ce spusese Conchis despre adevărata Lily. Fata de lîngă mine făcea un efort lăudabil sau poate că distribuirea ei în rol precedase cunoaşterea rolului. Cel mai talentat actor nu putea să-l interpreteze mai bine.

Îmi întinse din nou palma.

— Şi moartea?

— Ţi-ai uitat rolul. Eşti deja moartă.

Şi-a încrucişat braţele şi a privit marea.

— Poate nu am de ales.

Aceasta era o tactică nouă. Mi s-a părut că aud o vagă nuanţă de regret, o revoltă ascunsă; o aluzie la anul în care ne aflam în pofida deghizării. Am căutat un răspuns pe faţa ei.

— Adică?

— Tot ce spunem, el aude. Ştie.

— Trebuie să-i spui tot? am întrebat-o eu pe un ton de neîncredere în glas. A făcut un semn afirmativ cu capul şi ştiam că nu renunţă la mască. Nu mai spune! Telepatie?

— Telepatie şi..., se întrerupse ea privind în jos.

— Şi?

— Nu pot spune mai mult.

Ridică umbrela de jos, o deschise, ca şi cum intenţiona să plece. La capătul fiecărui arc al umbrelei atîrna cîte un ciucure negru.

— Eşti amanta lui? Mă săgetă cu privirea şi am avut impresia că am reuşit să o scot din rol, şocînd-o. Ţinînd seama, am continuat eu, de spectacolul de aseară. Aş vrea să ştiu unde mă aflu.

Se ridică şi se îndepărtă cu paşi grăbiţi, traversînd pietrişul spre cărarea care ducea către casă. Am fugit după ea şi i-am barat calea. S-a oprit cu privirea în jos, apoi a ridicat ochii furioşi şi plini de reproş. Vorbea cu patimă:

— De ce vrei tot timpul să ştii unde te afli? Nu ai auzit de imaginaţie?

— Bine jucat, dar nu se prinde.

Răspunse zîmbetului meu cu răceală în ochi, apoi se uită în jos.

— Acum ştiu de ce nu eşti în stare să scrii poezii bune.

Era rîndul meu să mă simt şocat. Îi vorbisem lui Conchis despre eşecul încercărilor mele literare în cursul primului week-end.

— Păcat că nu mi-am pierdut un braţ. Ai mai fi avut un motiv în plus să rîzi.

Cu asta am provocat reacţia eului ei adevărat. A fost scurtă, foarte directă, pentru o secundă... s-a întors într-o parte.

— Nu trebuia să fi spus asta, iartă-mă!

— Mulţumesc.

— *Nu* sînt amanta lui.

— Şi sper că nici a altuia.

Se întoarse cu spatele la mine şi cu faţa către mare.

— Remarca este deosebit de impertinentă.

— Nu se aseamănă nici pe jumătate cu impertinenţa de care dai dovadă cînd te aştepţi să înghit toate gogoşile.

Ţinea umbrela în aşa fel încît să-i acopere faţa. Am întins gîtul pentru a vedea pe după umbrelă şi am constatat că din nou expresia era alta decît sensul cuvintelor. Nu am găsit o gură afectată şi înţepată, mai degrabă un efort fără mare succes de a masca buna dispoziţie. Mi-a aruncat o privire şi mi-a făcut semn cu capul în direcţia pontonului.

— Facem o plimbare pînă acolo?

— Dacă este inclusă în scenariu.

S-a întors cu faţa către mine şi a ridicat un deget în sens de dojană.

— Dacă este clar că nu putem vorbi aceeaşi limbă, hai să ne plimbăm.

Am zîmbit şi am ridicat din umeri: armistiţiu, dacă aşa trebuie.

Pe ponton, din cauza vîntului mai intens, Lily se lupta cu părul. Asistam la un spectacol minunat, aripi de mătase fluturau în vînt, vîrfurile se amestecau cu razele de soare. Îi ţineam umbrela ca să potolească dezordinea din părul rebel. Avea complet

altă dispoziție. Rîdea întruna, cu dinții strălucind albi în soare, se rotea, sărea din fața valului înspumat care arunca stropi pe ponton. M-a prins de braț o dată sau de două ori, absorbită de jocul cu vîntul și cu marea... ca o școlăriță drăgălașă, puțin zburdalnică în rochia veselă în dungi.

M-am uitat de cîteva ori pe furiș la umbrela de soare. Era nouă. Mă gîndeam că o fantomă din 1915 trebuie să aibă o umbrelă, dar ar fi fost mai autentic, deși mai puțin logic, dacă aceasta ar fi fost veche și decolorată.

Apoi, dinspre casă, veni sunetul clopotului. Era sunetul pe care-l auzisem cu o săptămînă înainte în ritmul numelui meu. Lily, nemișcată, asculta. Luat de vînt, clopotul mai sună o dată.

— Nich-o-las. Mă privea jumătate în glumă, jumătate serios. Bate pentru tine! Am privit în sus printre copaci.

— Nu-mi dau seama de ce.

— Trebuie să te duci.

— Vii cu mine? Făcu un semn cu capul că nu. De ce nu?

— Pentru că nu a bătut pentru mine.

— S-ar cuveni să ne dovedim cumva că sîntem iar prieteni.

Se afla aproape de mine ținîndu-și părul să nu-i vină peste obraz. Mi-a aruncat o privire aspră.

— Domnule Urfe! Mi-a spus numele cu aceeași precizie și răceală ca și cu o noapte înainte. Îmi cereți să mă las sărutată?

Răspuns perfect, o ștrengăriță din anul 1915 își bătea joc de stilul desuet victorian; dublu transfer simpatic; iar ea era pe cît de caraghioasă, pe atît de drăguță. Am închis ochii și a întins obrazul. De-abia l-am atins cu buzele și s-a tras înapoi. Rămăsesem cu ochii la capul aplecat din fața mea.

— Mă-ntorc imediat.

I-am dat înapoi umbreluța. Din privirea mea speram să înțeleagă că mă atrăgea fără drept de apel, dar că prost nu eram. Am plecat. Am urcat cărarea mai mult privind înapoi. De pe ponton, mi-a făcut semn cu mîna de două ori. Trecusem de panta abruptă și traversam zona de copaci mai rari. Maria stătea în ușa camerei de muzică în dreptul clopoțelului. Nici nu am făcut doi pași pe aleea pietruită că cerul s-a despicat în două. Sau cel puțin așa mi s-a părut.

Sus pe terasă, la o distanță de vreo cincisprezece metri de mine, apăruse o siluetă. Era Lily. Nu putea să fie ea, dar era. Același păr fluturat de vînt, rochia, umbrela, silueta, obrazul,

toate erau aceleași. Contempla marea de sus, de deasupra capului meu, ignorîndu-mă.

Lovitura era violentă, nerealistă, năucitoare. Am ştiut din primele secunde că, deşi trebuia să cred că aceasta era aceeaşi fată de care mă despărţisem jos pe plajă, nu era aşa. Semăna atît de mult cu ea încît nu putea fi decît o singură explicaţie, era sora ei geamănă. Pe cîmpul de bătaie apăruseră două Lily. Nu am avut timp de gîndire. Pe terasă, lîngă Lily, a apărut încă o siluetă.

Era un bărbat, mult prea înalt ca să fie Conchis. De fapt, presupuneam că este un bărbat; poate că era „Apollo" sau „Robert Foulkes" sau chiar „De Deukans". Nu distingeam bine pentru că personajul era îmbrăcat în negru de sus pînă jos, învăluit în soare şi purta masca cea mai sinistră ce mi-a fost dat să văd vreodată: capul unui imens şacal negru cu botul lung şi urechi lungi şi ascuţite. Se aflau acolo posesorul şi posedata, ameninţarea morţii şi fecioara plăpîndă. Aproape imediat după şocul vizual, am avut sentimentul grotescului, al macabrului exagerat din revistele de groază. Avea o oarecare relaţie cu un arhetip înfricoşător, dar contravenea bunului-simţ şi friza inconştientul.

Nici de data aceasta nu am avut impresia de supranatural, nu era nimic mai mult decît o întorsătură neplăcută a jocului, o replică neagră a scenei de pe plajă. Nu înseamnă că nu mi-a fost frică, eram de-a dreptul îngrozit; dar temerile mele se bazau pe faptul că ştiam că se putea întîmpla orice, că această mascaradă nu avea limite în legile sociale normale sau în convenţii.

Am rămas înţepenit vreo zece secunde. Maria veni către mine şi cele două siluete s-au retras, ca şi cum nu ar fi vrut să rişte să fie văzute de ea. Dublura lui Lily a fost trasă cu autoritate de mîna neagră aşezată pe umărul ei. În ultima clipă ea se uită spre mine cu un obraz lipsit de expresie.

Fereşte-te de cîinii negri.

Am luat-o înapoi la fugă spre cărare. Am aruncat o privire peste umăr. Figurile de pe terasă dispăruseră. Am ajuns la cotitura de unde puteam să văd jos, de unde cu un minut mai devreme o văzusem pe Lily stînd pe plajă. Pontonul era gol, golful era pustiu. Am alergat mai departe pînă la locul plat unde se afla banca de unde puteam vedea toată plaja şi cărarea care ducea în sus. Degeaba am aşteptat să apară de jos rochia veselă de vară. Am crezut că se ascunde în peşteră sau pe după stînci. Nu trebuie să reacţionez cum ar vrea ei. Aşa că m-am întors şi am început să urc înapoi spre casă.

Maria mă aştepta în continuare la marginea galeriei. I se alăturase un bărbat. Era Hermes – tăcutul căruţaş cu asini. El ar fi putut să joace rolul celui în negru, avea înălţimea potrivită, dar era prea calm şi prea arăta a simplu spectator. Am spus repede, în greceşte : *Mia stigmi*. O secundă, şi am intrat pe lîngă ei în casă. Maria mi-a întins un plic, dar nu i-am dat nici o atenţie. Odată ajuns în casă, m-am năpustit pe scări înspre camera lui Conchis. Am bătut la uşă. Nici o mişcare. Am bătut din nou. Am încercat clanţa. Uşa era încuiată.

Am coborît, m-am oprit în camera de muzică să mai aprind o ţigară şi să-mi revin.

— Unde este domnul Conchis?

— *Then eine mesa*. Nu este acasă. Maria ridică iar plicul, dar tot nu am luat-o în seamă.

— Unde a plecat?

— *Ephyge me ti varca*. A plecat cu barca.

— Unde?

Nu ştia. Am luat plicul. Pe el scria : *Nicholas*. Două foi îndoite. Una era de la Conchis.

Dragă Nicholas,

Mă simt obligat să te rog să stai singur pînă diseară. Treburi urgente reclamă prezenţa mea la Nauplia.

Cealaltă era o radiogramă. Insula nu avea linie telefonică sau telegrafică. Serviciul grecesc de coastă primea mesaje radio.

Fusese trimisă seara precedentă de la Atena. Credeam că-mi va oferi o explicaţie pentru motivul plecării lui Conchis. Am trăit al treilea şoc în timp de trei minute, cînd am văzut semnătura de la sfîrşitul următoarele rînduri :

MĂ ÎNTORC VINEREA VIITOARE STOP. TREI ZILE LIBERE. STOP. AEROPORT ORA ŞASE. STOP. TE ROG VINO. ALISON.

Era trimisă de sîmbătă după-amiaza.

Am ridicat privirea către Maria şi Hermes. Ochii lor erau inexpresivi, nu făceau decît să privească.

— Cînd ai adus-o?

— *Proi proi*. Azi-dimineaţă, devreme, mi-a răspuns el.

— Cine ţi-a dat-o să o aduci?

— Un profesor. La Sarantopoulos, aseară.

— De ce nu mi-ai dat-o mai repede?

El dădu din umeri a neştiinţă şi se uită la Maria; dădu din umeri şi ea. Se înţelegea că i-au dat-o lui Conchis. Era vina lui. Am mai citit-o o dată.

Hermes m-a întrebat dacă vreau să trimit un răspuns, căci se întorcea în sat. I-am spus că nu am nici un răspuns.

Mă uitam la Hermes, privirea lui ca un zid nu-mi dădea nici o speranţă. L-am întrebat totuşi:

— Le-ai văzut pe cele două tinere azi-dimineaţă?

El se uită la Maria.

— Care tinere? întrebă ea.

M-am uitat din nou la el:

— Dar dumneata?

— *Ochi*, mi-a spus el întorcînd capul.

M-am întors pe plajă. Am stat tot timpul să păzesc locul unde se forma cărarea înspre casă. M-am dus direct la grotă. Nici urmă de Lily. După cîteva minute eram sigur că nu se ascunde nicăieri pe plajă. M-am uitat în susul pantei. Putea să se fi căţărat pe acolo şi să o ia spre est. dar nu-mi venea a crede. Am urcat o bucată să o caut după stîncă, dar nu era nimeni.

32

Stăteam la umbra pinului, priveam departe în larg şi încercam să-mi adun minţile năucite. Una dintre cele două gemene se apropia de mine, îmi vorbea. Avea o cicatrice la încheietura mîinii drepte. Cealaltă juca rolul de dublură. Nu mă puteam apropia de ea. O vedeam pe terasă la lumina stelelor, dar întotdeauna la distanţă. Gemene... era formidabil, începusem să-l cunosc îndeajuns de bine pe Conchis ca să pot anticipa restul. Dacă eşti bogat de ce să nu-ţi acorzi dreptul de a avea cele mai grozave lucruri? De ce să nu profiţi de cele mai excepţionale bunătăţi?

Mă gîndeam la Lily, cea pe care o cunoşteam, cea cu cicatricea. Astăzi de dimineaţă, chiar şi aseară, îşi pusese în minte să mă cucerească. Dacă era într-adevăr iubita lui Conchis, nu înţelegeam ce-l făcea să ne permită să rămînem singuri, în doi, doar dacă nu cumva era chiar mai pervers decît crezusem. Ea îmi dădea impresia că se joacă cu mine, ceea ce-i făcea tot atîta plăcere cît interpretarea rolului impus de Conchis. Trebuie să

recunoaştem că toate jocurile dintre un bărbat şi o femeie, chiar şi cele luate în sens literal, sînt implicit sexuale. Iar aici pe plajă încercase să mă cucerească folosind toată recuzita inocenţei. Poate că totul fusese la ordinele bătrînului, dar, dincolo de cochetărie şi parşivenie, percepusem un alt soi de amuzament, incompatibil cu plăcerea unei actriţei care-şi face rolul pe bani. În plus, „spectacolul" se apropia mai curînd de amatorism inspirat decît de profesionalism. Tot ceea ce se afla dincolo de suprafaţă sugera că fata venea dintr-o lume şi o societate foarte asemănătoare propriei mele lumi. O fată născută cu bun-simţ şi cu o ironie tipic englezească. În termeni teatrali, efectul, în ciuda efortului de montare, semăna mai mult cu o şaradă jucată în sînul familiei decît cu mult rîvnita iluzie teatrală pe care dorea să o realizeze. Fiecare privire a ei, fiecare expresie sugera faptul că eram tras pe sfoară. Mi-a fost dat să fug după ea din momentul în care i-am văzut zîmbetul ambiguu săptămîna trecută. Pe scurt, dacă rolul ei în şaradă era să mă cucerească, va trebui să mă supun sorţii. Nu mă puteam opune. Eram şi un senzual şi un aventurier, un poet ratat care căuta salvarea în aventuri dacă nu poate în versuri. Trebuia să beau valul care mi se oferea.

Aceasta m-a făcut să mă gîndesc la Alison. Radiograma ei se ivise ca un fir de praf în ochi atunci cînd vrei cu tot dinadinsul să vezi clar. Ghiceam ce se întîmplase. Scrisoarea mea de lunea trecută a ajuns la Londra vineri sau sîmbătă cînd probabil că era în avion, plictisită, şi la prima escală de o jumătate de oră la Ellenikon, neavînd altceva mai bun de făcut, a simţit nevoia să-mi telegrafieze. Mie mi-a venit ca o realitate nedorită, cînd mă gîndeam la altceva, o datorie artificială impusă instinctului care-mi dicta altfel. Era exclus, nu puteam părăsi insula, nu puteam irosi trei zile la Atena. Am mai citit o dată nenorocitele alea de rînduri. Probabil că le citise şi Conchis, telegrama mi se înmînase fără plic. Probabil fusese deschis de Demetriades atunci cînd fusese adus la şcoală.

Conchis ştia deci că am fost invitat la Atena şi cred că bănuia că aceasta era fata despre care îi vorbisem, spre care trebuia „să înot". Probabil că acesta era motivul pentru care plecase. S-ar fi putut să amîne anumite angajamente pentru week-end-ul viitor. Presupusesem că mă va invita din nou, îmi va acoperi toate cele patru zile libere de la jumătatea trimestrului şi speram că Alison nu va lua în serios oferta mea lipsită de entuziasm.

M-am hotărît. O confruntare fizică, chiar şi apropierea pe care ar putea-o reprezenta venirea lui Alison pe insulă, era de

neînchipuit. Oricum ar fi, dacă mă întîlneam cu ea, această întîlnire trebuia să aibă loc la Atena. Dacă el avea de gînd să mă invite, găseam uşor un pretext ca să nu mă duc la Atena. Dacă nu mă invita, aveam oricum program cu Alison. Nu aveam nimic de pierdut.

Clopoţelul sună din nou ca să mă cheme. Era ora prînzului. Mi-am strîns lucrurile şi beat de soare am urcat greoi panta. Încercam, fără să fiu văzut, să ţin sub observaţie toate direcţiile, fiind într-o stare de alertă inexplicabilă, în aşteptarea unor evenimente de mascaradă. Traversînd pădurícea bătută de vînt mă aşteptam să apară ceva straniu, să le văd pe cele două gemene, nu ştiu nici eu de ce. Mă înşelasem, nu era nimic. Masa era pusă doar pentru mine. Maria nu a apărut. Am găsit sub pînză, *taramasalta*, ouă fierte şi o farfurie cu prune japoneze.

Pe galerie bătea vîntul. Înainte de a termina de mîncat, uitasem de Alison şi eram gata să mă supun lui Conchis, indiferent ce mi-ar fi oferit. Ca să-mi fie mai uşor, am traversat pădurícea de pini pînă la locul unde citisem duminica trecută povestea lui Robert Foulkes. Nu am luat nici o carte cu mine, m-am lăsat pe spate şi am închis ochii.

33

N-am fost lăsat să adorm. Nu trecuseră nici cinci minute, cînd am auzit un foşnet şi în acelaşi timp am simţit mirosul parfumului de santal. M-am prefăcut că dorm. Foşnetul s-a apropiat. Auzeam scîrţîitul mărunt al acelor de pin. Paşii ei s-au oprit lîngă capul meu. Apoi foşnetul s-a auzit mai tare; se aşezase foarte aproape de mine. Credeam că o să lase să cadă un con, să-mi gîdile nasul. A început însă început să recite abia şoptit din Shakespeare:

Să nu te temi; ostrovu-i plin de zvonuri,
De sunete şi cînturi dulci ce-mbată,
Dar rău nu fac. Îmi zumzăie-n ureche
Cînd leneşe-alăute, mii, cînd glasuri
Cari, dacă m-aş trezi din somn prelung,
M-ar adormi din nou; şi-n visu-mi, norii
Îi par că se desfac ca să-mi arate

Comori ce stau să cadă; 'ncît mă scol
Plîngînd de dorul de-a visa-nc-o dată[*].

În tot acest timp am stat cu ochii închiși, tăcînd mîlc. Se juca cu intonația și cuvintele căpătau dublu sens. Vocea dulce-amară, vîntul în coame de pini. Cînd s-a oprit, nu am deschis ochii.

— Continuă! i-am spus în șoaptă.

— „Spiritul său veni să te turmenteze."

Am deschis ochii. O figură diavolească, verde-neagră mă fixa cu ochi sîngerii, ieșiți din orbite. M-am răsucit în sus. Lily ținea în mîna stîngă o mască de carnaval chinezească prinsă în vîrful unui băț. Am văzut cicatricea. Acum purta o bluză albă cu mîneci lungi, o fustă lungă, gri și părul era prins la spate într-o fundă neagră de catifea. Am dat masca la o parte.

— Joci un Caliban mizerabil!

— Atunci joacă-l tu!

— Eu speram rolul lui Ferdinand.

Ridică masca pînă la jumătatea feței uitîndu-se pe deasupra cu o privire deliberat ironică. Continuam amîndoi jocul, dar cu mai multă dezinvoltură.

— Ești sigur că ești la înălțimea rolului?

— Voi compensa lipsa de măiestrie cu simțămînt.

În privire persista o oarecare neîncredere.

— Este interzis.

— De Prospero?

— Poate.

— Așa a început și piesa lui Skakespeare, cu o interdicție. Lily privea în jos. Deși Miranda era cu mult mai inocentă.

— Ca și Ferdinand, în piesă.

— Diferența este că eu îți spun adevărul și tu numai minciuni.

Privirea era tot îndreptată spre pămînt, dar își mușcă buzele.

— Ți-am mai spus și adevărul din cînd în cînd.

— Ca acela despre cîinele negru de care ai avut amabilitatea să mă previi? Și am adăugat repede: Și, pentru numele lui Dumnezeu, nu mă întreba care cîine negru!

Lily și-a cuprins în brațe genunchii acoperiți cu fusta, s-a lăsat pe spate privind copacii din spatele meu. Era încălțată cu niște ghete negre caraghioase cu șireturi. Aminteau de o cancelarie veche dintr-o școală de țară sau chiar de domnișoara

* Shakespeare, *Furtuna*, III, 2, 144-152, traducere de Dan Duțescu (*n. tr.*).

Pankhurst, din perioada tentativelor timide de emancipare a femeii.

— Care cîine negru? întrebă ea după o pauză lungă.

— Cel cu care sora ta geamănă a ieșit astăzi dimineață la plimbare.

— N-am nici un fel de soră.

— Aiurea, i-am răspuns eu zîmbind și rezemîndu-mă într-un cot. Unde te-ai ascuns?

— M-am dus acasă.

Era inutil, refuza să renunțe la cealaltă mască. Mă uitam la fața ei ermetică și am întins mîna după țigări. Lily mă urmări cum aprind țigara și cum trag fumul de cîteva ori, apoi, dintr-o dată, întinse mîna. I-am dat țigara. Își țuguia buzele ca fumătorii începători; a tras un fum scurt, apoi unul mai lung care o făcu să tușească. Își îngropă capul între genunchi, întinzîndu-mi țigara înapoi. A mai tușit puțin. Mă uitam la ceafa ei, la umerii micuți și mi-am amintit de nimfa din seara de dinainte, la fel de înaltă și tot așa de subțire și cu sîni mici. Am întrebat-o:

— Unde ai învățat?

— Ce să învăț?

— Arta dramatică! La Academia Regală? Rămînînd fără răspuns, am schimbat direcția de atac. Încerci să mă cucerești și-ți merge. De ce?

N-a încercat să pară ofensată. Progresam mai mult prin omisiune, evitînd prefăcătoriile. Își înălță capul și se lăsă pe spate sprijinită într-un cot, ușor trîntită pe-o parte. Ridică din nou masca în dreptul feței ca un iașmac.

— Eu sînt Astarte, mama misterului.

Ochii frumoși cenușii-violet se dilataseră, iar eu am arborat un zîmbet de-abia schițat. Voiam să simtă că ajunsese la fundul sacului. Nu mai era cazul să improvizeze.

— Regret, eu sînt ateu.

Lăsă masca jos.

— Va trebui să te convertesc.

— La arta mistificării?

— Printre altele.

Am auzit zgomotul unei bărci cu motor în larg. Cred că și ea a auzit, dar privirea nu o trăda în nici un fel.

— Păcat că nu ne putem întîlni undeva, departe de aici.

Ridică privirea de la pămînt, printre copacii dinspre sud. Vocea era ceva mai prezentă.

— Poate la sfîrşitul săptămînii viitoare.

Mi-am dat seama că cineva i-a spus de Alison; amîndoi ne prefăceam că nu ştim nimic.

— De ce nu?

— Maurice nu ar fi niciodată de acord.

— Ai depăşit vîrsta cînd se cere voie.

— Am înţeles că tu trebuie să fii la Atena.

— Mascarada asta mi se pare mai puţin amuzantă decît celelalte, spusei eu după o pauză.

Acum şi ea stătea într-un cot cu faţa către mine. În sfîrşit spuse ceva, dar cu glas mai scăzut.

— Sentimentele tale nu sînt întru totul neîmpărtăşite.

Afirmaţia ei m-a incitat, simţeam un real progres. M-am ridicat în capul oaselor să-i văd cel puţin profilul feţei. Părea ermetică, şovăitoare, dar nu falsă.

— Deci eşti de acord că este un joc?

— Aproape.

— Dacă într-adevăr simţi acelaşi lucru, remediul este simplu, spune-mi ce se întîmplă! De ce viaţa mea personală este spionată în felul acesta?

— Nu este spionată, îmi răspunse ea, negînd din cap. A venit doar vorba, asta este tot.

— Nu mă duc la Atena. S-a terminat totul între noi. Lily nu comentă. Acesta este unul dintre motivele venirii mele. În Grecia. Să scap de un sfîrşit lamentabil. Este australiancă, stewardesă, am adăugat.

— Şi tu nu mai...?

— Nu mai ce?

— Nu mai ţii la ea?

— Era un alt soi de relaţie.

Lily tăcu din nou. Luase în mînă un con de brad şi se juca cu el, dîndu-mi să înţeleg că toate acestea o stînjenesc. Acum era chiar timidă, fără nici o legătură cu rolul ei; şi bănuitoare, nu ştia dacă să mă creadă sau nu.

— Nu ştiu ce ţi-a spus bătrînul, i-am spus eu.

— Că ea vrea să te întîlnească din nou. Atît.

— Acum sîntem doar prieteni. Ştiam amîndoi că nu va dura. Din cînd în cînd ne mai scriem. Ştii cum sînt australienii, am adăugat eu. Dădu din cap în semn că nu. Nivelul lor cultural este la pămînt. În fond, ei nu ştiu ce sînt, cui aparţin. Era pe jumătate

de stînga, contra britanicilor, pe jumătate... în fond, mi-a fost milă de ea.

— Şi aţi... locuit împreună ca soţ şi soţie?

— Dacă este să-ţi răspund la întrebarea asta absurdă, da, timp de cîteva săptămîni. Înclină capul grav, ca şi cum ar fi mulţumit pentru acest amănunt intim. Şi aş vrea să ştiu de ce te interesează?

A mişcat capul într-o parte, făcînd gestul celor care recunosc faptul că nu ştiu de ce. Gestul simplu era mai grăitor decît cuvintele, nu ştia de ce o interesează. Deci am continuat:

— Nu am fost fericit pe insula Phraxos înainte de a veni aici. Mă simţeam foarte singur. Ştiam că nu o iubesc pe fata aceea. Dar eram singur. Asta este tot.

— Poate că pentru ea *tu* eşti singurul om.

Am zîmbit amuzat.

— În viaţa ei există mulţi bărbaţi. Te asigur. Cel puţin trei de cînd am plecat din Anglia. O furnică alerga înnebunită, în zig-zag, pe spatele bluzei albe. Cred că a simţit cum am scuturat-o cu mîna, dar nu s-a întors. Mi-ar plăcea să nu mai joci teatru. Probabil că şi tu ai avut aventuri în viaţa reală.

— Nu. Întări negaţia cu un semn din cap.

— Recunoşti însă că ai o viaţă reală. Este absurd să te prefaci şocată.

— Nu vreau să fiu indiscretă.

— Ştii bine că ţi-am prins jocul! Mi se pare că devine o prostie.

A tăcut un timp, apoi s-a aşezat în faţa mea. A privit în dreapta şi în stînga, apoi drept în ochii mei, cu o privire întrebătoare, nesigură, acceptînd cel puţin parţial ceea ce tocmai spusesem. Barca invizibilă se apropiase şi se vedea îndreptîndu-se către golf.

— Stă cineva cu ochii pe noi? o întrebai eu.

— Totul este urmărit aici, îmi răspunse ea, ridicînd uşor din umeri.

Am aruncat o privire împrejur, dar nu am văzut nimic. M-am uitat din nou la ea.

— Poate, dar nu o să mă faci să cred că totul se aude.

Şi-a aşezat coatele pe genunchi, şi-a sprijinit capul în mîini şi şi-a aţintit privirea dincolo de mine.

— Nicholas, este ca un joc de v-aţi ascunselea. Trebuie să fii sigur că cel care caută vrea să se joace şi tu trebuie să stai ascuns. Altfel jocul nu este joc.

— Nu este joc nici atunci cînd refuzi să accepţi că ai fost găsit. Dacă ai fost găsit. Şi am adăugat: Tu nu eşti Lily Montgomery, dacă ea a existat vreodată!

M-a privit scurt.

— A existat.

— Dar şi bătrînul recunoaşte că nu ai fost tu. Cum poţi fi atît de sigură?

— Pentru că exist.

— Acum eşti fiica ei?

— Da.

— Tu şi sora ta geamănă.

— Eu am fost copil unic.

Era prea de tot. Înainte ca ea să aibă timp să facă un gest, m-am aşezat în genunchi, am apucat-o de umeri şi am trîntit-o pe spate, obligînd-o să se uite în ochii mei. Avea o licărire clară de teamă şi am profitat.

— Ascultă! Toate astea sînt foarte amuzante, dar ştii prea bine că ai o soră geamănă. Apari şi dispari ca prin minune, joci rol de epocă şi de mitologie şi mai ştiu şi eu ce! Cîteva lucruri nu le poţi ascunde! Eşti inteligentă. Eşti o realitate în carne şi oase ca şi mine. Cînd am strîns-o mai tare de umeri prin bluza de mătase s-a strîmbat de durere. Mă întreb dacă faci asta de dragul bătrînului sau pentru că te plăteşte sau pentru că te distrează? Nu înţeleg combinaţia dintre tine şi sora ta şi prietenii voştri. De fapt, nu-mi pasă, cred că toată ideea este o nebunie. Te plac, îmi place Maurice şi de faţă cu el sînt gata să joc cum vrei tu, dar să nu o mai luăm chiar atît de în serios! Tu joacă-ţi propria şaradă, dar, pentru Dumnezeu, nu aplica frecţii la picior de lemn! Ne-am înţeles?

M-am oprit. Din privire am înţeles că victoria era de partea mea. Supunerea luase locul fricii.

— Fii bun, mă doare spatele. Stau pe o piatră sau pe nu ştiu ce.

Victoria a fost confirmată de „fii bun".

— Aşa da.

M-am îndepărtat în genunchi, m-am ridicat apoi în picioare şi mi-am aprins o ţigară. Ea s-a ridicat pe jumătate, s-a îndreptat şi a dus mîna la spate pipăindu-l. Era un con de pin în locul de unde se ridicase. Îşi trase genunchii la piept şi-şi afundă faţa în ei. Mă uitam la ea gîndind că trebuia să fi ştiut mai de mult că aveam o şansă de reuşită folosind forţa. Îşi afundă capul mai mult între

genunchii cuprinşi între braţe. Stătea de prea mult timp aşa, fără nici un cuvînt. Tîrziu mi-am dat seama că se prefăcea că plînge.

— Nu mai ţine!

Mai întîi nu a dat atenţie, dar cînd a ridicat capul cu o expresie amărîtă, am văzut printre gene lacrimi adevărate. Îmi evită privirea, jenată, apoi îşi şterse ochii cu dosul palmei.

M-am aşezat lîngă ea şi luă ţigara pe care i-am întins-o.

— Mulţumesc.

— Nu am avut intenţia să te supăr.

Trăgea din ţigară normal, nu ca o novice.

— Am încercat.

— Eşti minunată... nu ai idee ce stranie a fost această experienţă! Minunată şi stranie! Numai că, ştii, este vorba de simţul realităţii. Poţi să i te opui pînă la un moment dat, ca şi gravităţii.

— Dacă ai şti ce bine înţeleg ce vrei să spui! îmi răspunse ea, strîmbîndu-se uşor, trist şi timid.

Mi se deschidea o nouă perspectivă: era posibil ca ea să-şi fi jucat rolul sub vreo ameninţare oarecare.

— Sînt numai ochi şi urechi.

Privea din nou prin mine.

— Aşa cum spuneai azi-dimineaţă – există un fel de scenariu. Rolul meu este să-ţi arăt ceva... O statuie.

— Excelent! Condu-mă acolo!

M-am ridicat. Ea s-a întors, a stins ţigara cu grijă, strivind-o în pămînt şi m-a privit supusă.

— Fii bun, dă-mi voie să-mi revin. Nu mă tortura cel puţin cinci minute.

— Îţi acord chiar şase minute, i-am răspuns eu, uitîndu-mă la ceas. Dar nici o secundă în plus. A întins o mînă şi am ajutat-o să se ridice în picioare reţinîndu-i mîna. Eu nu cred că se numeşte „o tortură" dorinţa mea de a cunoaşte mai bine o persoană pe care o găsesc nemaipomenit de atrăgătoare. Îşi lăsă privirile în jos.

— Ea nu are nevoie să joace teatru... fiind mai puţin experimentată decît tine.

— Asta nu o face mai puţin atrăgătoare.

— Nu este departe. Sus pe deal.

Mînă în mînă am pornit în susul coastei. După un timp, am strîns-o de mînă şi mi-a răspuns mai mult ca un fel de promisiune de prietenie decît de atracţie fizică şi am crezut ce-mi spusese

despre sine. Conta şi expresia figurii cu trăsături delicate care aducea cu sine timiditate. Intuiam dincolo de aparenţa de îndrăzneală, în afara jocului dublu practicat înainte, un aer minunat de inocenţă, de virginitate chiar, un aer capabil, dacă s-ar fi ivit ocazia, de a se lăsa exorcizat... Eram cum nu se poate mai privilegiat, aflîndu-mă – acum simţeam din nou – într-un labirint de legendă, fabulos, acum cînd o găsisem pe Ariadna mea şi o ţineam de mînă. Nu aş fi schimbat locul cu nimeni pe lume. Ştiam că toate fostele mele legături, egoismul meu, mojicia, chiar şi faptul că pe Alison o trădasem aruncînd-o în trecut îşi găseau acum o justificare. Am ştiut-o în sinea mea dintotdeauna.

34

M-a condus printre pini undeva mai sus decît locul în care traversasem valea săptămîna trecută. Am urcat cîteva trepte grosolane ce duceau în partea cealaltă, unde, după ce am depăşit o mică ridicătură de pămînt, am ajuns la o vale, nu prea adîncă, semănînd cu un mic amfiteatru cu faţa spre mare. Jos în centru se afla statuia aşezată pe un piedestal de rocă brută. Am recunoscut-o dintr-o privire. Era o copie a celebrului Poseidon recuperat din mare lîngă Eubeea la începutul secolului. Aveam în cameră o carte poştală care-l reprezenta. Bărbatul, superb, stătea cu picioarele depărtate, arătînd cu mîna întinsă sudul în direcţia mării, cu un gest imperativ, regal, absolut dumnezeiesc, un produs al artificiului în istoria umanităţii, modern ca şi un Henry Moore şi totodată străvechi ca şi stînca pe care se afla. Eram uimit, Conchis nu mi-l arătase pînă acum. Ştiam că o asemenea replică valora o mică avere şi faptul că o ţinea aşa, nepăsător, într-un colţ necunoscut... mi-a reamintit de Deukans şi de măiestria teatrală cu care pregătea surprizele.

O contemplam împreună cu Lily. Ea zîmbi văzîndu-mi uimirea, apoi se îndepărtă către o băncuţă de lemn, la umbra unui migdal din spatele statuii. Marea se vedea pe deasupra copacilor, dar statuia nu putea fi văzută de pe mal. S-a aşezat cu naturaleţe, fără eleganţă, parcă ceea ce purta era costum de teatru. Era un gest de ieşire din rol. Mă aflam la cîţiva paşi şi probabil că ştia că o privesc. Timpul pe care i-l acordasem trecuse dar ea îmi evita privirea şi nu spunea nimic.

— Spune-mi numele tău adevărat!

— Nu-ți place Lily?

— La nebunie, dacă ai fi barmaniță într-o cîrciumă victoriană.

Zîmbi discret.

— Nici numele meu adevărat nu-mi place. Adăugă apoi: am fost botezată Julia, dar mi s-a spus întotdeauna Julie.

— Julie și mai cum?

— Holmes, murmură ea, dar nu am locuit niciodată în Baker Street.

— Și sora ta?

— Am impresia că ești foarte convins că există, spuse ea după o ezitare.

— N-ar trebui să fiu?

Mai ezită puțin și se hotărî:

— Ne-am născut vara. Părinții mei nu au avut prea multă imaginație. Ridică din umeri, de parcă ar fi spus o prostie. Pe ea o cheamă June.

— June și Julie.

— Să nu cumva să-i spui lui Maurice!

— Îl cunoști de mult timp?

Dădu din cap în semn că nu.

— Dar pare de mult.

— Cît de mult?

— Mă simt ca o trădătoare, îmi spuse ea, cu ochii în pămînt.

— Știi că nu te-aș pîrî pentru nimic în lume.

Mă privi cu acea privire căutătoare, nesigură, reproșîndu-mi aproape că sînt atît de insistent, dar și-a dat probabil seama că nu dau înapoi. S-a aplecat puțin privind în pămînt.

— Am fost aduse aici sub un pretext complet fals. Acum cîteva săptămîni. Este absurd, într-un fel, că am rămas.

Am ezitat, căci în mintea mea au apărut Leverrier și Mitford. M-am decis să țin în rezervă această carte.

— Este prima dată cînd te afli aici?

Aerul ei spontan, uimit, părea autentic.

— De ce...? bîigui ea, uimirea din ochii ei părînd autentică.

— Mă întrebam și eu așa.

— Dar de ce întrebi?

— Am crezut că s-a întîmplat anul trecut.

— Ai auzit că...? mă întrebă ea, scrutîndu-mi bănuitoare privirea.

— Nu, nu, am zîmbit. Ghiceam, făceam speculații. Dar care a fost falsul pretext?

Parcă mînam un catîr recalcitrant – încîntător catîr, dar mai înspăimîntat cu fiecare pas înainte. Cu privirea în pămînt îşi căuta cuvintele:

— Încerc să spun că, de fapt, sîntem aici de bunăvoie. Chiar dacă nu ştim ce se află în spate, ce se întîmplă de fapt, ne simţim recunoscătoare, avem chiar încredere. Se opri şi cînd am deschis gura să spun ceva, mi-a aruncat o privire rugătoare: Te rog, lasă-mă să termin. Şi-a pus o clipă palmele pe obraji. Este atît de greu de explicat! Amîndouă avem sentimentul că-i datorăm foarte mult. Fapt este că dacă-ţi răspund la toate întrebările pe care vrei să mi le pui, ştiu eu, ar fi să-ţi povestesc un film cu mistere. Înaintea de a te duce să-l vezi.

— Dacă poţi, bineînţeles, să-mi spui cum ai intrat în film.

— Nu cred că pot, asta face parte tot din intrigă.

O pierdeam din nou. Un imens cărăbuş arămiu zumzăia, dînd ocol crengilor de sus ale migdalului. Statuia, în plin soare, jos, domina de-a pururi vîntul şi marea. Îi observasem chipul în umbră, uşor plecat, într-un gest timid.

— Şi eşti, cum să spun, plătită pentru asta?

— Da, dar..., ezită ea să-mi dea un răspuns clar.

— Dar ce?

— Nu este asta, nu este vorba de bani.

— Adineauri, cînd stăteam jos, nu păreai prea sigură că-ţi place ce faci.

— Din cauză că niciodată nu ştim cît să credem, din ce ne spune. Să nu te gîndeşti că noi ştim tot ce tu nu ştii! Ni s-au spus mai multe despre ce încearcă să facă. Dar s-ar putea să fie doar minciuni. Dădu din umeri. Dacă vrei să o iei aşa, noi sîntem cu cîţiva paşi înainte în labirint. Nu înseamnă însă că ne aflăm mai aproape de centru decît tine.

— Acasă ai jucat teatru?

— Da, dar nu ca profesionistă.

— La facultate?

— Mai este ceva, zîmbi ea mînzeşte. Într-un fel, el aude tot ce vorbim. Nu ştiu cum, dar cred că o să înţelegi înainte de sfîrşitul zilei de azi. Se grăbi să-mi contracareze scepticismul. Nu are nici o legătură cu telepatia. Este doar un subterfugiu, o metaforă.

— Cum adică?

— Dacă-ţi spun... stric totul. Nu-ţi spun decît că este o experienţă unică, incomparabilă, că, de fapt, nu se compară cu nimic pe lume.

— Ai trăit această experienţă?

— Da. Este motivul pentru care June şi cu mine ne-am hotărît să avem încredere. Un lucru atît de frumos nu poate fi decît opera unui om minunat.

— Tot nu înţeleg cum poate el auzi ce vorbim.

Privea în imensitatea mării.

— Dacă nu-ţi explic este pentru că nu sînt sigură că nu o să afle de la tine.

— Pentru Dumnezeu, am spus, nici în vis nu te-aş trăda!

S-a uitat la mine puţin şi apoi din nou către mare.

— Nu sîntem sigure că eşti ce spui că eşti, spuse ea cu glas scăzut, ce spune Maurice că eşti.

— Eşti nebună!

— Încerc să-ţi explic faptul că nu eşti unica persoană care nu ştie ce să creadă. Poate, în ciuda aparenţelor, te ascunzi de noi.

— Nu ai decît să traversezi insula. Şcoala se află acolo. Întreabă pe oricine! Şi ce e cu toţi ceilalţi de aici?

— Nu sînt englezi. Sînt la cheremul lui Maurice. Noi abia dacă-i întîlnim. Oricum, ei se află de puţin timp aici.

— Vrei să spui că el m-a angajat să vă induc pe voi în eroare?

— De ce nu?

— Doamne Sfinte!

Privirea mea încercă să o înduplece, să spună că este ridicol, dar refuza cu încăpăţînare.

— Hai, fii serioasă, nimeni nu poate să joace chiar teatru în halul acesta!

I-am smuls un zîmbet.

— Aşa mi se pare şi mie.

— Hai să-ţi arăt şcoala! Poţi pleca de aici, da?

— Mi-a spus foarte clar că nu am voie.

— I-ai plăti cu aceeaşi monedă.

— Culmea ironiei este că eu..., dădu din cap.

— Julie, *poţi* avea încredere în mine.

Respiră adînc.

— Culmea ironiei este că nici nu sînt sigură dacă nu cumva trebuie să calc regulile. Este persoana cea mai formidabilă. Un joc de-a v-aţi ascunselea... sau mai mult, de-a baba oarbă. Te răsuceşti pînă-ţi pierzi direcţia. Ce spune capătă dublu sens şi chiar triplu.

— Atunci încalcă regula şi vezi ce se întîmplă.

Ezită din nou și îmi zîmbi mai sincer. Parcă îmi spunea că ar vrea să aibă încredere în mine, dar că și eu trebuie să am încredere în ea.

— Ai vrea ca totul să se oprească? Să se termine mîine?

— Nu!

— Cred că noi avem aici statutul de tolerați. Am încercat o dată sau de două ori să te fac să înțelegi.

— Am priceput.

— Totul este atît de fragil! Ca pînza de păiajen. Din punct de vedere intelectual. Teatral dacă vrei. Dacă ne-am purta într-un anumit fel, am putea să distrugem totul.

S-a mai uitat o dată la mine.

— Vorbesc serios. Acum nu joc teatru.

— A amenințat el că oprește spectacolul?

— Nici nu trebuie. Dacă nu am avea senzația că trăim cea mai grozavă experiență din viața noastră... Știi că el îți poate părea absurd. Înnebunitor. Un ramolit bătrîn. Cred însă că a descoperit cum se ajunge la..., dar se opri înainte de a termina fraza.

— La ceva interzis cunoașterii mele?

— Un lucru pe care l-am putea regreta amarnic dacă-l ratăm și – continuă – încep să-mi imaginez ce este. Nu aș putea să-ți explic coerent, chiar dacă...

Am tăcut pentru o clipă amîndoi.

— Are el desigur mijloace de convingere. Aseară era sora ta, nu?

— Te-a șocat.

— Doar acum știu cine era.

— Chiar și surorile gemene pot avea concepții de viață diferite, spuse ea încetișor, adăugînd după o scurtă pauză: Pot să ghicesc ce gîndești. Dar nu a fost nici cel mai mic indiciu că... dacă ar fi fost, noi nu ne-am afla aici. Și apoi a adăugat: June, în chestiuni dintr-astea, a fost întotdeauna mai puțin pudică decît mine. De fapt, au și vrut s-o elimine...

S-a oprit brusc, dar era prea tîrziu. Mă uitam la ea cum schițează un gest de rugă pentru a fi iertată că a spus prea mult. Rîdeam de mutra ei necăjită.

— Aș fi auzit de voi la Oxford. Spune-mi deci pentru ce voiau s-o elimine de la Cambridge?

— Vai, ce proastă sînt! Și mă imploră din ochi: Nu-i spune lui Maurice.

— Promit.

— Nu a fost mare lucru. A pozat o dată nud. A fost un fel de glumă, dar s-a aflat.

— Ce ai studiat?

— Îţi voi spune într-o bună zi. Deocamdată nu.

— Dar ai studiat la Cambridge?

Neavînd de ales, a făcut un semn că da.

— Ce noroc pe ei!

După puţin timp, ea reluă pe un ton şi mai scăzut:

— Este atît de viclean, să ştii, Nicholas! Dacă îţi spun mai mult decît ai dreptul să afli, prinde de veste imediat.

— Oare Maurice îşi închipuie că acum o să înghit toată povestea cu Lily?

— Nu! Nu îşi închipuie. Nu trebuie să te prefaci.

— Deci toate acestea ar putea face parte din poveste?

— Da, într-un fel, respiră adînc. Buna ta credinţă va fi pusă curînd şi mai tare la încercare.

— Cît de curînd?

— Dacă-l cunosc bine, peste o oră nu vei mai putea şti dacă să crezi un singur cuvînt din tot ce am spus.

— El era în barcă?

Făcu un semn că da.

— Probabil că este acum cu ochii pe noi, aşteptîndu-şi replica.

Prudent, m-am uitat în spatele ei printre copacii din direcţia vilei, apoi mi-a venit să mă răsucesc să văd şi în spatele meu. Nu vedeam nimic.

— Mai putem să stăm?

— Mai putem. Depinde oarecum şi de mine.

Se aplecă să rupă dintr-un tufiş de lîngă bancă o rămurică de oregan şi o mirosi. Eu mă tot uitam în adîncul pădurii dimprejur încercînd să prind un petic de culoare, o mişcare... erau numai copaci şi o pădure foarte înşelătoare. Aveam mii de întrebări pe care doream să i le pun, dar ea avusese grijă să le prevină. Aveam totuşi răspunsuri cu privire la ea, dacă nu concrete, cel puţin imaginam că este preţioasă, în ciuda aparenţelor; avea, desigur, o capacitate intelectuală superioară unui animal, dar era în ea ceva sîcîitor de latent, ce aştepta să fie deşteptat. Probabil că se elibera cumva jucînd teatru la facultate. De fapt, şi acum juca un rol în defensivă, ca pentru a-şi ascunde sentimentele faţă de mine.

— Mi se pare că scenariul în anumite părţi trebuie realizat în colaborare, am adăugat eu, un fel de discuţii în cursul repetiţiilor.

— La care te referi?

— Cele care ne privesc pe noi doi.

Îşi îndreptă fusta peste genunchi.

— Nu numai tu ai avut astăzi o surpriză. Acum două ore am aflat despre prietena ta din Australia.

— Ţi-am spus adevărul. Este exact aşa cum ţi-am spus.

— Nu aş fi vrut să fiu indiscretă. Dar a fost...

— Ce a fost?

— Curios. Parcă ai fi vrut să mă zăpăceşti.

— Dacă sînt invitat aici, nimic nu mă va determina să merg la Atena. Nerăspunzînd nimic, am continuat: Nu este acesta planul?

— Din cîte ştiu eu, da. Ridică din umeri. Dar depinde de Maurice. Îmi caută privirea. Noi sîntem pur şi simplu nişte musculiţe căzute în plasa lui. Zîmbi. Să fiu sincer, el se pregătea să te invite, dar ne-a anunţat la prînz că s-ar putea să schimbe planul.

— Credeam că s-a dus la Nauplia.

— Nu. A fost toată ziua pe insulă.

Privea mişcînd între degete rămurica de oregan, iar eu nu o scăpam din ochi.

— Începusem să-ţi spun. Se pare că rolul tău în actul întîi a fost să mă cucereşti. Oricum, acesta a fost efectul. Chiar dacă eşti musca din plasă, eşti şi cea prinsă la capătul undiţei.

— O muscă artificială.

— Uneori acestea sînt mai utile. Îşi lăsă privirea în jos, fără nici un comentariu. Faci o figură de parcă nu ar fi trebuit să aduc vorba.

— Nu, eu... ai dreptate.

— Dacă ai jucat contra voinţei, cred că ar trebui să-mi spui.

— Dacă aş spune da sau nu, tot nu ar fi pe de-a-ntregul adevărat. În ambele situaţii.

— Deci încotro?

— În altă parte, ca şi cum ne-am fi întîlnit în cel mai natural mod.

— Adică?

Ezită mîngîind cu neobişnuită concentrare frunzele de pe tulpină.

— Cred că aş vrea să te cunosc mai bine.

Mă gîndeam la jocul ei de pe plajă din acea dimineaţă. Ştiam ce vrea, dar nu era femeia care să fie luată repede. Ştiam că trebuie să-i arăt că am înţeles. M-am aplecat în faţă cu coatele pe genunchi.

— Atît am vrut să știu.

— Foarte bine, îmi răspunse ea fără grabă. Eu trebuie să fiu unul din motivele care să te aducă aici.

— Funcționează.

Răspunse ezitînd:

— Pe mine altceva m-a îngrijorat și s-a întîmplat. De fapt, nu vreau să te mint.

A tăcut și eu m-am repezit să trag o concluzie greșită:

— E vorba de altcineva?

— Exact, asta i-am explicat lui Maurice, că voi juca, pentru el, diverse scene, ca azi-dimineață, dar nu mai mult de atît.

— Ești propriul tău stăpîn.

— Da.

— Ți-a spus ceva...?

— Absolut nimic. Ne-a spus tot timpul că dacă nu vrem să facem ceva, nu trebuie.

— Te rog, dă-mi un fir să înțeleg ce se află în spatele acestor manevre.

— Cred că ai înțeles ceva.

— Am impresia că sînt un fel de cobai. Numai Dumnezeu știe de ce. E o nebunie. Am venit aici din pură întîmplare, cu trei săptămîni în urmă, să cer un pahar cu apă.

— Nu cred că a fost pură întîmplare. S-ar putea să fi venit așa cum spui. Dar, dacă nu ai fi venit, ar fi găsit o cale să te aducă. Am fost anunțați dinainte că vei veni. Atunci primul motiv, pentru care spunea el că ne-a adus la Bourani, nu mai era valabil.

— Cred că a invocat un pretext mai bun decît un simplu joc.

— Da. Ținîndu-și un braț pe speteaza băncii, întoarse fața spre mine și spuse, parcă cerîndu-și scuze: Nicholas, mai mult de atît nu-ți pot spune, în afară de asta, trebuie să plec. Sigur că a găsit ceva mai bun. Cobai... nici chiar așa. A fost un pretext mai bun, de aceea ne mai aflăm aici. Privea în jos către mare. Și mai este ceva, acum mă simt cu mult mai ușurată, ai făcut bine că ai provocat discuția. Continuă în șoaptă: Poate că nu l-am înțeles pe Maurice, iar în cazul acesta vom avea nevoie de un cavaler rătăcitor.

— Îmi voi ascuți lancea.

Se uită lung la mine, cu o doză de îndoială, răsfrîntă într-un zîmbet ușor. Apoi se ridică.

— Mergem la statuie, ne luăm la revedere și tu te întorci acasă.

Eu stăteam nemişcat.

— Te văd mai tîrziu?

— Mi-a spus să mă ţin prin preajmă. Nu ştiu ce vrea.

— Mă simt ca un sifon gata să explodeze. Plin de întrebări!

— Ai răbdare. A întins o mînă spre mine ca să mă ajute să mă ridic în picioare.

— Din cauza ta îmi vin toate întrebările, i-am spus eu coborînd panta. Ai inventat faptul că Lily Montgomery ţi-a fost mamă. Zîmbi. Oare a existat?

— Ştii exact cît ştiu şi eu: lăsă o privire să alunece înspre mine. Poate chiar mai mult.

— Mă bucur.

— Cred că ai constatat că eşti în mîinile unui om abil în reordonarea realităţii.

— Ce se întîmplă diseară? o întrebai eu, cînd am ajuns lîngă statuie.

— Nu te teme. Este... este în afara jocului sau poate chiar jocul în sine. După o clipă, s-a întors către mine. Trebuie să pleci acum!

Am prins-o de mîini.

— Vreau să te îmbrăţişez.

Privea în jos. Personajul Lily parcă reapăruse.

— Mai bine nu.

— Pentru că nu vrei?

— Pentru că sîntem urmăriţi.

— Altceva am întrebat eu.

Nu a spus nimic, dar nici nu şi-a retras mîinile. Am cuprins-o cu braţele şi am tras-o spre mine. O clipă şi-a ţinut obrazul întors, după care m-a lăsat să-i ating buzele. Gura i-a rămas închisă, reţinută în dreptul gurii mele pînă în ultimul moment, cînd, înainte de a mă împinge de lîngă ea, am simţit-o răspunzîndu-mi cu un uşor fior. Comparînd cu experienţele mele anterioare, nu era o îmbrăţişare, dar privirea era în mod straniu şocată, uimită, ceea ce părea că pentru ea însemnase cu mult mai mult decît pentru mine, ca şi cum aproape că se întîmplase ceva ce ea îşi interzisese. I-am zîmbit ca să o conving că nu era nici o crimă într-un astfel de sărut, că putea să aibă încredere în mine. Mă privi, apoi lăsă ochii în jos. Eram descumpănit, logica faptelor din ultima jumătate de oră se prăbuşise. Credeam că joacă, poate, iar o scenă din textul lui Conchis sau pentru cel care ne urmărea. Şi-a ridicat privirea care, acum ştiam, mi-era adresată numai mie.

— Dacă aflu vreodată că m-ai minţit, s-a terminat.

A întors spatele înainte de a apuca să-i răspund şi s-a îndepărtat repede, aproape în goană. Am urmărit-o cu privirea cîteva clipe, apoi m-am întors să mă mai uit o dată pe deasupra văii. Nu eram hotărît dacă să mă ţin după ea printre pini către mare. În cele din urmă am aprins o ţigară, am aruncat o ultimă privire spre Poseidon şi am plecat spre casă. M-am uitat înapoi înainte de a ajunge în vale. Prin frunziş, am mai zărit o rază albă, care a dispărut. Eu însă nu am rămas singur. Nici nu am urcat bine treptele de cealaltă parte a văii, cînd am dat cu ochii de Conchis. Stătea în picioare cu spatele către mine, la vreo treizeci de metri, parcă urmărea prin binoclu cine ştie ce pasăre deasupra pădurii din faţă. Cînd m-am apropiat, a lăsat binoclul jos întorcîndu-se către mine, prefăcîndu-se surprins că mă vede. Jocul lui nu era cine ştie ce, dar apoi mi-am dat seama că îşi menaja talentul pentru mai tîrziu.

35

Era îmbrăcat mai îngrijit decît alteori în cursul zilei: în pantaloni albastru-închis şi cu un pulover de un albastru şi mai închis, cu guler întors. Traversam covorul din ace de pin în direcţia lui şi mă gîndeam să fiu mai prudent, încurajat fiind şi de privirea lui ironică. Eram sigur că actriţa numărul unu nu mă minţise, cel puţin cu privire la admiraţia ei faţă de el, în credinţa că nu era un om rău. Am intuit însă şi un substrat de îndoială, chiar de teamă, pe lîngă ceea ce îmi mărturisise. Simţea nevoia să se convingă pe sine cît şi pe mine. Nu trebuia decît să-l privesc pe bătrîn ca să-mi dau seama că tot eu aveam cele mai multe motive de îndoială.

— Bună ziua!

— Bună ziua, Nicholas. Iartă-mă că te-am părăsit. A fost un fel de panică în Wall Street. Wall Street-ul mi se părea la celălalt capăt al universului, nu doar al lumii. M-am prefăcut îngrijorat.

— Da?

— Acum doi ani am făcut prostia să intru într-un consorţiu financiar. Poţi să-ţi imaginezi Versailles-ul avînd nu doar un singur Rege-Soare, ci cinci?

— Şi ce finanţaţi?

— Tot felul de lucruri. Continuă imediat. A trebuit să merg la Nauplia ca să telefonez la Geneva.

— Sper că nu aţi dat faliment.

— Numai proştii dau faliment, cei care s-au născut cu falimentul în ei. Te-ai văzut cu Lily?

— Da.

— Bine.

Îndreptîndu-ne spre casă, l-am cîntărit din priviri şi i-am spus:

— Şi am întîlnit-o şi pe sora ei geamănă.

Atinse binoclul masiv agăţat de gît.

— Mi s-a părut că se aude o pasăre migratoare, dar cred că este cam tîrziu să mai fie încă aici. Nu m-a pus la punct. A încercat cu un gest de iluzionist să facă să dispară subiectul.

— Mai bine spus, *am văzut-o* pe sora ei geamănă.

A mai urcat cîteva trepte. Simţeam că gîndeşte repede ce să răspundă.

— Lily nu a avut nici o soră, deci nici aici nu are.

— Am vrut doar să vă spun că am fost într-o companie foarte plăcută cît aţi lipsit.

A înclinat puţin capul fără să schiţeze un zîmbet. Nu am mai spus nimic. Parcă era un maestru de şah prins între două mişcări, făcînd cu o viteză inimaginabilă calcule de combinaţii posibile. S-a întors la un moment dat să spună ceva, dar s-a răzgîndit.

Am ajuns la pietriş.

— Ţi-a plăcut statuia mea, Poseidon?

— Minunată, tocmai voiam să...

A pus mîna pe braţul meu şi m-a oprit, apoi a privit în jos căutîndu-şi, mi se părea, cuvintele.

— Nu are voie să fie contrariată, trebuie să fie distrată, înţelegi de ce. Îmi pare rău de misterul pe care l-am construit în jurul dumitale. Mă strînse de braţ şi merse mai departe.

— Vă referiţi la... amnezie.

Se opri din nou cînd am ajuns la trepte.

— Nu te-a impresionat nimic la ea?

— Multe.

— Nimic patologic?

— Nu.

Mirat, ridică sprîncenele o fracţiune de secundă, dar urcă treptele mai departe, puse binoclul pe canapeaua de răchită şi se

întoarse către măsuța de ceai. Stăteam în picioare lîngă scaunul meu, întorcîndu-i gestul de mirare.

— Nu te-a impresionat nevoia obsesivă de a se travesti în diverse feluri, de a-şi construi false motivaţii? Asta nu te-a impresionat?

Mi-am muşcat buzele. În schimb, el avea o faţă imobilă în timp ce ridica şervetele care acopereau farfuriile.

— Eu am crezut că aşa trebuia.

— Trebuia? După o clipă de uimire, s-a lămurit. A, te referi la simptomele schizofreniei!

— Schizofrenie?

— Nu la asta te-ai referit? Mi-a făcut semn să stau jos. Îmi pare rău! Poate nu cunoşti limbajul psihiatric.

— Ba da. Dar...

— Dedublare de personalitate.

— Ştiu ce este schizofrenia. Dar mi-aţi spus că dumneavoastră o determinaţi să facă tot ceea ce făcea.

— Bineînţeles. Aşa cum vorbeşti cu un copil. Pentru a-l încuraja. Ca să fie ascultător.

— Dar nu este copil.

— Vorbesc metaforic. Aşa cum am vorbit metaforic aseară.

— Dar este foarte inteligentă.

Cu o privire de cunoscător în materie îmi răspunse:

— Este bine cunoscută legătura dintre inteligenţa marcată şi schizofrenie.

Mi-am înghiţit sandvişul şi apoi i-am zîmbit.

— Cu cît trece timpul, cu atît mă văd mai caraghios.

Mă privi mirat, chiar puţin enervat.

— Dar categoric nu-mi bat joc de tine! Nici gînd!

— Ba cred că da, dar nu mă deranjează.

A împins scaunul de lîngă masă şi şi-a dus mîinile la tîmple, ca şi cum ar fi fost vinovat de o greşeală extraordinară. Nu se potrivea cu el, se vedea că joacă teatru.

— Eram sigur că mă înţelegi.

— Cred că înţeleg.

A îndreptat spre mine o privire pătrunzătoare ca să mă facă să-l cred, dar nu a reuşit.

— Chiar dacă nu aş iubi-o ca pe propria mea fiică pe nefericita cu care ai petrecut după-amiaza, din motive personale pe care nu le pot dezvălui acum, mă simt obligat să o protejez. Conchis turnă apă fiartă în ceainicul de argint. Ea este unul din principalele

motive, motivul principal care mă aduce în izolarea de la Bourani. Credeam că ţi-ai dat deja seama.

— Mi-am dat seama... într-un fel.

— Aici biata copilă poate umbla nestingherită şi poate să se lase în voia fanteziei.

— Vreţi să-mi spuneţi că este nebună?

— Nebună în limbaj medical nu înseamnă nimic. Este bolnavă de schizofrenie.

— Se crede deci logodnica dumneavoastră, cea care a murit demult.

— Eu i-am dat acest rol. Deliberat i l-am inspirat. Nu este periculos şi îi place să-l joace. Alte roluri sînt mai riscante.

— Roluri?

— Aşteaptă!

A dispărut în casă şi s-a întors imediat cu o carte.

— Uite un manual standard de psihiatrie! A căutat un moment. Lasă-mă să-ţi citesc un pasaj: „Una din caracteristicile definitorii ale schizofreniei este prezenţa halucinaţiilor care pot fi elaborate şi sistematice sau bizare şi neconcordante". Se uită la mine, Lily face parte din prima categorie. Citi mai departe: „Ele, aceste halucinaţii, au în comun aceeaşi tendinţă de a se raporta întotdeauna la pacient. Uneori ele includ elemente de prejudecată generală faţă de anumite forme de activitate şi se manifestă sub semnul autoadulării sau al persecuţiei. O pacientă care se crede Cleopatra vrea ca toţi cei din jur să se conformeze, o alta poate să creadă că familia a hotărît s-o omoare şi va traduce chiar şi cele mai inocente şi bine intenţionate vorbe şi fapte în sistemul propriilor halucinaţii". Şi aici: „Adesea zone considerabile ale conştiinţei nu sînt afectate de halucinaţii. În funcţie de aceste zone, pacientul este posibil să pară, chiar şi pentru un observator avizat, incredibil de raţional şi logic".

A scos din buzunar un stilou de aur, a marcat pasajul pe care l-a citit şi mi-a întins cartea peste masă. M-am uitat la carte şi zîmbind mi-am îndreptat privirea către el.

— Sora ei?

— Mai doreşti o prăjitură?

— Mulţumesc. Am pus cartea jos. Domnule Conchis, şi sora ei?

Zîmbi.

— Da, sigur, sora ei.

— Şi...

— Da, da, şi ceilalţi, Nicholas. Aici ea este regină. Pentru o lună sau două, toţi ne supunem nevoilor vieţii ei nefericite.

Pe chipul lui Conchis se citea o undă de blîndeţe, o solicitudine pe care doar rareori Lily avea talentul să i le trezească.

Nu mai zîmbeam, pierdeam aerul de siguranţă. Cum puteam să ştiu dacă nu adăuga un act la piesă? Am zîmbit din nou.

— Şi eu?

— Oare copiii mai joacă în Anglia jocul acela... şi-a pus mîna în dreptul ochilor ca să înlocuiască numele pe care-l uitase... *cache-cache?*

Am respirat adînc, îmi aminteam prea bine discuţia recentă în care folosise aceeaşi comparaţie şi mă gîndeam cum aceşti doi perverşi, puştoaica şi bătrînul, mă jucaseră ca pe un maimuţoi. Privirea ei, cînd ne-am spus la revedere şi cînd mi-a spus să nu o înşel niciodată, şi multe altele... Mă simţeam umilit şi, în egală măsură, fascinat.

— De-a v-aţi ascunselea? Sigur că da.

— Cel care se ascunde trebuie să fie urmărit de unul care-l caută. Aşa este jocul. Cel care caută nu este nici prea aspru, nici prea pretenţios.

— Am impresia că eu eram în centrul atenţiei.

— Aş vrea să intri în joc, prietene, aş vrea să ai ceva de cîştigat. Nu te pot insulta oferindu-ţi bani, dar sper să beneficiezi de o recompensă.

— Nu mă plîng de salariu, dar aş vrea să cunosc mai multe detalii despre patronul meu.

— Cred că ţi-am spus că nu am practicat medicina. Nu este întru totul adevărat, Nicholas, în perioada anilor douăzeci am studiat cu Jung. Acum nu mă mai consider un discipol al lui Jung. Psihiatria a rămas însă principala mea preocupare. Înainte de război am avut un cabinet la Paris ca specialist în cazuri de schizofrenie. Şi-a aşezat mîinile pe marginea mesei. Vrei să-ţi demonstrez? Îţi pot arăta articole publicate în diverse ziare.

— Aş vrea să le citesc, dar nu acum.

Se aşeză din nou comod în scaun.

— Bine. Te rog să nu dezvălui în nici un caz ce-ţi spun acum. Ochii lui mă sfredeleau.

— Adevăratul nume al lui Lily este Julie Holmes. Acum patru sau cinci ani, cazul ei atrăgea atenţia cercurilor de specialişti în psihiatrie. Este unul din cele mai cunoscute cazuri. Chiar dacă nu este un caz special în sine, este virtual unic prin faptul că sora

geamănă, fiind de tip absolut normal psihologic, poate pune la dispoziţia cercetătorilor ceea ce numesc ei cazul de referinţă. Etiologic, schizofrenia a provocat îndelungi dezbateri între neuropatologi şi psihiatri cu privire la esenţa bolii, fie psihică şi genetică, fie spirituală. Julie şi sora ei duc la o a doua concluzie. De aici şi interesul pe care l-au stîrnit.

— Pot să văd şi eu foile de observaţii?

— Într-o zi le vei citi. Acum însă nu ar face decît să te jeneze în rolul pe care-l joci. Este foarte important ca ea să nu ştie că ştii cine este. Nu mai poţi să te prefaci dacă ştii toate faptele şi elementele clinice. De acord?

— Poate.

— Julie era în pericol de a deveni, ca şi alţi bolnavi notorii, un fel de monstru într-un spectacol de nebuni. Eu de aşa ceva încerc să o protejez.

Alunecam acum în cealaltă extremă – în fond, ea mă prevenise. Credulitatea mea era din nou pusă la încercare. Nu puteam să cred că fata de care mă despărţisem era grav bolnavă mintal. Că era mincinoasă, da, credeam, dar nu o nebună notorie.

— Pot să vă întreb cum aţi ajuns să vă ocupaţi atît de intens de ea?

— Motivul este simplu şi deloc medical. Ea nu este o bolnavă pur şi simplu. Sunt foarte bun prieten cu părinţii ei. Nu este doar pacienta mea, Nicholas. Este şi fina mea.

— Credeam că nu mai aveţi nici o legătură cu Anglia.

— Ei locuiesc în Elveţia, nu în Anglia. Acolo îşi petrece ea restul anului într-o clinică de psihiatrie, pentru că nu-i pot dedica tot timpul meu.

Aş fi vrut să-l cred. Am privit în jos, apoi în sus spre el şi, cu un zîmbet abia schiţat, i-am spus:

— Înainte de a-mi povesti toate acestea, mă pregăteam să vă felicit pentru actriţa pe care aţi angajat-o.

Privirea lui s-a transformat brusc, devenind furibundă, suspectîndu-mă.

— Nu cumva ţi-a sugerat ea asta?

— Bineînţeles că nu.

Dar nu m-a crezut, ştiam bine că nu avea de ce să mă creadă. Aplecă uşor capul, apoi se ridică şi se îndreptă către marginea galeriei cu privirea spre mare.

Întoarse capul spre mine şi îmi zîmbi împăciuitor.

— După cîte văd, sînt depăşit de evenimente. Ea a jucat un cu totul alt rol cu tine. Nu?

— Nu mi-a spus nimic.

Mă privea fix, iar eu mă uitam la el cu ochi prietenoşi. Deodată se lovi cu palmele peste frunte, ca şi cum şi-ar fi reproşat o prostie. Apoi se întoarse la scaunul lui şi se aşeză.

— Într-un fel ai dreptate, Nicholas. Nu am angajat-o propriu-zis, după cum spui tu. Dar este o actriţă cu mult talent. Trebuie să-ţi amintesc faptul că cei mai abili criminali au fost schizofrenici. Se aplecă peste masă cu braţele încrucişate. Dacă o forţezi, o să te ţină în minciună pînă ameţeşti. Tu eşti normal, suporţi, dar pe ea o dai înapoi. Distrugi ani de muncă.

— Nu ar fi trebuit să mă avertizaţi?

Mă privi intens, o clipă, apoi lăsă ochii în jos.

— Da. Ai dreptate. Trebuia să-ţi fi spus. Acum încep să-mi dau seama că am calculat greşit.

— De ce?

— Insistînd prea mult asupra adevărului putem rata aceste mici divertismente, te asigur, cu rezultate clinice excelente. A ezitat, apoi a continuat: Cîţiva dintre noi de mult timp consideră că este un paradox modul în care trăim anomaliile mintale de tip paranoic. Plasăm pacienţii în locuri unde sînt permanent interogaţi, controlaţi, păziţi... şi multe altele. Argumentul, bineînţeles, constă în faptul că este spre binele lor. Binele societăţii. De fapt, foarte des un tratament spitalicesc fără imaginaţie produce o motivaţie plauzibilă pentru manifestările de manie a persecuţiei. Încerc să creez aici un mediu care să-i dea Juliei sentimentul că este stăpînă pe situaţie. Dacă vrei, un mediu unde să nu se simtă persecutată... persoana care nu ştie niciodată despre ce este vorba. Toţi aici încercăm să-i oferim această impresie. Uneori o las să creadă că eu nu ştiu ce se întîmplă, chiar că mă duce de nas.

Din tonul lui trebuia să pricep că nu am avut prea multă perspicacitate să înţeleg şi singur. Am simţit din nou, ca şi altă dată la Bourani, că nu pricepeam prea bine la ce se referea Conchis, la faptul că Lily era într-adevăr bolnavă, sau la acela că eu ştiam că boala ei era un pretext în jocul cu actori.

— Iertaţi-mă. Cu un aer de om bun, ridică o mînă ca să nu continuu. De asta nu o lăsaţi să se îndepărteze de Bourani?

— Bineînţeles.

— Nu ar putea ieşi... Mă uitam la capătul ţigării... eventual supravegheată?

— Este luată în evidenţă. Eu mi-am luat singur răspunderea pentru libertatea ei, să fiu sigur că nu va ajunge niciodată la balamuc.

— Dar circulă liber. Ar putea fugi.

Contrariat, Conchis ridică privirea spre mine.

— Asta nu se poate. Infirmierul nu o lasă niciodată singură.

— Infirmierul?

— Are grijă să fie discret. Pentru că aici, în special, nu suportă să-l vadă tot timpul. Stă la distanţă. Într-o zi o să-l vezi.

Da, sub mască de şacal. Nu ţine. Nemaipomenit era că simţeam că şi el ştia că n-o să ţină. Nu mai jucasem de mult timp şah, dar mi-am amintit că pe măsură ce dominai, jocul se transforma într-un şir de false sacrificii. Îmi punea la încercare mai mult incredulitatea decît credulitatea.

— De asta o ţineţi pe iaht?

— Pe iaht?

— Mi s-a părut că locuieşte pe un iaht.

— Este micul ei secret. Acordă-i dreptul la el!

— Şi o aduceţi aici în fiecare an?

— Da.

Unul din ei mînţea. M-am abţinut să o spun. Simţeam că nu mai era vorba despre fata pe care acum trebuia să o iau drept Julie. Am zîmbit.

— Deci acesta este motivul pentru care cei doi predecesori ai mei au venit aici fără să scoată o vorbă după aceea.

— John a jucat foarte bine rolul celui care-l caută pe cel ascuns. Mitford a fost lamentabil. Pe el Julie l-a păcălit cu o scenă de mania persecuţiei. Bineînţeles, ca de obicei, eu, care îmi dedic ei verile, eram persecutorul. Mitford a încercat într-o noapte, în modul cel mai brutal şi lipsit de precauţie, să o salveze. Infirmierul, bineînţeles, a intervenit. A urmat o scenă penibilă care a răscolit-o pentru mult timp. Cred că te irită anumite lucruri, dar mi-este teamă să nu se repete scena de anul trecut. Ridică o mînă. Nu mă refer la tine. Eşti prea inteligent şi prea cavaler, două calităţi care lui Mitford îi lipseau cu desăvîrşire.

Îmi frecam nasul gîndindu-mă la toate întrebările stînjenitoare pe care i le puteam pune, dar am renunţat. Referindu-se întruna la inteligenţa mea, mă făcea bănuitor. Există trei feluri de oameni inteligenţi: unii atît de inteligenţi, încît consideră de la sine

înțeles să li se spună asta, cei din a doua categorie sînt suficient de inteligenți să-și dea seama că sînt flatați, nu descrișii, și cei din a treia, care sînt atît de puțin inteligenți încît nu înțeleg nimic. Eu știu că aparțin celei de-a doua. Nu puteam nega tot ce spunea Conchis, ce spunea putea fi chiar adevărat. Bănuiam că încă mai există bolnavi de nervi ale căror rude bogate îi țineau în afara spitalului, dar Conchis nu părea genul de om care să o facă. Nu ținea, nu ținea nicicum. Povestea era întrucîtva argumentată de anumite momente din expresia lui Julie, accese emoționale neașteptate, lacrimi nejustificate. Totuși nu dovedeau nimic, poate că așa era scris în scenariu, poate că nu a vrut să rateze totul...

— Ei, reluă el, mă crezi?

— Dau impresia că nu?

— Nici tu, nici eu nu sîntem ceea ce dăm impresia că sîntem.

— Mai bine nu mi-ați fi arătat pilula otrăvitoare.

— Crezi că toată otrava mea este o zeamă dulce?

— Nu am spus asta. Eu sînt musafirul dumneavoastră, domnule Conchis. Sigur că vă cred pe cuvînt.

O clipă, mi s-a părut că și unul, și celălalt am renunțat la o mască. Eu aveam în față o persoană fără umor, el, cred, avea una fără generozitate. În sfîrșit, s-au declarat ostilitățile într-o confruntare de voință. Amîndoi zîmbeam, știind că ascundeam adevărul fundamental al neîncrederii noastre reciproce.

— Ți-aș mai spune două lucruri înainte de a termina, Nicholas. Aproape că nu contează dacă tu crezi sau nu ce ți-am spus. Trebuie să crezi un lucru, și anume că Julie este susceptibilă și periculoasă, că nu este conștientă nici de una, nici de cealaltă. Rănește ușor și la fel de ușor poate fi rănită. Noi toți am învățat, vrînd-nevrînd, să nu ne implicăm emoțional. Dacă i se oferă ocazia, se joacă cu sentimentele noastre.

Stînd cu ochii pe marginea feței de masă, mă gîndeam la impresia pe care mi-o făcuse – de timiditate, de virginitate și realizam că puteau fi provocate de boală. Aparenta inocență fizică putea fi rezultatul faptului că nu cunoștea bărbații în relații sexuale. Era absurd. Nu puteam să exclud spusele lui Conchis.

— Și la doilea lucru?

— Este jenant pentru mine, dar trebuie să ți-l spun. Partea tragică în viața Juliei este că, deși normală fizic, nu are capacitatea de a-și exprima sentimentele. Fiind un tînăr atrăgător, poți să o ajuți, ceea ce ar reprezenta o șansă pentru ea. Ca să vorbim deschis, are nevoie de o persoană cu care să cocheteze, asupra

căreia să-şi exercite puterea de fascinaţie. Cred că a şi reuşit la un anumit punct.

— M-aţi văzut sărutînd-o. Dacă nu m-aţi prevenit...

M-a oprit ridicînd o mînă.

— Nu te acuză nimeni. Dacă o fată frumoasă îţi cere să o săruţi... este normal. Acum, însă, cunoscînd faptele, trebuie să-ţi atrag atenţia asupra situaţiei delicate şi a rolului dificil pe care va trebui să-l joci. Nu aş vrea să respingi total avansurile ei, gesturile de intimitate, dar trebuie să accepţi limitele dincolo de care nu ai voie să treci. Nu permit aceasta din motive medicale. Dacă, vorbim ipotetic, vei merge prea departe într-un anumit moment, atunci va trebui să intervin. Julie chiar a reuşit să-l convingă anul trecut pe Mitford că va deveni o femeie normală cînd vor pleca şi se vor căsători. Nu o făcea din calcul, ea credea ce spune. Asta face ca minciunile ei să fie atît de convingătoare.

Aş fi vrut să zîmbesc. Chiar dacă tot ce-mi spusese pînă acum ar fi fost adevărat, tot nu puteam crede că ea se îndrăgostise de tîmpitul de Mitford. Nu am avut puterea să-l ironizez pe bătrîn cînd privirea lui exprima atîta severitate şi credinţă în răspunderea pe care şi-o asumase.

— Păcat că nu mi-aţi spus mai demult.

— Este şi din cauza ta. Nu am crezut că pacienta va reacţiona atît de rapid. Zîmbi şi se lăsă pe spate. Şi mai este un lucru, Nicholas, nu aş fi întreprins nimic dacă nu aş fi fost sigur că nu ai nici o legătură sentimentală. Din ce mi-ai spus...

— S-a terminat. Dacă vă referiţi la radiogramă... Nu mă duc la Atena să o întîlnesc.

Se uită în jos, dădu din cap.

— Sigur, nu este treaba mea, dar din ce mi-ai povestit, sentimentele tale profunde pentru ea m-au impresionat. Trebuie să-ţi spun că nu faci bine dacă respingi invitaţia de a relua această prietenie.

— Cu tot respectul pe care vi-l port, nu este treaba dumneavoastră.

— Aş regreta foarte mult dacă aş şti că hotărîrea ta este cît de cît influenţată de ceea ce se întîmplă aici.

— Nu, nu este.

— Totuşi, cred că este mai bine ca acum, cînd înţelegi implicaţiile faptelor care se petrec aici, să te hotărăşti dacă îţi mai continui vizitele. Eu te înţeleg perfect dacă hotărăşti să nu mai ai de-a face cu noi. Nu m-a lăsat să răspund şi a continuat. În orice caz,

aș vrea să-i dau bietei mele fine un răgaz. Am hotărît să o iau de aici cam zece zile. Mi se adresa ca și cum și eu aș fi fost medic psihiatru. Stimularea exagerată duce la efect terapeutic negativ.

Eram decepționat și o blestemam în gînd pe Alison și pe nenorocita aia de radiogramă. Nu voiam ca aceasta să se observe.

— Nu mai am de ce să mă gîndesc dacă vreau sau nu să continuu, am hotărît.

Mă privi lung și apoi, în cele din urmă, aprobă din cap – al dracului bătrîn – ca și cum el trebuia să fie cel care să-mi aprecieze sinceritatea.

— Și totuși, eu îți recomand să te gîndești și să te duci să petreci un week-end plăcut la Atena cu acea tînără, din cîte am înțeles eu, foarte atrăgătoare. Am deschis gura ca să răspund, însă el a continuat: Nicholas, eu sînt doctor, nu este normal ca un tînăr să ducă viața de celibat pe care o duci tu aici.

— Am plătit ca să descopăr acest lucru.

— Nu am uitat. Atunci, cu atît mai mult.

— Și week-end-ul următor?

— Vom vedea. Hai deocamdată să lăsăm lucrurile așa cum sînt. Se ridică brusc și-mi întinse mîna. Am strîns-o. Bine. Perfect. Îmi pare bine că ne-am lămurit. Își puse mîinile în șold. Și acum, ce zici dacă te pun la treabă?

— Nu mă amuză, dar merg.

M-a condus într-un colț al grădinii de zarzavat. O porțiune de zid care susținea terasa se prăbușise și voia să o refacă. Mi-a arătat cum să procedez. Pămîntul uscat trebuia îndepărtat cu tîrnăcopul, pietrele ridicate la loc, aranjate și prinse cu argilă udă. Eu am început să muncesc, iar el a dispărut de lîngă mine. Briza sufla, deși era ora cînd se oprea, și era mai răcoare decît de obicei; transpiram însă ca un cal. Mi-am dat seama de ce m-a pus la muncă, pentru ca el să o caute pe Julie să afle exact ce se petrecuse între noi sau să o felicite pentru felul în care își jucase rolul, eu trebuind să nu mă mișc din loc.

După vreo patruzeci de minute mi-am permis o pauză ca să fumez o țigară. Conchis a apărut, cînd nu mă așteptam, sus pe terasă. Mă durea deja spatele și mă sprijineam de trunchiul unui pin. Avea o privire sardonică.

— Munca îl înnobilează pe om.

— Nu pe mine.

— Așa spune Marx.

I-am arătat palmele. Tîrnăcopul mă rănise.

— Așa spune el, dar eu am făcut băşici.

— Şi ce dacă.

Se uita la mine satisfăcut de ce făceam ori satisfăcut de ce aflase despre mine după ora ceaiului; cum filosofii admiră măscăricii uneori. I-am pus o întrebare pe care o păstrasem.

— Poveştile Juliei să nu le cred, am înţeles. Dar trecutul dumneavoastră să-l cred?

Putea să se supere, dar zîmbetul i se accentuă pe chip.

— Adevărul are multe aspecte.

I-am zîmbit prudent.

— Eu nu mai înţeleg ce diferenţă este între ce faceţi aici şi ficţiunea pe care o dispreţuiţi.

— Nu am nimic de obiectat împotriva principiilor ficţiunii. Numai că atunci cînd sînt tipărite în cărţi, rămîn simple principii. Apoi a adăugat: Să-ţi spun o axiomă, apropo de specia umană: să nu iei nici un om la modul literal. Chiar şi atunci cînd ai de-a face cu ignoranţi care nu ştiu nici măcar ce înseamnă „literal".

— Aici nu este cazul.

Îşi ridică privirea pe care pînă atunci o ţintuise spre pămînt.

— Eu aplic o tehnică nouă în psihiatrie. A fost recent concepută în America. Se numeşte terapia situaţională.

— Aş vrea să vă citesc lucrările.

— Bine că mi-ai amintit. Tocmai le-am căutat şi am impresia că le-am rătăcit.

Era nemaipomenit, mi-a lăsat impresia unei minciuni deliberate, parcă ar fi vrut să-mi creeze dubii.

— Păcat!

Îşi încrucişă braţele.

— Ştii, m-am gîndit la... la prietena ta. Ştii probabil că locuinţa lui Hermes din sat îmi aparţine. El foloseşte doar parterul. Mă gîndeam că poate vrei să vină şi ea la Phraxos. Poţi să o inviţi să stea la etaj. Spaţiu este, mobilă cîtă trebuie, nu este foarte modern utilată.

Cu asta m-a data gata, deşi nu o făcea din bunătate. Cu ce sînge rece mă prinsese în plasă şi acum mă invita în afara ei. Era prea sigur că nu-i scap, aproape că-mi venea să-i accept oferta, nu pentru că aş fi vrut ca Alison să pătrundă pe insulă, dar numai aşa, să-l încerc.

— Asta înseamnă că nu mai este cazul să vă ajut.

— Poate ne ajută şi ea.

— Ea nu-şi lasă slujba. Şi eu nu vreau să mai continuu relaţia cu ea. Am adăugat apoi: Dar oricum, vă mulţumesc.

— Bine. Oferta rămîne în picioare.

S-a întors brusc şi a plecat parcă supărat. Mi-am revărsat furia întorcîndu-mă la treabă. După încă patruzeci de minute, zidul îşi reluase forma iniţială. Eu am dus uneltele într-o magazie din spatele casei Mariei, apoi am ocolit vila pînă la intrare. Conchis se afla pe un scaun sub colonade şi citea calm un ziar grecesc.

— Ai reuşit? Mulţumesc.

Am făcut o ultimă încercare.

— Domnule Conchis, trebuie să vă spun, vă înşelaţi cu privire la fata aceea, nu a fost decît o aventură. Acum este de domeniul trecutului.

— Dar ea doreşte să vă vedeţi, nu?

— Nouăzeci la sută, din curiozitate. Ştiţi cum sînt femeile. Şi probabil pentru că prietenul ei nu este acum la Londra.

— Iartă-mă! Nu mă mai amestec. Trebuie să faci cum crezi. Bineînţeles.

M-am îndepărtat şi-mi părea rău că am deschis gura cînd mi-am auzit numele. M-am uitat la el. Cu un aer părintesc, autoritar mi-a spus:

— Du-te la Atena, prietene! Acum privea copacii spre est. *Guai a chi la tocca.*

Deşi nu prea ştiam italieneşte, am înţeles. Am urcat în camera mea, m-am dezbrăcat şi am făcut duş cu apă sărată. Nu ştiu cum, dar înţelegeam foarte bine ce gîndea. Julie nu era pentru mine, fiindcă nu era pentru mine, nu pentru că ar fi fost o fantomă, sau bolnavă, sau pentru că juca un rol în spectacol. Era un ultimatum; dar nu ţine să dai ultimatum unui individ care a avut strămoşi împătimiţi de jocuri de noroc.

După duş m-am întors gol în pat privind tavanul, încercînd să compun obrazul Juliei, curbura genelor, atingerea mîinii, gura, senzaţia de frustrare pe care mi-o dăduse uşoara atingere a trupului ei cînd ne-am sărutat, trupul gol al surorii ei pe care-l văzusem cu o seară înainte. Mi-o închipuiam pe Julie venind aici la mine sau în pădurea de pini, în întuneric, în natură, un viol dorit... eu devenisem satirul, mi-am amintit de el şi am înţeles ce se întîmplă de fapt şi ce înseamnă acest hocus-pocus mitologic; m-am calmat şi m-am îmbrăcat. Începusem să învăţ să aştept.

36

Cina nu mi-a picat bine. M-a prins din nou pe picior greşit, întinzindu-mi o carte chiar cînd am apărut.

— Articolele mele. Le-am găsit pe un alt raft.

Era un volum nu prea gros, cu o copertă verde, ieftină, pe care nu scria nimic. Am deschis-o. Erau, după formatul paginilor şi caracterelor de tipar, articole decupate *ad hoc* din diverse publicaţii adunate laolaltă şi legate. Aveam impresia că toate sînt în franceză. Am văzut o dată, 1936, şi vreo două titluri: *Prognoza precoce a schizofreniei uşoare. Influenţa profesiunilor asupra sindromurilor de paranoia, Experiment asupra folosirii stramoniului în psihiatrie.* M-am uitat la el.

— Ce este stramoniul?

— *Datura.* Laur. Produce halucinaţii.

Am pus cartea jos.

— De-abia aştept să o citesc.

Era o dovadă aproape inutilă. Înainte ca masa să se termine, mă convinsesem cel puţin că nu era novice în materie de psihiatrie şi că fusese în preajma lui Jung. Asta nu însemna că trebuie neapărat să cred ce spunea despre Julie. Am încercat să o aduc în discuţie, dar s-a ţinut ferm. Spunea că, în stadiul acesta, cu cît ştiam mai puţin cu atît mai bine... şi a promis că înainte de sfîrşitul verii voi afla absolut tot. Eram tentat să-l provoc, dar mă temeam de propriul meu resentiment împotriva lui, care ameninţa să explodeze într-o confruntare din care numai eu aveam de pierdut, el putînd oricînd să-mi spună să părăsesc locul pentru totdeauna. Simţeam că dacă îl enervez în continuare, o să aibă reacţia sepiei şi o să mă împroaşte cu substanţă usturătoare. Singura mea posbilitate de apărare era de a plăti misterul cu mister, iar consolarea mea era că şi el se abţinea să-mi pună întrebări despre Atena şi despre Alison, din acelaşi motiv, de teama de a nu mă exaspera cu întrebări stînjenitoare.

Cît a durat masa m-am simţit, într-un fel, musafirul unui medic impresionant de priceput, şi într-alt fel, şoarecele la masa pisicii. Am stat ca pe ghimpi, aşteptînd ca Julie să apară, cu gîndul la experienţa prevăzută pentru seara aceea. Starea mea de nervozitate era întreţinută de flacăra intermitentă a lămpii în bătaia vîntului de seară. Numai Conchis era calm şi bine dispus.

După ce s-a strîns masa, mi-a turnat de băut dintr-o sticlă ce semăna cu o damigeană mică. Un lichid limpede, de culoarea paiului.

— Ce este?

— Rachiu, din Chios. Este foarte tare. Vreau să te ameţesc puţin.

Şi la masă mă îmbiase să beau vinul greu *rosé*, din Antikythera.

— Să-mi tocesc simţul critic?

— Ca să devii receptiv.

— Am citit studiul dumneavoastră.

— Şi zici că este o prostie.

— Greu de verificat.

— Verificarea este singurul criteriu ştiinţific al adevărului. Nu înseamnă totuşi că nu există adevăruri care nu se pot verifica.

— Aţi avut ecouri?

— Multe. De la nechemaţi. De la şacalii care profită de pe urma nevoii omului de a-şi explica misterele. Prezicătorii, spiritualiştii, astrologii, toţi şarlatanii. Conchis avea o figură aspră. La ei am găsit ecouri.

— Oamenii de ştiinţă?

— Nu.

Sorbeam din rachiu, era ca focul, aproape alcool pur.

— Spuneaţi ceva despre dovezi.

— Am avut dovezi, dar nu mi-a fost uşor să le comunic. Mai tîrziu am hotărît că era mai bine că nu puteau fi comunicate decît cîtorva.

— Celor pe care-i alegeţi.

— Da. Pentru că misterul are energie. Încarcă cu energie pe oricine caută un răspuns. Dacă dezvălui calea către mister, ceilalţi căutători vor fi lipsiţi de... şi Conchis sublinie sensul cuvintelor... o importată sursă de energie.

— Şi progresul în ştiinţă?

— De acord cu progresul în ştiinţă. Soluţionarea problemelor de civilizaţie materială este o chestiune de tehnologie. Eu mă refer la sănătatea psihică a speciei umane. Omul are nevoie de mistere, nu de soluţionarea lor.

Mi-am terminat paharul de rachiu.

— Fantastică băutură!

Adjectivul, poate mai potrivit decît îl intenţionasem eu, l-a făcut să zîmbească, să ridice sticla şi să spună:

— Încă un pahar şi gata. Şi *la dive bouteille* poate fi otravă.

— Și experimentul începe?

— Experiența începe. Ia-ți paharul și întinde-te într-un șezlong. Aici. Arătă în spate. Mi-am tras scaunul acolo unde mi-a spus să-l pun. Întinde-te. Fără grabă. Vreau să privești o anumită stea. Cunoști steaua Cygnus? Lebăda? Constelația în formă de cruce de deasupra noastră?

Cînd am văzut că el nu-și ia celălalt șezlong, am ghicit despre ce era vorba.

— Este... hipnoză?

— Da, Nicholas. Nu trebuie să intri în panică.

Lily mă avertizase: *Astă-seară vei înțelege*. Am ezitat și m-am lăsat pe spate.

— Nu-mi este teamă, dar nu cred că sînt un mediu bun. A încercat cineva la Oxford.

— Vom vedea. Voința celor doi se armonizează, nu se luptă. Fă ce-ți sugerez eu! Cel puțin nu trebuie să-mi fixez ochii în privirea lui mesmerică. Nu puteam să mai dau înapoi, dar prevenit fiind, mă simțeam înarmat. Vezi Lebăda?

— Da.

— Și la stînga, într-un triunghi foarte obtuz, o stea foarte strălucitoare.

— Da. Am dat pe gît ultima înghițitură de rachiu, aproape că m-am înecat și am simțit o arsură trecînd prin stomac.

— Asta este o stea cunoscută ca Alpha Lyrae. Într-un minut o să te rog să o privești atent. Steaua alb-albăstrie sclipea pe un cer măturat de vînt. Mă uitam la Conchis care nu se mișcase de la masă decît ca să stea cu fața către mine și cu spatele spre mare. Zîmbeam în întuneric.

— Parcă aș fi pe un pat dintr-un cabinet medical.

— Nu-i nimic. Stai pe spate. Contractează-ți mușchii, apoi relaxează-i. De asta ți-am dat rachiu. Te ajută. Julie nu vine astă-seară. Nu te mai gîndi la ea. Nu te mai gîndi nici la cealaltă. Nu te mai gîndi la nici o întrebare, la nici o dorință, la nici o problemă. Nu-ți voi face nici un rău. Doar bine.

— Este mai greu cu problemele. El tăcea. O să încerc.

— Te ajută dacă te uiți la stea. Nu-ți lua ochii de la ea. Întinde-te pe spate.

Am început să fixez steaua, m-am mișcat puțin ca să-mi fie comod. Îmi pipăiam stofa hainei. Munca fizică la zid mă obosise. Începusem să sesizez adevăratul scop și îmi plăcea să stau culcat cu ochii în sus și să aștept. A urmat o liniște lungă de cîteva

minute. Am închis ochii puțin, apoi i-am deschis. Steaua parcă plutea în marea aeriană, un soare alb minuscul. Simțeam alcoolul, dar eram conștient de tot ceea ce era în jurul meu, prea treaz ca să pot cădea în transă.

Eram perfect conștient de existența terasei, mă aflam culcat pe terasa unei case pe o insulă în Grecia, era vînt, auzeam sunetul vag al valurilor spărgîndu-se pe pietrișul de la Moutsa. Conchis începu să vorbească.

— Acum vreau să fixezi steaua, să-ți relaxezi toți mușchii. Este foarte important să-ți relaxezi toți mușchii. Încordează-te puțin. Relaxează-te... Încordat... relaxat. Acum fixează steaua. Steaua se numește Alpha Lyrae.

Mă gîndeam: Doamne, încearcă să mă hipnotizeze, și voiam să-l mulțumesc. Mă gîndeam să stau cuminte și să mă prefac.

— Te relaxezi da te relaxezi.

Am remarcat lipsa de punctuație.

— Ești obosit și te relaxezi. Te relaxezi. Te relaxezi. Fixezi o stea fixezi o stea.

Mi-aminteam repriza de la Oxford. Un galez nebun de la Colegiul Iisus, după o petrecere. Cu el ajunsesem la un schimb insistent de priviri.

— Spun că fixezi o stea o stea și fixezi o stea. O stea frumoasă, o stea albă, stea frumoasă...

Continua, fără obișnuita lui repezeală, fără ritmul alert caracteristic. Conștiința mea se elibera cu încetul de cîntul legănat al mării, de senzația de vînt, de textura hainei, de vocea lui Conchis. La un moment dat, am știut bine că sînt eu și că fixez steaua, că stau întins pe terasă.

Am trăit apoi iluzia stranie că nu priveam în sus, ci în jos în spațiu, așa cum privești într-o fîntînă.

A dispărut apoi senzația clară de situație și de mediu, steaua se afla nu mai aproape, dar într-o stare de izolare ca atunci cînd este privită prin telescop. Steaua nu făcea parte dintr-o constelație, plutea singură în spațiul negru-albăstrui, într-un vid. Mi-amintesc cum am văzut steaua pe un glob de lumină albă, care produce și absoarbe spațiul în care plutește, eu aflîndu-mă la celălalt capăt, suspendat în vidul întunecat. Eu priveam steaua, steaua mă privea pe mine. Ne aflam în poziție egală, în echilibru, două dimensiuni egale, dacă se poate vorbi de conștiința unei anume dimensiuni. A durat parcă mult, nu știu cît. Două corpuri suspendate în același fel, opuse în același fel, lipsite de semnificație

şi de efect. Senzaţia de frumos, de moral, de divin, de geometrie era înlocuită de senzaţia de plasare în spaţiu. Aşa cum o percepe orice animal.

Apoi, tensiunea a crescut. Eram într-un fel de expectativă. Aşteptam, aşteptam ceva. Nu ştiam dacă era să fie auzit, ori văzut, ori altfel. Ştiam că vine şi încercam să-i descopăr venirea. Parcă nu mai percepeam nici o stea. Poate mă făcuse să închid ochii. Nu era decît vidul. Mi-amintesc două cuvinte pe care Conchis probabil le-a spus: strălucire, ascultare. Strălucirea vidului în ascultare, întuneric şi aşteptare. Apoi m-a izbit în faţă o pală de vînt; o senzaţie absolut fizică. Am încercat să primesc în faţă vîntul proaspăt şi cald, cînd mi-am dat seama cu mirare că venea dimprejur. Am ridicat mîna şi am simţit vîntul din întunecime suflînd peste mine din toate direcţiile, dinspre mii de evantaie. Şi senzaţia asta mi s-a părut că durează la infinit.

Şi apoi, parcă pe nesimţite, ceva s-a schimbat. Vîntul a devenit lumină. Nu am perceput nimic vizual, ştiam şi nu ştiam şi nu mă miram că vîntul este lumină (poate Conchis îmi sugera că vîntul era lumină). Lumina era deosebit de plăcută, un soi de baie de soare a minţii după o lungă iarnă întunecată. Era o senzaţie extraordinară de a fi conştient de lumină şi de a o atrage, de a avea puterea de a atrage lumina şi puterea de a primi această lumină.

Am trecut la o altă etapă, senzaţia că totul era foarte adevărat şi revelator; senzaţia de a fi ceva care atrage toată această lumină. Părea să-mi dezvăluie ceva deosebit de important despre existenţă. Eram conştient că exist şi acest lucru era mai important decît senzaţia de lumină, aşa cum lumina devenise mai importantă decît vîntul. Începusem să simt că progresez, că mă transform, ca un izvor în bătaia vîntului; un vîrtej în apă. Vîntul şi lumina deveniseră secundare, doar căi către starea prezentă, o stare fără dimensiuni; conştiinţa existenţei în sine.

Aceasta a durat, apoi s-a transformat ca şi cele de dinainte. Ştiam că ceea ce simţeam era impus din afară, curgea ca şi curgerea vîntului şi a luminii, curgea deşi nu acesta era cuvîntul potrivit. Nu avea nume, venea, se lăsa asupra mea, mă cuprindea din afară. Eu eram recipientul care cuprindea ceea ce i se conferea, ce se turna de către – aveam strania senzaţie – emiţătorii din jur. Primeam din toate direcţiile, deşi cred că direcţia este un cuvînt, numind obiecte sau sentimente. Trăiam o metaforă şi o ştiam. Cuvintele mă ţineau legat ca în lanţuri între ziduri găurite.

Realitatea mă invada, însă eu nu mă puteam elibera total pentru a trăi deplin în ea. Interpretez acum acea senzație pe care m-am străduit să mi-o amintesc, dar descrierea modifică ceea ce trăisem.

Aceasta mi se părea realitatea fundamentală, care avea posibilitatea să comunice cu mine; fără de divinitate, comuniune, frăție umană, fără nimic din ceea ce m-am așteptat înainte de a fi sugestionat. Nici panteism, nici umanism. Altceva mai larg. Mai rece, mai abscons. Realitatea era o infinită interacțiune. Nici bine, nici rău, nici frumos, nici hidos. Nici simpatie, nici antipatie. Interacțiune. Atît. Opusurile se completau în mod necesar. Printr-un nou fel de cunoaștere am aflat că totul există. Indiferența și indispensabilul deveneau unul și același lucru. Brusc am știut, dar într-un mod pînă acum necunoscut al cunoașterii, că totul există.

Știind, voind, fiind înțelept, fiind bun, educația, informația, clasificarea, cunoașterea sub toate formele, sensibilitatea, sexualitatea, toate păreau superficiale. Nu aveam nici o dorință de a afirma sau defini sau analiza această interacțiune, nu voiam decît să o constitui – nici măcar „nu voiam" – o constituiam. Eram lipsit de voință. Nu mai exista sens. Doar existență.

Vîrtejul s-a întors către momentul inițial cînd simțeam vîntul suflînd în jurul meu. Acum însă nu era vîntul, erau milioane, trilioane de stări de conștiință a existenței. Vertiginos, uriaș era sentimentul că Universul era nemărginit, că permanența și schimbarea erau una, esențiale și necontradictorii. Eram un germene căzut în propriul mediu, bine hrănit, într-un context semnificativ. Simțeam o plăcere acută fizică și intelectuală, o plutire, un echilibru, o cunoaștere de sine. Devenirea și existența se contopeau.

Cred că am mai văzut steaua pentru o clipă, steaua așa cum era atîrna pe cer, acum ca existență și devenire. Parcă aș fi ieșit pe o ușă ca să dau ocol universului și apoi aș fi intrat pe acolo, dar pe o altă ușă.

Apoi întuneric. Nu-mi amintesc nimic.

Apoi lumină.

37

Cineva bătuse la uşă. Mă uitam la un perete. Eram în pat, în pijama, hainele erau împăturite pe un scaun. Se făcuse ziuă, dar era foarte devreme, apăruseră primele raze de soare în vîrful pinilor de afară. M-am uitat la ceas. Era aproape şase.

Şedeam pe marginea patului. M-a cuprins o imensă ruşine, mă simţeam umilit de a mă fi aflat gol în faţa lui Conchis, de a fi fost în deplina lui putere şi poate şi mai rău, poate că au fost de faţă şi alţii, poate Julie. Mă vedeam întins acolo, total descoperit, răspunzînd fără ascunzişuri la întrebările lui Conchis şi ceilalţi în jur distrîndu-se pe socoteala mea. Cred că şi pe Julie o hipnotizează şi de asta nu poate minţi.

Svengali şi Trilby.

Apoi trăirea mistică însăşi, atît de vie încă, atît de clară, ca o lecţie deja învăţată, ca detaliile unui drum cu maşina într-o ţară necunoscută. Mi-am dat seama cum se realizase. Trebuie să fi fost vreun drog, vreun halucinogen pus în rachiu, poate *stramoniul* menţionat în articol. Apoi el mi-a sugerat etapele acelei experienţe, ale acelei cunoaşteri, mi le-a impus pe cînd eram inconştient şi neajutorat. M-am uitat după volumul de articole medicale legat în verde. Nu mai era în cameră. Mi se refuza pînă şi acest indiciu.

Am stat cu capul între mîini trăind o stare contradictorie: experienţa mea fusese bogată, deşi implica sărăcie a ceea ce ştiam, totul putea să fie şi bun, şi rău, lui Conchis îi purtam pică şi totodată îi eram recunoscător.

M-am ridicat, m-am dus să mă spăl, m-am privit în oglindă, am coborît la cafeaua pregătită de tăcuta Maria. Conchis ştiam că nu o să apară. Maria nu-mi va spune nimic. Nu era nimic de explicat, totul era plănuit să mă ţină în supans pînă la următoarea vizită.

Mergînd spre şcoală, încercam să deduc de ce experienţa aceasta, în ciuda frumuseţii şi concreteţii trăirii, avea ceva sinistru. Nimic din peisajul şi lumina dimineţii nu era sinistru, senzaţia neplăcută persista împreună cu starea de umilinţă. Era senzaţia apariţiei unui nou pericol în zonele întunecate şi stranii. Eram convins că teama lui Julie era reală, că mila lui Conchis pentru ea era falsă, boala ei poate că era adevărată, dovedit fiindu-mi doar faptul că putea să hipnotizeze. Deci nu erau aliaţi, pentru ca împreună să

mă manevreze. Căutam disperat în memorie eventualele momente cînd Conchis m-ar fi putut hipnotiza fără ca eu să-mi dau seama...

Mi-era necaz că doar cu o zi înainte îi spusesem Juliei că senzaţia de real este ca şi gravitaţia. O clipă, cuprins de ameţeală, am simţit că înnebunesc. Mi-am adus aminte că Conchis fusese ca în transă în timpul scenei cu Apollo. Oare mă hipnotizase forţîndu-mă să-mi imaginez acea scenă? Oare mă determinase să adorm în după-amiaza cînd l-am văzut pe Foulkes? Nu mai ştiam dacă într-adevăr văzusem acolo un bărbat şi o fetiţă. Acum chiar şi Julie... dar mi-am amintit atingerea pielii catifelate, a buzelor reticente. Am revenit pe pămînt dar eram groaznic de răscolit.

Nu eram descumpănit doar pentru că mă hipnotizase, dar aveam sentimentul că şi fata mă hipnotizase, mai subtil însă. Sincer şi nu din cinism, crezusem pînă atunci că un bărbat şi o femeie ştiau din primele zece minute dacă vor sau nu să facă dragoste împreună şi că timpul care se scurgea după acele prime zece minute era decît o taxă, care merita să fie plătită, dacă faptul promitea să fie cu adevărat plăcut, ceea ce în nouă cazuri din zece se dovedea excesiv. Prevedeam un preţ mare în cazul Julie şi îmi dădea teoria peste cap. Julie avea vocaţia supunerii. Era uşa care aşteaptă să fie deschisă. Întunericul de dincolo mă sperie. Aveam, cred, nostalgia femeii din trecut, inferioară bărbatului întru totul, cu excepţia formidabilei forţe a frumuseţii şi a misterului. Bărbatul impresionant şi viril, iar femeia misterioasă şi fragilă. În capul meu de om al secolului douăzeci, sexele nu mai erau bine definite, se confundau. Mă fascina rolul de bărbat pe care trebuia să-l joc în această nouă situaţie, avea farmecul pe care ţi-l oferă o casă veche după ce ai locuit într-un apartament ultramodern. După atîta experienţă în care m-am complăcut să doresc femeia fizic, acum găseam foarte plăcută dorinţa de a iubi.

Toată dimineaţa, am predat elevilor ca în transă, cu gîndul la o mulţime de ipoteze. O dată îl vedeam pe Conchis în chip de psihiatru-romanicier fără de roman, folosind oameni, nu cuvinte, ca să-şi elaboreze opera, apoi îl consideram un bătrîn pervers şi complicat, sau cel mai talentat mistificator din cîţi există; în toate ipotezele mă fascina la fel de mult. Mă fascina şi Lily cu părul fluturînd în vînt, cu obrazul muiat în lacrimi, aşa cum am văzut-o prima oară în lumina lămpii, chip rece de fildeş... Eram vrăjit de Bourani şi nu tăgăduiam. O forţă magnetică mă atrăgea

dincolo de zidurile şcolii, prin aerul albastru, spre culmea centrală şi de cealaltă parte unde doream să mă aflu. Rîndurile de capete aplecate cu obrajii măslinii, mirosul de praf de cretă, pata de cerneală întinsă pe catedră erau ca nişte obiecte în ceaţă, reale şi totuşi ireale, fantomatice.

După masa de prînz, Demetriades a venit la mine în cameră vrînd să ştie cine este Alison; refuzînd să-i spun, a trecut la obscenităţi şi la repertoriul grecesc de bancuri cu tomate şi castraveţi. L-am trimis la plimbare cu o înjurătură. S-a simţit ofensat şi toată săptămîna m-a evitat lăsîndu-mă liniştit.

După ultima oră nu am mai rezistat. Trebuia să merg la Bourani. Nu ştiam ce voi face, dar trebuia neapărat să regăsesc domeniul. În momentul în care am văzut pe deasupra pinilor stupul cu mistere învăluite în soarele de amurg, m-am liniştit ca şi cum ar fi fost posibil să nu-l găsesc. Cu cît mă apropiam, cu atît mă simţeam mai ticălos, dar eu nu doream decît să-i văd, să ştiu că erau toţi acolo şi că mă aşteptau.

Soarele apusese cînd am trecut de sîrma ghimpată, am înaintat prudent pe la statuia lui Poseidon, peste vale şi prin pădure, pînă la locul de unde puteam zări casa. Toate ferestrele pe partea aceea aveau obloanele închise. Nu se zărea nici fumul de deasupra casei unde locuia Maria. Am făcut un ocol ca să pot vedea casa din faţă. Uşile-fereastră care dădeau pe terasă şi cele de la camera lui Conchis înspre terasă erau toate cu obloanele trase. Era clar că nimeni nu se afla în casă. Am făcut calea întoarsă prin întuneric, deprimat şi furios pe Conchis şi pe felul lui de a face lumea să dispară, să mă lipsească de ea. Eram ca un fumător căruia i s-a interzis să fumeze.

A doua zi i-am scris lui Mitford o scrisoare, spunîndu-i că am fost la Bourani, că l-am întîlnit pe Conchis, şi că-l rugam să-mi relateze experienţa lui pe de-a întregul. Am trimis-o pe adresa lui din Northumberland.

L-am întîlnit din nou pe Karazoglou. Era convins că Leverrier nu-l întîlnise niciodată pe Conchis. Mi-a povestit ce ştiam şi eu, că Leverrier era catolic şi că se ducea la slujbă la Atena. Spunea cumva ce spusese şi Conchis: *„Il avait toujours l'air un peu triste, il ne s'est jamais habitué à la vie ici"*. Totuşi Conchis spusese că Leverrier a ştiut să joace de-a v-aţi ascunselea, că se pricepea să caute.

Am găsit adresa lui Leverrier din Anglia la contabilul şcolii, dar nu am vrut să-i scriu; o aveam la îndemînă dacă mi-ar fi trebuit.

Am făcut muncă de cercetare pe subiectul Artemis. Era în mitologie sora lui Apollo, protectoarea fecioarelor şi patroana vînătorilor. Rochia de culoarea şofranului, coturnii şi arcul de argint (Crai nou) constituiau costumul în care apărea în toate poeziile clasice. Arunca săgeţile cu plăcere în tinerii îndrăgostiţi, dar nicăieri nu scria că era ajutată de Apollo. Ea face parte din „anticul cult matriarhal al Triplei Zeiţe a Lunii, legată de Astarte în Siria şi de Isis în Egipt". Am observat că Isis era adesea însoţită de Anubis cel cu capul de şacal, paznicul Infernului, care mai tîrziu a devenit Cerberul.

Marţi şi miercuri am fost reţinut în şcoală la meditaţii cu elevii. Joi m-am repezit din nou la Bourani. Nimic nu se schimbase. Era la fel de părăsit ca şi luni.

Am înconjurat casa, am încercat obloanele, am căutat prin grădină, am coborît la plaja vilei şi am constatat că vasul nu era ancorat. Am meditat o jumătate de oră în amurg sub colonade. Mă simţeam exploatat, exclus şi furios pe mine şi pe ei. Intrasem de nebun în toată afacerea asta şi, culmea, doream să continue, deşi mi-era teamă de ce va urma. Zilele care au trecut m-am tot gîndit şi răsgîndit. Nu mai ştiam bine ce să cred despre schizofrenie; boala Juliei, mai întîi păruse vag posibilă, acum a început să devină probabilă. Altfel nu puteam să-mi imaginez ce alt motiv ar fi avut să oprească jocul atît de abrupt. Dacă ar fi fost un simplu amuzament, ar fi continuat.

Cred că eram şi invidios, cît era Conchis de indiferent, chiar arogant, să-şi lase tablourile de preţ, Modigliani, Bonnard, într-o casă pustie... şi de la tablourile lui Bonnard am sărit cu mintea la Alison. Chiar în ziua aceea un vapor de noapte ducea băieţi şi profesori acasă la Atena pentru vacanţa mică. Asta însemna să moţăi toată noaptea într-un fotoliu de salon prăpădit de clasa întîi, dar îmi petreceam ziua de vineri la Atena. Nu ştiu dacă din furie, din mînie, din răzbunare m-am hotărît să iau vaporul. Nu mă gîndeam la Alison, simţeam nevoia să stau de vorbă cu cineva. Un ultim gest al eului meu dornic de existenţialism, căutam libertatea în capriciu.

Un minut mai tîrziu alergam pe aleea care ducea la poartă. În acel moment mi-am mai aruncat o privire la spate sperînd, unu la mie, că cineva mă va rechema.

Nu era însă nimeni. M-am îmbarcat neavînd altceva mai interesant de făcut.

38

Atena era un oraş de praf, secetă. Ocru-cenuşiu. Chiar palmierii arătau epuizaţi. Tot ceea ce era omenesc în om se afla ascuns în pielea negricioasă şi ochelarii fumurii. Pe la ora două la amiază, străzile erau pustii, lăsate în voia indolenţei şi a caniculei. Mă aflam intr-o cameră de hotel din Pireu ; prăbuşit pe pat, dormeam cu intermitenţe la umbra perdelelor. Oraşul mă punea la dublă încercare. După Bourani, mă dezorienta trecerea la viaţa civilizată cu automobile şi cu stres.

În aceea după-amiază, timpul abia se tîra. Pe măsură ce se apropia ora întîlnirii cu Alison, nu mai ştiam de ce venisem ; de fapt, voiam să continuu jocul dublu împotriva lui Conchis. Cu o zi înainte, cînd stătusem de vorbă sub colonade, Alison constituia un pion în favoarea mea. Acum cînd trebuia să o întîlnesc, nu aveam nici un chef să mă culc cu ea şi nici să-i povestesc de Bourani. Nu mai ştiam de ce am venit. Îmi venea să o şterg înapoi pe insulă. Nu voiam nici să o necăjesc, dar nici să-i spun adevărul.

Fie din milă, fie în virtutea vechilor sentimente, am rămas pe loc curios să aflu ce a mai făcut. Era şi un fel de încercare, care să verifice sentimentele şi îndoielile mele cu privire la Julie. Alison reprezenta realitatea trecută şi prezentă din lumea exterioară şi acum, neştiută de nimeni, o aduceam în lumea aventurii mele interioare. Noaptea pe vapor mă gîndisem însă să o rezolv cu ea aşa încît să nu trebuiască să fac dragoste şi în acelaşi timp să mă compătimească şi să o ţin la distanţă.

La ora cinci m-am trezit, am făcut un duş şi am luat un taxi spre aeroport. Stăteam pe o bancă din faţa ghişeului de sosiri ; nu am stat însă mult pentru că eram prea nervos. Pe lîngă mine treceau stewardese cu mers grăbit, fete frumoase profesional, detaşate, bine puse la punct, parcă vedeam personaje ireale de science-fiction.

S-a făcut ora şase, şase şi un sfert. Mi-am dat brînci pînă la ghişeu. Grecoaica era în uniforma de rigoare, avea dinţii albi strălucitori şi ochii negri cu privire şăgalnică, aşezată parcă o dată cu machiajul abundent.

— Trebuie să mă întîlnesc cu o colegă a dumneavoastră, Alison Kelly.

— Allie. Avionul ei a aterizat. Cred că se schimbă. Ridică receptorul, formă un număr, zîmbi descoperîndu-şi dinţii strălucitori.

— Allie! Băiatul a venit. Accentul grecoaicei era impecabil, american. Dacă nu te prezinţi imediat, pleacă cu mine. Îmi întinse receptorul. Vorbeşte cu ea.

— Spuneţi-i că o aştept. Să nu se grăbească.

— Băiatul este timid. Alison a spus ceva care a făcut-o să zîmbească. Apoi a pus receptorul jos.

— Vine imediat.

— Ce a mai spus?

— A spus că nu eşti timid, este o tactică.

— A!

Mi-a aruncat o privire rece, îndrăzneaţă, printre genele negre, lungi, apoi s-a întors să se ocupe de două doamne, ivite din fericire de cealaltă parte a ghişeului. Am scăpat şi m-am postat la intrare. În prima perioadă a şederii mele pe insulă, Atena, viaţa de oraş mi se părea că mă aduce la normalitate, mi se părea pe cît de plăcută pe atît de cunoscută. Acum vedeam că mă sperie, că nu o suportam, mă enerva stilul direct, apropourile ostentative, emoţiile stereotipe. Eu veneam de pe o altă planetă.

După un minut sau două, Alison a apărut în uşă. Avea părul tuns scurt, prea scurt, purta o rochie albă, ccea ce nu a avut efectul scontat, ştiind că a pus-o intenţionat ca să-mi amintească de prima noastră întîlnire. Era mai palidă decît o ştiam eu. Şi-a scos ochelarii cînd m-a văzut; era obosită, făcută zob. Trupul frumos, frumos îmbrăcată, mers frumos, aceeaşi expresie de om lovit, cu privirea întrebătoare. Alison mă trezea din amorţeală, dar Julie mă putea trezi şi din mormînt. S-a apropiat, s-a oprit în faţa mea şi amîndoi am zîmbit.

— Bună!

— Bună, Alison!

— Iartă-mă, iar am întîrziat.

Vorbea ca şi cum ne întîlniserăm şi săptămîna trecută. Degeaba: cele nouă luni se aşterneau între noi ca o sită prin care se strecurau numai cuvinte, fără nici o urmă de sentimente.

— Mergem?

Am luat sacoşa cu însemnele companiei aeriene şi ne-am îndreptat spre un taxi. Ne-am aşezat fiecare într-un colţ şi ne uitam unul la altul. Ea zîmbi.

— Am crezut că nu vii.

— Nu am ştiut unde să-ţi trimit refuzul.

— Am fost şmecheră.

Văzînd un bărbat în uniformă trecînd pe stradă, îi făcu un semn cu mîna. Alison părea mai în vîrstă, cu prea multă experienţă acumulată, trebuia să fac efortul de a o descoperi şi nu aveam energie.

— Ţi-am reţinut o cameră cu vederea spre port.

— Excelent!

— Ştii cum sînt oamenii pe aici. Ştii, în hotelurile greceşti este foarte strict.

— *Toujours,* ce a fost a fost. Privindu-mă ironic, continuă: Nostim. *Vive* ceea ce a fost a fost.

Îmi pregătisem un discurs, dar mă enerva faptul că nu-şi dădea seama că m-am schimbat, că nu mai sînt sclavul convenţiilor, mă enerva şi faptul că se simţea datoare să salveze situaţia. A făcut un gest de apropiere şi ne-am strîns de mînă. Apoi mi-a scos ochelarii de pe nas.

— Ştii că te-ai făcut un tip bine? Eşti bronzat, ars de soare, puţin consumat. Cum o să arăţi la patruzeci?

Am zîmbit. Mi-am lăsat privirea în jos şi mi-am desprins mîna dintr-a ei ca să-mi iau o ţigară. Complimentele ei ţineau loc de invitaţie.

— Alison, sînt într-o situaţie cam încurcată.

Cu asta am adus-o la realitate. Se uita drept în faţă.

— Altă fată?

— Nu.

Mi-aruncă o privire.

— M-am schimbat. Nu ştiu cum să explic.

— Te-ai rugat la Dumnezeu să nu apar.

— Nu, eu... mă bucur că ai venit. Nu părea convinsă. Jur!

Nu a mai spus nimic. Maşina înainta spre şoseaua de pe coastă.

— Cu Pete s-a terminat.

— Mi-ai spus.

— Am uitat. De fapt nu uitase. De atunci am terminat cu toţi. Alison se uita pe geamul maşinii. Iartă-mă, ar fi trebuit să încep o conversaţie de salon!

— Nu. De fapt... ştii.

Mi-a aruncat o privire; era jignită, dar nu voia să se vadă. A făcut un efort.

— Locuiesc din nou cu Ann. De săptămîna trecută. Stăm în apartamentul vechi. Maggie a plecat de acasă.

— Ann îmi place.

— Da, e drăguță.

Am trecut pe lîngă Phaleron fără să mai spunem nimic. Cu ochii pe geam, și-a luat ochelarii din geanta albă. Văzusem marginea lucioasă, umedă din jurul ochilor. Nu am atins-o, nu am prins-o de mînă, am început să-i povestesc despre diferența dintre Pireu și Atena, cum Pireul este mai pitoresc, mai grecesc și că eu cred că și ei o să-i placă mai mult. De fapt, alesesem Pireul ca să evit eventualitatea minimă dar înspăimîntătoare de a ne întîlni cu Conchis și cu Julie. Numai gîndul la privirea ei rece, amuzată și probabil disprețuitoare mă făcea să mă cutremur. Alison avea un aspect și un stil care atrăgea orice bărbat spre pat. Vorbeam cu ea și mă gîndeam ce o să mă fac timp de trei zile.

I-am dat băiatului un bacșiș și el părăsi camera. Alison s-a apropiat de fereastră și privea peste cheiul alb, imens, de-a lungul căruia lumea își făcea plimbarea de seară. Mă aflam în spatele ei. După o clipă de gîndire am prins-o pe după umeri și imediat s-a lipit de mine.

— Nu pot să sufăr orașele. Nu pot să sufăr avioanele. Vreau să locuiesc într-o căsuță în Irlanda.

— De ce în Irlanda?

— Pentru că în Irlanda nu am fost niciodată.

Simțeam căldura, dorința trupului de a se abandona. În orice clipă putea întoarce capul spre mine să o sărut.

— Alison... nu prea știu cum să ți spun. Mi-am tras mîna și m-am apropiat de fereastră ca să nu-mi vadă fața. Acum două sau trei luni m-am îmbolnăvit. Am luat... sifilis. M-am întors către ea. În privirea ei erau la un loc îngrijorare, șoc. Nu mă credea.

— Acum sînt bine, dar... cum să-ți spun, nu pot să...

— Ai fost la... Am dat din cap în semn că da. Acum se vedea că mă crede. Și-a lăsat privirea în pămînt.

— Ești răzbunată.

Se apropie de mine și mă cuprinse cu brațele.

— Vai, Nicko, Nicko.

— Încă o lună, i-am spus pe deasupra capului ei, nu am voie să am relații orale sau mai apropiate, nici un sărut. Nu am știut ce să fac. Nu trebuia să-ți fi scris. Nu trebuia să ne fi întîlnit.

S-a desprins de mine și s-a îndepărtat așezîndu-se pe pat. De fapt mă băgasem într-altă încurcătură; era mulțumită să creadă că acesta era motivul ezitării mele. Alison zîmbea blînd.

— Povestește-mi cum s-a întîmplat.

Umblam de colo-colo în cameră, povestindu-i despre doctor, despre clinica din Atena, despre poezia mea, despre tentativa de sinucidere, despre toate cu excepția locului din Bourani. Ea s-a întins, după o vreme, pe pat; fuma și am simțit plăcerea sentimentului de duplicitate, acea plăcere, credeam eu, pe care Conchis o simțea cînd era cu mine. Apoi m-am așezat și eu la capătul patului. Alison stătea întinsă cu ochii țintă în tavan.

— Pot să-ți vorbesc acum de Pete?

— Sigur că da.

Eram doar pe jumătate atent, îmi plăcea să fiu din nou cu ea, nu cu Alison în mod special, îmi plăcea faptul că mă aflam în camera de hotel, că auzeam mulțimea forfotind la ora înserării, sirenele, că simțeam mirosul mării obosite. Pentru Alison nu simțeam nici atracție, nici tandrețe, nu mă interesa să știu cum s-a despărțit de mitocanul ei, pilotul australian, trăiam doar cu melancolia complicată și ambiguă a camerei invadate de întuneric. Lumina dispăruse de pe cer, amurgul se lăsa grăbit. Toate trădările amorului modern păreau frumoase acum, iar marele meu secret se afla închis în siguranță. Simțeam din nou Grecia, Grecia alexandrină a lui Kavafi și nimic nu mai conta în afară de formele plăcerii estetice, de frumusețea în decadență. Moralitatea era o minciună practicată în nordul Europei.

— Noi unde ne aflăm? întrebă ea după o tăcere îndelungată.

— Cum adică?

Stătea sprijinită într-un cot, fixîndu-mă și obligîndu-mă să-i evit privirea.

— Acum, bineînțeles, asta este... și ridică din umeri. Oricum, nu am venit în calitate de prieten din copilărie.

M-am apucat cu mîinele de cap.

— Alison, mi-este silă de femei, de dragoste, de sex, de tot. Nu trebuia să te fi chemat. Alison cu privirea în pămînt, parcă tacit, consimțea. Știi, cred că în momentul acesta am nostalgia unei surori. Dacă așa ceva nu te interesează, este dreptul tău, eu te înțeleg.

— De acord. A ridicat privirea. Dar, dragul meu frățior, într-o zi te vei face bine.

— Nu mai știu, zău că nu mai știu. Suna a disperare. Ascultă, pleacă, înjură-mă, fă ce vrei, acum eu sînt un om mort. M-am apropiat de fereastră. Este vina mea. Nu pot să-ți cer să îți petreci trei zile din viață cu un om mort.

— Un mort pe care cîndva l-am iubit.

Între noi se aşternuse o tăcere prelungă. S-a ridicat vioaie de pe pat, a aprins lumina şi a început să-şi perie părul. Şi-a pus cerceii de agat pe care-i lăsasem în acea ultimă zi la Londra şi şi-a fardat buzele. Mă gîndeam la faptul că Julie nu se farda, la cît era de distantă, la eleganţa ei, la misterul pe care-l degaja. Mi se părea minunat să nu doresc o femeie pentru că eram capabil de fidelitate faţă de o alta.

Dintr-o ironie nefericită a sorţii, drumul spre restaurantul pe care l-am ales traversa cartierul deocheat al Pireului. Baruri, firme din neon în toate limbile, fotografii cu strip-tease şi cu femei dansînd din buric, grupuri de marinari hai-hui, interioare gen Lautrec, care se vedeau printre perdelele de mărgele, femei înşirate pe banchete capitonate. Străzile erau ticsite cu peşti şi curve, cărucioare cu alune şi seminţe de floarea-soarelui, vînzători de alune, de plăcinte şi de bilete de loterie. Portarii ne îmbiau să intrăm, printre noi se strecurau speculanţii cu ceasuri, pachete de ţigări Lucky Strike şi Camel, suveniruri de prost gust. Din zece în zece metri unul o fluiera pe Alison.

Înaintam fără nici o vorbă. O vedeam pe „Lily" pe aceeaşi stradă, stîrnind o admiraţie mută, purificînd totul, nu adăugîndu-se vulgarităţii. Alison avea o expresie închisă şi ne-am grăbit să scăpăm de acest loc. Mersul ei provoca bărbaţii care nu se puteau abţine să nu o agaţe sau să-i observe senzualitatea amorală.

Cînd am ajuns la restaurantul lui Spiro, mi-a spus pe un ton exagerat de vioi:

— Ei, frate Nicholas, ce faci cu mine?

— Vrei să nu mai facem nimic?

Ea îşi răsucea paharul de uzo.

— Tu nu vrei?

— Am întrebat primul.

— Nu. Acum răspunde tu.

— Am putea face ceva. Să mergem pe unde nu ai mai fost. Eram liniştit pentru că îmi spusese că petrecuse o zi la Atena cîndva la începutul verii, deci văzuse locurile turistice.

— Nu am chef de locuri turistice. Gîndeşte-te la ceva special unde putem să fim singuri. Apoi adăugă repede: Nu-mi place lumea multă din cauza slujbei.

— Îţi place să mergi pe jos?

— Grozav. Unde?

— Am putea merge în Parnas. Se pare că este un urcuş uşor, un fel de plimbare mai lungă. Am putea închiria o maşină şi pe urmă să mergem la Delfi.

— Parnas? Se încruntă puţin ca să localizeze numele.

— De unde vin muzele. Muntele.

— O, Nicholas! Era din nou ea însăşi, gata de drum.

Ne-au adus porţiile de *barbounia* şi am început să mîncăm. Brusc a devenit exagerat de vioaie, exagerat de entuziastă la ideea că va urca Parnasul şi a început să bea cu mine reţina pahar după pahar. Tot ceea ce făcea ea, nu ar fi făcut Julie, apoi, după cum îi era felul, a căzut în propria capcană.

— Ştiu că exagerez, dar numai din cauza ta.

— Dacă...

— Nicko...

— Alison, dacă tu...

— Nicko, ascultă. Săptămîna trecută eram în fosta mea cameră. Era prima noapte. Am auzit paşi în apartamentul de sus şi am plîns aşa cum am plîns astăzi în taxi. Aşa cum aş plînge acum, dar mă abţin. Zîmbi puţin strîmb. Îmi vine să plîng pentru că ne spunem pe nume.

— N-ar trebui?

— Înainte nu ne spuneam. Eram prea apropiaţi unul de altul. Ce încerc eu este să-ţi spun că... bine, în regulă. Fii totuşi drăguţ cu mine. Nu mă judeca pentru tot ce spun, pentru tot ce fac. Se uita insistent la mine, obligîndu-mă să o privesc în ochi. Nu pot să nu fiu eu. Am dat din cap, arătîndu-mă impresionat şi i-am atins mîna ca să o liniştesc. Singurul lucru de care nu aveam chef era să ne certăm, o scenă sentimentală, veşnicul argument al trecutului...

După puţin timp, şi-a muşcat buzele şi am zîmbit amîndoi prima oară sincer de cînd ne-am revăzut.

I-am urat noapte bună oprindu-ne în faţa camerei ei. M-a sărutat pe obraz şi i-am prins umerii făcînd-o parcă să priceapă că gestul meu depăşea puterea de înţelegere a oricărei femei.

39

La ora opt și jumătate eram pe drum. Am traversat cu mașina munții pînă la Teba, unde Alison și-a cumpărat o pereche de pantofi mai solizi și o pereche de blugi. Soarele strălucea, bătea vîntul, șoseaua nu era aglomerată și Pontiacul vechi pe care-l închiriasem cu o seară înainte, avea încă motorul puternic. Alison era atentă la tot: la oameni, la peisaj, urmărea ghidul Baedecker din 1939 pe măsură ce treceam prin diverse locuri. Amestecul de entuziasm și ignoranță pe care-l cunoșteam de la Londra nu mă mai enerva. Făcea parte din forța ei, din candoare, din sociabilitate. Normal, ar fi trebuit să mă enerveze, așa că am căutat alte pretexte, exuberanța ei și abilitatea de a scăpa de cea mai groaznică dezamăgire. Socoteam că ar fi trebuit să fie mai cuminte și mai tristă.

La un moment dat, m-a întrebat dacă am mai descoperit ceva despre camera de așteptare, dar eu, cu ochii pe șosea, am spus că nu, doar o pistă. Aluziile lui Mitford au rămas un mister, apoi am făcut în așa fel încît discuția să devieze.

Mașina cobora în viteză valea largă, plină de verdeață dintre Teba și Livadia, acoperită de lanuri de grîu și cîmpuri de pepeni. Înainte de a ieși din vale, drumul a fost invadat de o turmă de oi și a trebuit să opresc mașina. Ne-am dat jos și ne-am uitat la ele. Un băiat de paisprezece ani, în haine zdrențuite și bocanci de soldat, le păzea. Împreună cu el se afla sora lui, o fetiță cu ochi negri, de vreo șase sau șapte ani. Alison i-a oferit niște bomboane. Fetița era timidă și se ascunsese după fratele ei. Alison, în rochia decoltată, fără mîneci, se apropiase la cîțiva metri de ei și ținea bomboanele întinse, tentînd-o. Tălăngile răsunau de jur împrejurul nostru, fetița o privea fix și eu îmi pierdusem răbdarea.

— Cum să o fac să ia bomboanele?

I-am vorbit fetiței în greceşte. Nu a înțeles, dar fratele ei și-a dat seama că putea să aibă încredere și a îndemnat-o să se apropie de Alison.

— Oare de ce îi este frică?

— Dacă nu știe nimic.

— Este tare dulce.

Alison și-a băgat o bomboană în gură, apoi a întins-o pe cealaltă fetiței care, împinsă de fratele ei, s-a apropiat încet. Alison a prins-o de mîna întinsă înspre bomboană și a făcut-o să se așeze

lîngă ea ca să-i desfacă bomboana din hîrtie. Fratele ei, aşezat în genunchi lîngă ele, încerca să o convingă pe fetiţă să ne mulţumească, dar ea sugea bomboana cu seriozitate. Alison o luase pe după umeri şi îi mîngîia obrajii.

— Eu nu aş face asta. Poate că are păduchi.

— Ştiu că s-ar putea să aibă păduchi.

Nu s-a uitat la mine, ci a continuat să o mîngîie. În clipa următoare, fetiţa a făcut o grimasă. Alison s-a aplecat.

— Vai, ce are aici? Ia priveşte!

Fetiţa avea pe umăr un furuncul nu prea mare, pe care-l scărpinase şi care se infectase.

— Adu-mi geanta.

I-am adus geanta şi m-am uitat cum îi trage rochia, pune o alifie pe locul inflamat şi cu o mişcare rapidă pune şi restul de alifie pe nasul fetiţei, care şi-l frecă cu un deget murdar. Pe neaşteptate, ca o brîndușă care se iveşte din iarbă, un zîmbet îi lumină obrazul şi-şi aţinti privirea spre Alison.

— Să nu le dăm nişte bani?

— Nu.

— De ce nu?

— Nu sînt cerşetori. Sigur o să-i refuze.

Băgă mîna în geantă şi scoase o bancnotă pe care o întinse spre băiat, făcînd semn că este pentru fetiţă ca să o împartă. Băiatul a ezitat, apoi a luat-o.

— Te rog, fă o poză.

Fără nici un chef, am luat aparatul din maşină şi am făcut o fotografie. Băiatul ne-a dat adresa, voia şi el o fotografie ca amintire.

Ne-am întors la maşină însoţiţi de fetiţă. Acum nu-şi mai putea opri zîmbetul – zîmbetul pe care copiii greci de la ţară îl ascund cu o timiditate gravă. Alison s-a aplecat şi a sărutat-o; cînd am pornit maşina s-a întors şi a fluturat mîna. A mai fluturat mîna încă o dată. O vedeam cu coada ochiului cum întorcea fericită faţa înspre mine şi înţelegea că eu nu eram la fel de fericit. S-a rezemat apoi de speteaza scaunului.

— Iartă-mă. Nu mi-am dat seama că am întîrziat.

Am ridicat din umeri şi nu am răspuns nimic.

Ştiam ce voia să-mi spună. Chiar dacă nu în tot jocul mă avusese pe mine în vedere, mi se adresase în parte şi mie. Nici unul nu a mai spus nimic vreo cinci kilometri pînă la Livadia.

Aici am fost nevoiți să vorbim pentru că aveam de cumpărat de mîncare.

Incidentul ne-ar fi putut strica ziua, dar nu s-a întîmplat așa pentru că a fost o zi frumoasă și peisajul din jur, unul dintre cele mai frumoase din lume. Ceea ce făceam acum arunca o umbră asupra noastră ca umbra albastră a muntelui Parnas înălțat deasupra.

Mașina a urcat serpentine înalte traversînd poieni de munte și ne-am oprit să mîncăm pe iarbă, pe o pajiște cu trifoi des și grozamă, în zumzăitul albinelor sălbatice. Am ajuns apoi la răspîntia unde se spune că Oedip și-a omorît tatăl. Ne-am oprit lîngă un zid de piatră printre ciulini, ajusesem sus, într-un loc exorcitat de singurătate. Din cauza lui Alison, tot drumul în sus, pînă la Arachova, am povestit despre tata, poate pentru prima dată în viață fără furie sau amărăciune și mai curînd așa cum Conchis vorbea despre propria viață. Aruncînd o privire spre Alison, așezată cu spatele spre portieră și pe jumătate întoarsă către mine, mi-am dat seama că era singurul om căruia îi puteam spune așa ceva, că pe nesimțite revenisem la vechea noastră legătură – *prea aproape ca să ne mai spunem pe nume.* Mi-am îndreptat privirea din nou asupra șoselei, dar ochii ei nu mă părăsiseră și a trebuit să spun ceva.

— Dumnezeu să-i ierte.

— Arăți nemaipomenit de bine.

— Tu nu m-ai ascultat.

— Ba da.

— Nu te mai uita la mine. Mă simt prost.

— Nu are voie o soră să se uite la fratele ei?

— Da, dar nu incestuos.

S-a rezemat cuminte de spătarul scaunului, uitîndu-se la stîncile cenușii imense care se înălțau deasupra drumului nostru șerpuit.

— Nu este decît o plimbare.

— Știu. Îmi făceam totuși probleme.

— Pentru care din noi?

— Pentru tine.

— Vedem noi care clachează primul

Arachova era un sat de munte situat sus, deasupra văii Delfi, o așezare de case roz din teracotă. Cînd m-am interesat, m-au trimis la o casă de lîngă biserică. O bătrînă a venit la ușă; în spatele ei se vedea în umbră un gherghef pe care se afla un covor

vişiniu pe jumătate lucrat. După cîteva minute, ne-a confirmat ceea ce bănuiserăm doar privind muntele.

— Ce a spus? mă întrebă ea, uitîndu-se la mine.

— Zice că şase ore de mers dificil.

— Minunat. Aşa scrie şi în Baedecker. Ajungem sus la apusul soarelui. Eu contemplam imensitatea muntelui. Bătrîna desprinse o cheie dintr-un cui de după uşă. Ce mai spune?

— Sus este un fel de colibă.

— Atunci care e problema?

— Spune că este foarte frig. Era greu de crezut că putea fi frig în soarele torid de amiază. Alison îşi puse mîinile în şold.

— Mi-ai promis o aventură. Eu vreau o aventură.

De la bătrînă mi-am întors privirea spre Alison. Îşi scosese ochelarii de soare şi se uita la mine cu o privire de femeie care ştie ce vrea şi, deşi era pe jumătate în glumă, mi-am dat seama că are o bănuială. Dacă-şi dădea seama că mi-era teamă să petrec noaptea cu ea, ar fi început să creadă că aura mea era din mucava.

În momentul acela, un bărbat cu un catîr trecea prin faţa casei. Bătrîna îl strigă. Acesta se ducea să aducă lemne de lîngă colibă şi o putea urca pe Alison călare pe şaua catîrului.

— Întreab-o dacă pot să-mi pun pantalonii la ea în casă.

Zarurile fuseseră aruncate.

40

Drumul lung, în zig-zag, urca pe faţa unei stînci şi, lăsînd în urmă lumea de jos, am ajuns în vîrful muntelui Parnas. Un vînt primăvăratic bătea pe deasupra kilometrilor de păşuni şi, mai departe, pădurile sumbre de pini şi fortăreţe cenuşii de stîncă urcau, se arcuiau dispărînd în fuiorul de nori albi. Alison a coborît de pe catîr şi am luat-o pe jos în urma bărbatului. Era cam de patruzeci de ani, avea o mustaţă puternică, nasul arcuit şi un aer minunat de independenţă. Ne-a povestit despre viaţa lui de păstor muncind zile-lumină în timpul cărora număra oile, le mulgea, o viaţă cu stele pîlpîitoare şi vînt usturător, tăceri infinite întrerupte de clopote făcute să sperie lupii şi ereţii, o aceeaşi viaţă de şase mii de ani. I-am tradus lui Alison. S-a încălzit de îndată stabilind

dincolo de bariera lingvistică o relaţie pe jumătate sexuală, pe jumătate filantropică. Povestea că lucrase o vreme la Atena, după aceea *hyparchi esychia*, nu a găsit pace şi linişte. Plăcîndu-i cuvîntul, Alison repeta întruna: *esychia, esychia*. El rîdea şi o corecta, se oprea, apoi o dirija ca pe o orchestră. Ochii ei luceau sfidător în direcţia mea, căutînd să vadă dacă se comportă corect. Am păstrat o expresie neutră, dar omul îmi plăcea, era unul dintre acei ţărani greci extraordinari care sînt cei mai puţin servili şi cei mai simpatici din întreaga Europă şi, este adevărat, o admiram pe Alison că-l plăcea.

După ce am parcurs zona de păşune, am ajuns la două colibe primitive din piatră, două *kalyvia*. Omul cu catîrul o pornea mai departe pe o altă potecă. Într-un moment de impuls interior, Alison a scos din geantă două pachete de ţigări şi i le-a pus în mînă. *Esychia*, a spus el. A dat mîna cu Alison şi au stat aşa mult timp, cît eu le-am făcut o fotografie.

— *Esychia, esychia*. Spune-i că ştiu ce vrea să spună.

— Ştie că ştii. De asta te place.

În sfîrşit am plecat, luînd-o printre copaci.

— Mă crezi sentimentală.

— Nu, nu cred. Totuşi, un pachet de ţigări ar fi fost de ajuns.

— Nu, eu l-am îndrăgit preţ de două pachete. După un timp mărturisi: Ce cuvînt frumos!

— Este un cuvînt predestinat.

Am mai urcat o bucată de drum.

— Ascultă!

Ne-am oprit pe poteca de piatră şi am ascultat, dar nu era nimic, nici un zgomot, *esychia*, vîntul în crăcile unui brad. M-a luat de mînă şi am plecat mai departe.

Drumul ducea la infinit printre copaci, printre luminişuri înveselite de fluturi, peste zone stîncoase unde ne rătăceam. Cînd am ajuns mai sus, a început să se răcorească, iar muntele din faţă, cenuşiu, rece şi umed, a dispărut total într-un nor. Nu vorbeam pentru că nu aveam suflu. Singurătatea, efortul, faptul că trebuia să o iau de mînă atunci cînd poteca devenea foarte des o scară greu de urcat, ne-a făcut să depăşim ezitarea fizică dintre noi, a creat un fel de camaraderie pe care amîndoi o acceptaserăm.

Era aproape ora şase cînd am ajuns la refugiu. Se afla ascunsă printre copaci, într-o viroagă, o cabană micuţă, fără ferestre, cu acoperiş arcuit străpuns de un coş. Uşa din fier ruginit mai purta urmele gloanţelor din timpul războiului civil. În interior se aflau

patru paturi, cîteva pături roșii, vechi, o sobă, o lampă, un ferăstrău și un topor și chiar și o pereche de schiuri. Totul arăta ca și cum nu s-ar mai fi locuit de mult timp acolo.

— Să fiu al naibii, nu mă așteptam să fie chiar așa.

Ea nu și-a dat osteneala să-mi răspundă, și-a tras pe ea un pulover.

Eram acoperiți de nori, a început să cadă lapoviță și sus, pe creastă, vîntul era tăios ca în ianuarie în Anglia. Ne-am trezit în mijlocul norilor, o ceață învolburată ne împiedica să vedem la o distanță de trezeci de metri sau chiar mai puțin. M-am întors spre Alison. Avea nasul roșu și se vedea că-i este frig. Mi-a făcut semn să o luăm pe o culme plină de bolovăniș.

În vîrf, am ajuns la un horn și, ca prin minune, de parcă ceața și frigul ne puseseră doar la încercare, cerul a început să se lumineze, norii s-au subțiat lăsînd să pătrundă săgețile de soare și apoi s-au deschis în imense lacuri albastre. Acum ne plimbam din nou în soare. În fața noastră se desfășura un imens bazin de iarbă încercuit de coame și festoane de fîșii de zăpadă menținută pe grohotișuri de văgăunile pantelor mai repezi. Lacurile erau pline cu flori – clopoței, gențiene, mușcate de munte de un roșu intens, ochiul-boului galbene, iarba-surzilor. Țîșneau din toate fisurile de stîncă, smălțuiau toate suprafețele de iarbă. Aveam impresia că ne întorseserăm în alt anotimp. Alison alerga înainte, nebună, se întorcea spre mine rîzînd cu gura pînă la urechi, cu brațele întinse în lături, parcă și-ar fi luat zborul, apoi alerga mai departe, o siluetă în albastru, ca un copil, în zig-zag, făcînd piruete aiurea.

Lykeri, vîrful cel mai răsărit, era prea înalt pentru a-l urca în fugă. Ne-am cățărat cu ajutorul mîinilor, odihnindu-ne des. Aproape de vîrf, am ajuns la răzoare de violete înflorite, imense flori purpurii cu miros delicat, și pe ultima porțiune ne-am ținut de mînă, luptîndu-ne să parcurgem ultimii metri pînă la platforma, nu prea mare, cu o movilă de pietre în vîrf.

— Dumnezeule, ce fantastic! a exclamat Alison.

În depărtare se întindea o vale imensă de umbră de aproape un kilometru. Soarele mai avea puțin pînă să apună, iar norii dispăruseră aproape total. Cerul de azur palid era de o puritate și o claritate absolută. Spațiul infinit nu mai cuprindea alți munți. Eram nemaipomenit de sus, acolo unde pămîntul și tot ce exista pe el se află aproape de zenit, departe de orașe, de lume, de murdărie și de imperfecțiune. Ne simțeam purificați.

Mai jos, la sute de kilometri în toate direcțiile, erau alți munți, văi, cîmpii, insule, mări: Atica, Beoția, Argolida, Ahaia, Locrida, Etolia, ceea ce reprezenta inima vechii Grecii. Lumina soarelui de apus îndulcea și rafina toate culorile. La est, umbrele erau intens albastre, pantele de vest erau ca liliacul; văile erau colorate în verde palid, pămîntul avea nuanță de Tanagra, marea în zare se afla, visătoare, retrasă, lăptoasă, calmă ca sticla veche albastră. Cineva făcuse din pietricele, dincolo de movila de pietre mai mari, forma clasică simplă a unor litere grecești care însemnau „lumină". Așa și era. Vîrful pe care ne aflam atinsese lumina la propriu și la figurat. Era dincolo de emoții, prea vastă, prea inumană, prea senină. Eu am avut un fel de șoc, o bucurie plăcută, intelectuală, care o completa pe cea fizică, cînd am descoperit că în realitate locul era tot atît de frumos, calm, ideal, pe cît poeții îl visaseră să fie.

Ne-am fotografiat, am fotografiat peisajul și apoi, așezați lîngă movilă, în plin vîrf, am fumat zgribuliți de frig. Corbii de munte croncăneau deasupra noastră împinși de vînt. Vîntul era de gheață, înțepa ca un acid puternic. Mă gîndeam la călătoria pe care Conchis mă obligase să o parcurg prin hipnoză. Erau ca două experiențe identice, aceasta avea frumusețea lucrului imediat, direct, prezent.

Am aruncat pe furiș o privire spre Alison, vîrful nasului ei era roșu aprins. Mă gîndeam că, în fond, fata avea curaj, dacă nu ar fi fost ea, noi nu am fi fost aici cu toată lumea aceasta la picioarele noastre, cu sentimentul victoriei. Aici ni se cristalizase tot ceea ce simțeam pentru Grecia.

— Tu ai parte în fiecare zi de asemenea perspectivă.

— Niciodată așa. Nici măcar pe jumătate.

După vreo trei minute a adăugat:

— Acesta este lucrul cel mai bun care mi s-a întîmplat în ultimele luni. Astăzi. Asta. Și după o clipă a adăugat: Și ție?

— Nu spune asta. Eu nu merit, sînt un păcătos murdar.

— Și totuși, eu nu aș fi vrut să mă aflu aici cu nimeni altul. Privea în depărtare, cu expresia ei necăjită dar liniștită. S-a întors către mine și m-a întrebat: Tu?

— Nu pot crede că o altă fată ar fi urcat pînă aici.

A stat puțin pe gînduri, pe urmă s-a uitat la mine.

— Ce răspuns evaziv!

— Îmi pare bine că am venit împreună. Kelly, ești un adevărat frate de arme.

— Iar tu, Urfe, ești un mare ticălos.

Știam că nu o spune cu ranchiună.

41

La întoarcere, oboseala ne-a cuprins brusc. Pe Alison o roseseră pantofii noi şi făcuse o băşică la călcîiul stîng. Ne-au trebuit ultimele zece minute din lumina de amurg pentru ca să improvizăm un bandaj. Noaptea s-a lăsat ca o cortină de teatru şi vîntul a început să bată mai puternic. Stele ardeau intens pe cerul senin. Coborînd la un moment dat, am luat-o pe o pantă greşită şi acolo unde credeam că trebuie să găsim cabana nu era nimic. Urmele de paşi nu se mai vedeau, nu mai eram capabili să raţionăm cu calm. Am luat-o înainte aiurea, ajungînd la un bazin vulcanic, un peisaj lunar deşert, stînci brăzdate de zăpadă, vînt turbat care urla de jur împrejur. Lupii deveneau o realitate, nu un subiect amuzant în cursul unei discuţii oarecare.

Cred că lui Alison îi era şi mai frică, şi mai frig decît mie. În mijlocul depresiunii, ne-am lămurit că cel mai bun lucru era să facem cale întoarsă, aşa că ne-am aşezat să ne odihnim cîteva minute în adăpostul format de o stîncă. O ţineam strîns în braţe ca s-o încălzesc. Ea se cuibărise cu capul în puloverul meu într-o apropiere lipsită de senzualitate. O legănam tremurînd în mijlocul acelui peisaj extraordinar, la un milion de ani, un milion de kilometri depărtare de noaptea sufocantă a Atenei. Îmi spuneam că nu însemna nimic, nu trebuia să însemne nimic. Îmi spuneam că tot aşa ar fi fost cu oricine. Priveam peisajul auster asemănător întrucîtva cu cel al vieţii mele şi mi-am amintit ce spusese omul cu catîrul mai devreme, că lupii nu atacă niciodată singuri, doar în haită. Lupul singuratic era un mit.

Am obligat-o pe Alison să se ridice în picioare şi ne-am împleticit înapoi pe drumul pe care veniserăm. În lungul crestei, dinspre vest, o pantă cobora spre oceanul negru de copaci. La un moment dat am observat profilîndu-se pe cer un deal de formă conică pe care-l observasem la urcare. Refugiul nostru trebuia să fie după el. Alison nu mai avea putere, o ţineam de mînă şi o tîram cu forţa după mine. O înjuram, o rugam, făceam tot ce puteam ca să o oblig să se mişte. După douăzeci de minute, refugiul s-a ivit în vîlcea ca un cub scund şi negru.

M-am uitat la ceas. Într-o oră şi jumătate am ajuns în vîrf, dar ne-a luat trei ore să ne întoarcem.

Am orbecăit înăuntru şi am aşezat-o pe Alison pe un pat. Am scăpărat un chibrit, am găsit lampa şi am încercat să o aprind,

nu avea însă nici fitil, nici gaz. Am luat soba la rînd. Din fericire era plină cu lemne uscate. Am rupt în bucăţele toată hîrtia pe care o aveam, un roman ieftin adus de Alison, hîrtia în care era împachetată mîncarea, am aprins-o şi m-am rugat în gînd. Mai întîi s-au împrăştiat fulgi de hîrtie arsă, apoi s-a ridicat un fum cu miros de răşină şi focul s-a aprins. În cîteva minute, cabana s-a umplut de o pîlpîire roşie, de umbre ca de sepia şi de o binevenită căldură. Am apucat o găleată. Alison a ridicat capul.

— Mă duc după apă.

— *Okay*. A schiţat un zîmbet.

— Bagă-te între pături.

Cînd m-am întors de la pîrîu, după cinci minute, am găsit-o vioaie, punînd lemne în sobă, stînd în picioarele goale pe pătura întinsă între paturi şi sobă. Pe un pat mai scund întinsese ceea ce trebuia să ne fie masa de seară: pîine, ciocolată, sardele, *paximadia*, portocale. Găsise chiar şi o cratiţă veche.

— Kelly, ţi-am ordonat să te bagi în pat.

— Mi-am adus aminte brusc că ar trebui să mă comport ca o stewardesă la datorie pînă în ultima clipă. A luat găleata şi s-a apucat să spele cratiţa. Cînd s-a aplecat, i-am văzut rănile de la călcîie.

— Îţi pare rău că am venit?

— Nu.

— Doar atît, nu? întrebă ea, aruncîndu-mi o privire.

— Sînt foarte fericit.

Mulţumită, s-a întors la treabă, a umplut cratiţa cu apă şi a zdrobit ciocolata. Stînd pe marginea patului, mi-am scos pantofii şi ciorapii. Voiam să mă comport cu naturaleţe, dar nu puteam, nici ea nu era în stare. Era cald, încăperea era mică, eram doar noi doi, afară era un frig dezolant.

— Ce să fac, iartă-mă, m-am topit ca o femeie.

Am simţit nota de sarcasm din vocea ei, dar nu i-am putut vedea faţa, mesteca în ciocolata de pe sobă.

— Eşti o caraghioasă.

O rafală de vînt s-a abătut pe acoperişul de tablă şi uşa s-a deschis cu un geamăt. Ea remarcă:

— Salvaţi din furtună.

M-am uitat la ea de lîngă uşă, pe care sprijinisem un schiu. Amesteca în ciocolată cu o crăcuţă, stînd într-o parte ca să se ferească de fierbinţeală, cu privirea aţintită spre mine. Făcu apoi ochii roată peste zidurile murdare şi pe obrazul încins apăru o strîmbătură:

— Romantic, nu-i aşa?

— Atîta timp cît nu stăm în vînt. Alison zîmbi cu înţeles, apoi îşi îndreptă privirea spre cratiţă. De ce zîmbeşti?

— Pentru că este romantic.

M-am aşezat iar pe pat. Alison îşi scoase puloverul şi-şi lăsă părul liber pe spate. Încercam să mă gîndesc la Julie, dar asta era o situaţie care nu se potrivea cu Julie. Încercam să vorbesc degajat.

— Arăţi bine, eşti în elementul tău.

— Este normal. Mai tot timpul trag la galere într-o cutie de un metru pătrat. Îşi ţinea mîna în şold; o clipă de tăcere; amintiri ale momentelor de viaţă domestică din Russell Square.

— Cum se numea piesa lui Sartre pe care am văzut-o?

— *Huis Clos*.

— Aici se simte din plin.

— De ce?

Stătea cu spatele spre mine.

— Cînd sînt obosită, mă simt mai sexy. Respiram adînc. Ea adăugă blînd: Un risc în plus.

— Dacă primele analize sînt negative, asta nu înseamnă că...

Ridicînd crăcuţa maronie din cratiţă, spuse:

— Deliciosul *consommé à la reine* este gata.

Se apropie de mine, se aplecă cu acea privire de sus în jos, însoţită de zîmbetul profesional al stewardeselor.

— Domnul doreşte ceva de băut înainte de masă?

Îmi trecu cratiţa pe la nas rîzînd de sine şi de seriozitatea mea şi am zîmbit şi eu; ca răspuns mi-a adresat un zîmbet dintre cele mai tandre. Am luat cratiţa în mînă. Cam în dreptul paturilor de la capătul cabanei a început să-şi desfacă bluza.

— Ce faci?

— Mă dezbrac.

Mi-am îndreptat privirea în altă direcţie.

După cîteva secunde, se afla în faţa mea cu o pătură înfăşurată în jurul trupului ca un sari, apoi calmă s-a aşezat pe pătura întinsă pe podea, la o oarecare distanţă de mine. Întorcîndu-se ca să ia mîncarea din spatele ei, pătura i s-a desfăcut dezgolindu-i picioarele. Cînd s-a întors, a prins-o la loc; dar undeva în străfundurile minţii mele micul Priap îşi ridică braţele în sus, ca şi celălalt membru al trupului său, iar ochii îi luceau a păcat.

Am mîncat. *Paximadia*, un fel de minciunele prăjite în ulei de măsline, erau insipide ca de obicei, ciocolata fierbinte era apoasă

și sardelele nu se potriveau cu nimic. Ne era prea foame ca să mai facem mofturi. În cele din urmă, ne-am rezemat satisfăcuți de marginea patului, mă așezasem și eu pe jos și adăugam amîndoi fumul de țigară la fumul sobei. Tăceam și așteptam. Mă simțeam înțepenit de teamă ca un băiat cu prima fată, atunci cînd lucrurile trebuiau fie să se oprească, fie să continue. Umerii ei goi erau mici, rotunzi, delicați. Capătul păturii prins la subsuori se desfăcu lăsîndu-mă să-i văd partea de sus a sînilor.

Tăcerea era greu de suportat, cel puțin pentru mine; era o încercare a rezistenței, să vedem care din noi cedează primul. Își pusese mîna pe pătură între noi doi; nu trebuia decît să o întind și eu pe a mea ca să o ating. Simțeam că exploatase momentul pe de-a-ntregul, manevrase totul ca să mă prindă, tăcerea pe care ea o domina, nu eu, căci era sigură că o doream, nu pe Alison, ci pe ea ca femeie, ca pe orice femeie care s-ar fi aflat în acea clipă lîngă mine. La un moment dat, mi-am aruncat țigara în sobă și m-am rezemat de pat închizînd ochii ca și cum aș fi fost obosit și aș fi dorit să dorm și nimic altceva, dacă nu ar fi fost Alison.

Am simțit-o că se mișcă. Am deschis ochii. Era goală alături de mine cu pătura dată în lături.

— Alison. Nu. Dar ea îngenunche și începu să mă dezbrace.

— Bietul meu băiat.

Stătea călare pe picioarele mele și îmi desfăcea nasturii de la cămașă; a scos-o de pe mine. Am închis ochii și am lăsat-o să facă ce voia.

— Nu este drept pentru tine.

— Ce bronzat ești.

Mîinile îi alunecau peste trupul meu, pe umeri, pe gît, peste buze, se juca cu mine, mă cerceta ca un copil care are o jucărie nouă. În genunchi, mă săruta pe gît și îi simțeam mîngîierea sînilor.

— Nu mi-aș ierta dacă... bîiguii eu.

— Nu vorbi. Stai liniștit.

M-a dezbrăcat complet, apoi mi-a condus mîinile pe trupul ei, să-i aflu din nou pielea catifelată, rotunjimile micuțe, finețea, nuditatea ei veșnic naturală. Mîinile ei. În timp ce mă mîngîia, mă gîndeam că seamănă cu orice altă femeie, cu o prostituată, totul era numai plăcere fizică și m-am lăsat în voia plăcerii pe care mi-o oferea. După un timp s-a întins peste mine, și-a așezat capul pe pieptul meu. Tăcerea se prelungea. Focul trosnea, căldura ne încingea tălpile. Am mîngîiat-o pe spate, pe cap, pe gîtul micuț,

abandonată cu totul trupului meu. Îmi imaginam cum ar fi fost dacă în locul lui Alison s-ar fi aflat Julie şi ştiam că ar fi fost nespus mai tulburător şi mai pasional; nu atît de casnic, nu aş fi simţit durerile oboselii, căldura, umezeala trupului, lascivitatea puţin vulgară, ar fi fost o pasiune caldă şi curată, misterioasă, deplină.

Alison şoptea, aluneca, mă muşca, se legăna. Mîngîierea paşei, cum o numea ea, ştiind că-mi place, place tuturor bărbaţilor. Alison, amanta mea, sclava mea.

Mi-amintesc că ne-am aruncat pe pat, salteaua grosolană de paie, păturile aspre, îmbrăţişarea ei, sărutul pe gură înainte de a avea timp să o îndepărtez, forma sînilor ei umezi, deasupra cărora îmi ţinea mîinile, pîntecele mic, catifelat, mirosul părului spălat de ploaie şi apoi, în cîteva clipe de care parcă nici nu mi-am dat seama, somnul.

M-am trezit la un moment dat în noapte şi m-am dus să beau apă din găleată. Prin găurile făcute cîndva de gloanţe se strecurau razele lunii răsărite tîrziu. M-am întors şi m-am aplecat deasupra lui Alison. Împinsese pătura şi în lumina tăciunilor pielea ei avea reflexe roşiatice, un sîn descoperit puţin lăsat, gura pe jumătate deschisă, sforăia uşor. Tînără şi bătrînă, inocentă şi perversă ca orice femeie, femeie pe de-a-ntregul.

Valul de tandreţe şi de afecţiune care m-a cuprins m-a hotărît, aşa cum te hotărăşti noaptea trezindu-te cu senzaţia unei bruşte revelaţii, ca a doua zi să-i spun adevărul, nu ca pe o mărturisire, ci pentru a o face să înţeleagă că boala de care de fapt sufeream nu era vindecabilă ca sifilisul, dar mult mai banală şi mult mai teribilă, o promiscuitate congenitală. Mă aplecasem deasupra ei aproape atingînd-o, gata să trag pătura de pe ea, gata să mă cuprind în ea, gata să fac dragoste cu ea aşa cum îşi dorea, şi totuşi nu. I-am acoperit cu blîndeţe sînul dezgolit, am luat cîteva pături şi m-am dus în patul de alături.

42

Dimineaţa ne-am trezit cînd cineva a bătut la uşă şi a întredeschis-o. Soarele a intrat în încăpere. Omul s-a retras cînd a văzut că eram încă în pat. M-am uitat la ceas. Era ora zece.

Mi-am tras hainele pe mine și am ieșit. Era un cioban. Din depărtare se auzeau tălăngile de la gîtul oilor. Îndepărta cu toiagul pe cei doi cîini imenși care-mi arătau colții. A scos din buzunarele manatelei micul nostru dejun, brînză învelită în frunză de măcriș. După cîteva clipe, a ieșit și Alison. Își băga bluza în pantaloni și se strîmba la soarele care îi intra în ochi. Am împărțit cu ciobanul resturile de minciunele și portocale și am terminat filmul. Eram bucuros că ciobanul este cu noi. În ochii lui Alison se vedea clar că ea socotea că eram din nou ca înainte. Ea spărsese gheața, mie nu-mi rămînea decît să sar în apă.

Ciobanul se ridică în picioare, am dat mîna cu el și a luat-o la picior împreună cu cele două sălbăticiuni de cîini, lăsîndu-ne singuri. Alison se întinse la soare cu fața în sus peste dala de piatră pe care o foloseam drept masă. Vîntul bătea mai slab, era cald ca în aprilie, cerul de un albastru orbitor. Din depărtare, venea dangătul clopoțeilor de la turmă și mai sus de noi o pasăre cînta ca o ciocîrlie.

— Aș vrea să stăm aici pe vecie.

— Trebuie să duc mașina înapoi.

— Spuneam că aș dori. Alison se uită către mine. Vino și stai aici. Îmi arătă cu mîna locul unde să mă așez. Se uita la mine cu cea mai inocentă privire cenușie. Mă ierți?

M-am aplecat, am sărutat-o pe obraz și șopteam fiecare în urechea celuilalt:

— Spune că ai vrut.

— Am vrut.

— Spune că încă mă iubești puțin.

— Încă te mai iubesc puțin. Mă ciupi. Mult.

— Și că o să te însănătoșești.

— Mhm.

— Și că nu te mai duci la femeile alea oribile.

— Niciodată.

— Este o prostie, mai ales dacă poți să obții ce vrei pe gratis. Cu dragoste.

— Știu.

Îi priveam șuvițele de păr răsfirate pe piatră la cîțiva centimetri de mine și încercam să mă hotărăsc să-i mărturisesc adevărul, dar nu puteam, așa cum nu puteam să calc în picioare o floare atunci cînd aveam loc să calc alături. M-am ridicat, dar mă ținea de umeri ca să mă uit în ochii ei. I-am susținut privirea cinstită, dar, după o clipă, m-am întors așezîndu-mă cu spatele la ea.

— Ce s-a întîmplat?

— Nimic, mă întreb ce zeu cinic a făcut o fată bună ca tine să se uite la un golan ca mine.

— Asta-mi aduce aminte de niște cuvinte încrucișate. Le-am dezlegat acum cîteva luni. Să-ți spun? Am dat din cap în semn că da. Ea e complet răvășită, dar partea cea mai bună a lui Nicholas..., șase litere.

Am ghicit și i-am zîmbit.

— Cum se termină? Cu punct sau cu semn de întrebare?

— Se termină ca de obicei. Eu plîng.

Pasărea de sus cînta în tăcerea noastră.

Am coborît. Cu cît coboram, se făcea mai cald. Venea în întîmpinarea noastră. Alison mergea în față și nu-mi putea vedea decît arareori chipul. Am încercat să-mi decantez sentimentele față de ea. Mă enerva că acorda atîta importanță relației fizice, orgasmului împărtășit. Mă enerva faptul că ea lua asta drept dragoste, că nu vedea că dragostea era altceva... misterul amînărilor, rezerva, plimbarea prin pădure, refuzul din ultimul moment al sărutului. Acolo sus, pe muntele Parnas, mi-am dat seama că lipsa ei de subtilitate, incapacitatea de a se ascunde după o metaforă mă enervaseră probabil, mă plictisiseră așa cum mă plictisea poezia simplistă. Totuși, într-un fel pe care nu-l puteam defini, avusese întotdeauna o știință secretă de a se strecura printre toate obstacolele pe care eu le așezam între noi; ca și cum ar fi fost propria mea soră, avea acces la tot felul de mijloace și putea oricînd argumenta asemănarea profundă dintre noi, făcîndu-mă să consider neimportante diferențele de gust sau de sentimente. Ea a început să povestească despre ea, despre viața de stewardesă:

— Emoția, interesul, Dumnezeule, țin doar cîteva zboruri. Figuri noi, orașe noi, aventuri noi cu piloți arătoși. Majoritatea piloților ne numără printre bunurile companiei de zbor, cred că de abia așteptăm să ne facă fericite cu amărîtele lor de bărbății obosite.

Am rîs.

— Nicko, nu este amuzant. Este distrugător. Un tub nenorocit. Afară spațiu infinit, liber. Uneori îmi vine să trag de maneta de siguranță, să mă absoarbă afară. Să cad, un minut de cădere liberă, încîntătoare, fără pasageri...

— Nu cred că vorbești serios.

— Mai serios decît îţi închipui. Noi o numim depresie cauzată de zîmbet, un zîmbet la comandă, care te face să încetezi să mai fii uman. Ştii cum e... uneori sîntem atît de ocupate după decolare, încît nu ne mai dăm seama la ce înălţime ne aflăm şi cînd privim afară avem un şoc... ştii cum e, îţi dai brusc seama cît de departe te afli de ceea ce eşti în realitate. Sau de ceea ce erai, nu ştiu să-ţi explic exact.

— Ba da. Foarte bine.

— Simţi că nu mai aparţii niciunde. Parcă nu aveam şi aşa destule probleme. Anglia este infernală, pe zi ce trece mai împuţită, un cimitir. Şi Australia... Australia – o urăsc, cei mai meschini, mai idioţi, mai oribili... A renunţat.

Mergeam fără oprire.

— Fapt este, spuse ea, că nu mai am rădăcini nicăieri. Nu aparţin nici unui loc. Există doar locuri către şi de unde îmi iau zborul. Sau pe deasupra cărora zbor. Nu mai am decît oameni care-mi sînt dragi sau pe care-i iubesc. Ei sînt singura patrie care mi-a rămas.

Aruncă o privire în spate, spre mine. O privire timidă de om care oferă ceea ce a păstrat mult timp pentru sine despre dezrădăcinare, despre lipsa de patrie adevărată şi alte lucruri la fel de valabile şi pentru mine.

— Cel puţin, am scăpat amîndoi de multe iluzii inutile.

— Mari deştepţi.

A tăcut, iar eu mi-am luat porţia de reproş. În ciuda independenţei ei de suprafaţă, simţea o nevoie esenţială de a se ataşa. Toată viaţa a încercat să demonstreze contrariul, dovedind-o de fapt. Era ca o anemonă de mare, care se lipeşte la prima atingere.

Se opri. Am văzut amîndoi în aceeaşi clipă cascada din dreapta noastră, jos; se auzea căderea apei.

— Mi-aş băga picioarele în apă. Nu coborîm?

Ne-am abătut din cărare, traversînd pădurea pînă la o potecă abia vizibilă. Ne-a condus jos pînă într-un luminiş cu o cascadă de vreo trei sau patru metri. Cădea într-un bazin de apă limpede. Era plin de flori şi fluturi, o oază de culori verzi şi de aur, luxuriante după întunericul din pădure. Pe o margine a luminişului se afla o stîncă nu prea înaltă în care era săpată o peşteră; în faţa ei, păstorii ridicaseră un umbrar din crengi de brad. Pe pămînt se vedeau căcăreze de oaie, de la începutul verii.

— Hai să înotăm.

— Trebuie să fie rece ca gheaţa.

— Daaa.

Alison şi-a tras bluza peste cap, şi-a desfăcut sutienul, zîmbindu-mi din lumina brăzdată a umbrarului.

— Trebuie să fie plin de şerpi.

— Ca în Rai.

Şi-a dat jos pantalonii şi chiloţii. S-a întins să rupă un con de brad din crăcile umbrarului şi mi l-a întins. O priveam cum aleargă goală prin iarba înaltă pînă la apă, apoi o încearcă, scoate un ţipăt. Se aruncă în apă şi dă din mîini, chicotind. Apa. Verde ca jadul, gheaţă topită, mi-a tresărit inima cînd am intrat şi eu. Era totuşi minunat, umbra copacilor, luminişul însorit, muzica apei în cădere, senzaţia de gheaţă, singurătatea, veselia amîndurora, nuditatea – erau clipe pe care numai moartea le poate arunca în uitare.

Stăteam pe iarbă lîngă umbrar ca să ne uscăm la soare şi la vînt. Apoi Alison s-a întins pe spate, cu braţele în lături, oferindu-se soarelui şi mie, ştiam. Un timp am stat şi eu la fel, cu ochii închişi. Am auzit-o spunînd:

— Sînt Zîna Pădurii.

Se ridicase în capul oaselor şi se întoarse către mine sprijinindu-se într-un cot. Împletise o cunună de margarete şi garofiţe din florile ce creşteau prin iarba din jur. O pusese într-o parte în cap pe părul nepieptănat şi-mi zîmbea cu o naivitate impresionantă. Ea nu-şi dădea seama că trăiam cu intensitate un moment literar, despre care ştiam sigur că vine din acea antologie elizabetană, *England's Helicon*. Pierdusem din vedere faptul că metaforele erau de multe feluri şi că cele mai frumoase versuri sînt cel mai adesea directe şi nemetafizice. Ea era un astfel de poem şi mă simţeam atras de ea. Nu era numai poftă trupească, stîrnită de înfăşurarea ei înnebunitor de frumoasă, cu sînii ei mici, talia subţire, sprijinită într-o mînă, acum cu gropiţe, acum serioasă ca o copilă de şaisprezece ani, nu o femeie de douăzeci şi patru de ani, ci şi faptul că îi vedeam nuditatea dincolo de substanţa urîtă, respingătoare a vieţii moderne, o vedeam adevărată în toată goliciunea trupului. Alison era Eva renăscută după zece mii de generaţii.

Mi-am dat seama, era un lucru foarte simplu, că o iubeam. Doream să o păstrez aşa cum doream să o păstrez sau să o găsesc le Julie. Nu doream pe nici una mai mult decît pe cealaltă. Le doream pe amîndouă. Amîndouă trebuiau să fie ale mele şi nu eram necinstit cu sentimentele pe care le nutream. Necinstit era

sentimentul necinstei mele, faptul că nu mărturiseam... şi am mărturisit în cele din urmă din iubire, nu din cruzime, din dorinţa de a fi liber, de a fi rău, ci pur şi simplu din iubire. Alison cred că şi-a dat seama. Probabil că a văzut pe figura mea ceva dureros de trist, pentru că m-a întrebat blînd:

— Ce ai?

— Nu am avut sifilis. Te-am minţit.

S-a uitat intens la mine şi s-a culcat pe spate în iarbă.

— Doamne, Nicholas.

— Hai să-ţi spun...

— Nu acum, nu acum, te rog. Mi-este indiferent, hai să ne iubim.

Şi ne-am iubit, nu sex, ci dragoste, deşi ar fi fost mai înţelept să facem numai sex.

Culcat lîngă ea, i-am povestit ce a fost la Bourani. Vechii greci spuneau că dacă dormi o noapte pe muntele Parnas, devii poet şi înnebuneşti, însă este clar că poet nu am devenit. Chiar în momentul în care am început să vorbesc, mi-am dat seama că trebuia să fi tăcut sau să inventez ceva. Din dragoste, adică din nevoia de a fi onest, am continuat. Am ales cel mai prost moment de a fi onest, ca majoritatea celor care îşi petrec o mare parte din viaţa lor de adult în lipsă de sinceritate emoţională, am suprasolicitat reacţia ei faţă de, în sfîrşit, adevăr. Aveam însă nevoia îndrăgostitului de a fi înţeles. De vină era şi Parnasul, era totul prea grecesc, cerea adevăr, aici nimic nu-mi părea un chin.

Bineînţeles, Alison voia să ştie de ce am invocat acel pretext bizar; eu însă voiam să o fac să înţeleagă ciudăţenia de la Bourani, înainte de a-i menţiona motivul principal care mă atrăgea acolo. Nu i-am ascuns, în mod deliberat, nimic altceva despre Conchis, dar am lăsat şi multe lucruri nespuse.

— Nu cred că lucrurile sînt chiar aşa cum încearcă să mă facă el să cred că sînt. Nu ştiu prea bine. Ce ştiu este că atunci cînd că aflu în preajma lui simt că are un fel de putere, nu de origine ocultă. Nu-ţi pot explica.

— Trebuie să fie un trucaj.

— Bine, de acord. De ce eu? De unde a ştiut că o să merg la el. Nu sînt nimic pentru el, cred că nici nu dă prea mulţi bani pe mine. Ca persoană. Rîde de mine.

— Totuşi nu pricep... dar a înţeles în clipa următoare cînd s-a uitat la mine şi mi-a spus. Mai este cineva acolo.

— Alison, draga mea, pentru numele lui Dumnezeu, încearcă să înțelegi. Ascultă.

— Ascult. Stătea cu fața întoarsă în partea cealaltă.

În sfîrșit, i-am spus. Am înfățișat lucrurile în așa fel încît să pară că totul era o halucinație a minții mele, nimic senzual.

— Da, dar te atrage altfel.

— Allie, nu știi cîtă silă mi-a fost de mine zilele astea. Am încercat să-ți spun de nu știu cîte ori.... Nu vreau să mă las în mrejele ei. În urmă cu o lună, acum trei săptămîni, nu aș fi crezut. Nici acum nu înțeleg ce este cu ei. Cinstit. Știu că mă obsedează, sînt posedat de tot ceea ce se află acolo. Nu numai de ea. Totul este straniu acolo. Sînt și eu... implicat. Alison nu părea prea impresionată. Trebuie să mă întorc pe insulă. Din cauza postului. Atîtea lucruri mă leagă și simt că nu mai sînt liber să fac ce vreau.

— Și fata? Alison privea în pămînt, apuca vîrfurile de iarbă, rupîndu-le semințele.

— Nu are nici o importanță. Zău. Ea reprezintă doar o parte infimă acolo.

— Atunci de ce tot circul ăsta?

— Tu nu înțelegi. Eu sînt împărțit în două.

— Este frumoasă?

— Dacă nu aș fi atît de legat de tine, ar fi cu mult mai simplu.

— Este frumoasă?

— Da.

— Foarte frumoasă?

Am tăcut. Și-a ascuns capul între brațe. Am mîngîiat-o pe umărul cald.

— Este complet diferită de tine, de toate fetele moderne. Nu pot să-ți explic. Ea a întors capul.

— Alison.

— Cred că dau impresia de... nu și-a terminat vorba.

— Atunci ești caraghioasă.

— Vezi?

A urmat o tăcere plină de tensiune.

— Ascultă, încerc cu disperare, o dată în viața asta păcătoasă, să fiu cinstit, nu am nici o scuză. Dacă aș fi întîlnit-o mîine, în regulă, i-aș fi spus. O iubesc pe Alison. Alison mă iubește pe mine, nu avem ce face. Dar am întîlnit-o acum două săptămîni și vreau să o mai întîlnesc.

— Și pe Alison nu o iubești. Privea în gol. Sau pe mine mă iubești pînă apare un alt fund.

— Nu fi vulgară.

— Sînt vulgară. Gîndesc vulgar, vorbesc vulgar, sînt o ființă vulgară. Se așează în genunchi, respiră adînc. Și eu ce fac acum? O reverență și mă retrag?

— Aș fi fost mai fericit dacă nu eram atît de complicat.

— Complicat? Rîdea disprețuitor.

— Egoist.

— Așa este mai bine.

Tăceam, doi fluturi galbeni zburau unul lîngă celălalt, trecînd lent prin fața noastră.

— Eu nu am vrut decît să te fac să înțelegi.

— Eu știu cum ești.

— Dacă știai, mă trimiteai de la început la plimbare.

— Știu în continuare cum ești.

Privirea glacială, cenușie mă sfredelea. A trebuit să-mi las ochii în jos. Se ridică și se duse să se spele. Degeaba. Nu reușeam, nu puteam să explic, ea nu putea să înțeleagă. M-am îmbrăcat și am stat cu spatele ca să se îmbrace și ea.

Cînd a fost gata, mi-a spus:

— Fii bun, nu-mi mai spune nimic. Nu suport.

Am ajuns la Arachova pe la ora cinci, am mers mai departe spre Atena. De două ori am încercat să mai discut cu ea, dar nu m-a lăsat. Tot ce era de spus fusese spus, așa că tot timpul drumului Alison a tăcut stînd pe gînduri. Am trecut pasul de la Daphni pe la opt și jumătate, cînd ultimele raze de lumină cădeau peste orașul în nuanțe roz și de chihlimbar, cînd luminile de neon se înșirau ca mărgelele într-un colier în jurul orașelor Syntagma și Ommonia. Mi-am adus aminte unde fuseserăm cu o seară înainte și am aruncat o privire spre Alison. Se farda. Poate că tot mai era o soluție: să mergem la un hotel, să facem dragoste, să-i dovedesc fizic că o iubesc și... de ce nu, să-i arăt că merit să sufere pentru mine indiferent cum sînt eu și cum voi fi. Am început să vorbesc detașat despre Atena; răspundea fără interes, tăios, făcîndu-mă să mă simt ridicol și să tac. Rozul a devenit violaceu și s-a lăsat noaptea.

Am ajuns la hotelul de la Pireu – rezervasem aceleași camere. Alison a urcat în timp ce eu am dus mașina la garaj. Pe drumul spre hotel am văzut o florăreasă și am cumpărat o duzină de garoafe.

M-am dus direct la camera ei și am bătut la ușă. A trebuit să bat de trei ori, înainte de a descuia. Plînsese.

— Ţi-am adus flori.

— Nu am nevoie de florile tale nenorocite.

— Ascultă, Alison, nu este sfîrşitul lumii.

— Este sfîrşitul unei iubiri.

Am reluat după cîteva clipe de tăcere.

— Nu ai de gînd să mă laşi să intru?

— De ce naiba să te las?

Stătea în uşa pe jumătate închisă. În spatele ei, camera se afla în beznă. Avea obrazul răvăşit; furioasă şi neiertătoare, jignită.

— Dă-mi voie să intru să vorbesc cu tine.

— Nu.

— Te rog.

— Pleacă.

Am împins-o din uşă şi am intrat. S-a rezemat de perete şi mă privea. De pe stradă intra lumină, îi puteam vedea ochii. I-am întins florile. Mi le-a smuls, s-a apropiat de fereastră şi le-a aruncat în noapte, flori roz, tulpini verzi; nu se mişca din dreptul ferestrei, întoarsă cu spatele către mine.

— Experienţa asta despre care-ţi vorbesc – nu pot renunţa la ea aşa cum atunci cînd ajung la jumătatea unei cărţi nu o pot arunca la gunoi.

— Mă arunci pe mine în schimb.

Am venit din spate şi am încercat să-mi pun mîinele pe umerii ei, dar s-a scuturat furioasă.

— Du-te-n...

M-am aşezat pe pat şi mi-am aprins o ţigară. Jos, pe stradă, se auzea muzică populară macedoneană, venind de la difuzorul unei cafenele. Ne aflam fiecare în propria găoace de singurătate, departe de cele mai apropiate obiecte.

— Am venit la Atena ştiind că nu trebuia să te întîlnesc. M-am străduit din răsputeri în prima noapte şi ieri ca să-mi dovedesc că nu mai am nici un sentiment special pentru tine. Nu a mers. De asta am vorbit. Atît de prost şi într-un moment atît de nepotrivit. Alison părea că nu mă ascultă, aşa că am încercat ultima carte. Am vorbit, deşi puteam să nu-ţi spun nimic. Deşi te puteam minţi în continuare.

— Nu pot fi minţită uşor.

— Ascultă...

— Şi ce, mă rog, vrei să spui cu „sentimente speciale"? Tăceam. Iisuse, nu te sperii de dragoste *în sine*. Ţi-este frică şi să pronunţi cuvîntul.

— Eu nu ştiu ce este dragostea.

Alison se întoarse spre mine.

— Atunci lasă că-ţi spun eu. Dragostea nu este numai ce ţi-am scris în scrisoare. A, nu te întoarce ca să priveşti înapoi. Dragostea este atunci cînd minţi că te duci să lucrezi, dar te duci în Gara Victoria. Pentru a-ţi face o ultimă surpriză, un ultim sărut, o ultimă... nu mai contează. Te-am văzut cumpărînd ziare. În dimineaţa aceea, nu aş fi putut să rîd cu nimeni. Tu însă ai rîs. Nu ai avut probleme să rîzi cu conducătorul, cine ştie de ce rîdeaţi. Atunci am descoperit ce este dragostea. Atunci cînd vezi omul cu care vrei să fii împreună rîzînd fericit că a scăpat de tine.

— Şi de ce nu ai...?

— Ştii ce am făcut? M-am furişat. Am stat toată ziua aceea blestemată încolăcită în patul nostru. Nu pentru că te iubeam. Pentru că eram înnebunită de furie şi ruşine că te iubesc.

— Nu aveam cum să ştiu.

Alison se întoarse.

— Nu aveam cum să ştiu, Iisuse Hristoase! Simţeam în aer o furie violentă, încărcătură electrică. Altceva. Tu confuzi dragostea cu trupul. Să-ţi spun eu ceva. Dacă pentru asta te-aş fi dorit, te lăsam după prima noapte.

— Îmi pare rău.

Se uită la mine, respiră adînc şi-mi zîmbi amar.

— Ei, Doamne, iată-te jignit. Încerc să-ţi explic că te-am iubit pentru tine, nu pentru altceva. Privea departe în noapte. Bine-înţeles că-mi este bine cu tine. Dar nu eşti... se apropie de capătul patului, se rezemă de el privind jos spre mine. Cred că eşti atît de orb, că nici nu ştii că nu mă iubeşti. Nu ştii că eşti un ticălos împuţit care nu poate, este şi asta o formă de neputinţă, decît să se considere doar pe sine pe locul întîi. Pentru că nimic nu te afectează, Nicko, acolo, în fundul sufletului, acolo unde contează. Ţi-ai construit viaţa aşa ca nimic să nu te atingă. Indiferent ce faci tu, ai puterea să spui: nu am avut încotro. Tu nu poţi pierde niciodată. Tu poţi să treci imediat la următoarea aventură. Să o ia dracu' de aventură.

— Răstălmăceşti mereu...

— Răstălmăcesc! Sfinte Hristoase, să nu vorbeşti tu de răstălmăcire. Nu eşti în stare să spui cel mai simplu lucru direct.

M-am uitat în ochii ei.

— Ce vrei să spui?

— Toate gogoşile cu întîmplări misterioase. Crezi că nu m-am prins? Ai găsit o fată pe insulă şi vrei să te culci cu ea. Asta este tot. Trebuie să-ţi spun că e urît şi murdar ce faci. Aşa eşti tu. O răsuceşti ca tu să fii cel inocent, marele intelectual care trebuie să-şi trăiască experienţa. Şi aşa, şi aşa. Ca întotdeauna. Şi cu capra grasă şi cu varza netăiată. Întotdeauna....

— Jur... S-a desprins nervoasă, obligîndu-mă să tac. Umbla în sus şi-n jos prin cameră. Am încercat altfel: Dacă nu vreau să mă însor cu tine, nici cu altcineva nu înseamnă că nu te iubesc.

— A, mă faci să-mi aduc aminte. Ştii, fetiţa de pe drum. Crezi că nu am observat. Fetiţa cu furunculul. Te-ai înfuriat. Te-ai gîndit că Alison face o demonstraţie, că iubeşte copiii, o face pe mămica. Să-ţi spun ceva. Da, chiar asta făceam. O clipă, cînd fetiţa mi-a zîmbit, m-am gîndit ce bine ar fi să fiu mama copiilor tăi, să-i ţin în braţe, să-i am lîngă mine. Nu este revoltător? În mine s-a instalat această boală respingătoare numită iubire şi nu se poate compara cu nici o boală a trupului – şi eu sînt atît de mărginită, atît de degenerată şi, pe deasupra, am mai şi încercat să te învăţ eu pe tine...

— Alison!

Se sufocă, gata să plîngă.

— Mi-am dat seama cînd ne-am întîlnit vineri. Pentru tine, eu voi fi întotdeauna Alison cea care se culcă cu cine o invită. Australianca aia care a întrerupt o sarcină. Femeia bumerang. Goneşte-o şi vine iar să se hîrjonească, preţ de un week-end.

— Loveşti sub centură.

Şi-a aprins o ţigară. M-am dus la fereastră. Vorbea din dreptul uşii, pe deasupra patului.

— În tot acel timp, toamna trecută... Nu mi-am dat seama atunci. Nu mi-am dat seama că abandonezi, eu credeam că te prinzi şi tu. Nu ştiu de ce, m-am apropiat de tine aşa cum nu m-am apropiat de nici un alt bărbat. Dumnezeu ştie de ce. Chiar în ciuda aerelor tale de domnişor, ale spiritului tău de castă. După ce ai plecat, nu mi-a trecut. Am încercat cu Pete, am încercat cu alţii, dar nu s-a putut. M-am tot legat de acel vis patetic că într-o bună zi îmi vei scrie... Am pregătit zilele astea trei ca o smintită. Nimic nu a mai contat. Dar am văzut, din păcate, am văzut că nu te interesa, te plictisea.

— Nu este adevărat. Nu m-am plictisit.

— Cu gîndul la bucăţica de pe Phraxos.

— În primele luni mi-a fost groaznic de dor de tine.

Brusc, a aprins lumina.

— Întoarce-te cu fața spre mine. Uită-te în ochii mei. Am ascultat-o. Stătea în picioare lîngă ușă, îmbrăcată tot în blugi și cu bluza albastră. Obrazul era ca o mască alb-cenușie.

— Am pus niște bani deoparte. Probabil că ai și tu ceva. Dacă spui un cuvînt, mîine îmi dau demisia și vin împreună cu tine pe insulă. Am spus că vreau o căsuță în Irlanda. Dar voi cumpăra o căsuță în Phraxos. O poți avea. Greaua răspundere de a trăi împreună cu cineva care te iubește.

A fost urît din partea mea, dar cînd am auzit cuvintele „căsuța în Phraxos" am fost bucuros că nu-i spusesem nimic despre oferta lui Conchis.

— Sau?

— Poți să refuzi.

— Este un ultimatum.

— Fără ocolișuri. Da sau nu.

— Alison, dacă...

— Da sau nu.

— Așa ceva nu se poate hotărî...

Glasul ei deveni strident.

— Da sau nu.

Mă uitam la ea. A strîmbat puțin gura cu dispreț și a răspuns în locul meu.

— Nu.

— Numai pentru că...

S-a repezit la ușă și a deschis-o. Eram furios că m-a prins în capcana ridicolă a răspunsului fără echivoc, îmi cerea brutal o opțiune absolută. Am ocolit patul pînă la ea, i-am tras ușa pe care o ținea și am trîntit-o la loc, am prins-o în brațe vrînd să o sărut, în același timp întinzînd o mînă peste ea să sting lumina. În cameră s-a făcut iar întuneric, dar Alison se zbătea cu disperare, trăgîndu-și capul dintr-o parte în cealaltă. Am tras-o spre pat peste care ne-am rostogolit lovind în cădere lampa și scrumiera de pe măsuța de noapte. Eram sigur că se liniștise, că cedează, dar m-am pomenit că țipă atît de tare, încît s-a auzit în tot hotelul și pînă vizavi, în port.

— LASĂ-MĂ!

M-am depărtat puțin și m-a lovit cu pumnii strînși. Am prins-o de încheieturi.

— TE URĂSC!

— Stai cuminte!

Am întins-o cu forţa pe-o parte. Cineva a bătut în perete. A mai ţipat ca ieşită din minţi.

— TE URĂSC!

Am pălmuit-o. A început să suspine sălbatic, chircită la capul patului, aruncîndu-mi insulte printre lacrimi şi suspine.

— Lasă-mă în pace... lasă-mă în pace... ticălosule... derbedeule... egoistule... Suspinele se înteţeau. Umerii tremurau în convulsii. M-am ridicat în picioare şi m-am dus la fereastră.

Cuvintele nu mai exprimau ce voia, aşa că a început să lovească cu pumnii în drugii de fier ai patului. Atunci am simţit că o urăsc pentru lipsa de control, pentru scena de isterie. Mi-am adus aminte de sticla de whisky din camera mea. Mi-o făcuse cadou în prima zi.

— Fii atentă. Mă duc să-ţi aduc ceva să bei. Termină cu văicărelile.

M-am aplecat asupra ei. Nici nu a observat, a continuat să lovească în drugii patului. M-am dus la uşă, am ezitat, m-am uitat la ea şi am ieşit. Trei greci, doi bărbaţi dintre care unul mai în vîrstă şi o femeie stăteau în faţa camerei, făcîndu-mă să mă simt ca un criminal. Am coborît la mine, am deschis sticla, am tras o înghiţitură zdravănă şi m-am dus înapoi. Uşa era încuiată. Cei trei spectatori erau tot acolo, uitîndu-se la mine cum încerc iar, cum bat la uşă şi o strig.

Bătrînul s-a apropiat de mine.

— S-a întîmplat ceva?

M-am strîmbat şi am mormăit.

— Căldura.

Nu era nevoie, dar a repetat pentru ceilalţi doi. „A, căldura", spuse femeia ca şi cum asta ar fi explicat totul. Dar tot nu s-au mişcat.

Am încercat o dată, am strigat-o prin crăpătura dintre două plăci de lemn. Nu se auzea nimic. De ochii grecilor am ridicat din umeri şi am coborît la mine. După zece minute m-am întors, m-am mai întors de patru sau cinci ori într-o oră, dar de fiecare dată mă bucuram în sinea mea că uşa este încuiată.

M-au trezit la ora opt aşa cum îi rugasem, m-am îmbrăcat şi m-am dus la camera ei. Am bătut, dar nu a răspuns nimeni. Am încercat clanţa, era descuiat. Patul era ca şi cum s-ar fi dormit în el, dar Alison plecase, nu mai nici un lucru de-al ei în cameră. Am alergat la recepţie unde am găsit un bătrîn cu ochelarii pe

nas, cam ramolit, tatăl proprietarului. Fusese în America şi vorbea destul de bine englezeşte.

— Ştiţi fata cu care am venit aseară, a plecat în dimineaţa aceasta?

— Da, a plecat.

— Cînd?

Se uită la ceas.

— Acum o oră. A lăsat asta. Spus dau la dumneavoastră cînd coborîţi.

Era un plic pe care mîzgălise numele meu: *N. Urfe.*

— Nu a spus unde pleacă?

— A achitat nota şi a plecat.

Ştiam după felul în care se uita la mine că auzise chiar el, sau aflase de ţipetele din timpul nopţii.

— Am spus că plătesc eu.

— I-am spus. I-am zis.

— Fir-ar să fie.

Cînd să plec, mi-a spus:

— Hei, ştii cum se spune în America? Marea e plină de peşte. Scapi unul, prinzi altul. O ştii pe asta?

Întors în camera mea, am deschis scrisoarea. Era o mîzgălitură, se hotărîse în ultima clipă să plece fără nici o vorbă.

> Gîndeşte-te ce ar fi dacă, întorcîndu-te pe insula ta, nu mai găseşti nici bătrînul, nici fata. Nu mai găseşti distracţii şi jocuri misterioase. Găseşti locul încuiat pentru totdeauna.
>
> S-a terminat. S-a terminat. *S-a terminat.*

Pe la ora zece am telefonat la aeroport. Alison nu se întorsese şi nu se întorcea înaintea cursei ei către Londra la cinci după-amiaza. Am încercat din nou la unsprezece şi jumătate înainte de plecarea vaporului, acelaşi răspuns. Cînd vaporul plin cu băieţi care se întorceau la şcoală s-a desprins de mal, am scrutat cu privirea mulţimea de părinţi, rude şi gură-cască în ideea că se afla printre ei. Dacă era, era invizibilă.

Faţa industrială, urîtă a Pireului se îndepărta şi ne îndreptam spre vîrful zvelt, albastru al Eginei. M-am dus la bar şi am comandat un uzo mare, era singurul loc de care elevii nu aveau voie să se apropie. Am băut o gură şi am bîiguit în sinea mea un toast amar. Alesesem calea complicată, hazardată a poeziei, am mizat pe un singur număr şi-mi puteam imagina cum Alison mi-ar răstălmăci aceste ultime cuvinte.

Cineva se aşezase pe scaunul de lîngă mine. Era Demetriades, care bătea din palme să vină barmanul.

— Bă, englez pervers, ia-mi şi mie un pahar şi-ţi spun cum am petrecut duminica asta.

43

Gîndeşte-te ce-ar fi dacă, întorcîndu-te pe insula ta, nu mai... toată ziua, marţi, nu m-am gîndit decît la asta; m-am văzut aşa cum mă vedea Alison. Am conceput o scrisoare lungă, mai multe scrisori, în nici una nu spuneam exact ce aş fi vrut; că nu fusese în intenţia mea să se întîmple, aşadar, că nu puteam altfel. Eram ca unul dintre navigatorii lui Ulise, transformat în porc, incapabil să nu fiu altceva. Am rupt toate paginile. Ceea ce voiam de fapt să-i spun era că mă simţeam vrăjit şi că în mod absurd doream să fiu liber ca să fiu vrăjit.

M-a ajutat să-mi fac datoria la şcoală, în sfîrşit eram conştiincios, ca să depăşesc momentul de suspans. Miercuri seara, cînd m-am întors în cameră după ultima oră de clasă, am găsit un bilet pe birou. Mi-a tresărit inima. Am recunoscut imediat scrisul. Pe bilet scria: „De-abia aşteptăm să te vedem sîmbătă, dacă nu infirmi, înseamnă că vii, Maurice Conchis". Era datat în colţul de sus, „miercuri dimineaţa". M-am simţit fericit, cuprins de nerăbdare şi din nou tot ce se întîmplase în timpul ultimului week-end mi s-a părut, dacă nu justificat, cel puţin necesar.

Trebuia să corectez lucrări, dar nu puteam să stau în cameră. Am plecat să mă plimb pe creastă pînă la punctul meu de observaţie. Trebuia să văd acoperişul vilei de la Bourani, sudul insulei, marea, munţii, întreaga realitate ireală. Nu mai era ca în săptămîna cînd simţeam o nevoie arzătoare să cobor la vilă ca să spionez, acum era o stare de echilibru între expectativă şi siguranţă, o certitudine că ceea ce se întîmpla era un lucru sănătos. Eu le aparţineam, ei îmi aparţineau. Nu ştiu de ce, întorcîndu-mă la şcoală şi simţindu-mă fericit, m-am gîndit iar la Alison, aproape că o compătimeam că nu-şi cunoaşte cu adevărat rivala. Înainte de a mă apuca să corectez nişte caiete, i-am scris cîteva rînduri.

Allie, draga mea, nu poţi să spui nimănui „m-am hotărît, ar trebui să te iubesc". Am milioane de motive pentru care să te

iubesc, pentru că (am mai încercat să-ţi explic) în felul meu, felul meu absolut ticălos, te iubesc. A fost frumos sus, pe muntele Parnas, te rog să nu te gîndeşti că pentru mine nu a contat sau că a contat doar trupul tău. Pentru mine va fi ceva de neuitat. Pentru numele lui Dumnezeu, să nu pierdem ceea ce ne-a fost dat. Ştiu că s-a terminat. Şi indiferent pe cine vom iubi, acele cîteva clipe de la marginea apei şi a cascadei nu vor înceta să existe.

Aveam conştiinţa mai liniştită după ce am scris şi am pus scrisoarea la poştă a doua zi dimineaţa. Exagerasem cu bună ştiinţă ultima frază.

Sîmbătă, la ora patru fără zece, eram la poarta vilei. Conchis se îndrepta spre mine pe alee. Era îmbrăcat în cămaşă neagră, pantaloni kaki pînă la genunchi, pantofi maro-închis şi ciorapi verzui. Umbla cu pas întins, aproape în fugă, parcă ar fi vrut să nu-l găsesc în drum. Cum a dat cu ochii de mine, a ridicat un braţ. Ne-am oprit la jumătatea aleii, la doi metri unul de altul.

— Nicholas.

— Salut.

A dat uşor din cap. Ca de obicei.

— Mica vacanţă a fost plăcută?

— Nu în mod special.

— Ai fost la Atena?

Hotărîsem dinainte povestea pe care aveam de gînd să i-o înşir. Putea să afle de la Hermes ori de la Patarescu că am fost plecat.

— Prietena mea nu a venit. Au folosit-o pe altă rută aeriană.

— Vai, ce păcat, îmi pare rău.

Am dat din umeri şi apoi l-am privit în ochi.

— În tot acest timp m-am gîndit dacă este cazul să mă mai întorc aici. Nu am mai fost hipnotizat înainte.

Conchis zîmbi, ştiind ce vreau să întreb de fapt.

— Tu eşti cel care trebuie să accepte sau să respingă ceea ce i se sugerează.

I-am răspuns cu un zîmbet vag şi mi-am amintit că m-am întins într-o lume de sensuri multiple.

— Vă sînt recunoscător că mi-aţi oferit şansa de a alege.

— Nici nu se putea altfel. Nu i-a plăcut privirea mea sceptică, aşa că a continuat mai aspru: Nu uita că sînt medic şi respect

jurămîntul lui Hipocrat. Dacă aş fi avut intenţia să-ţi pun întrebări sub hipnoză, ar fi trebuit să-ţi cer permisiunea. În afară de asta, este o metodă nesatisfăcătoare. S-a demonstrat în nenumărate rînduri că pacienţii sînt capabili să mintă sub hipnoză.

— Dar poveştile cu hipnotizatorii aceia siniştri care-şi forţează victimele să...

— Un hipnotizator te poate forţa să faci tot felul de lucruri anormale şi nebuneşti. Este însă lipsit de forţă în faţa supraegoului. Asta te pot asigura.

Am tăcut cîteva clipe, apoi l-am întrebat:

— Aţi ieşit să vă plimbaţi?

— Am scris toată ziua. Trebuie să fac cîţiva paşi. Speram însă să te întîlnesc. Te aşteaptă cineva la ceai.

— Cum să mă comport?

Aruncă o privire în spate spre casa care nu se vedea, apoi mă luă de braţ pentru a face împreună cîţiva paşi pînă la poartă.

— Pacienta noastră nu este în apele ei. Este surescitată la ideea că te întorci şi supărată că ştiu micul vostru secret.

— Ce secret?

Privi pe sub sprîncene.

— Eu o tratez prin hipnoză de investigaţie, Nicholas.

— Cu permisiunea pacientei?

— În cazul de faţă cu permisiunea părinţilor.

— Înţeleg.

— Ştiu că acum se crede actriţă. Ştiu şi de ce. Vrea să-ţi facă pe plac.

— Mie?

— Ai acuzat-o că joacă teatru sau aşa am înţeles. A acceptat acuzaţia cu plăcere. Mă strîngea de cot. I-am creat o altă problemă. I-am spus că ştiu, nu prin hipnoză, ci de la tine, că îşi atribuie acest rol.

— Dacă nu va mai avea încredere în mine?

— Nu a avut niciodată. Mi-a mărturisit sub hipnoză că bănuieşte că ai fi medic, că mă ajuţi.

Mi-am amintit că mi-a spus că se simte manevrată ca la jocul de-a baba oarba.

— Deci, bănuielile ei sînt justificate... după ce mi-aţi spus... adevărul?

Mulţumit, a ridicat un deget.

— Exact. Parcă lăuda un elev deosebit de perspicace, dar orb, tot atît de neînţeles de orb ca şi una dintre reginele lui Lewis

Carol în faţa lui Alice, spre marea mea uimire. Misiunea ta acum este să-i cîştigi încrederea. Te rog să-i împărtăşeşti toate suspiciunile cu privire la raţiunile mele. Acordă-le crezare. S-ar putea să-ţi întindă tot felul de curse. Din cînd în cînd, dacă o ia razna, obiectează. Nu uita că există în permanenţă şi o parte raţională în psihicul ei divizat şi că se pricepe de minune să-i păcălească pe medici, tehnica acestora fiind să le facă pe plac pacienţilor pînă la absurd. Sînt sigur că îţi va înşira o poveste despre cît de persecutată este de mine şi va încerca să te cîştige de partea ei.

Dacă nu în fapt, cel puţin în gînd mi-am muşcat limba.

— Dar dacă toţi ştim acum că nu poate fi Lily?

— Asta a căzut. Eu sînt un milionar excentric. Ea şi sora ei sînt două actriţe aduse aici de mine – va inventa ea cine ştie ce motiv aiurit, încercînd să te facă să crezi că am făcut-o pentru a-mi împlini scopurile mele ticăloase. Ar putea fi de vreo natură suspectă sexuală. Trebuie să-i ceri dovezi... continuă el, fluturînd o mînă, ca şi cum rolul meu era prea clar ca să mai fie nevoie de detalii.

— Ce se întîmplă dacă încearcă iar figura de anul trecut, să mă convingă să o ajut să scape?

Mă privi cu ochi severi, ameninţători.

— Trebuie să-mi spui imediat, dar nu prea cred. A învăţat lecţia atunci cu Mitford. Şi nu uita, indiferent cîtă încredere pare să aibă în tine, nu e adevărat. Vei susţine, bineînţeles, în continuare că nu mi-ai spus nici un cuvînt despre cele întîmplate în cursul vizitei tale trecute.

— Bineînţeles, i-am răspuns eu zîmbindu-i.

— Sînt convins că ştii ce vreau să obţin. Vreau ca biata fată să ajungă să-şi dea seama de adevăratele ei probleme, forţînd-o să recunoască natura situaţiei artificiale pe care am creat-o cu toţii aici. Primul ei pas valabil către normalitate îl va face atunci cînd se va opri şi va spune: Aceasta nu este lumea reală. Nu sînt relaţii umane normale.

— Are vreo şansă?

— Puţine, dar are. În special dacă îţi joci rolul bine. S-ar putea să nu aibă încredere în tine, dar o atragi.

— Îmi voi da toată silinţa.

— Mulţumesc. Am mare încredere în tine, Nicholas. Mi-a întins mîna. Sînt bucuros că te-ai întors.

Ne-am despărţit, dar după cîţiva paşi m-am întors ca să văd încotro pornise. Mi se părea că a luat-o spre Moutsa. Nu-l credeam că ieşise să facă mişcare. Venisem la Bourani hotărît, după atîtea ore pierdute în speculaţii futile, să mă îndoiesc în egală măsură de el şi de Julie. Dar ştiam că trebuie să stau acum cu ochi de vultur pe ea. Bătrînul se ocupase cu psihiatria, ştia să hipnotizeze; acestea erau fapte dovedite, iar nimic din ceea îmi spusese ea nu putea fi dovedit. Mai exista şi eventualitatea, din ce în ce mai verosimilă, ca amîndoi să se fi aliat ca să mă tragă pe sfoară. În cazul acesta, Julie Holmes era tot atît de ea însăşi pe cît fusese Lily Montgomery.

Apropiindu-mă de casă şi traversînd aleea de pietriş, nu am văzut pe nimeni. Am sărit treptele şi am trecut încet colţul casei spre galeria pardosită cu dale de sub colonade.

Ea se afla în picioare sub o arcadă, cu faţa către mine, pe jumătate în soare, jumătate în umbră şi – a fost o surpriză, trebuia să mă fi aşteptat – în haine moderne; o bluză albastră cu mînecă scurtă, o pereche de pantaloni albi de plajă cu cordon roşu. Era în picioarele goale, părul lung era lăsat în jos, s-ar fi potrivit perfect în ambianţa oricărui mare hotel mediteranean. Fără să mă gîndesc prea mult, am constatat că este atrăgătoare în vestimentaţia modernă ca şi în travesti, o frumuseţe care atrăgea toate privirile chiar şi atunci cînd nu folosea artificii.

S-a întors spre mine cînd am apărut, dar am tăcut amîndoi nejustificat şi ne-am privit cu oarecare bănuială. Părea uşor surprinsă, ca şi cum ar fi presupus că nu voi veni, s-a liniştit, dar s-a ţinut la distanţă. Simţeam că se gîndeşte că am surprins-o necostumată, nu ştia cum o să reacţionez. Era ca o femeie care-i arată bărbatului rochia cea nouă, pe care acesta va trebui să o plătească. Îşi coborî privirea. Eu, pe de altă parte, aveam conştiinţa existenţei lui Alison, a zilei petrecute pe muntele Parnas, un vag sentiment al vinovăţiei, al adulterului. Am stat aşa cîteva secunde. Mă privi din nou cum stăteam în continuare la cîţiva metri de ea, cu sacul de călătorie în mînă. Mai era ceva la ea, începuse să se bronzeze, avea pielea de culoarea mierii. Am încercat să o înţeleg ca un psiholog sau ca un psihiatru, însă am abandonat.

— Îmbrăcămintea modernă îşi vine bine, îi spusei eu.

Ezită, parcă zilele care ne despărţiseră o făcuseră să gîndească diferit.

— L-ai întîlnit?

Pe cine să întîlnesc? Greşisem, devenise nerăbdătoare. A, bătrînul? Da. Tocmai a ieşit să se plimbe.

Bănuiala nu s-a curmat; mă privea insistent. Apoi spuse cu o indiferenţă uşor de sesizat:

— Vrei un ceai?

— Nu-mi strică. Mulţumesc.

Fără zgomot, traversă dalele în picioarele goale pînă la masă. Lîngă uşa camerei de muzică se afla o pereche de espadrile. Îi urmăream mişcările: scăpărînd un chibrit, aprinzînd lampa cu spirt şi punînd ceainicul pe suport. Îmi evita privirea jucîndu-se cu bucata de muselină pusă deasupra farfuriilor de mîncare, se vedea cicatricea de la încheietură. Era bosumflată. Mi-am aruncat sacul lîngă perete şi m-am apropiat.

— Ce ai?

— Nimic.

— Nu ştiu ce ţi-a spus, dar eu nu te-am înşelat. Mi-a aruncat o privire scurtă, apoi s-a uitat din nou spre masă. Am încercat o conversaţie de salon: Tu unde ai petrecut?

— Pe iaht.

— Unde?

— O croazieră în insulele Ciclade.

— Mi-a fost dor de tine.

Nu a spus nimic. Refuza să mă privească. Anticipasem tot felul de reacţii pentru întoarcerea mea dar, evident, nu şi aerul că mai bine nu aş fi venit. M-a cuprins o teamă, era prea încordată, prea pierdută, şi fiind atît de frumoasă, nu-mi puteam închipui că nu există nimeni în viaţa ei.

— Am impresia că Lily nu mai există.

Mi-a dat răspunsul cu ochii către masă.

— Nu pari mirat.

— Nu mă mai miră nimic aici. Ea respiră adînc. Iar am răspuns greşit. Care este rolul tău oficial acum?

Se aşeză. Apa probabil că fiersese o dată pentru că a şi început să şuiere. Brusc ridică privirea spre mine. Întrebarea care a urmat era evident o acuzaţie.

— Şi la Atena, ţi-a fost bine?

— Nu. Şi nici nu m-am întîlnit cu prietena mea.

— Maurice ne-a spus că te-ai întîlnit.

L-am înjurat în gînd şi m-a apucat groaza mincinosului de a fi prins.

— Mă mir. Acum cinci minute nu ştia nimic. M-a întrebat dacă am văzut-o.

Privirea ei era lăsată în jos.

— Şi de ce nu v-aţi văzut.

— Ţi-am mai spus. Totul s-a terminat.

Turnă puţină apă fiartă în ceainicul de porţelan şi traversă terasa ca să o deşerte. Cînd se întoarse, am adăugat:

— Şi pentru că ştiam că mă întorc la tine.

Se aşeză şi scoase dintr-o cutie o linguriţă cu ceai pe care o puse în ceainic.

— Mănîncă. Dacă ţi-e foame.

— Mai curînd mor de curiozitate să ştiu de ce te porţi ca şi cum am fi doi străini.

— Pentru că asta şi sîntem.

— De ce nu-mi răspunzi care este rolul tău actual?

— Pentru că ştii răspunsul.

Ochii violet-cenuşii mă fixau, priveau direct. A luat vasul de pe foc şi a turnat apa fiartă în ceainic. Punînd vasul înapoi pe suport, a stins flacăra şi a spus:

— Nu te-aş condamna cu adevărat pentru că mă consideri nebună. Chiar şi eu mă întreb din ce în ce mai des dacă nu sînt. Tonul glasului ei deveni şi mai sec. Îmi pare rău dacă ţi-am stricat o scenă bine pregătită. Zîmbea fără veselie. Vrei lapte din ăsta scîrbos de capră sau lămîine?

— Lămîie.

Am simţit apoi o mare uşurare. Făcuse un lucru pe care nu l-ar fi făcut dacă ceea ce bătrînul îmi spuse era adevărat – sau numai dacă ar fi fost înnebunitor de parşivă sau parşiv-nebună, bătîndu-l astfel la propriul lui joc. Mi-am amintit de o vorbă învăţată la şcoală: întotdeauna trebuie să crezi explicaţia cea simplă. Dar am continuat cu precauţie:

— De ce să cred că eşti nebună?

— De ce să cred că nu eşti ceea ce eşti?

— Oare de ce?

— Pentru că întrebarea pe care tocmai mi-ai pus-o dovedeşte că nu eşti. Ea îmi întinse ceaşca: Ceaiul.

— Ei bine, eu nu cred că reprezinţi un caz special de schizofrenie.

Mă privea, însă nu era convinsă.

— Nu vreţi un sandviş, domnule Urfe?

Nu am zîmbit, am lăsat să treacă un moment de tăcere.

— Julie, este absurd. Cădem în toate capcanele acestui om. Am crezut că ne-am înţeles data trecută. Nu avem de ce să ne

prefacem cînd el nu este de față. Pe neașteptate, s-a ridicat și s-a îndreptat încet spre capătul colonadei, unde treptele duceau jos la terasa de legume dinspre vest. Se rezemă de peretele casei, cu spatele la mine, cu privirea pierdută spre munții îndepărtați din Pelopones. După o clipă, m-am ridicat și m-am apropiat de ea. Nu s-a sinchisit să se întoarcă spre mine.

— Nu ești tu de vină. Dacă el ți-a spus despre mine tot atîtea minciuni cîte mi-a spus mie, despre tine... Am întins mîna și i-am atins umărul. Ascultă, ultima oară hotărîsem să avem încredere unul în celălalt. Nefăcînd nici o mișcare în direcția mea, am luat mîna de pe umărul ei.

— Bănuiesc că dorești să mă săruți din nou.

Am fost luat prin surprindere de tonul brusc și naiv.

— Este o crimă?

Își încrucișă brațele și, întorcînd spatele spre perete, mă fixă cu privirea.

— Să te culci cu mine?

— Numai dacă vrei și tu.

Îmi cercetă privirea, apoi și-o lăsă în jos pe a ei.

— Și dacă nu vreau?

— Atunci este clar.

— Poate că nu merită să te mai ostenești.

— Mă jignești.

Fiind îndeajuns de categoric, am potolit-o, și-a aplecat capul și a rămas cu brațele încrucișate.

I-am vorbit mai blînd.

— Ia spune-mi, ce dracu' ți-a povestit?

După o pauză lungă a spus în șoaptă:

— Dacă aș ști ce să cred.

— Instinctul ce-ți spune?

— De cînd am venit aici, instinctul mă înșală. A mai urmat o pauză după care a dat ușor din cap. Vocea ei avea un ton mai puțin acuzator: Mi-a spus ceva dezgustător despre tine. Că ai fost într-un bordel și că în Grecia bordelurile nu sînt curate și să nu te mai las să mă săruți.

— Și tu crezi că acolo m-am dus?

— Nu știu unde ai fost.

— De ce îl crezi pe el? Nu a răspuns. Eram furios pe Conchis, mai avea și obrăznicia să vorbească de jurămîntul lui Hipocrate. Privind-o cum stătea cu capul lăsat în jos, m-am repezit: Mi-ajunge. Eu plec de aici.

Nici gînd nu aveam, dar m-am îndreptat spre masă ca şi cum asta şi făceam. Fără să stea prea mult pe gînduri, m-a oprit.

— Te rog. Şi după o clipă: N-am afirmat că l-am crezut.

M-am oprit şi m-am uitat la ea. Avea o privire mai puţin ostilă.

— Dar aşa te comporţi.

— Mă comport aşa pentru că nu înţeleg de ce-mi spune lucruri pe care ştie că nu le cred.

— Dacă era adevărat, trebuia să te avertizeze de la bun început.

— Şi noi ne-am gîndit la asta.

— Nu l-aţi întrebat?

— Ar fi răspuns că atunci a aflat şi el. A adăugat apoi pe cel mai dulce ton: Te rog, nu pleca.

M-a privit intens ca să o cred, apoi a lăsat privirea în jos. M-am întors către ea.

— Şi tot mai sîntem convinşi că este un om nemaipomenit de bun?

— Într-un fel, da; şi adăugă: Indiferent ce aş face.

— Mi-a oferit o experienţă de telepatie universală.

— Da, ştiu, ne-a spus.

— Te-a hipnotizat vreodată?

— Da, de mai multe ori.

— El susţine că aşa află ce este în mintea ta.

Pe moment a rămas mirată, s-a uitat la mine şi apoi a pufăit, protestînd.

— Este ridicol. Nu l-aş lăsa. June a fost întotdeauna de faţă, chiar el insista. Este un fel de procedură minunată, mă ajută să intru în rol. Ea spune că el vorbeşte întruna... eu absorb absolut tot.

— Şi Julie este un rol?

— O să-ţi arăt paşaportul. Nu-l am la mine, dar... data viitoare. Îţi promit.

— Data trecută... trebuia să mă avertizezi că ai o criză.

— Te-am avertizat cumva. Nu am avut destul curaj.

Simţeam că mai avem puţin şi iar începeam să ne bănuim, să ne suspectăm, aşa că am dat înapoi zicînd că da, mă avertizase. Era mai supusă, mai în defensivă.

— Bine de acord, dar psihiatru în orice caz este, fără îndoială.

— Noi ştim asta mai de mult.

— Deci astea sînt experienţele care au loc aici.

Iar mă simțeam prins. Ea se uită într-o parte spre dalele de pe jos.

— Vorbește mult despre situații experimentale. Despre modele de comportament ale unor indivizi puși în fața unor situații pe care nu le înțeleg. Despre cazurile de schizofrenie – ea dădu din umeri – despre cazurile de dedublare a personalității în mod etic și în multe alte feluri în fața necunoscutului. Într-o zi, ne spunea că necunoscutul este marele factor care motivează existența individului. Se referea la faptul că nu știm de ce ne aflăm aici, de ce existăm, moartea, ce se întîmplă după. Totul.

— Dar ce vrea să afle cu ajutorul nostru?

Privirea ei era ațintită tot în pămînt, acum dădea din cap.

— Drept să-ți spun, noi am încercat să-l facem să ne spună, dar el invocă de fiecare dată același motiv – dacă noi cunoaștem scopul final, intenția lui, atunci ne lăsăm influențate în comportament. Cred că este destul de logic.

— Mi-a cîntat și mie melodia asta cînd am vrut să cunosc istoria cazului tău.

Ochii ni s-au întîlnit.

— Există o istorie a cazului meu. Am învățat-o pe dinafară. Tot ce a inventat el.

— Un lucru este clar. Are motivele lui să ne alimenteze cu minciuni cîte în lună și în stele. Nu sîntem însă obligați să fim ceea ce ar vrea el să fim. Eu sînt tot atît de sifilitic pe cît ești tu de schizofrenică.

— Nici nu am crezut cu adevărat că ești, îmi spuse ea plecînd capul.

— Vreau să spun că dacă face parte din jocul lui, experiența, sau ce o fi, nu mă interesează cîte minciuni îți spune despre mine. Îmi pasă doar dacă începi să le crezi.

Am tăcut amîndoi. Ochii ei, aproape fără să vrea, s-au ridicat spre mine. Citeam în ei un răspuns despre momentul pe care-l trăiam, într-un limbaj mai vechi decît cel al cuvîntului. Bănuiala se topise, inocența îi luase locul și își însușise teoria mea. O clipă scurtă colțurile gurii se lăsară în jos concesiv, supus. Și-a coborît privirea și a dus mîinile la spate. Nu a mai spus nimic, era o fetiță care aștepta timid să fie iertată.

Sărutul a fost reciproc. Buzele erau calde, fremătătoare sub gura mea, și-a lipit trupul de mine, m-a lăsat să-i aflu rotunjimile, fragilitatea, să aflu, cu o certitudine delicioasă, că totul era mulat mai puțin complicat decît părea. Dorea să fie sărutată. Vîrfurile

limbii ni s-au atins şi timp de cîteva secunde, ne-am îmbrăţişat cu patimă. Brusc, şi-a tras gura şi şi-a întors capul pe umărul meu, stînd lipită de trupul meu. Am sărutat-o pe creştet.

— Mi-a fost un dor nebun de tine.

— Aş fi murit dacă nu veneai astăzi, îmi şopti ea.

— Asta este realitate. Restul poate să fie ireal.

— De asta îmi este frică.

— De ce?

— Vreau să fiu sigură, dar nu sînt.

Am strîns-o mai tare în braţe.

— Nu ne putem întîlni diseară? Singuri, undeva? Tăcea, aşa că am adăugat repede: Pentru Dumnezeu, ai încredere. Nu sînt capabil să-ţi fac nici un rău.

S-a desfăcut uşor din îmbrăţişare, mi-a luat mîinile, nedezlipindu-şi privirea din pămînt.

— Nu este vorba de neîncredere. Sînt atîţia în jurul nostru, tu nici nu-ţi închipui.

— Cînd stai aici, unde dormi?

— Este un loc ascuns... apoi adăugă repede, o să ţi-l arăt, îţi promit.

— Avem vreun program astă-seară?

— Ne povesteşte încă un aşa-zis episod din viaţa lui. Ne întîlnim după masa de seară. Îmi zîmbi. Nu ştiu, zău, despre ce este vorba.

— Şi ne întîlnim după aceea?

— Încerc, dar nu pot...

— La miezul nopţii? La statuie?

— Dacă reuşesc. Aruncă o privire către masă şi mă strînse de mîini. Ţi s-a răcit ceaiul.

Ne-am reîntors la masă şi ne-am aşezat. Nu am lăsat-o să facă ceai proaspăt, l-am băut aşa călduţ cum era. Am mîncat vreo două sandvişuri, ea a fumat şi am stat de vorbă. Ca şi mine, nici ea, nici sora ei nu pricepeau ambiţia paradoxală a bătrînului de a ne atrage în jocul lui, la care părea gata să renunţe oricînd.

— De cîte ori avem obiecţii, ne propune să ne ia bilete de avion pentru Anglia. Într-o seară, în timpul croazierei, ne-am dus la el şi l-am întrebat *ce* are de gînd, n-ar putea să... şi chestii de astea. În cele din urmă, s-a înfuriat cum nu l-am văzut pînă atunci. A doua zi dimineaţa ne-am dus frumos şi l-am rugat să ne ierte că am fost atît de indiscrete.

— Evident că foloseşte aceeaşi tehnică cu noi toţi.

— Îmi spune să te ţin la distanţă. Te defăimează. Scutură scrumul pe dale şi zîmbi. S-a scuzat că data trecută nu ai fost pe faţă. Mi-a plăcut în special cum ţi-ai dat seama de jocul de-a Lily din primele cinci secunde.

— Nu a încercat să-ţi vîndă poanta că aş fi un fel de asistent – un tînăr psihiatru?

A rămas surprinsă de descumpănită, ezitantă.

— Nu. Dar ne-am gîndit noi la asta. Eşti sau nu?

Am zîmbit.

— Adineauri mi-a spus că ştie în urma unei şedinţe de hipnoză că asta bănuieşti tu despre mine. Julie, trebuie să fim atenţi, omul urmăreşte să nu mai fim siguri de nimic.

— Ca să ne dăm seama că nu putem siguri de nimic? întrebă ea şi îşi stinse ţigara.

— Ultimul lucru pe care-l vrea este să ne despărţim.

— Da, asta este şi impresia noastră.

— Misterul este – de ce? Ea dădu din cap. Şi de ce în continuare ai reticenţe faţă de mine?

— Ai spus-o data trecută. Trebuie să ne comportăm ca şi cum ne-am fi întîlnit în altă parte în condiţii absolut normale. Cu cît ne cunoaştem mai bine, cu atît sîntem mai apăraţi. I-am zîmbit. În ce mă priveşte, nu pricep cum de ai scăpat nemăritată de la Cambridge.

— Era cît pe ce să mă mărit, spuse ea lăsînd ochii în pămînt.

— Dar s-a terminat.

— Da, categoric.

— Aş vrea să cunosc multe lucruri despre tine, cea reală.

— Sînt mai puţin interesantă decît cea imaginară.

— Unde locuieşti în Anglia?

— Casa mea adevărată este în Dorset. Mama locuieşte acolo. Tata a murit.

— Cu ce se ocupa?

N-am primit nici un răsouns. Privirea ei uimită se îndreptă în spatele meu. M-am răsucit. Era Conchis. Venise tiptil spre noi. Nu auzisem nici un sunet. Ţinea în sus un topor lung de un metru, parcă întrebîndu-se dacă să-l îndrepte sau nu spre capul meu.

Am auzit vocea stridentă a Juliei:

— Maurice, asta nu e glumă.

Nici nu-i păsa de ea, se uita doar la mine.

— Ai băut ceaiul?

— Da.

— Am dat de un pin uscat. Cineva trebuia să-l taie.

Tonul lui era deplasat de brusc şi de autoritar. Am aruncat o privire spre Julie. Stătea în picioare privindu-l cu furie, mi-am dat seama că ceva nu era în regulă. Eu nici nu mai contam. Conchis a spus pe un ton straniu, nepoliticos:

— Maria are nevoie de lemne la bucătărie.

Vocea lui Julie era aspră şi aproape de isterie.

— M-ai speriat groaznic. Cum ai *putut* face aşa ceva?

Am aruncat o privire spre ea. Avea ochii dilataţi, ca hipnotizaţi de Conchis...

— Te *urăsc*! îi scuipă ea cu furie vorbele-n faţă.

— Draga mea, eşti hiperexcitată. Du-te şi odihneşte-te.

— Nu.

— Te rog.

— Te *urăsc*.

Veninul şi disperarea din glas m-au făcut să-mi pierd încrederea în ea. Mă uitam disperat de la unul la celălalt, încercînd să discern un semn de înţelegere între ei. Conchis lăsă toporul jos.

— Julie, te rog.

Deasupra capului meu se duelau două persoane cu exces de voinţă. Brusc, Julie se întoarse şi se împiedică de masă – în tot timpul acesta nu-mi acordase nici o privire – probabil ca să se ducă în grădină, apucă cu un gest brusc o ceaşcă de ceai şi mi-o zvîrli în faţă. Nu mai avea lichid în ea. Dar gestul era de copil teribil, înciudat. M-a luat total prin surprindere. Nu a aşteptat deloc, ci s-a îndepărtat. Conchis i se adresă aspru:

— Julie.

S-a oprit în partea de răsărit a colonadei şi a aruncat spre noi o privire duşmănoasă.

— Te porţi ca un copil răsfăţat. Este de neiertat. Rămase încremenită. El se apropie şi-i vorbi şoptit, dar l-am putut auzi:

— Actriţele au dreptul să-şi manifeste temperamentul, dar nu faţă de un spectator nevinovat. Şi acum, du-te. Şi cere-i iertare musafirului nostru. După ce a ezitat, s-a răsucit şi trecînd pe lîngă el s-a apropiat de mine. S-a oprit în faţa mea, dar se uita revoltător în pămînt. Am încercat să-i ghicesc expresia din ochii lăsaţi în jos. Apoi, disperat, m-am uitat la Conchis.

— Ne-ai cam speriat.

Din spatele ei îmi făcu semn cu mîna ridicată să mă liniştesc, apoi îi vorbi din nou.

— Julie, aşteptăm să te scuzi.

Brusc, m-a privit în ochi.

— Şi *pe tine* te urăsc.

Vocea arţăgoasă era de copil răzgîiat. Ca prin miracol, pentru mine cel puţin, îmi făcu semn cu ochiul să nu cred nimic din toată scena. Mi-a fost greu să nu-mi schimb expresia. Între timp se întorsese din nou spre bătrîn. El întinse mîna să o reţină, dar Julie, furioasă, o dădu deoparte, coborî treptele şi fugi pe aleea cu pietriş. După vreo zece metri s-a oprit, a dus mîinile la obraz în semn de disperare şi a continuat să se depărteze în pas grăbit. Conchis se întoarse din nou spre mine şi zîmbi văzîndu-mi figura speriată pe care reuşisem să mi-o compun.

— Nu lua accesul ei de furie prea în serios. Ceva din ea are permanent tendinţa de regresiune acută. S-a prefăcut puţin.

— Aş fi putut să mă las prins.

— Asta şi dorea, să demonstreze că o tiranizez.

— Şi că vă place să provocaţi scandal. Cel puţin aşa pare. Ce dacă mi-aruncă puţin ceai în obraz? Nu accept să se spună că am sifilis. În special cînd ştiţi foarte bine adevărul.

— Dar n-ai ghicit de ce?

— Încă nu.

— I-am mai spus şi că te-ai întîlnit săptămîna trecută cu prietena ta. Tot nu-ţi dai seama? Probabil că pe figura mea se vedea că nu. După o clipă de ezitare mi-a dat toporul. Hai, vino. Îţi voi explica.

Am luat toporul şi amîndoi ne-am îndreptat spre poartă.

— Într-o bună zi, la sfîrşitul acestei veri, totul se va termina. Trebuie să construiesc, cum să-ţi spun, ieşiri care să o ajute pe Julie să nu sufere prea mult. Informaţia falsă îi oferă două argumente în sensul ăsta. Ea ştie că mai există cineva în viaţa ta. Că, în definitiv, nu eşti chiar cel mai potrivit om pentru ea. Schizofrenicii, ai văzut, sînt destul de instabili emoţional. Ştiu că în tine pot avea încredere că nu vei profita de slăbiciunea ei. Dar, construindu-i în minte obstacole suplimentare, tu rămîi stăpîn pe situaţie. În sinea mea eram mulţumit.

Cu un simplu semn făcut cu ochiul, toate păcălelile s-au anihilat şi au devenit suportabile, îmi dădea chiar senzaţia că îl pot păcăli şi eu.

— Da, dacă aşa este, înţeleg.

— De aceea am întrerupt idila voastră. Ea are nevoie de o problemă, de dificultăţi pe care să le depăşească. Aşa cum, dacă

ţi se rupe un picior, trebuie să ţi-l recuperezi prin gimnastică. Apoi întrebă: Şi pe ea cum ai găsit-o, Nicholas?

— Este bănuitoare, aşa cum aţi spus.

— Ai reuşit să...?

— Tocmai începusem.

— Bine. Mîine mă fac dispărut. Sau o fac să creadă că am dispărut. O să stai cu ea aparent în absolută singurătate. Să vedem ce face.

— Mă bucur că aveţi atîta încredere în mine.

— Recunosc, îmi spuse el, prinzîndu-mă de braţ, că nu am vrut să-i provoc o reacţie excesivă. Ca să te lămuresc în cazul că nu erai convins că nu este normală.

— Acum sînt convins, nu mai am nici un fel de îndoială.

Înclină din cap, iar eu rîdeam în sinea mea. Am ajuns la copacul doborît. Trebuia să i-l tai în bucăţi mici, uşor de manevrat. Hermes urma să ducă lemnele în casă după ce i le aranjam în stive. Cînd am început să lovesc cu toporul, el a plecat. Acum îmi făcea plăcere să muncesc. Crăcile mai mici erau atît de uscate, încît se rupeau din prima lovitură, iar fiecare lovitură era ca un simbol. Nu numai lemnul era tăiat la dimensiuni potrivite. Stivuind bucăţile de lemn, mă gîndeam că fac ordine în misterul de la Bourani şi al lui Conchis. Eram pe cale de a afla ce este Julia, căci descoperisem ce era mai important, că era de partea mea. Într-un fel, el ne folosea ca personificări ale atitudinii sale ironice, luîndu-ne ca parteneri în explorarea ambivalenţei. Adevărul era minciună, minciuna era adevăr. Ca şi Julie, am început să consider că în esenţă era mai bine intenţionat, în pofida capcanelor şi curselor răutăcioase. Mă gîndeam la bustul din piatră, la zîmbetul acela, adevărul, în ultimă instanţă.

Era, în orice caz, mult prea inteligent ca să creadă că nu vedem dincolo de aspectul de suprafaţă al măştilor sale; în secret, probabil că asta dorea. Dar de ce? Care era scopul profund, intenţia adevărată, asta aşteptam cu răbdare să aflu. Balansînd toporul în lumina soarelui de după-amiază, mă simţeam din nou bine, stăpîn pe mine, avînd plăcerea mişcării fizice. Mă gîndeam la Julie, la întîlnirea de la miezul nopţii, la ziua de mîine, la sărut. Pe Alison o uitasem. Dacă el ar fi dorit, aş fi aşteptat toată vara, iar vara aş fi vrut să dureze la infinit.

44

Ea veni către noi în lumina lămpii, spre masa din colţul de sud-est al terasei de la etaj. Era o antiteză a primei apariţii cînd s-a prezentat ceremonios ca Lily Montgomery. Purta aproape aceeaşi îmbrăcăminte ca după-amiază... aceiaşi pantaloni albi, deşi avea o altă bluză, albă, cu mîneci largi, o vagă concesie la ritualul de seară. Colier de coral, cordon roşu, espadrile, o umbră de fard pe pleoape, puţin ruj pe buze. Ne-am ridicat amîndoi în picioare ca să o salutăm. A ezitat o clipă, apoi s-a uitat la mine fix, semnificativ, cumva disperată.

— Mă simt vinovată pentru incidentul de după-amiază. Te rog, iartă-mă.

— De ce să te iert? Nu s-a întîmplat nimic.

Se uită spre Conchis să verifice dacă avea aprobarea lui. El zîmbi şi făcu un gest invitînd-o pe scaunul dintre noi. Julie duse mîna la ultima butonieră închisă a bluzei şi desprinse o ramură de iasomie pe care mi-o întinse.

— În semn de pace.

Am mirosit-o.

— Frumos din partea ta.

Se aşeză. Conchis îi turnă o ceaşcă de cafea, iar eu i-am oferit o ţigară. Părea potolită şi-mi ocolea privirea.

Conchis i se adresă.

— Nicholas şi cu mine am discutat despre religie.

Era adevărat. Adusese o Biblie la masă cu două semne introduse în ea. Am discutat dacă Dumnezeu există sau nu.

— A, da? Ea stătea cu ochii spre cafea, apoi ridică ceaşca la gură şi sorbi. În acea clipă, am simţit pe sub masă că mă apasă pe picior.

— Nicholas se consideră un agnostic, dar pretinde că lucrurile astea nu-l interesează.

— Nu? întrebă ea pe un ton politicos.

— Există lucruri mai importante.

Ea apucă linguriţa de pe farfurioara de lîngă ceaşcă.

— Credeam că nimic nu este mai important.

— Mai important decît atitudinea pe care trebuie să o adopţi faţă de ce nu ştii niciodată? Mi se pare o pierdere de vreme. Încercam să-i ating piciorul pe sub masă, dar ea şi-l retrăsese, se aplecă, apucă cutia de chibrituri aflată pe masă în faţa noastră şi scuturînd-o vărsă o parte din chibrituri pe faţa de masă albă.

— Poate-ţi este frică să te gîndeşti la existenţa lui Dumnezeu.

Ea nu se comporta firesc şi mi-am dat seama că era o scenă dinainte aranjată – ea spusese exact ce dorea Conchis.

— Omul nu se poate *gîndi* la ceea ce nu poate fi cunoscut.

— Nu te gîndeşti niciodată la ziua de mîine? La anul viitor?

— Ba da. Şi pot să fac presupuneri destul de realiste.

Se juca cu chibriturile, le aranja cu mişcări lente. Mă uitam la buzele ei dorind să înceteze dialogul rece şi detaşat.

— Eu pot să fac presupuneri cu privire la Dumnezeu.

— Ca de pildă?

— Că este foarte inteligent.

— Cum ştii asta?

— Ştiu pentru că nu-l înţeleg. De ce există, cine este sau cum este. Maurice spune că eu sînt inteligent. Deci cred că Dumnezeu trebuie să fie foarte inteligent, ca să fie cu mult mai inteligent decît mine. Nu-mi dă indicii, nu-mi oferă certitudini, nu-mi dă raţiuni sau motive. Julie îşi ridică spre mine privirea pe care o avea aţintită spre chibrituri – ochii erau întrebători, ironici, cu o uitătură pe care o văzusem şi la Conchis.

— Foarte inteligent sau foarte răutăcios?

— Foarte înţelept. Dacă m-aş ruga lui Dumnezeu, l-aş ruga să nu mi se arate niciodată. Dacă s-ar arăta, aş şti că nu este Dumnezeu, că este un mincinos.

Acum Julie se uita spre Conchis, care, la rîndul lui, privea marea; aşteptînd-o, cred, să termine jocul. Am observat că bătea uşor cu arătătorul pe masă. Scurt, îşi trecu privirea de la Conchis la mine. Am îndreptat ochii în jos. Aşezase două chibrituri în diagonală şi două paralele alături: XII. Am înţeles. Mi-a evitat privirea, apoi a strîns chibriturile într-o grămăjoară, s-a aplecat ieşind din conul de lumină şi i s-a adresat lui Conchis:

— Eşti foarte tăcut, Maurice, nu-i aşa?

— Te înţeleg foarte bine, Nicholas, îmi zîmbi el, aşa gîndeam şi eu cînd eram chiar mai matur şi cu mai multă experienţă decît tine. Noi nu avem avantajul intuiţiei feminine, aşa că nu sîntem de acuzat. Nu o spunea să mă flateze, era o simplă constatare. Julie nu-mi arunca nici o privire. Obrazul era în umbră. Atunci am trăit o experienţă care m-a făcut să înţeleg ce ţi-a spus Julie acum cîteva clipe. Ea ne făcuse un compliment spunînd că Dumnezeu este bărbat. Cred că ştie, ca toate femeile care sînt femei, că toate definiţiile adevărate ale lui Dumnezeu sînt definiţii ale mamei, ale celei care oferă. Uneori chiar cele mai neaşteptate cadouri.

Instinctul religios ne ajută să aflăm ce poate să ne aducă fiecare situaţie nouă.

Se aşeză înapoi în scaun.

— Cred că v-am povestit că atunci cînd De Deukans a fost distrus moral, în 1922, de şoferul lui, susţinător al democraţiei, egalităţii, al progresului, eu mă aflam în nordul îndepărtat al Norvegiei în căutare de păsări sau, mai bine spus, al cîntecului de păsări. Trebuie să ştiţi că în tundra arctică se aflau numeroase păsări rare. Şansa mea este că am o ureche perfectă. Publicasem deja la vremea aceea cîteva articole despre cum se înregistrează corect strigătele şi cîntecele păsărilor. Începusem şi o mică corespondenţă ştiinţifică cu specialişti ca dr. Van Oort din Leider, americanul A.A. Saunders, cei doi Alexander din Anglia. Astfel, în vara anului 1922, am plecat de la Paris pentru trei luni în Arctica.

Julie se mişcă puţin şi am simţit din nou o apăsare uşoară pe picior, apăsare mîngîietoare de picior gol. Avînd şi eu sandale în picioare, ferindu-mă de Conchis, mi-am sprijinit călcîiul în pămînt şi mi-am eliberat un picior. Am simţit atingera tălpii alunecînd pe o latură a piciorului meu gol. Degetele ei se jucau alunecînd peste ale mele. Era un joc inocent dar erotic. Am încercat să pun piciorul peste al ei, dar m-a oprit printr-o apăsare. Aveam voie să ne atingem, doar atît. Conchis povestea mai departe.

— Mergînd spre nord, un profesor de la Universitatea din Oslo mi-a povestit despre un fermier educat care trăia în inima unei imense păduri de brazi care se întindea din Norvegia, peste Finlanda şi Rusia. Acel om cunoştea păsările. El îi trimitea profesorului date despre migrarea păsărilor, deşi nu-l întîlnise niciodată. În pădurea aceea se aflau cîteva specii rare de păsări pe care aş fi vrut să le aud şi aşa m-am hotărît să-i fac o vizită fermierului. După ce am epuizat din punct de vedere ornitologic tundra din nordul îndepărtat, am traversat Varangerfjord şi m-am dus în micul orăşel Kirkenes. De acolo, înarmat cu scrisori de recomandare, am pornit spre Seidevarre.

Mi-a luat patru zile ca să traversez o sută cincizeci de kilometri. Primii treizeci de kilometri erau drum de pădure, după aceasta am călătorit într-o barcă cu vîsle de-a lungul rîului Pasvik, oprindu-mă din cînd în cînd la cîte o casă izolată. Pădure nesfîrşită. Brazi înalţi, întunecoşi, pe kilometri în şir. Rîul era larg şi tăcut

ca un lac din basme, ca o oglindă în care nimeni nu s-a privit niciodată.

Într-a patra zi, doi barcagii au vîslit de dimineaţă pînă seara fără ca să trecem pe lîngă vreo fermă şi vreo urmă de om. Doar sclipirea albastru-argintie a nesfîrşitului fluviu, traversînd pădurea fără margini. Spre seară, s-a ivit o casă într-un luminiş. Două pajişti nu prea mari acoperite cu piciorul-cocoşului, ca nişte lespezi aurii în pădurea întunecată. Ajunseserăm la Seidevarre.

Aici am găsit trei clădiri aşezate cu faţada spre grădina din mijloc. La marginea apei, pe jumătate ascunsă într-un pîlc de mesteceni argintii, era o căsuţă de ţară construită din lemn. Cealaltă era un hambar lung, acoperit cu iarbă şi un grajd construit pe piloni, ca să nu urce şobolanii. O barcă se legăna legată de un stîlp lîngă casă şi plasele de pescuit erau întinse la uscat.

Fermierul era un bărbat scund cu ochi căprui şi privirea iute, cam de cincizeci de ani. Am sărit pe mal, el a citit scrisoarea, şi o femeie cam cu cinci ani mai tînără a venit şi s-a postat în spatele lui. Avea o faţă severă, impresionantă, şi, deşi nu înţelegeam ce vorbeau, am ghicit că nu dorea să stau acolo. Am văzut că îi ignora pe cei doi barcagii. La rîndul lor, aceştia se uitau curioşi la ea, parcă le era străină, tot aşa cum le eram şi eu. Puţin după aceea, femeia s-a restras în casă.

Bărbatul mi-a urat totuşi bun venit. După cum mi se spusese, vorbea bine englezeşte, doar puţin ezitant. L-am întrebat unde învăţase. Spunea că în tinereţe studiase un an chirurgia veterinară la Londra. Asta m-a făcut să mă uit la el mai bine. Nu-mi puteam închipui cum ajunsese în cel mai îndepărtat colţ al Europei.

Femeia nu era, cum bănuiam, soţia lui, era cumnata lui. Avea doi copii, amîndoi adolescenţi. Nici copiii nu vorbeau englezeşte, iar femeia, pe tăcute, fără duritate, m-a făcut să înţeleg că nu era prea bucuroasă de prezenţa mea. În schimb, Gustav Nygaard şi cu mine ne-am plăcut de cum ne-am văzut. Mi-a arătat cărţile lui despre păsări, caietele cu note. Eram doi pasionaţi.

Cînd printre primele întrebări m-am interesat de fratele lui, mi s-a părut că l-am stînjenit. Plecase. Apoi, ca şi cum ar fi vrut să se explice ca să nu mai pun alte întrebări, spuse: „Au trecut ani buni de atunci".

Casa era foarte mică şi au făcut un loc pentru patul meu de campanie sus, în hambarul cu fîn. Masa o luam cu întreaga familie. Nygaard vorbea numai cu mine. Cumnata lui nu spunea un cuvînt. Fiica ei, cu aspect de anemică, nu vorbea nici ea. Cred

că băiatul, deşi inhibat, ar fi vrut să intre în vorbă cu noi, dar unchiul nu se prea deranja să-i traducă ce vorbeam. În primele zile atmosfera domestică în care mă aflam nu mi se părea importantă, frumuseţea locului şi extraordinara bogăţie a vieţii păsărilor mă depăşeau. Îmi petreceam zile întregi privind şi ascultînd speciile rare de gîşte şi raţe, de cufundaci, lebedele sălbatice care împînzeau golfurile şi lagunele de-a lungul malului. Era un tărîm unde natura se afla mai presus de om. Nu era agresiv superioară omului ca la tropice. Triumful naturii era calm, nobil. Dacă vorbesc despre sufletul peisajului par sentimental, dar acel peisaj ignora omul într-un mod special. Nu mai trăisem această experienţă. Omul dispărea în peisaj nu pentru că nu ar fi putut supravieţui, rîul era plin de somoni şi tot felul de peşti, vara era îndeajuns de lungă şi caldă pentru a cultiva cartofi şi a strînge fînul. Peisajul era atît de vast, încît nu se lăsa dominat sau îmblînzit. Poate, după descrierea mea, vi se pare un loc prohibitiv. La început, singurătatea mă cam sperie, dar după cîteva zile, mă îndrăgostisem de ea. În primul rînd, era o linişte neîntîlnită, serile ne învăluiau în pace. Sunete, ca plescăitul unei raţe aterizînd pe apă sau ca strigătul unei egrete, se auzeau de la kilometri depărtare cu o claritate care la început părea de necrezut, apoi misterioasă, căci, ca un ţipăt într-o casă pustie, făceau liniştea şi pacea mai intense. Sunetele făceau liniştea distinctă, nu invers.

Cred că în a treia zi am descoperit care era secretul lor. În prima dimineaţă, Nygaard îmi arătă o limbă de pămînt împădurită, care avansa în rîu la cîteva sute de metri de fermă şi mă rugă să nu merg pe ea. Spunea că pusese lădiţe pentru cuibare şi că dezvoltase astfel o colonie de cufundaci şi mă ruga să nu o tulbur. Bineînţeles că am priceput, deşi mi se părea cam tîrziu chiar şi la această latitudine ca raţele să stea în cuibar.

Am mai observat că atunci cînd luam masa de seară, niciodată nu eram cu toţi la masă. În prima seară a lipsit fata. A doua seară, băiatul a apărut de-abia cînd am terminat, deşi cu cîteva minute înainte ca Nygaard să mă cheme la masă îl văzusem stînd necăjit pe mal. În a treia seară, din întîmplare, m-am întors chiar eu mai tîrziu şi, pe cînd traversam pădurea de brazi la o oarecare depărtare de mal, m-am oprit să privesc o pasăre. Nu am avut intenţia să mă ascund, dar, din întîmplare, nu puteam fi observat.

Conchis se opri şi mi-am amintit cum se aflase într-o poziţie asemănătoare atunci cînd mi-am luat la revedere de la Julie – anticipase momentul povestirii.

— La două sute de metri a apărut pe neașteptate fata. Traversa pădurea în direcția rîului, într-o mînă ducînd o găleată acoperită cu o pînză, în cealaltă o cană de lapte. M-am oprit după un copac, uitîndu-mă după ea. Spre mirarea mea, mergea de-a lungul malului înspre promontoriul interzis și am urmărit-o prin binoclu pînă a dispărut.

Lui Nygaard nu-i plăcea cînd stăteam noi doi în aceeași cameră cu rudele lui. Îl irita tăcerea lor demonstrativă. S-a hotărît să mă conducă la „dormitor", în hambar, ca să fumeze o pipă și să mai stăm de vorbă. Atunci, seara, i-am spus că am văzut-o pe nepoata lui cu apă și mîncare la promontoriu. L-am întrebat cine locuiește acolo. Nu a făcut nici un efort să ascundă adevărul: fratele lui, deoarece era nebun.

Am aruncat pe rînd o privire spre Conchis, apoi spre Julie și înapoi. Nici unul nu dădea nici un semn de mirare la faptul că trecutul se împletea cu prezentul așa cum mi se prezenta. I-am făcut un semn cu piciorul lui Julie, care mi-a răspuns și a tras piciorul înapoi. Povestea o captase și nu dorea să fie atentă în altă parte.

— L-am întrebat dacă îl consultase vreun doctor pe fratele lui. Nygaard a făcut cu capul gestul care spunea că, cel puțin în cazul de față, doctorii nu pot face nimic. I-am spus că și eu sînt medic. După o clipă de tăcere spuse: „Cred că toți ăștia de aici sîntem nebuni". S-a ridicat și a ieșit dar s-a înapoiat după cîteva momente. Adusese un săculeț al cărui conținut l-a răsturnat pe patul meu de campanie și în care se aflau pietricele rotunde și bucăți de cremene, cioburi de oale vechi decorate cu benzi incizate, provenind, eram sigur, din epoca de piatră. L-am întrebat unde le găsise. Mi-a spus că la Seidevarre. Ferma căpătase denumirea de la numele promontoriului. Seidevarre era un nume lapon și însemna „dealul pietrei sfinte", dolmenul. Promontoriul fusese cîndva locul sfînt al laponilor Polmak, care aparțineau culturii pescarilor și al crescătorilor de cerbi, descendenți și ei ai unor culturi mai timpurii. Inițial, ferma fusese nimic mai mult decît o casă de vacanță de vară, un adăpost de vînătoare și de pescuit construit de tatăl său, un preot original care, căsătorindu-se cu o fată bogată, a avut destui bani să pună în aplicare tot felul de idei. Într-un fel, era un preot luteran aspru, de modă veche, altfel, era un susținător al vechilor tradiții de viață rurală norvegiană; un naturalist și un savant al locurilor, împătimit de vînătoare și de pescuit, de întoarcere la natură. Amîndoi fiii, în orice caz în tinerețe, se

revoltaseră împotriva religiei pe care o practica el. Henrik, fiul cel mare, plecase pe mare ca inginer mecanic. Gustav se dedicase medicinii veterinare. Tatăl murise lăsînd aproape toţi banii Bisericii. Pe cînd locuia împreună cu Gustav care începuse să practice în Trondheim, Henrik a întîlnit-o pe Ragna şi s-a însurat cu ea. Cred că a mai plecat un timp pe mare, puţin după însurătoare, o criză de nervi l-a făcut să abandoneze cariera şi s-a retras la Seidevarre.

Un an sau doi nu s-a întîmplat nimic, dar, încetul cu încetul comportamentul lui s-a înrăutăţit. În final Ragna i-a scris lui Gustav o scrisoare care l-a făcut să ia primul vas cu destinaţia nord. De nouă luni ea se ocupa de fermă singură avînd şi doi copii mici de crescut. Gustav s-a întors la Trondheim să-şi lichideze afacerile. De atunci şi-a asumat răspunderea fermei şi a familiei fratelui său. „N-am avut de ales", mi-a spus. Eu bănuisem aceasta datorită încordării dintre ei. El era, sau fusese îndrăgostit de Ragna. Acum erau mai înlănţuiţi decît poate înlănţui dragostea, el cu devoţiune neîmpărtăşită, ea cu fidelitate absolută.

Am vrut să ştiu cum se manifesta nebunia fratelui său. Gustav, dînd din cap în direcţia pietrelor, se întoarse spre casă. La început, fratele lui mergea din cînd în cînd acolo ca să „mediteze". Apoi a început să fie convins că el, şi dacă nu el, în orice caz acel loc va fi vizitat de către Dumnezeu. Timp de doisprezece ani a stat acolo ca un sihastru aşteptînd vizita lui Dumnezeu.

Nu s-a mai întors la fermă. Dacă schimbaseră în timpul acestor doi ani cîteva sute de cuvinte. Ragna nu s-a mai apropiat de el. Depindea însă de ei în toate privinţele, în special de cînd, printr-un *surcroît de malheur*, devenise aproape orb. Gustav credea că el nu-şi mai dă seama ce făceau pentru el. El considera totul ca pe o mană cerească şi nici nu se gîndea la recunoştinţă faţă de acei oameni. L-am întrebat pe Gustav cînd a vorbit ultima oară cu fratele lui, eu fiind acolo de la începutul lui august. Mi-a răspuns ruşinat, ridicînd din umeri disperat. „În mai."

Cei patru oameni de la fermă începuseră să mă intereseze mai mult decît păsările. M-am uitat la Ragna mai bine şi am descoperit la ea o dimensiune tragică. Avea ochi frumoşi, ochi de tragediană dintr-o piesă de Euripide, reci şi adînci ca sticla vulcanică. Mi-era acum milă şi de copii. Crescuseră ca microbii într-o eprubetă, într-un mediu melancolic ca în piesele lui Strindberg. Să nu poţi scăpa. Să nu ai un vecin pe o distanţă de patruzeci de kilometri. Nici un sat. Am înţeles de ce Gustav s-a bucurat că am

venit. Își păstrase cumva rațiunea, sentimentul perspectivei. Avea și el nebunia lui, dragostea pe care o nutrea pentru cumnată.

Ca toți tinerii, mă simțeam capabil să salvez situația, mă credeam un catalizator. Învățasem medicină, eram la curent cu cercetările savantului din Viena, pe atunci mai puțin cunoscut. Am recunoscut imediat sindromul lui Henrik, era un exemplu tipic de suprasolicitare anală, se găsea în toate manualele de boli mintale. La aceasta, se adauga identificarea cu tatăl său. Totul fusese exacerbat de singurătatea care-i înconjura. Înțelegeam clar acest caz, așa cum înțelegeam păsările pe care le urmăream zi de zi, Acum, cînd secretul nu mai era secret, Gustav nu s-a mai sfiit să vorbească. A doua seară mi-a povestit mai multe lucruri care mi-au confirmat diagnosticul.

Henrik iubise dintotdeauna marea. De asta studiase ingineria. Cu timpul și-a dat seama că nu-i place mecanica și nu-i plac oamenii. A început cu ura pentru mașini și a continuat, mai încet, cu ura pentru oameni, căsătoria fiind o încercare de a amîna mersul bolii. Întotdeauna iubise spațiul, singurătatea : De aceea iubise marea, de aceea nu mai suporta obligația care-l înlănțuia în larma și uleiurile din sala de mașini a vaporului. Dacă ar fi putut să navigheze singur în jurul lumii... Venise în schimb să trăiască la Seidevarre unde pămîntul era ca marea. S-au născut copiii și a început să-l lase vederea. Dărîma paharele de pe masă, se împiedica în buruienile din pădure. A început nebunia.

Henrik era jansenist, credea într-o cruzime divină. În sistemul lui era un ales, desemnat să fie pedepsit și chinuit, să asude la tinerețe în vapoare mizere, în clime nenorocite, și apoi recompensa, paradisul său să-i fie smuls tocmai atunci cînd începea să se bucure de el. Nu vedea adevărul obiectiv că destinul era hazard ; nimic nu este nedrept pentru toți, deși multe lucruri pot fi nedrepte pentru fiecare în parte. Sentimentul injustiției lui Dumnezeu mocnea în el. Refuza să meargă la spital pentru boala de ochi. Sufletul ardea în el și îl ardea din ce în ce mai puternic. S-a retras la Seidevarre nu ca să mediteze, ci ca să urască.

Inutil să vă mai spun că eram extraordinar de curios să-l văd pe acest maniac religios. Nu era numai curiozitatea de medic, doream să-l ajut pe Gustav, fiindu-mi foarte simpatic, am încercat chiar să-i explic ceva despre psihiatrie, dar nu-l prea interesa. Mai bine să lăsăm lucrurile cum sînt, asta era tot ce spunea. I-am promis că voi evita promontoriul și aici ne-am oprit.

Nu a trecut mult timp şi într-o zi cu vînt, cînd coborîsem în sud de-a lungul rîului, mi-am auzit numele. Era Gustav în barcă. Am ieşit dintre copaci, iar el a vîslit spre mine. Credeam că a ieşit la pescuit cu plasa, dar el venise să mă întîlnească. Se răzgîndise şi dorea să-l văd pe fratele lui. Stînd ascunşi, îl pîndeam ca pe o pasăre. Gustav mi-a explicat că era cea mai prielnică zi. Fratele său îşi dezvoltase auzul ca să compenseze vederea foarte slabă, ca toţi cei care sînt ca el. Vîntul bătea în favoarea noastră.

Am coborît în barca lui şi am vîslit pînă la o plajă micuţă la capătul promontoriului. Gustav a dispărut şi a apărut din nou. Henrik se afla aproape de *seide,* dolmenul lapon. Acum puteam intra în coliba lui fără frică. Am pornit printre copaci urcînd o pantă mică, am luat-o spre sud şi acolo unde copacii erau mai deşi, într-o depresiune, se afla o construcţie stranie. Era un bordei deasupra pămîntului, acoperit cu iarbă şi vizibil din trei direcţii. În a patra direcţie, o pantă ducea la o uşă şi o fereastră mică. Alături, stiva de lemne era unicul indiciu de activitate.

Gustav s-a aşezat la pîndă şi m-a trimis pe mine înăuntru. Era întuneric şi era pustiu ca într-o chilie de călugăr. Un pat scund. O masă primitivă. Nişte lumînări într-o cutie de metal. Singura concesie acordată confortului era o sobă veche. Nici covoare, nici perdele. Încăperea era relativ curată, pe la colţuri însă era plin de murdărie: frunze moarte, plase de păianjen. Peste tot, miros de rufe nespălate. Lîngă singura fereastră, pe masă, exista o carte. O Biblie neagră uriaşă, cu litere de-o şchioapă. Alături, o lupă şi picuri de ceară de la lumînări.

Am aprins o lumînare ca să mă uit la tavan. Cinci sau şase grinzi de sub acoperiş fuseseră răzuite şi cineva scrijelise, cu litere lunguiețe, cafenii, două texte din Biblie. Erau în limba norvegiană bineînţeles, dar mi-am notat referinţele. Pe grinda de deasupra uşii era o altă frază, tot în norvegiană.

Cînd am ieşit afară la soare, l-am întrebat pe Gustav ce însemna acea propoziţie. Mi-a spus: „Henrik Nygaard, blestemat de Dumnezeu, a scris cu sîngele său în anul 1912". Deci cu zece ani în urmă. Şi acum vă citesc şi celelalte două texte pe care le-a incizat şi apoi le-a scris cu sînge.

Concis a deschis o carte pe care o ţinea lîngă el.

— Unul era din Exodul: *„Şi-am aşezat tabăra la capătul pustiului. Iar Domnul mergea înaintea lor: ziua în stîlp de nor, iar noaptea în stîlp de foc".* Celălalt era un ecou al primului text din

Apocrifa. Cartea lui Ezdra: *„Ţi-am dat lumină în stîlp de foc, şi totuşi tu m-ai uitat, spuse Domnul"*.

Textele mă duceau cu gîndul la Montaigne. Şi el pictase grinzile biroului cu patruzeci şi două de proverbe şi citate. Avea mai mult din intensitatea faimosului *Memorial* al lui Pascal, acele două ore cruciale pentru viaţa lui pe care le-a descris mai tîrziu printr-un singur cuvînt: *feu*. Camerele cuprind spiritul celor care locuiesc în ele – celula lui Savonarola din Florenţa. Aici era tot aşa. Nu aveai nevoie să cunoşti trecutul celui care locuia aici. Suferinţa, disperarea, boala minţii sale se puteau palpa, erau ca o tumoare.

Ne-am depărtat de bordei şi m-am apropiat prudent de *seide*. Se vedea printre copaci. Nu era un dolmen propriu-zis, era o piatră foarte mare pe care vîntul şi frigul o modelaseră într-o formă pitorească. Gustav îmi arăta ceva. Cam la patruzeci de metri, la capătul unui pîlc de mesteceni, se afla un bărbat, invizibil din direcţia dolmenului. Mi-am îndreptat binoclul în direcţia lui. Era mai înalt decît Gustav, un bărbat subţire cu păr negru-cenuşiu şi barba tăiată primitiv, cu un nas acvilin. Întîmplător, s-a întors cu faţa spre mine şi l-am putut vedea cît era de descărnat. M-a surprins expresia dură, severă, aproape sălbatică. Nu mai văzusem în viaţa mea o faţă care să exprime o asemenea hotărîre de a nu face nici un compromis, de a nu se abate. De a nu zîmbi. Şi ce privire avea! Ochi exoftalmici de un albastru uimitor, de gheaţă, cu o privire fără îndoială de nebun. Chiar şi la distanţa asta îmi puteam da seama. Purta o cămaşă veche laponă de lucru, tivită cu un fir roşu decolorat, pantaloni de culoare închisă şi cizme lapone greoaie cu botul ascuţit. Ţinea un toiag în mînă.

Am privit atent cîtva timp acest specimen uman. Credeam că voi vedea o fiinţă speriată, mormăind de una singură, strecurîndu-se printre copaci şi în nici un caz acest individ ca un şoim orb şi fioros. Gustav m-a tras de braţ. Nepotul apăruse pe lîngă dolmeni cu o găleată goală şi o cană cu lapte. Le-a aşezat pe jos, a ridicat o găleată goală pe care o pusese probabil Henrik, s-a uitat împrejur şi apoi a strigat ceva nu prea tare în norvegiană. Sigur ştia unde se află tatăl lui, pentru că striga în direcţia pîlcului de mesteceni şi a dispărut înapoi în pădure. După cinci minute, Henrik a pornit-o spre dolmen. Avea mersul sigur, deşi îşi croia drumul cu vîrful toiagului. A ridicat găleata şi cana şi, cu toiagul sub braţ a pornit pe poteca cunoscută pînă la bordei. Poteca îl adusese la douăzeci de metri de locul cu mesteceni unde

ne aflam noi. Exact cînd se găsea în dreptul nostru, am auzit venind de deasupra capetelor noastre un cînt obişnuit deasupra rîului, frumos întocmai ca cel al heralzilor lui Tutankamon. Cînta în zbor un cufundar cu gît negru. Henrik se opri, deşi acele note erau probabil pentru el obişnuite ca vîntul printre copaci. Stătea pe loc cu faţa spre cer, fără emoţie, fără disperare. Asculta, aştepta, parcă erau primele note cîntate de arhangheli, soli ai apropiatei vizite pe care o visa.

A dispărut din raza noastră vizuală şi m-am întors la fermă cu Gustav. Nu ştiam ce să spun. Nu doream să-l dezamăgesc, să-mi mărturisesc înfrîngerea. Aveam şi eu mîndria mea prostească. Eram, în fond, membru fondator al Societăţii Raţiunii. În cele din urmă am pus la cale un plan să-l vizitez singur, să-i spun că sînt medic şi că doresc să-l consult la ochi şi uitîndu-mă în ochii lui să încerc să-i văd mintea.

Am ajuns în faţa bordeiului a doua zi la prînz. Ploua încet, ziua era cenuşie. Am bătut la uşa bordeiului şi m-am retras cîţiva paşi. A urmat o pauză lungă. A apărut îmbrăcat exact ca şi în seara precedentă. În faţa mea, la distanţă mică, încrîncenarea lui m-a impresionat chiar mai mult. Albastrul deschis al ochilor era atît de intens, încît era greu de crezut că era aproape orb. De la distanţă mică se vedea că privirea nu se concentra foarte tare; am observat opacitatea caracteristică cataractei la ambii ochi. Cred că l-am speriat foarte tare, dar nu s-a manifestat. L-am întrebat dacă ştie englezeşte, ştiam de la Gustav că da, dar voiam să răspundă. În loc de răspuns, a ridicat toiagul ca să mă ţină la distanţă. Nu ameninţa, doar mă avertiza. Am înţeles că mă lăsa să vorbesc dar nu să mă apropii.

I-am explicat că sînt doctor, că mă interesează păsările, că venisem la Seidevarre ca să le studiez – şi aşa mai departe. Vorbeam rar, ştiind că nu mai auzise englezeşte de mai mult de cincisprezece ani. Mă asculta fără să trădeze nici o reacţie. Am început să-i vorbesc despre metodele moderne de tratare a cataractei. Eram sigur, îi spuneam, că într-un spital modern se va vindeca. Nu a spus nici o vorbă în tot acest timp. În cele din urmă, am tăcut.

S-a întors în bordei. A lăsat uşa deschisă, aşa că am aşteptat. A reapărut brusc. Ţinea în mînă acelaşi lucru pe care-l ţineam şi eu astăzi după-amiază cînd am venit la voi pe terasă; un topor cu mîner lung. Ştiam că nu se pregăteşte să taie lemne, era mai curînd un om cuprins de furii gata să sară la bătaie. A stat o

clipă, după care s-a repezit la mine rotind toporul în fugă. Dacă n-ar fi fost aproape orb, m-ar fi ucis. Aşa, am avut timp să fac o săritură în spate. Tăişul toporului s-a înfipt în pămînt. În cele două minute cît s-a sforţat să scoată toporul din pămînt, eu am luat-o la fugă.

Se împleticea alergîndu-mă în luminişul din faţa bordeiului. Intrasem vreo treizeci de metri în pădurice cînd el s-a oprit la margine. De la şase-şapte metri depărtare nu mă putea probabil deosebi de trunchiul unui copac. Stătea cu toporul în mîini, asculta, încerca să vadă. Ştia probabil că mă uit la el, căci fără să mă aştept, a aruncat toporul cu toată puterea într-un mesteacăn argintiu, drept în faţa lui. Era un copac destul de mare, dar s-a cutremurat de lovitură din vîrf pînă la rădăcină. Acesta i-a fost răspunsul. Eram prea speriat de violenţa lui ca să mă mişc. S-a uitat o clipă printre copaci în locul în care mă aflam, apoi s-a întors şi a intrat în bordei lăsînd toporul unde căzuse.

M-am întors la fermă ceva mai înţelept. Nu mi se părea posibil ca un om să refuze cu atîta înverşunare ajutorul medicinii, al raţiunii, al ştiinţei. Simţeam că ar fi respins tot ceea ce eu îndrăgeam dacă le-ar fi cunoscut – nevoia de plăcere, spre ştiinţă, spre psihanaliză. Toporul s-ar fi împlîntat direct în ţeasta civilizaţiei noastre orientată spre plăcere. Pentru el, tot ce se afla dincolo de întîlnirea pe care o aştepta era ceea ce budiştii denumeau *tilas,* inutila căutare de zădărnicii. Nu te lăsa să te ocupi de ochii lui nevăzători. Dorea să fie orb. Aşa putea spera ca într-o bună zi va avea să vadă din nou.

După cîteva zile, mă pregăteam să plec. În ultima seară, Gustav a stat mai mult de vorbă cu mine. Nu-i povestisem nimic despre vizita mea. Era o noapte fără vînt, dar în august, acolo în nord începe să se lase răcoarea. Am ieşit din hambar să urinez, cînd Gustav a plecat. Luna puternică strălucea pe cerul de vară nordică, lumina zilei încă zăbovea în întuneric şi cerul era nemaipomenit de adînc. Într-o astfel de noapte se nasc noi lumi. Am auzit un strigăt de peste apă de la Seidevarre. O clipă am crezut că este o pasăre, dar ştiam că nu poate să fie decît Henrik. M-am întors spre Gustav care se oprise din mersul către casă şi asculta. S-a mai auzit încă un strigăt. Era forţat, vrînd să fie auzit de la mare distanţă. M-am apropiat prin iarbă de Gustav. „Este în pericol?" l-am întrebat eu. A făcut semn din cap că nu şi ochii i-au rămas aţintiţi la umbra întunecată de la Seidevarre peste apa cenuşie în lumina lunii. „Ce a strigat?" Gustav mi-a tradus:

„Mă auzi? Sînt aici". S-au mai auzit cele două strigăte cu un interval între ele şi am auzit mai clar cuvintele în norvegiană: *„Horer du mig ? Jeg er her"*. Henrik îl striga pe Dumnezeu.

V-am povestit cum se propagau sunetele la Seidevarre. Fiecare strigăt al lui se întindea pînă departe prin pădure, peste apă, în stele. Ecourile se întorceau în valuri. Cîteva ţipete ascuţite de păsări trezite din somn. Apoi am auzit o mişcare din casa care se afla în spatele nostru. M-am uitat sus şi am văzut o siluetă albă la o fereastră – era sau Ragna sau fiica ei. Nu puteam să văd. Toţi eram ca o vrajă.

Pentru a rupe vraja, am început să-i pun întrebări lui Gustav. Dacă striga de multe ori în acest fel, el a spus că nu prea des, de trei sau patru ori pe an, cînd nu era vînt şi era lună plină. Mai striga şi altceva ? Gustav şi-a adus aminte că mai strigase: „Aştept", „Sînt purificat", „Sînt pregătit". Dar cele două propoziţiuni auzite de noi le striga cel mai des.

M-am întors către Gustav întrebîndu-l dacă nu putem să mergem să vedem ce face. Nu a răspuns decît printr-un semn al capului şi am pornit. În zece sau cincisprezece minute am ajuns la capătul promontoriului. Strigătele se auzeau cam o dată pe minut. Am ajuns la dolmen, dar strigătele veneau de mai departe. Gustav spuse: „Se apropie de sfîrşit". Am trecut de bordei şi, cu grijă, să nu fim auziţi, ne-am îndreptat spre capătul promontoriului. Am traversat toată pădurica.

Se vedea o plajă cu vreo treizeci-patruzeci de metri de pietriş. Rîul se îngusta şi curentul lovea puternic plaja. Deşi noaptea era nemişcată, se auzea un uşor murmur pe deasupra pietrelor. Henrik stătea la capătul cel mai avansat al plajei cu picioarele la o jumătate de metru în apă. Faţa era orientată spre nord-est, acolo unde rîul se lărgea. Lumina lunii învăluia totul într-o lucire cenuşie mătăsoasă. Departe, la jumătatea cursului, alunecau bancuri de ceaţă. Îl vedeam şi-l auzeam strigînd din răsputeri: *„Horer du mig ?"* parcă spre cineva de pe un mal îndepărtat, invizibil. A urmat o pauză lungă. Apoi: *„Jeg er her"*. Mi-am îndreptat binoclul să-l văd. Stătea cu picioarele desfăcute şi cu toiagul în mînă, un personaj de legendă. Nu se auzea nimic, o siluetă neagră în sclipirile curentului de apă.

Apoi Henrik spuse un singur cuvînt. Mult mai mai încet. Era *tukk,* norvegianul pentru „mulţumesc". L-am privit. A făcut un pas pe mal şi a îngenuncheat pe pietriş. Cînd se mişca, auzeam pietrele lovindu-se unele de altele. Privea acelaşi punct cu mîinile

lăsate în lături. Nu era o poziție de rugăciune, era o poziție de contemplare. Foarte aproape de el se afla ceva ce putea să vadă așa cum eu vedeam în întuneric capul lui Gustav, copacii, lumina lunii pe frunzele din jur. Aș fi dat zece ani din viață să pot vedea, din interiorul minții sale, departe către nord. Nu știam ce vedea, dar știam că era ceva atît de puternic, atît de misterios, ceva ce explica totul. Secretul lui Henrik mi s-a lămurit brusc, aproape ca o reflectare a iluminării ce pogora asupra lui. Nu aștepta să-l vadă pe Dumnezeu. Îl vedea de ani de zile. Nu aștepta să i se ofere o certitudine, el trăia în certitudine.

Pînă în acel moment cred că v-ați dat seama că înțelegeam viața în mod științific, medical, prin intermediul clasificărilor. Eram condiționat de un fel de model ornitologic de a înțelege omul. Eu gîndeam în termenii speciilor, ai comportamentelor, ai observațiilor. Aici, pentru prima dată în viață, mi-am pierdut încrederea în standardele, în teoriile, în prejudecățile de pînă atunci. Vedeam că omul de pe plajă trăia o experiență care depășea nivelul științei mele și al rațiunii mele și că acestea vor fi pe veci defectuoase dacă nu voi include și înțelege ce se petrece în mintea lui Henrik. El vedea un stîlp de foc peste apă. Știam că acolo nu există nici un stîlp de foc și că puteam demonstra că există doar în mintea lui Henrik.

Într-o străfulgerare, toate explicațiile noastre, toate clasificările și derivările, etiologiile mi-au apărut ca o pînză foarte subțire. Acest monstru pasiv, realitatea, nu mai era mort, ușor de manevrat. Era plin de vigoare misterioasă, de noi forme, noi posibilități. Plasa nu însemna nimic, realitatea o rupea. Poate Henrik îmi transmisese ceva prin telepatie, nu știu.

Această simplă afirmație, nu știu, era stîlpul meu de foc. Îmi arăta și mie o lume dincolo de cea pe care o trăiam. Și pe mine m-a învățat să fiu umil pînă la ferocitate. Am înțeles sensul misterului profund. Am înțeles zădărnicia atîtor lucruri pe care noi le credeam importante. Nu spun că într-o zi nu aș fi ajuns la această filosofie, dar în acea noapte am cîștigat o experiență de peste zece ani. Asta știu precis.

Nu după mult timp, l-am văzut pe Henrik îndreptîndu-se înapoi spre copaci. Nu-i vedeam figura. Înțelegeam că expresia lui dură din timpul zilei era determinată de stîlpul de foc. Poate acest lucru nu-l fericea și în acest sens aștepta să-l întîlnească pe Dumnezeu. Trăia într-o permanentă, dementă așteptare.

A doua zi am plecat. Mi-am luat rămas bun de la Ragna. Nu devenise mai puțin ostilă. Cred că ea, spre deosebire de Gustav, înțelesese secretul bărbatului ei și că orice încercare de a-l vindeca nu putea decît să-l omoare. Gustav și nepotul lui m-au dus cu barca, vîslind patruzeci de kilometri spre nord, pînă la ferma cea mai apropiată. Am dat mîna, am promis să ne scriem. Nu l-am putut consola și nici nu cred că dorea așa ceva. Sînt situații cînd a consola înseamnă a amenința echilibrul instituit de timp. Așa m-am întors în Franța.

45

Julie se uită spre mine, întrebîndu-mă din priviri dacă toate astea nu erau o dovadă că, în ultimă instanță, ne aflam, poate, în siguranță. N-am zis nimic, dar numai pentru că mi-am dat seama că nici nu dorea s-o contrazic. Aproape că mă așteptam să aud dinspre Moutsa o voce strigînd ceva în norvegiană sau să văd ridicîndu-se din pădure o coloană de foc construită cu mare artă. Dar nu s-a întîmplat nimic. A urmat doar o lungă tăcere, tulburată numai de cîntecul greierilor.

— Nu v-ați mai întors niciodată acolo?

— Uneori întoarcerea poate fi un semn de prost gust.

— Dar ați fost cu siguranță curios să aflați cum s-a terminat?

— Nicidecum. Poate că într-o zi, Nicholas, îți va fi dat să trăiești o experiență care va avea importanță pentru tine.

Ironia era implicită, chiar dacă nu o puteam percepe în vocea lui.

— Vei înțelege atunci ce vreau să spun cînd afirm că uneori poți fi destul de profund marcat de unele experiențe pentru a nu suporta ideea că ele nu aparțin permanent prezentului. Seidevarre este un loc pe care nu vreau ca timpul să-și pună pecetea. Așa că nu mă interesează ce a devenit astăzi. Nici ce s-a întîmplat cu ei și dacă mai trăiesc.

— Dar i-ați spus lui Gustav că îi veți scrie, zise Julie.

— I-am scris. Și mi-a răspuns. Mi-a scris în mod regulat timp de doi ani, cel puțin o dată în fiecare anotimp. Dar nu mi-a vorbit niciodată despre ceea ce vă interesează pe voi; a menționat doar că situația era neschimbată. Scrisorile lui erau pline de observații

ornitologice și mi s-au părut foarte anoste, căci pierdusem aproape orice interes pentru partea din științele naturii care se reduce la simple clasificări. Corespondența s-a rărit. Cred ca am mai primit de la el o felicitare de Crăciun prin 1926 sau 1927. De atunci nimic. Acum e mort. Au murit și Henrik și Ragna.

— Ce s-a mai întîmplat cînd v-ați înapoiat în Franța?

— Am văzut cum Henrik a ajuns la coloana de foc, aproape de miezul nopții, în 17 august 1922. La Givray-le Duc, focul a izbucnit în aceeași noapte, la aceeași oră.

Julie era vădit mai neîncrezătoare decît mine. Maurice s-a ridicat în picioare și s-a întors; ochii mei i-au întîlnit pe ai fetei. Își coborî privirea cu o ușoară grimasă, ca și cum ar fi fost dezamăgită.

— Doar nu vreți să sugerați că... bîiguii eu.

— Nu sugerez nimic. Între cele două evenimente nu există nici o legătură. Nu poate fi găsită nici una. Sau, mai bine zis, singura legătură sînt eu. Eu sînt cel care dau un sens acestei coincidențe.

Simțeam în vocea lui o nuanță de vanitate neobișnuită, ca și cum ar fi fost realmente convins de faptul că dacă cele două evenimente identice au avut loc în același timp, lui i se datora întrucîtva. Simțeam că această coincidență nu era decît o invenție, care, la rîndul ei, avea un alt sens, metaforic. Că cele două întîmplări erau legate una de alta prin semnificația lor; că trebuia să ne folosim de amîndouă pentru a-l înțelege pe Maurice. Așa cum povestea lui Alphonse De Deukans aruncase lumină asupra personalității lui Conchis, povestea aceasta mă ajuta să înțeleg altfel hipnoza, imaginea pe care o folosise, *realitatea răzbind prin pînza fragilă a științei*... Îmi reamintise de ceva mult prea apropiat de experiența mea cu privire la hipnoză pentru a fi o simplă coincidență. Aceste legături neașteptate, aceste fire nevăzute ce legau întîmplările între ele apăreau peste tot în mascarada lui Conchis.

— Draga mea, i se adresă el părintește lui Julie, cred că ar trebui să te duci la culcare. M-am uitat la ceas. Era trecut de unsprezece. Julie ridică ușor din umeri, ca și cînd ora culcării nu avea nici o importanță și întrebă:

— De ce ne-ai povestit toate astea, Maurice?

— Pentru că trecutul conține prezentul. Seidevarre conține Bourani. Tot ce se va întîmpla aici, tot ceea ce determină întîmplările din prezent se află parțial, ba chiar esențialmente, în ceea ce s-a petrecut acum treizeci de ani în pădurea aceea din Norvegia.

I se adresa lui Julie așa cum îmi vorbea deseori mie. Se vedea chiar că vrea să credem că poziția lui față de Julie nu se deosebea cu nimic de poziția lui față de mine, că nici ea nu știa mai multe decît mine despre ceea ce se petrecea la Bourani. Îmi dădusem seama că iniția o nouă schimbare în relațiile dintre noi sau în convențiile care le determinau. Acum eram amîndoi distribuiți în rol de studenți, de discipoli ai săi. Mi-am amintit de tabloul acela victorian, foarte cunoscut, care reprezenta un marinar elizabetan bărbos, cu degetul arătînd spre mare, spunînd o poveste unor puști care îl priveau cu gura căscată. Julie mă privea din nou cu coada ochiului. Era evident pentru amîndoi că situația evoluase. Apoi i-am simțit piciorul atingîndu-l pe al meu, o atingere ușoară, ca un sărut furat.

— Ei, cred că trebuie să mă retrag. Își pusese din nou masca politeții formale. Ne-am ridicat toți trei în picioare.

— A fost foarte interesant, Maurice. Absolut extraordinar.

Se apropie de el și îl sărută ușor pe obraz. Apoi îmi întinse mîna. O umbră de complicitate în priviri, o strîngere ușor prelungită a mîinii. O porni spre ușă; se opri.

— Ah, am uitat să pun chibriturile la loc în cutie.

— Nu face nimic.

Conchis și cu mine ne-am așezat din nou. Tăcere. Peste cîteva clipe am auzit zgomot ușor de pași îndepărtîndu-se pe poteca ce cobora spre mare. I-am zîmbit peste masă lui Conchis, mască impasibilă în care străluceau pupilele negre ale ochilor – știam că mă studiază.

— Textul nu are nici o ilustrare în seara asta?

— Se simte nevoia?

— Nu. Povestea, așa cum ați spus-o, a fost... perfectă.

Ridică din umeri punînd capăt aprecierilor mele, apoi făcu un gest larg cu mîna, îmbrățișînd casa, pomii, marea.

— Ilustrarea, privește-o. Lucrurile așa cum sînt ele. În micul meu domeniu.

Altădată, în împrejurări similare, l-aș fi contrazis. În domeniul lui, nu chiar atît de mic cum pretindea el, era mai multă mistificare decît misticism. Și singurul lucru de care puteai fi sigur era că lucrurile nu erau ceea ce păreau să fie. O parte a personalității sale era, fără îndoială, ceva a unui om serios, profund, dar cealaltă parte era cea a unui bătrîn șarlatan uns cu toate alifiile.

— Pacienta dumneavoastră, i-am spus eu pe un ton indiferent, mi s-a părut mult mai normală în seara aceasta.

— S-ar putea ca mîine seară să pară şi mai normală. Dar nu trebuie să te laşi amăgit.

— Nu-i nici un pericol.

— Aşa cum ţi-am spus, n-o să fiu disponibil mîine. Dar în cazul în care nu ne vedem de loc... poţi să vii la sfîrşitul săptămînii viitoare?

— Voi fi aici.

— Bine. E... Se ridică în picioare ca şi cum nu ar fi aşteptat decît să treacă un timp, probabil timpul necesar ca Julie să „dispară".

Cînd m-am ridicat, la rîndul meu, în picioare, i-am spus:

— Vă mulţumesc pentru că m-aţi prins încă o dată în mrejele dumneavoastră.

Înclină capul, ca un impresar experimentat, prea obişnuit cu complimentele de după premieră pentru a le mai lua în serios. Am intrat amîndoi în casă. Prin uşa deschisă a camerei lui vedeam cele două tablouri de Bonnard strălucind blînd pe perete. Pe palier, în faţa uşii, m-am hotărît brusc.

— Cred că voi ieşi să fac o plimbare, domnule Conchis. Nu prea mi-e somn. Doar pînă la Moutsa.

Îmi dădeam seama că ar fi putut să-mi spună că vine cu mine şi, astfel, mi-ar fi fost imposibil să fiu la miezul nopţii la statuie; dar îi întindeam, în felul acesta, o contracursă; îmi luam măsuri de prevedere. Dacă eram surprinşi, puteam susţine că întîlnirea fusese întîmplătoare. Cel puţin, nu-i ascunsesem faptul că ieşisem la plimbare.

— Cum doreşti.

Întinse mîna şi mi-o strînse pe a mea, apoi, o clipă, se uită după mine în timp ce coboram. Dar, înainte de a ajunge jos, l-am auzit închizînd uşa. Se putea să fi ieşit pe terasă să asculte, aşa că am pornit călcînd apăsat pe poteca acoperită cu pietriş care ducea spre nord, dincolo de Bourani. Dar, odată ajuns la poartă, în loc s-o iau în jos spre Moutsa, am urcat dealul vreo cincizeci de metri şi m-am aşezat la piciorul unui copac de unde puteam vedea şi poteca, şi poarta de la intrare. Era o noapte întunecoasă, fără lună; dar stelele învăluiau totul într-o lumină difuză, o luminescenţă palidă ca un sunet cald de blană în atingere cu lemnul de abanos.

Inima îmi bătea mai puternic decît ar fi trebuit. În parte, la gîndul că o voi întîlni pe Julie, dar şi dintr-un motiv mult mai misterios, şi anume senzaţia că mă aflam acum în adîncul celui

mai straniu labirint din Europa. De data asta eram cu adevărat Tezeu; undeva în întuneric mă aşteptau Ariadna şi poate chiar şi Minotaurul.

Am stat acolo un sfert de oră fumînd, acoperind cu palma vîrful incandescent al ţigării, cu urechile ciulite şi cu ochii la pîndă. Nimeni n-a intrat pe domeniul Bourani şi nimeni n-a ieşit.

La douăsprezece fără cinci m-am strecurat înapoi pe poartă şi am luat-o la dreapta, printre pomi, îndreptîndu-mă spre rîpă. Mergeam încet, păşind cu grijă, oprindu-mă din cînd în cînd. Am ajuns la rîpă, am traversat-o şi am pornit în sus pe poteca ce ducea la luminişul unde se afla statuia. Curînd, umbra ei maiestuoasă îmi apăru în faţă. Pe banca de sub migdal nu era nimeni. M-am oprit la marginea luminişului, nemişcat în lumina stelelor, convins că ceva avea să se întîmple, străduindu-mă să văd dacă nu se afla cineva în întunericul des din spatele pomilor. Îmi trecu prin cap că poate ascundea un bărbat cu ochi albaştri, înarmat cu un topor.

Se auzi un zgomot sec, cineva aruncase cu o piatră în statuie. M-am dat un pas mai în spate cufundîndu-mă mai adînc în umbra pinilor ce mă înconjurau. Am văzut ceva mişcîndu-se şi, o clipă mai tîrziu, altă piatră se rostogoli pe pămînt în faţa mea. Am zărit o formă albă, pe jumătate ascunsă în spatele unui copac de aceeaşi parte cu mine, dar ceva mai sus. Am ştiut că este Julie.

Am urcat în fugă panta abruptă, m-am împiedicat, m-am ridicat iar. Stătea în picioare în spatele copacului, în locul unde umbra era mai deasă. Îi puteam vedea bluza şi pantalonii albi şi părul blond; venea spre mine cu amîndouă mîinile întinse. Din cîţiva paşi am fost lîngă ea, braţele ei m-au cuprins şi ne-am sărutat. Un sărut lung şi pătimaş pe care nu-l întrerupeam decît pentru a respira, reluînd cu pasiune îmbrăţişarea, făcînd-o să dureze cît mai mult... şi în clipele acelea mă gîndeam că, în sfîrşit, o cunoşteam cu adevărat pe Julie. Renunţase la orice reţinere, era pasională, aproape flămîndă. Mă lăsa să-i strîng trupul, să i se lipească de-al meu. I-am şoptit cîteva cuvinte de dragoste, dar şi-a lipit din nou gura de a mea. Am întors capul ca să-i sărut mîinile, am prins-o de mînă şi mi-am plimbat buzele uşor pe palmă în jos, în jurul încheieturii, pînă la cicatrice.

O secundă mai tîrziu, i-am dat drumul din braţe şi am început să caut chibriturile în buzunar. Am aprins un băţ şi i-am ridicat mîna stîngă. Nu avea nici o cicatrice. Am ridicat chibritul ceva

mai sus. Ochii, gura, linia bărbiei... erau trăsăturile Juliei. Dar nu era Julie. Avea două pliuri mici la colţurile gurii, o vioiciune uşor forţată, un soi de nerușinare calculată; dar, mai ales, era foare bronzată. Îmi înfruntă privirea, apoi plecă ochii, dar îi ridică din nou, privindu-mă printre gene.

— Fir-ar... Am aruncat chibritul şi am aprins altul. Se repezi să-l sufle.

— Nicholas.

Un glas slab, plin de reproş. O voce străină.

— Cred că e o greşeală. Nicholas e fratele meu geamăn.

— Mi s-a părut că nu se mai face douăsprezece.

— Ea unde e?

Vorbeam pe un ton răstit; eram furios, dar nu chiar atît cît voiam să par. Era o incursiune în lumea lui Beaumarchais, în lumea comediilor din secolul optsprezece. Şi ştiam că păcăleala se măsoară după furia celui tras pe sfoară.

— Care ea?

— Ai uitat cicatricea.

— Ce spirit de observaţie ai! Ai văzut imediat că era trucată!

— Şi vocea ta?

— Răcoarea nopţii. Tuşi de cîteva ori.

Am apucat-o de mînă şi-am tras-o spre banca de sub migdal.

— Acum vorbeşte. Unde e?

— N-a putut să vină. Şi nu fi aşa brutal.

— Bine, spune-mi unde este? Fata tăcea. Am insistat: Să ştii că nu-i amuzant deloc.

— Eu găsesc că a fost destul de palpitant. Se aşeză pe bancă şi îşi ridică privirea spre mine. Şi asta-i şi părerea ta.

— Dar, pentru numele lui Dumnezeu, am crezut că eşti... Nu m-am mai obosit să termin fraza. Eşti June?

— Da. Dacă tu eşti Nicholas.

M-am aşezat lîngă ea şi am scos din buzunar un pachet de Papastratos. Luă o ţigară şi în timp ce i-o aprindeam, am privit-o îndelung. Mă studia şi ea, cu o privire mult mai puţin frivolă decît tonul vocii de pînă atunci.

Asemănarea izbitoare cu sora ei mă tulbură într-un mod neaşteptat. June mi se părea o ipostază a lui Julie de care m-aş fi putut lipsi foarte bine; o complicaţie inutilă. Poate că era de vină pielea bronzată a fetei din faţa mea. Ca şi cum ar trăi mai mult în aer liber, de parcă ducea o viaţă mai sportivă; părea mai sănătoasă, avea obrajii o idee mai plini... O Julie în condiţii normale. M-am aplecat în faţă cu coatele proptite pe genunchi.

— De ce n-a venit ea?

— Credeam că Maurice ţi-a explicat de ce.

Nu m-am arătat, dar mă simţeam exact ca un jucător de şah foarte sigur de sine care constată deodată că regina lui pe care o considera intacabilă avea să fie luată dintr-o singură mutare. Din nou m-am concentrat cu furie, încercînd să mă gîndesc în urmă – poate că bătrînul avea dreptate cînd spunea că unii schizofrenici puteau fi foarte inteligenţi. Dacă nebunia ei era doar prefăcătorie, scena cu ceaşca de ceai nu se putea justifica deloc. Dar mai multă prefăcătorie ar fi putut s-o facă să conceapă scena ca pe o posibilitate de a plasa privirea complice, de a-mi face cu ochiul. Atunci mişcarea cu talpa goală a piciorului pe sub masă, mesajul transmis cu ajutorul chibriturilor... poate că el nu fusese chiar aşa de neatent.

— Nu e vina ta. Julie a dus de nas oameni cu mult mai multă experienţă decît tine.

— Ce te face să fii atît de sigură că am fost dus de nas?

— Pentru că n-ai fi sărutat aşa pe cineva pe care l-ai fi considerat dezechilibrat mintal. Sau, cel puţin, aşa îmi place să cred. Văzînd că nu răspund nimic, adăugă: Cinstit îţi spun, noi nu te învinovăţim cu nimic. Ştiu cît de bine se pricepe să sugereze că nu ea, ci cei din jurul ei sînt nebuni. Îi place s-o facă pe micuţa orfelină.

Dar simţeam o nuanţă interogativă în tonul vocii ei cînd pronunţă această ultimă propoziţie, ca şi cînd s-ar fi întrebat cum aveam să reacţionez – pînă unde mergea credulitatea mea.

— Ea joacă mai bine decît încerci tu să te prefaci. Nu mă crezi? mă întrebă ea după o pauză destul de lungă.

— Ştii foarte bine că nu te cred. Şi consider că este urît din partea surorii dumitale să nu aibă încredere în mine.

Tăcerea fu şi mai lungă de data aceasta.

— Nu puteam scăpa amîndouă deodată.

Şi continuă cu glas şoptit:

— Şi voiam să fiu sigură.

— Sigură de ce?

— Că eşti cu adevărat ceea ce pretinzi.

— I-am spus adevărul.

— Aşa îmi spunea ea. Cu ceva cam prea mult entuziasm ca s-o cred capabilă să judece limpede.

Şi adăugă cu o uşoară ironie:

— Un entuziasm pe care încerc să-l înţeleg. Cel puţin din punct de vedere fizic.

— Se poate verifica foarte uşor faptul că lucrez la colegiul din partea cealaltă a insulei.

— Ştim că există o şcoală. Presupun că n-ai nici o legitimaţie asupra dumitale.

— E ridicol.

— În condiţiile de faţă, e mai puţin ridicol decît dacă n-aş cere nimic.

Am fost nevoit să-i dau oarecare dreptate.

— N-am paşaportul la mine, ci numai un *permis de séjour* dat de greci; dacă crezi că ajunge...

— Poţi să mi-l arăţi, te rog?

Am căutat prin buzunarul din spate al pantalonilor, apoi am aprins vreo trei-patru chibrituri în timp ce ea studia permisul pe care era trecut numele meu, adresa şi profesiunea mea. Mi-l dădu înapoi.

— Mulţumită?

— Juri că nu eşti în slujba lui? întrebă ea pe un ton cît se poate de serios.

— Numai în sensul pe care îl ştii. Mi-a spus că Julie urmează un fel de tratament experimental pentru schizofrenici. N-am crezut nici o clipă. Sau, cel puţin, nu puteam crede aşa ceva cînd o vedeam lîngă mine.

— Nu l-ai mai văzut niciodată pe Maurice înainte de a veni aici cu o lună în urmă?

— Categoric nu.

— Şi n-ai semnat nici un contract cu el?

M-am uitat la ea.

— Vrei să spui că voi aţi semnat?

— Da. Dar nu pentru ceea ce se întîmplă acum. Ezită: O să-ţi spună Julie mîine.

— Aş dori să îmi arătaţi şi voi acte de identitate.

— Foarte bine. E corect. Aruncă ţigara şi o stinse cu piciorul. Întrebarea care a urmat m-a luat pe nepregătite: E poliţie pe insulă?

— Un sergent şi doi oameni. De ce?

— Mă întrebam şi eu aşa.

— Uite, i-am spus eu după o scurtă ezitare, hai să punem lucrurile la punct. La început aţi fost fantome. Pe urmă schizofrenice. Acum eşti schimbul doi la harem.

— Aproape că aş dori să fie aşa. Ar fi mai simplu. Adăugă repede: Nicholas, mi-a mers vestea că nu iau nimic în serios şi

acesta este oarecum motivul pentru care sîntem aici, astă-seară, şi, într-un fel, e destul de amuzant, chiar şi aşa. În realitate nu sîntem decît două tinere englezoaice care în ultimele două luni s-au băgat într-o încurcătură atît de mare că... Se opri brusc. Între noi se lăsă tăcerea.

— Împărtăşeşti şi tu fascinaţia lui Julie în faţa lui Maurice?

Nu răspunse imediat. M-am uitat la ea. Zîmbi uşor.

— Am vaga impresie că noi doi o să ne înţelegem bine.

— Deci nu eşti de aceeaşi părere cu ea?

Plecă ochii.

— Julie mă depăşeşte cu mult din punct de vedere intelectual, dar... am, în schimb, un simţ al realităţii care ei îi lipseşte cu desăvîrşire. Eu, cînd nu înţeleg ce se întîmplă, devin suspicioasă. Dar Julie crede orice.

— De ce ai întrebat de poliţie?

— Pentru că sîntem prizoniere. Oh, totul este făcut într-un mod foarte subtil. Nu ni se refuză nimic, nu există gratii. Presupun că ţi-a spus că permanent ni se dă asigurarea că ne putem întoarce acasă oricînd dorim. Numai că nu ştim cum se face, dar sîntem tot timpul păzite şi urmărite pas cu pas.

— Acum, în clipa asta, sîntem în siguranţă?

— Sper că da. Dar trebuie să plec repede.

— Pot foarte simplu să aduc poliţia, dacă vreţi.

— Mă linişteşti.

— Şi care e teoria ta despre ceea ce se întîmplă aici?

Zîmbi gînditoare.

— Tocmai voiam să-ţi pun şi eu aceeaşi întrebare.

— Presupun că e adevărat că domnul Conchis se ocupă în mod special de psihiatrie.

— Stă cu Julie de vorbă ore în şir şi îi pune tot soiul de întrebări de fiecare dată cînd pleci de aici. Ce ai spus, cum te-ai comportat, ce minciuni ţi-a spus... mă rog, de toate. Îţi face impresia că răspunsurile ei detaliate îi fac tot atîta plăcere ca şi cînd ar asista la întrevedere.

— O hipnotizează pe Julie?

— Ne-a hipnotizat pe amîndouă – pe mine o singură dată. E ceva extraordinar... Şi pe dumneata te-a...?

— Da.

— Pe Julie de mai multe ori. Ca s-o ajute să-şi înveţe rolurile. Toate lucrurile acelea despre Lily. A fost după aceea şi o şedinţă întreagă despre comportarea schizofrenicilor.

— O interoghează sub hipnoză?

— Ca să spun drept, nu. Are întotdeauna grijă ca cea dintre noi care nu este hipnotizată să fie de faţă. Am fost întotdeauna acolo şi am ascultat.

— Dar ai totuşi dubii?

Ezită din nou.

— Există ceva care ne nelinişteşte. Are ceva de voaiorist. Ne face impresia că vă urmăreşte cum vă îndrăgostiţi unul de celălalt. Se întoarse spre mine. Julie ţi-a vorbit despre trei inimi? Şi-a dat probabil seama după expresia mea că nu ştiam nimic. Mai bine să-ţi spună ea, mîine.

— Care trei inimi?

— Ideea iniţială era că eu nu trebuia să rămîn în umbră.

— Şi?

— Mai bine să-ţi spună ea.

— Noi doi? am încercat eu să ghicesc.

— Acum s-a renunţat, îmi răspunse ea după o scurtă ezitare. Din cauza celor întîmplate. Dar noi bănuim că a existat întotdeauna intenţia să se renunţe la asta. Ceea ce mă face să mă întreb ce mai caut eu aici.

— Dar e groaznic. Doar nu sîntem pioni pe o tablă de şah!

— O ştie foarte bine, Nicholas. Nu numai că vrea ca el să fie un mister pentru noi, dar vrea să fim şi noi un mister pentru el. Zîmbi şi murmură: În orice caz, sincer vorbind, nu sînt sigură că mi-ar fi plăcut să nu se renunţe la acea idee.

— Îmi dai voie să-i spun şi surorii tale?

Zîmbi şi plecă ochii.

— Nu trebuie să mă iei prea în serios.

— Am început să-mi dau seama de asta.

După o scurtă tăcere, reluă:

— Nicholas, Julie abia şi-a revenit după o poveste de dragoste dezastruoasă. Acesta este unul dintre motivele pentru care a vrut să plece din Anglia.

— Cît de bine o înţeleg!

— Da, ştiu. Ce încerc de fapt să spun este că n-aş vrea să fie lovită din nou.

— Nu sînt eu cel care s-o lovească.

Se aplecă uşor în faţă.

— Are o dexteritate aproape genială de a alege bărbaţii nepotriviţi. Nu te cunosc, deşi nu e o aluzie la dumneata. Doar că rezultatele din trecut mă fac să fiu precaută. Ca s-o apăr.

— De mine n-are nevoie să fie apărată.

— Vreau numai să spun că e tot timpul în căutare de poezie, de pasiune şi sensibilitate. Toate ingredientele astea romantice. Bucătăria mea e mult mai simplă.

— Proză şi *pudding*-ul tradiţional?

— Eu consider că un bărbat frumos nu trebuie să te atragă şi cu sufletul său nobil.

O spuse pe un ton sec, cu o uşoară nuanţă de regret care îmi plăcu. Mă uitam cu coada ochiului la ea. I-am văzut conturul feţei profilîndu-se pe cerul înstelat şi am întrezărit o lume unde ea şi Julie ar juca amîndouă acelaşi rol, unde le-aş fi avut lîngă mine pe amîndouă, cea întunecată şi cea palidă, schimbîndu-se între ele ca în poveştile renascentiste. Mi-am imaginat un viitor încîntător în care aveam, bineînţeles, să mă însor cu Julie, dar în care această cumnată la fel de atrăgătoare, dar totuşi diferită, ar face parte, fie şi numai sub raport estetic, din căsnicia noastră.

— Trebuie să plec, murmură ea.

— Am reuşit să te conving?

— În măsura în care acest lucru e posibil.

— Pot să te conduc pînă la locul unde vă ascundeţi?

— Nu vei putea intra.

— Bine. Dar am nevoie să-mi recapăt siguranţa. Ezită.

— Dacă promiţi că te întorci cînd îţi spun eu.

— De acord.

Ne-am ridicat şi, în lumina stelelor, am pornit-o în jos spre statuia lui Poseidon. Nu ajunsesem încă la ea cînd ne-am dat seama că nu am fost singuri. Ne-am oprit amîndoi împietriţi. O siluetă albă se profila la vreo douăzeci de metri mai încolo, printre tufişurile care, în partea dinspre mare, închideau luminişul din jurul statuii. Vorbisem prea încet pentru a putea fi auziţi, dar am avut totuşi un şoc.

June şopti:

— Of, Doamne! Fir-ar să fie!

— Cine e?

Mă apucă de mînă şi mă făcu să mă întorc.

— Cîinele nostru de pază mult iubit. Nu te mişca. Acum trebuie să rămîi aici.

M-am uitat peste umăr şi l-am văzut mai clar: un bărbat într-un halat alb ca de spital, un pretins infirmier cu un fel de mască neagră pe faţa, căruia nu-i puteam distinge trăsăturile.

June mă strînse de mîini şi ridică ochii spre mine ; o privire la fel de directă ca şi a Juliei.

— Eu am încredere în dumneata. Te rog să ai încredere în noi.

— Ce-o să se întîmple acum?

— Nu ştiu. Dar nu discuta nimic. Te rog, întoarce-te în casă.

Se aplecă puţin, mă trase uşor spre ea şi mă sărută pe obraz. În clipa următoare plecase îndreptîndu-se spre silueta îmbrăcată în alb. Cînd a ajuns în dreptul omului, am pornit-o pe urmele ei. Fără să scoată o vorbă, bărbatul se dădu la o parte, lăsînd-o să pătrundă în întunericul adînc de sub copaci, dar imediat blocă din nou intrarea potecii. Brusc am avut un şoc, chiar mai mare decît în clipa cînd dădusem prima oară cu ochii de el, căci mi-am dat seama că omul nu purta nici o mască. Era negru : un bărbat înalt şi bine legat, cu vreo cinci ani mai în vîrstă decît mine. Mă privea impasibil. M-am îndreptat spre el, dar, cînd nu mai eram decît la vreo zece paşi depărtare, negrul şi-a întins braţele, în semn de avertisment, barîndu-mi calea. Am văzut că era puţin întunecat la piele, că avea trăsături plăcute, o privire intensă, uşor lichidă, ochi de animal la pîndă concentrat să-mi ghicească mişcările. Stătea nemişcat, dar gata să sară, ca un atlet, ca un boxer care-şi adună forţele.

— Îmi plăceai mai mult cu masca de şacal, i-am spus eu, oprindu-mă.

Nu se clinti. Dar chipul lui June apăru din spatele lui, îngrijorat, rugător.

— Nicholas, întoarce-te în casă. *Te rog.*

Mi-am întors privirea de la ochii ei îngrijoraţi la figura neclintită a bărbatului dintre noi. June zise :

— Nu poate vorbi. E mut.

— Credeam că eunucii de culoare au dispărut o dată cu Imperiul Otoman.

Expresia de pe chipul lui nu se schimbă cîtuşi de puţin şi am avut impresia că nici măcar nu înţelesese ce am spus. Dar o clipă mai tîrziu îşi încrucişă braţele şi îşi îndepărtă picioarele. Sub halatul alb, de spital, purta un pulover negru pe gît. Îmi dădeam seama că ar fi dorit să mă reped la el şi chiar eram tentat s-o fac.

Am lăsat-o pe June să hotărască. Peste umărul lui, m-am uitat la ea. Am întrebat-o :

— Nu ţi se va întîmpla nimic?

— Nu. Te rog, pleacă.

— Voi aştepta lîngă statuie.

Aprobă din cap şi se îndepărtă. M-am întors lîngă zeul mărilor şi m-am aşezat pe soclul statuii. Fără să ştiu de ce, am întins mîna şi i-am apucat glezna de bronz. Negrul continua să stea nemişcat, cu braţele încrucişate, ca un gardian plictisit de muzeu – sau poate chiar ca un ienicer înarmat la porţile unui harem imperial. Am dat drumul gleznei divine şi mi-am aprins o ţigară. Simţeam nevoia să contracarez descărcarea de adrenalină. Un minut. Două. În ciuda celor ce-mi spuseseră cele două surori, nu credeam în existenţa unei ascunzători şi continuam să pîndesc zgomotul unei bărci cu motor. Dar nimic nu tulbura liniştea nopţii. Pe lîngă faptul că eram furios că fusesem tratat ca un puştan în faţa unei fete frumoase, mă simţeam stînjenit şi aveam chiar un sentiment de vinovăţie. Acum Conchis avea să fie pus imediat la curent cu întîlnirea noastră clandestină. Poate că avea să-şi facă şi el apariţia. Nu că mă temeam să-i spun în faţă ce părere aveam despre povestea lui absurdă cu schizofrenia, dar îmi era teamă că aveam să fiu definitiv îndepărtat pentru a fi încălcat atît de flagrant regulile jocului lui. O clipă am studiat posibilitatea de a ajunge cu negrul la o înţelegere, să argumentez, să-mi pledez cauza. Dar acesta stătea impasibil, nemişcat, în întunericul de sub copaci, figură de două ori anonimă, atît ca persoană, cît şi ca rasă.

Deodată, venind de undeva de jos, dinspre mare, un fluierat puternic sfîşie liniştea nopţii. Brusc, lucrurile au început să se succeadă cu repeziciune.

Din cîţiva paşi bărbatul în halat alb fu lîngă mine.

M-am ridicat în picioare şi l-am întrebat.

— Ce te-a apucat?

Dar era puternic şi agil ca un leopard şi cu vreo cinci centimetri mai înalt ca mine. Pe figura lui furioasă nu se citea nici cea mai mică urmă de umor. Trebuie să recunosc că mi se făcuse frică. Ochii îi străluceau cu o violenţă dementă şi-mi trecu prin cap că ar putea fi un Henrik Nygaard de culoare. Brusc mă scuipă în faţă şi cu palma deschisă mă împinse cu brutalitate înapoi jos pe soclul statuii. M-am lovit cu piciorul de marginea pietrei şi am fost nevoit să mă aşez. În timp ce-mi ştergeam saliva de pe obraz, l-am văzut pornind-o în jos pe poteca în pantă. Am deschis gura să strig după el, dar am renunţat. Mi-am scos batista şi am continuat să mă şterg pe faţă. Mă simţeam murdar; îmi era scîrbă. Dacă în clipa aceea Conchis ar fi fost în faţa mea, l-aş fi strîns de gît.

Dar m-am întors la poartă şi am coborît poteca ce ducea spre Moutsa. Simţeam nevoia să ies de pe domeniul lui Conchis. Ajuns pe plajă, m-am dezbrăcat şi m-am cufundat în mare : m-am spălat pe faţă cu apă sărată, apoi am pornit-o înot spre larg. Marea era luminată de algele fosforescente care se legănau în panglici lungi ce mi se încolăceau de mîini şi de picioare. Am plonjat din nou şi întorcîndu-mă cu faţa în sus am privit de sub apă punctele luminoase, uşor voalate, ale stelelor. Simţeam pe piele răcoarea mării, mîngîierea ei mătăsoasă.

Bănuisem întodeauna că povestea lui De Deukans şi galeria sa de păpuşi mecanice aveau un sens ascuns. Conchis transforma sau cel puţin încerca să transforme Bourani într-o galerie asemănătoare, dar marionetele sale erau oameni reali, în carne şi oase... Şi eu nu mai puteam îndura. June mă impresionase cu felul ei raţional de a vedea lucrurile. Era limpede că eu eram singurul bărbat din preajma lor în care puteau avea încredere ; şi, lăsînd la o parte orice altceva, aveau nevoie de ajutorul, de forţa mea. Îmi dădeam seama că n-ar fi folosit la nimic să mă reped în casă şi să am o explicaţie cu bătrînul ; cu siguranţă că mi-ar fi îndrugat alte minciuni. Era ca un animal care trebuia ademenit cu binişorul să iasă din vizuina lui pentru a putea fi prins şi omorît.

Călcam încet apa liniştită, privind în faţa mea panta abruptă dinspre est care ducea la Bourani ; şi încet-încet mă calmam. La urma urmei nu făcuse decît să mă scuipe ; putea să facă şi mai rău căci îl insultasem. Aveam eu multe defecte, dar rasist nu eram... sau cel puţin aşa îmi plăcea să cred. De altfel, era clar că bătrînul era cel care trebuia să facă mişcarea următoare, şi oricum ar fi reacţionat, eu aveam să mai aflu cîte ceva despre el. Trebuia să aştept să văd cum aveau întîmplările din noaptea asta să influenţeze „scenariul" de mîine. Şi am fost din nou cuprins de emoţie – să continue jocul ; acceptam chiar şi Minotaurul negru, n-avea importanţă, numai să continue, să ating în sfîrşit centrul labirintului şi să obţin recompensa pe care o doream.

Am ieşit la mal şi m-am şters cu cămaşa. Apoi m-am îmbrăcat şi am pornit-o spre casă. Totul era cufundat în tăcere. Am ascultat la uşa lui Conchis fără să îmi pese dacă mă vede cineva. Nu se auzea nici un zgomot.

46

Cînd m-am trezit, mă simţeam obosit; eram ca bătut. O senzaţie cu mult mai neplăcută decît cea pe care, în Grecia, ţi-o dă de obicei căldura. Era aproape zece. M-am spălat pe faţă şi mi-am turnat apă rece pe cap, m-am îmbrăcat în fugă şi am coborît pe terasa de sub colonade. Am ridicat tifonul care acoperea masa: micul dejun era pregătit, alături de spirtieră şi de obişnuitul ibric de aramă cu cafea. Am aşteptat puţin, dar nu a apărut nimeni. Tăcerea mă intriga; casa părea pustie. Mă aşteptasem să-l întîlnesc pe Conchis, să asist la vreun alt spectacol regizat de el şi nu eram nicidecum pregătit pentru această scenă goală. M-am aşezat la masă.

După ce am terminat de mîncat, am dus vasele murdare în coliba Mariei, sub pretext că o ajut, dar uşa era încuiată. Primul eşec. M-am dus sus şi am ciocănit la uşa lui Conchis, apoi am apăsat pe clanţă: al doilea eşec. Atunci am pornit-o prin toate încăperile de la parter. În grabă, mi-am aruncat ochii şi pe rafturile cu cărţi din sala de muzică, în căutarea lucrărilor sale de psihiatrie, dar tot fără succes. Şi brusc mi s-a făcut frică: după cele întîmplate în seara precedentă, totul se terminase. Dispăruseră definitiv cu toţii.

M-am dus pînă la statuie, apoi am străbătut încet tot domeniul, ca şi cum aş fi pornit în căutarea unei chei pierdute – apoi m-am întors în casă. Trecuse aproape o oră. Casa era la fel de pustie. Eram disperat şi în acelaşi timp total dezorientat – ce să fac? Să mă duc în sat, să mă adresez poliţiei? În cele din urmă, am coborît pe plajă. Barca dispăruse. Am pornit-o înot; am ieşit din micul golf şi am ocolit promontoriul. Aici, cea mai impozantă faleză a insulei, un morman de pietre şi roci sparte, cădea în mare de la o înălţime de peste treizeci de metri. Stîncile descriau spre răsărit un arc larg, fără să formeze propriu-zis un golf, dar ieşind suficient în afară pentru a ascunde plaja pe care se aflau cele trei căsuţe. Am inspectat faleza metru cu metru: nici un loc pe unde să se poată coborî sau unde să poată acosta o barcă oricît de mică. Şi totuşi aceasta era direcţia în care se îndreptau cele două surori cînd se duceau „acasă". În partea de sus a falezei, după ce se termina păduricea de pini, panta abruptă era acoperită doar de tufişuri joase, în spatele cărora era practic imposibil să te ascunzi. Rămînea deci o singură soluţie: o luaseră pe creasta

falezei, apoi cotiseră spre interiorul insulei şi ieşiseră dincolo de case.

Am înotat puţin mai departe spre larg, dar un curent de apă rece m-a făcut să mă întorc. Am văzut-o imediat. O fată într-o rochie de vară roz stătea la liziera pădurii de pini, sus pe faleză, cam la o sută de metri mai la est de locul unde mă aflam eu. Deşi era în umbră, silueta ei colorată nu putea scăpa privirii. Mi-a făcut semn cu mîna şi i-am răspuns. Făcu cîţiva paşi de-a lungul zidului de pomi verzi. Printre ramuri, soarele păta cu auriu rochia ei roz pal; şi deodată, am tresărit surprins: am mai zărit o pată roz; altă fată. Stăteau în picioare, una lîngă alta, două siluete identice: cea mai apropiată îmi făcu din nou semn cu mîna să mă întorc la mal. Amîndouă se întoarseră şi dispărură ca şi cînd ar fi pornit să-mi iasă în cale la mijlocul drumului.

Peste cîteva minute, cu cămaşa trasă în fugă peste slipul ud, am ajuns, cu sufletul la gură, la capătul opus al promontoriului. Nu erau în apropierea statuii şi am avut un moment de furie bănuind că vor să-şi bată iarăşi joc de mine – mi se arătaseră numai ca să dispară din nou. Dar am coborît spre faleză, dincolo de roşcovi, îndreptîndu-mă spre albastrul strălucitor al mării ce se zărea printre pini. Brusc am zărit cele două siluete. Şedeau una lîngă alta la umbră, pe o movilă de pămînt pietros, ceva mai la dreapta. Simţindu-mă mai liniştit, mi-am încetinit mersul. Rochiile lor identice erau foarte simple, cu mîneci scurte, puţin bufante, decoltate adînc; purtau ciorapi gri-bleu şi pantofi gri. Păreau două fete de nouăsprezece ani, drăguţe, feminine, avînd aerul unor orăşence în haine de sărbătoare – cam prea elegante, uşor caraghioase după părerea mea; iar coşul de răchită aşezat lîngă June amintea de vremea cînd erau încă studente la Cambridge.

Cînd m-am apropiat, June s-a ridicat în picioare şi a venit în întîmpinarea mea. Ca şi sora ei, purta părul lăsat pe spate; avea pielea aurie, mai bronzată decît mi se păruse în noaptea precedentă şi, văzute de aproape, chipurile lor nu mai erau atît de asemănătoare. June părea mai deschisă, cu o uşoară tentă de impertinenţă tinerească. Din spatele ei, Julie ne studia fără să zîmbească, ostentativ distantă. June începu să rîdă.

— I-am povestit că ai spus că îţi este indiferent pe care dintre noi aveai s-o întîlneşti în dimineaţa asta.

— Bravo.

Mă luă de mînă şi mă duse spre movila de pămînt.

— Iată-ţi cavalerul în zale strălucitoare.

Julie îmi aruncă o privire indiferentă.

— Bună dimineața.

— Știe tot, zise June.

Julie o privi pe sub sprîncene.

— Dar nu știu a cui a fost vina.

Julie se ridică și veni lîngă noi. Reproșul din priviri se transformă în îngrijorare.

— N-ai avut probleme la întoarcere?

Le-am povestit ce se întîmplase, că negrul mă scuipase în față. Cele două surori uitară pe loc de neînțelegerea dintre ele, iar eu am beneficiat din plin de atenția neabătută a două perechi de ochi albaștri-cenușii, privind cu îngrijorare. Apoi se uitară una la alta, ca și cînd cele povestite de mine nu făceau decît să confirme o discuție a lor anterioară. Julie vorbi prima.

— L-ai văzut pe Maurice în dimineața asta?

— Nu. Nici urmă.

Nou schimb de priviri.

— Nici noi, zise June.

— Totul pare absolut pustiu. V-am căutat peste tot.

June aruncă o privire peste umărul meu, spre pădurice de pini.

— Poate că așa pare. Dar fac pariu pe orice că nu e așa.

— Cine e negrul ăla nenorocit?

— Maurice îi zice „valetul" lui. Cînd nu ești tu aici ne servește și la masă. Se presupune că are grijă de noi cît timp stăm ascunse. Ca să-ți spun drept, nouă ne e cam frică de el.

— Chiar e mut?

— Cine știe? Noi ne cam îndoim. Stă ore în șir cu ochii ficși, cu aerul cuiva care știe multe.

— N-a încercat niciodată...?

Julie făcu din cap semn că nu.

— Nici nu pare să observe că sîntem femei.

— Atunci e orb.

June făcu o ușoară strîmbătură.

— Aș putea s-o iau drept o insultă, dacă lucrul acesta n-ar fi atît de liniștitor.

— Bătrînul e probabil la curent cu ce s-a petrecut aseară.

— Asta încercăm și noi să aflăm.

June adăugă:

— Misterul cîinelui care nu a lătrat noaptea.

M-am uitat la ea.

— Credeam că, oficial, eu nu trebuia să ştiu nimic despre existenţa ta.

— Urma oricum să ne întîlnim azi. Eu trebuia să confirm povestea lui Maurice.

Julie completă:

— După ce aş fi jucat eu una din vestitele mele scene; în rol de femeie nebună.

— Dar...

— Ce ne intrigă e faptul că a omis să ne povestească ultimul capitol. Ce se întîmplă cu noi după ce îţi dai tu seama că schizofrenia mea nu e autentică.

— Aşa că ne-am hotărît să redevenim noi înşine şi să vedm ce se întîmplă.

— Acum trebuie să-mi spuneţi tot ce ştiţi.

Julie aruncă o scurtă privire spre sora ei. June schiţă un gest ce simula uimirea.

— Nu cumva sînt *de trop*?

— Poţi să te duci să-ţi desăvîrşeşti bronzul tău dezgustător. Poate că te vom tolera şi pe tine la masa de prînz.

June făcu o reverenţă, apoi se duse să ia coşul de răchită şi, ridicînd un deget în semn de dojană, zise:

— Vreau să ştiu tot ce vorbiţi despre mine.

Am zîmbit şi în timp ce ea se îndepărta am observat în ochii lui Julie un reproş voalat.

— Era atît de întuneric. Şi cum era îmbrăcată la fel ca tine. Sincer, eu...

— Sînt furioasă pe ea. Lucrurile sînt şi aşa destul de complicate.

— Sînteţi foarte diferite una de alta.

— Ne-am cultivat deosebirile.

Vocea îi deveni mai caldă, mai sinceră:

— De fapt, sîntem foarte apropiate una de alta.

I-am luat mîna.

— Eu te prefer pe tine.

Nu m-a lăsat s-o îmbrăţişez, deşi nu şi-a retras mîna dintr-a mea.

— Ştiu un loc pe faleză unde putem vorbi fără să fim văzuţi.

Am pornit-o prin pădurica de pini.

— Nu te-ai supărat cu adevărat, aşa-i?

— Ţi-a făcut plăcere s-o săruţi?

— Numai pentru că eram sigur că eşti tu.

— A durat mult?

— Cîteva secunde.

Mă smuci de mînă.

— Mincinosule!

Dar îşi ascundea cu greu zîmbetul. Am ocolit un morman de stînci, un pin solitar şi apoi am coborît panta abruptă pînă la marginea falezei. În spatele nostru, stînca forma spre interior un zid natural ce ne ascundea privirilor. Un alt coş ne aştepta pe un cearşaf de baie verde întins la umbra unui pin îndoit de vînt. M-am uitat în jur, apoi am luat-o pe Julie în braţe. De data asta mă lăsă s-o sărut, dar întoarse imediat capul.

— Atît de mult aş fi dorit să vin aseară.

— A fost groaznic.

— A trebuit s-o las pe ea să vină. Apoi, cu un suspin uşor: Susţine că ea n-are parte decît de lucrurile neplăcute.

— N-are importanţă. Azi avem toată ziua în faţa noastră.

Îşi lipi buzele de umărul meu, sărutîndu-mă prin cămaşa udă.

— Trebuie să vorbim.

Îşi aruncă pantofii, apoi se aşeză pe cearşaf cu picioarele sub ea. Ciorapii bleu nu-i ajungeau decît pînă sub genunchi. Rochia era de fapt albă, dar cu un imprimeu mărunt cu trandafiri roz. Decolteul adînc lăsa să se zărească puţin curba graţioasă a sînilor. Îmbrăcată astfel, Julie avea aerul unei şcolăriţe cu un soi de senzualitate inocentă. Vîntul se juca prin buclele ce-i atîrnau pe spate ca pe vremea cînd fusese „Lily" pe plajă. Dar ce contribuise cîndva la întruchiparea acelui personaj dispăruse, se scursese ca apa printre degete. M-am aşezat lîngă ea şi ea s-a întors după coş. Rochia se întinse peste sîni, peste talia fină. Apoi se întoarse spre mine şi privirile ni se întîlniră; ochii aceia frumoşi albaştri-cenuşii, cu tăietura uşor oblică, priviră o clipă drept în ochii mei.

— Hai, întreabă-mă tot ce vrei.

— Ce făceai la Cambridge?

— Limbi clasice. Îmi remarcă uimirea. Asta a studiat şi tata. Era profesor, ca tine.

— Era?

— A murit. În India, în timpul războiului.

— Şi June tot asta a studiat?

Zîmbi.

— Nu. Eu am fost mielul sacrificat. Pe ea au lăsat-o să studieze ce-i plăcea. Limbi moderne.

— Cînd aţi plecat de la Cambridge?

— Anul trecut.

Vru să mai spună ceva, se răzgîndi, apucă coşul şi-l aşeză între noi.

— Am adus tot ce am găsit. Îmi e atît de teamă să nu vadă ce fac.

Am privit în jur, dar zidul natural ne proteja complet. Numai cineva care s-ar fi aplecat peste faleză ne-ar fi putut vedea. Scoase din coş o cărticică jerpelită, pe jumătate legată în piele neagră, cu marginile ca o marmură verde. M-am uitat la titlu: *Quintus Horatius Flaccus, Parisiis.*

— E un Didot Aîné.

— Cine a fost Didot? întrebai eu, văzînd data imprimată: 1800.

— Un vestit tipograf francez.

Deschise cartea; pe foaia de gardă avea o dedicaţie scrisă într-o caligrafie îngrijită: *Din partea „Idioatelor" dintr-a IV B încîntătoarei lor profesoare, domnişoara Julia Holmes.* Dedesubt, vreo cincisprezece iscălituri: *Penny O'-Brien, Susan Smith, Susan Mowbray, Jane Willings, Lea Gluckstein, Jean Ann Moffat...*

— Unde s-a întîmplat?

— Te rog, uită-te mai întîi la astea.

Şase sau şapte plicuri. Trei dintre ele adresate: „Domnişoarei Julia şi domnişoarei Jane Holmes, c/o Maurice Conchis, Esquire, Bourani, Phraxos, Grecia". Timbrele erau englezeşti şi ştampilele recente, toate din Dorset.

— Citeşte una dintre ele.

Am scos scrisoarea din plicul de deasupra. Era scrisă pe hîrtie cu antet: *Ansty Cottage, Cerne Abbas, Dorset.* Fusese probabil scrisă în grabă:

> Dragele mele, am fost îngrozitor de ocupată cu toată nebunia asta cu expoziţia şi tocmai acum domnul Arnold a sosit şi vrea să înceapă zugrăvitul cît mai curînd. Şi ce vă închipuiţi, Roger – n-o să credeţi – a telefonat că e la Bovington şi s-a invitat pentru sfîrşitul de săptămînă. A fost foarte dezamăgit cînd a auzit că sînteţi plecate amîndouă – nu ştia nimic. Îl găsesc mult mai agreabil – nu mai face atîta pe grozavul. Şi e căpitan! Cum nu ştiam ce să fac cu el, i-am invitat la masă pe micuţa Drayton şi pe fratele ei şi totul a ieşit foarte bine. Billy s-a îngrăşat groaznic şi Moş Tom zice că e din cauza ierbii, aşa că am întrebat-o pe micuţa D. dacă nu vrea să mai călărească pe el din cînd în cînd, ştiind că voi veţi fi de acord...

M-am uitat la sfîrşit. Scrisoarea era iscălită *Mami*. Am privit-o pe Julie.

— Ce să-i faci! zise strîmbîndu-se uşor. Scrie aşa cum vorbeşte.

Îmi întinse trei scrisori. Una era scrisă de un fost coleg de cancelarie. Îi scria despre ceilalţi profesori, despre activităţile din şcoală. Alta era de la o prietenă care iscălea Claire. Cealaltă, de la o bancă din Londra, îi era adresată lui June, informînd-o că suma de o sută de lire fusese vărsată în contul ei pe 31 mai. Am reţinut adresa: Barclay's Bank, Englands Lane, Londra NW3. Numele directorului era P.J. Fearn.

— Şi asta.

Era paşaportul ei. Domnişoara J.N. Holmes.

— N.?

— Neilson. Numele mamei de domnişoară.

Am citit *semnalmentele* pe pagina de lîngă fotografie. *Profesia*: profesoară. *Data naşterii*: 16.01.1929. *Locul naşterii*: Winchester.

— La Winchester preda tatăl tău?

— Da, era profesor titular de limbi clasice.

Ţara de reşedinţă: Anglia. *Înălţime*: 1,67 m.

Culoarea ochilor: cenuşii. *Părul*: blond.

Semne particulare: cicatrice la încheietura mîinii stîngi (soră geamănă). În partea de jos a paginii se iscălise cu un scris aplecat. Am răsfoit paginile pentru vize. Două călătorii în Franţa, una în Italia în vara precedentă. O viză de intrare în Grecia, emisă în aprilie; o ştampilă de intrare: Atena, 2 mai – totul se pregătea încă de pe atunci. În anul precedent, nimic.

— La ce colegiu ai fost?

— Girton.

— Atunci trebuie s-o cunoşti pe bătrîna domnişoară Wainwright. Doctor Wainwright.

— La Girton?

— Specialistă în Chaucer, Langland. Se uită fix la mine, apoi coborî privirea şi din nou mă privi zîmbind. Nu se lăsa atrasă în cursă.

— Gata, îmi cer scuze. Bine. Ai fost la Girton. Pe urmă te-ai angajat ca profesoară.

Rosti numele unei foarte cunoscute şcoli de fete, situată în partea de nord a Londrei.

— Nu prea e plauzibil.

— De ce?

— O şcoală atît de puţin *distinsă*!

— Nu ţineam să fiu la o şcoală *distinsă*. Îmi doream numai să fiu la Londra.

Îmi zîmbi şi cu un gest maşinal îşi trase fusta peste genunchi:

— Să nu crezi că sînt obişnuită cu genul de viaţă care se duce aici.

— De ce voiai să stai la Londra?

— La Cambridge, June şi cu mine făcusem teatru. Şi una şi cealaltă aveam meseria noastră, dar...

— Ea ce meserie avea?

— Lucra în publicitate. Redacta texte pentru reclame. Un mediu care nu-mi prea place. Sau, cel puţin bărbaţii.

— Dar te-am întrerupt.

— Voiam doar să-ţi spun că nici una dintre noi nu ne prea înnebuneam după meseria noastră. Am făcut cunoştinţă cu o trupă de teatru de amatori care se numea Tavistock Rep. Au un teatru mic la Cononbury.

— Da, am auzit de el.

M-am lăsat puţin pe spate şi m-am rezemat în cot. Ea stătea ceva mai la o parte, sprijinindu-se pe un braţ. În spatele ei, albastrul mării se contopea în azurul cerului. Briza adia uşor printre ramurile pinilor de deasupra noastră, mîngîindu-ne pielea ca un şuvoi de apă caldă. Descopeream o nouă Julie, pe Julie cea adevărată, simplă şi cu o expresie serioasă în priviri şi o găseam şi mai încîntătoare decît pe cealaltă, dinainte. Începeam să înţeleg ce îmi lipsise pînă acum: senzaţia că e o fată ca oricare; că o simt accesibilă.

— Deci, cum spuneam, în noiembie anul trecut au montat *Lysistrata*.

— Dar spune-mi mai întîi de ce nu-ţi place să fi profesoară?

— Ţie îţi place?

— Nu. Sau mai exact nu-mi plăcea înainte să te întîlnesc pe tine.

— Pur şi simplu... nu pot să pun suflet în ce fac. Şi aerul rigid pe care trebuie să-l abordezi!

I-am zîmbit şi am aprobat-o din cap.

— Deci *Lysistrata*.

— Poate ai auzit ce s-a spus despre spectacol la vremea aceea. Sau poate ai citit vreun articol. Nu? Ei bine, un regizor destul de isteţ, pe nume Tony Hill, ne-a distribuit pe amîndouă, pe June şi pe mine, în rolul principal şi jucam amîndouă în acelaşi timp. Eu stăteam în partea din faţă a scenei şi rosteam versurile, unele

din ele în greacă, în timp ce June le interpreta mimînd. S-a scris... în mai multe ziare. O mulţime de oameni de teatru au venit la spectacol. Pentru regie, nu pentru noi.

Răscoli prin coş şi scoase un pachet de ţigări. Am aprins ţigări pentru amîndoi şi ea şi-a continuat povestirea :

— Într-o zi, spre sfîrşitul spectacolului, un bărbat a venit în culise, şi ne-a spus că e impresar şi că ştia pe cineva care voia să ne cunoască. Un producător de filme !

Zîmbi cînd văzu privirea mea uimită.

— Normal ! Şi era atît de reticent şi nu voia să spună despre cine este vorba, că totul părea cusut cu aţă albă. Dar peste două zile, cînd am primit amîndouă cîte un buchet enorm de flori şi o invitaţie la dejun la Claridge, de la cineva care semna...

— Nu-i nevoie. Am ghicit.

Plecă cu un gest brusc capul.

— Am discutat ce să facem şi am acceptat : ni s-a părut nostim. După o scurtă pauză, continuă : Cînd l-am văzut pe Maurice am fost uluite. Poate pentru că fusesem atît de sigure că avea să apară unul din indivizii aceia respingători, gen Hollywood. Cînd colo am dat de acest domn... părea absolut sincer. Era clar că aveam de-a face cu un om bogat. Ne-a spus că avea tot soiul de firme comerciale prin Europa. Ne-a dat o carte de vizită pe care era trecută o adresă în Elveţia, dar ne-a spus că stă mai mult în Franţa şi în Grecia. Ne-a descris chiar şi peisajul de la Bourani şi insula. Tot ce e aici ; exact aşa cum e... locul vreau să zic.

— Despre el nu v-a spus nimic ?

L-am întrebat cum de vorbeşte atît de bine englezeşte şi ne-a spus că în tinereţe visul lui fusese să se facă doctor şi urmase chiar cîţiva ani de medicină la Londra. Ridică uşor din umeri. Ştiu că multe din cele ce ne-a spus atunci sînt baliverne, dar punînd cap la cap toate frînturile de informaţii pe care le-am mai cules de atunci, am ajuns la concluzia că şi-a petrecut totuşi tinereţea, în mare parte, în Anglia. S-ar putea chiar să fi urmat şi liceul în Anglia, stînd la internat. Zilele trecute se exprima foarte sarcastic despre colegiile particulare englezeşti. Părea să vorbească în cunoştinţă de cauză. Îşi stinse ţigara. Sînt sigură că e vlăstarul unei familii bogate şi cred că s-a răzvrătit împotriva autorităţii paterne şi a rupt-o cu familia.

— N-aţi descoperit... ?

— Nu de la început. Am pus cîteva întrebări timide. Îmi aduc foarte bine aminte ce ne-a spus : „Tata era un tip cît se poate de

neinteresant. Un milionar cu mentalitatea unui sărăntoc". Punct. Mai multe n-am putut afla. Doar că ne-a spus o dată că s-a născut la Alexandria – el, Maurice. Există într-adevăr acolo o colonie destul de mare de greci bogaţi.

— În concluzie, nici vorbă de povestea cu De Deukans, ci dimpotrivă.

— Bănuiesc că asta a fost o tentaţie căreia Maurice însuşi trebuie să-i fi căzut pradă la un moment dat. Un mod în care i-ar fi plăcut să folosească averea pe care a moştenit-o.

— Cam aşa mi s-a părut şi mie. Dar spune-mi ce a fost la Claridge.

— Ce să-ţi spun? Totul se potrivea perfect cu ce ni se spusese. Făcea tot posibilul să ne dea impresia că nu avem de-a face cu un milionar, ci cu un om de cultură cosmopolit. S-a interesat ce am studiat la Cambridge – ceea ce, bineînţeles, i-a oferit un bun prilej să ne demonstreze cît e el de citit. Apoi am discutat despre teatrul contemporan, un subiect în care s-a dovedit categoric un bun cunoscător. Despre situaţia din restul Europei. Ne-a spus că subvenţiona un mic teatru experimental la Paris. Suspină. Ce să-ţi mai spun? Ne-a făcut dovada că avem clar de-a face cu un om de cultură. Ba începusem chiar să ne întrebăm ce căutau două biete fete ca noi într-o astfel de companie. În cele din urmă, June, în stilul ei caracteristic, i-a pus întrebarea direct: la care el ne-a spus că este acţionarul principal al unei companii cinematografice din Liban şi, deodată, din senin, ne-a spus că voia să jucăm într-un film pe care îl va turna în vara asta.

— Dar sigur că aţi...

— Doar că nu ne-a pufnit rîsul. Părerea noastră era că de fapt el ne propunea cu totul altceva – un lucru de care îl suspectasem de la bun început. Şi atunci a început să ne expună condiţiile. Nici acum nu-şi revenise din uimire. O mie de lire fiecăreia dintre noi la semnarea contractului. Încă o mie cînd terminam filmarea. Plus o sută de lire pe lună fiecăreia pentru cheltuieli, care, după cum s-a dovedit pînă acum, nu au existat.

— Iisuse! Şi aţi văzut vreun ban?

— Banii de la iscălirea contractului. Şi, lunar, banii pentru cheltuieli.

Plecă ochii, uşor ruşinată, ca şi cum s-ar fi temut să nu o consider interesată. Netezi încet cu palma cearşaful de plajă.

— Acesta este unul din motivele principale pentru care sîntem încă aici, Nicholas. E absurd, dar n-am făcut aproape nimic ca să justificăm aceşti bani.

— Şi, mă rog, despre ce urma să trateze filmul?

— Urma să fie filmat aici în Grecia. Îţi explic imediat. Mă privi uşor tulburată. Să nu crezi că ne-am comportat ca două gîşte. N-am spus imediat da. Dimpotrivă. Dar a ştiut să prezinte lucrurile atît de bine. Ne-a vorbit aproape părinteşte. Bineînţeles că nu ne-am hotărît pe loc, voiam să ne mai interesăm şi noi în dreapta şi în stînga, să ne consultăm cu impresarul – deşi la vremea aceea n-aveam nici un impresar.

— Şi?

— Ne-a condus acasă cu maşina – un Rolls – şi noi urma să mai reflectăm. „Acasă" era un apartament minuscul intr-o mansardă în Belsize Park. Ne simţeam ca două Cenuşărese. Maurice ştia cum trebuie să acţioneze; nici o clipă nu ne-a lăsat impresia că ne presează. Asta ne-ar fi dat de bănuit. După aceea l-am mai văzut de vreo două-trei ori. Ne scotea în oraş. La teatru, la operă. N-a făcut niciodată nici cea mai mică încercare să rămînă singur cu vreuna dintre noi. În sfîrşit, ar fi o mulţime de lucruri de spus. Trec peste ele. Îl ştii cum e cînd vrea să fie fermecător. Sentimentul acela pe care ţi-l dă că ai de-a face cu cineva care cunoaşte viaţa.

— Ce părere aveau ceilalţi? Prietenii voştri, producătorul?

— Erau de părere că trebuie să fim foarte prudente. Ne-am găsit un impresar. N-auzise nici de Maurice şi nici de compania cinematografică din Beirut. Dar foarte curînd a descoperit că există într-adevăr şi face filme pentru ţările arabe. Irak şi Egipt. Aşa ne spusese şi Maurice. Ne explicase că încercau să pătrundă pe piaţa europeană, iar filmul nostru urma să fie finanţat de compania libaneză doar din motive fiscale.

— Cum se numea compania?

— „Polymus Films". Silabisi numele. Este trecută în anuarul de companii cinematografice. O companie respectabilă şi prosperă, după cîte a descoperit impresarul nostru. Ca şi contractul care, cînd am ajuns să-l semnăm, era perfect legal.

— Crezi că ar fi putut să-l cumpere pe impresar?

Oftă.

— Asta ne-am întrebat şi noi. Dar nu cred că a fost nevoie. Suma pe care ne-o oferea era atît de mare! Oricum, banii sînt ceva palpabil, există în bancă. Bineînţeles că ne-am dat seama că există un risc. Poate dacă ar fi fost vorba numai de una dintre noi... Dar eram amîndouă.

Îmi aruncă o privire uşor întrebătoare, încercînd să vadă dacă o cred.

— Crezi ce-ţi povestesc?

— Consideri că am motive să mă îndoiesc?

— Nu, dar mi se pare că nu ştiu să mă exprim cum ar trebui.

— Te descurci foarte bine.

Mă privi din nou neîncrezătoare – cum aveam să reacţionez oare la atîta credulitate naivă? – apoi îşi coborî privirea.

— Şi în plus mai era şi... Grecia. Făcusem studii de filologie clasică. Toată viaţa îmi dorisem să văd ţara asta. Şi ăsta a fost un motiv. Maurice ne-a asigurat că vom avea timp să vizităm totul. Şi nu s-a dezis. Vreau să spun că... Sigur e jocul ăsta, scenele pe care trebuie să le jucăm. Dar în rest, lunile pe care le-am petrecut cu el au fost o lungă şi plăcută vacanţă.

Păru din nou stînjenită de faptul că amîndouă cîştigau cu mult mai mult decît mine.

— Are un iaht fantastic. Trăim ca două prinţese.

— Şi mama ta?

— Oh, Maurice a ştiut cum s-o ia. A insistat s-o cunoască într-o zi cînd a venit ea la noi, la Londra. A dat-o gata cu manierele lui de gentleman. Un surîs trist. Şi cu banii.

— Ştie ce se întîmplă aici?

— I-am spus că sîntem încă în repetiţii. Nu vrem să fie îngrijorată din pricina noastră. Făcu o mică strîmbătură. Face atîta caz din orice fleac!

— Şi cu filmul?

— Subiectul e dintr-o povestire grecească, scrisă de un oarecare Theodoritis. Ai auzit de el? *Trei inimi.*

Am făcut din cap semn că nu.

— Se pare că nu s-a tradus. A scris prin anii '20 şi e vorba de două tinere englezoaice, fiicele ambasadorului britanic la Atena (dar în original nu e vorba de gemene), care se duc să-şi petreacă vacanţa pe o insulă grecească, pe la începutul primului război mondial...

— Nu cumva pe una din ele se întîmplă s-o cheme Lily Montgomery?

— Nu, aşteaptă. Deci pe o insulă. Acolo întîlnesc un scriitor grec – un poet, bolnav de tuberculoză, pe moarte... şi care se îndrăgosteşte, pe rînd, de fiecare dintre cele două surori, iar ele, la rîndul lor, se îndrăgostesc de el şi toată lumea e foarte nefericită şi totul se termină... pricepi. De fapt, nu e chiar aşa de stupid cum pare şi are un oarecare farmec romantic.

— Ai citit cartea?

— Cît s-a putut. Cîteva pasaje.

Am întrebat:

— *Xerete kala ta nea allenika?*

Îmi răspunse într-o greacă-*demotiki* cu mult mai fluentă şi mai corectă decît a mea, căci învăţase şi greaca modernă, deşi, contrar părerii generale, faptul că ştia greaca veche nu-i era de mare ajutor. Mă privi drept în ochi şi eu mi-am luat aerul atent al unui elev ascultător.

— La Londra, Maurice ne-a arătat şi un scenariu al filmului.

— În engleză?

— Ne-a spus că spera să-l poată difuza în două versiuni. Greacă şi engleză. Dublînd vocile. Dădu din umeri. Părea ceva posibil de interpretat, deşi, de fapt, nu a fost decît un nou tertip de-al lui.

— Dar cum...

— Stai. Nu te grăbi. Altă dovadă.

Răscoli în coş, stînd întoarsă cu spatele spre mine, şi scoase un portvizit, din care extrase două tăieturi din ziar. Una le reprezenta pe cele două surori pe o stradă din Londra. Rîdeau. Era iarnă; purtau paltoane şi căciuliţe de lînă. Chiar dacă nu aş fi recunoscut caracterele tipografice ale ziarului, aş fi găsit toate informaţiile pe cartonaşul cenuşiu al agenţiei de presă pe care era lipită tăietura din ziar: *„Evening Standard, 8 ianuarie 1953"*. Şi dedesubt:

ŞI ÎN PLUS SÎNT ŞI INTELECTUALE!

Două gemene norocoase, de la stînga la dreapta, June şi Julie Holmes, vor fi vedetele unui film ce se va turna în vara aceasta în Grecia. Gemenele şi-au făcut amîndouă studiile la Cambridge, au jucat în mai multe piese în timpul studenţiei şi la un loc vorbesc opt limbi. Aviz cititorilor noştri: pentru moment, nici una dintre ele nu doreşte să se mărite.

— N-am scris noi nota.

— M-aş fi mirat.

Cealaltă tăietură era din „Cinema Trade News" şi dădea aproximativ aceleaşi informaţii într-o versiune mai americană.

— Ah! Uite... Asta e mama.

Scoase din portvizit o fotografie şi mi-o întinse. O femeie cu părul cîrlionţat pe şezlong, într-o grădină, cu un prepelicar la picioare. Mai era încă o fotografie în portvizit şi i-am cerut s-o văd. Un bărbat de vreo treizeci de ani, îmbrăcat într-o cămaşă sport, cu o figură energică şi inteligentă.

— Este...?

— Da. Şi adăugă: A fost.

Îşi luă fotografia înapoi. Era clar că nu voia să vorbească despre el şi n-am insistat.

Continuă repede:

— Sigur că acum ne dăm seama că toată povestea îi furniza lui Maurice o explicaţie plauzibilă pentru ceea ce urmărea el. Dacă trebuia să jucăm rolul fiicelor binecrescute ale unui ambasador de pe la 1914... am considerat de la sine înţeles că trebuie să luăm lecţii de ţinută. Am făcut probe de costume. Toate rochiile lui Lily au fost create la Londra şi în mai am plecat. El ne-a aşteptat la Atena şi ne-a spus că restrul trupei urma să se adune peste vreo două săptămîni. Ne spusese deja treaba asta, aşa că nu ne-am mirat. Ne-a luat cu el într-o croazieră la Rodos, în Creta, pe iahtul lui, *Arethusa*.

— Care nu acostează niciodată aici?

— De obicei e ancorat la Nauplia.

— La Atena – aţi stat la el?

— Cred că n-are casă în Atena. Cel puţin, aşa spune. Am stat la hotel, la Grande-Bretagne.

— Şi studiourile?

— Ştiu, ar fi trebuit să ne dea de gîndit. Dar ni se spusese că nu se vor filma aici decît exterioarele şi interioarele la Beirut. Ne-a arătat schiţe de decor. Ezită: Nicholas, pentru noi era o lume complet nouă. Dacă n-am fi fost atît de neştiutoare şi atît de pline de entuziasm! Ne-a prezentat două persoane. Actorul grec care urma să joace rolul poetului şi regizorul. Tot grec. Am luat masa cu toţii... Amîndoi ni s-au părut foarte drăguţi.

Am vorbit mult despre film.

— N-aţi încercat să aflaţi cîte ceva despre ei?

— N-am stat la Atena decît două zile – pe urmă am plecat cu Maurice cu iahtul. Ei urmau să vină direct aici.

— Dar n-au apărut.

— N-am mai dat ochii cu ei. E drept că ni s-a părut ciudat că nu s-a făcut nici un fel de publicitate, dar au găsit o explicaţie şi pentru asta. Se pare că aici, dacă spui că vrei să faci un film, năvălesc sute de figuranţi în speranţa că pot obţine ceva de lucru.

Ştiam din întîmplare că este adevărat. Cu vreo trei-patru luni în urmă venise o echipă de filmare în insula Hydra şi doi dintre ospătarii de la liceu plecaseră fără să anunţe în speranţa că vor fi angajaţi ca figuranţi. Cîteva zile nu se vorbise decît despre

asta. Nu i-am spus nimic lui Julie, dar am zîmbit ca unul ce era la curent cu astfel de situaţii.

— Şi aţi venit aici.

— După o croazieră absolut minunată. Dar aici a început nebunia. La nici două zile după sosire ne-am dat seama că Maurice se schimbase. În timpul croazierei, din multe puncte de vedere ne apropiasem de el... Poate şi din cauză că din 1943 simţeam lipsa unui tată. Evident că nu-l putea înlocui, dar era ca şi cum ne-ar fi picat din cer un fel de unchi bogat. Faptul că stătusem atîta vreme numai cu el ne făcea să avem încredere în el. Şi am petrecut pe iaht cîteva seri de neuitat. Discuţii extraordinare. Despre viaţă, despre dragoste, despre teatru... tot soiul de lucruri. Deşi, cînd încercam să aflăm cîte ceva despre trecutul lui, brusc parcă se închidea într-o carapace. Ştii cum e. Sînt lucruri pe care le înţelegi abia cînd le judeci retrospectiv. Cum să-ţi explic eu – cît am fost pe iaht, totul a fost aşa de bine, de normal, de... civilizat. Şi apoi, după ce am sosit aici, totul s-a schimbat. Nu mai eram invitatele lui. Ne simţeam ca două prizoniere.

Ochii ei îmi căutau din nou privirea, încercînd parcă să afle dacă nu-mi displăcea faptul că tot îi mai găsea bătrînului unele calităţi. Se lungise pe cearşaf, proptită într-un cot şi vorbea cu glas şoptit. Din cînd în cînd, îşi dădea după ureche şuviţele de păr răvăşite de vînt.

— Cunosc senzaţia asta.

— Prima dată... am vrut să vizităm satul. Nu ne-a dat voie. Voia să toarne filmul în linişte. Numai că era mult prea linişte. În afară de noi nu mai era nimeni. Nici urmă de generatoare, de reflectoare, de *travelling*-uri, nimic din toate cîte se folosesc de obicei... Şi nici vorbă de echipă de filmare. În schimb, trăiam sentimentul îngrozitor că Maurice ne pîndeşte fiecare mişcare. Apăruse ceva enervant în felul în care zîmbea, ca şi cînd ar fi ştiut ceva de care noi nu aveam habar şi că acum, n-avea nevoie să se mai prefacă.

— Da, ştiu ce vrei să spui.

— Era, cred, a doua noastră după-amiază aici. În timp ce eu dormeam, June a vrut să facă o plimbare. Dar cînd a ajuns la poartă, deodată i-a ieşit în cale negrul ăla tăcut – pe care nu-l mai văzusem pînă atunci –, a păşit în mijlocul potecii şi i-a barat calea. N-o lăsa să treacă. Nu scotea o vorbă. A fost, bineînţeles, îngrozită. S-a întors imediat şi ne-am dus amîndouă la Maurice. Se opri o clipă, apoi cu ochii plecaţi continuă : Atunci ne-a spus că

nu e vorba de nici un film. Nu chiar direct. Şi-a dat seama că sîntem... În fine. Ne-a supus unui soi de interogatoriu. Se purtase vreodată necuviincios cu noi? Nu onorase toţi termenii contractului în ce priveşte partea financiară? Relaţia pe care o stabilisem pe iaht nu era...? Înţelegi. După care ne-a vorbit deschis. Da, ne amăgise cu filmul, dar nu în întregime. Avea realmente nevoie de serviciile a două actriţe inteligente şi talentate – aprecierile îi aparţin. Ne-a rugat să-l ascultăm pînă la capăt şi ne-a jurat că dacă după aceea nu eram convinse, atunci...

— Puteaţi să plecaţi?

Făcu din cap semn că da.

— Şi am făcut greşeala să ascultăm. A vorbit ore în şir. Pe scurt ne-a explicat că deşi se interesa cu adevărat de teatru – şi este efectiv proprietarul acelui studio cinematografic din Liban – rămăsese mult mai legat de medicină decît ne lăsase, la început, să bănuim. Că se ocupa în mod special de psihiatrie şi că studiase un timp chiar cu Jung.

— Gogoşile astea mi le-a vîndut şi mie.

— Eu ştiu atît de puţin despre Jung. Crezi că...

— Pe mine a reuşit să mă convingă.

— Pînă la urmă, în ciuda împotrivirilor noastre, ne-a convins şi pe noi. Dar în ziua aceea... Ne-a spus de nu ştiu cîte ori că avea nevoie de noi să-l ajutăm să treacă bariera, să poată păşi intr-o lume nouă, jumătate artă, jumătate ştiinţă. O aventură unică, psihologică şi filosofică în acelaşi timp. Ceea ce putea fi considerată ca o călătorie nemaiîntîlnită în subconştientul omului. Cam astea au fost cuvintele pe care le-a folosit şi bineînţeles că eram curioase să aflăm ce se ascundea în spatele acestor vorbe mari – ce aştepta, de fapt, de la noi. Atunci ne-a vorbit prima oară despre tine. Că voia să creeze o situaţie în care noi două urma să jucăm roluri asemănătoare cu cele din filmul despre care ne vorbise. *Trei inimi.* Iar tu, fără să ştii, aveai să joci rolul poetului grec.

— Doamne, Dumnezeule! Dar trebuie să fi...

Îşi lăsă capul pe un umăr şi privi în depărtare, spre mare.

— Nicholas, am fost uluite. Şi totuşi, într-un fel... Nu ştiu. Era poate marea aventură. Vezi, oamenii de teatru adevăraţi, odată coborîţi de pe scenă sînt destul de limitaţi şi de neinteresanţi. În timp ce Maurice... Îmi amintesc că June a bombănit ceva că se simte jignită. Cum îndrăznea... cum îşi permitea să creadă că poate cumpăra oamenii pentru simplul motiv că era bogat. A fost singura dată cînd l-am văzut pe Maurice pe punctul

a-şi ieşi din fire. Se enervase. S-a lansat într-o tiradă lungă şi mi-am dat seama că era şi el o dată sincer cînd ne-a explicat ce complex de vinovăţie îi dă atîta bogăţie. Că singura lui pasiune reală este să cunoască, să descopere, să extindă cunoştinţele umane. Că visul vieţii lui e să pună în aplicare o teorie la care se gîndeşte de mult. Că nu era vorba de nici un fel de egoism din partea lui şi nici de un simplu capriciu mai năstruşnic... mă rog atît cît se putea vorbi de autenticitate în acest domeniu. A fost de-a dreptul impresionant şi pînă la urmă June n-a mai zis nimic.

— Trebuia să fi întrebat care era teoria pe care voia s-o verifice.

— L-am întrebat de nu ştiu cîte ori, n-ai grijă. Dar de fiecare dată ne închidea gura cu acelaşi argument. Dacă am fi ştiut dinainte, experimentul şi-ar fi pierdut autenticitatea. Expresia îi aparţine. Ne-a dat o groază de explicaţii şi ne-a înşirat o mulţime de analogii. Într-un fel, urma să fie un soi de extindere fantastică a metodei lui Stanislavski. Crearea unor relaţii mai reale decît însăşi realitatea. Urma să fie ca un om care traversează o pădure de diverse posibilităţi, ghidat de o voce misterioasă, mai multe voci, chiar – voci care nu ştiu nici ele (astea eram noi) care erau, de fapt, alternativele. Mai compara experimentul şi cu o piesă de teatru, dar o piesă fără replici scrise şi fără public. Numai cu actori.

— Şi la sfîrşit – ni se va explica şi nouă?

— Aşa ne-a promis de la bun început.

— Chiar şi mie?

— Cred că moare să ştie ce gîndeşti şi ce simţi cu adevărat. Căci tu eşti centrul atenţiei. Cobaiul principal.

— E limpede că v-a cîştigat pe amîndouă.

— June şi cu mine am discutat o noapte întreagă. Cînd ne hotăram să-i acceptăm propunerea, cînd să i-o respingem. În cele din urmă, June s-a hotărît să facă un mic test. A doua zi de dimineaţă cînd am coborît, i-am spus că vrem să plecăm acasă cît mai repede. A venit cu tot felul de argumente, dar n-am cedat. Pînă la urmă, ne-a spus că foarte bine, o să cheme iahtul de la Nauplia să ne ducă la Atena. Dar i-am spus nu. Noi voiam chiar atunci, în ziua aceea. O să ne ducem la Atena cu vaporul care făcea curse pentru locuitorii insulei.

— Şi v-a lăsat să plecaţi?

— Ne-am făcut bagajele, ne-a urcat şi pe noi şi valizele în barcă şi am ocolit insula. N-a scos o vorbă tot timpul. Eu nu mă puteam gîndi decît la faptul că mă despărţeam definitiv de lumina

soarelui, de tot ce ne înconjura. Londra cenușie. Nu mai aveam decît vreo sută de metri pînă la vapor. M-am uitat la June...

— Și ai mușcat din fructul oprit.

Aprobă din cap.

— V-ar fi cerut banii înapoi?

— Mai era și asta. Și a fost atît de încîntat! Nu ne-a reproșat nimic. Oftă. A zis că i-am dovedit că făcuse o alegere bună.

Tot timpul așteptasem să aud vreo referire la trecut; la faptul, cunoscut de mine, că Maurice își dedicase ultimele trei veri „teoriei la care se gîndea demult", sau ce dracu' era. Dar n-am zis nimic. Julie a simțit, probabil, că eram încă neîncrezător.

— Povestea de aseară... despre Seidevarre. Cred că e un fel de indiciu. Locul pe care misterul îl ocupă în viața oamenilor. Că nu trebuie să fim niciodată siguri de nimic. O lume în care totul trebuie pus permanent sub semnul întrebării. Asta încearcă el să creeze aici.

— Distribuindu-se pe el în rolul lui Dumnezeu.

— Nu din vanitate, ci din curiozitate științifică. Ca o ipoteză posibilă, ca să vadă cum reacționăm. Și nu numai un singur tip de Dumnezeu. Mai mulți.

— Îmi repetă mereu că în viață hazardul guvernează totul. Dar nu poți pretinde, în mod conștient, că ești Dumnezeu distribuit în rolul Hazardului.

— Cred că asta urmărește să ne facă pe noi să înțelegem. Uneori chiar face glume în legătură cu asta. Acum, de cînd ai apărut tu, nu-și mai petrece atîta timp cu noi. Și discută numai în legătură cu ce se întîmplă aici. Pare închis în el însuși. Așa și spune: n-ai să te apuci să te îndoiești de Dumnezeu.

I-am urmărit curba grațioasă a cefei, linia trupului. Îi simțeam apropierea și parcă îi auzeam vocea lui. Conchis răspunzînd îndoielilor mele în legătură cu hazardul. Atunci de ce te afli acum, aici, cu această fată? Sau: Ce mai contează atîta vreme cît ești aici, cu ea?

— June mi-a spus că Maurice te-a întrebat despre mine.

Își dădu ochii peste cap.

— Dacă ai ști! Nu numai despre tine. Vrea să știe și ce simt eu. Dacă eu cred că tu... Ar vrea să ghicesc și ce-i trece lui prin cap. E de necrezut!

— Probabil că se vede de la o poștă ce actor prost sînt.

— Ba deloc. Ai fost strălucit în rolul unuia care nu-i în stare să interpreteze un rol. Se întoarse cu fața în jos și se uită spre

mine: Ne-am dat demult seama că prima indicaţie scenică pe care ne-a dat-o – de a te mistifica pe tine – era doar o şiretenie din partea lui. Conform scenariului, trebuia să te mintim. Dar mintindu-te pe tine, ne mințeam mai ales pe noi.

— Şi scenariul?

— Scenariul nu e cuvîntul potrivit. Se mulţumeşte să ne spună numai cînd să apărem şi cînd să dispărem – ne dă intrările şi ieşirile, ne explică ce gen de atmosferă trebuie să creăm. Numai rareori ne indică şi replicile.

— Şi discursul teologic de aseară?

— Da. El îmi ceruse să-ţi vorbesc altfel.

Zîmbi puţin jenată, parcă cerîndu-şi scuze.

— Şi, ca să fiu sinceră, eu totuşi cred puţin în lucrurile astea.

— Şi în rest ai improvizat tu?

— Ne spune mereu că dacă lucrurile nu respectă exact decupajul stabilit de el, n-are nici o importanţă, atîta vreme cît ne înscriem în linia generală. Vrea să studieze şi modul în care reacţionează oamenii cînd sînt puşi în situaţii pe care nu le înţeleg. Cînd nu prea înţeleg ce rol sînt chemaţi să joace. Ţi-am spus. Şi aspectul ăsta îl interesează.

— Un lucru e clar: se străduieşte să ne facă să credem că el ridică tot felul de obstacole între noi, pentru a ne crea apoi tot atîtea ocazii de a le depăşi.

— La început, nu se punea problema să te îndrăgosteşti de mine. Nu trebuia să fie decît o dragoste eterică, gen 1915. Apoi, săptămîna trecută, a început să mă convingă să găsesc o formulă de compromis între personajul meu fictiv, 1915, şi personalitatea ta reală, 1953. M-a întrebat ce aş face dacă ai încerca să mă săruţi. A dat din umeri şi a continuat: Pe scenă, am fost, bine-înţeles, pusă în situaţia de a mă săruta cu un partener. Aşa că i-am spus: „Dacă ar fi absolut necesar". Dar atunci, în a doua duminică, nu luasem încă nici o hotărîre. De aceea am inventat episodul acela stupid cu ceaşca de ceai.

— A fost foarte bine jucat.

— Şi prima conversaţie pe care am avut-o cu tine. Aveam un *trac* groaznic. Mai rău ca pe scenă.

— Dar ai făcut un efort şi m-ai lăsat să te sărut.

— Numai pentru că am crezut că aşa trebuie.

I-am urmărit cu privirea linia arcuită a spatelui. Stătea lungită cu bărbia sprijinită în mîini şi cu ochii plecaţi.

— Uneori îmi face impresia că pentru el sîntem ca un fel de ecuaţie matematică. Cu singura diferenţă că noi sîntem, cu toţii, „x" şi că în ecuaţia lui ne poate muta oriunde, după plac.

Urmă un moment de tăcere.

— De fapt, dacă e să fiu cinstită, trebuie să-ţi mărturisesc că eram curioasă să văd cum e cînd mă săruţi.

— În ciuda propagandei părţii adverse?

— Propaganda nu a început decît mai tîrziu, după duminica aceea. Deşi tot timpul îmi repetase că nu trebuie să mă las tulburată de tine.

Stătea cu ochii aţintiţi pe cearşaf. Un fluture galben zbură pe lîngă noi, apoi se îndepărtă.

— Şi pe ce motiv, mă rog?

— Pe motiv că va veni o zi în care va trebui să te fac să... să-ţi displac. Avu o scurtă ezitare. Pentru că va trebui să începi să te simţi atras de June. Se revine mereu la tema stupidă a celor *Trei inimi.* Personajul poetului îşi transferă afecţiunile. O soră e prea frivolă; profită cealaltă. Adăugă: Nu încetează să te discrediteze. Faţă de amîndouă. E ca şi cum s-ar scuza în faţa haitei de cîini că le-a oferit o vulpe atît de deplorabilă. Ceea ce este de-a dreptul absurd. Mai ales că, de fapt, vînătorul eşti tu. Ridică ochii spre mine: Îţi aminteşti de discursul acela pe care mi l-a ţinut, cînd eram Lily, insistînd că eşti lipsit de umor şi de simţ poetic? Sînt sigură că mi se adresa mie în aceeaşi măsură ca şi ţie.

— Dar de ce ţine neapărat să ne vadă împreună?

O clipă nu spuse nimic.

— Nu cred că putem găsi explicaţia în *Trei inimi.* Am putea-o găsi în altă operă literară, mult mai mare.

Tăcu o clipă, ca să mă lase să mă gîndesc, apoi murmură:

— Ieri după-amiază, după mica mea scenă. Un alt magician a trimis într-o zi un alt tînăr să taie lemne.

— Adevărat. Cum de nu mi-am dat seama? Prospero şi Ferdinand.

— Pasajul pe care l-am citat.

— Îmi amintesc acum. Şi la prima mea vizită a făcut aluzie la *Furtuna.* Cînd nu aflasem însă nimic despre existenţa voastră.

Am observat că-mi evita privirea. Şi, ţinînd seama de finalul piesei, nici nu era greu de înţeles de ce. Am şoptit:

— Doar nu putea să ştie de pe atunci că noi...

— Ştiu. Dar asta e... Dacă m-a cumpărat, dispune de mine cum vrea. Apoi adăugă: Dar nu şi de tine.

— Şi are cu siguranţă şi un Caliban.

— Da. Are, zise ea oftînd.

— Ceea ce mă duce din nou cu gîndul la ascunzătoarea voastră.

— Nicholas, nu pot să-ţi arăt unde e. Dacă cineva ne spionează, ne vor vedea.

— E aproape de aici?

— Da.

— Poţi cel puţin să-mi *descrii* locul unde este.

Păru din nou încurcată, dar parcă în alt fel. Îmi ocoli din nou privirea.

— Dacă se întîmplă să aveţi nevoie de ajutorul meu.

Zîmbi.

— Dacă ne-ar fi fost rezervată o soartă mai rea decît moartea, cred că s-ar fi întîmplat pînă acum.

— Dar de ce nu pot să ştiu şi eu? Mi-ai promis.

— Şi îţi promit şi acum. Dar, te rog, nu azi.

A simţit probabil răceala din glasul meu, căci m-a mîngîiat încet pe braţ.

— Iartă-mă. În ora asta pe care am petrecut-o împreună, mi-am călcat atîtea alte promisiuni faţă de Maurice. Simt că trebuie să-mi ţin măcar una.

— Este atît de important?

— Deloc. Doar că ne-a spus că într-o zi vrea să-ţi facă o surpriză în legătură cu ascunzătoarea noastră. Cum, nu ştiu.

Nu mai înţelegeam nimic. Şi totuşi, într-un fel, prin asta îşi întărea şi mai mult povestirea; era o contradicţie, dar o contradicţie care confirma tot ce-mi spusese. Am tăcut un timp, supunînd-o astfel unui test. Ştiam că mincinoşilor nu le plac tăcerile. Dar l-a trecut cu bine.

— Ai vorbit cu celelalte persoane de aici?

— Nu e nimeni cu care să stai de vorbă; afară de Maria, dar de la ea nu poţi scoate nimic. La fel de mută ca şi Joe.

— Şi echipajul de pe iaht?

— Sînt toţi greci. Nu cred să aibă habar de ce se întîmplă aici. Deodată mă întrebă: Ţi-a spus June că noi bănuim că există un spion la tine la liceu?

— Cine?

— Maurice ne-a spus într-o zi că eşti foarte distant cu ceilalţi profesori. Că nu te bucuri de simpatie.

M-am dus imediat cu gîndul la Demetriades. Era curios că un clevetitor ca el nu pomenise nimănui despre vizitele mele la

Bourani. Şi, de ce să mint, eram cu adevărat distant. În afară de Demetriades nu acceptasem niciodată compania vreunui alt coleg. Mi-am amintit, cu un suspin de uşurare, că-l minţisem cu privire la Alison – nu din şiretenie, ci pentru a evita glumele lui nesărate.

— Cred că ştiu cine e.

— Ăsta e unul din defectele lui Maurice, care îmi displace teribil. Tot timpul spionează. Pe iaht avea o cameră de filmat. Cu teleobiectiv. Pretinde că e pentru păsări.

— Dacă-l prind vreodată pe ţapu' ăsta bătrîn...

— Aici, pe insulă, n-am văzut nici un aparat. Trebuie să fie tot una din minciunile lui.

Am privit-o. Îmi dădeam seama că în ea se dădea o luptă; ar fi vrut să ia o hotărîre, dar nu putea; voia să mă facă să admit ceva diametral opus celor discutate de noi. Mi-am amintit ce-mi spusese June despre ea cu o seară înainte; şi am întrebat-o într-o doară:

— Şi vrei să continui indiferent de toate astea?

Scutură încet din cap.

— Nu ştiu, Nicholas. Azi, acum, da. Mîine, probabil că nu. Niciodată în viaţa mea nu mi s-a mai întîmplat aşa ceva. Singurul instinct clar pe care îl am, dacă e vorba de instinct, e că dacă plecăm *acum*, niciodată în viaţă nu ne vom mai întîlni cu ceva asemănător. Tu nu ai senzaţia asta?

O priveam fix în ochi şi momentul mi s-a părut potrivit. Am trecut la testul final.

— Nu tocmai. Pentru că ştiu că s-a mai întîmplat de două ori, pînă în vara asta.

A fost atît de uimită, încît nici nu pricepea bine ce spun. Se uita uluită la figura mea uşor zîmbitoare, apoi se propti brusc în mîini şi se aşeză cu picioarele ghemuite sub ea.

— Vrei să spui că ai mai fost... că nu e prima oară că...

Era vizibil contrariată. Privirea ei jignită şi uşor pierdută.

— Se înţelege că nu.

— Crezi că şi-a făcut o provizie inepuizabilă de surori gemene?

— Ca voi, nu. Nici chiar el n-ar reuşi să mai găsească altele la fel de încîntătoare.

Îşi întoarse ochii jenată de privirea mea revelatoare.

— Tu ce crezi că ar trebui să facem?

— Cînd a zis că se întoarce? Sau cînd *pretinde* el că se întoarce?

— În seara asta. Sau cel puţin aşa ne-a spus ieri.

— S-ar putea dovedi o întîlnire interesantă.

— S-ar putea să fiu concediată ca incompetentă.

— Îți găsesc eu o slujbă, i-am șoptit eu.

Urmă o scurtă tăcere, apoi privirile ni se întîlniră. Mîinile se căutară. Am tras-o ușor spre mine. I-am mîngîiat obrajii... ochii pe care îi ținea închiși, nările și conturul buzelor. Îmi sărută degetele. Am luat-o în brațe și am sărutat-o. M-a sărutat și ea, dar o simțeam încă reținută; parcă voia, parcă nu voia. Am îndepărtat-o puțin de mine și m-am uitat la ea. Mi s-a părut o față de care nu aveam să mă plictisesc niciodată privind-o; o eternă sursă de dorințe; o ființă pe care simțeai necesitatea de a o apăra. O fată fără nici cel mai mic defect fizic sau psihic. Deschise ochii și mă privi cu blîndețe, dar cu un zîmbet reticent.

— La ce te gîndești?

— La cît ești de frumoasă.

— Spui drept că nu te-ai întîlnit cu prietena ta la Atena?

— Ai fi geloasă dacă aș fi întîlnit-o?

— Da.

— Atunci n-am întîlnit-o.

— Fac pariu că v-ați văzut.

— N-a putut să vină. Sincer.

— Dar doreai să te întîlnești cu ea.

— Dintr-o afecțiune pe care o simți de obicei față de animalele necăjite. Voiam doar să-i spun că nu are rost. Că mi-am vîndut sufletul unei vrăjitoare.

— Halal vrăjitoare, ce să zic.

I-am ridicat mîna și i-am sărutat-o; apoi i-am sărutat cicatricea de la încheietură.

— Cum ți-ai făcut asta?

Își întoarse încheietura mîinii și se uită la ea.

— Cînd aveam zece ani. Jucîndu-mă de-a v-ați-ascunselea. Făcu o strîmbătură, bătîndu-și puțin joc de ea însăși: Am făcut o prostie. M-am ascuns în șopronul cu unelte de grădinărit și am lovit un soi de prăjină cu un cîrlig la capăt. Am ridicat mîna să mă apăr. Era o coasă.

— Sărăcuța de tine!

I-am sărutat din nou încheietura, am strîns-o lîngă mine, i-am sărutat buzele, ochii, gîtul, coborînd spre pielea delicată de deasupra sînilor. Și iarăși buzele fierbinți. Privirile ni s-au întîlnit din nou. În ochii ei mai persista încă o incertitudine; dar nu era decît o ceață ușoară gata să se împrăștie. Deodată închise ochii și gura ei o căută pe a mea ca și cum sărutările ei mi-ar fi spus mai mult

decît cuvintele. Dar tocmai cînd ne abandonam unul în brațele celuilalt, indiferenți la tot ce exista în jur și conștienți numai de trupurile noastre înlănțuite, un zgomot brusc ne făcu să tresărim.

Era clopotul casei, sunînd monoton și insistent ca un tocsin. Ne-am ridicat în picioare și ne-am uitat vinovați în jur: nimeni, sau cel puțin așa părea. Julie mă apucă de mînă și se uită la ceasul meu.

— June ne chemă probabil la masa de prînz.

M-am aplecat și am sărutat-o pe creștet.

— Aș prefera să rămîn aici.

— Ar veni să ne caute.

Îmi aruncă o privire voit indiferentă.

— Mulți bărbați o găsesc mai atrăgătoare decît mine.

— Atunci mulți bărbați sînt idioți.

Clopotul încetă să sune. Continuă să mă țină de mînă în timp ce ședeam unul lîngă altul.

— Poate că urmăresc ceva ce pot obține mai ușor de la ea decît de la mine.

— Orice fată le poate oferi ce doresc ei.

Continua să-mi privească mîna ca și cum n-ar fi făcut parte din trupul meu.

— Bărbatul acela de la Cambridge, ce a însemnat pentru tine?

— Totul și nimic.

— Ce n-a mers?

Scutură din cap ca și cînd ar fi fost prea complicat. Dar apoi spuse:

— Nu sînt virgină, Nicholas. Nu-i asta.

— Ți-e frică să nu suferi din nou?

— Mi-e frică să nu... fiu folosită din nou.

— Cum s-a folosit de tine?

Clopotul începu din nou să sune. Julie zîmbi.

— Altă dată. E o poveste lungă.

Mă sărută în fugă, apoi se ridică și luă coșul în timp ce eu am strîns cearșaful de plajă și l-am pus sub braț. O pornirăm înapoi spre casă. Abia făcusem cîțiva pași prin pădurea de pini cînd am zărit, cu coada ochiului, ceva mișcîndu-se spre est; o formă întunecată dispărînd printre încrengătura de ramuri joase, la vreo cincizeci-șaizeci de metri de noi. Am făcut un efort să-mi dau seama că e un om, fusese suficient să-l pot recunoaște fără ezitare, după felul în care se mișca.

— Sîntem urmăriți. E Joe.

Nu ne-am oprit, deşi fata încerca să scruteze pădurea.

— Nu putem face nimic altceva decît să-l ignorăm cu desăvîrşire.

Numai că prezenţa celor doi ochi ascunşi printre copacii din spatele nostru nu putea fi cu totul ignorată. Ne-am continuat drumul, dar în mod conştient, aproape vinovat, ne-am depărtat unul de celălalt. Era un sentiment de vinovăţie pe care o parte din mine îl dispreţuia, căci, cu cît o cunoşteam mai bine pe fata de lîngă mine, aşa cum era în realitate, cu atît mai artificială îmi apărea situaţia care ne ţinea departe unul de celălalt. Şi totuşi, cealaltă parte din mine – copilul etern subjugat de plăcerea mistificării – îl tolera. Există ceva erotic în orice înţelegere tăinuită. Poate că s-ar fi cuvenit ca sentimentul meu de vină să fie mai puternic şi ar fi trebuit să-mi amintesc de o pereche de ochi şi mai bine ascunşi în negura pădurii subconştientului meu; poate că eram, de fapt, conştient de existenţa lor, în ciuda aparentei mele nepăsări şi poate că prezenţa lor era o nouă sursă de plăcere. Mult după aceea am înţeles de ce unii oameni, piloţii de curse automobilistice sau alţii ca ei, capătă beţia vitezei. Există unii dintre noi care gîndesc că moartea nu vine niciodată din faţă, ci numai din spate: i-ar ajunge din urmă în momentul în care s-ar opri să se gîndească.

47

Cînd ne-am apropiat de terasa cu colonade, June, într-o bluză cărămizie şi cu picioarele goale, se ridică de pe treptele unde se aşezase la soare.

— Mi-era atît de foame încît era să mă aşez să mănînc fără voi.

Bluza descheiată în faţă lăsa să se vadă un bikini albastru-închis. Cuvîntul era nou şi moda acestor minuscule costume de baie abia lansată. De fapt, era primul pe care îl vedeam în afara paginilor revistelor de modă şi, ca să fiu cinstit, am avut un oarecare şoc... buricul gol, picioarele lungi, pielea arămie şi doi ochi care mă priveau amuzaţi. Am văzut-o pe Julie încruntîndu-se în faţa acestei tinere zeiţe a Mediteranei, care îi răspunse cu un surîs radios. Pe cînd o urmam spre masa ce fusese aranjată la umbră, sub colonade, mi-am amintit de povestea *Trei inimi...*

dar repede am alungat gîndul. June se duse pînă la colțul terasei și o strigă pe Maria, apoi se întoarse spre sora ei.

— A tot încercat să-mi spună ceva despre iaht, dar n-am înțeles nimic.

Ne așezasem la masă cînd a apărut Maria și începu să vorbească cu Julie. Am putut urmări destul de ușor convorbirea. Iahtul sosea la cinci să le ia pe fete. Hermes venea s-o ia pe Maria care urma să-și petreacă noaptea în sat. Trebuia să se ducă la dentist și nu se întorcea la Bourani decît a doua zi. „Domnul cel tînăr" trebuia să se întoarcă la liceu, căci casa se va încuia. Am auzit-o pe Julie întrebînd unde mergea iahtul. *Then xero, despoina*. Nu știu, domnișoară. Și repetă, ca și cînd în asta consta importanța mesajului: la ora cinci. După care făcu plecăciunea obișnuită și se întoarse în coliba ei.

Julie îi traduse lui June ce-i spusese Maria.

— Nu era prevăzut? am întrebat eu.

— Credeam că rămînem aici. Julie se uită cu un aer întrebător la sora ei, June se uită la mine, apoi se întoarse spre Julie și întrebă ironică:

— Ei, cum e? Să avem încredere în el? Are și el încredere în noi?

— Da.

— Atunci, bun venit, Pip, îmi ură June, zîmbindu-mi.

— Pip?

M-am întors spre Julie, așteptînd lămuriri de la ea.

— Parcă ziceai că la Oxford ai studiat engleza, îmi spuse ea în șoaptă.

Între noi se lăsă din nou o umbră de neîncredere, dar am înțeles și am intrat imediat în joc.

— Da, adevărat, Pip din *Marile speranțe*, dominat de domnișoara Havisham.

— Și de Estella.

M-am uitat de la una la alta.

— Sper că nu vorbiți serios.

— E o glumă a noastră.

— O glumă a ta, protestă Julie.

— O glumă pe care am încercat să-l fac și pe Maurice s-o împărtășească, continuă June, întorcîndu-se spre mine. Bineînțeles, fără succes. Dar lasă asta. Spune-mi mai bine la ce concluzii importante ai ajuns.

— Nicholas mi-a spus ceva extraordinar.

Mi se oferea o nouă şansă să testez o reacţie, dar şi de data asta m-am convins, deşi June era mai degrabă furioasă decît amuzată de dovezile duplicităţii lui Maurice. Am continuat să discutăm şi am descoperit că June era pentru Julie „sora mai mare". De fapt, asta era şi impresia pe care o făcea din multe puncte de vedere. Am simţit la ea tentaţia de a o apăra pe Julie, tendinţă ce izvora dintr-o personalitate mai puternică decît a surorii ei şi dintr-o experienţă mai mare cu bărbaţii. Distribuirea rolurilor se bazase pe o situaţie reală: una dintre surori era mai sigură pe ea, cealaltă mai şovăielnică, mai fragilă. Stăteam la masă, aşezat între ele, cu faţa spre mare, căutîndu-l din ochi pe cel ce ne supraveghea din umbră. Eram sigur că ne spiona din vreo ascunzătoare. Fetele începură să-mi pună o mulţime de întrebări despre mine, despre viaţa mea, despre trecutul meu.

Şi am vorbit deci despre Nicholas: despre familia, visurile şi neîmplinirile lui. Folosirea persoanei a treia mi se părea foarte potrivită aici, deoarece le-am prezentat un eu imaginar, eu – victimă a împrejurărilor, o puşlama simpatică înzestrată cu un puternic simţ moral. A fost pomenit şi numele lui Alison, dar am trecut repede peste acest episod. Am dat vina pe soartă, pe întîmplare, am vorbit de afinităţi elective, de faptul că toţi tindem să căutăm să obţinem de la viaţă ceva mai mult; şi, copiind-o pe Julie, le-am lăsat impresia că nu-mi face plăcere să intru în toate detaliile acestei poveşti. Era ceva de domeniul trecutului, o aventură care pălise total în faţa momentului prezent.

Dejunul care se prelungea, mîncărurile gustoase, reţina, toate aceste discuţii şi speculaţii, întrebările pe care mi le puneau, faptul că mă aflam între ele două, una aproape goală, cealaltă îmbrăcată... fiecare clipă mă apropia şi mai mult de ele. Îmi vorbeau de tatăl lor, de copilăria lor trăită în umbra unui colegiu de băieţi, de mama lor – se întreceau care mai de care să-mi povestească, cu dragoste, tot felul de întîmplări hilare, de prostiile pe care le făceau. Aveam senzaţia că intru într-o cameră caldă, primitoare, după o lungă călătorie prin ger. Spre sfîrşitul mesei, June îşi scoase bluza. Julie se strîmbă la ea, dar nu obţinu în schimb decît un zîmbet ironic. Cu greu îmi puteam lua ochii de la June: partea de sus a costumului abia dacă acoperea sînii; partea de jos era strînsă în părţi cu şireturi încrucişate printre care i se zărea pielea. Îmi dădeam seama că era din partea ei o tachinerie vizuală, un mod inocent de a flirta... poate şi o mică răzbunare

pentru că o obligasem să stea atîta timp pe tușă. Dacă lucrul ar fi fost posibil, cred că în clipa aceea aș fi tors ca o pisică.

Pe la două și jumătate ne-am hotărît să coborîm la Moutsa, să înotăm – și, în parte, ca să verificăm dacă ne oprește cineva. Le-am promis că nu voi interveni dacă Joe ne atinea calea. Fetele păreau să-mi împărtășească impresia despre forța lui fizică excepțională. Așa că am pornit-o în jos pe potecă, așteptîndu-ne să fim opriți din drum, așa cum i se întîmplase lui June. Dar nu era nimeni. Doar pinii, arșița și larma pescărușilor. Și iată-ne instalați lîngă bisericuța dintre pini, pe la mijlocul drumului dinspre plajă. Am întins două cearșafuri de baie pe pămîntul acoperit cu ace de pini. Julie, care dispăruse cîteva clipe înainte de a pleca de acasă, își scoase ciorapii de școlăriță, apoi își dezbrăcă rochia, trăgînd-o peste cap. Purta un costum de baie întreg, alb, și părea timid de rușinată de pielea ei ca laptele.

— Maurice a uitat să-i angajeze și pe cei șapte pitici, spuse sora ei rîzînd. Doamne, cît poți să fii de albă!

— Taci din gură. E nedrept. N-am să pot niciodată să te ajung din urmă. Apoi, către mine, aproape cu reproș: Cît am stat pe nenorocitul ăla de iaht, Conchis m-a obligat să stau tot timpul la umbră, în timp ce ea...

Se întoarse și-și împături rochia.

Amîndouă își strînseră părul la spate într-un coc și o pornirăm pe pietrele încinse, spre apă. În timp ce înotam către larg, m-am uitat spre Bourani, dar n-am văzut pe nimeni. Eram singuri pe lume, singuri în apa răcoroasă, trei fețe vesele deasupra mării albastre. Deodată m-a cuprins din nou sentimentul acela de fericire aproape completă, o senzație de echilibru pe care nimic nu o putea distruge. Nu știam cum se vor termina toate acestea, și nici nu voiam să știu. Mă identificam total cu momentul prezent: cu Grecia, cu locul acesta uitat de lume, cu cele două nimfe care se bălăceau vesele lîngă mine. Ne-am întors la mal și ne-am întins la soare; eu lîngă Julie, pe unul din cearșafuri, June pe celălalt, lungită pe burtă, cu capul sprijinit pe mîinile împreunate, cu fața întoarsă spre noi. Julie se ungea din abundență cu o loțiune pentru plajă. Mă gîndeam la colegiu, la elevii tiranizați, la profesorii acriți; colegiul cu insuportabila lui lipsă de feminitate, de sexualitate normală. Începurăm să vorbim din nou despre Maurice. Julie își puse ochelarii de soare și se întinse pe spate, în timp ce eu continuam să stau proptit în cot.

După un timp s-a lăsat tăcerea; vinul băut la prînz, soarele puternic ne toropise. June își duse mîna spre spate și își desfăcu

sutienul, apoi se săltă puţin şi îl puse să se usuce la soare pe o piatră, lîngă ea. I-am zărit o clipă sînii goi cînd şi-a pus sutienul alături şi linia zveltă a spatelui auriu, despărţită de linia zveltă a picioarelor lungi de o fîşie îngustă de pînză albastră. Nu exista nici o urmă albă pe pielea bronzată; sînii aveau aceeaşi culoare ca restul trupului; probabil că făcuse deseori plajă aşa. Gestul păruse normal şi fusese făcut cu naturaleţe, dar eu am avut grijă să stau cu ochii pironiţi spre mare pînă cînd s-a aşezat la loc, cu faţa tot întoarsă spre noi ca şi pînă atunci. Am fost din nou şocat. Nu mai era vorba de ultimul strigăt în materie de costume de baie, ci de un mod de comportare impudic pentru vremea respectivă. Mă simţeam stînjenit şi pentru că îi simţeam privirea aţintită asupra mea, invitîndu-mă să fac o comparaţie, pîndind o reacţie din partea mea. Peste cîteva minute îşi schimbă puţin poziţia şi îşi întoarse faţa în partea cealaltă. I-am privit o clipă silueta bronzată, apoi m-am uitat la Julie. M-am întins pe spate şi am căutat mîna fetei de lîngă mine. Degetele ei s-au împletit cu ale mele şi am stat aşa. Am închis ochii. Întunericul. Ele două. Eternele tentaţii ale Greciei.

Dar am fost repede pedepsit pentru reveria mea lascivă. Cîteva minute mai tîrziu, văzduhul s-a umplut deodată de un uruit care părea că se apropie de Dumnezeu ştie unde. O clipă, buimac, am avut impresia că zgomotul venea dinspre Bourani. Apoi, brusc, mi-am dat seama că era un sunet pe care nu-l mai auzisem de cînd eram pe insulă: motorul unui avion. Un avion de vînătoare, judecînd după zgomot. Julie şi cu mine ne-am ridicat. June, sprijinită în cot, ne întorcea spatele. Avionul zbura foarte jos. Apăruse din spatele capului Bourani, la cîteva sute de metri spre larg, şi brăzdă cerul, trecînd în goană, pe deasupra apei spre Pelopones. Peste cîteva secunde dispăruse în spatele promontoriului, spre vest; dar nu înainte de a putea observa că era american. Adică eu, căci pe Julie părea s-o intereseze mult mai mult spatele gol al surorii ei.

— Ce neobrăzare, zise June.

— Acum că te-a văzut în halul ăsta, probabil că se va întoarce imediat.

— Nu mai face pe mironosiţa.

— Nicholas este perfect conştient de corpurile noastre superbe.

June se întoarse spre noi, proptindu-se în coate; un sîn mic se vedea în spatele braţului îndoit. Zîmbi ironic.

— Nu ştiam că lucrurile au mers chiar atît de departe.

Julie privea drept înainte, cu ochii aţintiţi spre mare.

— Nu-i o remarcă prea spirituală.

— Nicholas nu pare să-ţi împărtăşească punctul de vedere.

— Faci pe grozava.

— Dar din moment ce Nicholas a avut deja divina fericire de a mă vedea...

— *June!*

În timpul acestui schimb de „amabilităţi", Julie nu se uitase deloc la mine. Dar acum se întoarse spre mine şi era evident că se aştepta să-i iau apărarea. Era delicioasă : se simţea încurcată, dar în acelaşi timp atitudinea lui June o irita ; vedea în ea o provocare. Era ca o apă liniştită, uşor încreţită de vînt. Mă privea cu reproş, ca şi cînd eu aş fi fost de vină.

— Hai să mergem să vedem bisericuţa.

M-am uitat spre June în timp ce mă ridicam ascultător. Îmi surîse sarcastic şi îşi dădu ochii peste cap, cu subînţeles. Cu greu m-am abţinut să nu rîd. Desculţi, Julie şi cu mine mergeam unul lîngă altul în umbra pinilor. Era roşie la obraji şi părea bosumflată.

— Vrea să te necăjească. Asta-i tot.

— Cîteodată simt că-mi vine să-i scot ochii.

— Pe tine, care ai făcut studii clasice, n-ar trebui să te şocheze goliciunea, şi încă în Grecia.

— În clipa asta nu sînt specialistul în studii clasice. Sînt numai o biată fată care se simte dezavantajată.

M-am aplecat şi am sărutat-o pe tîmplă. Am fost uşor împins, dar cu blîndeţe.

Am ajuns la bisericuţa cu zidurile văruite. Credeam că e încuiată, aşa cum o găsisem şi altă dată cînd încercasem să intru, dar cum am apăsat pe clanţă, uşa s-a deschis. Probabil că fusese cineva înăuntru şi la plecare uitase să încuie uşa. N-avea ferestre ; lumina intra doar pe uşa rămasă deschisă. N-avea nici strane, doar un sfeşnic de metal cu cîteva mucuri de lumînare înfipte în găuri ; un iconostas cu picturi naive ocupa tot peretele din fund. Plutea un vag iz de tămîie. Ne-am apropiat să vedem figurile sfinţilor pictate stîngaci pe catapeteasma de lemn vechi, mîncat de cari, dar îmi dădeam seama că amîndoi eram din ce în ce mai conştienţi de obscuritatea şi intimitatea micului lăcaş. Am luat-o de după umeri şi o clipă mai tîrziu era în braţele mele şi ne sărutam. Apoi se întoarse şi-şi lipi obrazul de pieptul meu. Uşa rămăsese deschisă ; după ce am închis-o, m-am rezemat cu spatele de ea şi am tras-o pe Julie uşor spre mine. I-am acoperit de

sărutări gîtul, umerii şi am întins mîna spre bretelele costumului de baie.

— Nu. Nu trebuie.

Dar pe tonul acela special pe care îl au femeile cînd nu vor să se ţină seamă de protestele lor. Am desfăcut bretelele costumului şi le-am tras în jos pînă au ajuns în jurul taliei; i-am mîngîiat umerii, lăsîndu-mă încet în jos pînă în dreptul sînilor mici, calzi, încă umezi de apa mării, dar calzi, excitaţi. M-am aplecat şi i-am lins sarea de pe sfîrcuri. Mîinile ei au început să-mi mîngîie spatele, părul. Iar eu le-am coborît pe ale mele spre şolduri, încercînd să-mi strecor degetele sub costum, dar atunci m-a oprit.

— Te rog. Nu încă, şopti ea.

Mă jucam cu buzele pe gura ei.

— Te doresc atît de mult.

— Ştiu.

— Eşti atît de frumoasă.

— Dar nu se poate. Nu aici.

Mi-am aşezat mîinile pe sînii ei.

— Dar tu vrei?

— Ştii că vreau. Dar nu acum.

Braţele ei s-au încolăcit în jurul gîtului meu, ne-am sărutat din nou, lipindu-ne unul de altul. Mi-am lăsat mîna să alunece pe spatele ei în jos, pe sub marginea costumului, cuprinzîndu-i rotunjimea feselor în palme, am lipit-o mai tare de mine, de tăria dintre coapsele mele, făcînd-o să o simtă, să ştie că este dorită. Gurile noastre se lipiseră una de alta, limbile se căutau cu frenezie, a început să se legene şi am simţit cum ceda, cum goliciunea, întunericul, emoţia înăbuşită, dorinţa refulată...

Deodată s-a auzit un zgomot. Un zgomot slab şi nu-mi puteam da seama de unde provenea. Dar nu încăpea nici o îndoială că venea de undeva din partea din fund, din interiorul bisericii. Stăteam nemişcaţi, împietriţi de spaimă, strîngîndu-ne în braţe. Julie întoarse capul şi îmi urmări privirea, dar dîrele subţiri de lumină ce intrau prin crăpăturile uşii erau prea slabe ca să se poată vedea ceva. Instinctiv, amîndoi am întins mîna să ridicăm la loc bretelele costumului de baie. Apoi am apucat-o strîns de mînă, am făcut cîţiva paşi de-a lungul peretelui şi am deschis brusc uşa. În lumina puternică ce a năvălit în bisericuţă, n-am văzut decît iconostasul care ne privea din spatele sfeşnicului de metal înnegrit. Altceva nimic. Dar mi-am dat seama că iconostasul era aşezat, la fel ca în toate bisericile greceşti, cam la un metru

în fața peretelui din fund și că la una din extremități avea o ușă îngustă. Deodată Julie făcu un pas în fața mea, dînd dezaprobator din cap, fără să scoată un cuvînt. Simțise probabil că primul meu instinct a fost să mă reped spre altar. Căci ghicisem imediat cine era : nenorocitul de negru, care probabil că se strecurase neobservat în biserică pe cînd înotam, gîndind că noi nu vom pleca de pe plajă.

Aruncînd o privire fugară în spatele ei, Julie mă apucă de mînă și mă trase afară. Am trîntit ușa în urma mea și m-am întors spre fată.

— Nemernicul.

— N-avea de unde să știe că vom veni aici.

— Dar ar fi putut, porcul, să ne avertizeze mai curînd că e înăuntru.

Vorbeam în șoaptă. Mă trase mai departe. De aici de unde ne aflam, o puteam vedea pe June care se ridicase puțin și se uita la noi. Auzise probabil zgomotul ușii trîntite.

— Acum putem fi siguri că Maurice va fi pus la curent, îmi spuse Julie.

— E ultimul lucru care mă neliniștește. Să-l ia dracu'! Era și momentul să afle.

— S-a întîmplat ceva? strigă către noi June.

Julie își duse un deget la buze. Sora ei se sculă în picioare și veni iute spre noi, încheindu-se la sutien. Julie îi spuse în șoaptă :

— E Joe. E ascuns acolo.

June privi în spatele nostru zidurile albe ale bisericuței. Renunțase la zîmbetul ironic. Acum era îngrijorată.

— Trebuie să am o explicație cu Maurice. Ori noi, ori Joe, declară Julie pe un ton hotărît.

— De cînd îți tot spun eu.

— Știu.

— Vorbeați ceva? V-a auzit?

Julie plecă capul.

— Nu vorbeam, dar...

Se înroși. June îmi zîmbi îngăduitoare și avu amabilitatea să se uite în altă parte.

— Sînt gata să mă duc imediat înapoi să... m-am oferit eu.

Dar fetele se opuseră vehement. Ne-am întors la cearșafurile de plajă am continuat să discutăm, urmărind pe ascuns ușa bisericuței. Rămăsese închisă, dar locul își pierduse orice farmec. Prezența aceea neagră, invizibilă, contaminase tot peisajul,

întunecînd soarele; ne stricase toată după-amiaza. Şi în ce mă priveşte, mă simţeam frustrat... sexual frustrat. Dar acum nu mai era nimic de făcut şi am hotărît să ne întoarcem acasă.

Am găsit-o pe Maria acolo, şezînd impasibilă în faţa colibei ei, de vorbă cu Hermes. Ne-a spus că ceaiul ne aşteaptă pe masă. Aşezaţi pe scaunele lor de lemn, cei doi ţărani ne priveau ca şi cînd am fi fost atît de departe de ei, atît de străini de lumea lor simplă, încît orice comunicare între noi şi ei era imposibilă. Dar, deodată, Maria făcu un gest arătînd spre mare şi rosti două-trei cuvinte greceşti pe care nu le-am înţeles. Ne-am întors şi noi să ne uităm, dar n-am văzut nimic deosebit.

— Spune ceva de o flotă de vase de război, traduse Julie.

De la marginea falezei, în partea de sud, am descoperit ce voia să spună bătrîna. La orizont, pierzîndu-se deja în ceaţă, se profila un şir de vapoare cenuşii ce se îndreptau spre est, brăzdînd Marea Egee, între Malea şi Skyli: un portavion, un cuirasat, patru distrugătoare, încă un vapor înaintau hotărît spre o nouă Troie. Ceea ce explica încălcarea brutală a păcii noastre de către avionul de vînătoare american.

— O fi ultima găselniţă a lui Maurice, îşi dădu cu părerea June. Să bombardeze insula cu noi cu tot.

Am rîs, dar nu ne puteam lua ochii de la formele acelea întunecate, la marginea strălucitor-albastră a lumii. Maşini ale morţii purtînd în calele lor mii de oameni care mestecau gumă, cu buzunarele pline de anticoncepţionale; şi care, din motive necunoscute, ni se păreau undeva, foarte departe. Nu la o depărtare de treizeci de mile, ci ca şi cum între noi şi ele ar fi fost o distanţă de treizeci de ani. Ca şi cum nu am fi privit spre sud, ci spre viitor, către o lume fără Prospero, fără domenii întinse, fără poezie sau fantezie, fără tandre promisiuni erotice... În picioare, între cele două fete, am simţit deodată cît era de fragilă încercarea nebună a bătrînului şi cît de fragil era timpul însuşi. Ştiam că niciodată în viaţă nu voi mai trăi o asemenea aventură. Mi-aş fi dat viaţa ca această după-amiază să nu se sfîrşească, să se repete la infinit, să fie un cerc închis şi nu ceea ce era de fapt: un singur pas neînsemnat înainte, un simplu pas ce nu mai putea fi făcut înapoi.

Euforia mea se risipi complet, ceva mai tîrziu, pe cînd ne luam ceaiul. Fetele intraseră în casă şi se întorseseră îmbrăcate cu rochiile de dimineaţă. Iahtul trebuia să sosească din clipă în clipă, şi, din cauza grabei, conversaţia noastră devenise confuză.

Nu se puteau hotărî ce să facă; la un moment dat s-a pus chiar problema să vină cu mine pe cealaltă parte a insulei. Ar fi putut sta la hotel. În cele din urmă, am decis să-i dăm lui Conchis o nouă şansă, să-i oferim în acest sfîrşit de săptămînă ocazia de a-şi da cărţile pe faţă. Tocmai discutam despre asta cînd privirea îmi fu din nou atrasă spre mare. Un vapor, venind dinspre Nauplia, ocolea promontoriul.

Fetele îmi vorbiseră despre iahtul lui Maurice, îmi povestiseră cît era de luxos; o dovadă în plus – dacă mai era nevoie – că bătrînul Conchis era putred de bogat. Dar, cu toate că fusesem avertizat, tot mi s-a tăiat răsuflarea. Ne-am apropiat toţi trei de marginea esplanadei ca să vedem mai bine. Vasul cu două catarge şi motor se mişca încet, cu pînzele strînse; o carenă lungă, albă, cabinele aşezate deasupra punţii, atît în partea din faţă cît şi în partea din spate. Un steag grecesc atîrna moale la pupa. Am văzut vreo şase, şapte siluete îmbrăcate în alb şi albastru, probabil echipajul. Dar erau prea departe – pe puţin vreo cinci sute de metri – ca să le pot distinge chipurile.

— Ei, ca închisoare, nu-i rău..., remarcai eu.

— Să vezi interiorul! spuse Julie. Sînt vreo opt feluri de parfumuri franţuzeşti pe măsuţa noastră de toaletă din cabină.

Iahtul părea să se fi oprit pe loc. Trei oameni stăteau la gruia de ambarcaţie pregătindu-se să lase o barcă la apă. Sirena suna insistent, anunţînd sosirea. Aveam o reacţie tipic englezească: un amestec de invidie şi dispreţ. Iahtul în sine nu avea nimic vulgar, dar mi se părea vulgară ideea de a poseda un iaht. Şi mă vedeam şi pe mine, într-o zi, urcat pe punte. Pînă acum, nu pătrunsesem niciodată în lumea celor foarte bogaţi. La Oxford avusesem cîţiva colegi cu adevărat bogaţi, tineri ca Billie Whyte, de exemplu, dar mediul lor nu-mi fusese niciodată accesibil. În clipa aceea le-am invidiat pe fete; pentru ele totul era mai uşor; frumuseţea lor era singurul paşaport de care aveau nevoie pentru a pătrunde în această lume. Cei care trebuiau să facă banii erau bărbaţii, virilitate sublimată. Poate că Julie a intuit sentimentele mele. În orice caz, cînd ne-am întors sub colonade să luăm bagajele, m-a luat de mînă şi m-a tras în cameră pentru a nu fi auziţi şi nici văzuţi de June.

— Sînt doar cîteva zile.

— Care mie mi se vor părea cîţiva ani.

— Şi mie la fel.

— Toată viaţa am aşteptat să te întîlnesc, i-am spus eu.

Plecă ochii. Stăteam foarte aproape unul de celălalt.

— Știu.

— Și tu? Simți și tu același lucru?

— Nicholas, eu nu știu ce simt. Doar că vreau ca tu să continui să mă iubești.

— Dacă vă întoarceți, crezi că vei putea scăpa de aici într-o seară, în timpul săptămînii?

Aruncă o privire spre ușa larg deschisă, apoi se întoarse spre mine:

— Aș vrea tare mult, dar...

— Eu pot veni miercuri. Ne putem întîlni jos, lîngă bisericuță. Și am adăugat: Nu înăuntru.

— S-ar putea să nu ne întoarcem pînă atunci, încercă ea să mă facă să înțeleg.

— Voi veni oricum. De cum se înserează. Te voi aștepta pînă la miezul nopții. E în orice caz mai bine decît să stau să-mi rod unghiile în blestemăția aia de liceu.

— Am să încerc. Dacă pot. Dacă vom fi aici.

Ne-am sărutat, dar vraja se rupsese. Era prea tîrziu.

Afară, June ne aștepta lîngă masă și, de cum ne văzu, făcu un semn cu capul spre esplanadă. Negrul era acolo, pe poteca ce ducea la plaja particulară, îmbrăcat în pantaloni negri, pulover negru pe gît și ochelari negri de soare. Aștepta. Sirena sună din nou. Distingeam zgomotul unei bărci cu motor ce se apropia rapid de mal.

June îmi întinse mîna și le-am urat succes amîndurora. M-am uitat în urma lor în timp ce traversau esplanada, îmbrăcate în rochiile lor roz, cu ciorapi bleu și cu coșurile în mînă. Negrul se întorsese și o pornise în jos, cu mult înaintea lor, ca și cînd nu s-ar fi îndoit nici o clipă că fetele aveau să-l urmeze. Cînd nu le-am mai văzut, am înaintat pînă în capătul potecii. Barca cu motor intrase în micul golf și acostase la debarcaderul spre care se îndrepta acum silueta întunecată urmată de celelalte două, îmbrăcate în roz. În barcă era un marinar, în șort alb și bluză de bumbac cu mîneci scurte, pe pieptul căruia era scris ceva cu roșu. Din locul unde mă aflam nu puteam citi; dar cu siguranță că scria *Arethusa*. Marinarul le ajută pe fete, apoi negrul se urcă și el în barcă. Am remarcat că s-a așezat la prova, în spatele lor. Au pornit-o înspre larg. Peste cîteva minute – probabil că m-au văzut stînd acolo sus – fetele mi-au făcut semn cu mîna; au fluturat

mîinile din nou cînd au ieşit din golf, apoi s-au îndreptat cu toată viteza spre iaht.

O mare, de după-amiază, se aşternea în faţa mea, pînă în Creta, vreo sută şi cincizeci de kilometri. Flota dispăruse aproape complet. Pe la jumătatea falezei, un chiparos brăzda cu umbra-i neagră, care începea deja să se lungească, fîşia de pămînt roşu şi uscat. Ziua murea. Mă simţeam deposedat de ceva; deposedat sexual şi social şi presimţeam că nu ne va fi posibil să ne întîlnim în timpul săptămînii. Totuşi, eram stăpînit de o exaltare veselă, ca un jucător de pocher care ştie că nu-i lipseşte decît o singură carte pentru a cîştiga partida.

M-am întors spre casa pe care Maria se pregătea s-o încuie. N-am încercat să obţin informaţii de la ea – ştiam că e inutil –, dar am urcat în camera mea şi mi-am strîns lucrurile. Cînd am coborît din nou, am văzut că barca fusese ridicată pe punte şi iahtul pornise. Descrise mai întîi o curbă largă, apoi se îndreptă spre capătul de sud al Peloponesului. Eram tentat să stau pînă cînd vasul ar fi dispărut complet din raza mea vizuală, dar, ştiind că eram probabil urmărit şi de acolo, am hotărît că nu eram dispus să joc rolul naufragiatului abandonat pe insulă.

Cîteva minute mai tîrziu o porneam din nou spre cenuşia şi sinistra închisoare unde îmi ispăşeam osînda zilnică, de cealaltă parte a visului, ca Adam părăsind Grădina Raiului. Numai că eu ştiam că Dumnezeu nu există şi că nimeni şi nimic nu mă putea împiedica să mă întorc.

48

Pe cînd urcam încet coasta ce ducea spre liceu, nu mă simţeam prea în largul meu. O reacţie, inevitabilă probabil, a evenimentelor de peste zi. Julie îmi dovedise că era capabilă de sentimente sincere, dar acum îmi veneau în minte toate întrebările pe care ar fi trebuit să i le pun; şi nu puteam să nu-mi amintesc şi de cît de aproape fusesem – nu numai o dată – să mă las convins de povestea cu schizofrenia inventată de Maurice. Dar îmi fusese imposibil să verific dacă şi în ce măsură spusele lui erau adevărate. La urma urmei, nu era imposibil ca cele două surori să facă un joc dublu. Julie mă putea găsi foarte atrăgător fizic, dar asta n-o

împiedica să-mi înşire tot soiul de minciuni. Mă gîndeam şi la următoarea mea întîlnire cu Conchis: dacă adunam destule probe ca să-i dovedesc că acum cunoşteam adevărul despre cele două fete, ştiam cum să le folosesc.

În aceeaşi seară de duminică, întors în camera mea, am scris cîteva scrisori: doamnei Holmes, la Cerne Abbas, domnului P.J. Fearn de la Barclay's Bank şi directoarei de la şcoala primară unde predase Julie. Celei dintîi îi explicam că i-am întîlnit fiicele, cu ocazia filmului pe care îl turnau; că învăţătorul din satul de pe insulă mă rugase să găsesc o şcoală în Anglia – tot în mediul rural – ai cărei elevi să fie dornici să corespondeze cu micuţii greci şi că fetele îmi sugeraseră să mă adresez mamei lor, rugînd-o să mă pună în legătură cu şcoala din Cerne Abbas – cît mai repede, deoarece trimestrul era pe sfîrşite. În cea de-a doua scrisoare spuneam că aş dori să-mi deschid un cont şi că aveam recomandarea uneia dintre clientele băncii. În sfîrşit, în cea de-a treia, mă dădeam drept directorul unei şcoli de limbi străine ce urma să se deschidă la toamnă, la Atena, şi că o anume domnişoară Julia Holmes solicitase un post.

Luni am recitit ciornele cu grijă, am schimbat un cuvînt ici-colo, apoi le-am transcris pe primele două de mînă, iar pe a treia m-am chinuit s-o dactilografiez, folosind o maşină veche de scris, cu caractere englezeşti, din biroul administratorului. Ştiam că această din urmă scrisoare părea cusută cu aţă albă, căci actriţele de film nu prea obişnuiesc să solicite posturi de profesoare în străinătate, dar răspunsul, oricare ar fi fost, îmi putea fi util.

Şi apoi, dacă tot o pornisem pe panta asta, am mai scris alte două scrisori: una pe adresa teatrului Tavistock şi cealaltă către Colegiul Girton din Cambridge.

Am pus cele cinci scrisori la cutie şi o dată cu ele i-am trimis o scrisoare şi lui Leverrier. Nutrisem oarecare speranţe ca la întoarcerea la liceu să găsesc un răspuns de la Mitford, dar cu siguranţă că scrisoarea pe care i-o trimisesem fusese reexpediată la vreo nouă adresă şi nu avusese încă timp să-mi răspundă. Scrisoarea către Leverrier era scurtă, îi explicam doar cine sînt, după care continuam:

> Adevăratul motiv pentru care vă scriu este că mă aflu aici, la Bourani, într-o situaţie destul de complicată. Am înţeles de la domnul Conchis că în timpul cît aţi stat aici obişnuiaţi să-l vizitaţi. În momentul de faţă am realmente nevoie de sfatul unei persoane cu experienţă şi aş dori să precizez că nu este

vorba numai despre persoana mea. Mai sînt şi alte persoane amestecate în povestea aceasta. Din motive pe care am convingerea că le înţelegeţi, v-am fi foarte recunoscători dacă ne-aţi răspunde cît mai curînd.

Chiar pe cînd lipeam plicul, mi-am dat seama că tăcerea lui Mitford şi a lui Leverrier erau pentru mine de bun augur; dacă în anii precedenţi li s-ar fi întîmplat la Bourani ceva realmente neplăcut, cu siguranţă că ar fi vorbit. Dacă tăceau, era fără îndoială tăcerea gratitudinii. Nu uitasem povestea lui Mitford despre cearta lui cu Conchis şi nici faptul că mă prevenise. Dar începeam să mă îndoiesc de motivele care îi determinaseră comportarea.

Cu cît mă gîndeam mai mult, cu atît eram mai sigur că Demetriades era spionul. Prima regulă a contraspionajului este să te prefaci că n-ai observat nimic, aşa că duminică, după cină, m-am arătat deosebit de prietenos faţă de el. Am făcut o plimbare sus pe dig, lîngă şcoală, în speranţa de a putea profita fie şi de cea mai mică adiere de vînt, în căldura apăsătoare a nopţii. Da, mulţumesc Méli, am petrecut un week-end foarte plăcut la Bourani. Am citit, am înotat, am ascultat muzică. Am mers pînă acolo încît am şi rîs de presupunerile lui obscene privind felul în care îmi petrecusem de fapt timpul acolo. Acum îl suspectam însă că obscenităţile lui aveau un motiv anume: prin el, Conchis verifica dacă ştiu să-mi ţin gura. I-am şi mulţumit pentru că îmi păstra atît de bine secretul faţă de ceilalţi profesori.

În timp ce ne plimbam, priveam apa întunecată din strîmtoarea dintre insulă şi continent şi mă întrebam ce fac oare în această clipă cele două fete, în ce ape întunecate navigau... Marea tăcută, cu toate secretele ei şi cu răbdarea-i nelimitată, dar lipsită de ostilitate. Acum îi înţelegeam misterele.

După revărsatul zorilor aveam să le înţeleg şi mai bine. Am găsit prilejul să-l iau deoparte pe directorul adjunct, care era profesor de greacă modernă şi i-am spus că cineva îmi recomandase să citesc o carte de un oarecare Theodoritis... *Trei inimi,* auzise cumva de ea? Da, cunoştea cartea. Nu vorbea nici franceză, nici engleză şi nu prea reuşeam să urmăresc tot ce spune. Se pare că Theodoritis fusese un fel de echivalent grec al lui Maupassant. Din prezentarea subiectului am înţeles destul ca să-mi dau seama că se confirmau spusele lui Julie. Dar orice urmă de îndoială

dispăru la prînz, cînd am intrat în sufragerie. Un băiat se sculă de la masa directorului adjunct şi-mi aduse o carte. *Trei inimi* era ultima şi cea mai lungă dintr-o culegere de nuvele. Era scrisă în *katharevousa*, forma „literară", anti-*demotiki* a limbii moderne şi am constatat că depăşea cu mult cunoştinţele mele de greacă. Nici de data asta nu puteam solicita ajutorul lui Demetriades. Dar fiecare pasaj pe care m-am străduit să-l descifrez cu dicţionarul îmi dovedea că Julie îmi spusese adevărul.

Miercuri... Miercuri... Îmi era imposibil să aştept pînă atunci. Marţi seara, după ore, am urcat pînă sus pe creasta centrală. Tot drumul încercasem să mă conving că mă duceam degeaba. Dar m-am înşelat. Inima începu să-mi bată cu putere: acolo, jos, departe, pe marea violetă din golful Moutsa, se profila forma prelungă, de neconfundat, a unui iaht alb. Era *Arethusa*. În clipa aceea am ştiut. Bătrînul Conchis capitulase.

49

Pe la nouă jumătate eram în faţa porţii, m-am oprit cîteva secunde să trag cu urechea şi, neauzind nimic, am părăsit poteca şi am pornit-o, pe sub pomi, în direcţia casei. Se ridica în faţa mea, tăcută, o siluetă întunecată profilată pe cerul încă luminat de ultimele raze ale asfinţitului. Ardea o singură lumină: în sala de muzică. Iar dinspre coliba Mariei venea un miros de răşină şi de lemn ars. În apropiere, o bufniţă ţipă. În timp ce mă întorceam spre poartă, o formă întunecată alunecă pe deasupra capului meu, plonjînd spre mare, printre pomi: poate Conchis, magicianul, preschimbat în bufniţă.

Am pornit-o repede, în jos, pe drumul ce ducea de la proprietate spre plaja de la Moutsa. Pădurea era întunecoasă deasupra apei ce se zărea vag în depărtare. Iahtul era ancorat la vreo cinci sute de metri în larg: se vedeau luminile roşii de la babord. Nu se vedea nici o altă lumină; nici o urmă că ar fi cineva pe vas. Am pornit-o cu paşi repezi de-a lungul lizierei de pini, îndreptîndu-mă spre bisericuţă.

Rezemată de peretele dinspre răsărit, siluetă întunecată conturată pe zidul alb, Julie mă aştepta. Cum m-a văzut, mi-a ieşit în cale. Purta o fustă largă de pînză de culoare deschisă şi o bluză

cu mîneci scurte din bumbac albastru, ca ale marinarilor de pe *Arethusa*. Îşi strînsese părul la spate cu o panglică, ceea ce îi dădea un aer uşor sever, de profesoară. Ne-am oprit la un metru unul de celălalt, deodată intimidaţi.

— Ai reuşit să scapi?

— Totul e în regulă. Maurice ştie că sînt aici. Zîmbind, adăugă: De acum, s-a terminat cu spionatul. Am avut o explicaţie.

— Vrei să spui că...?

— Ştie despre noi doi. I-am spus adevărul. Şi i-am mai spus că se prea poate să fiu schizofrenică în povestea pe care a imaginat-o el, dar în viaţa de toate zilele nu sînt.

Continuă să zîmbească. Am făcut un pas spre ea şi a venit să mi se cuibărească în braţe. Dar cînd, în timp ce o sărutam, am încercat s-o strîng puţin mai tare, mă împinse uşor, plecînd capul.

— Julie?

Îmi luă mîna şi o duse la buze.

— Fii înţelegător... Nu e momentul... N-am îndrăznit să-ţi spun duminică.

Venisem pregătit pentru orice eventualitate, numai pentru întîmplarea asta banală nu. Am sărutat-o uşor pe părul înmiresmat.

— Ce păcat!

— Voiam atît de mult să vii.

— Hai să ne plimbăm pînă la capătul plajei.

Mînă în mînă, am pornit încet pe lîngă bisericuţă şi, trecînd pe sub pomi, ne-am îndreptat spre apus. Au avut o explicaţie cu bătrînul imediat după ce s-au îmbarcat pe iaht, duminică după-amiază. Se părea că a încercat să facă pe nevinovatul, dar June l-a acuzat în faţă de povestea cu negrul, dezvăluindu-i prezenţa lui Joe în biserică. Se săturaseră. Sau le spunea deschis ce intenţiona să facă sau... Julie îşi ţinu o clipă răsuflarea, de parcă nici acum nu-i venea să creadă, apoi mă privi.

— Ştii ce-a zis? Indiferent şi calm de parcă îi spuneam că trebuie reparat robinetul la baie.

Am făcut din cap semn că nu.

— Citez: „Exact ce mă aşteptam şi ce speram". Apoi, pînă să ne revenim noi din uimire, ne-a informat că tot ceea ce s-a petrecut pînă acum nu a fost decît o simplă repetiţie. Doamne, Nicholas, să-i fi văzut mutra rînjită! Parcă am fi fost două studente care tocmai reuşiseră să treacă nişte teste preliminare.

— Repetiţie pentru ce?

— *Totul* ni se va explica. Şi ţie, sîmbăta viitoare. De acum încolo, vom lucra toţi împreună, sub conducerea lui: Se pare că

în curînd va mai veni cineva – a spus „persoane", deci trebuie să fie mai mulţi – care urmează să preia rolurile noastre de pînă acum. Vor intra *ei* în jocul acesta zăpăcit, dar de data asta noi vom cunoaşte regulile.

— Ce persoane?

— N-a vrut să spună. Şi nici ce vrea să ne explice n-a spus. Dar a precizat că vrea să fii şi tu de faţă.

— Iar trebuie să seduci pe cineva?

— Asta a fost prima mea obiecţie. M-am săturat să tot fac ochi dulci necunoscuţilor. Mai ales acum.

— I-ai spus despre noi doi?

Mă strînse de mînă.

— Da. Oftă. De fapt, a spus că se temuse de treaba asta de cum te-a văzut.

— Ce treabă?

— Că şoarecele se va îndrăgosti de pisică.

— Şi acceptă ca...

— S-a jurat.

— Şi tu l-ai crezut?

Ezită o clipă.

— În măsura în care poţi să crezi ce-ţi spune Maurice. Mi-a dat şi o momeală să ţi-o flutur pe sub nas.

— Altă momeală în afară de cea pe care o ţin de mînă acum?

Îşi lăsă capul pe umărul meu.

— Nu intenţionează să te pună să lucrezi pe degeaba... vei primi şi tu salariu. Oricum, nu se începe decît după terminarea trimestrului şcolar. Şi vrea ca noi trei să locuim – în orice caz să dormim – în casa din sat. Ca şi cum nu l-am fi cunoscut pe Maurice niciodată.

— Şi te tentează?

O clipă nu zise nimic.

— Mai există şi un mic inconvenient. Ar vrea ca, în faţa celorlalţi, noi doi să ne prefacem că sîntem căsătoriţi.

— Eu nu pot să mă prefac. Nu ştiu să joc teatru ca tine.

— Fii serios!

— Sînt. Mai serios decît crezi.

Îşi întoarse faţa spre mine.

— Atunci, spune-mi ce simţi.

— Totul depinde de sîmbăta viitoare. Cînd vom şti precis ce are de gînd.

— Asta e şi părerea noastră.

— V-a dat probabil niște indicii.

— Ne-a spus doar că putem considera totul un experiment de psihiatrie, după care, fidel obiceiului său de a ne „ajuta", a adăugat că, de fapt, este în legătură cu ceva pentru care nu s-a găsit încă un nume. A spus așa... „o știință ce urmează să fie descoperită și botezată". Era foarte curios să afle cum de m-am hotărît eu să am încredere în tine.

— Și ce i-ai spus?

— Că există, între două persoane, unele sentimente de a căror sinceritate nu te poți îndoi.

— În rest, cum s-a comportat?

— A fost drăguț, chiar foarte, aș putea zice. Cum era la început. Ne făcea tot timpul complimente – ce curajoase, ce inteligente etc., sîntem.

— Ferește-te de greci...

— Știu. Dar i-am spus foarte clar. La prima figură de-a lui, gata.

M-am uitat în larg, spre iahtul tăcut.

— Unde ai fost?

— Pînă la Kyhera. Ne-am întors ieri.

M-am gîndit la modul cum îmi petrecusem eu aceste trei zile: lupta cu teancul de lucrări scrise ce trebuiau corectate; supravegherea elevilor în sala de studii; mirosul înecăcios de cretă; băieții... Dar curînd trimestrul se va sfîrși și gîndul mi s-a dus la casa izolată din sat, la permanenta tovărășie a fetelor.

— Am făcut rost de un exemplar din *Trei inimi.*

— Ai putut s-o citești?

— Suficient cît să pot verifica această parte a povestirii tale.

Un timp nu spuse nimic.

— Cineva parcă spunea ceva despre încrederea în propriile instincte. Nu mai departe decît acum trei zile, cred.

— De-ai ști... cînd sînt acolo... în clasă, stau și mă întreb dacă partea aceasta a insulei există cu adevărat. Dacă nu cumva e numai un vis.

— N-ai primit nici o veste de la predecesorul tău?

— Nici un cuvînt.

Din nou tăcere.

— Nicholas, voi face cum spui tu.

Se opri din mers, mă luă și de cealaltă mînă și mă privi în ochi.

— Ne întoarcem imediat, acum, și îi spunem tot. Vorbesc serios.

Am avut o clipă de ezitare, apoi am zîmbit.

— Pot să-ţi amintesc de această propunere în cazul în care nu-mi place cum sună capitolul următor?

— Ştii bine că poţi.

O clipă braţele i se încolăciră în jurul gîtului meu. Buzele mi-au confirmat ce-mi spuseseră ochii. Apoi ne-am continuat plimbarea, strînşi unul lîngă altul. Am ajuns la capătul golfului. Aerul aproape tropical era sufocant.

— Îmi plac nopţile aici. Mai mult decît dimineţile.

— Şi mie.

— Intrăm cu picioarele în apă?

Ne îndreptam deja spre mare, croindu-ne drum printre pietre. Îşi aruncă sandalele din picioare; m-am descălţat şi eu. Stăteam în picioare în apa călduţă şi mă lăsă s-o sărut din nou: gura, gîtul. O mîngîiam uşor, protector, şi i-am şoptit la ureche:

— Blestemată fiziologie feminină!

Se apropie şi mai mult de mine ca pentru a-mi dovedi că mă înţelege.

— Ştiu. Îmi pare rău.

— Te revăd tot timpul aşa cum erai la biserică.

— M-am simţit neîmplinită.

— S-ar potrivi mai bine pentru o fată mare.

— Dar aşa m-ai făcut tu să mă simt.

— N-au mai fost alţi bărbaţi?

— Unul sau doi.

— Şi bărbatul din fotografie? Tăcu. Aş vrea să-mi vorbeşti despre el.

— Nu sînt prea multe de spus.

— Hai să stăm jos.

Ne-am întors în pădurice, în susul pantei, de unde pornea promontoriul dinspre vest. Demult, cîteva stînci se rostogoliseră pînă aici şi m-am aşezat cu spatele rezemat de una din ele, iar Julie s-a strîns lîngă mine. Am întins mîna şi am desfăcut panglica cu care îşi legase părul.

Îmi vorbi despre prima ei dragoste. Era un tînăr profesor de la Cambridge, matematician, cu vreo zece ani mai mare decît ea. Foarte inteligent, sensibil, cultivat, nicidecum tipul intelectualului „monomaniac". Se întîlniseră pe cînd ea era studentă în anul doi, dar dragostea lor fusese „semiplatonică" pînă pe la mijlocul ultimului an.

— Nu ştiu exact de ce, poate pentru că îmi dădeam seama că nu mai aveam decît două trimestre de stat la Cambridge, Andrew

a început să se simtă jignit dacă ieşeam cu altcineva. Detesta grupul de actori amatori alături de care June şi cu mine jucam diferite piese. Părea cumva că el hotărîse că trebuia să fie îndrăgostit de mine. Era întotdeauna foarte amabil – cîteodată era chiar amuzant cînd îmi reproşa că am corupt un celibatar convins. Îmi făcea plăcere să fiu cu el; ne duceam deseori la ţară; era foarte generos, îmi oferea flori, cărţi... Din acest punct de vedere, nu era deloc tipul celibatarului egocentric. Şi totuşi n-am simţit niciodată pentru el o adevărată atracţie fizică. Ştii cum e, îţi place cineva sub toate aspectele, te simţi măgulită, chiar uşor stînjenită să apari peste tot în compania unui tînăr profesor. Îl admirai ca intelectual, dar...

— Şi nu vezi ceea ce ar trebui să-ţi sară în ochi.

— A insistat să ne logodim neoficial. Asta s-a întîmplat pe la începutul ultimului trimestru. Eu lucram nebuneşte. Nu mă culcasem cu el şi găseam că e foarte frumos din partea lui. Ne înţelesesem să ne petrecem vacanţa în Italia şi în toamnă să ne căsătorim.

Tăcu.

— Şi ce s-a întîmplat?

— E atît de jenant!

Am mîngîiat-o uşor pe păr.

— E mai bine decît să ţii totul închis în tine.

Ezită puţin, apoi vorbi abia şoptit.

— Ştiusem dintotdeauna că ceva nu mergea. Nu pot să explic exact ce, dar aveam permanent impresia că Andrew încerca întotdeauna să facă gesturile care „trebuiau". Mă săruta pentru că ştia că fetele se aşteaptă să fie sărutate. N-am simţit niciodată în el dorinţa. Îşi netezi fusta care îi acoperea genunchii. În Italia am descoperit că... avea probleme serioase. Nu-mi vorbise niciodată despre asta, dar la şcoală avusese experienţe homosexuale. Chiar şi pe vremea cînd fusese student la Cambridge, înainte de război. Tăcu. Apoi: Probabil că-ţi par îngrozitor de naivă.

— Doar naivă.

— Nici prin cap nu mi-ar fi trecut... Sincer îţi spun, din comportarea lui nu-ţi puteai da seama. Dorea cu atîta disperare să fie absolut normal. Poate chiar cu prea multă disperare.

— Înţeleg.

— Îmi spuneam întruna că nu contează. Că trebuia numai să am puţină răbdare... Şi... În rest era un om tare blînd şi drăguţ. Am făcut ceva groaznic, Nicholas. Am plecat din pensiunea în

care locuiam la Sienna şi am luat trenul înapoi acasă, în Anglia. Aşa deodată, fără să-i spun o vorbă. Ceva s-a rupt brusc în mine. Mi-am dat, nu ştiu cum, seama că între noi va exista întotdeauna această problemă. Deseori ieşeam seara după... cîte un eşec şi mă uitam la bărbaţi; la italienii care treceau pe stradă şi mă gîndeam că... Se întrerupse brusc, jenată încă de gîndurile ei de atunci. Apoi continuă: Ce am simţit cu tine acolo, în bisericuţă... mi s-a părut atît de autentic... atît de simplu...

— Nu v-aţi mai văzut de atunci?

— Ba, din păcate, da.

— Povesteşte-mi.

— Am fugit drept acasă, în Dorset. Nu-i puteam spune mamei adevărul despre cele întîmplate. Andrew s-a întors şi el în Anglia. A insistat să vin la Londra să ne întîlnim. Amintirea acelor clipe o făcu să scuture uşor din cap. Era atît de disperat! În pragul sinuciderii. Şi, în cele din urmă, am... am cedat. Te scutesc de detaliile neplăcute. Nu se mai punea problema căsătoriei. Am acceptat postul de profesoară la Londra, ca să fiu mai departe de Cambridge. Dar... am reînnodat legătura şi... oh, a durat cîteva luni. Două fiinţe umane, considerate inteligente, care se distrugeau una pe alta, încet şi sigur. Dacă telefona să mă anunţe că nu putea veni la Londra, la sfîrşit de săptămînă, răsuflam uşurată. Suspină adînc. În cele din urmă, June m-a determinat să fac ceea ce trebuia făcut demult. Îmi mai scrie din cînd în cînd şi atît. Făcu o scurtă pauză, după care încheie: Sfîrşitul unei poveşti triste.

— Tristă, într-adevăr.

— Nu sînt o puritană, jur, dar...

— Nu eşti tu de vină.

— În ultimul timp devenise un soi de masochism. Cu cît suferam mai mult, cu atît mă simţeam mai generoasă.

— Şi de atunci n-a mai existat nimeni?

— Pe la începutul anului, ieşeam mai des cu un actor din trupa de la Tavistock. Dar a descoperit curînd că nu eram ce-şi dorea el.

Continuam să-i mîngîi uşor buclele lungi.

— De ce?

— Pentru că nu voiam să mă culc cu el.

— Din principiu?

— Mai existase şi altcineva la Cambridge. Cînd eram în anul întîi.

— Şi?

— Era exact opusul lui Andrew. Era mult mai plăcut să fii cu el în pat decît afară din pat. Adăugă sec: Din păcate era mult prea conştient de treaba asta şi într-o bună zi am descoperit că nu eram singura pană la pălăria lui.

— Sărman tîmpit!

— Ştiu că pentru bărbaţi e cu totul altfel. Sau cel puţin pentru bărbaţi ca el. Dar m-am simţit atît de umilită... nu eram decît un nou trofeu adăugat la panoplie.

Am sărutat-o pe păr.

— Trebuie să recunosc că, în materie de trofee, avea gust.

După o scurtă tăcere, reluă timidă:

— Tu te-ai culcat cu multe fete?

— Cu nici una ca tine. Şi n-am fost niciodată Don Juan cu mai multe femei.

Probabil că realizase cu întîrziere că întrebarea fusese naivă.

— N-ar fi trebuit să... ştii...

Nu era un subiect asupra căruia intenţionam să insist, dar era clar că pe ea o fascina, acum că-l abordase.

— Dar eu nu pot fi, în această privinţă, la fel de obiectivă ca June.

— Presupun că June este obiectivă şi în cazul meu.

— Ah, cu tine e de acord. Dacă ţii neapărat la aprobarea ei.

— Tu nu pari să pui prea mare preţ pe ea.

— Duminică am urît-o. Mă înghionti uşor cu cotul. Şi pe tine... pentru că tu nu o detestai.

— Numai pentru că mă ajuta să mi te închipui pe tine în situaţia ei.

— Şi de atunci nu încetează să mă tachineze. Pretinde că ea e genul tău mai mult decît mine.

Am strîns-o şi mai aproape de mine.

— Eu ştiu pe care din voi o prefer. N-am nici o ezitare.

O clipă tăcu. Îmi luă mîna.

— Ieri seară am venit aici.

— De ce?

— Să ne scăldăm. Era atît de cald, că nu puteam dormi. June spera ca un fermecător păstor grec să apară dintre pini.

— Şi tu?

— Eu mă gîndeam la păstorul meu englez.

— Păcat că nu ne-am luat costumele de baie.

— Nici ieri seară nu le-am avut.

— E o propunere?

O scurtă tăcere.

June a pariat că nu voi îndrăzni.

— N-o putem lăsa să cîştige pariul.

— Înotăm şi atît.

— Dar numai pentru că... O clipă nu spuse nimic, dar, în întuneric, mi-am dat seama că zîmbeşte. Apoi se înălţă spre urechea mea şi şopti: De ce oare bărbaţii ţin întotdeauna să precizeze ceea ce sare în ochi?

În secunda următoare era în picioare şi mă trăgea de mînă. Ne-am întors pe plajă. Lumina roşie pîlpîia la marginea iahtului alb, fantomatic, reflectîndu-se în mare. Printre copacii din spatele nostru se zărea lumina din casă. Cineva mai veghea încă. Am apucat poalele bluzei şi Julie a ridicat braţele să i-o scot; apoi se întoarse cu spatele să-i desfac sutienul, în timp ce ea îşi descheia fusta. O clipă se rezemă de mine. Am sărutat-o pe gît. Şi o porni în jos, spre apă, cu părul fluturînd, o simplă siluetă palidă, într-un minuscul chilot alb; replică fidelă a surorii ei, acum trei zile, în lumina soarelui, pe aceeaşi plajă. Mi-am scos hainele. Fără să se uite înapoi, intră în apă pînă la brîu, apoi, cu un mic plescăit, se lăsă în jos şi începu să înoate în direcţia iahtului. O secundă mai tîrziu eram lîngă ea, înotînd unul lîngă altul. Ea se opri prima şi, călcînd apa, se întoarse spre mine zîmbind – îndrăznise, cîştigase pariul.

Pronunţă cîteva cuvinte în greceşte, dar nu era greaca pe care o ştiam eu, ci o limbă mult mai arhaică, mai clar articulată.

— Ce e asta?

— Sofocle.

— Şi ce înseamnă?

— Am spus-o numai de dragul sunetelor. Cînd am sosit prima oară aici, nu-mi venea să cred. Mii de semne mici, negre, care prindeau brusc viaţă; care nu mai aparţineau trecutului, ci prezentului.

— Înţeleg.

— Ca o persoană care a trăit toată viaţa în exil, fără să-şi dea seama.

— Şi eu am cunoscut acest sentiment.

— Ţi-e dor de Anglia.

— Nu.

Am văzut-o zîmbind.

— Şi totuşi trebuie să existe şi un punct asupra căruia să nu fim de acord.

— Poate într-o viaţă viitoare.

— Am să fac pluta. Am învăţat de curînd.

Întinse braţele şi pluti pe spate, ca un copil care se dă în spectacol. Din două mişcări am fost lîngă ea. Stătea cu ochii închişi, surîzînd uşor, iar părul ud o făcea să pară şi mai tînără. Marea era absolut calmă; o oglindă întunecată.

— Parcă ai fi Ofelia.

— Să mă duc la mînăstire?

— Mă simt mai puţin Hamlet ca niciodată.

— Poate că eşti nebunul cu care mă sfătuia să mă mărit.

— Ai jucat-o pe Ofelia?

— La colegiu. Cîteva scene numai... Cu o parteneră lesbiană; o individă îngrozitoare, care nu mai putea de fericire cînd se vedea în haine bărbăteşti.

— Dar fără nimic în pantaloni.

Protestă, coborînd vocea:

— Domnule Urfe, nu mă aşteptam la atîta vulgaritate din partea dumneavoastră; mă uimiţi...

Dintr-o mişcare, m-am apropiat şi mai mult de ea şi am încercat s-o sărut, dar se întoarse brusc şi se scufundă în apă. O luptă scurtă, un vîrtej, o trombă de apă împroşcată în toate părţile: îmi scăpase. Buzele ei le atinseră în fugă pe ale mele şi brusc... se întoarse şi porni înot spre mal.

Cînd ajunse aproape de ţărm, îşi încetini mişcările ca şi cînd efortul ar fi epuizat-o şi se ridică în picioare cu apa pînă la subsuori. M-am oprit şi eu lîngă ea. Sub apă, mîinile ni se găsiră; de data asta nu se mai împotrivi cînd am tras-o lîngă mine şi am luat-o de după talie. Îşi ridică braţele şi le încolăci în jurul gîtului meu. Am strîns-o şi mai mult în braţe şi i-am simţit tălpile atingîndu-mi uşor labele picioarelor. Trupurile ni se lipiră şi, cu ochii închişi, îşi ridică faţa spre mine. Mi-am lăsat mîna să alunece uşor de-a lungul şoldului, mi-am strecurat-o pe sub fîşia de pînză umedă ce o încingea. Cu cealaltă i-am mîngîiat pieptul. Era cu totul altfel decît îmbrăţişarea pătimaşă din bisericuţă – rece, alunecos, reţinut.

Cînd Julie îmi vorbise despre nefericita ei poveste de dragoste de la Cambridge, ghicisem ce-mi ascunsese: acest echilibru fragil la ea între timiditatea fizică şi imaginaţia senzuală... Prima o împinsese iniţial spre tînărul acela, cea de-a doua o făcuse să se

retragă cînd senzualitatea ei a fost respinsă. Toate acestea îi dădeau aerul de nimfă speriată pe care soră-sa nu-l avea, în ciuda faptului că în seara asta June fusese cea aleasă să joace rolul nimfei. Julie, pur şi simplu, respingea satirul, dar în acelaşi timp îl şi invita. Avea ceva dintr-un animal sălbatic, cu adevărat sălbatic, mereu la pîndă, pe care cea mai mică încercare de domesticire îl pune pe fugă. Îşi crease în jur un mic teritoriu al ei, încercuit de capcane şi bariere invizibile, în interiorul căruia avansa sau se retrăgea; se comporta şi evolua după bunul ei plac. Dar simţeam că dincolo de acest sistem de apărare exista şi o regiune fără nici un fel de îngrădire, unde, într-o zi, totul îmi va fi permis... Şi ziua aceea era aproape, căci acum se lipise de mine, lăsîndu-se în voia senzualităţii ei; cu adevărat femeie.

Liniştea, apa întunecată, bolta strălucitoare, şi excitaţia mea, pe care ea a simţit-o probabil. Dintr-o dată şi-a întors capul, aproape cu violenţă, deşi rămăsese agăţată de mine. După o clipă am auzit-o şoptind:

— Bietul de tine. Nu-i cinstit.

— N-am încotro. Mă exciţi atît de mult.

Se depărtă puţin şi o mînă îi alunecă prin apă, printre noi, în jos. Mă ridică uşor, îşi încolăci degetele în jurul meu, cu timiditate, cu aceeaşi inocenţă pe care o cunoşteam dinainte.

— Bietul ţipar.

— Care n-are unde să se ducă.

Începu să mîngîie şi să se joace cu degetele prin apă, apoi şopti din nou:

— Îţi place dacă îţi fac aşa?

— Prostuţo!

A ezitat, apoi s-a întors, şi-a strecurat braţul drept în jurul taliei mele, în timp ce eu, cu braţul stîng, am luat-o pe după umeri şi am tras-o mai aproape de mine. Mîna ei stîngă a coborît, explorînd în jurul coapselor, mîngîind, ridicînd şi dînd drumul, atingîndu-mă. Degetele păreau neexperimentate, speriate să nu facă rău. Mi-am dus atunci mîna liberă acolo şi i-am ţinut o mică lecţie. Apoi am lăsat totul în seama ei. I-am căutat gura. Nu mai ştiam ce se petrece în jur. Nu mai era decît limba ei, goliciunea ei, părul ud, ritmul mîinii de sub apă. Mi-ar fi plăcut să fie aşa toată noaptea. Această stare de seducţie, această convertire a celei distante, elegante, a vocii care cita Sofocle într-o gheişă ascultătoare, o sirenă adorabilă. Îmi depărtasem picioarele ca să am mai multă stabilitate, iar unul din picioarele ei se încolăcise

în jurul meu. Micuțul obiect de îmbrăcăminte pe care îl purta se lipise de coapsa mea. Mi-am lăsat mîna să alunece de la sînul ei către locul acela; dar era ocupat, așa că s-a reîntors de unde plecase.

Dacă am fi rămas așa toată noaptea; dar era prea încărcată de erotism. Intuise, se pare, că n-o mai voiam delicată; s-a lipit mai tare de mine, nu mai era atît de neștiutoare. Și-n timp ce eu, sub apă, mă descătușam, ea își lăsă capul pe umărul meu și mă mușcă, ca și cum ar fi atins și ea acea clipă supremă, deși doar mental.

Gata. Mîna ei mă părăsi, trecu ușor peste stomacul meu. Am sărutat-o; puțin uimit de această transformare a ei atît de rapidă și totală. Poate că trebuia să-i mulțumesc puțin și lui June, cu înțepăturile ei, pentru asta, dar simțeam că Julie însăși dorise în sinea ei ca asemenea lucru să se petreacă. Rămăsesem așa îmbrățișați, fără să simțim nevoia să vorbim, să ne mișcăm; conștienți că de acum între noi nu va mai exista nici o barieră. Își lipi ușor buzele de umărul meu; un sărut plin de promisiuni.

— Trebuie să mă întorc. Mă așteaptă June.

Un ultim sărut grăbit. Din cîteva mișcări am fost pe plajă și Julie după mine. Mînă în mînă ne îndreptarăm spre locul unde ne lăsasem hainele și fără să mai așteptăm să ne uscăm am început să ne îmbrăcăm. Își trase fusta pe ea, se răsuci să o încheie. I-am sărutat sînii uzi, apoi i-am prins copcile sutienului și am ajuta-o să-și pună tricoul. Apoi m-a ajutat și ea să mă îmbrac. Îmbrățișați, o pornirăm înapoi, pe malul mării, spre Bourani. Intuiam că ceea ce se petrecuse cu noi era deosebit de important pentru ea... era un fel de descoperire – sau redescoperire – a propriei sale sexualități latente. Și în noaptea caldă, prinsă în mrejele eternului farmec al bătrînei Grecii, fața ei părea mai blîndă, mai deschisă, mai simplă; renunțase la orice mască. Mai știam, și în sinea mea eram cuprins de o adîncă bucurie, că distrusesem și ultimii germeni de neîncredere pe care Conchis se străduise să-i semene între noi. Acum nu mai aveam nevoie de răspuns la scrisorile mele. Acolo în apă, nu fusese decît un joc erotic banal, dar era o plăcere împărtășită, dorită de noi amîndoi și, ca să mă asigur și mai mult, am strîns-o pe Julie mai aproape. Se întoarse spre mine și îmi întinse buzele cu tot atîta spontaneitate ca și cînd ar fi putut să-mi citească gîndurile. De acum, între noi doi totul era transparent.

Am condus-o pînă aproape de casă. Nu mai era lumină în sala de muzică, dar fereastra camerei unde dormeam eu de obicei era luminată. Mai fusese adus un pat; ea şi June dormeau acolo cînd eram eu la colegiu – şi mi se păru o încheiere simbolică, perfectă a acestei nopţi. Julie avea să doarmă în patul „meu". Pe şoptite, făcurăm în grabă planuri pentru sfîrşitul săptămînii viitoare, dar acum totul ni se părea uşor. Bătrînul se ţinuse de cuvînt. Nu ne spionase nimeni. Mă accepta în sfîrşit în rolul lui Ferdinand, alături de Miranda sa cu părul ud şi plin de sare, cu buze dulci şi braţe învăluitoare. Orice s-ar întîmpla, tot restul verii, tot restul vieţii era al nostru.

Mă sărută, se îndepărtă cîţiva paşi, apoi se întoarse repede şi alergă în braţele mele să mă mai sărute o dată. Am rămas pe loc pînă am văzut-o dispărînd pe sub colonade.

Deşi mă simţeam obosit, am urcat în grabă poteca ce ducea spre creastă, ca să-mi usuc hainele jilave. Nici nu-mi păsa de ziua care avea să înceapă, de lipsa de somn, de strădaniile de a mă ţine treaz în clasă. De acum, toate astea deveniseră suportabile. Julie mă vrăjise. Era ca şi cînd dădusem peste frumoasa din pădurea adormită şi, trezind-o din somn, descoperisem nu numai dragostea ei pentru mine, ci şi dorinţa. Eram aproape sigur că Julie nu se mai comportase cu nici un bărbat aşa cum se comportase cu mine; descoperea emoţii noi şi găsea, fără îndoială, multe deosebiri faţă de amara deziluzie a legăturii ei amoroase din anul precedent. Îmi imaginam o Julie care să aibă experienţa şi pasiunea lui Alison, dar îmbogăţite, diversificate, datorită gustului ei rafinat, a inteligenţei ei superioare, a poeziei... Continuam să zîmbesc în timp ce păşeam absent pe drumul pe care ajunsesem să-l ştiu pe dinafară, printre pinii Aleppo, prin pădurea tăcută şi plină de fantome. Pe cerul spuzit de stele, strălucea craiul nou.

Am început să recapitulez acea savantă împletitură de mister şi miracol care ne adusese unul în faţa celuilalt – Conchis şi planurile lui. Dacă ai o menajerie particulară, grija ta principală este să-ţi ţii animalele în cuşcă, nu să le dictezi tu ce să facă, cum să se comporte. Conchis construise în jurul nostru bare – subţiri bare psihosexuale ce ne ţineau înlănţuiţi de Bourani. Era aidoma nobililor elisabetani care întreţineau o companie teatrală: noi eram trupa personală de actori a lordului Leicester. Dar „experimentul" său era bazat şi pe principiul lui Heisenberg, aşa încît

experiența era parțial nedeterminată, atît pentru el ca observator-*voyeur*, cît și pentru noi, simple particule umane pe care le studia. Îmi dădeam seama că voia să ne confrunte cu falsa dihotomie dintre o Europă înțeleaptă și o Anglie infantilă. În ciuda jargonului său gnomic, era, ca atîția alți europeni, total incapabil să înțeleagă modul adînc și subtil al englezilor de a concepe existența. Ne considera, pe mine și pe fete, imaturi și naivi, dar noi ne puteam dovedi de zece ori mai perfizi decît el, tocmai pentru că eram englezi – născuți pentru a purta mască și educați de mici să mințim.

Am ajuns pe creasta principală. Mergînd, loveam din cînd în cînd cîte o piatră cu piciorul, dar în rest liniște deplină. Departe, jos, dincolo de vîrfurile cenușii și catifelate ale pinilor, marea lucea întunecată sub cerul înstelat. Lumea aparținea nopții.

Pomii se răreau în locul unde pămîntul se înălța într-o pantă abruptă pe versantul sudic ce ducea spre creastă. M-am oprit o clipă să-mi trag sufletul și m-am întors să mai arunc o ultimă privire spre Bourani. M-am uitat la ceas. Trecuse puțin de miezul nopții. Insula întreagă dormea. În noaptea argintie – fără să încerc nici un fel de melancolie –, am fost cuprins de acel sentiment de singurătate existențială pe care ți-o dau uneori nopțile liniștite, senzația de a fi singura ființă din tot universul.

Atunci, din spatele meu, de undeva dinspre creastă, am auzit un zgomot. Un sunet slab, dar a fost suficient să mă facă să mă adăpostesc iute în umbra pinilor. Acolo sus, cineva sau ceva lovise o piatră. Apoi liniște. Și dintr-o dată am înțepenit; nu numai de teamă, ci și din prudență.

Sus, pe marginea falezei, pe cerul nopții se profila silueta cenușie a unui om. Apoi apăru încă unul, și încă unul. Le auzeam sunetul înfundat al pașilor pe stîncă, zornăitul înăbușit al unui obiect metalic. Deodată, ca prin farmec, se făcură șase. Șase umbre întunecate profilate pe cerul înstelat. Unul dintre ei ridică brațul arătînd ceva, dar n-am auzit nici un murmur de voci. Să fie oare locuitori din insulă? Dar vara ei nu foloseau aproape niciodată poteca de pe faleza de sus; și nu la ora asta. Mi-am dat seama ce erau. Erau soldați. Reușeam să disting contururile armelor, strălucirea mată a unei căști.

Fuseseră niște manevre ale armatei grecești pe continent, luna trecută, și un du-te-vino de ambarcațiuni în strîmtoare. Oamenii aceștia făceau probabil o aplicație de tip comando. Dar, prudent, n-am făcut nici o mișcare.

Unul dintre ei se întoarse din drum și ceilalți îl urmară. Credeam că știu ce se întîmplase: veniseră de-a lungul potecii de pe faleză și trecuseră, fără să-l vadă, de drumul transversal ce cobora spre Bourani și Moutsa. Ca pentru a-mi confirma ipoteza, în depărtare se auzi deodată un zgomot asemănător cu explozia unor focuri de artificii. De undeva, dinspre vest de Bourani, o jerbă de lumini se înălță spre cer. Era un soi de rachetă de semnalizare, care căzu pe pămînt, descriind o parabolă amplă. Eu însumi trăsesem zeci de asemenea artificii în timpul exercițiilor de noapte. Cei șase erau cu siguranță porniți să „atace" un obiectiv dincolo de Moutsa.

Cu toate acestea, m-am uitat cu atenție împrejur. Douăzeci de metri mai încolo erau niște stînci printre care crescuseră arbuști pitici în spatele cărora mă puteam ascunde. Am luat-o fără zgomot pe sub pomi și, fără să-mi pese de hainele mele curate, m-am lăsat să cad într-o groapă, între două stînci, care încă își mai păstraseră căldura acumulată în timpul zilei. De acolo puteam vedea, profilată la orizont, scobitura din linia falezei, în locul unde începea poteca.

Aproape imediat am zărit cîteva forme palide care se mișcau și am știut că avusesem dreptate. Oamenii coborau. Erau probabil numai un grup de flăcăi inofensivi din Epir sau din altă parte. Totuși, m-am ghemuit cît am putut mai mult. Cînd, după zgomot, mi-am dat seama că ajunseseră în dreptul meu, la vreo treizeci de metri de mine, am privit pe furiș printre ramurile arbuștilor care mă acopereau.

Inima îmi tresări. Purtau uniforme germane. O clipă m-am gîndit că poate că se costumaseră în „dușman" pentru manevre; dar, după atrocitățile din timpul ocupației, era de neconceput ca un soldat grec să îmbrace de bunăvoie o uniformă nemțească, fie și numai pentru un exercițiu. Și atunci am înțeles: Conchis, bătrînul diavol, nu renunțase nicidecum și spectacolul se juca acum dincolo de hotarele domeniului său.

Ultimul soldat purta o raniță mai mare decît a celorlalți, din care ieșea, abia vizibilă, o baghetă subțire. O antenă! Adevărul îmi sărea în ochi. Mi-am dat deodată seama că Demetriades nu era singurul din școală care mă spiona. Mai era și altcineva. Era un grec cu mutră de turc, un individ masiv și taciturn, ras în cap, care preda chimia. Nu venea niciodată în cancelarie; își petrecea tot timpul în laborator. Colegii îl porecliseră *Alchemikos*, alchimistul. Descopeream subit noi dovezi ale trădării: mi-am amintit

că era unul dintre cei mai buni prieteni ai lui Patarescu. Dar, în primul rînd, mi-am amintit că avea în laborator un radio-emiţător pentru uzul cîtorva dintre elevii care intenţionau să devină ofiţeri de radio-transmisiuni. Şcoala avea chiar şi un indicativ al staţiei de amatori. Am bătut cu pumnul în pămînt. Acum totul era limpede. Nu era de mirare că cei de la Bourani erau întotdeauna preveniţi de sosirea mea. Colegiul nu avea decît o singură poartă şi bătrînul portar era tot timpul la post.

Oamenii dispăruseră. Purtau probabil cizme de cauciuc şi trebuie că-şi împachetaseră cu multă grijă echipamentul, judecînd după cît de puţin zgomot făceau. Stătuseră aici să mă aştepte şi să pună mîna pe mine, dar faptul că mersesem foarte repede le încurcase socotelile. Salva de artificii nu putea fi decît un semnal întîrziat că pornisem. O clipă am suspectat-o pe Julie, apoi am disculpat-o. Asta voia şi Conchis : s-o bănuiesc pe ea. Dar calculase greşit. Nu se gîndise că „momeala" dovedise cu probe că e de partea „şoarecelui". Ştiam precis că Julie nu avea nimic de-a face cu această nouă cursă ; şi şoarecele era vulpe ; nu putea fi tras pe sfoară aşa uşor.

Aproape că eram tentat să mă iau după soldaţi să văd unde se duc. Dar mi-am amintit de lecţiile din timpul milităriei : pe cît posibil, nici o patrulă în nopţile fără vînt ; nu uitaţi că omul plasat mai aproape de lună vă vede mai bine decît îl vedeţi voi pe el. Numai treizeci de secunde se scurseseră de cînd trecuseră soldaţii şi deja nu-i mai auzeam decît foarte vag. Un zgomot de piatră lovită, apoi nimic. Încă un zgomot uşor şi linişte. Le-am mai acordat alte treizeci de secunde, apoi m-am ridicat şi am început să urc poteca în fugă.

În vîrful falezei, creasta era plată şi trebuia să străbat vreo cincizeci de metri de teren descoperit înainte ca drumul să coboare din nou spre nord. Locul era bătut de vînturi, presărat cu pietre şi cîţiva arbuşti pitici ici şi colo. La celălalt capăt se întindea, pe o distanţă destul de mare, o pădurice de tamarisc. De unde mă aflam, puteam vedea, în desişul ramurilor, deschizătura neagră făcută de potecă. M-am oprit să trag cu urechea. Nici un zgomot. Am traversat în fugă terenul descoperit.

Străbătusem cam jumătate din teren cînd am auzit o împuşcătură. O secundă mai tîrziu o salvă de artificii izbucni la vreo două sute de metri spre dreapta. Toată creasta fu inundată de lumină. M-am aruncat la pămînt, întorcînd capul. Lumina scăzu. În clipa în care salva de artificii se stingea cu un şuierat, eram

din nou în picioare, alergînd spre pădurice, fără să-mi pese de zgomotul pe care-l făceam. Odată ajuns în pădure, m-am oprit o clipă încercînd să înţeleg ce nou subterfugiu nebun mai inventase Conchis. Atunci am auzit zgomot de paşi; alergau pe creastă, venind dinspre locul de unde fusese trasă salva. Am pornit-o în goană în jos pe potecă, printre tufişurile înalte de doi metri.

Am ajuns pe un loc plat, unde poteca făcea o curbă largă şi astfel am putut să alerg şi mai repede. Deodată, piciorul mi se prinse în ceva şi, îngrozit, am căzut cît eram de lung. Am simţit o arsură vie cînd palma întinsă s-a lovit de marginea ascuţită a unei pietre. O durere groaznică în coaste. Am auzit şuieratul aerului care mi-a ieşit din plămîni în momentul cînd am atins pămîntul şi vocea mea prostită gemînd: „Ce dracu'...". O clipă am fost prea ameţit ca să-mi pot da seama ce se întîmpla. Apoi, din spatele tufelor de tamarisc, din dreapta, se auzi o voce joasă, un ordin scurt. Nu ştiam decît cîteva cuvinte din limba asta, dar vocea mi-a sunat autentic nemţească.

Am fost împresurat de zgomote, de ambele părţi ale potecii. Am fost înconjurat de oameni îmbrăcaţi în uniforme nemţeşti. Erau şapte.

— Ce dracu de joc mai e şi ăsta?

M-am ridicat în genunchi, ştergîndu-mi palmele pline de ţărînă. Dintr-una îmi curgea sînge. Doi oameni veniră din spate şi mă apucară de braţe, ridicîndu-mă cu brutalitate. Altul stătea în mijlocul potecii. Părea să fie şeful. Nu avea nici puşcă şi nici mitralieră ca ceilalţi, ci numai un pistol. M-am uitat pe furiş la puşca pe care omul din dreapta mea şi-o punea din nou în bandulieră. Arăta a puşcă adevărată, nu un accesoriu din recuzita vreunui teatru. Iar el arăta a neamţ. Nu a grec deghizat în neamţ.

Omul cu revolverul – un fel de subofiţer, fără îndoială – spuse din nou ceva în nemţeşte. Doi oameni, cîte unul de fiecare parte a drumului, se aplecară să desprindă ceva dintre ramurile de tamarisc: o sîrmă întinsă. Omul cu pistolul suflă scurt din fluier. M-am uitat la cei doi soldaţi de lîngă mine.

— Vorbiţi englezeşte? *Sprechen Sie Englisch?*

Nu mi-au acordat nici cea mai mică atenţie, mulţumindu-se doar să-mi smucească braţele mai spre spate, ca să mă facă să tac. Mă gîndeam: „Doamne, nu pun eu mîna pe Conchis!" Subofiţerul rămase în drum cu spatele la mine, iar ceilalţi patru soldaţi stăteau grupaţi puţin mai încolo. Doi dintre ei se aşezară.

Unul a întrebat ceva. Probabil dacă au voie să fumeze și subofițerul a încuviințat.

Flacăra chibritului le-a luminat fețele. Purtau căști. Și-au aprins țigările și au început să vorbească în șoaptă. Păreau toți nemți. Nu erau greci care știau cîteva cuvinte nemțești, ci nemți adevărați. M-am adresat subofițerului:

— Cînd terminați cu circu' ăsta, poate îmi spuneți și mie de ce stăm aici.

Omul se întoarse pe călcîie și veni spre mine. Era un tip de vreo patruzeci și cinci de ani, cu față prelungă. Veni foarte aproape de mine. Nu părea din cale afară de brutal, dar își juca bine rolul. Mă așteptam la clasicul scuipat în obraz, dar nu; se mulțumi să-mi spună liniștit:

— *Was sagen Sie?*

— Du-te dracului!

O clipă se uită fix la mine fără să înțeleagă, dar ca și cum persoana mea părea, în sfîrșit, să-l intereseze. Apoi, impasibil, îmi întoarse spatele. Soldații își slăbiră puțin strînsoarea. Dacă nu m-aș fi simțit atît de contuzionat, aș fi încercat să scap. Deodată am auzit un zgomot de pași undeva, mai sus de noi. Cîteva clipe mai tîrziu, cei șase oameni pe care îi văzusem la început coborau drumul în șir indian. Dar s-au oprit înainte să ajungă la noi, lîngă cei care fumau.

Băiatul care mă ținea din dreapta nu avea mai mult de vreo douăzeci de ani. Începu să fluiere ușor în surdină și melodia aduse acestei convingătoare interpretări actoricești – deși eu o numisem „circ" – o notă de autenticitate, căci era bine cunoscutul *Lili Marlene*. Sau poate că, din contră, compromitea spectacolul. Avea o față lată, plină de acnee și ochi mici fără gene. Mă gîndeam că fusese ales special din cauza aerului său teuton și a curioasei lui indiferențe de mașină, ca și cînd nu știa nici de ce era acolo, nici cine sînt eu. Și puțin îi păsa. Îndeplinea pur și simplu un ordin.

Socoteam: treisprezece oameni, din care cel puțin jumătate erau nemți. Cheltuiala pentru a-i aduce în Grecia, apoi de la Atena pe insulă și înapoi în Germania, echipamentul, instrucția, repetițiile nu puteau fi sub cinci sute de lire. Și toate astea pentru ce? Pentru a speria – sau poate numai a impresiona – o persoană total neînsemnată. În același timp, acum cînd panica din primele momente îmi trecuse, începeam să văd lucrurile din alt unghi. Scena asta era atît de bine montată, pînă în cele mai mici amănunte,

încît iată-mă din nou victima vrăjitoriilor magicianului Conchis. Eram speriat, dar fascinat. Şi atunci am auzit iar zgomot de paşi pe potecă.

Apărură alţi doi bărbaţi. Unul scund şi slab cobora panta cu paşi mari. Altul, mai înalt, venea în urma lui şi amîndoi purtau şapcă ofiţerească şi insigna cu vulturul teuton. Soldaţii pe lîngă care treceau se ridicară repede în picioare, dar cu un gest al mîinii le-a ordonat repaus. Unul din ei veni drept spre mine. Era evident un actor care se specializase în roluri de colonel neamţ: faţă dură, buze subţiri; nu-i lipseau decît ochelarii cu lentile dreptunghiulare şi rame metalice.

— Salut.

Nu-mi răspunse, dar mă privi liniştit, cum mă privise şi subofiţerul care acum stătea în poziţie de drepţi, puţin mai în spatele lui. Celălalt ofiţer trebuie că era locotenent, vreun aghiotant. Am observat că şchiopăta uşor. Era un bărbat frumos, figură de italian, cu sprîncene negre şi o faţă plină, bronzată.

— Regizorul unde e?

„Colonelul" scoase un portţigaret dintr-un buzunar interior şi alese o ţigară. „Locotenentul" se întinse să i-o aprindă. În spatele lor am observat un soldat traversînd poteca, ducînd ceva înfăşurat în hîrtie – ceva de mîncare, fără îndoială. Oamenii începură să mănînce.

— Trebuie să recunosc că rolul vă vine mănuşă.

Rosti un singur cuvînt pe care îl pronunţă cu grijă şi, ţuguindu-şi buzele, îl scuipă ca pe un sîmbure de strugure.

— *Gut.*

Se întoarse cu spatele şi spuse ceva în nemţeşte. Sergentul urcă poteca şi se întoarse cu un lămpaş pe care îl aprinse şi-l aşeză în spatele meu.

„Colonelul" făcu cîţiva paşi şi se opri lîngă „sergent. Am rămas faţă în faţă cu „locotenentul". Mă privea într-un fel ciudat, ca şi cînd ar fi vrut să mă întrebe ceva şi nu putea; căutînd un răspuns pe faţa mea. Privirea îi şovăi şi brusc se întoarse cu o mişcare stîngace şi se duse lîngă „colonel". Am auzit cîteva cuvinte nemţeşti rostite în şoaptă, apoi ordinul laconic al subofiţerului.

Oamenii se ridicară şi, fără să înţeleg de ce, se aliniară de ambele părţi ale potecii, faţă în faţă, la distanţe neregulate, fără să stea în poziţie de drepţi, ca şi cînd ar fi aşteptat să treacă cineva. M-am gîndit că vor să mă ducă undeva şi că urma să trec printre ei. Dar cei doi care mă ţineau mă traseră mai în spate,

silindu-mă să mă aliniez și eu cu ceilalți. Numai subofițerul și cei doi ofițeri rămaseseră în mijlocul potecii. Lampa arunca un cerc de lumină în jurul meu. Îmi dădeam seama că era o indicație regizorală.

Urmă o tăcere încordată. Fusesem distribuit mai degrabă în rol de spectator decît de protagonist. În sfîrșit, am auzit că se apropiau și alte personaje. Apăru o siluetă mai altfel decît celelalte; era un civil. O clipă mi-a făcut impresia că e beat, dar apoi mi-am dat seama că avea mîinile legate la spate și că era, ca și mine, prizonier. Purta pantaloni negri, dar era cu bustul gol. Alți doi soldați veneau în urma lui. Unul din ei păru să-l lovească și l-am auzit gemînd. Cînd s-a apropiat, am observat că era desculț și atunci am avut impresia că spectacolul era pe punctul să le scape din mînă. Mersul lui poticnit nu era prefăcut.

Ajunse în dreptul meu. Era un tînăr destul de mic de statură, categoric grec. Fața îi era îngrozitor de tumefiată, plină de sîngele care îi curgea dintr-o tăietură urîtă lîngă ochiul drept. Părea complet uluit și abia mai putea să meargă. Nu și-a dat seama de prezența mea decît în ultimul moment și atunci s-a oprit și mi-a aruncat o privire sălbatică. Mă cuprinse brusc un sentiment de groază; era un băiat din sat, pe care îl prinseseră și-l bătuseră îngrozitor; cineva care nu *interpreta* rolul, ci îl *trăia*. Deodată, pe neașteptate, soldatul din spatele lui îl lovi cu brutalitate peste șale. Totul perfect autentic; i-am văzut mișcarea spasmodică înainte și i-am auzit geamătul de durere, absolut autentic. Cu mersu-i poticnit mai făcu cîțiva pași, după care „colonelul" dădu un ordin scurt, sec, un singur cuvînt. Soldații l-au smucit cu brutalitate, imobilizîndu-l. Cei trei stăteau nemișcați în mijlocul potecii, cu fața spre pantă. „Colonelul" coborî cîțiva pași și veni chiar în fața mea. Șchiopătînd, „locotenentul" i se alătură. Amîndoi stăteau cu spatele spre mine.

Liniște. Apoi un gîfîit și imediat apăru o nouă siluetă, absolut identică: mîinile legate la spate, împins de doi soldați. Acum știam unde mă aflu: eram în Grecia, în urmă cu zece ani, în 1943, și aveam în fața mea doi luptători din rezistență capturați de nemți.

Cel de-al doilea, un bărbat solid, de vreo patruzeci de ani, înalt de aproape un metru optzeci, era evident șeful – *kapetan*. Avea brațul gol legat de gît cu o sfoară și o legătură subțire îmbibată de sînge îi acoperea umărul. Părea să fi fost sfîșiată din mîneca propriei cămăși. Făcu cîțiva pași pe potecă, apropiindu-se

de mine. O figură frumoasă de *klepht* cu mustață neagră stufoasă și nas acvilin. Mai văzusem o dată sau de două ori asemenea fețe în Peloponeș, dar știam precis de unde venea omul acesta, căci mai purta încă în jurul frunții legătura neagră cu ciucuri a cretanilor de la munte. Părea un personaj dintr-o gravură din secolul al XIX-lea, nobil brigand din mitul byronian, îmbrăcat în costum tradițional, cu pistoale la brîu și iatagan cu mîner de argint. De fapt, purta niște pantaloni militărești de doc și o cămașă kaki. Și el era tot desculț, dar părea să se forțeze să meargă normal. Nu fusese atît de rău bătut ca și celălalt prizonier, probabil din cauză că era rănit.

Cînd ajunse în dreptul meu, se opri și, neacordîndu-le nici o atenție „colonelului" și „locotenentului", se uită drept spre mine. Am înțeles că mă cunoștea, că-l mai întîlnisem undeva. Era o privire încărcată de scîrbă, aproape violentă. Dispreț și în același timp o disperare plină de furie. O clipă nu spuse nimic, apoi șuieră printre dinți un cuvînt în grecește:

—*Prodotis*, trădătorule, îmi aruncă el cuvîntul în față, rînjind cînd pronunță demoticul sunet *delta*, ce suna mai curînd ca un *v*.

Își juca perfect rolul. Și aproape inconștient, ca și cînd m-aș fi simțit și eu actor în piesa lor, am reușit să mă stăpînesc și să nu-i răspund, acceptînd în tăcere privirea plină de ură. O clipă m-am simțit efectiv trădător.

L-au lovit cu picioarele, dar se întoarse și din marginea cercului de lumină îmi aruncă o ultimă privire pătrunzătoare. Și rosti din nou cuvîntul, ca și cum nu l-aș fi auzit de prima dată:

—*Prodotis*.

S-a auzit un țipăt, o exclamare. Era ordinul, ca un răpăit, al „colonelului":

—*Nicht schiessen!*

Soldații care mă păzeau mă prinseră strîns. Cu o smucitură, primul prizonier se eliberase, aruncîndu-se printre tufele de tamarisc. Cei doi gardieni se aruncară după el, apoi trei sau patru dintre soldații aliniați pe potecă o porniră și ei după el. Nu putea să aibă un avans de mai mult de opt-nouă metri. Se auzi un strigăt, ceva în nemțește, un urlet de durere care îți îngheța sîngele, apoi încă unul. Sunetul înfundat al unui trup lovit cu piciorul, cu paturile puștilor.

Cînd se auzi cel de-al doilea țipăt, „locotenentul" care stătuse nemișcat, urmărind scena chiar în fața mea, se întoarse și privi în noapte, dincolo de mine.

Voia să mă facă să înţeleg că era revoltat de toată brutalitatea asta, ceea ce explica şi privirea lui de mai înainte. „Colonelul" se uită spre „locotenent", apoi se întoarse spre soldaţii care mă ţineau şi vorbi, în franceză de data aceasta, asigurîndu-se astfel că eu îl înţelegeam, dar soldaţii nu-l puteau înţelege:

— *Mon lieutenent, voilà pour moi la plus belle musique dans le monde.*

Rostea cuvintele cu un puternic accent german şi pronunţă cuvîntul *musique* cu o afectare sarcastică şi dispreţuitoare care explica toată situaţia. El era tipul tradiţional al neamţului sadic; iar „locotenentul" tipul tradiţional al neamţului blînd.

„Locotenentul" dădu să spună ceva, dar deodată noaptea fu sfîşiată de un ţipăt puternic. Strigase celălalt, nobilul brigand, un ţipăt din rărunchi şi, dacă mai era cineva treaz la ora asta, îl auzise din celălalt capăt al insulei. Un singur cuvînt, dar cel mai grecesc dintre toate.

Ştiam că joacă un rol, dar îl juca absolut minunat. Izbucnise aprig, ca focul, un urlet diabolic, din adîncul fiinţei lui.

Pentru „colonel" fu ca o lovitură de cravaşă. Probabil că înţelegea greceşte. Se repezi şi din trei paşi ajunse în faţa cretanului şi-l pălmui cu furie peste faţă. Lovitura îl dezechilibră puţin, dar se redresă imediat. M-am simţit din nou la fel de îngrozit ca şi cînd eu aş fi fost cel lovit. Vînătăile, braţul însîngerat puteau fi trucate, dar lovitura asta nu.

Ceva mai jos, soldaţii reapărură pe potecă tîrînd din tufişuri trupul celuilalt. Nu se mai putea ridica şi îl trăgeau de braţe. Îl aruncară în mijlocul potecii şi rămase lungit pe o parte, gemînd. Subofiţerul se apropie, luă bidonul cu apă al unui soldat şi-l vărsă peste faţa bărbatului care încercă să se ridice. Subofiţerul spuse ceva şi cei doi soldaţi îl apucară din nou şi-l ridicară în picioare.

„Colonelul" vorbi.

Soldaţii se despărţiră în două grupuri şi cu prizonierul în mijloc se puseră în marş. În mai puţin de un minut nu mai rămăsese nici unul. Eram singur, cu cei doi paznici ai mei, cu „colonelul" şi cu „locotenentul".

„Colonelul" se apropie de mine, mă privi cu ochii lui reci de bazilisc şi mi se adresă într-o engleză sacadată, despărţind cu grijă silabele.

— Nu-s-a-ter-mi-nat.

Şi zîmbetul lui lipsit de umor se schimbă aproape imediat într-un rînjet ameninţător. Ca şi cînd voia să-mi spună nu numai

că scena la care asistasem avea şi o urmare, ci că întregul *Weltanschauung* al naziştilor va fi reînviat şi realizat. Era tipul perfect al omului de fier german. Se întoarse brusc şi porni în urma soldaţilor. „Locotenentul" îl urmă. Am strigat:

— Ce nu s-a terminat?

Dar nu-mi răspunse nimeni. Cele două siluete întunecate, cea mai înaltă şchiopătînd uşor, dispărură între cei doi pereţi de tamarisc. M-am întors spre paznicii mei:

— Şi acum?

Drept răspuns, mă împinseră înainte, apoi mă traseră înapoi, forţîndu-mă să mă aşez. Au urmat cîteva momente ridicole de luptă pe care o cîştigară cu uşurinţă. O clipă mai tîrziu îmi legaseră strîns gleznele, apoi mă ridicară şi mă proptiră cu spatele de stîncă. Cel mai tînăr se căută în buzunarul de sus al tunicii şi scoase trei ţigări. M-am uitat la ele la lumina chibritului pe care l-am aprins. Erau ţigări ieftine, după cîte păreau, şi pe fiecare din ele, între două svastici negre, se vedeau imprimate cu roşu cuvintele: *Leipzig dankt euch*. Cea pe care o fumam eu avea gust de tutun trezit, vechi de vreo zeci ani, ca şi cînd ar fi fost deosebit de precauţi şi grijulii şi folosiseră ţigări dintr-un pachet de pe timpul războiului, care fuseseră proaspete prin 1943.

Am încercat în repetate rînduri să le vorbesc. Mai întîi în engleză, apoi în germana mea stîlcită, în franceză, în greacă. Rămaseră impasibili, în faţa mea, de cealaltă parte a potecii. Nu schimbară mai mult de zece cuvinte între ei şi era evident că li se interzisese să vorbească cu mine.

Mă uitasem la ceas cînd mă legaseră prima dată. Era douăsprezece şi treizeci şi cinci. Acum era unu jumătate. Undeva, dinspre versantul de nord al insulei, vreo două mile la vest de colegiu, am auzit primul bîzîit de motor. Un motor diesel ca al vaselor mari de coastă, mai curînd decît un motor de iaht. Trupa se reîmbarcase. Probabil că acesta era şi semnalul pe care îl aşteptau cei doi paznici ai mei. Se ridicară în picioare şi cel mai bătrîn îmi arătă un cuţit de masă pe care îl aruncă spre locul unde şezuseră. Apoi, fără un cuvînt, o porniră, nu în direcţia în care plecaseră ceilalţi, ci în direcţie opusă. Se căţărară din nou pe coastă şi coborîră spre Bourani.

De cum m-am asigurat că au plecat, m-am tîrît printre pietre pînă la locul unde aruncaseră cuţitul. Lama era tocită, sfoara nouă şi au mai trecut douăzeci de minute exasperante pînă am reuşit să mă eliberez. Am urcat pe creasta de unde puteam vedea

partea de sud a insulei. Aveam în faţa mea un peisaj liniştit, un cer senin acoperit cu stele, o insulă din Egee cufundată în obişnuita-i pace nocturnă. Iahtul era ancorat jos. Se mai auzea încă zgomotul bărcii cu motor, sau ce-o fi fost, undeva în spatele meu, depărtîndu-se spre Nauplia. O clipă m-am gîndit să mă reped la Bourani, să trezesc fetele, să-l înşfac pe Conchis şi să-i cer pe loc explicaţii. Dar mă simţeam epuizat. Eram sigur că fetele nu aveau nici un amestec şi era foarte puţin probabil că voi fi lăsat să mă apropii de vilă. Conchis se aştepta poate la o astfel de reacţie din partea mea şi, oricum, de unul singur nu aveam nici o şansă. Mai era ceva. Cu toată furia mea, mă simţeam din nou cuprins de vechiul respect pentru tot ce realizase Conchis. Eram din nou prizonierul unui mit, incapabil să-l înţeleg, dar conştient că întîmplările trebuiau să continue, oricît de sinistre ar fi putut deveni.

50

Dimineaţa, cursurile începeau la şapte, aşa că nu dormisem nici cinci ore cînd am intrat în clasă. Vremea era urîtă. Era o zi fără vînt, necruţător de caldă şi înăbuşitoare. Soarele distrusese toate culorile insulei; rarele urme de verdeaţă păreau epuizate şi vestejite. Cohorte de omizi distruseseră pinii: florile trandafirii de leandru se înnegriseră pe margini. Singură marea mai avea viaţă şi numai pe la prînz, după terminarea cursurilor, după ce m-am cufundat în apele ei limpezi, liniştite, m-am simţit, în sfîrşit, în stare să gîndesc coerent.

Îmi venise un gînd în timpul dimineţii. În afara actorilor principali, aproape toţi „soldaţii" nemţi mi se păruseră foarte tineri – între optsprezece şi douăzeci de ani. Eram la începutul lui iulie; anul universitar, atît în Germania cît şi în Grecia, se încheiase probabil. În cazul în care Conchis avea, într-adevăr, ceva de-a face cu industria cinematografică, ar fi putut eventual angaja, fără prea mare dificultate, studenţi nemţi care, după ce terminau ce aveau de făcut pentru el, aveau să-şi petreacă restul vacanţei în Grecia. Dar îmi venea greu să cred că-i adusese pînă aici ca să-i folosească doar o singură dată. Aşa cum mă avertizase „colonelul", jocul sadic nu se sfîrşise încă.

Dar știam că nu aveam să scriu scrisoarea furioasă și sarcastică pe care o compusesem în minte în timp ce coboram spre colegiu. Printre altele și pentru că bătrînul se aștepta probabil la o astfel de scrisoare – observasem în dimineața asta privirea cercetătoare a lui Demetriades – și singura mea reacție judicioasă era să nu fac ceea ce se așteptau ei. Și dacă stăteam să mă gîndesc bine, nu vedeam nici un pericol pentru cele două surori. Atîta vreme cît Conchis credea că fetele nu și-au dat seama de adevăr, erau în siguranță; mă rog, atît cît fuseseră în siguranță și pînă acum. Dacă voiam să le scot din afacerea asta, era mai bine să aștept pînă le vedeam personal; să nu-i dau lui Conchis nimic de bănuit. Și pe urmă, mai avea și imensul avantaj că el era cel care dădea spectacolul – și ce spectacol! Într-un fel, era o prostie să fii nemulțumit de modul în care fusese realizat, cînd numai simplul fapt că se putuse realiza așa ceva era absolut uluitor.

Poșta a sosit cu vaporul de douăsprezece și a fost distribuită în timpul mesei de prînz. Aveam trei scrisori: una din rarele scrisori de la unchiul meu din Rhodezia, alta cu buletinele trimise de Consiliul Britanic din Atena; și o a treia... am cunoscut imediat scrisul, rotund, mare, ușor lăbărțat. Am deschis-o. Scrisoarea mea către Alison alunecă din plic, nedeschisă. Atît. Cîteva minute mai tîrziu, întors în camera mea, am pus-o, așa nedeschisă, într-o scrumieră și am ars-o.

A doua zi era vineri. Am mai primit o scrisoare la prînz. Fusese adusă de cineva și, din nou, am recunoscut scrisul. N-am deschis-o decît după ce am ieșit din sufragerie – ceea ce a fost foarte bine, căci, deși scurtă, conținutul ei m-a făcut să înjur cu glas tare. Era neașteptată și brutală și am simțit-o ca o palmă. Nedatată, fără vreo indicație a locului unde fusese scrisă, fără antete. Simplu:

> Orice vizită la Bourani este inutilă. Nu cred că e nevoie să-ți explic de ce. M-ai dezamăgit cumplit.
>
> MAURICE CONCHIS

Eram uluit, furios și amarnic dezamăgit. Cu ce drept lua Conchis asemenea hotărîre arbitrară? Era de neînțeles; în contradicție cu tot ce-mi povestise Julie; dar, așa cum aveam să aflu în curînd, nu și în contradicție cu ce se întîmplase după plecarea mea... Acuzația de trădare căpăta o nouă semnificație. Îmi dădeam seama, cu spaimă, că însuși episodul cu ocupația nemțească ar fi

putut reprezenta un final, un semn de concediere – nu mai avea timp pentru mine. Dar mai erau şi fetele. Ce poveste le mai îndrugase oare? Sau ce le-ar mai fi putut spune acum cînd ştiau că le minţise tot timpul?

Toată ziua aproape că mă aşteptam să le văd apărînd la colegiu. De data asta îşi dăduseră probabil seama cu cine au de-a face. De cîteva ori am fost tentat să mă duc la Comisariatul de Poliţie, să iau legătura cu Ambasada Britanică din Atena. Dar încetul cu încetul m-am calmat. M-am gîndit din nou la paralela cu *Furtuna*, tînărul uzurpator judecat de bătrînul care l-a surprins pe domeniul *său*. Mi-am amintit de multiplele ocazii în care Conchis spusese altceva decît gîndise; şi, mai ales, mi-am amintit de Julie... nu numai de trupul ei gol în apele mării, ci de intuiţia ei, de încrederea ei instinctivă în Prospero al nostru. La ora culcării, ajunsesem la concluzia că scrisoarea lui Conchis nu trebuia luată decît ca ultima lui glumă proastă, un soi de test înşelător, asemănător cu jocul de zaruri sau cu pastila de otravă. Refuzam să accept ideea că mă putea lipsi de Julie sau de adevăr timp de o săptămînă. Trebuia să-şi dea seama că aveam să mă duc la Bourani chiar a doua zi. Avea să continue probabil cu aerele sale de totală dezaprobare, dar eram sigur că avea să fie acolo; şi cealaltă marionetă a lui avea să fie şi ea acolo să mă ajute ca, în cele din urmă, să-l demasc.

Sîmbătă, puţin după orele două, am pornit-o în sus spre coline. Pe la trei am intrat în păduricea de tamarisc. Sub arşiţa soarelui – căci aerul continua să fie nemişcat, înăbuşitor – era greu de crezut că scenele la care asistasem în noaptea precedentă avuseseră loc cu adevărat. Dar erau cîteva crăci şi crenguţe proaspăt rupte, iar în locul unde „prizonierul" încercase să fugă erau cîteva pietre mişcate din loc, încă pătate de pămîntul roşu al insulei; şi iar crăci rupte de tamarisc. Ceva mai sus, am adunat cîteva chiştocuri de ţigară. Una din ele fusese fumată doar pe jumătate şi se puteau citi cuvintele: *Leipzig da...*

M-am oprit pe vîrful colinei, de unde puteam vedea cealaltă parte a insulei. Mi-am dat seama că iahtul nu era în golf, dar nu mi-am pierdut speranţa.

Am intrat pe poartă şi am pornit-o drept spre casă. Sub soarele puternic de amiază, cu toate obloanele închise, casa părea pustie. Am zgîlţîit tare oblonul de la uşă şi le-am încercat şi pe celelalte, dar n-am putut deschide nici unul. Tot timpul mă uitam în dreapta

şi în stînga, nu atît pentru că mă simţeam supravegheat, ci, mai degrabă, pentru că simţeam că ar fi trebuit să am această senzaţie. Căci „ei" mă supravegheau cu siguranţă ; poate chiar din interiorul casei, zîmbind în întuneric, la doi paşi de mine, în spatele obloanelor. În căldura înăbuşitoare, m-am dus să-mi arunc o privire spre plaja domeniului ; faleza, umbrarul pompei, gura neagră a micii peşteri. Dar nici urmă de barcă. M-am dus apoi la statuia lui Poseidon, o statuie mută, printre ramurile nemişcate. Şi, în cele din urmă, m-am dus pe faleză, în locul unde stătusem cu Julie duminica trecută.

O pală de vînt rătăcită brăzda uşor marea imobilă sau poate că era şirul lung, punctat al unui banc de peşti. Benzi întunecate, de un albastru cenuşiu, cînd mai late, cînd mai înguste, descriau lent mişcări şerpuitoare pe oglinda înşelătoare a apei, ca şi cum marea genera o secretă corupţie.

Am pornit-o de-a lungul coastei spre golful unde se aflau trei căsuţe. Priveliştea se lărgea spre est. Am ajuns la gardul de sîrmă care împrejmuia Bourani. Şi aici, ca peste tot, sîrma era ruginită şi nu reprezenta decît o barieră simbolică, nu una reală. Puţin mai încolo, faleza interioară cobora brusc, într-o pantă abruptă de vreo douăzeci de metri. M-am strecurat pe sub sîrmă şi am pornit-o spre interiorul insulei, mergînd pe creastă. Pe alocuri, poate s-ar fi putut coborî dacă te agăţai de stînci, dar jos se întindea o junglă impenetrabilă de pini şi liane. Am ajuns în punctul în care gardul cotea la stînga spre poartă. Nici o piatră nu era clintită din loc ; nici o gaură în gardul de sîrmă. Continuînd să merg de-a lungul falezei, pînă în locul unde se aplatiza, am găsit, în cele din urmă, poteca mai puţin folosită pe care mersesem şi alte dăţi.

Curînd după aceea traversam păduricea de măslini care ducea spre colibele din golf şi, printre pomi, le-am zărit pereţii proaspăt văruiţi. Era curios să nu întîlneşti nici măcar o găină sau un măgar. Sau vreun cîine, deşi îmi aminteam că văzusem vreo doi-trei.

Casele nu aveau decît parter. Două dintre ele erau lipite una de alta şi uşile de la intrare închise cu lacăt. Cea de-a treia părea ceva mai uşor de deschis, dar la încercările mele uşa nu s-a mişcat decît unu sau doi centimetri ; era blocată cu o bară de lemn pe dinăuntru. Am încercat uşile din spate, dar erau încuiate şi ele. Ocolind un coteţ de găini am ajuns la ultimul zid şi am observat că două din obloane nu erau închise bine. Prin ferestrele

murdare am zărit un pat vechi de bronz în mijlocul căruia se afla un teanc de cearşafuri împăturite. Un perete acoperit cu fotografii şi icoane. Două scaune cu fundul de trestie împletită, un leagăn de copil lîngă fereastră şi un cufăr vechi. Pe pervazul ferestrei, în faţa mea, un capăt de lumînare cafenie înfipt într-o sticlă de reţină, o coroniţă de imortele scuturate, o roată dinţată, ruginită, de la cine ştie ce maşinărie şi un praf de o lună. Am închis obloanele.

Cea de-a doua casă avea şi uşa din spate închisă cu lacăt. Cea de-a treia avea lacăt, dar era legat cu fir de pescuit. Am aprins un chibrit şi peste o jumătate de minut mă aflam înăuntrul colibei, tot într-un dormitor. Nimic din cele ce se aflau în camera întunecoasă nu părea cîtuşi de puţin suspect. Am trecut prin bucătărie şi am intrat în camera din faţă a casei. De aici, o uşă ducea direct în casa de alături, altă bucătărie, şi, dincolo, alt dormitor cu iz de mucegai. Am deschis un sertar, apoi dulapul. Nimic neobişnuit. Locuinţe tipice ale unor localnici săraci. Nu se punea problema nici unui trucaj. Singurul lucru neobişnuit era faptul că erau nelocuite.

Am ieşit şi am legat zăvorul cu o bucată de sîrmă. La cîteva zeci de metri mai departe, am zărit printre măslini o latrină văruită. M-am îndreptat într-acolo. Un păianjen îşi ţesuse pînza peste groapa săpată în pămînt. De un cui ruginit atîrnau cîteva bucăţi îngălbenite dintr-un ziar vechi, grecesc.

Înfrîngere totală.

M-am dus la fîntîna de lîngă cele două case lipite, am ridicat capacul şi am dat drumul găleţii agăţate de o frînghie care se afla lîngă marginea de lemn văruit. Din adîncul fîntînii mă izbi un aer rece, umed, ca un şarpe care fusese ţinut închis. M-am aşezat pe marginea fîntînii şi am băut o gură de apă proaspătă. Avea gustul acela de apă de fîntînă, proaspătă şi rece, mult mai plăcută decît apa fadă de la robinet.

Un păianjen strălucitor, roşu cu negru, ţopăia pe buza fîntînii, îndreptîndu-se spre mine. Am întins mîna în calea lui şi mi-a sărit în palmă; privindu-l de aproape, îi vedeam ochii negri minusculi, ca două lanterne mici. Îşi mişca neîncetat, dintr-o parte în alta, capul masiv şi pătrat, o parodie arahnoidă a gestului zeflemitor al lui Conchis; şi, din nou, aşa cum mi se întîmplase şi cu bufniţa, am avut senzaţia că mă înconjoară un soi de vrăjitorie, o lume ce se supune omniprezenţei lui Conchis, prezenţei lui obsedante, halucinante.

Dar ce mă înfrînsese total era dovada pe care mi-o dădea bătrînul că nu eram indispensabil. Considerasem de la sine înțeles că „experimentul" necesita în primul rînd prezența mea. Dar probabil că nu eram decît un personaj secundar, de care se putea lipsi de îndată ce încercam să-mi asum un rol prea important. Mă irita mai mult faptul că mă aflam, după cîte se părea și fără să știu de ce, pus în aceeași categorie cu Mitford. În același timp simțeam că mă cuprinde frica și un sentiment aproape paranoic. Deși mă gîndeam că găsise probabil vreo minciună pentru fete, îndrugîndu-le că din cine știe ce motiv nu puteam veni în sîmbăta aceea, nu-mi puteam scoate din minte posibilitatea că erau înțeleși toți trei. Dar cum puteam crede așa ceva acum? Toate sărutările, mîngîierile, mărturisirile. Baia acea simbolică în mare... Era de necrezut. Poate că trebuia să găsesc răspunsul în descoperirea neașteptată că se puteau foarte bine lipsi de mine. Mi se dădea astfel o obscură lecție metafizică referitor la locul omului în univers, la limitele egocentrismului. Dar aducea mai degrabă a cruzime gratuită, asemănătoare cu obiceiul de a chinui animalele decît cu dorința de a da cu adevărat o lecție. Mă scufundam într-o mare de neîncredere și puneam sub semnul întrebării atît aparențele cît și motivele reale. De săptămîni întregi aveam senzația că eram sfîșiat, rupt de propria mea personalitate de pînă atunci, de acea complexă structură de idei și sentimente care constituie eul meu; și acum zăceam, în bucăți disparate, aruncate pe masa de lucru a unui ceasornicar. Dar ceasornicarul plecase și nu știam cum să asamblez din nou toată această mașinărie delicată.

M-am surprins gîndindu-mă la Alison, pentru prima oară cu un sentiment de regret, nu atît de vinovăție. Aproape că-mi doream să fie aici lîngă mine, să-mi țină tovărășie, să nu mai fiu singur. Să-i pot vorbi, doar atît, ca unui adevărat prieten. Nu mă mai gîndisem deloc la ea de cînd îmi trimisese înapoi scrisoarea nedeschisă. Evenimentele din ultima vreme o împinseseră în umbră; făcea parte din domeniul trecutului. Dar acum îmi reveniră viu în minte clipele petrecute în Parnas; zgomotul cascadei, soarele care îmi încălzea spatele, ochii ei închiși... acea ciudată senzație pe care o avusesem întotdeauna, chiar și cînd mințea; că știam cum și pentru ce mințea; și mai știam că în viața de toate zilele era incapabilă să mintă. Desigur că asta o făcea, în termeni cotidieni, să apară neinteresantă și previzibilă, aproape plicticos de transparentă. Ce mă atrăsese întotdeauna la sexul

opus era tocmai ce căuta să ascundă. Seducerea echivala metaforic cu arta de a dezbrăca femeile, nu numai de veşminte, ci şi de minciunile lor. Cu Alison lucrul acesta fusese întotdeauna mult prea uşor. Şi oricum... M-am ridicat călcînd în picioare, o dată cu mucul de ţigară, şi gîndurile mele lascive. Alison era un capitol încheiat. O doream pe Julie de zece ori mai mult.

Am petrecut restul după-amiezei cercetînd coasta spre răsărit, dincolo de cele trei căsuţe şi apoi am trecut din nou pe lîngă ele, întorcîndu-mă la Bourani, exact la ora ceaiului ce se servea de obicei sub colonade. Dar casa era la fel de pustie ca şi înainte. Am mai pierdut o oră în căutarea vreunui bilet, a vreunui semn oarecare; devenea ceva la fel de stupid ca încăpăţînarea de a căuta un obiect într-un sertar pe care-l mai scotociseşi de zece ori.

La şase am pornit din nou spre şcoală, pradă unui sentiment de furie şi frustrare. Eram furios pe Conchis, pe Julie; pe tot şi toate.

În capătul cel mai îndepărtat al satului mai exista un alt port, folosit numai de pescarii localnici. Toţi de la şcoală îl ocoleau, ca şi toţi locuitorii mai cu pretenţii din insulă. Multe case fuseseră despuiate fără milă. Din unele nu mai rămăseseră decît cîteva ziduri dărîmate; iar puţinele case care mai stăteau în picioare, de-a lungul cheiului mîncat de ape, erau acoperite cu tablă ondulată şi consolidate ici-colo sau cîrpite cum se putuse cu palăşti de ciment grunjos. Erau trei cîrciumi; una singură mai încăpătoare. Afară, în faţa uşii, fuseseră aşezate cîteva mese de lemn cioplit.

Cîndva, mai demult, într-una din singuraticele mele plimbări hibernale, intrasem acolo să beau ceva; mi-am amintit cît de sociabil şi chiar guraliv fusese cîrciumarul şi că, spre deosebire de alţi locuitori ai insulei, pe el reuşisem destul de bine să-l înţeleg. Îl chema Georgiou. Avea o mutră de vulpe, cu cîteva fire de păr cărunt pe capul pleşuv, iar mustaţa ca o perie îl făcea să aducă oarecum cu Hitler. Duminică dimineaţă m-am aşezat la o masă mai la umbră şi de cum m-a văzut a venit imediat spre mine, servil şi încîntat că-i picase un client „gras". Da, desigur, se simţea onorat să ia un uzo cu mine. Strigă la unul dintre copii să ne aducă cel mai bun uzo şi cele mai bune măsline. Cum mergea treaba la şcoală; îmi plăcea Grecia...? L-am lăsat să-mi pună întrebările obişnuite. Apoi m-am pus pe lucru. Vreo douăsprezece bărci verzi şi roşii pluteau pe marea liniştită ce se întindea în faţa noastră.

— Păcat că nu aveţi turişti străini aici... Iahturi.

— Ei! Scuipă un sîmbure de măslină. Phraxos e o insulă moartă.

— Am avut impresia că domnul Conchis de la Bourani îşi ţine iahtul aici cîteodată.

— Tipul ăla! Îl cunoaşteţi?

Am priceput imediat că Georgiou era unul din localnicii care îl duşmăneau pe Conchis.

I-am spus că nu, dar că mă gîndeam să-i fac o vizită. Avea deci un iaht; nu?

Da, dar nu-l aducea niciodată în partea asta a insulei.

El, Georgiou, îl întîlnise vreodată pe Conchis?

— *Ochi.* Nu.

— Are şi case în sat?

Numai cea în care locuieşte Hermes. Lîngă biserica Sf. Elias, spre partea din spate a satului.

Ca şi cum atunci mi-ar fi venit ideea, l-am întrebat, ca într-o doară, despre cele trei căsuţe de lîngă Bourani. Unde plecaseră familiile acelea?

Făcu un gest cu mîna către sud, spre mare.

— Pe continent. Pe timpul verii.

Mi-a explicat că un număr mic de pescari din Phraxos erau seminomazi. În timpul iernii pescuiau în apele adăpostite din jurul insulei. Vara îşi luau familiile şi pescuiau în jurul Peloponesului, ba uneori se duceau pînă în Creta în speranţa că vor prinde mai mult peşte. Reveni la discuţia despre cele trei căsuţe.

Îmi arătă cu degetul în jos, apoi făcu gestul de a bea.

— Cisternele rele. Apa nu bună vara.

— Adevărat? Apa nu-i bună?

— Nu.

— Ce păcat!

— E vina lui. Ăla de la Bourani. Putea face cisterne bune, dar e prea zgîrcit.

— Cum, şi căsuţele sînt ale lui?

— *Vevaios.* Bineînţeles. De partea cealaltă a insulei totul e al lui.

— Tot pămîntul?

Începu să numere pe degetele lui boante: Korbi, Stremi, Bourani, Moutsa, Pigadi, Zastena... numele tuturor golfurilor şi capurilor din jurul proprietăţii Bourani; părea să fie şi ăsta unul din motivele pentru care nu-l simpatiza pe Conchis. Mai mulţi atenieni, „oameni bogaţi", ar fi dorit să-şi construiască vile pe acolo, dar

Conchis n-a vrut să vîndă nici măcar un metru de pămînt; lipsise insula de banii de care avea mare nevoie. Un măgar încărcat de vreascuri cobora încet cheiul, îndreptîndu-se spre noi; își freca copitele una de alta, cu mersul afectat al unui manechin care prezintă moda. Aveam acum dovada complicității lui Demetriades. De ce nu-mi spusese nimic despre asta? Era cu siguranță un lucru știut de toată lumea.

— Presupun că-i întîlnești pe invitații lui Conchis, cînd vin în sat?

Cu un aer indiferent, făcu din cap semn că nu. Ce-i păsa lui de musafirii lui Conchis? Am insistat. Nu cumva știa dacă avea acum niște străini la Bourani?

Ridică din umeri.

— *Isos*. Poate. El nu știa.

Am avut totuși noroc. Din spatele lui Georgiou, de pe o potecă lăturalnică, apăru un bătrînel care se îndreptă spre noi. Purta o beretă marinărească ponosită, un costum de pînză albastră care de atîta spălat părea alb în lumina puternică a soarelui. Cînd trecu pe lîngă masa noastră, Georgiou se uită spre el și-l strigă:

— Hei, *Barba Dimitraki! Ela*. Vino încoace. Hai să vorbești cu profesorul englez.

Bătrînul se opri. Să fi avut vreo optzeci de ani; mîinile îi cam tremurau și era neras, dar nicidecum senil. Georgiou se întoarse spre mine:

— Înainte de război era ca Hermes. Ducea scrisorile la Bourani.

Am insistat să se așeze la masa noastră, am mai comandat un uzo și încă un *mezé*.

— Cunoști bine proprietatea Bourani?

Făcu cu mîna un gest ce voia să însemne foarte bine; mai bine decît ar fi putut spune. Zise ceva ce n-am înțeles. Georgiou, care avea oarecare înclinații ligvistice, puse pachetele noastre de țigări și cutiile de chibrituri una peste alta, ca niște cărămizi.

— Construcție.

— Înțeleg. În 1929?

Bătrînul aprobă din cap.

— Domnul Conchis avea mulți musafiri înainte de război?

— Mulți, mulți musafiri.

Asta îl uimi pe Georgiou. Repetă și el întrebarea mea și primi același răspuns.

— Străini?

— Mulți străini. Francezi, englezi, tot felul.

— Dar profesorii de engleză de la colegiu. Ei se duceau pe acolo?

— *Ne, ne. Oloi.* Da, toți.

— Nu-ți amintești numele lor?

Zîmbi de ridicolul întrebării. Nici măcar nu-și mai aducea aminte cum arătau. În afară de unul care era foarte înalt.

— Îl întîlneai și în sat?

— Cîteodată. Cîteodată.

— Ce făceau la Bourani înainte de război?

— Erau străini.

În fața acestei mostre de logică locală, Georgiou își pierdu răbdarea.

— *Ne, Barba. Xenoi. Ma ti ekanon?*

— Muzică. Cîntau, dansau.

Georgiou se arătă neîncrezător și de data aceasta. Îmi făcu cu ochiul, ca și cînd ar fi vrut să-mi spună că bătrînul s-a cam țicnit. Dar știam că nu e așa și că Georgiou venise pe insulă abia prin 1946.

— Ce fel de cîntece și dansuri?

Nu știa; ochii lui lăcrimoși păreau să încerce să revadă scene din trecut, dar nu reușeau. În cele din urmă zise:

— Și altele. Jucau în piese.

Georgiou izbucni în rîs, dar bătrînul dădu indiferent din umeri și spuse:

— E adevărat.

Georgiou se aplecă spre el și, zîmbind ironic, îl întrebă:

— Și tu ce erai, Barba Dimitraki? Karayozis?

Era numele măscăriciului din teatrul de umbre grecesc.

— Ce fel de piese? l-am întrebat eu pe bătrîn ca să-i demonstrez că îl cred.

Dar după fața lui mi-am dat seama că nu știe.

— Era un teatru în grădină.

— Unde în grădină?

— În spatele casei. Cu cortină. Un teatru adevărat.

— O știi pe Maria?

Se pare că înainte de război fusese altă îngrijitoare pe care o chema Soula, dar murise.

— Cînd ai fost ultima oară acolo?

— Mulți ani. Înainte de război.

— Și îți place domnul Conchis?

Barba făcu din cap semn că da. Dar era o mișcare scurtă, puțin forțată. Arătînd spre bătrîn, Georgiou interveni:

— Fiul lui cel mare a fost executat.

— Îmi pare rău. Tare rău.

Bătrînul ridică din umeri; soarta.

— Nu-i un om rău, spuse el.

— A colaborat cu nemţii în timpul ocupaţiei?

Cu un gest hotărît, bătrînul făcu din cap semn că nu. Dar Georgiou, cu o tuse zgomotoasă, îşi exprimă dezacordul. Începură să se certe, vorbind atît de repede, că nu-i puteam urmări. Dar l-am auzit pe Barba zicînd:

— Eu am fost aici, nu tu.

Georgiou se întoarse spre mine şi-mi făcu cu ochiul.

— I-a dat bătrînului o casă. Şi îi dă bani în fiecare an. Bietul de el; nu poate să spună ce gîndeşte.

— Face acelaşi lucru şi pentru rudele celorlalţi.

— Ah, unu sau doi. Cei bătrîni. Şi de ce nu? E milionar.

Îşi frecă degetul mare de arătător, gestul corupţiei.

— *Mia phora...*, îmi spuse brusc bătrînul, odată a fost un *paneyiri* mare, cu lumini multe, cu muzică şi jocuri de artificii şi lume multă.

În faţa ochilor, am avut deodată imaginea absurdă a unui *garden party*: sute de femei şi bărbaţi îmbrăcaţi elegant.

— Cînd a fost asta?

— Cu trei-patru ani înainte de război.

— Şi ce se sărbătorea?

Bătrînul nu ştia.

— Erai acolo?

— Eram cu fiul meu. Pescuiam. Vedeam totul de jos, de pe coasta de la Bourani. Lumini multe. Gălăgie. *Kai ta pyrotechnimata*. Şi jocurile de artificii.

— Erai beat, Barba, spuse Georgiou.

— Nu. Nu eram beat.

În ciuda încercărilor mele, n-am mai putut scoate nimic de la bătrîn. Aşa că, în cele din urmă, mi-am luat rămas bun de la amîndoi, am plătit consumaţia neînsemnată, adăugînd şi un bacşiş substanţial pentru Georgiou şi am pornit-o înapoi spre şcoală.

Un lucru era clar. Existaseră Leverrier, Mitford şi acum eu; dar mai fuseseră şi alţii, încă din anii '30, ale căror nume nu le ştiam; o listă lungă. Asta îmi dădea speranţe şi curajul de a face faţă la tot ce se mai pregătea în acest teatru, unde cortina se ridicase din nou, acolo, la celălalt capăt al insulei.

În seara aceea m-am întors în sat. Am pornit-o în sus pe îngustele străduţe pietruite, mărginite de zidurile văruite ale

căsuțelor țărănești. Am traversat micile pieţe adormite la umbra migdalilor şi am luat-o în sus, spre locul unde ramuri mari, purpurii, de bougainvilliaea străluceau ca o vîlvătaie în lumina soarelui sau ardeau ca un foc mocnit în umbra palidă a serii. Partea asta era un fel de cartier vechi al satului, foarte pitoresc. Jos, strălucirile bruşte, de oţel cenuşiu, ale mării, sus, pe deal, verdele pinilor, pătat cu aur în lumina asfinţitului. Oamenii aşezaţi în faţa porţilor mă salutau şi în spatele meu se formase inevitabilul şir de copii care se iau după orice străin, puşti care începeau să chicotească cînd mă întorceam spre ei să le fac semn să plece. Ajuns la biserică am intrat înăuntru. Voiam să-mi justific într-un fel prezenţa în acel loc. În biserică era întuneric, aproape lugubru şi totul era învăluit într-un miros înecăcios de tămîie. Un şir de icoane, siluete întunecate pe un fond de aur înnegrit, mă privea fix de pe pereţi. O privire severă adresată străinului care intrase în criptica lor lume bizantină.

Peste cinci minute am ieşit. Din fericire, copiii dispăruseră şi am putut s-o iau pe poteca din dreapta bisericii, mărginită de o parte de contraforturile absidei şi de cealaltă de un zid înalt de trei metri. Zidul continua şi după cotitură, dar pe la jumătatea lui am văzut o uşă boltită pe frontispiciul căreia era săpată în piatră o dată: 1823 şi deasupra un loc unde se vedea că fusese cîndva un blazon. Am ghicit că înăuntru era una din casele construite de piraţii „amirali" din timpul războiului de independenţă. În partea din dreapta a porţii cu două canaturi era o portiţă îngustă cu un mic spaţiu pentru scrisori. Deasupra, pictat cu alb pe o bucată veche de tablă neagră, se citea numele: *Hermes Ambelas*. La stînga, din spatele bisericii drumul cobora într-o rîpă pietroasă. M-am îndreptat spre portiţă şi am încercat să văd dacă e descuiată. Nu era. Locuitorii insulei erau recunoscuţi ca oameni cinstiţi; nu existau hoţi. Şi nicăieri la Phraxos nu mai văzusem – sau cel puţin aşa aveam impresia – o poartă exterioară care să fie încuiată.

Drumul pietros cobora în pantă abruptă între două şiruri de case scunde. Jos, o potecă transversală mă scoase în partea cealaltă. Aici panta era şi mai abruptă şi m-am trezit la baza unei stînci verticale de cîţiva metri înălţime. De aici, peste peretele de stîncă şi dincolo de zidurile grădinii, se putea vedea casa, care nu era mare, deşi, după standardul local, era mult prea impunătoare pentru un cărăuş.

Două ferestre la parter, trei la etaj. Toate cu obloanele închise, bătute acum de ultimele raze ale soarelui. Cu siguranţă că de la

oricare dintre ele ai fi avut o vedere minunată spre sat şi spre strîmtoarea ce despărţea insula de continent. Oare Julie venise vreodată să vadă priveliştea asta? Mă simţeam ca Blondel sub ferestrele lui Richard-Inimă-de-Leu; doar că eu nu eram nici măcar în stare să-mi transmit mesajul prin intermediul cîntecului. În mica piaţetă de la poale, vedeam cîteva femei care mă urmăreau curioase. Le-am făcut cu mîna şi mi-am urmat drumul, ca şi cum o simplă curiozitate mă mînase aici. Am ajuns în altă străduţă şi am luat-o în sus pînă am ajuns din nou în locul de unde pornisem, lîngă biserica Sf. Elias. Casa nu dezvăluia nimic trecătorilor.

Ceva mai tîrziu, ajuns jos, în faţa hotelului Philadelphia, am privit înapoi. Dincolo de acoperişuri puteam vedea biserica şi la dreapta ei casa cu cele cinci ferestre oblonite.

Deşi oarbe, păreau să mă sfideze.

51

Lunea era o zi de corvezi şcolare, trebuia să termin de corectat teancurile de caiete care se adunau neîncetat pe biroul meu. O adevărată muncă de Sisif. Mai aveam de pus la punct – tristă exprimare pentru o tristă activitate – subiectele pentru lucrările de sfîrşit de trimestru. Şi, în tot acest timp, trebuia să mă forţez să nu mă gîndesc la Julie.

Ştiam că era inutil să-l rog pe Demetriades să mă ajute să aflu numele profesorilor de engleză care lucraseră la colegiu înainte de război. Nu mi-ar fi spus nici dacă le-ar fi ştiut; şi probabil că nici nu le ştia. M-am adresat administratorului şcolii, dar de data asta nu mi-a fost de nici un ajutor; toate registrele fuseseră luate de furtuna din 1940. Marţi am încercat cu profesorul care se ocupa şi de bibliotecă. S-a dus imediat la un raft, de unde a scos un volum legat conţinînd toate programele – de la înfiinţarea şcolii – cîte un fascicol pentru fiecare an dinainte de război. Nu se neglijase nimic din cîte ar fi putut impresiona părinţii care vizitau şcoala Şi pe spatele fiecărei programe anuale figura o listă a obiectelor şi o listă a profesorilor. În zece minute am obţinut numele a şase dintre profesorii care predaseră engleza între 1930 şi 1939. Dar nu şi adresele lor.

Mi se părea că săptămîna nu se mai sfîrșește. La ora prînzului pîndeam poștașul satului care aducea scrisorile și le dădea profesorului de serviciu; acesta făcea atunci încet – oh, atît de încet – turul meselor și trecea pe lîngă mine fără să se oprească. Mă așteptam ca bătrînul Conchis să nu aibă pic de milă pentru mine, dar îmi era greu să găsesc o scuză tăcerii lui Julie.

Prima probabilitate, și cea mai plauzibilă, era că se reîntorseseră în Anglia, dar în cazul acesta nu puteam să cred că nu mi-ar fi scris imediat, cel puțin ca să mă anunțe. Cea de-a doua era că fusese nevoită să accepte hotărîrea lui Conchis, care îi interzicea să mă vadă sîmbătă; dar și în cazul acesta ar fi putut să-mi scrie ca să-mi explice, să mă consoleze. În sfîrșit, exista și o a treia posibilitate: că era prizonieră sau cel puțin *incommunicado,* în imposibilitatea de a-mi scrie fie și cîteva rînduri. O ipoteză destul de neverosimilă, deși îmi provoca accese de furie și-mi venea să mă adresez poliției.

Zilele treceau încet. Din întîmplare, am făcut totuși o mică descoperire. Răsfoind niște cărți în bibliotecă, în căutarea unor texte „necunoscute" pentru lucrările elevilor, am luat de pe raft un roman de Conrad. Pe pagina de gardă, era trecut un nume: D.P.R. Nevinson. Știam că fusese profesor aici înainte de război. Dedesubt era scris „Colegiul Balliol, 1930". Am înccput să caut și în celelalte cărți. Nevinson donase mai multe, dar nu trecuse nici o adresă în afară de Balliol. Numele W.A. Hughes, alt profesor dinainte de război, apărea și el pe prima pagină a două volume de versuri; dar tot fără adresă.

Joi am plecat mai devreme de la masă, rugînd un elev să-mi aducă scrisorile în caz că primeam vreuna. De fapt, renunțasem să mai aștept. Dar, peste vreo zece minute, cînd mă dezbrăcasem în pijama pentru siesta de după-amiază, băiatul bătu la ușă. Două scrisori. Una de la Londra, cu adresa bătută la mașină: fără îndoială, catalogul vreunei edituri care publica lucrări cu caracter pedagogic. Dar cealaltă...

Timbru grecesc. Ștampilă indescifrabilă. Scris aplecat. În engleză.

Siphnos, luni

Dragul și bunul meu Nicholas,

Știu că ai fost foarte dezamăgit că nu ne-am putut vedea la sfîrșitul săptămînii, dar sper că acum te simți mai bine. Maurice mi-a dat scrisoarea ta. Sînt dezolată, dar să știi că și eu

păţeam la fel, luam toate bolile pe care derbedeii ăştia mici le aduceau la şcoală. N-am putut să-ţi scriu mai devreme, căci am fost pe mare şi astăzi este prima zi cînd am ajuns la o cutie poştală. Trebuie să mă grăbesc, căci tocmai mi s-a spus că vaporul care duce poşta la Atena pleacă peste o jumătate de oră. Îţi scriu în fugă, dintr-o cafenea din port.

Maurice, deşi mut, a fost totuşi un înger. Insista să nu vorbească, să aşteptăm pînă la venirea ta, la sfîrşitul săptămînii ăsteia, dacă te faci bine. (*Te rog* să te faci! Nu numai pentru ştii tu ce.) De fapt, M. şi-a luat şi un aer puţin jignit că noi – June şi cu mine – două creaturi iraţionale, tot nu i-am promis că vom continua cu noul lui plan pînă ce nu ştim exact în ce constă. Am încetat să ne mai chinuim să scoatem ceva de la el – e curată pierdere de timp şi el e încîntat cînd poate să fie ascuns şi enigmatic.

Şi, ah! era să uit! L-a luat gura pe dinainte şi a scăpat că vrea să-ţi povestească ultimul capitol (expresia îi aparţine) din viaţa lui, adăugînd că acum ştii la ce să te aştepţi. A spus-o cu subînţeles... ca şi cum s-ar fi întîmplat ceva de care noi habar n-avem. E groaznic; nu încetează să joace teatru. Sper că tu ştii despre ce este vorba.

Am păstrat vestea cea bună la urmă. A jurat că s-a terminat cu deplasările. Dacă vrem, putem să locuim în casa din sat. Dar poate că n-ai să mă mai iubeşti dacă ai să mă vezi în fiecare zi. Aşa pretinde June, de ciudă, cînd a văzut că în cîteva zile voi fi la fel de bronzată ca ea.

Cînd vei primi scrisoarea, nu va trebui să mai aşteptăm decît două-trei zile cel mult. S-ar putea să ne joace vreo festă à la Maurice, aşa că te rog să te prefaci. Nu uita că habar n-ai de acest „ultim capitol"; lasă-l să creadă că te mai sîcîie o ultimă dată, dacă asta îi face plăcere. Cred că e puţin gelos. Spune întruna că ce noroc ai tu... şi nu ascultă cînd îi spun... ştii tu ce-i spun.

Nicholas.

Baia nocturnă. Ai fost minunat!

Trebuie să închei.

Te iubesc.

A TA, JULIE

Am citit scrisoarea de două ori, de trei ori. Era clar că bătrînul diavol iar se ţinuse de rele. Julie nu-mi cunoştea scrisul, aşa că

fusese uşor să mă plastografieze şi Demetriades i-ar fi putut furniza o mostră a scrisului meu, dacă ţinea neapărat să facă lucrurile cum trebuie. De ce tot voia să amîne? De ce punea noi piedici? Nu puteam să înţeleg. Dar n-avea importanţă. Scrisoarea lui Julie, ultimele cîteva cuvinte, gîndul că va locui în sat – asta era tot ce conta. M-am simţit din nou plin de viaţă. Totul avea să fie bine atîta vreme cît ea era încă în Grecia, mă aştepta şi mă dorea.

La orele patru m-a trezit clopotul care anunţa sfîrşitul pauzei de prînz, pe care profesorul de serviciu îl suna cu o violenţă „revanşardă" în mijlocul coridorului de piatră din aripa profesorilor. Se auzi obişnuitul cor de strigăte furioase ale colegilor mei. M-am ridicat într-un cot şi am recitit scrisoarea lui Julie. Apoi mi-am amintit de cealaltă scrisoare pe care o aruncasem pe birou şi, căscînd, m-am dus s-o iau.

Înăuntru era un bilet scris la maşină... şi o scrisoare, par avion, al cărei plic fusese deschis, dar nici nu m-am uitat la ele pentru că atenţia mi-a fost imediat atrasă de două tăieturi de ziar prinse de nota dactilografiată. Am început cu ele.

Primele cuvinte.

Primele cuvinte.

Mai avusesem senzaţia asta. Exact acelaşi sentiment, aceeaşi impresie că nu putea fi adevărat dar că era totuşi adevărat. O cădere vertiginoasă după o linişte aparentă. La Oxford, tocmai ieşeam de la Randolph cu doi-trei colegi, urcam spre Carfax; un om la picioarele turnului vindea ziarul „Evening News". Rămăsesem nemişcat. O tîmpită care spunea: Ia uitaţi-vă la Nicholas, vrea să spună că mai vede să citească. Şi eu am ridicat capul şi, cu vestea accidentului de avion de la Karachi şi cu moartea părinţilor mei întipărită pe faţă, repetam întruna „mama, tata", ca şi cum atunci descopeream prima oară existenţa lor.

Prima tăietură era dintr-unul din ziarele londoneze locale; în josul unei coloane scria:

SINUCIDEREA UNEI STEWARDESE

Stewardesa australiană Alison Kelly, 24 de ani, a fost găsită ieri de prietena ei Ann Taylor, tot de origine australiană, care se întorcea, după cîteva zile petrecute la Stratford-on-Avon, zăcînd fără cunoştinţă în apartamentul din Russell Square, unde locuiau împrenă. A fost dusă de urgenţă la Middlesex Hospital, unde s-a constatat că murise. Domnişoara Taylor,

foarte traumatizată după această tragică întîmplare a avut nevoie de îngrijiri. S-a deschis o anchetă.

În cea de-a doua tăietură se spunea:

NEFERICITĂ ÎN DRAGOSTE A HOTĂRÎT SĂ SE SINUCIDĂ

Agentul de poliție Henry Davis a declarat marți comisarului din Holborn că duminică 29 iunie, seara, a găsit într-un apartament din Russell Square, o tînără care zăcea fără cunoștință, cu un tub gol de somnifere lîngă ea. Fusese chemat la fața locului de domnișoara Ann Taylor, fizioterapistă australiană care împărțea apartamentul cu tînăra pe care, la întoarcerea după cîteva zile petrecute la Stratford-on-Avon, a găsit-o moartă. Este vorba de Alison Kelly, 24 de ani. Ancheta a hotărît că e vorba de o sinucidere.

Domnișoara Taylor a declarat că deși prietena ei avea accese depresive și se plînsese în ultimul timp de insomnii, nu vedea nici un motiv pentru care domnișoara Kelly să se hotărască să-și pună capăt zilelor. Întrebată de posibilele motive ale acestei drame, domnișoara Taylor a răspuns: „Prietena mea a fost în ultima vreme foarte deprimată din cauza unei decepții în dragoste, dar aveam impresia că-și revenise.

Medicul curant al domnișoarei Kelly, doctorul Behrens, a declarat judecătorului că aceasta îl lăsase să înțeleagă că insomniile de care suferea se datorau muncii ei. La întrebarea judecătorului, dacă doctorul obișnuia să prescrie doze atît de mari de barbiturice puternice, doctorul a răspuns că avusese în vedere faptul că domnișoara Kelly, prin natura muncii sale, nu avea mereu posibilitatea să se ducă la timp la farmacie. Nu existase nici un indiciu care să-i dea de bănuit că victima ar fi avut intenția să se sinucidă.

Judecătorul de instrucție a declarat că două scrisori găsite de poliție la fața locului nu aducea nici o clarificare în legătură cu motivul real al acestei tragice întîmplări.

Scrisoarea bătută la mașină era de la Ann Taylor.

Dragă Nicholas Urfe,

Tăieturile din ziar anexate îți vor explica de ce îți scriu. Scuză-mă că nu m-am priceput să-ți anunț această groaznică veste cu mai puțină brutalitate. Alison era foarte deprimată cînd s-a întors de la Atena, dar nu voia să spună nimic. A cui e vina, nu

știu. A fost un timp cînd pomenea mereu de sinucidere, dar credeam cu toții că glumește.
A lăsat acest plic pentru tine. Poliția l-a deschis. Nu era nici o scrisoare înăuntru. Ți-l trimit așa. A mai fost și un bilet pentru mine, în care mă ruga să nu fiu supărată. Atît.
Aici sîntem toți îndureraţi. Simt că e vina mea. Acum, cînd nu mai e lîngă noi, ne dăm seama ce om minunat era. Nu pot să înțeleg cum un bărbat să nu fi reușit s-o cunoască cu adevărat și, cunoscînd-o, să nu fi vrut să se însoare cu ea. Sau poate că eu nu mă pricep la bărbați.

Cu multă tristeţe,
ANN TAYLOR

P.S. Nu știu dacă vrei să-i scrii mamei ei. Urna cu cenușă urmează să fie trimisă în Australia. Adresa ei este – Doamna Mary Kelly, 19 Liverpool Avenue, Goulburn, N.S.W.

M-am uitat la plicul par avion. Îmi era adresat mie. Era scrisul lui Alison. Am răsturnat conținutul pe birou. Cîteva flori presate: două-trei violete și cîteva garofițe sălbatice. Două din ele erau încă împletite.
Trei săptămîni.
Îngrozit am început să plîng.

Dar n-am avut prea mult răgaz să plîng. Clopoţelul sună reluarea orelor. Demetriades îmi bătu în ușă. Mi-am șters repede lacrimile cu dosul mîinii și m-am dus să deschid. Eram tot în pijama.
— Hei, ce faci? E tîrziu.
— Nu mă simt prea bine.
— Arăţi cam rău, bătrîne.
Își luă un aer pretins îngrijorat. I-am întors spatele.
— Spune, te rog, celor de la prima oră să repete pentru lucrare. Și spune și celorlalți același lucru.
— Dar...
— Lasă-mă în pace!
— Și colegilor ce le spun?
— Spune-le ce vrei.
L-am împins pe ușă afară.
De îndată ce zgomotul pașilor și al vocilor s-a stins și am fost sigur că începuseră orele, mi-am tras repede ceva pe mine și am ieșit. Voiam să fiu cît mai departe de școală, de sat, de Bourani,

de tot şi de toate. Am pornit-o de-a lungul coastei de nord spre un mic golf pustiu şi acolo m-am aşezat pe o stîncă, am scos din buzunar tăieturile din ziar şi le-am recitit. 29 iunie. Trebuie că unul din ultimele lucruri pe care le-a mai făcut a fost să-mi expedieze scrisoarea nedeschisă. Poate că a fost chiar ultimul. O clipă am fost furios pe cealaltă fată ; dar îmi aduceam aminte de ea ; de apartamentul ei, de trăsăturile ingrate şi de ochii ei blînzi. Scria într-o engleză preţioasă, dar era dintre persoanele acelea care nu pot vedea pe cineva în suferinţă fără să încerce să-i vină în ajutor. Femeile ca Ann sînt toate la fel. Mi-am dat seama de cele două fatete ale personalităţii lui Alison – partea practică, tare, care te făcea să o crezi capabilă să învingă orice greutăţi ; şi cealaltă Alison, aparent histrionică, pe care nu-ţi venea s-o iei în serios. În cele din urmă, într-un mod tragic, aceste două aspecte sfîrşiseră prin a se împleti : cu ea nu se putea pune problema unei tentative de sinucidere nereuşite, nu era genul care să înghită cîteva pastilc ştiind că cineva va sosi s-o salveze la timp. Nu, ea se asigurase de un week-end întreg ca să moară.

Nu aveam numai sentimentul de vinovăţie că, la Atena, mă descotorosisem de Alison fără menajamente. Dar ştiam, cu una din acele intuiţii secrete care se stabilesc între două persoane, că sinuciderea fusese urmarea directă a faptului că-i vorbisem de propria mea tentativă. Scurtele figuri de stil pe care le folosisem în mărturisirea mea voiau să lase impresia unei suferinţe fără margini şi, în felul ei personal, Alison îmi dovedise, pentru ultima oară, că nu crezuse minciunile mele. Nu cred că ştii ce înseamnă tristeţea.

Mi-am amintit de scenele de isterie de la hotelul din Pireu ; de notele din carnetul ei, pe care mi le arătase înainte de plecarea mea din Londra prin care, atunci, am considerat că mă şantajează cu sinuciderea. O revedeam la Parnas ; în Russell Square. Îmi aminteam de lucruri pe care le spusese, pe care le făcuse, de omul care era Alison. Şi mă simţeam strivit de norul negru al culpabilităţii care mă împresura şi de egoismul meu îngrozitor, de care acum eram conştient. Îmi aminteam de toate adevărurile brutale pe care mi le trîntise în faţă încă de la început... şi, cu toate astea, se încăpăţînase să mă iubească. Într-o zi îmi spusese : Cînd mă iubeşti (nu cînd faci dragoste cu mine), e ca şi cum Dumnezeu mă iartă de toate greşelile şi neroziile mele. Iar eu considerasem această remarcă drept o manevră abilă, un nou soi

de şantaj sentimental pentru a mă convinge că ea avea nevoie de mine, iar cu aveam oarecare responsabilitate faţă de ea. Într-un fel, moartea ei era un ultim şantaj a cărui victimă eram eu. Numai că în asemenea cazuri, cel şantajat se simte eliberat, pe cînd eu mă simţeam vinovat. Era ca şi cînd în momentul în care îţi doreşti mai mult să fii curat te trezeşti cufundat într-o mocirlă puturoasă. Deşi eliberat pentru viitor, mă simţeam, de fapt, şi mai strîns înlănţuit de trecut.

Şi Julie? Aveam acum şi mai multă nevoie de ea. Nu numai că voiam să mă însor cu ea, dar simţeam şi nevoia să mă spovedesc ei. Dacă ar fi fost acum lîngă mine, aş fi putut să-i mărturisesc totul şi astfel, purificat, să iau totul de la început. Simţeam o nevoie disperată să mă arunc la picioarele ei, să-i spun totul şi să-mi dobîndesc iertarea. Acum, iertarea ei era singurul lucru care îmi mai putea justifica existenţa. Şi eram obosit, sătul, sătul de minciună; de minciunile mele şi de mincinile altora; şi eram mai ales sătul să mă mint pe mine însumi, să fiu mereu pradă instinctelor mele, dorinţelor mele nestăvilite de mai bine, care nu mă duceau decît spre mai rău.

Şi florile. Florile acestea uscate a căror vedere nu o mai puteam îndura.

Crima mea monstruoasă fusese păcatul originar, crima lui Adam, cea mai veche şi cea mai vicioasă dintre toate formele de egoism masculin: de a-i fi impus lui Alison să joace rolul personajului de care aveam nevoie eu. Era mai rău decît crima de lezmaiestate. Era o crimă de *lèse-humanité*.

Ori, cum spusese ea despre cărăuşul ăla din Parnas? De ce să-i dau un singur pachet de ţigări? Mi-a plăcut de el preţ de două pachete.

Şi pe mine mă iubise preţ de o moarte.

În seara aceea, cînd m-am întors, am scris două scrisori. Una lui Ann Taylor, cealaltă mamei lui Alison. Lui Ann i-am mulţumit pentru scrisoare şi, fidel hotărîrii mele din după-amiaza aceea, i-am spus că mă simţeam singurul vinovat. Mamei ei (din Goulburn N.S.W. – îmi aminteam cum se strîmba Alison cînd venea vorba de oraşul ăsta), mamei ei i-am scris o scrisoare de condoleanţe, foarte greu de redactat căci nu ştiam ce-i spusese Alison despre mine.

Înainte de culcare am luat antologia de poezie engleză *England's Helicon* şi am citit din Marlowe:

Vin' cu mine, fii-mi iubită,
Dragostea ne-o fi-nflorită,
Pe văi, crînguri şi cîmpii,
Codri, dealuri, munţi, tării.

Şi vom sta pe stînci privind
La păstori cu turme-albind
Lîngă ape-n a lor cale
Păsări cîntă madrigale.

Şi ţi-oi face pat de roze
Şi poeme cu miresmă,
Straie noi şi pălărioare
Doar din foi de mirt şi floare.

52

Sîmbătă dimineaţa, în aceeaşi săptămînă, am mai primit o scrisoare din Anglia. Pe spatele plicului era tipărit un vultur mic negru: emblema băncii Barclay

Stimate domnule Urfe,

Vă mulţumesc pentru scrisoarea pe care mi-aţi trimis-o la recomandarea domnişoarelor Holmes. Am plăcerea să vă trimit un formular pe care vă rog să aveţi amabilitatea să-l completaţi şi să mi-l returnaţi. Alăturat veţi găsi şi o broşură cu toate detaliile referitoare la serviciile pe care le putem oferi clienţilor noştri din străinătate.

Cu stimă, al dumneavostră,
P. J. FEARN
Director

Am ridicat ochii de pe scrisoare şi am întîlnit privirea băiatului care stătea în faţa mea, la masă, şi i-am zîmbit, zîmbetul mulţumit al jucătorului de pocher ageamiu, care nu ştie să-şi ascundă satisfacţia cînd primeşte o carte bună.

Jumătate de oră mai tîrziu urcam spre creastă, prin pădurea nemişcată. În aerul cald, fără nici o urmă de adiere, munţii

părea un peisaj de carton. La răsărit, o întindere de apă imobilă, stranie iluzie optică. Ajuns în vîrf, m-am îndreptat spre un loc umbros de unde se putea vedea domeniul Bourani. Iahtul era ancorat. Am stat acolo vreo jumătate de oră. Amintirea morții lui Alison mă apăsa ca o povară care mă menținea într-o stare de prostrație, deși eram însuflețit totuși de o nouă speranță: Julie era aici, aproape de mine și dacă o doream cu atîta ardoare însemna că sufletul meu acceptase moartea lui Alison ca pe o fatalitate, și că sentimentul de culpabilitate ceda locul unei dureri mai puțin acute, mai suportabile.

Ca să-mi alin suferința, am recurs la vechiul și sinistrul adaggio, potrivit căruia suferința îl înnobilează atît pe cel ce o cauzează, cît și pe cel ce o suportă sau că cel puțin ne face mai puțin abjecți... Un soi de autoiertare deghizată, ideea că, într-un fel, suferința înnobilează viața, astfel încît suferința pe care o cauzăm altora devine, conform unor reguli algebrice dubioase, egală cu înnobilarea sau, oricum, cu îmbogățirea vieții, prin intermediul acelei retrageri – caracteristică secolului XX – o retragere din conținut spre formă, din sens în aparență, din etică în estetică, din aqua în unda. Așa mi-am înăbușit eu durerea acestei morți a cărei vină o purtam și despre care am luat hotărîrea să nu pomenesc nimic la Bourani. Eram hotărît să-i mărturisesc totul lui Julie, dar la momentul oportun și numai după ce mă asiguram că mărturisirea mea îi va stîrni compasiunea și-mi va aduce iertarea.

Înainte de a-mi continua drumul, am scos din buzunar scrisoarea de la bancă și am recitit-o. Rîndurile directorului mă făceau să fiu mai indulgent cu Conchis. Nu mai aveam nici o obiecție față de cîteva noi mici disimulări atît din partea lui, cît și dintr-a noastră.

Era ca în prima zi. Venisem neinvitat; eram nesigur; am împins poarta și m-am îndreptat spre casă, și azi la fel de misterioasă ca și atunci, sub soarele dogoritor; totul era cufundat în liniște; m-am îndreptat spre colonade. Și aici totul era ca atunci: masa pusă pentru ceai era acoperită cu un tifon. Nimeni. Marea, lumina care intra prin arcade, podeaua acoperită cu dale; liniște, așteptare. Și nervozitatea mea a cărei cauză era acum diferită. Mi-am pus sacul pe canapeaua de răchită și am intrat în sala de muzică. O siluetă se ridică din fața clavecinului și se apropie tăcută.

— Mă așteptați?

— Da.

— În ciuda scrisorii pe care mi-ați trimis-o?

Se uită la mine, apoi privirea i se mută pe mîna mea încă umflată în urma episodului de acum zece zile, cu naziștii. Infimiera colegiului mi-o pansase, turnîndu-mi hipermanganat din abundență.

— Vezi să nu faci tetanos. Trebuie să fii atent.

— Asta e și intenția mea, i-am răspuns eu cu un surîs sarcastic.

Nici scuze, nici explicații, nici măcar răspuns la întrebări. Era clar că, indiferent de ce le spusese fetelor, nici gînd n-avea să înceteze cu mistificările la adresa mea. Prin fereastra din spatele lui am văzut-o pe Maria trecînd cu o tavă. Am mai observat ceva: că fotografia lui „Lily" dispăruse din vitrina cu antichități obscene. Mi-am încrucișat brațele și tot cu un surîs sarcastic i-am spus:

— Am stat de vorbă cu Barba Dimitraki, zilele trecute.

— Adevărat?

— Am înțeles că am mai mulți colegi de suferință decît credeam.

— Colegi de suferință?

— Mă rog, depinde cum îi numiți pe cei pe care-i faceți să sufere fără voia lor.

— Mi se pare o manieră excelentă de a defini omul.

— Pe mine m-ar interesa mai degrabă maniera de a defini pe cineva care pare să creadă că e Dumnezeu.

A zîmbit, părînd să ia drept compliment ceva ce fusese spus clar în bătaie de joc. Apoi, ocolind clavecinul, veni spre mine.

— Dă-mi voie să mă uit la mînă.

Am ridicat-o impacientat. Fusese julită rău la încheieturi, dar acum aproape că se vindecase. M-a examinat, m-a întrebat dacă a fost infectată, apoi m-a privit în ochi.

— Ascultă-mă, n-a fost intenționat, te rog să mă crezi.

— Domnule Conchis, nu vreau să ascult nimic. Afară doar de adevăr.

— Poate că ai să constați că erai mai fericit cînd nu-l știai.

— Îmi asum acest risc.

Păru să mă cîntărească cu privirea, apoi ridică din umeri:

— Foarte bine. Hai să ne bem ceaiul.

Am ieșit după el afară, sub colonade. În picioare, îmi turnă ceaiul și, ușor impacientat, îmi făcu semn să mă așez pe scaunul din fața lui. M-am așezat. Făcu din nou semn spre mîncare.

— Te rog.

Am luat un sandviș, dar înainte de a mușca din el, i-am spus:

— Credeam că fetele aveau să afle şi ele adevărul, o dată cu mine...

— Ele îl cunosc deja.

Se aşeză pe scaun.

— Chiar şi faptul că aţi plastografiat o scrisoare a mea către Julie?

— Plastografiate sînt scrisorile ei către tine.

Am remarcat pluralul. Ghicise probabil că ea îmi scria, dar nu ghicise şi numărul.

— Îmi pare rău, dar nu mă las prins în plasă, i-am replicat eu zîmbind.

Îşi coborî privirea, apoi, puţin nesigur pe el – aşa mi s-a părut mie – netezi cu palma marginea feţei de masă. Era clar că nu ştia care erau exact raporturile mele cu Julie. Mă privi lung.

— Şi... cam ce crezi tu că fac?

— Că vă asumaţi unele drepturi nepermise.

— Te-a obligat vreodată cineva să te întorci aici? Chiar prima dată, cînd ai venit. Te-a obligat cineva să vii?

— Aţi devenit deodată naiv. Ştiţi foarte bine că nici un om normal n-ar fi putut rezista tentaţiei. I-am arătat mîna bandajată: Şi în ciuda acestei întîmplări, să nu credeţi că sînt un nerecunoscător. Dar primul act al comediei – sau mă rog al experimentului, dacă preferaţi – s-a terminat. Cobaii s-au prins.

Mă privi întrebător şi mi-am dat seama că nu înţelesese expresia argotică. I-am tradus:

— Nu mai înghit braşoave. Şi nu văd nici un motiv pentru care să mă las din nou tras în piept fără să ştiu de ce.

Mă privi din nou cercetător. Mi-am amintit de ce îmi spusese odată June: Vrea ca şi noi să fim un mister pentru el. Dar era clar că nu ne acorda decît o libertate limitată; şi misterioşi nu ne permitea să fim decît în mică măsură. Oricît de încîlcit este labirintul pe care îl construieşte, cercetătorul intenţionează să poată urmări personal orice mişcare. Păru că ia brusc o hotărîre:

— Barba Dimitraki ţi-a spus că înainte de război era aici un mic teatru particular?

— Da.

— În timpul războiului, cînd am avut mai mult timp să reflectez şi n-am avut prieteni care să mă distreze, am conceput un nou gen de teatru în care să fie abolită despărţirea convenţională dintre actori şi public. În care să nu se mai ţină seama de împărţirea tradiţională a scenei, de noţiunile de avanscenă, de scenă şi de

sală. În care să nu se mai acorde atenţie ideii de continuitate a spectacolului în timp şi spaţiu. Naraţiunea, intriga rămîneau fluide, desfăşurîndu-se între două puncte fixe : punctul de plecare şi deznodămîntul dinainte stabilit. Între aceste două puncte, participanţii îşi inventau singuri acţiunea.

Mă fixa cu privirea lui fascinantă.

— Şi vei constata că Artaud, Pirandello şi Brecht tindeau şi ei, fiecare în felul său, spre acelaşi gen de teatru. Dar ei n-au avut nici bani, nici tenacitate – şi, fără îndoială, nici timpul să poată merge atît de departe ca mine. Pentru ei, publicul a rămas un element pe care nu şi-au putut permite să-l ignore.

M-am uitat la el, zîmbindu-i sceptic. Într-adevăr, ce-mi spunea acum avea mai mult miez decît „explicaţiile" lui de pînă atunci, dar nu părea să-şi dea seama că eu nu voi mai putea niciodată să dau crezare spuselor lui. Îmi vorbea calm, sigur de el, ca întotdeauna, fără ca măcar să-i treacă prin cap că ar exista posibilitatea să nu iau de bună povestea lui.

— Înţeleg.

— Aici, prietene, sîntem toţi actori. Nici unul dintre noi nu este ceea ce pare. Cu toţii minţim o parte din timp şi unii dintre noi mint chiar tot timpul.

— În afară de mine.

— Mai ai multe de învăţat. Eşti atît de străin de propriul tău eu pe cît e de străină masca aia egipteană de figura prietenului nostru american care o poartă.

Am protestat.

— Prietenul dumneavoastră, nu al meu.

— Dacă l-ai fi văzut interpretîndu-l pe Othello, n-ai mai vorbi aşa. Este un actor deosebit de talentat.

— Foarte posibil. Îl găsesc perfect în rolul de mut.

— Atunci aprecierile mele s-au dovedit întemeiate.

— Păcat de atîta talent irosit.

Conchis şedea nemişcat, privindu-mă cu zîmbetul lui lipsit de umor. I-am spus :

— Contul dumneavoastră din bancă trece probabil prin fluctuaţii surprinzătoare.

— Unul din neajunsurile de a fi foarte bogat este că nu mai poţi avea nici o surpriză. În ce priveşte contul bancar. Altfel e plăcut. Dar recunosc că ce intenţionam să realizez anul acesta urma să fie încercarea cea mai ambiţioasă, un fel de apoteoză. Şi

adăugă: Căci e posibil ca pentru mine să nu mai existe un an viitor.

— Inima?

— Inima.

Dar figura bronzată, alura sportivă... părea nemuritor. Era departe de a-mi trezi compasiunea.

— De ce ai spus „urma să fie"?

— Pentru că te-ai dovedit incapabil de a-ți interpreta rolul așa cum trebuie.

Am zîmbit. Devenea absurd.

— Poate mi-ar fi fost mai ușor dacă aș fi știut despre ce este vorba.

— Ți s-au dat nenumărate indicații.

Mă săturasem de reproșurile lui.

— Uite ce e, domnule Conchis, știu ce i-ai spus lui Julie în legătură cu sfîrșitul verii. Nu am venit aici să mă las provocat la ceartă. Așa că hai s-o lăsăm baltă cu povestea asta ridicolă că n-am fost la înălțimea așteptărilor dumneavoastră. Aici există două posibilități: ori nu v-am dezamăgit deloc, ori, dacă v-am dezamăgit, înseamnă că asta și doreați.

— Eu îți spun, în calitate de regizor, dacă vrei, că nu ai reușit să te califici pentru rol. Dar, dacă asta te consolează cu ceva, pot să-ți mai spun că și în cazul în care ai fi reușit să obții rolul, tot nu ți-ar fi adus ceea ce îți dorești... tînăra pe care o găsești atît de atrăgătoare. Acest eșec era deznodămîntul pe care îl fixasem dinainte pentru vara asta.

— Aș dori s-o aud din gura ei.

— Tu ai fi fost cel care ai fi refuzat s-o mai vezi. Comedia s-a sfîrșit.

— Da, dar eu intenționez să conduc actrița acasă, după spectacol.

— Ți-a spus desigur că i-ar face plăcere.

— Și a fost mult mai convingătoare decît dumneavoastră.

— Promisiunile ei nu valorează nimic. Aici totul este doar artificiu. Fata interpretează pur și simplu un rol. Se distrează. Ea e Olivia și tu Malvolio.

— Să presupunem că nici nu o cheamă Julie Holmes.

— Prenumele ei adevărat e Lily.

Nu m-am putut stăpîni să nu rîd și a trebuit să-i admir o dată mai mult puterea de a se abține, de a rămîne impasibil. Eu am fost cel care, pînă la urmă, am plecat ochii.

— Unde sînt? Pot să le văd acum?

— Sînt la Atena. N-ai să le mai vezi niciodată, nici pe Lily, nici pe Rose.

— Rose?

Am rostit întrebarea cu neîncredere sarcastică. Dar el s-a mulţumit să aprobe din cap. I-am spus:

— Nu mai sînteţi în pas cu moda. În ziua de azi, fetele de vîrsta lor nu mai au astfel de nume.

— N-ai să le mai vezi niciodată.

— Am să le revăd. În primul rînd pentru că dumneavoastră sînteţi cel care doriţi să le revăd. În al doilea rînd, pentru în cazul în care nu vreţi să le mai văd şi le-aţi spus cine ştie ce minciuni ca să le faceţi să rămînă la Atena, nimic nu mă poate împiedica să mă duc acolo să mă întîlnesc cu Julie. În al treilea rînd, pentru că sentimentele noastre, ale lui Julie şi ale mele, unul pentru celălalt, nu vă privesc cîtuşi de puţin.

— De acord. În cazul în care ar fi la fel de sincere de ambele părţi.

Am făcut un efort să-i vorbesc pe un ton mai puţin agresiv.

— Ştiu, de asemenea, că sînteţi un om mult prea rezonabil ca să credeţi că puteţi dispune atît de uşor de sentimentele oamenilor.

— E mai uşor decît s-ar crede. Dacă cunoşti desfăşurarea acţiunii.

— Subiectul acţiunii de faţă, povestea cu *Trei inimi* nu mai are nici un rost. O ştiţi şi dumneavoastră chiar mai bine decît mine. Am făcut o ultimă încercare. Ştiu că aţi recunoscut acest lucru faţă de fete. De ce-ncercaţi acum să mă convingeţi pe mine de contrariul? Nu-mi răspunse. Domnule Conchis, am continuat eu pe un ton cît se poate de calm, nu e nevoie să vă străduiţi să ne convingeţi. Recunoaştem de bunăvoie că ne aflăm cu toţii sub vraja dumneavoastră. Şi sîntem încîntaţi să continuăm jocul, dar în limitele rezonabilului.

— În meta-teatru nu există limitc.

— Atunci nu trebuie să implicaţi în el oameni obişnuiţi.

De data asta nimerisem la ţintă. Îşi plecă ochii, ţinîndu-i o clipă aţintiţi pe masa dintre noi, şi o fracţiune de secundă am avut senzaţia că am cîştigat. Dar cînd m-a privit din nou, mi-am dat seama că mă înşelasem.

— Ascultă sfatul meu. Întoarce-te în Anglia şi împacă-te cu fata despre care mi-ai vorbit. Căsătoreşte-te cu ea, întemeiază-ţi o familie şi învaţă să fii ceea ce eşti cu adevărat.

M-am uitat în altă parte. Îmi venea să-i strig că Alison murise; în parte pentru că el hotărîse să împletească viaţa lui Julie de a mea. Eram pe punctul să-i spun că eram sătul de minciunile şi de discursurile lui ambigue... Dar am tăcut. Nu voiam să se erijeze el în judecătorul comportării mele.

— Să mă însor şi să fac copii? Aşa înveţi să te cunoşti cu adevărat?

— De ce nu?

— O slujbă sigură? O casă în afara oraşului?

— Aşa trăieşte majoritatea oamenilor.

— Mai bine mor.

Ridică din umeri, exprimînd prin această mişcare şi regret, şi indiferenţă faţă de persoana mea. Brusc se ridică în picioare:

— Ne vedem la cină.

— Aş vrea să văd iahtul.

— Nu se poate.

— Vreau să vorbesc cu fetele.

— Ţi-am spus. Sînt la Atena. Apoi adăugă: În seara asta intenţionez să-ţi povestesc ceva care nu e pentru femei.

Am ghicit despre ce era vorba. „Ultimul capitol."

— Referitor la ce s-a întîmplat în timpul războiului?

— Da. Ce s-a întîmplat atunci.

Îmi făcu un uşor semn din cap:

— Pe diseară.

Se întoarse şi intră în casă şi asta a fost tot. Eram furios pe el, dar în furia mea era mai multă nerăbdare decît teamă. Presupuneam că, într-un fel, Julie şi cu mine îi cam stricasem plăcerea, că demascasem jocul mai repede decît se aşteptase. De unde şi această copilăroasă iritare a bătrînului. Ştiam că fetele trebuie să fie pe iaht şi chiar dacă nu le vedeam în seara asta aveam să le văd a doua zi. Am luat o prăjitură şi, în timp ce o mîncam, m-am gîndit că era ridicol să faci atîtea pregătiri complicate pentru un divertisment estival, ca să renunţi la tot în momentul cînd devine mai interesant. Trebuia să continuăm. În ce mă privea fusesem martorul unei mici cacealmale de la începutul unei partide de pocher. Adevăratul joc încă nici nu începuse.

Mi-am amintit de dejunul luat la această masă, în urmă cu două săptămîni, apoi m-am întors şi am privit dincolo de colonade. Poate chiar în clipa asta, surorile aşteptau undeva pe aproape, în spatele pinilor... Nu fusese poate decît una din ideile perverse ale bătrînului, ca să mă facă să le caut. Mi-am luat lucrurile şi mi

le-am dus în camera de sus; am căutat sub pernă, în dulap, în speranța că Julie mi-a lăsat vreun mesaj. Dar n-am găsit nimic. Am ieșit.

Am străbătut tot domeniul. Era o căldură sufocantă. M-am oprit puțin, așteptînd, în toate locurile unde Julie și cu mine ne opriserăm altădată, dar totul era cufundat în liniște; nu apărea nimeni și nimic. Nici pe iaht nu era nici un semn de viață, deși am observat că mica barcă cu motor era lăsată la apă, amarată lîngă o scară de frînghie. Scena era cu adevărat goală; și ca toate scenele goale, îți stîrnea un sentiment de teamă. Asta fusese, fără îndoială, și intenția bătrînului diavol.

Urma să luăm masa afară, sub colonade, nu sus, ca de obicei. Masa, pusă pentru două persoane, fusese așezată în partea de vest, de unde jos, dincolo de vîrfurile pinilor, se vedea Moutsa. În față, lîngă treptele care urcau spre terasă, mai era o masă pe care se aflau sticle cu sherry și uzo, un mic castron cu măsline și o carafă cu apă. Eram la al doilea pahar cînd a apărut bătrînul. Asfințitul aluneca în noapte. Totul era liniștit în aerul nemișcat.

Cît așteptasem, luasem hotărîrea să fiu mai diplomat. Bănuiam că cu cît mă înfuriam mai mult, cu atît se amuza mai mult în sinea lui. Mă resemnasem să nu le văd pe fete și aveam să mă prefac că accept explicația lui. Se apropie fără zgomot de mine și i-am zîmbit.

— Pot să te servesc cu ceva?

— Puțin sherry, mulțumesc, îi răspunsei eu, întinzîndu-i paharul.

— Îmi pare sincer rău că ți-am încurcat planurile.

— Planurile mele? Tot ce se întîmplă face, de fapt, parte din planurile mele.

Ridică paharul.

— Deci nu poți schimba nimic.

— Dar trebuie să vă fi dat seama că nu aveam să ne lăsăm mistificați de rolurile pe care ni le-ați atribuit.

Se uită spre mine.

— Acesta este și scopul meta-teatrului – să permită participanților să-și înțeleagă clar rolurile, încă de la începutul piesei. Dar asta e numai catartasis.

— Mă tem că nu cunosc acest cuvînt.

— În tragedia greacă, este ceea ce precede actul final sau catastrofa. Apoi adăugă: Sau în comedia clasică. După cum e cazul.

— Şi de ce depinde cazul?

— De aptitudinile noastre de a trage învăţăminte din rolurile pe care ni le atribuim noi înşine în viaţa de toate zilele.

Pentru întrebarea următoare i-am copiat propriul lui stil, aruncînd-o brusc, după o scurtă tăcere:

— În ce măsură faptul că nu vă sînt simpatic face parte din rolul pe care vi-l atribuiţi dumneavoastră?

Rămase imperturbabil.

— Simpatia nu este importantă între bărbaţi.

Paharul de uzo pe care îl băusem mă ardea pe gît.

— De acord. Dar recunoaşteţi că nu vă sînt simpatic.

Mă privi cu ochii lui negri.

— Ei bine, nu. Dar foarte puţini oameni îmi sînt simpatici. Şi cei de vîrsta şi sexul dumitale îmi plac şi mai puţin. Ideea că ne plac oamenii este o iluzie pe care trebuie s-o păstrăm în noi dacă vrem să trăim în societate. Dar eu am expulzat-o de mult, cel puţin cît trăiesc aici. Tu vrei să fii iubit? Eu mă mulţumesc pur şi simplu să „fiu", să exist. Poate că într-o zi ai să înţelegi şi tu ce înseamnă asta. Şi ai să zîmbeşti. Un zîmbet aprobator, un zîmbet sarcastic.

— Vorbiţi ca anumiţi chirurgi interesaţi mult mai mult de operaţie în sine decît de pacient, îi spusei eu după o scurtă tăcere.

— N-aş dori să fiu pe mîinile unui chirurg care nu împărtăşeşte acest punct de vedere.

— Deci... meta-teatrul dumneavoastră este un teatru terapeutic?

Umbra Mariei alunecă în spatele lui. Aducea o supieră pe care o aşeză în conul de lumină, pe faţa de masă imaculată.

— Poţi să-l consideri astfel. Eu prefer să-l văd ca un teatru metafizic.

Maria anunţă că masa e servită. Îi făcu din cap semn că a auzit-o, dar nu se mişcă.

— Este, mai presus de orice, continuă el, o încercare de a scăpa de astfel de categorii.

— Mai mult artă decît ştiinţă?

— Adevărata ştiinţă este artă, după cum adevărata artă este ştiinţă.

Cu acest aforism, care suna frumos dar nu însemna nimic, puse paharul jos şi-mi făcu semn să ne îndreptăm spre masă. Păşind în urma lui, i-am spus:

— Mie mi se pare că, după părerea dumneavoastră, aici, adevăratul schizofrenic sînt eu.

Nu răspunse decît după ce se aşeză.

— Adevăraţii schizofrenici n-au nici un cuvînt de spus în legătură cu boala lor.

M-am aşezat la masă, în faţa lui.

— Atunci eu sînt un fals schizofrenic?

O clipă a părut că se relaxează puţin, ca şi cînd aş fi spus ceva copilăresc, dar amuzant. Îmi făcu semn spre supieră:

— Acum nu mai are nici o importanţă. Să mîncăm.

Abia începusem să mîncăm, cînd am auzit un zgomot de paşi în spatele meu, pe pietrişul din jurul căsuţei Mariei. Am întors capul, dar masa fusese aşezată fără îndoială premeditat în aşa fel ca să nu pot vedea nimic.

— În seara asta vreau să-mi ilustrez povestirea, îmi spuse Conchis.

— Aveam impresia că aţi făcut-o tot timpul. Şi încă o ilustrare foarte vie.

— Astea sînt documente autentice.

Îmi făcu semn să continuu să mănînc; nu va mai spune nimic. Atunci am auzit paşi sus pe terasă, în faţa dormitorului lui. Un zgomot ascuţit, un scîrţîit metalic. Mi-am terminat supa şi, în aşteptarea Mariei, am încercat din nou să-l îmbunez:

— Îmi pare rău că nu-mi mai spuneţi nimic despre viaţa dumneavoastră dinainte de război.

— Ţi-am spus esenţialul.

— Dacă am înţeles bine episodul norvegian, aţi renunţat la ştiinţă. Dar mai tîrziu, se pare că v-aţi întors spre psihiatrie.

— Nimic serios, îmi replică el, ridicînd din umeri.

— Lucrările dumneavoastră pe care mi le-aţi arătat dovedeau că era vorba de ceva serios.

— Nu erau lucrările mele. Paginile de titlu erau false.

N-am putut să nu zîmbesc. Brutalitatea afirmaţiei era un indiciu sigur că nu trebuia crezut. El bineînţeles că n-a zîmbit, dar şi-a dat, evident, seama că era nevoie să-mi confirme imaginea lui de om serios.

— Există totuşi şi ceva adevăr în cele ce ţi-am spus. Mirarea ta este deci justificată. În viaţa mea a avut loc o întîmplare asemănătoare cu cea din povestea pe care am inventat-o. Tăcu o clipă, apoi se hotărî să continue: A existat întotdeauna în mine un conflict între gustul pentru mister şi setea de cunoaştere. Ca

doctor, ca socialist şi om al raţiunii, am ales-o pe cea de-a doua, am venerat-o. Dar am văzut atunci că eforturile mele de a explica realitatea în mod ştiinţific, de a-i da un nume, de a o caracteriza, de a o diseca pentru a extrage existenţa era o treabă la fel de absurdă ca şi cînd aş fi vrut să extrag aerul din atmosferă. Vidul astfel creat atrăgea după sine moartea cercetătorului, pentru simplul motiv că el se afla în mijlocul vidului.

— Cînd aţi devenit bogat... s-a întîmplat ca în povestea cu De Deukans?

— Nu. Eu m-am născut bogat. Şi nu în Anglia.

— Deci primul război mondial...

— Simplă fabulaţie.

Am respirat adînc. De data asta îmi evita privirea.

— Dar v-aţi născut totuşi undeva.

— Am încetat de mult să mă gîndesc la mine în termenii ăştia. Unde m-am născut? Ce sînt?

— Aţi trăit desigur în Anglia.

Se uită la mine, mă cercetă cu privirea, fără să zîmbească, dar pe undeva, bine ascunsă, exista o umbră de ironie.

— Pofta de fabulaţie nu ţi se astîmpără niciodată?

— Cel puţin ştiu sigur că aveţi o casă în Grecia.

Se uită dincolo de mine, în noapte, lăsînd să se spulbere sarcasmul meu.

— Mi-am dorit întotdeauna să am un teritoriu. Într-un sens tehnic ornitologic. Un domiciliu strict personal în care nimeni din cei din aceeaşi specie cu mine să nu poată pune piciorul fără aprobarea mea.

— Şi totuşi locuiţi foarte puţin aici.

Avu o scurtă ezitare, ca şi cînd tot acest interogatoriu începuse să-l plictisească.

— Pentru oameni, viaţa e mai complicată decît pentru păsări. Iar teritoriul uman este cel mai puţin delimitat de frontiere fizice.

Maria aduse un platou cu friptură de ied şi luă farfuriile de supă. Un timp n-am vorbit nici unul. Dar brusc, după plecarea ei, bătrînul mă privi insistent. Mai avea ceva să-mi spună.

— Bogăţia e un monstru. Îţi trebuie o lună ca să înveţi s-o controlezi din punct de vedere financiar, dar e nevoie de ani întregi ca să înveţi s-o controlezi din punct de vedere psihologic. Şi în toţi anii aceia am dus o viaţă egoistă. Mi-am oferit toate plăcerile. Am călătorit mult. Am pierdut o parte din bani în întreprinderi teatrale, dar am cîştigat mult mai mulţi la bursă.

Mi-am făcut mulţi prieteni, dintre care unii sînt azi oameni cunoscuţi. Dar n-am fost niciodată fericit. Totuşi, în cele din urmă, am descoperit ceva ce unii oameni bogaţi nu descoperă niciodată – că toţi avem o anumită aptitudine pentru fericire şi nefericire, care nu depinde de hazardul economic.

— Cînd aţi început teatrul de aici?

— Veneau prieteni să mă vadă. Se plictiseau. Deseori mă plictiseau ei pe mine. O persoană care ţi se pare amuzantă la Londra sau la Paris poate deveni insuportabilă într-o insulă din Marea Egee. Ne-am făcut un mic teatru, o scenă fixă, unde este acum Priapus. *Et voilà.*

— Aţi mai ţinut legătura cu vreunul dintre predecesorii mei?

Îşi puse o bucată de friptură pe farfurie.

— Înainte de război era altfel. Jucam piese scrise de alţii. Sau versiunile lor uşor modificate. Nu pe ale noastre.

— Barba Dimitraki mi-a spus ceva despre nişte focuri de artificii. Le-a văzut de pe mare.

Clătină uşor din cap.

— Fără să ştie, a fost martorul unui moment foarte important din viaţa mea.

— Nu şi-a putut aminti cînd a fost exact.

— 1938. Mă lăsă o clipă să aştept, apoi continuă: Am dat foc teatrului. Focul de artificii a marcat evenimentul.

Mi-am amintit de povestea pe care mi-o spusese că-şi arsese toate romanele, pe care le avea în bibliotecă şi eram pe punctul să-i amintesc de asta cînd făcu un gest uşor cu cuţitul:

— Acum lasă. Hai să mîncăm.

Am gustat amîndoi foarte puţin din friptura excelentă şi înainte să fi terminat cu ce aveam în farfurie el se şi sculase de la masă.

— Mănîncă liniştit. Mă întorc imediat.

Intră în casă. Curînd după aceea am auzit sus murmur de glasuri care vorbeau greceşte; apoi din nou linişte. Maria aduse desertul şi cafeaua. Mi-am aprins o ţigară şi am aşteptat. În ciuda celor discutate, tot mai speram că Julie şi sora ei vor veni. Aveam atîta nevoie de prezenţa lor! Erau calde, normale şi, în plus, erau englezoaice. La masă, tot timpul cît vorbise, îl văzusem pe Conchis întunecat şi retras, ca şi cînd se termina ceva ce nu era o simplă comedie. Renunţase, e drept, la multe din prefăcătoriile sale, dar în ce mă privea pe mine, atitudinea lui rămînea neschimbată. Îl credeam cînd îmi spunea că nu-i sînt simpatic. Eram aproape sigur că acum nu le va mai împiedica pe fete să se

întîlnească cu mine. Dar cum să nu te temi de un om înzestrat cu o asemenea putere de minciună? Mă obseda ideea că știa că mă văzuse cu Alison la Atena și că reușise cumva să aducă fetelor dovezi că și eu eram un mincinos și încă un mincinos de cea mai banală speță.

Reapăru în ușa sălii de muzică, cu un dosar de carton în mînă.

— Aș dori să ne instalăm aici. Îmi făcu semn spre arcada din mijloc, la măsuța de pe care Maria strînsese paharele și sticlele cu băuturi. Dacă ești drăguț, adu două scaune și lampa.

Am adus scaunele. Cînd am venit cu lampa, am auzit pe cineva dînd colțul spre colonade. Inima mi-a tresărit în piept, căci o fracțiune de secundă am crezut că e Julie și că pe ea o așteptasem de fapt. Dar era Joe, îmbrăcat în negru din cap pînă în picioare. Avea în mînă un cilindru lung. Se îndrepta spre esplanada acoperită cu pietriș din fața noastră și instală un trepied la cîțiva metri de noi. Mi-am dat seama că era un ecran de cinematograf. Am auzit un fîșîit metalic în clipa cînd a desfășurat micul dreptunghi alb, apoi l-a agățat de cîrlig și i-a corectat poziția. De undeva, de deasupra noastră, cineva spuse liniștit:

— *Entaxi.* E bine. Era o voce de grec pe care nu o recunoșteam.

Negrul se îndepărtă în tăcere, fără să se uite spre noi. Conchis coborî la maximum lumina lămpii și îmi făcu semn să mă așez lîngă el, cu fața spre ecran. După o pauză, începu:

— Ceea ce-ți voi povesti acum te va ajuta să înțelegi de ce te voi ruga ca începînd de mîine să-ți încetezi vizitele la Bourani. Și de data asta e vorba de o poveste adevărată.

N-am spus nimic, deși a făcut o mică pauză, așteptîndu-se probabil că voi protesta.

— Aș dori, de asemenea, să ții seama de faptul că astfel de întîmplări nu au putut avea loc decît într-o lume în care bărbatul se consideră superior femeii. În lumea pe care americanii o numesc *a man' s world* – o lume a bărbaților. Adică o lume guvernată de forța brutală, de aroganță totalmente lipsită de umor, de gustul prestigiului iluzoriu și de prostia funciară. Continuă, cu ochii ațintiți pe ecran: Bărbaților le place războiul pentru că li se pare singurul mod de a fi luați în serios. Pentru că își imaginează că este singura ocazie cînd femeile încetează să-și mai bată joc de ei. Războiul le permite să reducă femeile la rang de obiecte. În aceasta constă marea deosebire dintre sexe. Bărbații văd obiecte acolo unde femeile văd relațiile dintre obiecte; relații generate de nevoia pe care obiectele o au unul de celălalt, de nevoia de

dragoste şi de dorinţa de armonie. Este o dimensiune în domeniul sentimental care bărbaţilor le lipseşte cu desăvîrşire. O dimensiune care face ca toate femeile adevărate să nu vadă în război decît o odioasă absurditate. Am să-ţi spun eu ce e războiul. Războiul e o psihoză creată de incapacitatea noastră de a percepe relaţiile. Relaţiile noastre cu cei din jur; relaţiile cu situaţia noastră economică şi istorică. Şi, mai ales, relaţia noastră cu neantul. Cu moartea:

Tăcu. Chipul lui, imobil ca o mască era concentrat, la fel de interiorizat cum îl mai văzusem altă dată.

— Acum încep, spuse el.

Ελευθερια
53

— Cînd italienii au invadat Grecia, în 1940, luasem deja hotărîrea să nu plec. N-aş putea să-ţi spun de ce. Poate din curiozitate, poate dintr-un sentiment de vinovăţie sau din indiferenţă. Şi aici, într-un colţ îndepărtat dintr-o insulă îndepărtată, nu era o dovadă de cine ştie ce curaj. La 6 aprilie 1941, nemţii i-au înlocuit pe italieni. La 27 aprilie ajunseseră la Atena. În iunie au invadat Creta şi un timp ne-am aflat în inima războiului. Avioane militare de transport brăzdau cerul deasupra insulei şi porturile erau pline de ambarcaţiuni germane. Dar, curînd, insula, care nu reprezenta o valoare strategică, nici pentru Axă, nici pentru forţele Rezistenţei, îşi găsi din nou liniştea. Efectivul garnizoanei de aici era foarte redus. Patruzeci de austrieci – naziştii lăsau în grija austriecilor şi a italienilor punctele unde ocupaţia nu prezenta greutăţi – sub comanda unui locotenent care fusese rănit în Franţa.

Imediat după ocuparea Cretei mi s-a ordonat să părăsesc Bourani. Un post de observaţie îşi stabilise aici cartierul general şi, de fapt, acest post de observaţie era motivul pentru care exista o garnizoană în insulă. Din fericire, mai aveam şi casa din sat. Nemţii s-au purtat destul de corect. Mi-au ajutat să-mi duc toate lucrurile în noua locuinţă şi mi-au plătit chiar şi o modestă taxă de rechiziţionare pentru Bourani. Dar tocmai cînd lucrurile începeau să se liniştească, s-a întîmplat ca *proedros,* primarul de

atunci al satului, să moară subit în urma unei tromboze. Două zile mai tîrziu am fost chemat să mă prezint la comandantul insulei, proaspăt sosit. El şi oamenii lui se instalaseră la colegiul care fusese închis încă de la Crăciun.

Mă aşteptam să întîlnesc vreun sergent-major mai bătrîn, proaspăt avansat în grad. Dar m-am pomenit în faţa unui tînăr frumos, de vreo douăzeci şi şapte – douăzeci şi opt de ani, care, într-o franceză perfectă, mi-a spus că fusese informat că vorbesc fluent această limbă. Era extrem de politicos, şi-a cerut scuze că m-a deranjat Şi, atît cît se poate în astfel de împrejurări, ne-am simpatizat reciproc. N-a întîrziat să-mi spună pentru ce mă chemase: Voia să fiu noul primar al satului. Am refuzat net. Nu voiam să am nimic de-a face cu războiul. Atunci a trimis să cheme două-trei persoane din notabilităţile satului, ne-a lăsat singuri şi am descoperit că ei fuseseră cei care făcuseră propunerea. Bineînţeles că nici unul nu voise să accepte o sarcină dinainte sortită eşecului, iar eu eram un ţap ispăşitor ideal. Au încercat să-mi vorbească de înalte consideraţiuni morale, au încercat să mă laude, să-mi spună cît de mult mă apreciau, dar n-am cedat. În cele din urmă, au fost cinstiţi – mi-au promis sprijinul lor tacit... Pe scurt, în final, am acceptat.

Onoarea, destul de dubioasă, care mi se făcuse implica dese contacte cu locotenentul Kluber. Într-o seară, la vreo cinci-şase săptămîni de la prima noastră întîlnire, mi-a spus că i-ar face plăcere dacă ne-am spune pe nume cînd sîntem numai între noi şi mi-a spus că-l cheamă Anton. Asta dovedeşte că eram deseori singuri şi că între noi se născuse o simpatie reciprocă. Primul lucru care ne-a unit a fost muzica. Avea o voce frumoasă de tenor şi, aşa cum se întîmplă cu mulţi amatori realmente talentaţi, cînta Schubert şi Wolf mai bine – cu mai multă simţire – decît unii profesionişti, cu excepţia, evident, a marilor interpreţi de lieduri. Cel puţin aşa îmi spunea mie. La prima vizită pe care mi-a făcut-o a văzut clavecinul. Şi, cu oarecare maliţiozitate, i-am cîntat *Variaţiunile lui Goldberg*. Nu există mijloc mai sigur de a stîrni lacrimile unui neamţ sensibil. Nu că ar fi fost greu să-l emoţionezi pe Anton. Era mai mult decît dispus să se simtă ruşinat de rolul pe care era chemat să-l joace şi era gata oricînd să-şi răscumpere obligaţiile de ofiţer neamţ, îngropîndu-le într-o sinceră admiraţie faţă de un adevărat geniu antinazist. Într-o zi, cînd m-am dus la colegiu, m-a rugat să-l acompaniez la pianul şcolii, care pusese să fie mutat în apartamentul lui. Atunci a fost

rîndul meu să fiu impresionat. Nu chiar pînă la lacrimi. Dar a cîntat foarte bine şi eu am avut întotdeauna o slăbiciune pentru Schubert.

Unul dintre primele lucruri pe care am fost curios să-l aflu a fost de ce Anton, cu franceza lui perfectă, nu se afla în Franţa ocupată. Se părea că „unii dintre compatrioţii" lui nu-l considerau destul de „neamţ" în atitudinea sa faţă de Franţa. Fără îndoială că lăudase prea des la popotă cultura galică şi de aceea se afla îngropat în acest colţ uitat de lume. Ah! nu ţi-am spus că fusese rănit la genunchi în 1940, în timpul invaziei, şi că şchiopăta, ceea ce îl făcea inapt pentru serviciul militar activ. În cele din urmă se hotărîse să se facă arhitect, dar războiul îi întrerupsese, bineînţeles, studiile.

Conchis tăcu şi mări puţin lumina lămpii. Apoi deschizind dosarul, scoase un plan mare şi-l întinse pe masă. Două-trei schiţe – perspective şi relevee – ale unei clădiri în sticlă şi beton.

— Nu-i plăcea deloc casa asta şi mi-a promis că după război se va întoarce aici să-mi construiască una nouă, după cele mai grozave principii ale Bauhaus-ului.

Toatc notele erau scrise în franceză. Nici o vorbă nemţească, nicăieri. Planul era semnat: *Anton Kluber, le sept juin, l'an 4 de la Grande Folie.* Mă lăsă să le privesc cîteva clipe, apoi coborî din nou lumina lămpii.

— Cam un an de la începutul ocupaţiei, totul a fost suportabil. Era lipsă de mîncare, dar Anton şi oamenii lui închideau ochii la tot soiul de acţiuni de contrabandă. Ideea de a considera ocupaţia pur şi simplu ca pe o confruntare între cizma necruţătoare a invadatorilor în uniformă SS şi populaţia ostilă e de-a dreptul absurdă. Majoritatea soldaţilor austrieci de pe insulă erau trecuţi de patruzeci de ani, aveau şi ei copii şi reprezentau deci o pradă uşoară pentru puştii din sat. Într-o dimineaţă de vară, în 1942, în zori, un avion aliat a venit să torpileze un vas care transporta alimente pentru armată şi care, în drum spre Creta, ancorase în vechiul port. Sute de lăzi cu alimente pluteau pe suprafaţa apei. De aproape un an populaţia insulei nu mîncase decît peşte cu pîine neagră şi oamenii nu au putut rezista tentaţiei cînd au văzut cutii cu lapte, carne conservată şi cîte altele. Curînd golful s-a umplut de ambarcaţiuni de toate felurile, fie cît de mici, orice putea pluti era lansat la apă. Cineva m-a anunţat ce se întîmpla şi am alergat într-un suflet în port. Dar cînd am ajuns, locuitorii insulei începuseră deja să tragă la mal lăzile cu alimente, ducîndu-le

pe plajă la nici o sută de metri de mitraliera amplasată de nemţi. Anton stătea în faţa postului cu plutonul de gardă. Nu s-a tras nici un foc. Către prînz am fost convocat de Anton. I-am mulţumit călduros. Mi-a spus că avea să raporteze că mai mulţi membri ai echipajului bombardat au fost salvaţi datorită acţiunii curajoase a localnicilor care îşi lansase bărcile pe mare. Dar ar trebui, totuşi, să-i cedăm cîteva lăzi ca dovadă a eforturilor făcute pentru a salva încărcătura. Celelalte vor fi considerate pierdute. Aşa s-a risipit şi bruma de ostilitate pe care sătenii o resimţeau faţă de Anton şi de oamenii lui.

Îmi amintesc că într-o seară, cam peste o lună, nişte soldaţi mai băuţi începuseră să cînte, undeva jos, în port. Şi, deodată, grecii au început să cînte şi ei. Apoi din nou austriecii. Şi iar grecii. Nemţii şi grecii. Cînd un colind tirolez, cînd un *kalamatiano*. Ceva nemaiîntîlnit. Pînă la urmă fiecare grup cînta cîntecele celuilalt.

Dar acesta a fost apogeul scurtei noastre epoci de aur. Trebuie să fi existat un spion printre austrieci, căci, cam o săptămînă după povestea cu cîntecele, un nou pluton dc nemţi a fost ataşat garnizoanei lui Anton pentru a le „întări moralul". Într-o zi Anton a venit să-mi spună furios ca un copil:

— Mi s-a reproşat că sînt pe punctul de a discredita Wehrmachtul şi că trebuie să mă îndrept.

Soldaţilor li s-a interzis să mai dea alimente populaţiei şi numai rareori îi mai vedeam în sat. Apoi, în luna noiembrie a aceluiaşi an, în urma acţiunii de la Gorgopotamos, situaţia a devenit mai încordată. Dar sătenii, care, cu destulă uşurinţă de altfel, considerau că-mi datorează mie regimul blînd de pînă atunci, au acceptat uşor schimbarea.

Conchis se opri din povestit şi bătu de două ori din palme.

— Aş vrea să ţi-l arăt pe Anton.

— Cred că l-am şi întîlnit.

— Nu. Anton a murit. N-ai văzut decît un actor care-i seamănă. Eu vorbesc de Anton cel adevărat. În timpul războiului aveam un mic aparat de filmat şi cîteva role de peliculă pe care le-am păstrat pînă în 1944. Abia atunci am reuşit să le developez, dar calitatea filmului e destul de slabă.

Am auzit bîzîitul uşor al aparatului de proiecţie. Un fascicul de lumină veni de sus, de deasupra capetelor noastre, căzînd pe mijlocul ecranului. O imagine la început neclară fu repede focalizată.

Pe ecran a apărut un tînăr cam de vîrsta mea, cu înfăţişare plăcută. Nu era cel pe care-l văzusem în urmă cu o săptămînă, deşi amîndoi aveau aceleaşi sprîncene negre, stufoase. Dar, privindu-l, îţi dădeai imediat seama că acesta era clar un ofiţer din timpul războiului. Ceea ce te izbea nu era atît un aer de blîndeţe, cît mai degrabă o indiferenţă elegantă, care amintea de piloţii din bătălia pentru Anglia. Mergea pe o potecă de-a lungul unui zid înalt, poate zidul casei lui Hermes Ambelas. Zîmbea şi întreaga lui atitudine avea ceva uşor teatral şi părea puţin stînjenit. Secvenţa de zece secunde se termină brusc. În secvenţa următoare bea cafea, jucîndu-se cu o pisicuţă. Aruncă o privire spre aparatul de filmat, o privire timidă şi serioasă, ca şi cînd cineva i-ar fi spus să nu zîmbească. Filmul era neclar, film de amator. O nouă secvenţă: soldaţi încolonaţi mărşăluind în jurul portului. Imaginea părea să fie filmată de undeva de sus, de la o fereastră de la etaj.

— Locotenentul din spate e Anton.

Şchiopăta uşor. Şi am avut dovada că ceea ce vedeam nu era trucat. Pe cheiul larg, mai în fund, se construise după război clădirea vămii şi, mai tîrziu, casa paznicului de coastă. În filmul lui Conchis, aceste clădiri nu existau.

Fasciculul de lumină se stinse.

— Asta e. Am mai filmat şi alte scene, dar o bobină s-a voalat. Asta e tot ce am putut recupera. Ofiţerul care venise să întărească autoritatea trupelor germane în această parte a Greciei, continuă el după o scurtă pauză, era un colonel SS pe care-l chema Wimmel. Dietrich Wimmel. În perioada despre care-ţi vorbesc începuse să apară în Grecia o mişcare de rezistenţă. Bineînţeles, acolo unde terenul o permitea. Dintre insule, numai Creta oferea un cîmp favorabil operaţiunilor celor din Maquis. Dar în nord, acolo în Pelopones, ELAS şi alte grupări începuseră să se organizeze. Li se paraşutau arme şi specialişti în acţiuni de sabotaj. Wimmel sosise la Nauplia spre sfîrşitul lui '42, venind din Polonia, unde succesul acţiunilor lui devenise celebru. Răspundea de partea de sud-vest a Greciei, deci şi de Phraxos. Tehnica lui era simplă. Îşi stabilise un barem fix: pentru fiecare neamţ rănit, zece ostatici executaţi; pentru fiecare neamţ ucis, douăzeci de ostatici omorîţi. Nu e greu să-ţi imaginezi cît de eficace era sistemul.

Avea în subordine o companie de monştri teutoni selecţionaţi cu grijă, care se ocupau de interogatorii, torturi, execuţii şi toate celelalte. Erau cunoscuţi sub numele de *die Raben,* corbii, datorită insignei pe care o purtau.

Cînd l-am întîlnit pentru prima dată pe Wimmel, infamiile lui nu deveniseră încă notorii. Într-o dimineaţă de iarnă, am auzit că o vedetă rapidă adusese în insulă un ofiţer superior neamţ, venit pe neaşteptate. Ceva mai tîrziu, în aceeaşi zi, Anton a trimis după mine. În biroul lui am fost prezentat unui tip slab, cam de înălţimea şi de vîrsta mea. O uniformă impecabilă şi o politeţe scrupuloasă. Vorbea puţin englezeşte, atît cît să-şi dea seama că engleza mea era mult mai bună ca a lui. Cînd am mărturisit că eram pe jumătate englez, după mamă, mi-a spus: „Marea tragedie a epocii noastre este că Anglia şi Germania au ajuns la război". Anton mi-a spus că-i vorbise colonelului, despre serile noastre muzicale. Colonelul dorea să iau masa cu ei şi după masă să-l acompaniez pe Anton la pian. Bineînţeles, *à titre d'office,* a trebuit să accept.

Colonelul nu mi-a plăcut deloc. Avea o privire rece tăioasă ca o lamă de oţel. Ochii cei mai nesuferiţi pe care i-am văzut vreodată la o fiinţă omenească. Lipsiţi de orice urmă de simpatie pentru tot ce vedeau în jur. Cred că aş fi preferat să descopăr în privirea lui brutalitate sau chiar sadism mai curînd decît această cumplită răceală. Erau ochii unei maşini. O maşină cu oarecare rafinament, e drept. Colonelul adusese cîteva sticle de vin de pe valea Rinului şi eu de multă vreme nu mai mîncasem atît de bine. Am discutat despre război, foarte puţin, cam cum se discută de obicei despre vreme. Wimmel a fost cel care a schimbat subiectul şi a trecut la literatură. Era, fără îndoială, un om cultivat. Cunoştea bine piesele lui Shakespeare, nu ignora nimic ce era în legătură cu Goethe şi Schiller. Făcea comparaţii interesante între literatura engleză şi cea germană – şi erau toate în favoarea Germaniei. Am remarcat că bea mai puţin decît noi Şi, de asemenea, vedeam că Anton îşi dădea prea mult drumul la gură. De fapt, eram amîndoi supuşi unei stricte supravegheri. Mi-am dat seama de asta pe la mijlocul mesei şi colonelul a observat. Anton nu mai conta. Rămăseseră să se înfrunte numai doi bărbaţi mai în vîrstă, care se cîntăreau reciproc. Colonelul nu ar fi trebuit să aibă decît dispreţ faţă de primarul unui sat din Grecia şi mă simţeam foarte onorat să fiu tratat de la egal la egal. Dar mă lăsam înşelat.

După dejun, Anton a cîntat cîteva *lieduri* şi Wimmel ne-a complimentat. Şi-a exprimat apoi dorinţa să inspecteze postul de gardă. Locul nu prezenta prea mare importanţă strategică, aşa că m-a invitat să-i întovărăşesc. Vedeta rapidă ne-a dus la Moutsa şi apoi am urcat pînă la vilă. Instalaseră acolo o întreagă aparatură militară, sîrmă ghimpată, cîteva cazemate. Dar am fost fericit să

constat că vila nu suferise nici o stricăciune. Colonelul a trecut oamenii în revistă şi li s-a adresat în nemţeşte. Cînd s-a referit la mine, a folosit cuvintele „acest domn" şi a insistat ca bunurile mele să fie respectate. Dar îmi amintesc de un detaliu semnificativ. Pe cînd ne pregăteam de plecare, s-a oprit să-i facă observaţie unuia dintre soldaţi pentru felul incorect în care îşi purta echipamentul. S-a întors spre Anton şi i-a spus: *„Schlamperei, Herr Leutnant, sehen Sie ?" Schlamperei* înseamnă neglijenţă, lipsă de ţinută. Este cuvîntul pe care prusacii îl folosesc cînd vorbesc de bavarezi. Şi de austrieci. Era evident că Wimmel se referea la o discuţie anterioară. Cu asta, mi-a oferit cheia caracterului său.

Nouă luni nu l-am mai văzut. Pînă în toamna lui 1943.

În anul acela, spre sfîrşitul lui septembrie, într-o seară splendidă, devreme, Anton a intrat la mine şi mi-am dat imediat seama că s-a întîmplat ceva groaznic. Tocmai se întorcea de la Bourani, unde era cantonat un grup de doisprezece oameni care făceau de pază cu rîndul. De dimineaţă, patru dintre cei care nu erau de gardă coborîseră la Moutsa să facă baie în mare. Şi, bineînţeles, deveniţi mai neglijenţi, mai *schlamperei* ca la început, nu se gîndiseră să rămînă unul de pază pe plajă. Mai tîrziu, ieşiseră din apă unul cîte unul şi se jucaseră cu mingea în timp ce se uscau la soare. Deodată, din păduricea de pini, din spatele lor, au apărut trei bărbaţi. Unul dintre ei avea o mitralieră. Nemţii erau pierduţi. Subofiţerul din post a auzit împuşcăturile. I-a trimis imediat lui Anton un mesaj prin radio, apoi a coborît la Moutsa. A găsit trei cadavre şi un rănit, care a mai trăit atît cît să spună ce se întîmplase. Cei din rezistenţă dispăruseră luînd cu ei şi armele soldaţilor. Anton a luat o vedetă şi a plecat imediat la Bourani.

Bietul Anton ! Era sfîşiat între sentimentul datoriei şi dorinţa de a întîrzia momentul cînd colonelul Wimmel avea să afle cele întîmplate. Era, bineînţeles, conştient că nu putea să nu raporteze totul. Asta a şi făcut, dar numai după căderea nopţii şi nu înainte de vorbi cu mine. Mi-a spus că se gîndise că avea de-a face cu un grup de *andarte* de pe continent, care probabil că se furişase pe insulă în timpul nopţii şi care nu puteau risca să plece înainte de căderea serii. Cercetase deci cu atenţie insula de jur împrejur, căutînd fiecare colţişor unde s-ar fi putut ascunde o barcă. Şi a găsit una, trasă pe uscat sub pomi, la celălalt capăt al insulei, vizavi de Petrocaravi. N-avea nici o alternativă. Partizanii probabil că auziseră vedeta şi-l văzuseră cercetînd coasta. Pentru asemenea

situaţii Înaltul Comandament emisese ordine stricte. Trebuia tăiată orice cale de retragere. Anton dăduse foc bărcii. Şoarecii erau prinşi în cursă.

Venise să-mi explice mie toate astea. Tariful stabilit de Wimmel pentru astfel de cazuri era ştiut: îi datoram optzeci de oameni. După părerea lui Anton, nu ne mai rămînea decît o singură şansă: capturarea partizanilor şi predarea lor, a doua zi, cînd avea să sosească Wimmel. Ar fi constituit cel puţin o dovadă că făptaşii nu erau locuitori ai insulei, ci un grup de *agents provocateurs,* membrii ai organizaţiei ELAS.

În aceeaşi seară, la ora opt, am convocat la mine toţi locuitorii de vază ai satului şi le-am explicat situaţia. Era prea tîrziu ca să mai acţionăm în noaptea aceea, dar singura noastră şansă era să ajutăm, a doua zi, trupele lui Anton să cerceteze insula pas cu pas. Bineînţeles că locuitorii erau înnebuniţi de furie să-şi vadă satul şi chiar viaţa în pericol. Au promis că toată noaptea aveau să stea de pază la ambarcaţiunile lor, pînă şi la cele mai neînsemnate bărcuţe şi în zori aveau să pornească în căutarea partizanilor.

Dar la miezul nopţii am fost trezit de un zgomot de paşi. Cineva a bătut în uşă. Era tot Anton. Venise să mă anunţe că era prea tîrziu, că i se preluase orice iniţiativă. Wimmel urma să sosească dimineaţă cu o companie de „corbi". Eu trebuia să fiu pus imediat sub stare de arest. Toţi localnicii de sex masculin, între paisprezece şi şaizeci de ani, trebuia să fie adunaţi în zori. Anton mergea de colo pînă colo prin camera mea, stăpînindu-şi cu greu lacrimile, în timp ce eu, aşezat pe marginea patului, îl ascultam cum îmi spunea că îi e ruşine că e nemţ, că îi e ruşine că s-a născut şi că şi-ar fi pus singur capăt zilelor dacă n-ar fi considerat de datoria lui să intervină pe lîngă colonel, a doua zi. Am stat mult de vorbă. Mi-a spus tot ce ştia despre Wimmel. Noi aici trăiam izolaţi şi existau multe lucruri cu care eu nu eram la curent. În cele din urmă mi-a declarat că, pentru el, războiul a avut totuşi o urmare fericită: îi oferise ocazia să mă cunoască. Ne-am strîns mîna, apoi m-am dus cu el la colegiu, unde am fost pus sub pază.

A doua zi dimineaţă, pe la nouă, cînd am fost dus în port, am găsit acolo toţi bărbaţii şi majoritatea femeilor din sat. Trupele lui Anton păzeau toate ieşirile. Şi, bineînţeles, nimeni nu-i văzuse pe partizani. Sătenii erau disperaţi, dar nu puteau face nimic.

La ora zece au debarcat „corbii". Între ei şi austrieci deosebirea era uluitoare. *Die Raben* erau bine instruiţi, mai disciplinaţi şi

total inaccesibili la orice sentimente umane. Şi erau atît de tineri! Asta mi s-a părut trăsătura cea mai înspăimîntătoare: tinereţea lor fanatică. Două minute mai tîrziu a amerizat un hidroavion. Îmi amintesc şi acum de umbra aripilor lui ca o imensă coasă neagră peste căsuţele albe. Lîngă mine, un pescar tînăr a cules o floare de nalbă şi şi-a prins-o în piept, în dreptul inimii. Am înţeles cu toţii ce voia să spună.

Wimmel a debarcat, a dat un ordin scurt şi soldaţii i-au silit pe bărbaţi să se îngrămădească pe chei şi pentru prima oară locuitorii insulei au aflat ce înseamnă să fii lovit cu cizma şi cu patul puştii de trupele străine. Femeile au fost împinse pe străzile şi pe potecile laterale. Apoi Wimmel a intrat într-o cîrciumă, împreună cu Anton. Curînd după aceea am fost chemat şi eu. Toţi sătenii şi-au făcu semnul crucii şi doi soldaţi m-au împins cu brutalitate spre uşa cîrciumii. Wimmel nu s-a ridicat ca să-mi vorbească; mi s-a adresat ca unui străin. Nici măcar nu a vrut să vorbească englezeşte; mi se adusese un interpret grec, un colaboraţionist. Anton era vizibil pierdut şi nu mai avea nici o putere de acţiune.

Wimmel şi-a făcut cunoscută hotărîrea: avea să aleagă acum, pe loc, optzeci de ostatici. Toţi ceilalţi urmau să cerceteze insula pentru a-i găsi pe partizani, pe care trebuiau să-i aducă în sat, împreună cu armele furate. Nu folosea la nimic să venim cu cadavrele a trei eroici voluntari. Dacă în douăzeci şi patru de ore condiţiile puse de el erau îndeplinite, ostaticii aveau să fie deportaţi în lagăre de muncă. Dacă nu, vor fi executaţi.

Am întrebat cum puteam noi, în cazul în care i-am fi descoperit, să capturăm trei oameni înarmaţi, care nu mai aveau nimic de pierdut. Drept răspuns, Wimmel s-a uitat la ceas şi a spus în nemţeşte: „Este ora unsprezece. Aveţi timp pînă mîine la prînz".

Pe chei am fost pus să repet în greceşte ce mi se spusese. Oamenii au început să strige toţi deodată fel de fel de sugestii, să se plîngă, să ceară arme. În cele din urmă, colonelul a reuşit să restabilească ordinea trăgînd un foc în aer. S-a făcut apelul bărbaţilor din sat şi, cînd au fost aşezaţi în rînd, Wimmel a desemnat el însuşi ostaticii. Am observat că-i alegea pe cei mai viguroşi, între douăzeci şi patruzeci de ani ca şi cînd îi şi vedea în lagărul de muncă. Dar cred că dacă alegea specimenele cele mai frumoase, o făcea pentru a-i trimite în faţa plutonului de execuţie. A ales şaptezeci şi nouă de inşi, apoi a arătat cu degetul spre mine. Eu am fost al optzecilea ostatic.

Am fost toţi încolonaţi şi duşi la colegiu, unde am fost puşi sub pază strictă. Ne-au înghesuit într-o singură sală de clasă şi paznicii noştri, *die Raben*, nu ne-au dat nimic să mîncăm sau să bem. Ne-au refuzat chiar şi accesul la instalaţiile sanitare. Dar lucrul cel mai groaznic era că nu aveam veşti. Tîrziu aveam să aflu ce se întîmplase în acest timp.

Cei rămaşi pe chei se repeziseră fiecare la casele lor şi înarmîndu-se cu furci, cu bîte, cu cuţite şi tot ce le cădea în mînă, s-au adunat cu toţii pe vîrful unei coline de deasupra satului. Bătrîni care abia mai puteau merge, băieţi de zece-doisprezece ani. Cîteva femei au vrut să li se alăture, dar au fost date deoparte. Ele reprezentau cea mai sigură garanţie că bărbaţii aveau să se întoarcă.

Cei care formau acest trist regiment au început prin a discuta – aşa cum fac întotdeauna grecii – ba un plan, ba altul. În cele din urmă, cineva a preluat comanda operaţiunilor, a stabilit poziţiile şi a distribuit zonele ce trebuiau cercetate. Erau o sută douăzeci şi toţi o sută douăzeci s-au pus pe treabă. Nu aveau de unde să ştie că eforturile lor erau zadarnice. Şi chiar dacă partizanii ar fi fost cu adevărat în pădurea de pini, tot nu cred că ar fi reuşit să-i găsească. Erau atîţia copaci, atîtea şoave, atîtea stînci.

Toată noaptea au cutreierat insula, formînd, dintr-un căpăt în celălalt, un fel de cordon de supraveghere, în speranţa că partizanii vor încerca să ajungă în sat. A doua zi dimineaţă şi-au continuat insistent căutările. La orele zece s-au adunat din nou şi în disperare de cauză au discutat posibilitatea de a ataca trupele cantonate în sat. Dar cei mai rezonabili dintre ei şi-au dat seama că rezultatul nu putea fi decît o tragedie şi mai groaznică. În urmă cu două luni, într-un sat din Mani, nemţii uciseseră toţi locuitorii – bărbaţi, femei, copii – ca represalii la o provocare mult mai neînsemnată.

La prînz, oamenii au coborît în sat, purtînd o cruce şi cîteva icoane. Wimmel îi aşepta. Purtătorul de cuvînt, un marinar bătrîn, a încercat o ultimă minciună inutilă, spunînd că-i văzuse pe partizani fugind într-o barcă. Wimmel a zîmbit, a scuturat din cap şi a ordonat să fie arestat marinarul. Nemţii îi prinseseră şi pe partizani, în sat. Dar hai să-l vezi pe Wimmel.

Conchis bătu din nou de cîteva ori din palme.

— Iată-l la Atena. Una din grupările din rezistenţă l-a fotografiat ca să-l putem recunoaşte mai tîrziu.

Ecranul se lumină. O stradă într-un oraş. Un vehicul nemţesc, un fel de jeep, staţiona la umbră, de partea cealaltă a străzii. Trei

ofițeri ieșiră din el și păsiră în plin soare, înaintînd în diagonală spre aparatul de filmat, care fusese probabil amplasat într-una din camerele de la parterul casei vecine cu cea în care au intrat. Capul unui trecător, luat în prim plan, i-a ascuns o clipă pe cei trei ofițeri. Apoi am văzut că unul dintre ei mergea înainte, cel mai scund, cel mai îngrijit dintre ei și m-a frapat imediat aerul lui de autoritate incontestabilă. Ceilalți doi păreau numai să-l escorteze. Ceva, un oblon sau o draperie se interpuse și ecranul se întunecă. Apoi se lumină iarăși: de data asta era fotografia unui bărbat îmbrăcat în civil.

— Asta e singura lui fotografie de dinainte de război. Singura cunoscută.

O figură destul de comună, dar cu o gură subțire, crudă. Mi-am dat seama că existau priviri reci și total lipsite de umor, care puteau fi mult mai neplăcute decît a lui Conchis. Trăsăturile nu prezentau decît o asemănare vagă cu cele ale colonelului de pe creastă.

— Și iată cîteva secvențe din jurnale de actualități filmate în Polonia.

Pe măsură ce imaginile apăreau pe ecran, Conchis le comenta:

— Iată-l în spatele generalului..

Sau:

— Wimmel e în extrema stîngă. Deși secvențele erau evident autentice, aveam acea senzație de ireal pe care mi-o dau întotdeauna filmele cu naziști, senzația unei distanțe enorme între o Europă care putea zămisli asemenea monștri și o Anglie incapabilă de așa ceva. Și Conchis, fără îndoială voia să mă convingă de inocența rasei noastre. Cînd i-am privit fața, pe care se reflecta lumina oscilantă a ecranului, mi se părea că el era mai absorbit decît mine de ceea ce vedea. Pentru el, acel trecut continua să fie prezentul.

— Iată ce trebuie să se fi întîmplat cu partizanii. De îndată ce și-au văzut barca pradă focului, s-au repliat spre sat. Ajunseseră probabil foarte aproape cînd a venit Anton la mine. Ce nu știam noi era că unul dintre ei avea rude la marginea satului. Îi chema Tsatsos. Era o familie compusă din tată, mamă, două fete de optsprezece și douăzeci de ani și fratele lor. Cei doi bărbați plecaseră în ajun la Pireu cu un transport de ulei de măsline. Aveau o barcă și nemții permiteau unele deplasări de-a lungul coastelor. Unul dintre partizani era văr cu familia Tsatsos și probabil iubitul fetei mai mari.

Partizanii au reuşit să ajungă în casa lui Tsatsos fără să fie văzuţi, înainte ca satul să afle de catastrofă. Îşi făcuseră, probabil, planul să folosească barca familiei. Dar barca era plecată. Mai tîrziu, o vecină disperată, a venit, plîngînd, să le spună fetelor despre atentat şi să le repete ce spusesem eu oamenilor. Partizanii erau atunci ascunşi. Nu se ştie exact unde au petrecut noaptea. Poate într-o fîntînă, căci grupuri constituite în grabă, de oameni însărcinaţi să percheziţioneze toate casele, au intrat peste tot, inclusiv în casa lui Tsatsos şi nu au găsit nimic suspect. Nu vom şti niciodată dacă fetele au fost prea speriate ca să dezvăluie adevărul sau dacă în ziua acea dăduseră dovadă de un patriotism ieşit din comun. Nu aveau rude apropiate în sat, iar tatăl şi fratele lor erau la adăpost.

Probabil că partizanii au hotărît a doua zi să se despartă şi fetele s-au apucat să facă pîine. O vecină vigilentă a observat şi şi-a amintit că fetele mai făcuseră pîine şi cu două zile în urmă, înainte de plecarea tatălui şi a fratelui lor. În primul moment n-a avut nici o bănuială, dar mai tîrziu, pe la cinci, s-a dus la colegiu şi le-a spus nemţilor. Trei bărbaţi din familia ei se aflau printre ostatici.

O companie de „corbi" a descins în casa familiei Tsatsos. Nu a fost găsit decît vărul, care s-a aruncat într-un dulap. A auzit ţipetele celor două fete bătute de soldaţi şi şi-a dat seama că totul este pierdut. A sărit în mijlocul camerei cu pistolul în mînă, şi a tras înainte ca soldaţii să aibă timp să reacţioneze. În zadar: arma se blocase.

A fost luat, împreună cu cele două surori, şi supus unui interogatoriu. Cele două fete au fost torturate, iar vărul s-a lăsat repede convins să colaboreze cu nemţii. Două ore mai tîrziu, la lăsarea serii, băiatul i-a dus în faţa unei case goale, a bătut în fereastra oblonită şi a şoptit celor doi tovarăşi ai săi că fetele reuşiseră să găsească o barcă. În momentul cînd au deschis poarta, nemţii au năvălit. Şeful partizanilor a fost împuşcat în braţ; nimeni altcineva nu a fost rănit.

— Era cretan? l-am întrerupt eu pe Conchis din povestire.

— Da. Ca şi omul pe care l-ai văzut. Dar mai scund şi mai lat în spate. În tot acest timp, noi, ostaticii, continuam să stăm în sala de la colegiu. Ferestrele clasei dădeau spre pădure, astfel că nu aveam cum să vedem ce se petrece în sat. Dar în jur de nouă am auzit două urlete de durere şi, o clipă mai tîrziu, un strigăt înspăimîntător. Cuvîntul grecesc: *eleutheria*.

Vei crede poate că am strigat şi noi în semn de răspuns. Ei bine, nu. Nouă ne revenise speranţa, căci ne-am dat seama că partizanii fuseseră prinşi. Ceva mai tîrziu s-au auzit două împuşcături. Curînd, uşa clasei în care stăteam îngrămădiţi a fost dată brusc de perete şi am fost strigat cu şi un alt ostatic, măcelarul satului.

Am fost împinşi pe scări în jos şi duşi în aripa colegiului unde, dacă nu mă înşel, acum sînt camerele profesorilor, în clădirea dinspre vest. Wimmel stătea la uşă, cu unul dintre locotenenţii săi. În spatele lor, colaboraţionistul, care făcea oficiul de interpret, stătea jos pe trepte, cu capul în mîini, palid, vizibil traumatizat. Vreo douăzeci de metri mai încolo, la picioarele zidului, zăceau două cadavre. Cînd ne-am apropiat, soldaţii le-au aruncat pe o targă. Locotenentul s-a apropiat de noi şi cu un gest scurt i-a ordonat măcelarului să-l urmeze. Wimmel s-a întors şi a intrat în clădire. L-am văzut din spate, înaintînd pe coridorul întunecos, şi cineva m-a împins în urma lui. Colonelul m-a aşteptat la capătul culoarului, în faţa unei uşi pe sub care se vedea o rază de lumină. Cînd am ajuns în dreptul lui, mi-a făcut semn să trec înainte.

Cred că, în afară de un doctor, oricine ar fi intrat în camera aceea ar fi leşinat. Tare aş fi vrut să pot leşina şi eu. În încăpere nu era nimic în afară de o masă aşezată în mijloc şi pe care era întins un bărbat tînăr, legat cu frînghii. Era vărul. Nu avea pe el decît un flanel pătat de sînge. În jurul gurii şi al ochilor se vedeau urmele unor arsuri adînci. Dar o clipă mai tîrziu, ochii mi-au rămas aţintiţi pe partea de jos a trupului său, pe locul unde ar fi trebuit să se afle organele genitale şi unde nu mai era decît o plagă sîngerîndă. Îi tăiaseră penisul şi testiculele. Cu un cleşte de tăiat sîrmă.

În celălalt colţ al camerei, zăcea alt bărbat gol, cu faţa în jos. Nu puteam să-mi dau seama ce-i făcuseră. Părea să-şi fi pierdut cunoştinţa. N-am să uit niciodată liniştea din această cameră. Înăuntru erau patru soldaţi. Soldaţi? Nu. Criminali. Psihopaţi sadici. Unul dintre ei avea în mînă o tijă lungă de fier şi jos, pe podea, lîngă el, se afla un radiator electric aprins. Trei dintre soldaţi aveau şorţuri de piele, şorţuri de fierari, ca să nu-şi păteze uniformele. Te îneca un miros groaznic de excremente şi urină.

Într-un colţ am văzut un alt bărbat legat de un scaun, cu căluş la gură. Era un tip înalt, avea o rană în braţul drept şi era acoperit tot de vînătăi, dar părea să nu fi fost torturat. Wimmel începuse cu cei mai vulnerabili.

Am văzut şi eu filme, ca cele ale lui Rossellini, de pildă, care înfăţişează reacţiile nobile ale unor oameni în faţa unor astfel de scene. În filme, actorul se repede la monştrii fascişti şi-i pedepseşte cu o splendidă conciziune. Îi pune pentru totdeauna la locul lor, îi condamnă pe veci în numele istoriei, în numele umanităţii. Cît despre mine, trebuie să mărturisesc că m-a năpădit o spaimă îngrozitoare. Gîndul care mi-a trecut prin cap – şi tăcerea lui Wimmel mi-a dat destul răgaz să gîndesc – a fost că acum aveau să mă tortureze şi pe mine. Nu vedeam de ce ar fi făcut-o, dar m-am gîndit, Nicholas, că în lume nu mai există raţiune din moment ce oamenii puteau să se poarte astfel faţă de semenii lor.

M-am întors şî m-am uitat la Wimmel. Lucrul cel mai extraordinar e că el părea singurul care rămăsese cît de cît uman. Părea obosit, furios. Puţin dezgustat chiar, ca şi cum i-ar fi fost ruşine de măcelul la care asistam.

— Oamenii ăştia fac aceste lucruri de plăcere, mi-a spus el în engleză. Eu nu. Înainte să înceapă să se ocupe de criminalul de colo, aş dori să-i vorbiţi.

— Ce trebuie să-i spun? l-am întrebat eu.

— Vreau numele prietenilor săi. Vreau numele celor care l-au ajutat. Vreau să spună unde sînt ascunzătorile lor şi locurile unde îşi ţin armele. Îi veţi da cuvîntul meu că dacă vom obţine aceste informaţii de la el va fi pur şi simplu împuşcat de un pluton de execuţie.

— Şi ceilalţi? Ei nu v-au spus destul?

— Au spus tot ce au ştiut, dar el ştie mai multe. E un individ pe care de mult îl caut. Prietenii lui n-au reuşit să-l facă să vorbească. Nu cred că reuşim nici noi. Dar poate că dumneata ai să poţi. Îi vei spune aşa. Adică adevărul. Că nu-ţi plac nemţii; că eşti un om civilizat şi vrei numai să încerci să opreşti ce se petrece aici. Îl vei sfătui să spună tot ce ştie. Dacă vorbeşte, acum, odată prins, nu se mai poate considera vinovat. Ai înţeles? Vino cu mine.

— Am trecut în camera de alături. Cîteva minute mai tîrziu, doi soldaţi au tîrît rănitul, aşa legat de scaun cum era, pînă în mijlocul încăperii. Am fost aşezat în faţa lui, iar colonelul a rămas mai în spate şi a făcut semn soldaţilor să se îndepărteze. Am început să vorbesc.

Am urmat întocmai ordinele lui Wimmel. L-am implorat pe prizonier să spună tot ce ştia. Vei considera, poate, că a fost ceva ruşinos, căci te gîndeşti la familiile şi la patrioţii pe care i-ar fi

putut trăda. Dar în noaptea aceea, pentru mine, singurele lucruri reale erau cele două camere de tortură. În afară de ele, nu mai exista nimic. Eram sincer convins că era de datoria mea să pun capăt acestor atrocități, acestei degradări a omului. Iar prin tăcerea lui încăpățînată, cretanul din fața mea contribuia la această degradare, făcînd-o posibilă.

I-am spus că nu eram colaboraționist, ci un simplu doctor al cărui principal dușman era suferința oamenilor. Că-i vorbeam în numele Greciei și că voiam să-l asigur că, dacă vorbea, Dumnezeu avea să-l ierte. Există o limită dincolo de care omul nu mai poate îndura. Am vorbit multă vreme, aducînd toate argumentele la care mă puteam gîndi, dar pe figura lui nu se citea decît ostilitate și ură. Mă întrebam dacă mă asculta. Hotărîse, probabil, că eram un trădător și că îndrugam minciuni.

În cele din urmă am tăcut și m-am întors spre colonel. Am fost nevoit să recunosc că am eșuat. Probabil că Wimmel a făcut un semn soldaților de pe culoar, căci unul dintre ei a intrat în cameră, a trecut în spatele cretanului și i-a dezlegat călușul. În clipa aceea, omul a strigat din rărunchi: un singur cuvînt, același: *eleutheria*. Strigătul nu avea în el nimic nobil. Omul își arunca strigătul sălbatic așa cum ar fi aruncat peste noi un bidon de benzină și ne-ar fi dat foc. Soldatul i-a înfundat brutal călușul în gură și l-a legat la loc.

Era limpede că pentru cretan cuvîntul nu reprezenta numai un concept sau expresia unui ideal, ci și ultima armă care-i mai rămăsese.

— Duceți-l, a ordonat colonelul. Și așteptați ordinele mele. Soldații au tîrît prizonierul în sinistra cameră de alături. Colonelul s-a apropiat de fereastra cu obloanele închise, le-a deschis spre noaptea de afară și a rămas așa cîteva clipe, după care s-a întors spre mine: Acum vedeți de ce sînt nevoit să folosesc alt limbaj.

— Nu văd. Nu mai văd nimic, i-am răspuns eu.

— Ar trebui, poate, mi-a replicat Wimmel, să vă cer să fiți de față la dialogul dintre oamenii mei și acest sălbatic.

— Nu. Vă rog.

M-a întrebat dacă aveam impresia că lui îi făceau plăcere asemenea scene. N-am răspuns, apoi a adăugat:

— Aș fi tare fericit să pot sta liniștit la cartierul meu general și să nu am nimic de făcut decît să semnez hîrtii și să mă bucur de frumusețea monumentelor clasice. Nu mă credeți? Mă considerați un sadic. Dar nu sînt. Sînt un realist.

— Nu m-am clintit şi n-am răspuns nimic. S-a oprit în faţa mea şi mi-a spus:

— Veţi fi condus într-o cameră unde veţi fi singur. Vreau să vă tratez aşa cum un om civilizat tratează alt om civilizat. Am să dau ordin să vi se dea de băut şi de mîncare. Regret ce s-a întîmplat astăzi, ce aţi văzut în camera de alături. Nu veţi fi, bineînţeles, reţinut ca ostatic. Am ridicat ochii spre el. Probabil că în ei se citea un amestec de stupefacţie şi gratitudine. Vă rog să nu uitaţi că viaţa mea, continuă Wimmel, că viaţa oricărui ofiţer nu are decît un singur ţel: să contribuie la îndeplinirea misiunii istorice a Germaniei, aceea de a impune spiritul de ordine unei Europe haotice. Cînd acest lucru va fi îndeplinit, va sosi şi momentul să cîntăm lieduri.

— N-aş putea spune de unde îmi venea această certitudine, dar eram convins că minte. Una din aberaţiile istoriei contemporane constă în ideea de a considera indiscutabilă afirmaţia că naziştii au preluat puterea pentru că au înlocuit haosul cu ordinea. Adevărul este exact contrariul. Au reuşit tocmai pentru că au impus haosul acolo unde exista ordine. Au făcut tabula rasa din cele zece porunci; au negat evidenţa unui super-ego. Au susţinut că „este permis să-i persecuţi pe cei slabi; să-i torturezi, să-i ucizi, să-i forţezi să se cupleze şi să procreeze fără dragoste". Au oferit umanităţii toate marile sale tentaţii. Nimic nu este adevărat, totul este permis.

Cred că, spre deosebire de majoritatea nemţilor, Wimmel ştia, ştiuse dintotdeauna, ce era, ce făcea, şi că, de fapt, se juca cu mine. Dar eu n-am observat acest lucru de la început. A ieşit din cameră, după ce mi-a aruncat o ultimă privire, şi l-am auzit vorbind cu unul dintre soldaţii care mă conduseseră. Am fost dus într-o cameră de la etajul de sus şi mi s-a da ceva de mîncare şi o siclă de bere nemţească. În acele clipe, sentimentul care predomina în mine era speranţa de a supravieţui. Aveam să văd iar soarele, voi respira din nou, voi mînca pîine, dcgetele mele vor atinge iarăşi clapele unui clavecin.

Noaptea a trecut. Dimineaţă mi s-a adus cafea; mi s-a permis să mă spăl. Apoi, la zece şi jumătate, am fost scos afară. Toţi ostaticii erau în curtc. Aşteptau. Ei nu băuseră şi nu mîncaseră nimic şi mi s-a interzis să le vorbesc. Nici urmă de Wimmel sau de Anton.

Am pornit-o în marş spre port. Tot satul era acolo: patru-cinci sute de persoane, în hainele lor sărăcăcioasc, negre, cenuşii sau

albastru spălăcit, adunaţi pe chei, păziţi de un şir de „corbi". Preoţii din sat, femeile, chiar şi copiii. Cînd am apărut, au început să ţipe. Erau înghesuiţi unii într-alţii ca un fel de protoplasmă amorfă.

Am continuat să înaintăm. În faţa portului este o casă mare cu coloane – o ştii – unde, pe vremea aceea, era la parter o cîrciumă. În balconul de sus l-am văzut pe Wimmel, Anton în spatele lui şi de o parte şi de alta soldaţi cu mitraliere. Am fost scos din coloană, dus sub balcon şi împins cu spatele la perete, printre mese şi scaune.

Ostaticii îşi continuau drumul pe o stradă care urca în pantă şi, după o vreme, nu i-am mai văzut.

Era îngrozitor de cald. Cerul era senin ca sticla ; o zi perfectă. Sătenii au fost împinşi dinspre chei spre esplanada unde se află vechile tunuri, în faţa cîrciumii. Stăteau acolo, unii lîngă alţii, cu feţele înnegrite ridicate spre soare în adierea vîntului, basmalele cernite ale femeilor fluturau uşor. De unde erau, nu puteau vedea balconul, dar ştiam că deasupra mea colonelul aşteaptă, strivindu-i pe toţi cu tăcerea sa. Şi încetul cu încetul au tăcut, au rămas nemişcaţi : un zid de feţe care aşteaptă. Dincolo de ei vedeam rîndunelele şi lăstunii învîrtindu-se nepăsători în văzduh, ca nişte copii care continuă să se joace într-o casă în care adulţii trăiesc o tragedie. Era ceva atît de neobişnuit ! Atîţia greci la un loc, adunaţi pe această esplanadă şi singurele zgomote care se auzeau erau strigătele uşoare ale păsărilor.

Wimmel începu să vorbească. Colaboraţionistul traducea :

— Veţi vedea ce se întîmplă celor... care sînt duşmanii Germaniei... şi celor care îi ajută pe duşmanii Germaniei. Din ordinul curţii marţiale a Înaltului Comandament German, întrunit noaptea trecută... trei au fost executaţi... şi alţi doi vor fi executaţi acum.

Toate mîinile acelea arse de soare s-au ridicat deodată şi au făcut semnul crucii. Limba germană se potriveşte cu moartea aşa cum limba latină se potriveşte cu ritualul religios. Wimmel continuă :

— După care... cei optzeci de ostatici... luaţi în conformitate cu legile ocupaţiei... ca urmare a uciderii brutale... a patru membri nevinovaţi ai Forţelor Armate Germane... Şi aici se opri din nou, apoi continuă : Vor fi executaţi.

Cînd interpretul a tradus ultima frază, s-a auzit un geamăt prelung, ca şi cum toţi ar fi primit o lovitură în stomac. Mai

multe femei, cîţiva bărbaţi au căzut în genunchi, implorîndu-l pe omul din balcon. Omenirea în suferinţă încercînd în zadar să obţină îndurarea unui *deus vindicans*.

Probabil că Wimmel plecase. Rugăminţile se transformaseră în vaiete.

Am fost scos de sub balcon şi dus în urma ostaticilor. Soldaţii austrieci păzeau toate intrările în port şi-i împingeau pe săteni, împiedicîndu-i să iasă. M-a îngrozit ideea că-i ajutau pe *die Raben* că ascultau de ordinele lui Wimmel, că puteau sta aici impasibili, împingînd cu brutalitate oamenii pe care, numai cu o zi înainte, ştiam cu siguranţă că nu-i urau.

Străduţa în pantă cotea, urcînd printre şiruri de case spre piaţeta din spatele şcolii din sat. Este un fel de scenă naturală, uşor înclinată spre nord, de unde, peste acoperişurile caselor, se deschidea o priveliştе spre mare şi spre continent. În partea mai ridicată, piaţeta era mărginită de zidul şcolii şi în partea de vest de alte două ziduri înalte. Îţi aminteşti, desigur, că este un nuc bătrîn în curtea casei din dreapta. Ramurile atîrnau peste zid. Cînd am ajuns în piaţă, iată priveliştea pe care ne-au căzut ochii: trei trupuri spînzurate de crăcile nucului, cu feţele palide în umbra bătrînului copac, o imagine la fel de monstruoasă ca în gravurilc lui Goya. Corpul gol al vărului, cu rana lui înfiorătoare şi trupurile goale ale celor două fete. Li se scoseseră intestinele printr-o tăietură care se întindea de la stern la pubis. Carcase golite ce se legănau uşor în adierea brizei.

Dincolo de aceste trei forme îngrozitoare, se aflau ostaticii. Fuseseră înghesuiţi în peretele şcolii, în spatele unor şiruri de sîrmă ghimpată. Cei din spate se aflau chiar în umbra zidului, cei din faţă erau în plin soare. De cum m-au văzut, au început să strige. Mi-am dat seama imediat că-mi adresau insulte, dar şi strigăte de ajutor, ca şi cum aş mai fi putut spune ceva care să-l înduplece pe colonel. Wimmel era aici, în mijlocul pieţii, împreună cu Anton şi vreo douăzeci de „corbi". Cea de-a treia latură a pieţii, spre est, este formată de un zid lung – cred că ştii – cu o poartă în mijloc. O poartă cu bare de fier. Cei doi partizani încă în viaţă erau legaţi de barele porţii, dar nu cu frînghii, ci cu sîrmă ghimpată.

Am fost dus în spatele celor două şiruri de soldaţi, la vreo douăzeci de metri de locul unde stătea Wimmel. Anton mi-a evitat privirea, dar Wimmel s-a întors şi s-a uiat spre mine. Anton stătea cu ochii aţintiţi în gol, ca şi cum s-ar fi hipnotizat singur,

convingîndu-se că nimic din tot ce vedea nu exista cu adevărat, că nici el însuşi nu exista. Colonelul făcu semn colaboraţionistului să se apropie. Cred că voia să afle ce strigă ostaticii. O clipă stătu pe gînduri, apoi se îndreptă spre ei. Au tăcut. N-aveau de unde să ştie că erau deja condamnaţi. Le-a spus ceva şi interpretul a tradus. N-am putut auzi ce spusese, dar sătenii au fost reduşi la tăcere. Deci nu era sentinţa cu moartea. Colonelul se îndreptă spre mine şi îmi spuse:

— Le-am făcut sătenilor o propunere. M-am uitat la el, dar pe faţă nu i se vedea nici o urmă de tulburare, de nervozitate. Era perfect stăpîn pe el. A continuat: N-am să-i împuşc. Am să-i trimit într-un lagăr de muncă, cu o condiţie: dumneata, primarul satului, să-i execuţi cu mîna dumitale, aici în faţa lor, pe cei doi partizani.

— Eu nu sînt călău, i-am răspuns eu.

Dar sătenii au început să urle la mine.

— Ai trei secunde ca să te hotărăşti, mi-a spus Wimmel, uitîndu-se la ceas.

Bineînţeles că în asemenea situaţii mintea nici nu-ţi mai funcţionează. Nu poţi să gîndeşti. Simţi un gol în cap. Ţine seama de asta şi nu uita că din acel moment am acţionat fără să mă gîndesc, total iraţional. Eram incapabil de raţiune.

— N-am de ales, i-am spus eu.

S-a îndreptat spre capătul unuia din şirurile de soldaţi din faţa mea, a luat o mitralieră atîrnată pe umărul unuia dintre ei, s-a asigurat că este încărcată corect, apoi s-a întors şi mi-a întins-o cu amîndouă mîinile, ca şi cînd mi-ar fi înmînat un premiu pe care-l cîştigasem. Ostaticii m-au aclamat, şi-au făcut cruce, apoi s-a lăsat o linişte mormîntală. Colonelul mă urmărea cu privirea. O clipă mi-a venit ideea nebunească să întorc arma spre el. Dar, în accst caz, era limpede că masacrarea întregului sat ar fi fost inevitabilă.

M-am îndreptat spre oamenii legaţi cu sîrmă de barele metalice ale porţii. Ştiam de ce Wimmel luase această hotărîre. Avea să se scrie despre asta în toate ziarele controlate de nemţi. Nu se va pomeni nimic despre şantajul la care fusesem supus şi aveam să fiu prezentat ca un primar grec care cooperase la aplicarea ordinii germane. Un avertisment pentru ceilalţi primari. Un exemplu pentru a-i înspăimînta pe grecii de pretutindeni. Dar cum puteam eu condamna optzeci de oameni la moarte?

M-am îndreptat spre partizani şi m-am oprit în faţa lor, foarte aproape, la vreo cinci metri, pentru că nu mai trăsesem cu puşca de foarte mulţi ani. Din diverse motive, pînă atunci evitasem să mă uit la feţele lor. Mă uitasem la zidul înalt, terminat cu un şir de olane, la cele două vase urîte de ceramică, aşezate în capătul stîlpilor de o parte şi de alta a porţii, la frunzele unui arbore de piper, dincolo dc zid. Dar acum am fost nevoit să-i privesc. Cel mai tînăr părea să fie deja mort. Capul îi era căzut pe piept. Îi făcuseră ceva la mîini, nu-mi dădeam seama ce, dar degetele îi erau pline de sînge. Dar nu era mort. L-am auzit gemînd; murmurînd ceva. Delira.

Celălalt. Îi rupseseră gura cu lovituri de pumn sau de cizmă. Buzele îi erau contuzionate şi roşii. Cînd m-am oprit în faţa lui şi am ridicat arma, a încercat să muşte ce-i mai rămăsese din ele şi am văzut că-i smulseseră dinţii, iar gura îi era ca o gaură neagră. Dar eram prea disperat ca să pot măcar să-mi dau seama de toată hidoşenia rănii. Şi lui i se striviseră degetele sau i se smulseseră unghiile şi trupul îi era acoperit de arsuri. Dar nemţii făcuseră o greşeală capitală: nu-i scoseseră ochii.

Am ridicat arma orbeşte şi am apăsat pe trăgaci. Nimic. Un declic. Am apăsat din nou. Alt declic. Şi iarăşi, nimic. M-am întors şi am privit în jur. Wimmel şi cei doi soldaţi care mă aduseseră erau la vreo zece metri în spatele meu şi mă urmăreau. Deodată, ostaticii au început să strige. Au crezut că nu mai aveam curajul să trag. M-am întors spre partizani şi am mai încercat o dată. Tot nimic. M-am întors către colonel şi am făcut un gest cu puşca să-i arăt că nu ia foc. În căldura înăbuşitoare, simţeam că mi se face rău. Îmi era greaţă. Dar nu puteam să leşin.

— S-a întîmplat ceva? m-a întrebat colonelul.

— Arma. Nu ia foc, i-am răspuns eu.

— Este o puşcă Schmeisser. Armă excelentă.

— Am încercat de trei ori.

— Nu ia foc pentru că nu e încărcată. E strict interzis ca populaţia civilă să aibă arme încărcate.

Am rămas o clipă cu ochii la el, apoi m-am uitat la puşcă. Nu mai înţelegeam nimic. Ostaticii tăcuseră din nou.

— Atunci, cum pot să-i omor? am întrebat eu cu glas pierit.

A zîmbit; un surîs subţire, sardonic.

— Aştept.

Atunci am înțeles. Trebuia să-i omor lovindu-i cu patul puștii. Atunci am înțeles multe. Ce era Wimmel cu adevărat, care era situația lui reală. Și de aici mi-am dat seama că era dement și deci nevinovat, căci toți oamenii nebuni, pînă și cei mai cruzi, sînt nevinovați. Reprezenta una din forțele întunecate pe care viața le poate crea dacă vrea; forma cea mai primitivă de viață transformată într-o hidoasă combinație de carne și gîndire. Poate ăsta era și motivul pentru care reușea să se impună atît de puternic, ca o divinitate a întunericului. Căci în această vrajă malefică exista ceva ce nu ținea de omenesc. Așa că adevărata monstruozitate se afla în ceilalți nemți, în cei pe care îi comanda, locotenenții, caporalii, soldații, care nu erau demenți, dar care stăteau aici, martori ai acestei scene, fără să sufle un cuvînt.

M-am îndreptat spre el. Soldații au crezut probabil că vreau să-l atac, căci și-au ridicat brusc armele, dar, cu un cuvînt, Wimmel i-a liniștit. A rămas absolut nemișcat. M-am oprit la doi metri în fața lui și l-am privit drept în ochi.

— În numele civilizației europene vă implor să puneți capăt acestei barbarii.

— Iar eu vă ordon să continuați executarea pedepsei. Și adăugă fără să-și plece privirea: Refuzul de a executa ordinul va atrage după sine executarea dumitale imediată.

M-am îndreptat din nou spre poarta metalică. M-am oprit iar în fața celor doi. Aș fi vrut să-i spun celui care mai părea capabil să mă înțeleagă că nu aveam de ales, că eram nevoit să-l fac să îndure această atrocitate. Dar am lăsat cîteva clipe să treacă; apropiindu-mă de el am înțeles deodată ce-i făcuseră: gura nu-i fusese numai lovită cu pumnii și cu cizmele, ci i-o arseseră. Mi-am amintit de radiatorul electric și de vergeaua metalică din mîna unuia dintre soldați. Îi spărseseră maxilarul și-i arseseră limba cu fierul roșu, pînă la rădăcină. Cuvîntul acela pe care prizonierul îl strigase probabil că-i înnebunise și nu-l mai putuseră suporta. Și în aceste uluitoare cinci secunde, cele mai importante cinci secunde din viața mea, l-am înțeles pe partizan. Vreau să spun că am înțeles mult mai bine decît o înțelegea el. Asta m-a ajutat. A reușit să întindă capul spre mine și să îngîne cuvîntul pe care nu-l mai putea rosti. Nu mai era nici măcar un sunet, ci o simplă contracție a gîtului, un horcăit de patru silabe. Și, totuși, o dată mai mult, același cuvînt; nu exista nici o îndoială. Cuvîntul îl rosteau ochii lui, ființa sa întreagă. Ce a spus Iisus pe cruce? „De ce m-ai părăsit...". Ce spunea acest om era mult mai puțin

patetic, mult mai puțin uman chiar, dar mult mai profund. Vorbea dintr-o lume perfect opusă lumii mele. În lumea mea viața însemna totul, valoarea ei era atît de mare, încît era de nepreţuit. În lumea lui, un singur lucru era de nepreţuit: *eleutheria*, libertatea. Omul acesta era dovada a tot ceea ce nu putea fi distrus, falsificat, deformat, a tot ceea ce se afla deasupra raţiunii, deasupra logicii, mai presus de istorie şi civilizaţie. El nu era Dumnezeu pentru că nu există un Dumnezeu pe care să-l putem cunoaşte. Dar reprezenta dovada că există un Dumnezeu pe care nu-l vom cunoaşte niciodată. Reprezenta dreptul final de a respinge. De a fi liber să alegi. El sau ceea ce se manifesta prin el – inclusiv Wimmel, cu demenţa lui şi trupele germane şi austriece demne de dispreţ – reprezenta toate libertăţile, de la cea mai groaznică pînă la cea mai bună. Libertatea de a dezerta de pe cîmpul de luptă de la Neuve Chapelle. Libertatea de a se confunda cu un zeu primitiv, la Seidevarre. Libertatea de a scoate intestinele fetelor de la ţară şi de a castra băieţii cu cleştele de tăiat sîrmă. Reprezenta ceva ce mergea dincolo de moralitate, dar care izvora din însăşi esenţa lucrurilor – incluzînd totul, libertatea de a face orice şi de a te ridica împotriva unui singur lucru – refuzul oricărei interdicţii.

Ca să-ţi explic toate astea am folosit multe fraze, multe cuvinte, dar nu ţi-am spus nimic despre certitudinea intensă care m-a copleşit atunci: că această intransigenţă, această putere absolută de a refuza erau esenţialmente greceşti. Atunci, la sfîrşit, m-am recunoscut ca grec. Toate acestea nu au durat decît cîteva secunde sau poate că s-au petrecut în afara timpului. Şi mi-am dat seama că, în această piaţă a satului, eu eram singura fiinţă căreia îi era dată libertatea de a alege şi că recunoaşterea şi apărarea acestei libertăţi erau mult mai importante decît raţionalul, decît instinctul de conservare, erau, da, chiar mai importante decît viaţa mea şi viaţa a optzeci de ostatici. Din clipa aceea, aceşti optzeci de oameni nu au încetat niciodată să-mi bîntuie somnul, să nu se înfăţişeze spre a mă acuza. Nu trebuie să uiţi că eram convins că am să fiu omorît şi eu. Dar aceste cîteva minute de cunoaştere a adevărului reprezentau tot ce puteam interpune între mine şi feţele lor torturate. Era un adevăr arzător, imuabil. Raţiunea mi-a spus adesea că am greşit, dar fiinţa mea întreagă îmi spune şi azi că am avut dreptate.

Am stat acolo nemişcat. Cît timp? Poate cincisprezece secunde; nu ştiu. În asemenea situaţii timpul nu mai înseamnă nimic. Am

dat drumul armei şi m-am dus lîngă şeful partizanilor. L-am văzut pe colonel uitîndu-se atent la mine. Şi am rostit pentru el, aşa fel ca ceea ce rămăsese din omul de lîngă mine să poată auzi, singurul cuvînt care mai avea rost să fie spus.

Undeva, în spatele lui Wimmel, l-am văzut pe Anton pornind cu paşi repezi spre colonel. Wimmel dădu un ordin scurt, mitralierele răpăiră şi am închis ochii exact în momentul în care m-au lovit primele gloanţe.

54

După o lungă pauză se întinse peste masă şi ridică fitilul lămpii; apoi se uită la mine. Am simţit că, în sfîrşit, era şi el emoţionat. Dar n-a durat decît o clipă. Privirea i-a devenit din nou rece şi tăioasă, aşa cum i-o ştiusem dintotdeauna.

— Dezavantajul noului nostru gen de teatru este că în rolul tău nu ştii niciodată ce poţi crede şi ce nu. Nu mai există nimeni pe insulă dintre cei care s-au aflat în piaţă în ziua aceea. Dar mulţi îţi pot confirma celelalte întîmplări pe care ţi le-am istorisit.

M-am gîndit la scena de pe creastă; faptul că nu se insera în întîmplările trăite o făceau să pară veridică. Nu puneam la îndoială cele povestite de Conchis. Eram convins că ascultasem istorisirea unor evenimente care se întîmplaseră cu adevărat; şi că povestea vieţii lui păstrase pentru încheiere adevărul indiscutabil.

— Şi după ce aţi tras?

— Am fost lovit şi am căzut jos şi n-am mai ştiut nimic pentru că am leşinat. Înainte de a-mi pierde total cunoştinţa, am mai auzit strigătele ostaticilor. Şi poate că asta m-a salvat. Presupun că atenţia soldaţilor care trăgeau a fost, o clipă, abătută. Li se dădea acum ordinul să tragă în ostatici. Mi s-a spus că peste vreo jumătate de oră, cînd sătenilor li s-a permis să vină să-şi plîngă morţii, am fost găsit, într-un lac de sînge, la picioarele partizanului. Hermes m-a găsit şi menajera mea de atunci, Soula. Cînd m-au luat din piaţă, au observat că încă mai respiram. M-au ascuns în camera lui Soula şi m-a îngrijit Patarescu.

— Patarescu?

— Da, Patarescu.

Încercam să-i descifrez privirea şi ceva în expresia lui m-a lăsat să înţeleg că recunoştea că amîndoi complotaseră împotriva mea, dar nu se considera vinovat; şi că era gata oricînd să se justifice dacă l-aş fi presat.

— Şi colonelul?

— Imediat după terminarea războiului a fost condamnat pentru nenumărate atrocităţi. Cele mai multe urmau acelaşi tipic: o graţiere acordată în ultima clipă, care se dovedea curînd a nu fi decît o simplă prelungire a agoniei celor prinşi. Comisia de investigare a crimelor de război a făcut tot ce a putut, dar acum e în America de Sud sau la Cairo, poate.

— Şi Anton?

— Anton a crezut că am fost ucis. Servitorii mei nu au spus nimănui nimic, în afară de Patarescu. Chiar m-au şi înmormîntat. Adică au înmormîntat un sicriu gol. Wimmel a părăsit insula chiar în după-amiaza aceea, lăsîndu-l pe Anton singur în mijlocul acestui carnaj, ca să nu mai vorbim de distrugerea relaţiilor bune pe care, săracul de el, se străduise să le stabilească. Şi-a petrecut probabil toată seara, poate chiar toată noaptea, redactînd un raport detaliat referitor la cele întîmplate. Şi l-a bătut singur la maşină – şapte copii. A menţionat numărul în raport. Presupun că atîtea file intrau o dată în maşină. N-a ascuns nimic şi nu a încercat să scuze pe nimeni, cu atît mai puţin pe el însuşi. Am să-ţi arăt imediat.

Negrul traversă terasa şi se apucă să demonteze ecranul. Am auzit zgomot sus.

— Ce s-a întîmplat cu el?

— Peste două zile, trupul lui a fost găsit jos, lîngă zidul şcolii, acolo unde pămîntul era deja înnegrit de sîngele ostaticilor. Se împuşcase. Era, bineînţeles, un act de penitenţă şi a vrut ca sătenii să ia cunoştinţă de el. Nemţii au muşamalizat incidentul şi curînd după aceea garnizoana a fost mutată şi a venit alta. Dar raportul fusese deja scris.

— Ce s-a întîmplat cu cele şapte exemplare?

— Unul i l-a dat chiar Anton, a doua zi, lui Hermes şi i-a spus să-l înmîneze primului prieten de-al meu din străinătate, care, după război, s-ar fi interesat de mine. Altul a fost dat unuia dintre preoţii satului cu aceleaşi instrucţiuni iar un al treilea a fost lăsat pe biroul său cînd s-a dus să se împuşte. Era deschis – cu intenţia să poată fi citit de toţi soldaţii lui şi de cei de la Comandamentul german. Trei copii au dispărut fără urmă. Au

fost poate trimise rudelor sau prietenilor săi din Germania. E posibil să fi fost interceptate. Cine poate să știe? Și ultimul exemplar a apărut după război.

Fusese trimis unui ziar din Atena, împreună cu o sumă de bani ce trebuia folosită în scopuri de binefacere. Judecînd după timbru, scrisoarea fusese expediată din Viena. Era clar că Anton dăduse acest exemplar unuia dintre soldații lui.

— A fost publicat?

— Da. Parțial.

— A fost înmormîntat aici?

— Nu. În cavoul familiei – lîngă Leipzig.

Țigările!

— Și sătenii nu au știut niciodată de alegerea pe care ați făcut-o?

— Cînd s-a publicat raportul, unii l-au crezut, alții nu. Am avut, bineînțeles, grijă ca familiile celor uciși să aibă cu ce trăi.

— Și partizanii? Ați descoperit ceva despre ei?

— Vărul și celălalt bărbat, da, știu cum îi cheamă. Li s-a ridicat un monument în cimitirul satului. Dar conducătorul lor... Am făcut eu însumi cercetări. Se pare că înainte de război făcuse vreo șase ani de pușcărie. O dată pentru omor – o crimă pasională – și de cîteva ori pentru violență și furt. În Creta se credea că fusese implicat în cel puțin alte patru crime, una din ele deosebit de sîngeroasă. Era deja căutat de poliție în momentul cînd au intrat nemții. După aceea făcuse o serie întreagă de acte de violență în Pelopones. Se pare că nu aparținea nici uneia dintre grupările organizate din rezistență, ci doar cutreiera țara în lung și în lat, ucigînd și jefuind. După cum s-a dovedit, în cel puțin două cazuri, victimele nu au fost nemți, ci greci. Am găsit cîteva persoane care luptaseră cu el. Unii au spus că le inspira teamă, alții îi admirau curajul, dar cam atît. Am descoperit un țăran bătrîn din Mani care îl ascunsese de cîteva ori. Mi-a spus: *Kikourgos, ma Ellenas.* O brută, dar un adevărat grec... Rețin aceste cuvinte drept epitaf.

— Anii aceia trebuie să vă fi schimbat întrucîtva filosofia, am întrerupt eu după un timp tăcerea care se lăsase între noi. Zîmbetul capului de piatră.

— Din contră. Experiența m-a făcut să înțeleg ce este cu adevărat umorul. Este o manifestare a libertății. Tocmai pentru că există libertate, există și surîs. Numai un univers total predeterminat ar putea trăi fără el. În final numai devenind victimă poți scăpa

de gluma de pe urmă – care constă tocmai din descoperirea că, tot retrăgîndu-te de peste tot, te retragi din tine însuţi pînă la punctul cînd nu mai eşti liber şi sfîrşeşti a mai exista. Este un lucru pe care majoritatea oamenilor nu l-au descoperit încă şi nu-l vor descoperi, poate, niciodată. Luă de pe masă dosarul de carton.

— Dar acum, în încheiere, dă-mi voie să-ţi arăt raportul scris de Anton.

— Am văzut un teanc subţire de foi dactilografiate cu o pagină de titlu: *Bericht über die von deutschen Besetzungstruppen unmenschliche Grausamkeiten...*

— Există, pe verso, traducerea în engleză.

Am întors pagina şi am citit:

Raport asupra atrocităţilor comise de trupele de ocupaţie germane, sub comanda colonelului Dietrich Wimmel, pe insula Phraxos între 30 septembrie şi 2 octombrie 1943.

Am citit mai departe:

În dimineaţa zilei de 29 septembrie 1943, patru soldaţi de la postul de observaţie nr. 10, sectorul Argolis, situat pe creasta cunoscută sub numele de Bourani, pe coasta de sud a insulei Phraxos, nefiind de serviciu, au primit învoirea să se ducă să înoate în mare. La 12'45...

— Citeşte ultimul paragraf, îmi spuse Conchis.

Jur pe Dumnezeu şi pe tot ce am mai sfînt că întîmplările relatate mai sus au fost descrise exact aşa cum s-au petrecut. Le-am văzut cu ochii mei şi nu am intervenit. Pentru acest motiv mă condamn singur la moarte.

— Un neamţ bun, i-am spus eu lui Conchis.

— Nu. Afară de cazul în care consideri că sinuciderea e un lucru bun. Disperarea e o boală. O boală la fel de periculoasă ca şi boala lui Wimmel.

Mi-am amintit deodată pasajul acela din Blake – cum suna? „Mai bine să omori un prunc în leagăn decît să nutreşti dorinţe neîmplinite"... Un text pe care îl folosisem deseori pentru a-i amăgi pe alţii şi chiar şi pe mine însumi. Trebuie să alegi, Nicholas, continuă Conchis. Ori îl urmezi pe *kapetan,* ucigaşul care nu cunoştea decît un singur cuvînt, dar singurul cuvînt care contează

cu adevărat, sau îl urmezi pe Anton. Privești și disperi. Sau disperi și privești. În primul caz e sinucidere fizică, în cel de-al doilea e sinucidere morală.

— Pot totuși să am un sentiment de milă față de Anton.

— Da, poți. Dar se cuvine, oare?

M-am gîndit la Alison și am înțeles că nu am de ales. Îmi era milă de ea așa cum îmi era milă și de neamțul necunoscut a cărui figură o zărisem pe cîțiva centimetri de peliculă ștearsă. Și poate că încercam și un sentiment de admirație, acea admirație care e, de fapt, invidie față de cei ce au reușit să meargă mai departe pe drumul pe care ni l-am ales și noi. Amîndoi disperaseră atît cît să nu mai dorească să vadă. În timp ce sinuciderea mea era o sinucidere morală.

— Da. Trebuie să ne fie milă de Anton, am spus eu. Nu a putut face altfel.

— Atunci ești bolnav. Trăiești în acord cu moartea, nu cu viața.

— E o părere.

— Nu. O convingere. Pentru că istoria pe care ți-am relatat-o este singura istorie a Europei. Asta este Europa: un colonel Wimmel; un rebel fără nume; un Anton sfîșiat între ei doi, sinucigîndu-se cînd e prea tîrziu. Ca un copil.

— Poate că nu am de ales.

S-a uitat la mine, dar n-a spus nimic. I-am simțit atunci toată energia, ardoarea sălbatică, duritatea, nerăbdarea față de stupiditatea mea, față de melancolia și de egoismul meu. I-am simțit și ura, nu numai față de mine, ci față de tot ceea ce hotărîse el că reprezint: un tip pasiv, englez, gata să abdic de la viață. El era tipul care voia să schimbe totul și, neputînd, ardea de nerăbdare și nu mă avea decît pe mine, un microcosmos minuscul, să mă convertească sau să mă deteste. În cele din urmă mi-am plecat ochii.

— Deci credeți că sînt un al doilea Anton. Presupun că ăsta e verdictul.

— Ești cineva care nu poate înțelege ce este libertatea. Și mai ales faptul că, pe cît o înțelegi mai mult, pe atît o ai mai puțin.

Am încercat să pătrund paradoxul.

— Și mi-am asumat prea multă libertate pentru a fi pe gustul dumneavoastră?

— Da. Pentru a mai prezenta vreun interes pentru mine.

Luă dosarul de pe masă:

— Acum, propun să ne culcăm.

— Nu puteți trata oamenii în felul ăsta, i-am spus eu cu asprime în glas. Ca și cînd am fi niște țărani ce trebuie împușcați ca să vă dovediți dumneavoastră o teorie abstractă despre libertate.

Se ridică și mă ațintì cu privirea.

— Atîta vreme cît ai despre libertate părerea pe care o ai, tu ești cel ce apasă pe trăgaci.

Gîndul mi s-a dus din nou la Alison, dar repede mi-am alungat-o din minte.

— Ce vă face să fiți atît de sigur că mă cunoașteți așa bine?

— Nici nu susțin așa ceva. Concluzia mea se bazează pe certitudinea că ești incapabil să te cunoști pe tine însuți.

— Chiar vă credeți Dumnezeu! Spre stupefacția mea, nu a protestat; iar ochii lui îmi spuneau că era poate singura ipoteză valabilă. Am pufnit pe nas cu dispreț, ca să-l las să înțeleagă ce credeam despre el, apoi am continuat: Și acum ce ați dori să fac? Să-mi iau sacul și să mă întorc la colegiu? Am fost surprins să-l văd ușor descumpănit. Înainte de a-mi răspunde, a avut o oarecare ezitare ce îi dezvăluia tulburarea.

— Cum vrei. Mîine dimineață urma să aibă loc o mică ceremonie, dar n-are importanță.

— Ah! Atunci, mi-ar părea rău s-o pierd.

S-a uitat o clipă la mine; a înregisrat zîmbetul amar cu care îl priveam, apoi a înclinat ușor capul.

— Îți doresc noapte bună.

Am întors spatele. Am auzit zgomotul pașilor săi depărtîndu-se. Dar în ușa sălii de muzică se opri.

— Dar îți repet. Nu va veni nimeni.

N-am răspuns nici de data asta și a intrat în cameră. Îl credeam cînd spunea că nu va veni nimeni și totuși îmi venea să zîmbesc. Știam că amenințarea că voi pleca imediat îl cam alarmase în sinea lui; îl obligase să-mi arunce repede altă momeală, un motiv pentru a rămîne. Trebuie că totul nu fusese decît un test, o nouă încercare la care trebuia să fac față înainte de a intra în cercul de inițiați... În orice caz eram mai sigur ca oricînd că fetele se aflau pe iaht. Fusesem, ca să zic așa, adus în fața plutonului de execuție, dar de data asta urma să fiu grațiat în ultima clipă. Cu cît mă împiedica mai mult s-o văd pe Julie, cu atît acțiunea lui era mai conformă cu filosofia lui Wimmel... Și Conchis știam sigur că nu este Wimmel. Dacă era neîndurător o făcea, în ultimă instanță, spre binele victimei sale sau cel puțin așa gîndea el.

Am fumat o țigară, apoi alta. Calmul, liniștea mă sufocau. O lună gheboasă strălucea deasupra planetei Pămînt; o lume moartă deasupra unei lumi muribunde. M-am ridicat și am traversat esplanada, pînă la banca de la marginea drumului ce cobora spre plajă.

Nu mă așteptam la un asemenea final: statuia de piatră încadrată în ușa comică. Dar sigur că el n-avea de unde să știe sensul secret pe care îl avea pentru mine. Ghicise, pur și simplu, faptul că în concepția mea libertatea însemna libertatea de a-mi satisface dorințele personale, micile mele vanități. Și la asta îmi opunea o libertate care să te facă pe de-a întregul responsabil de actele tale; ceva mult mai vechi decît libertatea existențialistă, un imperativ moral, un concept aproape creștin, care nu era, cu siguranță, nici politic, nici democratic. Mi-am trecut în revistă ultimii cîțiva ani din viață, strădania de a ne găsi personalitatea, care obsedase toată generația mea, după limitările și conformismul pe care ni le impuseseră războiul, replierea noastră în noi înșine, disprețul nostru față de ideea de societate, de națiune... Știam că nu puteam răspunde, cu adevărat, acuzațiilor lui Conchis, întrebării pe care o punea povestea lui. Și nici nu mă puteam sustrage proclamîndu-mă o victimă a istoriei, incapabilă de altceva decît de egoism. Sau cel puțin nu mă voi mai putea sustrage de acum înainte. Era ca și cînd mi-ar fi înfipt un cuțit în umăr sau mi-ar fi aruncat un demon în spate: îmi oferise o cunoaștere pe care eu n-o dorisem.

Din nou, în tăcerile cenușii ale nopții, gîndurile îmi zburară nu la Julie, ci la Alison. Ațintindu-mi privirea asupra mării, am reușit în cele din urmă să-mi impun să nu mă mai gîndesc la ea ca la o persoană care există undeva, fie și numai în amintire, ca la o persoană în viață, care respiră, se mișcă, ci ca la un pumn de cenușă deja risipită în cele patru vînturi. Alison, o legătură ruptă, un impas biologic, eterna retragere din realitate, un obiect cîndva complex care acum se diminua, se diminua tot mai mult și mai mult pînă cînd nu rămînea decît o urmă abia vizibilă, un strop de funingine pe o coală albă.

Ceva mult prea mic pentru a purta doliu după el. Doliu! Pînă și cuvîntul era arhaic, supersițios, de pe vremea lui Browne sau Hervey. Și totuși Donne avea dreptate: moartea lui Alison îmi știrbea cu ceva viața, pentru totdeauna. Fiecare moarte apasă asupra celor vii, fiecare moarte apasă cu povara grea a complicității;

fiecare moarte este absurdă, lăsîndu-i pe ceilalţi cu un sentiment de permanentă vinovăţie şi o tristeţe fără sfîrşit.

Nu m-am rugat pentru Alison, căci rugăciunile nu au efect; nu am plîns pentru ea, căci numai extrovertiţii plîng de două ori; am stat acolo, în tăcerea nopţii, învăluit de infinita ei ostilitate faţă de om, faţă de tot ce durează şi vrea să dureze, faţă de dragoste. Mă gîndeam la ea. Îmi aminteam. Îmi aminteam.

55

Orele zece. Am sărit imediat din pat, conştient că dormisem prea mult. M-am bărbierit în grabă. Undeva, jos, cineva bătea cu ciocanul. Se auzea o voce de bărbat şi vocea, cred, a Mariei. Dar cînd am coborît, sub colonade nu era nimeni. Lîngă perete erau patru lăzi mari de lemn. Trei dintre ele păreau să conţină tablouri. Mi-am aruncat ochii în sala de muzică. Tabloul de Modigliani dispăruse, la fel şi micul Rodin, şi Giacometti; şi nu mi-a fost greu să ghicesc că în celelalte două lăzi se aflau tablourile de Bonnard de la etajul întîi. Optimismul meu din seara dinainte se spulberă în faţa acestei dovezi evidente că „teatrul" se demonta. Am avut, deodată, certitudinea înspăimîntătoare că bătrînul Conchis îmi spusese adevărul.

Maria apăru cu tava cu cafea. Am făcut semn spre lăzi.

— Ce se întîmplă?

— *Phygoume.* Plecăm.

— *O kyrios Conchis?*

— *Tha elthei.* O să vină.

Am oprit aici discuţia cu ea, am băut o ceaşcă de cafea, apoi încă una. Vîntul bătea mai tare. Era o dimineaţă radioasă ce-ţi amintea de mişcarea şi culorile animate ale tablourilor lui Dufy. M-am apropiat de marginea terasei. Iahtul prinsese viaţă. Pe punte se zăreau cîteva persoane, dar nu părea să fie nici o femeie. M-am întors spre casă. Conchis stătea sub colonade, aşteptîndu-mă parcă.

Purta o vestimentaţie ciudată, ca şi cînd s-ar fi pregătit de bal mascat. Arăta ca un om de afaceri ceva mai intelectual: servietă neagră de piele, costum de vară bleumarin, cămaşă crem şi papion cu picăţele. O ţinută perfectă pentru Atena, dar care, aici, la

Phraxos, părea ridicolă şi inutilă, căci ar fi avut destul timp să se schimbe pe iaht; traversarea dura cel puţin şase ore. Voia, desigur, să-mi demonstreze că acum intra într-o altă lume. Nu mi-a zîmbit cînd m-am apropiat de el.

— Plec foarte curînd.

Se uită la ceasul de mînă pe care nu-l mai purtase pînă acum.

— Mîine la ora asta voi fi la Paris.

În bătaia vîntului, frunzele cerate ale palmierilor trosneau uşor. Ultimul act avea să fie jucat *presto*.

— E ultima cortină?

— Într-o piesă adevărată nu există cortină. Piesa este jucată şi continuă să se joace.

Ne-am uitat unul la altul.

— Şi fetele?

— Vin cu mine la Paris. Am avut o scurtă ezitare, apoi am surîs sceptic. Eşti tare naiv, a adăugat el.

— În ce sens?

— În sensul că-ţi închipui că oamenii bogaţi sînt dispuşi să renunţe la jucăriile lor.

— Julie şi June nu sînt jucării.

Îmi adresă un zîmbet lipsit de umor şi, furios, i-am strigat:

— N-o să mă faceţi s-o înghit şi pe asta!

— Îţi inchipui că inteligenţa şi bunul-gust, ca să nu mai vorbim de frumuseţe, nu pot fi cumpărate? Te înşeli amarnic.

— În cazul acesta aveţi o pereche de amante foarte infidele.

Continua să se amuze.

— Cînd ai să mai îmbătrîneşti, îţi vei da seama că genul ăsta de infidelitate nu prezintă nici o importanţă. Le plătesc ca să le văd aici, prezenţe agreabile, să-mi vorbească. Asta e tot ce cumpăr. La vîrsta mea n-ai nevoie de altceva.

— Chiar vă închipuiţi că am să cred?

— Ştiu ce crezi, mă întrerupse el brusc. Că le-am închis cu forţa într-o cabină; concluzia tuturor absurdităţilor pe care ţi le-am vîndut. La sfîrşitul săptămînii trecute n-am vrut să te vedem dintr-un motiv foarte simplu: Lily trebuia să aibă răgazul să se hotărască dacă alege viaţa alături de un profesoraş fără un ban şi, presupun, şi fără talent... sau o existenţă într-o lume mult mai bogată şi mai interesantă.

— Dacă este ceea ce susţineţi că este, n-avea nevoie să se gîndească prea mult.

Îşi încrucişă braţele.

— Dacă asta îți poate consola amorul propriu, află că a stat și a cumpănit. Dar, în cele din urmă, a avut atîta minte să înțeleagă că un viitor plat și lipsit de imprevizibil este un preț prea mare pentru o trecătoare atracție fizică.

Un timp n-am spus nimic, apoi am pus ceașca pe masă.

— Lily? Și cealaltă cum ziceați c-o cheamă? Rose?

— Ți-am spus aseară.

M-am uitat la el, apoi am scos din portvizit scrisoarea de la banca Barclay și am împins-o spre el. A luat-o, dar i-a aruncat doar o privire fugară.

— Un fals. Te rog să mă scuzi.

— Domnule Conchis, i-am spus eu smulgîndu-i scrisoarea din mînă, insist să le văd pe cele două fete. Știu și cum le-ați ademenit să vină aici. Povestea mea ar putea să intereseze poliția.

— Atunci o să intereseze poliția din Atena pentru că fetele sînt acum acolo; și cei de acolo se vor distra grozav de acuzațiile tale.

— Nu vă cred. Fetele sînt pe iaht.

— Dacă ții neapărat, peste cîteva minute poți să vii cu mine pe iaht. Caută peste tot. Întreabă echipajul. Te vom aduce înapoi pe mal înainte de a ridica ancora.

Știam că putea să fie un bluf, dar începem să fiu din ce în ce mai convins că nu mințea – și, oricum, dacă le-ar fi reținut cu forța nu ar fi folosit un loc atît de ușor accesibil.

— Bine. Recunosc că abil cum sînteți ați fi găsit o minciună mai bună. Dar cum mă întorc în sat am să informez Ambasada Britanică de toată povestea.

— Nu cred că Ambasada va fi prea încîntată. Cînd vor descoperi că nu este vorba decît de reclamația unui îndrăgostit părăsit, care le cere sprijinul... Continuă repede, ca și cum amenințările mele prostești îl plictiseau. Acum, doi dintre actorii trupei mele vor să-și ia rămas bun de la tine. Porni spre colțul casei și strigă: Catherine! Pronunță numele ca în franceză. Se întoarse spre mine. Maria, bineînțeles, nu este o biată țărancă grecoaică.

Dar nu mă lăsam distras atît de ușor. Am continuat să-l acuz:

— Orice ați spune, chiar dacă Julie este ceea ce pretindeți că este, tot ar avea curajul să vină să-mi comunice personal hotărîrea ei.

— Astfel de scene țin de teatrul trecutului. Nu-și găsesc loc în teatrul nou.

— Teatrul nu are nimic de a face cu Julie.

— Poate că într-o zi ai s-o întîlnești din nou. Vei putea atunci să dai frîu liber instinctelor tale masochiste...

Venirea Mariei puse capăt discuției. Era aceeași femeie în vîrstă, cu fața ridată, dar purta un taior negru bine croit, cu o broșă de aur și granate la rever. Ciorapi de mătase, pantofi cu tocuri nu prea înalte, puțină pudră și ruj pe buze... Tipul burghezei în jur de șaizeci de ani pe care o întîlnești adesea în cartierele elegante ale Atenei. Mă privea cu un surîs amuzat. Era surpriza, intrarea unui personaj transformat la iuțeală. Conchis mă privea impasibil.

— Ți-o prezint pe doamna Catherine Athanasoulis, specialistă în roluri de țărancă. M-a ajutat de mai multe ori, pînă acum.

Făcu un gest cu mîna, invitînd-o politicos să se apropie. Maria făcu cîțiva pași și ridică ușor din umeri ca și cînd ar fi vrut să se scuze că mă indusese atîta timp în eroare. Deși surprins, am privit-o cu răceală; nu aveam de gînd s-o și felicit pentru interpretare. Îmi întinse mîna, dar m-am făcut că nu văd. Dădu ironic din cap în semn de rămas bun.

— *Les valises?* o întrebă Conchis.

— *Tout est prêt.* Apoi întorcîndu-se spre mine: *Eh bien, monsieur. Adieu.*

Se retrase la fel de discret cum venise. Începeam să mă simt năpădit de un fel de disperare – o stare de șoc. Știam că bătrînul minte, dar minția de atîta vreme, cu atîta perseverență, cu atîta substanță... Și nu mi se acorda nici un respiro, căci acum se întoarse spre esplanadă:

— Ah, foarte bine. Uite-l pe Joe. Asta este ce se cheamă dezizoxicare.

Era negrul. Venea spre noi, urcînd încet pe cărarea care ducea spre plajă, îmbrăcat elegant într-un costum maro, cămașă roz, cravată și ochelari de soare. Cînd a văzut că-l așteptăm, ne făcu semn cu mîna și se îndreptă spre terasă. Îi surîse lui Conchis. Pe mine mă salută ușor ironic.

— El e Joe Harrison.

— Salut. N-am spus nimic. S-a uitat cu coada ochiului spre Conchis, apoi mi-a întins mîna: Scuză-mă, prietene. Am îndeplinit instrucțiunile stăpînului.

Și de data asta m-am făcut că nu văd mîna întinsă spre mine.

— Chiar foarte convingător.

— Îhî, bine... noi „cioroii" sîntem desigur veri buni cu maimuțele. Dacă ni se spune eunuci, pur și simplu nu înțelegem. O spuse cu dezinvoltură, ca și cînd acum nu mai avea nici o importanță.

— N-am vrut să spun că...

— E în regulă.

Ne-am uitat cu neîncredere unul la celălalt, apoi Joe se întoarse spre Conchis.

— Vor veni imediat să ia bagajele.

— Mai am cîteva lucruri sus, îi spuse Conchis.

Am rămas cu Joe. Pe potecă au apărut cîteva persoane, vreo cinci marinari cu tricouri bleumarin şi şorturi albe. Patru dintre ei aveau figuri de greci, dar celălalt, cu păr blond aproape alb, semăna mai degrabă a scandinav sau a neamţ. Fetele nu-mi spuseseră mai nimic despre echipaj. Pomeniseră doar „nişte marinari greci". Am simţit din nou o înţepătură de gelozie care mi-a accentuat şi mai mult starea de nesiguranţă. Începeam să devin tot mai conştient de faptul că eram efectiv concediat, dat la o parte ca un obiect care te încurcă... un imbecil. Toţi ştiau că sînt un imbecil. Îl observam pe Joe, rezemat neglijent de o coloană. El era ultima mea şansă. Nu prea mare, dar totuşi o şansă.

— Unde sînt fetele?

Îşi întoarse alene spre mine lentilele negre.

— La Atena. Dar brusc îşi întoarse privirea spre uşa pe care dispăruse Conchis. Apoi se întoarse din nou spre mine cu un surîs uşor melancolic. Scutură din cap, cu un gest care exprima oarecare simpatie.

— Ce înseamnă toate astea? Joe ridică din umeri. Asta era situaţia. Vorbeşti din experienţă?

— Tot ce se poate, murmură el.

Marinarii au trecut pe lîngă noi şi s-au dus să ia lăzile. Hermes a apărut de după casă, cu două valize în mînă, şi o luă în jos pe poteca ce ducea la plajă. Maria, cu taiorul ei elegant, venea şi ea puţin în urma lui. Joe se îndreptă de spate şi făcu cîţiva paşi spre mine, întinzîndu-mi un pachet de ţigări americane. Am ezitat puţin, dar am luat una şi cînd m-am aplecat s-o aprind de la bricheta lui îmi spuse în şoaptă:

— Mi-a spus să-ţi spun că te roagă s-o ierţi. I-am căutat privirea cînd a înălţat capul, după ce şi-a aprins ţigara. Nu-s baliverne. O spune sincer. Am continuat să-l privesc. S-a uitat din nou spre uşă, ca şi cînd s-ar fi temut să nu fie surprins vorbind cu mine: Bătrîne, toate şansele sînt de partea lor. Las-o baltă. *Compris?*

Cumva, nu ştiu de ce, deşi împotriva voinţei mele, vorbele lui m-au convins mai mult decît tot ce-mi spusese Conchis. Eram aproape tentat să-i încredinţez un mesaj usturător pentru Julie,

dar pe cînd încă îmi mai căutam cuvintele, mi-am dat seama că era prea tîrziu. Conchis se afla în pragul uşii, cu o mică valiză în mînă. Spuse ceva în greceşte unuia dintre marinari. Joe îmi atinse uşor braţul, cu un gest care, încă o dată, părea să-mi dovedească în secret simpatia lui, după care se duse la Conchis şi-i luă valiza din mînă. Cînd trecu din nou prin faţa mea, îmi făcu cu ochiul.

— O ştii pe aia cu bagajele albului? Ei le fac, noi le cărăm.

Ridică mîna în semn de salut şi o porni pe poteca pe care dispăruseră Hermes şi Maria. Marinarii plecară cu lăzile şi iată-mă din nou singur cu Conchis. Întinse braţele îndepărtîndu-le de trup, fără zîmbet, cu un aer aproape sarcastic: acum n-veam ce face, eram nevoit să-l cred.

— Veţi mai auzi de mine, i-am spus eu.

— În locul tău aş fi mai rezonabil. În ţara asta puterea e banul.

— Şi sadismul, după cîte se pare. Se uită lung la mine pentru ultima dată.

— Hermes se va întoarce imediat să încuie casa. Am tăcut. Ţi s-au oferit toate şansele. Îţi propun să încerci să descoperi ce anume te-a făcut să le pierzi.

— Du-te dracului.

N-a scos o vorbă, m-a fixat doar cu privirea, ca şi cum ar fi putut, hipnotizîndu-mă, să mă oblige să-mi retrag cuvintele.

— Da. La dracu'! Nu glumesc.

O clipă tăcu, apoi clătină încet din cap.

— Nici tu nu ştii încă ce vrei. Şi n-ai de unde să ştii ce urmăresc eu.

După care – dîndu-şi probabil seama că nu aveam să-i strîng mîna – trecu pe lîngă mine spre marginea terasei. Dar ajuns în capul scărilor, se opri şi se întoarse:

— Ah, uitam. Sadismul meu nu merge pînă acolo încît să te înfometez. Hermes îţi va da un pachet cu sandvişuri. E pregătit.

Pînă să-mi găsesc eu replica, coborîse de pe terasă şi ajunsese pe potecă.

— Sandvişuri cu cianură?

Dar nu-mi acordă nici o atenţie. Îmi venea să fug după el, să-l apuc de braţ şi să-l ţin cu forţa; să fac orice, numai să acţionez cumva. Dar în acelaşi timp ştiam că nu am nici o putere. Hermes se întorcea de pe plajă. Am auzit zgomotul bărcii cu motor care făcea primul transport pe iaht. Ajuns în dreptul lui Conchis,

Hermes s-a oprit, au schimbat cîteva cuvinte, şi-au dat mîna şi cărăuşul a pornit-o în sus pe potecă, îndreptîndu-se spre mine. Conchis continuă să coboare şi curînd nu l-am mai văzut. Hermes se opri în capătul scărilor şi rămase acolo. Apoi îmi arată un mănunchi de chei. L-am întrebat în greceşte:

— Cele două fete sînt şi ele pe iaht?

Ridică din umeri. Nu ştia.

— Azi le-ai văzut?

Făcu din cap semn că nu.

Dezgustat, i-am întors spatele. Hermes a intrat după mine în casă, a venit pînă sus dar nu a intrat după mine în cameră, ci s-a apucat să închidă obloanele şi ferestrele din alte odăi. Nu i-am acordat însă, nici o atenţie, căci odată ajuns în cameră, am observat că mi se lăsase un cadou de despărţire. Era pe pernă: un plic cu bancnote greceşti. Le-am numărat: douăzeci de milioane de drahme. Cu toată inflaţia din vremea aceea, reprezentau cu mult peste două sute de lire, mai mult de o treime din salariul meu pe un an. Am înţeles atunci de ce bătrînul venise sus, înainte de plecare. Banii, care sugerau implicit că şi eu puteam fi cumpărat, mă înfuriară. Era umilinţa supremă. Dar în acelaşi timp reprezentau o sumă serioasă. Mi-a trecut prin cap să dau fuga la debarcader să-i arunc în faţă – mai aveam timp, barca trebuia mai întîi descărcată şi pe urmă se întorcea să-l ia pe el. Dar nu am făcut-o. Cînd l-am auzit pe Hermes întorcîndu-se, am îndesat repede plicul în sac. A stat în uşă pînă mi-am strîns lucrurile şi a coborît după mine, ca şi cum fiecare gest al meu trebuia supravegheat.

O ultimă privire în sala de muzică, la cuiul din perete, la urma lăsată de tabloul de Modigliani, şi cîteva minute mai tîrziu mă aflam singur sub colonade, ascultîndu-l pe Hermes încuind pe dinăuntru uşa sălii de muzică. Jos, dinspre debarcader, am auzit zgomotul bărcii cu motor; am fost din nou tentat să mă duc să... dar simţeam nevoia să fac ceva concret, mai mult decît un simplu gest simbolic. Cu puţin noroc poate reuşeam să-l conving pe sergentul de poliţie din sat să mă lase să folosesc staţia lor de radio. Trecusem de stadiul cînd îmi păsa dacă mă făceam de rîs. Mai nutream o ultimă speranţă: că, poate, Conchis îndrugase fetelor o poveste nouă pentru a le convinge să plece. M-am gîndit că şi ele se aflau, poate în aceeaşi situaţie ca şi mine. Poate le convinsese că eram şi eu în solda lui şi că tot ce-i spusese lui Julie nu erau decît minciuni... Trebuia să iau neaparat legătura

cu ele, fie şi numai ca să descopăr că erau cu adevărat ce pretindea bătrînul. Dar pînă nu auzeam totul din gura lor, nu puteam să-l cred. Mă agăţam de amintirile mele despre Julie; Julie, cea care în atîtea ocazii fusese, cu siguranţă, sinceră. Îmi spuneam că este englezoaică şi că amîndoi provenim din acelaşi mediu, frecventasem acelaşi tip de şcoli. Ca să te vinzi, chiar şi unuia ca Maurice, trebuia să fii total lipsit de umor, de obiectivitate, trebuia să fii superficial şi uşuratic pînă la punctul la care nu mai aveai ce pierde dacă renunţai la decenţă pentru lux, la viaţa spirituală pentru cea trupească... Dar era în zadar. Şi, chiar dacă aidoma atîtor alţi naivi compatrioţi ai mei, refuzam să accept decadenţa şi vanitatea europeană, tot nu-mi putem explica cum două fete atît de încîntătoare acceptau lipsa admiratorilor şi trăiau departe de lume, de dragul lui Conchis. Mai era şi impactul intelectual pe care bătrînul părea să-l aibă asupra lui Julie; mai era şi averea lui, plus impresia că cele două surori erau mai obişnuite cu viaţa de lux decît erau dispuse să o recunoască. Era prea complicat. Am renunţat.

L-am auzit pe Hermes ieşind pe uşa – rareori folosită – de la celălalt capăt al colonadei; uşa cu mîner în formă de delfin şi încuind-o. M-am hotărît: cu cît acţionez mai curînd cu atît mai bine. M-am întors şi, sărind de la marginea colonadelor pe esplanadă, m-am îndreptat spre poartă. Am auzit glasul autoritar al lui Hermes.

— *Kyrios,* sandvişurile!

I-am făcut semn cu mîna fără să mă opresc: s-o ia dracu' de mîncare. I-am văzut măgarul deja încărcat cu doi desagi plini, legat lîngă uşa căsuţei. Dar cărăuşul veni în fugă după mine şi se opri lîngă măgar, ca şi cînd s-ar fi temut că-l paşte vreo primejdie dacă nu execută întocmai ordinele stăpînului. Fără să-mi pese de el, mi-am văzut în continuare de drum, deşi l-am văzut luînd ceva ce fusese pus în căsuţă, lîngă uşă, la umbră. Apoi, în spatele meu, i-am auzit paşii grăbiţi. M-am întors să-l alung cu un gest de nerăbdare, dar braţul îmi căzu moale, am rămas împietrit.

În mînă avea un coş de răchită. Un coş pe care-l mai văzusem o dată; îl văzusem pus jos, lîngă Julie în duminica pe care o petrecusem numai noi doi. M-am uitat la Hermes. Îmi întinsese coşul, îmbiindu-mă să-l iau, apoi îmi spuse în greceşte.

— Trebuie.

Pentru prima oară de cînd îl cunoşteam i-am văzut o umbră de zîmbet pe figură.

Am ezitat. Brusc mi-am pus jos sacul, am luat coşul şi am început să răscolesc în el: două mere, două portocale, două pachetele învelite în hîrtie albă, legate cu grijă, şi dedesubt, pe jumătate ascuns, gîtul învelit în poleială al unei sticle de şampanie franţuzească. M-am uitat la etichetă: Krug. M-am uitat din nou la Hermes, şi presupun că ochii mei exprimau uimirea unui copil. Rosti un singur cuvînt:

—*Perimani.* Vă aşteaptă.

Şi îmi făcu semn cu capul spre faleza din spatele lui, la est de plaja vilei. M-am uitat într-acolo, aşteptîndu-mă să văd pe cineva. Liniştea fu tulburată de zgomotul bărcii cu motor ce se întorcea de la iaht. De data asta Hermes îmi arăta cu mîna spre faleză şi rosti din nou acelaşi cuvînt.

Ce zisese Conchis? *N-ai de unde să ştii ce urmăresc eu.*

Forţîndu-mă să păstrez o umbră de demnitate, am mers liniştit pînă la scările de la capătul falezei, dar acolo nu m-am mai putut stăpîni şi am luat-o la goană, în jos şi apoi în sus, de partea cealaltă. Statuia lui Poseidon stătea în plin soare, dar de data aceasta nu mai avea nimic maiestuos. De mîna întinsă, fusese atîrnată o bucată de hîrtie ce flutura în bătaia vîntului ca o rufă uitată pe frînghie. Nu avea pe ea decît un desen: o mînă ale cărei degete erau îndreptate spre faleza de dincolo de pădurice. Am coborît, printre tufişuri, pînă la liziera pădurii de pini.

56

Am zărit-o imediat printre pini. Stătea în picioare la marginea falezei, o siluetă în pantaloni albastru-deschis şi bluză albastru-închis, cu o pălărie roz de soare pe cap. Privea în direcţia de unde veneam şi cînd i-am făcut semn cu mîna mi-a răspuns, dar, în loc să vină spre mine, se întoarse, începu să coboare panta abruptă din partea de sus a falezei, şi brusc dispăru. Eram prea fericit, prea uşurat ca să-mi mai pun întrebări. Voia, fără îndoială, să-i facă semn lui Conchis, pe iaht, că totul era în regulă. Nu trecuseră mai mult de treizeci de secunde din momentul în care o zărisem făcîndu-mi semn cu mîna de aici, din locul unde mă aflam eu acum şi... priveam în jur uluit. Era incredibil: panta cobora brusc

spre marginea falezei, pe o distanță de vreo douăzeci de metri. Nu exista nici un locșor unde să te poți ascunde; numai piatră și cîteva smocuri mici de iarbă ici-colo. Și totuși dispăruse. Îmbrăcată în culori așa de vii, era greu să se confunde cu peisajul. Am pus jos sacul și coșul de răchită și am luat-o la fugă de-a lungul pantei în direcția spre care se îndreptase ea. Inutil: nu era nici o stîncă mai mare, nici un intrînd necunoscut. M-am dus pînă la marginea falezei, dar numai un alpinist antrenat, legat cu corzi, ar fi putut escalada peretele de piatră.

Era absurd, incredibil, dar oricît părea de irațional, se evaporase, m-am uitat spre iaht. Pe punte erau cel puțin vreo zece persoane, pasageri și membri ai echipajului. Ridicaseră barca și silueta lungă și albă se pusese deja în mișcare și părea să se îndrepte spre locul unde mă aflam, ca și cînd ar fi vrut să mai rîdă de mine o ultimă dată.

Dar iată că în spatele meu se auzi o tuse discretă. M-am întors brusc și priveliștea ce se înfățișa ochilor mei mi-a tăiat răsuflarea. Numai la cîțiva metri mai încolo, pe la mijlocul pantei, din adîncul pămîntului, apăruseră în lumină capul și umerii lui Julie. Stăteau cu coatele sprijinite chiar pe pămînt și în spatele ei, ca o sinistră aureolă, un cerc negru îi înconjura capul. Dar surîsul ei șăgalnic nu avea nimic sinistru.

— Ați pierdut ceva? Vă pot fi de ajutor?

— Sfinte Dumnezeule!

Am urcat panta spre ea și m-am oprit la vreo doi metri de locul de unde apărea mutrița ei zîmbitoare. O fată aproape tot atît de bronzată ca și June. De unde mă aflam mi-am putut da seama că cercul din spatele ei era un capac de fontă în genul capacelor de canal. De jur împrejur fuseseră cimentate bucăți de piatră. Julie se afla într-un soi de tub metalic înfipt vertical în pămînt. Două sîrme de oțel erau fixate de o parte și de alta a capacului, formînd un fel de mînere. Își mușcă buzele și îndoind degetul arătător îmi făcu semn să mă apropii.

— Eu sînt păianjenul ce ademenește musca.

Era adevărat. Exista cu adevărat în insulă un anumit soi de păianjen care săpa găuri în malul falezei. Îi văzusem deseori pe băieții de la colegiu stînd la pîndă, încercînd să-i prindă. Dar deodată zîmbetul îi dispăru și tonul vocii i se schimbă:

— Dragul de tine! Ce-ai pățit la mînă?

— Nu ți-a spus?

Cu un aer îngrijorat făcu din cap semn că nu.

— Nu e nimic serios. Acum nu mai are importanță.

— Arată destul de urît.

Ieși din groapa în care era, o clipă stătu nemișcată, apoi întinse mîna și o apucă pe a mea ca să-mi examineze rana. Se uită la mine plină de solicitudine. I-am zîmbit.

— Asta nu-i nimic. Așteaptă numai să-ți povestesc prin cîte am trecut în ultimele douăzeci și patru de ore!

— Bănuiam eu.

Se uită din nou la mîna mea rănită.

— Acum merge mai bine?

— Stai să-mi revin puțin.

Am făcut cu capul semn spre gaura de unde ieșise.

— Asta ce dracu' mai e?

— Nemții; în timpul războiului.

— Bineînțeles. Ar fi trebuit să ghicesc.

Postul de observație... Conchis ascunsese numai intrarea și astupase ieșirile spre mare. M-am apropiat. Era întuneric, dar se zărea totuși o scară metalică, niște greutăți masive la capătul celor două sîrme metalice și jos, în fundul gropii o bucată de podea cimentată. Julie se aplecă și împinse capacul care căzu fără zgomot, închizînd groapa. Pietrele cimentate atît în jurul capacului, cît și peste el se adaptau perfect la restul peisajului, așa că intrarea în postul de observație nu se vedea. Pentru cine ar fi călcat peste capac, imobilitatea pietrelor ar fi părut poate nefirească, dar pietrele fuseseră așezate în așa fel ca să formeze o ușoară proeminență pe care instinctiv o ocoleai. Am privit-o:

— Nici nu-mi vine să cred!

— Doar nu-ți închipui că aș fi...

Dar se întrerupse.

— Nu mai departe decît acum o jumătate de oră mi-a spus că ești amanta lui și că nu aveam să te mai văd niciodată.

— *Amanta* lui?

— Și June la fel.

— Era rîndul ei să fie scandalizată. Se uită scrutător la mine să vadă dacă nu cumva o puneam la încercare, În clipa următoare era în brațele mele și buzele ni se întîlneau. O sărutare scurtă, dar convingătoare. Întoarse încet capul.

— Cred că sîntem supravegheați.

M-am uitat în jos, spre iaht, și am lăsat-o să se depărteze puțin de mine, dar continuam s-o țin de mînă.

— Unde e June?

— Ghici!

— Sînt sătul de ghicitori.

— Astăzi am făcut o plimbare lungă. Dar a fost minunată.

— În sat? În casa lui Hermes?

— Sîntem acolo de vineri. Atît de aproape de tine. A fost groaznic.

— Maurice...

— Ne-a pus-o la dispoziție toată vara. Surîsul îi lumină fața. Știu. Și mie mi se pare că visez.

— Și restul? Cu proiectele lui cum rămîne?

— A abandonat totul. Brusc, ne-a anunțat într-o seară că nu mai are timp de ele. A pomenit ceva despre anul viitor, dar...

Dădu ușor din umeri. Era prețul fericirii noastre. I-am căutat privirea.

— Și mai vrei să rămîi?

Avu o secundă de ezitare, apoi, cu ochii în pămînt, îmi spuse:

— Dacă poți să accepți relația noastră ca pe o legătură între doi oameni obișnuiți... Fără toată agitația asta, fără... aventură?

— E o întrebare atît de stupidă că nici nu merită răspuns.

Îmi zîmbi din nou.

— Ei atunci cred că te-ai pricopsit cu mine!

Sirena de pe iaht sună. Mînă în mînă, ne-am întors să-l privim. Era acum chiar în fața noastră, la vreo trei sute de metri de mal. Julie ridică brațul și făcu semn cu mîna. O clipă mai tîrziu am făcut și eu la fel. Îi puteam zări pe Conchis și pe Joe și, între ei, distingeam silueta neagră a Mariei. Ne-au răspuns la salut. Conchis făcu semn unui om de la proră. O ușoară volută de fum alb, o detonare și aproape imediat un minuscul obiect negru își luă zborul pe cer. Urcă, își încetini accesiunea și explodă. O ploaie de steluțe incandescente umplură o clipă cerul albastru, apoi încă una și încă una. Piesa se termina cu foc de artificii. Sirena sună îndelung. Jos brațele se agitau. Julie le trimitea sărutări din vîrful degetelor. Le-am făcut din nou semne cu mîna. Apoi, carcasa albă începu să descrie o curbă ușoară, îndepărtîndu-se încet de coastă.

— Chiar ți-a spus că sînt amanta lui?

I-am repetat cuvînt cu cuvînt ce-mi spusese Conchis. Julie privea în urma iahtului care se depărta.

— Ce tupeu!

— Eram convins că e o minciună. Dar așa e el, gata să inventeze ceva, cu mutra lui de jucător de pocher.

— Pe care am s-o plesnesc la prima ocazie. June o să fie furioasă.

Apoi zîmbi:

— Dar hai să nu mai vorbim de el... Mor de foame... Ştii, plimbarea...

— Vreau să văd unde ai locuit.

— Mai tîrziu. Întîi să mîncăm. Te rog.

Ne-am întors sus, pînă unde lăsasem cocoşul, şi ne-am instalat sub un pin. Julie a desfăcut sandvişurile, iar eu am destupat şampania, irosind, bineînţeles, o parte din ea. Dar am închinat unul pentru celălalt, ne-am sărutat din nou şi am început să mîncăm. Voia să ştie tot ce se întîmplase de cînd nu ne văzusem şi a trebuit să-i povestesc totul, nu numai ce se întîmplase în ziua precedentă, dar şi episodul cu soldaţii şi s-o asigur că scrisoarea pe care o primise era un fals, că eu nu fusesem nicidecum bolnav.

— Ai primit scrisoarea mea din Siphnos?

— Da.

— De fapt, ne întrebam dacă nu era vorba de o ultimă festă pe care voia să ne-o joace. Dar a fost atît de drăguţ cu noi din ziua cînd am avut explicaţia...

Am întrebat-o ce făcuseră în Creta şi în timpul croazierei pe iaht.

— Am făcut plajă şi ne-am plictisit, îmi răspunse ea cu o strîmbătură.

— Nu pot pricepe de ce a fost nevoie de amînarea asta.

— Sîmbăta trecută a făcut o ultimă încercare... spuse Julie după o ezitare, sugerînd să... te pasez lui June. Presupun că tot mai avea o umbră de speranţă că s-ar putea face ceva.

— Ia te uită!

Am răscolit în sac şi i-am întins plicul cu bani. I-am spus cîţi erau şi ce-mi venea să fac cu ei. Dar protestă imediat:

— Nici vorbă. Trebuie să-i iei. De altfel, ai muncit pentru ei şi, oricum, el are destui. Zîmbi: Şi pe urmă trebuie să te gîndeşti că în curînd vei fi nevoit să mă hrăneşti şi pe mine, acum că sînt şomeră.

— N-a încercat să te ademenească cu bani?

— Ba a încercat. Dacă renunţam la casa din sat şi la tine îmi oferea un cec... N-a pronunţat nici o cifră.

— Cam nedrept faţă de June.

Pufni pe nas cu dispreţ:

— Pe ea, oricum, n-o întreba nimeni.

— Grozav îți stă cu pălăria asta.

Era dintr-un material moale, roz, cu bor mic, cum poartă copiii. Și-o scoase și se uită la ea cu un surîs la fel de copilăresc, de parcă nu-i mai făcuse nimeni vreodată un compliment. M-am aplecat și am sărutat-o ușor pe obraz, apoi am luat-o de după umeri și am strîns-o lîngă mine. Acum iahtul se afla la vreo patru-cinci kilometri de noi; curînd avea să dispară dincolo de capul dinspre răsărit al insulei.

— Și marea enigmă? Nu ți-a spus nimic?

— Nimic. Aproape că l-am implorat și eu și June, dar în zadar. Ăsta e alt preț pe care trebuie să-l plătim dacă vrem să se pună capăt acestui joc absurd. Să nu-i aflăm intențiile.

— Pe mine tare m-ar interesa să știu ce s-a petrecut aici anul trecut – și în anul dinainte.

— Nu ți-au răspuns la scrisori?

— Nici un rînd... și, pentru că veni vorba, trebuie să-ți mărturisesc... Și i-am spus despre scrisorile pe care le scrisesem ca să-i verific identitatea; i-am arătat răspunsul primit de la bancă.

— Nicholas, ești un tip groaznic. Auzi la el să nu aibă încredere în ce-i spunem noi! Ești aproape la fel de groaznic ca June, care a telefonat la Consiliul Britanic din Atena să afle dacă nu ești un impostor. Zîmbi șăgalnic: Eu am mizat zece șilingi pe tine și am cîștigat.

— Zece șilingi! Numai atît fac eu?

— Numai atît face ea.

M-am uitat spre est. Iahtul dispăruse, marea era acum pustie. Julie rîdea, vîntul adia ușor printre pini, jucîndu-se în părul ei. Stăteam pe jos cu spatele rezemat de un trunchi, o țineam strîns în brațe și în mine simțeam o efervescență, ca într-o cupă de șampanie, ca un joc de artificii. I-am mîngîiat fața, am întors-o spre mine și am sărutat-o ușor pe buze. Eram acum unul în brațele celuilalt, aici, la umbră, între petele aurii lăsate de razele de soare ce se strecurau printre pini. O doream pe Julie, dar nu cu nerăbdare, acum cînd știam că avem o vară întreagă în fața noastră. Pentru moment mă mulțumeam să-i mîngîi pe sub bluză pielea catifelată a spatelui; să-i simt buzele lipite de ale mele. În cele din urmă se întinsese lîngă mine, tăcută, cu gura lipită de obrazul meu.

— Ți-a fost dor de mine? am întrebat-o în șoaptă.

— Dacă-ți răspund, ai să ți-o iei în cap.

— Aș dori să stăm așa toate nopțile din viața mea.

— Eu nu. Nu mi se pare prea confortabil.

— N-o lua și tu *à la lettre.*

Am strîns-o mai tare lîngă mine.

— Spune-mi că am să pot. Chiar în noaptea asta.

Pe sub cămașă degetele ei îmi mîngîiau pieptul.

— Prietena ta australiancă... îți făcea plăcere să te culci cu ea?

Am înghețat. Am rămas cu ochii pironiți pe peticul de cer ce se zărea printre ramuri, o clipă tentat să mă spovedesc ei. Dar nu. Era mai bine să mai aștept.

— Într-o zi am să-ți povestesc totul.

Își înfipse puțin unghiile în pielea mea:

— Credeam că nu mi-ai ascuns nimic.

— Atunci de ce mă întrebi?

— Pentru că...

— Pentru că ce?

— Pentru că nu sînt chiar atît de... În fine, înțelegi tu.

— Proastă?

Am strîns-o mai tare.

— Ai dovedit deja că ești foarte isteață.

O clipă tăcu, dar nu părea pe deplin liniștită.

— Eu nu am iubit cu adevărat pe nimeni. Fizic, vreau să spun.

— Nu e o boală.

— Dar e o zonă necunoscută. Păcat că nu există și un al doilea „tu" pentru June, adăugă ea după o scurtă pauză.

— Vrea să rămînă și ea?

— Da. Un timp... Ăsta e necazul cînd ai o soră geamănă, avem amîndouă aceleași gusturi.

— Parcă înțelesesem că nu vă potriviți în ceea ce privește bărbații.

Mă sărută pe gît.

— Cu excepția celui de față.

— Te necăjește.

— Fac pariu că-ți pare rău că n-am jucat *Trei inimi.*

— Vai, scrîșnesc din dinți de dezamăgire!

Își înfipsese din nou unghiile în pieptul meu, ceva mai tare de data asta.

— Vorbești serios?

— Cîteodată ești ca o fetiță.

— Chiar sînt o fetiță. Și tu ești jucăria mea.

— O jucărie pe care o iei cu tine în pat cînd te culci.

— Am un pat foarte îngust.

— Atunci n-o să mai fie loc și pentru pijamale.

— Ca să-ți spun drept, de cînd sînt aici, nici n-am mai purtat.

— Vrei să mă înnebunești?

— Înnebunesc eu, toată noaptea singură în pat, cu gîndul la tine.

— Da? Și la ce te gîndești?

— La tot felul de lucruri.

Se ridică într-un cot.

— Lasă. Diseară. Îți promit. Acum hai! Ne așteaptă June.

— Mai întîi vino să-mi arăți ascunzătoarea voastră.

— E groaznică. Un cavou!

— Numai puțin. Vreau să arunc doar o privire.

O clipă mă fixă ca și cînd ar fi fost tentată să încerce să mă facă să renunț, apoi îmi zîmbi, se ridică și-mi întinse mîna să mă ajute. Am coborît panta de sus, deasupra mării. Julie se aplecă și apucă o piatră. Trase de ea, capacul se ridică dînd la iveală o gaură neagră. Se întoarse, se așeză în genunchi, pipăi cu piciorul pînă dădu de prima treaptă a scării metalice și începu să coboare. Curînd ajunse jos, la capătul scării, vreo cinci metri în pămînt, și își întoarse fața spre mine.

— Ai grijă. Sînt cîteva bare cam uzate.

Am coborît la rîndul meu. În interiorul tubului, cît coborai scara, aveai o senzație neplăcută; locul era prea strîmt, dar jos se deschidea o cameră de vreo cinci metri pe cinci. În semiobscuritate am zărit cîte o ușă în fiecare din pereții laterali. În partea dinspre mare fuseseră astupate deschizăturile care serviseră probabil pentru mitraliere sau lunete. O masă, trei scaune de lemn, un dulap mic. Plutea un miros stătut, ca și cînd tăcerea ar fi avînd miros.

— Ai un chibrit?

Îmi întinse un lămpaș pe care l-am aprins. Peretele din stînga era acoperit de o frescă stîngace; o scenă de cabaret, halbe de bere cu spumă, fete cu sîni provocatori și ochi șăgalnici. Ici-colo se mai zăreau și urme de culoare, dar numai contururile negre se mai vedeau clar. În locul acesta părea un lucru la fel de insolit ca o pictură etruscă, vestigii ale unei culturi de mult dispărute. Pe peretele din dreapta se vedea ceva oarecum mai artistic: perspectiva unei străzi pe care mi-o închipuiam aparținînd unui oraș austriac – Viena poate. Mă întrebam dacă Anton contribuise la executarea „capodoperei". Cele două uși laterale semănau cu

ușile etanșe ale unui vapor. Amîndouă erau închise cu lacăte grele.

Julie făcu un gest cu capul spre ele:

— Camera de colo era a noastră. În cealaltă stătea Joe.

— Ce loc sinistru! Ce miros!

— Îi spuneam vizuina. Ai simțit vreodată cum miroase o vizuină de vulpe?

— De ce sînt zăvorîte ușile?

— Nu știu. Nu erau. Probabil că există oameni pe insulă care cunosc existența ascunzătorii.

Îmi zîmbi ironic:

— Nu pierzi nimic, să știi. Dincolo nu sînt decît paturi, costume și picturi murale și mai urîte decît astea.

Am privit-o la lumina lămpașului.

— Știi că ești foarte curajoasă? Doamne, în gaura asta?

— O detestam. Atîția oameni acriți, toți nefericiți care au stat închiși aici, lipsiți de lumina soarelui.

I-am atins ușor brațul.

— Gata. Mi-ajunge. Am văzut destul.

— Atunci, stinge, te rog, lampa.

Julie se întoarse și o porni în sus pe scară. Picioarele zvelte... în lumina soarelui care venea de sus... Am așteptat pînă a ajuns pe la jumătatea scării și am început și eu să urc. Partea de sus a trupului nu i se mai vedea.

Și atunci am auzit-o strigîndu-mi cu disperare numele.

O persoană, poate chiar două se repeziseră din spatele capacului și o apucaseră puternic de brațe. Cineva a ridicat-o, a smucit-o afară și a fugit cu ea. I-am văzut un picior agitîndu-se violent ca și cînd ar fi încercat cu disperare să se agațe de sîrmele de oțel. Mai strigă încă o dată numele meu sau mai bine zis primele silabe – cineva îi astupase gura. Am auzit un zgomot de piatră zgîriată. În fugă am urcat ultimele trepte. O fracțiune de secundă, o figură apăruse în dreptul deschizăturii. Un tînăr cu părul blond, tuns scurt. Marinarul pe care-l văzusem dimineața lîngă casă. Cînd tocmai ajungeam sus, cu un gest brusc, lăsă să cadă capacul. Cele două greutăți se loviră de peretele metalic în dreptul picioarelor mele. Am urlat deodată, în bezna care mă împresura:

— Hei! Pentru Dumnezeu, așteaptă puțin!

Am împins cu toată puterea capacul din fontă. Deplasarea fu infimă, ca și cînd ar fi stat cineva pe el. La următoarea încercare, capacul nici nu se clinti. Locul în care mă aflam era prea strîmt

ca să-mi permită o mişcare mai violentă, dar am continuat să împing cu încăpăţînare. Inutil.

Am tras cu urechea. Nici un zgomot. Am mai făcut o ultimă încercare de a deschide capacul, apoi am renunţat şi am coborît în încăperea de jos. Mi-am scos chibritul şi am aprins din nou lămpaşul. Am încercat să deschid cele două uşi masive. Imposibil. Am smucit uşa dulapului, dar era gol. Nebun de furie, îmi aminteam de plecarea iahtului; Conchis, geniul benefic, vesele gesturi de rămas bun, sticla de şampanie, focuri de artificii. Plăcerile noastre luaseră sfîrşit. Dar era un Prospero nebun, un bătrîn maniac veghind-o, plin de gelozie, pe Miranda sa, ferm hotărît să n-o elibereze.

Stăteam la picioarele scării tremurînd de furie, forţîndu-mă totuşi să înţeleg acest nou joc dublu al bătrînului sadic; să-i descifrez regulile. Teoria lui referitoare la „teatrul fără spectatori" nu avea nici un sens. Nu în asta constă explicaţia. În teatru, singurul lucru de care actorii şi actriţele nu se pot lipsi e publicul. Conchis elaborase teoria lui personală despre teatru, dar nu spusese chiar el că jocul, masca, nu sînt decît o metaforă? Atunci? Vreo nouă filosofie incomprehensibilă: metaforismul? Poate că se vedea pe el însuşi ca un fel de Empson, profesor care se străduieşte să predea o nouă estetică a ambiguităţii? Învîrteam în cap tot felul de ipoteze ca pînă la urmă să nu ajung nicăieri, constatînd doar că incertitudinea creştea tot mai mult, pînă cînd se întinse şi asupra fetelor. M-am reîntors la povestea cu schizofrenia. Era deci adevărat. Totul fusese prevăzut de la bun început. Julie nu avea să fie niciodată a mea; nu vor înceta niciodată să mă tortureze, să rîdă de mine, biet Tantal modern ce eram. Şi totuşi încă mai simţeam pe buze gustul sărutărilor ei, îmi aminteam fiecare vorbă pe care o schimbasem în şoaptă, un dialog voit erotic pe care îl iniţiase ea, Julie, o bolnavă de nervi care nu-şi putea ţine niciodată promisiunile.

Dar cum se putea ca cineva care se pretindea doctor să permită asemenea absurdităţi?

O jumătate de oră mai tîrziu, după mai multe tentative zadarnice, capacul cedă, în sfîrşit, la eforturile mele. În trei secunde am fost afară. Marea, păduricea de pini din jurul meu erau pustii. Am pornit-o în sus pe coastă pentru a putea cuprinde cu ochii o porţiune cît mai mare a domeniului; nimic neobişnuit. Vîntul adia printre pini, indiferent, inuman, un vînt de pe altă planetă. O bucată de hîrtie albă, vestigiu al fugarului nostru dejun, flutura

în vînt, animată, la vreo douăzeci de metri mai încolo, într-un tufiş. Coşul cu gustarea şi sacul meu erau acolo unde le lăsasem, iar pălăria lui Julie – acolo unde o pusese cînd şi-o scosese de pe cap.

Două minute mai tîrzie eram lîngă casă. Uşile şi obloanele erau tot închise, aşa cum le lăsasem mai devreme. Am luat-o pe poteca ce ducea spre poartă şi atunci, ca şi la prima mea vizită la Bourani, am descoperit uimit că mi se lăsase un indiciu.

57

Sau mai degrabă două indicii.

Erau agăţate de creanga unui pin, la vreo trei metri de sol, în mijlocul potecii, aproape de poartă. Legănîndu-se uşor în bătaia vîntului, atîrnau acolo, impasibile şi inocente în lumina soarelui. Primul era o păpuşă. Cel de-al doilea un craniu omenesc.

Craniul era agăţat cu un şnur negru, care trecea printr-o gaură ce străpungea fruntea, iar păpuşa cu un şnur alb, cu gîtul trecut printr-un laţ; spînzurată şi la propriu şi la figurat. Avea vreo douăzeci de centimetri, sculptată stîngaci în lemn şi vopsită în negru, cu ochii mari şi o gură mare, zîmbitoare pînă la urechi, trasată naiv cu vopsea albă. Era goală; doar două zdrenţe albe îi atîrnau în jurul gleznelor. Păpuşa era Julie şi voia să spună că era malefică, neagră, sub inocenţa albă pe care o afişa adesea.

Am întors craniul şi cînd i-am dat drumul a început să se învîrtească. Gura rînjea, orbitele erau cuprinse de umbre.

Vai, sărmane Yorick.

Cadavrele golite de intestine?

Sau poate Frazer... *Creanga de aur?* Am încercat să-mi amintesc. Ori cum era? „Păpuşi spînzurate în pădurile sacre...".

Am privit în jur. Simţeam că de undeva nişte ochi mă spionau. Dar nu se clintea nimic. Pomii uscaţi în bătaia soarelui, smocuri de iarbă pe pămîntul arid. Mă cuprinsese din nou frica, sentimentul unui mister ce mă ameninţă. Realitatea părea atît de fragilă, aici, sub pomi, sub soarele arzător. Mă simţeam total exilat, departe de casă. Distanţele cele mai mari nu sînt niciodată cele geografice.

Lumină puternică. Aleea dintre pomi. Totul era dublat de o obscuritate profundă.

Ce este nu are nume.

Craniul şi tovarăşa sa se legănau în adierea brizei şi lăsîndu-le acolo, în această comuniune plină de mister, m-am îndepărtat grăbit.

Mă încurcasem într-o deasă reţea de ipoteze, ca un Gulliver modern legat cu nenumărate fire. Singurul lucru de care încă mai eram sigur este că trebuia neapărat s-o văd pe Julie; că fără ea lumea nu mai avea pentru mine nici un sens. Şi am pornit-o înapoi spre colegiu cu pasul hotărît al unui şef de clan dintr-o saga islandeză, care ţese un plan de cumplită răzbunare. Continuam, însă, să nutresc speranţa că o voi găsi pe Julie aşteptîndu-mă la şcoală. Dar cînd am năvălit pe uşă, camera era goală. Am fost o clipă tentat să-l caut pe Demetriades şi să-i smulg adevărul, să-l oblig să vină cu mine la profesorul de ştiinţe. Mi-a trecut prin cap să plec la Atena şi mi-am dat chiar jos valizele de pe dulap; dar m-am răzgîndit. Nu mai acordam importanţă decît unui singur fapt: că mai erau doar două săptămîni pînă la sfîrşitul trimestrului; două săptămîni în timpul cărora mai puteau să ne tortureze... sau să mă tortureze, mai exact.

În cele din urmă am coborît în sat şi m-am dus drept la casa din spatele bisericii. Poarta era descuiată. Prin grădina plină de verdeaţa lămîilor şi portocalilor, o potecă pietruită ducea spre casă. Era o casă mică, dar construită cu oarecare eleganţă; o mică intrare cu coloane, ferestre cu frontoane elegante. În umbră, faţada văruită în albastru pal se profila pe albastrul intens al cerului la sfinţit. Pe cînd înaintam printre cele două rînduri de pomi, Hermes apăru în uşă. Se uită în spatele meu şi păru mirat că mă vede singur. L-am întrebat în greceşte:

— Tînăra domnişoară e aici?

Mă privi fix, apoi îşi depărtă mîinile de trup, în semn că nu înţelege. M-am răstit impacientat:

— Cealaltă domnişoară – sora.

Făcu din cap semn că nu.

— Unde e?

Plecase cu iahtul după-amiază.

— De unde ştii? Tu n-ai fost aici.

Aşa îi spusese nevastă-sa.

— A plecat cu domnul Conchis la Atena?

— Nu. Da.

Iahtul acostase probabil într-unul din golfurile din sat, după ce dispăruse din raza noastră vizuală şi presupuneam că June nu se împotrivise să se urce pe vas, dacă i se spusese că eram şi noi acolo. Poate că lucrurile fuseseră chiar dinainte aranjate astfel. M-am uitat atent la Hermes, apoi l-am dat deoparte şi am intrat în casă cu pas hotărît.

Un vestibul aerisit, răcoros şi gol, un splendid covor turcesc agăţat pe un perete; pe celălalt perete un soi de blazon în genul celor care se văd în Anglia pe morminte. În camera din stînga, prin uşa deschisă, se vedea lăzile cu tablouri aduse de la Bourani. Un puşti stătea în prag; unul din copiii lui Hermes, probabil. Omul îi spusese ceva şi copilul mă mai privi o dată cu ochii lui negri şi se depărtă.

Din spatele meu, Hermes mă întrebă:

— Ce doriţi?

— În ce cameră au stat fetele?

Avu un moment de ezitare, apoi îmi făcu semn spre scară. Aveam tot mai mult impresia că efectiv nu pricepe ce vreau. Am urcat la etaj. Culoarul se întindea şi la dreapta şi la stînga. M-am întors spre Hermes, care mă urmase. După o nouă ezitare îmi făcu semn spre uşa din dreapta. Am intrat într-o încăpere tipic ţărănească, aşa cum erau toate casele sătenilor de pe insulă, cu podeaua de lemn ceruită şi patul acoperit cu o velinţă ţesută de mînă. Un scrin, o ladă de zestre frumoasă şi cîteva acuarele reprezentînd casele de pe insulă. Se cunoştea linia netă, eleganţa geometrică a unei mîini de arhitect şi, deşi nu erau semnate, mi-am dat imediat seama că fuseseră făcute de Anton. Obloanele, care dădeau spre vest, erau pe trei sferturi închise. Pe pervazul ferestrelor deschise se afla un *kanati*, ulciorul de pămînt pe care grecii îl aşază pe fereastră ca să ţină apa rece şi camera răcoroasă. Un vas mic cu iasomie şi flori de piatră, o împletitură de spumă albă şi petale albăstrui, era aşezat pe lada de zestre. O încăpere simplă, plăcută şi primitoare.

Am deschis unul dintre obloane, lăsînd să pătrundă lumina. Din uşă, Hermes mă privea neîncrezător. Mă mai întrebă o dată ce doresc, dar am observat că nu s-a obosit să mă întrebe unde era Julie şi nici nu i-am mai răspuns. Aproape că doream să încerce să mă oprească din căutările mele, căci simţeam nevoia crescîndă de violenţă fizică. Dar nici nu s-a clintit şi mi-am vărsat furia pe scrin. În afara celor două sertare mai mici cu cosmetice şi articole de toaletă, în rest nu conţinea decît îmbrăcăminte. Am

renunțat să mai cotrobăi și m-am întors spre cameră. Într-un colț fusese fixată o bară metalică de care atîrna o perdea. Cu un gest brusc am dat-o deoparte: rochii, fuste, un pardesiu de vară și am recunoscut rochia roz pe care Julie o purtase în duminica în care îmi spusese „adevărul" sau cel puțin ce am crezut eu atunci că este adevărul. Pe jos, pantofi, și în spatele lor, într-un colț, o valiză. Am ridicat-o, am aruncat-o pe pat și, fără prea mari speranțe, am încercat încuietoarea. Spre mirarea mea, nu era încuiată. Conținea tricouri de lînă, o fustă groasă de tweed, hainele de care Julie nu avea nevoie vara, pe această insulă din Grecia; două traiste grecești de pus pe umăr, cu prețul pe ele, destinate, probabil, să fie făcute cadou. Dedesubt, cîteva cărți: un ghid al Greciei, publicat înainte de război, și cîteva cărți poștale nescrise. Un roman de Graham Greene. O carte americană despre vrăjitorie într-o ediție ieftină, cu o scrisoare folosită ca semn de carte. Am scos din plic un cartonaș imprimat. Era de la colegiul unde Julie îmi spusese că a fost profesoară, o invitație la serbarea de împărțire a premiilor, cu o săptămînă în urmă. Am inspectat plicul. Fusese trimis cam cu o săptămînă înainte din Cerne în Dorset, de unde fusese reexpediat la Bourani. Mai era și un exemplar din *Antologia palatină*. L-am deschis la prima pagină: *Julia Holmes, Girton*. Unele poezii aveau însemnări pe margine, cuvinte traduse în engleză, cu caligrafia îngrijită a Juliei.

Hermes întrebă:

— Ce căutați?

— Nimic, am mormăit eu.

Aveam tot mai mult impresia că Maurice acționa conform principiilor ce se foloseau pentru celulele de spioni: nu li se dezvăluia subalternilor decît ceea ce era absolut necesar să știe. Hermes, deci, nu știa nimic. Poate, în cazul de față, i se spusese că ar fi posibil să se trezească cu mine peste el, că probabil aveam să fiu furios și că rolul lui era să mă calmeze. Am lăsat baltă valiza și m-am întors spre el:

— Camera celeilalte domnișoare?

— Nu e nimic. Și-a luat toate lucrurile.

L-am pus totuși să-mi arate camera, care era alături de a lui Julie, mobilată identic. Dar nu exista nici un semn că a fost ocupată. Pînă și coșul de hîrtii, de lîngă masă, fusese golit.

— De ce n-a luat și hainele lui Julie?

Ridică din umeri, ca și cînd aș fi pus o întrebare fără rost.

— Stăpînul mi-a spus că domnișoara se va întoarce. Cu dumneavoastră.

Întors la parter, l-am pus pe Hermes să-şi cheme nevasta. Era o femeie ştearsă, de vreo cincizeci de ani, cu faţa oacheşă, îmbrăcată în negru, ca toate femeile de pe insulă, dar parcă mai puţin închisă, mai vorbăreaţă decît bărbatul ei. Da, marinarii aduseseră lăzile şi venise şi stăpînul. Pe la două, tînăra domnişoară plecase cu el. Dacă părea supărată? Nu, deloc. Rîdea. O fată frumoasă, continuă femeia. O mai văzuse înainte de vara asta? Nu, niciodată. Şi adăugă, ca şi cînd nu aveam de unde să ştiu, că era străină. A spus unde pleca? La Atena. A spus dacă se mai întoarce aici? Femeia ridică din umeri: nu ştia. Apoi zise: Iisus. Poate. Am mai pus cîteva întrebări dar n-am obţinut un răspuns explicit. Mi se părea tare curios că ei nu-mi puneau nici o întrebare. Şi totuşi eram convins că nu erau decît doi pioni. Dar era clar că şi dacă ar fi ştiut ce se întîmplă, tot nu mi-ar fi spus nimic.

Eyele. Rîdea... Cred că numai cuvîntul ăsta m-a oprit să nu mă duc la poliţie. Mi-o puteam închipui pe June trasă pe sfoară de Conchis, dar ceva tot ar fi bănuit şi nu i-ar fi venit să rîdă. Era, cumva, ca o notă falsă care îmi confirma bănuielile cele mai groaznice. Şi toate lucrurile lui Julie rămase în camera de sus; asta era altă anomalie, deşi cu implicaţii mai liniştitoare pentru mine. Deci povestea nu se terminase... jocul regizat de Conchis, de a mă atrage numai pentru a mă respinge din nou, avea să continue. Oricît de dezamăgit mă simţeam, eram din ce în ce mai sigur că nu trebuia decît să aştept.

Luni la prînz am primit o scrisoare. Era de la doamna Holmes, expediată din Cerne Abbas marţea precedentă:

Dragă domnule Urfe,

Bineînţeles că nu m-a deranjat faptul că mi-aţi scris. Am transmis scrisoarea dumneavoastră domnului Vulliamy, directorul şcolii noastre primare, un om tare drăguţ, care s-a dovedit foarte interesat de propunerea dumneavoastră. Schimbul de scrisori cu tineri din Franţa şi America s-a cam banalizat, nu găsiţi? Aşa că sînt sigură că va lua cît de curînd legătura cu dumneavoastră. Am fost bucuroasă să aflu că le-aţi cunoscut pe fiicele mele şi că mai este un irlandez pe insulă. Asta mă linişteşte. Amintiţi-le că aştept veşti de la ele. Sînt *groaznic* de delăsătoare cînd e vorba de scris scrisori.

Sincere salutări,
CONSTANCE HOLMES

Eram de serviciu în noaptea aceea, dar după ce s-au culcat elevii m-am strecurat pe poartă și am dat o fugă pînă la casa lui Hermes. La etaj nu se vedea nici o lumină.

Veni ziua de marți. Eram neliniștit, tulburat, incapabil să iau vreo hotărîre. Spre sfîrșitul după-amiezei am pornit-o încet de pe chei, în sus, spre locul execuției. Puseseră o placă pe zidul școlii pentru a marca locul. La dreapta, nucul bătrîn mai exista încă, dar la stînga, barele de fier fuseseră înlocuite cu un gard de lemn. Cîțiva pușți băteau mingea de zidul de alături; și locul își pierduse sensul de odinioară, ca și camera de tortură unde încercasem să intru duminică seara, cînd m-am întors de la Hermes. Ușa era încuiată, dar făcusem ocolul școlii și mă uitasem pe fereastră. Acum era folosită ca debara, plină de șevalete, tablouri, mese și scaune vechi. Ar fi trebuit lăsată așa cum fusese, pătată de sînge, cu reșoul electric și cu macabra masă de tortură din mijloc.

Îmi dau seama că în zilele acelea exageram cu înverșunarea mea față de colegiu. Examenele avuseseră loc; și, în prospect, se prevedea că „fiecare student va fi examinat la engleză pe baza unei lucrări scrise ce va fi corectată de profesorul de engleză, englez de origine". Ceea ce însemna că aveam de corectat vreo două sute de lucrări. Într-un fel, îmi prindea bine. Mă sustrăgea de la gîndurile și frămîntările mele și-mi mai potolea nerăbdarea.

Îmi dădeam seama că în mine se opera pe nesimțite o schimbare. Simțeam că nu mai puteam avea încredere în fete – forțaseră prea tare nota. Și faptul că Julie mă cicălise, chiar cu cîteva minute înainte de a fi „răpită", pentru presupusa mea atracție pentru June, mi se părea acum, cînd priveam în urmă, nota cea mai falsă dintre toate. Dacă n-aș fi fost atît de prostit după ea, aș fi putut observa toate astea încă de atunci. Era clar că fetele continuau să execute tot ce le spunea Conchis, ceea ce înseamnă că știau, știuseră de la bun început ce se ascundea în spatele acestui joc. Dar dacă asta era o presupunere rezonabilă, la ea trebuia să adaug încă una: că Julie simțea o sinceră atracție pentru mine. Punînd cele două lucruri cap la cap, ajungeai la concluzia că, într-un fel, juca pe două terenuri... trăgîndu-mă pe mine pe sfoară de dragul bătrînului, dar trăgîndu-l și pe el pe sfoară de dragul meu. Asta însemna deci că era conștientă de faptul că pînă la urmă avea să fie tot a mea, că jocul ăsta avea să ia într-o zi sfîrșit. Îmi părea rău că nu-i spusesem totul în legătură cu Alison cînd se ivise ocazia, deoarece asta ar fi contribuit –

dacă într-adevăr sentimentele ei față de mine erau sincere – să curme acest absurd joc de-a v-ați ascunselea. Dar tăcerea mea de atunci îmi aducea măcar o alinare: nu era posibil ca ea să fi știut tot adevărul *și* totuși să fi continuat jocul enigmatic al lui Conchis.

Miercuri a fost o zi foarte neegeană, o zi sufocantă cu cerul înnorat, cînd ți se pare că e sfîrșitul lumii. După cină, mă pregăteam să mă apuc să corectez tot teancul de lucrări. Joi era ultimul termen cînd trebuiau predate directorului adjunct. Aerul era apăsător și pe la zece și jumătate am auzit tunete înfundate. Ploaia binecuvîntată avea să înceapă în curînd. O oră mai tîrziu, pe cînd corectasem cam trei sferturi din lucrări, cineva a bătut la ușă. I-am strigat să intre. Credeam că era vreun profesor sau poate un elev din clasa terminală, care voia să afle rezultatul ceva mai devreme.

Dar era Barba Vassili, portarul. Zîmbea pe sub mustața lui albă și stufoasă și la primele cuvinte pe care le rosti am sărit de pe scaun ca fript:

—*Sygnomi, kyrie, ma perimeni mia thespoinis...*

58

Vă rog să mă scuzați, domnule, dar o tînără domnișoară...

—Unde e?

Făcu un gest cu capul spre poartă. Mi-am aruncat o haină pe umeri.

—E o domnișoară foarte frumoasă. O străină. A...

Dar o luasem deja la fugă pe culoar. M-am întors și, fără să mă opresc, i-am strigat: *To Phos!* – să stingă lumina și m-am năpustit în jos pe scări, am ieșit din clădire ca o vijelie și am pornit-o spre poartă. Deasupra ferestrei de la ghereta lui Barba Vassili ardea un bec puternic. Dedesubt o pată mare de lumină albă. Mă așteptam s-o văd acolo, dar nu era nimeni. La ora aceea din noapte, poarta era încuiată, căci noi, profesorii, aveam fiecare cheia noastră. Am căutat în buzunar, dar mi-am amintit că o lăsasem pe a mea în cealaltă haină, pe care o purtasem dimineața. M-am uitat printre barele porții. Pe drum nu era nimeni, nu era nimeni nici la malul apei. Am strigat cu voce joasă.

Dar nici o siluetă nu apăru din spatele gardului. Exasperat, m-am întors spre clădire. Barba Vassili venea șontîc-șontîc dinspre aripa profesorilor.

— Nu e acolo?

Mi s-a părut o veșnicie pînă a reușit să descuie poarta laterală, pe care o foloseam noaptea. Am ieșit amîndoi în drum. Bătrînul îmi făcu semn spre direcția opusă satului. L-am întrebat:

— Pe aici?

— Așa cred.

Am început să devin bănuitor. Era ceva în zîmbetul bătrînului... furtuna... drumul pustiu...

Dar m-am gîndit că atîta vreme cît se întîmpla ceva, nu-mi mai păsa despre ce era vorba.

— Barba, iau cheia dumitale!

Dar nu mi-a dat-o pe cea pe care o avea în mînă; a trebuit să intre în gheretă să scotocească după alta. Parcă dinadins mă reținea; și cînd, în cele din urmă, se întoarse cu cheia, i-am smuls-o pur și simplu din mînă.

Am pornit-o grăbit spre drumul care se depărta de sat. Spre răsărit, cerul fu brăzdat de fulgere. La vreo șaptezeci-optzeci de metri mai încolo, zidul școlii făcea un colț. Credeam că Julie mă aștepta acolo, dar nu era nimeni. Drumul o pornea spre interiorul insulei și traversa albia secată a unei mici cascade. Exista un podeț și dincolo de el, la vreo sută de metri spre stînga, una din nenumăratele bisericuțe ale insulei, spre care ducea o alee de chiparoși înalți. Luna era complet acoperită de un văl gros de nori, dar peisajul era scăldat într-o lumină cenușie, asemenea tablourilor lui Samuel Palmer. Ajuns la podeț, am avut un moment de ezitare: să merg înainte sau să mă întorc în sat? Nu era mai firesc s-o fi luat într-acolo? Atunci am auzit-o că mă strigă.

Vocea venea dinspre aleea de chiparoși. Am pornit-o grăbit spre bisericuță. Cam pe la jumătatea alei am văzut ceva mișcîndu-se în stînga mea. Stătea la vreo zece metri mai încolo, între doi pomi, ca să nu poată fi văzută din drum. Purta un fulgarin subțire de culoare închisă, basma pe cap, pantaloni și o bluză ce părea neagră sub ovalul palid al feței. În ciuda celor spuse mai înainte, am știut imediat: era ceva în felul în care mă aștepta, cu mîinile vîrîte în buzunarele fulgarinului.

— Julie?

— Sînt eu, June. Slavă Domnului c-ai venit!

M-am dus lîngă ea.

— Unde e Julie?

Întîi m-a privit lung, apoi şi-a plecat capul.

— Am crezut că ţi-ai dat seama.

— Ce să-mi dau seama?

— Ce se petrece...

Ridică ochii spre mine.

— ...Ce există... între ea şi Maurice.

Am continuat s-o privesc fără să scot o vorbă şi şi-a plecat din nou capul.

— Drept cine mă luaţi toţi trei? Pari să fi uitat că mi s-a mai jucat o dată farsa cu amanta bogătaşului.

Scutură din cap.

— N-am vrut să spun asta. Numai că ea... va face tot ce-i cere el. În alte privinţe.

Rămăsese aşa, cu capul plecat. Atunci aş mai fi avut posibilitatea să fac o alegere. Ar fi trebuit să mă întorc pe călcîie şi să mă duc drept la colegiu, înapoi în camera mea, la masa mea de lucru, la teancul de lucrări; pentru că era clar că o luasem iar de la început cu mascarada. La urma urmei, nu ştiam nimic mai mult despre fata asta decît în clipa cînd dădusem prima oară cu ochii de ea, alergînd goală, noaptea, sub terasa de la Bourani. Dar îmi era cu neputinţă, cum nu e cu putinţă ca o piatră să se întoarcă cu de la sine putere în mîna aruncătorului.

— Şi tu ce faci aici?

— Găsesc că de data asta au exagerat.

— Cu ce?

Ridică ochii spre mine.

— Totul era aranjat dinainte. Julie ştia ce avea să se întîmple. Că va fi luată „cu forţa".

— Şi ce se întîmplă acum... aici... scena asta n-a fost şi ea aranjată dinainte?

Resemnată, privi în noapte, peste umărul meu.

— Cum aş putea să te învinuiesc că poţi gîndi astfel?

— Tot nu mi-ai spus unde e Julie.

— La Atena. Cu Maurice.

— De unde tu tocmai ai sosit?

Aprobă din cap.

— Şi de ce la ora asta neaşteptată?

— N-am putut ajunge aici decît pe seară.

Am privit-o cu atenţie. În faţa neîncrederii mele, figura ei, ca de altfel întreaga atitudine, nu exprima decît o inocenţă jignită şi reproş. Era clar că juca un rol.

— De ce nu m-ai așteptat la poartă?

— Mi s-a făcut frică. Portarul a lipsit atît de mult!

Un fulger scurt; o rafală de vînt; miros de ploaie și, spre răsărit, o rostogolire aproape continuă de tunete ce se auzeau tot mai aproape.

— Și de ce, mă rog, ți s-a făcut frică?

— Eu am fugit, Nicholas. Probabil că ei își închipuie unde.

— De ce nu te-ai dus la poliție... la ambasadă?

— Dar nu e nici o crimă, Nicholas... Să faci pe cineva să se îndrăgostească de tine, fără să răspunzi la sentimentele lui. Și pe urmă, Julie e sora mea. Nu e vorba aici de ceea ce face Maurice, ci de Julie.

Vorbea sacadat, făcînd pauze între propoziții, ca și cînd ar fi vrut să-mi lase timp să înțeleg, să se asigure că o cred, înainte de a trece mai departe. Nu o slăbeam din ochi. În întuneric, asemănarea cu Julie era izbitoare.

— Am venit numai să te avertizez. Asta-i tot.

— Și să mă consolezi?

Un zgomot de voci venind dinspre drum o scoaseră din încurcătură. Ne-am uitat amîndoi printre chiparoși. Trei siluete estompate, bărbați, mergeau agale, îndreptîndu-se spre pod. Vorbeau grecește. Deseori, seara, oamenii din sat sau de aiurea, profesori de la colegiu, o porneau la plimbare pe acest drum, pentru că pe aici era mai răcoare. June îmi aruncă ceea ce ar fi vrut să fie o privire speriată. Altă scenă nereușită, neconvingătoare.

— Ai venit cu vaporul de prînz?

Dar evită cursa pe care i-o întindeam:

— Am venit pe uscat. Pe la Kranidi.

Unii părinți de-ai elevilor noștri, care nu suportau marea, veneau uneori pe acest drum. Trebuia să schimbi la Corinth, să iei un taxi pînă la Kranidi și să închiriezi apoi o barcă să traversezi strîmtoarea dintre insulă și continent. Dura o zi întreagă și era o călătorie destul de grea, mai ales pentru cine nu știa destul de bine grecește.

— De ce?

— Pentru că Maurice are spioni peste tot. Chiar și aici și în sat.

— Partea asta o cred.

M-am întors din nou înspre drum. Cei trei bărbați mergeau liniștiți înainte. Trecuseră de aleea de chiparoși și acum erau cu spatele spre noi. Panglica cenușie a drumului, tufișurile negre, marea întunecată. Erau exact ceea ce păreau a fi: simpli trecători, ieșiți la plimbare.

M-am adresat din nou lui June:

— Ascultă, m-am săturat pînă peste cap. Jocuri, de acord. Dar nu să te joci cu sentimentele oamenilor.

— Poate că asta e şi părerea mea.

— Jocul ăsta nu poate dura la infinit. Sînt dezolat, dar de data asta nu mai merge.

Coborînd vocea întrebă:

— I-ai căzut în mreje, nu-i aşa?

— Da. Jocul ei e mult mai convingător decît al tău – şi noi doi am mai discutat o dată pe tema asta. Aşa că gata. Ajunge! Spune-mi unde e.

— În clipa asta? E probabil în pat cu adevăratul ei amant.

Mi-am muşcat buzele:

— Maurice?

— Omul pe care tu îl cunoşti sub numele de Joe.

Era prea de tot. M-a pufnit rîsul.

— Dacă preferi, n-ai decît să nu mă crezi.

— Dacă vrei să nu mă întorc imediat la colegiu, va trebui să-ţi dai osteneală să găseşti ceva mai bun. Tăcu. Presupun că de asta ne spiona şi ne urmărea cînd ne sărutam, Julie şi cu mine, adăugai eu.

— Nu-i vine prea greu cînd ştie că el o ţine în braţe în fiecare noapte şi că de tine trebuie numai să-şi bată joc.

Sărise peste cal. Era ca un negustor necinstit, dar nu prea isteţ, care încearcă să vîndă de două ori aceeaşi marfă proastă aceluiaşi client.

— M-am săturat. Toate astea mă dezgustă. M-am întors să plec, dar m-a apucat de braţ.

— Nicholas, te rog... Pe lîngă toate astea nici nu ştiu unde am să-mi petrec noaptea. Nu mă pot duce în casa din sat.

— Încearcă la hotel.

Înregistră răceala din glasul meu. O clipă tăcu, apoi făcu o nouă tentativă:

— Probabil că mîine vor fi înapoi şi dacă e să fiu acuzată de ceva, aş vrea să te ştiu lîngă mine. Să mă susţii. Asta-i tot. Cinstit.

De data asta tonul era mai autentic, vocea suna mai convingător. În cele din urmă surîse, un zîmbet trist cu care încerca să mă îmbuneze.

I-am spus pe un ton ceva mai blînd:

— N-ar fi trebuit să-mi spui povestea *Trei inimi.*

— Ţi se pare chiar atît de imposibilă?

— Imposibilă e încăpăţânarea ta de a transforma ficţiunea în realitate.

— Nu văd ce ar fi atît de uimitor în faptul că tu şi cu mine...

Clătină din cap, evitîndu-mi privirea.

— Deci să petrecem noaptea împreună. Asta e ideea, nu?

— Vreau numai ca atunci cînd vei descoperi adevărul despre Julie, dacă...

Dar se opri şi clătină din nou din cap.

— Şi de ce să aşteptăm atîta timp?

— Pentru că... ştiu că încă nu mă crezi.

— Ştiam eu că mai e ceva. Nu e chiar aşa de simplu.

— Îi vorbeam din ce în ce mai sarcastic, dar acum mă privi drept în ochi. Ochii îi erau dilataţi, ca ai unui copil pe care îl întărîţi.

— Dacă e o provocare, o accept. Dacă astfel te fac să mă crezi.

— Cu cît vă cunosc mai mult, pe Julie şi pe tine, cu atît vă găsesc mai incredibile.

— Pentru că amîndouă ne simţim atrase de tine? Şi pentru că se întîmplă ca mie să-mi pară rău de toate necazurile tale? Ca şi de ale mele, dacă e să spun adevărul.

Am privit-o lung, tentat s-o pun la încercare. Dar era limpede că eu eram cel pus la încercare.

— Ţi-a spus Julie că i-am scris mamei voastre?

— Da.

— Am primit răspunsul acum cîteva zile. Mă întreb ce ar zice dacă i-aş scrie şi i-aş spune cu ce se ocupă de fapt cele două fiice ale ei.

— N-ar crede nimic, pentru că ea nici nu există.

— Dar se întîmplă că aveţi pe cineva la Cerne Abbas care vă scrie şi vă transmite scrisorile?

— N-am fost în Dorset în viaţa mea. Numele meu adevărat nu e Holmes. Nici June.

— A, înţeleg. Ne-am întors iar la Rose şi Lily?

— Da. Dar mi se spune de obicei Rosie.

— Pe dracu'!

Se uită la mine, apoi plecă ochii.

— Nu-mi amintesc exact cuvintele, dar scrisoarea primită de la presupusa noastră mamă suna cam aşa: Dragă domnule Urfe, am dat scrisoarea dumitale domnului Vulliamy, directorul şcolii primare de aici. După care urma ceva precum că schimbul de

scrisori cu Franța și America este deja banal. Și fetele ei nu-i scriu destul de des. Așa-i?

Acum era rîndul meu să mă dezumflu. Ca de atîtea alte ori am simțit că-mi fuge pămîntul de sub picioare.

— Îmi pare rău, continuă ea, dar să știi că există ceva care se cheamă ștampila internațională. Scrisoarea a fost scrisă aici; i s-a pus timbru englezesc, după care...

Făcu gestul de a ștampila ceva.

— E simplu, nu?

Încercam cu disperare să-mi adun ideile. Dacă îmi deschideau scrisorile pe care le expediam... atunci...

— Mă tem că da.

— Atunci știi despre...

— Despre ce?

— Prietena mea australiancă.

Făcu un ușor gest din umeri: bineînțeles că știa. Deodată am avut însă senzația că nu știe nimic și că acum căzuse în plasă.

— Atunci spune.

— Ce să spun?

— Ce s-a întîmplat?

— Că ai trăit cu ea.

— Da, și?

Făcu din nou un gest vag cu mîna.

— Mi-ați citi toată corespondența, insistai eu, deci știți tot.

— Bineînțeles.

— Deci știți că m-am întîlnit cu ea la Atena, în vacanța de la mijlocul trimestrului.

O prinsesem. Nu mai știa dacă mințisem atunci sau dacă mințeam acum. Ezită, zîmbi, dar nu zise nimic. Lăsasem scrisoarea doamnei Holmes pe masă. Demetriades sau altcineva care ar fi intrat la mine ar fi putut să o citească. Dar scrisoarea de la Ann Taylor o ascunsesem bine, într-o valiză pe care o țineam încuiată.

— Știm totul, Nicholas.

— Atunci dovedește-o. M-am întîlnit sau nu cu ea la Atena?

— Știi foarte bine că nu.

Înainte de a putea face vreo mișcare, i-am tras o palmă peste față. O calculasem, nu o lovisem tare, doar atît cît s-o usture. Dar a fost șocată. Își duse încet mîna la obraz.

— De ce ai făcut asta?

— Am s-o fac din nou și am să te plesnesc al dracului, dacă nu te hotărăști să spui adevărul. Mi se deschid *toate* scrisorile?

Ezită, continuînd să-şi ţină mîna la obraz, apoi recunoscu:

— Doar scrisorile care par să prezinte interes pentru noi.

— Păcat. Aţi fi putut face lucrurile mai temeinic. Şi aţi fi aflat astfel că am întîlnit-o pe amărîta aia de fată la Atena.

— Nu văd ce...

— Pe care, din cauza surorii tale, am rugat-o să fie drăguţă şi să dispară definitiv din viaţa mea. June avea acum un aer şi mai speriat, nu ştia unde voiam să ajung. După vreo două săptămîni, nu s-a mulţumit să dispară numai din viaţa mea, ci şi din viaţa ei. S-a sinucis. După o scurtă tăcere am adăugat: Acum ai aflat preţul distracţiilor voastre şi al focurilor de artificii de la Bourani.

Se uita fix la mine. O clipă am avut impresia că mă crede; dar îşi întoarse privirea:

— Te rog, nu încerca şi tu să-l imiţi pe Maurice cu jocurile lui.

Am apucat-o de braţe şi am zgîlţîit-o:

— Nu joc nici un joc, prostă mică ce eşti! E adevărat. S-a *omorît*.

Acum vedea că nu mint, dar tot mai încerca să nu mă creadă:

— De ce... de ce nu ne-ai spus nimic?

I-am dat drumul la braţ.

— Pentru că mă simţeam cam vinovat.

— Dar oamenii nu se sinucid doar pentru...

— Sînt unii oameni care iau viaţa mult mai în serios decît vă închipuiţi voi.

Un timp nu zise nimic, apoi întrebă cu un soi de naivă timiditate:

— Te... iubea?

Am ezitat puţin:

— Am încercat să fiu cinstit. Prea cinstit poate. I-aş fi spus totul într-o scrisoare dacă în week-end-ul acela nu v-aţi fi schimbat planurile. Atunci mi s-a părut o laşitate să nu-i spun direct, faţă în faţă, că... Am ridicat din umeri.

— I-ai spus lui Julie?

I se simţea îngrijorarea în voce.

— Nu-ţi fie teamă. Cenuşa nu vorbeşte.

— Nu la asta mă refeream...

Lăsă capul în jos:

— Şi a fost o lovitură grea pentru ea?

— N-a lăsat să se vadă nimic. Dacă mi-aş fi dat seama, poate... Încercam pur şi simplu să fiu sincer. Să nu o fac să mă aştepte în zadar.

După o scurtă tăcere spuse în şoaptă:

— Dacă este adevărat, atunci nu înțeleg cum ai putut... să ne lași să continuăm.

— Pentru că eram îndrăgostit de soră-ta ca un prost.

— Dar Maurice te avertizase.

— I s-a mai întîmplat vreodată să-mi spună și ceva adevărat?

Era din nou tăcută, gînditoare. Se schimbase și am observat că nu mai pretindea că e de partea mea. Mă privi drept în ochi:

— Nicholas, este foarte important. Nu mă minți?

— Am dovada în camera mea. Vrei să ți-o arăt?

— Te rog.

Acum vocea îi era rugătoare, apologetică.

— Bine. Să fii peste două minute la poartă. Dacă nu ești acolo, n-aveți decît să vă duceți dracului cu toții.

M-am întors și m-am îndepărtat cu pași mari, fără să-i dau răgazul să-mi răspundă și mi-am continuat drumul fără să întorc nici măcar o dată capul, să văd dacă vine după mine. Dar pe cînd descuiam poarta laterală a colegiului, a fulgerat din nou, mai aproape de data asta, un fulger mare bifurcat, și la lumina lui am văzut-o pășind încet pe drum, la vreo sută de metri în urmă.

Două minute mai tîrziu, cînd m-am întors cu scrisoarea de la Ann Taylor și cu cele două tăieturi din ziar, am zărit-o imediat, la marginea drumului, în fața porții. Barba Vassili ieșise în ușa gheretei lui luminate, dar nu i-am acordat nici o atenție. June veni în întîmpinarea mea și luă plicul pe care i l-am întins în tăcere. Acum era evident emoționată; a scăpat și scrisoarea pe jos cînd a scos-o din plic și a trebuit să se aplece s-o ia. Apoi se întoarse cu fața spre lumina becului din ușa gheretei și începu să citească. Termină scrisoarea lui Ann Taylor, dar o clipă rămase cu ochii ațintiți asupra ei. Apoi ridică foaia scrisă de mînă și aruncă o privire asupra celor două tăieturi de ziar. Deodată închise ochii și își înclină capul, ca și cînd s-ar fi rugat. Și, încet, împături din nou hîrtiile, le puse la loc în plic și mi le întinse. Rămăsese cu capul plecat.

— Îmi pare rău. Nici nu știu ce să spun.

— E o schimbare foarte bine venită.

— Crede-mă că noi n-am știut nimic.

— Ei acuma știți tot.

— Ar fi trebuit să ne spui.

— Și să-l aud pe Maurice informîndu-mă că face parte din comedia vieții?

Ridică brusc capul și mă privi jignită:

— Dacă ai ști... Aici ești sincer nedrept, Nicholas.

— Dacă aș ști?

Mă privi cu gravitate și, după o scurtă pauză, adăugă:

— Nu știu ce să-ți spun. Trebuie să fi fost...

— Folosești un timp greșit. Trebuie să fie...

— Da, cred... Și regret.

— Nu ești tu principala vinovată.

Negă puternic din cap.

— Tocmai asta e. Într-un fel eu sînt de vină.

Dar nu-mi explică de ce. Cîteva momente am stat așa, ca doi străini în fața unui mormînt. A fulgerat din nou și fulgerul părea s-o fi determinat să ia o hotărîre. Puse mîna pe mîneca mea și cu un surîs trist îmi spuse:

— Așteaptă-mă aici o clipă.

Se întoarse și se îndreptă spre Barba Vassili, care ne urmărise tăcut în ușă.

— Barba Vassili... și am auzit-o vorbind grecește fluent, mult mai bine ca mine. După primele cuvinte vocea îi coborîse prea mult ca să mai pot auzi ce spune. L-am văzut pe bătrîn aprobînd din cap, o dată, apoi încă de vreo două ori, acceptînd instrucțiunile ce i se dădeau. După care, June se întoarse, veni spre mine, dar se opri la cîțiva pași în fața mea.

— Vino.

— Unde să vin?

— Acasă. Julie e acolo. Te așteaptă.

— Atunci de ce dracu'...

— Acum nu mai are nici o importanță.

Aruncă o privire spre cerul acoperit, prevestitor de ploaie și adăugă:

— Meci pierdut prin abandon.

— Se pare că ai învățat foarte repede grecește.

— Pentru că mi-am petrecut vara aici.

Zîmbi, amabilă, încercînd să-mi potolească furia. Apoi veni cu pași hotărîți spre mine și mă apucă de amîndouă brațele, silindu-mă să mă uit la ea.

— Vreau să uiți pînă și cel mai neînsemnat cuvînt pe care ți l-am spus în seara asta. Mă numesc cu adevărat June Holmes. Pe sora mea o cheamă Julie și e drept că avem o mamă cam ciudată, deși nu locuiește la Cerne Abbas.

Continuam s-o privesc neîncrezător. Fata adăugă:

— Așa ne scrie, dar scrisoarea aceea am compus-o noi.

— Și Joe?

— Julie... ține la el. Mă privi ironică și continuă: Dar pot să te asigur că nu este iubitul ei. Părea nerăbdătoare, neștiind cum să mă facă să mă dezarmeze. Își împreună mîinile într-un gest rugător. Nicholas, te rog, te rog ai încredere în mine. Măcar cîteva minute pînă ajungem acolo. Jur pe ce vrei că n-am știut nimic despre prietena ta. Că dacă am fi știut, am fi încetat să te mai sîcîim. Trebuie să mă crezi. Acum, vocea ei căpătase forță, un accent convingător. Era altă fată, cu o natură total diferită. Dacă după un singur minut petrecut cu Julie nu-ți vei da seama că nu ai de ce să fii gelos pe nimeni, îți dau voie să mă îneci în prima fîntînă.

Continuam totuși să fiu neîncrezător.

— Ce i-ai spus lui Barba Vassili?

— Avem un fel de parolă pentru cazuri de urgență. „Opriți experimentul."

— Experimentul?

— Da.

— Bătrînul e aici?

— E la Bourani. I se va trimite mesajul prin radio.

În spatele ei, Barba Vassili încuia poarta. L-am văzut apoi îndreptîndu-se spre aripa profesorilor. June se întoarse să vadă la ce mă uit, mă luă apoi de mînă și mă scutură încet.

— Hai!

Mai ezitam încă, dar de data asta era hotărîtă să mă ia cu ea și nu m-am împotrivit. Mă forță să merg alături de ea, ținîndu-mă de mînă ca pe un prizonier.

— Ce fel de experiment?

Mă strînse ușor de mînă, dar un timp nu răspunse nimic.

— Maurice o să fie furibund.

— De ce?

— Pentru că prietena ta a făcut exact ce s-a străduit el toată viața să împiedice.

— De fapt, cine e el?

Ezită puțin, apoi se hotărî să nu-mi mai ascundă nimic.

— La un moment dat a fost ceva foarte aproape de ceea ce ți-a spus ție că este. Un fel de echivalent francez al unui „profesor emerit" de psihiatrie. Pînă acum vreo doi ani a fost una dintre celebritățile facultății de medicină de la Sorbona. Se uită repede spre mine cu coada ochiului. Iar eu n-am fost la Cambridge, ci la

Universitatea din Londra, unde am studiat psihologia. După care m-am dus la Paris şi mi-am continuat pregătirea cu Maurice, ca şi colegul meu Joe, care a venit din America. Şi mai ştiu aici vreo alţi cîţiva pe care nu i-am întîlnit încă. Şi fiindcă veni vorba... ţi-ai făcut probabil foarte multe impresii false, dar ţin să-ţi spun un lucru – trebuie să-l ierţi pe Joe pentru ce a făcut în seara aceea. În realitate este o persoană foarte inteligentă... şi... un om tare drăguţ şi cumsecade.

M-am uitat la ea. Avea un aer puţin timid, părea cam încurcată şi uşor ironică.

— Nu de Julie se simte el atras.

— Nu mai înţeleg nimic.

— Nu te frămînta. Foarte curînd ai să înţelegi totul. Julie nu te-a minţit cînd ţi-a spus că asta a fost prima ei vară petrecută aici. Aşa e. Într-un fel este şi ea, ca şi tine, o victimă.

— Dar care ştia ce se pune la cale.

— Da, dar... şi ea trebuie să-şi găsească drumul prin labirint. Am trecut cu toţii prin asta, mai demult. Joe, eu, toţi ceilalţi. Ştii ce înseamnă să te simţi pierdut, respins, cuprins de furie neputincioasă. Dar, mai ştim cu toţii că în cele din urmă a meritat.

În spatele nostru fulgerele se succedau cu repeziciune, brăzdînd continuu cerul. La cincisprezece-douăzeci de kilometri spre est, insulele se conturau pe cerul incandescent, apoi piereau. Mirosul ploii era apăsător, vîntul se stîrnise în rafale prevestitoare de furtună. Ne îndreptam cu repeziciune spre sat. Undeva, un oblon se trînti cu zgomot, dar n-am văzut pe nimeni.

— Şi care este scopul experimentului?

Brusc, se opri şi se întoarse cu faţa spre mine, forţîndu-mă s-o privesc:

— Nicholas, mai trebuie să ştii că pînă acum ai fost cel mai interesant subiect al nostru. În al doilea rînd, toate reacţiile tale secrete, impresiile, presupunerile... tot ce nu i-ai mărturisit nici lui Julie... totul este pentru noi de o importanţă capitală. Avem sute de întrebări să-ţi punem, dar dacă-ţi dăm prea multe explicaţii la început, răspunsurile tale nu vor mai fi la fel de interesante. Îţi cer să mai ai răbdare o zi-două.

Privirea ei era foarte directă, atît de directă, că a trebuit să-mi plec capul.

— Mi-am pierdut răbdarea.

— Ştiu că ţi se pare că cer foarte mult, dar îţi vom fi foarte recunoscători.

N-am protestat, dar nici n-am dat vreun semn că aş fi de acord. Am pornit din nou. După cîţiva paşi, ca şi cînd ar fi simţit că eram încă ostil, făcu o nouă încercare să mă îmbuneze:

— Am să-ţi dau un indiciu. Toată viaţa, Maurice şi-a concentrat cercetările asupra naturii halucinaţiilor ca simptom al dezechilibrului mintal. Îşi băgă mîinile în buzunare şi continuă: Psihiatria se ocupă tot mai mult de celălalt aspect al problemei – de ce oamenii normali, care au mintea sănătoasă, nu acceptă halucinaţiile şi fantasmele ca pe ceva real? Este, evident, dificil să duci cercetarea la bun sfîrşit o dată ce cobaiul este informat. Mai ales, în cazul tău, cînd trebuie să avertizezi un cobai cu mintea sănătoasă că tot ce i se va spune nu constituie decît o încercare de a-l mistifica. N-am spus nimic. Am lăsat-o să vorbească. Cu siguranţă că te gîndeşti că sîntem pe muchie de cuţit în ce priveşte etica medicală. Sîntem conştienţi de treaba asta. Dar ne găsim o justificare spunîndu-ne că va veni o zi în care persoane cu mintea perfect sănătoasă, aşa ca tine, îşi vor da seama că au contribuit la alinarea suferinţelor unor biete fiinţe bolnave. Foarte bolnave. Va fi un ajutor foarte eficace, mai eficace decît îţi poţi imagina.

Un timp ne-am continuat drumul tăcuţi; unul lîngă celălalt, apoi am întrebat:

— Şi în seara aceasta ce mistificare era în program?

— Că eu eram ultimul tău prieten adevărat. Ceea ce în parte e adevărat, se grăbi ea să adauge, prietenă, oricum, îţi sînt.

— N-aveam să înghit chestia asta, în nici un caz.

— Nu prea contam nici noi pe ea. Zîmbi. E ca şi cum aş juca şah... dar nu cu scopul de a cîştiga... ci numai ca să vezi ce mişcări face adversarul.

— Şi absurditatea asta cu Lily şi Rose ce mai e?

— Numele sînt un fel de glumă. Printre cărţile jocului de tarot, există şi o carte care se cheamă Magus – magicianul... scamatorul, iluzionistul. Două din simbolurile lui tradiţionale sînt trandafirul – roza – şi crinul – lys-ul sau lily, în engleză.

Am trecut prin faţa hotelului, prin mica piaţă din portul principal. La fiecare fulger, faţadele erau o clipă scăldate în lumină, ca un decor de teatru. În minte se repercuta aceeaşi alternanţă de întuneric şi lumină, de îndoială şi încredere. Dar aceasta din urmă cîştiga tot mai mult teren.

— De ce a venit Julie anul acesta pentru prima oară?

— Viaţa ei sentimentală a fost... Cred că ţi-a povestit...

— Ea a fost la Cambridge?

— Da. Legătura ei cu Andrew a fost cu adevărat un dezastru. Ştiam că nu reuşea să-şi revină şi m-am gîndit că venirea aici ar putea-o ajuta. Iar, pe de altă parte, Maurice găsea că două surori gemene puteau oferi noi posibilităţi de cercetare. Dar ăsta a fost al doilea motiv.

— Se hotărîse ca eu să mă îndrăgostesc de ea?

— Nimic din evoluţia experimentului nu este realmente „hotărît", îmi răspunse ea după o mică ezitare. Oamenii pot fi forţaţi să facă multe, dar nu-i poţi forţa să simtă o atracţie fizică pentru cineva anume, după cum nu-i poţi forţa nici să n-o simtă. Ţinea ochii aţintiţi pe pietrele din pavaj. Nu există un plan precis, Nicholas. Totul este mai degrabă o improvizaţie. Cobaiul este, să zicem, pus pe acelaşi plan cu cercetătorul. Uneori tocmai cobaiul este cel care trasează zidurile labirintului. Este exact ceea ce ai făcut tu, fără să-ţi dai, probabil, seama. După alţi cîţiva paşi făcuţi în tăcere, adăugă: Îţi voi spune un secret. Duminica trecută, Julie nu era deloc încîntată de ce se plănuise. Nu eram prea siguri că pînă la urmă are să se lase „răpită".

M-am gîndit la ziua aceea. Mi-am amintit că Julie nu a vrut să-mi arate macabra ascunzătoare subterană înainte de a ne lua gustarea de prînz. Şi chiar după aceea a trebuit să insist, aproape s-o forţez să mă ducă acolo.

— Cel puţin în viaţa reală am aprobarea surorii tale?

— Eşti, cred, întruchiparea tuturor rugăciunilor ei. Dacă l-ai fi cunoscut pe ultimul ei curtezan!... Nu, acum sînt rea. De fapt, Andrew era un tip foarte deştept, sensibil. Dar era bisexual. Avea probleme groaznice. Julie are nevoie de cineva... Făcu o uşoară strîmbătură şi adăugă: Din punct de vedere strict clinic, părerea mea e că l-a găsit.

Urcam o străduţă care ducea la locul execuţiei.

— Ce mi-a povestit Conchis din trecutul lui... e numai fabulaţie?

— Ne interesează foarte mult să aflăm mai întîi părerile şi concluziile tale.

— Dar tu cunoşti adevărul?

— Ştiu şi eu?... În mare parte cred că da.

I-am făcut semn spre placa comemorativă de pe zid.

— Şi asta?

— Poţi să întrebi pe oricine din sat.

— Bine. A fost aici, de acord. Dar lucrurile s-au petrecut chiar aşa cum spune el?

O clipă rămase gînditoare.

— Ce te face să crezi că n-ar fi așa?

— Tot ce îndrugă despre însăși esența noțiunii de libertate e perfect. Dar optzeci de vieți omenești mi se pare un preț prea mare. Și nu se potrivește cu ura pe care pretinzi că o resimte față de sinucidere.

— Atunci poate că a făcut o gravă eroare de judecată?

O clipă, răspunsul ei m-a descumpănit, dar, în cele din urmă, i-am spus:

— Așa consider eu.

— I-ai spus-o?

— Nu chiar pe șleau.

— Atunci, poate că asta a fost eroarea te de judecată, spuse ea zîmbind. Și continuă înainte să-i fi putut răspunde: Pe cînd eram eu... ceea ce ești tu acum, și-a petrecut o seară întreagă străduindu-se să-mi distrugă orice încredere în propria mea inteligență, în utilitatea muncii mele, totul în împrejurări în care eram nevoită să-l cred... În cele din urmă, nervii mi-au cedat. Repetam întruna: „Nu-i adevărat, nu-i adevărat, eu nu sînt așa". Apoi m-am uitat la el și am văzut că zîmbea. Mi-a spus doar atît: „În sfîrșit".

— Mi-ar plăcea să nu aibă aerul că simte atîta bucurie sadică atunci cînd face lucrurile astea.

— Dar tocmai din cauza asta îl crezi. Sau, cum ar zice el, tocmai acesta este motivul pentru care nu ne mai opunem manifestărilor reale de cruzime, atunci cînd se întîmplă să apară în viața noastră.

Mă privi ironic:

— Conspirația aparent sadică împotriva individului, pe care o numim Evoluție. Existență. Istorie.

— Îmi dădeam seama că meta-teatrul voia să exprime ceva în genul ăsta.

— A ținut un curs celebru despre arta ca iluzie ridicată la rang de instituție. Teama noastră ascunsă este ca nu cumva cobaiul să-i fi citit cursul. S-ar fi putut ca tu să-l fi citit. În orice caz, n-am putea face experimentul cu un tînăr intelectual francez.

— El nu e francez?

— Nu. Grec. Dar e născut la Alexandria și a crescut în Franța. Taică-său era foarte bogat. Cosmopolit. Cel puțin așa îmi închipui. Maurice pare să se fi răzvrătit împotriva genului de viață pe care se presupunea că trebuie să o ducă. Pretinde că, inițial, a plecat în Anglia ca să scape de părinți. Să studieze medicina.

— Îl admiri foarte mult, după cum văd.

Aprobă din cap, apoi spuse cu căldură:

— Cred că este cel mai mare profesor din lume. Nu, nu cred. Ştiu.

— Anul trecut cum s-au întîmplat lucrurile?

— Doamne! Ce om îngrozitor! A trebuit să căutăm alt subiect. Nu de la colegiu. Cineva de la Atena.

— Şi Leverrier?

Zîmbi. Un zîmbet plin de afecţiune; o amintire plăcută:

— John!... asta e cu totul altă poveste. Mîine. Acum e rîndul tău. Povesteşte-mi mai multe despre... prietena ta.

I-am povestit cîte ceva despre Alison. Bineînţeles că nu încercasem s-o mint, la Atena. Dar nu-mi dădusem seama cît de mult îmi ascunsese adevăratele ei sentimente faţă de mine.

— Nu mai făcuse înainte nici o altă tentativă de sinucidere?

— Sînt sigur că nu. Întotdeauna păruse o persoană care ştie să ia lucrurile aşa cum sînt.

— Stări depresive...?

— Nu.

— Se întîmplă mai ales la femei. Chiar din senin. Tragedia e că de cele mai multe ori n-o doresc neapărat.

— Nu e cazul ei.

— Avea probabil vreo înclinaţie spre morbiditate. Deşi, de obicei, există unele semne. Şi adăugă: În general e nevoie de mai mult de o simplă despărţire, pentru ca drama să se producă.

— Asta încerc şi eu să-mi spun.

— Cel puţin n-ai minţit-o în nici un fel. Mă strînse consolator de mînă. Nu e vina ta.

Ajunsesem în faţa casei. Era şi timpul, căci primele picături de ploaie începuseră să cadă. Furtuna părea să vină drept peste insulă. June împinse poarta şi am intrat în curte după ea. Ne-am apropiat de casă. June şi-a scos cheia din buzunar şi a descuiat uşa din faţă. În vestibul era lumină, deşi curentul îşi modifica intensitatea din cauza excesului de electricitate din aer. Aproape timid îşi apropie buzele de obrazul meu şi-mi spuse:

— Aşteaptă aici. Poate că doarme. Vin imediat.

Am privit după ea în timp ce urca scara. Dispăru. Am auzit un ciocănit şi am auzit că o striga încet pe Julie. O uşă se deschise; apoi se închise. Linişte. Nu se mai auzea decît tunetul de afară şi bătaia puternică a ploii în fereastră. Trecură vreo două minute, apoi sus, la etaj, uşa invizibilă se deschise din nou.

Julie cobora prima, desculţă, cu un chimono negru peste cămaşa de noapte albă. O clipă se opri, mă privi îngrijorată, apoi coborî scările în goană.

— Oh! Nicholas.

Se repezi în braţele mele. Nu ne-am sărutat. June, rămasă sus, în capătul scării, zîmbea. Julie mă îndepărtă puţin de ea, ca să-mi poată vedea faţa.

— De ce nu mi-ai spus nimic?

— Nu ştiu.

Se lipi din nou de mine, ca şi cum ea ar fi avut nevoie să fie consolată. Am bătut-o uşor pe spate. De sus, June ne trimise, cu vîrful degetelor, o sărutare; din capul scărilor ne dădea binecuvîntarea; apoi dispăru.

— Ţi-a spus June? mă întrebă Julie.

— Da.

— Totul?

— Asta n-am de unde s-o ştiu. Mă strînsese şi mai aproape de ea. Sînt atît de uşurată că s-a terminat totul.

— Încă nu te-am iertat pentru duminică.

Se uită la mine, gravă, implorîndu-mă s-o cred.

— Nicholas, a fost cumplit. Era gata-gata să n-o pot face. Cinstit. Nici nu ştii cît de oribil era pentru mine să ştiu ce urma să se întîmple.

— Dar ţi-ai ascuns teama... dezgustător de bine.

— Numai pentru că ştiam că toată povestea era aproape pe sfîrşite.

— După cîte înţeleg, şi pentru tine este primul an.

— Şi ultimul an. Mi-ar fi imposibil s-o iau de la capăt. Mai ales acum...

Din ochi pleda din nou pentru înţelegere, pentru iertare. Adăugă:

— June era întotdeauna atît de misterioasă. Trebuia să vin să văd despre ce este vorba, ce se petrece aici.

— Îmi pare bine. În sfîrşit.

— Există un lucru în legătură cu care n-am minţit, spuse ea lipindu-se din nou de mine.

— Mă întreb ce-o fi?

Mă ciupi de braţ în semn de reproş.

— Oricum, nu te poţi întoarce la colegiu pe ploaia asta. Şi mi-e groază să stau singură cînd tună şi fulgeră.

— Se nimereşte foarte bine. Nici mie nu-mi place.

Următoarele noastre replici nu au fost spuse în cuvinte; și odată exprimate, mă luă de mînă și mă duse sus. Ne-am oprit în ușa camerei pe care o percheziționasem cu trei zile în urmă. Aici însă ezită și-mi aruncă o privire în care se citea timiditatea, dar și o ușoară ironie la adresa ei înșiși.

— Îți mai amintești ce ți-am spus duminică?

— E mult de cînd m-ai făcut să uit orice altă fată pe care am cunoscut-o vreodată.

Plecă ochii.

— Aici iau sfîrșit vrăjile mele.

— E mult mai bine cînd sîntem Ferdinand și Miranda.

Zîmbi ca și cînd uitase de asta; mă privi insistent, fu pe punctul să spună ceva, se răzgîndi, apoi deschise ușa. Am intrat. În cameră, lampa ardea pe măsuța de la capul patului și obloanele erau închise. Patul era așa cum îl lăsase, cearșaful și macatul țesut de mînă aruncat într-o parte, perna șifonată; lîngă lampă era o scoică folosită ca scrumieră și o carte deschisă. Puteam distinge rîndurile inegale: poezii. Stăteam unul în fața celuilalt, puțin pierduți, timizi, așa cum se întîmplă de obicei celor care așteaptă asemenea clipe de prea multă vreme. Părul îi cădea pe spate, tivul alb al cămășii de noapte îi ajungea pînă aproape de glezne. Se uită prin cameră, ca și cum încerca s-o vadă cu ochii mei și se strîmbă. Se gîndea, probabil, că aș putea privi cu dispreț asemenea simplitate rustică. Am zîmbit, dar timiditatea ei era contagioasă și între noi realitatea se schimbase, nu mai exista ceea ce numise ea „vrăjile" ei: gata cu disimulările, cu provocările și speranțele dezamăgite, cu jocurile perverse care, ciudat, timp de cîteva secunde, acum, privind în urmă, păreau să conțină o paradoxală inocență. Adam și Eva înaintea alungării din rai.

Din fericire, lumea de afară ne-a venit în ajutor. Un fulger puternic. Lumina lămpii pîlpîi, apoi se stinse. Eram învăluiți într-o beznă adîncă. Aproape imediat se auzi un bubuit teribil de tunet. Părea să se rostogolească deasupra capetelor noastre. Zgomotul încă nu se risipise, că și era în brațele mele și ne sărutam cu pasiune. Alt fulger, urmat de un tunet și mai puternic, și mai aproape. Se lipi de mine, speriată ca un copil. Am sărutat-o pe păr, am mîngîiat-o ușor pe spate, încercînd s-o liniștesc.

— Hai să ne așezăm o clipă. Furtuna mă sperie, mărturisi ea.

În întuneric, mă conduse pînă la un scaun de partea cealaltă a patului, lîngă perete. M-am așezat și a venit pe genunchii mei, lipindu-se de mine. Ne-am sărutat din nou. Îmi căuta mîna și-și împleti degetele într-ale mele.

— Povestește-mi despre prietena ta. Ce s-a întîmplat exact?

I-am spus și ei ce-i spusesem lui June cu cîteva minute în urmă.

— A fost un impuls de moment. Eram atît de sătul de Maurice. De voi; de tine. Nu puteam să mai suport să tot dau tîrcoale pe aici.

— I-ai vorbit despre mine?

— I-am spus numai că întîlnisem pe cineva pe insulă.

— Ți s-a părut tulburată?

— Tocmai asta e absurd. De-ar fi părut tulburată! De nu s-ar fi ascuns atît de bine!

Mă strînse încet de mînă, în semn că mă înțelege.

— Și tu n-o doreai deloc?

— Îmi părea rău pentru ea. Dar nici ea nu dădea impresia că e surprinsă.

— Nu mi-ai răspuns la întrebare.

Am zîmbit în întunericul camerei de această bătălie, nu tocmai bine disimulată, între înțelegere și curiozitate feminină.

— Eu mă gîndeam cît de mult aș prefera să fiu cu tine.

— Biata fată! Pot să-mi închipui cum trebuie să se fi simțit.

— Nu era ca tine. Nu lua niciodată nimic în serios. Mai ales bărbații.

— Dar, în cele din urmă, pe tine trebuie că te-a luat în serios.

Mă așteptam la remarca asta; eram pregătit:

— Cred că pentru ea eram mai curînd un simbol. Un simbol a tot soiul de lucruri care nu-i reușiseră în viață. Ultima speranță presupun.

— Ce-ați făcut la Atena?

— Ne-am plimbat, am vizitat cîteva monumente. Am luat masa. Am stat de vorbă. Am băut... cam prea mult. Totul a decurs foarte civilizat... Sau cel puțin așa părea.

Și-a înfipt ușor unghiile în dosul mîinii mele.

— Pot să jur că te-ai culcat cu ea.

— Ai fi furioasă dacă aș fi făcut-o?

Făcu semn că nu, mișcîndu-și ușor capul lipit de obrazul meu.

— Nu. O meritam. Aș înțelege... Dar aș vrea să-mi spui, totuși.

— De ce ești atît de curioasă?

— Pentru că sînt atîtea lucruri despre tine pe care nu le știu.

Am tras aer în piept.

— Poate că ar fi trebuit s-o fac. Probabil că acum ar mai fi fost în viață.

Urmă o scurtă tăcere, după care mă sărută pe obraz.

— Încerc doar să descopăr dacă îmi petrec noaptea cu un măgar cu inima de piatră sau cu un înger cu inima zdrobită.

— Există un singur mod de a afla adevărul.

— Crezi?

Un nou sărut pe obraz. O ţineam strîns în braţe, dar se liberă încet, se ridică şi se îndreptă pe bîjbîite, pipăind tăblia patului. Camera era cufundată în întuneric; nu vedeam absolut nimic. Deodată, lumina unui fulger se strecură printre lamele oblonului. În lumina albăstruie, am zărit-o doar o clipă, lîngă lada de zestre, scoţîndu-şi cămaşa de noapte. Apoi am auzit-o apropiindu-se; bubuitul tunetului, respiraţia precipitată; am întins braţele şi am strîns-o lîngă mine.

Gurile noastre s-au întîlnit şi am început să-i explorez trupul: sînii, pîntecele neted, triunghiul mic acoperit de păr des, coapsele. Aş fi avut nevoie de o mulţime de mîini, nu de una... ca ea să cedeze, să-mi răspundă, să fie a mea. S-a mişcat, s-a oprit o clipă şi apoi a început să-mi descheie cămaşa. Într-o străfulgerare i-am zărit expresia feţei – avea un aer serios, concentrat, asemenea unui copil care dezbracă o păpuşă. Mi-a tras jos cămaşa şi haina pe care o mai aveam pe mine, apoi şi-a încolăcit braţele în jurul gîtului meu, aşa cum făcuse la Moutsa, depărtîndu-se puţin.

— În viaţa mea n-am văzut ceva mai frumos ca tine, am şoptit eu.

— Dar nici nu poţi să mă vezi.

— Dar te simt.

M-am aplecat şi i-am sărutat sînii, apoi am lipit-o de mine şi am sărutat-o din nou. Avea un parfum ciudat, proaspăt şi totodată amărui, un miros de mosc şi în acelaşi timp de portocală, ce părea să se potrivească perfect cu ea, inocentă şi totuşi senzuală. Se desprinse din îmbrăţişarea mea, ca şi cînd ar fi fost epuizată, şi după cîteva clipe şopti:

— Hai să deschidem oblonul. Îmi place mirosul de ploaie.

Se îndepărtă şi îl deschise Mi-am scos repede şi celelalte haine. O clipă mai tîrziu, cînd se îndrepta spre pat, am tras-o încet cu spatele spre mine şi am stat aşa cu faţa spre ploaia puternică de afară, spre acest perete întunecat de aer proaspăt. În sat nu mai era lumină; probabil că fusese un scurt circuit la generator. Un fulger brăzdă cerul înspre continent şi, o clipă, casele de sub noi, îngrămădite una într-alta, zidurile, acoperişurile, pînă şi marea, departe, jos, au fost inundate de o stranie

incandescență violetă. Bubuitul tunetului nu se auzi decît ceva mai tîrziu; furtuna se îndepărta.

Julie se rezemă de mine abandonîndu-și pieptul în dezmierdarea nopții și a mîinilor mele. Am mîngîiat-o pe pîntecele mic și i-am ciufulit părul pubian. Capul ei s-a întors spre mine, apoi și-a ridicat piciorul drept și l-a așezat pe scaunul de lîngă fereastră, în așa fel încît mîna să poată mîngîia mai lesne. Mi-a luat cealaltă mînă și a dus-o spre sîni. Apoi a rămas absolut pasivă, lăsîndu-mă pe mine să o excit – ca și cum ploaia ar fi fost iubitul ei, și noaptea de afară, ca și cum eu trebuia să-i fac acum ceea ce îmi făcuse ea în mare. Picăturile de ploaie săreau de pe pervaz pe mîna mea și pe pielea ei, dar ea nici nu le băga în seamă.

— Mi-ar plăcea să ieșim afară, i-am șoptit eu.

Și-a întors gura sărutîndu-mă ușor, consimțind, dar apoi, mîinile ei le-au găsit pe ale mele, ținîndu-le acolo unde se aflau. Așa voia să fie, luată cu binișorul, cucerită încet. Afară, fulgerele care continuau să brăzdeze cerul începuseră să se îndepărteze într-o altă lume, căci cea adevărată era formată din trupurile noastre, din conștiința existenței celuilalt trup gol. Era așa cum mi-am imaginat că va fi „momentul, Lily Montgomery", această ființă delicată, timidă, gata să leșine, s-a lăsat pradă instinctelor nematurizate încă – mascate de aere și fasoane – cu aerul pervers al fetiței care se uită curioasă la băieți.

Brusc, după o clipă, mi-a luat mîinile și mi le-a așezat pe propiile-i șolduri; mă înlănțuise.

— Ce s-a întîmplat?

— Ești un rău.

— Așa e jocul.

Julie își îngropă fața în pieptul meu.

— Spune-mi, cu ea cum îți plăcea cel mai mult?

M-a făcut să-mi aduc aminte de o vorbă care spunea că la fete tactul în dragoste este în proporție inversă cu nivelul lor de educație. Știam ce va urma.

— De ce vrei să știi?

— Ca să nu fiu mai prejos.

— Te plac așa cum ești.

— Ești așa de mare, șopti ea.

Își strecură mîinile între noi. Ne depărtaserăm puțin. Era feciorelnică și totuși dorea să nu mai fie, să afle mai mult. Șopti din nou:

— Ai ce ne trebuie?

— În haină.

— Ţi-l pun eu?

M-am dus să iau prezervativul, iar Julie s-a oprit lîngă pat. Se făcuse puţină lumină, probabil că norii se mai subţiaseră şi puteam să-i zăresc silueta. A luat cutiuţa, m-a pus să mă aşez la capul patului, a îngenuncheat, s-a aplecat înainte, a scos prezervativul şi mi l-a pus; apoi şi-a plecat capul şi i-a dat un sărut fugar. S-a lăsat pe spate, pe călcîie, cu mîinile încrucişate în poală, cuminte. I-am văzut zîmbetul.

— Mincinoaso! Nu eşti chiar aşa de timidă.

— Nu uita că am petrecut cinci ani la internat, într-o mănăstire; imaginaţia noastră n-a scăpat nimic.

Ploaia se domolise şi în cameră pătrundea aerul proaspăt, mirosul de apă scursă pe piatră, din bazin. Îmi imaginam sute de bazine din care apa se scurgea, în fundul cărora ţiparii se încolăceau de bucurie.

— Şi nu vorbeaţi decît despre cum o să fugiţi de acolo.

Zîmbetul i s-a accentuat, dar nu a spus nimic. Am întins mîna, s-a ridicat şi s-a lăsat peste mine. Tăceam în dialogul trupurilor. Se prefăcea că mă posedă, se retrăgea, mă consola cu un sărut, şi a urmat o tăcere absolută, în nemişcare, o topire în aşteptare. Am rupt vraja şi Julie s-a întins lîngă mine pe patul aspru cu capul pe pernă. Am îngenuncheat şi i-am sărutat trupul aşezat puţin pe o parte, cu un braţ în lături, capul cu un obraz pe pernă. Dar atunci cînd m-am apropiat, s-a lăsat pe spate şi în clipa următoare am pătruns adînc în ea. Era a mea, era altfel decît celelalte femei. Aveam sentimentul că o posedam mai mult decît trupeşte, în această clipă se afla trecutul încărcat de frustrări şi un viitor inerent. Stăteam sprijinit în mîini, peste ea şi ea se uita la mine în întuneric.

— Te ador, i-am spus.

— Şi eu te doresc.

— Întotdeauna?

— Întotdeauna.

Începusem să împing încet – cînd s-a întîmplat ceva curios. Brusc lampa de lîngă pat s-a aprins. Probabil că reparaseră generatorul jos, în sat. Amîndoi am rămas încremeniţi, caraghioşi, ca doi străini speriaţi, cu privirea atît de jenată, încît a trebuit să zîmbim. Îmi plimbam privirea peste trupul ei subţire, spre locul unde eram înlănţuiţi, înapoi spre chipul ei. Am simţit-o tulburată

şi timidă, dar apoi a închis ochii şi şi-a întors capul într-o parte. Dacă aşa voiam eu...

Împingeam din ce în ce mai tare. Şi-a încrucişat braţele în spatele capului, ca şi cum ar fi fost lipsită de apărare, de două ori expusă, la dispoziţia mea; acea moliciune caldă, supusă în toate, în afara coapselor. Se auzea un scîrţîit subţire, ritmic, de undeva din rama patului. Părea atît de mică, fragilă, provocînd acea brutalitate pe care, spunea ea, o simţise în bisericuţa de la Moutsa. Mîinile i s-au crispat de parcă într-adevăr aş fi făcut-o să sufere. Veneam, era prea devreme, dar nu mai rezistam. Îmi ziceam că e mult prea repede pentru ea, dar chiar în clipa cînd simţeam că voi sfîrşi şi eram pe cale să abandonez, ea şi-a înălţat dintr-o dată braţele, chemîndu-mă: o scurtă mişcare convulsivă. Apoi am fost atras cu putere în jos întîlnindu-i gura.

Am mai stat puţin îmbrăţişaţi în liniştea adîncă a casei, apoi ne-am separat şi m-am întins lîngă ea. Julie a întins mîna spre întrerupător şi ne-am aflat iar în întuneric. Se întorsese cu faţa în jos şi o mîngîiam simţind de data asta o euforie de nedescris. Nu mă aşteptam ca acest moment să ne aparţină atît de total şi de egal, atît de plin de promisiuni ca şi pielea de-a lungul căreia mă plimbam. Nu credeam că poate fi capabilă de atîta dăruire. Trebuia să-mi fi dat seama că Julie, mai puţin extrovertită decît June, care-mi dăduse senzaţia că se bucură de dragoste, era la fel ca sora ei. Ştiam că ne va fi bine împreună în viitor. Tunetele se îndepărtau şi afară se luminase, pe cînd luna îşi făcea loc printre nori. Nu numai această furtună se îndepărtase, dar şi toate celelalte, şi noi stăteam culcaţi unul lîngă celălalt în liniştea paradisului regăsit.

Trecuseră vreo cinci minute. Stăteam tăcuţi; nu aveam nevoie de cuvinte. Dar brusc se ridică, se aplecă o clipă peste mine şi mă sărută în fugă. Apoi, cu faţa încă aplecată spre mine, într-un nor de păr ce-i cădea în valuri peste faţă, zîmbind, îmi spuse:

— Nicholas, promiţi că ai să-ţi aminteşti toată viaţa ceva în legătură cu seara aceasta?

Mi-a venit să rîd.

— Ce?

— Că important e şi cum, nu numai de ce.

Continuam să zîmbesc.

Ezită o clipă, ca şi cum ar fi fost un fel de formulă pe care ar fi dorit s-o repet. Apoi, deodată, se întoarse şi sărind din pat îşi luă chimonoul. Ar fi trebuit să reacţionez mai prompt, cel puţin

la gestul rapid cu care a apucat veşmîntul, dacă nu la tonul vocii şi la expresia feţei cînd se aplecase asupra mea în pat – o seriozitate care nu avea nimic cu naivitatea cu care o confundasem eu la început. M-am ridicat şi m-am proptit în cot.

— Unde te duci?

Nu mi-a răspuns imediat, dar s-a întors şi m-a privit în timp ce-şi lega chimonoul. Cred că încă îi mai persista o umbră de zîmbet pe faţă.

— La judecată.

— La ce?

Totul s-a petrecut cu o incredibilă repeziciune. Se depărtase înainte ca eu să fi putut înregistra schimbarea din vocea ei, absenţa totală a oricărei urme de inocenţă.

— Julie?

La uşă se întoarse şi, lăsînd o mică pauză ca actriţele care vor să impresioneze publicul cu ultima replică înainte de ieşirea din scenă, rosti:

— Nu mă cheamă Julie, Nicholas. Şi-mi pare foarte rău că nu putem oferi şi tradiţionalele flăcări.

De data asta am sărit în capul oaselor. Flăcări? Ce flăcări? Dar înainte să pot scoate o vorbă, dăduse uşa de perete şi ieşise afară. Odaia fu brusc inundată de lumină. Cîţiva oameni năvăliră în cameră.

59

Erau trei, în pantaloni închişi şi pulovere negre pe gît. Apăruseră atît de brusc, încît nu avusesem decît timpul să mă acopăr cu cearşaful. Primul era Joe. Se repezi asupra mea chiar cînd deschideam gura să strig. Îmi puse brutal palma peste gură şi mă împinse înapoi cu toată puterea. Probabil că unul dintre ceilalţi aprinse din nou lampa de la capul patului. La lumina ei am văzut o figură cunoscută: ultima oară o văzusem sus pe creastă şi omul purta atunci o uniformă germană, jucînd rolul lui Anton. Cel de-al treilea era marinarul blond pe care îl întîlnisem la Bourani, duminica precedentă. Încercam să-l îndepărtez puţin pe Joe ca s-o văd pe Julie. Tot nu puteam accepta ideea că nu e vorba de un coşmar. Trăiam opera unui legător fantezist care intercalase

pagini din Kafka într-un roman de D.H. Lawrence. Dar n-am putut să văd decît spatele lui Julie pe cînd ieşea din cameră. Cineva o întîmpină în uşă; un braţ o cuprinse de după umeri, ca şi cînd tocmai scăpase cu viaţă dintr-un accident de avion şi o trase afară din cameră. Acum n-o mai puteam vedea.

Am început să mă zbat cu putere, dar prevăzuseră această reacţie şi se înarmaseră cu o coardă. În treizeci de secunde am fost legat burduf şi întins pe pat cît eram de lung, cu faţa în jos. Nu ştiu sigur dacă le strigam tot soiul de vorbe murdare sau dacă le gîndeam numai, dar mi-au pus căluş la gură. Cineva mă acoperi cu cearşaful. Am reuşit să întorc puţin capul, atît cît să pot vedea uşa.

În prag, apăru o nouă siluetă. Conchis. Ca şi ceilalţi, era şi el îmbrăcat tot în negru. Nu avuseseră flăcări, în schimb aveau demoni veniţi din infern. Se apropie şi privirea mea furibundă o întîlni pe a lui, total golită de orice expresie. Încercam să-i strig în faţă toată ura pe care o resimţeam pentru el, chinuindu-mă să scot sunete pe care să le poată înţelege.

Mi-am amintit deodată incidentul din timpul războiului pe care mi-l povestise: camera de la capătul culoarului, un om întins pe masă, castrat. Ochii mi se umplură de lacrimi, de furie şi umilinţă. Ştiam acum ce-mi amintise ultima privire a lui June. Era cea a unui chirurg care tocmai a terminat o operaţie dificilă; care îşi scoate mănuşile de cauciuc, aruncînd o ultimă privire asupra cusăturii. Judecată... Flăcări... Erau nebuni cu toţii, asta era singura explicaţie şi Julie era cea mai vicioasă dintre toţi, nerușinată, degenerată...

„Anton" îi întinsese lui Conchis o mică trusă din care acesta scoase o seringă hipodermică, verifică dacă e umplută corect, apoi, aplecîndu-se spre mine, mi-o arătă.

— N-o să te mai speriem, tinere. Acum vrem să te adormim. Va fi mai puţin dureros pentru tine. Te rog, nu te mai zbate.

Îmi veni în minte imaginea absurdă a teancului de lucrări încă necorectate. Joe şi celălalt mă forţară să mă întind pe pat şi-mi strînseră braţul stîng ca într-o menghină. După cîteva eforturi zadarnice, am încetat să mai opun vreo rezistenţă. Un tampon de vată muiat în alcool; înţepătura acului în antebraţ. Am simţit morfina – sau altceva de genul ăsta – intrîndu-mi în sînge; acul scos şi din nou tamponul îmbibat în alcool. Conchis se îndreptă, mă urmări o clipă, apoi se întoarse şi puse seringa la loc în trusă.

Eram nevoit să accept evidența: mă aflam printre oameni pentru care nu existau nici legi, nici limite.

Un satir, cu o săgeată în inimă.

Mirabella. *La Maîtresse-Machine*; o mașină oribilă a cărei înfățișare în carne și oase este și mai hidoasă.

Trecuseră trei minute, poate. Apoi June apăru în prag. Nu-mi aruncă nici o privire. Era îmbrăcată și ea tot în negru, bluză neagră și pantaloni negri. Furia mă cuprinse din nou cînd mi-am amintit că purtase aceleași haine cînd venise la colegiu; știa deci de atunci ce avea să se întîmple. Și toate astea după ce le vorbisem de moartea lui Alison. June traversă camera. Părul îl avea acum legat cu un fular negru de voal. Liniștită, începu să umple valiza cu hainele din dulap. Capul îmi vîjîia. Figuri, obiecte, tavanul, toate deveneau ireale; mă scufundam adînc, tot mai adînc, într-o prăpastie neagră de șoc, de zădărnicie, de imposibilitate de a mă răzbuna.

60

În următoarele cinci zile n-am mai avut nici un fel de noțiune a timpului. Cînd m-am trezit prima dată, nu știam cîte ore trecuseră. Îmi era foarte sete și cred că asta mă trezise, de fapt. Îmi amintesc vag cîte ceva: că am fost mirat să constat că eram îmbrăcat cu pijamaua mea – deși nu mă aflam în camera mea de la colegiu; apoi descoperisem că mă aflam undeva pe apă, într-o cabină, pe un vas. Era cabina din față a unui iaht, o încăpere care se îngusta la un capăt. Nu voiam să mă trezesc, nu voiam să mă gîndesc, nu voiam nimic decît să adorm din nou. Marinarul blond cu părul tuns scurt care, după toate aparențele mă așteptase să mă trezesc, îmi întinse un pahar cu apă. Îmi era atît de sete, încît nu am putut să nu beau apa, deși am observat că era suspect de tulbure. Probabil că am adormit din nou.

Același marinar mă conduse mai tîrziu la toaletă, și îmi amintesc că a fost nevoie să mă sprijine: mă poticneam ca un om beat. Și am adormit șezînd pe scaunul de la W.C. Existau, bineînțeles, hublouri, dar erau acoperite cu capace metalice prinse în șuruburi. I-am pus două sau trei întrebări dar n-a scos o vorbă; n-am acordat însă nici o importanță faptului.

M-am trezit din nou, o dată sau poate chiar de două ori, în împrejurări diferite. De data asta eram într-o cameră, într-un pat adevărat; de fiecare dată era noapte sau dacă era lumină, era lumină electrică, siluete estompate, voci înfundate; și iar întuneric.

Dar într-o dimineață – sau cel puțin mie mi s-a părut că era dimineață, deși s-ar fi putut foarte bine să fie și miezul nopții, n-aveam de unde să știu căci ceasul mi se oprise – am fost trezit de marinarul blond care îmi devenise dădacă și care m-a ridicat pe marginea patului, m-a pus să mă îmbrac și să merg în sus și în jos prin cameră de vreo douăzeci-treizeci de ori. Lîngă ușă mai era cineva, o persoană pe care nu o mai văzusem pînă atunci.

Mi-am dat seama că fresca extraordinară ce acoperea peretele văruit din fața patului, și pe care eu credeam că o văzusem doar în vis, era de fapt reală. O siluetă neagră de dimensiuni uriașe, un soi de schelet viu, ca ororile din Buchenwald, stătea pe jumătate întins peste ceva care semăna a iarbă sau poate flăcări arătînd cu mîna descărnată spre o mică oglindă atîrnată pe perete; mă îndemna, presupun, să mă privesc în ea, și să consider că trebuie să mor. Figura osoasă avea o expresie intensă, stranie împletire de ferocitate și spaimă și îmi era imposibil s-o privesc fără să mi se facă frică; căci îmi dezvăluia cîte ceva și despre mintea care o plăsmuise și care ghidase mîna pictorului. Era evident că fresca fusese pictată recent.

O bătaie în ușă. O a treia persoană intră în cameră, aducînd o tavă cu o cană mare de cafea. O aromă minunată, de cafea adevărată, nu searbăda cafea „turcească" pe care o beau grecii. Pe tavă mai erau și chifle, unt și marmeladă de gutui, o farfurie cu ouă prăjite și șuncă. Am fost lăsat singur. În ciuda situației în care mă aflam, a fost una din mesele cele mai gustoase din viața mea. Fiecare aromă avea intensitate, acuitate proustiană. Am descoperit că îmi era îngrozitor de foame și am mîncat tot ce era pe tavă, am băut cafeaua pînă la ultima picătură și la sfîrșit mi-am dat seama că aș fi putut să o iau de la început. O mînă grijulie pusese pe tavă un pachet de țigări americane și chibrituri.

Am privit cu atenție în jur. Eram îmbrăcat cu unul din tricourile mele și niște pantaloni de catifea reiată pe care nu îi mai purtasem din iarnă. Tavanul înalt și boltit era cel al unei cisterne construite sub o casă; pereții fără ferestre, deși uscați, erau totuși pereți subterani. Încăperea avea lumină electrică. Într-un colț: o valiză

mică – a mea – și, mai încolo haina mea atîrna de un cui bătut în perete.

Zidul de cărămidă de care era rezemată masa fusese construit de curînd. Se tăiase în el o ușă grea de lemn masiv, fără clanță, fără vizor și fără broască; nu se vedeau nici măcar balamalele. Am împins-o. Era blocată pe dinafară cu un zăvor sau cu vreo bară transversală. O masă mai mică, triunghiulară, ocupa un colț al încăperii – era un lavoar demodat, și dedesubt un vas ce suplinea lipsa instalațiilor sanitare. Am răscolit prin valiză: o cămașă curată, un rînd de lenjerie de corp, un pantalon de vară. Mi-am găsit aparatul de ras și pămătuful, ceea ce mi-a sugerat că aș putea aprecia durata timpului care trecuse după cît de mult îmi crescuse barba.

M-am dus să mă privesc în oglindă. O barbă de cel puțin două zile. Propria-mi figură mi se părea ciudată: descompusă și neobișnuit de indiferentă. M-am așezat pe pat și am studiat din nou fresca macabră de pe perete: un cap de mort în celula unui condamnat la moarte. Și imediat mi-a venit în minte ideea că mi se oferise masa cea din urmă, înainte de executarea sentinței. Un simulacru de execuție era ultima umilire la care mai puteam fi supus.

În spatele tuturor întîmplărilor se afla groaznica, ultima trădare de neiertat a lui Julie... Lily... sau cum o cheamă. Nu numai pe mine mă trădase, ci trădase toate sentimentele frumoase. Am început din nou să mă gîndesc la ea ca la Lily, poate pentru că acum primul personaj pe care îl jucase mi se părea cel autentic, mai veridic pentru că era evident mai fals decît celelalte. Am încercat să îmi imaginez ce era în realitate – desigur o actriță deosebit de înzestrată... și deosebit de imorală, pe deasupra. Numai o prostituată s-ar fi putut comporta ca ea; două prostituate, căci eram convins că și soră-sa, June-Rose, ar fi fost gata să joace și ea oribila scenă a seducției din final. Probabil că ar fi vrut astfel să mă umilească de două ori mai mult.

Toate poveștile lor nu fuseseră decît minciuni sau curse pe care mi le întinseseră. Scrisorile erau falsuri – și se îngrijiseră să nu le pot descoperi. Trebuia să accept adevărul: toată corespondența îmi fusese interceptată, toate scrisorile pe care le scrisesem sau pe care le primisem. Și de aici nu se putea trage decît o singură concluzie, sinistră: că știuseră totul despre Alison de la bun început. Cînd Conchis mă sfătuise să mă întorc în Anglia și să mă însor cu ea, știa că Alison murise; și o știuse și Lily. Nu m-am

oprit aici cu deducţiile mele. Prăpastia era adîncă şi căzusem în abisul de dincolo de realitate. Compuseseră cîteva tăieturi din ziar referitoare la cele două surori ; dacă era aşa... M-am repezit la haină şi am căutat în buzunarul unde pusesem scrisoarea de la Ann Taylor după ce o citise „June". Era tot acolo. Am studiat scrisoarea şi cele două tăieturi din ziar prinse de ea, căutînd vreun indiciu că şi ele erau false... în zadar. Mi-am adus aminte de celălalt plic pe care îl lăsasem în camera mea, pe care ei nu i-l arătasem şi pe care Alison scrisese numele meu ; mica şi patetica împletitură de flori uscate... Pe aceasta numai de la Alison le-ar fi putut avea.

Alison.

M-am privit cu atenţie în oglindă şi, deodată, realitatea morţii lui Alison – simbol al cinstei, al loialităţii ei – deveni singura ancoră care mă mai ţinea. Dacă şi ea, dacă ea... totul era pierdut. Viaţa nu era nimic altceva decît un înspăimîntător complot. M-am străduit să privesc înapoi pentru a o regăsi pe Alison, să fiu absolut sigur de ea, dincolo de puterea ei de a iubi şi de a urî, dincolo de toată corupţia lor. Dar nu am reuşit decît să mă scufund într-un abis de presupuneri nebune. Dacă toată viaţa mea în acest ultim an fusese opusul a ceea ce Conchis mi-a repetat de atîtea ori – de atîtea ori pentru a mistifica şi mai mult viaţa în general ? Adică opusul unui şir de întîmplări. Apartamentul din Russell Square... dar îl obţinusem răspunzînd unui anunţ din „New Statesman". Prima întîlnire cu Alison, în seara aceea... dar aş fi putut foarte bine să nu mă fi dus la petrecere, să nu fi aşteptat acele cîteva minute la uşă... şi Margaret, Ann Taylor, toţi ceilalţi... Ipotezele se adunau una peste alta într-un teanc înalt care se surpa.

Continuam să mă uit în oglindă. Încercau să mă înnebunească, să mă supună unui fel de spălare a creierului. Dar eu mă agăţasem de realitate din toate puterile. Şi mă mai agăţasem de ceva : găsisem la Alison ceva ca un minuscul cristal limpede de eternă loialitate. Ca o lumină în întunericul nopţii. Ca strălucirea tremurîndă a unei lacrimi. Absoluta incapacitate a lui Alison de a fi crudă. Şi lacrimile, care o clipă mi-au umezit ochii, erau o amară garanţie că nu mă puteam îndoi de moartea ei.

Nu erau numai lacrimi pentru Alison, ci şi lacrimi de furie. Conchis şi Lily ştiau că murise şi totuşi făcuseră să crească în mine o nouă îndoială, folosind această speranţă, deşi ştiau că

este imposibilă, spre a mă tortura; pentru a proceda, din motive de neînțeles, la o nemiloasă vivisecție a creierului meu.

Ca și cînd nu urmăreau decît să mă pedepsească; să mă pedepsească și iarăși să mă pedepsească. Fără nici un drept, fără nici o rațiune.

Stăteam întins, cu mîinile sub cap.

Îmi reveneau în minte frînturi din lucruri pe care le spuseseră și care acum mi se părea că aveau un dublu sens; o permanentă ironie dramatică. Aproape fiecare frază rostită de Conchis sau de Lily nu era altceva decît o ironie; pînă la acest din urmă dialog cu „June" referitor la halucinații și la psihiatrie.

Pentru week-end-ul acela... își schimbaseră planurile, desigur, ca să îmi lase un timp plauzibil pentru a primi „scrisoarea de referință" din partea băncii. Mă reținuseră o clipă la marginea prăpastiei pentru a mă împinge apoi cu și mai multă brutalitate în ea.

Noi și noi imagini ale lui Lily, ale lui Lily din faza Julie, mi se perindau prin fața ochilor; clipe de dragoste, și alte momente de drăgălășenie, sinceritate, reacții spontane, ce nu ar fi putut fi regizate și care nu puteau izvorî decît dintr-o perfectă identificare cu rolul interpretat. M-am întors chiar la vechea mea teorie de la început, că își juca rolul sub puterea hipnozei. Dar era de neconceput.

Mi-am mai aprins o țigară, încercînd să mă gîndesc la prezent. Dar totul mă împingea înapoi la aceeași furie, la aceeași profundă umilire. Un singur gînd mă mai putea liniști: gîndul de a o umili și eu pe Lily la rîndul meu. Îmi venea să mor de ciudă că nu mă purtasem mai violent cu ea. Acesta era de fapt afrontul cel mai mare pe care mi-l făcuseră: folosiseră împotriva mea și bruma de decență care îmi mai rămăsese.

Se auzi un zgomot afară și ușa se deschise. Marinarul cel blond intră în cameră, urmat de un alt bărbat. Purtau aceleași bluze și aceiași pantaloni negri și pantofi negri de gimnastică. În spatele lor intră „Anton". De data aceasta purta un halat alb de doctor; creioanele în buzunarul de la piept, voce clară cu puternic accent german; părea un doctor de gardă care își face vizita. Am observat că nu mai șchiopăta.

— Cum vă simțiți?

L-am privit, străduindu-mă să-mi păstrez calmul.

— Minunat. Gust fiecare minut cu mare plăcere.

Privi spre tava cu gustarea de dimineață.

— Mai doriți puțină cafea?

Am făcut din cap semn că da. Făcu un gest cu mîna spre celălalt bărbat care ieși cu tava. „Anton" se așeză pe scaun, lîngă masă, iar marinarul se rezemă ușor de tocul ușii. În spatele lui era un coridor lung și la capăt se zăreau treptele care duceau spre lumină. Era o cisternă mult prea mare pentru a aparține unei case particulare de pe insulă. „Anton" mă privea cu atenție. Am refuzat să vorbesc și un timp am stat așa în tăcere.

— Sînt doctor. Am venit să vă examinez.

Mă studie o clipă.

— Vă simțiți... nu prea rău? M-am rezemat de perete și l-am privit fix. Mă amenință ușor cu degetul. Vă rog răspundeți.

— Grozav îmi place să fiu umilit. Ador să văd o fată care îmi place călcînd în picioare orice urmă de demnitate umană. De fiecare dată cînd imbecilul ăla bătrîn îmi mai spune o minciună simt fiori de extaz pe șira spinării. Și acum unde dracu mă aflu? întrebai eu strigînd.

Îmi dădea impresia că nici măcar nu aude ce îi spun; nu îl interesa decît comportarea mea.

— E bine. V-ați trezit.

Stătea pe scaun picior peste picior, cu bustul ușor lăsat pe spate; perfectă imitație a unui doctor în cabinetul său.

— Unde e tîrfa aia?

Părea că nu înțelege.

— Lily, Julie. Sau cum o cheamă.

— Tîrfă înseamnă prostituată? întrebă el zîmbind.

Am închis ochii. Capul începea să mă doară. Trebuia să îmi păstrez calmul. Marinarul din ușă întoarse capul; celălalt bărbat apăruse pe treptele de la capătul coridorului, cu o tavă în mînă; intră în cameră și puse tava pe masă. „Anton" umplu o ceașcă pentru mine și una pentru el. Marinarul mi-o aduse pe a mea. Anton și-o bău repede pe a lui.

— Prietene, te înșeli. Este o fată cumsecade. Foarte inteligentă. Foarte curajoasă. Da, da...

Contrazicea surîsul meu batjocoritor.

— Curajoasă, da.

— Tot ce vreau să vă spun este că în clipa în care voi ieși de aici fac un scandal de o să vă ia mama dracului pe toți și o să regretați pînă în ziua de apoi că...

Ridică mîna într-un gest calm, iertător.

— Mintea dumneavoastră nu e bine. V-am dat multe sedative zilele astea.

Mi-am oprit respirația.

— Cîte zile?

— E duminică.

Pierdusem deci trei zile: mi-am amintit de nenorocitele alea de lucrări scrise. Băieții, ceilalți profesori... nu se putea ca toată școala să fie în cîrdășie cu Conchis. Eram buimăcit mai mult de îndrăzneala loviturii, de enormitatea abuzului pe care și-l permiseseră, decît de efectul sedativelor pe care mi le administraseră. Își permiseseră să calce în picioare legile, cerințele meseriei mele, respectul datorat morților, tot ce dă omenirii aspectul ei cotidian, obișnuit, tot ce îi conferă sens și stabilitate. Nu era numai negarea propriei mele lumi, ci și a ceea ce crezusem eu că este lumea lui Conchis.

L-am privit fix pe Anton:

— Probabil că ăsta e genul de umor pe care îl apreciați voi, nemții.

— Sînt elvețian. Și mama mea e evreică, dacă vă interesează.

Sub sprîncenele negre, stufoase, ochii îi zîmbeau cu amuzament.

Am agitat ușor puțin cafeaua ce mai rămăsese în ceașcă, și brusc i-am aruncat-o în față, pătîndu-i halatul. Scoase o batistă și se șterse pe față apoi spuse ceva omului de lîngă el. Nu părea furios. Ridică din umeri, apoi se uită la ceas.

— Este zece și treizeci și... opt. Astăzi va avea loc procesul și trebuie să fiți treaz... Deci, foarte bine.

Făcu un semn spre petele de pe halat.

— V-ați trezit!

Se ridică în picioare.

— Proces? am întrebat eu.

— Foarte curînd ne vom duce acolo și ne veți judeca.

— Vă voi judeca eu?

— Da. Credeți că aici e un fel de închisoare. Deloc. Este... cum îi spuneți, camera unde locuiește judecătorul?

— Cabinetul judecătorului.

— Ah! Cabinet. Așa că poate doriți...

Făcu un semn spre bărbie.

— Iisuse!

— Va fi multă lume acolo.

Îl priveam cu neîncredere.

— Veți arăta mai bine.

Renunță.

— Cum vreți. Adam...

Rosti numele cu accentul pe silaba a doua și îmi făcu un semn cu capul spre marinarul blond:

— Adam va reveni în douăzeci de minute să vă pregătească.

— Să mă pregătească?

— Nu e nimic, avem un mic ritual. Nu pentru dumneavoastră. Pentru noi.

— Noi?

— Foarte curînd veți înțelege tot.

Îmi părea rău că nu păstrasem cafeaua să i-o arunc în față acum.

Zîmbi, se înclină și ieși. Ceilalți doi au închis ușa după ei și am auzit zgomotul zăvorului. Am privit fix la scheletul de pe perete. În felul lui macabru părea să îmi spună și el același lucru: Foarte curînd vei înțelege. Totul.

61

Mi-am întors ceasul; peste exact douăzeci de minute, cei trei oameni s-au întors, îmbrăcați în aceeași ținută ca mai înainte. Îmbrăcămintea lor neagră, ca uniformele fasciste, îi făcea să pară și mai agresivi decît erau în realitate, căci nu era nimic deosebit de brutal în expresia figurilor lor. Blondul Adam se postă în fața mea. Avea în mînă un soi de valijoară mai neobișnuită.

— Vă rog... nu luptați.

Puse valijoara pe masă și scoase din ea două perechi de cătușe. Am întins mîinile cu un gest sfidător și l-am lăsat să mă lege de ceilalți doi oameni ce se postaseră lîngă mine, de o parte și de alta. După care scoase un căluș negru cu o formă curioasă, o legătură concavă cu o bucată groasă de burete în care trebuia să muști.

— Vă rog... pun asta. Nu doare.

Am avut amîndoi o ușoară ezitare. Eram hotărît să fiu calm, să nu mă împotrivesc și să aștept cînd aș fi putut să pocnesc pe cineva pe care țineam cu tot dinadinsul să îl lovesc. Întinse cu un gest nesigur călușul. Am ridicat indiferent din umeri. Am mușcat buretele; avea gust de dezinfectant. Adam îmi legă călușul cu

dibăcie, apoi scoase din valijoară o bucată lată de leucoplast şi lipi cîteva bucăţi la marginea călușului ca să îmi stea strîns pe piele. Acum regretam că nu mă bărbierisem.

Operaţia care a urmat mă miră şi mai mult. Adam îngenunche şi ridicîndu-mi pantalonul deasupra genunchiului drept îl prinse cu o jartea elastică. Apoi m-au ridicat în picioare. Cu un gest liniştitor – n-aveam, se pare de ce să mă alarmez – Adam îmi ridică puloverul peste cap şi îl trase în spate pînă rămase agăţat de încheieturile mîinilor. După care îmi descheie cămaşa şi îmi dezgoli umărul stîng. Scoase din valijoară două panglici albe, late de vreo trei centimetri, pe care erau cusute două rozete roşii ca sîngele. Legă una în jurul pulpei şi o trecu pe cealaltă pe sub braţ şi peste umărul gol. Apoi, îmi lipi în mijlocul frunţii o pată neagră de leucoplast, un cerc, cu un diametru de trei centimetri. Şi la urmă, cu un nou gest liniştitor, îmi acoperi capul cu un sac negru. Am fost o clipă tentat să mă opun, dar era prea tîrziu. Am pornit. Am simţit o mînă pe fiecare braţ.

La capătul coridorului s-au oprit. Adam îmi spuse:

— Încet aici. Mergem sus.

Mă întrebam dacă „sus" înseamnă „în casă" sau era numai engleza lui incorectă.

Am păşit cu grijă înainte şi, cînd am terminat de urcat, mi-am dat seama că ieşisem la soare. Îi simţeam căldura pe piele, deşi sacul care îmi acoperea faţa nu lăsa să filtreze decît o palidă rază de lumină. Parcursesem, probabil, vreo două-trei sute de metri. Mi s-a părut că simt mirosul mării, dar nu eram sigur. Mă tot aşteptam să îmi simt brusc spatele lipit de un zid şi să descopăr că mă aflu în faţa unui pluton de execuţie. Dar ne oprirăm din nou şi o voce zise:

— Acum, jos.

Mi se dădu destul timp ca să pot coborî încet treptele – mai multe decît urcasem – şi aerul deveni deodată foarte rece. La un moment dat am cotit pe un coridor, am mai coborît nişte trepte şi în cele din urmă, judecînd după rezonanţa paşilor, mi-am dat seama că intrasem într-o cameră mare. În aer plutea un miros ciudat, neliniştitor, de lemn ars şi de smoală. Ne-am oprit; cineva îmi scoase sacul de pe cap.

Mă aşteptam să văd oameni. Eram singur cu cei trei paznici ai mei. Ne aflam la unul din capetele unei uriaşe încăperi subterane, un soi de cisternă enormă, cam de dimensiunile unei biserici mai mici, cum se pot vedea uneori sub vechile castele dărăpănate

turco-veneţiene din Pelopones. Mi-am amintit că văzusem una asemănătoare iarna trecută, cînd fusesem la Pylos. Şi, într-adevăr, cînd m-am uitat în sus am văzut două conducte groase ale căror orificii superioare fuseseră probabil astupate la nivelul solului.

La celălalt capăt al încăperii se afla o mică estradă şi, pe estradă, un tron. În faţa tronului, o masă sau, mai bine zis, trei mese puse cap la cap, ca o semilună plată acoperită cu pînză neagră. În spatele mesei se aflau douăsprezece scaune negre şi, în mijloc, un al treisprezecelea loc, un spaţiu liber.

Pereţii fuseseră văruiţi pînă la o înălţime de vreo cinci metri şi deasupra tronului era pictată o roată cu opt spiţe. Lîngă peretele din dreapta, între masă şi tron, cîteva rînduri de bănci, aşezate în amfiteatru, evocau boxa juraţilor dintr-o sală de tribunal.

Exista un lucru absolut ciudat în această stranie sală de judecată. Lumina provenea de la un şir de torţe aprinse fixate pe pereţii laterali. Dar în fiecare colţ, în spatele tronului, se afla o baterie de proiectoare îndreptate asupra mesei în formă de semilună. Nu erau aprinse, dar simpla prezenţă a cablurilor şi a lentilelor proiectoarelor sporea atmosfera sinistră, şi aşa destul de alarmantă a acestei încăperi ce îţi amintea de Ku Klux Klan. Nu arăta a sală în care se face dreptate, ci, mai curînd, a sală în care se face nedreptate, un fel de Star Chamber ca în secolul al XI-lea; un complet de judecată din timpul Inchiziţiei.

Am fost împins uşor înainte, m-au dus de lîngă perete dincolo de masă şi m-au condus spre tron. Mi-am dat deodată seama că acolo aveau de gînd să mă aşeze. S-au oprit ca să mă pot urca pe estradă; vreo cinci trepte duceau la o mică platformă pe care era tronul. Nu era un tron adevărat, ci, ca şi estrada de lemn, un accesoriu de recuzită, vopsit negru, cu braţele şi spătar în ogivă, încadrat de două coloane. În mijlocul panoului de lemn solid un ochi alb ca acela pe care pescarii din Mediterana îl pictează pe prova bărcilor lor pentru a alunga deochiul. Pe scaun se afla o pernă roşie. M-au aşezat acolo.

Imediat după aceea, cei doi gardieni, de care eram legat, îşi scoaseră cătuşele şi le prinseră de cele două braţe ale tronului. M-am uitat în jos: picioarele scaunului erau fixate cu şuruburi solide în scîndurile platformei. Am mormăit sub călăşul de la gură, dar Adam scutură din cap: trebuia să privesc, nu să vorbesc. Ceilalţi doi gardieni se aşezară în spatele tronului, pe prima treaptă a estradei. Adam, servitor fidel – şi dement – mai verifică o dată cătuşele, îmi trase în jos cămaşa cu o mişcare a umărului

încercasem să mi-o pun la loc, apoi coborî treptele. Jos se întoarse, așa cum, la biserică, te întorci cu fața spre altar, și se înclină ușor. Apoi ocoli masa și ieși din sală prin ușa din cealaltă extremitate. Am rămas pe scaun, singur, numai cu cei doi gardieni, nemișcați și tăcuți în spatele meu; nici un zgomot în afară de trosnetul ușor al torțelor arzînde.

Am privit în jur, forțîndu-mă să observ totul cu calm și indiferență. Mai existau și alte semne cabalistice. Pe peretele din dreapta era o cruce – dar nu cruce creștină, căci capătul de sus era rotunjit, ca o pară așezată invers; la stînga, față în față cu crucea era un trandafir roșu închis, singura pată de culoare în această cameră alb-negru. La celălalt capăt, deasupra unicei uși a sălii, era pictată o mînă imensă, neagră, laba mîinii stîngi, pînă la încheietură, cu arătătorul și degetul mic ridicate și cele două degete din mijloc și degetul mare îndoite sub palmă. Camera era evident decorată conform unui ritual; și mie toată viața îmi fusese silă de ritualurile de orice fel. Îmi repetam necontenit aceeași frază: păstrează-ți demnitatea, păstrează-ți demnitatea, păstrează-ți demnitatea. Îmi dădeam seama cît eram de ridicol cu panglicile, rozetele și ochiul de ciclop din frunte. Trebuia totuși să fac un efort să nu devin ridicol.

Deodată inima îmi sări din piept.

O formă înspăimîntătoare.

Brusc, și fără zgomot, în ușa din celălalt capăt al sălii apăruse Herne Vînătorul. Un zeu neolitic, spirit al întunericului și al pădurilor nordice, negru și rece ca fierul, venit din timpuri străvechi.

Un om cu cap de cerb apăruse în ușă; siluetă gigantică, imagine de neuitat, profilîndu-se pe peretele văruit al coridorului slab luminat din spatele său. Coarnele erau enorme, negre ca ramurile de migdal. Și omul era îmbrăcat în negru din cap pînă în picioare, numai ochii și nările fuseseră conturate cu alb. Stătu un timp nemișcat, ca și cum mi-ar fi lăsat un răgaz să mă pătrund de prezența sa, apoi se apropie încet de masă și se opri puțin în mijlocul sălii, cu ținuta-i maiestuoasă și, în cele din urmă, se așeză în extrema stîngă. Între timp, avusesem răgazul să observ mănușile negre, pantofii negri ce ieșeau de sub sutana strîmtă, precum și faptul că enorma-i mască părea să îl stînjenească.

Frica pe care o resimțeam era aceeași frică veche: nu îmi era frică de apariția din fața mea, ci de motivul ce se ascunde în spatele acestei deghizări. Nu de mască mă temeam căci în secolul nostru, secolul romanelor de anticipație, sîntem prea siguri de

realitatea ştiinţifică pentru a nu fi imuni la teama de supranatural, şi nu ne mai speriem de o mască, ci de ce se ascunde în spatele ei. Eterna sursă a tuturor spaimelor, a tuturor ororilor, a tuturor răutăţilor e omul.

Altă siluetă apăru şi se opri în uşă, aşa cum aveau să facă toţi cei care urmau.

De data aceasta era o femeie. Era îmbrăcată în costumul tradiţional al vrăjitoarelor din Anglia: pălărie neagră cu bor şi cu calotă ascuţită, plete lungi cărunte, şorţ roşu sub pelerina neagră şi o mască răutăcioasă cu nas coroiat. Adusă de spate, îndoită aproape în două, se îndreptă şchiopătînd spre extremitatea dreaptă şi puse pe masă pisica pe care o avea în braţe. Animalul era împăiat în poziţie şezîndă, şi mă fixă cu ochii de sticlă aşa cum mă fixau şi ochii vrăjitoarei şi cei ai omului cu cap de cerb.

Veni, apoi, alt personaj înfricoşător, un om cu cap de crocodil, o mască proeminentă cu o coamă ciudată, cu colţi de fiară şi ochi bulbucaţi. Se opri doar o clipă şi se duse repede să îşi ocupe locul lîngă cerb, ca şi cum, neobişnuit cu astfel de costume, nu se simţea în largul lui în această scenă.

Urmă un personaj mai scund, un bărbat: un cap anormal de mare pe care un rînjet larg, pînă la urechi, dezvăluia două şiruri de dinţi albi, cubici. Ochii părea înfundaţi în orbitele negre, adînci. În jurul frunţii avea o creastă de iguana. Era îmbrăcat cu un poncho negru şi părea mexican, aztec. Se aşeză lîngă vrăjitoare.

O nouă siluetă, feminină de data aceasta. De cum am zărit-o am fost aproape sigur că o Lily, deghizată în vampir înaripat, cu un cap de liliac din blană neagră şi doi colţi albi, lungi: în partea de jos a trupului purta o fustă neagră, ciorapi şi pantofi negri. Picioarele lungi şi zvelte. Cu aripile ca nişte gheare întinse, bătînd uşor aerul, sinistră în lumina torţelor, îşi luă locul lîngă crocodil. O umbră mare, mişcătoare, ce acoperea crucea şi trandafirul.

Personajul următor părea african, o sperietoare de ciori cum se văd atîtea pe cîmp, un pachet de zdrenţe care atîrnau pînă în pămînt, într-un soi de volane suprapuse. Pînă şi faţa măştii era făcută tot din cîrpe înnodate în vîrful capului, de unde ieşeau trei pene albe. Ochii mari ca două farfurioare. Nu părea să aibă nici mîini, nici picioare şi nu îţi puteai da seama de ce sex era. O păpuşă hidoasă, un coşmar de copil, se îndreptă tîrşîind spre locul prestabilit alături de vampir şi mă fixă cu ochii ei imenşi.

Apoi veni un demon bondoc cu un fel de bot în mijlocul feței, ce părea descins direct din picturile lui Bosch.

Prin contrast, personajul care urmă părea în întregime alb, macabru, un fel de arlechin-schelet, ecou al scheletului din fresca din celulă. Masca lui era un craniu. Contururile pelvisului fuseseră voit exagerate și fantoma avea un mers rigid, sacadat.

O nouă mască și mai ciudată: o femeie. Și am început să mă întreb dacă vampirul era, cu adevărat, Lily. Partea din față a fustei croite dintr-un material rigid avea forma unei cozi de pește care mergea umflîndu-se, continuîndu-se cu pîntecele unei femei însărcinate; care la rîndul său mergea în sus, transformîndu-se, deasupra sînilor, într-un cap de pasăre. Silueta avansa încet, mîna stîngă sprijinind pîntecele, dreapta așezată între sîni. Capul alb cu ciocul ascuțit și ochi migdalați părea îndreptat în sus, spre tavan. Era extrem de frumoasă această femeie-pește-și-pasăre, neașteptat de gingașă după morbiditatea amenințătoare a celorlalți. În gîtul întins în sus, se vedeau două găuri mici pentru ochii persoanei ce se ascundea sub mască.

Mai rămăseseră patru locuri neocupate.

Masca următoare era o cunoștință veche: Anubius, cel cu cap de șacal, alert și vicios. Se duse la locul lui cu pas ușor și mișcări suple, mers de negru.

Urmă un bărbat cu pelerină neagră pe care erau desenate cu alb semne astrologice și simboluri alchimiste. Purta pe cap o pălărie ascuțită înaltă de vreun metru și cu boruri largi. Din spate îi atîrna pe umeri un voal negru. Omul purta mănuși negre și ținea în mînă un baston lung, alb, terminat la capăt cu un cerc: un șarpe care își mușca coada. Pe față nu avea decît o simplă mască neagră. Știam cine e. Îi puteam vedea ochii strălucitori și gura implacabilă.

Mai rămăseseră două locuri în mijloc. Urmă o clipă de așteptare. Într-o liniște mormîntală, imobile, personajele din spatele mesei mă fixau cu privirea. M-am uitat la cei doi gardieni ai mei care, impasibili, priveau drept înainte, ca soldații. Am ridicat din umeri. Aș fi vrut să pot căsca, să îi pun astfel pe toți la locul lor și să mi-l găsesc și eu pe al meu.

Patru oameni apărură în coridorul alb. Duceau un soi de lectică neagră, atît de îngustă încît părea mai curînd un coșciug în poziție verticală. Am observat că perdelele erau trase atît în față cît și în părți. Pe panoul din față era pictată aceeași emblemă ca cea de deasupra tronului: o roată cu opt spițe. Pe acoperiș era

fixată un fel de diademă neagră şi fiecare vîrf se termina cu un menisc alb, formînd un şir de semiluni.

Cei patru purtători erau îmbrăcaţi în negru şi pe faţă aveau măşti groteşti, figuri de doctori vrăjitori în alb şi negru, iar pe creştetul capului aveau cîte o cruce enormă, de cel puţin un metru înălţime. În loc să se termine în line dreaptă, partea de sus, ca şi braţele laterale ale crucii, se destrămau la capete în franjuri negre de cîrpă sau de rafie. Crucea părea că arde cu flăcări negre.

Nu au venit direct spre centrul mesei, dar, ca şi cum ar fi fost vorba de o gazdă, sau o relicvă purificatoare, au purtat scaunul-coşciug în jurul camerei, mai întîi pe partea stîngă, au trecut apoi prin faţa tronului meu, între mine şi masă, aşa că am putut observa şirul de semiluni albe de deasupra, simbolurile Dianei-Artemis de pe panourile laterale. Au continuat apoi pe partea dreaptă, pînă au ajuns din nou la uşă şi, în sfîrşit, s-au întors la masă. Stîlpii au fost scoşi din inele şi cutia a fost împinsă înainte şi aşezată în locul gol din mijloc. În tot acest timp, celelalte măşti nu îşi luaseră ochii de la mine. Purtătorii îmbrăcaţi în negru se întoarseră şi se postară lîngă torţe, dintre care trei erau aproape stinse.

Atunci apăru şi cel de-al treisprezecelea personaj.

Veşmîntul alb pînă în pămînt contrasta cu îmbrăcămintea albă a celorlalţi. Singura garnitură erau două dungi negre în jurul mînecilor largi. Ţineau un baston negru în mîinile înmănuşate în roşu. Avea un cap negru de ţap, adevărat, purtat ca un soi de şapcă, aflîndu-se deci mult deasupra umerilor persoanei care îl purta şi a cărei figură era ascunsă de barba aspră a animalului. Coarne mari învîrtite spre spate; ochi de sticlă de culoarea chihlimbarului şi, ca singur ornament, o lumînare roşie, groasă, ce fusese fixată între coarne şi era aprinsă. Tare aş fi vrut să fi putut vorbi căci simţeam teribil nevoia de a striga ceva defăimător, o glumă de adolescent, ceva sănătos şi englezesc, ceva gen:

— Doctorul Crawley, presupun.

Dar tot ce puteam face era să-mi încrucişez picioarele pentru a părea ceea ce nu eram nici pe departe – indiferent.

Ţapul înaintă spre masă cu mersul său maiestuos, se apropie cu o demnitate super-diabolică şi mi-am adunat tot curajul pentru ceea ce avea să urmeze: o liturghie neagră, probabil. Poate că masa avea să fie altarul. Îmi dădeam seama că tot costumul lui era o reprezentare bufă a imaginii tradiţionale a lui Isus. Bastonul era cîrja pastorală; barba neagră era barba castanie a lui Hristos;

lumînarea roşie un soi de parodie blasfematorie a nimbului său. Veni la locul lui. Tot şirul de marionete negre, în costume de carnaval, continuau să mă fixeze de jos. M-am uitat la ei : diavolul-cerb, diavolul-crocodil, vampirul, demonul bondoc, femeia-pasăre, magicianul, lectica-coşciug, diavolul ţap, diavolul-şacal, arlechinul-schelet, păpuşa-speritoare, aztecul, vrăjitoarea. Am înghiţit şi m-am uitat din nou la cei doi paznici. La cea mai mică mişcare a capului, călăşul începuse să mă jeneze destul de rău. Am hotărît deci să stau nemişcat cu ochii pe picioarele estradei.

Trecu un minut, poate mai mult. Se mai stinse o torţă. Ţapul ridică bastonul, îl ţinu o clipă în aer, apoi îl puse pe masă în faţa lui. Probabil că în mişcarea aceasta bastonul s-a agăţat de veşmîntul său şi uşoara confuzie care urmă îmi făcu plăcere. De îndată ce a reuşit să-şi desprindă veşmîntul, ţapul îşi ridică amîndouă mîinile cu o mişcare sacerdotală, dar cu degetele formînd două coroane, îndreptate spre cele două colţuri din spatele meu. Cei doi paznici se duseră spre reflectoare şi brusc încăperea fu inundată de lumină ; şi după o clipă de totală imobilitate, fu cuprinsă de mişcare.

Ca actorii la ieşirea din scenă, şirul de personaje din faţa mea începu să-şi scoată măştile şi costumele. Oamenii cu cruci pe cap, care se retrăseseră lîngă perete se întoarseră, apucară torţele şi se îndreptară spre uşă în şir indian. Odată ajunşi la uşă se opriră, căci apăru un grup de vreo douăzeci de tineri. Intrară în sală în dezordine, îmbrăcaţi în hainele lor obişnuite, şi nu păreau să respecte nici un fel de indicaţii regizorale. Unii aveau dosare sau cărţi. Se mişcau în tăcere şi veniră repede să-şi ocupe locurile pe băncile aşezate în amfiteatru, în dreapta mea. Oamenii cu torţele dispărură. M-am uitat la nou-veniţi – germani sau, poate, scandinavi, figuri inteligente de studenţi, dar vreo două persoane erau ceva mai în vîrstă, şi trei fete, avînd o medie de vîrstă în jur de douăzeci-douăzeci şi ceva de ani. Am recunoscut doi dintre ei : îi văzusem cu ocazia incidentului de sus, de pe creastă.

În tot acest timp, personajele din spatele mesei îşi scoteau costumele. Adam şi cei doi paznici ai mei le dădea o mînă de ajutor. Adam aşeza în dreptul fiecărui loc cîte un dosar de carton cu etichetă albă. Pisica împuiată fu luată de pe masă, la fel ca şi bastoanele şi celelalte accesorii. Totul în mare viteză, totul ca o scenă deseori repetată. Mă uitam de la unul la altul, privind cum personajele îşi scoteau măştile, şi îi descopeream unul cîte unul.

Ultimul sosit, capul de țap, era un bătrîn cu barba albă scurtă și ochii albaștri-cenușii, care aducea cu Smuts. Ca și ceilalți, își dădea și el toată silința să nu se uite la mine, dar l-am văzut zîmbindu-i lui Conchis, magicianul-astrolog de lîngă el. Lîngă Conchis, de după capul de pasăre și pîntecele de femeie însărcinată, apăru o femeie slăbuță între două vîrste, care purta un taior gri-închis, o directoare de școală sau o femeie de afaceri. Joe cel cu capul de șacal purta un costum bleumarin și, spre uimirea mea, de sub costumul de arlechin-schelet, apăru Anton. Demonul din picturile lui Bosch se dovedi a fi alt bărbat mai în vîrstă, cu figură blîndă și pincenez. Păpușa-sperietoare era Maria, iar figura de aztec era fostul colonel german, alias Wimmel, din incidentul de pe creastă. Vampirul nu era Lily, ci soră-sa, fără cicatrice la încheietura mîinii, cu o bluză albă și fusta neagră care făcuse parte din costum. Crocodilul era un tip spre treizeci de ani, grec sau italian, cu o barbă mică ce îi dădea un aer de artist. Și el era îmbrăcat în costum de stradă. Capul de cerb era tot o persoană necunoscută, un bărbat foarte înalt, în jur de patruzeci de ani, tip de evreu intelectual, foarte bronzat și cu început de chelie.

Nu mai rămăsese decît vrăjitoarea de la celălalt capăt al mesei. Era Lily, îmbrăcată într-o rochie de lînă albă închisă pe gît și cu mîneci lungi. Am privit-o netezîndu-și părul strîns într-un coc sever; apoi își puse ochelari. Se aplecă să audă ce îi șoptea la ureche „colonelul" de lîngă ea. Făcu un gest aprobator cu capul, și deschise dosarul din fața ei.

O singură persoană nu se dezvăluise: persoana din lectica-coșciug.

De pe tronul meu, priveam un grup de oameni ce păreau perfect normali, care ședeau în jurul mesei și își studiau dosarele și care, acum, începuseră să se uite la mine. Pe figurile lor se citea interes dar nu și simpatie. Mi-am întors privirea spre Junerose, dar fața ei era lipsită de orice expresie, se uita la mine ca la o figură de ceară. Însă cel mai mult așteptam să mă privească Lily; dar cînd se uită la mine, ochii ei nu îmi spuseră nimic. Se comporta așa cum părea să sugereze și locul ei de la capătul mesei, ca un membru de curînd cooptat într-un juriu de selecție.

În cele din urmă, bătrînul în vîrstă, cu barba mică, albă, se ridică în picioare, și murmurul care începuse să se sudă printre cei din sală încetă. Ceilalți membri ai „consiliului" se întoarseră spre el. Am văzut că unii dintre studenți – nu toți aveau carnetele deschise pe genunchi, gata să ia note. Bătrînul cu barba albă

privi în sus spre mine, prin lentilele ochelarilor săi cu rame de aur, zîmbi şi se înclină.

— Domnule Urfe, probabil că a trecut destul de multă vreme de cînd trebuie să fi ajuns la concluzia că aţi căzut în mîinile unei bande de nebuni. Ba mai rău, de nebuni sadici. Şi cred că prima mea sarcină este să vă prezint acestor nebuni sadici.

Cîţiva zîmbiră. Vorbea într-o engleză excelentă, deşi se simţea un uşor accent german.

— Dar mai întîi, acum că noi ne-am regăsit aspectul normal, se cuvine să vi-l recăpătaţi şi dumneavoastră.

Făcu un semn celor doi paznici ai mei care, între timp, îşi reluaseră locurile lîngă mine. Imediat îmi dezlegară panglicile cu rozete, îmi reaşezară hainele la locul lor, îmi dezlipiră peticul negru de pe frunte şi merseră pînă acolo, încît îmi pieptănară chiar şi părul: dar căluşul din gură nu mi l-au scos.

— Foarte bine. Acum... dacă îmi permiteţi, mă voi prezenta. Sînt doctorul Friedrich Kretschmer, originar din Stuttgardt, actualmente director al Institutului de Psihologie Experimentală de la Universitatea Idaho, din Statele Unite. La dreapta mea se află doctorul Maurice Conchis, de la Sorbona, pe care îl cunoaşteţi. La dreapta lui, doctoriţa Mary Marcus, care lucrează acum la Universitatea din Edinburgh, dar, iniţial, a lucrat la Fundaţia William Alanson White din New York.

Femeia cu alură de profesoară înclină capul.

— La dreapta ei, profesorul Mario Ciardi, din Milano.

Omul scund, cu înfăţişare blîndă, se ridică în picioare şi salută.

— Lîngă el se află încîntătoarea şi talentata noastră creatoare de costume, domnişoara Margaret Maxwell.

June-Rose îmi adresă un zîmbet fugar.

— În dreapta domnişoarei Maxwell îl vedem şi pe domnul Yanni Kottopoulos care s-a ocupat de punerea în scenă.

Omul cu barbă se înclină. Apoi se ridică intelectualul cu figură semită.

— Cel care vă salută acum este Arne Halberstedt de la Queen's Theatre din Stockholm, dramaturgul şi regizorul nostru căruia noi ceilalţi, simpli amatori în ce priveşte teatrul nostru, îi datorăm foarte mult – ca şi domnişoarei Maxwell şi domnului Kottopoulos – pentru reuşita şi valoarea estetică a... ceea ce am întreprins.

Conchis mai întîi, apoi şi ceilalţi membri ai „consiliului" şi studenţii au început să aplaude. Pînă şi cei doi paznici ai mei li s-au alăturat. Bătrînul se întoarse:

— Acum – la stînga mea – vedeți o cutie goală. Dar nouă ne place să credem că înăuntru se află o zeiță. O zeiță virgină pe care nici unul dintre noi n-a văzut-o și n-o va vedea niciodată. O numim Astaroth cea invizibilă. Cunoștințele dumneavoastră de literatură vă vor permite, cu siguranță, să ghiciți ce simbolizează. Și de aici, să vă imaginați cu ușurință ce încercăm noi, bieți oameni de știință, să experimentăm. Își drese glasul. Dincolo de cutie, se află doctorul Joseph Harrison de la catedra mea din Idaho, despre al cărui strălucit studiu privind nevrozele caracteristice populației de culoare din ghetto-urile urbane, intitulat: *Mentalitate albă, mentalitate neagră*, probabil că ați auzit. Joe se ridică și îmi făcu un semn familiar cu mîna. Era rîndul lui „Anton". Lîngă el, doctorul Heinrich Mayer, care lucrează în prezent la Viena. În partea cealaltă, doamna Maurice Conchis pe care mulți dintre noi o cunosc mai bine ca cercetătoare a efectelor traumatizante ale războiului asupra copiilor refugiați. Mă refer, bineînțeles, la doctorița Annette Kazanian da la Institutul din Chicago. Am refuzat să mă arăt uimit, ceea ce nu aș putea spune despre „spectatori" care au început să vorbească în șoaptă și s-au plecat mai în față să o vadă mai bine pe „Maria". Alături de doamna Conchis, îl vedeți pe Privatdozent Thorvald Jorgensen de la Universitatea din Aalborg. „Colonelul" Wimmel se ridică în picioare cu o mișcare bruscă și se înclină. Lîngă ei, doctor Vanessa Maxwell. Prin lentilele ochelarilor, Lily îmi aruncă o privire fugară, total inexpresivă. Mi-am întors din nou ochii spre bătrînul cu barbă; își privea colegii. Cred că sîntem cu toții de acord că succesul clinic al cercetării noastre din această vară se datorează în mare parte doctoriței Vanessa Maxwell. Doamna doctor Marcus îmi spusese deja la ce să mă aștept cînd a sosit la noi, la Idaho, cea mai talentată dintre studentele ei. Dar aș dori să subliniez că niciodată pînă acum așteptările mele nu s-au realizat atît de deplin ca în cazul Vanessei Maxwell. Sînt deseori acuzat că insist prea mult asupra rolului femeii în profesiunea noastră. Permiteți-mi să spun că doctorița Maxwell, tînăra și încîntătoarea mea colegă, Vanessa, îmi confirmă credința dintotdeauna: că într-o bună zi, toți psihiatrii practicieni – nu și cei teoreticieni – vor fi reprezentați de urmașele Evei. Aplauze. Lily ținea ochii ațintiți pe masa din fața ei și, după ce aplauzele au încetat, se uită la bătrîn și murmură: Mulțumesc. Bătrînul se întoarse spre mine.

— Studenţii pe care îi vedeţi aici sînt austrieci şi danezi, studenţi care fac cercetări în facultatea domnului Mayer din Aalborg. Cred că toată lumea vorbeşte englezeşte, nu? Cîţiva au răspuns „da". Le zîmbi cu binevoinţă şi bău o înghiţitură de apă.

— Ei bine, domnule Urfe, probabil că pînă acum ne-aţi ghicit secretul. Sîntem un grup internaţional de psihologi al cărui conducător, exclusiv din motive de vîrstă am onoarea să fiu. Doi sau trei protestară cu o mişcare a capului. Din diverse motive, cercetarea care ne interesează în mod deosebit pe toţi cere ca subiecţii noştri să nu fie voluntari, nici să nu bănuiască măcar că sînt supuşi unui experiment. Nu sîntem în nici un caz toţi de acord în ceea ce priveşte teoriiile comportamentului, aparţinem unor şcoli diferite, dar sîntem cu toţii de acord că experimentul nostru fiind de asemenea natură, este mai bine ca subiectul să nu fie – nici chiar la sfîrşit – informat asupra scopului lui. Deşi sînt convins că – atunci cînd vă veţi putea gîndi în linişte – veţi vedea că veţi fi capabil să deduceţi din efecte măcar o parte din cauze. Toată lumea zîmbi. Ei bine, v-am ţinut, în ultimele trei zile, sub narcoză profundă şi materialul pe care l-am obţinut de la dumneavoastră s-a dovedit extrem de interesant, preţios chiar. Şi am dori să începem prin a ne exprima aprecierea pentru normalitatea de care aţi dat dovadă în toate straniile labirintului pe care v-am silit să le parcurgeţi.

Se sculară toţi în picioare să mă aplaude. N-am mai putut să mă stăpînesc. Îi vedeam pe Conchis şi pe Lily bătînd din palme; şi pe studenţi. Mi-am învîrtit încheieturile mîinilor şi depărtîndu-mi degetele le-am făcut semnul unui dublu V, însoţit de o mişcare în sus. Bătrînul păru descumpănit şi întorcîndu-se spre Conchis îl întrebă ce însemna gestul meu. Conchis, la rîndul său, se întoarse spre femeia în costum gri care era, dacă spuneau adevărul, doctor la Universitatea din Edinburgh. Aceasta răspunse cu un puternic accent american.

— Acest semn este echivalentul gestic al unei verbalizări de tip „du-te în mă-ta" sau „să mă pupi în fund".

Bătrînul păru foarte interesat. Repetă gestul privindu-şi cu atenţie mîna.

— Dar parcă Sir Winston Churchill...

Lily se aplecă puţin în faţă şi îi explică:

— Mişcarea în sus este cea care poartă încărcătura de sens, doctore Kretschmer. Semnul victoriei se făcea cu palma spre faţă şi era static. Am vorbit despre gestul pe care l-am făcut acum

subiectul în articolul meu privitor la *Metafora erotico-anală directă în literatura clasică*.

— Ah, da! Îmi amintesc. *Ja. Ja.*

Conchis i se adresă lui Lily:

— *Pedicabo egos vas et irrumabo, Aureli patheci et cinaedi Furi?*

— Exact, îl aprobă Lily.

Wimmel-Jørgensen se aplecă mai în față și cu un accent foarte gutural întrebă:

— Nu există cumva o legătură și cu gestul încornorării? Își duse degetele arătătoare la frunte imitînd două coarne.

— În lucrarea mea, îi răspunse Lily, sugeram că insulta poate avea la bază motivul castrării, dorința de a degrada și a umili rivalul mascul, motiv care în cele din urmă ar putea fi privit ca efectul unei relevante fixații infantile și a fobiilor ce decurg în genere din această fixație.

Îmi contractam și îmi relaxam mușchii, îmi frecam picioarele unul de altul, obligîndu-mă să îmi păstrez calmul și să caut ce anume, în toată lipsa asta de rațiune, aș fi putut lua drept rațional. Nu credeam, nu puteam să cred că erau psihologi. N-ar fi riscat să își dezvăluie numele.

Pe de altă parte, felul în care improvizau jargonul meseriei era absolut strălucit. Gestul meu nu fusese premeditat și nimic nu îi lăsase să prevadă reacția mea. Sau poate că... M-am gîndit deodată că avuseseră nevoie de gestul meu pentru a introduce replicile acestui dialog; și era un gest pe care nu îl mai făcusem de ani de zile. Dar mi-am amintit că auzisem undeva că, sub hipnoză, se putea obține de la un pacient o anume reacție la un anume semnal. Părea o treabă ușoară. Cînd am fost aplaudat am simțit nevoia să fac gestul. Trebuia să fiu atent; să nu fac nimic fără să mă gîndesc.

Bătrînul puse aici capăt discuției.

— Domnule Urfe, gestul dumneavoastră semnificativ m-a adus la scopul adunării noastre de azi. Sîntem, bineînțeles, conștienți de profunda dumneavoastră furie și chiar ură față de cel puțin cîțiva dintre noi. Deși reacțiile subconștientului dumneavoastră ne-au dezvăluit o situație diferită, voi spune, citîndu-l pe doctorul Harrison, că „important este ce *credem* că resimțim". Ne-am adunat deci aici pentru a vă permite să ne judecați la rîndul dumneavoastră. Acesta este motivul pentru care v-am așezat în scaunul judecătorului. V-am pus în imposibilitate de a vorbi

pentru că justiția trebuie să fie mută pînă în momentul pronunțării sentinței. Dar înainte de a ne judeca, vă vom ruga să ne permiteți să mai aducem alte cîteva probe *împotriva* noastră. Adevărata noastră justificare este dorința de a servi știința, dar sîntem gata să recunoaștem, cu toții, că cerințele unei bune practici medicale ne interzic să recurgem la asemenea scuză. Voi ruga acum pe doamna doctor Marcus să binevoiască să dea citire capitolului din raportul nostru care tratează despre dumneavoastră, nu ca subiect al experimentului, ci ca ființă umană obișnuită. Doamnă doctor Marcus, aveți cuvîntul.

Femeia din Edinburgh se ridică. Avea în jur de cincizeci de ani, părul cărunt tuns băiețește, nefardată, trăsături dure, inteligente, o persoană ce părea să nu aibă nici un fel de indulgență pentru proști. Cu o voce monotonă dar fermă, începu să citească:

> Subiectul experimentului nostru din anul 1953 aparține bine cunoscutei categorii de introvertiți semi-intelectuali. Deși excelentă pentru experimentul nostru, personalitatea sa nu reprezintă nici un alt interes. Trăsătura cea mai semnificativă a stilului său de viață este negativă: imposibilitatea de a se integra în societate.
> Motivele acestei atitudini pot fi atribuite complexului Oedip numai parțial rezolvat. Subiectul prezintă simptome caracteristice: o împletire de teamă și respingere în fața oricărei forme de autoritate, în special de autoritate masculină, precum și sindromul de bază ce însoțește, de regulă, aceste simptome; o atitudine ambivalentă față de femei, care sînt văzute ca obiecte dorite dar și ca obiecte care l-au trădat, ca surse de perfidie, meritînd din partea sa numai răzbunare și trădare. Timpul nu ne-a permis să ne ocupăm și de studierea traumatismelor de despărțirea de pîntece și de sînul matern la care a fost expus subiectul, dar mecanismele compensatorii pe care le-a dezvoltat apar atît de frecvent la cei pe care îi numim „intelectuali", încît se pot trage concluziile obișnuite și putem considera ca certă existența unei perioade tulburi ca urmare a separării de sînul matern, datorate probabil exigențelor carierei militare a tatălui subiectului și o identificare timpurie a tatălui, sau a masculului în general, ca factor despărțitor – rol pe care, în experimentul nostru, și l-a asumat doctorul Conchis. Subiectul s-a dovedit incapabil să accepte pierderea inițială a gratificării orale și a protecției materne, ceea ce a determinat

modul său autoerotic de abordare a problemelor afective şi a vieţii în general. În plus, subiectul corespunde descrierii lui Adler privitoare la personalitatea copilului unic.
Subiectul şi-a ales de mai multe ori ca pradă, atît pe plan sexual cît şi afectiv, un număr de fete tinere. Metoda sa, conform celor spuse de domnişoara doctor Maxwell, este să îşi etaleze şi să insiste asupra singurătăţii şi nefericirii sale. Pe scurt, să joace rolul băieţandrului în căutarea mamei pierdute. Acţionînd astfel, trezeşte sentimentul matern al victimelor sale pe care apoi le exploatează cu despotismul semi-incestuos caracteristic tipului.
Aşa cum s-a dovedit, subiectul îl identifică pe Dumnezeu cu figura tatălui, respingînd, prin urmare, cu agresivitate, orice credinţă în El.
În căutarea unei meserii, s-a plasat permanent în situaţii de izolare. Sindromul de părăsire de care suferă îl determină să îşi asume rolul de rebel, de înstrăinat, în scopul inconştient de a-şi găsi o justificare în modul de comportare faţă de femei şi de a se menţine departe de orice comunitate orientată în direcţii ostile necesităţilor sale fundamentale egocentriste.
Originea subiectului, familia, clasa socială, naţionalitatea nu sînt de natură să fi dus la rezolvarea problemelor sale. Provine dintr-o familie de militari în care puternica personalitate a tatălui a dat naştere unui anumit număr de tabu-uri. În faţa sa, clasa socială din care provine, clasă pe care Zwiemann o numeşte *tehnoburghezie*, este marcată, precum se ştie, de o adeziune obsesivă la astfel de regimuri. Într-o remarcă adresată doctorului Maxwell subiectul a mărturisit că: „Toată adolescenţa mea am fost nevoit să duc o viaţă dublă". Este o perfectă descriere, făcută de un profan, paraschizofreniei sau „nebuniei ca lubrifiant" – cum a numit-o atît de strălucit Karen Horney, motivată de mediul înconjurător şi, în fapt, provocată conştient.
La absolvirea universităţii, subiectul s-a plasat singur într-un mediu pe care nu îl putea suporta – cel al unei şcoli particulare pentru copiii familiilor bogate din înalta societate, organul social de transmitere tocmai al acelor virtuţi de autoritate şi paternalism pe care subiectul le respinge. Aşa cum era de prevăzut, s-a condamnat astfel singur să părăsească mai întîi şcoala şi mai tîrziu ţara, adoptînd rolul de exilat. Şi, continuînd să se asigure împotriva oricărei posibilităţi de adaptare, a ales un mediu care avea să îi furnizeze din nou elementele

necesare de ostilitate; colegiul din Phraxos. Activitatea pe care o desfăşoară acolo poate fi calificată cu indulgenţă ca satisfăcătoare, iar relaţiile sale cu colegii şi elevii lasă de dorit. În rezumat, comportamental, este victima unei compulsii repetate pe care nu a reuşit să o înţeleagă. În orice mediu caută elementele care îi permit să se simtă izolat, să îşi justifice respingerea oricăror relaţii şi responsabilităţi sociale, şi, ca urmare, întoarcerea sa la starea infantilă de egocentrism frustrat. În prezent, această regresiune narcisistă a căpătat forma – menţionată mai sus – a aventurilor cu femei tinere. Deşi unele tentative anterioare de a se orienta către artă par să fi eşuat, se poate prevedea că vor mai avea loc şi alte tentative similare care vor duce la schema culturală obişnuită: respect excesiv pentru arta iconoclastă de avangardă, dispreţuirea tradiţiei, o paranoică afinitate cu rebelii şi non-conformiştii, ce vor alterna cu frecvente faze depresive, în cursul cărora subiectul se va considera persecutat în relaţiile sale personale şi în relaţiile cu colegii de muncă.

Aşa cum a arătat doctorul Conchis în lucrarea sa *Boala jumătăţii de secol*, rebelul lipsit de calităţi speciale pentru a se răzvrăti este destinat să devină trîntorul stupului. Şi chiar şi această metaforă este inexactă, deoarece trîntorul are totuşi şansa, e drept foarte mică, de a fecunda regina, pe cînd trîntorul-rebel, fiind lipsit şi de această infimă şansă, este în cele din urmă constrîns să se considere totalmente steril, neputînd deci împărtăşi nici viaţa strălucită a reginei şi nici umilele satisfacţii ale lucrătorilor din stupul uman. O astfel de personalitate este redusă la condiţia de ceară, capabilă numai să reţină forme şi contururi şi această condiţie este însăşi negarea clanului său fundamental spre rebeliune. Nu este de mirare deci că, pe măsură ce avansează în vîrstă, asemenea rebeli-rataţi, reduşi la situaţia de trîntori, de care sînt perfect conştienţi, şi dîndu-şi seama de susceptibilitatea lor faţă de diversele mode intelectuale, adoptă o mască cinică, fără să reuşească însă să îşi ascundă sentimentul, mai mult sau mai puţin paranoic, că viaţa i-a trădat.

Cît timp vorbise, ceilalţi, în jurul mesei, o ascultaseră în atitudini diferite; unii se uitau la ea, alţii erau cufundaţi în contemplarea mesei din faţa lor. Lily o urmărise cu deosebit interes. „Studenţii" îşi luaseră notiţe. Iar eu nu îmi putusem lua

ochii de la femeia care citea şi care nici măcar o dată nu se uitase spre mine. Pentru ea, ca şi pentru ei toţi nu simţeam decît ură. Exista un sîmbure de adevăr în ce spunea. Dar, chiar dacă era adevărat, nimic nu putea totuşi justifica o astfel de analiză prezentată public, aşa după cum nu putea fi justificată nici comportarea lui Lily – căci cea mai mare parte a materialului pe care se bazase analiza fusese, evident, furnizată de ea. O fixam cu privirea, dar nu şi-a ridicat nici o clipă ochii spre mine. Ştiam cine redactase raportul. Recunoşteam mîna lui Conchis. Nu mă lăsam înşelat de noua lui mască. Continua să rămînă maestrul de ceremonii, omul care urzise totul din umbră, păianjenul din centrul pînzei.

Femeia cu accent american bău o gură de apă. Urmă un moment de tăcere, dar era clar că raportul nu se terminase. Continuă să citească.

— Mai sînt şi două anexe sau note de subsol. Una dintre ele a fost trimisă de profesorul Cardi. Iată ce conţine:

> Personal nu sînt de părere că subiectul nu prezintă interes în afara sferei experimentului nostru. După părerea mea, se poate prevedea că peste douăzeci de ani Occidentul va cunoaşte o perioadă de prosperitate considerabilă, aproape inimaginabilă în prezent. Continuu să susţin că pericolul unei catastrofe nucleare va avea asupra Americii şi a Europei de Vest un efect benefic. În primul rînd, va stimula producţia economică şi în al doilea rînd, va asigura menţinerea păcii. În al treilea rînd, va păstra mereu vie senzaţia existenţei unui pericol permanent, real, a cărui absenţă a fost, după părerea mea, cauza ultimului război mondial. Deşi pericolul unui război va contracara, pînă la un punct, rolul dominant al femeii în societate, în timp de pace, liberă să se dedea oricăror plăceri, se poate prevedea că tipul bărbatului cu fixaţia despărţirii de sîn, cum este şi subiectul nostru, va deveni norma generală. Intrăm într-o epocă imorală şi de nerespectare a regulilor, în care gustul plăcerilor egoiste a unei majorităţi crescînde de indivizi va putea fi satisfăcut prin salarii ridicate şi abundenţă de bunuri de consum pe fundalul unui dezastru universal iminent. În astfel de perioade personalitatea caracteristică va deveni, în mod inevitabil, tipul auto-erotic sau în termeni clinici, autopsihic. O astfel de persoană, din motive economice, va fi izolată, aşa cum este şi subiectul nostru, dar şi din motive

personale : contactul direct cu vicisitudinile inerente condiției umane, foametea, sărăcia, condiții de viață neadecvate și altele. În lumea occidentală, *homo sapiens* va deveni *homo solitarius*. Și, deși personal nu nutresc nici un fel de simpatie față de subiect, ca psiholog consider că problemele sale prezintă interes, cu atît mai mult cu cît reacțiile sale au fost cele la care ne așteptam din partea unei persoane cu inteligență medie dar cu o foarte redusă capacitate de analiză și lipsită de orice cunoștințe științifice. Aceasta ne dovedește că, prin judecățile confuze de valoare, prin afirmațiile sale gratuite, arta este incapabilă să înarmeze omul modern pentru rolul pe care el este chemat să îl joace în evoluție.

Femeia puse hîrtia pe masă și luă alta.

— Cea de-a doua anexă a fost redactată de doctorița Maxwell care a avut raporturi mult mai strînse cu subiectul. În notă se spune :

După părerea mea, egocentrismul subiectului, precum și imposibilitatea sa de adaptare au fost determinate de trecutul său și în toate raporturile noastre către el este necesar să specificăm clar că deficiențele personalității sale se datoresc unor circumstanțe în afara controlului său. Este posibil ca subiectul să nu înțeleagă că ne limităm la descrierea unui caz clinic fără a face nici un fel de asociere, cel puțin în cazul meu, cu aspecte morale reprobabile. În ce ne privește, nu putem să avem decît un sentiment de milă față de o personalitate care manifestă nevoia de a-și ascunde slăbiciunile sub atîtea minciuni conștiente sau inconștiente. Nu trebuie să uităm că subiectul a fost lansat în lume fără nici un fel de pregătire pentru autoanaliză sau autoorientare, și că aproape toată educația pe care a primit-o i-a fost dăunătoare. A fost, dacă putem spune astfel, miop din naștere, iar mediul înconjurător l-a dus la orbire. Nu este deci de mirare că nu își poate găsi un drum.

Femeia se așeză. Bătrînul cu barbă albă o aprobă din cap, mulțumit de cele spuse. Se întoarse spre mine, apoi se uită la Lily.

— Cred, doctore Maxwell, că pentru a fi corecți față de subiect, ar fi bine să repetați ce mi-ați spus aseară în legătură cu el.

Lily își lăsă capul în jos, apoi se adresă celorlalți, după ce îmi aruncă o privire rapidă, ca și cum ar fi privit o diagramă de pe tablă.

— În timpul relațiilor mele cu subiectul am înregistrat la mine unele semne de contra-transfer. Analizîndu-le, cu ajutorul doamnei doctor Marcus, am ajuns la concluzia că acest atașament emoțional poate fi considerat ca avînd două componente. Una dintre ele are la origine atracția fizică pe care am resimțit-o față de subiect, exagerată în mod artificial datorită rolului pe care trebuie să îl joc. Cealaltă este de natură empatică: auto-compătimirea manifestată de subiect este puternic proiectată asupra celor din jur, contaminîndu-i astfel. Avînd în vedere comentariile doctorului Cardi, am considerat că observațiile mele ar putea prezenta interes.

Bătrînul o aprobă din cap.

— Mulțumesc. În timp ce Lily se așeza la locul ei, bătrînul se întoarse pentru a mi se adresa direct. Toate acestea vi se par probabil o cruzime din partea noastră, dar nu vrem să vă ascundem nimic. Se uită la Lily: În ce privește prima componentă a atașamentului dumneavoastră, și anume atracția sexuală, sînteți amabilă să descrieți subiectului – și nouă celorlalți – impresia dumneavoastră în momentul de față.

— Consider că subiectul nu posedă calitățile necesare unui soț, prezentînd interes numai ca partener sexual. Îmi aruncă o privire tăioasă, apoi se întoarse spre bătrîn. Nu mă puteam elibera de amintirea trupului ei lipit de al meu, noaptea, în timpul ploii.

— Prezintă unele tendințe care pot duce la destrămarea unei căsnicii? interveni doctorița Marcus.

— Da.

— Mai precis?

— Infidelitate. Egoism. Lipsă de considerație în viața cotidiană.

Și iar bătrînul:

— Credeți că situația s-ar putea ameliora dacă ar accepta psihanaliza?

— După părerea mea, nu.

Bătrînul se întoarse:

— Maurice?

Conchis luă cuvîntul:

— Cred că sînt în asentimentul tuturor cînd afirm că acest tînăr a constituit un subiect excelent în ce privește scopul urmărit de noi, dar există la el unele trăsături masochiste care îl vor face să găsească plăcere pînă și în discuția noastră privitoare la defectele sale. După părerea mea, prelungirea interesului nostru față de

el este inutilă şi îi poate fi chiar dăunătoare. Bătrînul mă privi din nou: Sub narcoză aţi dezvăluit faptul că sînteţi încă puternic ataşat de doctoriţa Maxwell. Unii dintre ei au fost de asemenea îngrijoraţi de efectul pe care pierderea tinerei dumneavoastră prietene din Australia, pentru care, trebuie să v-o spun, în subconştient vă simţiţi profund vinovat, urmată acum de o a doua pierdere, a persoanei mitice pe care o cunoaşteţi sub numele de „Julie", ar putea să-l aibă asupra dumneavoastră. Mă refer la o posibilă sinucidere. Concluzia la care am ajuns este că ataşamentul dumneavoastră egocentrist este prea puternic pentru a ne teme de altceva decît, poate, de o bruscă hotărîre de a vă pune capăt vieţii într-un moment de isterie. Este de datoria noastră să vă semnalăm acest pericol şi să vă punem în gardă.

I-am mulţumit cu o plecăciune sarcastică. Demnitatea, păstrează-ţi bruma de demnitate ce ţi-a mai rămas.

— Mai doreşte cineva să mai adauge ceva?

Privire interogativă spre cei de la masă, din dreapta şi din stînga lui. Cu toţii făcură din cap semn că nu.

— Foarte bine. Am ajuns la capătul experimentului nostru.

Făcu semn „consiliului" să se ridice, ceea ce şi făcură. „Publicul" continua să stea jos. Se întoarse spre mine:

— Nu am încercat să ne ascundem adevăratele noastre păreri despre dumneavoastră, şi deoarece aici este vorba de un proces, noi nu am fost decît martori împotriva noastră. Dumneavoastră, vă reamintesc, sînteţi judecătorul şi acum a sosit timpul să ne judecaţi. Dar mai întîi, am ales un *pharmacos*. Un ţap ispăşitor.

Se întoarse spre stînga. Lily îşi scoase ochelarii, ocoli masa şi, cu capul plecat, veni să se aşeze în faţa mea, la picioarele estradei, în rochia ei de lînă albă, veşmînt de penitenţă. Chiar şi atunci eram atît de prost încît tot mă mai aşteptam la cine ştie ce schimbare nebună; vreo căsătorie în bătaie de joc sau vreo altă încheiere fericită... şi mă gîndeam că am să le arăt eu lor cum aveam să reacţionez dacă încercau iar să mă ridiculizeze.

— Este prizoniera dumneavoastră, dar nu puteţi face cu ea ce vreţi deoarece codul deontologiei medicale pe care îl respectăm specifică exact pedeapsa de care este pasibil cel ce se face vinovat de crima de a distruge puterea de iertare a subiectului unui experiment.

Se întoarse spre Adam, care rămăsese lîngă uşă.

— Aparatul.

Adam strigă ceva. Toţi cei care stătuseră la masă s-au strîns într-o parte, în grup compact, cu faţa spre „studenţi", cu bătrînul în frunte Patru bărbaţi în uniforme negre au intrat în sală. Cu mişcări repezi au mutat lectica şi două dintre mese, eliberînd astfel mijlocul camerei. Cea de-a treia masă a fost adusă sus, pe estradă, în faţa mea, lîngă Lily. După care doi dintre bărbaţii în uniformă au ieşit şi s-au întors cu un cadru greu de lemn ca o ramă de uşă de vreo doi metri înălţime, cu picioare curbe. La capătul de sus al bucăţilor verticale erau fixate inele metalice. Lily se îndreptă spre locul unde fusese instalat dispozitivul, cam pe la jumătatea încăperii. Se postă în faţa cadrului şi ridică braţele. Adam îi puse la fiecare mînă cîte o cătuşă pe care le prinse apoi de inelele metalice. Era acum răstignită în mijlocul cadrului, cu spatele la mine. După care i se puse pe cap un soi de cască ţeapănă de piele care se prelungea în partea din spate acoperindu-i ceafa şi protejînd-o.

Era unul din acele aparate concepute special pentru flagelare.

Adam plecă şi se întoarse peste două minute.

La început n-am putut vedea obiectul pe care îl avea în mînă, dar pe cînd se apropia de mine îl agită puţin desfăcîndu-l şi am înţeles rolul de necrezut pe care voiau să mă pună să îl joc în încheiere.

Era un mîner tare, negru, de care erau ataşate mai multe sfori lungi cu un nod la capăt. Adam le descurcă pe cele care se înnodaseră şi puse biciul pe masă, cu mînerul spre mine. Apoi se duse înapoi la Lily – totul în această secvenţă părea să fi fost foarte bine regizat – şi îi deschise fermoarul lung al rochiei pînă la talie. Desfăcu pînă şi agrafele sutienului şi rochia de o parte şi de alta, dezgolind astfel complet spatele fetei. Puteam distinge pe piele urmele lăsate de bretelele sutienului.

Urma să joc rolul eumenidelor, al furiilor necruţătoare.

Palmele mi se umeziseră. Simţeam din nou că mă scufund. Cu Conchis aveai întotdeauna senzaţia că te scufunzi şi aveai impresia că ai atins fundul, dar, în cele din urmă, îţi dădeai seama că se putea merge şi mai jos.

Bătrînul cu barba albă avansă din nou şi veni în faţa mea.

— Iată ţapul ispăşitor şi iată şi instrumentul cu care urmează să se administreze pedeapsa. Acum sînteţi şi judecător, şi călău. Toţi cei aici de faţă urîm suferinţa inutilă: va trebui să ţineţi seama de asta cînd veţi reflecta asupra acestor evenimente. Dar sîntem cu toţii de acord că există un moment în experimentul

nostru cînd trebuie să lăsăm subiectului libertatea absolută de a decide dacă vrea, la rîndul lui, să ne facă şi pe noi să suferim – o suferinţă care ne face oroare tuturor. Am ales-o pe doctoriţa Maxwell pentru că ea simbolizează cel mai bine ce sîntem noi pentru dumneavoastră. Acum vă cerem să faceţi ce făceau şi împăraţii romani, să ridicaţi degetul mare de la mîna dreaptă sau să-l lăsaţi în jos. Dacă îl lăsaţi în jos veţi fi dezlegat şi veţi avea libertatea să aplicaţi pedeapsa cît de sever şi de brutal doriţi, pînă la cel mult zece lovituri. Sînt suficiente pentru a cauza cea mai cumplită suferinţă şi vor lăsa urme ce nu se vor şterge. Dacă ridicaţi degetul mare în semn de îndurare, după o ultimă şi scurtă perioadă de dezintoxicare, veţi fi eliberat de noi definitiv. Veţi fi, de asemenea, liber şi dacă veţi opta pentru pedeapsă, fapt care va constitui şi o dovadă că dezintoxicarea a avut deja loc. Acum nu am să vă mai cer decît un singur lucru: înainte de a lua o hotărîre, vă rog să vă gîndiţi, să vă gîndiţi bine.

Ca la un semnal nevăzut, „studenţii" se ridicară în picioare. Toţi cei din cameră mă priveau. Îmi dădeam seama că voiam să fac alegerea corectă; ceva care să îi facă pe toţi să îşi aducă aminte de mine, care să le dovedească că au greşit. Ştiam că sînt judecător numai cu numele. Ca toţi judecătorii, eu eram, în cele din urmă, cel judecat; judecat de propria mea putere de judecată.

Mi-am dat imediat seama că alegerea pe care mi-o ofereau era absurdă. Totul era aranjat astfel ca să mă pună în imposibilitate să o pedepsesc pe Lily. Singurul mod în care aş fi vrut să o pedepsesc era să o aud implorîndu-mă să o iert nu să o aud urlînd de durere. Ştiam de altfel că şi dacă lăsam degetul mare în jos, aveau să găsească un mijloc să mă oprească. Întreaga situaţie, cu izul ei de sadism gratuit, nu era decît o cursă, o falsă dilemă. Chiar şi atunci, fierbînd de furie şi de ură să mă văd astfel expus în piaţa publică, aveam totuşi un sentiment care, dacă nu avea nimic de a face cu indulgenţa sau şi mai puţin cu gratitudinea era un fel de întoarcere la acea stupefacţie pe care o resimţeam de atîtea ori: că tot acest teatru era montat numai pentru mine.

Nu fără ezitări, reflectînd, încercînd să hotărăsc dacă eram sau nu liber să aleg, şi fiind convins că nu fusesem condiţionat dinainte, am lăsat degetul mare în jos.

Bătrînul mă privi lung, apoi făcu un semn paznicilor şi îşi reluă locul lîngă ceilalţi. Mi-au dezlegat mîinile. M-am ridicat frecîndu-mi încheieturile, apoi mi-am smuls căluşul. Fîşiile de leucoplast se lipiseră de firele de barbă şi, timp de cîteva secunde,

tot ce am putut să fac a fost să clipesc prosteşte de durere. Gardienii n-au făcut nici o mişcare. Mi-am frecat pielea din jurul gurii în timp ce priveam în jur.

Tăcere. Se aşteptau să spun ceva, deci n-aveam să vorbesc.

Am coborît treptele de lemn şi brusc am apucat biciul. Mă aşteptasem să fie un obiect din recuzită, dar era neobişnuit de greu. Mînerul era din piele împletită pe lemn; avea un ochi la capăt, sforile erau uzate şi nodurile de la capete tari ca fierul. Părea un obiect antic, care ar fi putut aparţine marinei regale în timpul războaielor napoleoniene. Pe cînd întindeam mîna spre mîner, mi-am făcut o socoteală rapidă. Soluţia lor cea mai probabilă va fi să stingă lumina; se va isca o busculadă. Adam şi cei patru gardieni în uniformă se aflau în dreptul uşii şi orice încercare de fugă era imposibilă.

Brusc am apucat biciul şi l-am pocnit cu putere de masă. Un şfichiuit şi pocnetul frînghiilor lovite de tăblia mesei răsună ca un foc de armă. Cîţiva „studenţi" tresăriră, o fată întoarse capul. Dar nimeni nu se mişcă. Am început să mă îndrept încet spre locul unde era Lily, dar nu mă aşteptam nicidecum să ajung pînă la ea.

Şi totuşi am ajuns. Nu mişcase nimeni. Eram acum lîngă ea, puteam s-o lovesc, şi persoana cea mai apropiată era la mai bine de treizeci de metri de noi. M-am oprit ca şi cum aş fi vrut să apreciez distanţa şi, cu piciorul stîng înainte, m-am întors puţin, în poziţie de lovire. Am încercat chiar să văd cum funcţionează acel obiect cumplit; biciul a mîngîiat uşor spatele gol. Nu-i puteam vedea faţa ascunsă de reflectoare. Am ridicat biciul peste umăr ca şi cum aveam de gînd să-i fac vînt cu toată puterea, să plesnesc spatele acesta alb. Aproape că mă aşteptam să aud un ţipăt, să văd sau să aud pe cineva repezindu-se spre mine. Dar nimeni nu s-a mişcat şi mi-am dat seama, aşa cum probabil şi-au dat şi ei, că ar fi oricum prea tîrziu. Am aruncat o privire în jur, aşteptîndu-mă să văd o armă. Dar cei unsprezece, paznici, „studenţii", toţi stăteau nemişcaţi.

M-am întors din nou spre Lily. Exista un diavol în mine, un demon al răului, care mă împingea să lovesc, să văd urmele roşii brăzdînd pielea delicată; nu atît ca să o lovesc pe ea, cît ca să îi şochez pe ei, să îi determin să înţeleagă enormitatea actului pe care îl făceau; ideea monstruoasă de a lăsa fata să se expună la acest risc. „Anton" mi-o spusese: *Foarte curajoasă*. Ştiam că trebuie să fi fost absolut siguri de spiritul meu de decenţă,

prostească mea decență britanică. În ciuda tuturor lucrurilor pe care le spuseseră, a tuturor pumnalelor pe care le implîntaseră adînc în amorul meu propriu, erau absolut siguri că nici într-o sută de mii de ani nu aveam s-o plesnesc cu biciul. Și atunci am lovit-o, dar foarte încet, ca și cînd era vorba tot de o încercare, de a stabili distanța, și apoi am tras biciul înapoi. Am încercat să cumpănesc dacă nu fusesem din nou condiționat de Conchis să n-o biciuiesc; dar mi-am dat seama că de data asta aveam libertatea totală de a alege. Puteam s-o fac dacă voiam.

Apoi, brusc, am înțeles.

Nu aveam în mînă un bici și nu mă aflam într-o cisternă subterană, ci afară, într-o piață scăldată în lumina soarelui în urmă cu zece ani, și în mînă aveam o mitralieră germană. Și nu Conchis juca acum rolul lui Wimmel. Wimmel era în mine, în brațul meu încordat și întins spre spate, în tot trecutul meu și, mai ales, în tot ce-i făcusem lui Alison.

Cu cît înțelegi mai bine ce este libertatea, cu atît o pierzi mai mult.

Iar libertatea mea consta în a nu lovi, oricare ar fi prețul și orice ar putea gîndi despre mine aceștia care mă urmăresc; chiar dacă ar ajunge la concluzia, așa cum probabil prevăzuseră, că îi iertam, că eram îndoctrinat, că mă duceau de nas. Am lăsat biciul în jos și mi-am simțit ochii umplîndu-mi-se de lacrimi – lacrimi de furie, lacrimi de umilință.

Prin toate manevrele sale, Conchis urmărise să mă aducă aici. Toate șaradele, psihicul, teatralul, sexualul, psihologicul; și stăteam acum așa cum stătuse el atunci, în fața partizanului, incapabil să îl omoare, bătîndu-l cu patul puștii; descoperind că vine totuși un moment cînd ți se cere să îți plătești datoriile vechi, și că plata poate căpăta forme ciudate.

Cei unsprezece stăteau lîngă perete, cu lectica pe jumătate ascunsă în mijlocul lor, ca și cînd ar fi apărat-o de mine. Am văzut-o pe June care a avut decența să nu-mi întîlnească privirea. Mi-am dat seama că era speriată: ea, una, nu fusese sigură.

Spatele alb.

M-am îndreptat spre ei, spre Conchis. L-am văzut pe „Anton" lîngă el, aplecîndu-se aproape imperceptibil spre față. Mi-am dat seama că se ridicase puțin pe vîrfuri, gata să se repeadă. Și Joe mă urmărea cu ochi de vulturi. M-am oprit în fața lui Conchis și i-am întins mînerul biciului. Îl luă, fără să mă slăbească o clipă

din ochi. Am stat aşa cîtva timp, schimbînd una din acele priviri pătrunzătoare, cum aveam noi obiceiul.

Se aştepta să vorbesc, să spun şi eu la rîndul meu cuvîntul pe care îl pronunţase el în piaţă. Dar nu voiam. Nu puteam.

Am privit feţele celor din jurul meu. Ştiam că nu sînt decît nişte actori, dar că nici actorii cei mai buni nu pot interpreta în tăcere anumite calităţi umane, ca inteligenţa, experienţa, onestitatea intelectuală fără să le posede ei înşişi. Şi nu numai banii – oricît le-ar fi plătit Conchis – erau motivul pentru care acceptaseră să joace o astfel de scenă. Am avut deodată impresia că trăim, eu şi toţi cei de faţă, un moment de înţelegere, de respect reciproc. Din partea lor nu era poate decît uşurarea de a constata că eram aşa cum îşi închipuiseră ei, în spatele tuturor misterelor, şi al tuturor umilinţelor. În ce mă privea, era certitudinea de a fi intrat într-o societate esoterică, a cărei înţelepciune era atît de profundă, în faţa căreia puteam vorbi fără pericol. Aşa cum stăteam acolo, atît de aproape de cele unsprezece tăceri, aproape de feţele lor lipsite de ostilitate dar şi de indulgenţă, feţe disociate total de furia mea, atît de aproape şi totuşi atît de depărtate, ca figurile din adoraţiile flamande, m-am simţit deodată foarte mic; aşa cum te simţi diminuat în faţa unei opere de artă, în faţa unor anumite adevăruri care, prin contrast cu dimensiunile şi valoarea lor, ne fac să simţim cît sîntem de mici, cît sîntem de limitaţi.

Vedeam toate acestea în ochii lui Conchis; se demonstrase ceva chiar mai mult decît *eleutheria* şi eu eram singura persoană dintre toţi cei de faţă care nu ştiam ce era. I-am cercetat privirea căutînd acest răspuns, dar era ca şi cînd te-ai scufunda în noaptea cea mai neagră. O mie de întrebări îmi tremurau pe buze, îmi tremurau în minte, dar au murit acolo.

Nici un răspuns. Nici o mişcare.

Brusc m-am îndreptat înapoi spre „tron".

I-am văzut pe „studenţi" ieşind din sală; am văzut că o dezlegau pe Lily. June o ajută să se îmbrace şi amîndouă s-au alăturat celorlalţi. Cadrul a fost luat. În cele din urmă, nu mai rămase decît grupul celor doisprezece şi încă o dată, cu perfecţiunea bine regizată a unui cor antic, m-au salutat cu o plecăciune, apoi s-au întors şi au ieşit.

Bărbaţii s-au dat la o parte să lase femeile să iasă pe uşă şi Lily a fost prima care a dispărut. Dar după ce a ieşit şi ultimul bărbat, ea se întoarse o clipă în uşă şi mă privi fix, aşa cum o

priveam și eu, cu fața lipsită de orice expresie, fără nici o urmă de gratitudine, lăsînd obscure toate motivele care o determinaseră să-mi permită să o mai văd o ultimă dată sau, poate, să mă vadă ea o ultimă dată.

62

Rămăsesem singur cu aceiași trei paznici care mă aduseseră. Am așteptat un minut, două minute. Adam îmi oferi o țigară. Fumam, sfîșiat între furie și ușurare, între regretul de a nu fi denunțat cu tărie practicile a căror victimă eram și sentimentul că modul în care mă comportasem era singurul care îmi permitea să mai păstrez o brumă de decență. Aproape terminasem țigara cînd Adam s-a uitat la ceas, apoi s-a întors spre mine.

— Acum...

Făcu semn spre cătușele care rămăsese atîrnate de brațele „tronului".

— Uite ce e, gata. Nu mai suport.

M-am ridicat în picioare, dar m-au apucat imediat de amîndouă brațele. Voiam să protestez, dar Adam ridică din umeri.

— *Bitte.*

M-am lăsat încătușat din nou de cei doi paznici. Anton veni cu călușul. Era prea de tot. Am început să mă zbat dar m-au împins cu putere și m-au așezat din nou pe tron; nu aveam de ales; am fost iarăși nevoit să mă supun. Adam îmi lega călușul la gură, dar de data asta nu îl mai lipi cu leucoplast. După care mi-au pus din nou sacul negru pe cap și am pornit. Odată ieșiți pe ușă am luat-o la dreapta, nu la stînga, nu era drumul pe care venisem. Am mers vreo treizeci de pași, apoi am coborît cinci trepte. Ne aflam în altă încăpere mare sau poate tot o cisternă.

Am fost împins înapoi, am auzit umblîndu-se la cătușe, apoi cineva mă apucă de mîna stîngă și mi-o ridică; din nou zgomotul sec al cătușelor care se închideau. Frica mă cuprinse ca o gheară rece. Îmi dădeam seama ce se întîmpla: fusesem atașat de aparatul de flagelare. Atunci am început să mă zbat din toate puterile. Loveam cu picioarele și cu genunchii, încercînd să sucesc încheietura pazniculuide care mai eram încă legat. Ar fi putut să mă

bată în voie. Ei erau trei, eu nu puteam să văd nimic şi totul era absolut ridicol. Dar probabil că primiseră ordin să se poarte cu blîndeţe. În cele din urmă reuşiseră să mă facă să ridic şi celălalt braţ şi mă ataşară şi de al doilea inel. Apoi îmi scoaseră sacul de pe cap.

Mă aflam într-o încăpere lungă şi îngustă, tot o cisternă, dar mult mai joasă, de vreo douăzeci de metri pe cinci. Undeva, pe la jumătatea camerei, se afla un ecran alb de cinematograf asemănător cu cel pe care îl folosiseră la Bourani. Cam pe la trei sferturi din lungimea camerei atîrnau două perdele negre întinse din perete în perete, astfel că din peretele din fund nu se mai vedea decît o fîşie sus. Decorul era oarecum o replică ceva mai mare a bisericuţei cu catapeteasmă de lemn de la Moutsa. Puţin în faţa mea, uşor spre dreapta, se afla un mic aparat de proiecţie cu film de 16 mm. O dîră de lumină intra prin uşa întredeschisă din stînga.

Cei trei în cămăşi negre nu îşi iroseau timpul. Se ocupau de proiector; l-au pus în funcţiune, au controlat dacă filmul este aşezat bine şi i-au dat drumul. La început apăru roata neagră, pe fundalul alb al ecranului, ca şi cum ar fi fost emblema unei case de film. Unul dintre paznici potrivi puţin imaginea. Adam se întoarse şi se opri în faţa mea – ceva mai la distanţă ca să nu-l pot lovi cu picioarele – şi anunţă:

— Dezintoxicarea finală.

Am înţeles atunci că fusesem pus în situaţia de a „ierta" ca să pot fi astfel supus şi acestei ultime umiliri; o flagelare, dacă nu literală, oricum metaforică.

Nu ajunsesem încă la fund.

Eram singur cu proiectorul care bîzîia încet şi cu ce se afla în spatele perdelelor negre. Emblema dispăru şi pe ecran apărură nişte cuvinte:

CASA DE FILME POLYMUS
PREZINTĂ

Ecranul rămase o clipă alb. Apoi:

RUŞINOSUL ADEVĂR

Din nou roata cu opt spiţe. Apoi:

CU
VESTITA PROSTITUATĂ
IO

Blanc, şi:

PE CARE V-O AMINTIŢI ÎN ROLURILE
ISIS
ASTARTE
KALI

Un blanc mai lung, apoi:

CA ŞI ÎN CAPTIVANTUL ROL
„LILY MONTGOMERY"

O rapidă imagine a lui Lily, la picioarele unui bărbat. Abia cînd imaginea era pe punctul să dispară mi-am dat seama că bărbatul eram eu. Probabil că cineva, Conchis desigur, ne filmase cu un teleobiectiv în ziua cînd îmi recitase un fragment din *Furtuna*. Mi-am amintit că fata mă avertizase că Maurice avea obiceiul să folosească asemenea aparate.

ÎN ROLUL MULT DORITEI
„JULIE HOLMES"

Altă imagine scurtă: În plin soare, în picioare lîngă Julie, o sărutam. Era în aceeaşi zi, lîngă statuia lui Poseidon.

ŞI ÎN ROLUL DOCTEI ŞI CURAJOASEI
„VANESSA MAXWELL"

De data asta era un stop-cadru. Se afla în spatele unei mese de laborator plină de hîrtii. Un stativ cu eprubete. Un microscop. Micuţa Marie Curie.

ŞI ACUM ÎN CEL MAI MARE DINTRE ROLURILE EI:

O clipă roata apăru din nou.

EA ÎNSĂŞI!

Blanc.

Apoi, un *enchainé*: Joe cu masa lui de şacal alergînd pe poteca ce ducea la vila de la Bourani; un demon sub soarele arzător; alerga direct spre camera de luat vederi; ecranul se întunecă.

AVÎND CA PARTENER
MONSTRUL DIN MISSISSIPPI

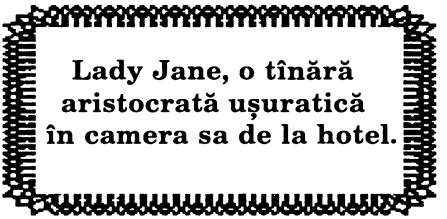
Blanc.

JOE HARRISON

Şi din nou roata.

INTERPRETÎNDU-SE PE SINE

Apoi cîteva rînduri într-un cadru excesiv de ornamentat:

Aveau de gînd să ruleze un film indecent.

A început: un dormitor înzorzonat cu mobilă stil *Belle Epoque*. Apăru Lily cu părul lăsat pe umeri, într-un capot neîncheiat care lăsa să se vadă un corset negru. Se opri lîngă un scaun să îşi aranjeze ciorapul, gestul obişnuit pentru a pune în valoare piciorul fin, deşi gros-planul îi permise să îşi arate şi cicatricea de la încheietura mîinii. Se întoarse brusc spre uşă şi strigă ceva. Intră un paj, ducînd o tavă pe care se afla o scrisoare. Lily luă scrisoarea şi pajul se retrase. Deschise scrisoarea, avu un rîs răutăcios şi mototoli scrisoarea în pumni. Secvenţa se încheia cu imaginea scrisorii aruncate pe jos.

Calitatea filmului era slabă, imaginile neclare, prost montate, cum erau filmele mute la începutul cinematografului. Apăru alt titlu, într-un cadru simplu, tot o imagine tremurată:

„...acum cînd cunosc groaznicul adevăr
despre comportarea dumitale ruşinoasă,
între noi totul s-a terminat.
Rămîn, nu pentru multă vreme,
al dumitale dezgustat soţ... Lord de Vère.“

Secvenţă nouă. Lily lungită în pat, imaginea luată de undeva de deasupra ei. Îşi scosese capotul. Era în corset şi ciorapi perforaţi. Reuşise să dea feţei ei puternic fardate şi rimelate figura adecvată de *femme fatale*, dar efectul vizual nu era departe de cel verbal:

ca orice pornografie – intenționată în acest caz, presupun – friza ridicolul.

În final, totul avea să fie o glumă, o glumă de prost gust dar totuși o glumă.

Înfierbîntată de patimă,
ea aștepta sosirea Partenerului negru
pentru a se deda păcatului.

Din nou aceeași secvență. Brusc fata se ridică pe patul ei de bordel franțuzesc. În ochii i se citea dorința. Cineva intrase în cameră.

Intrarea Taurului Negru,
un cîntăreț de vodevil.

Camera de filmat se plimbase luînd imagini din încăpere și se oprise asupra ușii deschise. În ușă era Joe, cu pantaloni negri exagerat de strîmți și un fel de bluză albă cu mîneci lungi, bufante. Arăta mai degrabă a toreador negru decît a taur. Închise ușa; privire plină de pasiune.

Singurul limbaj pe care îl cunosc.

Urmă o imagine în care Lily alerga spre el. Joe făcu un pas înainte, o apucă de brațe și se sărutară pătimaș. El o împinse înapoi spre pat și se lăsară să cadă de-a curmezișul lui. Apoi ea se rostogoli peste el, acoperindu-i fața și gîtul cu sărutări.

Un mascul negru și o femeie albă.

Ea stătea sprijinită de perete cu mîinile întinse. Joe, cu trupul dezgolit, îngenunchease în fața ei, trecîndu-și mîinile peste corsetul ei negru pînă la sîni. Fata îi prinse mîinile și i le apăsă de trupul ei.

Și pentru asta și-a sacrificat un soț iubitor, copiii adorabili, prietenii, familia, credința, totul.

Urmau cinci secunde ale unui interludiu fetișist. El stătea întins pe jos. Aparatul de filmat prinse în prim plan un picior gol într-un pantof negru cu toc înalt așezat pe stomacul lui, în timp ce el îl mîngîia cu mîinile. Începusem să devin bănuitor. Ar fi putut fi piciorul oricărei femei albe; și pîntecele și mîinile oricărui negru.

Patima se întețește.

Imagini din cameră. El sprijinit de perete și ea copleșindu-l cu sărutări. Mîinile lui alunecînd în jos, desfăcîndu-i corsetul. Un spate lung și gol înlănțuit de două brațe negre. Aparatul se apropie. O mînă neagră într-un prim plan sugestiv. Joe apare gol deși ascuns de chipul ei alb. Puteam să-i văd fața, dar calitatea filmului era atît de proastă că nu puteam fi sigur că e într-adevăr Joe. Iar chipul ei rămase tot timpul invizibil.

Nerușinare.

Începusem să fiu mai mult bănuitor decît șocat. Cîteva secvențe foarte scurte. Sîni dezgoliți, coapse negre dezvelite; două trupuri goale pe pat. Dar imaginea era mult prea îndepărtată pentru o identificare. Părul blond al femeii devenise prea blond, prea lucios, ar fi putut fi o perucă.

În timp ce se petrec asemenea orgii, oamenii cumsecade duc o viață normală.

O stradă dintr-un oraș pe care nu l-am recunoscut, dar care părea să fie american. Oră de vîrf. Trotuare aglomerate. Calitatea secvenței era mult mai bună și era clar că fusese tăiată din alt

film... Prezența ei făcea ca celelalte secvențe să pară și mai desuete, și mai claustrofobe.

Mîngîieri obscene.

O mînă albă anonimă mîngîia un falus anonim într-o scenă de dragoste ce nu avea nimic excepțional. Obscenitatea consta în faptul că cei doi oameni stăteau întinși și se lăsau filmați în tot acest timp. În imagine se vedea încheietura mîinii drepte, cea fără cicatrice și deși mișca degetele ca și cum ar fi cîntat la flaut aș fi putut paria că nu era Lily.

Invitația.

O secvență pornografică; aparatul se oprise pe fata goală întinsă pe pat, dar fața tot nu i se vedea, căci ținea capul dat pe spate, aproape că ieșise din cadru. Trupul fetei era în așteptarea negrului, al cărui spate întunecat și neclar era foarte aproape de aparat.

Între timp.

Deodată, calitatea filmului se schimbă. Se folosise alt aparat de filmat, în împrejurări diferite și imaginea era sacadată. Două persoane într-un restaurant aglomerat. Am avut un șoc. Mă cuprinse o furie amară cînd am văzut cine era: Alison și cu mine, în acea primă seară în Pireu. Un blanc scurt, apoi apăru altă imagine cu noi doi, și o clipă m-am întrebat unde fusese oare luată. Alison cobora ulița în pantă a unui sat, eu o urmam la vreo doi metri în spate. Amîndoi arătam extenuați și deși imaginea era luată de prea departe pentru a ni se vedea expresia fețelor, se înțelegea, după distanța dintre noi și după mers, că eram tare nefericiți. Și, deodată, am recunoscut scena: eram la Arachova, ne întorceam din Parnas. Operatorul fusese probabil ascuns într-o casă din sat și filmase cred prin deschizătura unui oblon, căci o dungă transversală tăia sfîrșitul secvenței. Mi-am amintit de Wimmel și imaginile filmate cu el în timpul războiului. Și am recunoscut și implicația: și noi fusesem urmăriți, pîndiți și filmați

pe ascuns. Lucrul nu fusese posibil sus, pe pantele de piatră seacă ale Parnasului, dar printre pomi... Mi-am amintit de lac, de Alison, de soarele care îmi mîngîia spatele gol. Era prea îngrozitor să gîndesc măcar că din toate momentele noastre împreună, acela, tocmai acela, fusese public. Era o blasfemie.

Nu îmi mai lăsau nimic, eram deposedat de tot. Acum ştiam că ştiuseră tot timpul adevărul.

Din nou blanc. Apoi alt titlu.

Copulaţia.

Dar pe ecran apărură acum o serie de numere şi fulgere albe, ecranul alb zgîriat de linii : era capătul bobinei. Dinspre proiector se auzi un „clic" şi asta a fost tot. Nu mai aveam în faţă decît ecranul alb. Cineva intră în fugă şi opri aparatul. Am scos un mormăit dispreţuitor ; mă aşteptasem să se întîmple ; nu avuseseră curajul să meargă pînă la capăt. Dar persoana care intrase – în lumina slabă care se strecura prin uşa întredeschisă, am văzut mai tîrziu că era tot Adam – se îndreptă spre ecran şi îl dădu deoparte. Eram din nou singur. Vreo treizeci de secunde încăperea rămase în întuneric, apoi, în spatele perdelelor negre, apăru o lumină.

Cineva se strecurase după perdele şi acum începuse să le deschidă, trăgînd de o sfoară, aşa cum se făcea pe vremuri în sălile unde se ţineau serbări. Perdelele s-au deschis cam pe trei sferturi şi au rămas aşa ; dar deja orice paralelă cu scena improvizată pentru o serbare sătească devenise absolut imposibilă. Lampa care atîrna din tavan avea un abajur opac iar conul de lumină pe care îl emana dădea un caracter de intimitate scenei de dedesubt.

Un divan jos, acoperit de un enorm covor afgan în nuanţe de brun şi auriu. Peste un teanc de perne de culoarea aurului vechi şi a chihlimbarului, sprijinite de tăblia unui pat auriu, sculptat era Lily, complet goală. Nu puteam să-i văd cicatricea de la încheietura mîinii dar eram sigur că era ea. Soră-sa avea pielea mult mai bronzată. Stătea întoarsă pe o parte, cu faţa spre mine, imitare deliberată a tabloului lui Goya, *Maja Desnuda*. Curba delicată a şoldurilor, picioarele lungi, gleznele subţiri... Şi ochii imobili fixau cu un soi de linişte arogantă zona de penumbră unde mă aflam.

Dincolo de ea, pe peretele din spate erau desenate cîteva arcade negre. la început am crezut că fuseseră făcute cu intenția de a sugera colonadele de la Bourani, dar acestea erau mai înguste și se terminau cu ogive în stil maur. Goya?... Alhambra? Mi-am dat seama că divanul nu era pus direct pe podea, cum crezusem la început, dar capătul mai îndepărtat al camerei era la un nivel ceva mai coborît, în genul băilor romane. Perdelele acoperiseră treptele.

Trupul zvelt nemișcat, întins într-un lac de lumină auriu-verzuie; ochii ațintiți spre mine aveau privirea fixă a unui portret. Poza dura de atîta timp încît începusem să mă gîndesc că acest tablou viu, această enigmă goală, la care nu voi putea ajunge niciodată, reprezenta, probabil, marele final.

Minutele treceau și trupul minunat continua să stea nemișcat, învăluit în mister. Mi se părea că observ mișcarea imperceptibilă a respirației... sau poate era numai o iluzie. O clipă m-am gîndit că am în față o splendidă efigie de ceară, copie fidelă a fetei.

Dar chiar atunci se mișcă. Întoarse puțin capul în profil și întinse brațul drept într-un gest grațios à la Madame de Récamier, o invitație adresată persoanei care aprinsese lumina și trăsese perdelele. Un nou personaj își făcu apariția.

Era Joe.

Purta pe umeri o pelerină albă dublată cu auriu. Făcu cîțiva pași și se postă în spatele divanului. Roma? O împărătească și sclavul ei? O clipă se uită fix *la* mine sau spre mine și mi-a dat seama că nu putea fi vorba de un sclav. Era prea maiestuos, prea nobile îi erau trăsăturile negre. Părea să fie stăpînul camerei, stăpînul scenei și al femeii. Se uita în jos spre ea, ea se uita la el; aceeași caldă afecțiune li se citea în priviri. Mîngîie mîna întinsă a femeii.

Deodată mi-am dat seama cine erau; și cine eram eu; cît de bine fusese pregătit acest moment. Mi se dădea și mie un rol nou. Și am încercat cu disperare să mă eliberez de căluşul de la gură. Am mușcat, am căscat, mi-am frecat partea de jos a feței de brațele întinse. Dar era legat prea strîns.

Negrul, maurul, îngenunche lîngă femeie și o sărută pe umăr. Un braț, alb, delicat îi încolăci gîtul. O lungă sărutare. Apoi femeia se lăsă din nou pe divan. Bărbatul se uită la ea și îi mîngîie ușor umerii și brațele. Ca și cînd pielea ei ar fi fost de mătase. Sigur că femeia îi aparținea.

Am închis ochii.

Nimic nu este adevărat; totul e permis.

Conchis: *Rolul său încă nu s-a terminat.*

Am deschis din nou ochii.

Nu era nimic pervers în ideea că eu nu asistam decît la o scenă de dragoste; ca şi cum aş fi văzut doi boxeri într-o sală de gimnastică sau doi acrobaţi pe o scenă. Nu erau nici violenţi, nici acrobaţii nu făceau. Se comportau în aşa fel încît să arate că realitatea era complet diferită de perversitatea din filme.

Cîteva momente lungi am închis ochii refuzînd să mă uit. La un moment dat m-am simţit obligat, eram voyeurul în iad, să ridic capul şi să mă uit din nou. Ca o tortură în plus, braţele îmi amorţiseră. Cele două trupuri nu ţineau seama de mine, numai de ceea ce făceau.

De fapt, nu era nimic obscen, era numai intim, familial, un ritual biologic care se produce noaptea de sute de milioane de ori în rotirea pămîntului. Mă întrebam însă ce a putut oare să-i determine să facă demonstraţia în faţa mea, oare ce argument formidabil a folosit Conchis, oare ce argument şi-au invocat ei înşişi? Mi se părea acum că Lily mă depăşise mult în timp; nu ea era cea depăşită, cum crezusem eu la început. Învăţase, nu ştiu cum, să mintă cu trupul, aşa cum alţii mint din gură. Poate că dorise să atingă un stadiu de emancipare totală şi, acum, probabil că îşi demonstra ei înseşi că îl atinsese servindu-se în acest scop de pretextul „dezintoxicării" mele.

Tot ce crezusem că am înţeles referitor la natura femeii acum îmi scăpa, se depărta, se învălmăşea, redevenea mister, umbre contorsionate, luate de un curent ce le ducea departe, pierzîndu-se în adîncurile întunecate ale apelor.

Spinarea lui neagră şi lungă. Împreunarea lor, genunchii albi despărţiţi. Mişcarea aceea teribilă, posesiunea totală între cei doi genunchi primitori. Ceva mi-a adus aminte de incidentul din noaptea în care ea a jucat rolul lui Artemis; de albeaţa stranie a pielii lui Apollo. Cununa de frunze aurite. Un trup atletic; marmură vie. Şi am ştiut atunci că Apollo şi Anubis fuseseră interpretaţi de acelaşi bărbat. Noaptea aceea în care ea fugise... şi a doua zi, fecioara inocentă de pe plajă. Bisericuţa. Păpuşa neagră îmi răsări în minte, craniul rînjind maliţios. Artemis, Astarte, eterna minciună.

El îşi celebra orgasmul în linişte.

Cele două trupuri au rămas nemişcate pe altarul patului. Capul lui întors era ascuns de al ei, şi îi vedeam mîinile mîngîindu-i

umerii, spatele. Am încercat să-mi eliberez brațele din ramă, dar fusese fixată în perete cu niște belciuge speciale.

După o pauză insuportabil de lungă, el se ridică din pat, îngenunche și îi sărută umărul, cu un gest aproape formal. Apoi, adunîndu-și pelerina, părăsi calm scena. Ea rămase o clipă nemișcată așa cum o lăsase el între pernele patului. Apoi se ridică, se propti în cotul stîng și își reluă poziția de la început. Mă fixă cu privirea, nici crudă, nici arogantă, așa cum, demult, Desdemona privise înapoi spre Veneția.

Așa cum privise Desdemona orașul care nu o înțelegea și care se înăbușea de furie neputincioasă. Mi se păruse că, într-un anume fel, eu eram trădătorul Iago, pedepsit într-un al șaselea act nescris. Aruncat în fundul iadului în lanțuri. Dar eram și Veneția; orașul lăsat în urmă, părăsit pentru totdeauna.

Acum perdelele se închideau încet. Eram din nou în întuneric, singur ca la început. Stinseseră chiar și lumina din spatele perdelelor. Am avut un moment de ameteală în care mă îndoiam că toate lucrurile astea se întîmplaseră. Oare procesul avusese realmente loc, sau să fi fost doar o halucinație provocată? Un vis? Se întîmplase cu adevărat ceva? Dar durerea violentă din braţe îmi spunea că totul era real.

Și, deodată, din cauza acestei dureri, a acestei torturi pur fizice, am început să înțeleg. Eram Iago dar eram și răstignit. Iago crucificat. Crucificat de... și toate metamorfozele lui Lily îmi trecură cu repeziciune prin minte, menade ce mi se învîrteau frenetic în cap, alungînd orbirea, demonul din mine. Mi-am dat brusc seama care era adevăratul ei nume, sub atîtea măști. De ce aleseseră situația lui Othello? De ce Iago? Și înțelegînd toate acestea, mi-am dat seama de adevăratul ei nume. Dar n-am iertat, din contra, m-am simțit cuprins de o furie și mai violentă.

Acum îi știam adevăratul nume.

În ușă apăru cineva. Era Conchis. Se apropie de locul unde eram legat și se opri în fața mea. Am închis ochii. Brațele mă dureau atît de rău că nimic altceva nu mai conta.

De sub căluș am scos un fel de mormăit. Nici eu nu știam dacă intenționasem să exprim astfel că mă dureau brațele sau că dacă îl voi mai vedea vreodată aveam să îl rup în bucăți.

— Am venit să îți spun că acum ești printre cei aleși.

Am scuturat violent din cap, în semn de protest.

— Nu te poți împotrivi. Continuam să dau din cap, dar mai resemnat.

Stătea în fața mea și se uita la mine, cu privirea aceea care părea mai bătrînă decît o viață de om și mi se păru că zăresc o urmă de simpatie, ca și cum, în cele din urmă, și-ar fi dat seama că apăsase prea tare pe o pîrghie subțire.

— Învață să zîmbești, Nicholas. Învață să zîmbești.

Îmi trecu prin cap că, pentru el, verbul „a zîmbi" nu avea același sens ca pentru mine. Că ironia, lipsa de umor, neîndurarea pe care le observasem întotdeauna în zîmbetul lui erau calități pe care le adoptase în mod deliberat, că pentru el zîmbetul era ceva esențialmente crud, pentru că libertatea este crudă, libertatea care ne face cel puțin în parte responsabili pentru ceea ce sîntem. Astfel că „a zîmbi" nu înseamnă atît să alegi o atitudine în fața vieții, cît să recunoști și să exprimi natura cruzimii fundamentale, ineluctabilă a vieții pe care nu puteam nici măcar să încercăm să o evităm, ea fiind însăși existența umană. Cînd mă sfătuia să „învăț să zîmbesc" se referea la ceva mult mai subtil decît obișnuitul și simplistul „zîmbește și îndură". Voia, de fapt, să spună: „Învață să fii crud, învață să fii neîndurător, învață să supraviețuiești".

Căci nu ne stă în putere să alegem nici piesa, nici rolul. Există întotdeauna *Othello*. A fi înseamnă întotdeauna a fi Iago.

Înainte de a pleca, schiță o vagă plecăciune, plină de ironie și dispreț.

Imediat după plecarea lui, intră Anton, urmat de Adam și de celelalte cămăși negre. Îmi desfăcură cătușele și mi-am putut lăsa mîinile în jos. Doi dintre ei purtau un fel de prăjină lungă învelită în pînză, pe care acum o desfășurară și am văzut că era o targă. M-au forțat să mă lungesc pe ea și m-au prins din nou cu cătușele de cele două margini. Nu puteam nici să mă lupt cu ei și nici să mă rog de ei să înceteze. Așa că m-am lăsat în voia lor pasiv, cu ochii închiși ca să nu îi văd. Am simțit miros de eter, apoi înțepătura ușoară a acului. Dar acum doream ca uitarea să vină repede.

63

Aveam în fața mea un zid vechi. Cîteva bucăți de tencuială mai acopereau ici-colo pietrele din care era făcut zidul. Dar și din pietre multe căzuseră și zăceau pe jos, la picioarele zidului, amestecate printre bucăți de mortar. De undeva, se auzeau slab tălăngile caprelor. Stăteam întins, atît de moleșit de efectul narcoticelor, încît nu puteam face efortul să descopăr de unde venea lumina care cădea pe zid; zgomotul tălăngilor, zgomotul vîntului, țipătul lăstunilor. Fusesem condiționat: continuam să mă simt prizonier. În cele din urmă mi-am mișcat încet încheieturile mîinilor. Nu erau legate. M-am întors și am privit în jur.

Prin acoperiș pătrundeau cîteva raze de lumină. La cîțiva metri mai încolo era o deschizătură în perete, în care se mai vedeau încă bucăți din lemnul putred al tocului de la ușă. Afară, un soare orbitor. Eram întins pe o saltea pneumatică, sub o velință aspră de lînă cafenie. Am întors capul. În spatele meu, mi-am văzut valiza și deasupra ei un termos, un pachet înfășurat în hîrtie, chibrituri, o cutie neagră ca o casetă de bijuterii și o scrisoare.

M-am ridicat și mi-am scuturat capul. Apoi am aruncat velința și, călcînd pe podeaua desfundată, am pornit, clătinîndu-mă, spre ușă. Mă aflam pe vîrful unei coline. În fața mea se întindea o pantă vastă acoperită de ruine. Sute de case din piatră, toate dărăpănate; din unele dintre ele nu mai rămăsese decît o grămadă cenușie de bolovani, resturile zidurilor în ruină. Ici-colo, se vedeau cîteva locuințe ceva mai puțin distruse: se păstrase și etajul de sus, se vedeau încă tocurile ferestrelor care încadrau cerul și deschizătura neagră a ușilor. Dar lucrul cel mai extraordinar era că tot acest oraș al morții părea să plutească, înclinat în aer, la vreo trei sute de metri deasupra mării care îl înconjura. M-am uitat la ceas. Mergea: era aproape cinci. M-am cățărat pe un zid și am privit în jur. În partea unde apunea soarele se vedea o limbă de pămînt muntos ce se întindea departe spre nord și spre sud. Mă aflam pe vîrful unui promontoriu uriaș, absolut singur, ultimul supraviețuitor pe pămînt al unei medievale Hiroshime, suspendat între mare și cer. Și o clipă n-am mai putut să îmi dau seama dacă trecuseră ore sau întregi civilizații.

Un vînt puternic sufla dinspre nord.

M-am întors să îmi iau valiza şi celelalte lucruri care mi le lăsaseră şi le-am adus afară la soare. Mai întîi am deschis plicul: paşaportul, vreo zece lire în monedă grecească şi o foaie de hîrtie cu cîteva rînduri bătute la maşină: *Este un vapor spre Phraxos, astă-seară la 11,30. Te afli în cetatea veche de la Monemvasia. Trebuie să cobori în direcţia sud-est.* Hîrtia nu era nici datată, nici semnată. Am desfăcut termosul: cafea. Mi-am umplut ceaşca şi am băut-o pe nerăsuflate, apoi mi-am umplut-o din nou. În pachet erau sandvişuri. Am început să mănînc, cu aceeaşi plăcere intensă pe care o simţisem şi în dimineaţa aceea în cisternă, savurînd cafeaua şi pîinea şi friptura rece de miel, presărată cu cimbru şi stropită cu zeamă de lămîie.

Dar la această plăcere se mai adăuga acum şi un alt sentiment, la care contribuia şi peisajul larg, aerisit, un sentiment de eliberare, bucuria de a fi supravieţuit, de a trăi; întoarcerea la viaţă. Dar mai presus de orice era caracterul absolut extraordinar al experienţei. Era unică şi astfel devenisem şi eu unic; era marele meu secret, o călătorie pe altă planetă, o recompensă pe care nimeni nu şi-o mai oferise vreodată. Şi apoi mai era şi modul în care mă comportasem; acum mi se părea că îl înţeleg. De cînd mă trezisem îl vedeam într-o lumină diferită, mai bună. Procesul şi dezintoxicarea erau fantezii demonice ce urmăreau să stabilească dacă eram sau nu normal. Da, triumfasem. Eram un om normal. *Ei* fuseseră pînă la urmă cei umiliţi. Şi acum vedeam că acea uluitoare scenă din urmă fusese poate menită să reprezinte o umilire reciprocă. În timpul cît jucaseră în faţa mea, nu văzusem în ea decît o feroce insistenţă de a împlînta şi mai adînc pumnalul într-o rană încă vie; dar acum puteam să o interpretez şi ca un fel de revanşă pe care mi-o acordau pentru comportarea *lor* faţă de Alison şi faţă de mine, acţionînd ca spioni, ca *voyeurs*.

Măcar un lucru îmi rămăsese: un obscur sentiment de victorie. Eram din nou liber, dar era o libertate nouă... într-un fel purificată.

Îşi greşiseră socotelile.

Şi acest sentiment al meu continua să crească, transformîndu-se în bucurie, bucuria de a atinge piatra caldă pe care şedeam, bucuria de a fi singur pe acest straniu promontoriu, acest Gibraltar de la capătul lumii, Monemvasia – un loc pe care întotdeauna îmi dorisem să îl vizitez. Analiza faptelor petrecute, amintirile, răzbunarea: la toate acestea mă voi gîndi mai tîrziu, ca şi la explicaţiile pe care va trebui să le dau la colegiu şi la hotărîrea pe care

trebuia să o iau dacă mai rămîneam încă un an sau nu. Important era că supravieţuisem. *Reuşisem* să scap.

Numai mai tîrziu aveam să îmi dau seama cît de arficială, de nenaturală era această bucurie care scuza toate infamiile, exploatarea morţii lui Alison, libertăţile monstruoase pe care îşi promiseseră să şi le ia faţă de mine. Îl bănuiam din nou pe Conchis că îmi declanşase această reacţie prin hipnoză, cu scopul să îmi asigure o plăcută întoarcere la viaţa normală; ca şi cafeaua şi sandvişurile.

Am deschis cutia neagră. Înăuntru, pe o căptuşeală verde, un revolver Smith & Wesson. L-am scos din cutie şi am verificat dacă e încărcat. În încărcător erau şase gloanţe, şase cercuri mici de bronz cu un ochi cenuşiu de plumb. Invitaţia era cît se poate de clară. Am scos două gloanţe. Nu erau oarbe. Am îndreptat pistolul spre mare şi am apăsat pe trăgaci. Zgomotul îmi răsună în timpane iar lăstunii alb-cafenii care se învîrteau pe cerul albastru de deasupra mea se risipiră speriaţi.

Ultima glumă a lui Conchis.

Am urcat vreo sută de metri, pînă în vîrful colinei şi m-am ridicat pe ruinele unui zid de apărare, ultim vestigiu al fortificaţiei veneţiene sau, poate, otomane. De aici se vedea coasta care se întindea pe vreo douăzeci de kilometri spre nord. O plajă lungă, albă, un sat la vreo cincisprezece kilometri, cîteva case răzleţe şi o bisericuţă. Şi dincolo de ele, un munte masiv care ştiam că trebuie să fie Parnasul, ale cărui creste, în zilele senine, se puteau vedea de la Bourani. Phraxos se afla peste mare, la vreo cincizeci de kilometri spre nord-est. M-am uitat în jos. Platoul cobora în pantă abruptă terminîndu-se vreo două sute de metri mai încolo cu o fîşie îngustă de pietriş; o panglică verde ca jadul în locul unde marea învolburată atingea pămîntul, şi dincolo, albastru intens al mării brăzdat de spuma valurilor. În picioare, pe zidul de apărare al vechiului bastion, am tras în aer cele cinci gloanţe care mai rămăseseră. Era un fel de *joie*, îmi exprimam astfel refuzul de a muri. Cînd se stinse şi ecoul celui din urmă foc, am apucat revolverul şi l-am aruncat cu putere spre cer. Descrise întîi o parabolă, apoi, încet, foarte încet, se prăbuşi în abis. Lungindu-mă pe burtă, am privit peste marginea prăpastiei şi am izbutit să îl văd sfărîmîndu-se de stînci.

Am început să cobor. După un timp am dat de o cărare care, în două rînduri, a trecut prin dreptul unor bolte ce duceau în jos spre intrarea blocată de bolovani a unor cisterne. În partea de

sud a uriaşei stînci, am văzut jos, în depărtare un orăşel vechi înconjurat de ziduri, construit pe o limbă de pămînt care, de la picioarele falezei cobora în pantă abruptă spre mare. Multe case în ruină dar şi cîteva cu acoperişurile în stare bună şi vreo opt, nouă, zece biserici. Poteca şerpuia printre ruine şi se termina în faţa unei porţi. De aici, un lung tunel în pantă ducea la altă poartă, închisă cu un gard de împletitură, ceea ce explica absenţa păstorului de capre. Era clar că nu exista decît o singură ieşire şi pentru oameni şi pentru capre. Am sărit peste împletitură şi am ieşit la lumină. O potecă pavată cu dale vechi de cîteva secole, din bazalt alb-cenuşiu, brăzda colina şi se termina într-o curbă ce ducea spre acoperişurile roşietice ale cetăţii fortificate.

Am coborît pe străduţele înguste, printre casele văruite. O ţărancă bătrînă ieşise în pragul casei cu o strachină plină cu coji de zarzavat pe care le arunca la găini. Probabil că arătam foarte ciudat, cu valiza în mînă, neras, şi cu figura mea de străin.

—*Kal'espera.*

—*Pois eisai ?* întrebă ea. *Pou pas ?*

Vechile întrebări homerice ale ţăranului grec. Cine eşti ? Unde te duci ? I-am spus că sînt englez. Din echipa care turnase un film, *epano.*

— Care film, acolo sus ?

Am făcut un gest vag i-am spus că nu avea nici o importanţă şi ignorînd întrebările şi vocea ei indignată, am ajuns, în cele din urmă, în strada principală, o biată străduţă de vreo doi metri lăţime, mărginită de case înghesuite una într-alta, majoritatea nelocuite, sau oricum, cu obloanele închise. Totuşi pe una dintre ele am văzut o firmă ; am intrat. Un bărbat în vîrstă, cîrciumarul, apăru dintr-un colţ întunecat al încăperii.

La un pahar de reţină, însoţit de cîteva măsline, am aflat tot ce se putea afla. Mai întîi că trecuse încă o zi. Procesul nu avusese deci loc în dimineaţa aceea, ci cu o zi înainte. Nu era duminică, era luni. Mă drogaseră şi dormisem douăzeci şi patru de ore ; şi mă întrebam ce mai făcuseră de atunci. Dacă exploraseră din nou colţurile cele mai întunecate din subconştientul meu. Nu fusese nici o echipă de filmare la Monemvasia ; nici vreun grup de turişti ; nici străini afară de profesorul francez şi de soţia lui, acum vreo zece zile. Cum arăta profesorul ? Foarte gras ; nu ştia o boabă greceşte... Nu, n-auzise să fi urcat cineva acolo sus ieri, nici azi. Din păcate, nimeni nu venea să viziteze Monemvasia. Ştia că pe acolo pe sus erau cisterne mari cu picturi pe pereţi ?

Nu, nu exista așa ceva. Nu erau decît ruine. Mai tîrziu, cînd am ieșit pe vechea poartă a orașului și am pornit-o pe la marginea falezei, am văzut două sau trei debarcadere putrezite, unde o barcă ar fi putut ancora neobservată, să debarce trei-patru oameni cu o targă. Nu era neapărat nevoie să treacă pe lîngă cele cîteva case locuite din sat și ar fi putut veni noaptea.

Erau o mulțime de cetăți în Pelopones: Korene, Methone, Pylos, Koryphasion, Passava. Toate aveau cisterne imense; și nu erau decît la o distanță de o zi de Monemvasia.

Am traversat digul bătut de vînt, ca să ajung la micul cătun de unde pleca vaporul. Am mîncat destul de prost într-o cîrciumă și m-am bărbierit în bucătărie. Da, eram turist. Am interogat cîrciumarul, dar nici el n-a putut să îmi spună mai mult decît celălalt.

Legănîndu-se în dreapta și în stînga din cauza tangajului puternic, micul vapor întîrziat de *meltemi*, sosi la miezul nopții, ca un monstru ieșit din adîncuri, împodobit cu lumini palide, șiruri de mărgele sidefii. Eu și alți doi călători, singurii pasageri, am fost duși pînă la vapor cu o barcă. Am stat două ore în salonul pustiu, luptînd împotriva răului de mare și a încercărilor repetate ale unui negustor de zarzavaturi din Atena, venit după roșii la Monemvasia, care se încăpățîna să lege o conversație. Se plîngea întruna de prețuri. În Grecia se discută întotdeauna despre bani; nu despre politică, sau despre politică numai în măsura în care are legătură cu banii. În cele din urmă, răul de mare mi-a trecut și negustorul începu să-mi devină simpatic. El și maldărul lui de pachete înfășurate în hîrtie de ziar erau ceva palpabil, aparțineau realității cotidiene, făceau parte integrantă din lumea în care mă întorceam; deși zile în șir aveam să continuu să studiez cu neîncredere fiecare străin care îmi ieșea în cale.

Cînd ne-am apropiat de insulă, am ieșit pe punte. Enormul cetaceu negru apăru din întunericul bătut de vînturi. Distingeam capul Bourani, deși case nu se vedeau și, bineînțeles, nu era nici o lumină. În jurul meu, pe puntea din față, vreo zece-douăsprezece siluete încovrigate: țărani săraci care călătoriseră pe punte. Reflectam la misterul altor vieți omenești: mă întrebam cît or fi costat jocurile lui Conchis din vara asta; probabil de vreo cincizeci de ori mai mult decît cîștigă unul din oamenii ăștia un an întreg de muncă aspră. Cît o viață de muncă, deci.

De Deukans, Millet. Plantatorii de cartofi.

Lîngă mine era o familie. Bărbatul cu spatele la mine dormea cu capul pe un sac. Între trupul lui şi cel al nevestei, ca într-un cuib cald, stăteau ghemuiţi doi puşti. Erau toţi patru acoperiţi cu o singură cuvertură subţire. Femeia era legată la cap cu o basma albă, înnodată sub bărbie, ca în epoca medievală. Iosif şi Maria; o mînă se odihnea pe umărul copilului de lîngă ea. M-am căutat în buzunare; mai aveam vreo şapte-opt lire din cele zece care mi se dăduseră. M-am uitat în jur, apoi m-am aplecat şi am vîrît cele cîteva bancnote mototolite într-un pliu al cuverturii sub capul femeii. Şi m-am furişat repede jos, ca şi cum aş fi făcut ceva ruşinos.

La trei fără un sfert, urcam fără zgomot scările din aripa profesorilor. Camera era aşa cum o lăsasem; totul era în ordine. Singura schimbare consta în dispariţia teancului de lucrări. Pe masă, în locul lor, se aflau cîteva scrisori.

Pe cea pe care am deschis-o prima am ales-o pentru că nu vedeam cine ar fi putut să îmi scrie din Italia.

14 iulie

Mănăstirea Sacro Speco
Lîngă Subiaco

Stimate domnule Urfe,

Mi s-a transmis scrisoarea pe care mi-aţi adresat-o. Iniţial hotărîsem să nu vă răspund, dar gîndindu-mă mai bine cred că este mai cinstit faţă de dumneavoastră să vă scriu pentru a vă spune că nu sînt dispus să discut problema care vă interesează. Hotărîrea mea este definitivă şi v-aş fi foarte recunoscător dacă nu aţi mai reveni asupra acestui subiect.

Al dumneavoastră,
JOHN LEVERRIER

Scrisul era impecabil, ordonat şi lizibil, deşi literele se adunau cumva spre mijlocul paginii. În spatele ei – dacă scrisoarea nu era un fals – se ascundea un om ordonat şi cumpătat care se retrăsese pe undeva, unul din acei tineri catolici uscăţivi care, pe vremea cînd eram student, mişunau prin Oxford, învîrtindu-se pe lîngă Monsignor Knox şi prin Farm Street.

Scrisoarea următoare era din Londra, scrisă de cineva care se pretindea directoare de şcoală, pe o hîrtie autentică, cu antet.

Domnişoara Julie Holmes

Domnişoara Holmes a lucrat la şcoala noastră un singur an, predînd latina şi greaca, dar şi cîteva ore de engleză şi istoria religiilor, elevelor noastre din cursul inferior. Avea calităţile unui profesor bun, deosebit de serioasă şi conştiincioasă şi, în acelaşi timp, foarte iubită de eleve.

Înţelesesem că doreşte să facă o carieră teatrală, dar mă bucur să aflu că se întoarce la învăţămînt.

Trebuie să adaug că a regizat cu mare succes spectacolul nostru anual de teatru, participînd activ şi ca membră a asociaţiei din şcoala noastră „Tinerii creştini".

O recomand deci cu multă căldură.

Foarte nostim!

Următoarea scrisoare era expediată tot din Londra. Înăuntru se afla scrisoarea mea către *Tavistock Repertory Company*. Cineva răspunsese – destul de impacientat, după cîte se vedea – rugăminţii mele şi mîzgălise cu creion albastru, în josul paginii, numele agenţiei teatrale care se ocupa de June şi Julie Holmes.

Mai era şi o scrisoare din Australia. În plic se afla un faire-part, un carton cu chenar negru pe margini, cu un spaţiu gol pentru numele expeditorului care fusese completat cu un scris aproape copilăresc, patetic.

ODIHNEASCĂ-SE ÎN PACE!

Dna Mary Kelly
Vă mulţumeşte pentru scrisoarea dumneavoastră de condoleanţe şi pentru faptul că aţi fost alături de ea la tragica pierdere suferită recent.

Ultima scrisoare era de la Ann Taylor. Conţinea o carte poştală şi nişte fotografii:

Am găsit aceste lucruri şi ne-am gîndit că ţi-ar face poate plăcere să le păstrezi. Am trimis negativele doamnei Kelly. Înţeleg foarte bine ce ai vrut să spui în scrisoare într-un fel sau altul, cu toţii avem o parte de vină. Dar lucrul pe care Allie nu l-ar fi dorit este să punem totul prea mult la inimă,

acum cînd nu mai e nimic de făcut. Nici nu îmi vine să cred. A trebuit să-i împachetez toate lucrurile şi poţi să îţi dai seama prin ce am trecut. Mi se pare un pas atît de inutil şi am plîns tot timpul. În sfîrşit, o să ne treacă, presupun. Plec acasă săptămîna viitoare şi am să trec pe la doamna K. îndată ce am să îmi fac puţin timp liber.

Cu bine,
ANN

Opt fotografii proaste. În cinci dintre ele eram eu sau diverse privelişti. În celelalte trei, Alison: în genunchi lîngă fetiţa cu furuncul, în picioare la răspîntia lui Oedip, şi în ultima, pe Parnas cu cărăuşul care ne însoţise cu măgarii. În cea de la răspîntia lui Oedip, luată mai de aproape, i se vedea pe faţă zîmbetul acela direct, aproape băieţesc prin care se exprima cel mai bine absoluta ei loialitate... Cum îşi spusese? Vulgară. Nu era vulgară, avea numai savoarea mîncărurilor simple; candoarea sării. Mi-am amintit cum ne-am urcat în maşină şi cum i-am vorbit tot drumul despre tata. Şi dacă atunci fusesem în stare să îmi deschid sufletul a fost numai din cauza sincerităţii *ei*. Pentru că ştiam că este o oglindă care nu minte; pentru că o interesa sincer persoana mea; pentru că mă iubea cu adevărat. În aceasta consta virtutea ei supremă; în constanta ei autenticitate.

M-am aşezat la masa mea de lucru şi i-am privit chipul, şuviţele de păr pe care vîntul i le zbîrlise peste frunte. Clipele acelea minunate. Părul ei. Vîntul. Momente încă atît de vii şi duse pentru totdeauna.

Tristeţea mă năpădi din nou. Nu puteam dormi. Am pus scrisorile şi fotografiile într-un sertar şi am ieşit din nou la aer, de-a lungul coastei. Departe spre nord, dincolo de ape, un foc de vreascuri. O linie frîntă, roşie ca rubinul îşi croia drum străpungînd muntele, şi o linie de foc îşi croia drum străpungîndu-mi inima.

La urma urmei, ce eram eu? Ce mă forţase Conchis să spun era foarte aproape de adevăr: nu eram altceva decît suma numeroaselor mele eşecuri. Jargonul freudian din timpul procesului mă făcea să zîmbesc, dar toată viaţa mea nu făcusem decît să transform viaţa în ficţiune, refuzînd să privesc realitatea în faţă. Mă comportasem întotdeauna ca şi cînd exista o a treia persoană care mă privea, mă asculta şi îmi punea notă bună sau rea – pentru comportarea mea. Un zeu. Sau un autor de romane spre

care mă întorceam, şi eu eram personajul lui, în stare să facă exact ce trebuie ca să fie pe plac, vulnerabil la afronturile lui, capabil să se adapteze la tot ce credea că doreşte romancierul-zeu. Eu singur am creat această varietate de super-ego – ca o lipitoare; eu însumi am hrănit-o şi din cauza ei am fost întotdeauna incapabil să acţionez liber. Constituise sistemul meu de apărare dar devenise propriul meu tiran. Şi acum îmi dădeam seama, dar era prea tîrziu. Preţ de o moarte, prea tîrziu.

M-am aşezat pe mal şi am aşteptat ivirea zorilor deasupra mării cenuşii.

Singur. Insuportabilă singurătate.

64

Nu ştiu dacă era din cauza firii mele sau o reacţie a metodei Coué de optimism la comandă pe care Conchis o pompase în mine în timpul somnului din ultima zi, dar pe măsură ce zorile se apropiau, deveneam din ce în ce mai abătut. Eram pe deplin conştient de faptul că nu aveam nici o dovadă şi nici martori pe care să mă sprijin pentru stabilirea adevărului; şi eram convins că un om ca Maurice Conchis, care nu lăsa nimic la voia întîmplării, îşi organizase cu grijă retragerea. Îşi dădea desigur seama că riscă să mă duc să îl denunţ la poliţie şi îşi luase, evident, toate măsurile de siguranţă. La ora asta, probabil că el şi toată „trupa" lui părăsiseră deja Grecia. Nu mai aveai pe cine lua la întrebări, afară poate de unul ca Hermes, care era probabil şi mai nevinovat decît bănuiam eu, şi ca Patarescu, care nu avea să recunoască nimic.

Singurul martor real era Demetriades. N-aveam să reuşesc nicicum să-i smulg vreo mărturisire, dar îmi aminteam de inocenţa lui mieroasă de la început; şi existase probabil o vreme, înainte de a mă duce eu la Bourani, cînd se bizuiseră în mare măsură pe el ca să le furnizeze informaţii. Avusesem ocazia să îmi dau seama, cînd discutasem cu el despre elevi, că era înzestrat cu destulă perspicacitate şi discernămînt, ştiind să deosebească cu uşurinţă pe cei cu adevărat muncitori de leneşii înzestraţi cu inteligenţă. Mă înăbuşeam de furie cînd mă gîndeam cum trebuie să fi arătat rapoartele lui detaliate despre mine. Simţeam nevoia

să mă răzbun fizic pe cineva. Şi mai voiam să ştie toată şcoala cît sînt de furios.

Nu m-am dus la prima oră, rezervîndu-mi plăcerea de a-mi face o intrare spectaculoasă la micul dejun. Cînd am intrat în sală, s-a făcut deodată linişte ca atunci cînd arunci o piatră într-un lac plin de broaşte orăcăitoare; tăcere bruscă, apoi zgomotul reluat treptat. Unii dintre elevi zîmbeau. Ceilalţi profesori se uitau fix la mine ca şi cînd aş fi comis o crimă. L-am văzut pe Demetriades în fundul sălii şi m-am dus drept la el, prea repede ca să mai poată reacţiona. Se ridică pe jumătate de pe scaun, dar, înţelegînd ce avea să urmeze, se aşeză la loc speriat. M-am dus lîngă el.

— Ridică-te, nenorocitule.

Încercă să zîmbească, făcu un gest din umeri spre băiatul de lîngă el. Am repetat ordinul tare, în greceşte, adăugînd o insultă grecească:

— Ridică-te, vierme de lupanare.

În sală se făcu din nou o linişte perfectă. Demetriades se înroşi tot şi îşi aţinti privirea asupra mesei.

Avea în faţă o farfurie de pîine muiată în lapte peste care turnase miere, unul din felurile lui preferate, cu care se trata în fiecare dimineaţă. Am întins mîna şi i-am aruncat farfuria în faţă. Îi curse pe cămaşă şi pe costumul lui elegant. Sări în picioare scuturîndu-şi hainele cu mîna şi cînd ridică ochii spre mine, cuprins de o furie oarbă, copilărească, l-am lovit exact unde voiam, în plin în ochiul drept. Nu eram eu mare boxer, dar lovitura a fost straşnică.

Toată lumea se ridicase în picioare. Supraveghetorii strigau cît puteau încercînd să restabilească ordinea. Profesorul de educaţie fizică se repezi spre mine şi încercă, pe la spate, să mă apuce de braţe, dar i-am făcut semn că terminasem. Demetriades, în picioare, ca o parodie a lui Oedip, îşi acoperea ochii cu mîinile. Apoi, brusc, se repezi la mine şi începu să mă lovească cu picioarele şi să zgîrie ca o harpie bătrînă. Profesorul de gimnastică, care îl dispreţuia, se postă în faţa mea şi îl imobiliză cu uşurinţă, ţinîndu-i braţele de-a lungul trupului.

M-am întors şi am ieşit. Demetriades începu să strige după mine tot felul de blesteme pe care nu le înţelegeam. Lîngă uşă era un chelner şi i-am cerut să îmi aducă o cafea în cameră. Ajuns sus, m-am aşezat la masă şi am aşteptat.

Şi bineînţeles, cum a început ora a doua, am fost chemat la director. În afară de bătrîn, în birou mai erau directorul adjunct, supraveghetorul-şef şi profesorul de educaţie fizică, acesta din urmă adus probabil pentru cazul în care deveneam din nou violent. Supraveghetorul-şef, Androutsos, vorbea fluent franceza şi fusese chemat să facă pe translatorul acestei curţi marţiale.

De cum m-am aşezat pe scaun mi s-a înmînat o scrisoare. După antet am văzut că era de la consiliul de administraţie al colegiului. Era scrisă într-o franceză foarte oficială şi datată cu două zile în urmă:

> Consiliul de administraţie al colegiului Lord Byron, ţinînd seama de raportul supus atenţiei noastre de directorul şcolii, vă informează cu regret că a hotărît să pună capăt contractului cu dumneavoastră, în baza clauzei 7 a contractului sus-menţionat: comportare nesatisfăcătoare ca profesor în activitatea didactică.
>
> Conform prevederii acestei clauze, vi se va achita salariul pînă la data de 1 septembrie, precum şi costul biletului de întoarcere în Anglia.

Deci nu avea să aibă loc nici o judecată, se trecea direct la comunicarea sentinţei. Am ridicat ochii de pe scrisoare şi m-am uitat pe rînd la cele patru feţe. Nu puteam discerne nimic altceva decît stînjeneală, şi poate o uşoară părere de rău la Androutsos; dar nici cea mai mică urmă de complicitate.

— Nu ştiam că directorul colegiului este în solda domnului Conchis, am spus eu.

Androutsos părea sincer mirat.

— *À la solde de qui?* Am repetat ce spusesem şi el a tradus; dar directorul nu părea să înţeleagă la ce mă refer. Era, de fapt, o persoană prea demnă – arăta mai degrabă ca rectorul unei universităţi americane decît ca un director de liceu ca să îl poţi bănui de complicitate la o concediere nedreaptă. Demetriades îşi merita ochiul învineţit chiar mai mult decît bănuisem. Demetriades, Conchis, sau altă persoană influentă din consiliul de conducere... Un raport secret...

Urmă o rapidă convorbire în greceşte între director şi adjunctul său. Au pronunţat de două ori numele Conchis, dar n-am reuşit să înţeleg ce spuneau. Androutsos a fost rugat să traducă.

— Domnul director nu înţelege remarca dumitale.

— Serios?

M-am uitat amenințător spre bătrîn, dar eram aproape convins că mirarea lui era sinceră.

La un semn al directorului adjunct, Androutsos luă de pe masă o hîrtie și începu să citească:

— „Vi se reproșează următoarele lucruri. Unu: Nu ați reușit să vă integrați în viața colegiului, în ultimul trimestru, absentînd aproape toate week-end-urile". Am început să zîmbesc. „Doi: Ați mituit în două rînduri șefii de clasă ca să vă înlocuiască la supravegherea orelor de studiu." Asta era adevărat, deși mituirea nu fusese ceva prea grav: îi absolvisem de compunerea pe care o aveau de scris pentru ora mea. O făcusem la sugestia lui Demetriades și el era singurul care ar fi putut raporta. „Trei: Ați neglijat notarea lucrărilor de fine de an, obligație profesională de cea mai mare importanță". „Patru: Ați..."

Dar mă săturasem pînă peste cap de toată farsa. M-am ridicat. Directorul vorbi, figura lui ridată era gravă, buzele strînse.

— Domnul director spune, traduse Androutsos, că ieșirea dumneavoastră demențială de astăzi dimineață, cînd ați atacat un coleg, aduce prejudicii ireparabile respectului pe care l-a avut întotdeauna pentru patria lui Byron și Shakespeare.

— Dumnezeule!

Am izbucnit în hohote de rîs, și i-am făcut semn lui Androutsos cu degetul arătător. Profesorul de gimnastică se pregăti să sară pe mine.

— Ia ascultă. Spune-i așa. Plec la Atena. Mă duc la Ambasada Britanică, la Ministerul Învățămîntului, la ziare și am să fac un scandal de...

N-am terminat. I-am împroșcat pe toți cu o privire plină de dispreț și am ieșit.

N-am reușit să avansez prea mult cu făcutul bagajelor după ce m-am întors în cameră. Căci după vreo cinci minute s-a auzit o bătaie în ușă. Cu un zîmbet ironic am dat ușa de perete. Dar în prag se afla tocmai membrul tribunalului pe care mă așteptam cel mai puțin să îl văd: directorul adjunct.

Îl chema Mavromichalis. Era director cu partea administrativă și răspundea și de disciplină; un soi de aghiotant de regiment, un tip de vreo cincizeci de ani, înalt, uscățiv și cu chelie. Întotdeauna rezervat, chiar și față de ceilalți greci. Nu prea avusesem de-a face cu el. Ca profesor titular de *demotiki* era, așa cum o cere tradiția, un iubitor fanatic al țării sale. În timpul ocupației, condusese un ziar clandestin la Atena și pseudonimul clasic pe

care îl folosise atunci *O Bouplix*, Văcarul, îi rămăsese şi acum. Deşi, în public, se ralia întotdeauna la punctul de vedere al directorului, el era, de fapt, sufletul şcolii. Detesta elementul bizantin care există încă în sufletul grec, cu mai multă înverşunare decît orice străin.

Stătea acolo, în uşă, măsurîndu-mă din cap pînă în picioare şi am fost atît de surprins de ceva ce se citea în ochii lui, încît am uitat de furia mea. Reuşea să îmi sugereze că dacă împrejurările i-ar fi permis, poate că mi-ar fi zîmbit. Îmi spuse calm:

— *Je veux vous parler, Monsieur Urfe.*

Şi asta a fost o nouă surpriză căci, pînă atunci, nu mi se adresase decît în greceşte şi eu presupusesem întotdeauna că nu cunoştea nici o altă limbă. M-am dat la o parte să îl las să intre în cameră. Aruncă o privire rapidă spre valizele deschise pe pat şi îmi făcu semn să mă aşez la birou. El se aşeză pe un scaun lîngă fereastră şi îşi încrucişă braţele; avea o privire pătrunzătoare, perspicace. Un timp lăsă în mod deliberat tăcerea să vorbească în locul lui. Am înţeles. Dacă pentru director nu eram decît un profesor slab, pentru omul acesta reprezentam altceva.

— *Eh bien?* am întrebat eu cu răceală.

— Regret împrejurările.

— Nu aţi venit aici ca să îmi comunicaţi acest lucru.

Mă fixă cu privirea.

— Consideri că şcoala noastră e un colegiu bun?

— Domnule Mavromichalis, dacă vă închipuiţi...

Ridică brusc mîna dar cu un gest liniştitor.

— Sînt aici în calitate de coleg, nimic altceva. Întrebarea mea e serioasă.

Vorbea într-o franceză greoaie, nu prea fluentă dar nicidecum stricată.

— Coleg... sau emisar?

Îmi aruncă o privire severă. Băieţii, cînd glumeau, spuneau că pe unde trece el pînă şi pescăruşii se opresc din ţipat.

— Te rog, răspunde la întrebarea mea. Şcoala noastră e bună?

Am ridicat impacientat din umeri.

— În ce priveşte activitatea didactică, da. Sigur.

Un timp continuă să mă privească în tăcere, apoi trecu la obiect.

— De dragul colegiului nostru, nu vreau nici un fel de scandal.

Am remarcat implicaţia persoanei întîi singular.

— Ar fi trebuit să vă gîndiţi la asta mai de mult.

Din nou tăcere. Apoi îmi spuse:

— Există un vechi cîntec popular grecesc care spune: „Cine fură pentru pîine nu are nici o vină. Cine fură pentru aur e vinovat."

Mă sfredelea cu privirea să vadă dacă am înţeles.

— Dacă doreşti să-ţi dai demisia... te asigur că *Monsieur le Directeur* o va accepta. Cealaltă scrisoare va fi dată uitării.

— Care *Monsieur le Directeur?*

Zîmbi uşor fără să răspundă şi mi-am dat seama că nu va spune niciodată nimic. În mod ciudat, poate că mă aflam în spatele biroului, mă simţeam de parcă eu aş fi fost anchetatorul tiranic, şi el patriotul curajos. În cele din urmă, întorcîndu-se spre fereastră, aparent fără nici o legătură:

— Avem un laborator de ştiinţe excelent.

O ştiam prea bine. Ştiam că aparatura fusese donată de un binefăcător anonim, cînd se redeschisese şcoala, după război şi „povestea" care circula în cancelarie era că banii fuseseră storşi de la un colaboraţionist bogat.

— Ah, înţeleg.

— Am venit să te rog să demisionezi.

— Aşa cum au făcut şi predecesorii mei?

Nu răspunse. Am făcut din cap semn că nu.

— Nu ştiu ce ţi s-a întîmplat, spuse el cu mai multă sinceritate în glas. Nu-ţi cer să ierţi ce a fost acolo. Te rog să cruţi ce este aici: colegiul.

— După cîte ştiu, mă consideraţi un profesor slab.

— Îţi vom da o recomandare bună.

— Nu-i un răspuns.

Ridică din umeri.

— Dacă insişti...

— Sînt chiar atît de slab?

— Aici n-avem loc decît pentru cei mai buni.

Sub privirea „văcarului" a plecat ochii. Valizele aşteptau pe pat. Doream să plec, la Atena sau în altă parte, n-avea importanţă unde, să îmi pierd identitatea, să mă desprind de tot. Ştiam că nu sînt un profesor bun. Dar eram prea lovit, prea deposedat de toate pentru ca să o recunosc.

— Îmi cereţi prea mult. Aştepta în tăcere, implacabil. N-am să povestesc nimic la Atena, cu o condiţie. Să vină să îl întîlnesc acolo.

— Imposibil.

Tăcere. Mă întrebam cum se acordă simțul acesta exagerat al datoriei lui față de școală cu fidelitatea sa, din cine știe ce motive, față de Conchis. Un bondar veni să se lovească de geam, amenințător, apoi bătu în retragere; după cum și furia mea se retrase în fața dorinței de a termina cu toată povestea asta, de a-i pune capăt.

— De ce dumneata? l-am întrebat eu.

De data asta îmi zîmbi; o umbră de zîmbet.

— *Avant la guerre.*

Știam că nu fusese profesor la colegiu; atunci trebuie să fi fost la Bourani. Am plecat ochii spre birou:

— Vreau să plec imediat. Chiar azi.

— Se înțelege. Dar fără alte scandaluri?

Se referea la vreo altă scenă similară cu cea de la micul dejun.

— Voi vedea... Dacă... Numai pentru ce este aici.

— *Bien.*

Deodată vocea îi devenise mai caldă, ocoli biroul ca să îmi strîngă mîna și merse pînă acolo, încît mă scutură ușor de umăr, așa cum făcea uneori Conchis, ca să mă asigure că se încredea în cuvîntul meu.

Apoi se întoarse brusc și ieși fără să spună o vorbă.

Și așa am fost dat afară din școală. De cum a părăsit camera, furia m-a cuprins din nou. Eram furios că nici de data asta nu folosisem biciul. Nu îmi păsa că plec de la colegiu; ideea de a fi lîncezit aici încă un an, pretinzînd că Bourani nu a existat niciodată, chinuit de amintiri amare... era de neconceput. Dar asta însemna să părăsesc insula, lumina, marea... Priveam în depărtare la livezile de măslini și am simțit o durere ca atunci cînd ți se taie o mînă sau un picior. Îmi dădeam seama că nu era atît meschinăria de a face scandal, cît mai ales inutilitatea lui, căci orice s-ar întîmpla, fusesem alungat din Phraxos pentru totdeauna.

După un timp am făcut efortul să îmi reiau împachetatul. Secretarul trimise pe cineva cu cecul pentru salariu și adresa agenției de voiaj din Atena care urma să-mi elibereze biletul de întoarcere în Anglia. Imediat după prînz am ieșit pentru ultima dată pe poarta școlii.

M-am dus direct la Patarescu acasă. O țărancă ieși în ușă: doctorul plecase pentru o lună în Rhodos. Apoi m-am dus la casa lui Hermes. Am ciocănit la poartă. Nici un răspuns; era încuiată. Atunci am coborît prin sat spre vechiul port, la cîrciuma unde îl

întîlnisem pe bătrînul Barba Dimitraki. Aşa cum mă aşteptam, Georgiou ştia o cameră de închiriat într-o căsuţă din apropiere. Am trimis un puşti la colegiu, să îmi aducă valizele; după care am mîncat nişte pîine cu măsline.

Pe la două, sub soarele arzător al după-amiezei, am pornit-o cu greu în sus printre smochini, spre creasta principală. Aveam cu mine un lămpaş, un levier şi o pînză de bomfaier. Să nu fac scandal era una, dar să nu fac cercetări era cu totul altceva.

65

Am ajuns la Bourani pe la trei şi jumătate. Atît spărtura din gard cît şi poarta erau acum închise cu sîrmă ghimpată şi peste firma cu *Salle d'attente* era pusă alta, în greceşte, pe care scria: *Proprietate particulară, intrarea strict interzisă*. Chiar şi aşa, era destul de uşor de trecut gardul, dar nici bine n-am trecut în partea cealaltă că am şi auzit larmă de voci venind de dincolo de copaci, dinspre Moutsa. Am ascuns repede instrumentele şi lampa într-un tufiş şi am sărit gardul înapoi.

Am coborît prudent poteca, încordat ca o pisică la pîndă, pînă la locul de unde puteam vedea plaja. Tocmai la capăt era ancorată o barcă. Pe plajă vreo cinci-şase persoane în costume de baie viu colorate. Nu erau locuitori din insulă. Doi bărbaţi au luat o fată care ţipa cît o ţinea gura, au dus-o la marginea mării şi i-au dat drumul în apă. De undeva se auzea un radio deschis la maximum. Am înaintat cîţiva paşi printre pomii de la marginea plajei. Aproape că mă aşteptam să îi recunosc. Dar nu. Fata era scundă şi brună, tipic grecoaică. Mai erau două femei grase, un bărbat de vreo treizeci de ani şi alţi doi ceva mai bătrîni. Nu îi mai văzusem niciodată.

Am auzit un zgomot în spatele meu. Un pescar în nişte pantaloni gri zdrenţăroşi, proprietarul bărcii, probabil, ieşea din bisericuţă. L-am întrebat cine erau oamenii de pe plajă. Erau de la Atena, un oarecare domn Sotiriades cu familia, care veneau în fiecare vară la Phraxos.

Veneau mulţi atenieni pe aici în august? Da, mulţi, foarte mulţi. Îmi făcu semn spre plajă: în două săptămîni vor fi zece-cinci-sprezece bărci; mai multă lume decît mare.

Deci Bourani nu era o fortăreaţă de necucerit. Şi aveam, astfel, un motiv în plus pentru a părăsi insula.

Casa era încuiată şi cu obloanele închise aşa cum o văzusem ultima dată. Mi-am continuat drumul, dincolo de malul surpat şi am ajuns la Vizuină. Am admirat din nou iscusinţa cu care fusese disimulată intrarea, apoi am ridicat capacul. Am coborît încet în puţul negru şi am aprins lampa, apoi am urcat din nou să iau uneltele. A trebuit să tai cu pînza de bomfaier inelul lacătului de la prima cameră, apoi, folosind bara metalică drept pîrghie, am apăsat cu putere şi lacătul a cedat. Am luat lampa, am tras zăvorul, am împins uşa masivă şi am intrat.

Mă aflam în colţul dinspre nord-vest al unei încăperi dreptunghiulare. Pe peretele din faţă se vedea locul unde fuseseră două ferestre, acum astupate aproape total. Nişte mici grile de ventilaţie dovedeau că exista totuşi o aerisire. Pe partea opusă, un dulap lung zidit în perete. Lîngă peretele dinspre răsărit, două paturi: unu dublu, celălalt de o persoană. Mese, scaune, trei fotolii. Pe podea un covor ţărănesc peste o bucată mare de fetru care acoperea toată camera. Trei pereţi fuseseră proaspăt văruiţi astfel încît, deşi fără ferestre, camera era mai puţin sinistră decît odaia din mijloc. Pe peretele dinspre apus, deasupra patului, era o frescă uriaşă reprezentînd o serbare cîmpenească în Tirol: *Lederhosen* şi o fată dansînd, a cărei fustă săltată în vîrtejul focului lăsa să i se vadă picioarele deasupra ciorapilor cu flori. Culorile erau încă vii, sau poate cineva le retuşase.

În dulap, vreo douăsprezece costume diferite pentru rolul Lily, şi vreo opt dintre ele erau în dublu exemplar; unele nu le văzusem niciodată. În sertare mănuşi de epocă, genţi, ciorapi, pălării. Am găsit chiar şi un costum de baie de modă veche şi bereta de marinar asortată.

Pe fiecare saltea erau teancuri de pături. Pernele nu păstraseră nici o urmă din parfumul folosit de Lily. Deasupra mesei, între cele două deschizături ale ferestrelor, erau cîteva rafturi fixate în perete pe care se aflau cărţi. Am luat una: *Gazda perfectă. Mică culegere de principii şi reguli de etichetă respectate şi puse în practică de înalta societate. Londra. 1901.* Erau vreo douăsprezece romane eduardiene. Cineva făcuse în fugă cu creionul cîteva observaţii pe pagina de gardă. *Dialoguri bune*, sau *Clişee folositoare la pagina 98 şi 164. Vezi scena p. 203. „Îmi cereţi să îmi las obrazul pradă îndrăznelii dumneavoastră?" hohoti jucăuşa Fanny.*

Un scrin, dar era gol. De fapt, întreaga cameră era dezarmant de goală, nu exista nici un obiect personal. Dezamăgit, am ieşit şi m-am apucat să tai lacătul de la uşa cealaltă. Am păşit într-o cameră mobilată în acelaşi fel. De data asta, fresca de pe perete reprezenta munţi acoperiţi de zăpadă. În dulapul din perete am găsit cornul cu care sunase „Apollo"; costumul lui Robert Foulkes; un halat alb şi o bonetă de bucătar; o bluză laponă şi o uniformă completă de ofiţer din primul război mondial cu insignele regimentului.

Nimic. În cele din urmă m-am întors în cealaltă cameră şi m-am dus din nou la raftul de cărţi. Enervat, le-am dat jos pe toate şi dintr-una din ele – o colecţie veche, legată, a revistei „Punch", 1914 (în care unele ilustraţii fuseseră marcate cu creion roşu) – căzu un mic teanc de foi împăturite, despre care, la început, am crezut că sînt scrisori. Dar nu erau decît nişte hîrtii multiplicate, care păreau să conţină un fel de ordine. Nici una nu era datată.

1. *Aviatorul italian înecat*
 Am hotărît să suprimăm acest episod.

2. *Norvegia*
 Am hotărît să omitem vizitele cu acest episod.

3. *Rîndunica*
 Să fie tratat cu grijă. Problemă încă delicată.

4. *Dacă subiectul descoperă Vizuina*
 Rog a se asigura pentru week-end-ul viitor că se cunosc măsurile ce trebuiesc luate în această eventualitate. Lily consideră că este foarte probabil ca subiectul să ne pună în faţa acestei situaţii.

 Am notat că folosise numele „Lily".

5. *Rîndunica*
 A se evita pe viitor această discuţie cu subiectul.

6. *Faza finală*
 Încheierea la sfîrşitul lui iulie pentru toţi în afară de nucleu.

7. *Starea subiectului*
 Maurice consideră că subiectul a atins un stadiu suficient de maleabilitate. De reţinut că pentru subiect orice joc este acum

mai bun decît nimic. Schimbaţi registrul, intensificaţi retragerile.

Pe cea de-a opta foaie era bătut la maşină pasajul din *Furtuna* pe care mi-l recitase Lily. În sfîrşit, pe un alt fel de hîrtie, un mesaj mîzgălit în grabă:

Bo să nu uite ştii-tu-ce şi cărţile. Ah! şi batiste de hîrtie, te rog.

Pe fiecare din aceste foi se scrisese ceva pe dos; erau probabil (sau poate aşa voiau să pară) ciornele lui Lily. Erau ştersături, cuvinte scrise pe deasupra. Îi recunoşteam scrisul.

1. Ce este?
 Dacă ţi s-ar spune numele
 N-ai înţelege.
 De ce?
 Dacă ţi s-ar spune motivele
 N-ai înţelege.
 Este?
 Nici de asta nu eşti sigur.
 Bieţi paşi într-o cameră goală.

2. Dragostea este mobilul experimentului.
 Se întinde pînă la limita imaginaţiei.
 Dragostea este virilitatea ta în livezile mele.
 Dragostea este figura ta întunecată citind aceasta.
 Figura ta întunecată, figura ta blîndă şi mîinile blînde.
 Oare Desdemona

Era clar că nu terminase.

3. *Alegerea*
 Cruţă-l pînă moare.
 Chinuie-l pînă trăieşte.
 ominus dominus
 Nicholas
 homullus est
 ridiculus

4. igitur meus
 parvus pediculus
 multo vult dare
 sine morari

in culus illius
ridiculus
Nicholas
colossicus ciculus

5. Baronul Masoch stătea pe un ac
Se aşeză mai bine, să intre în sine
Ce minunată, exclamă Platon, cert
Nu e idee mai bună decît cartoful fiert
Minunat o fi, Dar în burtă să-l ţii
Drăguţă, ţi-o fi frică uneori
Îi spuse un prieten Doamnei de Sade
Nu chiar frică, aş spune
Doar cam speriată, mai bine.

Dă-mi hainele
Lasă-mă să-mi folosesc meningele.

Trebuie să fi fost vreun joc al celor două surori, alternau două caligrafii diferite.

6. Destul mister către amiază.
Căile oarbe, nebătute,
Deasupra prea bătutei mări
Fac labirint şi-ascund destul
De ce te-ai răsuci sub lună
Cînd pe-o stîncă tăinuită,
În alba furie a luminii,
Destul mister e spre amiază.

Pe ultimele trei pagini era o poveste.

PRINŢUL ŞI MAGICIANUL

A fost odată un prinţ tînăr care credea în toate lucrurile în afară de trei. Nu credea în prinţese, nu credea în insule, nu credea în Dumnezeu. Împăratul, tatăl său, îi spusese că aceste lucruri nu există. Şi cum nu erau nici prinţese, nici insule şi nici vreun semn al existenţei lui Dumnezeu în împărăţia tatălui său, tînărul prinţ îi dădu crezare.
Dar într-o zi, prinţul fugi din palat şi ajunse în împărăţia vecină. Aici, spre uimirea sa, văzu insule în largul coastelor şi pe aceste insule nişte făpturi stranii şi tulburătoare cărora nu îndrăzni să le dea un nume. În timp ce căuta o barcă pe mal, un bărbat îmbrăcat în haine de seară se apropie de el.

— Insulele de colo sînt adevărate? întrebă tînărul prinţ.
— Bineînţeles că sînt insule adevărate, răspunse bărbatul în haine de seară.
— Şi făpturile acelea stranii şi tulburătoare?
— Sînt toate prinţese adevărate şi autentice.
— Atunci trebuie să existe şi Dumnezeu! strigă prinţul.
— Eu sînt Dumnezeu, răspunse omul în haine de seară înclinîndu-se uşor.
Tînărul prinţ se întoarse acasă cît putu mai repede.
— Iată-te înapoi deci, îi zise împăratul.
— Am văzut insule, am văzut prinţese, l-am văzut pe Dumnezeu, îi răspunse prinţul, cu reproş în glas.
Împăratul rămase impasibil.
— Nu există nici insule adevărate, nici prinţese adevărate şi nici Dumnezeu adevărat nu există.
— Dar am văzut cu ochii mei!
— Ia spune-mi cum era îmbrăcat Dumnezeu.
— Dumnezeu era în haine de seară.
— Avea mînecile hainei suflecate?
Prinţul îşi aduse aminte că aşa erau. Împăratul zîmbi.
— E un costum de magician. Ai fost păcălit.
Auzind acestea, prinţul plecă din nou în împărăţia vecină şi se duse pe acelaşi mal unde îi ieşi din nou în cale omul în haine de seară.
— Împăratul, tatăl meu, mi-a spus cine eşti, zise prinţul indignat. Data trecută m-ai păcălit, dar nu se va mai întîmpla. Acum ştiu că insulele nu sînt reale şi nici prinţesele nu sînt reale, pentru că tu nu eşti decît un magician.
Omul în ţinută de seară zîmbi.
— Nu eu te păcălesc. În împărăţia tatălui tău există multe insule şi multe prinţese, dar tatăl tău te ţine sub vraja lui şi nu le poţi vedea.
Prinţul se întoarse acasă gînditor. Cînd îl văzu pe împărat, se uită drept în ochii lui.
— Tată, e adevărat că nu eşti împărat, ci doar un magician?
Împăratul zîmbi şi îşi suflecă mînecile.
— Da, fiule, sînt magician.
— Atunci bărbatul de pe mal era Dumnezeu.
— Bărbatul de pe mal era doar un alt magician.
— Trebuie să cunosc adevărul adevărat, adevărul de dincolo de magie.

— Nu există adevăr dincolo de magie, răspunse împăratul.
Prinţul fu cuprins de tristeţe şi zise:
— Am să mă omor.
Prin farmecele sale, împăratul chemă moartea să vină. Moartea apăru în uşă şi îi făcu semn prinţului să vină cu ea. Prinţul se înfioră. Îşi aminti de insulele frumoase, frumoase dar ireale şi de prinţesele ireale, ireale dar frumoase.
— Prea bine, zise. Voi putea îndura totul.
— Vezi, fiule, zise împăratul, acum eşti şi tu magician.

„Ordinele" erau cam dubioase, păreau să fi fost toate bătute la maşină în serie, după cum şi poemele erau scrise cu acelaşi creion, cu aceeaşi apăsare egală, ca şi cînd ar fi fost scrise *ad-hoc*, una după alta. Şi nici nu puteam crede că se emiseseră vreodată asemenea „ordine". Totul părea aranjat. Îmi spărgeam capul să înţeleg referirile la „rîndunică" – *problemă încă delicată*; nu trebuia discutată cu mine; vreo surpriză, vreun episod pe care nu mi-l arătaseră niciodată? Poemele ca şi fabula epistemologică erau mai uşor de înţeles; aveau aplicaţii clare. Bineînţeles că nu puteau fi siguri că am să intru cu forţa în Vizuină. Poate că asemenea indicii erau risipite peste tot, ei toţi pornind de la ideea preconcepută că nu aveam să descopăr decît foarte puţine dintre ele. Dar indiciile pe care le-am găsit eu îmi vor apărea cu totul altfel decît cele prea evidente lăsate de ei în mod deliberat – vor fi mult mai convingătoare. Şi totuşi mă pot induce în eroare la fel de bine ca toate celelalte indicii pe care mi le-au dat pînă acum.

Îmi pierdeam vremea la Bourani; tot ce aş fi putut găsi acolo nu putea decît să facă confuzia şi mai confuză.

Aceasta era semnificaţia fabulei. Cercetînd atît de fanatic, transformam întîmplările din timpul verii într-un roman poliţist. Dar a considera viaţa un roman poliţist, ceva ce poate fi dedus, urmărit şi arestat este o idee la fel de nerealistă ca aceea de a considera romanul poliţist un gen literar major, cînd, de fapt, este unul dintre cele mai minore.

La Moutsa, cînd dădusem cu ochii de grupul de pe plajă, simţisem, în ciuda celor întîmplate, o animaţie bruscă, urmată de o dezamăgire la fel de revelatoare cînd mi-am dat seama că nu erau decît turişti. Poate că tocmai asta îi reproşam mai mult lui Conchis: *nu că făcuse ce făcuse, ci că încetase să mai facă.*

Intenţionasem iniţial să sparg uşa şi să intru şi în casă să îmi caut acolo un mod de răzbunare. Dar ideea îmi apăru deodată

meschină şi fără sens; şi nesatisfăcătoare. Nu pentru că nu mai intenţionam să mă răzbun, ci numai pentru că acum vedeam limpede cum puteam s-o fac mai bine. Colegiul n-avea decît să mă concedieze, dar nimic nu mă putea împiedica să mă întorc la Phraxos vara viitoare. Şi atunci vom vedea cine rîde la urmă.

M-am ridicat, am ieşit din Vizuină şi m-am îndreptat spre casă, păşind pentru ultima dată pe sub colonade. Scaunele dispăruseră şi nici măcar clopotul nu mai era. În grădina de zarzavat, castraveţii atîrnau veşteji şi îngălbeniţi; Priapus dispăruse şi el.

Mă năpădea un sentiment de tristeţe multiplă; pentru trecut, pentru prezent, pentru viitor. Dar chiar şi în clipa aceea nu poposisem acolo numai ca să iau un ultim rămas bun ci şi, în parte, în speranţa că apare poate cineva. Nu ştiu ce aş fi făcut dacă s-ar fi întîmplat aşa, după cum nu ştiam nici ce aveam să fac odată ajuns la Atena. Dacă voiam să trăiesc în Anglia sau ce voiam să fac. Eram în aceeaşi stare de spirit ca atunci cînd venisem de la Oxford, după absolvire. Nu ştiam decît ce nu voiam să fac; şi tot ce cîştigasem, în ce priveşte alegerea unei cariere, era hotărîrea fermă ca niciodată în viaţa mea să nu mai fiu profesor, de nici un fel. Mai bine gunoier!

În faţa mea se întindea un deşert sentimental, imposibilitatea de a mai iubi vreodată, cauzată de moartea virtuală a lui Lily şi de moartea reală a lui Alison. Mă vindecasem de Lily, dar dezamăgirea de a nu fi reuşit s-o cuceresc se transformase într-un fel de dezamăgire, de dezgust faţă de propria mea persoană; un sentiment indezirabil dar inevitabil totuşi că, de acum înainte, ea avea să mă urmărească, să mă vicieze şi să îmi distrugă orice legătură cu altă femeie, avea să apară ca o fantomă în spatele oricărei lipse de bun-gust, în spatele oricărei reacţii stupide. Numai Alison m-ar fi putut vindeca de ea. Mi-am amintit de momentele de linişte de la Monemvasia şi, mai tîrziu, pe vapor, la întoarcerea la Phraxos; momente cînd pînă şi lucrurile cele mai obişnuite păreau frumoase, minunate, în magnifica lor cotidianitate. Cu Alison aş fi putut regăsi acele momente. Era unică pentru că era reală, normală şi previzibilă; pentru că exista în ea un sîmbure cristalin de sinceritate şi fidelitate; pentru că reprezenta ceea ce Lily nu era şi nici nu avea să fie vreodată.

Mă simţeam părăsit, singur, cu aripile frînte. Un stol de stranii creaturi zburătoare mă înconjuraseră o clipă dar mă abandonaseră, dispărînd, uşoare şi misterioase; rămăsesem învăluit în tăcerea plină de voci pe care o lasă în urmă un stol de păsări cîntătoare.

De jos, dinspre plajă, se auzea zvon de glasuri, țipete ascuțite, voci prea obișnuite. Divertismentele banale continuau. Prezentul ștergea trecutul. Soarele cobora încet din spatele pinilor, și am pornit-o, pentru ultima oară, înspre statuie.

Poseidon, în perfecta sa măreție, perfectă stăpînire, cu sănătatea sa perfectă și perfecta adaptare, stătea ușor aplecat asupra mării divine; Grecia eternă. De nepătruns, cea mai curajoasă fiind cea mai curată, care își dezvăluie misterul la lumina zilei. Poate că statuia lui era centrul acestui loc, al său *omphalos* — nu casa sau Vizuina și nici Conchis sau Lily, ci această figură împietrită, atotputernică deși incapabilă să intervină sau să vorbească; capabilă numai să existe și să creeze existență.

66

Primul lucru pe care l-am făcut după ce am ajuns la hotelul *Grande Bretagne* din Atena a fost să telefonez la aeroport. Mi s-a făcut legătura cu interiorul pe care îl cerusem. Îmi răspunse un bărbat.

Nu cunoștea numele. I l-am spus literă cu literă. Atunci s-a interesat cine sînt și mi-a spus: „Așteptați un minut, vă rog".

Credeam că mă uitase cînd, în cele din urmă, am auzit un glas de femeie cu accent greco-american. Mi se păru că recunosc vocea fetei care fusese de serviciu cînd mă întîlnisem cu Alison acolo.

— Cine e la telefon, vă rog?

— Un prieten al lui Alison.

— Locuiți aici?

— Da.

O clipă de tăcere. Am înțeles. De cîteva ore mă amăgeam cu o minusculă umbră de speranță. Priveam fix mocheta verzuie, decolorată.

— Nu știți?

— Ce să știu?

— A murit.

— A murit?

Probabil că era ciudat că vocea mea exprima atît de puțină uimire.

— Acum o lună. La Londra. Credeam că a aflat toată lumea. A luat o doză prea...

Am pus receptorul în furcă. M-am lungit în pat cu ochii pironiţi în tavan. Mi-a trebuit cîtăva vreme ca să găsesc puterea şi să îmi impun voinţa de a coborî la bar să încep să beau.

A doua zi m-am dus la British Council. L-am informat pe individul care se ocupa de mine că demisionasem „din motive personale", dar am reuşit să-i sugerez, fără să-mi calc promisiunea făcută lui Mavromichales, că n-ar trebui să îşi trimită oamenii la posturi atît de izolate. Trase imediat concluzii eronate. M-am grăbit să îl lămuresc.

— N-am făcut avansuri băieţilor, dacă la asta vă gîndiţi.

— Prietene dragă, dar nici prin cap nu mi-a trecut.

Îmi oferi jenat o ţigară.

Am vorbit în general despre izolare, despre Egee, şi despre corvoada de a convinge Ambasada să nu considere oficiul lor o anexă a secretariatului ei. La sfîrşit, l-am întrebat într-o doară dacă auzise de cineva cu numele de Conchis. Nu, nu auzise.

— Cine e?

— Oh, o persoană pe care am întîlnit-o pe insulă. Care nu-i prea înghite pe englezi.

— În ultima vreme asta pare să devină un „hobby" naţional pe aici. Ne tot compară cu americanii şi comparaţia nu e în favoarea noastră. Închise dosarul, adăugînd diplomatic: Ei, mulţumesc foarte mult, Urfe. O conversaţie foarte utilă. Îmi pare rău că s-a terminat aşa, dar nu îţi face griji. Vom ţine seama de tot ce ne-ai spus.

Pe cînd mă conducea spre uşă, i s-a făcut probabil şi mai milă de mine şi m-a invitat să luăm masa împreună în seara aceea.

Dar nici n-o pornisem bine prin piaţa Kolonaki, ieşind de la British Council, că începusem să regret că acceptasem invitaţia. Atmosfera asta englezească înăbuşitoare nu mi se păruse niciodată atît de străină; şi totuşi, îngrozit, m-am surprins încercînd să mă adaptez, să mă conformez, să mă comport în aşa fel ca să obţin aprobarea lor. Ce spuseseră ceilalţi, la proces? *Caută situaţii care ştie că îl vor împinge să se răzvrătească.* Refuzam să fiu victima unor constrîngeri repetate; dar dacă refuzam asta, trebuia să găsesc în mine puterea de a îmi refuza tot trecutul, tot anturajul, tot comportamentul meu social. Nu era suficient să accept să fiu gunoier mai degrabă decît să fiu profesor, ci trebuia să fiu gata să accept să golesc lăzile de gunoi mai degrabă decît să trăiesc şi să muncesc laolaltă cu burghezia mijlocie a ţării mele.

Cei de la British Council erau de acum încolo străinii, grecii anonimi care treceau pe lîngă mine pe stradă deveniseră adevăraţii mei compatrioţi.

Cînd venisem să îmi iau cameră la hotelul *Grande Bretagne*, mă interesasem dacă nu locuiseră aici, de curînd, două gemene englezoaice, blonde, în jur de douăzeci de ani. Dar funcţionarul de la recepţie era sigur că nu. De fapt, nici nu mă prea aşteptam să primesc un răspuns afirmativ, aşa că n-am mai insistat.

Cînd am ieşit de la British Council, m-am dus la Ministerul de Interne. Sub pretext că scriu o carte de călătorii, am reuşit să ajung la departamentul unde se ţine arhiva referitoare la crimele de război; şi în cincisprezece minute aveam în mînă copia – în versiune engleză – a raportului redactat de Anton. M-am aşezat şi l-am citit cu atenţie; totul, cu excepţia cîtorva detalii minore, era aşa cum îmi spusese Conchis.

L-am întrebat pe funcţionarul care se ocupase de mine dacă Maurice Conchis mai era încă în viaţă. Răsfoi dosarul din care extrăsese raportul. La dosar nu se afla decît adresa din Phraxos. Nu ştia. Nu auzise niciodată de Conchis; era el nou în departament.

Atunci am mai făcut o vizită, de data aceasta la ambasada Franţei. Fata căreia m-am adresat a reuşit cu mare greutate să îl ademenească pe ataşatul cultural să coboare din biroul lui. I-am explicat cine sînt, că ţineam mult să citesc lucrările acestui distins psiholog francez despre arta ca iluzie ridicată la rang de instituţie... Ideea păru să îl amuze, dar de cum am menţionat facultatea de medicină de la Sorbona lucrurile s-au încurcat. Mi-a răspuns că regretă, dar trebuie să fie o greşeală: la Sorbona nu exista facultate de medicină. Mă duse totuşi la biblioteca ambasadei şi îmi arătă un raft cu cataloage şi alte lucrări de referinţă pe care puteam să le consult. S-au elucidat imediat cîteva lucruri: Conchis nu fusese niciodată la Sorbona, nici ca profesor, nici ca altceva (şi nici la vreo altă universitate din Franţa), nu practicase niciodată medicina în Franţa şi nici nu publicase vreo lucrare în limba franceză. Exista un profesor Maurice Henri de Conches-Vironvay, din Toulouse, care scrisese o serie de tratate despre bolile viţei-de-vie, dar nu mi s-a părut să aibă vreo legătură cu ce căutam eu. În cele din urmă am plecat, convins că pusesem şi eu o piatră la temelia prieteniei franco-engleze, întărind o dată mai mult convingerea galică că majoritatea englezilor sînt ignoranţi şi scrîntiţi.

Am ieşit din nou în arşiţa amiezii şi m-am îndreptat spre hotel. Cînd mi-a dat cheia, funcţionarul de la recepţie mi-a întins şi o scrisoare. Pe plic nu era trecut decît numele meu, cu menţiunea *Urgent*. Am rupt nerăbdător plicul. Înăuntru era o foaie de hîrtie cu un număr şi un nume: *184 Syngrou*.

— Cine a adus scrisoarea?

— Un băiat. Un comisionar.

— De unde era?

Ridică din umeri. Nu ştia.

Ştiam unde este Syngrou: un bulevard larg ce duce de la Atena la Pireu. Am ieşit imediat şi am sărit într-un taxi. Am cotit pe lîngă cele trei coloane ale templului lui Zeus Olimpianul şi am pornit-o spre Pireu. O clipă mai tîrziu, taxiul se oprea în dreptul unei case retrase de la stradă, cu o grădină destul de mare în faţă. Pe plăcuţa de email, mîncată de rugină, se puteau citi cifrele 184.

Grădina era de multă vreme neglijată, iar casa avea scînduri bătute în ferestre. Un vînzător de bilete de loterie, aşezat pe un scaun sub un copac de piper, în apropiere, m-a întrebat ce caut, dar nu i-am acordat nici o atenţie. Am trecut prin grădină şi m-am dus pînă la uşa din faţă, apoi am ocolit casa şi m-am dus în spate. Casa era o scoică goală. Avusese loc un incendiu, cu cîţiva ani în urmă probabil, şi urmele erau încă vizibile; acoperişul era rupt. Am cercetat grădina din spatele casei. Era la fel de uscată şi neîngrijită ca cea din faţă. Uşa din spate rămăsese dată de perete. Pe pereţii afumaţi, printre grinzile căzute, se puteau vedea urmele lăsate de ţiganii şi vagabonzii care stătuseră acolo; în cămin, cenuşa unui foc mai recent. Am aşteptat puţin, dar ştiam deja că era o pistă falsă şi că nu aveam să găsesc nimic.

M-am întors la taxiul care mă aştepta. Praful ridicat de vînt de pe pămîntul uscat se aşezase ca o pudră pe frunzele alburii ale oleandrilor subţiri. Maşinile treceau în sus şi în jos pe bulevard, frunzele palmierilor de la poartă trosneau uşor. Vînzătorul de bilete de loterie stătea de vorbă cu şoferul meu. Cînd m-a văzut ieşind pe poartă, a venit spre mine.

— *Zitas kanegan*? Căutaţi pe cineva?

— A cui e casa asta?

Era neras, îmbrăcat într-un costum cenuşiu, ponosit, cu o cămaşă albă, murdară şi fără cravată şi în mînă cu nelipsitele mătănii de chihlimbar.

Le ridică în sus în semn că nu ştie.

— Acum? Nu știu. A nimănui.

L-am privit din spatele ochelarilor mei de soare. Am rostit un singur cuvînt.

— Conchis?

Figura i s-a luminat deodată, ca și cînd totul era clar. Îl căutați pe o *kyrios* Conchis?

— Da.

Deschise mîinile într-un gest de neputință:

— A murit.

— Cînd?

— De patru, cinci ani.

Ridică patru degete; apoi făcu un semn ca și cum și-ar fi tăiat gîtul și spuse: *Kaput*. M-am uitat peste umărul lui la locul unde șiragul de bilete de loterie, atîrnate de spătarul scaunului, fluturau ușor în bătaia vîntului.

I-am zîmbit acru și i-am spus în engleză:

— De unde ești? De la *National Theatre*?

Dar a scuturat din cap ca și cînd nu înțelegea ce spun.

— Un om foarte bogat.

Se întoarse spre șofer. El, cel puțin, avea să îl înțeleagă, dacă eu nu puteam:

— E înmormîntat la cimitirul Sf. Gheorghe. Un cimitir frumos.

Și era ceva atît de perfect în figura lui zîmbitoare, tipică, a grecului fără căpătîi, în modul lui de a-ți oferi informații utile, încît aproape că am început să cred că era ceea ce părea. L-am întrebat:

— Asta-i tot?

— *Ne, ne*. Mergeți să vedeți mormîntul. E foarte frumos.

M-am urcat în taxi. Se repezi la șirul cu bilete de loterie și mi-l întinse prin fereastra mașinii.

— O să fiți norocos. Englezii sînt întotdeauna norocoși.

Apucă un bilet și mi-l întinse. Și brusc, adăugă în englezește:

— Ei, doar un bilețel.

Am dat șoferului un ordin scurt. Întoarse mașina și o porni în goană pe bulevard, dar după vreo cincizeci de metri am oprit în fața unei cafenele și am făcut semn chelnerului.

— Casa de colo, știi a cui e?

— Da. A văduvei Ralli, care trăia în Corfu.

M-am uitat prin fereastra din spate. Vînzătorul de bilete mergea repede, mult prea repede, în direcția opusă: și cum mă uitam în urma lui, l-am văzut cotind pe o alee laterală și dispărînd.

După-amiază pe la patru, cînd s-a mai răcorit, m-am urcat în autobuz şi m-am dus la cimitir. Era situat la cîţiva kilometri de Atena, pe o pantă împădurită a muntelui Aegaleos. Cînd am pus întrebarea omului de la poartă, nu prea mă aşteptam să îmi poată da vreo lămurire. Dar se ridică cu greu şi intră în ghereta sa; răsfoi un registru mare şi îmi spuse că trebuie să merg pe aleea principală şi s-o iau pe a cincea alee din dreapta. Am trecut printre şiruri de temple ionice şi busturi aşezate pe coloane şi pietre funerare ornamentate, o desfăşurare de prost gust elen; dar locul răcoros şi plin de verdeaţă era agreabil.

A cincea alee la dreapta. Şi aici, între doi chiparoşi, la umbra unui soi de lăcrămioare asiatice, se afla o simplă placă de marmură de Pentelikon pe care era gravat sub o cruce:

ΜΩΡΙΣ ΚΟΓΧΙΣ
1896-1949

Mort de patru ani.

La căpătîiul plăcii de marmură se afla un mic vas de flori verde, din care, dintre nişte floricele albe, discrete, răsărea un crin alb şi un trandafir roz. Am îngenuncheat şi le-am scos. Tijele fuseseră proaspăt tăiate, chiar azi-dimineaţă, apa era limpede şi proaspătă. Am înţeles: era modul lui de a îmi spune ceea ce ghicisem şi eu, că cercetările mele de detectiv nu aveau să mă ducă nicăieri – ci doar în faţa unui mormînt gol, la o altă glumă, un zîmbet ce se topea în vînt.

Am pus florile la loc. O crăcuţă din discretele floricele albe căzu din vas, am luat-o şi am mirosit-o; un parfum dulce, de miere. Mi-am pus-o la butonieră şi nu m-am mai gîndit la ea.

La poartă, l-am întrebat pe paznic dacă nu ştia cumva de vreo rudă a decedatului Maurice Conchis. Căută din nou în registru, dar nu figura nimic. Nu ştia cine adusese florile? Nu, multă lume venea cu flori. Briza îi zbîrlise şuviţele de păr cînepiu peste fruntea ridată. Un om bătrîn şi obosit.

Cerul era perfect albastru. Un avion bîzîia coborînd lin spre aeroportul situat de cealaltă parte a cîmpiei atice. Sosiră alţi vizitatori şi paznicul se îndepărtă şchiopătînd.

Cina din seara aceea a fost groaznică, apogeul lipsei de imaginaţie a burghezului englez. Înainte să ajung acolo, mă gîndisem să povestesc gazdelor mele cîte ceva despre Bourani; îmi şi închipuiam o adunare vrăjită de povestirea mea. Dar după primele

cinci minute de conversaţie am renunţat la această idee. Eram opt, cinci de la British Council, un secretar de la ambasadă şi un tip mărunţel între două vîrste, critic literar, care venise să ţină cîteva conferinţe. S-a vorbit despre ultimele apariţii literare. Mărunţelul pîndea ca un vultur să vadă ce nume rostim.

— A citit careva ultima carte a lui Henry Green? se interesă tipul de la Ambasadă.

— N-am putut s-o termin.

— Oh, mie mi-a plăcut.

Mărunţelul îşi aranjă nodul cravatei:

— Ştiţi, desigur, ce a spus dragul de Henry cînd...

După ce se dedase la acest joc pentru a noua sau a zecea oară, m-am uitat în jur, studiind feţele celorlalţi, în speranţa să descopăr o licărire de complicitate, să recunosc printre ei unul care ar fi vrut ca şi mine să îi strige în faţă că literatura consta din cărţi şi nu din detalii meschine privind viaţa personală a autorilor lor. Dar erau toţi deopotrivă, fiecare minte închisă în aceeaşi armură fantomatică, ca un guler la gîtul unui dinozaur, ca nişte franjuri de gheaţă. Toată seara nu am auzit decît clinchetul ţurţurilor de gheaţă spărgîndu-se, pe măsură ce oamenii făceau încercări timide şi zadarnice de a trece dincolo de plata barieră a cuvintelor, un clinchet, şi încă unul, şi gata, descurajaţi, se retrăgeau.

Nimeni nu spunea ce voia de fapt să spună, ce gîndea cu adevărat. Nici un spirit strălucit, nici o comportare caldă, naturală. În cele din urmă, mi s-au părut patetici. Îmi dădeam seama că gazda şi soţia lui admirau sincer Grecia, dar nu puteau să-şi exprime admiraţia, cuvintele li se opreau în gît. Criticul ne făcu o expunere, nu lipsită de fineţe, despre Leavis, dar strică totul cu o remarcă de o maliţiozitate gratuită. Eram la fel cu toţii. N-am vorbit aproape deloc, dar asta nu mă făcea nici mai puţin vinovat decît ceilalţi şi nici mai puţin părtaş. Prezenţele solemne ale bătrînei Englitere; Regina, Şcolile de elită, Oxford şi Cambridge, Accentul corect, Oamenii-Ca-Noi se aflau şi ei aici, în jurul mesei, supraveghindu-ne ca membrii poliţiei secrete, gata să zdrobească într-o clipă orice încercare a unuia dintre noi de a se comporta ca un european inteligent.

Era simptomatic faptul că forma verbală cea mai des folosită era impersonalul „se" – se crede, se consideră preferabil, se leagă prietenii, se citeşte cutare scriitor, se călătoreşte în Grecia – pînă cînd cumplitul Zeu Răzbunător al Burghezului Britanic,

impersonalul „Se", se înălța ca un obelisc înnegrit de funingine, dominînd întreaga adunare.

M-am întors la hotel împreună cu criticul, gîndindu-mă, cu un soi de panică agonizantă, la singurătățile pline de lumină de la Phraxos, la pierderile pe care le suferisem.

— Mari pisălogi tipii ăștia de la Consiliu, zise criticul. Dar ce să faci! Omul trebuie să trăiască.

El n-a intrat în hotel, mi-a spus că face o plimbare pînă la Acropole. Dar o luă spre Zappeion, un parc unde la Atena se adună cei mai disperați și mai flămînzi tineri, gata să-și vîndă trupurile lor subțiri pentru o masă.

M-am dus la Zonar, în Panepistemiou, m-am așezat la bar și am băut un coniac mare. Eram amărît, incapabil să fac față întoarcerii în Anglia. Fie că mă întorc sau nu, voi rămîne toată viața un exilat. Puteam suporta exilul, dar singurătatea exilatului era intolerabilă.

Trecuse de miezul nopții cînd m-am întors la hotel. Simțeam o ușoară sufocare din cauza căldurii înăbușitoare a nopților de vară ateniene. Tocmai mă dezbrăcasem și intrasem sub duș cînd sună telefonul. M-am dus să răspund așa ud cum eram. O clipă m-am temut să nu fie criticul care nu găsise la Zappeion ce căuta.

— Alo.

— Domnu' Ouf. Era portarul. Telefon pentru dumneavoastră.

Se auzi un declic.

— Alo.

— Domnule Urfe? o voce necunoscută de bărbat. Era grec, dar vorbea cu accent corect.

— La telefon. Cine-i acolo?

— Vreți să vă uitați pe fereastră, vă rog?

Clic. Liniște. Am bătut în furcă, dar nimic. Omul închisese telefonul. Mi-am smuls halatul de pe pat, am stins lumina și m-am repezit la fereastră.

Camera mea, situată la etajul al treilea, dădea spre o stradă lăturalnică.

De partea cealaltă a străzii era parcat un taxi galben, cu spatele spre mine, oprit în pantă. Nimic anormal. Taxiurile care deserveau hotelul parcau de obicei acolo. Apăru un bărbat în cămașă albă care merse grăbit pe trotuarul opus, trecînd pe lîngă taxi. Ajuns în dreptul meu, traversă strada. Nu mi s-a părut nimic neobișnuit. Trotuare pustii, felinare, prăvălii închise, birouri

cu ferestre întunecate şi acel singur taxi. Bărbatul în cămaşă albă dispăru. Abia atunci am observat o mişcare.

Exact în faţă, pe trotuarul celălalt, sub fereastra mea, era un felinar fixat pe perete deasupra intrării unui pasaj cu magazine. Din cauza unghiului unde mă aflam nu puteam vedea şi partea din fund a pasajului.

Din pasaj apăru o fată.

Motorul taxiului prinse viaţă.

Fata ştia exact unde sînt. Veni pînă la marginea trotuarului, mică, neschimbată şi totuşi schimbată, şi ridicînd capul se uită drept spre fereastra mea. Lumina cădea din plin pe braţele bronzate, dar faţa îi era în umbră. Rochie neagră, pantofi negri, o mică poşetă de seară neagră în mîna stîngă. Apăru din umbră cum ar fi apărut o femeie de stradă; aşa cum apăruse Robert Foulkes. Nici un fel de expresie, doar privirea fixă îndreptată în sus, de pe partea cealaltă a străzii, înspre mine. N-a durat decît o clipă. Totul se termină în cincisprezece secunde. Brusc, taxiul dădu înapoi pînă în dreptul ei. Cineva deschise portiera şi fata intră repede în maşină. O smucitură bruscă şi taxiul porni în goană. Cauciucurile scîrţîiră cînd şoferul luă curba, la capătul străzii.

Un cristal zăcea sfărîmat.

Trădat de toţi.

67

În ultima clipă îi strigasem numele. Îl strigasem cu furie. La început am crezut că îi găsiseră o sosie, dar nimeni nu i-ar fi putut imita mersul, ţinuta.

Dintr-un salt, am fost la telefon. Îmi răspunse portarul de noapte.

— Apelul acela telefonic – îl poţi localiza?

N-a înţeles „localiza".

— Poţi să afli de unde provenea?

— Nu, nu ştiu.

Văzuse vreo persoană mai neobişnuită prin holul hotelului în ultima oră, o oră şi jumătate? Cineva care părea să aştepte?

— Nu, domnu' Ouf, nimeni.

Am oprit apa la duș, mi-am aruncat hainele pe mine și am ieșit în Piața Constituției. Am făcut turul cafenelelor, m-am uitat prin toate taxiurile, m-am dus înapoi la Zonar, la Zaporiti, în toate localurile elegante din centru, incapabil să gîndesc, incapabil să fac altceva decît să-i rostesc numele, să i-l strivesc cu sălbăticie între dinți.

Alison. Alison. Alison.

Înțelegeam. Oh, cît de bine înțelegeam, o dată ce am acceptat incredibilul – și am fost nevoit să o fac: acceptase să se unească cu ei. Dar cum a putut? Și de ce? Îmi repetam aceeași și aceeași întrebare: de ce?

M-am întors la hotel.

Conchis știuse de cearta noastră, poate că o și ascultase chiar; dacă folosise aparatul de filmat, de ce n-ar fi folosit și microfoane și înregistrări pe bandă? Poate că în timpul nopții sau în dimineața următoare luase legătura cu ea... Mesajele acelea din Vizuină: *Rîndunica*. Locatarii de la hotelul din Pireu care mă văzuseră încercînd s-o conving să mă lase să intru înapoi în cameră. De cum îi menționasem numele, Conchis trebuie să își fi ciulit urechile. De îndată ce a aflat că va veni la Atena, și-a dat seama că s-ar putea ivi complicații pentru planurile lui. A pus să fim urmăriți din primul moment cînd ne-am întîlnit. Și apoi a reușit s-o convingă, folosindu-se de tot farmecul lui, poate chiar mințind-o la început... Am avut o clipă un sentiment ciudat de gelozie, viziunea momentului cînd Conchis îi spusese, poate, adevărul: vreau să-i dau o lecție tînărului ăsta a dumitale, o lecție pe care să n-o uite toată viața. Îmi aminteam de vechile discuții aprinse pe care le avusesem cu Alison referitor la lucruri nu tocmai lipsite de legătură: diverși scriitori sau pictori contemporani. Îmi plăcuse întotdeauna mai mult să le scot în evidență defectele decît s-o aud lăudîndu-le meritele; chiar și în astfel de discuții obișnuiam să mă simt minimalizat... așa cum avea ea grijă să mi-o tot repete cu viclenie.

Sau poate că lucrase pentru el de la bun început! Nu el mă forțase s-o întîlnesc retrăgîndu-și invitația pentru week-end-ul de la mijlocul semestrului? Îmi oferise chiar și casa din sat pentru cazul că voiam să o aduc la Phraxos. Dar mi-am amintit de ceva ce spusese „June" în acea ultimă seară – că improvizau, că i se oferea „cobaiului" posibilitatea să contribuie și el la construirea labirintului. Da, îmi venea ușor s-o cred. Și după țipetele ei de la hotelul din Pireu, cu logica lor absurdă, cu nebunia, minciunile

și banii lor, găsiseră probabil o modalitate s-o cumpere pe Alison... Poate că merseseră pînă acolo încît îi mărturisiseră ei marele secret pe care eu nu aveam dreptul să îl cunosc: de ce mă aleseseră tocmai pe mine. Îmi aminteam toate minciunile pe care le spusesem despre Alison sau în legătură cu lucruri despre care ei cunoșteau perfect adevărul și amintirea lor îmi smulse un geamăt.

Și apoi, dacă mă gîndeam mai bine, mi se păruse întotdeauna foarte ciudat că „June" avusese un rol atît de neînsemnat. Toate costumele acelea în două exemplare pe care le văzusem în Vizuină. Trebuie că i se pregătise un rol mult mai amplu înainte ca Alison să își facă neașteptata ei „intrare în scenă". Prima noastră întîlnire față în față, buzele ei mîngîindu-le pe ale mele, încă de pe atunci plină de aluzii ironice despre nestatornicia mea, și prostiile pe care le tot repeta despre subiectul piesei *Trei Inimi* – dovedeau cum s-ar fi putut desfășura lucrurile. Urmase apoi duminica noastră de pe plajă, baia în mare sub clar de lună... probabil că Maurice nu era încă prea sigur de Alison, era prea curînd după ce o contactaseră prima oară, trebuiau ținute în rezervă și alte posibilități. Dar, în final, o cîștigaseră pe Alison de partea lor și „June" se retrăsese din joc. Acesta fusese probabil și motivul pentru care s-a schimbat personajul lui Lily, care trebuise, deodată, să joace rolul lui Circe.

Lectica-coșciug. Nu fusese goală; doriseră să fie și ea de față, martoră a succesului metodei lor. Mă durea gîndul că fusesem expus fără rușine observației lor necruțătoare. Procesul: Alison le spusese că obișnuiam să consider femeile ca pe o „pradă". Le vorbise probabil și de propriile ei idei sinucigașe, idei care îi trecuseră prin cap încă înainte de plecarea mea din Londra. Cu siguranță că de la ea aflaseră toate cîte le știu despre trecutul meu.

Eram nebun de furie. M-am gîndit la valul de autentică tristețe care mă năpădise la vestea morții ei. Și tot timpul ăsta, Alison fusese la Atena; sau poate în căsuța lui Hermes sau chiar la Bourani. Observîndu-mă, invizibilă, jucînd rolul Mariei din *A douăsprezecea noapte*, în timp ce Lily juca rolul Oliviei, iar eu pe al lui Malvolio – aceste permanente ecouri ale situațiilor din piesele lui Shakespeare.

Umblam prin cameră de colo pînă colo, imaginîndu-mi scene în care Alison era în ghearele mele. O învineteam în bătăi în timp ce ea plîngea de durere și de remușcare.

Dar, din nou, toată furia mea se revărsa asupra lui Conchis. Mă gîndeam tot timpul la misterul puterii lui, darul de a se impune, de a modela cum voia fete atît de inteligente ca Lily sau atît de independente ca Alison. Ca şi cînd ar fi deţinut cine ştie ce secret care, odată dezvăluit, le făcea să se supună ordinelor lui. Şi, din nou, mă simţeam omul lăsat în beznă, exclus, permanenta ţintă a derîderii lor.

Nu Hamlet plîngînd-o pe Ofelia, ci Malvolio.

Nu puteam dormi şi îmi venea să mă reped la aeroportul Ellenikon să îi sucesc gîtul fetei care îmi răspunsese la telefon. Acum îmi dădeam seama că atît bărbatul care îmi răspunsese, cît şi fata cu care vorbisem insistaseră prea mult să afle cine sînt. Fuseseră probabil convinşi să coopereze. Poate chiar Alison îi convinsese. Dar eram sigur că de la ei nu aveam să aflu mare lucru. Aveau să îmi vîre sub nas aceleaşi false tăieturi din ziar.

Şi totuşi simţeam nevoia să fac ceva. Am coborît în holul hotelului şi m-am adresat portarului de noapte.

— Fă-mi, te rog, legătura cu Londra. Iată numărul.

I l-am scris pe o bucată de hîrtie. Cîteva minute mai tîrziu îmi făcu semn spre o cabină.

Stăteam nemişcat ascultînd ţîrîitul telefonului, în vechiul meu apartament din Russell Square. Sună mult. În sfîrşit, cineva ridică receptorul.

— Alo! Cine e... la ora asta?

Am auzit vocea centralistei:

— Sînteţi chemată de Atena.

— De unde?

Am intrat pe fir.

— Alo?

— Cine e la telefon?

Vocea era plăcută, dar fata era probabil pe jumătate adormită. Convorbirea m-a costat patru lire, dar a meritat. Am aflat că Ann Taylor plecase într-adevăr în Australia, dar acum şase săptămîni. Nu se sinucisese nimeni. O altă fată, fata de la telefon nu o cunoştea, o prietenă de a lui Ann, preluase apartamentul. Dar nu mai trecuse pe acolo de cîteva săptămîni. Da, era blondă. N-o văzuse decît de vreo două ori. Da, credea că e australiancă. Dar cine naiba era la telefon?

Întors în cameră mi-am amintit de crăcuţa cu flori albe de la butoniera hainei pe care o purtasem în după-amiaza aceea. Erau foarte veştejite, dar le-am scos şi le-am pus într-un pahar cu apă.

M-am trezit tîrziu, surprins să constat că reuşisem, în sfîrşit, să adorm adînc. Am mai stat un timp în pat, ascultînd zgomotele străzii, gîndindu-mă la Alison. Încercam să îmi amintesc expresia exactă a feţei ei, aşa cum stătuse acolo jos, sub felinar; dacă pe figura ei existase vreo urmă de umor, de simpatie, vreun indiciu oarecare, bun sau rău. Puteam să înţeleg de ce aleseseră tocmai acest moment pentru a o reînvia. Odată ajuns la Londra, aş fi descoperit imediat adevărul, aşa că dezvăluirea trebuia să aibă loc la Atena.

Şi acum? Mă aşteptau probabil să o pornesc în căutarea lui Alison.

Voiam s-o văd, voiam s-o văd cu disperare, s-o fac să mărturisească adevărul, fie şi cu forţa; s-o fac să înţeleagă cît de infamă a fost trădarea ei şi să ştie că n-aveam s-o iert niciodată, chiar dacă ar face turul ecuatorului în genunchi. Că terminasem cu ea pentru totdeauna. Eram dezgustat şi vindecat şi de ea, aşa cum mă vindecasem şi de Lily. Doamne, mă gîndeam, de-aş pune mîna pe ea... Dar singurul lucru pe care nu aveam de gînd să îl fac era să plec în căutarea ei.

Trebuia să am răbdare, să aştept. În cele din urmă mi-o vor aduce chiar ei. Şi de data asta aveam să folosesc biciul.

Am coborît la restaurant să mănînc ceva, şi primul lucru pe care l-am descoperit a fost că nu mă lăsaseră să aştept prea mult. La recepţie se afla o altă scrisoare, adusă tot de un comisionar. De data nu conţinea decît un singur cuvînt: *Londra*. Mi-am amintit de unul din ordinele găsite în Vizuină: *Încheierea în iulie pentru toţi în afară de nucleu*. Nucleul, Ashtaroth cea Nevăzută, era Alison.

M-am dus la agenţia de voiaj şi mi-am luat bilet pentru avionul de seară; şi văzînd pe perete o hartă a Italiei, în timp ce aşteptam să mi se scrie biletul, am descoperit unde era Subiaco; şi am hotărît să îmi încerc norocul. De data asta, ca să mai variem, marioneta era cea care avea să îl facă pe păpuşar să mai aştepte o zi.

Cînd am ieşit de la agenţie, m-am dus la cea mai mare librărie din Atena, la colţul străzii Stadion, şi am cerut un catalog cu numele florilor. Încercarea mea prea tîrzie de a reînvia crenguţa cu flori nu avusese succes şi în cele din urmă o aruncasem. Vînzătoarea îmi spuse că nu avea nimic în limba engleză, dar avea o carte foarte bună despre floră în franceză, în care numele

florilor erau date în mai multe limbi. M-am prefăcut impresionat de ilustrații, apoi, repede, am întors cartea la indice : *Alyssum*, p. 69.

Era aici, izbindu-mă în față, la pagina 69 : frunze subțiri, flori mici albe, *Alysson maritime*... parfum de miere... din grecescul *a* (fără) și *lyssa* (nebunie). Numită în italiană..., în germană...

În engleză : *Sweet Alison – Dulce Alison.*

III

La triomphe de la philosophie serait de jeter du jour sur l'obscurité des voies dont le providence se sert pour parvenir aux fins qu'elle se propose sur l'homme, et de tracer d'après cela quelque plan de conduite qui pût faire connaître à ce malheureux individu bipède, perpétuellement balloté par les caprices de cet être qui dit-on le dirige aussi despotiquement, la manière dont il faut qu'il interprète les décrets de cette providence sur lui.

DE SADE, *Les Infortunes de la Vertu*

68

Roma.

Mi se părea că părăsisem Grecia, nu de cîteva ceasuri, ci de cîteva săptămîni. Soarele ardea cu aceeaşi intensitate, oamenii erau mult mai elegant îmbrăcaţi, arhitectura şi arta cu mult mai bogate, dar era ca şi cînd italienii, aidoma străbunilor lor romani, purtau o mască de lux, interpunînd un ecran de senzualitate grosolană între lumină, adevăr şi personalitatea lor reală. Îmi lipsea frumoasa goliciune a Greciei, atmosfera ei plină de umanism şi, în consecinţă, nu puteam suferi animalica opulenţă a romanilor, aşa cum uneori nu îţi poţi suporta propria imagine văzută în oglindă.

Dimineaţa, devreme, cum am sosit, am luat un tren local spre Tivoli şi muntele Alban. Mi-am continuat drumul cu autobuzul, am mîncat de prînz la Subiaco şi apoi am pornit pe jos pe un drum în pantă ce ocolea o prăpastie plină de verdeaţă. Un drumeag ducea spre o vale pustie. Auzeam ciripitul păsărilor şi de undeva, de jos, zgomotul unei ape curgătoare. Drumul continua cu o potecă ce urca printre pîlcuri de stejari-de-piatră, pînă la o scară îngustă învîrtită în jurul unui perete stîncos. Mănăstirea apăru, cuib de lăstuni, agăţată de stînci ca vechile mănăstiri ortodoxe din Grecia. O logie gotică dădea spre panta împădurită ce cobora o mică fîşie de pămînt cultivat în terase, care se întindea pînă jos. Fresce frumoase decorau zidurile interioare: răcoare, linişte.

Un călugăr bătrîn în sutană neagră şedea în spatele uşii ce ducea spre o galerie interioară. L-am întrebat dacă puteam să vorbesc cu John Leverrier. Am adăugat: un englez care s-a retras aici. Din fericire, aveam la mine scrisoarea primită de la el şi i-am întins-o. Bătrînul silabisi încet iscălitura, după care – spre surprinderea mea – făcu un gest afirmativ din cap şi dispăru în tăcere în interiorul mănăstirii. Am intrat într-un vestibul. Pe pereţi, fresce macabre: moartea străpungînd cu coasa un tînăr vînător de şoimi; un soi de benzi desenate, medievale, una reprezentînd o fată tînără care se împodobea în faţa oglinzii, urma aceeaşi fată întinsă în coşciug, apoi oasele străpungîndu-i pielea

şi, în sfîrşit, scheletul descărnat. Am auzit pe cineva rîzînd: un călugăr bătrîn traversa, cu un aer amuzat, vestibulul din spatele meu, însoţit de un călugăr mai tînăr, pe care îl dojenea în franţuzeşte.

— *Oh, si tu penses que le football est un digne sujet de méditation...*

Apoi apăru alt călugăr; şi am avut un şoc cînd mi-am dat seama că era Leverrier.

Înalt, cu părul tuns foarte scurt, cu o faţă îngustă oacheşă şi ochelari cu rame ieftine. De la prima vedere îţi dădeai seama că e englez. Făcu un gest uşor şi mă întrebă dacă eu eram persoana care îl căuta.

— Sînt Nicholas Urfe. De la Phraxos.

Reuşi să arate în acelaşi timp uluit, timid şi nemulţumit. După un moment destul de lung de ezitare, îmi întinse mîna. Era rece şi uscată; a mea era umedă şi fierbinte din cauza mersului pe jos. Era cu vreo patru-cinci centimetri mai înalt ca mine şi cam tot cu atîţia ani mai mare. Am recunoscut în vocea sa ceva din tonul incisiv pe care îl au uneori tinerii profesori din universităţi.

— Aţi venit tocmai pînă aici?

— Mi-a fost uşor să mă opresc la Roma.

— Credeam că v-am spus destul de clar că...

— Da, dar...

Am zîmbit amîndoi de frazele astea pe care nu ne puteam hotărî să le rostim pînă la capăt. Apoi privirea îi redeveni fermă.

— Mă tem că vizita dumneavoastră se va dovedi inutilă.

— N-aveam nici cea mai mică idee că sînteţi...

Am făcut un gest vag spre sutană şi am continuat.

— Credeam că în scrisori călugării iscălesc...

— Al dumneavoastră întru Hristos? Zîmbi. Mă tem că aici încercăm să fim mai simpli.

Îşi plecă ochii. Stăteam unul lîngă celălalt stînjeniţi. Şi brusc, conştient de ridicolul situaţiei, ajunse la o hotărîre mai binevoitoare; se îndulci.

— Ei, dacă tot sînteţi aici – să vă conduc să vizitaţi mănăstirea.

Am vrut să-i spun că nu venisem în calitate de turist, dar o pornise deja spre o curte interioară. Îmi arătă corbii şi cucuvelele tradiţionale, tufa sfinţită de spini, care s-a acoperit de trandafiri cînd sfîntul Benedict s-a rostogolit peste ea şi, ca întotdeauna în astfel de împrejurări, ideea sfîntă a auto-mortificării păli în mintea

mea prea realistă, făcînd loc imaginii unui om gol care îşi ia avînt să facă o săritură în lungime într-un tufiş de mure... şi mi se părea mai uşor să mă simt plin de respect faţă de peruginezi.

Despre vara lui 1951 n-am aflat absolut nimic, cu toate că am descoperit ceva mai mult despre Leverrier. Se afla la Sacro Speco doar de cîteva săptămîni, după ce îşi terminase noviciatul într-o mănăstire din Elveţia. Studiase istoria la Cambridge, vorbea italieneşte curent, era considerat „oarecum nejustificat" un specialist al ordinelor monahale din Anglia din perioada premergătoare Reformei. Acesta era motivul pentru care se afla la Sacro Speco – să consulte lucrări din celebra lor bibliotecă. Nu se mai dusese în Grecia de cînd plecase de la Phraxos. Rămăsese intelectualul englez preocupat de ce se spunea despre el, conştient că trebuie să aibă aerul că este călugăr, costumat şi, din cauza asta, chiar puţin infatuat.

În cele din urmă m-a condus spre o scară, am coborît cîteva trepte şi am ieşit în aer liber, undeva mai jos de mănăstire. Am admirat, politicos, via în terase şi grădina de zarzavat. M-a dus puţin mai încolo spre o bancă de lemn sub un smochin. Se aşeză lîngă mine şi, întorcînd privirea în altă parte, îmi spuse:

— Ştiu că asta nu vă satisface, dar vă avertizasem.

— E totuşi o uşurare să întîlneşti un frate întru suferinţă. Chiar dacă e mut.

Privea drept înaintea lui, dincolo de un rond cu flori, în ghivece, spre albastrul prăpastiei bătute de soare. Se auzea, de jos, zgomotul apei curgînd.

— Frate, da. Dar nu întru suferinţă.

— Nu voiam decît să ne comparăm impresiile.

Un timp tăcu, apoi spuse:

— Esenţa însăşi a sistemului... folosit... de... este că înveţi să nu „compari impresii".

O spusese în aşa fel încît reuşise să facă impresia folosită de mine să pară ieftină şi de prost gust. Toată atitudinea lui mă lăsa să înţeleg că dorea să mă vadă plecat. L-am privit pe furiş.

— Veţi rămîne aici, acum, în cazul că...

— Dacă pe drumul pe care îl urmezi de multă vreme, o maşină se opreşte să te ia, asta nu poate schimba decît ora sosirii, nu poate explica şi motivul pentru care ai apucat-o în direcţia aceea.

— Experienţele noastre au fost probabil foarte deosebite.

— De ce ar fi fost similare? Sînteţi catolic?

Am făcut, din cap, semn că nu şi a continuat:

— Sau creştin, măcar?

Din nou am negat dînd din cap. A ridicat din umeri. Avea cearcăne negre sub ochi, ca şi cînd ar fi fost obosit.

— Dar cred în... caritate.

— Prietene, nu pentru caritate ai venit la mine. Ci pentru mărturisiri pe care eu nu am de gînd să ţi le fac. După părerea mea, sînt caritabil tocmai pentru că nu ţi le fac. Dacă ai fi în locul meu, m-ai înţelege mai bine. Şi adăugă: Într-o zi, poate mă vei înţelege.

Vocea îi era rece şi tăioasă; urmă un moment de tăcere. După un timp spuse:

— Vă rog să mă scuzaţi. Mă obligaţi să fiu mai brutal decît aş vrea.

— Aş face mai bine să plec.

Profită de ocazie şi se ridică în picioare.

— Credeţi-mă, nu am nimic împotriva dumneavoastră personal.

— Bineînţeles.

— Vă conduc pînă la poartă.

Ne-am întors pe unde venisem, pe sub bolta săpată în stîncă, pe lîngă uşi ca nişte celule de închisoare şi din nou vestibulul cu fresce macabre, imaginea înfricoşătoare a eternităţii. Îmi spuse:

— Voiam să vă cer veşti de la colegiu. Era un băiat pe care îl chema Aphendakis, foarte promiţător. Îi dădeam lecţii particulare.

Am mai stat puţin în logie, schimbînd cîteva fraze despre colegiu. Vedeam că nu era sincer interesat, dar făcea un efort să fie amabil; să îşi înfrîngă orgoliul. Dar chiar şi acum se simţea stînjenit.

Ne-am strîns mîna şi mi-a spus:

— Aici este un mare sanctuar european. Ni se spune că vizitatorii noştri, indiferent de credinţa lor, la plecare ar trebui să se simtă... cred că termenii folosiţi sînt „înviorati şi consolaţi".

Se opri ca şi cum s-ar fi aşteptat să obiectez, să îi rîd în nas, dar n-am spus nimic.

— Ţin să vă asigur încă o dată că păstrez tăcerea atît în interesul dumneavoastră, cît şi într-al meu.

— Am să mă străduiesc să vă cred.

Făcu un fel de plecăciune ceremonioasă, mai mult în stil italian decît englez, şi am coborît pe treptele de piatră spre poteca dintre pîlcurile de stejari verzi.

La Subiaco a trebuit să aştept autobuzul pînă seara. Am trecut din nou printre văi pline de verdeaţă, dedesubtul satelor construite

în terase, prin păduri de plopi de munte care începuseră să se îngălbenească. Albastrul blînd al cerului se acoperea de lumina galben-trandafirie a apusului. Țărani bătrîni ieșiseră la porți; unii aveau figuri de greci, trăsături nobile, impasibile, liniștite. Poate pentru că băusem o sticlă de Verdicchio, cît așteptasem autobuzul, simțeam că aparțin și voi aparține întotdeauna unei lumi mult mai vechi decît Leverrier. Nu-mi plăcuse de el și nici de religia lui. Și faptul că îmi fusese antipatic părea să se împletească cu această dragoste de vechime pentru lumea imuabilă greco-latină. *Eu* eram păgîn sau, în cel mai bun caz, un stoic, iar în cel mai rău caz, un sibarit și așa aveam să rămîn toată viața.

În așteptarea trenului am băut din nou vin. Un bărbat de la restaurantul gării a reușit să mă facă să înțeleg că vîrful albăstrui al unei coline scăldată într-o lumină galben-verzuie, dinspre apus, era locul unde poetul Horațiu își avusese ferma. Am băut pentru colina Sabinelor; mai bine un Horațiu decît zece sfinți Benedicți; mai bine un poem decît zece mii de predici. Mult mai tîrziu, am înțeles că asupra acestui punct poate că Leverrier ar fi fost de acord cu mine; pentru că și el alesese exilul și pentru că există momente cînd tăcerea este un poem.

69

Dacă, după Grecia, Roma, zgomotoasă și vulgară, mi se păruse deprimantă, Londra, ternă și fără viață, era de o sută de ori mai groaznică. În spațiile luminoase și aerisite ale Egeei uitasem cît e de aglomerată și urîtă, cu densa-i populație de termite. Mi se părea ca noroiul după diamante, o pădurice umedă după marmura scăldată în soare, și în timp ce autobuzul aeroportului se tîra pe drum prin nesfîrșita suburbie ce se întindea între Northolt și Kensington, mă întrebam cum putea cineva să locuiască sau să se întoarcă de bunăvoie într-un asemenea peisaj, într-o astfel de societate și într-o asemenea climă. Nori mari, albi, pluteau încet pe un cer cenușiu, palid; în jurul meu auzeam oameni exclamînd: „Ce zi frumoasă!" Dar culorile obosite, verdele, cafeniul, cenușiul... păreau să fi comprimat toți londonezii într-o masă informă. În Grecia, mă obișnuisem atît de mult cu diversitatea, încît nici nu o mai remarcam. Acolo fiecare chip se detașa net dintre celelalte,

părea unic în felul lui. Nu existau doi greci la fel. Şi în ziua aceea toate figurile englezilor mi se păreau identice.

Pe la patru m-am dus la un hotel lîngă aerogară şi am încercat să hotărăsc ce să fac. Peste zece minute eram cu telefonul în mînă şi formam numărul lui Ann Taylor. Nu răspundea nimeni. Peste vreo jumătate de oră am încercat din nou, dar tot nimic. O vreme m-am tot chinuit să citesc o revistă, apoi am încercat şi a treia oară, tot fără succes. Am luat un taxi şi am pornit-o spre Russell Square. Eram pradă unei emoţii intense. Mă gîndeam că aveam s-o găsesc pe Alison sau aveam, cel puţin, să găsesc vreun indiciu; oricum, ceva tot se va întîmpla. Fără să ştiu prea bine de ce, am intrat într-un bar, am băut un whisky şi am mai aşteptat vreun sfert de oră.

În cele din urmă am pornit-o înspre imobilul unde locuisem. Aşa cum mă aşteptasem, uşa de la stradă nu era încuiată. Nu era nici un nume la soneria de la etajul trei. Am urcat scările, m-am oprit în faţa uşii şi am aşteptat; am tras cu urechea, dar n-am auzit nimic şi am ciocănit. Nici un răspuns. Am mai ciocănit o dată şi încă o dată. De la etajul de sus se auzea muzică. Am mai ciocănit o ultimă dată la Ann Taylor, apoi am urcat scările. Îmi aminteam de seara cînd le urcasem cu Alison, cînd am dus-o sus să facă baie. Cîte vieţi se scurseseră de atunci? Şi totuşi, într-un fel simţeam că Alison e tot aici, mi se părea atît de aproape... Am hotărît că aşa era, că era aproape, că era în apartamentul de sus. Nu ştiam ce se va întîmpla. Nu ştiam ce aveam să fac. Emoţia îmi dicta acţiunile.

Am închis ochii, am numărat pînă la zece şi am ciocănit.

Zgomot de paşi.

O fată de vreo nouăsprezece ani deschise uşa; cu ochelari, plinuţă, prea mult ruj. În spatele ei, prin uşa deschisă se vedea un colţ din salon. Un băiat tînăr şi altă fată se întrerupseseră din dans. Jazzul, lumina soarelui la asfinţit, trei personaje întrerupte, rămase o clipă nemişcate, un peisaj contemporan pictat de Vermeer. Mi-a fost imposibil să îmi ascund dezamăgirea. Fata din uşă îmi zîmbi încurajator.

M-am dat un pas înapoi.

— Mă scuzaţi, am greşit etajul.

Am pornit-o pe scări în jos. Strigă după mine, voia să ştie pe cine căutam, dar i-am spus doar:

— Nu, nimic. La etajul al doilea.

Şi am dispărut înainte să poată face vreo legătură între figura mea bronzată, retragerea mea pripită şi ciudatul telefon de la Atena.

M-am întors la bar şi mai tîrziu, seara, m-am dus la un restaurant italian unde, pe vremuri, ne plăcea să mergem; îi plăcea lui Alison. Rămăsese neschimbat. Aceeaşi clientelă numeroasă recrutată din populaţia mai săracă a cercurilor universitare şi artistice din Bloomsbury; studenţi care lucrau la vreo disertaţie, actori între două roluri, tineri redactori la diverse edituri, majoritatea cam de vîrsta mea. Clientela nu se schimbase, eu însă da. Ascultam conversaţiile din jur, totul mi se părea atît de neinteresant; mă înstrăinasem de ei, de naivitatea lor insulară care îmi apărea deodată atît de clară. Am privit în jur încercînd să găsesc pe cineva, o persoană pe care să fi dorit s-o cunosc mai bine, să fim prieteni; şi n-am găsit pe nimeni. Mi se confirma, o dată în plus, ceea ce ştiam deja. În Anglia nu mai eram la mine acasă. Şi m-am gîndit, deodată, că aveam acum senzaţia pe care Alison trebuie s-o fi avut de atîtea ori în faţa englezilor: un amestec de iritare şi frustrare; căci, în ciuda faptului că aveam aceeaşi limbă, acelaşi trecut şi atîtea alte lucruri în comun, îmi erau totuşi străini. Eram mai mult decît dezrădăcinat... nu mai aparţineam nici unei specii.

M-am dus să mă mai uit o dată la imobilul din Russell Square, dar la etajul trei nu se vedea nici o lumină. M-am întors la hotel istovit şi învins. Bătrîn. Foarte bătrîn.

A doua zi m-am dus la agenţia imobiliară care se îngrijea de casa din Russel Square. Ocupa cîteva camere modeste, cu pereţi vopsiţi în ulei verzui, deasupra unui magazin din Southampton Row. L-am recunoscut imediat pe funcţionarul fonfăit care a venit să mă întrebe ce doresc. Era acelaşi cu care discutasem şi cu un an în urmă. Şi-a amintit şi el de mine şi nu mi-a trebuit mult să scot de la el puţinul pe care îl ştia. Apartamentul îi fusese închiriat lui Alison la începutul lui iulie – vreo zece-cincisprezece zile înainte de excursia în Parnas. Habar n-avea dacă Alison mai locuia sau nu acolo. Căută copia noului contract. Adresa actualului semnatar era aceeaşi cu adresa semnatarului precedent.

— Prietena cu care împărţea apartamentul probabil.

Asta era tot.

Şi ce îmi păsa mie? De ce trebuia să continuu s-o caut?

Dar după vizita la agenția imobiliară am rămas în cameră toată seara, în speranța că voi primi vreun mesaj. A doua zi m-am mutat la hotelul Russell, așa că nu aveam decît cîțiva pași de făcut ca să pot vedea casa de pe partea cealaltă a pieței; urmăream să văd dacă nu apare vreo lumină la una din ferestrele întunecate de la etajul trei. Trecură patru zile și nici o lumină; nici o scrisoare, nici un telefon, nici cel mai mic semn.

Îmi pierdeam răbdarea și mă simțeam frustrat, iritat de această inexplicabilă lipsă de acțiune. M-am gîndit că poate mă pierduseră, că nu știau unde sînt și lucrul acesta mă neliniștea; ca apoi să mă enervez constatînd că eram de fapt îngrijorat.

Nevoia de a o vedea pe Alison copleșea orice alt sentiment. S-o văd. Să-i storc secretul; s-o fac să mărturisească nu mai știam nici eu ce. Trecu o săptămînă. O săptămînă pierdută prin cinematografe, prin teatre, stînd trîntit pe patul din camera mea de hotel cu ochii pironiți în tavan, așteptînd să aud soneria telefonului de lîngă mine, care se încăpățîna să rămînă mut. La un moment dat, am fost pe punctul să trimit o telegramă la Bourani cu adresa mea, dar mîndria m-a reținut.

În cele din urmă am cedat. N-am mai putut suporta hotelul din Russell Square și apartamentul din față cu ferestrele permanent întunecate. Am văzut la tutungerie un anunț de închiriere. Era un „apartament" mansardat, destul de prost întreținut, la etajul al treilea, deasupra unui atelier de croitorie, undeva în Charlotte Street, în celălalt capăt al lui Tottenham Court Road. Chiria era destul de mare, dar avea telefon, iar proprietăreasa, deși locuia la subsol și era o femeie urîtă și neglijentă care fuma țigară de la țigară, era clar că aparținuse boemei din Charlotte Street a anilor '30. În primele cinci minute mă și informase că Dylan Thomas îi fusese „prieten apropiat".

— Doamne, de cîte ori nu l-am cărat sus să-l duc la culcare, bietul de el!

Bineînțeles că n-am crezut-o. „Dylan a dormit aici" este în Charlotte Street ceea ce fusese pe vremuri pentru hanurile de țară din Anglia regina Elisabeta. Dar mi-a fost simpatică.

— Mă cheamă Joan. Toată lumea îmi spune Kemp. În capul ei era aceeași învălmășeală ca și în atelierul unde picta și unde făcea vase de ceramică; dar avea o inimă de aur.

Pe cînd mă conducea spre ușă, după ce îi comunicasem hotărîrea mea de a închiria apartamentul, îmi spuse:

— E în regulă! Să ştii că pe mine nu mă interesează. Atîta vreme cît plăteşti, poţi să aduci pe cine vrei, cînd vrei. Băiatul dinainte era un întreţinut. O dulceaţă. Nemernicii de fascişti l-au umflat săptămîna trecută.

— Cine?

Făcu din cap un semn aprobator.

— Da, da. Ei.

M-am uitat în jur şi am văzut doi poliţişti tineri în colţul străzii.

Mi-am cumpărat şi o maşină de ocazie, un MG. Caroseria era în stare destul de proastă şi prin capotă pătrundea apa, dar motorul părea să mai ţină un an-doi. Ca s-o inaugurez, am dus-o pe Kemp la *Jack Straw's Castle*. A băut şi a înjurat ca un sergent major, dar în toate celelalte privinţe a fost exact ceea ce voiam şi de ce aveam eu nevoie: o inimă generoasă, preocupată să-ţi facă tot felul de confesiuni despre ea, privind fără suspiciune faptul că nu aveam serviciu. În felul ei, sarcastică şi inimoasă în acelaşi timp, a reuşit în parte să mă împace cu Londra, cu ideea că sînt englez şi, cel puţin la început, m-a împiedicat să mă simt singur şi părăsit.

70

Luna august a trecut greu. Accese de neagră depresiune alternau cu accese de totală indiferenţă. Eram ca un peşte în apă stătută, sufocat de cenuşiul Angliei. Îmi aminteam mereu, ca Adam după alungarea din rai, de peisajele pline de lumină, de mirosul de sare şi de cimbru de la Phraxos. Îmi aminteam de întîmplările de la Bourani, întîmplări neverosimile, dar care avuseseră totuşi loc şi mă surprindeam, uneori, spre sfîrşitul unei terne după-amieze londoneze, că îmi era la fel de imposibil să doresc ca aceste întîmplări să nu fi avut loc, pe cît îmi era de imposibil să îl iert pe Conchis pentru a mă fi distribuit în rolul în care mă distribuise. Cu timpul, am început să îmi dau seama că dilema mea era un fel de iertare *de facto*, o trecere cu vederea a tot ce mi se făcuse. Deşi încă prea îndurerat ca să pot accepta ideea că ce mi se întîmplase era ceva activ, continuam să folosesc verbul „a face" la forma pasivă.

În același fel mă gîndeam și la Lily. Într-o zi, eram cît pe-aci să provoc un accident; zărind pe trotuar o fată înaltă și subțire, cu părul blond, am frînat prea brusc, am parcat mașina lîngă trotuar și am pornit-o în goană după ea. Dar chiar înainte să îi pot vedea fața am știut că nu e Lily. Dacă alergasem după fata cea blondă de pe trotuar, o făcusem pentru că voiam să îmi explice inexplicabilul și nu pentru că îmi era dor de ea. Ar fi putut să îmi fie dor de unele aspecte ale ei, de unele faze – dar tocmai pentru că această aventură se desfășurase în faze, îmi era imposibil s-o iubesc. Astfel încît mă puteam gîndi la ea, la Lily cea din fazele luminoase, așa cum te gîndești cu tandrețe la momentele de poezie din viață; ca la ceva ce s-a întîmplat demult. Dar în același timp o și uram pentru ceea ce era de fapt, imaginea întunecată a momentului prezent.

Așteptam. Dar în timp ce absorbeam experiența prin osmoză, simțeam totuși nevoia să fac ceva, să acționez. Așa că în a doua jumătate a lui august am pornit-o prin Anglia să caut urmele lui Lily și ale lui Conchis; și prin ei, pe ale lui Alison.

Păstram astfel o legătură, oricît de precară, cu jocul cu măști de la Bourani; și îmi mai domoleam dorința ucigătoare de a o revedea pe Alison. Ucigătoare, pentru că în mine se înrădăcinase un sentiment nou, care creștea continuu, un sentiment care eram conștient că fusese sădit de Conchis și care germina acum, în tăcerea și absența pe care o crease deliberat, în jurul meu. Un sentiment care mă chinuia zi și noapte, pe care îl disprețuiam, îl dezaprobam și de care încercam să mă eliberez; dar care continua totuși să crească, ca un embrion nedorit în pîntecele mamei, umplînd-o de furie, dar uneori și de tandrețe, simțindu-se năpădită tocmai de acest sentiment de... dar nu puteam rosti cuvîntul.

Și un timp, cercetările, anchetele, scrisorile mi-au permis să îl înăbuș. M-am hotărît să dau uitării tot ce îmi spuseseră Conchis și fetele despre ce era „adevărat" sau „fals". Nu voiam decît să găsesc eu însumi urme, indicii, amprente digitale; doar ca să îmi iau revanșa, să îi bat la propriul lor joc: abilitatea de a mă induce în eroare.

Tăietura din ziar referitoare la Alison. Caracterele tipografice erau diferite de cele folosite de ziarul „Holborn Gazette" unde ar fi trebuit să apară știrea despre rezultatul anchetei.

Broșura lui Foulkes. Figurează în catalogul de la British Museum. Opus-urile lui Conchis nu apar nicăieri.

Istoria militară. Scrisoarea primită de la maiorul Arthur Lee-Jones:

Stimate domnule Urfe,

Mă tem că scrisoarea dumneavoastră cere, aşa cum spuneţi, imposibilul. Unităţile angajate în bătălia de la Neuve Chapelle erau, majoritatea, compuse din trupe regulate. Cred că este foarte puţin probabil ca voluntari din regimentul Princess Louise să fi luat parte la această acţiune, fie şi în împrejurările pe care le menţionaţi dumneavoastră. Dar, desigur, la arhivă nu posedăm rapoarte prea detaliate referitoare la evenimentele din acea perioadă de haos, şi nu fac decît să avansez o părere.

N-am găsit nicăieri menţionat numele vreunui căpitan Montague, deşi informaţiile despre ofiţeri sînt, de obicei, mai uşor de obţinut. Dar se poate să fi fost detaşat de la vreun alt regiment.

De Deukans. Nici o familie cu acest nume nu apare în Almanahul de la Gotha şi nici în alte documente pe care le-am consultat. Numele Givray-le-Duc nu apărea nici în cele mai complete liste cu numele gazetarilor francezi. Păianjenul *Theridion deukansii*: nu există, deşi există o specie numită Theridion.

Seidevarre. Scrisoare primită de la John Fredriksen:

Stimate domn,

Sînt învăţător la Kirkenes şi primarul m-a rugat să vă răspund la scrisoare. Există în Pasvikdal o localitate numită Seidevarre, unde, cu mulţi ani în urmă, a locuit o familie Nygaard. Regret însă că nu ştiu ce s-a întîmplat cu această familie.

Aş fi foarte bucuros să vă pot ajuta...

Eram foarte bucuros şi, de fapt, mă şi ajutase. Conchis fusese acolo. Ceva se întîmplase. Nu era totul ficţiune.

Mama lui Lily. M-am dus la Cerne Abbas, unde, bineînţeles, n-am găsit nici o vilişoară numită Ansty Cottage. Nici nu mă aşteptam. I-am spus patroanei micului restaurant unde am luat masa că avusese mai demult ocazia să cunosc două fete din Cerne Abbas – gemene, foarte frumoase, dar uitasem cum le cheamă. Era foarte intrigată – cunoştea pe toată lumea din orăşel şi nu îşi dădea seama cine puteau să fie. „Directorul" şcolii primare era

de fapt directoare. Era clar că scrisorile fuseseră concepute la Phraxos.

Charles-Victor Bruneau. Numele nu figurează în nici un anuar al muzicienilor. Cineva cu care am vorbit la Academia Regală de Muzică nu auzise niciodată de el. Şi nu e nevoie s-o mai spun că nu auzise nici de Conchis.

Costumele lui Conchis de la „proces". Întorcîndu-mă de la Cerne Abbas, m-am oprit să iau masa de seară la Hungerford şi, în drum spre hotel, am trecut prin faţa unui magazin de antichităţi. În vitrină, se aflau cinci cărţi vechi din jocul de tarot. Una din ele înfăţişa un bărbat îmbrăcat cu un costum exact ca cel purtat de Conchis la proces, pînă şi emblema de pe pelerină era aceeaşi, iar dedesubt era scris cuvîntul *Le Sorcier* – vrăjitorul. Magazinul era închis, dar am luat adresa şi mai tîrziu am cumpărat cărţile – „splendide, din secolul XVIII" – care mi-au fost trimise prin poştă.

Cînd am dat prima oară cu ochii de ele, am avut un şoc. M-am uitat în jur; parcă cineva le pusese acolo, anume ca să le văd eu; ca şi cînd aş fi fost urmărit.

Psihologul de la „proces". Am încercat la clinica Tavistock şi la Ambasada Americană. Toate numele erau absolut necunoscute, deşi unele institute existau. Cercetări suplimentare cu privire la Conchis nu au dat nici un rezultat.

Nevinson. Era numele profesorului de engleză de dinainte de război a cărui iscălitură o găsisem pe pagina de gardă a uneia din cărţile de la biblioteca colegiului din Phraxos, cu menţiunea „Balliol, Oxford". Secretariatul Colegiului Balliol îmi trimise o adresă în Japonia. I-am scris o scrisoare şi, două săptămîni mai tîrziu, am primit răspuns.

Facultatea de Limbă Engleză
Universitatea din Osaka

Stimate domnule Urfe,

Vă mulţumesc pentru scrisoare. A sosit, ca să zic aşa, dintr-un trecut îndepărtat şi a fost o mare surpriză! Dar sînt încîntat să aflu că şcoala a supravieţuit războiului şi sper că v-aţi bucurat, ca şi mine, de o şedere foarte plăcută acolo.

Uitasem complet de Bourani. Acum îmi amintesc de locul acela şi parţial (destul de vag!) de proprietar. Parcă îmi amintesc că am avut o dată cu el o discuţie foarte aprinsă despre Racine şi despre predestinare. Dar a trecut atîta vreme de atunci.

Alte „victime" dinainte de război? Din păcate, nu pot să vă ajut. Nu l-am întîlnit niciodată pe predecesorul meu. L-am cunoscut pe Geoffrey Sugden, care a venit după mine şi a rămas la colegiu trei ani. Nu l-am auzit niciodată vorbind în mod special de Bourani.

Dacă se întîmplă să vă aflaţi pe aceste meleaguri, aş fi încîntat să vă întîlnesc, să vorbim despre vremurile de odinioară şi să vă ofer, dacă nu un uzo, măcar un *saké pou na pinete*.

Al dumneavoastră,
DOUGLAS NEVINSON

Wimmel. La sfîrşitul lui august am avut noroc. M-a durut un dinte şi Kemp m-a trimis la dentistul ei. În sala de aşteptare am răsfoit o revistă veche de cinema din ianuarie precedent. Pe la jumătatea revistei am dat de poza falsului Wimmel. Era chiar îmbrăcat în uniformă nazistă. Sub poză era scris:

Ignaz Pruszynski, care a interpretat rolul diabolicului comandant neamţ al oraşului în excelentul film polonez despre rezistenţă *Calvarul negru*, a jucat în viaţă un rol total diferit. A fost, în timpul ocupaţiei, şeful unui grup de partizani, fapt pentru care a primit o decoraţie poloneză echivalentă cu decoraţia noastră Victoria Cross.

Hipnotism. Am citit cîteva cărţi despre acest subiect. Conchis îşi însuşise tehnica aceasta ca un profesionist. Sugestia posthipnotică – ce urmărea executarea unor ordine, la un anumit semnal, de către un subiect trezit din starea de transă şi redevenit normal din toate celelalte puncte de vedere – era „perfect realizabilă şi deseori folosită". Gîndindu-mă la cele petrecute, nu puteam stabili nici un moment în care să fi fost forţat în mod inconştient să mă comport altfel decît aş fi făcut-o în mod conştient – altfel decît mă comportasem de fapt. Dar, exceptînd cîteva lucruri fără importanţă, acţionasem din propria mea voinţă, exact aşa cum se aşteptaseră, ceea ce făcea inutilă orice manipulare din partea lor.

Ambele braţe ridicate deasupra capului. Conchis preluase acest gest de la vechii egipteni. Era semnul lui Ka, folosit de iniţiaţi pentru „a pune stăpînire pe forţele cosmice ale misterului". Se găsea în picturile din morminte. Însemna: Sînt stăpînul magiei. Eu deţin puterea. Eu transmit puterea. Crucea cu un inel la capăt, de pe peretele camerei unde avusese loc procesul, era tot un simbol egiptean: „cheia vieţii".

Simbolul roţii. „Mandala sau roata este simbolul universal al existenţei".

Panglica legată la piciorul meu, umărul gol. Din ritualul mason. Dar se crede că provine din Misterele eleusine. Face parte din ritualul de iniţiere.

„Maria". Era probabil o ţărancă autentică, dar o ţărancă inteligentă. Nu mi-a adresat decît cîteva cuvinte în limba franceză. În tot timpul procesului nu a scos o vorbă; în mod evident, o prezenţă insolită. Spre deosebire de ceilalţi, *ea* ar fi putut fi ceea ce părea la prima vedere.

Banca lui Lily. Am scris din nou şi am primit răspuns de la directorul adevăratei sucursale a băncii Barclay's. Numele lui nu era P.J. Fearn, iar hîrtia cu antet a scrisorii era diferită de cea pe care o primisem la Phraxos.

Şcoala. Julie Holmes – necunoscută.

Mitford. Am scris o carte poştală pe adresa din Northumberland pe care o obţinusem cu un an în urmă şi am primit răspuns de la mama lui. Mă informa că Alexander lucra acum în Spania, la o agenţie de voiaj. Am luat legătura cu agenţia, dar mi-au răspuns că nu se întorcea din deplasare decît în septembrie. I-am lăsat o scrisoare.

Picturile de la Bourani. Am început cu picturile lui Bonnard. Primul album cu reproduceri după tablourile lui pe care l-am deschis conţinea şi pictura cu fata care se usucă în faţa ferestrei. Am întors albumul la indicele de la sfîrşit. Tabloul se afla la Los Angeles County Museum. Albumul fusese tipărit în 1950. Mai tîrziu „am găsit" şi celălalt Bonnard la Muzeul de artă din Boston. Deci ambele tablouri fuseseră copii. Tabloului de Modigliani nu i-am putut da de urmă; dar am o bănuială (de cîte ori mă gîndesc la ochii aceia atît de curios de asemănători cu ai lui Conchis) că nu era nici măcar o copie.

Ziarul „Evening Standard" din 8 ianuarie 1952. Nici urmă de vreo fotografie a lui Lily şi Rose, în nici una din ediţii.

L'Astrée. Oare Conchis şi-a amintit că mă consideram înrudit cu familia d'Urfé? Povestea din *L'Astrée* este următoarea: Ciobăniţa Astrée auzind vorbindu-se de rău despre păstorul Celadon, i-a interzis să mai apară în faţa ei. Izbucneşte un război şi Astrée este luată prizonieră. Celadon reuşeşte s-o elibereze, dar păstoriţa nu îl iartă. Nu va dobîndi mîna ei decît după ce transformă în stană de piatră leul şi unicornul care îi mănîncă pe îndrăgostiţii necredincioşi.

Şaliapin. A cîntat la Covent Garden în iunie 1914, în *Prinţul Igor*.

„Eşti printre aleşi". Cînd a rostit aceste cuvinte, la prima noastră întîlnire, atît de ciudată, voia pur şi simplu să spună: „Am hotărît să mă folosesc de tine". Era, de fapt, singurul sens în care, la sfîrşit, puteam fi printre aleşi. Însemna: „M-am folosit de tine".

Lily şi Rose. Două surori gemene, amîndouă foarte frumoase, talentate (deşi începusem să mă îndoiesc de studiile de clasică ale lui Lily) care, dacă fuseseră cu adevărat la Oxford sau Cambridge, ar fi putut fi cuplul Zuleika Dobson, din acei ani. Dar nu pot să cred că au fost la Oxford – deoarece parte din acea perioadă fusesem şi eu acolo – aşa încît am încercat „cealaltă" alternativă. Am căutat prin revistele studenţeşti, am găsit fotografii de la diverse spectacole teatrale universitare, m-am adresat chiar şi cîtorva servicii administrative ale unor colegii de fete, dar în zadar. La Girton, colegiul unde pretindea Lily că a fost, nu existase nici o candidată care ar putea fi ea. Nici la Universitatea din Londra n-am găsit nimic.

Am încercat şi cîteva agenţii teatrale din Londra. În trei rînduri mi s-au arătat fotografiile a două surori gemene şi în trei rînduri am fost dezamăgit. N-am avut mai mult noroc nici la Berman's şi nici la doi sau trei creatori de costume şi scenografi pe care i-am contactat. *Tavistock Repertory* nu pusese în scenă nici un spectacol cu *Lysistrata*. Am încercat şi la Academia Regală de Artă Dramatică – nimic. De fapt, tot ce am dobîndit în urma acestui exerciţiu – deoarece cercetările mele implicau şi inventarea unor motive plauzibile – a fost o admiraţie retrospectivă pentru iscusinţa fetelor de a improviza atîtea minciuni.

Mai exista încă o perfidie în invenţia lui „Julie Holmes". Avem întotdeauna tendinţa să dăm crezare celor care au avut aceleaşi experienţe ca şi noi. Cambridge-ul lui Julie echivala cu Oxfordul meu, dragostea ei nefericită o echivala pe a mea şi aşa mai departe.

Othello, Actul I, scena III:

Fostu-mi-a înşelată,
Furată ea mi-a fost şi zăpăcită
Cu prafuri şi cu vrăji, şarlataneşti.
Căci, dacă firea nu-i beteagă, – oarbă,
Neghioabă-n simţuri, e cu neputinţă
Să fi ajuns în halul în care este.

Şi:

O fată-atîta de modestă totdeauna,
Şi-atît de gospodină, paşnică,
Ce se 'roşea de un lucru de nimic —
S-ajungă ea, în ciuda firii, vîrstei,
Renumelui – în ciudă a tot – să intre
*În dragoste c'un om ce-i groaza lumii.**

Vestita prostituată Io. Lemprière: *În gotica veche, Io şi Gio înseamnă „pămînt", după Isi sau Isa înseamnă „gheaţă" sau apa în stare primară; şi amîndouă erau, de asemenea, şi numele unor zeiţe, care reprezentau puterea productivă şi nutritivă a pămîntului.* Kali în India, Astrate (Ashtaroth) în Siria, Isis în Egipt şi Io în Grecia erau considerate ca una şi aceeaşi zeiţă. Pe pereţi, la proces, avea trei culori; alb, roşu şi negru – fazele lunii şi, în acelaşi timp, fazele feminităţii: fecioara, mama, bunica. Lily era evident zeiţa în faza ei albă de fecioară; şi poate că şi în cea neagră. Rose ar fi putut fi faza roşie, dar rolul ei fusese, mai tîrziu, încredinţat lui Alison.

Casa de filme Polymus. N-am observat decît foarte tîrziu ceea ce fusese evident de la bun început: deplasînd o singură literă obţineai cuvîntul „Olympus".

Tartar. Cu cît mă documentam mai mult asupra acestui mit, cu atît reuşeam să stabilesc o apropiere mai mare cu situaţia de la Bourani – sau cel puţin situaţia de la sfîrşit. Peste Tartar domnea un rege, Hades (Conchis); o regină, Persefona, aducătoare de discordie şi distrugere (Lily) – care stătea „şase luni cu Hades, în regatul lui din Infern şi îşi petrecea cealaltă jumătate a anului cu mama ei, Demetra, pe pămînt". Mai exista în Tartar şi un judecător suprem – Minos (doctorul cu barbă care prezidase la proces?); şi, bineînţeles, mai era şi Anubis – Cerber, cîinele negru cu trei capete (trei roluri?). În plus, Tartar era locul unde se afla Euridice cînd a pierdut-o Orfeu.

Îmi dădeam seama că în toată mascarada asta jucam rolul pe care eram hotărît să nu îl joc: cel de detectiv, de copoi, şi de cîteva ori am abandonat vînătoarea. Dar tocmai atunci, una din cercetările mele, tocmai cea care părea cel mai puţin promiţătoare, a dat rezultate spectaculoase.

* Shakespeare: *Othello, Maurul din Veneţia*, traducere de Mihail Dragomirescu, Ed. Casei Şcoalelor, Bucureşti, 1923 (*n. tr.*).

71

A început într-o luni, cînd am hotărît să încerc o premisă absolut ipotetică şi aparent fără nici un temei, că Maurice Conchis locuise cu adevărat la Londra în copilărie şi că existau, poate, realmente, o Lily Montgomery în St. John's Wood. M-am dus la biblioteca centrală din Marylebone şi am cerut un plan al străzilor şi numele locatarilor între 1912 şi 1914. Numele Conchis nu apărea, bineînţeles, nicăieri. M-am uitat la Montgomery. Acacia Road, Prince Albert Road, Henstridge Place, Queen's Grove... Cu un plan al Londrei alături, am cercetat toate străzile posibile la est de Wellington Road. Şi deodată, am tresărit de emoţie : *Montgomery, Fredk, 20 Allitsen Road.*

Numele vecinilor erau Smith şi Manningham, deşi, în 1914, acesta din urmă se mutase şi apărea în locul lui numele Huckstepp. Mi-am notat adresa şi mi-am continuat căutările. Aproape imediat, de cealaltă parte a arterei principale, am dat din nou de numele Montgomery, în Elm Tree Road. Dar m-am dezumflat repede, căci numele întreg dat aici era Sir Charles Penn Montgomery; un eminent chirurg, judecînd după lungul şir de iniţiale înscrise după numele lui. Nicidecum omul pe care mi-l descrisese Conchis. Aici numele vecinilor erau Hamilton-Dukes şi Charlesworth. Mai era încă un lord printre locatarii din Elm Tree Road, un cartier select.

Mi-am continuat cercetările, am verificat încă o dată totul, dar n-am găsit nici un Montgomery.

Atunci am pornit să caut în anuarele din anii următori cele două familii Montgomery pe care le descoperisem. Cei din Allitsen Road dispăruseră în 1922. Cei din Elm Tree Road au continuat să locuiască acolo multă vreme, deşi după cîte se părea, Sir Charles murise prin 1922, căci după aceea, pînă în 1938, numele proprietarului era lady Florence Montgomery.

După masa de prînz m-am urcat în maşină şi m-am dus în Allitsen Road. De cum am intrat pe stradă, am ştiut că nu era ce căutam eu. Casele mici cu terase nu aveau nimic din locuinţele somptuoasă pe care mi le descrisese Conchis.

Cinci minute mai tîrziu eram în Elm Tree Road. Locul era mai aproape de imaginea pe care mi-o lăsaseră discuţiile cu Conchis: un ansamblu armonios de case mari alternînd cu vile victoriene. Cartierul nu părea să fi suferit modificări în cursul anilor. Numărul

46 se dovedi a fi una din casele cele mai mari de pe stradă. Am parcat maşina şi m-am îndreptat spre impozanta uşă de la intrare, păşind pe o alee largă străjuită de două şiruri de hortensii. Am sunat.

Dar soneria răsună într-o casă goală şi a continuat să răsune astfel toată luna august. Cine locuia aici era în vacanţă. Am găsit numele trecut în anuar: un oarecare domn Simon Marks. De asemenea, dintr-un *Who's Who* mai vechi, am aflat că Sir Charles Penn Montgomery avusese trei fete. Poate că aş fi putut să le aflu şi numele, dar mă străduiam să prelungesc perioada căutărilor, ca un copil care îşi drămuieşte puţinele bomboane ca să-i ţină mai mult. Aproape că am fost dezamăgit cînd, într-o dimineaţă de septembrie, am văzut o maşină pe aleea din faţa uşii. Presimţeam că o nouă palidă speranţă era pe cale să se spulbere.

Uşa mi-a fost deschisă de un valet italian cu vestă albă.

— Vă rog să mă scuzaţi, aş putea vorbi cu proprietarul sau cu soţia sa?

— Aveţi oră?

— Nu.

— Vindeţi ceva?

Am fost salvat de o voce ascuţită.

— Cine e, Ercole?

Apăru o femeie de vreo şaizeci de ani, evreică, îmbrăcată foarte elegant şi cu o figură inteligentă.

— Vă cer scuze, lucrez la o cercetare şi încerc să găsesc o familie Montgomery.

— Sir Charles Penn? Chirurgul?

— Cred că a locuit aici.

— Da, aşa e.

Valetul rămăsese lîngă uşă şi, cu un gest *grande-dame*, femeia i-a făcut semn să plece; parţial, gestul era îndreptat şi spre mine.

— De fapt... de restul de greu să vă explic... caut o domnişoară Lily Montgomery.

— Da. O cunosc.

Nu păru prea încîntată de zîmbetul plin de stupefacţie care îmi luminase faţa.

— Doriţi s-o vedeţi?

— Scriu o monografie despre un celebru scriitor grec – celebru în Grecia, vreau să zic – şi cred că domnişoara Montgomery l-a cunoscut bine, cu ani în urmă, pe cînd locuia şi el în Anglia.

— Cum îl cheamă?

— Maurice Conchis.

Era clar că nu auzise niciodată de el.

Explicațiile referitoare la cercetările mele păreau să-i fi risipit oarecum neîncrederea. Îmi spuse:

— Voi căuta adresa. Intrați.

Am așteptat în holul splendid, tot în marmură și decorațiuni aurii, între goluri ornamentale și un tablou ce părea a fi un Fragonard. Opulență pietrificată; emoție încordată. Peste cîteva clipe apăru cu un cartonaș, pe care era scris: *Doamna Lily de Seitas, Dinsford House, Much Hadham, Herts.*

— N-am mai văzut-o de cîțiva ani, îmi spuse doamna.

— Vă mulțumesc foarte mult.

Am început să mă retrag încet spre ieșire.

— Nu doriți să beți ceva? Un ceai?

Îi apăruse în ochi o lucire rapace. În scurtul răstimp cît lipsise părea să fi hotărît că ar putea să găsească și ea o plăcere din această vizită. O femeie – Mantis religiosa; flămîndă, în mijlocul acestui lux. Am fost bucuros să scap.

Înainte de a pleca, am mai aruncat o privire caselor impunătoare ce se ridicau de ambele părți ale locuinței de la numărul 46. Poate că Maurice își petrecuse tinerețea într-una din ele. În spatele numărului 46 era ceva ce aducea a uzină, deși, din planul orașului, am aflat că era spatele tribunelor vestitului teren de cricket „Lord's". Grădinile erau ascunse de zidurile înalte, dar „mica livadă" era probabil dominată de tribunele înalte, care fără îndoială că nu fuseseră construite decît după primul război mondial.

A doua zi dimineață, pe unsprezece, eram la Much Hadham. Era o zi splendidă de septembrie cu cer senin și fără nori, aproape ca diminețile din Grecia. Dinsford House se afla puțin în afara satului și, deși nu era atît de impresionantă cum mi-o imaginasem, era frumoasă și proporționată: o casă veche, albă, cu cărămidă aparentă, cu cinci ferestre mari, așezată grațios în mijlocul unei proprietăți de cam jumătate de hectar de teren bine întreținut. De data aceasta, ușa mi-a fost deschisă de o tînără studentă scandinavă. Da, doamna Seitas era acasă. Aveam s-o găsesc la grajduri dacă ocoleam casa și o luam pe partea aceea.

Am traversat aleea cu pietriș și am trecut pe sub o arcadă de cărămidă. Erau două garaje și puțin mai încolo se putea vedea o construcție joasă, care, judecînd după miros, era grajdul. În prag apăru un puști cu o găleată în mînă. Mă văzu și strigă:

— Mami! A venit un domn.

O femeie zveltă, cu pantaloni de călărie şi bluză în carouri, legată cu un fular roşu la cap, ieşi în uşă. Părea să aibă vreo patruzeci de ani, încă frumoasă, foarte dreaptă şi cu pielea bronzată.

— Cu ce vă pot fi de folos?

— Aş dori să vorbesc cu doamna de Seitas.

— Eu sînt doamna de Seitas.

Mi-o închipuisem ca pe o persoană cu părul alb, de vîrsta lui Conchis. De aproape se vedeau ridurile din jurul ochilor şi o uşoară moliciune a muşchilor gîtului. Părul negru şi bogat era probabil vopsit. Poate că se apropia de cincizeci de ani, dar chiar şi aşa, era cu vreo zece ani mai tînără decît crezusem eu.

— Doamna Lily de Seitas?

— Da.

— Doamna Simon Marks mi-a dat adresa dumneavoastră.

După uşoara schimbare din expresia feţei am înţeles că nu era o recomandare prea bună.

— Am venit să vă întreb dacă aţi dori să mă ajutaţi într-o cercetare literară.

— Eu?

— Dacă sînteţi fosta domnişoară Lily Montgomery.

— Dar tatăl meu...

— Nu este vorba de tatăl dumneavoastră.

În grajd necheză un ponei.

Puştiul mă privea suspicios. Maică-sa îl trimise să umple găleata cu apă. Mi-am desfăşurat tot farmecul meu oxfordian.

— Dacă acum vă deranjez, pot să revin oricînd doriţi.

— Făceam curat în grajd.

Rezemă de perete mătura de nuiele pe care o avea în mînă.

— Despre cine e vorba?

— Scriu un studiu despre... Maurice Conchis.

N-o slăbeam din ochi; dar rămase perfect indiferentă.

— Maurice cum?

I-am spus numele literă cu literă.

Cu mîna înmănuşată făcu un gest stîngaci şi îşi dădu pe spate o şuviţă de păr. Era, după cîte îmi dădeam seama, una din acele englezoaice care trăiesc la ţară, de o abisală inocenţă în legătură cu orice în afară de cai, casă şi copii.

— Îmi pare sincer rău, dar cred că este o eroare.

— Poate l-aţi cunoscut sub numele... Charlesworth? Sau Hamilton-Dukes? Demult. Primul război mondial.

— Dar prietene dragă... Vă rog să mă scuzaţi, voiam să spun... Oh! Doamne! – şi lăsă fraza neterminată.

Părea încurcată şi am recunoscut în ea persoana specialistă în gafe. Dar, cu pielea bronzată, cu ochii ei albaştri şi silueta încă tînără, era o femeie drăguţă pe care nu îţi venea greu să o ierţi.

Mă întrebă:

— Cum vă numiţi?

I-am spus.

— Domnule Urfe, ştiţi ce vîrstă aveam eu în 1914?

— Eraţi probabil foarte tînără.

Zîmbi ca şi cînd complimentul era un obicei continental care o stînjenea.

— Aveam zece ani.

Se întoarse spre locul unde puştiul umplea găleata.

— Eram de vîrsta lui Benjie.

— Dar celelalte nume?... Nu vă spun nimic?

— Ba da, dar... Maurice – cum i-aţi spus? – locuia la ei?

Am negat din cap. Conchis mă pusese din nou într-o situaţie ridicolă. Alesese probabil numele la întîmplare dintr-un anuar vechi; tot ce îi rămăsese de făcut era să afle numele uneia dintre fete. Am continuat, stînjenit:

— El era fiul. Poate singurul copil. Foarte bun muzician.

— Mă tem că e totuşi o eroare. Familia Charlesworth nu avea copii, iar familia Hamilton-Dukes avea un băiat, dar – a avut o clipă de ezitare ca şi cînd îşi amintea ceva – a murit în război.

— Cred că tocmai v-aţi mai amintit şi altceva.

— Nu. Vreau să zic, da. Nu ştiu. Cînd aţi spus că era bun muzician.

Mă privea uşor mirată, parcă nu îi venea să creadă.

— Nu cumva vă referiţi la domnul Viezure?

Izbucni în rîs şi îşi vîrî degetele mari în buzunarele pantalonilor de călărie.

— *Vîntul printre sălcii*. Era un italian care venea să ne dea lecţii de pian, surorii mele şi mie.

— Tînăr?

Ridică din umeri.

— Destul de tînăr.

— Puteţi să îmi spuneţi cîte ceva despre el?

Plecă ochii.

— Gambellino, Gambardello... ceva în genul ăsta. Gambardello?

Rosti numele ca şi cînd ar fi fost o glumă.

— Numele mic?

Nu şi-l amintea.

— De ce domnul Viezure?

— Pentru că avea ochi căprui, ageri şi pătrunzători. Îl tachinam tot timpul.

Se strîmbă, puţin stînjenită, la puştiul care tocmai se întorsese şi care o împinse uşor ca şi cînd pe el l-ar fi tachinat. Nu văzu scînteia de triumf din ochii mei: certitudinea că Maurice nu alesese numele la întîmplare.

— Era scund? Mai scund decît mine?

Îşi duse mîna la cap, încercînd să-şi amintească, apoi mă privi perplexă.

— Ştiţi... dar nu, nu se poate...

— Vreţi să fiţi atît de amabilă să acceptaţi să răspundeţi la întrebările mele numai zece minute?

Ezită. Am insistat, politicos; zece minute, nu mai mult. Se întoarse spre puşti:

— Benjie, fugi şi roag-o pe Guinhild să ne facă două cafele. Şi să le aducă în grădină.

Băiatul se uită înspre grajd.

— Şi Lazy?

— Ne ocupăm de Lazy puţin mai tîrziu.

Benjie o luă la fugă pe aleea de pietriş, iar eu am urmat-o pe doamna de Seitas care, scoţîndu-şi mănuşile şi smulgîndu-şi fularul de pe cap, mă conduse, cu mersul ei elegant şi silueta fină, de-a lungul unui zid de cărămidă şi apoi, intrînd pe o poartă, într-o grădină veche şi frumoasă; un lac de flori de toamnă; în fund, de-a lungul casei, o peluză şi un cedru. Se îndreptă spre o pergolă, unde se afla un balansoar cu acoperiş de pînză şi cîteva scaune frumoase din fier forjat vopsite alb. Am dedus că Sir Charles Penn Montgomery trebuie să fi avut un bisturiu de aur. Se aşeză în balansoar şi îmi făcu semn cu mîna spre un scaun. Am murmurat ceva în legătură cu grădina.

— E plăcut, nu? Soţul meu se ocupă el singur de ea, dar acum, săracul de el, abia dacă mai are timp să treacă pe aici. E economist. Blocat la Strasbourg.

Zîmbi şi îşi întinse picioarele înainte. Juca prea mult pe tinerica, prea conştientă că are o siluetă frumoasă. Probabil o reacţie împotriva monotoniei vieţii de la ţară.

— Ei, hai să vedem. Vorbiţi-mi despre celebrul dumneavoastră scriitor de care n-am auzit niciodată... L-aţi întîlnit?

— A murit în timpul ocupației.

— Bietul om. Din ce cauză?

M-am lansat:

— Cancer. Știți, nu voia deloc să vorbească despre trecutul lui, așa că numai din lucrările sale se mai pot culege unele informații. Știm că era grec, dar se poate să se fi dat și drept italian.

Am sărit să-i aprind țigara.

— Nu pot să cred că e vorba de domnul Viezure. Era un omuleț tare caraghios.

— Nu puteți să vă amintiți dacă se pricepea să cînte la clavecin la fel de bine ca la pian?

— Clavecinul e cel care face plonc-plonc?

Am făcut semn că da, dar ea a ridicat din umeri.

— Dar nu ziceați că a fost scriitor?

— Mai tîrziu s-a apucat de literatură. Vedeți, în primele lui poeme, ca și într-un roman pe care l-a scris, se fac frecvente referiri la o dragoste nefericită, pe vremea cînd locuia în Anglia, o întîmplare ce pare să fi jucat un rol important în viața lui. Bineînțeles că nu știm cît este realitate și cît este fantezie.

— Dar – sînt menționată eu?

— Sînt tot felul de aluzii care sugerează că fata purta un nume de floare, că erau vecini și că îi lega muzica...

Mă privea fascinată.

— Cum de ați *reușit* să stabiliți o legătură între el și noi?

— Oh, diverse indicii – din referiri literare. Știam că locuise undeva pe lîngă terenul de cricket „Lord's". Într-unul din pasaje vorbește despre fata care purta un vechi nume englezesc. Oh! și de tatăl ei care era un doctor cunoscut. După aceea am început să caut prin anuarele vechi cu străzile și locuitorii Londrei.

— E absolut fantastic!

— A fost o întîmplare. Sînt atîtea piste false. Dar într-o bună zi se întîmplă să nimerești în plin.

Zîmbi și uitîndu-se spre casă zise:

— Iat-o pe Gunhild.

Timp de cîteva minute își concentră atenția asupra ceremonialului servirii cafelei. Politicos, am pus cîteva întrebări despre Norvegia – am descoperit că Gunhild nu ajunsese niciodată mai sus de Trondheim. Curînd Benjie primi ordin să dispară, Gunhild se retrase și am rămas din nou singur cu Lily de Seitas.

Ca să o impresionez, am scos un carnet.

— Dacă îmi permiteți să vă pun cîteva întrebări...

— Ei, iată-mă, în sfîrșit, devenită celebră!

Începu să rîdă, un rîs ușor prostesc, ca un nechezat. Era clar că toată povestea o amuza.

— Credeam că era vecin cu dumneavoastră, dar înțeleg că nu e așa. Unde locuia?

— Habar n-am. Știți, la vîrsta aceea...

Făcu din cap semn că nu.

— Poate că surorile dumneavoastră știu mai multe.

Deveni gravă.

— Sora mea mai mare locuiește în Chile. E cu zece ani mai mare decît mine. Iar sora mea Rose...

— Rose?

Zîmbi.

— Da. Rose.

— Extraordinar! Ar fi o explicație. Există un fel de... un fel de poem misterios printre lucrările care se referă la dumneavoastră. E foarte obscur, dar acum că am aflat că aveți o soră...

— Că am avut o soră. Rose a murit în 1916.

— De febră tifoidă?

Am spus-o cu atîta siguranță încît, o clipă, a rămas deconcertată. Apoi îmi zîmbi:

— Nu. În urma unor complicații foarte rar întîlnite, după un icter.

O clipă privi în gol, apoi adăugă:

— A fost marea tragedie a copilăriei mele.

— Aveți impresia că profesorul de muzică avea o afecțiune specială pentru dumneavoastră... Sau pentru surorile dumneavoastră?

Zîmbi din nou, amintindu-și:

— Am bănuit întotdeauna că era în secret îndrăgostit de May – sora mea cea mare – ea era logodită, dar venea uneori să stea cu noi la lecție. Da... oh! cît e de ciudat... îmi amintesc că avea obiceiul să își dea aere, sau așa ziceam noi, că își dă aere, de cîte ori era și ea de față. Cînta bucăți îngrozitor de grele. Și ei îi plăcea melodia aia de Beethoven – *Für Elise*? Obișnuiam s-o fredonăm cînd voiam să-l scoatem din sărite.

— Sora dumneavoastră Rose era mai mare?

— Cu doi ani.

— Deci imaginea ar fi cea a două fetițe necăjindu-și profesorul de muzică italian.

Începu să se legene cu balansoarul.

— Ştiţi, e groaznic, dar nu prea mi-aduc aminte. Vreau să zic, da, desigur, nu încape nici o îndoială că îl necăjeam şi sînt absolut sigură că eram groaznice amîndouă. Şi pe urmă a început războiul şi el a dispărut.

— Unde a plecat?

— Nu ştiu. N-am idee. Tot ce îmi amintesc e că în locul lui a venit o harpie bătrînă. *O uram*. Pe el, sînt sigură că l-am regretat. Presupun că eram două puştoaice snoabe şi obraznice. Era un lucru obişnuit la vremea aceea.

— Cît timp a fost profesorul dumneavoastră?

— Doi ani?

Avea aerul că mă întreabă pe mine.

— Şi nu vă puteţi aminti de nici un indiciu care ar dovedi că avea pentru dumneavoastră o afecţiune deosebită?

Se gîndi puţin, apoi scuturâ din cap.

— Nu vă referiţi la ceva... ceva urît?

— Nicidecum. Dar aţi fost, să zicem, vreodată singură cu el?

Se prefăcu şocată.

— *Niciodată*. Guvernanta noastră era întotdeauna cu noi, sau mama, sau sora mea.

— Nu puteţi să-mi spuneţi nimic despre caracterul lui?

— Sînt sigură că dacă l-aş întîlni acum, aş spune că e un omuleţ simpatic.

— Dumneavoastră sau sora dumneavoastră aţi cîntat vreodată la flaut?

— Nici vorbă.

Îi veni să rîdă la ideea mea absurdă.

— Şi acum o întrebare foarte personală. Aţi putea spune că aţi fost o fetiţă de o frumuseţe uluitoare? Sînt sigur că aţi fost, dar dumneavoastră aveaţi sentimentul că sînteţi mai altfel decît celelalte fete?

Studia cu atenţie vîrful ţigării.

— În interesul... cum să spun... în interesul cercetării dumneavoastră şi vorbind ca o biată decrepită ce sînt, răspunsul este... da, cred că am fost deosebit de frumoasă. Mi s-a făcut şi portretul, şi tabloul a devenit celebru. Marele succes al expoziţiei Academiei Regale în 1913. E în casă. Am să vi-l arăt puţin mai tîrziu.

Mi-am consultat însemnările.

— Şi chiar nu vă puteţi aduce aminte ce s-a întîmplat cu el după izbucnirea războiului?

Îşi apăsă ochii cu mîinile ei frumoase.

— Nu vreţi să înţelegeţi că... Mi se pare că a fost internat într-un lagăr. Dar sincer, n-aş putea pentru nimic în lume...

— Credeţi că sora dumneavoastră din Chile şi-ar putea aminti mai multe detalii? Aş putea să-i scriu?

— Sigur că da. Vreţi adresa ei?

Mi-a dat-o şi am notat-o în carnet.

Benjie se apropie, dar se opri la vreo cinci-şase metri de noi, rezemat de o coloană de piatră lîngă care creştea o hortensie. Iar figura lui exprima mai clar decît cuvintele că îşi pierduse răbdarea. Mama sa îi făcu semn să se apropie şi cu un gest mîngîietor îi netezi părul peste frunte.

— Bătrîna ta mamă tocmai a avut un şoc, dragule. A descoperit că e muză. Aşa se spune, nu?

— Ce e o muză?

— O doamnă care îl face pe un domn să scrie o poezie.

— El scrie poezii?

Doamna de Seitas începu să rîdă şi se întoarse spre mine.

— Şi chiar este celebru?

— Cred că va deveni.

— Pot să citesc?

— Încă n-a fost tradus, dar va fi.

— De dumneavoastră?

— Ei...

Am lăsat-o să creadă că aveam speranţe.

Îmi spuse:

— Cu toată sinceritatea, nu cred că pot să mai adaug ceva la cele spuse pînă acum.

Benjie şopti ceva. Ea rîse şi luîndu-l de mînă ieşi în soare.

— Hai să-i arătăm domnului Orfe un tablou, apoi, înapoi la muncă.

— Urfe e numele meu.

Ruşinată îşi ascunse faţa în mîini.

— Doamne! Numai gafe fac.

Puştiul o smuci de mînă. Şi el era stînjenit de gafa ei. Ne-am îndreptat toţi trei spre casă, am trecut printr-un salon, într-un hol mare şi de aici într-o cameră laterală. Am văzut o masă lungă de sufragerie, sfeşnice de argint. Pe peretele lambrisat, între două ferestre, se afla un tablou. Benjie dădu fuga şi aprinse o lumină plasată deasupra tabloului. Fetiţa cu bucle lungi, îmbrăcată cu o rochie marinar, semăna cu Alice în Ţara Minunilor. Stătea

ascunsă după o uşă şi privea pe furiş ca şi cînd i-ar fi urmărit amuzată pe cei care o căutau fără succes. Expresia feţei era vie, încordată, la pîndă şi totuşi nevinovată. Sub portret, pe o plăcuţă neagră, era scris cu litere aurii: *Ştrengăriţa* de Sir William Blunt, R.A.

— Încîntător.

Benjie se agăţă de mama sa şi îi şopti ceva.

— Vrea să vă spună ce nume i-a dat familia.

Îi făcu un gest încurajator şi copilul strigă:

— „Ce o fi punînd la cale?"

Copilul zîmbi şi mama îl mîngîie din nou pe frunte.

Alt tablou încîntător.

S-a scuzat că nu mă poate opri la dejun, dar avea o întrunire la Women's Institute, la Hertford. Am promis să-i trimit un exemplar din traducerea poemelor lui Conchis de îndată ce vor apărea.

Pe cînd o ascultam, îmi dădeam seama că, în ce mă priveşte, nu se schimbase nimic: continuam să fiu victima bătrînului. Pînă în clipa aceea dădusem crezare, fie şi numai parţial, ultimei versiuni despre trecutul lui cosmopolit pe care mă lăsase să îl întrevăd şi care îmi fusese apoi confirmat de „June". Acum îmi aminteam că în poveştile lui existase ceva despre o schimbare esenţială în viaţa sau în situaţia lui materială, survenită prin 1920. Am început să clădesc o ipoteză nouă. Fusese poate fiul talentat al unei familii sărace de emigranţi greci, poate din Corfu sau din vreo altă insulă din Marea Ionică, şi ruşinat de numele pe care îl purta îşi luase un nume italienesc. Încercase să se ridice în lumea aceea străină din Londra epocii edwardiene, să se dezbare de trecutul lui şi de mediul din care provenea, ducînd încă de pe atunci un soi de viaţă dublă... Noi toţi care fuseserăm prinşi în mrejele lui, la Bourani, am fost probabil ţapi ispăşitori, plătind pentru toate chinurile şi umilinţele pe care le suferise în tinereţe în casa familiei Montgomery şi, desigur, şi în alte case. În timp ce conduceam maşina, zîmbeam la gîndul că în spatele întregii teoretizări intelectuale se ascundea, de fapt, un vechi sentiment de ranchiună dar, parţial, şi la gîndul perspectivei promiţătoare pe care mi-o deschidea această nouă ipoteză.

Am ajuns în strada principală din Much Hadham. Era douăsprezece jumătate şi m-am oprit să mănînc ceva înainte de a porni înapoi la Londra. M-am oprit deci la o cîrciumioară, un han vechi cu bîrne exterioare. Eram singurul client.

— Sînteţi în trecere? mă întrebă hangiul, umplîndu-mi halba cu bere.

— Nu. Am venit să văd pe cineva. La Dinsford House.

— Au o proprietate foarte frumoasă.

— Îi cunoaşteţi?

Purta papion; vorbea cu un accent ciudat.

— Ştiu cîte ceva despre ei. Pentru sandvişuri vă iau comanda separat.

Apăsă pe soneria de lîngă tejghea şi adăugă:

— Copiii mai veneau prin sat.

— Am fost pe acolo cu treburi.

— Ah, da?

O femeie cu părul oxigenat apăru în uşă. Îmi întinse o farfurie cu sandvişuri şi în timp ce îmi dădea restul, patronul mă informă:

— A fost cîntăreaţă de operă parcă, nu?

— Nu cred.

— Aşa umblă vorba pe aici.

Am aşteptat să mai spună ceva, dar nu părea să îl intereseze prea mult subiectul. Mi-am terminat sandvişul. Stăteam să mă gîndesc.

— Soţul ei cu ce se ocupă?

— Nu există nici un soţ.

Remarcă privirea mea uimită.

— Sau... noi, cel puţin, care sîntem de doi ani aici, n-am auzit de nici un soţ. Vin... prieteni, după cum vorbeşte lumea.

Îmi făcu cu ochiul.

— Ah, înţeleg.

— Nici ele nu sînt din partea locului. Au venit de la Londra.

Urmă un moment de tăcere. Luă un pahar de pe tejghea.

— Frumoasă femeie. I-aţi văzut fetele? Am făcut din cap semn că nu. Începu să şteargă paharul.

— O splendoare!

Tăcere.

— Cîţi ani au?

— Greu de spus. În ziua de azi nu mai poţi deosebi una de douăzeci de ani de una de treizeci. Fetele cele mari sînt gemene.

Dacă n-ar fi fost atît de ocupat să lustruiască paharul, în speranţa că îi ofer ceva de băut, ar fi remarcat figura mea încremenită.

Ridică paharul privindu-l în lumină.

— Sînt ceea ce se cheamă „identice". Așa e la gemeni. Unii sînt „obișnuiți", alții sînt „identici". Lumea zice că nici mama nu le poate deosebi decît pentru că una are o cicatrice sau nu știu ce la...

M-am năpustit afară atît de repede că n-a mai avut nici timp să strige după mine.

72

Nu, la început n-am fost furios: conduceam cu viteză mare; era gata să dau peste un om și zîmbeam tot timpul. De data asta n-am mai parcat mașina discret lîngă poartă, ci am intrat, derapînd ușor, pe aleea cu pietriș pînă în fața ușii și apucînd ciocanul de la ușă, în formă de leu, l-am lovit de ușă cu atîta putere cum nu cred că mai fusese lovit vreodată.

Îmi deschise ușa chiar doamna de Seitas. Își schimbase doar pantalonii de călărie cu niște pantaloni obișnuiți, de culoare deschisă. Se uită peste umărul meu, la mașina din fața ușii ca și cum ar fi căutat acolo explicația întoarcerii mele. I-am zîmbit.

— Văd că v-ați răzgîndit; nu mai luați masa în oraș.

— Da, am făcut o greșeală prostească, am încurcat zilele.

Își încheie nasturele de la gulerul bluzei.

— Ați uitat ceva?

— Da.

— Ah!

N-am zis nimic și femeia adăugă repede, dar o fracțiune de secundă mai tîrziu.

— Ce?

— Pe gemenele dumneavoastră.

Se schimbă la față. Nu avea nicidecum un aer vinovat, dar păru că îmi face o concesie și schiță un zîmbet vag. M-am întrebat cum de nu observasem asemănarea; ochii, gura prelungă. Păstrasem în mine trăsăturile persoanei din fotografia pe care mi-o arătase Lily, o femeie cu părul încrețit și mutră tîmpă, despre care îmi spusese că este maică-sa. Se dădu puțin înapoi ca să îmi facă loc să intru.

— Da, așa e.

Benjie apăru în capătul culoarului. Îi vorbi liniştită, închizînd uşa în urma mea:

— E în regulă, Benjie; du-te şi mănîncă.

Am înaintat repede şi, aplecîndu-mă puţin spre el, l-am întrebat:

— Benjie, vrei să-mi spui şi mie cum le cheamă pe surorile tale gemene?

Se uită la mine cu neîncredere şi chiar cu puţină teamă, ca un copil care fusese prins ascunzînd ceva. Se uită la maică-sa care probabil că i-a făcut un semn aprobator din cap.

— Lil şi Rose.

— Mulţumesc.

Puştiul îmi aruncă o ultimă privire plină de suspiciune şi dispăru. M-am întors spre Lily de Seitas.

În timp ce se îndrepta liniştită spre salon, îmi spuse:

— Le-am botezat aşa ca să o îmbunăm pe mama. Era o junonă voluntară.

O dată cu hainele îşi schimbase şi fizionomia, gesturile; şi vaga disparitate pe care o remarcasem la început între vocabularul folosit şi aspectul ei fizic acum se explica.

Deodată mi se părea foarte posibil să aibă în jur de cincizeci de ani şi mă miram că putusem s-o consider nu prea inteligentă. Am intrat după ea în salon.

— Vă deranjez de la masă.

Îmi aruncă o privire ironică.

— Aştept acest deranj de cîteva săptămîni.

Se aşeză într-un fotoliu şi îmi făcu semn să iau loc pe imensa canapea din mijlocul camerei, dar am refuzat dînd din cap. Nu părea neliniştită, ba chiar îmi zîmbea.

— Ei?

— Pornim de la faptul cert că aveţi două fete întreprinzătoare. Ia să vedem ce puteţi inventa mai departe.

— Mă tem că nu prea mă pricep să inventez. Nu pot decît să fac apel la adevăr.

Dar în timp ce vorbea continua să zîmbească; zîmbea văzîndu-mă că nu zîmbesc.

— Maurice este naşul fetelor.

— Ştiţi deci cine sînt?

Calmul ei mă împinsese să-i pun această întrebare. Nu puteam să cred că era la curent cu tot ceea ce se întîmplase la Bourani.

— Da, domnule Urfe. Ştiu *exact* cine sînteţi.

Privirea ei părea să mă avertizeze; ochii aţintiţi asupra mea mă jenau.

— Şi ce s-a întîmplat?

Coborî ochii privindu-şi mîinile, apoi îi ridică din nou spre mine.

— Soţul meu a fost ucis în 1943. În Extremul Orient. N-a mai apucat să-l mai vadă pe Benjie. Îmi citi nerăbdarea din priviri şi continuă: A fost primul profesor de engleză de la colegiul Lord Byron.

— Nu, n-a fost. Am studiat toate prospectele vechi.

— Atunci, vă amintiţi probabil de numele Hughes?

— Da.

Şedea foarte dreaptă, picior peste picior, într-o berjeră stil, îmbrăcată în brocart auriu. Femeia care trăia în aer liber şi se ocupa de cai dispăruse.

— Aş fi bucuroasă dacă aţi lua loc.

— Nu.

Acceptă răspunsul meu rece cu o uşoară ridicare din umeri şi mă privi drept în ochi. O privire şireată, directă, aproape arogantă. Apoi începu să vorbească.

— Tata a murit cînd aveam optsprezece ani. Ca să scap de acasă am făcut o căsătorie dezastruoasă, aproape prostească. Apoi, în 1928, l-am întîlnit pe cel de al doilea soţ al meu. Am divorţat de primul bărbat la un an după aceea. Ne-am căsătorit. Am căutat să plecăm o vreme din Anglia, dar nu aveam destui bani şi soţul meu a candidat pentru un post de profesor în Grecia. Studiase limbile clasice... Iubea Grecia. Acolo l-am întîlnit pe Maurice. Lily şi Rose au fost concepute la Phraxos, într-o casă pe care Maurice ne-o pusese la dispoziţie.

— Nu cred o vorbă, dar continuaţi.

— N-am îndrăznit să rămîn să nasc acolo, mai ales că mi se spusese că voi avea gemeni, şi ne-am întors în Anglia.

Luă o ţigară dintr-o casetă de argint de pe măsuţa de lîngă ea. Îmi oferi şi mie, dar am refuzat şi am lăsat-o să îşi aprindă singură ţigara. Era foarte calmă, stăpînă pe ea.

— Numele de fată al mamei mele a fost de Seitas. Puteţi găsi confirmarea la Somerset House. Avea un frate neînsurat, unchiul meu, foarte bogat, care mă trata – după moartea tatei – ca pe propria lui fiică, mă rog, cît îi îngăduia mama. Era o persoană foarte autoritară.

Mi-am amintit data la care Conchis îmi spusese că descoperise locul de la Bourani: aprilie 1928.

— Vreţi să spuneţi că nu l-aţi întîlnit niciodată pe... Maurice înainte de 1929?

Zîmbi.

— Bineînţeles că nu l-am întîlnit. Dar i-am furnizat toate datele privitoare la această parte a povestirii pe care v-a relatat-o.

— Şi sora pe care o chema Rose?

— Duceţi-vă la Somerset House.

— Mă voi duce.

Studia în tăcere vîrful ţigării şi mă lăsă o clipă să aştept.

— Au sosit gemenele. Un an mai tîrziu, unchiul meu a murit. Am fost înştiinţaţi că îmi lăsase aproape toată averea, cu condiţia ca Bill să şi schimbe numele în de Seitas. Nici măcar de Seitas-Hughes. Era tot mîna mamei.

Se uită la cele cîteva miniaturi ce atîrnau lîngă ea pe perete, aproape de consola căminului.

— Unchiul meu era ultimul descendent de sex masculin al familiei de Seitas. Soţul meu şi-a schimbat numele, luînd numele familiei mele, ca în Japonia. Puteţi găsi şi confirmarea acestei schimbări. Şi încheie: Asta-i tot.

— Doamne, Dumnezeule! E departe de a fi tot!

— Îmi permiteţi, din moment ce tot ştiu despre dumneavoastră, să vă spun Nicholas?

— Nu.

Îşi coborî privirea cu acelaşi zîmbet uşor, exasperant, pe care îl văzusem pe buzele tuturor – ale fiicelor ei, ale lui Conchis şi, într-un anume fel, chiar pe buzele lui Anton şi ale Mariei, ca şi cînd făcuseră toţi exerciţii să arboreze aceste zîmbete superioare, enigmatice; poate că aşa şi era. Şi bănuiam că femeia din faţa mea era cea care se ocupase de instruirea lor.

— Să nu vă închipuiţi că sînteţi singurul tînăr care mi s-a înfăţişat aici, dezamăgit şi furios pe Maurice. Pe noi toţi care îl ajutăm. Deşi sînteţi, e drept, primul care respingeţi o ofertă de prietenie ca aceea pe care v-am făcut-o adineauri.

— Am cîteva întrebări neplăcute să vă pun.

— Să vedem.

— Mai întîi altceva. De ce se spune în sat că sînteţi cîntăreaţă de operă?

— Am cîntat o dată sau de două ori la concerte locale. Am studiat muzica.

— Ah! „Clavecinul este cel care face plon-plon?"

— Vreţi să spuneţi că nu-i aşa?

M-am întors cu spatele la ea; la gentileţea ei surîzătoare, la aerul ei de doamnă distinsă de care se servea ca de o armă.

— Stimată doamnă de Seitas, nici farmecul, nici inteligenţa şi nici discursurile abile nu vă vor duce nicăieri.

Un timp nu mai spuse nimic.

— Dar dumneata ai contribuit la situaţia în care ne aflăm astăzi cu toţii. Probabil că ţi s-a spus acest lucru. Vii aici să îmi spui minciuni. Vii cu tot felul de motive mincinoase. Îţi răspund şi eu tot cu minciuni. Îţi dau şi eu tot motive mincinoase.

— Fiicele dumneavoastră sînt aici?

— Nu.

M-am întors să îi văd faţa.

— Alison?

— Alison şi cu mine ne-am împrietenit.

— Unde e?

Scutură din cap fără să răspundă.

— Cer să mi se spună unde e!

— În casa mea nimeni nu îşi poate permite să îmi ceară nimic.

Figura îi rămînea impasibilă, dar mă observa cu încordarea cu care un jucător de şah urmăreşte partida.

— Foarte bine. Să vedem ce părere are poliţia.

— Pot să îţi spun de acum. Va fi de părere că eşti un prost.

I-am întors din nou spatele, sperînd că avea să vorbească. Dar continua să stea nemişcată în fotoliu şi îi simţeam ochii pironiţi pe spatele meu. Ştiam că stă acolo în berjera de culoarea grîului copt şi că era ca Demetra-Ceres, zeiţă pe tronul ei şi nu doar o femeie deşteaptă în jur de cincizeci de ani, din anul de graţie 1953, într-o cameră în care se auzea zgomotul unui tractor pe undeva din apropiere. Dar o femeie care juca un rol atît de profund înrădăcinat în respectarea unor concepte pe care eu nu le înţelegeam, în fidelitatea faţă de fiinţe pe care eu nu le puteam ierta, încît aproape că încetase să mai fie un rol.

Se ridică, se îndreptă spre biroul aşezat într-un colţ al camerei şi se întoarse cu cîteva fotografii pe care le puse pe măsuţa din spatele canapelei. Apoi se aşeză din nou în fotoliu, invitîndu-mă cu un gest să mă uit la ele. Într-una era ea în balansoarul din faţa logiei. La celălalt capăt al balansoarului stătea Conchis; între ei Benjie. În altă fotografie erau Lily şi Rose. Lily zîmbea spre aparat, iar Rose, în profil, ca şi cînd ar fi vrut să se ascundă

în spatele ei, rîdea. Undeva, în fundal, se vedea din nou logia. Următoarea fotografie era veche. Am recunoscut casa de la Bourani. Cinci persoane stăteau pe treptele din partea din față a casei. Conchis la mijloc, fata drăguță din spatele lui era evident Lily de Seitas. Lîngă ea, un bărbat înalt o ținea pe după umeri. Am întors fotografia: Bourani, 1935.

— Cine sînt ceilalți doi?

— Unul dintre ei e un prieten. Celălalt e un predecesor al dumitale.

— Geoffrey Sugden?

Aprobă din cap, ușor surprinsă. Am pus fotografia la loc pe masă și m-am hotărît să îmi iau o mică revanșă.

— Am reușit să iau legătura cu unul dintre profesorii de engleză dinainte de război. Mi-a spus o mulțime de lucruri.

— Oh?

O ușoară urmă de neîncredere în voce.

— Hai să nu ne îndepărtăm de adevăr.

Urmă o tăcere penibilă. Mă cerceta cu privirea.

— Și ce ți-a spus?

— Destule.

O clipă continuă să mă privească, apoi se ridică din nou și se duse la birou. Scoase din sertar o scrisoare, desprinse ultima pagină, se uită încă o dată la ea, se apropie de mine și mi-o întinse. Era o copie la indigo a scrisorii pe care o primisem de la Nevinson. Pe partea de sus a paginii cineva scrisese de mînă: *Sper ca acest praf să nu afecteze permanent ochii destinatarului!* Se întoarse și căută ceva în biblioteca de lîngă birou, apoi veni spre mine și fără o vorbă îmi întinse trei cărți și recuperă scrisoarea. Mi-am stăpînit o remarcă sarcastică și mi-am aruncat ochii pe volumul de deasupra, un manual școlar legat în pînză albastră: *Antologie de poeme grecești pentru uz școlar, elaborată și adnotată de William Hughes, M.A. (Cantab.) 1932.*

— Pe asta a făcut-o pentru bani. Pe celelalte două din plăcere.

Cea de-a doua carte era o ediție cu tiraj redus, o traducere din Longos, datată 1936.

— 1936? Mai folosea tot numele Hughes?

— Un autor poate semna cum dorește.

Holmes, Hughes: Mi-am amintit un amănunt din povestirea fiicei ei.

— A predat la Winchester?

Zîmbi.

— Scurt timp. Înainte de a ne căsători.

Cealaltă carte era o traducere a poemelor lui Palamas, Solomos şi ale altor poeţi greci moderni, erau chiar şi cîteva poezii de Seferis.

— Maurice Conchis, marele poet.

Am adăugat sarcastic:

— Strălucită alegere am mai făcut!

Luă cărţile şi le puse pe masă.

— Găsesc că ai făcut o alegere foarte inteligentă.

— Deşi nu sînt decît un prost.

— Prostia şi inteligenţa nu sînt incompatibile. Mai ales la sexul şi la vîrsta dumitale.

Se aşeză din nou în fotoliu şi zîmbi iarăşi văzînd figura mea severă. Zîmbetul insidios, cald şi prietenesc al unei femei inteligente şi echilibrate. Dar cum putea fi atît de echilibrată, de liniştită? M-am apropiat de fereastră. Căldura soarelui îmi mîngîia mîinile. Îl puteam vedea pe Benjie în faţa logiei jucîndu-se de-a prinselea cu tînăra norvegiană. Din cînd în cînd ţipetele lor ajungeau pînă la noi.

— Şi dacă aş fi crezut povestea cu domnul Viezure?

— Mi-aş fi amintit ceva foarte interesant despre el.

— Şi?

— Ai fi venit din nou să afli ce aveam de spus.

— Şi dacă nu reuşeam să vă dau deloc de urmă?

— La un moment dat, o oarecare doamnă Hughes te-ar fi invitat la dejun.

— Aşa, deodată?

— Bineînţeles că nu. Mai întîi ţi-ar fi scris o scrisoare.

Se rezemă în fotoliu şi închise ochii.

— „Dragă domnule Urfe, / Am obţinut numele dumneavoastră de la British Council. Soţul meu, care a fost primul profesor de engleză la colegiul Lord Byron, a murit acum cîtva timp, şi printre hîrtiile lui am găsit unele note de care n-am ştiut niciodată, o relatare a unui experiment remarcabil care..."

Deschise ochii şi mă privi întrebător.

— Şi cînd ar fi venit acest apel? Cît ar mai fi trebuit să aştept?

— Mă tem că nu pot răspunde la această întrebare.

— Nu vreţi să răspundeţi.

— Nu. Nu eu sînt cea care hotărăşte.

— Uitaţi că există o singură persoană care poate hotărî. Dacă ea...

— Tocmai.

Se întinse spre consola căminului de lîngă ea şi din spatele unei statuete scoase o fotografie.

— Nu e prea bună. A făcut-o Benjie cu aparatul lui.

Reprezenta trei femei călare. Lily de Seitas, Gunhild şi, între ele, Alison, care nu părea prea în largul ei, dar rîdea spre aparat.

— Le-a întîlnit pe... fiicele dumneavoastră?

Continua să mă fixeze cu ochii ei albaştri-cenuşii.

— Dacă vrei, poţi s-o păstrezi.

Am hotărît să îmi impun voinţa împotriva voinţei ei.

— Ea unde este?

Ridică din umeri.

— Eşti liber să percheziţionezi casa.

Din jilţul ei auriu, mă privea indiferentă, cu bărbia sprijinită în palmă, foarte sigură. Sigură pe ce, nu ştiu, dar sigură. Mă simţea ca un căţel tînăr şi fără experienţă fugărind un iepure bătrîn şi şiret: de cîte ori mă repezeam cu colţii, muşcam în gol. M-am mai uitat o dată la fotografia lui Alison, apoi am rupt-o în patru şi am aruncat-o într-o scrumieră aşezată pe o consolă, lîngă fereastră. Doamna de Seitas întrerupse tăcerea:

— Tinere dragă, în ciuda ranchiunii dumitale, dă-mi voie să-ţi mai spun un lucru: dragostea rezultă mai ales din aptitudinea de a iubi, existentă în noi înşine, şi nu neapărat din faptul că partenerul are reale calităţi pentru a fi iubit. Găsesc că Alison are aptitudini deosebite de iubire şi devotament. Mult mai mult decît am avut eu vreodată. Şi acesta e un lucru foarte preţios. Eu n-am făcut decît s-o conving că nu trebuie să subaprecieze ce are de oferit, aşa cum presupun că s-a subapreciat toată viaţa.

— Prea amabilă!

Suspină.

— Tot sarcastic.

— La ce vă aşteptaţi? Lacrimi de remuşcare?

— Sarcasmul este ceva atît de vulgar. Şi de revelator. După o clipă de tăcere continuă: Eşti cel mai orb şi mai norocos dintre tineri! Norocos pentru că ai un farmec înnăscut care atrage femeile, deşi după cîte văd, eşti ferm hotărît să nu îl demonstrezi şi faţă de mine. Şi orb pentru că n-ai fost în stare să recunoşti acest perfect exemplu de feminitate pe care l-ai avut în mînă. Nu îţi dai seama că Alison posedă singura calitate cu adevărat importantă prin care sexul nostru contribuie la viaţă? Pe lîngă care educaţia, mediul, clasa socială nu înseamnă nimic? Şi n-ai ştiut să o păstrezi, ai lăsat-o să-ţi scape.

— Cu ajutorul preţios al fiicelor dumneavoastră.

— Fiicele mele nu au fost altceva decît personificarea propriului dumitale egoism.

O furie surdă mocnea în mine.

— S-a întîmplat – din prostie, recunosc – să mă îndrăgostesc de una dintre ele.

— Ca un colecţionar lipsit de scrupule care se îndrăgosteşte de tabloul pe care şi-l doreşte cu orice preţ. Gata de orice pentru a-l obţine.

— Numai că nu este vorba de un tablou, este vorba de o fată tînără cu tot atîta simţ moral cît o femeie de stradă din Place Pigale.

Un timp tăcu. Salonul elegant dezaproba vorbele mele. După o vreme îmi spuse, calmă:

— Cuvinte grele.

M-am întors spre ea.

— Încep să mă întreb cît ştiţi cu adevărat. Mai întîi, fiica dumneavoastră nu tocmai fecioară...

— Ştiu absolut tot ce a făcut.

Stătea în faţa mea calmă, foarte dreaptă.

— Şi cunosc exact şi motivele pentru care a făcut ce a făcut. Dar dacă ţi le-aş spune, ţi-aş dezvălui totul.

— Vreţi să-i chem pe cei doi de afară. Să spun fiului dumneavoastră că soră-sa se dă în spectacol? O săptămînă cu mine şi următoarea cu un negru?

Lăsă din nou să se aştearnă între noi o scurtă tăcere; aşa cum laşi fără răspuns o întrebare pentru a-l enerva pe cel care o pune.

— Crezi că e mai grav pentru că e vorba de un negru?

— Nu îmbunătăţeşte situaţia cu nimic.

— E un om foarte plăcut şi inteligent. Sînt de mai multă vreme împreună.

— Şi sînteţi de acord?

— Lily n-are nevoie de acordul meu. E majoră.

I-am făcut un semn spre grădina ce se întindea dincolo de fereastră şi, cu un zîmbet ironic, i-am spus:

— Acum înţeleg de ce creşteţi atîtea flori.

Se întoarse spre mine, uşor mirată, neînţelegînd ce vreau să spun.

— Să nu se mai simtă mirosul de sulf.

Se ridică în picioare şi cu mîna sprijinită de consola căminului mă urmărea cu privirea în timp ce umblam nervos prin cameră.

Continua să rămînă calmă dar atentă, jucîndu-se cu mine cum te joci cu un zmeu de hîrtie. Puteam să plonjez şi apoi să mă avînt din nou; dar ea era cea care ţinea sforile.

— Eşti gata să mă asculţi fără să mă întrerupi?

Am privit-o o clipă, apoi am ridicat din umeri în semn de aprobare.

— Foarte bine. Să rezolvăm mai întîi problema asta cu ce este şi ce nu este acceptabil din punct de vedere sexual.

Vorbea cu o voce egală, calmă, nicidecum stînjenită, ce amintea de tonul femeilor hotărîte să elimine diferenţa de sex din sălile de operaţie.

— Să nu îţi închipui că dacă locuiesc într-o casă din epoca reginei Ann, trebuie neapărat să mă şi conformez preceptelor de moralitate din acea epocă.

— Dar nici nu m-am gîndit la aşa ceva.

— Vrei să mă asculţi?

M-am dus la fereastră şi am rămas acolo, cu spatele spre ea, privind afară. Simţeam că trebuia să am eu ultimul cuvînt; şi în cele din urmă îl voi avea.

— Cum să-ţi explic? Dacă Maurice ar fi fost aici ţi-ar fi spus că plăcerea fizică nu este decît o plăcere; poate ceva mai mare decît celelalte, dar, oricum, o plăcere ca oricare alta. El ţi-ar spune că nu reprezintă decît un aspect – şi nu cel mai important – al relaţiei pe care o numim iubire. Ţi-ar spune că lucrul esenţial este adevărul, încrederea care se stabileşte între doi oameni, două suflete, două spirite... cum vrei să-i spui. Că adevărata infidelitate este cea care ascunde infidelitatea fizică. Pentru că lucrul care nu trebuie să existe niciodată între doi oameni, care şi-au oferit unul altuia dragostea, este minciuna.

Continuam să privesc grădina de afară. Ştiam că tot ce îmi spune a fost pregătit dinainte, poate chiar învăţat pe dinafară. Un discurs-cheie.

— Îndrăzniţi să-mi ţineţi o predică, doamnă de Seitas?

— Îndrăzneşti să pretinzi că nu ai nevoie de ea?

— Uitaţi că...

— Te rog să mă asculţi pînă la capăt.

Dacă în vocea ei s-ar fi simţit fie măcar şi cea mai vagă urmă de enervare, de aroganţă, n-aş fi ascultat-o. Dar era neaşteptat de blîndă, aproape rugătoare.

— Încerc să îţi explic ce sîntem. Maurice ne-a convins – acum mai bine de douăzeci de ani – că trebuie să eliminăm din viaţa

noastră obișnuitele tabuuri fizice. Nu pentru că am fi mai imorali decît alții, ci tocmai pentru că avem mai mult simț moral. Am încercat să le elimină din viețile noastre și în același spirit ne-am crescut și copiii. Trebuie să înțelegi că pentru noi toți cei care îl ajutăm pe Maurice, sexualitatea nu este un lucru important. Sau, în orice caz, nu are importanța pe care o deține în viața altora. Avem lucruri mult mai importante de făcut.

Nu, nu aveam să mă întorc spre ea, nu voiam s-o privesc.

— Înainte de război, am jucat și eu de două ori roluri aproape similare cu cel pe care Lily l-a jucat cu dumneata. Ea însă este pregătită să facă lucruri pe care eu nu le-am putut face. Eram mult prea inhibată și nu mă puteam elibera așa ușor. În plus, eu mai aveam și un soț pe care îl iubeam din punct de vedere fizic, la fel de mult ca și din alte puncte de vedere mai importante. Dar dacă noi am pătruns atît de adînc în viața dumitale, mă simt datoare să îți spun că încă de pe cînd soțul meu mai era în viață, chiar cu consimțămîntul lui, am fost iubita lui Maurice. Iar în timpul războiului, el a trăit cu o tînără indiană, bineînțeles, cu consimțămîntul meu. Cu toate acestea, personal, consider că am avut o căsnicie completă, foarte fericită, pentru că am respectat două reguli esențiale: nu ne-am mințit niciodată unul pe celălalt și... pe cealaltă n-am să ți-o spun decît după ce am să te cunosc bine.

Atunci m-am întors și am privit-o disprețuitor. Calmul ei mi se părea îngrijorător. În spatele lui se simțea nebunia. Se așeză din nou.

— Sigur, dacă vrei să trăiești într-o lume a ideilor gata primite și a comportărilor impuse, ceea ce am făcut noi, ce a făcut fiica mea pare dezgustător. Foarte bine. Dar nu uita că mai există și altă explicație. Poate că i-a trebuit foarte mult curaj. Nici eu și nici copiii mei nu pretindem că sîntem oameni obișnuiți. N-au fost crescuți să fie ca toată lumea. Sîntem bogați și inteligenți și vrem să trăim o viață bogată și inteligentă.

— Aveți noroc!

— Bineînțeles că avem noroc. Și sîntem gata să acceptăm responsabilitatea pe care ne-o impune norocul nostru la loteria vieții.

— Responsabilitatea?

M-am întors din nou spre ea.

— Chiar îți închipui că facem toate astea numai pentru dumneata? Crezi că... nu ne plătim biletul de călătorie? Continuă pe un ton mai liniștit: Tot ce am făcut a fost pentru noi o necesitate.

Voia să spună că nu o făcuse din plăcere.

— Necesitatea obscenităţilor gratuite.

— Necesitatea unui experiment deosebit de complet.

— Prefer experimentele simple.

— Timpul experimentelor simple a trecut.

Între noi se lăsă o tăcere care se prelungea. Continuam să fiu plin de amărăciune şi, într-un fel, îmi era şi teamă s-o ştiu pe Alison în mîinile acestei femei, aşa cum te simţi cînd afli că o regiune care ţi-a plăcut mult, undeva la ţară, a fost parcelată şi vîndută constructorilor. Şi mă simţeam din nou lăsat în urmă, părăsit. Eu nu aparţineam acestei lumi de pe altă planetă.

— Cunosc tineri care te-ar invidia.

— Nu m-ar mai invidia dacă le-aţi povesti totul.

— Atunci te-ar compătimi pentru vederile dumitale înguste.

Veni în spatele meu şi îmi puse mîna pe umăr, forţîndu-mă să mă întorc.

— Am aerul unei femei periculoase? Şi fetele mele au?

— Faptele contează. Nu aerul persoanei.

Glasul îmi suna aspru; îmi venea să-i dau peste mînă şi să plec.

— Eşti realmente convins că faptele noastre au fost rău intenţionate, periculoase?

Am coborît privirea. Nu voiam să-i răspund. Îşi luă mîna de pe umărul meu, dar continuă să stea lîngă mine, privindu-mă în faţă.

— Nu vrei să ai încredere în mie? Nici măcar puţin?

N-am zis nimic, şi a continuat:

— Poţi să îmi telefonezi oricînd. Dacă vrei să supraveghezi casa, eşti liber s-o faci. Dar vreau să îţi spun de la bun început că n-ai să vezi pe nici una din persoanele pe care doreşti să le întîlneşti. Aici nu voi fi decît eu, Benjie şi Gunhild şi cei doi copii mijlocii ai mei, cei de după gemene, care se întorc săptămîna viitoare din Franţa. În clipa de faţă, o singură persoană te face să aştepţi.

— Ar trebui să mi-o spună chiar ea.

Se uită afară pe fereastră, apoi se întoarse uşor spre mine.

— Tare aş dori să te pot ajuta.

— De Alison am nevoie, nu de ajutor.

— Acum pot să-ţi spun Nicholas?

I-am întors spatele; m-am dus la măsuţa din spatele canapelei şi am rămas acolo uitîndu-mă la fotografii.

— Foarte bine. N-am să mai întreb.

— M-aş putea duce la un ziar să le vînd povestea. V-aş putea distruge tot nenorocitul vostru de...

— Aşa cum ai fi putut lovi şi spatele fetei mele cu biciul.

M-am întors brusc spre ea.

— Dumneavoastră eraţi în lectică?

— Nu.

— Alison?

— Ţi s-a spus; lectica era goală. Îmi întîlni privirea neîncrezătoare şi continuă: Îţi dau cuvîntul meu că nu era Alison. Şi nici eu.

Zîmbi, văzîndu-mă că rămîn neîncrezător.

— Ei, poate că era totuşi cineva în lectică.

— Cineva... foarte cunoscut în lumea întreagă. O persoană pe care poate că ai fi recunoscut-o. Asta-i tot.

Simţeam că tentaculele simpatiei ei aveau să reuşească să-mi domolească furia. I-am aruncat o ultimă privire, după care i-am întors spatele şi m-am îndreptat spre uşă. Veni repede după mine, smulgînd, în trecere, o foaie de hîrtie de pe birou.

— Te rog să iei asta.

Am văzut o listă de nume, date de naştere: *Hughes de Seitas, 22 februarie 1933* şi numărul de telefon.

— Asta nu dovedeşte nimic.

— Ba dovedeşte. Du-te la Somerset House.

Am ridicat din umeri, am înghesuit neglijent hîrtia în buzunar şi am ieşit fără să mă mai uit la ea. Am smucit uşa de la intrare şi am pornit-o pe trepte în jos. Veni după mine, dar se opri în capul scărilor. De lîngă portiera maşinii am privit-o cu ură.

— S-o văd pe Alison arzînd în iad şi tot nu mă mai întorc aici.

Deschise gura ca şi cînd ar fi vrut să îmi spună ceva, dar se răzgîndi. Mă privi cu reproş, apoi cu îngăduinţa cu care priveşti un copil capricios. Reproşul nu-şi avea locul, iar îngăduinţa mă exaspera. M-am urcat în maşină şi am pornit. Pe cînd ieşeam pe poartă, am zărit-o o clipă în oglinda retrovizoare. Rămăsese acolo în capul scărilor şi mi se părea realmente ridicolă, cu aerul că îi pare rău că mă vede plecînd.

73

Dar chiar şi atunci îmi dădeam seama că mă pretindeam mai furios decît eram în realitate; şi aşa cum ea încerca să-mi înfrîngă ostilitatea cu calmul ei, tot astfel, eu încercam să-i înfrîng calmul cu ostilitatea mea. Nu regretam cîtuşi de puţin că fusesem nepoliticos, că îi respinsesem încercările de a stabili o apropiere între noi şi, la vremea aceea, eram şi eu aproape convins de tot ce spusese despre Alison.

Pentru că acest fapt devenise acum adevăratul mister: nu mi se permitea să o văd pe Alison. Se aştepta ceva de la mine. Ca Orfeu, trebuia să dobîndesc permisiunea de a intra în lumea tenebrelor unde era ţinută ascunsă... sau unde se ascunsese de bunăvoie. Eram pus la încercare. Dar nu mi se dădea nici un indiciu despre ce anume trebuia să îndeplinesc. Găgisem, după cîte se părea, intrarea în Tartar, dar nu mă puteam apropia de Euridice.

Ce îmi spusese Lily de Seitas nu lămurise nicidecum misterul: ce bilete, ce călătorie?

Enervarea mă ajută oarecum să trec şi peste ziua următoare, dar a treia zi m-am dus la Somerset House unde am descoperit că tot ce îmi spusese Lily de Seitas, îndemnîndu-mă să verific, era perfect adevărat. Şi, nu ştiu cum, dar furia mea se transformă în deprimare. Seara i-am telefonat la Much Hadham. Îmi răspunse Gunhild:

— Dinsford House. Cine este vă rog?

N-am răspuns. Probabil că cineva o întreba cine telefonează, pentru că am auzit-o spunînd:

— Nu răspunde nimeni.

După care s-a auzit altă voce.

— Alo! Alo!

Am pus receptorul în furcă. Era deci tot acolo. Dar pentru nimic în lume nu aveam să-i vorbesc.

Toată ziua următoare, a treia zi după vizita la doamna de Seitas, mi-am petrecut-o încercînd să mă îmbăt şi să redactez o scrisoare plină de sarcasm pe care să i-o trimit lui Alison în Australia. Hotărîsem că Alison era acolo. Am aşternut pe hîrtie tot ce aveam pe suflet. Cred că am citit-o de vreo douăzeci de ori ca şi cînd tot recitind-o aş fi putut exprima mai clar tot adevărul despre nevinovăţia mea şi complicitatea ei. Dar amînam expedierea

scrisorii şi, în cele din urmă, şi-a petrecut noaptea pe consola căminului.

Luasem obiceiul ca dimineaţa să cobor să iau micul dejun cu Kemp. Dar, în ultimele trei zile, fiind supărat pe toată omenirea, nu mă mai dusesem. Kemp nu prea punea piciorul în bucătărie, dar se pricepea să facă o cafea minunată şi în cea de-a patra dimineaţă simţeam o mare nevoie să beau o ceaşcă de cafea.

Cînd am intrat la ea, lăsă ziarul din mînă – citea „Daily Worker", „ca să afle adevărul", şi un alt ziar oarecare „ca să afle minciunile lor sfruntate" – şi continuă să fumeze. Kemp fără ţigară în gură era ca un iaht fără catarg; prevestea o catastrofă. Am schimbat cîteva vorbe, şi după un timp Kemp amuţi. Dar după cîteva minute mi-am dat seama că eram supus unei examinări prelungite, mă studia cu privirea din spatele vălului de fum care îi proteja figura de gorgonă. Mă prefăceam că citesc, dar nu se lăsa indusă în eroare.

— Ce-i cu tine, Nick?

— Cu mine?

— Nici un prieten. Nici o fată. Nimic.

— Te rog, nu la ora asta. E prea devreme.

Stătea cufundată în fotoliu, înfăşurată într-un capot roşu, vechi, nepieptănată, bătrînă.

— Îţi cauţi serviciu, pe dracu'!

— Dacă zici tu.

— Încerc să te ajut.

— Ştiu, Kemp.

M-am uitat la ea. Faţa îi era umflată, îngălbenită, ochii pe jumătate închişi ca să se apere de fumul de ţigară; o mască pentru un spectacol *nō* care, curios, se potrivea cu intonaţiile vocii ei cu accent *cockney* şi cu aspra lipsă de sentimentalitate pe care o afişa. şi iat-o acum, cu un gest care din partea ei era o extraordinară dovadă de afecţiune, întinzîndu-se peste masă să mă bată uşor pe mînă. Ştiam că era cu cinci ani mai tînără decît Lily de Seitas, dar arăta cu zece ani mai bătrînă. După criticile obişnuite, era foarte liberă la gură şi aparţinea, fără doar şi poate, grupului de indivizi pe care tatăl meu îl detesta cel mai mult, un grup pe care îl plasa şi mai jos decît pe „socialiştii ăştia infami" sau pe „blestemaţii birocraţi de la Whitehall" ori „artiştii pletoşi". O clipă mi l-am închipuit în uşa studioului, cu privirea agresivă a ochilor lui albaştri, cu mustaţa stufoasă de colonel şi

am devenit brusc conştient de patul nefăcut, de vechea sobă de tablă ruginită puţind a păcură, de dezordinea de pe masă, de picturile abstracte atîrnate pe pereţi, culori ţipătoare şi forme lubrice, un haos de vase murdare, de haine vechi, de ziare vechi. Dar în acest simplu gest al ei şi în privirea cu care l-a însoţit am simţit mai multă căldură decît am simţit vreodată în casa părinţilor mei. Şi totuşi, casa aceea, anii aceia... Mă ţineau încă sub influenţa lor şi mi-am reprimat impulsul natural de a-i răspunde. Ochii ni s-au întîlnit peste o prăpastie peste care nu ştiusem să arunc o punte. Era gata să îmi ofere, temporar, o aspră afecţiune maternă. Eu mă agăţam de ceea ce trebuia să rămîn: fiul singuratic. Îşi trase mîna înapoi.

I-am spus:

— E prea complicat, Kemp.

— Am toată ziua la dispoziţie.

Continua să mă observe din spatele fumului albăstrui şi deodată ochii ei îmi apărură la fel de goi, de ameninţători şi indiferenţi ca ai unui anchetator. Ţineam la ea, da, ţineam mult la ea şi totuşi simţeam curiozitatea ei învăluindu-mă ca o plasă. Eram o specie de parazit care, pentru a reuşi o simbioză oricît de precară, are nevoie de o situaţie cu totul deosebită. Greşiseră la proces. Nu consideram femeile ca pe o pradă. Dar nu puteam avea acces la o umanitate normală, nu puteam cunoaşte o viaţă socială decentă, o viaţă sentimentală curată decît prin intermediul femeilor, eram prada lor. Şi astfel, adevărata victimă eram eu.

Nu exista decît o singură persoană cu care doream să vorbesc. Şi pînă atunci eram legat de mîini, paralizat, nu puteam avansa, nu puteam face nici un plan, nu puteam deveni mai bun, nu puteam nimic. Pînă atunci aveam să păstrez în mine misterul, secretul meu ca pe un scut de apărare; singurul meu tovarăş.

— Poate într-o zi, Kemp... Nu acum.

Ridică din umeri, îmi aruncă o privire rece, sibilină care lăsa să se înţeleagă că se aştepta la ce era mai rău.

Bătrîna care venea o dată la două săptămîni să facă curat pe scară striga cît o ţinea gura că la mine sună telefonul. M-am repezit pe scări în sus şi am smucit receptorul, îngrozit că sosisem prea tîrziu.

— Alo! Nicholas Urfe la telefon.

— Bună dimineaţa, Urfe. Sînt eu, Sandy Mitford.

— Te-ai întors?

— Da, sau mai bine zis, ce-a mai rămas din mine.

Îşi drese glasul:

— Am primit biletul tău. M-am gîndit că am putea lua o gustare undeva împreună.

O clipă mai tîrziu, fixasem ora şi locul şi reciteam încă o dată scrisoarea către Alison. Fiecare rînd lăsa să se întrevadă un Malvolio ultragiat. În minutul următor, scrisoarea nu mai exista; dar aşa cum se întîmplă cu toate celelalte legături omeneşti din viaţa mea, nu îmi mai rămăsese din ea decît o crustă de cenuşă peste o rană. Expresia e neobişnuită dar exactă.

Mitford nu se schimbase deloc. De fapt, puteam să jur că purta aceleaşi haine, acelaşi blazer bleumarin, aceiaşi pantaloni gri, cravata cu culorile clubului. Arătau doar ceva mai ponosite, ca şi cel care le purta; era mult mai puţin dezinvolt decît la prima noastră întîlnire deşi, după cîteva pahare de vin, îşi redobîndise o parte din vechiul lui spirit bătăios. Îşi petrecuse vara „cărăuşind cohorte de americani" prin Spania. Nu, nu primise scrisoarea mea din Phraxos. Probabil că ei o distruseseră. Mitford ştia ceva şi ei voiau să îl împiedice să vorbească cu mine.

În timp ce ne mîncam sandvişurile, am vorbit despre colegiul din Phraxos. Nici o vorbă despre Bourani. Îmi tot repeta că mă avertizase. Aşteptam momentul potrivit să aduc în discuţie singurul subiect care mă interesa. Şi, aşa cum sperasem, îmi oferi chiar el ocazia:

— Te-ai dus vreodată pînă la „Sala de aşteptare"?

Mi-am dat imediat seama că nu era o întrebare anodină, că era curios dar şi puţin speriat, că, de fapt, amîndoi aveam acelaşi motiv nedeclarat pentru care dorisem să ne întîlnim.

— Da, adevărat. Voiam să te întreb... Îţi aminteşti chiar cînd ne-am despărţit...

— Da.

Se uită pe furiş la mine.

— N-ai fost niciodată în golful de la Moutsa? O plajă înspre sud. Un loc foarte plăcut.

— Sigur că da. Ştiu unde e.

— Ai remarcat vila de sus de pe promontoriu?

— Da, am văzut. A fost închisă tot timpul. Aşa mi s-a spus.

— Ah! interesant. Foarte interesant.

Mă lăsă să aştept, privea prin micul restaurant fără să vadă nimic, sau poate vedea în gînd plaja de la Moutsa. Mîna în care ţinea o ţigară de lux descrise un arc impecabil, de adevărat

cunoscător al tutunului fin din Virginia, îi duse ţigara la gură şi scoase fumul pe nări.

— Ei bine, bătrîne, n-ai pierdut nimic. În realitate, nu era mare lucru.

— Dar de ce mi-ai spus atunci să „iau seama", să mă feresc de „Sala de aşteptare"?

— Ah, nimic. Absolut nimic.

— Atunci de ce nu îmi spui şi mie?

— Dar ţi-am spus.

— Mi-ai spus.

— O răfuială cu un colaboraţionist. Îţi aminteşti?

— Da.

— Vila e proprietatea lui.

— Ah, dar...

Am pocnit din degete şi am continuat:

— Stai puţin... Oare cum îl chema?

— Conchis.

Zîmbea amuzat ca şi cînd ştia ce aveam să spun. Şi se tot trăgea de mustaţă.

— Aveam impresia că făcuse ceva bun în timpul Rezistenţei.

— Nici vorbă! S-a înţeles cu nemţii, asta a făcut. A organizat personal executarea a optzeci de localnici. Apoi i-a pus pe fripi să îl treacă şi pe el în rîndul ostaticilor. Înţelegi. Ca să treacă drept nevinovat şi plin de bravură.

— Dar parcă am auzit că a fost grav rănit, sau cam aşa ceva.

Îmi suflă fumul în faţă, amuzat de naivitatea mea.

— Bătrîne, n-a scăpat nimeni viu dintr-o execuţie nemţească. Nu, escrocul a ştiut să se descurce. Un trădător devenit peste noapte erou. A reuşit chiar să fabrice şi un raport fals al nemţilor referitor la incidentul de pe insulă. Una dintre cele mai ingenioase muşamalizări din timpul războiului.

L-am privit cu atenţie. Brusc, o bănuială groaznică îmi încolţise în minte. Noi coridoare în labirint.

— Dar nimeni...?

Mitford făcu gestul grecesc pentru corupţie: arătătorul şi degetul mare frecat unul de altul.

— Dar tot nu mi-ai explicat povestea cu „Sala de aşteptare".

— Era numele pe care îl dăduse el vilei. Un fel de anticameră a morţii sau cam aşa ceva. Atîrnase într-un pom o placă scrisă în franţuzeşte: *Salle d'attente*.

— Ce s-a întîmplat între voi?

— Nimic, bătrîne. Absolut nimic.

I-am zîmbit candid:

— Hai, povesteşte-mi, dacă tot cunosc locurile!

Mi-am amintit de o zi din copilăria mea cînd, întins pe o cracă de salcie deasupra unui rîu din Hampshire, îl priveam pe tata pescuind păstrăvi. Era singurul lucru pe care ştia să îl facă cu delicateţe. Punea uşor pe apă musca uscată, ca un strop de funingine. Din pom vedeam păstrăvul pe care voia să-l momească şi îmi aminteam de clipa în care peştele, venit din adîncuri spre suprafaţa apei, se învîrtea încet dedesubtul muştei, o clipă care nu se mai termina, inima înceta să îmi mai bată şi, deodată, o mişcare bruscă cu coada, lovitura ca un trăsnet a tatei şi bîzîitul mulinetei.

— Nu, bătrîne. N-a fost nimic. Ţi-am spus.

— Of, Doamne! Acum de ce nu-mi spui? Ce importanţă mai are?

— Totul e atît de absurd...

Peştele înghiţea momeala.

— În ziua aceea făceam o plimbare. Era prin mai sau iunie, nu mai ştiu. La colegiu nu era prea vesel. Am pornit-o spre Moutsa să înot puţin şi am coborît printre pomi, cunoşti locul, şi ce văd: două fete. Dar mai mult, două fete aproape goale, în nişte costume de baie microscopice. Bun. Studiez pe dată linia de atac cea mai rapidă, mă duc glonţ la ele şi mă adresez în greceşte. Stupoare, îmi răspund în englezeşte. Erau englezoaice. Două creaturi superbe. Gemene.

— Dumnezeule! Mă duc să-ţi mai comand un gin.

La bar, în timp ce aşteptam băutura, m-am privit în oglindă şi mi-am făcut cu ochiul.

— *Sygeia*. Inutil să-ţi mai spun că m-am mobilizat *poly* rapid. Am consolidat poziţiile. Am aflat cine sînt. Finele bătrînului cu vila de sus. Fete de clasă mare, educate în Elveţia. Îţi dai seama! Mi-au spus că stau toată vara şi că bătrînul ar dori să mă cunoască şi de ce nu vin cu ele să luăm ceaiul cu toţii? Nici n-au terminat de zis că... am pornit-o. M-am văzut cu bătrînul. Ceai în toată regula.

Păstrase obiceiul să-şi lungească gîtul ca şi cum l-ar fi strîns gulerul cămăşii, ca să-şi dea aerul unui om de lume.

— Şi ăsta, cum-îl-cheamă, vorbea şi el englezeşte?

— Da, perfect. Cutreierase Europa toată viaţa; legături cu înalta societate, chestii de astea. Una dintre gemene nu prea era

pe gustul meu. Nu era genul meu. Mi-am îndreptat bateriile către cealaltă. Bun, şi după ceai, bătrînul şi geamăna nedorită s-au volatilizat şi cealaltă fată, June, aşa o chema, m-a condus să vizitez domeniul.

— Bună mişcare.

— N-am ajuns chiar imediat la luptă corp la corp, dar am simţit eu că nu-i displăceam. Ştii cum e pe insulă. Plin de muniţie, dar nu-ţi pică nimic în bătaia puştii.

— Cam aşa.

Cu un gest graţios îşi netezi părul spre spate.

— Bun. Am pornit-o înapoi spre colegiu. Despărţire tandră. Invitaţie la cină sîmbăta următoare. Trece săptămîna. Mă prezint la vilă pus la patru ace. Cu tot echipamentul necesar. Bem, fetele ucigătoare... Dar atunci...

Mă ţintuia cu privirea, ca povestitorul care vrea să te ţină cu sufletul la gură.

— Îmi dau deodată seama că una dintre fete, nu June, cealaltă, s-a cherchelit.

— Ce spui?

— O mirosisem eu încă de la prima întîlnire. Tipul de intelectuală care face pe nebuna că n-o sperie nimic şi după două ginuri nu mai ştie ce-i cu ea. Şi în timpul mesei n-a fost vesel deloc. Penibil al dracului. Julie asta s-a luat de mine. La început nu i-am prea dat atenţie. M-am gîndit că, ce vrei, fata-i cam pilită, sau poate nu era în zi bună, cine ştie. Dar... a început să mă ia peste picior şi ştii, într-un mod aşa... al dracului de neplăcut.

— Adică?

— De exemplu mă imita, îmi imita vocea, felul de a vorbi. Trebuie să recunosc că se pricepea. Totuşi era al dracului de nepoliticos.

— Şi ce spunea?

— O grămadă de tîmpenii despre mişcarea pacifistă şi despre bomba atomică. Cunoşti genul. Dar n-am marşat.

— Şi ceilalţi? Ei nu ziceau nimic?

— Nu prea. Erau al dracului de stînjeniţi. Şi deodată, pac! unde nu începe frumoasa Julie să debiteze o suită de insulte, dar nişte vorbe al dracului de neplăcute. Şi-a ieşit complet din fire. Şi deodată s-au dezlănţuit cu toţii. Cealaltă, June, a sărit cu gura pe soră-sa. Bătrînul dădea din mîini ca un corb răpit. Şi geamăna Julie a şters-o. Şi după ea a plecat şi soră-sa. Am rămas acolo pe

scaun, doar cu bătrînul. A început să îmi îndruge că erau orfane, că... mă rog, tot felul de tîmpenii, încercînd să se scuze.

— Şi ce insulte înşira? Ce spunea?

— Cine mai ştie acum. Ce mai, îţi spun, fata era turtă. Dacă ţii neapărat să ştii, m-a făcut nazist.

— Nazist!

— Unul din subiectele pentru care ne-am luat la harţă a fost Mosley.

— Doar nu eşti vreun partizan al lui Mosley! E şeful partidului fascist, ce' dracu!

— Bineînţeles că nu, bătrîne. Ce îţi închipui? Începu să rîdă şi reluă făcîndu-mi cu ochiul. Dar ca să fim sinceri, nu toate spusele lui Mosley sînt prostii. Dacă vrei să ştii, după părerea mea, ţara asta se duce dracului de rîpă. Nu i-ar strica o lecţie de disciplină, de mîndrie naţională...

— Poate, dar oricum Mosley!

— Să nu mă înţelegi greşit, bătrîne. Împotriva cui dracu' crezi că am luptat în război? Doar că... Hai să luăm Spania. Uite ce a făcut Franco pentru Spania.

— Eu aveam impresia că tot ce a făcut a fost să construiască închisori la Barcelona.

— Ai fost vreodată în Spania, prietene?

— Nu. Ce e drept, n-am fost.

— Ei, cine n-a fost acolo e mai bine să tacă din gură şi să nu mai comenteze ce-a făcut şi ce n-a făcut Franco.

Am tăcut şi am început să număr pînă la cinci.

— Scuză-mă. Să lăsăm asta. Continuă cu povestirea.

— Se întîmplă că am citit lucruri scrise de Mosley şi să ştii că unele nu sînt prostii. Şi repetă, articulînd clar fiecare silabă: Nu sînt prostii deloc.

— Poate.

Îşi redobîndise calmul şi siguranţa de sine. Continuă:

— Geamăna mea, June, s-a întors, bătrînul ne-a lăsat cîteva minute singuri şi a fost... avea aerul că vrea să fie cît se poate de drăguţă cu mine. Eu, bineînţeles, mi-am luat o mutră jignită şi i-am cam dat să înţeleagă că o plimbare sub clar de lună, ceva mai tîrziu, m-ar ajuta să îmi revin. Şi cînd, deodată, îmi spune: „Ce-ai zice să mergem să înotăm?" Şi crede-mă, bătrîne, era suficient s-o auzi ca să-ţi dai seama că scăldatul ăsta poate duce la activităţi cum nu se poate mai interesante. Fix la miezul nopţii, la poartă. Bun. Ne ducem cu toţii la culcare la unsprezece. Aştept

ora H. Mă strecor afară din casă, fără probleme, ajung la poartă, cinci minute mai tîrziu apare şi ea. Şi, bătrîne, ascultă la mine, am mai făcut eu lupte greco-romane în viaţa mea, dar fata asta era ca focul. Bombă nu altceva. Tocmai începeam să cred că operaţiunea Înot la Miezul Nopţii avea să fie anulată şi înlocuită cu un exerciţiu mai important, cînd hop, îmi spune că vrea să se răcorească puţin.

— Mă bucur că nu mi-ai povestit toate astea înainte de a mă duce la Phraxos. Dezamăgirea m-ar fi ucis.

Zîmbi condescendent.

— Am coborît pe plajă. Mi-a spus: N-am costum, vrei, te rog, să intri tu întîi în apă? M-am gîndit că poate e sfioasă, că poate vrea să se aranjeze. Bine. Operaţiunea Dezbrăcare Rapidă. Ea se dă după nişte arbuşti. Eu, prostu', fac exact ce mi se spune, înot cîţiva metri, calc apa, aştept vreo două minute, trei, patru, care s-au făcut vreo zece pînă la urmă. A început să-mi fie al dracului de frig şi nici urmă de fată.

— Şi hainele dispărute!

— Chiar aşa, bătrîne. Gol puşcă. Umblînd pe afurisita aia de plajă, şoptind numele fetei.

Am rîs, dar Mitford zîmbea galben.

— Grozavă glumă... Înţelesesem. Poţi să-ţi închipui cît eram de furios. Îi acord o jumătate de oră să se întoarcă. Am cercetat împrejurimile. Nimic. O iau spre casă. Călcam ca pe ace. Rupsesem o ramură de pin să mi-o pun ca pe o frunză de viţă dacă era cazul.

— Fantastic!

Începea să îmi fie tot mai greu să nu pufnesc în rîs. Dar era evident că se aştepta să îi împărtăşesc indignarea.

— Am intrat pe poartă, am mers pe alee pînă în dreptul casei. Dau să intru prin faţă şi pe ce crezi că îmi pică ochii?

Ridic din umeri.

— Un om spînzurat.

— Glumeşti!

— Nu, bătrîne. Ei glumeau. De fapt era un manechin. Ca acelea folosite în exerciţiile de luptă cu baioneta, ştii? Umplut cu paie, cu o funie în jurul gîtului şi îmbrăcat cu hainele mele. Cu faţa pictată ca să semene cu Hitler.

— Sfinte Doamne! Şi ce-ai făcut?

— Ce puteam să fac? Am dat jos marioneta aia stupidă şi mi-am luat hainele.

— Şi după aceea?

— Nimic. Plecaseră. O şterseseră.

— Plecaseră?

— Cu barca cu motor. Am auzit zgomotul jos, la Moutsa. Am crezut la început că e vreun pescar. Îmi lăsaseră sacul afară. Nu şterpeliseră nimic. Nu îmi rămînea decît să îmi iau picioarele la spinare, şase kilometri pînă la colegiu.

— Cred şi eu că erai furios.

— Mă sufocam de furie!

— Dar şi-au muşcat mîinile, sper.

Avu un zîmbet satisfăcut.

— Asta cam aşa e. A fost destul de simplu. Am făcut un mic raport. Mai întîi, despre cele întîmplate în timpul războiului. Apoi cîteva observaţii despre actualele simpatii ale domnului Conchis în materie de politică. Şi l-am trimis unde trebuia.

— Era comunist?

În Grecia, de la sfîrşitul războiului civil, din 1950, comuniştii fuseseră permanent urmăriţi.

— Ştiam cîţiva comunişti din Grecia. Am spus că văzusem doi dintre ei la Phraxos şi, urmărindu-i, i-am văzut că s-au dus la el. A fost destul. Nu mai era nevoie de altceva. Puţinul ăsta poate duce foarte departe. Acum ştii de ce n-ai mai avut plăcerea.

Învîrteam între degete piciorul paharului gîndindu-mă că, dimpotrivă, poate că tocmai din cauza tipului absurd din faţa mea avusesem „plăcerea". Cîndva, în anul precedent, aşa cum recunoscuse „June", îşi făcuseră un calcul greşit şi renunţaseră: atîta lipsă de şiretenie din partea vulpii îi făcuse probabil să renunţe la vînătoare imediat după ce a început. Nu spusese Conchis că, iniţial, participarea mea fusese un joc al hazardului? Cel puţin, cu mine, avusese de furcă. I-am zîmbit lui Mitford.

— Şi deci ai avut ultimul cuvînt.

— Asta-i obiceiul meu, bătrîne. Mi se asortează la culoarea ochilor.

— Dar de ce dracu' au făcut-o? Foarte bine, nu te-au plăcut, nu te-au plăcut... dar puteau să-ţi facă vînt de la început.

— Ca şi istoria că bătrînul e naşul lor. Poveşti de adormit copiii! Bineînţeles că era o minciună. Erau două dame de lux. Vocabularul lui Julie a dat-o de gol. Şi aveau şi un fel de a te privi... foarte sugestiv. Era o situaţie tipică pentru regiunile mediteraneene, în special dacă mergi mai spre Orient. Am mai întîlnit lucrurile astea.

— Vrei să spui...

— Pe şleau, bătrîne, vreau să spun că bogatul domn Conchis nu prea mai făcea faţă, dar că... se spune... îşi găsea plăcerea asistînd la performanţele altora.

L-am privit din nou cu coada ochiului pierdut într-o interminabilă împletitură de ecouri trecute... Conchis... era sau nu era voaiorist?

— Dar nu ţi-au făcut nici un fel de propunere?

— Au fost doar cîteva aluzii. Abia mai tîrziu le-am înţeles. Numai aluzii.

Se duse la bar şi se întoarse cu alte două ginuri.

— Ai fi putut să mă avertizezi.

— Te-am avertizat, bătrîne.

— N-a fost prea clar.

— Cînd eram în Levka Ore, munţii albi din vestul Cretei, ştii ce făcea Xan-Xan Fielding, şeful partizanilor, cu nou-veniţii care erau paraşutaţi? Cum îi vedea, îi şi trimitea la treabă. Uite aşa, nu explicaţii, nu discursuri, nu avertizări. Atît: „Fiţi atenţi". Şi cu asta gata.

Îmi displăcea Mitford pentru că era meschin şi de o prostie crasă, dar mai ales pentru că era un soi de caricatură, o prelungire a unora din propriile mele trăsături de caracter. Cancerul, care lui îi mînca pielea era cel care pe mine mă rodea pe dinăuntru. Şi dacă, de obicei, mă temeam de o tendinţă paranoică ce mă făcea să văd peste tot numai agenţi de ai lui Conchis, puşi să mă încerce, să îmi dea o lecţie, omul din faţa mea era atît de lipsit de subtilitate, încît îmi era imposibil să cred că juca un rol. M-am gîndit la Lily de Seitas. Probabil că eram pentru ea ceea ce era Mitford pentru mine: un barbar.

Am ieşit afară pe trotuar.

— Luna viitoare plec în Grecia, îmi spuse.

— Ah!

— Firma începe excursiile cu turişti, acolo, vara viitoare.

— Dumnezeule, nu!

— Lasă că are să le mai schimbe şi lor ideile. O să le prindă bine grecilor.

Priveam strada, aglomeraţia din Soho.

— Sper ca Zeus să te lovească cu unul din fulgerele sale de cum pui piciorul acolo. A luat-o ca pe glumă.

— E secolul omului obişnuit, bătrîne.

Îmi întinse mîna. Mi-ar fi făcut plăcere să fi fost în stare cu o smucitură să îl azvîrl drept peste umăr. Ultima oară cînd l-am

văzut nu mai era decît o spinare îmbrăcată în bleumarin ce se îndrepta spre Shaftesbury Avenue; etern victorios într-o luptă în care cîştigători sînt cei care pierd.

Cîţiva ani mai tîrziu, am descoperit că în ziua aceea jucase totuşi teatru, deşi nu în sensul în care mă temusem eu. Într-o zi cînd răsfoiam ziarul, mi-au căzut ochii pe numele lui. Fusese arestat în Torquay, acuzat că emisese cecuri fără acoperire. Făcuse acelaşi lucru cam peste tot în Anglia, prezentîndu-se drept căpitanul Mitford, distins pe cîmpul de luptă şi de două ori decorat.

„În realitate", spunea procurorul, „deşi acuzatul fusese în Grecia cu trupele de ocupaţie, după căderea Germaniei, nu participase nicidecum la mişcarea de rezistenţă". Ceva mai jos, adăuga: „La cîtăva vreme după demobilizare, Mitford s-a întors în Grecia, unde a obţinut un post de profesor pe baza unor referinţe pe care şi le confecţionase singur. Ca urmare a fost concediat".

Tîrziu, în după-amiaza aceleiaşi zile, am format din nou numărul de la Much Dahham. A sunat mult, dar în cele din urmă cineva ridică receptorul. I-am recunoscut vocea lui Lily de Seitas. Venise în fugă:

— Dinsford House.

— Sînt eu, Nicholas Urfe.

— Ah, bună seara.

O spusese cu totală indiferenţă.

— Scuză-mă, eram în grădină.

— Aş dori să vă văd.

O clipă de tăcere.

— N-am nici o veste.

— Aş vrea totuşi să vă văd.

Tăcere. Ştiam că zîmbeşte.

— Cînd? întrebă ea.

74

A doua zi dimineaţă am ieşit în oraş. Cînd m-am întors, pe la două, am găsit sub uşă un bileţel de la Kemp: „Te-a căutat un yankeu. A zis că e urgent. Revine la ora patru". Am coborît să

vorbesc cu ea. Tocmai întindea, cu degetul mare, niște viermi grași, verzi, peste o mîzgăleală neagră cu explozii de culoarea chihlimbarului. Nu-i plăcea să fie deranjată cînd „făcea o pictură".

— Ce-i cu yankeul?

— A zis că trebuie să te vadă.

— În ce problemă?

— Se duce în Grecia.

Se dădu un pas înapoi, cu țigara în colțul gurii.

— Slujba pe care ai avut-o tu sau cam așa ceva.

— Dar cum a aflat unde locuiesc?

— Pe mine mă întrebi?

Rămăsesem locului, cu ochii pe biletul lui Kemp.

— Cam ce fel de tip e?

— Ce dracu'! Nu poți să aștepți două ore? Hai, șterge-o!

A venit la patru fără cinci. Un tip înalt, slab, cu părul tuns scurt, tipic american. Purta ochelari; era cu un an sau doi mai tînăr decît mine. O figură plăcută, zîmbet plăcut, totul plăcut; candid și proaspăt ca o lăptucă. Îmi întinse mîna.

— John Briggs.

— Salut.

— Sînteți Nicholas Urfe? Așa se pronunță? Doamna...

I-am făcut semn să intre.

— Scuză-mă, apartamentul nu-i cine știe ce.

— E drăguț.

Căută un cuvînt potrivit.

— Are atmosferă.

Am pornit-o pe scări în sus.

— Nu mă așteptam la un american.

— Nu? Poate din cauza situației din Cipru?

— Aha!

— Am fost un an aici la Universitatea din Londra și tot timpul am căutat o posibilitate să petrec un an în Grecia înainte de a mă întoarce acasă. Nu vă dați seama cît sînt de încîntat și de nerăbdător.

Am ajuns la unul din paliere. Prin ușa deschisă văzu croitoresele la lucru. Cînd a dat cu ochii de ele, cîteva au fluierat. Le-a făcut cu mîna.

— Minunat. Îmi amintește de Thomas Hood.

— De unde ai aflat de postul de la Lord Byron?

— Din „The Times Educational Supplement".

Chiar şi cînd cita instituţiile engleze cele mai familiare, folosea un ton uşor interogativ, ca şi cînd s-ar fi putut ca eu să nu fi auzit de ele.

Am intrat în apartamentul meu şi am închis uşa.

— Consiliul Britanic n-a renunţat deci să recruteze profesori pentru liceul acela.

— Adevărat, iar conducerea şcolii a hotărît, probabil, să profite de prezenţa domnului Conchis şi să aibă el întrevederea preliminară cu candidaţii.

Intrase în salon şi privea pe fereastră priveliştea ternă pe care o oferea vechea Charlotte Street.

— E minunat. Ştii, ador oraşul ăsta.

I-am făcut semn spre singurul fotoliu mai puţin unsuros.

— Şi... domnul Conchis ţi-a dat adresa mea?

— Da, el. Sper că nu te deranjează.

— Nu, nu, deloc.

M-am aşezat pe scaunul de la fereastră.

— Ţi-a mai spus şi altceva despre mine?

Ridică mîna ca şi cînd ar fi fost nevoie să mă liniştească.

— Ei bine... da... vreau să spun că... m-a avertizat cît de periculoase pot deveni intrigile din colegiu. După cîte am înţeles, ai avut ghinionul să...

Renunţă să mai termine fraza.

— Tot te mai roade întîmplarea?

Am ridicat din umeri.

— Asta-i Grecia.

— Fac pariu că-şi freacă mîinile la ideea că le soseşte un american în carne şi oase.

— Foarte probabil.

Scutură din cap, ca şi cînd ideea că cineva ar putea antrena un american adevărat, în carne şi oase, într-o intrigă levantină era de neconceput.

— Cînd te-ai văzut cu domnul Conchis? l-am întrebat eu.

— Acum trei săptămîni cînd a fost aici. Aş fi luat mai curînd legătura cu dumneata, dar pierduse adresa. Mi-a trimis-o din Grecia, chiar azi-dimineaţă.

— Azi-dimineaţă?

— Da. O telegramă. Zîmbi şi adăugă: Am fost şi eu surprins. Credeam că a şi uitat de ea. Dumneata îl... îl cunoşti bine?

— Ah... l-am întîlnit de cîteva ori. De fapt, n-am înţeles niciodată prea bine care este exact poziţia lui în consiliul de administraţie

al şcolii. După cîte mi-a spus, n-are nici o poziţie oficială. Îl ajută doar. Dar vorbeşte o engleză remarcabilă. Nu-i aşa?

Ne studiam unul pe celălalt. Avea un aer relaxat, care nu era atît o calitate înnăscută, cît mai degrabă produsul educaţiei pe care o primise, rezultatul lecturii unor cărţi gen: *Cum să te simţi la largul tău cu necunoscuţii*. Simţeai că nimic nu-i ieşise prost în viaţă. Dar avea un soi de prospeţime, de entuziasm şi energie care nu puteau fi complet anulate de invidie.

Am analizat situaţia. Faptul că apăruse imediat după telefonul meu la Much Hadham mi se părea atît de puţin probabil să fie o simplă coincidenţă, încît aproape că devenise un argument în favoarea nevinovăţiei lui. Pe de altă parte, doamna de Seitas dedusese probabil din telefonul meu că furia mi se mai domolise şi era o ocazie foarte bună să-mi testeze reacţiile. Totuşi, faptul că-mi pomenise de telegramă, îl făcea să pară cu adevărat nevinovat. Şi, deşi înţelesesem că alegerea „subiectului" trebuia să fie o chestiune de hazard, poate că existase vreun motiv, vreun rezultat necunoscut al experimentului din vară care îl determinase pe Conchis să-şi aleagă singur cobaiul. În faţa lui Briggs, în faţa entuziasmului său candid, simţeam ceva asemănător cu ceea ce probabil simţise Mitford în legătură cu mine; o satisfacţie maliţioasă, la care, în cazul meu, se adăuga şi plăcerea răutăcioasă pe care o simte orice european să vadă trufaşa Americă victima unei înşelătorii. Dar se mai adăuga şi dorinţa binevoitoare, pe care n-aş fi recunoscut-o niciodată faţă de Conchis sau de Lily de Seitas, aceea de a nu-i strica lui Briggs plăcerea experienţei de la Phraxos.

Cu siguranţă că – presupunînd că Briggs e nevinovat – se gîndiseră la posibilitatea că aveam să-i povestesc totul; dar în acelaşi timp ştiau că eram perfect conştient că, dacă vorbeam, aveam să plătesc. Pentru ei, asta putea să însemne că nu acceptam nimic şi că nu puteam da nimic la schimb. În faţa riscurilor pe care şi le asumau nu ştiam cum să procedez: eram tentat să pedepsesc, dar silit să admir. Şi, în cele din urmă, am rămas din nou cu biciul în mînă, incapabil să lovesc.

Briggs scoase un carnet din sacul pe care-l avea pe umăr.

— Pot să-ţi pun cîteva întrebări? Mi-am făcut o listă.

Altă coincidenţă. Făcea exact ce făcusem şi eu, cu cîteva zile înainte, la Dinsford House. Ridică spre mine figura lui zîmbitoare. I-am zîmbit.

— Dă-i drumul.

Se dovedi înspăimîntător de metodic. Metode de predare, manuale, îmbrăcăminte, climă, sporturile care se puteau practica, medicamente necesare, hrana, dimensiunile bibliotecii, ce era de văzut în Grecia, scurtă prezentare a celorlalţi profesori – cerea informaţii despre toate aspectele vieţii de la Phraxos. În cele din urmă îşi ridică ochii din carnet şi de la însemnările multiple pe care şi le făcuse şi luă paharul de bere pe care i-l pusesem în faţă.

— Mii de mulţumiri. Asta-i grozav. Acoperă totul.

— Afară doar de viaţa însăşi de acolo.

Aprobă din cap.

— Da. Domnul Conchis m-a avertizat.

— Vorbeşti greceşte?

— Ca Shakespeare: „Puţină latină, greacă şi mai puţină".

— Ai să înveţi acolo.

— Am început să iau lecţii.

— Şi, să ştii, femei nu sînt.

— Ştiu. E greu, dar, oricum, sînt logodit, aşa că...

Îşi scoase portvizitul şi-mi întinse o fotografie. O fată cu trăsături nu prea fine, păr negru, o gură prea mică şi un surîs la comandă. Recunoşteam o primă schiţă, vagă, a măştii zeiţei Ambiţia. I-am dat-o înapoi.

— Pare englezoaică.

— Este englezoaică. Din Ţara Galilor, de fapt. Studiază arta dramatică aici, în Londra.

— Serios?

— Mă gîndeam că ar putea veni şi ea la Phraxos la vară, dacă nu mă concediază pînă atunci.

— I-ai vorbit şi... domnului Conchis?

— Da. Şi a fost foarte amabil. Mi-a spus chiar că aş putea sta în casa lui.

— Mă întreb în care din ele. Are două, ştii.

— Cred că a pomenit de casa din sat. Zîmbi. De fapt, mi-a propus un aranjament ca să plătesc camera.

— Da?

— Vrea să-l ajut să...

Făcu un gest care voia să spună: „Ştii tu ce".

— Să ce?

— Nu...?

Dar a văzu clar pe figura mea că indiferent despre ce era vorba, eu nu eram la curent.

— Atunci, poate că...

— Mie poţi să-mi spui.

Ezită puţin, apoi zîmbi.

— Numai că vrea să rămînă un secret. Credeam că eşti la curent, dar dacă nu l-ai prea întîlnit... e vorba de descoperirea remarcabilă făcută pe proprietatea lui.

— Descoperire?

— Cunoşti casa? E undeva pe partea cealaltă a insulei.

— Ştiu unde e.

— Ei bine, astă vară s-a surpat o bucată din faleză şi au descoperit ceea ce se presupune că ar fi fundaţiile unei cetăţi miceniene.

— Cum o să ţină aşa ceva secret?

— Aşa am zis şi eu, dar el crede c-o să reuşească, măcar un timp. Se pare că a acoperit locul cu pămînt afînat şi în primăvară va începe săpăturile. Bineînţeles că pentru moment nu vrea nici un fel de vizitatori.

— Bineînţeles.

— Aşa că sper să nu mă plictisesc.

Mi-o imaginam pe Lily deghizată în zeiţa-şarpe din Knosos, în Electra, Clitemnestra, dr. Vanessa Maxwell, tînăra şi strălucita arheoloagă.

— Aşa se pare.

Îşi termină berea şi se uită la ceas.

— Trebuie să fug. Mă întîlnesc cu Amanda la şase.

Ne-am strîns mîna.

— Nici nu-ţi dai seama cît sînt de încîntat că ne-am întîlnit. Şi să ştii că am să-ţi scriu, să-ţi spun cum merg lucrurile.

— Chiar te rog. Mi-ar face plăcere să mă ţii la curent.

Am coborît scările în urma lui, cu ochii pironiţi pe ceafa lui tunsă. Începeam să înţeleg de ce îl alesese Conchis. Dacă cineva ar fi luat un milion de tineri absolvenţi ai universităţilor americane şi i-ar fi distilat într-un unic exemplar care să reprezinte chintesenţa lor, rezultatul ar fi fost Briggs. Nu-mi plăcea ideea de a-i vedea pe americani omnipenetranţi, ajungînd în chiar inima lumii noastre europene. Dar mi-am amintit de numele pe care îl purta, un nume mult mai englezesc decît al meu. Şi oricum, Joe exista deja şi mai era şi doctorul Marcus, procurorul de la proces.

Am ieşit în stradă.

— Nici un sfat înţelept de ultimă oră?

— Nu cred. Doar urările mele de bine.

— Atunci...

Ne-am strîns din nou mîinile.

— Totul o să fie bine.

— Crezi?

— Bineînţeles că vei avea şi experienţe care ţi se vor părea ciudate.

— Desigur. Să nu crezi că plec cu idei preconcepute. Şi sînt pregătit pentru orice eventualitate. Graţie dumitale.

I-am zîmbit. Voiam să-şi aducă aminte că zîmbetul meu fusese prea lung, că încercase să-i spună mai multe decît cereau împrejurările. Ridică mîna în semn de salut şi se îndepărtă. După cîţiva paşi se uită la ceas şi o luă la fugă. Şi în sufletul meu i-am mulţumit lui Leverrier.

75

Întîrziase zece minute; venea repede, zîmbind politicos şi, scuzîndu-se din priviri, se îndreptă imediat spre locul unde mă postasem în aşteptarea ei, lîngă chioşcul cu cărţi poştale.

— Te rog să mă scuzi. Taxiul abia se tîra.

I-am strîns mîna pe care mi-a întins-o. Pentru o femeie de jumătate de secol era impresionant de frumoasă şi îmbrăcată cu atîta gust, că toţi oamenii şterşi care veniseră în după-amiaza aceea la Victoria and Albert Museum păreau şi mai ponosiţi decît erau în realitate. Îi sfida pe toţi, n-avea nimic pe cap, iar taiorul Chanel gri-deschis îi punea în valoare tenul bronzat şi ochii luminoşi.

— E o nebunie să-ţi dai întîlnire aici. Sper că nu te-ai supărat.

— Nicidecum.

— Zilele trecute am cumpărat o farfurie din secolul optsprezece şi aici au experţi foarte buni. N-o să dureze decît un minut.

Părea să cunoască foarte bine muzeul şi mă conduse spre lift. Am aşteptat puţin. Îmi zîmbi; zîmbetul familiei; solicitînd, bănuiam, un răspuns pe care nu eram încă pregătit să i-l dau. Hotărît să-mi asigur simpatia ei fără să-mi calc amorul propriu, îmi pregătisem o mulţime de lucruri să-i spun. Dar acum, după sosirea ei precipitată şi descoperirea că făcuse un efort să-mi acorde cîteva minute într-o zi foarte încărcată, nimic din ce pregătisem nu mi se părea potrivit.

— M-am întîlnit marţi cu John Briggs, i-am spus eu.

— Adevărat? Eu nu l-am cunoscut.

Parcă am fi vorbit despre vicarul proaspăt sosit în parohie. A venit liftul şi ne-am urcat în el.

— I-am spus tot ce ştiam. Totul despre Bourani şi la ce trebuia să se aştepte.

— Am bănuit că aşa se va întîmpla. De aceea l-am şi trimis la dumneata.

Zîmbeam amîndoi, uşor ironic. Tăcere încordată.

— Aş fi putut s-o fac.

— Ştiu.

Liftul se opri. Ne aflam într-o galerie unde erau expuse mobile.

— Adevărat. Ai fi putut s-o faci.

— Poate am fost numai pus la încercare?

— Nu mai era nevoie să te punem la încercare.

— Păreţi foarte sigură.

Mă privi cu ochii larg deschişi, aşa cum mă privise şi atunci cînd îmi întinsese scrisoarea de la Nevinson. La capătul galeriei ne-am oprit în faţa unei uşi : *Secţia de ceramică*. Apăsă pe butonul soneriei.

— Cred că discuţia noastră a început pe picior greşit, i-am spus eu.

Plecă ochii.

— Da, se poate. Nu vrei să mai facem o încercare? Dacă nu te deranjează să mai aştepţi puţin.

Uşa se deschise şi doamna de Seitas intră. Totul se petrecea repede... cu întreruperi... nu-mi acorda nici o şansă, deşi ultima privire pe care mi-a aruncat-o în fugă, înainte ca uşa să se închidă în urma ei, părea să mă roage s-o scuz ; ca şi cînd s-ar fi temut că am să plec.

Peste două minute apăru din nou.

— Mulţumită?

— Da, e ceea ce credeam. Porţelan Bow.

— Deci nu vă bazaţi *întotdeauna* numai pe intuiţia dumneavoastră.

Mă privi amuzată.

— Dar ar exista şi o secţie de tineri...

— Ca să fiu aşezat pe o etajeră, după ce am fost etichetat cu grijă?

Zîmbi din nou şi aruncă o privire în sala din spatele meu.

— Nu prea îmi plac muzeele. Mai ales cele care expun atitudini din trecut.

Făcu cîţiva paşi.

— Mi-au spus că au într-una din vitrine o farfurie exact ca a mea. Hai s-o luăm pe aici.

Am intrat într-o sală pustie, unde erau expuse porţelanuri. Începeam să bănuiesc că pregătise această scenă, că o repetase, căci se duse drept la una din vitrine. Scoase farfuria din coşul pe care îl avea în mînă şi începu să ocolească încet vitrina, pînă cînd, în spatele unui set de ceşti şi ceainice, descoperi o farfurie alb cu albastru, aproape identică cu a ei. M-am dus lîngă ea.

— Iat-o.

Compară cele două farfurii, o înfăşură pe a ei în foiţă şi, pe neaşteptate, mi-o întinse.

— E pentru dumneata.

— Dar...

— Te rog.

Zîmbi de aerul meu aproape ofensat.

— Am cumpărat-o cu Alison. Imediat se corectă : Alison a fost cu mine cînd am cumpărat-o.

Îmi împinse farfuria în mînă. Nu mai înţelegeam nimic. Am despachetat-o. În mijloc era un desen naiv, un chinez cu nevastă-sa ; între ei cei doi copii. Eternele fosile pe porţelan. Nu ştiu de ce gîndul mi se duse la ţăranii pe care îi văzusem pe vaporul cu care mă întorsesem de la Monemvasia ; am simţit din nou hula şi vîntul nopţii.

— Cred că ar trebui să înveţi cum să umbli cu obiecte fragile. Cu unele mult mai valoroase decît farfuria asta.

Continuam să privesc farfuria ; micile siluete de culoarea cernelii.

— Tocmai de asta am şi vrut să ne vedem.

Privirile ni s-au întîlnit şi pentru prima oară am avut senzaţia că se uită la mine nu numai cu scopul de a mă judeca.

— Mergem să bem un ceai ?

— Ei, acum spune-mi care e adevăratul motiv pentru care ai vrut să ne întîlnim.

Găsisem o masă într-un colţ al încăperii şi ni se servise ceaiul.

— Alison.

— Eu ţi-am spus.

Luă ceainicul de pe tavă.

— Depinde de ea.

— Şi de dumneavoastră.

— Nu. Absolut deloc.

— E la Londra?

— I-am promis să nu-ţi spun unde e.

— Uitaţi, doamnă de Seitas, eu cred...

Dar m-am oprit aici. Am privit-o în timp ce turna ceaiul. Tăcea. Nu voia să-mi vină în ajutor.

— Dar, pentru Dumnezeu, ce vrea? Ce trebuie să mai fac?

Îmi întinse o ceaşcă cu ceai.

— E prea tare?

Cu un gest nerăbdător al capului, i-am făcut semn că nu. Îşi turnă puţin lapte şi îmi întinse şi mie ceşcuţa. Mă privi zîmbind uşor:

— Nu mă las niciodată impresionată de enervare.

Aş fi vrut să refuz, aşa cum, cu o săptămînă în urmă, cînd mi-a pus mîna pe umăr, voisem să mă feresc. Dar ştiam că sub această condescendenţă de suprafaţă nu făcea decît să cîntărească deosebirile existente între experienţa ei de viaţă şi experienţa mea. Avea ceva discret matern, un fel de a-mi reaminti că dacă mă răzvrăteam împotriva judecăţii ei, mă răzvrăteam, de fapt, împotriva lipsei mele de maturitate – şi că urbanitatea ei mă indigna tocmai pentru că îmi lipsea mie. Am plecat ochii.

— Numai că eu nu sînt dispus să mai aştept mult.

— Atunci va scăpa în sfîrşit de dumneata.

Am luat o gură de ceai. Calmă, începu să-şi pună miere pe pîine. I-am spus:

— Mă cheamă Nicholas.

Mîinile îi rămaseră o clipă nemişcate, apoi continuă să pună mierea... Nu numai la propriu, ci şi la figurat, poate.

— Asta-i adevărată ofrandă?

— Dacă e sinceră.

— La fel de sinceră ca şi oferta de ajutor pe care mi-aţi făcut-o mai zilele trecute.

— Ai fost la Somerset House?

— Da.

Lăsă cuţitul din mînă şi se uită la mine.

— Aşteaptă atît cît vrea Alison. Nu cred să dureze mult, dar nu pot face nimic ca s-o aduc la dumneata. Acum numai voi doi puteţi rezolva situaţia. Sper că te va ierta. Dar să nu fii prea sigur. Va trebui, oricum, s-o recucereşti.

— Acelaşi lucru va trebui să facă şi ea.

— Poate. Asta rămîne s-o stabiliți voi doi.

Privi o clipă felia de pîine prăjită pe care o ținea în mînă, apoi ridică ochii spre mine și-mi spuse zîmbind:

— Pentru noi, jocul de-a Dumnezeu a luat sfîrșit.

— De-a ce?

— De-a Dumnezeu.

O clipă îi apăru în ochi o lumină maliţioasă, ușor sardonică. Adăugă:

— Pentru că nu există Dumnezeu și pentru că nu e un joc.

Își mînca liniștită felia de pîine prăjită. Priveam peste umărul ei banala sală a cofetăriei. Clinchetul discret al porţelanului și al tacîmurilor, murmurul vocilor; sunete la fel de obișnuite ca și ciripitul gureș al vrăbiilor.

— Deci jocul de-a Dumnezeu... așa îi spuneți.

— Da, așa l-am botezat noi.

— Dacă mi-ar mai fi rămas o fărîmă de mîndrie, m-aș ridica și aș pleca.

— Contez pe dumneata să mă ajuți să găsesc un taxi peste cîteva minute. Azi am făcut cumpărături pentru Benjie. Începe școala.

— Nu prea mi-o imaginez pe zeița Demetra într-un magazin universal.

— Nu? Cred că i-ar fi plăcut. Pînă și fulgarinele de gabardină și pantofii de gimnastică.

— Îi plac și întrebările?

— Depinde de întrebări.

— Va veni vreodată ziua să-mi spuneți și mie dacă vă dați seama exact ce faceți și ce intenţii aveți?

— Ți s-a spus.

— Minciună după minciună.

— Poate că ăsta este felul nostru de a spune adevărul.

Dar, ca și cînd și-ar fi dat seama că întinsese prea mult coarda, plecă ochii și adăugă repede:

— Maurice mi-a spus o dată – cînd i-am pus o întrebare cam ca a dumitale – mi-a spus: „Un răspuns este întotdeauna o formă a morţii".

Expresia figurii i se schimbase. Nu mai era implacabilă, devenise, într-un fel, impenetrabilă.

— Eu cred că întrebările sînt o formă a vieții.

Am așteptat, dar n-a spus nimic.

— De acord. M-am purtat foarte urît cu Alison. Sînt un măgar, un porc, ce vreţi voi. Dar de ce această colosală punere în scenă – doar ca să forţaţi un biet ratat moral să devină conştient de acest fapt?

— Ţi-ai pus vreodată întrebarea de ce evoluţia speciilor şi-a dat atîta osteneală să ajungă la această infinită diversitate de forme şi dimensiuni? Asta nu ţi se pare tot o inutilă punere în scenă?

— Maurice a făcut o dată aluzie la asta. Dintr-un punct de vedere oarecum metafizic, ştiu ce vreţi să spuneţi, dar...

— Aş vrea să mă conving. Ia să vedem.

— Că există un motiv bine determinat pentru care nu sîntem toţi perfecţi – nu sîntem toţi la fel.

— Şi care e motivul?

Am ridicat din umeri.

— Că se oferă unora bătuţi în cap ca mine posibilitatea de a deveni ceva mai puţin imperfecţi?

— Ţi-ai dat vreodată seama de acest lucru înainte de vara asta?

— N-aveam nevoie să mi se spună că sînt departe de a fi perfect.

— Şi? Ai luat vreo măsură?

— Nu prea. Nu.

— De ce nu?

— Pentru că...

Am oftat şi am plecat ochii.

— Nu încerc să apăr ceea ce am fost.

— Dar refuzi totuşi să accepţi ceea ce ai putea deveni.

— Nu lecţia îmi displace, ci maniera în care mi s-a dat.

Ezită şi din nou am văzut că mă judeca. Dar tonul îi deveni mai puţin categoric.

— Nicholas, ştiu că ţi-am spus lucruri îngrozitoare la pretinsul proces. Dar dumneata ai fost judecătorul. Şi dacă acele lucruri îngrozitoare ar fi fost singurele lucruri care s-ar fi putut spune despre dumneata, n-ai fi dat verdictul pe care l-ai dat. O ştiu cu toţii. Şi fetele mele mai bine ca oricine.

— De ce a acceptat să facem dragoste?

— Am înţeles că asta a fost dorinţa ei. Aşa a hotărît ea.

— Nu mi-aţi răspuns la întrebare.

— Atunci presupun că a făcut-o ca să-ţi dea o lecţie şi să-ţi arate că plăcerea fizică şi responsabilitatea morală sînt două lucruri diferite.

Dar noaptea aceea fusese ceva mai mult decît o lecție bine pregătită; sau, dacă era vorba de lecție, atunci fusese o lecție și pentru Lily. Doamna de Seitas continuă:

— Nicholas, dacă vrem să încercăm să reproducem, fie și numai parțial, cîte ceva despre legile misterioase care guvernează existența, atunci trebuie să știm că depășim unele din convențiile pe care omul le-a inventat pentru a ține în frîu aceste scopuri fundamentale. Asta nu înseamnă că în viețile noastre obișnuite asemenea convenții trebuie ignorate. Nicidecum. Ele sînt ficțiuni necesare. Dar în jocul de-a Dumnezeu, noi am pornit de la premisa că în realitate totul este ficțiune și, totuși, nici o ficțiune nu este necesară. Zîmbi: M-ai făcut să spun mai mult decît aveam de gînd.

— Fără să-mi răspundeți totuși la întrebarea mea inițială – de ce, ca să revenim la subiect, m-ați ales tocmai pe mine?

— Legea fundamentală a universului nostru este hazardul. Maurice îmi spune că principiul este unanim acceptat. În fizica atomică, de pildă, dacă se merge mai adînc, se ajunge la o situație de pur hazard. Bineînțeles că împărtășim cu toții iluzia că nu se poate să fie chiar așa.

— Totuși, sînteți gata să „aranjați" puțin hazardul de anul viitor.

— Nu tocmai. Cine poate ști cum va reacționa tînărul american?

— Ce s-ar fi întîmplat dacă aș fi adus-o pe Alison la Phraxos? Mi s-a făcut această sugestie la un moment dat.

— De un lucru sînt sigură: Maurice ar fi văzut imediat că Alison nu este o persoană a cărei sinceritate sufletească trebuia pusă la încercare.

Am plecat ochii.

— Ea știe că...?

— Înțelege despre ce este vorba. Detaliile... nu.

— A acceptat imediat?

— Știu că pînă la urmă a acceptat – cel puțin în ce privește sinuciderea – numai că a fost asigurată că vei descoperi adevărul foarte curînd.

După o scurtă pauză am întrebat:

— I-ați spus că vreau s-o văd?

— Cunoaște punctul meu de vedere în legătură cu asta.

— Că nu merit să se mai gîndească la mine.

— Numai atunci cînd vorbești prostii ca acum.

Cu furculița trasam linii pe fața de masă, încercînd să par circumspect.

— Ce vi s-a întîmplat în acel prim an la Phraxos?

— Am simțit dorința să-l ajut pe Maurice în anii care aveau să urmeze. O clipă a tăcut, apoi a continuat: Pot să-ți spun că totul a început de la un week-end, nu, nici n-a durat atît, a fost o noapte lungă în care am stat de vorbă și care a debutat cu un sentiment de culpabilitate. La moartea unchiului meu, Bill și cu mine ne-am trezit deodată destul de bogați. Pentru noi a fost ceva care în ziua de azi se cheamă o experiență traumatizantă. Am discutat cu Maurice. S-au făcut unele... salturi în necunoscut; de stabilire a unor relații. Presupun că așa s-au făcut toate descoperirile, nu crezi? Ceva care se impune brusc, total. Dar din clipa aceea ești obligat să explorezi totul pînă la capăt.

— Și victimele?

— Nicholas, succesul nostru nu e niciodată foarte sigur. Ai aflat secretul nostru. Acum ești ca o substanță radioactivă. Sperăm să te menținem stabil, dar nu sîntem siguri. Cineva... care a fost într-o situație similară... mi-a spus odată că eram ca un eleșteu în care dorea să arunce o piatră. În astfel de situații nu sînt atît de calmă cum par.

— Vă descurcați totuși foarte bine cu ei, foarte inteligent.

— *Touchée*. Plecă capul, apoi spuse: Săptămîna viitoare plec – ca în fiecare an cînd nu mai trebuie să mă ocup de copii. Să nu-ți închipui că mă ascund. Fac exact ce fac de obicei în luna septembrie.

— Veți fi... cu el?

— Da.

Era curios, dar parcă și-ar fi cerut scuze; ca și cînd ar fi fost conștientă de înțepătura de gelozie pe care o simțeam și care nu puteam să pretind că e nejustificată; pentru că îmi dădeam seama că ceea ce bănuiam exista cu adevărat: această bogăție de sentimente, de experiențe împărtășite și de înțelegere reciprocă.

Se uită la ceas.

— Vai de mine! Te rog să mă scuzi, dar Gunhild și Benjie mă așteaptă la King's Cross. Și prăjiturile astea minunate...

Stăteau neatinse în groaznica lor splendoare policromă.

— Cred că plătim plăcerea de a nu le consuma.

Îmi zîmbi complice și i-am făcut semn chelneriței. În timp ce așteptam nota de plată, îmi spuse:

— Un lucru pe care țineam să ți-l spun e că în ultimii trei ani Maurice a avut două atacuri de inimă destul de grave. Așa că s-ar putea să nici nu existe... un an viitor.

— Da, știu. Mi-a spus.

— Şi nu l-ai crezut?

— Nu.

— Pe mine mă crezi?

I-am dat un răspuns indirect:

— Nimic din tot ce mi-aţi spus nu mă poate face să cred că dacă el moare, nu va mai exista un an viitor.

Îşi puse mănuşile.

— Ce vrei să spui cu asta?

I-am zîmbit, imitînd propriul ei zîmbet.

Dădu să spună ceva, apoi se răzgîndi. Mi-am amintit de expresia pe care o folosisem odată în legătură cu Lily: era în afara rolului. Ochii mamei ei, şi prin ei, ochii lui Lily; labirintul; privilegiile acordate şi privilegiile respinse; o încetare temporară a focului.

O clipă mai tîrziu ne îndreptam spre ieşire. Doi bărbaţi veneau înspre noi. Ne depăşiseră aproape cînd cel din stînga avu deodată o tresărire. Lily de Seitas se opri. Şi pe ea această întîlnire o uimea. Bărbatul avea un costum bleumarin, papion, păr des, prematur albit, o gură cărnoasă şi volubilă şi o figură uşor congestionată. Doamna de Seitas se întoarse repede spre mine.

— Nicholas – te rog să mă scuzi un moment – vrei să chemi un taxi?

Avea aerul unui bărbat, un bărbat distins, care deodată, prin această întîlnire neaşteptată care îi trezise desigur amintiri emoţionante, îşi recăpătase, aproape comic, expresia unui băiat tînăr. M-am dat deoparte, cu excesivă politeţe, pentru a face loc altor persoane să treacă, ceea ce mi-a permis să mai întîrzii puţin. O ţinea de amîndouă mîinile şi o trăsese puţin mai la o parte, iar ea îi zîmbea, cu zîmbetul ei straniu, ca Ceres întoarsă pe pămîntul arid. Am fost nevoit să plec, dar după cîţiva paşi am întors capul. Bărbatul celălalt îşi continuase drumul şi se oprise în uşă să aştepte. Cei doi stăteau nemişcaţi. O privea afectuos – îi puteam vedea ridurile din jurul ochilor – iar ea, cu faţa ridicată spre el, continua să zîmbească, acceptîndu-i omagiul.

Nu era nici un taxi şi am aşteptat puţin la marginea trotuarului. Mă întrebam dacă bărbatul nu era poate „persoana foarte cunoscută" care fusese în lectică; dar nu l-am recunoscut. Nu recunoşteam decît fascinaţia. Nu avea ochi decît pentru ea, ca şi cînd ce făcuse pînă atunci, treburile lui se risipiseră în neant la vederea acestui chip.

Două-trei minute mai tîrziu ieşi grăbită din cofetărie.

— Pot să te las undeva?

N-avea de gînd să-mi dea nici un fel de explicaţie şi ceva în expresia ermetică a feţei îmi dădea să înţeleg cît de vulgară era curiozitatea mea, şi eram furios. Nu era doar manierată, ci o specialistă în problema manierelor elegante şi se folosea de ele cum se foloseşte inginerul de buldozer, ca să mă împingă, să mă ţină la distanţă cînd o jenam.

— Nu, mulţumesc. Eu merg spre Chelsea.

Nu era adevărat, dar voiam să scap de ea.

O clipă am privit-o pe furiş, apoi i-am spus:

— Fiica dumneavoastră mă făcea să-mi aduc aminte de o poveste de care mi-aţi amintit şi mai mult. Zîmbi, puţin deconcertată. Am continuat. Probabil că nu este autentică, dar este despre Maria Antoaneta şi un măcelar. Măcelarul se afla în fruntea gloatei care a intrat în palatul de la Versailles. Avea în mînă un satîr şi striga în gura mare că avea să-i taie capul Mariei Antoaneta. Mulţimea a omorît garda palatului şi măcelarul a forţat uşile apartamentelor regale. S-a năpustit în sfîrşit spre dormitorul reginei. Era singură. Stătea la fereastră. În cameră nu mai era nimeni, doar măcelarul cu satîrul în mînă şi regina.

— Şi ce s-a întîmplat?

Am văzut un taxi care se îndrepta în direcţia opusă şi i-am făcut şoferului semn să întoarcă.

— Măcelarul a căzut în genunchi şi a izbucnit în lacrimi.

O clipă nu a zis nimic.

— Sărman măcelar!

— Cred că astea au fost şi cuvintele Mariei Antoaneta.

Urmărea taxiul care întorcea.

— Nu crezi că totul depinde de cine era persoana pentru care plîngea măcelarul?

I-am evitat privirea.

— Nu, nu cred

Taxiul a tras lîngă noi şi am deschis portiera. O clipă s-a uitat fix la mine, apoi a renunţat sau atunci şi-a amintit.

— Ah! Farfuria dumitale.

O scoase din coş şi mi-o întinse.

— Am să mă străduiesc să n-o sparg.

— Ia-o cu urările mele de bine.

Îmi întinse mîna.

— Dar Alison nu e un cadou. Trebuie să plăteşti pentru ea.

— S-a răzbunat din plin.

Fusese pe punctul să-mi dea drumul mîinii, dar acum mi-o reţinu.

— Nicholas, nu ţi-am spus care a fost cealaltă poruncă pe care şi eu şi soţul meu am respectat-o unul faţă de celălalt.

Mi-o spuse fără cea mai mică umbră de zîmbet. Se uită un timp drept în ochii mei, apoi se urcă în taxi. Am privit în urma maşinii pînă ce a dispărut, dincolo de Bropton Oratory. Eu nu vărsam lacrimi, dar arătam la fel ca acel nenorocit de măcelar care privea covorul de Aubusson de la picioarele lui.

76

Şi am aşteptat.

Toate zilele astea goale... mi se părea sadism. Era ca şi cînd Conchis, cu complicitatea lui Alison, proceda conform unei stupide morale dietetice din perioada victoriană: nu ai dreptul la marmeladă – plăcuta dulceaţă a acţiunii – pînă ce nu mănînci şi mai multă pîine – pîinea seacă a zilelor lipsite de acţiune. Dar mă săturasem să tot filosofez. Săptămînile care urmară au fost o lungă luptă între nerăbdarea mea crescîndă – nu scădea nicidecum – şi artificiile de care mă foloseam ca să o fac mai suportabilă. Aproape în fiecare seară îmi făceam drum prin Russell Square, aşa cum nevestele marinarilor şi fetele oacheşe din port îşi găseau drum pe chei, împinse mai mult de plictiseală decît de speranţă. Dar nava mea nu apărea la orizont. De două sau de trei ori, m-am dus noaptea la Much Dahdam, dar ferestrele de la Dinsford House erau la fel de întunecate ca şi cele din Russell Square.

În rest, petreceam ore întregi în cinematografe, ore întregi citind cărţi, majoritatea prostii, pentru că tot ce ceream unei cărţi, în perioada aceea, era să acţioneze asupra minţii mele ca un drog. Luam maşina şi umblam toată noaptea prin locuri unde nu doream să mă duc – la Oxford, la Brighton, la Bath. Orele petrecute la volan mă calmau, îmi dădeau senzaţia că făcusem ceva constructiv pentru că mînasem cu viteză prin noapte; traversam oraşele adormite fără să încetinesc măcar viteza, mă întorceam spre casă numai o dată cu zorile, ajungeam la Londra epuizat, mă culcam şi dormeam pînă a doua zi după-amiaza.

Nu numai plictiseala căutam să mi-o alung. Cu mult înainte de întîlnirea mea cu Lily de Seitas se mai ivise şi o altă problemă.

Îmi petreceam cea mai mare parte din timp în Chelsea sau în Soho, două cartiere în care un logodnic cast nu prea are ce căuta – afară doar dacă vrea să-şi pună la încercare castitatea. Pădurea era plină de balauri, de la bătrînele din Greek Street, cu un deget de fard pe faţă pînă la „manechinele" şi demi-mondenele din King's Road, la fel de uşor de abordat, dar mult mai apetisante. Deseori întîlneam fete care mă atrăgeau din punct de vedere fizic. La început am refuzat categoric ideea; dar mai tîrziu am recunoscut-o deschis. Dacă m-am retras sau am întors spatele unor situaţii promiţătoare, am făcut-o dintr-o varietate de motive, în general nu din motive nobile, ci mai degrabă egoiste. Voiam să le dovedesc *lor*, în cazul în care ochii lor mă puteau vedea – şi nu eram niciodată sigur că nu sînt la pîndă pe undeva prin preajmă –, ţineam să le arăt că puteam trăi şi fără aventuri amoroase şi, mai mult sau mai puţin conştient, ţineam să mi-o dovedesc şi mie însumi. În acelaşi timp voiam să-i fiu fidel lui Alison ca să pot, cînd ne vom întîlni, să mă servesc de această fidelitate ca de o armă, o nouă frînghie adăugată biciului, dacă ar fi fost nevoie să folosesc biciul.

Adevărul era că sentimentele pe care le aveam acum pentru Alison n-aveau nimic de-a face cu dragostea fizică. Poate că se datora în mare parte alienării mele de Anglia şi de englezi, faptului că mă simţeam exilat, că nu mai aparţineam nici unei specii. Dar mi se părea că aş fi putut să-mi petrec fiecare noapte cu altă fată şi totuşi să continuu să tînjesc după Alison. Acum, altceva doream de la ea – şi acest altceva numai ea putea să mi-l dea. În asta consta deosebirea. Numai ea putea să mi-l dea... Nu puteam s-o numesc dragoste pentru că o priveam ca un fel de experiment, depinzînd, încă înainte de începerea experimentului propriu-zis, de o multitudine de factori; trebuia să-mi dovedească gradul de constrîngere, să-mi facă mărturisiri complete, să mă convingă că *ea* încă mă mai iubeşte şi că dacă mă trădase, o făcuse din dragoste. Iar faţă de jocul lui Conchis, jocul de-a Dumnezeu, simţeam un amestec de fascinaţie şi repulsie pe care îl simţi faţă de o religie cu un grad oarecare de raţionalitate. Îmi dădeam seama că „era ceva" în toată povestea asta, dar la fel de bine ştiam că nu eram nicidecum tipul religios. În plus, concluzia logică a deosebirii, resimţite acum mai clar, între dragoste şi sexualitate era departe de a fi o invitaţie la fidelitate. Într-un fel,

doamna de Seitas bătuse la uşi deschise cînd vorbise de demarcaţia clară între dragostea fizică şi cea sufletească.

Şi totuşi, în adîncul meu, ceva se revolta. Acceptam principiile dar îmi făceau o uşoară greaţă. Împroşca cu noroi ceva mult mai profund înrădăcinat în mine decît convenţiile şi ideile general acceptate, contrazicînd convingerea mea fermă că ar fi trebuit să găsesc în Alison tot ce aveam nevoie şi că, dacă nu reuşisem, era vorba şi de altceva, nu numai de senzualitate sau simţ moral; ceva ce nu puteam defini, ceva biologic, dar şi metafizic în acelaşi timp; ceva strîns legat de imaginaţie şi de moarte. Poate că Lily de Seitas era în căutarea unei moralităţi sexuale a secolului XXI, dar lipsea ceva, un gard de protecţie absolut vital. Şi aveam senzaţia că viziunea mea aparţinea, probabil, secolului XXII.

Era uşor să gîndeşti toate lucrurile astea, dar era mult mai greu să le trăieşti în actualul secol XX. Instinctele noastre n-au ieşit niciodată mai mult la iveală în totala lor nuditate, emoţiile şi dorinţele noastre nu au fost niciodată mai schimbătoare. În epoca victoriană, un tînăr de vîrsta mea nu ar fi găsit nimic neobişnuit să-şi aştepte iubita cincizeci de luni, cu atît mai puţin cincizeci de zile, fără să lase vreun gînd necurat să-i pîngărească mintea, ca să nu mai vorbim de trup. Mă trezeam eu dimineaţa cu mentalitatea unui tînăr victorian, dar pe la prînz, cînd mă aflam alături de o fată frumoasă, în faţa unor rafturi cu cărţi, în vreo librărie, mă surprindeam, deseori, rugîndu-mă unui Dumnezeu, în care nu cred, să nu cumva s-o lase să se întoarcă spre mine sau, mai rău, să-mi zîmbească.

Dar, într-o seară, în Bayswater, o fată mi-a zîmbit; nu fusese nevoie să se întoarcă spre mine. Mă aflam într-un bar-expres şi tot timpul cît mîncasem o privisem cum sporovăia cu o prietenă care şedea în faţa ei; braţele goale, sînii frumos arcuiţi. Părea italiancă: păr negru, ochi de căprioară. Prietena plecă şi fata mă privi cu un zîmbet încîntător, direct, care nu avea însă nimic provocator. Îmi vorbea numai din priviri şi ochii ei îmi spuneau: dacă vrei să stăm de vorbă, vino-ncoace.

M-am ridicat stînjenit, am petrecut un moment penibil la intrare, aşteptînd chelneriţa să-mi ia banii. Retragerea mea ruşinoasă era parţial rezultatul unei tendinţe paranoice. Cele două fete intraseră în restaurant mai tîrziu şi se aşezaseră la o masă unde nu se putea să nu le văd. Era absurd. Ajunsesem să cred că orice fată care îmi ieşea în cale fusese pusă special să mă chinuie, să mă pună la încercare. Înainte de a intra începusem să verific

prin fereastra restaurantelor sau a barurilor de zi, să văd dacă pot găsi un loc retras, ferit din calea acestor certuri îngrozitoare. Comportarea mea devenea tot mai ridicolă şi eram tot mai furios pe împrejurările care mă aduseseră aici. Şi atunci apăru Jojo.

Era spre sfîrşitul lui septembrie, cam la vreo două săptămîni după ultima mea întîlnire cu Lily de Seitas. Plictisit pînă peste cap de propria mea persoană, m-am dus într-o după-amiază să văd un film vechi de René Clair. M-am aşezat undeva la întîmplare, lîngă o siluetă ghemuită şi mă uitam la nemuritorul film *Pălăria florentină*. După un timp, judecînd după suspinele şi smiorcăielile de alături, am dedus că masa informă de lîngă mine, descinsă parcă din piesele lui Beckett, era de sex feminin. Peste vreo jumătate de oră se întoarse spre mine să-mi ceară un foc. Am văzut o faţă rotundă, nefardată, sprîncene groase; părul castaniu, care îi cădea pe frunte ca un breton, era legat la spate într-un fel de coadă de cal; între degetele cu unghii murdare avea un chiştoc de ţigară. Cînd s-au aprins luminile şi am rămas în continuare, aşteptînd spectacolul următor, încercă să-mi facă avansuri cu o deplorabilă lipsă de experienţă. Era în blugi, un pulover ponosit şi o jachetă bărbătească antică. Dar avea trei particularităţi care îi dădeau un farmec asexual: un zîmbet pînă la urechi, un puternic accent scoţian şi un aspect atît de neglijent şi de delăsat, încît am simţit imediat în ea un suflet chinuit, înrudit cu al meu. Nu ştiu de ce, dar zîmbetul nu părea natural; aveai impresia că apare numai dacă păpuşarul trage sforile. Stătea ghemuită pe scaun, ca un căţel gras, încercînd fără succes să scoată de la mine cu ce mă ocup, unde locuiesc... Şi atunci, poate din cauza zîmbetului ei de broască, poate pentru că ştiam că această încălcare a regulilor mele de conduită nu reprezenta nici un pericol, nu era în mod clar o încercare la care mă supuneau, am invitat-o la o cafea.

Am intrat într-un bar de zi. Îmi era foame şi i-am spus că eu iau o porţie de spaghete. La început nici nu a vrut să audă, apoi a recunoscut că îşi cheltuise ultimii bani pe biletul de cinema, după care înfulecă tot, ca un lup. Mă gîndeam că acum începusem să culeg animale părăsite.

Ne-am dus la o cîrciumă. După cîte se părea, venise de la Glasgow în urmă cu vreo două săptămîni ca să studieze artele plastice. Acolo, la Glasgow, făcuse parte dintr-un grup ciudat al boemei celte şi acum trăia prin baruri de zi şi cinematografe „cu un mic ajutor din partea prietenilor". Renunţase la studii, devenind prototipul eternului vagabond din provincie.

Cu ea castitatea mea era în siguranţă şi poate că acesta a fost şi motivul pentru care mi-a plăcut atît de mult şi atît de repede. Mă distra, avea personalitate, cu vocea ei aspră şi o lipsă de feminitate aproape grotescă. Şi mai avea ceva: nu se văita, era total lipsită de autocompătimire şi totodată eram fascinat de o comportare atît de diferită de a mea. Am dus-o cu maşina în faţa uşii, un imobil cu camere mobilate în Notting Hill. Era clar că-şi închipuia că voiam să urc sus cu ea. Am deziluzionat-o repede.

— Atunci, nu ne mai vedem?

— Poate că da.

M-am uitat la silueta bondoacă de lîngă mine.

— Cîţi ani ai?

— Douăzeci şi unu.

— Aiurea.

— Douăzeci.

— Optsprezece?

— Îţi baţi joc de mine? Am douăzeci bătuţi.

— Ţi-aş sugera să...

Pufni uşor pe nas.

— Scuză-mă, uite ce-ţi propun: eu aştept pe cineva... o fată... să se întoarcă din Australia şi pentru două-trei săptămîni aş avea nevoie de companie.

Zîmbi cu gura pînă la urechi.

— Îţi ofer o slujbă. În Londra există şi agenţii pentru astfel de lucruri. Furnizează oameni ca parteneri, însoţitori...

Continua să zîmbească.

— Hai mai bine sus cu mine, mie mi-ar face plăcere.

— Nu – îţi ofer exact ce ţi-am spus. Pentru moment umbli fără căpătîi şi eu la fel. Deci hai să umblăm împreună... şi eu acopăr cheltuielile. Nu e vorba să facem dragoste. Ne ţinem unul altuia tovărăşie.

Îşi frecă încheieturile mîinilor una de alta, zîmbi din nou şi ridică din umeri, ca şi cînd un nebun în plus pe lume tot nu mai conta.

Şi aşa ne-am întovărăşit. Dacă mă supravegheau, era rîndul lor să facă o mişcare. Mă gîndeam că poate astfel lucrurile se vor precipita.

Jojo era o fiinţă ciudată, blîndă ca ploaia – ploaia londoneză, căci era rareori curată – şi lipsită de ambiţii şi meschinării. Se încadrase perfect în rolul pe care i-l atribuisem. Împreună ne

petreceam timpul prin cinematografe, prin expoziții, prin cîrciumi, cîteodată stăteam toată ziua în apartamentul meu. Dar cînd venea seara, o trimiteam întotdeauna înapoi în colțișorul ei. Deseori stăteam ore întregi la aceeași masă, răsfoind ziare și reviste, fără să schimbăm nici o vorbă. După șapte zile mi se părea că ne cunoaștem de șapte ani. Îi dădeam patru lire pe săptămînă și m-am oferit să-i cumpăr cîte ceva de îmbrăcăminte și să-i plătesc chiria neînsemnată pentru odaia ei. A acceptat o jachetă bleumarin de la Marks și Spencer, dar altceva nimic. Se achita foarte bine de misiunea ei. Ținea la distanță orice fată care s-ar fi întîmplat să ne privească, iar eu, la rîndul meu, dezvoltasem un fel de nebunească fidelitate față de ea.

Era întotdeauna senină, recunoscătoare pînă și pentru cea mai neînsemnată dovadă de amabilitate, ca un cîine afectuos; răbdătoare, deschisă și nu se supăra niciodată. Am refuzat să-i vorbesc despre Alison și probabil că Jojo a încetat, după o vreme, să mai creadă că a existat cu adevărat, acceptînd, cu felul ei de a accepta totul, ideea că sînt pur și simplu „puțin sărit".

Dar într-o seară de octombrie, mi-am dat seama că n-am să pot dormi și i-am propus să pornim cu mașina, s-o duc unde vrea ea, cu condiția să fie destul de aproape ca să ne putem întoarce pînă la ziuă. O clipă a stat pe gînduri, apoi hotărî, Dumnezeu știe de ce: „Stonehenge". Așa că am pornit-o spre Stonehenge și pe la trei noaptea ne-am plimbat prin menhirele ce se înălțau în jurul nostru: vîntul sufla rece și, dinspre cerul înnorat prin care ici și colo străbătea lumina lunii, se auzeau țipetele nagîților care se învîrteau deasupra capetelor noastre. Mai tîrziu ne-am așezat în mașină și am mîncat ciocolată. În întuneric îi puteam distinge fața, petele întunecate ale ochilor, zîmbetul inocent și încîntat.

— De ce zîmbești, Jojo?

— Că sînt fericită.

— Nu ești obosită?

— Nu.

M-am aplecat și am sărutat-o pe obraz. N-o mai sărutasem niciodată: am pornit imediat motorul. După un timp a adormit și capul a venit încet să se sprijine pe umărul meu. Cînd dormea, nu părea să aibă mai mult de cincisprezece-șaisprezece ani. Din cînd în cînd îmi veneau peste față șuvițe din părul ei, pe care și-l spăla foarte rar. Aveam pentru ea cam aceleași sentimente pe care le aveam și pentru Kemp: multă afecțiune; nici cea mai mică dorință.

La puțină vreme după această plimbare nocturnă, într-o seară ne-am dus împreună cu Kemp la cinema. Kemp considera că numai un nebun poate să umble cu o urîtă ca Jojo – căci nici n-am încercat să-i explic cum stăteau de fapt lucrurile – era totuși fericită că încep să mă comport cît de cît ca un om normal. După film ne-am dus la ea în „studio" să bem cîte o cacao și ce-i mai rămăsese dintr-o sticlă de rom. Pe la unu Kemp ne-a dat afară, pentru că voia să se culce, ceea ce, de altfel, voiam și eu. Am condus-o pe Jojo pînă la ușa de jos. Era prima seară cu adevărat friguroasă din toamna aceea și, în plus, ploua cu găleata. Am rămas amîndoi în ușă privind afară.

— Nick, mai bine dorm la tine pe fotoliu.

— Nu, stai puțin, mă duc să aduc mașina. O parcam de obicei pe o străduță laterală. M-am urcat în mașină, am pornit motorul, dar n-am mers mai departe. Roata din față era complet dezumflată. Am coborît în ploaie, am înjurat și am deschis portbagajul să scot pompa. Nu era acolo. N-o mai folosisem de mai bine de o săptămînă, așa că nu-mi puteam da seama unde dispăruse. Am trîntit capota la loc și ne-am întors la ușă.

— Afurisita de rablă e pe geantă.

— Foarte bine.

— Mulțumesc.

— Nu fi așa încuiat. Am să dorm în fotoliu și gata.

M-am gîndit s-o trezesc pe Kemp, dar gîndul la înjurăturile de care avea să răsune studioul m-a făcut imediat să mă răzgîndesc. Am urcat scările împreună, trecînd pe lîngă atelierele de croitorie, pustii la ora asta. Am deschis ușa apartamentului.

— Ascultă, tu bagă-te în pat că eu dorm aici.

Își șterse nasul cu dosul mîinii și dădu aprobator din cap. Se duse la baie, apoi intră în dormitor, se întinse pe pat, acoperindu-se cu jacheta bărbătească cu care umbla îmbrăcată. Eram furios pe ea și eram obosit, dar am tras două scaune unul lîngă altul și m-am întins pe ele. Au trecut cinci minute. Deodată apăru în ușa dintre cele două camere.

— Nick?

— Îm?

— Vino.

— Unde să vin?

— Știi tu.

— Nu.

Stătea acolo în ușă și tăcea. Își calcula mișcarea următoare.

— Eu vreau.

Uimit, mi-am dat seama că era prima oară cînd o auzeam folosind verbul a vrea la persoana întîi singular.

— Jojo, sîntem prieteni. Nu ne culcăm unul cu altul.

— Dar putem dormi unul lîngă altul.

— Nu.

— Doar o dată.

— Nu.

Continua să stea în uşă, îmbrăcată în blugi şi cu puloverul pe ea, o formă durdulie şi întunecată, acuzîndu-mă în tăcere. Lumina care venea din stradă deforma umbrele din jurul ei, izolîndu-i figura, astfel încît părea o litografie de Munch. Gelozia sau Invidia sau poate Inocenţa.

— Mi-e tare frig.

— Atunci bagă-te sub pătură.

O clipă rămase nemişcată, apoi am auzit-o strecurîndu-se spre pat. Trecură cinci minute. Simţeam că mi s-a înţepenit ceafa.

— Sînt în pat, Nick. Ai putea să vii să te culci deasupra cuverturilor.

Am oftat.

— Mă auzi.

— Da.

Tăcere.

— Credeam că ai adormit.

Ploaia bătea în geam, curgea zgomotos pe burlane; aerul umed al nopţii londoneze se infiltra în cameră. Eram singuri. Era iarnă.

— Pot să vin să aprind focul.

— Doamne!

— Nu te trezesc.

— Mulţumesc.

Intră în cameră şi am auzit-o aprinzînd un chibrit. Gazul începu să şuiere. O lumină roşiatică inundă încăperea. Jojo stătea nemişcată, dar după un timp n-am mai putut răbda şi m-am ridicat.

— Nu te uita. N-am nimic pe mine.

M-am uitat. Era lîngă foc şi tocmai îşi scotea un maiou bărbătesc mult prea mare pentru ea. Şi am fost neplăcut surprins să constat că în lumina focului era aproape drăguţă sau, oricum, feminină. M-am întors cu spatele şi m-am întins să iau o ţigară.

— Ascultă, Jojo. Lasă-mă cu chestiile astea. *Nu* vreau să fac dragoste cu tine. Ai înţeles?

— Doar nu voiai să mă culc în patul tău curat cu hainele pe mine?

— Încălzeşte-te şi fugi la loc în pat.

Am fumat cam jumătate din ţigară.

— Numai pentru că ai fost atît de drăguţ cu mine.

N-am răspuns.

— Vreau să-ţi fac şi eu o plăcere.

— Dacă-i aşa, nu-ţi face probleme. Nu-mi datorezi nimic.

M-am uitat pe furiş spre ea. Şedea pe podea cu spatele ei durduliu spre mine, cu braţele în jurul genunchilor strînşi, cu ochii pironiţi spre foc. Tăcere. După un timp reluă:

— Nu e numai asta.

— Du-te şi pune-ţi ceva pe tine. Sau urcă-te în pat şi pe urmă putem sta de vorbă.

Mi-am aprins o a doua ţigară de la mucul celei dintîi.

— Ştiu eu de ce nu vrei.

— Ia zi!

— Crezi că am luat vreo boală din alea murdare din împuţitul tău de oraş.

— Jojo!

— Poate c-am luat. Poţi transporta microbi chiar şi fără să fii bolnav.

— Termină!

— Nu fac decît să spun ce crezi tu.

— Eu n-am crezut *niciodată* aşa ceva.

— Nu te învinuiesc. Nu te învinuiesc deloc.

— Jojo, taci din gură. Te rog să taci.

Linişte.

Traversă camera, în picioarele goale, călcînd apăsat pe parchet; uşa dormitorului fu trîntită cu putere şi se deschise singură din nou. După cîteva secunde am auzit-o plîngînd. M-am blestemat că putusem să fiu atît de prost; m-am blestemat că toată seara nu dădusem nici o atenţie unor semne care ar fi trebuit să-mi dea de bănuit: părul proaspăt spălat, pieptănat cu grijă în coadă de cal; unele priviri. Aveam senzaţia îngrozitoare că în orice clipă puteam auzi un ciocănit sever în uşă: Alison. Eram şi şocat de gestul ei brutal.

Un minut mai tîrziu intram în dormitor. Soba cu gaz proiecta pînă aici o lumină caldă. I-am înfăşurat cuvertura pe lîngă ea, învelind-o pînă sub bărbie.

— Of, Jojo. Mare caraghioasă eşti.

Am mîngîiat-o pe păr, ţinînd strîns cuverturile cu cealaltă mînă în cazul că s-ar fi aruncat pe mine. Începu să se smiorcăie. I-am întins o batistă.

— Pot să-ţi spun ceva?

— Sigur.

— N-am făcut-o niciodată. N-am făcut niciodată dragoste cu vreun bărbat.

— Iisuse!

— Sînt neîntinată ca în ziua în care m-am născut.

— Slavă Domnului!

Se întoarse pe spate şi se uită la mine.

— Acum vrei?

Întrebarea strică oarecum efectul celor spuse mai înainte. Am atins-o uşor pe obraz şi am făcut din cap semn că nu.

— Te iubesc, Nick.

— Jojo, nu-i adevărat, nu se poate!

Spre exasperarea mea, începu din nou să plîngă.

— Ia spune-mi, tu ai pus la cale toate astea? Cauciucul dezumflat?

Mi-am amintit că în timp ce Kemp pregătea cacaoa, ea ieşise puţin din cameră sub pretext că merge pînă sus.

— Trebuia s-o fac, Nick. În noaptea cînd ne-am întors de la Stonehenge, ţii minte? N-am dormit nici un pic tot drumul. Mă prefăceam.

— Jojo, pot să-ţi spun o poveste lungă pe care n-am spus-o nimănui pînă acum? Pot?

I-am şters ochii cu batista şi am început să-i vorbesc, aşezat pe marginea patului, cu spatele spre ea. I-am povestit totul despre Alison, despre felul în care o părăsisem, fără să mă cruţ deloc. I-am vorbit despre Grecia. Fără să-i povestesc incidentele reale ce avuseseră loc în timpul legăturii mele cu Lily. I-am vorbit despre Parnas şi de sentimentul meu de culpabilitate. Am mers pînă la capăt, pînă la Jojo însăşi, explicîndu-i motivul pentru care îi căutasem tovărăşia. Era preotul cel mai ciudat căruia să i te spovedeşti; dar nu era un preot rău, căci mă absolvi.

De i-aş fi spus totul de la bun început! N-ar fi fost aşa proastă!

— Iartă-mă. Eu n-am observat nimic.

— A fost mai tare decît mine.

— Te rog să mă ierţi, Jojo. Îmi pare tare rău.

— Eh! sînt numai o biată gîsculiţă din provincie. Mă privi cu un aer solemn: Să ştii că te-am minţit. Am numai şaptesprezece ani.

— Dacă îţi plătesc eu biletul, ai vrea să...

Dar imediat a negat din cap.

Au trecut apoi cîteva minute de tăcere, timp în care m-am gîndit la singurul adevăr care conta, singura moralitate care conta, singurul păcat, singura crimă. Cînd, la sfîrşitul întîlnirii noastre de la muzeu, Lily de Seitas îmi povestise versiunea ei, considerasem că se referă la trecut, un comentariu asupra trecutului meu şi asupra anecdotei cu măcelarul. Dar acum îmi dădeam seama că se referea la viitor.

Istoria înlocuise cele zece porunci biblice. Pentru mine ele nu însemnaseră nimic sau nu însemnaseră altceva decît o morală conformistă. Dar aici, aşezat în acest dormitori, privind reflexele roşietice ale focului pe tăblia uşii, simţeam dintr-o dată toată forţa acestei super-porunci care le rezuma pe toate celelalte. Am înţeles că trebuia să accept, că trebuia să accept în fiecare zi din nou, chiar dacă nu reuşeam întotdeauna s-o respect. Conchis vorbise odată de aceste clipe cruciale, în care ne întîlnim propriul viitor. Şi mai ştiam că pentru mine, toate lucrurile acestea erau legate de Alison, de faptul că o alesesem pe Alison şi că, zi după zi, trebuia să continuu s-o aleg. Vîrsta adultă era ca un munte şi eu mă aflam în faţa acestui perete de gheaţă pe care îmi era imposibil să-l escaladez: *Să nu pricinuieşti durere inutil.*

— Îmi dai şi mie o ţigară, Nick?

M-am dus şi i-am adus o ţigară. Stătea lungită trăgînd fumul în piept; obrajii i se înroşeau cu intermitenţe; mă observa. O ţineam de mînă.

— La ce te gîndeşti, Jojo?

— Presupunînd că...

— Că nu mai vine?

— Da.

— Mă însor cu tine.

— Asta-i o balivernă.

— Şi am să-ţi fac o grămadă de bebeluşi durdulii cu obrajii bucălaţi şi cu zîmbet de maimuţă.

— Termină, monstrule ce eşti!

Continua să mă privească în tăcere; întuneric; duioşie frustrată. Mi-am amintit de un moment asemănător, toamna trecută, în octombrie, cînd stătusem tot astfel cu Alison în camera de lîngă

Baker Street. Şi această amintire îmi demonstra, în modul cel mai simplu şi mai grăitor, cît de mult mă schimbasem.

— Cineva mult mai drăguţ decît mine are s-o facă într-o bună zi.

— Ea seamănă vreun pic cu mine?

— Da.

— Ce spui? Ca să vezi. Săraca!

— Pentru că amîndouă sînteţi... altfel decît toate celelalte.

— Există numai cîte un singur exemplar din fiecare.

M-am dus dincolo şi am mai pus bani în aparatul de gaz, apoi m-am întors şi am rămas în pragul uşii dintre cele două camere.

— Jojo, tu ar trebui să locuieşti într-un cartier din afara oraşului, să lucrezi într-o fabrică. Sau să te înscrii la un colegiu select şi... mai ştii, ai să ajungi să fii invitată la dineuri pe la ambasade.

Se auzi şuieratul unui tren pornit spre nord din Gara Euston. Se întoarse pe o parte şi stinse ţigara în scrumieră.

— Tare mi-ar plăcea să fiu cu adevărat frumoasă.

Se înfăşură în cuverturi trăgîndu-le pînă aproape de faţă, ca şi cum ar fi vrut să-şi ascundă urîţenia.

— Frumuseţea este ceva de adaos. Ca ambalajul în jurul cadoului. Nu e cadoul în sine.

O lungă tăcere. Minciuni caritabile. Dar cum să faci ca să nu fii crud.

— Ai să mă uiţi, Nick.

— Nu. Am să-mi amintesc de tine. Totdeauna.

— Nu totdeauna. Poate un pic, din cînd în cînd.

Căscă.

— Eu am să-mi amintesc de tine.

Apoi, peste cîteva minute, am auzit-o spunînd, ca şi cînd prezentul nu ar mai fi fost chiar real, ci un vis din copilărie.

— În bătrîna Anglie împuţită.

77

N-am adormit înainte de ora şase şi chiar şi după aceea m-am trezit de cîteva ori. În cele din urmă, pe la unsprezece, m-am hotărît, în sfîrşit, să înfrunt o nouă zi. M-am dus să mă uit în dormitor. Jojo plecase. M-am dus în bucătărie, care servea şi de

baie. Aici, mîzgălite pe oglindă cu o bucată de săpun, erau trei X-uri, un „rămas bun" și numele ei. Ieșise din viața mea la fel de simplu cum intrase. Pe masa din bucătărie am găsit pompa mașinii.

De la etajul de dedesubt ajungea pînă la mine țăcănitul mașinilor de cusut; voci de femei, sunetele unor melodii cîntate la radio. Eu eram omul singuratic de la etajul de sus.

Așteptarea. Mereu așteptarea.

Rezemat de vechiul uscător din lemn, beam cafeaua și mîncam biscuiți vechi. Ca de obicei, uitasem să cumpăr pîine. Privirea mi se oprise pe o cutie goală de fulgi de porumb. Reclama prezenta o femeie „obișnuită" dezgustător de fericită în jurul mesei, la micul dejun: tatăl bronzat, mama tînără și frumușică, o fetiță, un băiețel, o lume de vis. Metaforic, am scuipat cu scîrbă. Și totuși, în toate astea trebuie să existe un pic de realitate, o aspirație spre ordine, armonie, în spatele dorinței meschine de a fi ca toți ceilalți, în spatele dorinței egoiste de a avea pe cineva care să-ți spele lucrurile, să-ți coasă nasturii, să-ți asigure urmași și să-ți gătească mîncăruri gustoase.

Mi-am mai turnat o ceașcă de cafea și am blestemat-o pe Alison, cățeaua afurisită. De ce mă încăpățînasem s-o aștept? Și de ce tocmai la Londra, un oraș cu mai multe femei ușoare pe metru pătrat decît orice alt oraș din Europa? Fete frumoase, un regiment de fete, nerăbdătoare, venite la Londra pentru a fi seduse, dezbrăcate și pentru a se trezi dimineața în patul vreunui necunoscut...

Și Jojo, ultima ființă de pe lume pe care aș fi vrut s-o rănesc. Parcă aș fi alungat cu lovituri de picior în coaste un biet cîine vagabond însetat de afecțiune...

Dezgustul față de mine însumi, ranchiuna sfîrșiră prin a-mi provoca o reacție violentă. Toată viața mă străduisem să mă feresc de influențe. Acum eram la cheremul unei alte ființe; mai lipsit de libertate decît fusesem vreodată. Am început să-mi imaginez viața fără Alison, să mă gîndesc la un nou început... singur, dar liber și chiar înnobilat prin faptul că descoperisem că eram condamnat, orice aș face, să provoc altora suferință. În America, poate, sau, poate, în America de Sud.

Libertatea însemna o alegere bruscă, urmată de acțiune imediată. Era ceea ce făcusem la Oxford, voința îmi susținuse instinctul și mă ajutase să scap la limită și să mă regăsesc singur, într-o

situaţie nouă, simţeam nevoia să mă încred în hazard. Trebuia să sfărîm zidurile acestei săli de aşteptare în care mă aflam.

Umblam de colo-colo, prin cele două încăperi meschine. Farfuria chinezească din porţelan Bow era atîrnată deasupra căminului. Altă scenă de familie, ordine şi ataşament. Închisoarea. Afară ploua; un cer plumburiu. Mă uitam pe fereastră, în Charlotte Street şi m-am hotărît să plec de la Kemp, chiar în ziua aceea, imediat.

Ca să-mi dovedesc mie însumi că încă mai puteam acţiona, că puteam face faţă situaţiei, că eram liber.

M-am dus jos la Kemp. A primit comunicarea mea cu răceală. Mă întrebam dacă ştia de plecarea lui Jojo; mi s-a părut că avea o uşoară licărire de dispreţ în ochi şi primi cu o nepăsătoare ridicare din umeri explicaţia pe care o găsisem – că mă hotărîsem să închiriez o casă la ţară ca să pot să scriu.

— O iei şi pe Jojo?

— Nu. Ne-am hotărît să tragem linie.

— *Tu* ai hotărît să tragi linie.

Deci ştia de plecarea lui Jojo.

— Ei bine, da. *Eu* am hotărît.

— Te-ai plictisit de plebe. Bănuiam eu.

— Las-o baltă.

— Aduni de pe drumuri o biată fată ca ea, Dumnezeu ştie de ce, şi cînd eşti sigur că s-a îndrăgostit lulea de tine, te porţi ca un adevărat gentleman. Îi dai cu piciorul.

— Ascultă...

— Pe *mine* nu mă duci, băiete.

Stătea acolo, intransigentă şi inexorabilă.

— Hai, du-te. Fugi acasă.

— Înţelege că pentru mine nu există nici un „acasă".

— Ba bine că nu. Casa ta se numeşte burghezie.

— Scuteşte-mă.

— Am văzut chestia asta de o mie de ori pînă acum. Burghezi care descoperă că sîntem şi noi fiinţe umane şi fac pe ei de frică. Şi ca să mi-o reteze scurt, adăugă: Nu e vina ta. Eşti victima procesului dialectic.

— Şi tu eşti baba cea mai îngrozitoare...

— Fleoşc!

Se întoarse cu spatele ca şi cum nu i-ar fi păsat cîtuşi de puţin; ca şi cînd viaţa ar fi fost studioul ei, plin de eşecuri, plin de murdărie şi dezordine şi avea nevoie de toată energia pentru

a putea supraviețui în el. O *Mutter Courage* acrită. Se duse la masa ei cu vopsele și începu să scotocească printre tuburi.

Am ieșit. Dar nici n-ajunsesem bine la primul palier de deasupra parterului, că deschise ușa și strigă după mine cît o ținu gura:

— Am să-ți spun ceva, individ mizerabil ce ești!

M-am întors.

— Știi ce o să se întîmple cu biata puștoaică? Se va duce să facă trotuarul. Și știi cine a împins-o acolo.

Mă arătă cu un deget acuzator.

— Sfîntu' Nicholas Urfe. *Domnul* Urfe.

Acest „domnul" mi se părea cuvîntul cel mai obscen pe care-l auzisem vreodată pe buzele ei. Mă sfredelea cu ochii. Se întoarse brusc și trînti ușa studioului după ea. Astfel, nu-mi mai rămînea decît să mă las tras la fund, între Scylla – Lily de Seytas și Charybda – Kemp.

Mi-am făcut bagajele cuprins de o mînie rece; și lansat într-o ceartă imaginară cu Kemp – o ceartă în care eu marcam toate punctele – am apucat neatent farfuria de porțelan Bow ca s-o scot din cui. Mi-a alunecat, s-a lovit de marginea sobei cu gaze; și o clipă mai tîrziu zăcea la picioarele mele spartă în două, pe mijloc.

Am îngenuncheat. A trebuit să-mi mușc buzele cu putere ca să nu plîng. Stăteam în genunchi, ținînd în mînă cele două bucăți ale farfuriei. Nici măcar nu încercam să le potrivesc una lîngă alta. Nici nu m-am mișcat cînd am auzit pașii lui Kemp pe scară. Cînd a intrat în cameră, eram tot în genunchi în fața sobei. Nu știu ce venise să-mi spună, dar cînd mi-a văzut fața n-a scos o vorbă.

Am întins spre ea cele două cioburi de porțelan, arătîndu-i ce se întîmplase: viața mea, trecutul și viitorul meu. Era simbolul vieții mele sfărîmate și vorba vechiului cîntec pentru copii: „Nici toți caii regelui și nici toți oamenii lui nu vor putea lipi bucățile la loc".

Rămase o clipă tăcută, privind în jur, la valiza umplută pe jumătate, la învălmășeala de cărți și hîrtii de pe masă: individul mizerabil, măcelarul răpus, în genunchi lîngă cămin.

Rosti:

— Iisuse! La vîrsta ta.

Și așa am rămas mai departe la Kemp.

78

Pînă şi cea mai neînsemnată speranţă, simpla continuare a existenţei sînt suficiente pentru a reprezenta viitorul unui antierou. Să fie lăsat, spune epoca noastră, să fie lăsat acolo unde omenirea se zbate în propria sa istorie, la o răscruce, într-o dilemă, avînd totul de pierdut şi prea puţin de cîştigat. Lăsaţi-l să supravieţuiască, dar nu-i daţi nici o îndrumare, nu-i promiteţi nici o recompensă; pentru că şi noi aşteptăm, în camerele noastre solitare, unde telefonul nu sună niciodată, aşteptăm întoarcerea unei fete, întoarcerea acestui adevăr, a acestui cristal de umanitate, a acestei realităţi pierdute în imaginaţia noastră; să spui că fata se va întoarce e o minciună.

Dar labirintul nu are centru. Sfîrşitul nu este decît un punct printre alte puncte înşirate pe o aţă. O tăietură de foarfecă făcută la întîmplare. În cele din urmă, Benedick a sărutat-o pe Beatrice, dar ce va fi peste zece ani? Şi cu Elsinore ce se va întîmpla în primăvara următoare?

Alte zece zile deci. Dar despre ce s-a întîmplat în anii următori, tăcere; căci e vorba de un alt mister.

Deci alte zece zile în care telefonul nu a sunat.

În ultima zi a lui octombrie – era o sîmbătă, în ajun de Ziua Tuturor Sfinţilor – Kemp m-a rugat s-o întovărăşesc, după-amiază, la o plimbare pe jos. Pentru ea era un lucru foarte neobişnuit. Ar fi trebuit să-mi dea de bănuit. Dar se întîmpla să fie o zi splendidă, cu un cer de primăvară din altă lume, de un albastru intens ca o petală de delphinium, cu pomii cu frunze ruginii, galbene şi de culoarea chihlimbarului, cu aerul blînd ca într-un vis.

În plus, Kemp începuse să-şi ia faţă de mine rolul de mamă. Era un proces care cerea, în compensaţie, un ton răstit de sergent major şi folosirea atîtor cuvinte vulgare, încît, la prima vedere, relaţia noastră părea exact contrariul a ceea ce era de fapt. Totuşi, dacă am fi acceptat deschis legăturile care se ţeseau între noi, am fi stricat totul; refuzul de a le recunoaşte făcea parte din afecţiunea noastră reciprocă. Dacă nu ne etalam sentimentele, o făceam dintr-un fel de delicateţe reciprocă ce reprezenta, de fapt, dovada că ele existau cu adevărat. Poate că datorită lui Kemp mă simţisem mai fericit în aceste zece zile din urmă; sau poate datorită lui Jojo, cel mai puţin angelic dintre îngeri, dar trimis

de hazard, dintr-o lume mai bună în lumea mea. Sau poate provenea din satisfacția de a descoperi că puteam aștepta mai mult decît îmi închipuiam. Oricare ar fi fost cauza, indiscutabil ceva în mine se schimbase. Continuam să mă consider persecutat, dar în alt sens; adevărurile lui Conchis se maturizaseră în mine; în special cele pe care le întrupase prin Lily. Încet-încet, învățam să zîmbesc, cu surîsul pe care îl dorea Conchis. Poți accepta fără să ierți, după cum poți lua o hotărîre fără s-o pui neapărat în aplicare.

Am pornit-o spre nord și traversînd Euston Road, mergînd pe Outer Circle, am ajuns în Regent's Park. Kemp era îmbrăcată cu niște pantaloni negri de pînză și un pulover vechi și murdar; ținea în gură o țigară stinsă ca un avertisment dat aerului proaspăt că nu-i permitea accesul în plămîni decît pentru scurt timp. Parcul era plin de verdeață; oamenii împrăștiați peste tot în grupuri mici, familii, perechi de îndrăgostiți, oameni singuri ieșiți la plimbare cu cîini; culorile îndulcite de imperceptibila ceață de toamnă; totul părea simplu și plăcut ca o plajă pictată de Boudin.

Ne-am plimbat, m-am uitat cu drag la rațe și cu dispreț la jucătorii de hochei.

— Nick băiatule, zise Kemp, simt nevoia unei cești din afurisita noastră băutură națională.

Și asta ar fi trebuit să mă pună în gardă. În lumea ei nu se bea decît cafea.

Așa că ne-am dus la pavilionul unde se servea ceai, am stat la rînd și apoi ne-am găsit o jumătate de masă liberă. Kemp plecă la toaletă. Mi-am scos cartea pe care o aveam în buzunar. Perechea cu care împărțeam masa se ridică și plecă. Zgomotul, dezordinea, mîncarea nu prea îmbietoare, coada de la casă... Kemp stătea probabil și ea la coadă. M-am cufundat în lectură.

Și deodată... am văzut-o așezată pe scaunul din fața celui pe care îl păstrasem pentru Kemp.

Totul era atît de calm, atît de simplu.

Ținea privirea ațintită spre masă; nu spre mine. M-am întors brusc, căutînd-o cu privirea pe Kemp, dar aproape imediat am știut că nu mai era acolo; Kemp era în drum spre casă.

Nu spunea nimic. Aștepta.

Tot timpul mă așteptasem la o reintrare spectaculoasă, un telefon misterios, o coborîre metaforică, poate chiar la propriu, într-un Infern modern. În timp ce o priveam, incapabil să vorbesc,

constatînd refuzul ei de a-mi întîlni privirea, am înțeles totuși că acesta era singurul mod posibil de întoarcere. Apariția ei în cea mai banală dintre scene, în această Londră banală, în această lume reală, obișnuită și ternă. Din moment ce fusese distribuită în rolul Realității, venise nedeghizată ; o simțeam străină, purtînd încă aura unei alte lumi ; ieșită din mulțimea din spatele ei, dar neaparținîndu-i.

Purta un costum de tweed cu un desen fin în culori de toamnă și iarnă ; un fular verde închis, legat sub bărbie ; stătea cu mîinile în poală, cuminte ca și cînd și-ar fi făcut datoria : venise, era aici. Era rîndul meu să fac mișcarea următoare. Numai că acum, cînd sosise momentul, nu gîndeam nimic. Îmi închipuisem reîntîlnirea noastră în atîtea feluri, dar niciodată nu mă gîndisem că va fi astfel. În cele din urmă mi-am plecat ochii pe carte, ca și cînd nu voiam să am nimic de-a face cu ea – ca apoi să-i ridic repede și să privesc dincolo de ea, la familia ce se instalase la masa de pe partea cealaltă a aleii : figuri stupide, pline de curiozitate, care mirosiseră că aici avea loc o scenă. Îmi aruncă o scurtă privire pătrunzătoare doar o fracțiune de secundă, dar surprinsese pe fața mea expresia pe care mi-o compusesem pentru cei de la masa vecină.

Brusc se ridică în picioare și-mi întoarse spatele. Am văzut-o îndepărtîndu-se printre mese. Micuță. Trupul subțire, ușor trist, parte naturală a atracției ei fizice. La altă masă, un bărbat o urmări cu privirea pînă la ușă.

Am lăsat să treacă un moment de uimire și sfîșiere. Apoi am pornit după ea, împingîndu-i brutal pe toți cei care-mi stăteau în cale. Mergea încet pe iarbă, îndreptîndu-se spre est. Am venit în spatele ei și am mers lîngă ea. Aruncă o privire scurtă spre picioarele mele. Nu spuneam nici unul nimic. Fusesem luat prin surprindere în așa măsură, încît simțeam acest lucru pînă și în hainele noastre. Nu mă mai interesa ce puneam pe mine, cum arătam... împrumutasem culorile criptice ale lumii lui Kemp și ale lui Jojo. Acum, lîngă ea, mă simțeam prost îmbrăcat și eram nemulțumit ; nu avea dreptul să apară așa, ca o soție mic-burgheză, calmă și elegantă. Era ca și cînd ar fi vrut să-mi fluture pe sub nas faptul că rolurile și destinele noastre se inversaseră. M-am uitat împrejur. Erau atîția oameni și mulți dintre ei erau prea departe ca să le pot distinge trăsăturile. Și Regent's Park. Cealaltă întîlnire a tînărului dezertor cu iubita lui ; mirosul de liliac, abisul tenebrelor.

— *Ei* unde sînt?

Ridică uşor din umeri.

— Sînt singură.

— Pe dracu!

Mai făcurăm cîţiva paşi în tăcere. Îmi făcu semn cu capul spre o bancă goală pe o alee mărginită de pomi. Îmi era atît de străină, ca şi cînd ar fi venit cu adevărat din Infern; atît de rece, atît de calmă.

Am urmat-o. Se aşeză la un capăt al băncii, iar eu m-am aşezat spre mijloc, cu faţa spre ea, privind-o. Mă înfuria faptul că nu se uita la mine, că nu făcuse nici cea mai vagă încercare de a-şi cere scuze; că nu spunea nimic.

— Aştept, i-am spus eu. Aşa cum aştept de trei luni şi jumătate.

Îşi dezlegă fularul şi îşi scutură uşor părul care îi cădea liber pe spate. Îi crescuse la loc, aşa cum era cînd o văzusem prima oară şi era bronzată. De la prima privire mi-am dat seama şi lucrul mă irită, că amintirile mele, care reţinuseră despre Lily numai imaginile care o avantajau, despre Alison nu reţinuseră decît imaginile cele mai puţin avantajoase. Sub taiorul bine croit purta o bluză elegantă, maro-deschis. Era un taior foarte scump; Conchis îi dăduse probabil bani. Era drăguţă şi atrăgătoare, chiar şi fără îmbrăcămintea asta frumoasă...

Mi-am amintit de Parnas, de Alison cea de atunci. Ţinea ochii pironiţi pe vîrful pantofilor cu toc jos.

Privind întinderea de iarbă din faţa mea, i-am spus:

— Vreau ca un lucru să fie clar de la început. Te iert pentru festa asta incalificabilă pe care mi-ai jucat-o astă-vară. Te iert, indiferent din ce meschină răzbunare feminină ai hotărît să mă laşi să aştept atît.

Ridică din umeri. Tăcere.

— Dar?

— Dar vreau să ştiu ce dracu' s-a întîmplat în ziua aceea la Atena. Ce dracu' se petrece de atunci? Şi unde dracu' o să ajungem acum?

— Şi după aceea?

— După aceea, vom vedea.

Îşi scoase o ţigară din geantă şi o aprinse; apoi, cu un gest destul de brusc, îmi întinse pachetul.

— Nu, mulţumesc.

Privea în depărtare, către zidul de case aristocrate care formau Camberland Terrace, ale căror ferestre dădeau spre parc. Stucaturi

crem, un şir de statui albe de-a lungul cornişelor, albastrul prăfuit al cerului.

Un caniş veni în fugă pînă lîngă noi. I-am făcut vînt cu piciorul, dar ea îl mîngîie pe cap. O femeie strigă:

— Tina! Tina dragă, vino aici!

Altădată am fi schimbat o grimasă plină de dispreţ. Îşi întoarse ochii spre şirul de case din faţă. M-am uitat în jur. Cîţiva metri mai încolo mai erau alte bănci. Alţi oameni şedeau şi priveau. Deodată parcul populat mi se păru ca o scenă; întregul peisaj, un peisaj invadat de măşti şi de spioni. Mi-am aprins o ţigară din pachetul meu. Aş fi vrut ca Alison să mă privească, dar refuza să se uite la mine.

— Alison!

Îmi aruncă o privire scurtă, apoi plecă din nou ochii. Stătea aici pe bancă, cu ţigara în mînă, ca şi cînd nimic n-ar fi putut-o determina să vorbească. O frunză de platan coborî încet în zbor şi-i atinse fusta. Se aplecă, o luă de jos, îi netezi zimţii galbeni pe fusta de tweed. Un indian veni şi se aşeză la celălalt capăt al băncii. Pardesiu negru, jerpelit, fular alb, o faţă îngustă. Părea slab şi amărît, timid, singur şi străin. Chelner poate sau ajutor de bucătar într-un restaurant de mîna a doua. M-am tras mai aproape de Alison, am coborît vocea şi m-am străduit să vorbesc pe un ton la fel de rece ca al ei.

— Şi Kemp face parte din complot?

— Nicko, te rog, nu mă interoga. Te rog.

Îmi pronunţase numele; se apropiase puţin. Dar continua să fie rece şi dură.

— Ne urmăresc? Sînt undeva pe aici.

Oftă exasperată.

— Răspunde-mi!

— Nu.

Dar se corectă imediat:

— Nu ştiu.

— Ba ştii.

Tot nu voia să se uite la mine. Vorbi încet, pe un ton aproape plictisit:

— Ei nu mai au nici un amestec acum.

Un lung moment de tăcere. I-am spus:

— Nu poţi să mă minţi. Cînd sîntem faţă în faţă. Îşi netezi părul. Părul, încheietura mîinii, felul ei de a-şi ridica puţin bărbia

cînd făcea acest gest, lobul urechii o clipă dezvelit. Eram indignat, ca şi cînd mi se refuza ceva ce-mi aparţinea.

— Eşti singura persoană despre care am crezut întotdeauna că e incapabilă să mă mintă. Poţi măcar să-ţi imaginezi prin ce-am trecut astă-vară? Cînd am primit scrisoarea, florile...

— Dacă ne apucăm să vorbim despre trecut...

Toate încercările mele se dovedeau a fi inutile, pe ea altceva o preocupa. Degetele mele atinseră un obiect rotund şi neted în buzunarul hainei. O castană, un talisman. Jojo mi-o dăduse învelită într-o foiţă de bomboane, ca să-mi facă o farsă, într-o seară la cinema. Gîndul mi s-a dus la Jojo, undeva la numai două-trei mile dincolo de zidurile de cărămidă şi strada aglomerată, stînd probabil lîngă un nou prieten, întîlnit întîmplător; Jojo plutind la întîmplare spre vîrsta femeii adulte. Jojo, a cărei mînă cu degete boante o ţineam într-a mea, în întuneric. A trebuit să lupt cu mine însumi să nu o iau pe a lui Alison.

— Allie!

Hotărî brusc să nu se lasă atinsă, aruncă frunza îngălbenită.

— M-am întors la Londra ca să vînd apartamentul. Mă întorc definitiv în Australia.

— Lungă călătorie pentru o treabă atît de neînsemnată.

— Şi ca să te văd.

— Aşa cum ne vedem acum?

— Să văd dacă am...

Se opri.

— Dacă ai ce?

— N-am vrut să vin.

— Atunci cum de eşti aici?! Dacă a fost împotriva voinţei tale?

Ridică din umeri, dar nu răspunse.

Era misterioasă; o altă femeie aproape; trebuia să mă dau cîţiva paşi înapoi şi să o iau de la început; şi ca în versul lui T.S. Eliot: „*...şi să mă apropii ca pentru prima oară*". Ca şi cînd ceea ce fusese altădată liber în ea, accesibil ca solniţa de pe masă, era acum sacrosant, închis cu grijă într-o fiolă. O cunoşteam pe Alison. Ştiam că oricît de independentă ar fi rămas în sinea ei, se identifica uşor, la suprafaţă, cu cei pe care îi iubea sau pe care îi plăcea. Ştiam de unde provenea această netedă impermeabilitate. Mă aflam în prezenţa unei preotese din templul Demetrei.

Am încercat să fiu practic:

— Unde ai fost după Atena? Te-ai dus acasă?

— Poate.

Am mai făcut un pas:

— Te-ai gîndit vreun pic la mine?

— Cîteodată.

— Există altcineva?

Ezită puţin, apoi zise:

— Nu.

— Nu pari prea sigură.

— Întotdeauna există un altcineva – dacă îl cauţi.

— Şi tu l-ai căutat?

— Nu e nimeni.

— Sînt şi eu inclus în acest „nimeni"?

— Ai fost întotdeauna inclus, începînd... din ziua aceea.

Priveam figura închisă a lui Alison, ochii care se încăpăţînau să fixeze un punct în depărtare. Era conştientă că mă uitam la ea, dar ea urmărea cu privirea un trecător, ca şi cînd îl găsea mai interesant decît pe mine.

— Ce trebuie să fac? Să te iau în braţe? Să-ţi cad în genunchi? Ce vor?

— Nu înţeleg ce vrei să spui.

— Ba o ştii al naibii de bine.

Îmi aruncă o privire într-o parte, apoi plecă ochii din nou.

— În ziua aceea am văzut limpede în tine. Pentru totdeauna. Asta-i tot.

— În ziua aceea ne-am iubit. Şi într-un fel tot pentru totdeauna.

Am auzit-o pufnind uşor pe nas, aproape cu dispreţ; am aşteptat să-mi spună ceva, orice, fie şi numai să-şi exprime dispreţul. Încercam să potolesc furia care mocnea în mine, străduindu-mă să rămîn calm.

— A fost un moment, acolo pe munte, cînd te-am iubit. N-am să spun că *bănuiesc* că ştii, pentru că ştiu sigur că ştii. Ştiu că ai înţeles. Te cunosc prea bine ca să nu fiu sigur că ai înţeles. Şi că-ţi aminteşti. Am adăugat: Nu mă refer la dragostea trupească.

Lăsă să treacă un timp înainte de a răspunde.

— De ce mi-aş aminti? De ce n-aş face tot ce-mi stă în putinţă ca să uit?

— Cunoşti şi aici răspunsul.

— Adevărul?

— Alison...

— Nu te apropia. Te rog, nu te apropia.

Refuza să mă privească, dar am simțit-o în vocea ei. O simțeam cuprinsă de un tremur profund, invizibil; ca și cînd celulele din creier tremurau. Vorbi, uitîndu-se în altă parte:

— Bine, de acord, știu ce înseamnă asta.

Își luă altă țigară și o aprinse, continuînd să țină capul întors în cealaltă parte:

— Sau ce însemna, cînd te iubeam. Însemna că tot ce-mi spuneai sau tot ce făceai avea un sens, un sens emoțional. Trezea în mine ecouri. Eram tulburată, eram exaltată, eram deprimată, eram... Continuă după o scurtă ezitare. După tot ce s-a petrecut, poți să stai acolo, la o masă, în așteptarea unei cești de ceai, să mă privești ca și cînd aș fi o femeie de stradă și să...

— Dar, pentru Dumnezeu, am avut un șoc.

În clipa aceea am atins-o, i-am pus mîna pe umăr, dar se trase imediat. Ca să aud ce spune a trebuit să mă dau mai aproape de ea.

— Ori de cîte ori sînt cu tine este ca și cînd m-aș duce la cineva și i-aș spune: „Torturează-mă, bateți joc de mine, insultă-mă. Pentru că..."

— Alison.

— Oh, acum ești drăguț. Ești drăguț acum. Al dracului de drăguț. Dar cît timp? O săptămînă? O lună? Și apoi o luăm de la început.

Nu plîngea, m-am aplecat puțin s-o privesc. Într-un fel, îmi dădeam seama că joacă teatru și totuși, nu era teatru. Poate că repetase replica asta, dar în același timp exprima convingerea ei.

— Dacă tot te întorci în Australia...

Am vorbit fără sarcasm, dar se întoarse brusc și se uită la mine, ca și cînd tîmpenia mea era monstruoasă. Am făcut greșeala să zîmbesc, să încerc s-o iau de mînă. Brusc, se sculă în picioare și, traversînd poteca, o porni pe sub copaci spre spațiul deschis, acoperit cu iarbă, și ajunsă acolo, după cîțiva pași se opri.

Dacă era plauzibil ca reacție, era departe de a fi plauzibil ca mișcare, în special faptul că se oprise. Ceva în ținuta ei, direcția spre care se întorsese... Și atunci, într-o strălucire, am știut sigur. Dincolo de ea era o întindere de iarbă, un sfert de milă de gazon, pînă la marginea parcului. În continuare se înălța fațada stil *Regence*, cu șirul de statui, și numeroasele ferestre elegante de la Cumberland Terrace.

Un perete de ferestre, un șir de statui ale zeilor clasici. *Ei* supravegheau parcul ca de la balconul unui teatru. Cu complicitatea

lui Alison: ea mă atrăsese afară din pavilionul unde se servea ceai, ea alesese banca pe care ne aşezasem şi acum stătea în acest loc descoperit, aşteptîndu-mă să mă duc lîngă ea. Dar de data asta era prea mult. M-am ridicat şi m-am dus în faţa ei, cu spatele întors spre clădirile de la marginea parcului. Îşi plecă ochii. Nu era un rol prea greu de jucat: faţa ei tristă, aproape în lacrimi, dar fără o lacrimă.

— Ascultă, Alison. Ştiu cine ne supraveghează. Ştiu de unde ne spionează. Ştiu de ce sîntem aici. Aşa că, unu: nu mai am aproape nici un ban. N-am nici o slujbă şi n-o să am niciodată o slujbă bine plătită. În consecinţă, în momentul de faţă te afli alături de individul cel mai neinteresant din toată Londra. Doi: dacă Lily ar veni acum pe aleea din spatele nostru şi mi-ar face semn s-o urmez... nu ştiu. Faptul că nu ştiu ce aş face şi că n-am să ştiu probabil niciodată este lucrul pe care aş vrea să-l ţii minte. Şi fiindcă a venit vorba despre ea, aminteşte-ţi şi că nu este o fată anume, ci un anume tip de relaţii. M-am întrerupt puţin, apoi am reluat. Trei: cum ai avut amabilitatea să mi-o spui la Atena, în pat nu sînt cine ştie ce.

— N-am spus asta.

Îmi ţineam ochii aţintiţi pe creştetul capului ei plecat şi simţeam în spatele meu ferestrele goale de la Cumberland Terrace cu divinităţile albe de piatră.

— Patru: el mi-a spus într-o zi ceva. Referitor la bărbaţi şi femei. Cum noi, bărbaţii, vedem lucrurile ca pe nişte obiecte pe cînd voi, femeile, vedeţi relaţiile dintre obiecte. E adevărat. Tu ai ştiut întotdeauna să vezi... ce este între noi, indiferent cum vrei să-i spui. Ce ne leagă unul de altul. Eu nu. Asta e tot ce-ţi pot oferi. Posibilitatea ca de acum înainte să încep să văd.

— Pot să vorbesc?

— Nu. Acum trebuie să faci o alegere. Şi ai face bine să te grăbeşti. ori eu, ori ei. Dar alegerea trebuie să fie definitivă.

— N-ai nici un drept...

— Am tot atîta drept cît ai avut şi tu în ziua aceea, la hotelul din Pireu. Adică, toate drepturile. Tot pentru acelaşi motiv ca şi tine.

— Dar nu-i acelaşi lucru.

— Ba e exact acelaşi lucru, dar acum rolurile sînt inversate.

Am făcut un gest spre Cumberland Terrace.

— Ei îţi pot oferi totul. Iar eu un singur lucru, ca şi tine atunci. Nici nu pot măcar să te învinuiesc dacă repeţi şi tu greşeala pe

care am făcut-o eu; considerînd că „totul" oferit de ei este o alegere mult mai bună decît orice viață pe care am putea-o avea împreună. Dar este un pariu și trebuie să te hotărăști pe cine mizezi, acum, aici, în văzul lor, imediat.

Se uită spre Cumberland Terrace și o clipă m-am întors și eu într-acolo. Soarele după-amiezei scălda zidurile cu razele sale, cu elixirul acela olimpian de lumină senină, blîndă, oarecum îndepărtată, de care sînt uneori luminați norii, în zilele de vară.

Ca și cum ne respingea și pe mine și pe ei, zise:

— Mă întorc în Australia.

Aveam senzația că între noi se căscase un abis, nespus de adînc și absurd de îngust, la fel de îngust ca și distanța care ne despărțea, de cel mult un pas. Îi priveam figura psihologic răvășită, încăpățînarea, lipsa de maleabilitate. În aer se simțea miros de frunze arse. La vreo sută de metri mai încolo, un orb mergea cu pași siguri și, dacă n-ar fi avut în mînă bastonul alb, ai fi crezut că vede.

Brusc, am pornit-o spre poarta dinspre sud. Mă întorceam acasă. Doi pași, patru, șase, zece pași.

— Nicko!

Suna ciudat, imperativ, aspru, deloc conciliant. M-am oprit o clipă și m-am întors pe jumătate, apoi am făcut un efort să-mi continuu drumul. Am auzit-o alergînd în urma mea, dar nu m-am întors decît cînd aproape mă ajunsese. La cinci-șase pași de mine se opri, respirînd ceva mai repede. Spusese adevărul, se întorcea în Australia; sau cel puțin spre o Australie a minții și a inimii, să-și trăiască restul vieții fără mine. Totuși nu voia să mă lase să plec astfel. Se uita la mine cu o privire rănită, iritată. Eram mai insuportabil ca oricînd. Am făcut doi pași spre ea, am ridicat un deget acuzator și i-am spus:

— Tot n-ai învățat nimic. Continui să interpretezi scenariul lor.

Îmi susținu privirea, la fel de furioasă ca și mine.

— M-am întors pentru că am crezut că te-ai schimbat.

Nu știu de ce am făcut ce a urmat. N-a fost nici instinctiv, nici intenționat; n-a fost nici cu sînge rece, nici clocotind de furie; dar, odată comis, a părut un act necesar, care nu încălca porunca. Mîna mi-a pornit din umăr și a plesnit-o peste obrazul stîng cît a putut de tare. Lovitura o luă complet pe neașteptate, gata-gata s-o trîntească jos; șocul o făcu să clipească, apoi foarte încet își duse palma la obrazul stîng. Un timp ne-am privit sălbatic unul

pe celălalt, terorizaţi: lumea dispăruse şi noi ne prăbuşeam în spaţiu. Abisul era îngust, dar era fără fund. Dincolo de Alison puteam vedea oameni care se opriseră pe alee. Un bărbat se ridică de pe bancă. Indianul stătea în picioare şi ne privea. Ea continua să-şi ţină mîna pe obraz şi ochii i se umpleau de lacrimi, lacrimi de durere, cu siguranţă, dar în privirea ei se citea şi stupoare.

În chiar clipa aceea, cînd stăteam unul în faţa celuilalt, tremurînd, cercetîndu-ne cu privirea, ezitînd între tot trecutul şi tot viitorul nostru, în această clipă cînd diferenţa dintre fisiune şi fuziune era practic imperceptibilă, o mişcare imperceptibilă, umbra unei temeri de trădare, o mică neînţelegere – în chiar acea clipă am înţeles adevărul ultim.

Nu ne supraveghea nimeni. Ferestrele erau la fel de goale cum păreau. Teatrul era gol. Nu era un teatru. Poate că-i spuseseră că era un teatru şi ea îi crezuse, iar eu o crezusem pe ea. Poate că nu era vorba decît să mă aducă pe mine aici, să-mi dea o ultimă lecţie, să mă supună la o ultimă caznă, care consta, ca în L'Astrée, să preschimb leii şi unicornii, magii şi ceilalţi monştri mitici în statui de piatră. Mi-am întors privirea de la Alison spre ferestrele din depărtare, spre faţada împodobită cu pompoase siluete albe. Era logic, apogeul perfect al jocului de-a Dumnezeu din care se retrăgeau. Eram singuri. Eram atît de sigur şi totuşi... după cîte mi se întîmplaseră, cum mai puteam fi absolut sigur de ceva? Cum puteau fi atît de reci, de inumani – devenit subit indiferenţi? Abandonau partida după ce trucaseră zarurile.

M-am uitat înapoi spre alee. Cei care urmăriseră scena în mod firesc îşi vedeau de drum, ca şi cînd acest trivial exemplu de brutalitate masculină, scena promisă nu mai prezenta pentru ei nici un interes. Alison nu se clintise, stătea tot cu mîna la obraz, dar acum îşi plecase capul. Am auzit-o suspinînd adînc, un fel de suspin, forţîndu-se să nu plîngă; apoi vocea ei aspră, abia perceptibilă, disperată şi în acelaşi timp uluită, rosti:

— Te urăsc. *Te urăsc.*

N-am spus nimic, n-am încercat s-o ating. După o clipă ridică ochii şi am putut vedea pe faţa ei ceea ce percepusem şi în glas: ură, durere şi tot resentimentul femeilor, adunat de la începutul tuturor timpurilor. Dar am mai văzut şi altceva, de care m-am agăţat, ceva ce nu mai văzusem niciodată sau de care mă temusem întotdeauna că am să văd în ochii aceia cenuşii, intenşi, ceva esenţial în spatele urii, suferinţei şi a lacrimilor. Ceva abia schiţat:

sclipirea unui cristal sfărîmat, gata să se formeze din nou. Ca pentru a ucide ce descoperisem, repetă:

— Te urăsc.

— Atunci de ce nu m-ai lăsat să plec?

Scutură brusc capul pe care-l ţinea din nou plecat, ca şi cînd ar fi găsit că întrebarea e nedreaptă:

— Ştii de ce.

— Nu.

— Eu am ştiut imediat, la nici două secunde după ce te-am văzut.

M-am apropiat. Îşi duse brusc cealaltă mînă la faţă, ca şi cînd se temea să n-o lovesc din nou.

— Acum înţeleg cuvîntul acela, Alison. Cuvîntul tău.

Stătea nemişcată, cu faţa în mîini, ca cineva căruia i se comunicase o veste tragică.

— Nu poţi să urăşti pe cineva deja înfrînt. Care, fără tine, nu va mai fi niciodată om întreg.

Capul plecat, faţa în mîini.

Tace, nu va vorbi niciodată, nu va ierta, nu va întinde niciodată mîna, va rămîne de-a pururi în acest prezent îngheţat. Totul este suspendat în aşteptare: copacii de toamnă, cerul de toamnă, trecătorii anonimi. Printre sălciile de la malul lacului, o biată mierlă cam nebună cîntă, deşi nu e timpul ei. Un stol de porumbei deasupra caselor; fragmente de libertate, de hazard, o algebră incarnată. Şi venind nu se ştie de unde, mirosul înţepător de frunze arse.

cras amet qui numquam amavit
quique amavit cras amet
(mîine să iubească cel care n-a iubit niciodată
şi cel care a iubit să iubească mîine)

www.polirom.ro

Redactor: Delia Răzdolescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Radu Căpraru

Bun de tipar: martie 2007. Apărut: 2007
Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. Box 266
700506, Iaşi, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11;
(0232)21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro
Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33,
O.P. 37 • P.O. Box 1-728, 030174
Tel.: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro

Tipografia S.C. PRINT MULTICOLOR S.R.L. Iaşi
str. Bucium nr. 34, Iaşi, 700265
Tel.: 0232-211225, 236388; Fax: 0232-211252

Valoarea timbrului literar este de 2% din preţul
de vînzare şi se adaugă acestuia. Sumele se virează
la Uniunea Scriitorilor din România,
Nr. RO44RNCB5101000001710001 BCR-UNIREA

„*Magicianul* este o realizare literară de înaltă clasă."
Anthony Burgess

„O carte minunată, cu o tensiune înnebunitoare, în care sentimentele şi inteligenţa sînt pe post de cobai... Domnul Fowles abordează un subiect dificil, dar temerara încercare a domniei sale merge... drept la ţintă."
Sunday Telegraph

„O sărbătoare a prozei, pe cît de savuroasă, pe atît de incitantă. Înainte de a te dumiri despre ce este vorba, cauţi cu aviditate noi înţelesuri, nereuşind să-ţi potoleşti dorinţa de a dezlega o mare de enigme, cea mai misterioasă dintre ele fiind chiar eroul principal."
Sunday Times

„Un exemplu strălucit, perfect structurat, de mînuire a enigmelor... pe care l-ar fi putut ticlui doar mintea inegalabilă a unei echipe literare alcătuite din Marchizul de Sade, Sir James Frazer, Madame Blavatsky, C.G. Jung şi Franz Kafka."
Financial Times

seria de autor **john FOWLES**

EDITURA POLIROM
ISBN 978-973-46-0601-6
www.polirom.ro

Foto copertă © Rial Gregory